

קובץ חקוקים והנחיות
לבתי הדין הרבניים – התשע"ד

קובץ חיקוקים והנחיות

לבתי הדין הרבניים – התשע"ד

העורך:

הרב שמעון יעקבי, עו"ד

היועץ המשפטי לשיפוט הרבני

הנהלת בתי הדין הרבניים – ירושלים

קובץ חיקוקים והנחיות לבתי הדין הרבניים – התשע"ד

מועד הדפסה: מרחשוון התשע"ד – אוקטובר 2014

הנהלת בתי הדין הרבניים

רח' כנפי נשרים 22, ירושלים 91342

טל' 02-6582822/3; פקס' 02-6527630

כתובתנו באינטרנט: www.rbc.gov.il

קובץ חיקוקים והנחיות לבתי הדין הרבניים – התשע"ד

העורך:

הרב שמעון יעקבי, עו"ד

היועץ המשפטי לשיפוט הרבני

תוכן העניינים

פרק א

סמכויות וסדרי דין

14.....	שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.....	חוק
17.....	בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956.....	חוק
21.....	בזיון בית משפט.....	פקודת
23.....	בזיון בית משפט (סדרי דין בשיקול נוסף), תשכ"ט-1969.....	תקנות
25.....	בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995.....	חוק
31.....	בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), תשנ"ט-1999.....	תקנות
33.....	בתי-דין דתיים (מניעת הפרעה), תשכ"ה-1965.....	חוק
34.....	הדיינים, תשט"ו-1955.....	חוק
46.....	הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג.....	תקנות
76.....	הדיינים (עניינים שניתן לדון בהם בדין אחד), תש"ן-1990.....	תקנות
78.....	בתי דין דתיים (דמי בטלה), תשי"ז-1957.....	תקנות
81.....	נשיא בית הדין הרבני הגדול – התשס"ד.....	הנחיות
88.....	סדר דין בענייני כשרות יוחסין.....	הנחיות
90.....	הדיינים (פגרות), תשע"ג-2013.....	תקנות
91.....	הדיינים (אגרות), תשי"ז-1957.....	תקנות
101.....	הדיינים (החזרת פיקדונות בבתי דין רבניים), תשנ"ט-1999.....	תקנות
102.....	הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971.....	פקודת

פרק ב

קטינים, אפוסטרופסות ואימוץ

118.....	הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, תשכ"ב-1962	חוק
131.....	הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות (סדרי הדין וביצוע), תש"ל-1970	תקנות
135.....	הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות (דרכים להשקעת כספי חסוי), תש"ס-2000	תקנות
137.....	הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955	חוק
139.....	אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), תשנ"א-1991	חוק
147.....	הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960	חוק
156.....	אימוץ ילדים, תשמ"א-1981	חוק
175.....	אימוץ ילדים (הסכמת הורה), תשע"ב-2011	תקנות

פרק ג

מזונות

178.....	לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959	חוק
181.....	המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ב-1972	חוק
186.....	המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ג-1972	תקנות

פרק ד

מניעת אלימות במשפחה

190.....	למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991	חוק
199.....	למניעת אלימות במשפחה (סדרי דין בבתי דין רבניים), תשנ"ט-1999	תקנות
205.....	למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי עורכי דין), תשס"ג-2002	כללים
206.....	למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי אנשי דת וטוענים רבניים), תש"ע-2010	תקנות
207.....	מניעת הטרדה מאיימת, תשס"ב-2001	חוק

פרק ה

ענייני רכוש

214.....	יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973	חוק
220.....	המקרקעין, תשכ"ט-1969 [סעיפים 1-5, 27-45, 157א]	חוק
224.....	המתנה, תשכ"ח-1968	חוק
225.....	המכר, תשכ"ח-1968	חוק
230.....	המכר (דירות), תשל"ג-1973	חוק

237.....	המיטלטלין, תשל"א-1971.....	חוק
240.....	עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979.....	חוק
241.....	החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973.....	חוק
248.....	החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970.....	חוק
252.....	מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), תשכ"ג-1963 [סעיפים 4, 4א, 49-44ח]	חוק

פרק ו

מעמד אישי ומשפחה

258.....	בתי דין דתיים (יחידות סיוע), תשע"א-2011.....	חוק
263.....	בתי דין דתיים (הקמת יחידות סיוע בבתי דין רבניים, דרכי הפעלתן וסדרי עבודתן), תשע"ג-2013.....	צו
266.....	בית המשפט לענייני משפחה (יחידת הסיוע – כישורים מקצועיים ופיקוח מקצועי), תשנ"ו-1996.....	צו
268.....	מידע גנטי, תשס"א-2000 [סעיפים 1-2, 28א-28ז]	חוק
275.....	מידע גנטי (סדרי דין בהליך לאישור בדיקה גנטית בחסוי או בפסול דין), תשס"ג-2002.....	תקנות
276.....	מידע גנטי (עריכת בדיקה גנטית לקשרי משפחה, תיעוד ושמירת תוצאותיה), תש"ע-2010.....	תקנות

פרק ז

בירור יהדות וגיוור

288.....	בירור יהדות, התש"ע-2010.....	הנחיות
294.....	הדיון בבקשות לגיוור, תשס"ו-2006.....	כללי
299.....	העדה הדתית (המרה).....	פקודת

פרק ח

נישואין וגירושין – שונות

302.....	ברית הזוגיות לחסרי דת, תש"ע-2010 [סעיפים 5-6].....	חוק
304.....	גיל הנישואין, תש"י-1950.....	חוק
306.....	הנישואין והגירושין (רישום).....	פקודת
308.....	העונשין, תשל"ז-1977 [סעיפים 175-183, 236-249, 255, 286-288א]	חוק
312.....	שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), התשכ"ט-1969.....	חוק

פרק ט

ירושה

318.....	הירושה, תשכ"ה-1965.....	חוק
----------	-------------------------	-----

345	הירושה, תשנ"ח-1998	תקנות
365	הירושה (אגרות בתי הדין הדתיים), תשנ"ט-1999	תקנות
368	הירושה (בדיקת פרטה וד"חות כספיים של מנהלי עזבונות), תשמ"ט-1988	תקנות
369	הירושה (דרכים להשקעת כספי עיזבון), תש"ס-2000	תקנות
371	הצהרות מוות, תשל"ח-1978	חוק

פרק י

הקדשות

374	הנאמנות, תשל"ט-1979	חוק
381	הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי), תשס"ד-2004	תקנות
386	בתי דין אזרחיים ודתיים (שיפוט)	פקודת
388	איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), תשס"א-2001 [סעיפים 2, 4-5]	צו

פרק יא

דיני חוקה

394	דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922 עד 1947	
400	חוק-יסוד: השפיטה	חוק
404	חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו	חוק
406	חוק-יסוד: חופש העיסוק	חוק
408	שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951	חוק
413	יסודות המשפט, תש"ם-1980	חוק
414	האזנת סתר, תשל"ט-1979	חוק
423	הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981	חוק
438	הפרשנות [נוסח חדש]	פקודת
445	הפרשנות, תשמ"א-1981	חוק

פרק יב

בתי משפט

452	בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 [סעיפים 25-30, 40, 51, 68-70, 75-76, 78-81]	חוק
462	בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995	חוק
472	הוצאה לפועל, תשכ"ז-1967 [1, 12, 53-66, 69, 71-74, 74א, 76]	חוק
481	סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996 [סעיפים 1-3, 12-13, 18-20]	חוק

פרק יג

דיינים

סדרי	מינהל בבתי הדין הרבניים, התשמ"ג-1983.....	486
כללי	אתיקה לדיינים, תשס"ח-2008.....	488
חוק	נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002.....	501
תקנות	הדיינים (תנאי הסמכה וסדריה), תשט"ו-1955.....	511
כללי	מינוי דיינים (סדרי העבודה של הוועדה לבחירת דיינים), תשנ"ח-1997.....	514
תקנות	הדיינים (פרישה לקצבה וגמלאות), תשי"ט-1959.....	518
כללי	הדיינים (יציאת דין לקצבה מחמת מצב בריאותו), תשמ"ה- 1985.....	519

פרק יד

רבנות ושירותי דת

חוק	הרבנות הראשית לישראל, תש"ם-1980.....	524
תקנות	שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), תשס"ז-2007.....	531
תקנות	כנסת ישראל.....	540

פרק טו

רשויות, משפט מינהלי, משפט פרטי וכלכלה

חוק	מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965 [סעיפים 1-32].....	546
חוק	השמות, תשט"ז-1956.....	556
תקנות	הארכיונים (שמירתם וביעורם של תיקי בתי משפט ובתי-דין דתיים), תשמ"ו-1986.....	560
פקודת	הנזיקין [נוסח חדש] [סעיפים 7-8, 35, 63].....	564
חוק	איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965.....	567
חוק	זכויות הדייר בדיוור הציבורי, תשנ"ח-1998.....	575
פקודת	פשיטת הרגל [נוסח חדש], תש"ם-1980 [סעיפים 1-8, 20-22, 35, 69, 72, 78, 128].....	579

פרק טז

טוענים רבניים ועורכי דין

תקנות	הטוענים הרבניים, תשס"א-2001.....	588
הודעה	על הסמכה והסמכה.....	595
כללי	לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.....	596
כללי	הטוענים הרבניים (סדרי דין בבית הדין המשמעתי), תש"ס-1999.....	604

פרק יז

שירות ביטחון

612.....	שירות בטחון [נוסח משולב], תשמ"ו-1986 [סעיפים 40-41]	חוק
613.....	שירות בטחון (פטור נשים משירות בטחון מטעמים שבהכרה דתית), תשל"ח-1978	תקנות
614.....	שירות בטחון (פטור נשים משירות בטחון מטעמים שבמצפון או שבהווי משפחתי דתי), תשל"ח-1978	תקנות
617.....	סדר החיקוקים וההנחיות לפי שמותיהם	

פתח השער

אני שמח להגיש לפני דייני ישראל ועובדי מערכת בתי הדין הרבניים ספר חיקוקים והנחיות. בספר זה מרוכזים מעט יותר ממאה חוקים, תקנות, צווים, כללים והנחיות שדייני ישראל עשויים להידרש להם בעבודת בית הדין.

חלף למעלה מעשור שנים מאז הוצאנו לאור קובץ חקיקה לדיינים. בשנים אלו חלו שינויים בחקיקה – הן זו הכללית והן זו הנוגעת לבתי הדין הרבניים. במהלך השנים ידעו דייני ישראל למצוא את הדרך להתעדכן מפעם לפעם בתיקוני החקיקה הדרושים. מעת שהחלה לפעול בבתי הדין "מערכת שיר"ה" אף יכול כל דיין למצוא נוסח עדכני של כל דבר חקיקה במאגרים משפטיים אשר עומדים לרשות הדיינים במערכת המחשב של בית הדין. אולם דומה כי מן הראוי שיעמוד לרשות כל דיין גם ספר נגיש ועדכני שאפשר לעיין בו בה בעת שבעל-דין או מורשהו טוען כי דבר חקיקה כלשהו תומך בעמדתו. ספר זה יעמוד גם לרשות כל סופר דיינים ועובדי מינהל נוספים כדי שיוכלו להיעזר בו ולסייע לדיינים בכל עת שיעלה צורך.

הסוגיות העולות בבתי הדין הרבניים עשויות להימצא בשני מעגלים: המעגל ההלכתי והמעגל החוקי. לא תמיד יש חפיפה בין שני מעגלים אלו. בתי הדין הרבניים בישראל מחויבים לגדור עצמם לתחום שבו שני המעגלים חופפים. דייני ישראל חייבים בציות לדין התורה. דייני ישראל חייבים בציות לחוקי הכנסת. דיין אינו יכול לפסוק נגד דין תורה. דיין בבתי הדין הרבניים בישראל אינו רשאי לפסוק נגד החוק. לא כל החיקוקים המובאים בספר זה מצויים בתחום החופף בין שני המעגלים, וחלק מהם אינם חלים בהכרח על בתי הדין הרבניים. על אף זאת לא נמנענו מלהביאם כדי שכל דיין יוכל לעיין ולדקדק בלשון החוק ולהחליט בעצמו מה ראוי לפסוק בעת שבעל-דין מפנה להוראת חוק כאסמכתא לטענתו.

יש להניח כי במשך הזמן יבואו תיקונים ועדכונים בחיקוקים המצויים בקובץ זה, ועל המשתמשים בו להיות מודעים לכך. אנו נשתדל לעדכן את הדיינים ואת עובדי בתי הדין בשינויי חקיקה אלה, ובעת הצורך ובמידת האפשר נוציא לאור קובץ חקיקה מעודכן.

אני מודה לאלי נבו שהתיר לנו להעתיק את קבצי החקיקה המצויים באתר המשפטי – נבו ולעבד אותם לצרכינו. תודה מסורה גם לעו"ד הרב ד"ר רפי רכס ולגב' אפרת ביטון, רכזת הלשכה המשפטית, על הסיוע בהפקת הספר.

החיקוקים וההנחיות שבספר זה מעודכנים ליום ג' במרחשוון התשע"ד (7.10.2013). הנוסח המחייב של דברי חקיקה הוא הנוסח המתפרסם ברשומות.

יהי רצון שיקוים בנו: "וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחָקִי תֵלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם" (יחזקאל לו כז).

שמעון יעקבי

פרק א

סמכויות וסדרי דין

14.....	שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשל"ג-1953	חוק
17.....	בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956	חוק
21.....	בזיון בית משפט	פקודת
23.....	בזיון בית משפט (סדרי דין בשיקול נוסף), תשכ"ט-1969	תקנות
25.....	בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995	חוק
31.....	בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), תשנ"ט-1999	תקנות
33.....	בתי-דין דתיים (מניעת הפרעה), תשכ"ה-1965	חוק
34.....	הדיינים, תשט"ו-1955	חוק
46.....	הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג	תקנות
76.....	הדיינים (עניינים שניתן לדון בהם בדיין אחד), תש"ן-1990	תקנות
78.....	בתי דין דתיים (דמי בטלה), תשל"ז-1957	תקנות
81.....	נשיא בית הדין הרבני הגדול – התשס"ד	הנחיות
88.....	סדר דין בענייני כשרות יוחסין	הנחיות
90.....	הדיינים (פגרות), תשע"ג-2013	תקנות
91.....	הדיינים (אגרות), תשל"ז-1957	תקנות
101.....	הדיינים (החזרת פיקדונות בבתי דין רבניים), תשנ"ט-1999	תקנות
102.....	הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971	פקודת

חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953*

1. עניני נישואין וגירושין של יהודים בישראל אזרחי המדינה או תושביה יהיו בשיפוטם היחודי של בתי דין רבניים.
2. נישואין וגירושין של יהודים ייערכו בישראל על פי דין תורה.
3. הוגשה לבית דין רבני תביעת גירושין בין יהודים, אם על ידי האשה ואם על ידי האיש, יהא לבית דין רבני שיפוט יחודי בכל ענין הכרוך בתביעת הגירושין, לרבות מזונות לאשה ולילדי הזוג.
4. הגישה אשה יהודיה לבית דין רבני תביעת מזונות, שלא אגב גירושין, נגד אישה היהודי או נגד עצובנו, לא תישמע טענת הנתבע שאין לבית דין רבני שיפוט בענין.
- 4א. (א) בלי לגרוע מסמכויות השיפוט לפי סעיף 1, לבית דין רבני יהיה שיפוט ייחודי בתביעה לגירושין בין בני זוג יהודים שנישאו על פי דין תורה, בהתקיים אחת מהזיקות האלה:
 - (1) מקום מושבו של הנתבע בישראל;
 - (2) שני בני הזוג הם אזרחים ישראלים;
 - (3) מקום מושבו של התובע בישראל, ובלבד שהתגורר בה במשך שנה לפחות בסמוך להגשת התביעה;
 - (4) מקום מושבו של התובע בישראל, ובלבד שמקום מושבם המשותף האחרון של בני הזוג היה בישראל;
 - (5) התובע הוא אזרח ישראלי ומקום מושבו בישראל;
 - (6) התובע הוא אזרח ישראלי והתגורר בה במשך שנה במהלך השנתיים שקדמו למועד הגשת התביעה.(ב) הוגשה לבית דין רבני תביעה לפי סעיף קטן (א) –
 - (1) לא יהיה בכך כדי למנוע מבית משפט מוסמך במדינת חוץ לדון בתביעה לגירושין אזרחיים בין בני הזוג;

שיפוט בעניני
נישואין וגירושין
עריכת נישואין וגירושין
שיפוט אגב גירושין
שיפוט בעניני מזונות
סמכות מבחינה בין-
לאומית בתביעה
לגירושין
(תיקון מס' 3) תשס"ה-
2005

* פורסם ס"ח תשי"ג מס' 134 מיום 4.9.1953 עמ' 165 (ה"ח תשי"ג מס' 163 עמ' 186).
תוקן ס"ח תשנ"ה מס' 1507 מיום 2.3.1995 עמ' 140 (ה"ח תשנ"ד מס' 2281 עמ' 495,
ה"ח תשנ"ה מס' 2322 עמ' 116) – תיקון מס' 1 בסעיף 11 לחוק בתי דין רבניים (קיום
פסקי דין של גירושין) (הוראת שעה), תשנ"ה-1995.
ס"ח תשס"ד מס' 1925 מיום 9.2.2004 עמ' 298 (ה"ח הממשלה תשס"ד מס' 71 עמ'
262) – תיקון מס' 2 בסעיף 17 לחוק הדיינים (תיקון מס' 20), תשס"ד-2004.
ס"ח תשס"ה מס' 2025 מיום 10.8.2005 עמ' 945 (ה"ח הממשלה תשס"ה מס' 12 עמ'
162) – תיקון מס' 3 בסעיף 2 לחוק שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-
לאומית) (תיקוני חקיקה), תשס"ה-2005.

(2) הוגשה תביעה לגירושין אזרחיים בין בני הזוג לבית משפט מוסמך במדינת חוץ בטרם ניתן גט פיטורין, לא יהיה בית הדין הרבני מוסמך לדון ולהכריע בגירושין האזרחיים.

(ג) היו בני זוג יהודים שנישאו על פי דין תורה, גרושים לפי דין של מדינת חוץ, יהיה בית הדין מוסמך לדון בתביעה לגירושין כדין תורה או בתביעה להסרת מניעה להינשא כדין תורה, אף אם התובע בלבד הוא אזרח ישראלי.

(ד) לבית דין רבני יהיה שיפוט ייחודי בתביעה לגירושין בין בני זוג יהודים שנישאו על פי דין תורה אם התובע הוא אזרח ישראלי הנמצא בישראל במועד הגשת התביעה, ובמועד זה במקום מושבם האחרון של בני הזוג, לא ניתן לערוך גירושין על פי כל דין.

(ה) אין בהוראות סעיף זה כדי להקנות לבית הדין הרבני סמכות שיפוט בענינים הכרוכים בגירושין.

(ו) לענין סעיף זה, "מקום מושב", של אדם – המקום שבו נמצא מרכז חייו או מקום מגוריו הרגיל.

4ב. הוגשה לבית דין רבני תביעה לפי סעיף 4 כנגד נתבע שמקום מושבו אינו בישראל, וקבע בית הדין כי התקיימו תנאי הסמכות שלפי סעיף, יחולו הוראות אלה:

(1) בית הדין יהיה רשאי לפסוק בתביעה רק לאחר שכתב התביעה הומצא לנתבע בצירוף הזמנה והעתק מאושר של ההחלטה בענין סמכותו של בית הדין;

(2) פסק בית הדין בתביעה לטובת התובע בהעדר התייצבות מטעם הנתבע, רשאי הנתבע להגיש לבית הדין בקשה לעיון חוזר בתביעה בתוך מועד שייקבע בתקנות;

(3) נתן בית הדין פסק דין של גירושין כנגד הנתבע והנתבע לא קיים את פסק הדין, יהיו לבית הדין הסמכויות הנתונות לו על פי כל דין לשם קיום פסק הדין, ובלבד שאם פסק הדין ניתן בהעדר התייצבות מטעם הנתבע, לא יינקטו אמצעים לפי חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995 (בפסקה זו – החוק), אלא לאחר שהתובע המציא לנתבע עותק מאושר של פסק הדין, הודעה על כך שהנתבע רשאי להגיש בקשה לעיון חוזר בתביעת הגירושין והתראה על נקיטת אמצעים לפי החוק, בנוסח שנקבע בתקנות;

(4) המצאת מסמך אל מחוץ לישראל לפי סעיף זה תיעשה בצירוף תרגום של המסמך לשפה רשמית במקום מושבו של הנתבע, כשהוא מאושר על ידי נוטריון.

4ג. בלי לגרוע מהוראות סעיף 9, התקבלה בבית דין רבני פניה לקבל חוות דעת הלכתית בענין הסדרת גט פיטורין בין בני זוג יהודים הנשואים כדין תורה שאינם נתונים לשיפוט הייחודי של בית הדין, או בענין היתר נישואין, רשאי נשיא בית הדין הרבני הגדול למנות הרכב של דייין אחד או יותר לשם מתן חוות הדעת.

סדרי דין בענין נתבע
שהוא תושב חוץ
(תיקון מס' 3) תשס"ה-
2005

חוות דעת הלכתיות
בענין גט פיטורין או
היתר נישואין במדינת
חוץ
(תיקון מס' 3) תשס"ה-
2005

5. תבעה אשה מיבמה בבית דין רבני מתן חליצה, יהא לבית הדין הרבני שיפוט יחודי בענין התביעה, לרבות מזונות לאשה עד יום מתן החליצה. שיפוט בעניני חליצה
6. ציווה בית דין רבני בפסק- דין סופי לכפות איש לתת גט פיטורין לאשתו או לכפות אשה לקבל גט פיטורין מאישה, רשאי בית משפט מחוזי, כתום ששים ימים מיום מתן הצו, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, לכפות במאסר לציית לצו. כפיה למתן גט ולקבלתו (תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995
7. ציווה בית דין רבני בפסק דין סופי לכפות איש לתת חליצה לאלמנת אחיו, רשאי בית משפט מחוזי, כתום שלושה חדשים מיום מתן הצו, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, לכפות במאסר לציית לצו. כפיה למתן חליצה
8. לצורך הסעיפים 6 ו-7 יראו פסק דין כסופי כשאין עוד ערעור עליו. סופיות של פסק דין
9. בעניני המעמד האישי של יהודים כמפורט בסעיף 51 ל"דבר המלך במועצתו על ארץ-ישראל 1922-1947" או בפקודת הירושה, אשר בהם אין לבית דין רבני שיפוט יחודי לפי חוק זה, יהא לבית דין רבני שיפוט לאחר שכל הצדדים הנוגעים בדבר הביעו הסכמתם לכך. שיפוט על פי הסכמה
10. פסק דין שניתן, אחרי הקמת המדינה ולפני תחילת תקפו של חוק זה, על ידי בית דין רבני לאחר דיון במעמד בעלי הדין, ושהיה ניתן כדין אילו אותה שעה היה חוק זה בתוקף, רואים אותו כאילו ניתן כדין. תקפם של פסקי דין
11. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו. ביצוע ותקנות (תיקון מס' 2) תשס"ד-2004

משה שפירא
שר הדתות

משה שרת
שר החוץ
ממלא מקום ראש הממשלה

יצחק בן- צבי
נשיא המדינה

חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956*

(תיקון מס' 1) תשמ"א-
1981

(תיקון מס' 3) תשס"א-
2001
הגדרות

1. בחוק זה –

– "בית דין"

(1) בית דין רבני כמשמעותו בדבר-המלך-במועצתו, 1922-
1947, ובחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-
1953;

(2) בית דין דתי כמשמעותו בדבר-המלך-במועצתו, 1922-
1947.

דרכי דיון
(תיקון מס' 3) תשס"א-
2001

1א. (א) בית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוט, למעט בעניני ירושה, ידון
בדלתיים סגורות, זולת אם ראה בית הדין לקיים את הדיון בפומבי, ואולם רשאי
בית הדין להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או
מקצתו.

(ב) על דיון בפומבי ועל דיון בדלתיים סגורות כאמור בסעיף קטן (א),
יחולו ההוראות בדבר איסור פרסום המפורטות, בסעיף 70 לחוק בתי המשפט
[נוסח משולב], התשמ"ד-1984, לפי הענין ובשינויים המחויבים.

ניהול פרוטוקול
(תיקון מס' 4) תשס"ח-
2008

1ב. (א) בדיון בבית דין ינוהל פרוטוקול שישקף את כל הנאמר והמתרחש
בדיון והנוגע למשפט, לרבות שאלות והערות בית הדין, ואולם בישיבה
מקדמית רשאי בית הדין, בהסכמת בעלי הדין, לכלול בפרוטוקול את עיקרי
הדברים שבדיון; בית הדין יקבע את דרך רישום הפרוטוקול; בסעיף זה,
"ישיבה מקדמית" – לרבות דיון שאין בו שמיעת ראיות בעל פה או שמיעת
טענות בעלי הדין ושנועד לבחון את האפשרות לסיים את ההליך בהסדר מוסכם
בין בעלי הדין.

(ב) בית הדין רשאי להורות שלא יירשמו בפרוטוקול דברי גידוף,
נאצה, השמצה או ביזוי, ובלבד ששוכנע כי אין טעם המצדיק את רישומם
בפרוטוקול.

* פורסם ס"ח תשט"ז מס' 200 מיום 22.3.1956 עמ' 40 (ה"ח תשט"ז מס' 238 עמ'
152).

תוקן ס"ח תשמ"א מס' 1026 מיום 27.5.1981 עמ' 284 (ה"ח תשמ"א מס' 1536 עמ'
348) – תיקון מס' 1.

ס"ח תשנ"ב מס' 1389 מיום 19.3.1992 עמ' 138 (ה"ח תשנ"ב מס' 2112 עמ' 208) –
תיקון מס' 2.

ס"ח תשס"א מס' 1779 מיום 15.3.2001 עמ' 154 (ה"ח תש"ס מס' 2840 עמ' 189) –
תיקון מס' 3; תחילתו שלושה חודשים מיום פרסומו.

ס"ח תשס"ח מס' 2168 מיום 21.7.2008 עמ' 665 (ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 216 עמ'
232) – תיקון מס' 4 בסעיף 2 לחוק בתי המשפט (תיקון מס' 51), תשס"ח-2008; תחילתו 18
חודשים מיום פרסומו.

(ג) בעל דין זכאי לקבל, בתום הדיון או בסמוך לאחר מכן, עותק של הפרוטוקול.

(ד) בית דין רשאי, לפי בקשת בעל דין ולאחר שנתן לשאר בעלי הדין הזדמנות לטעון את טענותיהם, לתקן רישום בפרוטוקול כדי להעמידו על דיוקו; בעל דין רשאי להגיש בקשה לתקן רישום בפרוטוקול בתוך עשרה ימים מיום שהומצא לו הפרוטוקול.

(ה) כתבי טענות וכל תעודה או מסמך שהוגשו בדיון ושכית הדין קיבל אותם, יצורפו לפרוטוקול ויהיו חלק ממנו, למעט לענין סעיפים קטנים (ב) עד (ד).

2. בית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוט, רשאי להזמין כל אדם לבוא לפניו כדי להשיב על התביעה שהוגשה נגדו או לטעון לתביעה שהגיש. הזמנת בעלי דין

3. בית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוט, רשאי להזמין כל אדם לבוא לפניו כדי להעיד או להגיש מסמך שברשותו, והכל במידה הדרושה לביורור הענין. הזמנת עדים

4. אדם שהוזמן כאמור בסעיף 2, והענין שבקשר אליו הוזמן הוא בשיפוט הייחודי של בית הדין, וכן אדם שהוזמן כאמור בסעיף 3, ולא התייצבו במועד ובמקום שנקבעו בהזמנה ולא נתנו נימוק לכך להנחת דעתו של בית הדין, רשאי בית הדין ליתן צו מעצר לשם כפיית התייצבותו של המוזמן; ורשאי הוא, אם ניתן צו כאמור ואם לאו, לחייבו בתשלום ההוצאות, כולן או מקצתן שנגרמו מחמת אי-התייצבותו ולקנסו בסכום שלא יעלה על מחצית הקנס האמור בסעיף 40(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (בחוק זה – חוק העונשין).

כפיית התייצבות
(תיקון מס' 1) תשמ"א-
1981
(תיקון מס' 3) תשס"א-
2001

4א. (א) הגיש אדם לבית דין תביעת גירושין שבשיפוט הייחודי, והנתבע נמלט מהארץ או מסתתר ואין אפשרות למצאו, רשאי בית הדין, לבקשת התובע, ואם הוא סבור שהדבר עשוי להביא להתייצבותו של הנתבע, לצוות על ירידה לנכסים ולזכויות
(תיקון מס' 2)
תשנ"ב-1992

(1) תפיסת כל נכס מנכסיו של הנתבע, מיטלטלין או מקרקעין, לרבות חשבון בנק והזכות להשתמש בכרטיס חיוב, רישום עיקול עליהם או מינוי כונס נכסים עליהם, ולהורות לכונס הנכסים מה יעשה בנכס ובפירותיו כל עוד הצו בתקפו; צו לפי פסקה זו לא יפגע בזכותו של נושה, לרבות כל מי שתלוי בנתבע, לרדת לאותם נכסים;

(2) אי מתן דרכון ישראלי שניתן לפי חוק הדרכונים, התשי"ב-1952, אי-הארכת תקפו או קיצור תקופת תקפו, או קביעה שהוא יהיה תקף לשיבה לישראל בלבד, ועל החזרתו למשרד הפנים; לא יינתן צו לפי פסקה זו אם בזמן הגשת התביעה היה הנתבע בחוץ לארץ, אלא לאחר שבית הדין שוכנע כי נעשו מאמצים סבירים למצוא את הנתבע ולהביא לידיעתו את דבר הגשת התביעה ואת זימונו להתייצב בפני בית הדין.

(ב) ניתן צו לפי סעיף זה, רשאי בית הדין, לפי בקשת הנתבע או כל מי שעלול להיפגע מהצו, לבטל את הצו או לשנותו.

5. אדם שהתייצב או הובא לפני בית דין כאמור, וסירב למסור עדות, או להגיש מסמך שברשותו, או להשיב על השאלה שהוצגה לו, ולא נתן לסירובו נימוק להנחת דעתו של בית הדין, רשאי בית הדין לקנסו בסכום שלא יעלה על מחצית הקנס האמור בסעיף 40(2) לחוק העונשין, ולחייבו בתשלום ההוצאות כולן או מקצתן, שנגרמו מחמת סירובו; אך בית הדין לא יהיה מוסמך לקנס או לחייב אדם על שלא השיב על שאלה או שלא הגיש מסמך שלדעת בית הדין לא היה חייב להשיב או להגיש על פי הדין המחייב בבית המשפט.
6. בית דין רשאי לצוות, שבעל דין ישלם לאדם שהוזמן והתייצב לפניו דמי בטלה בשיעור שייקבע בתקנות.
7. (א) בית דין המזמין אדם לפי סעיף 2 כשהענין הוא בשיפוט הייחודי, או המזמין אדם לפי סעיף 3, והאדם כאמור כלוא בבית סוהר או נתון במעצר, רשאי להורות בצו ערוך אל הממונה על בית הסוהר או על מקום המעצר, להביאו לפני בית הדין; צו שניתן לפי סעיף זה כוחו יפה לישיבה אחת בלבד של בית הדין.
- (ב) ההוראות שבסעיף 95(2), (3) ו-4) שבפקודת בתי הסוהר, 1946, יחולו בשינויים המחוייבים לפי הענין, על הבאתו של אדם כאמור, על שמירתו ועל הפקדת הוצאות הכרוכות בהבאתו.
- 7א. (א) לבית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוטו, יהיו כל הסמכויות על פי סעיפים 6 ו-7 לפקודת בזיון בית המשפט, בשינויים המחוייבים.
- (ב) הודעה בכתב על קנס או מאסר שהוטלו מכוח סעיף קטן (א) תינתן מיד לנשיא בית המשפט העליון; הנשיא, או שופט אחר של בית המשפט העליון שהנשיא קבע לכך, רשאי, לאחר שזימן את הנידון אם ביקש זאת, לבטל את הקנס או המאסר או לשנותם לקולה.
- 7ב. הוכח להנחת דעתו של בית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוטו, כי קיימות ראיות מהימנות לכאורה התומכות בעילת התובענה, וכן אחד מאלה:
- (1) הנתבע עומד לצאת את הארץ לצמיתות או לתקופה ממושכת, והעדרו מן הארץ עלול להכביד באופן ממשי על בירור המשפט או על ביצוע פסק הדין;
- (2) אם הנתבע, בתביעה לגירושין או לשלום בית, יצא מן הארץ – יש חשש ממשי כי הדבר יביא לעיגון;
- רשאי הוא לתת צו האוסר על הנתבע לצאת מן הארץ, וכן להורות על הפקדת דרכונו או תעודת המעבר שלו או להתנות תנאים ליציאתו, והכל אם לא ניתן להבטיח את בירור המשפט או את ביצוע פסק הדין בדרך של מתן ערובה מתאימה או בדרך אחרת, לרבות בדרך של השלשת גט.
- 7ג. (א) בית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוטו, רשאי לתת צו עיקול זמני על נכסי נתבע שבידי הנתבע או שבידי התובע, וכן על נכסי הנתבע שבידי אדם אחר (בסעיף זה – המחזיק), לרבות כל חוב וזכות, בין שהגיע זמן פירעונם ובין אם לאו, אם הוכח להנחת דעתו כי קיימות ראיות מהימנות לכאורה התומכות בעילת התובענה וכי אי מתן הצו עלול להכביד על ביצוע פסק הדין.
- (ב) אין לעקל נכס הפטור מעיקול על פי דין.

חובה להיענות
(תיקון מס' 1) תשמ"א-
1981
(תיקון מס' 3) תשס"א-
2001

תשלומי דמי בטלה

הזמנת אדם כלוא בבית-
סוהר

בזיון בית הדין
(תיקון מס' 1) תשמ"א-
1981

עיכוב יציאה מן הארץ
(תיקון מס' 3) תשס"א-
2001

עיקול זמני
(תיקון מס' 3) תשס"א-
2001

(ג) המחזיק רשאי להגיש לבית הדין התנגדות לעיקול; התנגד המחזיק לעיקול, רשאי מבקש העיקול להגיש לבית המשפט לעניני משפחה, שבתחום שיפוטו נמצא בית הדין מטיל העיקול, בקשה לאישור העיקול.

(ד) הגיש מבקש העיקול בקשה לאישור העיקול, יעמוד העיקול בתוקפו עד להחלטה בבקשה או עד לדחיית תביעת התובע או ביטולה, לפי המוקדם; לא הגיש מבקש העיקול בקשה כאמור – יפקע העיקול.

(ה) זכה התובע בתביעתו, ימשיך העיקול לעמוד בתוקפו עד שפסק הדין יבוצע.

(ו) בסעיף זה, "בקשה לאישור העיקול" – כמשמעותה בתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984 (בחוק זה – תקנות סדר הדין האזרחי).

7ד. (א) בית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוטו, רשאי למנות כונס נכסים (בסעיף זה – הכונס) על נכס מסוים של נתבע, אם הוכח להנחת דעתו, כי קיימות ראיות מהימנות לכאורה התומכות בעילת התובענה וכי קיים צורך מיוחד במינוי הכונס לשם ביצוע פסק הדין, ולענין זה יחולו, בכפוף להוראות סעיף זה, הוראות סעיפים 53 עד 57 ו-60 לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, וכפי שיתוקן מצת לעת, בשינויים אלה:

(1) בכל מקום בסעיפים האמורים, במקום "ראש ההוצאה לפועל" יבוא "בית הדין";

(2) בסעיף 57, במקום "בית המשפט" יבוא "בית המשפט לעניני משפחה שבתחום שיפוטו נמצא בית הדין".

(ב) בית הדין יקבע את שכרו של הכונס, בהתאם לתקנות סדר הדין האזרחי החלות בתובענות בעניני משפחה.

7ה. השר לעניני דתות¹ יתקין, בהסכמת שר המשפטים, תקנות לענין סעיפים 7ב עד 7ד, לרבות תקנות בדבר סדרי הדין בהליכים לפי הסעיפים האמורים.

7ו. אין בהוראות סעיפים 7ב עד 7ד כדי לגרוע מסמכות אחרת הנתונה לבית דין לפי דין.

8. שר הדתות¹ ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

יצחק בן-צבי	דוד בן גוריון	משה שפירא
נשיא המדינה	ראש הממשלה	שר הדתות

כינוס נכסים
(תיקון מס' 3) תשס"א-
2001

התקנות תקנות
(תיקון מס' 3) תשס"א-
2001

שמירת דינים
(תיקון מס' 3) תשס"א-
2001
ביצוע ותקנות

¹ סמכויותיו הועברו לשר המשפטים לענין בתי הדין הדתיים שאינם בתי הדין הדרוזיים ובתי הדין השרעיים בי"פ תשס"ד מס' 5266 מיום 21.1.2004 עמ' 1642.

פקודת בזיון בית משפט*

חא"י, פרק כ"ג

מס' 12 לש' 1929

פקודה הקובעת עונש על בזיון בית המשפט

1. פקודה זו תיקרא פקודת בזיון בית משפט.
2. בפקודה זו יהא למונח "בית משפט" הפירוש דלקמן מלבד אם ענין הכתוב יחייב פירוש אחר –
"בית משפט" פירושו – כל בית משפט אזרחי ובית משפט עירוני.
3. (בוטל).
4. (בוטל).
5. סירב עד להיחקר עפ"י החוק או להשיב על אותן שאלות שהוצגו לפניו כחוק, ולא הראה כל טעם צודק לסירובו, רשאי בית המשפט לתתו מיד במאסר למועד שלא יעלה על חודש אחד, חוץ אם הסכים בינתיים, לפני סיום המשפט, להיחקר ולהשיב על שאלות.
6. (1) בית המשפט העליון, בית משפט מיוחד שנתכונן עפ"י סעיף 55 של דבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922, בית המשפט המחוזי ובית משפט השלום, תהא להם הסמכות לכופף אדם בקנס או במאסר לציית לכל צו שניתן על ידם והמצוה לעשות איזה מעשה או האוסר לעשות כל מעשה.
(2) לא יינתן צו המטיל קנס או מאסר אלא אם כן הוזמן הממרה להופיע ונענה להזמנה, או כשלא בא מעצמו, הובא לפני בית המשפט בצו תפיסה כדי להראות טעם מדוע לא ינתן נגדו צו כזה.
- (3) הטיל בית משפט מאסר לפי סעיף קטן (1), יודיע על כך ליועץ המשפטי לממשלה.
- (4) היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו יביא את ענינו של אסיר לפי סעיף קטן (1) לפני בית המשפט שהטיל עליו את המאסר, לשיקול נוסף, כשראה צורך בכך ולא פחות מאחת לששה חודשים מיום תחילת המאסר.

* פורסמה חא"י, כרך א', (ע) 332, (א) 356.

תוקנה ע"ר מס' 660 מיום 22.1.1937, תוס' 1, עמ' (ע) 1, (א) 1.

ע"ר מס' 1612 מיום 20.9.1947, עמ' (ע) 240, (א) 296.

ס"ח תשי"ז מס' 233 מיום 1.8.1957 עמ' 154 (ה"ח תשט"ו מס' 226 עמ' 64) – תיקון מס' 1 בסעיף 48(4) לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957; תחילתו ביום 28.8.1957.

ס"ח תשכ"ג מס' 382 מיום 1.1.1963 עמ' 10 (ה"ח תשכ"ב מס' 527 עמ' 315) – תיקון מס' 2.

(5) בשיקול הנוסף רשאי בית המשפט, לאחר שנתן לאסיר ולכל בעל דין אחר בהליך שבו הוטל המאסר הזדמנות להשמיע טענותיהם, לקיים את הצו, לשנותו, להתנותו בתנאים או לבטלו או ליתן כל הוראה אחרת שימצא לנכון.

(תיקון מס' 2) תשכ"ג-
1962

(6) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות סדרי דין בשיקול נוסף לפי סעיף זה.

(תיקון מס' 2) תשכ"ג-
1962

7. (1) מי שהאשימוהו בהמראה ואי אפשר למצוא אותו בתוך תחומי שיפוטו של כל בית משפט בישראל, רשאי בית המשפט ליתן צו המטיל קנס או מאסר ככל אשר ימצא לצורך, או לצוות שינתן כתב ירידה לנכסיו, ואותו כתב ירידה לנכסים ישעבד את נכסי המקרקעים שלו באותו אופן ובאותו שיעור מכל הבחינות כדין צו ירידה לנכסים במשפט אזרחי.

ירידה לנכסים

(2) כתב ירידה לנכסים יהא ערוך אל שני אנשים או אל יותר משניים שיתמנו לכך ע"י בית המשפט, ובו יצטוו ויורשו לרדת לכל נכסי המקרקעים של האדם שניתן נגדו הכתב, ולגבות וליטול ולקבל לרשותם לא רק את דמי השכירות והרווחים של מקרקעיו האסורים, אלא גם את סחורותיו, כליו ומטלטליו, ולעכבם ולהחזיקם בידם בתורת עיקול, עד שיופיע לפני בית המשפט ויסיר מעליו את אשמת הבזיון, או עד שבית המשפט יצווה אחרת; רשאי בית המשפט לצוות לשלם מתוך ההכנסות המתקבלות מאותם הנכסים שירדו אליהם, את כל ההוצאות הכרוכות בהוצאה לפועל של הירידה לנכסים, לרבות אותו השכר ההוגן לאנשים שנתמנו להוציא לפועל את הירידה לנכסים, ככל אשר ימצא בית המשפט לנכון לפסוק.

(3) בכל משפט נגד אדם על המראה, יתן בית המשפט שבפניו מתברר הענין אותו צו שימצא לנכון ביחס לתשלום ההוצאות שנגרמו מתוך כך.

8. (1) צו המטיל עונש שניתן ע"י בית משפט מחוזי או בית משפט שלום עפ"י סעיף 6 יהא ניתן לערעור באותם התנאים הנוהגים בערעור על פסק דין פלילי המטיל עונש כיוצא בזה.

ערעורים
פק' 50 לשנ' 1947

(2) בכפוף להוראות סעיף 3(2), אין לערער על כל צו המטיל עונש שניתן על ידי כל בית משפט עפ"י סעיף 3(1).

9. ההוראות דלעיל שבפקודה זו תחולנה על כל פעולה משפטית של פקיד מסדר בבירור תביעות עפ"י פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין), כאילו היה אותו פקיד בחזקת בית משפט וכאילו היה העונש שהוטל ע"י פקיד מסדר עונש שהוטל ע"י שופט שלום.

הפקודה תנהג לגבי
בירור משפטי בפני
פקידים מסדרים

10. (בוטל).

פק' 1 לשנ' 1937

סעיף 6

[הזמנה לדין לפי סעיף 6 לפקודת בזיון בית משפט]

תקנות בזיון בית משפט (סדרי דין בשיקול נוסף), תשכ"ט-1969*

- בתוקף סמכותי לפי סעיף 6(6) לפקודת בזיון בית משפט, ושאר הסמכויות המסורות לי לפי כל דין, אני מתקין תקנות אלה:
1. ענינו של אסיר יובא לבית המשפט שציווה על מאסרו (להלן – בית המשפט) בהודעה מאת היועץ המשפטי לממשלה או מטעמו (להלן – ההודעה).
 2. (א) ההודעה תכלול פרטים אלה:
 - (1) שם בית המשפט שאליו היא מוגשת;
 - (2) שם האסיר ומקום מגוריו;
 - (3) מספר תעודת הזהות של האסיר – אם יש לו תעודה כאמור;
 - (4) מועד מתן צו המאסר;
 - (5) מועד השיקול הנוסף האחרון – אם היה;
 - (6) בקשה לקיים את הצו, לשנותו, להתנותו בתנאים או לבטלו או ליתן כל הוראה אחרת;
 - (7) נימוקי הבקשה.
 (ב) להודעה יצורף העתק של צו המאסר, והעתק כל צו בשיקול נוסף קודם, אם היה כזה.
 (ג) ההודעה ונספחיה יוגשו לבית-המשפט במספר עתקים כמספר בעלי הדין בהליך שבו הוטל המאסר (להלן – בעלי הדין) ובעוד שני עתקים נוספים.
 3. הזמנה לשמיעת הבקשה לשיקול נוסף לפי הטופס שבתוספת, בצירוף עותק של ההודעה ונספחיה, תומצא מטעם בית-המשפט לאסיר ולכל בעל דין אחר לפחות חמישה עשר יום לפני שמיעת הבקשה.
 4. המצאה לפי תקנה 3 תהיה כדרך המצאת כתבי-דין לפי תקנות סדר הדין האזרחי, תשכ"ג-1963.
 5. (א) בעל דין שברצונו להשמיע טענותיו בעת שמיעת הבקשה – ימציא לבית המשפט, תוך 10 ימים מיום ההמצאה לפי תקנה 3, תצהיר עם פירוט טענותיו; התצהיר יוגש לבית המשפט במספר עתקים כמספר בעלי הדין ובעוד שני עתקים נוספים.
 (ב) אסיר אינו חייב בהגשת תצהיר כאמור בתקנת משנה (א).
 (ג) בית המשפט ימציא ליועץ המשפטי לממשלה, לאסיר ולכל בעל דין אחר, זולת מוסר התצהיר, עותק של התצהיר.

* פורסמו ק"ת תשכ"ט מס' 2360 מיום 13.3.1969 עמ' 1047.

6. תיק המשפט שבו הוטל המאסר בשל בזיון בית המשפט, המכיל את פרוטוקול הדיון בו הוטל המאסר, יובא בפני בית המשפט הדין בשיקול נוסף. הבאת תיק בית המשפט
7. (א) בפתיחת הדיון בשיקול הנוסף יודיע בית המשפט לאסיר את תוכן הבקשה ותמצית נימוקיה. סדר הדין
- (ב) היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו רשאי לטעון לתמיכה בבקשתו, ואחריו, או אם לא טען, רשאי כל בעל דין אחר לטעון טענותיו.
- (ג) אחר כך רשאי האסיר או בא-כוחו לטעון טענותיו.
8. (א) בית המשפט רשאי לשמוע עדים ולקבל ראיות אחרות לתמיכה בטענות הצדדים. הבאת ראיות
- (ב) על סדר חקירת עדים יחולו הוראות סימן ו' לפרק ה' של חוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965, בשינויים הנובעים מן הענין.
9. החלטת בית המשפט תינתן בכתב, ובית המשפט יקראנה על נימוקיה בפומבי או יורה על המצאת ההחלטה ונימוקיה בכתב לבעלי הדין. החלטה
10. לתקנות אלה ייקרא "תקנות בזיון בית משפט (סדרי דין בשיקול נוסף), תשכ"ט-1969". השם

תוספת

(תקנה 3)

- בקשת היועץ המשפטי לממשלה לשיקול נוסף בענינו של האסיר
1. מצורפת בזה הודעתו של היועץ המשפטי לממשלה לפי תקנות בזיון בית המשפט (סדרי הדין בשיקול נוסף), תשכ"ט-1969.
2. השיקול הנוסף יתקיים ביום בשעה .
3. הנך זכאי להופיע בפני בית המשפט ולטעון טענותיך ולהביא עדים להוכחתן.
4. בעל דין – שאינו האסיר – המבקש לטעון טענות או להביא עדים יגיש לביהמ"ש תוך 10 ימים מיום קבלת הזמנה זו תצהיר עם פירוט טענותיו.
- י"ט באדר תשכ"ט (5 במרס 1969) יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995*

(תיקון מס' 3) תשנ"ח-
1998

1. (א) קבע בית דין רבני, בפסק דין או בהחלטה (בחוק זה – פסק דין), שאיש יתן גט לאשתו, והאיש לא קיים את פסק הדין, רשאי בית הדין, במטרה להביא לקיום פסק הדין, ליתן נגדו בהתאם להוראות סעיף 4, צו הגבלה כמשמעותו בסעיף 2, צו הגבלה בדרך של עיכוב או שלילה של גמלה או קצבה כמשמעותו בסעיף 2 או צו הגבלה בדרך של מאסר כפיה כמשמעותו בסעיף 3 או צו הגבלה בדרך של בידוד בהתאם להוראות סעיף 3א (להלן – צו הגבלה).
- (ב) לענין סעיף זה, אין נפקה מינה אם ננקטה בפסק הדין לשון של כפיה, חובה, מצווה, הצעה או לשון אחרת.
- (ג) קבע בית דין רבני בפסק דין, שאשה תקבל גט מבעלה, והאשה לא קיימה את פסק הדין, רשאי בית הדין באישור נשיא בית הדין הרבני הגדול ובמטרה להביא לקיום פסק הדין, ליתן נגדה צו הגבלה.
- (ד) על צו הגבלה לפי סעיף קטן (ג), לא יחולו הוראות סעיף 6.
- (ה) נשיא בית הדין הרבני הגדול לא יתן את אישורו, אלא לאחר ששמע את טענות הצדדים במעמד הצדדים; לא התייצב צד לדיון אף שזומן כדן, יכול שהצו יינתן בהעדרו.
- (ו) הוצא צו הגבלה כנגד אשה מכוח הוראות סעיף קטן (ג), לא תידון בקשת הבעל ליתן לו היתר נישואין עד תום שלוש שנים מיום הוצאת צו ההגבלה.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

- * פורסם **ס"ח תשנ"ה מס' 1507** מיום 2.3.1995 עמ' 139 (**ה"ח תשנ"ד מס' 2281** עמ' 495, **ה"ח תשנ"ה מס' 2322** עמ' 116).
- תוקן **ס"ח תשנ"ה מס' 1518** מיום 11.4.1995 עמ' 194 (**ה"ח תשנ"ד מס' 2281** עמ' 495, **ה"ח תשנ"ה מס' 2322** עמ' 116) – תיקון מס' 1.
- ס"ח תשנ"ו מס' 1560** מיום 8.2.1996 עמ' 70 (**ה"ח תשנ"ד מס' 2282** עמ' 498) – תיקון מס' 2 בסעיף 33 לחוק לתיקון פקודת פשיטת הרגל (מס' 3), תשנ"ו-1996; תחילתו 45 ימים מיום פרסומו.
- ס"ח תשנ"ח מס' 1651** מיום 5.2.1998 עמ' 118 (**ה"ח תשנ"ז מס' 2624** עמ' 358) – תיקון מס' 3.
- ס"ח תש"ס מס' 1732** מיום 17.3.2000 עמ' 133 (**ה"ח תשנ"ט מס' 2796** עמ' 354) – תיקון מס' 4; ר' סעיף 5 לענין תחולה.
- ס"ח תשס"ד מס' 1941** מיום 9.6.2004 עמ' 388 (**ה"ח הכנסת תשס"ד מס' 34** עמ' 35) – תיקון מס' 5; ר' סעיף 5 לענין תחולה.
- ס"ח תשס"ז מס' 2109** מיום 8.8.2007 עמ' 460 (**ה"ח הכנסת תשס"ז מס' 158** עמ' 212) – תיקון מס' 6.
- ס"ח תשע"ב מס' 2346** מיום 22.3.2012 עמ' 226 (**ה"ח הכנסת תשע"א מס' 401** עמ' 220) – תיקון מס' 7.

2. (א) מבלי לגרוע מסמכותו של בית הדין הרבני לפי סעיף 7א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות), תשט"ז-1956, רשאי בית הדין הרבני, בצו הגבלה, לפגוע בזכויות המפורטות להלן, כולן או מקצתן, לתקופה ובתנאים שיקבע:

תוכנו של צו הגבלה
(תיקון מס' 6)
תשס"ז-2007

- (1) לצאת מן הארץ;
- (2) לקבל דרכון ישראלי או תעודת מעבר לפי חוק הדרכונים, תשי"ב-1952, להחזיק בהם או להאריך את תוקפם, ובלבד שיהיו תקפים לצורך שיבה לישראל;
- (3) לקבל, להחזיק או לחדש רשיון נהיגה;
- (4) להתמנות, להיבחר או לשמש במשרה על פי דין או במשרה בגוף מבוקר כמשמעו בחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב];
- (5) לעסוק במקצוע שהעיסוק בו מוסדר על פי דין או להפעיל עסק הטעון רישוי או היתר על פי דין;
- (6) לפתוח או להחזיק חשבון בנק או למשוך שיקים מחשבון בנק בדרך של קביעה כי הוא לקוח מוגבל מיוחד, כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981;
- (7) היה האדם שנגדו ניתן צו ההגבלה אסיר או עצור -

(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 4)
תש"ס-2000

- (א) לקבל חופשה מיוחדת לפי סעיף 36 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 (להלן – הפקודה);
- (ב) לקבל ולשלוח מכתבים, למעט כתבי בי-דין או מכתבים לעורך דינו או מעורך דינו, לטוען רבני או מטוען רבני וכן למבקר המדינה או ממבקר המדינה;
- (ג) לקבל מבקרים, פרט לאלה: עורך דין, איש דת, טוען רבני, מבקר רשמי, וכן ילדיו הקטינים של האסיר או העצור שבית משפט או בית דין מוסמך קבע הוראות בדבר ביקוריהם; אין בצו הגבלה שניתן לפי פסקה זו למנוע ממנהל בית סוהר או בית מעצר להחזיר ביקור של אדם אצל אסיר או עצור אם שוכנע כי יש בביקור כדי להביא לקיום פסק הדין;
- (ד) להחזיק חפצים אישיים בבית הסוהר או בבית המעצר, למעט חפצים הדרושים לשם שמירה על בריאותו ומסמכים הקשורים לחקירתו או למשפטו;
- (ה) לעבוד בעבודה אשר משולם בעבודה שכן;
- (ו) לקנות מצרכים בבית הסוהר או בבית המעצר למעט מצרכים הדרושים לו לשם שמירה על בריאותו;
- (ז) להשתחרר שחרור על-תנאי מנשיאת יתרת תקופת המאסר לפי סעיפים 2 או 3 לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001, למעט שחרור כאמור בשל חולניות מתמדת;

(תיקון מס' 5) תשס"ד-
2004

(ח) להשתחרר שחרור מנהלי לפי סימן ט'1 בפרק ב'
לפקודה;

(ט) (נמחקה).

(ב) בלי לגרוע מסמכותו של בית הדין הרבני לפי סעיף 7 לחוק בתי
דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956, ומהוראות סעיף קטן (א),
רשאי בית הדין הרבני, בצו הגבלה –

(1) להטיל, על אף האמור בכל דין, עיקול על גמלה או קצבה,
המשתלמת על פי חיקוק, למעט גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה,
התשמ"א-1980 (להלן – גמלת הבטחת הכנסה), לשם גביית חוב
מזונות המגיעים על פי פסק דין לאשתו או לילדו של מי שניתן
נגדו הצו;

(2) לצוות על תפיסת כל נכס מנכסיו של מי שניתן נגדו הצו,
מיטלטלין או מקרקעין, על רישום עיקול עליהם או על מינוי כונס
נכסים עליהם, ולהורות לכונס הנכסים מה יעשה בנכס ובפירותיו
כל עוד הצו בתוקפו; צו לפי פסקה זו לא יפגע בזכותו של נושה,
לרבות כל מי שתלוי במי שניתן נגדו הצו, לרדת לאותם נכסים.

2א. (א) נתן בית הדין צו הגבלה כמשמעותו בסעיף 2, והאדם שנגדו ניתן
הצו לא קיים את פסק הדין בתוך 30 ימים מיום מתן הצו, רשאי בית הדין, בצו
הגבלה, להורות על עיכוב או על שלילה של גמלה או קצבה, המשתלמת לו על
פי חיקוק, לתקופה שלא תעלה של שישה חודשים, ורשאי בית הדין הרבני
להאריכה לתקופות נוספות כאמור, והכל כמפורט להלן:

(1) בחודש הראשון לאחר שניתן צו ההגבלה – עיכוב בשיעור
שלא יעלה על 25% מהגמלה או מהקצבה;

(2) החל בחודש השני לאחר שניתן צו ההגבלה עיכוב בשיעור
שלא יעלה על 50% מהגמלה או מהקצבה;

(3) החל בחודש השביעי לאחר שניתן צו ההגבלה לראשונה
לפי הוראות סעיף קטן זה – עיכוב או שלילה בשיעור שלא יעלה
על 50% מהגמלה או מהקצבה, לרבות שלילת כל הגמלה או
הקצבה שעוכבה עד אותו מועד; בית הדין הרבני לא יורה על
שלילה של גמלה או קצבה כאמור בפסקה זו, אלא אם כן שוכנע
כי לא ניתן להביא לקיום פסק דין של גירושין בדרך אחרת לפי
חוק זה ומטעמים שיירשמו.

(ב) בית הדין הרבני לא יורה על עיכוב או שלילה של גמלת הבטחת
הכנסה, אלא אם כן שוכנע כי לא ניתן להביא לקיום פסק דין של גירושין אף
בדרך של צו הגבלה לפי סעיף קטן (א), ומטעמים שיירשמו.

(ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכותו של בית הדין הרבני
לפי סעיף 7 לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשט"ז-1956,
ומהוראות סעיף 2.

3. (א) ציווה בית דין רבני בצו הגבלה לכוף אדם במאסר לציית לפסק
הדין (להלן – מאסר כפיה), יחולו הוראות סעיף 6(3) עד (5) לפקודת בזיון בית

(תיקון מס' 5) תשס"ד-
2004
(תיקון מס' 6)
תשס"ז-2007

צו הגבלה – עיכוב
ושלילה של גמלה או
קצבה
(תיקון מס' 6)
תשס"ז-2007

צו הגבלה – מאסר
כפיה

המשפט, אלא שבמקום "בית משפט שהטיל את המאסר" יראו לצורך חוק זה כאילו נאמר "בית הדין הרבני שנתן את הצו" ויחולו השינויים הנובעים מכך.

(ב) תקופת מאסר הכפיה לא תעלה על חמש שנים; אולם רשאי בית הדין, אם ראה שהדבר דרוש לקיום פסק הדין, להאריכה מפעם לפעם ובלבד שתקופת מאסר הכפיה הכוללת לא תעלה על עשר שנים.

3א. (א) נתן בית הדין צו הגבלה לפי סעיף 2(א)(7) נגד אסיר או עצור, והאדם שנגדו ניתן הצו לא קיים את פסק הדין בתוך 30 ימים מיום מתן הצו, רשאי בית הדין להורות בצו הגבלה שהוא יוחזק בבידוד לתקופה שלא תעלה על ארבעה עשר ימים וכל עוד לא קיים את פסק הדין.

(ב) בית הדין רשאי להורות על בידוד לפי סעיף זה לתקופות נוספות כל עוד לא קיים האדם את פסק הדין, ובלבד שבית הדין ידון בהחלטתו להורות על תקופות בידוד כאמור, לפחות אחת לתשעים ימים.

(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו לגבי עצור המוחזק במעצר תקופה שאינה עולה על 3 חודשים.

(ד) צו הגבלה לפי סעיף זה יבוצע במועד שיקבע מפקד מיתקן הכליאה, סמוך ככל האפשר למועד מתן הצו.

(ה) אדם שבית הדין הורה על החזקתו בבידוד לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) לא יוחזק בבידוד יותר משבעה ימים ברציפות, ותהיה הפסקה של שבעה ימים בין תקופת בידוד אחת של שבעה ימים רצופים לבין כל תקופת בידוד נוספת.

4. (א) (1) ניתן פסק דין כאמור בסעיף 1, למעט פסק דין כאמור בפסקה (2), יקבע בית הדין הרבני מועד לסידור גט לא יאוחר מ-45 ימים מיום מתן פסק הדין; לא סודר הגט, יקיים בית הדין, בתוך 45 ימים מאותו מועד, דיון שבו ידון במתן צו הגבלה;

(2) נתן בית הדין הרבני פסק דין המאשר הסכם גירושין בין הצדדים ונותן לו תוקף של פסק דין, יקבע מועד לסידור גט לא יאוחר מ-45 ימים מיום מתן פסק הדין;

(3) בית הדין הרבני יידע את הצדדים בדבר סמכותו ליתן צו הגבלה אם פסק הדין לא יקום.

(1א) לא יינתן צו הגבלה אלא לאחר שניתנה לכל בעל דין הזדמנות להשמיע את טענותיו; לא התייצב צד לדיון אף שזומן כדין, יכול שהצו יינתן בהעדרו.

(2א) החלטת בית הדין הרבני בעניין מתן צו הגבלה תינתן לא יאוחר מ-21 ימים ממועד הדיון; צו הגבלה ייכנס לתוקף במועד נתינתו.

(ב) בבואו ליתן צו הגבלה ישקול בית הדין הרבני את הדרך הדרושה להביא לקיום פסק הדין, בשים לב לנסיבות הענין, ובהתחשב בין היתר, במצב בריאותו של מי שכנגדו מבקשים ליתן את הצו ויכולתו לקיים את התלויים בו; החלטת בית הדין תהיה מנומקת.

(ג) בכפוף להוראות חוק זה, וככל שייראה לו דרוש לקיום פסק הדין, רשאי בית הדין הרבני, בכל עת, לאחר מתן פסק הדין ליתן צו הגבלה, או

צו הגבלה – בידוד

(תיקון מס' 4)

תש"ס-2000

(תיקון מס' 5) תשס"ד-2004

(תיקון מס' 7) תשע"ב-

(תיקון מס' 5) תשס"ד-2005

(תיקון מס' 5) תשס"ד-2004

סידור גט ודיון בצו הגבלה

(תיקון מס' 7)

תשע"ב-2012

(תיקון מס' 7) תשע"ב-2012

(תיקון מס' 7) תשע"ב-2012

(תיקון מס' 7) תשע"ב-2012

לשנות צו הגבלה שנתן, והכל, בין ביוזמתו ובין לבקשת בעל דין או לבקשת מי שעלול להיפגע ממנו, ואולם בית הדין לא ידחה את מועד כניסתו לתוקף של צו הגבלה שנתן, אלא אם כן ראה שהדבר נדרש בשל נסיבותיו המיוחדות של העניין.

(תיקון מס' 7) תשע"ב-
2012

(ג) (1) ניתן צו הגבלה, יקבע בית הדין הרבני, בתוך 90 ימים ממועד מתן הצו, מועד לדיון מעקב שבו יבחן את הצורך בשינוי הצו או בהחמרתו כדי להביא לקיום פסק הדין, אם לא קיים עד אותו מועד;

(2) לא ניתן צו הגבלה, ולא הוגש על כך ערעור כאמור בסעיף 4א(ב), יקבע בית הדין הרבני, בתוך 45 ימים ממועד החלטתו, מועד לדיון מעקב שבו יבחן שוב את הצורך בהטלת צו הגבלה כדי להביא לקיום פסק הדין, אם לא קיים עד אותו מועד;

(3) בית הדין יוסיף ויקבע דיוני מעקב במועדים כאמור בסעיף קטן זה עד לקיום פסק הדין; דיון מעקב לפי סעיף קטן זה יכול שיתקיים לפני דיין אחד; סבר הדיין כי בנסיבות העניין מוצדק להטיל או לשנות צו הגבלה, יעביר את העניין לדיון בהרכב שיתקיים בתוך 15 ימים.

(תיקון מס' 7) תשע"ב-
2012

(ד) (בוטל).

4א. (א) ניתן צו הגבלה, והוגש ערעור על פסק הדין או על צו ההגבלה, לא יעוכב ביצוע צו ההגבלה, ואולם בית הדין הרבני הגדול רשאי, מטעמים שיירשמו, להורות על עיכוב ביצועו עד להכרעה בערעור.

(ב) קיים בית הדין הרבני דיון כאמור בסעיף 4א(א), ולא ניתן צו הגבלה בתוך 21 ימים ממועד הדיון, יראו זאת כהחלטה שלא ליתן צו הגבלה, ובעל דין רשאי לערער על ההחלטה כאמור לפני בית הדין הרבני הגדול בתוך 60 ימים ממועד הדיון; על הדיון בבית הדין הרבני הגדול יחולו ההוראות החלות על דיון במתן צו הגבלה, ובלבד שדיוני מעקב כאמור בסעיף 4(ג) יתקיימו לפני דיין של בית הדין הרבני הגדול.

(ג) (1) בית הדין הרבני הגדול ידון בערעור בתוך 60 ימים ממועד הגשתו;

(2) החלטת בית הדין הרבני הגדול בערעור על פסק דין או על צו הגבלה תינתן בתוך 60 ימים ממועד הדיון בערעור;

(3) החלטת בית הדין הרבני הגדול בערעור על החלטה שלא ליתן צו הגבלה, תינתן בתוך 30 ימים ממועד הדיון בערעור.

5. צו הגבלה יפקע עם פקיעת הנישואין. פקיעת צו ההגבלה

6. החליט בית דין רבני שאיש יתן חליצה לאלמנת אחיו, והאיש לא קיים את החליצה, רשאי בית הדין הרבני, בתום שלושים ימים מיום מתן ההחלטה, ליתן צו הגבלה נגד האיש, והוראות סעיפים 2, 3, 3א, 4 ו-4א יחולו, בשינויים המחוייבים. כפיה למתן חליצה
(תיקון מס' 7)
תשע"ב-2012

7. חוק זה אינו בא לגרוע מן הסמכויות של בית דין רבני או של בית משפט על פי כל דין. שמירת דינים

8. הוראות חוק זה יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על פסק דין שניתן לפני תחילתו של חוק זה. תחולה
 9. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו. תקנות שענינן מתן צווי הגבלה נגד אסירים ועצורים יותקנו בהתייעצות גם עם השר לביטחון הפנים. ביצוע ותקנות (תיקון מס' 4) תש"ס-2000 (תיקון מס' 5) תשס"ד-2004 (תיקון מס' 3) תשנ"ח-1998
 10. (בוטל).
 11. בחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953, בסעיף 6 שבו, במקום "ששה חדשים" יבוא "ששים ימים". תיקון חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) דיווח לכנסת – הוראת שעה (תיקון מס' 7) תשע"ב-2012
 12. שר המשפטים והנהלת בתי הדין הרבניים ידווחו, בחודש יולי, אחת לשנה במשך חמש שנים, לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, על קיום פסקי דין, על מתן צווי הגבלה ועל ביצועם.
<p>שמעון שטרית
השר לעניני דתות</p> <p>שבח וייס
יושב ראש הכנסת</p> | <p>יצחק רבין
ראש הממשלה</p> <p>עזר ויצמן
נשיא המדינה</p> |
|---|--|

תקנות בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), תשנ"ט-1999

בתוקף סמכותי לפי סעיף 9 לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), תשנ"ה-1995 (להלן – החוק), בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. כתב תביעה של בעל דין (להלן – תובע), למתן צו הגבלה נגד בעל הדין האחר המסרב לקיים פסק דין של גירושין (להלן – נתבע), יוגש לאותו בין דין רבני שנתן את פסק הדין האמור (להלן – פסק הדין).
2. (א) כתב התביעה יכיל פרטים אלה:
 - (1) בית הדין הרבני שהתביעה מוגשת לו;
 - (2) שמו של התובע, מספר זהותו, מקום מגוריו ומען להמצאת כתבי-דין;
 - (3) שמו של הנתבע גם באותיות לטיניות וכן מענו ומספר זהותו, או פרטים אחרים שיש בהם, לדעת בית הדין הרבני, כדי לזהותו;
 - (4) הזכויות שהתובע מבקש להגביל, כולן או מקצתן.
 (ב) לכתב התביעה יצורף העתק מאושר של פסק הדין.
 (ג) בית הדין הרבני ימציא את העתק כתב התביעה יחד עם הזמנה לדין לנתבע ולכל מי שלדעת בית הדין הרבני עלול להיפגע ממתן צו ההגבלה.
3. (א) הדיון בתביעה יתקיים לא יאוחר מתום שלושים ימים מיום מתן פסק הדין; על אף האמור בתקנה 1, רשאי בית הדין לקבוע, ביום מתן פסק הדין, מועד לדיון במתן צו הגבלה והתובע יגיש כתב תביעה, כאמור בתקנה 1, בתוך שבעה ימים מיום מתן פסק הדין; הוגשה התביעה שלא ביום מתן פסק הדין, יתקיים הדיון לא יאוחר מתום שלושים הימים מיום הגשת התביעה.
 (ב) החלטת בית הדין תינתן בתוך שישים ימים מיום מתן פסק הדין; הוגשה התביעה שלא ביום מתן פסק הדין, תינתן החלטת בית הדין בתוך שלושים ימים מיום הגשת התביעה; לא נתן בית הדין החלטה כאמור, רשאי המבקש להגיש לנשיא בית הדין הרבני הגדול בקשה להעביר את הדיון להרכב אחר.
4. (א) ראה בית הדין הרבני כי הדרך הדרושה להביא לקיום פסק הדין היא מתן צו הגבלה, ייתן, בשים לב לנסיבות הענין, צו הגבלה שבו יקבע את הזכויות שיוגבלו.
 (ב) ניתן צו הגבלה במעמד התובע בלבד, ימציא בית הדין הרבני העתק מהצו לנתבע.
5. (א) נתן בית הדין הרבני צו הגבלה שפוגע בזכויות המפורטות בסעיף 2 לחוק, כולן או מקצתן, ימסור על כך המזכיר הראשי של בית הדין, מיד לאחר מתן צו ההגבלה, הודעה לגוף או לרשות הנוגעים בדבר (להלן – הרשות), ערוכה לפי טופס 1 שבתוספת, בצירוף העתק מצו ההגבלה; הודעה כאמור יכול שתימסר גם על גבי סרט מגנטי ובכל מקרה תהיה חתומה ביד המזכיר הראשי של בית הדין; העתק ההודעה יומצא לתובע.

* פורסמו ק"ת תשנ"ט מס' 5953 מיום 22.2.1999 עמ' 376.

(ב) בלי לגרוע מהאמור בתקנת משנה (א), נתן בית הדין הרבני צו הגבלה שפוגע בזכויות המפורטות בסעיף 2(1) עד (3) לחוק, כולן או מקצתן, ימציא הנתבע שנגדו ניתן צו הגבלה את דרכו, את תעודת המעבר שלו או את רשיון הנהיגה שלו (להלן – תעודה), לפי הענין, לאותו בית דין רבני, מיד ולא יאוחר משבעה ימים לאחר מתן הצו; המזכיר הראשי של בית הדין ימציא את התעודה לרשות.

6. רשות שקיבלה הודעה לפי תקנה 5 תמסור לבית הדין הרבני, בתוך ארבעה עשר ימים, דין וחשבון על ביצוע הפעולות המתחייבות מן הצו, ותמציא את העתק הדין וחשבון לתובע.

7. (א) נתן בית הדין הרבני צו הגבלה, ולא קיים הנתבע את פסק הדין, בתוך שלושים ימים מיום מתן צו ההגבלה, רשאי התובע להגיש תביעה נוספת למתן צו הגבלה, ויחולו עליה הוראות תקנות 2 עד 6 (להלן – התביעה הנוספת).

(ב) לתביעה הנוספת יצורף העתק הדין וחשבון האמור בתקנה 6.

8. (א) נתבע שניתן נגדו צו הגבלה או מי שעלול להיפגע מנתינתו, רשאי להגיש בקשה בכתב לשינוי צו ההגבלה; לבקשה יצורף תצהיר לשם אימות העובדות המשמשות יסוד לבקשה.

(ב) בית הדין הרבני ימציא לתובע את הבקשה לשינוי צו הגבלה.

(ג) התובע רשאי להשיב לבקשה בתוך ארבעה עשר ימים מיום שהומצאה לו, או בתוך מועד אחר שקבע בית הדין הרבני.

(ד) בית הדין הרבני רשאי לשנות צו הגבלה, ככל שהדבר דרוש לקיום פסק הדין.

(ה) שינה בית הדין הרבני צו הגבלה, ימסור על כך המזכיר הראשי של בית הדין, בתוך שבעה ימים, הודעה לרשות, ערוכה לפי טופס 2 שבתוספת, בצירוף העתק מהחלטת השינוי; העתק ההודעה יומצא לתובע.

(ו) הומצאה לרשות הודעת שינוי כאמור בתקנת משנה (ה), תמסור לבית הדין הרבני, בתוך ארבעה עשר ימים מיום קבלתה, דין וחשבון על ביצוע הפעולות המתחייבות ממנה, ותמציא את העתק הדין וחשבון לתובע.

9. (א) על החלטה של בית דין רבני בענין צו הגבלה או שינויו ניתן לערער בפני בית הדין הרבני הגדול, בתוך שלושים ימים מיום מתן ההחלטה, אם ניתנה בפני המערער, או בתוך שלושים ימים מיום שנמסרה לו, אם ניתנה שלא בפניו.

(ב) ערעור יוגש במסירת שלושה עותקים של כתב הערעור לבית הדין הרבני הגדול, בצירוף מספר עותקים מספיק לשם המצאה למשיבים.

(ג) כתב ערעור יכיל את הפרטים האמורים בתקנה 2(א), בשינויים המחויבים, ויצורף לו העתק ההחלטה שעליה מערערים.

תוספת

טופס 1

(תקנה 5(א)) [הודעה על צו הגבלה]

טופס 2

(תקנה 8(ה)) [הודעה על שינוי צו הגבלה]

אליהו סויסה

ה' בטבת תשנ"ט (24 בדצמבר 1998)

השר לעניני דתות

חוק בתי-דין דתיים (מניעת הפרעה), תשכ"ה-1965*

1. בחוק זה "בית-דין" – בית דין רבני, בית דין שרעי, בית דין של עדה נוצרית ובית דין דתי דרוזי בשבתם לדין על-פי סמכותם הקבועה בחוק.
2. (א) אדם העושה אחד המעשים שלהלן בעת דיוני בית הדין, באולם בית הדין, בלשכתו של דיין, קאדי או קאדי מד'הב או סמוך למקום הדיון, רשאי בית הדין לצוות על הרחקתו, ורשאי הוא, לאחר שהתרה באדם להימנע מהפרעה והוא לא שעה להתראה, להענישו על אתר בקנס או במאסר עד שלושה חדשים:
- (1) מתנהג בדרך של אלימות או איומים או בדרך פרועה או מבישה;
- (2) מקים רעש כדי להביע הסכמה או אי הסכמה לפעולה משפטית או להחלטה של בית דין;
- (3) מאיים על פקיד בית הדין או מפריע לו בצורה אחרת למלא תפקידו;
- (4) מפריע בדרך אחרת לדיוני בית הדין.
- (ב) על עונש שהוטל לפי סעיף קטן (א) יתן בית הדין מיד הודעה בכתב לנשיא בית המשפט העליון; הנשיא, או שופט אחר של בית המשפט העליון שהנשיא קבע לכך, רשאי, לאחר שזימן את הנידון אם ביקש זאת, לבטל את העונש או לשנותו לקולה.
- (ג) סעיף זה לא יחול על מי שנתון באותו ענין לשיפוט משמעתי על פי חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, והוא נמצא באולם בית הדין לרגל תפקידו.
3. קנס שהוטל לפי חוק זה ייגבה כדרך שגובים קנס שהוטל על-ידי בית-משפט.

הגדרה

איסור הפרעה
(תיקון מס' 1)
תשל"ט-1979

גביית קנס

זרח ורהפטיג
שר הדתות

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

* פורסם ס"ח תשכ"ח מס' 452 מיום 18.3.1965 עמ' 115 (ה"ח תשכ"ח מס' 630 עמ' 52).

תוקן ס"ח תשל"ט מס' 925 מיום 1.2.1979 עמ' 46 (ה"ח תשל"ח מס' 1366 עמ' 353) – תיקון מס' 1.

חוק הדיינים, תשט"ו-1955*

- * פורסם ס"ח תשט"ו מס' 179 מיום 25.5.1955 עמ' 68 (ה"ח תשי"ד מס' 208 עמ' 254).
- תוקן ס"ח תשי"ט מס' 283 מיום 1.7.1959 עמ' 135 (ה"ח תשי"ט מס' 371 עמ' 139) – תיקון מס' 1.
- ס"ח תשכ"ד מס' 430 מיום 9.7.1964 עמ' 140 (ה"ח תשכ"ד מס' 606 עמ' 114) – תיקון מס' 2.
- ס"ח תשכ"ו מס' 473 מיום 18.3.1966 עמ' 18 (ה"ח תשכ"ה מס' 663 עמ' 290) – תיקון מס' 3.
- ס"ח תשכ"ט מס' 549 מיום 16.1.1969 עמ' 41 (ה"ח תשכ"ט מס' 793 עמ' 2) – תיקון מס' 4.
- ס"ח תשכ"ט מס' 555 מיום 4.4.1969 עמ' 99 (ה"ח תשכ"ט מס' 824 עמ' 152) – תיקון מס' 5 בסעיף 6(ד) לחוק גמלאות לנושאי-משרה ברשויות השלטון, תשכ"ט-1969; תחילתו ביום 26.3.1969.
- ס"ח תשל"ב מס' 649 מיום 16.3.1972 עמ' 43 (ה"ח תשל"א מס' 955 עמ' 285) – תיקון מס' 6 בסעיף 9 לחוק הבחירות למועצת הרבנות הראשית, תשל"ב-1972.
- ס"ח תשמ"ב מס' 965 מיום 28.3.1980 עמ' 94 (ה"ח תשל"ט מס' 1405 עמ' 214) – תיקון מס' 7 בסעיף 25 לחוק הרבנות הראשית לישראל, תש"ם-1980. ת"ט ס"ח תשמ"ב מס' 972 מיום 5.6.1980 עמ' 136.
- ס"ח תשמ"א מס' 1012 מיום 12.3.1981 עמ' 141 (ה"ח תשמ"א מס' 1504 עמ' 138) – תיקון מס' 8 בסעיף 1 לחוק עבירות קנס (נושאי משרה שיפוטית), תשמ"א-1981.
- ס"ח תשמ"ד מס' 1104 מיום 6.2.1984 עמ' 50 (ה"ח תשמ"ד מס' 1645 עמ' 34) – תיקון מס' 9 [במקור מס' 8]; ר' סעיף 3 לענין הוראת מעבר.
- ס"ח תשמ"ו מס' 1160 מיום 24.10.1985 עמ' 36 (ה"ח תשמ"ה מס' 1708 עמ' 62) – תיקון מס' 10 בסעיף 28 לחוק העבירות המינהליות, תשמ"ו-1985; תחילתו ביום 1.12.1985.
- ס"ח תשמ"ט מס' 1280 מיום 20.7.1989 עמ' 69 (ה"ח תשמ"ח מס' 1898 עמ' 268) – תיקון מס' 11.
- ס"ח תשמ"ט מס' 1282 מיום 31.7.1989 עמ' 76 (ה"ח תשמ"ט מס' 1931 עמ' 90) – תיקון מס' 12.
- ס"ח תש"ן מס' 1313 מיום 4.4.1990 עמ' 121 (ה"ח תש"ן מס' 1979 עמ' 131) – תיקון מס' 13 בסעיף 1 לחוק הדיינים, הקאדים והקאדי מד'הב (חקירה ושיפוט פלילי), תש"ן-1990.
- ס"ח תשנ"א מס' 1348 מיום 6.3.1991 עמ' 110 (ה"ח תשנ"א מס' 2026 עמ' 109) – תיקון מס' 14.
- ס"ח תשנ"א מס' 1350 מיום 26.3.1991 עמ' 116 (ה"ח תש"ן מס' 2007 עמ' 260) – תיקון מס' 15 בסעיף 2 לחוק ממלאי תפקידים שיפוטיים (סייג למינוי) (תיקוני חקיקה), תשנ"א-1991.
- ס"ח תשנ"א מס' 1366 מיום 31.7.1991 עמ' 209 (ה"ח תשנ"א מס' 2054 עמ' 212) – תיקון מס' 16 בסעיף 1 לחוק בעלי תפקידים שיפוטיים (תקופת כהונה), תשנ"א-1991.

1. בחוק זה –
- הגדרות
- ”דיין” – חבר בית דין רבני כמשמעותו בדבר-המלך-במועצתו, 1922-1947, בחוק בתי הדין הרבניים (אישור מינויים), תשי”ב-1952, ובחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי”ג-1953;
- ”מועצת הרבנות הראשית” – כמשמעותה בחוק הרבנות הראשית לישראל, התש”ס-1980 (בחוק זה – חוק הרבנות הראשית);
- ”השר” – שר המשפטים;
- ”הנציב” – נציב תלונות הציבור על שופטים שמונה לפי סעיף 3 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס”ב-2002.
2. חוק זה דן בדינים של בית הדין הרבני הגדול, המשמש בית דין לערעורים, ושל בתי הדין הרבניים האזוריים.
- נושא החוק

- ס”ח תשנ”ח מס’ 1663 מיום 31.3.1998 עמ’ 181 (ה”ח תשנ”ז מס’ 2582 עמ’ 172) – תיקון מס’ 17 בסעיף 2 לחוק הכנסת (תיקון מס’ 4), תשנ”ח-1998.
- ס”ח תש”ס מס’ 1740 מיום 11.6.2000 עמ’ 198 (ה”ח תשנ”ח מס’ 2729 עמ’ 431) – תיקון מס’ 18 בסעיף 1 לחוק בתי הדין הדתיים (תיקוני חקיקה), תש”ס-2000.
- ס”ח תשס”ב מס’ 1864 מיום 5.8.2002 עמ’ 598 (ה”ח תשס”ב מס’ 3085 עמ’ 306) – תיקון מס’ 19 בסעיף 33 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס”ב-2002.
- ס”ח תשס”ד מס’ 1925 מיום 9.2.2004 עמ’ 295 (ה”ח הממשלה תשס”ד מס’ 71 עמ’ 262) – תיקון מס’ 20.
- ס”ח תשס”ד מס’ 1932 מיום 21.3.2004 עמ’ 321 (ה”ח תשס”ב מס’ 3150 עמ’ 747) – תיקון מס’ 21 בסעיף 2 לחוק נושאי משרה שיפוטית (מניעה מלשבת בדין) (תיקוני חקיקה), תשס”ד-2004; ר’ סעיף 8 לעניין תחילה ותחולה.
- ס”ח תשס”ד מס’ 1932 מיום 21.3.2004 עמ’ 329 (ה”ח הכנסת תשס”ד מס’ 36 עמ’ 40) – תיקון מס’ 22 בסעיף 2 לחוק נושאי משרה שיפוטית (שיקול דעת של חברי ועדה לבחירת נושאי משרה שיפוטית) (תיקוני חקיקה), תשס”ד-2004.
- ס”ח תשס”ו מס’ 2054 מיום 12.3.2006 עמ’ 285 (ה”ח תש”ס מס’ 2914 עמ’ 663) – הוראת שעה בסעיף 3(8) לחוק בתי המשפט (תיקון מס’ 42 והוראת שעה), תשס”ו-2006; תוקפה מיום 11.4.2006 עד יום 10.4.2010 ור’ סעיף 4(ה) לענין הוראות מעבר. תוקנה ס”ח תשס”ט מס’ 2204 מיום 27.7.2009 עמ’ 287 (ה”ח הכנסת תשס”ט מס’ 272 עמ’ 92) – הוראת שעה (תיקון) תשס”ט-2009.
- ס”ח תשס”ז מס’ 2078 מיום 18.1.2007 עמ’ 85 (ה”ח הממשלה תשס”ז מס’ 264 עמ’ 148) – תיקון מס’ 23; ר’ סעיף 3 לענין הוראת מעבר.
- ס”ח תשס”ח מס’ 2146 מיום 6.4.2008 עמ’ 431 (ה”ח הממשלה תשס”ח מס’ 372 עמ’ 434) – תיקון מס’ 24 בסעיף 2 בחוק הרבנות הראשית לישראל (תיקון מס’ 2), תשס”ח-2008.
- ס”ח תשע”ג מס’ 2388 מיום 19.11.2012 עמ’ 38 (ה”ח הממשלה תשס”ח מס’ 377 עמ’ 506) – תיקון מס’ 25; ר’ סעיף 20 לענין הוראות מעבר.
- ס”ח תשע”ג מס’ 2398 מיום 13.6.2013 עמ’ 83 (ה”ח הכנסת תשע”ג מס’ 501 עמ’ 12) – תיקון מס’ 26; ר’ סעיף 3 לענין הוראת מעבר.
3. הוראות סעיף 6(א) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 1(2) לחוק זה, יחולו החל מהבחירות הקרובות של נציגים לוועדה כאמור באותו סעיף.

3. מי שהוסמך לכך על ידי מועצת הרבנות הראשית תוך שנתיים לפני המינוי כשיר להתמנות דין. תנאי ההסמכה וסדריה ייקבעו בתקנות שיתקין השר בהסכמת מועצת הרבנות הראשית.
- 3א. (א) לא יתמנה דין מי שאינו אזרח ישראלי.
(ב) היה המועמד למינוי גם בעל אזרחות אחרת ודיני המדינה שהוא אזרח בה מאפשרים את שחרורו מאזרחות זו, לא יתמנה אלא לאחר שעשה את כל הדרוש מצדו לשם שחרורו ממנה.
4. הרבנים הראשיים לישראל יהיו דיינים בתוקף תפקידם.
5. הדיינים יתמנו על ידי נשיא המדינה לפי הצעת הוועדה לבחירת דיינים (להלן – הוועדה) שתובא לפני הנשיא על ידי השר.
6. (א) הוועדה תהיה של 11 חברים: שני הרבנים הראשיים לישראל; שני דיינים של בית הדין הרבני הגדול שיבחר חבר דייניו לשלוש שנים; השר וחבר אחר של הממשלה שיבחר על ידיה; שני חברי כנסת שייבחרו על ידיה בבחירה חשאית ויכהנו כל עוד הם חברי הכנסת, ואם תמה כהונת הכנסת – עד שתבחר הכנסת החדשה חברים אחרים במקומם, והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994; שני עורכי דין העובדים במקצועם, שייבחרו על ידי המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין לשלוש שנים; טוענת רבנית העובדת במקצועה שתיבחר על ידי שר המשפטים.
- (1א) לפחות אחד מנציגי הממשלה בוועדה, לפחות אחד מנציגי הכנסת בוועדה ולפחות אחד מנציגי לשכת עורכי הדין בוועדה יהיו נשים.
- (ב) הרכב הוועדה יפורסם ברשומות.
- (ג) השר ישמש יושב ראש הוועדה.
- (ד) הוועדה תוכל לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת מששה ובהם שני הרבנים הראשיים לישראל.
- (ה) לענין סעיפים קטנים (א) ו-(ד), התפנה מקומו של רב ראשי לישראל או של שני הרבנים הראשיים לישראל כאמור בסעיף 20(ד) לחוק הרבנות הראשית, יהיו חברי הוועדה במקום שני הרבנים הראשיים לישראל, הרב הראשי לישראל הנותר או מי שקיבל את סמכויותיהם לפי אותו סעיף, בהתאמה.
- 6א. הוועדה לא תציע מינוי של דין, אם המועמד הורשע בעבירה פלילית שיש בה, בנסיבות הענין, משום קלון.
- 6ב. חבר הוועדה יצביע על פי שיקול דעתו, ולא יהיה מחויב להחלטות הגוף שמטעמו הוא חבר בוועדה.
7. (א) השר, בהודעה ברשומות, יודיע שיש למנות דין ויכנס את הוועדה אם התקיים אחד מאלה:
- (1) השר ראה שיש למנות דין במקום דין שהתפנה מקומו או בנוסף על הדיינים המכהנים;
- (2) התפנה מקומו של דין ונשיא בית הדין הרבני הגדול ראה שיש למנות דין אחר במקומו וביקש מהשר לעשות כן.

כשירותם של דיינים
(תיקון מס' 20) תשס"ד-
2004

אזרחות
(תיקון מס' 2)
תשכ"ד-1964

הרבנים הראשיים,

דרך המינוי

הוועדה לבחירת דיינים
(תיקון מס' 8) תשמ"ד-
1984
(תיקון מס' 17) תשנ"ח-
1998
(תיקון מס' 20) תשס"ד-
2004
(תיקון מס' 25) תשנ"ג-
2012
(תיקון מס' 26) תשנ"ג-
2013

(תיקון מס' 26)
תשנ"ג-2013

(תיקון מס' 20)
תשס"ד-2004

(תיקון מס' 20)
תשס"ד-2004

(תיקון מס' 20)
תשס"ד-2004

טייג למינוי דין
(תיקון מס' 15) תשנ"א-
1991

הצבעה בוועדה
(תיקון מס' 22)
תשס"ד-2004

סדרי עבודת הוועדה
(תיקון מס' 20) תשס"ד-
2004

- (ב) אלה רשאים להציע מועמדים: השר; כל אחד משני הרבנים הראשיים לישראל; שלושה חברי הוועדה כאחד.
- (ג) (1) הצעת הוועדה על מינויו של דיין תהיה על דעת רוב חבריה שהשתתפו בהצבעה;
- (2) על אף הוראות פסקה (1), הצעת הוועדה על מינויו של דיין לבית הדין הרבני הגדול תהיה על דעת שמונה מחברי הוועדה; פחת מספר המשתתפים בהצבעה מ-11, תהיה ההצבעה על דעת רוב המשתתפים שלא יפחת ממספר המשתתפים בהחלטות שניים.
- (ג) (1) התקבלה בוועדה החלטה בהעדר שני הרבנים הראשיים לישראל, רשאי כל אדם מהם לבקש מהשר לכנס את הוועדה כדי לקיים דיון חוזר בענין שלגביו התקבלה ההחלטה;
- (2) בקשה כאמור בפסקה (1) תוגש לא יאוחר מתום 10 ימים ממועד קבלת ההחלטה;
- (3) השר יכנס את הוועדה לשם קיום דיון חוזר בהחלטה בתוך 30 ימים ממועד הגשת הבקשה;
- (4) על החלטה שהתקבלה בדיון חוזר לא ניתן לקיים דיון חוזר.
- (ד) שאר סדרי דיוניה ועבודתה של הוועדה ייקבעו על ידיה.
8. (א) נשיא בית הדין הרבני הגדול יהיה הרב הראשי לישראל שנקבע לכך לפי חוק הרבנות הראשית.
- (ב) בית הדין הרבני הגדול ידון בשלושה; ואולם בעניין מהעניינים הבאים, שקבע השר בתקנות בהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, הוא ידון בדיין אחד, אם לא הורה נשיא בית הדין הרבני הגדול הוראה אחרת לעניין מסוים:
- (1) עניינים שלא על ריב;
- (2) צווים לעיקול נכסים או לעיכוב יציאה מן הארץ;
- (3) כל עניין שבעלי הדין הסכימו עליו שיידון בדיין אחד;
- (4) ענייני סדר ומינהל;
- (5) עניינים הנדונים במעמד צד אחד.
- (ג) יושב בדין נשיא בית הדין הרבני הגדול, יושב הראש ההרכב, יושב בדין הרב הראשי לישראל שאינו מכהן כנשיא בית הדין הרבני הגדול, יושב הראש ההרכב, ובלבד שבאותו הרכב אינו יושב בדין נשיא בית הדין הרבני הגדול. בהרכב אחר יושב בראש הוועדה שבדייני אותו ההרכב, ובין בעלי ותק שווה – הקשיש שבהם.
- (ד) (1) נשיא בית הדין הרבני הגדול רשאי למנות להרכב קבוע של שלושה דיינים בבית דין רבני אזורי ומקרב אותם דיינים, אב בית דין אחד, אשר יכהן דרך קבע כראש ההרכב; אב בית דין שעבר לכהן דרך קבע בהרכב אחר ואינו מכהן בו כראש הרכב – יפקע מינויו כאב בית דין.

(תיקון מס' 3) תשכ"ו-1966

(תיקון מס' 20) תשס"ד-2004

(תיקון מס' 26) תשע"ג-2013

(תיקון מס' 26) תשע"ג-2013

(תיקון מס' 20) תשס"ד-2004

נשיאים, אבות בתי-דין והרכב בתי הדין

(תיקון מס' 3) תשכ"ו-1966

(תיקון מס' 7) תש"ס-1980

(תיקון מס' 20) תשס"ד-2004

(תיקון מס' 25) תשע"ג-2012

(תיקון מס' 7) תש"ס-1980

(תיקון מס' 25) תשע"ג-2012

(תיקון מס' 20) תשס"ד-2004

(2) נשיא בית הדין הרבני הגדול רשאי למנות לבית דין רבני אזורי שבו קיימים לפחות שלושה הרכבים קבועים של שלושה דיינים, ראש אבות בית דין אחד מקרב אבות בית הדין של אותו בית דין, ואולם אם נבחר דיין, ששימש כדיין לפחות שנתיים, לכהונת רב ראשי לעיר שיש בה בית דין רבני אזורי כאמור יהיה הוא ראש אבות בית הדין באותו בית דין.

(3) מינוי של אב בית דין או ראש אבות בית דין לפי סעיף קטן זה יהיה לתקופה שלא תעלה על ארבע שנים, ורשאי נשיא בית הדין הרבני הגדול להאריך את תקופת הכהונה לתקופות כהונה נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על ארבע שנים.

(ה) בית דין רבני אזורי ידון בשלושה; ואולם בענין מהענינים הבאים, שקבע השר בתקנות בהסכמת נשיא בית-הדין הרבני הגדול ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, הוא ידון בדיין אחד, אם לא הורה נשיא בית הדין הרבני הגדול הוראה אחרת לענין מסויים:

(תיקון מס' 11)

תשמ"ט-1989

(תיקון מס' 20) תשס"ד-2004

(1) ענינים שלא על ריב;

(2) צווים לעיקול נכסים או לעיכוב יציאה מהארץ;

(3) כל ענין שבעלי הדין הסכימו עליו שיידון בדיין אחד;

(4) ענייני סדר ומינהל;

(5) עניינים הנדונים במעמד צד אחד.

(תיקון מס' 14)

תשנ"א-1991

(תיקון מס' 14)

תשנ"א-1991

(1ה) בבית הדין הרבני הגדול ובבית הדין הרבני האזורי, במשפטים בהם הוא דן בשלושה, תהא ליושב ראש בית הדין, על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ה), הסמכות לדון לבדו בבקשות לצווי ביניים, לצווים זמניים ולהחלטות ביניים אחרות, וכן בענייני סדר ומינהל, ורשאי הוא להסמיך לדון בעניינים כאמור חבר אחר של בית-הדין.

(תיקון מס' 11)

תשמ"ט-1989

(תיקון מס' 14)

(2ה) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ה) –

(תיקון מס' 25)

תשע"ג-2012

(1) נשיא בית הדין הרבני הגדול רשאי להורות, לפני תחילת הדיון בעניין פלוני, שהדיון בו יהיה לפני מספר בלתי זוגי גדול יותר של דיינים;

(2) מותב שהחל לדון בעניין פלוני רשאי להורות שהמשך הדיון בו יהיה לפני מספר בלתי זוגי גדול יותר של דיינים, ובהם הדיינים שהחלו בדיון.

(ו) יושב בדין ראש אבות בית דין, יושב הוא בראש ההרכב; לא יושב בדין ראש אבות בית דין ויושב בו אב בית דין, יושב הוא בראש ההרכב; לא יושב בדין ראש אבות בית דין ויושב בו יותר מאב בית דין אחד, יושב בראש ההרכב אב בית הדין שקבע נשיא בית הדין הרבני הגדול, ואם לא קבע כאמור – הוותיק בכהונת אב בית דין, ובין בעלי ותק שווה – הקשיש שבהם; בהרכב אחר יושב בראש הוותיק שבדייני אותו ההרכב, ובין בעלי ותק שווה – הקשיש שבהם.

(תיקון מס' 20)

תשס"ד-2004

(תיקון מס' 25)

תשע"ג-2012

(ז) לענין סעיף זה רואים את הוותק בכהונה כדיין לפי תאריך מינויו של הדיין לבית הדין הרבני הגדול או לבית דין רבני אזורי, הכל לפי הענין.

(תיקון מס' 25)

תשע"ג-2012

- (ח) (פקע).
- א8. (א) נשיא בית הדין הרבני הגדול יקבע כללים לענין –
- (1) הרכבי הדיינים בבתי הדין הרבניים וחלוקת סוגי הענינים שיידונו לפני כל מותב;
- (2) קביעת מועדי הדיון בבתי הדין הרבניים.
- (ב) נשיא בית הדין הרבני הגדול רשאי לקבוע לענין פלוני את המותב שידון בו ואת המועד לתחילת הדיון.
- (ג) נשיא בית הדין הרבני הגדול יקבע את מקום כהונתו של דיין בבית דין רבני אזורי עם מינויו.
9. (א) נשיא בית הדין הרבני הגדול רשאי, בהסכמת המועמד ובהסכמת השר, למנות לכהונה בפועל –
- (1) דיין בית הדין הרבני הגדול – לראש אבות בית דין, לאב בית דין או לדיין בית דין רבני אזורי;
- (2) דיין בית דין רבני אזורי – לדיין בית הדין הרבני הגדול.
- (ב) כהונה בפועל לפי סעיף זה ברציפות או לסירוגין, לא תהיה יותר משנה אחת מתוך תקופה של שלוש שנים.
- (1ב) מי שהתמנה לכהונה בפועל לפי סעיף זה רשאי לדון גם בעניין הנתון לסמכות בית הדין שבו הוא מכהן דרך קבע, ובלבד שלא ידון באותו עניין בשתי ערכאות.
- (ג) (בוטל).
10. מי שנתמנה דיין חייב, בטרם ישב בדין, להצהיר בפני נשיא המדינה ובמעמד הרבנים הראשיים לישראל, הצהרה זו:
- "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל, לשפוט את העם משפט צדק, לא להטות משפט ולא להכיר פנים".
11. דיין שמינויו פורסם ברשומות, אין עוררין על מינויו.
12. אין על דיין מרות בעניני שפיטה זולת מרותו של הדין לפיו הוא דן.
- 12א. (א) פסק דין של בית דין רבני אזורי ניתן לערעור לפני בית הדין הרבני הגדול.
- (ב) החלטה אחרת של בית דין רבני אזורי ניתנת לערעור לפני בית הדין הרבני הגדול, אם ניתנה רשות לכך מאת דיין של בית הדין הרבני הגדול.
13. (א) השר, בהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול, יקבע, בתקנות או בהוראות מינהל, לפי הענין, את סדרי המינהל של בתי הדין הרבניים וימנה על ביצועם את אחד הדיינים או אדם הכשיר להיבחר רב עיר, שיהיה אחראי בפניהם; מינוי לפי סעיף קטן זה של מי שכשיר להיבחר רב עיר טעון אישור הוועדה.
- (ב) מנהל בתי הדין הרבניים שאיננו דיין, מינויו אינו טעון מכרז פומבי ודינו, לענין סעיף 17 ולענין חוק גימלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969, כדין דיין.

(הוראת שעה) תשס"ו-2006
קביעת מותבים, מועדים ומקום כהונה
(תיקון מס' 20) תשס"ד-2004
(תיקון מס' 25) תשע"ג-2012
(תיקון מס' 25) תשע"ג-2012

מינוי לכהונה בפועל
(תיקון מס' 7) תש"ס-1980
ת"ט תש"ס-1980
(תיקון מס' 20) תשס"ד-2004
(תיקון מס' 25) תשע"ג-2012
(תיקון מס' 25) תשע"ג-2012
(תיקון מס' 25) תשע"ג-2012

(תיקון מס' 18) תש"ס-2000
הצהרת אמונים

כוחו של מינוי
אי תלותם של דיינים
ערעור
(תיקון מס' 25) תשע"ג-2012

סדרי מינהל
(תיקון מס' 20) תשס"ד-2004
(תיקון מס' 25) תשע"ג-2012

(תיקון מס' 12) תשמ"ט-1989

14. כהונת דיין תתחיל ביום שהצהיר הצהרת אמונים ולא תסתיים אלא באחת מאלה:
- (1) בצאתו לקיצבה;
 - (2) בהתפטרותו;
 - (3) בהיבחרו או במינויו לאחד התפקידים שנושאייהם מנועים מלהיות מועמדים לכנסת;
 - (4) על-פי החלטת הוועדה כאמור בסעיף 16א;
 - (5) על-פי החלטת בית הדין המשמעת.
15. דיין רשאי להתפטר מכהונתו על ידי הגשת כתב התפטרות לשר, וכהונתו תיפסק בתום שלושה חדשים מהגשת כתב ההתפטרות, אם לא הסכים השר למועד קצר יותר.
16. (א) דיין יצא לקיצבה –
- (1) בהגיעו לגיל שבעים הוראה זו תחול גם על ראש אבות בית דין המכהן בתפקיד זה מכוח בחירתו לרב עיר ולא תחול על רב ראשי לישראל;
 - (2) משקבעה הוועדה, על יסוד חוות דעת רפואית לפי כללים שקבעה, שמחמת מצב בריאותו נבצר ממנו להמשיך במילוי תפקידו.
- (ב) דיין רשאי לצאת לקיצבה –
- (1) לאחר שכינה עשרים שנה, אם הגיע לגיל ששים;
 - (2) לאחר שכינה חמש עשרה שנה, אם הגיע לגיל ששים וחמש;
 - (3) אם ביקש זאת ובקשתו אושרה על ידי הוועדה.
- (ג) בחישוב תקופת כהונתו של דיין לענין סעיף קטן (ב) תצורף אל תקופת כהונתו כדיין כל תקופת שירותו במדינה או במוסד אחר שועדת הכספים של הכנסת אישרה אותו לענין זה, או מקצתה של תקופה זו, הכל לפי כללים שקבעה ועדת הכספים.
- 16א. (א) הוועדה רשאית, על פי הצעת יושב ראש הוועדה או רב ראשי לישראל המכהן כנשיא בית הדין הרבני הגדול או הנציב, להחליט ברוב של שבעה חברים לפחות, על סיום כהונתו של דיין.
- (ב) הוגשה לוועדה הצעה לסיים את כהונתו של דיין, רשאית היא למנות מבין חבריה ועדת משנה שתדון בהצעה ותגיש את מימצאיה ומסקנותיה לוועדה.
- (ג) הוועדה וכן ועדת המשנה, אם נתמנתה, יאפשרו לדיין לעיין בחומר שלפניהן ויתנו לו הזדמנות לטעון טענותיו.
- (ד) החליטה הוועדה על סיום כהונתו של דיין, תקבע בהחלטתה את המועד לסיום הכהונה, וכן, לפי שיקול דעתה, את שיעור הגימלה שיקבל.

תקופת כהונתם של
דיינים
(תיקון מס' 16)
תשנ"א-1991

(תיקון מס' 25)
תשע"ג-2012

התפטרות
(תיקון מס' 20) תשס"ד-
2004

קיצבה
(תיקון מס' 1)
תשי"ט-1959
(תיקון מס' 6)
תשל"ב-1972
(תיקון מס' 25) תשע"ג-
2012

(תיקון מס' 25)
תשע"ג-2012

(תיקון מס' 25)
תשע"ג-2012

סיום כהונת דיין
חוק בעלי
(תיקון מס' 16)
תשנ"א-1991
(תיקון מס' 19) תשס"ב-
2002

- (ה) דיין שנפתחה נגדו חקירה בעבירה שבנסיבות הענין יש עמה קלון, לא תקבע הועדה את שיעור הגימלה שיקבל עד לסיום החקירה נגדו והחלטה שלא להעמידו לדין, או עד למתן פסק הדין בענינו, לפי הענין.
- (ו) דיין שנפתחה נגדו חקירה בעבירה כאמור בסעיף קטן (ה), רשאית הועדה ברוב של שבעה חברים לפחות, להשעותו לתקופה שתמצא לנכון.
16. (א) דיין שהחל בדיון ויצא לקצבה או פרש, יהיה מוסמך לסיים את הדיון בתוך שלושה חודשים מיום היציאה לקצבה או הפרישה.
- (ב) דיין שהחל בדיון ותקופת מינויו לכהונה נסתיימה מחמת מינוי לערכאה אחרת או משום שהסתיימה תקופת כהונתו בפועל, יהיה מוסמך לסיים את הדיון שהחל בו.
- (ג) לענין סעיף זה, "תחילת דיון" – שמיעת עדות או טענות בעל דין.
17. משכורתו של דיין והתשלומים האחרים שישולמו לו בתקופת כהונתו, ייקבעו על ידי החלטת הכנסת, והיא רשאית להסמיך לכך את ועדת הכספים. החלטות לפי סעיף זה יפורסמו ברשומות.
18. דיין לא יהיה חבר בכנסת או במועצה של רשות מקומית או במועצה דתית; אולם רשאי הוא, בהסכמתו ובהסכמת השר ונשיא בית הדין הרבני הגדול, למלא באורח זמני תפקיד אחר מטעם המדינה או למלא תפקיד ציבורי אחר, אם לדעתם אין הדבר פוגע במעמדו כדיין.
19. ראה השר צורך, מסיבות מינהליות, להעביר דיין דרך קבע לבית דין רבני שבמקום אחר, יקבל תחילה את הסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול לאותה העברה.
- 19א. (א) דיין לא ישב בדין אם מצא, מיזמתו או לבקשת בעל דין, כי קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט.
- (ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), דיין לא ישב בדין בידעו שמתקיים אחד מאלה:
- (1) צד להליך, בא כוחו או עד מרכזי, הוא בן משפחה של הדיין או שקיימת ביניהם קרבה ממשית אחרת;
 - (2) יש לדיין ענין כספי ממשי או ענין אישי ממשי בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך, בבא כוחו או בעד מרכזי, או שלבן משפחה מדרגה ראשונה של הדיין יש ענין כספי ממשי או ענין אישי ממשי בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך או בבא כוחו;
 - (3) בטרם התמנה לדיין היה הדיין מעורב באותו ענין הנדון בהליך שלפניו כבא כוח, כבורר, כמגשר, כעד, כיועץ מקצועי, כמומחה, או בדרך דומה אחרת;
- לענין סעיף קטן זה –
- "בן משפחה" – בן זוג, הורה, הורה של בן זוג, ילד, אח, סב, נכד וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של הדיין או שהדיין היה אפוטרופוס או שימש משפחה אומנת שלו;

סמכות דיין לסיים דיון
(תיקון מס' 18)
תש"ס-2000
(תיקון מס' 25)
תשנ"ג-2012

משכורת ותשלומים
אחרים
(תיקון מס' 5)
תשכ"ט-1969

ייחוד הכהונה
(תיקון מס' 7)
תש"ס-1980
(תיקון מס' 20) תשס"ד-
2004

העברת דיין למקום אחר
(תיקון מס' 7)
תש"ס-1980
(תיקון מס' 20) תשס"ד-
2004

עילות פסלות
(תיקון מס' 21)
תשס"ד-2004

"בן משפחה מדרגה ראשונה" – בן זוג, הורה, ילד, אח וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של הדיין או שהדיין היה אפוטרופסו או שימש משפחה אומנת שלו; "עד מרכזי" – עד שנדרשת הערכת מהימנותו לצורך הכרה בהליך.

(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) דיין רשאי לשבת בדין אם מפאת דחיפות הענין לא ניתן לקיים את ההליך לפני דיין אחר ועלול להיגרם נזק חמור או עיוות דין אם לא ידון בענין.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ב)(2), דיין רשאי לשבת בדין אם העברת הענין לכל דיין אחר לא תשנה את עילת הפסלות.

(ה) נטענה טענת פסלות נגד דיין, יחליט בה אותו דיין לאלתר ולפני שייתן כל החלטה אחרת.

(ו) התקיימה עילת פסלות לפי סעיף קטן (ב)(1) או (2), הנוגעת לעורך דין או לבא כוח אחר, שהתקיימו בו נסיבות המחייבות קבלת היתר לייצוג כאמור בסעיף 53 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 (בחוק זה – חוק לשכת עורכי הדין), רשאי בית הדין להתיר את הייצוג, לבקשת עורך הדין או בא הכוח, אם מצא כי הנזק שייגרם לצד להליך אם לא יתיר את הייצוג עולה על הנזק שייגרם לצד להליך או לאינטרס הציבורי בשל הפסקת הדיון או החלפת דיין; התיר בית הדין את הייצוג כאמור, לא ישב בדין הדיין שלגביו התקיימה עילת הפסלות.

(ז) החלטת דיין או בית דין לפי סעיף זה תהיה מנומקת, ורשאי בעל דין לערער עליה לפני בית הדין הרבני הגדול; בערעור ידון נשיא בית הדין הרבני הגדול, או מותב של דיינים של בית הדין הרבני הגדול, או אחד הדיינים של בית הדין הרבני הגדול, הכל כפי שיקבע הנשיא.

(ח) בעל דין שבדעתו לערער על החלטת דיין או בית דין לפי סעיף זה יודיע על כך לבית הדין, ומשהודיע כך, יופסק הדיון עד להחלטה בערעור, זולת אם החליט הדיין או בית הדין, לפי הענין, מנימוקים שיירשמו, שיש להמשיך בהליך; הוחלט להמשיך בדיון והוגש הערעור, רשאי נשיא בית הדין הרבני הגדול או מי שדן בערעור להורות, לבקשת המערער בכתב הערעור, על הפסקת ההליך עד להחלטה בערעור.

19ב. נשיא בית הדין הרבני הגדול, בהסכמת חבר דייני בית הדין הרבני הגדול ולאחר התייעצות עם השר, רשאי לקבוע כללי אתיקה לדיינים.

19ג. (א) נשיא בית הדין הרבני הגדול, לאחר התייעצות עם השר, ימנה ועדת אתיקה בת שלושה חברים, והם: דיין של בית הדין הרבני הגדול, והוא יהיה היושב ראש, ושני דיינים של בית דין רבני אזורי.

(ב) ועדת האתיקה תיתן חוות דעת מקדימה בעניני אתיקה של דיינים, לפי פניה של דיין שכללי האתיקה לדיינים שנקבעו לפי סעיף 19ב חלים עליו – בענין הנוגע אליו.

(ג) חבר ועדת האתיקה ימונה לתקופה אחת של שש שנים.

כללי אתיקה לדיינים
(תיקון מס' 23)
תשס"ז-2007
ועדת אתיקה
(תיקון מס' 23)
תשס"ז-2007

(ד) ועדת האתיקה תפרסם חוות דעת מקדימה שנתנה, בלא ציון שמו של מי שלגביו ניתנה חוות הדעת ופרטים מזהים אחרים, אלא אם כן החליטה אחרת.

(ה) ועדת האתיקה תקבע את נוהלי עבודתה וסדרי דיוניה, ככל שלא נקבעו לפי חוק זה.

20. (א) כל דיון יהיה נתון לשיפוטו של בית דין משמעותי.

בית דין משמעותי

(תיקון מס' 7)
תש"ס-1980

(ב) בית הדין המשמעותי יהיה של חמישה ובהם שלושה דיינים, או של שלושה ובהם שני דיינים, הכל כפי שנשיא בית הדין הרבני הגדול יקבע לכל ענין.

(תיקון מס' 7)
תש"ס-1980
(תיקון מס' 20) תשס"ד-2004

(ג) חברי בית הדין המשמעותי יתמנו לכל ענין על ידי חבר הדיינים של בית הדין הרבני הגדול. לא מינה חבר הדיינים של בית הדין הרבני הגדול את חברי בית הדין המשמעותי תוך 30 יום מיום שהוגשה קובלנה בידי השר, ימנה נשיא בית הדין הרבני הגדול, את חברי בית הדין המשמעותי.

(תיקון מס' 7)
תש"ס-1980

(ד) אב בית הדין המשמעותי יהיה נשיא בית הדין הרבני הגדול או הותיק שבין שאר הדיינים, הכל לפי ההרכב, ומבין בעלי ותק שווה – הקשיש שבהם.

(תיקון מס' 20)
תשס"ד-2004

(ה) השר, בהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול, רשאי להתקין תקנות לענין סדרי הדין בבית הדין המשמעותי.

קובלנה על דיון
(תיקון מס' 20) תשס"ד-2004

21. (א) השר, בהתייעצות עם נשיא בית הדין הרבני הגדול, רשאי להגיש לבית הדין המשמעותי קובלנה על דיון על יסוד אחד מאלה:

(1) הדיין נהג שלא כהלכה במילוי תפקידו;

(2) הדיין התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו של דיון בישראל;

(3) הדיין הורשע על עבירה שבנסיבות הענין יש בה משום קלון;

(תיקון מס' 25)
תשע"ג-2012
(תיקון מס' 23)
תשס"ז-2007

(4) הוועדה מצאה שהדיין השיג את מינויו שלא כדין;

(5) הדיין הפר כלל מכללי האתיקה לדיינים שנקבעו לפי סעיף 19ב.

(ב) מגיש הקובלנה רשאי להיות מיוצג בפני בית הדין המשמעותי על ידי בא כוחו.

אמצעי משמעות
(תיקון מס' 25) תשע"ג-2012

21א. אמצעי המשמעות שבית הדין המשמעותי מוסמך להטיל הם:

(1) הערה;

(2) התראה;

(3) נזיפה;

(4) העברה למקום כהונה אחר;

(5) העברה מן הכהונה, בין בתשלום קצבה ובין בשלילתה, כולה או מקצתה.

22. (א) בית הדין המשמעתי יביא את החלטותיו, לזכות או לחובה, לשר.
(ב) (בוטל).
22א. (בוטל).
23. (א) הוגשה על דיון קובלנה על פי סעיף 21, או הוגשה נגדו תביעה פלילית, רשאי נשיא בית הדין הרבני הגדול להשעות את הדיון לתקופה שימצא לנכון.
(ב) בית הדין המשמעתי רשאי, על פי בקשת הדיין, לבטל את השעייתו.
24. הודעה על מינוי דיין ועל גמר כהונתו של דיין וכן הודעה על קביעת נשיא בית הדין הרבני הגדול כאמור בסעיף 8 תפורסם ברשומות.
25. (א) לא תיפתח חקירה פלילית נגד דיין אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה, ולא יוגש כתב אישום נגד דיין, אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה.
(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על עבירה שנקבעה כעבירת קנס לפי כל חיקוק ועל עבירה מינהלית שדינה קנס מינהלי קצוב.
26. (א) מי שניהן כדיון ערב תחילתו של חוק זה –
(1) רואים אותו כאילו נתמנה על פי חוק זה;
(2) יצהיר אמונים לפי סעיף 10 תוך שני חדשים מיום תחילתו של חוק זה.
(ב) מי שניהן כמנהל המחלקה לרבנות ושיפוט רבני במשרד הדתות ערב תחילתו של חוק זה, כשיר להיות ממונה על ביצוע סדרי המינהל של בתי הדין הרבניים, כאמור בסעיף 13.
27. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו, לרבות קביעת אגרות שישולמו בבתי דין רבניים; השר, בהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול ובהתייעצות עם חבר דייני בית הדין הרבני הגדול ומועצת הרבנות הראשית לישראל, רשאי לקבוע בתקנות –
(1) את סדרי הדין בבתי הדין הרבניים;¹
(2) את סדרי ייצוגם של בעלי דין לפני בתי דין רבניים על ידי מי שאינו עורך דין;
(3) את הסמכויות המינהליות של ראשי אבות בית דין.
(ב) תקנות לפי סעיף זה טעונות אישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.
28. (א) תקנות כנסת ישראל ותקנות הבחירות שהותקנו על פיהן, לא יחולו על מינוי דיינים.

(תיקון מס' 25)
תשנ"ג-2012
מסקנות בית הדין
המשמעתי
(תיקון מס' 20) תשס"ד-
2004
(תיקון מס' 25) תשנ"ג-
2012
השעיית דיין
(תיקון מס' 7)
תש"ס-1980
פרסום ברשומות
(תיקון מס' 24) תשס"ח-
2008
תביעה פלילית
(תיקון מס' 13)
תש"ן-1990
(תיקון מס' 8) תשמ"א-
1980
(תיקון מס' 10)
תשמ"ו-1985
הוראות מעבר
ביצוע ותקנות
(תיקון מס' 3)
תשכ"ו-1966
(תיקון מס' 7)
תש"ס-1980
(תיקון מס' 20) תשס"ד-
2004
(תיקון מס' 25) תשנ"ג-
2012
(תיקון מס' 20)
תשס"ד-2004
(תיקון מס' 20)
תשס"ד-2004
ביטולים

¹ תקנות ראשונות לפי סעיף קטן זה יובאו ע"י השר לאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת בתוך 180 ימים מיום 9.2.2004. עד להתקנת התקנות יחולו הוראות תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל – תשנ"ג.

(ב) החוק לקביעת משכורתם של נשיא המדינה, חברי הממשלה, שופטי המדינה ומבקר המדינה, תשי"א-1950 – לא יחול על משכורתם של דיינים שחוק זה דן בהם.
29. (בוטל).

שמירת סמכויות
(תיקון מס' 6)
תשל"ב-1972

משה שפירא
שר הדתות

משה שרת
ראש הממשלה

יוסף שפרינצק
יושב ראש הכנסת
ממלא מקום נשיא המדינה

תקנות הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג*

הותקנו על-ידי מועצת הרכנות הראשית לישראל וחבר דייני בית-הדין הרבני הגדול
מבוא

- א. על-פי תקנות אלו ינהגו החל מיום א' בשבט התשנ"ג, ומאותו יום יפוגו תוקפן של תקנות הדיון בבתי-הדין הרבניים משנת תש"ך ושל תיקונייהן.
 - ב. התקנות יחולו על כל המשפטים וכל העניינים המובאים לפני בתי-הדין הרבניים בארץ, אם אין לגבי עניין מסוים הוראה אחרת.
 - ג. התקנות יחולו על כל המשפטים וכל העניינים המובאים לפני בתי-הדין הרבניים בארץ, אם אין לגבי עניין מסוים הוראה אחרת.
- פרק א: הרכב בתי-הדין ומקום מושבם**
- ד. (1) בית-דין יושב בהרכב של שלושה דיינים, להוציא מקרים שבהם רשאי בית-הדין לדון, מבחינת ההלכה, בפחות משלושה.
 - (2) מבלי לגרוע מכלליות ההוראה שבס"ק (1) רשאי בית דין אזורי לדון בהרכב של פחות משלושה בעניינים אלה:
 - א. עניינים שלא על ריב.
 - ב. צווים לעיקול נכסים.
 - ג. עניין שהסכימו עליו הצדדים, כשעל-פי ההלכה ניתן לוותר על הרכב של שלושה.
 - ד. ענייני סדר ומינהל.
 - ה. עניינים הנידונים במעמד צד אחד.
 - (3) ליושב-ראש ההרכב, בבית-הדין הרבני הגדול או האזורי, סמכות לדון לבדו בבקשות צווי-ביניים, לצווים זמניים, להחלטות-ביניים אחרות ובענייני סדר מינהל, ורשאי הוא להסמיך חבר אחר של בית-הדין לדון בעניינים אלו.
 - (4) נשיא בית-הדין הרבני הגדול רשאי להורות, לפני תחילת הדיון בעניין מסוים, שהדיון בו יהיה לפני מספר בלתי-זוגי גדול יותר של דיינים.
 - (5) מותב שהחל לדון בעניין מסוים רשאי להורות, בהסמכת נשיא בית-הדין לערעורים, שהמשך הדיון בו יהיה לפני מספר בלתי-זוגי גדול יותר של דיינים ובהם הדיינים שהחלו בדיון.
 - ה. בית-הדין הרבני הגדול יושב בירושלים.

תחילת תוקף

היקף

בית-הדין הרבני הגדול

הרכב בית-הדין

מקום מושב בית-הדין הרבני הגדול

* פורסמו י"פ תשנ"ג מס' 4102 מיום 16.4.1993 עמ' 2299.

ו. (1) אזורי-השיפוט ומקום מושבם של בתי-הדין הרבניים האזוריים ייקבעו מזמן לזמן על-ידי חבר דייני בית-הדין הרבני הגדול ופורסמו ברבים.

(2) כל בית-דין או דיין רשאי לשבת בעניין מסוים, אם ראה צורך בכך, באזור-שיפוטו שלא במקומו הקבוע, ושלא באזור-שיפוטו ברשות נשיא בית-הדין הרבני הגדול.

נספח לתקנה ו

הודעה על קביעת אזורי-שיפוט ומקום-מושב

בית-הדין הרבני האזורי ירושלים – בירושלים

ירושלים;

בית שמש, הר טוב, מוצא, מוצא עילית, מבשרת ציון, שעלבים, בית עוזיאל, משמר איילון, נוף איילון;

יישובי המועצה האזורית מטה יהודה;

יישובי אזור יהודה ושומרון: מדרום הר חברון ועד צומת תפוח, יישובי בקעת הירדן מעין גדי ועד עמק בית שאן;

היישובים מודיעין-מכבים-רעות ומודיעין עילית (סמכות מקבילה גם לבית הדין הרבני האזורי פתח-תקווה).

בית-הדין הרבני האזורי תל-אביב-יפו – בתל אביב

נפת תל-אביב, תת-נפה רמת-גן, תת-נפה חולון, נפת רמלה (כולל הערים לוד ורמלה);

העיר אילת (בהסכמת הצדדים);

הערים בני-ברק (סמכות מקבילה גם לבית הדין הרבני האזורי פתח-תקווה) וראשון-לציון (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי רחובות); המועצות האזוריות, המועצות המקומיות והיישובים שלהן (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי פתח-תקווה); המועצות האזוריות הדר-שרון, חוף-השרון ועמק-חפר;

המועצות המקומיות אבן יהודה, טייבה, טירה, כפר-יונה, פרדסיה, קדימה, קלנסווה ותל-מונד;

היישובים אבתאן, ביר א-סכה, גן ליטווינסקי, ימא, ברג'ה ושבות-עם.

בית-הדין הרבני האזורי חיפה – בחיפה

חיפה, נשר, קרית אתא, קרית ביאליק, קרית ים, קרית מוצקין, עכו, כרמיאל, מעלות-תרשיחא, נהריה, כפר הורדים, שלומי, יוקנעם עילית מגדל העמק, נצרת, נצרת עילית, עפולה, זכרון יעקב, עתלית;

יישובי המועצות האזוריות זבולון, מטה אשר, מעלה יוסף, משגב, הגלבע, מגידו, עמק יזרעאל, חוף הכרמל, אלונה.

בית-הדין האזורי רחובות – ברחובות

העיר ראשון-לציון (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי תל-אביב יפו), המועצה האזורית גזר (החלק שבנפת רחובות); המועצות המקומיות מזכרת-בתיא, נחלת-יהודה, נס-ציונה וקריית-עקרון.

בית-הדין האזורי נתניה – בנתניה

נתניה, חדרה, כפר יונה, פרדסיה, פרדס חנה, קדימה-צורן, תל-מונד, אבן יהודה, אור עקיבא, בנימינה;

ישובי המועצות האזוריות חוף השרון, לב השרון, עמק חפר;

הישובים: ברקאי, גן שמואל, להבות חביבה, מגל, מענית, מצר, עין שמר, גן השומרון, כפר פינס, מאור, תלמי אלעזר, אייל, ניר אליהו, רמת הכובש, גבעת חן, צופית, צור נתן, שדה וורבורג, גן חיים, נירית, צור יצחק.

בית-הדין הרבני האזורי פתח-תקוה – בפתח תקוה

פתח-תקוה, אלעד, הוד השרון, יהוד, ראש העין, רמלה, לוד;

מודיעין-מכבים-רעות ומודיעין עילית (סמכות מקבילה גם לבית הדין הרבני האזורי ירושלים);

שוהם, גני תקוה, כוכב יאיר-צור יגאל, סביון;

ישובי המועצה האזורית חבל מודיעין;

ישובי המועצה האזורית דרום השרון: גבעת השלושה, חורשים, נחשונים, עינת, גני עם, גת רימון, חגור, ירחיב, ירקונה, כפר מל"ל, כפר מעש, כפר סירקין, מגשימים, נווה ימין, נווה ירק, עדנים, רמות השבים, שדי חמד, מתן; הישובים: חשמונאים, מתתיהו, גני הדר.

בית-הדין הרבני אשדוד – באשדוד

העיר אשדוד; המועצות האזוריות ברנר, גן רווה, גדרות, נחל שורק, חבל יבנה ובאר-טוביה; המועצות המקומיות קריית מלאכי (סמכות מקבילה גם לבית-הדין האזורי אשקלון), גדרה, גן יבנה ויבנה.

בית-הדין הרבני האזורי אשקלון – באשקלון

הערים אשקלון וקריית-גת, המועצות האזוריות חוף-אשקלון, יואב, לכיש, שער-הנגב ושפיר; המועצות המקומיות קריית מלאכי (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי אשדוד) ושדרות.

בית-הדין הרבני האזורי באר-שבע – בבאר-שבע

נפת באר-שבע, תת-נפה אילת, העיר אילת (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי תל-אביב-יפו, בהסכמת הצדדים).

בית-הדין הרבני האזורי טבריה – בטבריה

נפת כנרת, רמת-הגולן, העיר בית-שאן והמועצה האזורית בקעת בית-שאן; הערים נצרת ונצרת-עילית (סמכות מקבילה גם לבית-הדין הרבני האזורי חיפה).

בית-הדין הרבני האזורי צפת – בצפת

נפת צפת ורמת-הגולן.

בית-הדין הרבני האזורי צפת וטבריה רשאי לקבוע את מושבו בקצרים, אם ראה צורך בכך.

בית-הדין הרבני האזורי יהודה ושומרון – בקרית-ארבע-חברון, במעלה-אדומים ובאריאל יהודה ושומרון

פרק ב: מקום המשפט

- ז. (1) התובע הולך אחר הנתבע, ולכן על התובע להגיש את תביעתו לבית-הדין האזורי של מקום הנתבע.
- (2) כמקומו של הנתבע יראו את מקום מגוריו הקבוע, מקום עבודתו הקבוע או מקום עסקיו העיקריים.
- (3) אין לנתבע בארץ מקום קבוע, כאמור בס"ק (1) ובס"ק (2) – נחשב מקום הימצאו כמקומו.
- (4) אם מקום הימצאו של הנתבע אינו ידוע או שמקום מגוריו הוא בחוץ-לארץ, תוגש התביעה לבית-הדין האזורי של מקום התובע.
- ח. אם לפי הכללים אשר בסעיף הקודם, יותר מבית-דין אזורי אחד נחשב כבית-הדין של מקום הנתבע – הברירה בידי התובע לבחור באחד מבתי-דין אלה. אולם בית-הדין שהעניין הוגש לפניו רשאי – לפי בקשת הנתבע ולאחר שמיעת הצדדים, אם ראה נימוק חשוב לכך – להעביר את הדיון לבית-דין של מקומו האחר של הנתבע.
- ט. במשפט נגד נתבעים אחדים, הברירה בידיה תובע לתבוע במקומו של אחד הנתבעים העיקריים, אולם בית-הדין רשאי להחליט – לפי בקשת נתבע ולאחר שמיעת הצדדים, אם ראה נימוק חשוב לכך – להעביר את הדיון לבית-הדין של מקומו של נתבע אחר.
- י. (1) תביעה בין בני-זוג בענייני אישות תוגש לבית-הדין הרבני של מקום-המגורים האחרון של בני הזוג.
- (2) הוגשה תביעה לבית-דין שלא כאמור בסעיף קטן (1) וניתנו נימוקים לצורך בהגשתה באותו בית-דין, רשאי בית-הדין, לפי שיקול-דעתו, לדון בתביעה.
- (3) הוגשה תביעה בענייני אישות והתנהל דיון בבית-דין במקום פלוני, אם הדיון הסתיים בגירושין – תהא בידי אותו בית-דין הסמכות לדון בעניינים הקשורים אותה תביעה, גם לאחר הגירושין, הסתיים הדיון בהחלטה סופית אחרת בתיק העיקרי – תהא בידי אותו בית-דין הסמכות לדון בשינוי אותה החלטה אם אחד הצדדים ממשיך לגור באזור שיפוטו של אותו בית-דין.
- יא. תביעה של הורה נגד בנו אפשר להגיש גם לבית-הדין של מקום ההורה, ובית-הדין יחליט אם ההוצאות הנוספות הכרוכות בכך יחולו על התובע.

<p>יב. נעשתה עיסקה במקום מגוריהם של שני הצדדים, ואחר-כך עזב אחד מהם את המקום – הברירה בידי התובע להגיש תביעה בעניין העיסקה במקומו של הנתבע או במקום העיסקה, אם היא עדיין מתקיימת.</p>	<p>תביעה במקום העיסקה</p>
<p>יג. (1) היה הסכם בין הצדדים על מקום המשפט, כוחו של הסכם כזה הוא יפה, וכל צד קשור בו. (2) בית-הדין המוסכם רשאי, על-אף ההסכם, שלא לקבל את התביעה, החלטת בית-הדין טעונה נימוקים בכתב. (3) לא קיבל בית-הדין את התביעה, כאמור בס"ק (2), יחולו על התביעה כללי הסמכות הרגילים.</p>	<p>הסכם בדבר מקום המשפט</p>
<p>יד. הוזמן צד לדין בבית-דין ונכנס לטענות לגופו של העניין בלי שיעזור תחילה את שאלת מקום המשפט, רואים אותו כאילו הסכים במפורש להתדיין במקום שהוזמן, ושוב אין שומעים טענה נגד סמכות בית-דין זה. טו. (1) בקשה בעניינים שלא על ריב, כגון היתר לסידור חופה וקידושין, אישור נישואין או ביטלם, אישור גירושין, אימוץ קטנים וכדומה – תוגש במקום-מגוריו של המבקש או המבקשים. (2) בקשה למתן צו ירושה, אישור צווה או ייסוד הקדש – תוגש במקום-מגוריו של המבקש או במקום מגורי רוב המבקשים או במקום מגוריו האחרון של הנפטר או במקום שבו נמצא נכס העיזבון או ההקדש.</p>	<p>הסכמה מכללא עניינים שלא על ריב</p>
<p>טז. הגיש אדם ביעה שלא במקומו של הנתבע, אלא בבית-דין אחר הקרוב ביותר למקום של הנתבע, בטענה שבנסיבות העניין אינו יכול להתדיין במקומו של הנתבע-רשאי בית-הדין אשר אליו הוגשה בתביעה לדון בדבר ולהחליט אם להזדקק לתביעה.</p>	<p>תביעה שלא במקום הנתבע</p>
<p>יז. הוגשה לבית-דין בקשה לשמירת זכויות המבקש מפני חשש של עיגון או של הברחת נכסים, רשאי בית-הדין, אם ראה נימוק לכך, להזדקק לבקשה ולהוציא צווים זמניים בהתאם לבקשה, אף אם לא נתקיימו כללי הסמכות דלעיל. ביקש הנתבע שהמשך הדיון בצו הזמני יתנהל בבית-הדין שהוא בעל סמכות לפי הסעיפים הקודמים, רשאי בית-הדין שהתחיל לדון בבקשה להחליט, לפי נסיבות העניין, אם להמשיך בדיון או להעבירו לבית-דין בעל סמכות כאמור.</p>	<p>צווים זמניים</p>
<p>יח. תביעת-אגב או תביעת-נגד יש להגיש באותו בית-דין אשר בו הוגשה בתביעה המקורית.</p>	<p>תביעות אגב ונגד</p>
<p>יט. (1) טענה בדבר חוסר סמכות מקומית ניתן להגיש בכתב תוך שלושים יום מיום קבלת התביעה. לאחר מועד זה לא תישמע עוד טענה בדבר חוסר סמכות מקומית על ידי הצדדים, ובית-הדין יחליט בדבר לפי שיקול-דעתו. (2) טען הנתבע לחוסר סמכות מקומית, בכתב או בעל-פה, ביום שנקבע לדיון – חייב הנתבע לפרט לאיזה בית-דין או בתי-דין יש סמכות לפי דבריו, ובמקרה שבית-הדין יקבל את טענת הנתבע בדבר חוסר סמכות מקומית, יוכל התובע לדרוש להעביר את הדיון אל בית-</p>	<p>הסוען חוסר-סמכות</p>

	<p>הדין שהוא – לפי דברי הנתבע – בעל סמכות לדון, ושוב לא יוכל הנתבע לטעון טענת חוסר-סמכות בפני בית-הדין אשר אליו הועבר הדיון.</p> <p>(3) בדיני ממונות חייב הנתבע להעלות טענת חוסר-סמכות מכל סוג בכתב תוך שלושים יום מיום קבלת התביעה ובהתאם לאמור בס"ק (2). לאחר מועד זה לא תישמע כל טענה בדבר חוסר-סמכות.</p>	
שיפוט במקרים מיוחדים	<p>כ. (1) בית הדין רשאי, לפי שיקול-דעתו, לקיים דיון תוך חריגה מכללי הסמכות המקומית דלעיל.</p> <p>(2) נשיא בית-הדין הרבני הגדול לערעורים רשאי, בכל שלב משלבי הדיון, לפי בקשת בית-הדין הדן בעניין מסוים או לבקשת אחד הצדדים, להעביר את הדיון לבית-דין אחר אם ראה נימוק חשוב לכך שיירשם בהחלטתו. בית-הדין שאליו הועבר עניין, כאמור, לא יעבירו לבית-דין אחר.</p>	
העברת תיק	<p>כא. (1) החלטת בית-הדין להעביר תיק לבית-דין אחר או קביעה שמקום הדיון בתיק הוא בבית-דין אחר, תנומק בכתב. ההחלטה טעונה הסכמתו של נשיא בית-הדין הרבני הגדול או של מי שהוסמך לכך על-ידו.</p> <p>(2) החליט בית-הדין להעביר תיק להרכב אחר שבאותו מקום, ואותו הרכב קיבל את התיק לדיון – החלטתו לא טעונה אישור נשיא בית-הדין הרבני הגדול.</p>	
סמכות לקבוע בית-דין	<p>כב. (1) החלטה של דיין, או של בית-דין אזורי, לפסול את עצמו או להסתלק מלדון בעניין, טעונה אישור של נשיא בית-הדין הרבני הגדול או של דיין שהוסמך על-ידו.</p> <p>(2) החלטה של דיין, כאמור, עקב פסלות קרבת משפחה לפי הדין, אינה טעונה אישור, כאמור.</p> <p>(3) החליטו בית-הדין או דיין, כאמור, ואושר כאמור בס"ק (1) ואין באותו איזור בית-דין אשר הכשר לדון בעניין זה, או שאי-אפשר לקבוע את בית-הדין המוסמך לפי התקנות – יקבע נשיא בית הדין הרבני הגדול, או דיין שיוסמך על-ידו, לפי בקשת אחד מבעלי-הדין, את בית-הדין אשר ידון בעניין.</p>	
תביעה בשני בתי-דין	<p>כג. הוגשה תביעה בקשר לעניין אחר בבתי-דין שונים בעלי סמכות, יתברר המשפט באותו בית-הדין אשר לפניו הוגשה התביעה בראשונה.</p>	
חלוקת העניינים בין בתי-דין	<p>כד. (1) במקום שיש בו יותר מהרכב בית-דין אחד, יקבע ראש אבות בתי-הדין, בהתייעצות עם אבות בתי-הדין במקום, את הסדר העניינים בין בתי-הדין וחלוקתם.</p> <p>(2) לא נקבע הסדר כאמור בס"ק 1, יקבע נשיא בית-הדין הרבני הגדול את הסדר העניינים וחלוקתם, כאמור.</p>	
	<p>פרק ג: הגשת המשפט</p>	
הגשת תביעה	<p>כה. כל תביעה תוגש על-ידי מסירת כתב-תביעה למזכירות בית-הדין.</p>	

כתב-תביעה	כו.	כל כתב-תביעה יכיל
		<p>(1) שם בית-הדין שבו מוגשת התביעה.</p> <p>(2) שם התובע ושם משפחתו, מספר זהותו, מענו, מיקוד ומספר טלפון; שם האפוטרופוס ומענו, מיקוד מספר טלפון – אם יש לתובע אפוטרופוס; שם המורשה ומענו, מיקוד ומספר טלפון אם התובע מיוצג על-ידי מורשה.</p> <p>(3) שם הנתבע ושם משפחתו, מספר זהותו, מענו, מיקוד ומספר טלפון – אם ניתן לבררם; שם האפוטרופוס ומענו, אם ישנו כזה – מיקוד ומספר טלפון; שם המורשה ומענו – אם הנתבע מוצג על-ידי מורשה – מיקוד ומספר טלפון.</p> <p>(4) העובדות המשמשות יסוד לתביעה.</p> <p>(5) עתירת התובע; ואם העתירה היא לתשלום סכום כסף, עליו לנקוב את הסכום בדיוק או בקירוב, אם התובע, לפי דבריו, אינו יכול לקבוע בדיוק את הסכום בזמן הגשת התביעה.</p>
צירוף תביעות	כז.	התובע רשאי לכלול בכתב-תביעה אחד תביעות אחדות הנובעות מעילות שונות ונפרדות, אלא שעליו לפרט כל אחת מהן לחוד.
חתימת התובע והרשאה	כח.	<p>(1) כתב-התביעה יהא חתום בחתימת יד התובע או, אם אין התובע יודע לחתום – בתביעת-אצבעו, או על-ידי מורשהו.</p> <p>(2) חתימת התובע או טביעת-אצבעו, לפי העניין, תאושר על-ידי המזכיר הראשי של בית-הדין או מי שהוסמך לכך על-ידו.</p> <p>(3) נחתם כתב-התביעה על-ידי מורשה, יצרף המורשה לכתב-התביעה הרשאה בכתב.</p> <p>(4) כתב-תביעה שנחתם על-ידי מורשה לא יתקבל אם לא צורפה אליו הרשאה בכתב.</p>
העתקים	כט.	<p>(1) על התובע להגיש העתק אחד של כתב התביעה בשביל בית-הדין וכן מספר העתקים כמספר הנתבעים.</p> <p>(2) העתק מכתב-התביעה יימסר אחר-כך לכל נתבע יחד עם הזמנה לדין, כאמור להלן בפרק ד.</p>
הודעה לתובע	ל.	מזכירות בית-הדין תקבל את כתב-התביעה עם ההעתקים הנזכרים בסעיף הקודם ותרשום על גבי כתב-התביעה את יום הגשתו ואת המספר הסידורי של התיק; והיא תקבע גם את התאריך לבירור המשפט, תרשום אותו על גבי כתב-התביעה ותחתים את התובע או את מורשהו מתחת לתאריך זה. החתמה זו תשמש אישור הודעה לתובע.
קביעת תאריכים	לא.	בקביעת תאריכים למשפטים שאינם תביעה למזונות ינהג המזכיר לפי הכלל של כל הקודם – קודם ובהתאם להלכה, אלא אם כן ניתנה לו הוראה אחרת בכתב על-ידי בית-הדין או על-ידי דיין.
תביעת-אגב ותביעת-נגד	לב.	<p>(1) במהלך המשפט רשאי התובע להגיש תביעת-אגב, היינו: תביעה הקשורה לתביעה העיקרית או שיש לה יחס אליה; וכן רשאי הנתבע להגיש במהלך המשפט תביעת-נגד נגד התובע.</p>

	(2) תביעת כאלה, אם הן מובאות בשעת הדיון, אין מן הצורך להגישן בכתב, ומספיק אם נרשמו בפרוטוקול, אלא אם החליט בית-הדין אחרת.	
	(3) בית-הדין רשאי להחליט שלא לצרף תביעת-אגב או תביעת-נגד לתביעה העיקרית. במקרה זה על בית-הדין לנמק את החלטתו.	
תביעת מזונות	לג. (1) תביעה למזונות תוגש בצירוף טופס שייקבע לפי תקנה ריא.	
	(2) נתבע בתביעה למזונות יגיש כתב-תשובה לתביעה בצירוף טופס שייקבע לפי תקנת ריא.	
	(3) תביעה למזונות תיקבע לדיון במועד האפשרי הסמוך ביותר ליום הגשת התביעה. הוראה זו תחול גם על כל תאריך נדחה.	
כתב-תשובה	לד. (1) בתביעה שאינה למזונות הנתבע רשאי, אם רצונו בכך, להגיש כתב-תשובה על כתב-התביעה.	
	(2) על הנתבע להגיש העתק אחד של כתב-התשובה לבית-הדין, ומספר העתקים נוסף כמספר התובעים.	
	(3) מזכירות בית-הדין תעביר את כתב-התשובה לידי התובעים.	
	פרק ד: הזמנת בעלי-דין	
הזמנת בעל-דין	לה. כל הזמנה לבעל-דין תיעשה בכתב, מלבד במקרים שבתקנות אלה נאמר אחרת.	
כתב-ההזמנה	לו. (1) כל הזמנה לבעל-דין תיעשה בכתב, מלבד במקרים שבתקנות אלה נאמר אחרת.	
	(2) הזמנה צריכה להיות חתומה בחותמת בית-הדין ובחתימת יד פקיד בית-הדין ולשאת את התאריך שבו נכתבה.	
	(3) לכתב-ההזמנה יצורף טופס אישור מסירה.	
	(4) מנהל בית-הדין הרבניים יקבע את מועד תחילתו של ס"ק (3).	
אופן משלוח ההזמנה	לז. משלוח הזמנה יכול שייעשה באמצעות שליח בית-דין ויכול שייעשה באמצעות הדואר. מזכירות בית-הדין תרשום בתיק התביעה, או בתעודה שתצורף לתיק, מהו אופן משלוח ההזמנה.	
זמן משלוח ההזמנה	לח. (1) ההזמנה בתביעה שאינה למזונות תישלח לפחות שלושים יום לפני מועד הדיון.	
	(2) במקרים דחופים רשאית המזכירות לסטות מהוראה זו.	
	(3) בית-הדין רשאי לסטות מהוראה זו לפי שיקול-דעתו.	
אישור מסירת ההזמנה	לט. הזמנה הנעשית באמצעות שליח בית-דין תיעשה בשני טפסים שווים. טופס אחד ישאיר שליח בית-דין בידי המוזמן, ואת השני הוא יחזיר לבית-הדין כשהוא חתום בידי המוזמן ובו יאשר השליח בחתימתו את דבר מסירת ההזמנה וזמנה. אם ההזמנה נעשית באמצעות הדואר, עליה להישלח בדואר רשום עם אישור מסירה, אלא אם הורה בית-הדין על משלוח בדרך אחרת. העתק ההזמנה ואישור מסירה יצורפו לתיק התביעה.	

מ.	מסירת ההזמנה על-ידי שליח בית-דין	<p>(1) שליח בית-הדין ימסור את ההזמנה למוזמן בכל מקום שהוא מוצא או פוגש אותו.</p> <p>(2) סירב המוזמן לקבל את ההזמנה מידי שליח בית-הדין או שקיבלה וסירב לחתום, ירשום השליח את דבר הסירוב בכתב על הטופס שהוא מחזיר לבית-הדין.</p> <p>(3) לא מצא שליח בית-הדין את המוזמן, ימסור את ההזמנה בדירת המוזמן לידי אחד מבני-ביתו הבוגרים או במקום עסקו לידי אחד מהעובדים בו או לאחד משכניו הקרובים; יחתים את מקבל ההזמנה וירשום בה את שמו המלא של המקבל וקרבו או יחסו אל המוזמן וזמן מסירה; ואם סירב המקבל לחתום, ירשום את דבר הסירוב.</p> <p>(4) בשום פנים לא ימסור שליח בית-הדין את ההזמנה לידי יריבו של המוזמן.</p>
מא.	הזמנה במקום אחר	<p>(1) לא יישלחו כתבי בית-דין לנתבע הנמצא מחוץ לתחום מדינת ישראל אלא לאחר שמזכירות בית-הדין תקבל אישור בית-הדין בדבר הצורך לכך.</p> <p>(2) אם בעל-הדין שאותו יש להזמין אינו נמצא במקום מושבו של בית-הדין, ובית-הדין החליט שההזמנה לא תיעשה באמצעות הדואר – תישלח ההזמנה את בית-הדין של המקום אשר בו נמצא המוזמן; ואם אין שם בית-דין – תישלח ההזמנה אל הרב המקומי או אל רשות ציבורית מקומית, והמסירה תיעשה על-ידי שליח בהתאם להוראות סעיף לט.</p>
מב.	תחליף המצאה	<p>(1) נוכח בית-הדין שאי-אפשר להמציא הזמנה לדין בדרך שנקבעה, רשאי הוא להורות על המצאת ההזמנה בדרכים אלה, כולן או מקצתן:</p> <p>א. בהדבקת עותק שלה בבית שבו, לפי הידוע, גר או עסק הנמען לאחרונה.</p> <p>ב. בפרסום מודעה ברשומות או בעיתון יומי.</p> <p>ג. בכל דרך אחרת שתיראה לו.</p> <p>(2) תחליף המצאה לפי תקנה זו כוחה יפה כהמצאה לנמען גופו.</p> <p>(3) בית-הדין המורה על תחליף המצאה, יקבע מועד לתחילת המשפט בהתאם לנסיבות.</p>
מג.	הזמנה על-ידי פרסום	<p>בית-הדין לא יחליט על הזמנת בעל-דין בדרך של פרסום, אלא אחרי שמבקש ההזמנה הצהיר בפני בית-הדין או בפני מי שהוסמך לכך על-ידו, כי אינו יודע את מקומו של המוזמן וכי עשה את כל מה שביכולתו לברר את הדבר, לרבות חקירה ודרישה ברשויות המוסמכות, ולא עלה בידו.</p>
מד.	הזמנה בלתי-מספקת	<p>בכל מקרה של מסירת ההזמנה לא לידי בעל-הדין בעצמו, רשאי בית-הדין, לפי הנסיבות, לראות את מסירת ההזמנה כבלתי-מספקת.</p>
מה.	הודעת תאריך בבית-הדין	<p>ההודעה על-ידי בית-הדין לצד על תאריך ישיבה שנרשמה בפרוטוקול היא כהזמנה בכתב שנמסרה לצד.</p>

מסירת כתבים אחרים	מו. מסירת כתב-תביעה, פסק-דין או כל כתב אחר המיועד לבעל-דין תיעשה בדרך דומה למסירת ההזמנה בהתאם לאמור לעיל.
	פרק ה: הרשאה
מינוי מורשה	מז. (1) כל בעל-דין יכול למנות מורשה להופיע ולפעול בשמו ובמקומו בפני בית-הדין כל-אימת שאין צורך כי בעל-הדין יופיע ויפעל אישית. (2) הרשאה למורשה תהא בכתב. (3) חבר דייני בית-הדין הרבני הגדול יקבע נוסח להרשאה. (4) אם הרשאה אינה בנוסח כאמור בס"ק (3), יחליט בית-הדין אם לקבלה או לאו.
פעולה ללא הרשאה ומינוי אפוטרופוס לדין	מח. (1) התברר שבעל-הדין אינו יכול לפעול בעצמו וגם אינו יכול למסור הרשאה כדין ושעיכוב בדיון עלול לגרום נזק לבעל הדין, יכול בית-הדין להרשות לאדם אחר לפעול בשם בעל-הדין ולהגן על זכויותיו גם בלי הרשאה בכתב. (2) בית-הדין רשאי למנות לפסול-דין, או למי שזקוק לאפוטרופוס, אפוטרופוס לדין אשר ייצגו מלא בכל ההליכים בבית-הדין.
העברת הרשאה	מט. מורשה על-פי הרשאה יכול, אם הרשאתו מכילה ייפוי-כוח לכך, להעביר את זכויותיו על-פי ההרשאה – כולן או מקצתן – לאחר.
עורכי-דין וטוענים	נ. (1) כמורשה בבית-הדין כשיר לפעול א. עורך-דין בעל רשיון לפי חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961. ב. טוען רבני בעל רשיון לפי תקנות הטוענים הרבניים, התשכ"ח-1968. (2) בית-הדין יכול להרשות הופעת מורשה לשם פעולה מסוימת או משפט מסוים, אף אם המורשה אינו עורך-דין או טוען רבני מוסמך. (3) מורשה שנפסל להופעה, לא יופיע גם שלא בתמורה. (4) רשות בית-הדין הנזכרת בס"ק (2) תידרש לגבי כל הופעה ושיבה. (5) רב המשמש בקודש, עובד הרבנות או המועצה הדתית או עובד בית-הדין או עובד-מדינה, לא יורשה להופיע בין בתמורה ובין שלא בתמורה, אלא אם כן הוא מופיע בתוקף תפקידו.
הפסקת הופעה במשפט	נא. בית-הדין יכול להפסיק את הופעתו של כל מורשה במשפט, אם הוא רואה שהמורשה מפריע להוציא דין אמת לאמיתו או שאינו מצייט להוראת בית-הדין או שאינו מתייחס לבית-הדין בכבוד הראוי.
	פרק ו: מהלך הדיון
דיון בדלתיים סגורות ובדלתיים פתוחות	נב. הדיון בענייני משפחה ובבקשות לגיור מתנהל בדלתיים סגורות, ובשאר העניינים – בדלתיים פתוחות, אלא אם בית-הדין הורה אחרת במשפט מסוים או בשיבה מסוימת. בכל אופן רשאי בית-הדין להרשות או לא להרשות את נוכחותו של אדם מסוים או סוגי בני-אדם.

נג.	אין להופיע לפני בית-הדין אלא בלבוש צנוע והולם, כולל כיסוי-ראש. עורכי-דין וטוענים רבניים יופיעו גם במקטורן או בלבוש עליון, אלא אם כן הסכים בית-הדין להופעה שונה.	לבוש צנוע
נד.	הדיונים מתנהלים בבית-הדין בדלתיים סגורות הם חסויים. אין לפרסם פרטים על מהלך הדיונים אלא באישור מפורש, בכתב, של בית-הדין.	איסור פרסום
נה.	(1) ניהול הדיון וכן השמירה על הסדר והמשמעת בבית-הדין בשעת הדיון הם בידי היושב-ראש של בית-הדין. הוא רשאי גם לצוות להוציא מאולם בית-הדין כל אדם המפריע למהלך הדיון על-ידי נוכחותו, התנהגותו או אי-ציות להוראות או המופיע בלבוש לא-צנוע ובלתי-הולם. (2) אדם המפריע למהלך הדיון, כאמור בס"ק (1), או כמוגדר בסעיף 2 לחוק בתי דין דתיים (מניעת הפרעה), התשכ"ה-1965 – רשאי בית-הדין לצוות על הרחקתו, ורשאי הוא, לאחר שהתרה באותו אדם והלה לא שעה להתראה, להענישו על אתר בקנס או במאסר עד שלושה חדשים, כאמור בסעיף 2 לחוק האמור.	ניהול הדיון
נו.	(1) לפני התחלת הדיון יברר בית-הדין אם הופיעו הצדדים, ובהעדר אחד מהם – אם הנעדר הוזמן כדין. (2) הפרטים הנזכרים בס"ק (1) יירשמו בפרוטוקול.	בירור הופעה
נז.	בהמשך כל מהלך המשפט על בעל-הדין להיות נוכחים גם אם יש להם מורשים, אלא אם כן החליט בית-הדין שאין צורך בנוכחותם או בנוכחות אחד מהם בכל מהלך המשפט או בחלק ממנו.	נוכחות בעלי-הדין אישית
נח.	לא הופיע בעל-הדין בעצמו אלא מורשהו, יחליט בית-הדין לפי הנסיבות של המקרה אם	אי-הופעת בעל-דין אישית
	(1) לדחות שמיעת הטענות עד שיופיע בעל-הדין בעצמו, או (2) לשמוע את טענת המורשה של בעל-הדין הנעדר עד שיתברר אם יש צורך בהופעת בעל-הדין עצמו אם לא, או (3) אם בעל-הדין אינו יכול להופיע בעצמו, כגון אם הוא בחוץ-לארץ או אם בית-הדין מוצא שחקירת בעל-הדין עצמו לא תוכל להועיל לבירור הדין – לשמוע את המורשה במקום בעל-הדין, או (4) לשגר שליחים לקבל טענות בעל-הדין.	
נט.	הדיון מתנהל לפי סדר זה: (א) טענות התובע והנתבע וחקירתם. (ב) עדויות והוכחות. (ג) סיכומי הצדדים, בעל-פה או בכתב, לפי קביעת בית-הדין.	סדר הדיון
ס.	(1) גם אם יש לצדדים מורשים, חייבים בעלי-הדין לטעון בעצמם בתחילה ולברר את דבריהם, ומורשיהם יוכלו להסביר ולנמק את טענותיהם אחרי-כן.	שמיעת בעלי-הדין עצמם

	<p>(2) בית-הדין יכול, לפי ראות-עיניו, להרשות, בטענות מסוימות או במשפט מסוים, שהמורשה יטען לפני מרשהו או אפילו במקומו. אם בית-הדין מוצא, כי לשם חיקור הדין רצוי שבעל-הדין עצמו לא יהיה נוכח בזמן שמורשהו מרצה את דבריו – רשאי הוא לצוות על כך.</p>
חובת תשובות כנות	<p>סא. בעל-הדין חייב לענות תשובות מלאות, אמיתיות וכנות ובלי השתמטות, על כל השאלות שבית-הדין יעמיד לו או שהצד שכנגד יעמיד לו ברשות בית-הדין; וכן עליו להגיש את כל המסמכים והניירות אשר ידרשו על-ידי בית-הדין או, ברשות בית-הדין, על-ידי הצד שכנגד.</p>
התערבות המורשה	<p>סב. בזמן שבעל-הדין מברר את דבריו או עונה לשאלות או נדרש לענות, אין מורשהו רשאי לעזור לו על-ידי הזכרת דברים באיזו דרך שהיא, חוץ אם קיבל רשות על-כך מבית-הדין.</p>
חקירת בעל-הדין	<p>סג. (1) אחרי ששני בעל-הדין הרצו את דבריהם, יורשה הנתבע או מורשהו לחקור ולדרוש את התובע ואחר-כך יורשה התובע או מורשהו לחקור ולדרוש את הנתבע; לאחר-מכן לא תהיה חקירה נוספת אלא לפני רשות בית-הדין. חקירות ודרישות אלה של בעל-הדין זה את זה צריכות להיות מכוונות לעזור לבית-הדין לברר את האמת. בסמכותו של בית-הדין להורות על סדר שונה, בהחלטה שתירשם.</p> <p>(2) בית-הדין רשאי לפסול כל שאלה ואף להפסיק את חקירתו של בעל-הדין אם נראה לבית-הדין כי השאלה או המשך החקירה מיותרים או שהם עלולים להפריע לבירור האמת.</p>
טענות ושאלות נוספות	<p>סד. בכל שלב של הדיון רשאי בית-הדין לקבל מבעל-הדין טענות והסברים נוספים וכמו-כן להעמיד לבעל-הדין שאלות נוספות.</p>
אי-התאמה בטענות	<p>סה. מצא בית-הדין שיש אי-התאמה בין כתב-התביעה ובין טענות התובע שבעל-פה, רשאי הוא לקבל את הטענות שבעל-פה או לדחות את שמיעת המשפט כדי לאפשר לתובע לתקן את כתב-תביעתו ולשולחו לצד השני או לבטל את התביעה.</p>
פרוטוקול	<p>סו. (1) מהלך הדיון ודברי בעל-הדין והעדים יירשמו בפרוטוקול.</p> <p>(2) רישום הפרוטוקול ייעשה בידי סופר בית-הדין או בידי דיין או בדרך אחרת שיקבע בית הדין, בין בידי רושם או קצין ובין באמצעות מכשיר הקלטה או באמצעים אחרים.</p> <p>(3) בפרוטוקול יירשמו דברי בעל-הדין והעדים. במהלך רישום הפרוטוקול יסומן כל מסמך המוגש על-ידם במספר סידורי ויצורף לתיק.</p> <p>(4) בית-הדין רשאי – לפי בקשת בעל-הדין, ולאחר שניתנה הזדמנות לבעל-הדין האחרים להשמיע את דבריהם – לתקן רישום הפרוטוקול. הפרוטוקול המתוקן ייחתם על-ידי בית-הדין או סופר הדיינים.</p> <p>(5) בקשה לתיקון הפרוטוקול יכול שתהא מוגשת בישיבה הסמוכה לישיבה שבה נרשם הפרוטוקול שאותו מבקשים לתקן או תוך 30 יום מהישיבה הנזכרת – הכול לפי המוקדם יותר. בית-הדין רשאי לקבוע תאריך מאוחר יותר לפי שיקול-דעתו.</p>

<p>סז. בית-הדין רשאי בכל שלב משלבי הדיון, לאחר שמיעת עיקרי טענות הצדדים, אם הוא רואה צורך או תועלת בדבר – לדרוש מכל אחד מהצדדים להגיש לו הרצאה מפורטת בכתב ולהמציא העתק ממנה לצד שכנגד.</p>	הרצאת דברים בכתב
<p>סח. ראה בית-הדין צורך לשמוע את דברי בעל-הדין עצמו ויש סיבה מספקת, כגון מחלה, מאסר וכדומה, המונעת את בעל הדין מלהופיע – רשאי בית-הדין לשגר סופרי דיינים או אחרים אשר יקבלו את דבריו וירשמו אותם, ואם אפשר, יחתימו עליהם את בעל-הדין. בית-הדין יודיע על כך לצד שכנגד כדי שיכול להיות נוכח באותו מעמד ולחקור את בעל-הדין.</p>	שמיעת בעל-דין על-ידי סופרי הדיינים
<p>סט. מת אחד מבעלי-הדין במהלך המשפט, מזמין בית-הדין, אם הוא רואה שיש מקום לכך לפי טיב העניין, את היורשים או את האפוטרופוס, אם נתמנה אפוטרופוס, וימשיך בבירור המשפט מהנקודה שעמד בה.</p>	כשבעל-דין נפטר
<p>ע. בכל שלב משלבי הדיון רשאי בית-הדין להחליט בדבר השימוש בחומר של הליכים אחרים שהיו לבעלי-הדין או לאחד מהם.</p>	שימוש בהליכים אחרים
<p>עא. הועבר משפט, אחרי שהחל הדיון בו, מהרכב בית-דין אחד להרכב בית-דין אחר או שבא שינוי בהרכב בית-הדין – יחליט בית-הדין בהרכב החדש, לאחר שמיעת דברי הצדדים בעל-פה או בכתב לפי החלטת בית-הדין, אם להמשיך את הדיון מאותו השלב שבו נפסק הדיון בהרכב הקודם או להתחיל את המשפט מהתחלתו או מאחד השלבים הקודמים. הוראה זו תחול גם על העברת משפט מהרכב להרכב בבית-הדין הרבני הגדול.</p>	משפט שהועבר מהרכב אחר ושינוי בהרכב
<p>עב. הטיל בית-הדין על בעל-דין להביא עדים או ראיה לדבריו ושאלו אם יש לו עדים או ראיה וענה שאין לו, שוב אין בית-הדין מקבל ממנו עדים או ראיה, אלא אם כן נתן טעם מספיק לדבריו הראשונים.</p>	"אין לי עדים"
<p>עג. גם לאחר שבעל-דין הצהיר "אין לי עדים ואין לי ראיה", רשאי בית-הדין להחליט על שמיעת עדות והוכחות, אם הנדון הוא עניין שלא מעילו בו מחילה והודאה או שאין להצהרה תוקף של מחילה או הודאה בעל-דין.</p>	שמיעת עדים לאחר-מכן
<p>עד. ראה בית-הדין שיש לתת לבעל-דין ארכה לשם הזמנת עדים או לשם המצאת ראיה אחרת, יתן לו ארכה מתאימה. עבר הזמן ובעל-הדין לא הביא את הראיה, בית-הדין רשאי לגמור את הדיון ולהוציא את הפסק בלעדית.</p>	ארכה להבאת עדים
<p>עה. עם גמר הטענות והראיות ישאל בית-הדין את הצדדים אם יש להם עוד טענות וראיות, ואם אין להם – יודעי בית-הדין כי בכך נגמרה שמעית טענות וראיות, והדבר יירשם בפרוטוקול.</p>	הודעה על סיום טענות וראיות
<p>עו. אחרי הודעה זו יורה בית-הדין לצדדים לסכם את דבריהם בעל-פה או בכתב, אלא אם יחליט בית-הדין, בהסכמת הצדדים, שאין צורך בכך.</p>	סיכומים
<p>עז. ראשון לסיכום הטענות הוא התובע, ואחריו מסכם הנתבע. בית-הדין רשאי, לפי ראות-עיניו, להרשות לתובע לענות בנקודה מסוימת או בנקודות מסוימות לסיכום של הנתבע.</p>	סדר הסיכומים
<p>עח. (1) בעל-דין הרוצה לבטל, בכל שלב משלבי הדיון, תביעה או בקשה שהוגשה על-ידו – יגיש בקשה בכתב לכך לבית-הדין שלפניו הוגשה התביעה או הבקשה.</p>	ביטול התביעה

	(2) הוגשה בקשה, כאמור, לפני שהנתבע או המשיב הוזמנו לדיון – יחליט בית-הדין אם יש להעביר את העתק הבקשה לנתבע או למשיב, אם לאו.
	(3) הוגשה בקשה, כאמור, אחרי שהנתבע או המשיב הוזמנו לדיון – יועבר העתק הבקשה לנתבע או למשיב.
	(4) הנתבע או המשיב רשאים להשיב בכתב לבקשה תוך חמישה-עשר יום מהיום שהעתק נמסר לו.
	(5) בית-הדין יחליט אם לשמוע את בעלי-הדין גם בעל-פה בעניין הבקשה, אם לאו.
	(6) ההחלטה אם לקבל את הבקשה, כאמור, או לדחותה מסורה לשיקול-דעתו של בית-הדין.
	(7) בהחליטו בעניין בקשה יחליט בית-הדין גם בדבר הוצאות אשר נגרמו עקב התביעה או הבקשה, ועקב הבקשה – לביטולה.
	(8) החליט בית-הדין שלא להיעתר לבקשה, רשאי בית-הדין לפסוק בהתאם לחומר שבתיק או לתת הוראה אחרת בדבר המשך דיון.
הזנת תביעה	עט. (1) תובע שהזניח תביעתו ולא פנה בעניין אל בית-הדין במשך שישה חודשים רצופים, רשאי בית-הדין להחליט על ביטול התביעה לאחר שניתנה הודעה לצדדים וניתנה להם הזדמנות לנמק מדוע לא תימחק התביעה.
	(2) בית-הדין רשאי להחליט על ביטול התביעה גם ללא הזמנת הצדדים, אם ראה צורך בכך.
פרק ז: עדות	
הזמנת עדים	פ. החליט בית-הדין לשמוע עדים, מזמינים אותם כדרך שמזמינים בעלי-דין.
הבאת עדים	פא. כל צד רשאי להביא בעצמו את עדיו לבית-הדין, לאחר שקיבל רשות מבית-הדין.
הבטחת הוצאות	פב. (1) צד המבקש להזמין עד על-ידי בית-הדין יידרש להבטיח את הוצאותיו ודמי-בטלה. (2) שיעור הוצאות עד או מומחה ייקבע על-ידי בית-הדין בתום עדותם. כן יוחלט אז מי ישא בהוצאות.
הזמנה ביחמת בית-הדין	פג. בית-הדין רשאי, לפי שיקול דעתו, להזמין כל אדם או לדרוש המצאת מסמכים והוכחות, אם ראה צורך בכך. הוצאות עד שהוזמן, כאמור, יקבעו על ידי בית-הדין וכן יוחלט מי ישא בהם, לפי העניין – אוצר המדינה או מי מהצדדים.
אזהרה לעדים	פד. לפני קבלת העדות יזהיר בית-הדין את העד כדין וכחוק שיגיד את האמת ושלא יכבש עדותו.
רישום העדות	פה. סופר הדיינים ירשום את שם העד ופרטיו האישיים ואם הוזהר וכן ירשום את כל דברי העדות.

עדות בפני מי	<p>פו. (1) עדים מעידים בעל-פה, כל אחד שלא בפני הבא אחריו, בפני בית-הדין ובפני בעלי-הדין ובאי-כוחם; אולם בית-הדין רשאי להחליט לשמוע עדות שלא בפני בעל-דין ובא-כוחו, אם ראה סיבה מספקת לכך לפי הדין.</p>
עדות בכתב	<p>(2) החלטה על שמיעת עדות שלא בפני בעל-דין ובא-כוחו תירשם בפרוטוקול, ובהחלטה תנומק הסיבה לכך.</p> <p>פז. אם לפי הדיון אפשר לקבל עדות מסוימת בכתב, יחליט בית-הדין על דבר קבלת העדות בכתב ועל דרך קבלתה.</p>
עדות באמצעות תורגמן	<p>פח. עד המעיד בלשון שאינה מובנת לבית-הדין יחליט בית-הדין על אופן קבלת העדות. החליט בית-הדין לקבל עדות על-פי תורגמן, יקבע בית-הדין את התורגמן ואת שכרו.</p>
חקירת עדים	<p>פט. (1) העד מגיד את עדותו ובית-הדין חוקרו. אחר-כך רשאי לחוקרו הצד שהזמינו ואחריו הצד שכנגד.</p> <p>(2) ראה בית-הדין צורך בכך, רשאי הוא לחקור את העדים לפני החקירה הנגדית.</p> <p>(3) בית-הדין רשאי להוסיף בכל עת שאלות נוספות וכן להרשות לבעלי-הדין או לאחד מהם לעשות כך.</p>
פסילת שאלות	<p>צ. בית-הדין רשאי לפסול כל שאלה שהוצגה לעד ואף להפסיק את חקירתו על-ידי בעלי-הדין, אם בית-הדין חושש שיש בשאלה או בחקירה משום שמא ילמד לשקר או אם נראה לבית-הדין כי השאלה היא מיותרת או שיש בה משום עלבון או הפחדה.</p>
אישור גביית העדות	<p>צא. לאחר קבלת העדות יחתום העד על הפרוטוקול, ובית-הדין יאשר בחתימתו שהעדות נתקבלה בפניו.</p>
גביית עדות על-ידי סופרי הדיינים	<p>צב. (1) ראה בית-הדין שיש סיבה מספקת המונעת את העד מלהופיע בפניו ויש גם סיבה המונעת מבית-הדין ללכת אל העד לגביית עדותו, יכול בית-הדין להחליט לשלוח אליו סופרי דיינים או אחרים והם יגבו את עדותו כאמור לעיל, לאחר שהוזמנו הצדדים ובאי-כוחם, והם רשאים לחוקרו. גובי העדות יחתימו את העד על עדותו ויאשרו בחתימתם כי העדות נתקבלה בפניהם. במקרה שהעד לא חתם, יציינו את סיבת הדבר. מהלך גביית העדות יירשם.</p> <p>(2) על-אף האמור בס"ק (1), סופרי הדיינים יפעלו בגביית העדות וחקירת העד בהתאם להנחיות הכלליות של בית-הדין.</p> <p>(3) במקרים של עיגון או שקיים חשש לאי-הופעת העד בשלב מאוחר יותר, רשאי בית-הדין לשמוע את העדות לפני שמיעת טענותיהם של הצדדים.</p>
גביית עדות על-ידי בית-דין אחד	<p>צג. עד שאינו גר בשטח שיפוטו של בית-הדין הדין בעניין, רשאי בית-הדין להחליט שעדותו תיגבה על-ידי בית-הדין שבאיזור שיפוטו גר העד. בית-הדין הדין מעביר את העניין שעליו לגבות את העדות לבית-הדין הגובה את העדות.</p>
סדר גביית העדות	<p>צד. בית-הדין הגובה את העדות מודיע לבעלי-הדין את תאריך שמיעת העדות וגובה את העדות בהתאם לסדר גביית עדות בבית-הדין הדין.</p>

העברת הפרוטוקול	צה. אחרי גביית העדות מעביר בית-הדין הגובה את העדות את הפרוטוקול עצמו או העתק ממנו חתום על-ידו, לבית-הדין הדין.
גביית עדות בחוץ-לארץ	צו. אם יש צורך לגבות עדות בחוץ-לארץ, יקבע בית-הדין מי יגבה את העדות וסדרי גבייתה.
פרק ח: שבועה	
סדר השבעת בעל-דין	צו. חויב בעל-דין להישבע, מפציר בית-הדין תחילה בבעל-הדין לחזור מעניין השבועה. לא חזרו בהם – מנסח בית-הדין את השבועה בכתב בלשון המובנת לנשבע, מזהיר את החייב בשבועה שלא יישבע לשקר, ואם המשיב – שלא יגרום לשבועת שקר.
שבועה בפני מי	צח. חויב בעל-דין להישבע, מפציר בית-הדין תחילה בבעל-הדין לחזור מעניין השבועה. לא חזרו בהם – מנסח בית-הדין את השבועה בכתב בלשון המובנת לנשבע, מזהיר את החייב בשבועה שלא יישבע לשקר, ואם המשיב – שלא יגרום לשבועת שקר.
השבעה על-ידי בית-דין אחר	צט. אם החייב בשבועה אינו גר בשטר שיפוטו של בית-הדין, ובית-הדין מחליט שיש להשביעו במקום שבו הוא גר – הריהו שולח את נוסח השבועה לבית-הדין של אותו המקום, וזה מזמין את הצדדים, משיב את החייב ושולח את הפרוטוקול של השבועה חתום בידי בית-הדין אל בית-הדין הדין בעניין.
פרק ט: אי-הופעת בעל-דין או עדים	
אי-הופעת בעל-הדין	ק. (1) לא הופיעו בעל-הדין לשיביה שנקבעה לבירור המשפט והם הוזמנו כדין, רשאי בית-הדין לדחות את הדיון בלי תאריך או למחוק את התביעה. התביעה תימחק לאחר שניתנה לצדדים הודעה על כך וניתנה להם אפשרות להגיב בכתב.
	(2) לא מחק בית-הדין את התביעה, ותוך שלושים יום לא פנה אחד מבעל-הדין בכתב לבית-הדין בדבר המשכת המשפט – רשאי בית-הדין להורות על מחיקת התביעה לאחר שניתנה לצדדים הזדמנות להגיב בכתב.
	(3) בית-הדין רשאי להחליט על מחיקת התביעה, במקרים האמורים בס"ק (1) ובס"ק (2) גם ללא הודעה לצדדים וללא שמיעת טענותיהם, אם ראה צורך בכך.
אי-הופעת הנתבע	קא. הופיע התובע ולא הופיע הנתבע, והוא הוזמן כדין – רשאי בית-הדין להחליט על בירור התביעה, כולל שמיעת עדות וראיות, שלא בפני הנתבע ולתת פסק-דין או לדחות את השיבה לתאריך אחר.
אי-הופעת התובע	קב. הופיע הנתבע ולא הופיע התובע, והוא הוזמן כדין – ימחק בית-הדין את התביעה לדרישת הנתבע, אלא אם כן בית-הדין מוצא שלפי הנסיבות אין למחוק את התביעה, ואז יידחה הדיון ללא קביעת תאריך.
מקום	קג. בכל מקרה של אי-הופעת בעל-דין, כאמור בסעיפים הקודמים, ידון בית-הדין ויחליט – אם יידרש לכך – בדבר ההוצאות שנגרמו עקב אי-ההופעה.
אי-התייצבות	קד. מי שהוזמן להשיב על תביעה שהוגשה נגדו או לטעון לתביעה שהגיש או שהוזמן להעיד ולא התייצב נצטוו להמציא מסמך ולא המציאו, יחולו לגבי הוראות סעיף 4 לחוק בית דין דתיים (כפיית ציות), התשט"ז-1956.

העברת העתק פסק-דין	קה.	ניתנו פסק-דין, החלטה או צו, שלא בפני בעל-דין – תעביר המזכירות העתק מהם לבעל-דין שבהיעדרו ניתן.
עיכוב יציאה שלא בפני בעל-דין	קו.	<p>פרק י: עיכוב, עיקול וצו-מניעה זמני</p> <p>(1) הוגשה בקשה לעכב יציאת אדם מן הארץ מתוך טענת חשש עיגון או לשם הבטחת זכויות שהוגשה עליהן תביעה או זכויות לפי פסק-דין, רשאי בית-הדין לדון בבקשה גם שלא בפני הנתבע, אם בית-הדין רואה כי נסיבות המקרה מצדיקות זאת.</p> <p>(2) בית-הדין רשאי לדון בבקשה לעיכוב יציאת אדם מהארץ מתוך טענת חשש עיגון, גם אם הבקשה שהוגשה שלא על-ידי בעל הדין, אם נראה לבית-הדין שמטרת הבקשה היא למנוע עיגון.</p>
תוקף הצו, תנאים וסדרי דין	קז.	<p>(א) (1) תוקפו של צו עיכוב יציאה מהארץ שניתן במעמד צד אחד יהיה לתקופה של שלושים יום. המבקש חייב להודיע לצד שנגדו הוצא הצו על הוצאת הצו תוך ארבעה ימים מיום שהצו ניתן. על המבקש להמציא לבית-הדין אישור שהצו נמסר לצד השני או אישור על תחליף מסירה או להמציא נימוק להנחת דעתו של בית-הדין אם לא היתה מסירה.</p> <p>(2) בית-הדין רשאי להתנות מתן צו במעמד צד אחד במתן ערבות מטעם המבקש או ערבות צד שלישי או שניהם גם יחד.</p> <p>(3) הוגשה התנגדות לצו שניתן במעמד צד אחד, ידון בית-הדין בהתנגדות תוך שבעה ימים. ההחלטה תינתן תוך שלושה ימים מיום הדיון. כל עוד לא ניתנה החלטה, יעמוד הצו בעינו.</p> <p>(4) הדיון בהתנגדות יהיה במעמד שני הצדדים, אלא אם החליט בית-הדין לדון בבקשה שלא במעמד הצדדים.</p> <p>(5) הדיון בהתנגדות יכול שיהיה בהרכב שונה מזה שנתן את הצו.</p> <p>(6) לא הוגשה התנגדות תוך שלושים יום ומילא המבקש אחר האמור בס"ק (1), יוארך הצו לתקופה של שנה, ובית-הדין ידון בבקשה בתאריך מוקדם במעמד שני הצדדים. הדיון בבקשה יכול שיתקיים במועד שנקבע לדיון בתיק העירי או בתיק אחר של הצדדים.</p> <p>(7) בית-הדין רשאי, נוסף על הצו, להורות על הפקדת דרכונו או תעודת-המעבר של המעוכב וכן להתנות תנאים ליציאתו מן הארץ.</p> <p>(8) בכל צו לעיכוב יציאת אדם מהארץ רשאי בית-הדין, כאשר הוא רואה צורך בכך, גם אם לא נתבקש לכך על-ידי אחד מבעלי-הדין, להאריך, גם שלא במעמד, את עיכוב היציאה, לתקופה נוספת, שלא תעלה על שנה. צו שהוארך לפי סעיף קטן זה ניתן להארכות נוספות, כאמור.</p>

	(9) בית-הדין רשאי לסטות מן ההוראות דלעיל או מחלק מהן, מטעמים שיירשמו, ובלבד שיקום דיון תוך שבעה ימים, כאמור בס"ק (3).
	(ב) הוגשה בקשה לביטול צו עיכוב יציאה מהארץ, ידון בית-הדין בבקשה במעמד שני הצדדים, אלא אם החליט בית-הדין, מטעמים שיירשמו, כי ידון בבקשה במעמד צד אחד. העתק ההחלטה יישלח לבעל-הדין שההחלטה ניתנה בהיעדרו.
עיקול נכסים	קח. (1) (א) להבטחת זכויות בנכסים שלגביהם הוגשה תביעה בבית-הדין או להבטחת זכויות לפי פסק-דין, רשאי בית-הדין ליתן צו עיכול על נכסים או זכויות שבידי הנתבע וכן על נכסים או זכויות של הנתבע שבידי צד שלישי.
	(ב) בית-הדין רשאי לדון במתן צו, כאמור, גם שלא במעמד הצדדים, אם ראה שנוסבות המקרה מצדיקות זאת.
	(2) בית-הדין רשאי להגביל את תוקפו של צו העיקול בזמן וכן רשאי הוא להתנותו במילוי תנאים שייראו לו.
	(3) מזכירות בית-הדין תודיע לצדדים הנוגעים בדבר את דבר הטלת העיקול.
צו-מניעה זמני	קט. דיון בבקשה לצו-מניעה זמני במעמד צד אחד יהיה לפי ההוראות של תקנה קז, בשינויים המחוייבים.
	פרק יא: פשר, החלטה, פסק
פשרה ופסק-דין על-פיה	קי. באו הצדדים לידי הסכם של פשרה, מכתוב בית-הדין את הפשר לכל פרטיו, אם לא הוגש על-ידי בעלי-הדין עצמם. בית-הדין מקריא את הפשר בפני הצדדים, ואם ראה צורך בכך מחתים את הצדדים עליו ומקבלים קניין, אם יש צורך לפי הדין בקניין.
חתימת בית-הדין	בית-הדין מאשר את הפשר, כולו או חלקו, ככל שניתן לאשרו לפי הדין, ובאישורו מקבל הפשר, כולו או חלקו, תוקף של פסק-דין.
	קיא. (1) כל החלטה וכל פסק-דין ייחתמו על-ידי כל הדיינים שישבו בדיון. ניתנו ההחלטה או פסק-הדין ברוב דעות, יצוין הדבר בהחלטה או בפסק.
	(2) החלטה המתייחסת לסדרי הדיון תיחתם על-ידי דיון אחד.
העדר תוקף	קיב. אין תוקף להחלטה או לפסק-דין כל עוד לא נכתבו ונחתמו, כאמור בתקנה קיא, על-ידי בית-הדין.
אי-השהיית מתן פסק-דין	קיג. בית-הדין צריך להוציא את הפסק מיד כשנתברר לו הדין. לא ניתנו פסק-דין או החלטה תוך שישים יום מתום ההליכים, ידווח על כך לנשיא בית-הדין הגדול או למי שהוסמך לכך על-ידו.
הנמקת החלטות	קיד. כל החלטה, למעט החלטה דיונית, שניתנה תוך מהלך המשפט, צריכה להיות כתובה ומנומקת; אולם בית-הדין יכול לדחות את מתן נימוקי ההחלטה לתאריך אחר או לפסק-הדין הסופי, מלבד במקרים שלגביהם יש הוראה אחרת בתקנות אלו.

תוכן פסק-דין	<p>קטו. כל פסק-דין צריך להכיל, מלבד ההחלטה בנושא המשפט, גם</p> <p>(א) סיכום תמציתי של טענות הצדדים.</p> <p>(ב) קביעת העובדות החשובות.</p> <p>(ג) נימוקי ההחלטה.</p>
ויתור על נימוקים	<p>קטז. בהסכמת שני הצדדים ואחרי שוויתרו על זכות ערעור, רשאי בית-הדין להוציא פסק, מבלי לפרש מאיזה טעם דן.</p>
פסק-דין על מסירת דבר בעין	<p>קיו. כל פסק-דין על מסירת דבר בעין צריך לתאר ולסמן את הדבר בפרוטרוט ככל האפשר, וכן גם לקבוע, אם בית-הדין רואה צורך בכך, את סך הכסף שהחייב יהיה צריך לשלם לזוכה בדין, אם לא ימסור לו את הדבר.</p>
הודעת פסק-דין ותוקפו לביצוע	<p>קית. (1) בית-הדין יודיע לצדדים על מועד מתן פסק-הדין. הוראה זו לא תחול על פסקי-דין, החלטות או צווים הניתנים במעמד צד אחד.</p> <p>(2) תאריך ההחלטה או הפסק הוא יום הכרזתם בבית-הדין, ותאריך זה צריך להירשם בהחלטה או בפסק.</p> <p>(3) בית-הדין רשאי להכריז פסק-דין גם שלא בפני בעלי-הדין או אחד מהם אם הודע להם על המועד.</p> <p>(4) כל פסק-דין, לרבות פסק-דין שניתן שלא בפני הצד, ניתן לביצוע מיד עם הכרזתו.</p> <p>(5) לא קיבל בעל-דין הודעה מראש על המועד שבו יינתן פסק-הדין, תודיע לו מזכירות בית-הדין בכתב כי פסק-הדין ניתן ונמצא בתיק.</p> <p>(6) לדרישת כל צד שהוא תשלח מזכירות בית-הדין לצד שכנגד העתק מאושר מהפסק.</p> <p>(7) בפסק-הדין יירשם בפני מי הוא הודע או אם ניתן שלא במעמד הצדדים.</p>
הוצאות המשפט	<p>פרק יב: הוצאות ושכר טרחתו של המורשה</p> <p>קיט. (1) בית-הדין מוסמך לפסוק הוצאות המשפט. הוצאות המשפט כוללות אגרות, הוצאות העדים, תרגום, שכר טרחתו של המורשה וכל הוצאה אחרת שתיראה לבית-הדין.</p> <p>(2) כל פסק-דין או החלטה הגומרת את הדיון צריכים להכיל החלטה על מי חלות הוצאות המשפט.</p>
התנגדות לפסק-דין	<p>פרק יג: פסק-דין שניתן במעמד צד אחד</p> <p>קכ. ניתן פסק-דין במעמד צד אחד, רשאי בעל-הדין להגיש בקשה לביטול או לשינויו.</p>
מועד הגשה	<p>קכא. בקשה לביטול יש להגיש תוך שלושים יום מהיום שנמסר לבעל-הדין העתק מפסק-הדין, אולם רשאי הוא להגיש את הבקשה גם לפני שנמסר לו העתק הפסק.</p>
דרך הגשה	<p>קכב. בקשה לביטול תוגש בכתב, עם העתק לצד שכנגד.</p>
סדרי הדיון בה	<p>קכג. סדרי הדיון הם כמו בכל תביעה, אלא שהמבקש טוען ראשון.</p>

ביצוע פסק-הדין	קכד. פסק-הדין שהוגשה בקשה לביטולו עומד בתוקפו וניתן לביצוע כל עוד לא בוטל על-ידי בית-הדין או עוכב ביצועו.
עיכוב הביצוע	קכה. הוגשה בקשה לביטול, רשאי בית-הדין לעכב את ביצוע פסק-הדין אם נתבקש לכך ורשאי הוא להחליט על עיכוב ביצוע במעמד צד אחד.
עבר המועד	קכו. לא הוגשה בקשה לביטול בתוך התקופה, כאמור בתקנה קכא, לא ידון בית-הדין בבקשה לביטול פסק-הדין, אלא רק בדרך סתירת הדין ודיון מחדש כפי שנקבע בפרק הבא.
אישור פסק-הדין או ביטולו	קכז. אחרי הבירור, כאמור בפרק זה, יאשר בית-הדין את פסק-הדין או יבטלו ויוציא פסק-דין חדש.
פרק יד: סתירת הדיון ודיון מחדש	
דיון מחדש ביחמת בית-הדין	קכח. חושש בית-הדין שטעה בפסק-דינו, יזמין את הצדדים לבירור נוסף, ובמקרה זה רשאי בית-הדין לעכב את ביצוע פסק-הדין עד לבירור.
דיון מחדש לבקשת בעל-הדין	קכט. (1) בעל-דין זכאי בכל זמן לבקש דיון מחדש מבית-הדין שדן בעיינו על סמך טענות עובדתיות או ראיות חדשות שלא היו ידועות לו בדיון הקודם. (2) המבקש יגיש בקשה בכתב ויפרט בה את הטענות או הראיות החדשות ואת הסיבה למה לא הביא אותן בדיון הקודם.
הדיון בבקשה	קל. (1) בית-הדין ידון בבקשה מבלי לשמוע שום צד ויחליט אם יש לדחות את הבקשה או שיש להזמין את הצדדים לדיון בבקשה. (2) החליט בית-הדין שיש להזמין את הצדדים לדיון בבקשה, רשאי בית-הדין לעכב את ביצוע פסק-הדין עד לבירור.
פסק-הדין	קלא. אחרי הבירור כאמור, בפרק זה, יאשר בית-הדין את פסק-הדין או יבטלו ויוציא פסק-דין חדש.
פרק טו: ערעור	
ערעור על פסק-דין והחלטה	קלב. (1) כל פסק-דין וכל החלטה של בית-דין אזורי הגומרת את הדיון באופן שלא יינתן עוד פסק-דין, ניתנים לערעור לבית-הדין הגדול. (2) על פסק-דין זמני או החלטה-ביניים אין ערעור, אלא לאחר קבלת רשות לערער מבית-הדין הגדול. (3) בית-הדין הגדול רשאי, בנסיבות מיוחדות, להרשות ערעור גם מסיבות שאינן מנויות כאן.
ערעור ברשות	קלג. (1) הבקשה לרשות לערער תכלול העתק פסק-הדין או ההחלטה נשוא הערעור, נימוקי הערעור ונימוקים למה לא יישמע הערעור לאחר מתן פסק-הדין הסופי. (2) תקופת הגשת בקשה, כאמור, היא עשרה ימים מיום מתן פסק-הדין או ההחלטה נשוא הערעור, לא קיבל בעל-הדין הודעה מראש על המועד שבו יינתנו פסק-הדין או ההחלטה, תהיה התקופה עשרה ימים מהיום שבו הודע לו כי פסק-הדין או ההחלטה ניתנו. (3) על בקשות לרשות ערעור, הארכת מועד להגשת ערעור, הקדמת מועד דיון ודחייתו, יחליט בית-הדין או נשיא בית-הדין הרבני הגדול

או אחד מדייני בית-הדין הרבני הגדול שהוסמך לכך, על-פי החומר שבכתב, ללא שמיעת הצדדים.	
(4) הוחלט לתת רשות ערעור, כאמור, תשמע הבקשה האמורה כתב-ערעור, והודעה על כך תימסר לצדדים.	
(5) תוך שבועיים מיום מסירת ההודעה למבקש עליו להשלים את כל הדרוש להגשת ערעור, כאמור להלן.	
קלד. בית-הדין הרבני הגדול רשאי, לפי שיקול-דעתו, להתנות את הגשת הערעור בהפקדת ערבויות מתאימות.	תנאים לערעור
קלה. אין ערעור אלא על יסוד הנימוקים דלהלן: (א) טעות בהלכה.	נימוקי ערעור
(ב) טעות הנראית לעין בשיקול-הדעת או בקביעת העובדות.	
(ג) פגם בניהול הדיון באופן המשפיע על תוצאות הדיון.	
קלו. אין ערעור על יסוד נסיבות שנתעוררו אחרי סיום הדיון או על-פי הוכחות או עובדות אשר לא הובאו בפני בית-הדין הפוסק.	חומר שלא היה לפני בית-הדין הפוסק
קלז. פסק-דין שניתן על סמך שטר-בוררות אינו ניתן לערעור אם צוין בשטר-הבוררות ששני הצדדים מוותרים על זכות הערעור או שהצדדים הצהירו בפני בית-הדין כי הם מוותרים על זכות הערעור. הצהיר צד אחד, כאמור, לא יוכל הוא לערער אלא אם כן ערער הצד שכנגד.	ויתור על זכות ערעור
קלח. (1) תקופת הערעור לכל בעל-דין היא שלושים יום מיום מתן פסק-הדין.	מועד הגשת ערעור
(2) לא קיבל בעל-דין הודעה מראש על המועד שבו יינתן פסק-הדין, תקופת הערעור לכל בעל-דין היא שלושים יום מהיום שבו הודע לו כי פסק-הדין ניתן.	
קלט. בנסיבות מיוחדות רשאי בית-הדין הגדול להחליט על קבלת ערעור שהוגש אחרי התקופה האמורה, לאחר שניתנה לכל בעלי-הדין האפשרות להביע את דעתם על כך.	ארכה להגשת ערעור
קמ. הערעור יוגש על-ידי מסירת כתב-ערעור למזכירות בית-הדין האזורי שדן או למזכירות בית-הדין הרבני הגדול.	דרך הגשת ערעור
קמא. כל כתב-ערעור יכלול את (א) שם המערער ומענו, מספר זהותו מספר הטלפון שלו.	כתב-הערעור
(ב) שם המשיב ומענו, מספר זהותו ומספר הטלפון שלו – אם ניתן לברר.	
(ג) ציון בית-הדין שהוציא את פסק-הדין או ההחלטה נשוא הערעור.	
(ד) תאריך נתינתו או מסירתו.	
(ה) נימוקי הערעור	
(ו) עתירת המערער	

הנמקת פסק-דין	קמב. הוגש ערעור על פסק-דין שניתן ללא נימוקים, רשאי בית-הדין הרבני הגדול, גם טרם התחלת הדיון בערעור, להורות לבית-הדין האזורי לתת נימוקים בתוך זמן שיורה; וכן רשאי הוא לעכב ביצוע פסק-הדין עד למתן הנימוקים. הצדדים, בהסכמה, רשאים לוותר על מתן נימוקים.
העתיקים	קמג. (1) כתב-ערעור יוגש בארבעה העתיקים עבור בית-הדין, ומספר נוסף של העתיקים כמספר המשיבים. (2) לכתב-הערעור יש לצרף ארבעה העתיקים מפסק-הדין או ההחלטה נשוא הערעור, שאחד מהם יאושר על-ידי מזכירות בית-הדין.
תשובה לערעור	קמד. מזכירות בית-הדין הרבני הגדול תשלח העתק כתב-הערעור ונספחיו למשיבים. כל משיב רשאי להגיש תשובה לערעור תוך חמישה-עשר יום מהיום שנמסר לו כתב-הערעור.
ערעור-נגד	קמה. (1) המשיב רשאי להגיש ערעור-נגד תוך חמישה-עשר יום מהיום שקיבל את העתק כתב-הערעור. לאחר מועד זה ניתן להגיש ערעור-נגד רק בהתאם לאמור בתקנה קלט. (2) כל ההוראות הקבועות בפרק זה לגבי ערעור יחולו גם על ערעור-נגד, פרט להגשת העתיקים מפסק-הדין שמערערים עליו.
ביצוע פסק-הדין ועיכובו	קמו. (1) אין הערעור מעכב את ביצוע הפסק אשר מערערים עליו, אלא אם יש הוראה כזאת בגוף הפסק או אם החליט על כך בית-הדין הפוסק. (2) החליט בית-דין הפוסק שלא לעכב את הביצוע או שלא נתן את החלטתו תוך שלושה ימים ממועד הגשת הבקשה לעיכוב הביצוע, והדבר הוכח להנחת דעתו של נשיא בית-הדין הרבני הגדול – רשאי החייב לפנות בבקשה לעיכוב הביצוע לבית-הדין הגדול. (3) בית-הדין המחליט על עיכוב ביצוע רשאי להתנותו במילוי תנאים, לרבות מתן ערבויות על-ידי מבקש העיכוב.
שמיעת בעלי-הדין בערעור	קמז. (1) בתאריך שנקבע לדיון ישמיע המערער את טענותיו לביסוס הערעור. בית-הדין רשאי לדחות את הערעור מיידית, בלא שהמשיב יידרש להשיב עליו. לא דחה בית-הדין את הערעור מיד, ינהגו כאמור בתקנה קנ.
סיכומים בכתב	(2) בית-הדין הרבני הגדול רשאי להכריע בערעור על סמך החומר שבתיק בלבד, אם הביעו כל הצדדים לערעור את הסכמתם לכך. אולם גם במקרה זה רשאי בית-הדין להחליט בכל עת שיש לשמוע את בעלי-הדין.
שמיעת מורשה	קמח. בית-הדין רשאי להורות לבעלי-הדין לסכם את טענותיהם בכתב על הפרשה כולה או על שאלה מסוימת שקבע בית-הדין, בין נוסף על טענות שבעל-פה ובין במקומן, בין שהתחילו בטענות שבעל-פה ובין לפני-כן. קמט. בערעור רשאי מורשה לטעון במקומו של מרשהו ואין וצרך בשמיעת בעל-הדין עצמו ובנוכחותו בבית-הדין, אלא אם כן הורה בית-הדין אחרת.

<p>קנ. בית-הדין ישמע תחילה את המערער ואחרי-כן את המשיב. בית-הדין רשאי, לפי ראות-עיניו, להרשות למערער לענות בנקודה מסוימות או בנקודות מסוימות על דברי המשיב.</p>	<p>סדר שמיעת הערעור</p>
<p>קנא. (1) לא הופיעו הצדדים לישיבה שנקבעה לבירור הערעור לאחר שהוזמנו כדין, רשאי בית-הדין, לפי ראות-עיניו, לדחות את הדיון ליום אחר או למחוק את הערעור.</p> <p>(2) הופיע המערער ולא הופיע המשיב, לאחר שהוזמן כדין, ולא התברר שהיעדרו בא מסיבה מספקת – רשאי בית-הדין, לפי ראות-עיניו, לברר את הערעור בהעדר המשיב או לדחות את הדיון ליום אחר.</p>	<p>אי-הופעת בעלי-דין</p>
<p>(3) הופיע המשיב ולא הופיע המערער, לאחר שהוזמן כדין, ולא התברר שהיעדרו בא מסיבה מספקת – רשאי בית-הדין, לפי ראות-עיניו, לדחות את הדיון ליום אחר או לברר את הערעור בהעדר המערער או למחוק את הערעור.</p>	
<p>קנב. אם כן החליט בית-הדין הרבני הגדול על כך בגלל סיבות מיוחדות.</p> <p>קנג. בית-הדין רשאי לדחות את הערעור או לקבלו. רשאי הוא לשנות את פסק-הדין, לבטלו, להוציא פסק אחר במקומו, להחזיר את העניין לבית-הדין שדן או לאותו בית-דין בהרכב אחר או לבית-דין אזורי אחר, לשם דיון מחדש או לשם בירור נוסף או לשם קבלת ראיות או להשלמת נימוקי פסק-הדין.</p>	<p>הבאת עדים והוכחות פסק-הדין</p>
<p>פרק טז: סידור גט</p>	
<p>קנד. בבקשה לגירושין, אף בהסכמת בני-הזוג, יתקיים דיון כמו במשפט רגיל וינתן פסק-דין לגירושין, אך במקום של שכיב-מרע רשאי בית-הדין לסדר את הגט בלי דיון מוקדם.</p>	<p>גירושין בהסכמה</p>
<p>קנה. בדיון, כאמור בסעיף הקודם, יברר בית-הדין את נסיבות המקרה וידרוש הוכחות כפי שימצא לנכון.</p>	<p>דיון בעניין גירושין</p>
<p>קנו. על בני-הזוג להופיע אישית לדיון בפני בית-הדין, אלא אם כן החליט לפטור את שניהם או אחד מהם מהופעה אישית.</p>	<p>הופעת בעלי-הדין אישית</p>
<p>קנז. בקשה לגירושין בהסכמה תכיל שמות בני-הזוג, לרבות שמותיהם הקודמים, שמות ההורים, מקומות הלידה של בני-הזוג ומקום-מגוריהם האחרון, תאריך הנישואין ומקומם, שמות הילדים, גילם ומקום הימצאם, מספרי תעודת זהות ופרטי נישואין קודמים – אם היו כאלה.</p>	<p>תוכן הבקשה</p>
<p>קנח. לא יסודר גט לפני מן פסק-הדין לגירושין, גם בהסכמת בני-הזוג.</p>	<p>מועד לסידור הגט</p>
<p>קנט. (1) הוגשה בקשה משותפת או תביעה לגירושין על-ידי האשה כשבעלה נמצא בחוץ-לארץ, יברר בית-הדין את מעמדם האישי ואת העניינים הכרוכים בגירושין ויעביר את העתק הבקשה לבית-הדין או לרב מוסמך במקום הימצאו של הבעל, כדי להזמין את הבעל, למסור לו את העתק הבקשה או התביעה ולשמוע את תשובתו על הבקשה או התביעה. עם זה יעביר בית-הדין לאותו בית-דין או לרב מוסמך את הפרטים הדרושים לסידור גט בין בני-הזוג.</p>	<p>בקשה לגירושין כשהבעל בחוץ-לארץ</p>

	(2) משלוח כתבי בית-דין והזמנות שנעשה באמצעות דואר רשום, ייחשב למסירה כדין.
בקשה לגירושין כשהאשה בחוץ-לארץ	קס. (1) הוגשה בקשה משותפת או תביעה לגירושין על-ידי הבעל כשאשתו נמצאת בחוץ-לארץ, יברר בית-הדין את מעמדה האישי ואת העניינים הכורכים בגירושין ויעביר את העתק הבקשה לבית-דין או לרב מוסמך במקום הימצאה של האשה כדי להזמין את האשה, למסור לה את העתק הבקשה ולשמוע את תשובה על הבקשה או התביעה. יחד עם זה ידרוש בית-הדין מאותו בית-דין או רב מוסמך את הפרטים הדרושים לסידור הגט.
	(2) משלוח כתבי בית-דין והזמנות שנעשה באמצעות דואר רשום, ייחשב למסירה כדין.
מקום סידור הגט	קסא. כל סידור גט ייעשה בבית-הדין. רק במקרים יוצאים-מן-הכלל רשאי בית-הדין להחליט על מקום אחר לסידור הגט.
"מעשה בית-דין"	קסב. אחרי הגירושין יוציא בית-הדין "מעשה בית-דין" על הגירושין. העתק יימסר לכל אחד מהצדדים.
נמסר שלא במקום כתיבתו	קסג. נמסר גט שלא במקום כתיבתו, יוצא "מעשה בית-דין" על- ידי בית-הדין שבפניו נמסר הגט.
נמסר בחוץ-לארץ	קסד. על-אף האמור בסעיף הקודם, אם מסירת הגט התקיימה בחוץ-לארץ, יוציא בית-הדין בארץ, שלפניו נכתב הגט, "מעשה בית-דין" על הגירושין, אחרי שיוכח לו שהגט נמסר כדין.
"מעשה בית-דין" בגט-זיכוי	קסה. אין מוציאין "מעשה בית-הדין" על גירושין אלא לאחר שהגט נמסר כדין. גם במקרה של גט-זיכוי אין מוציאין "מעשה בית-דין" אלא לאחר שהגט הגיע לידי האשה.
פרק יז: אישור נישואין וגירושין	
בקשה לאישור נישואין	קסו. בבקשה לאישור נישואין שאין בידי המבקש אותם תעודת-נישואין מרב מורשה לרישום נישואין או בבקשה לאישור נישואין שנערכו בחוץ-לארץ, יפרט המבקש את שם הרב מסדר החופה והקידושין, שמות העדים, שמות בני-הזוג ומקום-מגוריהם, שמות הוריהם, מקום הנישואין ותאריכם, שמות הילדים שנולדו מנישואין אלו וגילם ושמות בני-זוג קודמים. על המבקש לצרף את כל המסמכים שברשותו הנוגעים לבקשה.
בקשה לאישור גירושין	קסז. (1) בבקשה לאישור גירושין שנערכו שלא במסגרת בתי-הדין הרבניים בישראל או בבקשה לאישור גירושין שנערכו בחוץ-לארץ, יפרט המבקש את שמות הרב או הרבנים מסדרי הגט, שמו, שם הוריו, שם הוריו של בן-הזוג לשעבר, מקום-המגורים המשותף האחרון, מקום הנישואין והגירושין ותאריכיהם ושמות בני-זוג קודמים. על המבקש לצרף את כל המסמכים שברשותו הנוגעים לבקשה.
	(2) הבקשה תועבר לדיון בבית-הדין הרבני הגדול. נשיא בית-הדין הרבני הגדול רשאי להעביר את הדיון בבקשה לבית-דין רבני אזורי.

הדיון באישורים	<p>קסח. לדיון בבקשה לפי פרק זה יוזמן הצד השני, והבקשה תפורסם בעיתון יומי לפחות שבועיים לפני הדיון. בית-הדין רשאי לדון בעניין גם מבלי שיוזמן הצד השני וכן לפטור את המבקש מחובת הפרסום את הנסיבות מצדיקות זאת.</p> <p>פרק יח: חליצה</p>
בקשה לסידור חליצה	<p>קסט. בבקשה לסידור חליצה תפרט המבקשת את שמה, שמות הוריה, שם בעלה המנוח, תאריך פטירתו, שמות הוריו, שמות אחי הבעל לפי סדר תולדותם ומקומות-מגוריהם.</p> <p>קע. (1) אחרי סידור החליצה יוציא בית-הדין "מעשה בית-דין" על החליצה והעתק ממנו יימסר למבקשת.</p> <p>(2) החולץ יקבל אישור שישימש לו ראיה שחלץ.</p>
היתר עיגון	<p>פרק יט: היתר-עיגון</p> <p>קעא. הוגשה בקשה על-ידי איש או אשה להיתר-נישואין על היסוד שבן-זוגו מת, תכלול הבקשה את שמו ושם בן-הזוג ושמות הוריהם, מקום הנישואין ותאריכם ומקום-המגורים האחרון של כל אחד מהם. בית-הדין רשאי להחליט על פרסום הבקשה ותאריך שמיעתה, אם ראה צורך בכך.</p> <p>קעב. בקשה להיתר-נישואין בקשה לכירורג זיקת ייבום תהא בהתאם לאמור בסעיף הקודם.</p>
כירורג זיקת ייבום	<p>פרק כ: היתר-נישואין</p> <p>קעג. בבקשת בעל להתיר לו לישא אשה על אשתו יהיו מהלך הדיון ופסק-הדין כבכל משפט רגיל.</p> <p>קעד. (1) פסק-דין להיתר-נישואין יועבר לאישורו העקרוני של נשיא בית-הדין הרבני הגדול.</p> <p>(2) זקוק היתר-נישואין לחתימת מאה רבנים, תעביר מזכירות הרבנות הראשית לישראל את ההיתר, אחרי אישור עקרוני של נשיא בית-הדין הרבני הגדול, למאה רבנים לשם חתימה. לאחר-מכן יוחזר ההיתר לבית-הדין האזורי לביצוע התנאי או התנאים שבהיתר.</p> <p>(3) היתר-הנישואין אינו בר-ביצוע אלא לאחר שיקבל אישור סופי מנשיא בית-הדין הגדול.</p> <p>קעה. המזכירות תחזיר את ההיתר, כאמור בסעיף הקודם, לבית-הדין הפוסק, לשם מתן צו הדרוש לביצוע פסק-הדין להיתר נישואין.</p> <p>קעו. (1) בעל המגיש בקשה להתיר לו לישא אשה על אשתו על יסוד טענה שאשתו חולה במחלת-רוח, יפרט בבקשתו מקום הנישואין ותאריכם, מקום-מגוריהם, אם יש להם ילדים או לאחד מהם, שמותיהם וגילם, תקופת מחלתה, מי הוא האפוסטרופוס שלה, אם יש לה, ומי הם קרוביה הקרובים אליה ביותר הנמצאים בארץ.</p> <p>(2) אין לאשה אפוסטרופוס, לא ידון בית-הדין בבקשה לגופו של העניין אלא לאחר שבית-הדין ימנה לה אפוסטרופוס שייצג אותה בפניו ויגן על זכויותיה.</p>

	<p>(3) בית-הדין, בדונו על דבר מינוי אפוטרופוס על האשה, יחליט את מי להזמין לשיבה ואם לפרסם את דבר הדיון בעניין המינוי.</p> <p>(4) הודעה על הדיון תישלח לאפוטרופוס הכללי.</p>
היתר שניתן בחוץ-לארץ	<p>קעז. לא יורשה איש לשאת אשה על אשתו אלא אם קיבל פסק-דין להיתר-נישואין מבית-דין בישראל, כאמור לעיל. אולם אם קיבל בעל היתר-נישואין בחוץ-לארץ בהיות בני-הזוג תושבים שם, רשאי בית-הדין, על סמך נימוקים מיוחדים שיירשמו, לתת פסק-דין להיתר-נישואין על סמך ההיתר מחוץ-לארץ, כאמור לעיל, באישור נשיא בית-הדין הרבני הגדול.</p> <p>פרק כא: אישור צוואות, עזבונות, אפוטרופוס</p>
אישור צוואה מחיים	<p>קעח. הוגשה בקשה לאישור צוואה מחיים, יאשר אותה בית-הדין אם מצא שנעשתה כדין. העתק הצוואה יישמר בתיק בית-הדין.</p>
בקשה לאישור צוואה לאחר מיתה	<p>קעט. (1) בבקשה לאישור צוואה אחרי מות המצווה, על המבקש להגיש העתק מהצוואה ולפרט את שם המצווה, מקום מסירתה ותאריך המסירה, שמות היורשים והנהנים הידועים לו תוך ציון מענם כשהם ידועים לו. אם הצוואה היא צוואת שכיב-מרע בעל-פה, על המבקש לציין, נוסף על האמור לעיל, את תאריך הצוואה ומקום עשייתה, תוכנה ועדיה.</p> <p>(2) הבקשה תוגש בצירוף טופס שייקבע לפי תקנה ריא.</p>
הודעות ליורשים ופרסום	<p>קפ. לאחר שייקבע תאריך לדיון בבקשה, יודע ליורשים הידועים על הבקשה ותאריך הדיון בה. מסירת ההודעה, כאמור, תהא בדרך מסירת הזמנות לדיון. נוסף על כך תפורסם הבקשה ותאריך הדיון בה בשני עיתונים יומיים לפחות חמישה-עשר ימים לפני הדיון; בית הדין רשאי לוותר על פרסום בעיתון אם הוא רואה סיבה לכך.</p>
בקשה לקביעת יורשים וחלוקת ירושה	<p>קפא. (1) בבקשה לצו-ירושה או לפסק-דין לקביעת היורשים וחלקיהם בעיזבון, על המבקש לפרט את שם המוריש, ומקום פטירתו וזמנה, שמות היורשים ומקומות-מגוריהם ויחס הקרבה שלהם אל המוריש.</p> <p>(2) הבקשה תוגש בצירוף טופס שייקבע לפי תקנה ריא.</p>
בקשה למינוי מנהל או אפוטרופוס לעיזבון	<p>קפב. בבקשה למינוי מנהל-עיזבון או אפוטרופוס בקשה לעיזבון חלות ההוראות שבסעיף קעח. על המבקש לפרט בבקשה גם את נכסי העיזבון וחובותיו.</p>
בקשה למינוי אפוטרופוס לקטן	<p>קפג. (1) בבקשה למינוי אפוטרופוס על קטן או על רכושו יפורטו גילו של הקטן, מקום הימצאו, שמות קרוביו, מהם נכסיו, לרבות זכויות וחובו, ובפיקוחו של מי הנכסים נמצאים.</p> <p>הוצע בבקשה שם האפוטרופוס, יפרט המבקש את גילו של האפוטרופוס, מעמדו, משלח-ידו וקרבתו לקטן.</p> <p>(2) לאחר שייקבע תאריך הדיון בבקשה, יחליט בית-הדין את מי להזמין לשיבה.</p> <p>(3) בית-הדין רשאי להחליט, אם רואה צורך בכך, לפרסם בעיתון יומי את הבקשה ותאריך הדיון בה.</p>

(4) בית-הדין ישאל גם את פי הקטן, אם יראה שלפי גילו והבנתו יש מקום לכך.	
קפד. בכל עניין הנדון בפני בית-הדין שקטן צד בו, רשאי בית-הדין למנות אפוטרופוס אשר יגן על זכויותיו.	אפוטרופוס לקטן לצורך הדיון
(1) בבקשה למינוי האפוטרופוס על נכסי נעדר יפורטו שם הנעדר, מאימתי נעדר, נסיבות היעדרו, רכושו וקרוביו.	אפוטרופוס על נכסי נעדר
(2) לאחר שייקבע תאריך הדיון בבקשה, יודע לקרובים הידועים על הבקשה ותאריך הדיון. מסירת ההודעה, כאמור, תהא בדרך של מסירת הזמנות לדיון.	
(3) נוסף על כך תפורסם הבקשה ותאריך הדיון בה באחד העיתונים היומיים בארץ, לפחות חמישה-עשר ימים לפני הדיון. בית-הדין רשאי להחליט על פרסום נוסף כפי שימצא לנכון או לוותר בכלל על הפרסום, אם הוא רואה סיבה לכך.	
קפו. בקשה למינוי אפוטרופוס או מנהל עיזבון נוסף או במקום אלה שחדלו לכהן בתפקידם תכלול את העובדות לביסוסה, בית-הדין יחליט את מי להזמין לשמיעת הבקשה ואם יש צורך בפרסום הבקשה ויקבע את תאריך הדיון בה.	מינוי אפוטרופוס אחר או נוסף
פרק כב: הקדשות	
(1) בבקשה לכינון הקדש לתורה, למצווה או לצדקה, על המבקש לציין את פרטי הנכס המוקדש, מטרת ההקדש ודרכי הנהלתו.	בקשה לכינון הקדש
(2) העתק מהבקשה יישלח למפקח על ההקדשות, שמונה לפי תקנה קצ.	
בית-הדין יחליט על כינון ההקדש ויוציא שטר-הקדש בהתאם לכך.	
(1) השיפוט והפיקוח בענייני ההקדש והנהלתו הם בידי בית-הדין שבפניו כונן ההקדש.	החלטה על כינון ושטר-ההקדש שיפוט ופיקוח של בית-הדין
(2) השיפוט והפיקוח בענייני ההקדש והנהלתו שלא כונן לפני בית-דין רבני – והוא נתון לשיפוטו של בית-הדין הרבני – יהא בידי בית-הדין שבשטח שיפוטו כונן ההקדש.	
(1) נשיא בית-הדין הרבני הגדול ימנה מפקח על ההקדשות.	מפקח על ההקדשות
(2) המפקח יבדוק את ניהול ההקדשות על-ידי האפוטרופוסים, ויפנה לבית-הדין כתובע בעניינים אלה בכל מקרה שיראה צורך בכך.	
(3) ההוראה שבסעיף זה אינה באה לגרוע מכוחו של כל אדם בענייני הקדשות, שיש לו מעמד לפי הדין.	
קצא. בית-הדין רשאי לפסוק למפקח שכר-טרח מנכסי ההקדש בהתאם לשיקול-דעתו.	שכר המפקח
פרק כג: דינים-וחשבונות	
(1) במינוי או באישור מינויו של אפוטרופוס, לרבות מנהל עיזבון ומנהל הקדש, על-ידי בית-הדין, ידרוש בית-הדין פירוט הרכוש הנמסר לאפוטרופוס. דרך הגשת הפירוט, מועד ההגשה ואופן אימות הפירוט ייקבעו על-ידי בית-הדין.	פירוט הרכוש הנמסר לאפוטרופוס

	(2) אחרי אימות הפירוט יוציא בית-הדין שטר פירוט הרכוש, שהעתק אחד ממנו יישמר בתיק בית-הדין והעתק יימסר לכל אחד מהאפוטרופוסים.
מסירת דין-וחשבון	קצג. אפוטרופוס כאמור חייב למסור דין-וחשבון לבית-הדין בהתאם לנקבע בצו המינוי או בשטר-ההקדש ובכל עת שיידרש לכך על-ידי בית-הדין.
רשות בית-דין לפעולות	קצד. אפוטרופוס שברצונו לעשות מעשה אשר לפי הדין עליו לקבל רשות מבית-הדין לעשותו, יגיש לבית-הדין בקשה בכתב לכך ויציין בה את פרטי המעשה והנימוקים המחייבים את עשייתו.
פרק כד: אימוץ	
בקשה לאימוץ	קצה. בבקשה לאימוץ יפרט המבקש את שם המיועד לאימוץ, שמות הוריו, גילו, מקום הולדתו ומקום הימצאו, את הפרטים האישיים והמשפחתיים של המבקש ואת יחס קרבתו אל המיועד לאימוץ וכן כל מסמך כפי שיתבקש.
שמיעת הבקשה	קצו. בית-הדין ישמע את המבקש, בן-זוגו, הורי המועמד לאימוץ וכן אותם אנשים שבית-הדין ימצא לנכון.
שאלת פי המועמד	קצז. בית-הדין ישאל גם את פי המועמד לאימוץ, אם יראה שלפי גילו והבנתו יש מקום לכך.
תקופת-ניסיון	קצח. בית-הדין לא יחליט על האימוץ אלא לאחר תקופת-ניסיון שבה יהיה המועמד לאימוץ אצל המאמץ. משך התקופה ייקבע על-ידי בית-הדין בכל מקרה ומקרה לפי הנסיבות.
בירור הבקשה	קצט. בית-הדין יברר את נסיבות המקרה תוך הסתייעות בחוות-דעתו של פקיד-הסעד אחרי שקבע כי האימוץ הוא לטובת המיועד לאימוץ, יקבל בית-הדין את התחייבות המבקש לפי הדין, יחתימו על שטר-האימוץ ויוציא תעודת-אימוץ.
הודעה לרבנות הראשית	ר. בית-הדין יעביר לרבנות הראשית לישראל הודעה על כל תעודת-אימוץ שהוצאה. ההודעה תכיל את הפרטים האישיים של המאמץ והמאומץ.
פרק כה: גיור	
בקשה לגיור	רא. (1) בבקשה לגיור יפרט המבקש את שם המיועד לגיור, שמות הוריו, גילו, דתו, מצבו המשפחתי, משלח-ידו, מקום הולדתו ומקום מגוריו, על המבקש לציין גם אם הוגשה על-ידו בעבר בקשה לגיור בארץ או מחוצה לה, ואם כן – היכן הוגשה הבקשה.
	(2) הוגשה בקשת גיור על-ידי תייר, תושב ארעי או עולה חדש שבארץ-מוצאם מצויה רבנות מוכרת – תפנה מזכירות בית-הדין לאותה רבנות לבירור אם בקשת גיור של המבקש טופלה על-ידיה; ואם ניתנה החלטה – מה היתה אותה החלטה ומהם נימוקיה.
	(3) הוגשה בקשה לאישור גיור שנעשה מחוץ לישראל, או בישראל על-ידי בית-דין לא מוכר – תעביר מזכירות בית-הדין את תעודת-הגיור שאותה מבקשים לאשר, לאישור הרבנות הראשית.
	(4) מזכירות בית-הדין תעביר העתק של כל בקשת גיור ושל החלטה סופית בבקשה לידיעת הרבנות הראשית לישראל.

<p>רב. בית-הדין ידון בבקשה רק אחרי עבור שנים-עשר חודש מיום הגשתה. במקרים מיוחדים רשאי בית-הדין לקצר את התקופה למועד שייקבע.</p>	<p>מועד הדיון</p>
<p>רג. נוכח בית- הדין בכנותו של המבקש ובנכונות לקיים תורה ומצוות, יגוייר המבקש לאחר שילמד עיקרי הדת ויעמוד בבחינות על כך. לאחר הגיור יוציא בית- הדין "מעשה בית- דין" על הגיור. העתק יימסר למבקש, והודעה על הגיור תימסר לממונה על המחוז להוצאת תעודת- המרה.</p>	<p>לימוד יהדות ומעשה הגיור</p>
<p>פרק כו: הוראות שונות</p>	
<p>רד. (1) בחישוב הזמנים שנקבעו בתקנות אלה, לפי מעשה פלוני, אין מביאים בחשבון את יום המעשה עצמו.</p>	<p>חישוב זמנים</p>
<p>(2) היה היום האחרון של התקופה שבת או מועד – וחול-המועד בכלל – ייחשב במקומו כיום האחרון של התקופה יום החול הקרוב שלאחריו.</p>	
<p>(3) במקום שמדובר בתקנות אלו במסירת הודעה, פסק-דין, צו, הזמנה וכל כתב בית-דין, והמסירה היא באמצעות הדואר – רואים את כתב בית-הדין כנמסר שלושה ימים לאחר המשלוח.</p>	
<p>רה. בית-הדין רשאי בכל עת לתקן טעות סופר בבחינת פליטת קולמוס או השמטה מקרית, שנפלה באיזה הליך משפטי שהוא. התיקון ייעשה ביוזמת בית-הדין עצמו או על-פי בקשת אחד הצדדים. דין ההחלטה לתיקון כדין כל החלטה אחרת ותשא את תאריך התיקון. העתק ההחלטה יועבר לבעלי-הדין, אלא אם כן בית-הדין יראה שאין צורך בכך.</p>	<p>תיקון טעות סופר</p>
<p>רו. (1) תיקי בית-הדין ניתנים לעיון רק לצדדים או לבאי-כוחם ורק בזמן שהעניין תלוי ועומד, לרבות אם העניין מצוי בערעור או ניתן לערעור.</p> <p>(2) כעבור התקופה האמורה, או לגבי אדם שאינו צד בעניין, רשאי בית-הדין להרשות את העיון בתיק אם יראה כי למבקש יש עניין צודק בדבר.</p>	<p>עיון בתיקים</p>
<p>רז. (1) כל צד רשאי לקבל העתק של כל החלטה או פסק-דין שניתנו בעניינו.</p> <p>(2) פרט לאמור בס"ק (1), יחולו על העתק או קבלת העתקים מאושרים ההוראות שבסעיף הקודם.</p>	<p>קבלת העתקים</p>
<p>רח. העיון בתיק או ההעתקה יהיו בין כותלי בית-הדין ובמעמד פקיד בית-הדין, אלא אם כן הורה בית-הדין אחרת.</p>	<p>עיון והעתקה בפיקוח</p>
<p>רט. צד המוסר מסמך לתיק, יוכל לקבלו בחזרה רק ברשות בית-הדין. בית-הדין רשאי להתנות את החזרת המסמך בהשאת העתק ממנו.</p>	<p>החזרת מסמכים</p>
<p>רי. בהסכמת הצדדים רשאי בית-הדין להחליט על השמדת החומר שבתיק או חלק ממנו. החלטה זו תינתן בכתב ותישאר בתיק.</p>	<p>השמדת חומר</p>
<p>ריא. (1) חבר דייני בית-הדין הרבני הגדול יקבע נוסחאות ל"מעשה בית-דין" לגירושין, לחליצה, לגרות; וכן נוסח הרשאה לגט על-ידי שליח, נוסח לשטר-אימוץ ולתעודת-אימוץ, נוסח לכתב הרשאה למורשה ונוסחאות לטפסים אחרים לשימוש בבתי-הדין, כפי שימצא לנכון.</p>	<p>קביעת נוסחאות וטפסים</p>

(2) לטפסים שיוכנסו לשימוש על-ידי הנהלת בתי-הדין הרבניים יהיה תוקף מחייב, בנושאים שייקבעו על ידה, כל עוד לא הותקנו טפסים כאלה על-ידי חבר דייני בית-הדין הרבני הגדול.

הרב מרדכי אליהו	הרב אברהם א' כהנא-שפירא
הרב הראשי לישראל	הרב הראשי לישראל
הראשון-לציון	נשיא מועצת הרבנות הראשית
נשיא בית-הדין הרבני הגדול	

תקנות הדיינים (עניינים שניתן לדון בהם בדיין אחד), תש"ן-1990

בתוקף סמכותי לפי סעיף 8 לחוק הדיינים, תשט"ו-1955, בהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. בעניינים דלהלן ידון בית דין רבני אזורי בדיין אחד:

עניינים שיידונו בדיין אחד

(1) עניינים שלא על ריב –

(א) קבלת הצהרת אבהות מפי האיש והאשה; הצדדים יחתמו על הבקשה במעמד הדיין או יאשרו את דבר חתימתם בפניו;

(ב) בקשה משותפת לאישור הסכם ממון לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973;

(ג) בקשה לאישור צוואה מחיים, שניתן לאשרה לפי דין-תורה;

(ד) בקשה לאישור חלוקת עזבון בהסכמה, שניתן לאשרה לפי דין-תורה;

(ה) הזמנת בעלי דין ועדים וכפיית התייצבות לפי חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות), תשט"ז-1956;

(ו) הטלת מאסר לפי סעיף 7א לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות), תשט"ז-1956, ולפי סעיף 2 לחוק בתי דין דתיים (מניעת הפרעה), תשכ"ה-1965, בעניינים שבית הדין דן בהם בדיין אחד;

(ז) עיכוב ביצוע פסק דין שניתן בדיין אחד.

(2) צווים לעיקול נכסים או לעיכוב יציאה מהארץ –

(א) מקרים בהם הוכח, להנחת דעתו של הדיין, כי קיים צורך דחוף לדון בענין;

(ב) ביטול צו לעיקול נכסים או צו לעיכוב יציאה מהארץ בתנאים שהוסכם עליהם בין הצדדים;

(ג) ביטול צו לעיקול נכסים, שניתן על ידי אותו דיין בשבתו כדיין אחד.

(3) ענין שבעלי הדין הסכימו עליו שיידון בדיין אחד –

* פורסמו ק"ת תש"ן מס' 5267 מיום 17.5.1990 עמ' 614.

תוקנו ק"ת תשנ"ב מס' 5442 מיום 14.5.1992 עמ' 1066 – תק' תשנ"ב-1992.

(א) ענין שבעלי הדין הסכימו עליו שידון בדיין אחד ובית הדין אישר שהענין ראוי, לפי דין תורה, להיות נדון בדיין אחד.

תק' תשנ"ב-1992

(4) ענייני סדר ומינהל –

- (א) קביעת מועדים לדיון ורחייתם;
- (ב) מינוי אפוטרופוס לדין;
- (ג) הוראות בדבר המצאת כתבי דין, לרבות תחליף המצאה;
- (ד) הוראות בדבר פרסום הודעות והזמנות ופטור מחובת פרסום;
- (ה) קביעת סדר הדיון, זימון עדים, סיכומים ומועדים להגשת כתבי בית דין;
- (ו) מתן אישורים בקשר לדיון;
- (ז) אישור בקשות לעיון בתיק.

תק' תשנ"ב-1992

(5) עניינים הנדונים במעמד צד אחד –

- (א) מתן צווים זמניים בעניינים דחופים הנידונים בשלושה, לפני שנקבע להם הרכב, אם הוכח לדיין כי השהיית הדיון עלולה לגרום למבקש הצו נזק שאין לו תקנה או נזק חמור;
- (ב) אישור וקיום מסמכים שאינם בבחינת פסק דין.

זבולון המר
השר לענייני דתות

כ"ד בניסן תש"ן (19 באפריל 1990)

תקנות בתי דין דתיים (דמי בטלה), תשי"ז-1957*

בתוקף סמכותי לפי הסעיפים 6 ו-8 לחוק בתי דין דתיים (הזמנה לבית הדין), תשט"ז-1956,¹ אני מתקין תקנות אלה:

1. נענה אדם להזמנה להעיד בבית דין, רשאי בית הדין לצוות כי ישולמו לאותו אדם דמי נסיעתו ממקומו למקום מושב בית הדין וחזרה, וכן דמי בטלה ודמי לינה כפי שייראו בעיני בית-הדין, ובלבד שלא יעלו על השיעורים הנקובים בתוספת השניה לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984 (להלן – התוספת²).

שכר עדים והוצאותיהם
תק' תשס"א-2001

2. (א) נענה אדם להזמנה להעיד בבית דין כמומחה, ישולם לו, נוסף על דמי הנסיעה והלינה כאמור, שכר כפי שייראה בעיני בית הדין.

שכר מומחה ורופא

(ב) לא יחוייב אוצר המדינה לשלם, על פי תקנת משנה (א), שכר מומחה העולה על השיעורים הנקובים בתוספת.

(ג) בדק רופא גופו של אדם, או הגיש דין וחשבון או תעודה רפואית לבית הדין, ישולם לו שכר לפי השיעורים הנקובים בתוספת.

3. (א) לפני מתן צו בדבר תשלום דמי נסיעה, דמי בטלה ודמי לינה לעד, יברר בית הדין אם ניתנו צווים בדבר תשלומים כאמור לאותו עד בקשר עם

מניעת תשלומים
כפולים

* פורסמו ק"ת תשי"ז מס' 703 מיום 23.5.1957 עמ' 1400.

תוקנו ק"ת תשכ"ב מס' 1248 מיום 11.1.1962 עמ' 1062 – תק' תשכ"ב-1962.

ק"ת תשכ"ו מס' 1873 מיום 21.4.1966 עמ' 1848 – תק' תשכ"ו-1966.

ק"ת תש"ם מס' 4131 מיום 1.6.1980 עמ' 1768 – תק' תש"ם-1980; תחילתן ביום 15.4.1980 (ת"ט ק"ת תש"ם מס' 4142 מיום 4.7.1980 עמ' 2024).

ק"ת תשמ"א מס' 4272 מיום 15.9.1981 עמ' 1525 – תק' תשמ"א-1981.

ק"ת תשמ"ב מס' 4383 מיום 19.7.1982 עמ' 1349 – תק' תשמ"ב-1982.

ק"ת תשמ"ג מס' 4488 מיום 28.4.1983 עמ' 1201 – תק' תשמ"ג-1983.

ק"ת תשמ"ד: מס' 4583 מיום 29.1.1984 עמ' 860 – תק' תשמ"ד-1984. מס' 4631 מיום 21.5.1984 עמ' 1505 – תק' (מס' 2) תשמ"ד-1984.

ק"ת תשמ"ה: מס' 4749 מיום 24.1.1985 עמ' 532 – תק' תשמ"ה-1985. מס' 4850 מיום 20.8.1985 עמ' 1844 – תק' (מס' 2) תשמ"ה-1985.

ק"ת תשמ"ו מס' 4933 מיום 23.5.1986 עמ' 920 – תק' תשמ"ו-1986.

ק"ת תשמ"ח מס' 5059 מיום 22.10.1987 עמ' 46 – תק' תשמ"ח-1987.

ק"ת תשמ"ט מס' 5203 מיום 23.7.1989 עמ' 1133 – תק' תשמ"ט-1989.

ק"ת תשס"א מס' 6090 מיום 1.3.2001 עמ' 499 – תק' תשס"א-2001; תחילתן 30 ימים מיום פרסומן.

¹ שם החוק הוחלף: חוק בתי דין דתיים (כפיית ציות), תשט"ז-1956.

² ראו להלן עמ' 80.

משפט אחר שחל אותו יום, או שנדחה לאותו יום מהיום שקדם לו, בין באותו בית דין ובין בבית דין אחר שישב בדין באותו מקום מושב.

(ב) לא יהיה העד זכאי לדמי נסיעה או דמי לינה אם נפסקו לו תשלומים אלה מחמת משפט אחר כאמור.

(ג) לא יהיה העד זכאי לדמי בטלה שיעלו על ההפרש שבין הסכום הנקוב בתוספת לבין התשלום שנפסק לו מחמת משפט אחר שהחל באותו יום.

4. לתקנות אלה ייקרא "תקנות בתי דין דתיים (דמי בטלה), תשי"ז-
השס"ז 1957".

תוספת

(בוטלה)*

י"ג באייר תשי"ז (14 במאי 1957)

משה שפירא
שר הדתות

תק' תנשס"א-2001

תוספת שניה לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984

(תקנה 187(ב); סעיף 1 לתקנות בתי דין דתיים (דמי בטלה), תשי"ז-1957)

הסכומים בשקלים חדשים

שיעור התשלומים לעדים

- (1) שכר בטלה -
 - (א) להתייצבות של עד 4 שעות עד 99
 - (ב) ליום התייצבות (מעל 4 שעות) עד 197
 - (2) דמי לינה לכל לילה שעל העד ללון מחוץ לביתו -
 - (א) אם המציא קבלה עד 129
 - (ב) (בטל)
 - (3) שכרו של מומחה מאוצר המדינה -
 - (א) כשהעדות לא הצריכה עשיית עבודת מומחה לצורך המשפט עד 43
 - (ב) כשהעדות הצריכה עשיית עבודת מומחה לצורך המשפט עד 12
 - (4) שכרו של רופא כשהעדות הצריכה -
 - (1) בדיקה או ניתוח של גוויה עד 78
 - (2) בדיקה או ניתוח של גוויה שהוצאה מקברה עד 129
 - (3) תעודה רפואית שאינה מצריכה בדיקה עד 31
 - (4) חוות דעת רפואית בכתב עד 99
 - (5) בדיקת גופו של אדם עד 83
- (ב) בית המשפט רשאי להוסיף על הסכום הנקוב בפסקת משנה (א)(3) או (4), סכום שלא יעלה על עשרים וחמישה אחוזים למאה ממנו, בשים לב למידת הטורח, להיקף או להעמקה שהיו כרוכים במתן השירות.
- (ג) רופא שהעיד בבית המשפט על חוות דעת רפואית שנתן בכתב, יהא זכאי גם לשכר כמומחה לפי הרישה של פסקה (א)(3) ובית המשפט רשאי לפסוק לו שכר נוסף בשל נסיעות, לפי הסיפה של אותה פסקה וכן דמי לינה לפי פסקה (2).
- (5) שכר של מומחה רפואי בעד חוות דעת בכתב, כולל מתן עדות לענין חוות הדעת בישיבה אחרת של בית המשפט עד 157 עד 653

תק' (מס' 2)
תש"ע-2010

משה נסים
שר המשפטים

ג' בתמוז תשמ"ד (3 ביולי 1984)

הנחיות נשיא בית הדין הרבני הגדול – התשס"ד

בתוקף סמכותי כנשיא בית הדין הרבני הגדול, הנני מנחה את מערכת בתי הדין הרבניים, כדלקמן:

א. חלוקת העניינים לפי אותיות

(הושמטה עקב מעבר למערכת המחשב שיר"ה).

ב. הסתלקות דיין או הרכב מדיון מתיק

(1) לא יסתלק דיין, או הרכב דיינים, מלדון בתיק כלשהו, שלא עקב פסלות קירבת משפחה לפי הדין, אלא לאחר שהתקבל אישור בכתב מנשיא בית הדין הגדול. כל עוד לא התקבל האישור, ימשיך הדיין, או ההרכב, לדון בתיק.

(2) כאשר הסתלקות דיין מלדון בתיק, נובעת מפסלות קירבת משפחה לפי הדין, יציין הדיין בהחלטת ההסתלקות את מהותה של קירבת המשפחה.

(3) בכל מקרה בו הסתלק דיין, או הרכב דיינים, מלדון בתיק, ובמקרה שיש צורך באישור – ההסתלקות אושרה על ידי נשיא בית הדין הגדול, יעבור התיק להרכב הבא אחריו, לפי סדר אותיות שם-המשפחה של התובע/ת.

(4) במקום בו יש הרכב אחד בלבד, יקבע נשיא בית הדין הגדול היכן יידון התיק.

ג. טיפול בתיק ע"י שני הרכבים

(1) לא יאושר הסכם גירושין שלא בהרכב בית הדין הקבוע המטפל בתיק, אלא במקרים אלו:

(א) אחד מדייני ההרכב אישר בכתב, כי ניתן לאשר את ההסכם בהרכב אחר.

(ב) ראש אבות בתי הדין אישר בכתב כי קיימות נסיבות דחופות, המצדיקות כי אישור ההסכם יתקיים בהרכב אחר.

(ג) כאשר אישור ההסכם נערך בימי הפגרה או שלא בימי העבודה הרגילים של בתי הדין.

(2) בכל מקרה בו מובא תיק, בהתאם לאמור בס"ק (1), לאישור הסכם גירושין וכן לסידור גט, שלא בפני ההרכב הקבוע המטפל בתיק, יבדוק הדיין המאשר את ההסכם או המסדר את הגט, אם לא מתקיימות נסיבות המצדיקות קיום התייעצות עם ראש ההרכב הקבוע המטפל בתיק או – כאשר יש קושי ליצור קשר עם ראש ההרכב – עם דיין אחר של אותו הרכב. לאחר סידור הגט כאמור, יחזור התיק לטיפולו של ההרכב הקבוע.

(3) אושר הסכם גירושין שלא בהרכב הקבוע, ולא התקיימו הנסיבות המתוארות בס"ק (1), יימשכו הדיונים בתיקי הצדדים, בהרכב בו חבר הדיין, שאישר את הסכם הגירושין.

(4) ניתנו צווי עזר שונים, צווים זמניים, או החלטות ביניים, שלא ע"י ההרכב הקבוע, שבו נידון או אמור להיות נידון התיק, או ע"י דיין שאינו חבר בהרכב הקבוע, יימשך הדיון בתיק בהרכב הקבוע.

(5) בכל מקום בו קיימים יותר משלשה הרכבים קבועים של ג' דיינים, ומכהן באותו מקום ראש אבות בתי דין, יהיה – בנוסף להרכבים הקבועים – הרכב מיוחד בראשות הראב"ד. הרכב זה ידון בתיקים שיועברו אליו על ידי נשיא בית הדין הרבני הגדול בהתאם לתקנות הדיון. אין באמור כאן, בכדי להגביל את סמכות נשיא בית הדין הרבני הגדול להעביר דיון בענין כלשהו לבית דין אחר.

(6) במקום שבו אין הרכב מיוחד בהתאם לאמור בס"ק (5), ויש צורך בהעברת תיק להרכב מיוחד, יחליט נשיא בית הדין הגדול, איזה בית דין ואיזה הרכב ידון בתיק.

(7) הועבר תיק לדיון בפני הרכב מיוחד, וסודר גט פיטורין בהרכב המיוחד, יחזור התיק להמשך דיונים בפני ההרכב הקבוע, אלא אם כן החליט ראש ההרכב המיוחד להמשיך לדון בתיק.

ד. פרוטוקול, החלטה ופסק-דין

(1) בסיומו של כל דיון בבית הדין תינתן החלטה.

(2) ראה בית הדין כי אין בידו ליתן החלטה לגופו של ענין על אתר, יתן החלטה בה ייאמר כי הענין נדחה לעיון ומתן החלטה. כמובן, בית הדין יפעל בשקידה ראויה לתת את החלטתו תוך זמן סביר.

(3) עם סיום הדיון ומתן החלטה כאמור, זכאי כל צד לקבל העתק הפרוטוקול וההחלטה של בית הדין. לצורך כך, יעביר פקיד העזר של הרכב בית הדין, בסמוך ככל האפשר לסיום הדיון, את תיק בית הדין אל ראש ענף משפטים של ההרכב. כאשר נכתב בהחלטה כי הענין נדחה לעיון ומתן החלטה, יחזיר ראש ענף משפטים את התיק אל לשכת הדיינים, לאחר מסירת הפרוטוקול והחלטה לידי הצדדים. למרות האמור, בנסיבות מיוחדות, יוכל אב בית הדין להורות על עיכוב במסירת הפרוטוקול עד ל-3 ימים.

(4) לא ניתן פסק דין או החלטה תוך ששים יום, מתום ההליך שלגביו יש צורך במתן פסק דין או החלטה, ידווח על כך המזכיר הראשי לנשיא בית הדין הרבני הגדול ולמנהל בתי הדין. מנהל בתי הדין יבדוק את הסיבות להשהיית מתן פסק הדין או ההחלטה, וככל שיש צורך ידווח על תוצאות בדיקתו לנשיא בית הדין הגדול.

ה. בקשה לדחיית מועד דיון (תיקון התש"ע)

(1) על בקשות לדחיית מועד דיון תחול הוראת נוהל "טיפול בבקשות לדחיית מועדי דיון" (נוהל 1-10)¹ שניתנה על ידי נשיאת בית המשפט העליון, בשינויים המחוייבים.

(2) על בקשות לדחיית מועד מטעמים הקשורים בקיום דיון באותו מועד בפני דיון או שופט אחר תחול הוראת נוהל "טיפול בבקשות לדחיית מועד מטעמים הקשורים בקיום דיון באותו מועד לפני שופט אחר" (נוהל 2-10)² שניתנה על ידי נשיאת בית המשפט העליון, בשינויים המחוייבים.

¹ ראוי להלן עמ' 84.

² ראו להלן עמ' 86.

ו. הארכת מועדים

בכל מקרה שעל פי תקנות הדיון נקבע מועד לעשיית פעולה כלשהי, והוגשה בקשה להארכת המועד, בנימוק הקשור לימי פגרת בתי הדין או בתי המשפט, שביתות או עיצומים, יהא זה נימוק שניתן להתחשב בו, בכפוף לנסיבות אחרות הקשורות לענין.

ז. סיום הליך הגירושין

(1) הוגשה תביעת גירושין וניתן פסק-דין לגירושין, בין אם פסיקת בית הדין הוכתרה בכותרת "פסק-דין" ובין אם היא הוכתרה בכותרת "החלטה", אין הדיון בתביעה מסתיים אלא עם מתן מעשה-בית-דין שלאחר סידור הגט. כל עוד לא סודר הגט וניתן מעשה-בית-דין כאמור, ממשיכה תביעת הגירושין להיות תלויה ועומדת, ובית הדין ימשיך לדון בענין הגירושין ובכל הכרוך בו, עד לאחר סידור הגט ומתן מעשה-בית-דין.

(2) מצא בית הדין לנכון להורות על סידור הגט עוד בטרם הוכרעו כל העניינים הכרוכים בגירושין, יציין בהחלטתו באלו עניינים ימשיך לדון לאחר סידור הגט.

ח. דיון בצווי הגבלה

ניתן פסק דין לגירושין, והוגשה בקשה למתן צו הגבלה או החליט בית הדין לדון במתן צו הגבלה, ייפתח תיק לנושא זה, וכל המסמכים הקשורים למתן צווי הגבלה יתוויקו בתיק זה. פתיחת תיק זה פטורה מאגרה.

ט. חקירת שמות

בדרך כלל לא ייקבע דיון נפרד לצורך חקירת שמות, וזו תבוצע במועד הדיון בבקשה לאישור הסכם הגירושין.

י. סמכות מזכירות בתי הדין

המזכירות רשאית לדחות קבלתו לרישום של כתב בי דין, אשר אינו עונה על דרישות הדין, אך לפי בקשת בעל דין יובא כל עניין לפני דיון של ההרכב לעיון ולהכרעה. האמור בסיפא לפיסקה הקודמת אינו חל על תשלומי אגרה, שהינם בסמכות מלאה של המזכירות.

יא. הרכבי סידור גטין

יש לפעול לביטול ההרכבים העוסקים רק בסידור גטין. כל הדיינים חייבים להשתלם בסידור גטין, כך שכל הרכב יסדר את הגטין הקשורים לבעלי הדין שעניינם נדון בפניו. בס"ד, ט"ו בכסלו, התשס"ד

שלמה משה עמאר

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ונשיא בית הדין הרבני הגדול

נספח א

הוראות נוהל של נשיאת בית המשפט העליון

1-10

טיפול בבקשות לדחיית מועדי דיון

א. ככלל, אין לדחות מועדי דיון שקבע בית המשפט. דיון שנקבע, יש לקיים במועד, אלא במקרים חריגים. כלל זה חל הן על דחיות המתבקשות על-ידי בעלי הדין ועורכי הדין והן על דחיות מצד בית המשפט.

ב. האמור לעיל חל בייחוד כאשר הדיון נקבע בתיאום עם בעלי הדין ובייחוד כשמדובר בדיון שנקבע לשמיעת ראיות.

ג. בבואו להכריע בבקשה לדחיית מועד דיון שנקבע, יתן בית המשפט דעתו לא רק לעניינו של מבקש הדחייה ולא רק לעניינו של בעל הדין שכנגד, אלא גם – ואף בעיקר – לזכותו וחובתו של בית המשפט לנהל את כלל הדיונים שלפניו ביעילות תוך שימוש מושכל וזהיר במשאבי השפיטה לטובת כלל המתדיינים וההליכים הממתינים לבירור לפני בית המשפט. תשומת לב מיוחדת תינתן גם למשך הזמן בו תלוי ועומד התיק. ככל שתקופה זו ממושכת יותר, יטה בית המשפט להמעיט בהיעתרות לבקשות לדחיית מועד דיון. כך בכלל וכך בפרט אם טעם הדחייה הינו עיכוב שמקורו באי ביצוע פעולות שהיו באחריות בעלי הדין או מי מטעמם והוקצה די והותר זמן לשם השלמת פעולות אלו.

ד. טעמים כגון שיקולי נוחות; עומס עבודה; הסכמת הצדדים, אינם מהווים, כשלעצמם, סיבה מספקת לדחיית מועד דיון.

ה. קיום משא ומתן לפשרה, הסדר טיעון, הליך גישור וכדומה, אינם מהווים, כשלעצמם, עילה מספקת לדחיית מועד דיון שנועד לשמיעת ראיות.

ו. נסיבות יוצאות דופן וחריגות, כגון לידה וחופשת לידה, צו לשירות מילואים, או – להבדיל – הלוויה, אבל על בן משפחה מדרגה קרובה, מחלה ממשית שאינה מאפשרת התייצבות לדיון, עשויות להוות בדרך כלל נימוק מוצדק לדחיית מועד הדיון, ובלבד שלא ניתן היה להיערך לקראתן מראש ולמצוא פיתרון סביר שיאפשר את קיום הדיון כולו או חלקו (לרבות על-ידי בא-כוח אחר).

ז. בקשה לדחיית מועד דיון שלא הוגשה מיד ובסמוך להיוודע סיבת הדחייה, או שהוגשה בסמיכות יתרה למועד הדיון, והכל ללא הצדקה מספקת לכך, יכול שתידחה מטעם זה בלבד.

ח. בקשה לדחיית מועד דיון תוגש באמצעות טופס המצורף לנוהל זה (טופס א'). לבקשה יצורפו האישורים הנדרשים לפי העניין ובכללם צו מילואים, אישור רפואי וכדומה. כן רשאי בית המשפט, אם הנסיבות מצדיקות זאת, לבקש ממגיש בקשת דחייה המבוססת על מחלה כי יצרף אישור רפואי ערוך כדין על פי סימן ג' של פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971. אישור רפואי שלא ניתן לצרפו לטופס, בגין אירוע רפואי פתאומי, יוגש מיד כשהדבר יתאפשר. בקשה שלא הוגשה באמצעות הטופס ו/או שלא צורפו לה האישורים הנדרשים, תוכל להידחות מטעם זה בלבד.

ט. על בית המשפט לנמק בקצרה כל החלטה בבקשה לדחיית דיון, בין החלטה המקבלת בקשה לדחיית מועד דיון ובין החלטה הדוחה בקשה לדחיית מועד דיון. הוראה זו חלה גם על החלטות לדחיית דיון מיוזמת בית המשפט.

י. נדחה מועד הדיון – יקבע בית המשפט מועד חדש לדיון שיהיה ככל שניתן סמוך וקרוב למועד הדיון המקורי. כמו כן ישקול בית המשפט חיוב בעל הדין שהגיש הבקשה בהוצאות, אם לטובת בעל הדין שכנגד, אם לטובת אוצר המדינה, אם ראה כי הנסיבות מצדיקות זאת.

יא. עורך דין, עד או בעל דין שנקבעו בעניינו מספר דיונים באותו מועד – בין באותו בית משפט ובין בבתי משפט שונים – יגיש מיד עם קבלת הידיעה על כך, לערכאה שאת הדיון שלפניה הוא מבקש לדחות, בקשת דחייה בהתאם לטופס המצורף לנוהל זה (טופס ב'). הבקשה תובא לפני השופט לפניו אמור להישמע הדיון שדחייתו מתבקשת בהתאם לנוהל 2-10 מאת נשיאת בית המשפט העליון ("נוהל טיפול בבקשות לדחיית מועד דיון עקב טעמים הקשורים בקיום דיון באותו מועד לפני שופט אחר").

יב. נשיא של כל בית משפט יהיה אחראי על יישומו של נוהל זה בבית המשפט עליו הוא מופקד.

יג. נוהל זה יחל ביום 1.3.2010. בתקופה שמיום חתימתו ועד ליום תחילתו ינחו עצמם הנוגעים בדבר לפעול ככל שניתן על פי האמור בנוהל זה ותכליתו. היום, י"ט בטבת התש"ע (5.1.2010).

דורית ביניש

נשיאת בית המשפט העליון

נספח ב

הוראות נוהל של נשיאת בית המשפט העליון

2-10

טיפול בבקשות לדחיית מועד מטעמים הקשורים בקיום דיון באותו מועד לפני שופט אחר

בהמשך לאמור בסעיף י"ב של נוהל 1-10 בנושא טיפול בבקשות לדחיית מועדי דיון (מיום 5.1.2010) (להלן: נוהל טיפול בבקשות דחייה), נקבעים בזאת הכללים שלהלן:

א. בקשה לדחיית מועד דיון עקב קביעת דיונים מקבילים באותו המועד, בין באותו בית משפט ובין בבתי משפט שונים, תוגש על גבי טופס ב' שצורף לנוהל טיפול בבקשות דחייה. נשמטו פרטים רלבנטיים מן הטופס, יכול ותידחה הבקשה מטעם זה בלבד.

ב. היה טעם הבקשה דיון מקביל בערכאות שונות, תוגש הבקשה לבית המשפט שאת הדיון בו מבוקש לדחות.

ג. הבקשה תוגש מיד ובסמוך להיוודע למבקש הדחייה על קיום דיון מקביל. בקשה שלא תוגש בסמיכות מעין זו למועד הידיעה, יכול שתידחה מטעם זה בלבד.

ד. עם הגשת הבקשה כאמור, תובא הבקשה לפני השופט שלפניו נקבע הדיון שדחייתו מתבקשת והוא יחליט בה.

ה. הפעלת שיקול הדעת הניהולי בדיון בבקשת דחייה על פי נוהל זה, תונחה כדלהלן:

1) נקודת המוצא היא כי ככלל, אין לדחות מועדי דיון שקבע בית המשפט. דיון שנקבע, יש לקיים במועד (וראו סעיף א' לנוהל טיפול בבקשות דחייה).

2) בבואו להכריע בבקשה לדחיית מועד דיון שנקבע, יתן בית המשפט דעתו לא רק לעניינו של מבקש הדחייה ולא רק לעניינו של בעל הדין שכנגד, אלא גם – ואף בעיקר – לזכותו וחובתו של בית המשפט לנהל את כלל הדיונים שלפניו ביעילות תוך שימוש מושכל וזהיר במשאבי השפיטה לטובת כלל המתדיינים וההליכים הממתינים לבירור לפני בית המשפט (וראו סעיף ד' לנוהל טיפול בבקשות דחייה).

3) דחיית מועד דיון בשל קיומו של דיון מקביל באותו בית משפט או בערכאה אחרת תעשה, אפוא, רק אם המדובר במצב בו לא ניתן לקיים באותו היום ובאותה שעה את שני הדיונים, ולאחר מיצוי אמצעים סבירים חליפיים שימנעו הצורך בדחיית אחד ממועדי הדיון כגון שינוי שעת הדיון; הופעת בא כוח אחר מאותו המשרד; צמצום ההיקף של אחד הדיונים או שניהם וכיוצ"ב.

4) על עורך הדין או בעל הדין להימנע – ככל שהדבר תלוי בו – מקביעת דיון במועד בו קבוע לו כבר דיון אחר, תהא מהותו אשר תהיה. נקבע מועד דיון מקביל כאמור על דעתו או לפי בקשתו של עורך הדין או בעל הדין המגיש את בקשת הדחייה, יכול ויביא הדבר לדחיית הבקשה.

5) ככלל, ובאין נסיבות אחרות, תינתן עדיפות לקיומו של דיון שעניינו שמיעת ראיות; דיון מורכב יותר; דיון דחוף יותר; דיון בעל השלכה נרחבת על הליכים אחרים וכן דיון שמעורבים בו מספר רב יותר של בעלי דין, עורכי דין או עדים; דיון לפני הרכב שופטים; דיון שדחייתו עלולה להביא לביטול זמן שיפוטי רב יותר או דיון בתיק המתמשך זמן רב.

6) באין נסיבות נוספות הקשורות למהות הדיון, מורכבותו, השלכות הרוחב שלו או דחיפותו, או נסיבות אחרות שלעניין, תינתן עדיפות לקיום הדיון בערכאה הבכירה יותר, למעט במקרה של דיון שנקבע מוקדם יותר התלוי ועומד זמן ניכר בבית המשפט.

ו. על בית המשפט שאליו הוגשה הבקשה לדחיית מועד הדיון לנמק בקצרה כל החלטה בבקשה לדחיית דיון, בין החלטה המקבלת בקשה לדחיית מועד דיון ובין החלטה הדוחה בקשה לדחיית מועד דיון. עותק של ההחלטה לפי סעיף זה יועבר לתיק המקביל הקבוע לאותו המועד – בין באותו בית משפט ובין בבית המשפט האחר, לפי העניין.

ז. נדחה מועד הדיון – יקבע בית המשפט מועד חדש לדיון שיהיה ככל שניתן סמוך וקרוב למועד הדיון המקורי. כמו כן ישקול בית המשפט חיוב בעל הדין שהגיש הבקשה בהוצאות, אם לטובת בעל הדין שכנגד, אם לטובת אוצר המדינה, אם ראה כי הנסיבות מצדיקות זאת.

ח. נשיא של כל בית משפט יהיה אחראי על יישומו של נוהל זה בבית המשפט עליו הוא מופקד.

ט. נוהל זה יחל ביום 1.3.2010. בתקופה שמיום חתימתו ועד ליום תחילתו ינחו עצמם הנוגעים בדבר לפעול ככל שניתן על פי האמור בנוהל זה ותכליתו. היום, י"ט בטבת התש"ע (5.1.2010).

דורית ביניש

נשיאת בית המשפט העליון

הנחיות סדר דין בענייני כשרות יוחסין

במסגרת דיון בתיקי כשרות יוחסין בהם מעורבים קטינים, העלה בית הדין הרבני הגדול את הצורך במתן הנחיות שיסדירו את הטיפול המערכתי בתיקים קשים אלו.

לשם כך, נערכה ישיבה בהשתתפות נשיא בית הדין הרבני הגדול הרב הראשי לישראל הראשון לציון, הרב שלמה משה עמאר; דייני בית הדין הרבני הגדול, הרב שלמה דיכובסקי, הרב אברהם שרמן והרב חגי איזור; היועץ המשפטי לממשלה מר אליקים רובינשטיין, מנהל בתי הדין הרבניים, הרב אליהו בן דהן; היועץ המשפטי לשיפוט רבני, עו"ד הרב שמעון יעקבי; סגן היועץ המשפטי במשרד הרווחה, עו"ד אדוארד וייס; עוזר בכיר ליועץ המשפטי לממשלה, עו"ד יעקב שפירא.

ההנחיות דלהלן הינן פרי אותה ישיבה ונועדו לקבוע מסגרת לטיפול בתיקי כשרות יוחסין:

1. סעיף 2 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) התשי"ג-1953 קובע כי "נישואין [...] של יהודים ייערכו בישראל על פי דין תורה". מכוח זאת יש לבתי הדין הרבניים סמכות לקבוע מיהו הכשר להינשא.
2. חז"ל ביטאו את צערם העמוק ואת עומק הפגיעה באדם שנמצא ממזר ואינו יכול לבוא בקהל בביטוי "מעוות לא יוכל לתקון" (חגיגה פ"א מ"ז). יגונם של מי שהוטל בהם חותם זה תואר כ"דמעת העשוקים אשר אין להם מנחם" (ויקרא רבה לב, ח; קהלת רבה ד, א). בתי הדין הרבניים, אשר אמונים על דברי חז"ל, שמם דברים אלו לנגד עיניהם בדונם בענייני יוחסין.
3. נוכח בית דין רבני אזורי, במהלך דיון הנוגע בעניין, כי אין בידו כל ברירה ומבחינה הלכתית אין כל אפשרות אלא לדון בעובדות שהגיעו לידיעתו בעניין ייחוסו של אדם, יורה בית הדין על פתיחת תיק נפרד לבירור העניין. בתיק האמור יהיו מנהל בתי הדין הרבניים ואדם המעוניין בדבר – מבקשים, ואדם אשר עלול להיפגע מהדיון וכן היועץ המשפטי לממשלה, כאשר אותו אדם הינו קטין – משיבים.
4. נשיא בית הדין הגדול יקבע הרכבים מיוחדים של בתי דין אזוריים, שאליהם יועברו דרך קבע הדיון והטיפול בנושאים רגישים אלו. התיק עם השאלה שהתעוררה, יחד עם יתר תיקי הצדדים המעורבים, יועברו לנשיא בית הדין הרבני הגדול, על מנת שיקבע את ההרכב המיוחד של בית דין רבני אזורי, שידון בתיק כאמור. ראש ההרכב המיוחד יקבע, בהתחשב בנסיבות של כל תיק, את סדרי הדיונים בעניינים שבין בעלי הדין.
5. בעניין כשרות יוחסין של קטין, יהיה ב"כ היועץ המשפטי לממשלה אפוטרופוס לדין של הקטין, ויוזמן לכל דיון אליו מוזמנים יתר בעלי-הדין.
6. הגיע הרכב מיוחד של בית דין, למסקנה כי אין להטיל פגם בכשרות היוחסין של אדם, בין קטין ובין בגיר, יהא בכך פסק-דין סופי.
7. החליט הרכב מיוחד של בית דין אזורי כי אין בידו להתיר לאדם להינשא, ינסח את הפסיקתא בלשון "לא מצאנו, לעת עתה, דרך להתיר את נשואי פלוני בקהל, ועל כן עניינו טעון בירור נוסף", זאת על מנת להותיר פתח פורמלי בידי לחיפוש דרכי היתר.

8. החליט הרכב מיוחד של בית הדין האזורי כאמור בעניינו של קטין, יערער על כך כ"כ היועץ המשפטי לממשלה לבית הדין הרבני הגדול. נשיא בית הדין הרבני הגדול יקבע הרכב מיוחד בבית הדין הגדול שידון דרך קבע בתיקים אלה.
9. בגיר שהוחלט לגביו בהיותו בגיר כי לא ניתן להתיר נישואיו, רשאי לערער על-כך בפני בית הדין הרבני הגדול אשר ידון בעניין בהרכב מיוחד שיקבע נשיא בית הדין הגדול. כן יהיה בידו לבקש לדון מחדש בעניינו, אם יש בידו ראיות חדשות, טענות עובדתיות חדשות, או טיעונים הלכתיים שלא נידונו בעניינו ואשר עשויים להביא לשינוי הפסיקה. ככל שלבגיר יש צאצאים קטינים, יובא הדבר לידיעת כ"כ היועץ המשפטי לממשלה, שישקול התייצבות בהתאם לנסיבות.
10. הדיון בשאלת כשרות יוחסין של קטין, עוד בהיותו קטין, עשוי להגשים בין היתר, איזון אינטרסים ראוי של טובת הקטין. מצד אחד, תישמר זכותו של הקטין לפתוח את הדיון בעניינו מחדש בהיותו בגיר. מצד שני, כאשר התעוררה שאלה בעניין כשרות יוחסין המצריכה דיון, ניתן לעשות את מירב המאמצים להביא לפסיקה המתירה לו לבוא בקהל, כאשר המידע העובדתי אשר עשוי להכשירו הינו טרי ונגיש. ניסיון החיים מוכיח כי ברוב המקרים הצליחו בתי הדין לפתור לקולא שאלות כשרות יוחסין של קטינים. כאשר המידע העובדתי יהיה עמום ויותר ספק, עלולה טובת הקטין להיפגע עוד יותר, מאחר שעל פי דין-תורה, מצבו של ספק-ממזר קשה ממצבו של ממזר-ודאי. טובתו של קטין מחייבת לעשות כל מאמץ, על מנת להסיר כל עננה בעניינו, ולהכשירו לקהל בלא פגיעה בדיני הנישואין והגירושין. כאמור עניינו של הקטין ידון רק תוך שהוא מיוצג ע"י כ"כ היועץ המשפטי לממשלה.
11. קטין שהוחלט כי אפשרות נישואיו טעונה בירור, יהא זכאי, בהיותו בגיר, לבקש לדון מחדש בעניינו, אף ללא ראיות או טענות חדשות.
12. תיקים, בהם עולה שאלה של כשרות יוחסין, אשר תלויים ועומדים כיום בערעור בבית הדין הרבני הגדול, יועברו לדיון בפני ההרכב המיוחד בבית הדין הגדול, על פי הנחיות אלו.
13. לכשיצטבר ניסיון מספיק בשימוש בהנחיות אלו, תישקל האפשרות להוסיף תיקונים מתאימים לתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים.
14. לצורך ביצוע תפקידו על פי הנחיות אלו, יוכל כ"כ היועץ המשפטי לממשלה להיעזר בפקיד סעד לסדרי דין. כל גורם במשרדי הממשלה אשר יכול לסייע בדרך של מתן פרטים או חקירה, יעשה כן, בכפוף להוראות כל דין.
15. בייצוג עניינו של קטין בפני בית הדין הרבני, יפעל כ"כ היועץ המשפטי לממשלה לטובת הקטין בלבד, בכפוף לאינטרס הציבורי ולהוראות כל דין. אף בית הדין הרבני בפסיקתו יעשה כל מאמץ הלכתי בנושא רגיש זה.
16. תוקף ההנחיות יהיה לשנתיים ימים. לאחריהם ייבחנו ההנחיות בהתאם לניסיון שיצטבר בתקופה זו.

ירושלים, ו' בטבת תשס"ד (31 דצמבר 2003)

אליקים רובינשטיין
היועץ המשפטי לממשלה

שלמה משה עמאר
הראשון לציון, הרב הראשי לישראל
ונשיא בית הדין הרבני הגדול

תקנות הדיינים (פגרות), תשע"ג-2013*

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 13 ו-27 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955, ובתוקף הסמכויות הנתונות לי על פי דין, ובהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה, "ראש בית הדין" – לגבי בית הדין הרבני הגדול – נשיא בית הדין הרבני הגדול ולגבי בית דין רבני אזורי – ראש אבות בית דין רבני אזורי שבו הוא מכהן; בבית דין רבני אזורי שבו אין ראש אבות בית דין – אב בית הדין בבית הדין הרבני האזורי שבו הוא מכהן; מכהנים בבית דין רבני אזורי כמה אבות בית דין, יהיה ראש בית הדין הוותיק שבהם, ובין בעלי ותק שווה הקשיש שבהם.
2. תקופות הפגרה בבתי הדין הרבניים יהיו מדי שנה כדלקמן:
 - (1) פגרת סוכות – מיום י"ד בתשרי עד יום כ"ב בתשרי;
 - (2) פגרת הפסח – מיום י"ד בניסן עד יום כ"א בניסן;
 - (3) פגרת הקיץ – מיום 16 ביולי עד יום 31 באוגוסט.
3. בימי הפגרה בית דין ידון בעניין מסוים אשר לגביו הורה ראש בית הדין או דיין של בית הדין שראש בית הדין מינהו לכך, שיש לשמוע אותו, או בעניין מסוים שהובא לפניו אשר אינו סובל דחייה.
4. מנהל בתי הדין הרבניים רשאי להורות, לאחר התייעצות עם ראש בית הדין או דיין של בית הדין שראש בית הדין מינהו לכך, שסוג עניינים יישמע בתקופות הפגרה, בבית דין פלנוי, או בכל בתי הדין.
5. במניין מי תקופה שנקבעה בחיקוק, או שנקבעה בידי בית דין, יראו את יום ו' בשבוע כיום פגרה, אם הוא היום האחרון לפתיחת הליך או לביצועה של פעולה במהלך הליך בבית דין.
6. תקופת פגרה לא תבוא במנין הימים שנקבעו בתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג, או שנקבעו בידי בית דין, אלא אם כן הורה בית הדין הוראה אחרת.

יעקב נאמן
שר המשפטים

י"א בטבת התשע"ג (24 בדצמבר 2012)

* פורסמו ק"ת תשע"ג מס' 7209 מיום 8.1.2013 עמ' 584.

תקנות הדיינים (אגרות), תשי"ז-1957*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 27 לחוק הדיינים, תשט"ו-1955, ובתוקף שאר הסמכויות הנתונות לי על פי כל דין, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –
 - "תובענה" – כלל התביעות במשפט שנפתח כדין בבית דין רבני;
 - "הליך" – כל צעד משפטי הכרוך בכירורם של תובענה או ענין;
 - "בעל דין" – לרבות צד שלישי;
 - "בית דין" – בית דין רבני;
 - "הועדה" – הועדה שנתמנתה בהתאם לתקנה 2;
 - "דף" – דף של לא יותר מ-60 שורות בריווח רגיל או דף של לא יותר מ-30 שורות בריווח כפול;
 - "לשכת סעד משפטי" – כמשמעותה בתקנות בית המשפט (אגרות), תשי"ז-1957.
2. (א) שר הדתות ימנה לכל בית דין ועדה מתוך עובדי אותו בית דין.
 (ב) הועדה תדון בכל הענינים הנתונים לסמכותה לפי תקנות אלה.
 (ג) הועדה תנהל פרוטוקול על דיוניה, והחלטותיה יינתנו בכתב וייחתמו על ידי כל חברי הועדה שהשתתפו בישיבותיה; הפרוטוקול יצורף לתיק בית הדין.
3. (א) לא ייזקק בית דין להליך או לענין מן המפורטים בתוספת הראשונה אלא אם שולמה בעדם תחילה, לפי הוראות תקנות אלה, האגרה הקבועה בתוספת הראשונה והשניה או אם הוחלט לדחות את תשלום האגרה או לנהוג על דרך אחרת.
 (ב) אי-תשלום אגרה, כולה או מקצתה, אין בו כדי לבטל מעשה בית הדין בדיעבד.
- 3א. (א) אגרת פרוטוקול תשולם לפי הקבוע בתוספת השניה יחד עם תשלום האגרה.
 (ב) ההוראות לענין אגרות שבתקנות אלה, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על אגרת פרוטוקול.
 (ג) בהליך בו שולמה אגרת פרוטוקול זכאי כל בעל דין לקבל עותק אחד מן הפרוטוקול ללא תשלום נוסף.

* פורסמו **ק"ת תשי"ז מס' 711** מיום 11.7.1957 עמ' 1580.

ק"ת תשע"ג מס' 7193 מיום 17.12.2012 עמ' 321 – הודעה תשע"ג-2012; תחילתה ביום 1.1.2013.

3ב. (א) בתקנות אלה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

הצמדה למדד
תק' תשמ"ו-1986
תק' תשנ"ג-1993
תק' תשס"ט-2009

(ב) הסכומים הנקובים בתוספות הראשונה והשנייה יתעדכנו ב-1 בינואר של כל שנה (להלן – יום העדכון), לפי שיעור שינוי המדד שפורסם בחודש נובמבר שקדם לו, לעומת המדד שפורסם בחודש נובמבר שקדם ליום העדכון הקודם, ולעניין יום העדכון הראשון שלאחר תחילתן של תקנות אלה – לעומת המדד שפורסם בחודש נובמבר שקדם לו.

(1ב) סכום מעודכן כאמור בתקנת משנה (ב), יעוגל לשקל החדש השלם הקרוב, וסכום של חצי שקל יעוגל כלפי מעלה.

תק' תשס"ט-2009

(ג) מנהל בתי הדין יפרסם בהודעה ברשומות את נוסח התוספות הראשונה והשנייה שהשתנו עקב האמור בתקנה זו ויעביר העתק הודעתו לוועדת הכספים של הכנסת.

תק' תשנ"ג-1993

4. בעל דין שבשמו נדרש ההליך או הענין חייב לשלם את האגרה בעדו לפני שמתחילים בהליך או בענין; והוא כשאינן הוראות אחרות בענין זה.

מי משלם אגרה ואימתני

5. בתביעה, בערעור או בכל ענין אחר שהאגרה עליהם משתלמת לפי שווי הנושא, יבוטא שוויו בכסף בכל מקום שניתן לבטאו כך; לא בוטא השווי והוא ניתן לביטוי כאמור, או שבוטא השווי ובית הדין באחד משלבי ההליכים או הועדה לאחר מתן פסק דין או החלטה או צו אף לאחר ביצועם, מטילים ספק בדיוקו של השווי כפי שבוטא – יעריך בית הדין או הועדה את השווי כפי שהיה בשעת הגשת התביעה או הערעור או הענין והתובע או המערער או המבקש ישלם את ההפרש, אם ישנו, בין האגרה ששולמה לבין האגרה שיש לשלמה לפי ההערכה.

שווי התביעה יבוטא
בכסף

6. לא יעריך בית הדין או הועדה שוויו של נושא לאחר שעברו שלוש שנים מהיום שבו ניתן פסק דין סופי או החלטה סופית באותו נושא, או לאחר שעברו שלוש שנים ללא כל פעולה באותו נושא.

אין תיקון של שווי אחרי
שלוש שנים

7. העריכה הועדה את שוויו של נושא לאחר שבהחלטה על תשלום הוצאות המשפט כבר נתחייב בעל דין בתשלום האגרה ליריבו, יחולו הוראות אלה:

גביית ההפרשים

(1) רשאי בית הדין לגבות את ההפרש, אם ישנו, מאותו בעל דין או מיריבו, או חלק מזה וחלק מזה;

(2) כל סכום שנגבה מהיריב כאמור, דינו כדין הוצאות המשפט;

(3) ההפרש האמור יהיה חוב ראשון שייגבה מתוך הסכומים שיתקבלו במשרד ההוצאה לפועל מאת החייב בתשלום הוצאות המשפט לזכות יריבו.

8. אגרה וכן הפרש לפי תקנה 5, שלא שולמו, דינם כדין חוב לפי פסק דין נגד החייב באגרה, וייגבו על ידי משרד ההוצאה לפועל כדרך שגובים חוב כאמור, על סמך החלטה של בית דין, שתניתן לאחר שניתנה לבעלי הדין הזדמנות להשמיע דבריהם.

דין אגרה כדין חוב כלפי
פסק דין

9. היתה התובענה כוללת כמה תביעות, תשולם אגרה על כל תביעה ותביעה לחוד; אך לא תוטל אגרה נוספת בעד עילת תביעה נוספת.
10. בעל דין בתובענה שהגיש תביעה על מנת שבית הדין יפסוק בה עם פסק הדין בתובענה, תשולם על התביעה שכנגד אותה אגרה שהיה צריך לשלמה אילו היתה התביעה שכנגד נושא לתובענה נפרדת.
11. תובענה או ענין שנמחקו מרשימת המשפטים והוגשה בקשה, תוך חמישה-עשר יום מיום מתן צו המחיקה להחזירם לרשימה, אם ניתן בנוכחות התובע או המבקש – או מיום שנמסר לו הצו האמור, אם ניתן שלא בנוכחותו – תשולם בעד החזרתם מחצית האגרה המשתלמת בהגשתם הראשונה; הוגשה הבקשה כתום המועד האמור – תשולם האגרה האמורה במלואה.
12. (א) נגמר הדיון בתביעה, בערעור, או בכל ענין אחר לפני מתן פסק הדין לפי בקשת מגיש התביעה, הערעור או הענין האחר, תוקטן האגרה –
- (1) ב-50% אם נגמר הדיון לפני שבית הדין התחיל בשמיעת ראיות או, אם אין על בית הדין לשמוע ראיות, לפני שהתחיל בשמיעת טענותיהם של בעלי הדין;
- (2) ב-25% אם נגמר הדיון לאחר שמיעה כאמור, ולמגיש התביעה, הערעור או הענין האחר יוחזר כל סכום ששולם על חשבון האגרה והעודף על סכום האגרה המוקטנת.
- (ב) הוראות תקנת משנה (א) לא יחולו על אגרת בקשה שאינה עולה על 3 לירות.
- (ג) לענין תקנה זו –
- “תביעה” – לרבות תביעה נגדית;
- “ערעור” – לרבות ערעור נגדי;
- “פסק-דין” – לרבות צו או החלטה;
- “שמיעת ראיות” – לרבות ביקור במקום על ידי בית הדין וקבלת ראיות על ידי עדות מומחים.
13. תובענה שחזרו וערערו על פסק דין שניתן בה, לאחר שהוחזרה מאת בית הדין הרבני אל בית דין אזורי עקב ערעור קודם של אותו מערער – אין המערער חייב בתשלום אגרה על כל ערעור נוסף על הראשון.
14. לא תשולם אגרה –
- (1) בעד העתק מאושר אחד מפסק דין, מצו או מהחלטה לכל בעל דין שדרש זאת תוך חודש ימים מיום פסק הדין, הצו או ההחלטה;
- (2) בעד העתק מאושר מפסק דין, מצו או מהחלטה, הנמסר לאדם שיש חובה למסרו לו מכוח דין או פסק דין;
- (3) בעד העתק של פסק דין, של צו או של החלטה שמקבלו חייב על פי דין לפרסמו;
- (4) בעד בקשה למתן רשות למסור מסמך משפטי שלא באמצעות בית הדין;

צירוף תביעות בתובענה אחת

אגרה בעד תביעה שכנגד

חידוש משפטים

החזרת חלק האגרה

ערעורים חוזרים

ענינים פטורים מאגרה

(5) בעד בקשה לביטול או למחיקת תביעה, תביעה נגדית, ערעור, ערעור נגדי או כל ענין אחר;

(6) בעד בקשה להחזרת אגרה בהתאם לתקנה 12;

(7) בעד בקשה לדחות תשלום אגרת תביעה, אגרת בקשה או אגרת ערעור;

(8) בעד בקשה לדחיית מועדו של משפט אם הדחיה מתבקשת מחמת שירותו של בעל דין או עורך דין בכוחות המילואים של צבא-הגנה לישראל;

תק' תשי"ח-1958

(9) בעד בקשה לעיון בתיק בית הדין.

תק' תשע"ב-2012

14א. בתביעה למזונות ובכל הליך בה, יהיה התובע פטור מאגרה; אך אם נצטווה בעל הדין שכנגד לשלם את הוצאות המשפט, יהיה אותו בעל דין חייב באגרה החלה בעד תביעה לפי סכום המזונות החדשי כפי שנפסק. סכום האגרה ייחשב כחוב לפי פסק דין שניתן לטובת המדינה.

אגרת התביעה למזונות
תק' תשכ"ב-1962

15. (א) בתקנה זו "הכתב העיקרי" – הכתב של התובענה, הענין או ההליך.

דחיית תשלומה של
אגרה

(ב) רצה בעל דין לטעון בכל תובענה, ענין או הליך שאין ביכולתו לשלם את האגרה או חלק ממנה, יצרף לכתב העיקרי, בשעת הגשתו לבית הדין, בקשה לוועדה לדחיית תשלום האגרה.

(ג) הוגשה בקשה כאמור והועדה נוכחת, שאין ביכולתו של המבקש לשלם את האגרה או חלק ממנה – ותעודה של לשכת סעד משפטי תשמש ראיה לכאורה על כך – והיא סבורה שיש למבקש סיכוי להצליח בתובענה, בענין או בהליך, תהיה רשאית –

תק' תשי"ח-1958

(1) לדחות את תשלום האגרה או חלק ממנה;

(2) להגביל את דחיית תשלומה של האגרה לאותה תביעה שבתובענה או לאותו ענין או הליך, או לאותו חלק מהם, הנראים לה כסבירים מבחינת סיכויי ההצלחה של המבקש;

(3) להרשות את תשלומה של האגרה או כל חלק ממנה, בשיעורים תוך מהלך המשפט.

(ד) (בוטלה).

תק' תשי"ח-1958

(ה) סירבה הועדה לבקשה, כולה או מקצתה, רשאית היא באותו מעמד להרשות למבקש לשלם את האגרה שתשלומה לא נדחה תוך הזמן שתקבע, ובלבד שלא יעלה על חמישה עשר יום, ומששולמה תוך אותו זמן, יראו את התשלום כאילו נעשה ביום שבו הוגשה הבקשה.

(ו) סירבה הועדה לבקשה מבלי שהרשתה את תשלומה של האגרה תוך זמן קבוע, ולא שולמה באותו יום או שהרשתה את תשלומה תוך זמן קבוע והמבקש לא מילא אחר ההחלטה, ימחק בית הדין את הכתב העיקרי.

(ז) דחתה הועדה את תשלומה של חלק מהאגרה ואותו חלק מהאגרה שתשלומה לא נדחה לא שולם באותו יום או תוך הזמן שנקבע, ימחק בית הדין את הכתב העיקרי.

- (ח) הגבילה הועדה את דחיית תשלומה של האגרה כאמור בתקנת משנה (ג) פסקה (2), יגיש המבקש כתב עיקרי מתוקן בהתאם להגבלה, או ישלם את ההפרש שבין האגרה המלאה והאגרה שתשלומה נדחה תוך הזמן שתקבע הועדה, ובלבד שלא יעלה על חמישה עשר יום, והכתב העיקרי המתוקן שהוגש תוך זמן שנקבע, יראו אותו כאילו הוגש ביום שבו הוגש הכתב העיקרי.
- (ט) הורשה תשלומה של אגרה בשיעורים תוך מהלך המשפט ולא שולם שיעור בזמנו, רשאי בית הדין למחוק את הכתב העיקרי או, אם הראו לו טעם מספיק לכך, להאריך את זמן תשלומה של השיעור.
- (י) נמחק כתב עיקרי לפי תקנות משנה (ו), (ז) ו-(ט), יראו אותו כאילו לא הוגש.
16. בכפוף לתקנות 15, 17, 19 ו-20 חייב כל מבקש דחיית תשלום אגרה שנעתרו לבקשתו, כולה או מקצתה, לשלם או להשלים את האגרה עד מלוא הסכום המגיע ממנו עם גמר הדיון בתובענה או בענין שאגרתו נדחתה, במלואה או בחלקה.
17. (א) נגמר הדיון בתובענה, בענין או בהליך, רשאי החייב בתשלום אגרה או בחלק ממנה לבקש מאת הועדה לפטרו לחלוטין מהסכום שהוא חייב בו או מחלק ממנו.
- (ב) משהוגשה בקשה כאמור ונוכחה הועדה כי אין ביכולתו של המבקש לשלם את הסכום שהוא חייב בו, לא אותה שעה ולא תוך תקופה סבירה – רשאית היא לפטרו לחלוטין מתשלום הסכום שהוא חייב בו או מחלק ממנו.
- (ג) בתקנה זו ובתקנה 16 "גמר דיון" – לרבות ביטול, מחיקה, עיכוב הדיון והפסקות דיון.
18. הוראות תקנות 15, 16 ו-17 בדבר דחיית אגרה ופטור הימנה יחולו גם על הגשת ערעור או בקשה ועל כל הליך בהם, בשינויים המחוייבים לפי הענין.
19. מי שביקש דחיית אגרה על פי תקנות אלה ועד שנגמר המשפט או הערעור או ההליך, הכל לפי הענין, נעשה בר-יכולת לשלם את האגרה, יצווה בית הדין להפסיק את הליכי הדיון עד שישולמו כל האגרות שהמבקש נתחייב בהן במשפט, בערעור או בהליך.
20. לא שילם מבקש הדחיה את האגרות שתשלומן נדחה ולא עשה מיד למען הוצאה לפועל של פסק הדין, הצו או ההחלטה או של חלק מהם, יתן בית הדין צו בדבר תשלום האגרות על ידי מבקש הדחיה שיימסר עם העתק פסק הדין, הצו או ההחלטה למשרד ההוצאה לפועל לשם גבייתן ממבקש הדחיה או מבעל דינו, אם נצטווה אותו בעל דין לשלם את הוצאות התובענה או ההליך או הערעור.
21. הממשלה וכל שהוסמך לייצגה פטורים מאגרת בית דין; אך אם נצטווה בעל הדין שכנגד לשלם את הוצאות המשפט, יהיו האגרות שהיה צריך לשלמן, אלמלא הוראות תקנה זו, חלק מהחוב בפסק הדין וכלולים בו ולאחר גבייתן ישולמו לבית הדין שנתן את פסק הדין.

תשלום האגרה שנדחתה

פטור מאגרה שנדחתה

תק' תשי"ח-1958

דחיה ופטור באגרת ערעור ובקשות

מבקש דחיה שנעשה בר-יכולת

גביית אגרות שנדחו

דין האגרה בתובענות הממשלה

22. (א) נדרש הליך או ענין על ידי האפוטרופוס הכללי, לא יידרש לשלם אגרה בעדם על פי תקנות אלה אם הגיש לבית הדין בשעת הדרישה הצהרה, כי ברכוש האדם המתנהל על ידיו ושלגביו נדרש ההליך או הענין אין כספים לתשלום האגרה; אולם חייב הוא בתשלום האגרה האמורה כשהגיעו לידי כספים כאמור.

פסוק האפוטרופוס הכללי

(ב) הוראות התקנה 19 יחולו על תשלום אגרות כאמור, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

23. (בוטלה).

תק' תשס"ט-2009

24. כל האגרות ייגבו על פי פסק דין, צו או החלטה אחרת שניתנו באותו משפט ממי שנתחייב בהן בהוצאות המשפט ובמידה שנתחייב כאמור ללא צורך בפסק מיוחד.

אגרות – חלק מפסק דין

25. האגרות ששולמו בעד תובענות, ערעורים או הליכים במשפטים התלויים ועומדים בבית דין או בהוצאה לפועל ביום פרסום תקנות אלה ברשומות, יראו אותן כאילו שולמו כדין ובשיעור הראוי, אם שולמו לפי דרגת האגרות שהיתה נהוגה בשעת תשלומן.

הוראות מעבר

26. לתקנות אלה ייקרא "תקנות הדיינים (אגרות), תשי"ז-1957".

השם

הודעה תשע"ג-2012

תוספת ראשונה (תקנה 3)

האגרה בשקלים חדשים

1. נישואין
 - (א) בקשה להיתר נישואין 247
 - (ב) אישור פסק דין סופי להיתר נישואין על ידי נשיא בית הדין הרבני הגדול (כולל חתימת 100 רבנים) 342
 - (ג) בקשה להתיר סידור נישואין למעוברת או לאישה בתוך 90 ימים מיום מתן הגט או מיום מיתת הבעל 247
 - (ד) כל תביעה או בקשה בקשר לקיום או ביטול נישואין 247
 - (ה) בקשה לעיכוב נישואין 247
 - (ו) אישור הסכם ממון לפי סעיף 2 לחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973 247
 - (ז) תביעת כתובה מעיזבון 342
 - (ח) בקשה לאישור רווקות או פנוי לצורך סידור נישואין 247
2. שלום בית
 - (א) תביעה לשלום בית כולל בקשות לצווים הנלווים לתביעה 247
 - (ב) הליך ביניים בנפרד מהתביעה 247

247	(ג) כוללת התביעה תביעות כספיות, תוספת של 1/2% מערך התביעה אך לא פחות מ-	
	מזונות	3.
פטור מאגרה	(א) תביעת מזונות וכל הליך הקשור בתביעה שהגיש התובע, לרבות מזונות ילדים	
247	(ב) תביעה או בקשה לביטול פסק-דין בענין מזונות או להפחתת שיעור המזונות	
	גירושין	4.
342	(1) (א) תביעה לגירושין – כולל כריכת מזונות, החזקת ילדים וכל צווי העזר הנלווים	
342	(ב) תביעה לחלוקת רכוש הכרוכה בגירושין	
342	(ג) כוללת התביעה תביעות כספיות שאינן ניתנות להערכה בכסף	
247	(ד) כוללת התביעה תביעה שניתן להעריכה בכסף – 1% מערך התביעה אך לא פחות מ-	
342	(ה) תביעה או בקשה לצו הפרדה בנוסף לתביעה העיקרית	
342	(ו) תביעה להכרזה כמורד(ת)	
247	(ז) הליך ביניים המוגש בנפרד מהתביעה	
247	(2) מתן תוקף פסק-דין להסכם גירושין – גם לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973 (לרבות הסכם בענין מזונות)	
247	(3) (א) בקשה לסידור גט, כאשר שני הצדדים נמצאים בארץ	
342	(ב) בקשה לסידור גט, כאשר אחד הצדדים נמצא בחוץ לארץ	
פטור מאגרה	(ג) סידור גט כאשר שני הצדדים נמצאים בארץ	
342	(ד) סידור גט על ידי שליח (בארץ) תוספת ל-(א)	
342	(ה) סידור גט מחוץ לבית הדין – תוספת ל-(א)	
247	(ו) בקשה למסירת גט שנשלח ממקום אחר	
342	(ז) בקשה למסירה מחוץ לבית הדין, של גט שנשלח ממקום אחר – תוספת ל-(ו)	
	(ח) נעשה הסדר מיוחד לסידור הגט או למסירתו ישולמו, בנוסף לאגרות האמורות, כל ההוצאות הכרוכות בהסדר זה.	
247	(4) (א) תעודת גירושין – לכל צד	
247	(ב) העתק מאושר של תעודת גירושין	
342	(5) (א) בקשה לאישור גירושין	

342	(ב) אישור גירושין שסודרו בארץ, תוספת ל-(א)	
	(ג) אישור גירושין שסודרו בחוץ לארץ, תוספת ל-(א)	
342	(ד) בקשה וסידור גט של עיגון	פטור מאגרה
	(ה) סידור גט שנעשה ביזמת בית הדין	פטור מאגרה
	חליצה	5.
	בקשה לחליצה וסידורה	פטור מאגרה
	אפוטרופסות	6.
247	(א) בקשה למינוי אפוטרופוס לפסול דין או לקטין	
	(ב) בקשה למינוי אפוטרופוס לפסול דין או לקטין לצורך משפט	פטור מאגרה
342	(ג) בקשה למינוי מנהל רכושו של נעדר	
	(ד) בקשת אפוטרופוס או מנהל למתן הוראות	פטור מאגרה
	(ה) בקשת הורה לקבלת אפוטרופסות ייחודית על קטין או בקשה למינוי אפוטרופוס נוסף	פטור מאגרה
	החזקת ילדים	7.
247	בקשה להחזקת ילדים	
	אימוץ	8.
247	בקשה לאימוץ, ובקשר עם האימוץ לאחר מתן צו אימוץ	
	(בוטל)	9.
	הקדשות	10.
247	(א) בקשה לכינון הקדש (כולל אישור שטר ההקדש)	
247	(ב) בקשה למנות מנהל הקדש	
247	(ג) בקשה להתנגד למינוי מנהל הקדש	
	(ד) בעד מתן צו מינוי מנהל הקדש או צו לביטול מינוי מנהל הקדש	247
342	(ה) בקשה לביטול הקדש	
342	(ו) בקשה לביטול מינוי מנהל הקדש	
	(ז) בקשת מנהל הקדש למתן הוראות	פטור מאגרה
	גירות	11.
342	(א) בקשה לגירות	
	(ב) סידור גירות ללא הבדל במספר המתגיירים שבאותה משפחה, תוספת ל-(א)	342
247	(ג) (1) תעודת גירות	
44	(2) העתק תעודת גירות	
	(ד) סידור גירות לחומרה	פטור מאגרה

12. **תביעות ממון**
- (א) בקשה לדון בתביעה (לרבות תביעות לבוררות מוסכמת של דיינים בגימלאות) 42
- (ב) עם חתימת שטר הבוררות – נוסף על (א) – התובע בלבד 247
- (ג) פסק דין בתביעה, לרבות תביעה שכנגד – התובע בלבד 44
13. **הזמנות ומשלוחים של כתבי בית דין והוצאות מיוחדות**
- (א) משלוח הזמנות לבעלי הדין או לעדים, ולענין פרט זה – דין משלוח מסמך בארץ כדין משלוח הזמנה פטור מאגרה
- (ב) משלוח הזמנה או כתב בית דין מחוץ לארץ או שלא על ידי הדואר – בהסדר מיוחד – ישולמו כל ההוצאות הכרוכות בהסדר זה בידי המבקש.
14. **גביית עדות והשבעות**
- (א) גביית עדות מחוץ לבית הדין הדן בענין 342
- (ב) גביית עדות לשם העברתה לחוץ לארץ 342
- (ג) השבעה מחוץ לבית הדין הדן בענין 342
- (ד) השבעה לשם העברתה לחוץ לארץ 342
15. **ערעורים**
- (א) הודעת ערעור או ערעור שכנגד 247
- (ב) בקשה למתן רשות לערעור או בעד בקשה להארכת זמן הגשת ערעור 44
- (ג) הוחלט לדון בבקשה כבערעור עצמו, תוספת ל-(ב) 247
16. **העתקים**
- (א) העתק מפסק דין או מהחלטה, מפרוטוקול ומכל מסמך אחר, או חלק מהם 2
- (ב) אישור העתק מכל מסמך הנזכר ב-(א) 2
17. **פסקי דין שניתנו בהעדר בעל דין –**
- בקשה לביטול פסק דין שניתן על ידי בית דין רבני אזורי או על ידי בית הדין הגדול לערעורים שלא בפני בעל הדין 247
- הוגשה הבקשה תוך חמישה עשר ימים מיום שהודע פסק הדין למבקש פטור מאגרה
18. **צווי עיקול, צווי עיכוב וצווי מניעה**
- (א) בקשה למתן צו עיקול, צו עיכוב נסיעה או צו מניעה (כולל מתן הצו) 247

247	(ב) בקשה לביטול צו עיקול, צו עיכוב נסיעה או צו מניעה (כולל מתן הצו)
247	(ג) בקשה לביטול הצו כאמור שניתן במעמד בעל דין אחד (כולל מתן הצו)
19. שונות	
1,218	(א) בקשה לרשיון לטוען רבני לפעול כמורשה
342	(ב) בקשה להעביר תביעה או תיק מבית דין אחד למשנהו או מהרכב להרכב באותו בית דין
247	(ג) בקשה לאשר זהות שמות במסמכים שונים
פטור מאגרה	(ד) בקשה לדחות את תאריך הדיון או להקדימו, או לדחות תאריך הקראת פסק דין או להקדימו
44	(ה) בקשה לאשר שהמבקש הוא צד למשפט
342	(ו) בקשה לתיקון המצב האישי
247	(ז) בקשה לתעודת רווקות
247	(ח) בקשה לקביעת כשרות יוחסין או אבהות
247	(ט) בקשה לאישור אלמנות
247	(י) בקשה לאישור יהדות
247	(יא) בקשה לאישור שהמבקש כהן או שאיננו כהן
	(יב) השלמת פקדונות במזומנים או בשטרות בהתאם לפסק הדין פטור
247	(יג) בקשה שלא נקבעה לה אגרה
247	(יד) אישור חתימה על תצהיר שלא במהלך הדיון
44	(טו) תצהיר בפני דיין לפי חוק שירות בטחון

תוספת שניה

(תקנה א3)

הודעה תשע"ג-2012

אגרת פרוטוקול

בשקלים חדשים

1. הליך לפי פרטים 4(1)א, 10(ה), 10(ו), 12(ב), 15(ג) לתוספת הראשונה
96
2. הליך לפי פרטים 2(א), 3(א), 3(ב), 4(1)ב, 4(1)ג, 4(1)ד, 4(1)ו, 5(א), 7, 10(א), 10(ב), 10(ג), 14(ג), 14(ד), 19(1) לתוספת הראשונה
69
3. כל הליך אחר הקבוע בתוספת הראשונה
פטור

משה שפירא
שר הדתות

י"ז בסיון תשי"ז (16 ביוני 1957)

תקנות הדיינים (החזרת פיקדונות בבתי דין רבניים), תשנ"ט-1999*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 27 לחוק הדיינים, תשט"ו-1955, ושאר סמכויותי לפי כל דין, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –
 - "בית דין רבני" – כמשמעותו בחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953;
 - "הפרשי הצמדה" – תוספת לסכום שיש להחזירו לפי תקנות אלה, לפי שיעור העליה של המדד, מן המדד שפורסם סמוך לפני יום ההפקדה ועד המדד שפורסם סמוך לפני יום התשלום בפועל;
 - "זכאי" – אדם שלשם הבטחת תשלום שיגיע לו הופקד פיקדון, או האדם שהפקיד את הפיקדון, לפי הענין;
 - "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת מדי פעם בפעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
 - "מפקיד" – אדם שהפקיד פיקדון;
 - "פיקדון" – פיקדון, עירבון, ערובה או ערבות, שהופקדו לפי הוראת בית הדין הרבני.
2. (א) הופקד סכום כסף כפיקדון בקופת בית הדין או בחשבון בנק הדואר של המשרד לענייני דתות ובית הדין ציווה לשלמו, כולו או מקצתו לזכאי, או שהגיע המועד שבו קמה למפקיד או לזכאי הזכות לדרוש את יתרת סכום הפיקדון (להלן – היתרה) לזכאי או למפקיד, תשלום היתרה לזכאי או למפקיד, בצירוף הפרשי הצמדה לתקופה שמיום ההפקדה עד יום תשלומה בפועל.
 - (ב) יתרה ששולמה בתוך שלושה חודשים מיום הפקדתה, לא ייוספו עליה הפרשי הצמדה.
3. היתרה תשולם לזכאי או למפקיד בשיק או בהעברה בנקאית לחשבונו של הזכאי או המפקיד, והתאריך המופיע על גבי השיק או תאריך ההעברה ייחשב כיום תשלום היתרה בפועל.
4. תקנות בתי הדין הרבניים (החזרת פיקדונות וקנסות), תשמ"ו-1985 – ביטול בטלות.
5. תחילתן של תקנות אלה 30 ימים מיום פרסומן.
 - כ' בתמוז תשנ"ט (4 ביולי 1999)
 - אליהו סויסה
 - השר לענייני דתות

החזרת פיקדונות
תק' תשס"ה-2004

ביצוע התשלום

ביטול

תחילה

* פורסמו ק"ת תשנ"ט מס' 5991 מיום 15.7.1999 עמ' 1082.

תוקנו ק"ת תשס"ה מס' 6358 מיום 30.12.2004 עמ' 280 – תק' תשס"ה-2004.

פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971*

פרק א': עדות שבעל-פה

סימן א': הזמנת עדים וכשרותם

* פורסם דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

תוקן ס"ח תשל"ג מס' 705 מיום 19.7.1973 עמ' 191 (ה"ח תשל"ב מס' 1002 עמ' 36) – תיקון מס' 1.

ס"ח תשל"ג מס' 711 מיום 2.8.1973 עמ' 236 (ה"ח תשל"ב מס' 995 עמ' 265) – תיקון מס' 2.

ס"ח תשל"ו מס' 813 מיום 11.6.1976 עמ' 203 (ה"ח תשכ"ט מס' 854 עמ' 361) – תיקון מס' 3 בסעיף 52 לחוק הנוטריונים, תשל"ו-1976; תחילתו ביום 11.6.1977.

ס"ח תשל"ח מס' 908 מיום 10.8.1978 עמ' 206 (ה"ח תשל"ח מס' 1342 עמ' 206) – תיקון מס' 4 בסעיף 11 לחוק בנק ישראל (תיקון מס' 11), תשל"ח-1978.

ס"ח תשמ"ב מס' 948 מיום 29.11.1979 עמ' 14 (ה"ח תשל"ח מס' 1352 עמ' 260) – תיקון מס' 5 [במקור מס' 4]. ת"ט ס"ח תשמ"ב מס' 958 מיום 31.1.1980 עמ' 58.

ס"ח תשמ"א מס' 1030 מיום 15.6.1981 עמ' 305 (ה"ח תשמ"ב מס' 1456 עמ' 228) – תיקון מס' 6 בסעיף 27 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981; תחילתו ביום 1.10.1981.

ס"ח תשמ"ב מס' 1057 מיום 4.8.1982 עמ' 197 (ה"ח תשמ"ב מס' 1477 עמ' 376) – תיקון מס' 7 [במקור מס' 6]. ת"ט ס"ח תשמ"ב מס' 1059 מיום 19.8.1982 עמ' 216.

ס"ח תש"ן מס' 1290 מיום 7.12.1989 עמ' 11 (ה"ח תשמ"ט מס' 1947 עמ' 146) – תיקון מס' 8 בסעיף 5 לחוק העונשין (תיקון מס' 26), תש"ן-1989.

ס"ח תשנ"א מס' 1338 מיום 3.1.1991 עמ' 54 (ה"ח תש"ן מס' 2001 עמ' 223) – תיקון מס' 9.

ס"ח תשנ"ב מס' 1396 מיום 14.4.1992 עמ' 225 (ה"ח תש"ן מס' 1985 עמ' 154) – תיקון מס' 10 בסעיף 60 לחוק-יסוד: הממשלה; תחילתו ביום 18.6.1996.

ס"ח תשנ"ה מס' 1534 מיום 25.7.1995 עמ' 367 (ה"ח תשנ"ד מס' 2278 עמ' 478) – תיקון מס' 11 בסעיף 10 לחוק המחשבים, תשנ"ה-1995; תחילתו שלושה חודשים מיום פרסומו.

ס"ח תשנ"ו מס' 1574 מיום 8.3.1996 עמ' 164 (ה"ח תשנ"ה מס' 2347 עמ' 230, ה"ח תשנ"ה מס' 2411 עמ' 510) – תיקון מס' 12 בסעיף 65 לחוק העובדים הסוציאליים, תשנ"ו-1996; תחילתו שלושה חודשים מיום פרסומו.

ס"ח תשנ"ח מס' 1640 מיום 5.12.1997 עמ' 17 (ה"ח תשנ"ז מס' 2562 עמ' 70) – תיקון מס' 13 בסעיף 9 לחוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון מס' 3), תשנ"ח-1997.

ס"ח תש"ס מס' 1746 מיום 21.7.2000 עמ' 229 (ה"ח תשנ"ז מס' 2639 עמ' 464) – תיקון מס' 14 בסעיף 14 לחוק העונשין (תיקון מס' 56), תש"ס-2000.

ס"ח תשע"ב מס' 2369 מיום 17.7.2012 עמ' 511 (ה"ח הממשלה תשע"ב מס' 680 עמ' 786) – תיקון מס' 15.

1. (א) מותר להזמין כל אדם ליתן עדות שהיא קבילה ושייכת לענין; והוא, כשאין הוראה אחרת בפקודה זו.
 - (ב) בית המשפט רשאי, לפי שיקול דעתו, לסרב להוציא הזמנה אם אין בה צורך או אם ראה שנתבקשה למטרה שאיננה גילוי האמת.
 2. הכל כשרים להעיד בכל משפט, בכפוף לאמור בסעיפים 3 ו-4, ואין אדם פסול להעיד מפני שהוא בעל דין בתובענה אזרחית, או מתלונן או נאשם במשפט פלילי, או מפני שהוא מעבירו, עובדו, בן זוגו או קרובו של התובע, המתלונן, הנתבע או הנאשם, או מפני שהורשע או נושא עונש על עבירה.
 3. במשפט פלילי אין בן זוג כשר להעיד לחובת בן זוגו, ואין כופים אותו להעיד לחובת אדם המואשם יחד עם בן זוגו בכתב אישום אחד.
 4. במשפט פלילי אין הורה וילד כשרים להעיד האחד לחובת משנהו, ואין כופים אחד מהם להעיד לחובת אדם המואשם יחד עם משנהו בכתב-אישום אחד.
 5. הסייגים שבסעיפים 3 ו-4 לא יחולו במשפט פלילי בשל אחד מאלה:
 - (1) חבלת גוף או אלימות או איום באחד מאלה;
 - (2) עבירה לפי סעיפים 337 או 362 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן — חוק העונשין), או לפי סימן י' בפרק ח' ולפי סימנים ה' או ו' בפרק י' לחוק העונשין, שעבר בן זוג נגד בן זוגו, הורה נגד ילדו או ילד נגד הורהו;
 - (2א) עבירה לפי סעיף 287 לחוק העונשין, לענין הפרת צו הגנה לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991, או לענין הפרת צו שיפוטי אחר לפי כל דין, שעניינו הגנת בן זוגו, ילדו או הורהו של המפר, מפניו;
 - (3) עבירה לפי סעיפים 244 עד 246, 249 ו-249א לחוק העונשין, שנעברה בקשר לאחת העבירות המפורטות בסעיף זה;
 - (4) נסיון לעבור אחת העבירות המפורטות בסעיף זה.
 6. נקרא בן זוג להעיד לזכות בן זוגו, או נקרא הורה או ילד להעיד זה לזכותו של זה, תהא העדות, בין בחקירה ראשית ובין בחקירה שכנגד מטעם התביעה, כשרה לשמש ראיה להוכחת אשמתו של הנאשם.
 7. במשפט אזרחי יכול בעל דין להעיד לעצמו או להיות מוזמן להעיד ליריבו.
 8. בסימן זה, "ילד" — לרבות מאומץ, ו"הורה" — לרבות מאמץ.
- סימן ב': עדות על אמרות
9. עדות על אמרה שנאמרה בשעה שנעשה, לפי הטענה, מעשה עבירה, או בסמוך לפניו או לאחריו, והאמרה נוגעת במישרין לעובדה השייכת לענין, תהא קבילה אם אמר אותה אדם שהוא עצמו עד במשפט.
 10. עדות על אמרה שאמר אדם שנעשה בו, לפי הטענה, מעשה אלימות, והאמרה נוגעת לאותו מעשה או לנסיבות-לואי שלו, תהא קבילה אף אם האדם

עדות לזכות בן משפחה — ראיה לחובתו

עדות לעצמו או ליריב

הגדרות

אמרה עד בעת ביצוע עבירה

אמרה של קרבן אלימות

שאמר אותה אינו נוכח כעד ואף אין להביאו למשפט משום שהוא נפטר או תשוש או חולה או נעדר מן הארץ, ובלבד שנתקיימה באותה אמרה אחת מאלה:

- (1) היא נאמרה בשעת מעשה האלימות, או בסמוך לאחריו, או לאחר שהיתה לו ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו;
- (2) היא נוגעת למעשה האלימות לפי סדר האירועים עד כדי היותה חוליה בשלשלת הנסיבות הקשורות במישרין לביצוע העבירה;
- (3) היא נאמרה בשעה שהוא היה גוסס, או האמין שהוא גוסס, בעקבו של מעשה האלימות.

10א. (א) אמרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אם נתקיימו אלה:

- (1) מתן האמרה הוכח במשפט;
- (2) נותן האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו;
- (3) העדות שונה, לדעת בית המשפט, מן האמרה בפרט מהותי, או העד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי אינו זוכר את תכנה.

(ב) בית-המשפט רשאי לקבל אמרה כאמור בסעיף קטן (א) אף אם נותן האמרה איננו עד, בין משום שהוא מסרב להעיד או אינו מסוגל להעיד, ובין שלא ניתן להביאו לבית-המשפט משום שאינו בחיים או לא ניתן למצאו, ובלבד שבית-המשפט שוכנע שמנסיבות הענין עולה, כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את נותן האמרה מלתת את העדות.

(ג) בית המשפט רשאי לסמוך ממצאיו על אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה, או על חלקה, והוא רשאי להעדיף את האמרה על עדותו של העד, והכל אם ראה לעשות כן לנוכח נסיבות הענין, לרבות נסיבות מתן האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט, והטעמים יירשמו.

(ד) לא יורשע אדם על סמך אמרה שנתקבלה לפי סעיף זה אלא אם יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.

10ב. אמרה בכתב שניתנה מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אף אם נותנה אינו עד במשפט, אם שני הצדדים הסכימו לכך ותוכן האמרה לא היה שנוי במחלוקת, ובלבד שהנאשם היה מיוצג על ידי עורך דין.

10ג. אין האמור בסעיפים 10א ו-10ב כדי להכשיר ראיה שאינה קבילה מסיבה אחרת שבדין או לפסול ראיה שהיא כשרה לפי דין אחר.

11. אמרתו של נאשם מותר להוכיח בעדותו של אדם ששמע אותה; נרשמה האמרה בכתב והנאשם חתם עליה או קיים אותה באופן אחר, מותר להוכיחה בעדות על כך ממי שהיה נוכח באותו מעמד. אמרה שנרשמה כאמור מותר להוכיחה אף בתצהיר בכתב של מי שהיה נוכח באותו מעמד, אם הנאשם מיוצג וסניגורו הסכים לכך או — כאשר האמרה נוגעת לאישום בעוון או בחטא — אם הנאשם, במענה לשאלת בית המשפט ולאחר שבית המשפט הסביר לו את

אמרת עד מחוץ לבית המשפט (תיקון מס' 5) תש"ס-1979

קבלת אמרה בהסכמה (תיקון מס' 5) תש"ס-1979

שמירת דינים (תיקון מס' 5) תש"ס-1979

הוכחת אמרה של נאשם (תיקון מס' 5) תש"ס-1979
ת"ט תש"ס-1980

זכותו לחקור את נותן התצהיר, אישר שקרא את האמרה או שהיא הוקראה לו, אינו כופר בכך שהאמרה היא אמרתו וויתר על חקירת מקבל האמרה.

12. (א) עדות על הודיית הנאשם כי עבר עבירה, תהא קבילה רק אם הביא התובע עדות בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודיה ובית המשפט ראה שההודיה היתה חפשית ומרצון.

(ב) בית המשפט רשאי לקבל כראיה, להוכחת הנסיבות שבהן ניתנה הודיית נאשם, גם תצהיר בכתב של מקבל ההודיה, שבו הוא מפרט את נסיבות גביית ההודיה ומצהיר כי ההודיה היתה חפשית ומרצון, והוא אם נתקיים אחד מאלה:

(1) הנאשם מיוצג וסניגורו ויתר על חקירת מקבל ההודיה;

(2) ההודיה היתה על עבירה שהיא עוון או חטא והנאשם, במענה לשאלת בית המשפט ולאחר שבית המשפט הסביר לו את זכותו לחקור את נותן התצהיר, אישר שקרא את ההודיה או שהיא הוקראה לו, אינו כופר בכך שההודיה היתה חפשית ומרצון וויתר על חקירת מקבל ההודיה.

סימן ג': עדות מחוץ למדינה

13. (א) לפי בקשת בעל דין במשפט אזרחי רשאי בית המשפט, אם נראה צורך למען הצדק ולפי התנאים שהורה עליהם, לצוות שעד או כל אדם אחר ייחקר בתצהיר על-ידי אדם פלוני ובמקום פלוני שמחוץ לתחום שיפוטו של בית המשפט, ורשאי בית המשפט ליתן הוראה בכל דבר הכרוך באותה חקירה, כפי שייראה סביר וצודק, ורשאי הוא להתיר לכל בעל דין להגיש את פרוטוקול העדות כראיה באותו משפט.

(ב) אדם שהורו לו לערוך חקירה כאמור רשאי להשביע ולערוך דו"ח מיוחד לבית המשפט בדבר החקירה ובדבר התנהגותו של כל עד או אדם אחר בה או בדבר היעדרו ממנה, ורשאי בית המשפט להורות על כל הליך וליתן כל צו כפי שייראה לו צודק.

14. על אף האמור בחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965, מקום שנגבתה עדות מחוץ לתחום שיפוטם של בתי המשפט בישראל, מכוח כל אמנה, הסכם או דין, לצורך הליך פלילי בישראל, רשאי בית המשפט להתיר שפרוטוקול העדות שניתנה כאמור יוגש כראיה במשפט, ובלבד שבית המשפט ראה להנחת דעתו שיש סיבה מספקת להיעדרו של העד שהעיד לפי הפרוטוקול וכי לנאשם או לעורך דינו ניתנה הזדמנות לחקור את העד חקירה שכנגד בשעה שנגבתה העדות.

פרק ב': עדות שבכתב

סימן א': תצהירים

15. (א) מקום שמותר לאדם על-פי דין, או שנדרש אדם, להוכיח דבר על-ידי תצהיר בכתב, בשבועה או בהן צדק, יהיה תצהירו בכתב ראייה כשרה, אם הוזהר המצהיר כי עליו להצהיר את האמת וכי יהא צפוי לענשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן.

(ב) האזהרה לפי סעיף קטן (א) תינתן, ונתינתה תאושר על פני התצהיר, על-ידי אחד מאלה:

- (1) שופט;
- (2) דיין בבית דין דתי;
- (3) היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה, פרקליטי מחוז, פרקליטי נפה, וסגני פרקליט המדינה ופרקליטי המחוז ועוזריהם;
- (4) עורך-דין;
- (5) ראש רשות מקומית;
- (6) אדם אחר שהסמיכו לכך שר המשפטים¹.

16. לענין סעיף 120 לפקודת החוק הפלילי, 1936, דין תצהיר שנעשה לפי סעיף 15 כדין הצהרה בשבועה. תחולת הדין הפלילי

17. (א) הוראות סעיף 15 אינן גורעות מכוחו של בית המשפט לצוות כי המצהיר יחקר בבית המשפט, ובית המשפט ייעתר לבקשתו של בעל דין לצוות על כך; לא התייצב המצהיר, רשאי בית המשפט לפסול תצהירו מלשמש ראיה. חקירה בעל-פה

(ב) נתברר לבית המשפט, שבקשתו של בעל דין לחקור מצהיר בבית המשפט באה לשם קנטור או קלות דעת, רשאי הוא להטיל על המבקש את הוצאות החקירה.

סימן ב': שבועות

18. "רשם", לענין פקודה זו – מי שנתמנה להיות רשם או סגן רשם על פי סעיף 30 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957. הגדרה

19. רשם או שופט בית משפט שלום רשאי – לכל ענין שאין לגביו הוראה על כך בחיקוק אחר – להשביע אדם, או לקבל ממנו תצהיר, אם – סמכות להשביע

- (1) הדבר נדרש לבית משפט או לענין אחר בישראל, או לבית משפט או לרישום מסמך מחוץ לישראל;
- (2) האדם חייב שבועה או תצהיר;
- (3) האדם רוצה למסור הודעה בשבועה או בתצהיר;
- (4) האדם רוצה לערוך בפניו מסמך שעריכתו מחייבת שבועה או תצהיר.

סימן ג': עדות של מומחים ועובדי ציבור

19א. (א) מסמך הניתן על ידי הממשלה, ייחתם בידי ראש הממשלה או בידי שר שראש הממשלה הסמיכו לכך, או בידי מזכיר הממשלה. ראיה לפעולת הממשלה (תיקון מס' 10) תשנ"ב-1992

¹ ר' **י"פ תשל"ט מס' 2561** מיום 31.8.1979 עמ' 2084. **י"פ חשמ"א מס' 2715** מיום 28.5.1981 עמ' 1876 (רשמי מקרקעין). **י"פ תשס"ד מס' 5297** מיום 13.5.2004 עמ' 2870. **י"פ תשס"ה: מס' 5352** מיום 22.12.2004 עמ' 854 (המזכירים הראשיים בבתי דין רבניים). **מס' 5421** מיום 31.7.2005 עמ' 3620.

- (ב) אישור בכתב של מזכיר הממשלה שהממשלה עשתה דבר פלוני ישמש ראיה שאכן נעשה הדבר כאמור באישור.
20. בית המשפט רשאי, אם אין הוא רואה חשש לעיוות דין, לקבל כראיה, בכתב, חוות דעתו של מומחה בשאלה שבמדע, שבמחקר, שבאמנות או שבידיעה מקצועית (להלן – חוות דעת), ותעודה של רופא על מצב בריאותו של אדם (להלן – תעודת רופא).
21. חוות דעת ותעודת רופא שנעשו בישראל חזקה שהחתימה המופיעה בהן נכונה, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.
22. לא יקבל בית משפט כראיה חוות דעת או תעודת רופא שנעשו מחוץ לישראל, אלא כשיש עליהן אישור של נציג קונסולרי או דיפלומטי של ישראל
-
- (1) שהחתימה על חוות הדעת או תעודת הרופא ראויה לאמון;
- (2) שלפי חוקי המקום שבו נעשתה חוות הדעת או תעודת הרופא צפוי למומחה או לרופא עונש על דברי שקר הכלולים בהן.
23. בית המשפט רשאי, אם אין הוא רואה חשש לעיוות הדין, לקבל כראיה תעודה על דבר שנרשם במסמך רשמי; התעודה תהא חתומה בידי עובד הציבור שעשה את הרישום או את המעשה או קיבל את הידיעה שנרשמה, ואם אין הוא עוד באותו שירות – בידי האחראי על היחידה שבה עבד.
24. (א) חוות דעת, תעודת רופא ותעודת עובד הציבור ייערכו לפי הטפסים הקבועים בתוספת הראשונה או בדומה להם ככל האפשר.
- (ב) שר המשפטים רשאי, בתקנות, לקבוע דרך הגשתן של חוות דעת, תעודת רופא או תעודת עובד הציבור ולהביא שינויים בטפסיהן.
25. (א) חוות דעת, תעודת רופא ותעודת עובד הציבור שהוגשו כראיה לבית המשפט – דינן כדין עדות בשבועה לענין סעיף 117 לפקודת החוק הפלילי, 1936.
- (ב) לצורך סעיף זה, דין חוות דעת ותעודת רופא שנעשו מחוץ לישראל כדין חוות דעת ותעודת רופא שנעשו בישראל.
- (ג) כל חוות דעת וכל תעודת רופא יכילו הצהרת המומחה או הרופא כי הוראות סעיף זה ידועות לו.
26. (א) הוראות סימן זה אינן גורעות מכוחו של בית המשפט לצוות כי מומחה או רופא או עובד הציבור יחקרו בבית המשפט, ובית המשפט ייעתר לבקשתו של בעל דין לצוות על כך.
- (ב) נתברר לבית המשפט שבקשתו של בעל דין לחקור מומחה או רופא או עובד הציבור בבית המשפט באה לשם קנטור או מתוך קלות דעת, רשאי הוא להטיל על המבקש את הוצאות החקירה.
27. אין בהוראות סימן זה לענין עדות של עובדי הציבור –

חוות דעת מומחה ותעודת רופא

חזקת חתימה

חוות דעת ותעודת רופא שנעשו מחוץ לישראל

תעודת עובד הציבור

טפסים ותקנות

דין תעודות לפי סימן זה כדין עדות בשבועה

חקירה בעל-פה

שמירת זכויות וסמכויות

- (1) כדי לגרוע מהוראות כל חוק אחר בדבר הוכחת עובדה על ידי תעודה של עובד הציבור;
- (2) כדי לגרוע מכל דין שלפיו רשאי או חייב עובד הציבור לסרב להעיד או לסרב למסור תעודה;
- (3) כדי לגרוע מכל דין הפוסל עדות או המסייג קבלתה כראיה.

לענין סימן זה, "עובד הציבור" – 28. הגדרה

- (1) עובד המדינה, לרבות שופט, דיין בבית דין דתי, חבר הממשלה ומבקר המדינה;
- (2) עובד ההסתדרות הציונית העולמית והסוכנות היהודית לארץ-ישראל;
- (3) עובד או נושא תפקיד של גוף ציבורי אחר שקבע שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

סימן ד': תעודות ציבוריות ונכריות

בסימן זה – 29. הגדרות

"נציג דיפלומטי" – שגריר, ציר, ממונה על שגרירות או צירות, יועץ של שגרירות או צירות, מזכיר ראשון, מזכיר שני או מזכיר שלישי של שגרירות או צירות, המשמשים בתפקידם במדינת חוץ;

"נציג קונסולרי" – קונסול כללי, קונסול, סגן קונסול, קונסול כללי בפועל או סוכן קונסולרי, המשמשים בתפקידם במקום שמחוץ לישראל;

"תעודה ציבורית" – תעודה של אחד הגופים המנויים להלן שהיא מעשה חקיקה, שיפוט או ביצוע, או רשומה של מעשה כאמור, או שהיא חלק מן הרשומות הרשמיות של אחד הגופים המנויים להלן, ובכלל זה תעודה המוחזקת כרשומה, בין שנעשתה בדרך רשמית ובין בדרך אחרת; ואלה הגופים:

- (1) מדינת ישראל או הרשות הריבונית של שטח ארץ שמחוץ לישראל;
- (2) משרדי הממשלה, רשות מקומית, בית משפט, בית דין, גוף אחר בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית, נוטריון או כל גוף רשמי אחר של ישראל או של שטח ארץ שמחוץ לישראל (להלן מוסדות);
- (3) עובד המדינה, עובד רשות ריבונית של שטח ארץ שמחוץ לישראל או עובד מוסד (להלן – פקיד);

"מדפיס רשמי" –

- (1) לגבי ישראל – המדפיס הממשלתי או מי שהוכח כי הוא מורשה רשמית להדפיס את התעודה הנדונה או תעודות מן הסוג הנדון;

(תיקון מס' 3)
תשל"ו-1976

- (2) לגבי שטח ארץ שמחוץ לישראל – כל מדפיס שהוכח כי הוא המדפיס בשביל הממשלה או הרשות הריבונית של אותו שטח ארץ או מורשה כאמור בפסקה (1).
30. יפוי-כח או כל מסמך אחר שבכתב שנערכו או שהוצאו במקום שמחוץ לשטח שחל עליו משפט מדינת ישראל, מותר בכל משפט או ענין אזרחיים, ובכפוף לכל סייג מוצדק, להוכיחם באישורם של הצדדים שהוציאו, או בהצהרה שבכתב של אחד מעדי האימות, שנמסרו כנחזה בפני אחד מאלה:
- (1) נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי, וקוימו בכתב חתום בידו ובחותמתו על גבי המסמך או בנספח אליו;
- (2) נוטריון ציבורי, וקוימו בכתב חתום בידו ובחותמתו הנוטריונית ואומתו בכתב בידי נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי ובחותמתו הרשמית על גבי המסמך או בנספח אליו.
31. תעודה הנחזית מקוימת כאמור בסעיף 30, יראוה כאילו הוכחה כראוי, ואין צורך להוכיח את חתימתו או חותמתו או מעמדו הרשמי של האדם הנחזה להיות מקיים האישור או ההצהרה.
32. תעודה ציבורית ניתן להוכיח בהגשת אחת מאלה, בלי לפגוע בדרכי הוכחה אחרים:
- (1) המקור;
- (2) העתקו הברוק;
- (3) העתקו שהודפס על ידי המדפיס הרשמי;
- (4) העתקו המאושר בחותמו הרשמי או בחתימתו של הפקיד שבידו משמורתו הרשמית;
- (5) העתקו המאושר בחותמו הרשמי של המוסד שבידו משמורתו הרשמית;
- (6) העתקו המאושר בחותמו או בחתימתו של שר או של נושא משרה אחר בדרג שווה-ערך, או של פקיד בדרג ובמשרה המניחים את דעתו של בית המשפט לגבי מהימנותו של האישור;
- (7) העתקו המאושר בחותמו הרשמי של מוסד, אם מהימנותו של האישור מניחה דעתו של בית המשפט, בהתחשב עם טיבם של התעודה ושל המוסד שאישר אותה.
33. (א) תעודת אישור של נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי בשטח ארץ פלוני, תהא ראיה מספקת לכל אחת מהעובדות האלה:
- (1) כי תעודה ציבורית פלונית הודפסה בידי המדפיס הרשמי של אותו שטח ארץ;
- (2) כי חותם או חתימה פלונית הם חותמו וחתימתו הרשמיים של הפקיד הנחזה כבעל החותם או החתימה;
- (3) כי חותם פלוני הוא חותמו הרשמי של המוסד הנחזה כבעל החותם.

אין צורך להוכיח מעמדו של המקיים

הוכחת תעודות ציבוריות

תעודת אישור של נציג ישראלי

(ב) תעודת אישור של נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי, כי לפי מיטב ידיעתו ואמונתו תעודה ציבורית פלונית נמצאת במשמורתו הרשמית של פקיד פלוני או של מוסד פלוני, תהא ראייה מספקת לדבר.

34. חזקה היא, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר, כי –

(1) תעודה ציבורית, "רשומות" וכל פרסום רשמי אחר הנחזים כמודפסים בידי מדפיס רשמי – הם אמנם מודפסים למעשה כאמור;

(2) תעודה ציבורית, שפקיד מאשר, בכתב חתום בידו או בחותמו, שהיא נמצאת במשמורתו הרשמית – היא אמנם במשמורתו למעשה;

(3) תעודה ציבורית, שמוסד מאשר, בכתב חתום בחותמו, שהיא נמצאת במשמורתו הרשמית – היא אמנם במשמורתו למעשה;

(4) תעודה ציבורית, הנחזית שנערכה רשמית בידי אדם פלוני ובנסיבות פלוניות – היא אמנם נערכה כך;

(5) חותמים וחתימות רשמיים שעל תעודה ציבורית או על העתק שלה, או על תעודות אישור לפי הוראות סימן זה – הם אמיתיים וכל תיאורי המשרות של החתומים על התעודות או תעודות האישור הם מדויקים.

חזקות על תעודות ציבוריות

(תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995

34א. דבר שפורסם ב"רשומות" חזקה שנעשה כראוי, והוא הדין בכל דבר שפרסם המדפיס הממשלתי אף שלא ברשומות.

34ב. התאריך הנקוב של גליון "רשומות" הוא יום פרסומו.

"רשומות" – ראייה
(תיקון מס' 6) תשמ"א-1981

תאריך הפרסום של "רשומות"

(תיקון מס' 6) תשמ"א-1981

הגדרות
(תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995

סימן ה': רשומה מוסדית

35. בפרק זה –

"הליך משפטי" – הליך אזרחי או פלילי בפני בית משפט, שניתן להביא בו ראיות;

"מוסד" – המדינה, רשות מקומית, עסק או כל מי שמספק שירות לציבור;

"עסק" – לרבות משלח יד;

"פלט" – כהגדרתו בחוק המחשבים, תשנ"ה-1995;

"רשומה מוסדית" – מסמך, לרבות פלט, אשר נערך על ידי מוסד במהלך פעילותו הרגילה של המוסד;

"תאגיד בנקאי" – כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1980, ולרבות בנק ישראל.

36. (א) רשומה מוסדית תהא ראייה קבילה להוכחת אמיתות תוכנה בכל הליך משפטי, אם נתקיימו כל אלה –

קבילות רשומה מוסדית
(תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995

(1) המוסד נוהג, במהלך ניהולו הרגיל, לערוך רישום של האירוע נושא הרשומה בסמוך להתרחשותו;

(2) דרך איסוף הנתונים נושא הרשומה ודרך עריכת הרשומה יש בהן כדי להעיד על אמיתות תוכנה של הרשומה;

(3) היתה הרשומה פלט – הוכח בנוסף, כי –

(א) דרך הפקת הרשומה יש בה כדי להעיד על אמינותה;

(ב) המוסד נוקט, באורח סדיר, אמצעי הגנה סבירים מפני חדירה לחומר מחשב ומפני שיבוש בעבודת המחשב.

(ב) היתה הרשומה פלט, יראו לענין סעיף קטן (א)(1) את מועד עריכת הנתונים המהווים יסוד לפלט, כמועד עריכתה של הרשומה.

(ג) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על רשומה אשר נערכה על ידי רשות מרשויות החקירה או התביעה הפלילית והמוגשת בהליך פלילי על ידי רשות כאמור. אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לפסול או להגביל הגשת רשומה כאמור, אם ניתן להגישה בהתאם להוראות סעיף 39ב.

(ד) התקבלה ראייה מכוח סעיף זה, יהיה הצד שכנגד זכאי לחקור חקירה נגדית עדים שזומנו על ידו לעדות, לשם הזמנת הראייה, אם עדים אלה קשורים עם בעל הדין שמתעמו הוגשה הראייה.

37. (נמחק).

38. בהליך משפטי שהתאגיד הבנקאי אינו בעל דין בו, אין כופים בנקאי או פקיד של תאגיד בנקאי, להגיש רשומה מוסדית של תאגיד בנקאי, שתוכנה ניתן להוכחה לפי סימן זה, או להעיד דברים, על עסקאות או חשבוניות הרשומים ברשומה המוסדית, אלא לפי צו בית המשפט שניתן מטעם מיוחד.

39. (א) בית המשפט רשאי, על פי בקשת בעל דין בהליך משפטי, לצוות שהמבקש יהא רשאי, לצורך אותו הליך, לבדוק ולהעתיק כל רישום שברשומה מוסדית של תאגיד בנקאי.

(ב) צו לפי סעיף זה אפשר שיינתן בלי להזמין את התאגיד הבנקאי או כל בעל דין אחר או לאחר שהזומנו, והצו יומצא לתאגיד הבנקאי שלושה ימים תמימים לפני הזמן שבו יש לקיים את הצו, וזולת אם הורה בית המשפט אחרת.

39א. היה הפלט חיווי דיעה בענין שבמדע, שבמחקר, שבאמנות, שבידיעה מקצועית או בענין שברפואה, לא יהיה הפלט קביל כראייה, אלא אם כן הוגש בהתאם להוראות הדין החל על הגשת עדות בענינים אלה.

39ב. (א) הוראות סימן זה לא יהיה בהן כדי להכשיר ראייה שאינה קבילה מחמת טעם אחר, שאינו הכלל האוסר עדות שמיעה, ולא יהיה בהן כדי לפסול או להגביל הגשת ראייה שהיא כשרה לפי הכללים האמורים או לפי דין אחר.

(ב) בסעיף זה ובסעיף 39א, "דין" – לרבות הלכה פסוקה.

סימן ו': העתק צילומי

40. "העתק צילומי", לענין סימן זה – העתק ממקור המתקבל בתהליכי צילום, או בשיטה אחרת שנקבעה בתקנות, ושעל פיהם מתקבל העתק משתמר ומדויק של המקור, בין בגדלו המקורי ובין בגודל שונה.

41. העתק צילומי של מסמך, מסוג מסמכים שנקבע לענין זה בתקנות, אשר מצורף אליו אישור שההעתק נעשה מן המקור באופן ובתנאים שנקבעו לאותו סוג מסמכים בתקנות, ישמש ראייה לכאורה בהליך משפטי –

(תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995

אי כפיית הגשה של
רשומה מוסדית של
תאגיד בנקאי
(תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995

רשות עיון ברשומה
מוסדית של תאגיד
בנקאי
(תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995

חוות דעת של מומחה
(תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995

שמירת דינים
(תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995

הגדרה

העתק צילומי כראייה

- (1) בכל מקרה שלפי הדין מותר להוכיח תכנון של מסמך בהעתקו ;
- (2) אם המקור בוער על פי תקנות ובתנאים שנקבעו בהן, ומצורף להעתק אישור על כך כפי שנקבע בתקנות לאותו סוג מסמכים.
- 41א. ניתן להוכיח תוכנה של רשומה מוסדית על ידי העתק צילומי של הרשומה.
- 41ב. לענין סימן זה לא ייחשב פלט שהוא רשומה מוסדית כהעתק המסמך שעל בסיסו הופק, אלא כמקור.
42. אין בהוראות סימן זה כדי לגרוע מכל דין אחר בדבר כשרותו לראיה של העתק צילומי שנעשה לא לפי הוראות סימן זה, אלא להוסיף עליו.
- סימן ז': פסק דין מרשיע במשפט פלילי
- 42א. (א) הממצאים והמסקנות של פסק דין חלוט במשפט פלילי, המרשיע את הנאשם, יהיו קבילים במשפט אזרחי כראיה לכאורה לאמור בהם אם המורשע או חליפו או מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע, ובכלל זה מי שחב בחובו הפסוק, הוא בעל דין במשפט האזרחי.
- (ב) הוראות סעיף זה אינן חלות על—
- (1) פסק דין של בית משפט עירוני שלא ניתן מאת שופט של בית משפט שלום ;
- (2) ממצאים ומסקנות שבגזר הדין, להבדיל מהכרעת הדין.
- 42ב. הוגשה ראיה כאמור בסעיף 42א, רשאי בית המשפט לעיין גם בכתב האישום, בפרוטוקול ובכל חומר אחר שהוגש במשפט הפלילי, אם ראה צורך בכך לשם הבהרת האמור בראיה.
- 42ג. הוגשה ראיה כאמור בסעיף 42א, לא יהיה המורשע או חליפו או מי שחב בחובו הפסוק רשאי להביא ראיה לסתור, או ראיה שכבר נשמעה או הוגשה במשפט הפלילי, אלא ברשות בית המשפט, מטעמים שיירשמו וכדי למנוע עיוות דין.
- 42ד. בדיון בתביעה אזרחית לפי סעיף 35א לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, יראו את הממצאים והמסקנות שנקבעו במשפט הפלילי כאילו נקבעו במשפט אזרחי.
- 42ה. הוראות סימן זה באות להוסיף על כל דין בדבר קבילות פסק דין כראיה.
- סימן ח': תעודה נושנה
43. הוגשה תעודה שהיא, כנחזה או כמוכח, בת עשרים שנה לפחות והוצאה מתוך משמורת הנראית כשרה בעיני בית המשפט באותו מקרה, רשאי הוא להעמידה על חזקתה שהחתימה עליה וכל חלק בה הנחזים שנעשו בכתב ידו של פלוני נעשו בכתב ידו, ולגבי עשייתה או אימותה של התעודה — שנעשתה או שאומתה כהלכה בידי האדם הנחזה כמי שעשאה או אימתה.
- פרק ג': ראיות חסויות**
44. (א) אין אדם חייב למסור, ובית המשפט לא יקבל, ראיה אם ראש הממשלה או שר הבטחון הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע בבטחון המדינה, או אם ראש הממשלה או שר החוץ הביע דעתו, בתעודה
- העתק של רשומה מוסדית (תיקון מס' 11) תשנ"ה-1995 מעמדו של פלט (תיקון מס' 11) תשנ"ה-1995 שמירת דינים (תיקון מס' 11) תשנ"ה-1995 (תיקון מס' 2) תשל"ג-1973 קבילות פסק דין (תיקון מס' 15) תשע"ב-2012 עיון בפרוטוקול ובחומר אחר ראיות לסתירת פסק דין ממצאים ומסקנות בתביעה אזרחית נגדרת שמירת דינים תעודה נושנה חסיון לטובת המדינה

חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע ביחסי החוץ של המדינה, אלא אם מצא שופט של בית המשפט העליון, על-פי עתירת בעל-דין המבקש גילוי הראיה, כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה.

(ב) הוגשה לבית המשפט תעודה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, על פי בקשת בעל הדין המבקש גילוי הראיה, להפסיק את המשפט לתקופה שיקבע כדי לאפשר הגשת העתירה לגילוי הראיה, ואם ראה לנכון – גם עד להחלטה בעתירה.

45. אין אדם חייב למסור, ובית המשפט לא יקבל, ראיה אם שר הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע בענין ציבורי חשוב, אלא אם מצא בית המשפט הדין בדבר, על-פי עתירת בעל דין המבקש גילוי הראיה, כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה.

46. (א) הדיון בעתירה לגילוי ראיה לפי סעיפים 44 או 45 יהיה בדלתיים סגורות; לשם החלטה בעתירה רשאי השופט של בית המשפט העליון או בית המשפט, לפי הענין, לדרוש שהראיה או תכנה יובאו לידיעתו, ורשאי הוא לקבל הסברים מהיועץ המשפטי לממשלה או מנציגו ומנציג המשרד הממשלתי הנוגע בדבר, אף בהעדר יתר בעלי הדין.

(ב) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדרי דין לדיון בעתירה לפי סעיפים 44 ו-45 וסעיף זה.

47. (א) אין אדם חייב למסור ראיה אם יש בה הודיה בעובדה שהיא יסוד מיסודותיה של עבירה שהוא מואשם בה או עשוי להיות מואשם בה.

(ב) ביקש אדם להימנע ממסירת ראיה מחמת שהיא עשויה להפלילו כאמור בסעיף קטן (א) ובית המשפט דחה את הבקשה והראיה נמסרה, לא תוגש הראיה נגד אותו אדם במשפט שבו הוא מואשם בשל העבירה שהעובדה המתגלית מן הראיה היא יסוד מיסודותיה, אלא אם הסכים לכך.

(ג) נאשם שבחר להעיד במשפטו כעד הסניגוריה, לא יחול עליו סעיף זה לגבי העבירה שהוא מואשם בה באותו משפט.

48. (א) דברים ומסמכים שהוחלפו בין עורך דין לבין לקוחו או לבין אדם אחר מטעם הלקוח ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, אין עורך הדין חייב למסרם כראיה, אלא אם ויתר הלקוח על החסיון; והוא הדין בעובד של עורך דין אשר דברים ומסמכים שנמסרו לעורך הדין הגיעו אליו אגב עבודתו בשירות עורך הדין.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות עורך דין או עובד של עורך הדין.

49. (א) רופא אינו חייב למסור ראיה על דבר הנוגע לאדם שנזקק לשירותו והדבר הגיע אליו תוך עבודתו כרופא והוא מן הדברים שלפי טיבם נמסרים לרופא בדרך כלל מתוך אמון שישמרם בסוד, אלא אם ויתר האדם על החסיון או שמצא בית המשפט כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה; והוא הדין באדם שאגב עבודתו בשירות הרופא או בשירותו של מוסד רפואי או בצוות המקצועי העובד עם הרופא, תוך טיפול בחולים, הגיע אליו דבר שנמסר לרופא.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות רופא או לעבוד כאמור בסיפה לסעיף קטן (א).

(ג) נטען חסיון לפי סעיף זה, יהיה הדיון בטענה בדלתיים סגורות; החליט בית המשפט לשמוע את העדות, רשאי הוא לשמעה בדלתיים סגורות.

50. (א) פסיכולוג-מומחה כמשמעותו בצו שהותקן לפי סעיף זה אינו חייב למסור ראיה על דבר הנוגע לאדם שנזקק לשירותו והדבר הגיע אליו תוך עבודתו כפסיכולוג והוא מן הדברים שלפי טיבם נמסרים לפסיכולוג בדרך כלל מתוך אמון שישמרם בסוד, אלא אם ויתר האדם על החסיון או שמצא בית המשפט כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות פסיכולוג-מומחה.

(ג) נטען חסיון לפי סעיף זה, יהיה הדיון בטענה בדלתיים סגורות; החליט בית המשפט לשמוע את העדות, רשאי הוא לשמעה בדלתיים סגורות.

(ד) שר הבריאות יתקין בהסכמת שר המשפטים, צו שיגדיר מיהו פסיכולוג-מומחה לענין סעיף זה.

50א. (א) עובד סוציאלי כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים, תשנ"ו-1996, אינו חייב למסור ראיה על דבר הנוגע לאדם שנזקק לשירותו והדבר הגיע אליו תוך עיסוקו כעובד סוציאלי והוא מן הדברים שלפי טיבם נמסרים לעובד סוציאלי בדרך כלל מתוך אמון שישמרם בסוד, אלא אם כן ויתר האדם על החסיון או שבית המשפט מצא כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף על הענין שיש שלא לגלותה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות עובד סוציאלי.

(ג) נטען חסיון לפי סעיף זה, יהיה הדיון בדלתיים סגורות; החליט בית המשפט לשמוע את העדות, רשאי הוא לשמעה בדלתיים סגורות.

51. כהן דת אינו חייב למסור עדות על דבר שנאמר לו בוידוי ואשר גילוי אסור עליו לפי דיני דתו.

52. הוראות פרק זה יחולו הן על מסירת ראיות בפני בית משפט ובית דין והן על מסירתן בפני רשות, גוף או אדם המוסמכים על פי הדין לגבות ראיות; ובמקום שמדובר בפרק זה ב"בית משפט" – גם בית דין, גוף או אדם כאמור במשמע.

פרק ד': משקלן של ראיות

53. ערכה של עדות שבעל-פה ומהימנותם של עדים הם ענין של בית המשפט להחליט בו על פי התנהגותם של העדים, נסיבות הענין ואותות האמת המתגלים במשך המשפט.

54. פסק בית משפט במשפט אזרחי באחד המקרים שלהלן על פי עדות יחידה שאין לה סיוע, והעדות אינה הודיית בעל דין, יפרט בהחלטתו מה הניע אותו להסתפק בעדות זו; ואלה המקרים:

(1) העדות היא של קטין למטה מגיל 14 ;

עדות פסיכולוג

עדות עובד סוציאלי
(תיקון מס' 12) תשנ"ו-
1996

עדות כהן דת

תחולה

משקלה של עדות

הכרעה על פי עדות
יחידה במשפט אזרחי

- (2) העדות היא של בעל דין או של בן-זוגו, ילדו, הורו, אחיו או אחותו של בעל דין;
- (3) העדות היא של אדם המעוניין בתוצאות המשפט לטובת בעל הדין שקרא אותו להעיד;
- (4) התובענה היא נגד עזבון, קטין, חולה נפש או נעדר;
- (5) נסיבות אחרות שבהן דרוש, לדעת בית המשפט, פירוט כאמור.
- 54א. (א) בית המשפט לא ירשיע נאשם על סמך עדותו היחידה של שותפו לעבירה, אלא אם מצא בחומר הראיות דבר לחיזוקה; ואולם אם היה השותף עד מדינה – טענה עדותו סיוע; לענין זה, "עד מדינה" – שותף לאותה עבירה המעיד מטעם התביעה לאחר שניתנה או שהובטחה לו טובת הנאה.
- (ב) הרשיע בית משפט במשפט על עבירה לפי סימן ה' לפרק י' לחוק העונשין, תשל"ז-1977, על פי עדות יחידה של הנפגע, יפרט בהכרעת הדין מה הניע אותו להסתפק בעדות זו.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהאמור בסעיף 11 לחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955.
55. (א) בית המשפט השומע עדותו של קטין, שאינו בר-אחריות פלילית בשל גילו, יזהירו תחילה בלשון המובנת לקטין, שעליו להעיד את האמת, את כל האמת ואת האמת בלבד.
- (ב) לא יורשע אדם על סמך עדות יחידה של קטין שאינו בר-אחריות פלילית בשל גילו, אלא אם כן יש בחומר הראיות דבר לחיזוקה.
56. ראיה שאינה קבילה במשפט פלילי ונתקבלה בטעות או בהיסח הדעת, לא תשמש הוכחה לאשמה ואין לבסס עליה שום פסק-דין; אף על פי כן, העובדה שבית המשפט שמע את הראיה לא תפסול את פסק-הדין, אלא אם סבור בית המשפט שהנאשם לא היה מורשע אילולא נמסרה אותה ראיה או שאין ראיה מספקת אחרת זולתה לתמוך בה את ההרשעה.
57. סתירות בעדותם של עדים אין בהן, כשלעצמן, כדי למנוע את בית המשפט מקביעת עובדות שלגביהן חלו הסתירות.
- 57א. (א) נמצא על טובין או על אריזתם או על מה שמחובר או נספח אליהם שמו של יצרן, מגדל או אורז (להלן – יצרן), שם עסקו או סימן מסחר שלו, או שם או סימן אחר שיש בו כדי לזהותו, יהיה בכך ראיה לכאורה שייצר, גידל או ארז את הטובין.
- (ב) נמצא על טובין או על אריזתם או על מה שמחובר או נספח אליהם שמו של משווק, שם עסקו או סימן מסחר שלו, או שם או סימן אחר שיש בו כדי לזהותו, ולא נמצא עליהם שמו של יצרן, יראו את המשווק לכל ענין כאילו הוא היצרן, זולת אם גילה לקונה, או למי שהוסמך לכך כדין, את זהות היצרן, משנדרש לכך.
- 57א1. מצרך מזון שלא צויין בו תאריך ייצורו – חזקה שיוצר תוך השנה שקדמה לגילוי העבירה שנעברה בו.

הכרעה על-פי עדות יחידה במשפט פלילי (תיקון מס' 7) תשמ"ב-1982 ת"ט תשמ"ב-1982

עדות קטין שאינו בר-אחריות פלילית (תיקון מס' 9) תשנ"א-1991

ראיה שנתקבלה שלא כדין

ראיות סותרות

חזקת יצרן (תיקון מס' 1) תשל"ג-1973

חזקת זמן ייצור (תיקון מס' 7) תשמ"ב-1982

פרק ה': שונות

- 57ב. כל דין הוא מן המפורסמות שאינן צריכות ראיה, אם אין הוראה אחרת משתמעת. הדין הוא כמפורסמות (תיקון מס' 6) תשמ"א-1981
- 57ג. מקום שחיקוק מתיר או מחייב להמציא מסמך על ידי הדואר, בין שהוא נוקט לשון "המצאה" ובין שהוא נוקט לשון "נתינה" או "שליחה" או לשון אחרת, רואים את ההמצאה – אם אין הוראה אחרת משתמעת – כמבוצעת – המצאה על-ידי הדואר (תיקון מס' 6) תשמ"א-1981
- (1) אם דוור מכתב המכיל את המסמך והמען על המכתב היה כשורה ודמי המשלוח שולמו מראש או שהמכתב היה פטור מתשלום דמי דואר או נושא עליו סימן המעיד כי הוא נשלח בשירות המדינה;
- (2) במועד שבו היה המכתב מגיע לתעודתו בדרך הרגילה של הדואר, אם לא הוכח היפוכו של דבר.
58. שר המשפטים רשאי לקבוע, בתקנות, את שיעור השכר שיגבה עורך דין בעד שירותיו לפי סעיף 15 ואת האגרות שיש לשלם בעד אישור לפי סעיף 15 שלא על-ידי עורך דין. אגרות
59. (א) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות לענין פקודה זו. תקנות
- (ב) תקנות לענין סעיף 19 יהיו מחייבות במידת האפשר לפי הנסיבות; התקנות שבתוספת השניה יעמדו בתקפן במידה שלא שוננו, או כל עוד לא בוטלו, בתקנות שהתקין השר לפי סעיף זה.
60. הוראות פקודה זו יחולו בהליכים לפני כל בית משפט כמשמעותו בחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, והוא כשאין הוראה אחרת לענין זה. תחולה
- תוספת ראשונה (סעיף 24)**
- (סעיף 24)
- [טופס חוות דעת]**
- [טופס תעודת רופא]**
- [טופס תעודת עובד הציבור]**
- תוספת שנייה (סעיף 59(ב))**

פרק ב

קטינים, אפוטרופסות ואימוץ

118.....	הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962	חוק
131.....	הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (סדרי הדין וביצוע), תש"ל-1970	תקנות
135.....	הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (דרכים להשקעת כספי חסוי), תש"ס-2000	תקנות
137.....	הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955	חוק
139.....	אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), תשנ"א-1991	חוק
147.....	הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960	חוק
156.....	אימוץ ילדים, תשמ"א-1981	חוק
175.....	אימוץ ילדים (הסכמת הורה), תשע"ב-2011	תקנות

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962*

- * פורסם ס"ח תשכ"ב מס' 380 מיום 17.8.1962 עמ' 120 (ה"ח תשכ"א מס' 456 עמ' 170).
- תוקן ס"ח תשכ"ה מס' 452 מיום 18.3.1965 עמ' 114 (ה"ח תשכ"ד מס' 614 עמ' 222) – תיקון מס' 1.
- ס"ח תשל"ל מס' 600 מיום 30.7.1970 עמ' 125 (ה"ח תשל"ל מס' 871 עמ' 78) – תיקון מס' 2.
- ס"ח תשל"ג מס' 676 מיום 4.1.1973 עמ' 32 (ה"ח תשל"ב מס' 982 עמ' 163) – תיקון מס' 3.
- ס"ח תשל"ו מס' 790 מיום 1.1.1976 עמ' 50 (ה"ח תשל"ה מס' 1202 עמ' 434) – תיקון מס' 4.
- ס"ח תשל"ח מס' 883 מיום 18.1.1978 עמ' 65 (ה"ח תשל"ז מס' 1270 עמ' 52) – תיקון מס' 5 בסעיף 25(ג) לחוק האפוטרופוס הכללי תשל"ח-1978; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.
- ס"ח תשמ"א מס' 1028 מיום 28.5.1981 עמ' 297 (ה"ח תשמ"א מס' 1533 עמ' 336) – תיקון מס' 6 בסעיף 38 לחוק אימוץ ילדים תשמ"א-1981.
- ס"ח תשמ"ג מס' 1080 מיום 31.3.1983 עמ' 79 (ה"ח תשמ"ג מס' 1581 עמ' 207) – תיקון מס' 7.
- ס"ח תשמ"ה מס' 1140 מיום 3.4.1985 עמ' 81 (ה"ח תשמ"ד מס' 1653 עמ' 90) – תיקון מס' 8 בסעיף 13 לחוק הירושה (תיקון מס' 7), תשמ"ה-1985; תחילתו ביום 1.1.1989 כאמור בק"ת תשמ"ט מס' 5136 מיום 25.9.1988 עמ' 33 – צו תשמ"ט-1988.
- ס"ח תשנ"ה מס' 1537 מיום 7.8.1995 עמ' 397 (ה"ח תשנ"ה מס' 2330 עמ' 153) – תיקון מס' 9 בסעיף 15 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995; ר' סעיף 27 לענין הוראות מעבר.
- ס"ח תשנ"ו מס' 1593 מיום 12.5.1996 עמ' 363 (ה"ח תשנ"ד מס' 2271 עמ' 451, ה"ח תשנ"ו מס' 2449 עמ' 239) – תיקון מס' 10 בסעיף 10 לחוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2), תשנ"ו-1996; תחילתו ביום 2.3.1997. תוקן ס"ח תשנ"ו מס' 1599 מיום 21.8.1996 עמ' 378 (ה"ח תשנ"ו מס' 2553 עמ' 853) – תיקון מס' 2 (תיקון מס' 1).
- ס"ח תשס"ב מס' 1849 מיום 13.6.2002 עמ' 423 (ה"ח תשס"ב מס' 3073 עמ' 230) – תיקון מס' 11.
- ס"ח תשס"ד מס' 1947 מיום 30.6.2004 עמ' 432 (ה"ח הכנסת תשס"ד מס' 34 עמ' 35) – תיקון מס' 12.
- ס"ח תשס"ה מס' 1993 מיום 3.4.2005 עמ' 274 (ה"ח הכנסת תשס"ה מס' 63 עמ' 69) – תיקון מס' 13.
- ס"ח תש"ע מס' 2234 מיום 17.3.2010 עמ' 423 (ה"ח הכנסת תש"ע מס' 300 עמ' 84) – תיקון מס' 14; תחילתו 30 ימים מיום פרסומו.

פרק ראשון: כשרות משפטית

1. כל אדם כשר לזכויות ולחובות מגמר לידתו ועד מותו.
כשרות לזכויות ולחובות כשרות לפעולות משפטיות
 2. כל אדם כשר לפעולות משפטיות, זולת אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין של בית משפט.
כשרות לפעולות משפטיות
 3. אדם שלא מלאו לו 18 שנה הוא קטין; אדם שמלאו לו 18 שנה הוא בגיר.
קטינות ובגירות
 4. פעולה משפטית של קטין טעונה הסכמת נציגו; ההסכמה יכולה להינתן מראש או למפרע לפעולה מסויימת או לסוג מסויים של פעולות. יכול נציגו של קטין לבטל הסכמתו לפעולה כל עוד לא נעשתה הפעולה.
פעולות של קטין
 5. פעולה משפטית של קטין שנעשתה שלא בהסכמת נציגו ניתנת לביטול ביטול פעולות של קטין
-
- (1) על ידי נציגו, ואם אין לקטין נציג – על ידי היועץ המשפטי לממשלה, תוך חודש ימים לאחר שנודע להם על הפעולה;
- (2) אם לא נודע לנציג או ליועץ המשפטי לממשלה על הפעולה – על ידי הקטין, תוך חודש ימים לאחר שהיה לבגיר.
6. פעולה משפטית של קטין שדרכם של קטינים בגילו לעשות כמות, וכן פעולה משפטית בין קטין לבין אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהוא קטין, אינה ניתנת לביטול כאמור בסעיף 5, אף שנעשתה שלא בהסכמת נציגו, אלא אם היה בה משום נזק של ממש לקטין או לרכושו.
סיג לביטול פעולות
 - 6א. פעולה משפטית של קטין שהיא רכישת נכס באשראי או במקח-אגב-שכירות, שכירות נכס או קבלת שירות באשראי, אין לה תוקף, על אף האמור בסעיפים 5 ו-6, כל עוד לא באה עליה הסכמת נציגו; לענין סעיף זה, "אשראי" – לרבות תשלום בשיעורים.
פעולות בטלות (תיקון מס' 3) תשל"ג-1973
 7. פעולה משפטית של קטין טעונה אישור בית המשפט אם היתה טעונה אישור כזה אילו נעשתה בידי נציגו; ואין תוקף לפעולה כל עוד לא בא עליה אישור בית המשפט.
פעולות טעונות אישור בית המשפט
 8. אדם שמחמת מחלת נפש או ליקוי בשכלו אינו מסוגל לדאוג לענינים, רשאי בית המשפט, לבקשת בן-זוגו או קרובו או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, ולאחר ששמע את האדם או נציגו, להכריזו פסול-דין.
הכרזת פסלות
 9. על פעולה משפטית של מי שהוכרז פסול-דין יחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות הסעיפים 4 עד 7.
פעולות של פסול-דין

ס"ח תשע"א מס' 2264 מיום 9.12.2010 עמ' 77 (**ה"ח הממשלה תש"ע מס' 507** עמ' 1058) – תיקון מס' 15 בסעיף 7 לחוק להחלפת המונח פקיד סעד (תיקוני חקיקה), תשע"א-2010.

ס"ח תשע"ב מס' 2333 מיום 23.1.2012 עמ' 142 (**ה"ח הכנסת תשע"א מס' 388** עמ' 178) – תיקון מס' 16 בסעיף 1 לחוק כתובת נוספת למשלוח דואר לקטין (תיקוני חקיקה), תשע"ב-2012; ר' סעיף 4 לענין תחילה.

ס"ח תשע"ב מס' 2369 מיום 17.7.2012 עמ' 513 (**ה"ח הכנסת תשע"ב מס' 450** עמ' 128) – תיקון מס' 17.

10. אדם שהוכרז פסול-דין, רשאי בית המשפט, לבקשתו, לבקשת בן-זוגו או קרובו או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו, ולאחר ששמע את פסול-הדין, לבטל את הכרזת הפסלות אם מצא שההכרזה לא היתה מוצדקת או שהתנאים להכרזה חדלו להתקיים. ביטול ההכרזה
11. כל מקום שמדובר בו, בניב כל שהוא, באדם בגיל פלוני, ייחשב גילו מתחילת היום בו הוא נולד, והוא כשאין כוונה אחרת מפורשת או משתמעת; יום מתחיל עם שקיעת החמה של היום שלפניו ונגמר עם שקיעת החמה של אותו יום. חישוב גיל
12. ידועה שנת לידתו של אדם ולא ידוע יום לידתו, חזקה שנולד באחד בניסן של אותה שנה; ידוע חודש לידתו של אדם ולא ידוע יום לידתו, חזקה שנולד ביום החמישה עשר של אותו חודש. חזקת תאריך הלידה
13. הוראות פרק זה אינן חלות על כשרותו של אדם לפעולות הקובעות או משנות את מעמדו האישי, ואינן גורעות מכל דין הקובע לענין פלוני גיל כשרות או תוצאות של שלילת כשרות או הגבלתה או הקובע תוצאות של הצהרת מוות. שמירת דינים
- 13א. (א) לא תומר דתו של קטין אלא אם שני הוריו נתנו מראש הסכמתם בכתב או שבית המשפט, לפי בקשת אחד ההורים או לפי בקשת אפוטרופסו של הקטין, אישר מראש את המרת הדת. המרת דתו של קטין (תיקון מס' 6) תשמ"א-1981 (תיקון מס' 1) תשכ"ה-1965
- (ב) מלאו לקטין 10 שנים, לא תומר דתו אלא אם, נוסף על הסכמת הוריו או אישור בית המשפט לפי סעיף קטן (א), נתן גם הוא מראש הסכמתו בכתב. המרת דתו של קטין (תיקון מס' 10) תשנ"ו-1996
- (ג) לא תומר דתו של קטין אלא בדת של הוריו או של אחד מהוריו או של אדם שהקטין היה סמוך על שולחנו, מתוך כוונה לאמצו, בששת החודשים שקדמו להגשת הבקשה להמרת הדת, ובתנאי שבית המשפט שוכנע כי ההמרה דרושה לשם אימוצו של הקטין בידי אותו אדם לפי חוק אימוץ ילדים תשמ"א-1981.
- (ד) המרת דתו של קטין בניגוד להוראות סעיף זה – אין לה תוקף משפטי.

פרק שני: הורים וילדיהם הקטינים

14. ההורים הם האפוטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים. מעמד ההורים
15. אפוטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו. תפקידי ההורים
16. הקטין חייב, תוך כיבוד אב ואם, לציית להוריו בכל ענין הנתון לאפוטרופסותם. חובת ציות הקטין
17. באפוטרופסותם לקטין חייבים ההורים לנהוג לטובת הקטין כדרך שהורים מסורים היו נוהגים בנסיבות הענין. קנה מידה לחובת ההורים

18. (א) בכל ענין הנתון לאפוטרופסותם חייבים שני ההורים לפעול תוך הסכמה; הסכמתו של אחד מהם לפעולתו של רעהו יכולה להינתן מראש או למפרע, בפירוש או מכללא, לענין מסויים או באופן כללי; וחזקה על הורה שהסכים לפעולת רעהו כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר. בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מההורים לפעול על דעת עצמו.
- (ב) (1) גוף המנוי הן בתוספת לחוק זה והן בתוספת לחוק עדכון כתובת, התשס"ה-2005 (בסעיף זה – חוק עדכון כתובת), ומחויב על פי הוראות כל דין למסור מידע בכתב להורה בעניין ילדו הקטין, ישלח את המידע גם לכתובת הנוספת למשלוח דואר לקטין כאמור בחוק עדכון כתובת;
- (2) גוף המנוי בתוספת לחוק זה ואינו מנוי בתוספת לחוק עדכון כתובת, המחויב על פי הוראות כל דין למסור מידע להורה בעניין ילדו הקטין, שקיבל מהורה של קטין הודעה בכתב על רצונו לקבל את המידע בנפרד מהמידע שנמסר להורה האחר, ימסור את המידע גם להורה המבקש.
- (ג) עם קבלת הודעה בכתב כאמור בסעיף קטן (ב)(2) או קבלת בקשה לרישום כתובת נוספת כאמור בסעיף 2א לחוק עדכון כתובת (בסעיף זה – בקשה), ישלח גוף המנוי בתוספת או פקיד הרישום כהגדרתו בחוק האמור, לפי העניין, הודעה על הבקשה למען הרישום של הקטין.
- (ד) לא יישלח ולא יימסר מידע בעניין קטין על ידי גוף המנוי בתוספת או על ידי פקיד רישום כהגדרתו בחוק עדכון כתובת, אם הורה או גורם אחר המציא להם החלטה של בית משפט שלפיה נשללה או הוגבלה לעניין זה האפוטרופסות של ההורה שהגיש את הבקשה, או החלטה של בית משפט המונעת את מסירת המידע כאמור לאותו הורה.
- (ה) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת.
19. לא באו ההורים לידי הסכמה ביניהם בענין הנוגע לרכוש הקטין, רשאי כל אחד מהם לפנות לבית המשפט והוא יכריע בדבר. לא באו ההורים לידי הסכמה ביניהם בענין אחר הנתון לאפוטרופסותם, רשאים הם יחד לפנות לבית המשפט, ובית המשפט, אם לא עלה בידו להביאם לידי הסכמה ואם ראה שיש מקום להכריע בדבר, יכריע הוא בעצמו או יטיל את ההכרעה על מי שימצא לנכון.
20. ואלה הפעולות שבהן אין ההורים מוסמכים לייצג את הקטין בלי שבית המשפט אישרן מראש:
- (1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשיה, במלאכה או במסחר, או של דירה;
- (2) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על פי חוק;

¹ ר' רבדים לעניין תאריכי התחילה של חוק מס' 16.

(3) נתינת מתנות, זולת מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות הענין;

(4) נתינת ערבות;

(5) פעולה משפטית בין הקטין לבין הוריו או קרובי הוריו, זולת קבלת מתנות הניתנות לקטין.

21. פעולה של הורים הטעונה אישור לפי סעיף 20(5) תהא בת-תוקף אף באין אישור אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהיא טעונה אישור.

הגנת צד שלישי

22. ההורים לא ישאו באחריות לנזק שגרמו לקטין תוך מילוי תפקידי אפוטרופסותם, אלא אם פעלו שלא בתום לב או לא נתכוונו לטובת הקטין; הם לא ישאו באחריות לנזק שגרמו לרכושו של הקטין תוך מילוי תפקידי אפוטרופסותם, אם פעלו בתום לב ונתכוונו לטובת הקטין.

אחריות ההורים

23. קטין הסמוך על שולחן הוריו ויש לו הכנסות מעבודתו או מכל מקור אחר, הכנסותיו ישמשו, במידה נאותה לפי הנהוג בנסיבות דומות, לקיום משק הבית המשפחתי ולסיפוק צרכי הקטין עצמו; אולם נכסיו של הקטין לא ישמשו למטרות אלה, אלא במידה שבית המשפט אישר שההורים אינם יכולים לקיים את משק הבית המשפחתי ולספק צרכי הקטין.

הכנסות הקטין ונכסיו

24. היו הורי הקטין חיים בנפרד – בין שנישואיהם אינו, הותרו או הופקעו בין שעדיין קיימים ובין שלא נישאו – רשאים הם להסכים ביניהם על מי מהם תהיה האפוטרופסות לקטין, כולה או מקצתה, מי מהם יחזיק בקטין, ומה יהיו זכויות ההורה שלא יחזיק בקטין לבוא עמו במגע; הסכם כזה טעון אישור בית המשפט והוא יאשרו לאחר שנוכח כי ההסכם הוא לטובת הקטין, ומשאורש, דינו – לכל ענין זולת ערעור – כדין החלטת בית המשפט.

הסכם בין הורים החיים בנפרד
(תיקון מס' 13) תשס"ה-2005

25. לא באו ההורים לידי הסכם כאמור בסעיף 24, או שבאו לידי הסכם אך ההסכם לא בוצע, רשאי בית המשפט לקבוע את הענינים האמורים בסעיף 24 כפי שייראה לו לטובת הקטין, ובלבד שילדים עד גיל 6 יהיו אצל אמם אם אין סיבות מיוחדות להורות אחרת.

קביעת בית המשפט באין הסכם בין ההורים

26. הורה שאינו מסוגל למלא חובותיו לפי פרק זה בנוגע לרכושו של ילדו הקטין, או מזניח חובות אלה, או שנשקפת ממנו סכנה לרכושו של הקטין, רשאי בית המשפט להורות שיחולו עליו, בשינויים המחוייבים, ההוראות החלות על אפוטרופסות לפי הסעיפים 44, 50 עד 54, 58 ו-59, כולן או מקצתן.

הורה שאינו מסוגל למלא חובותיו

27. הורה של קטין שבית משפט שלום נקט כלפיו בדרך האמורה בסעיף 3(3) או (4) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960, רשאי בית המשפט לשלול ממנו את אפוטרופסותו על הקטין או להגבילה. הוא הדין אם הוכח להנחת דעתו של בית המשפט כי נתמלאו התנאים שבהם היה בית משפט שלום נוקט כלפי ההורה בדרך האמורה.

שלילת האפוטרופסות או הגבלתה
(תיקון מס' 7)
תשמ"ג-1983

28. מת אחד ההורים, תהא האפוטרופסות על הקטין להורה השני; ואולם רשאי בית המשפט, בנוסף על אותו הורה, למנות לקטין אפוטרופוס באופן כללי או לענינים שיקבע בית המשפט; והוא הדין אם אחד ההורים הוכרז פסול-דין, או שאינו מסוגל למלא חובותיו לפי פרק זה, או שבית המשפט קבע,

אפוטרופוס בנוסף על הורה
(תיקון מס' 7)
תשמ"ג-1983

- בהחלטה מנומקת, כי ההורה נמנע, ללא סיבה סבירה, מלמלא את חובותיו האמורות, כולן או מקצתן או שהאפוטרופסות לקטין נשללה ממנו על ידי בית המשפט, וכן אם אחד ההורים אינו ידוע, או שלא היה נשוי להורה השני ולא הכיר בקטין כבילדו.
- 28א. מת הורה של קטין, רשאי בית המשפט, אם ראה שהדבר הוא לטובת הקטין, להחליט בבקשת הורי המת בעניין הקשר בינם ובין הקטין.
- 28ב. (א) בית המשפט רשאי, אם ראה שהדבר הוא לטובת הקטין, להחליט בבקשת הורי הוריו בעניין הקשר בינם ובין הקטין.
- (ב) בקשה לפי סעיף זה ולפי סעיף 28א תוגש לבית המשפט בדרך של בקשה ליישוב סכסוך ותופנה ליחידת הסיוע שבבית המשפט; שר המשפטים יקבע הוראות בעניין דרך הגשת הבקשה והדיון בה.
29. הוגבלה אפוטרופסותו של אחד ההורים, רשאי בית המשפט, בנוסף על ההורים, למנות לקטין אפוטרופוס לענינים שיקבע.
30. לא ימנה בית המשפט אפוטרופוס בנוסף על הורה, אלא אם ראה סיבה מיוחדת לכך לטובת הקטין ולאחר שניתנה הזדמנות להורה להשמיע טענותיו; מונה אפוטרופוס כאמור, יחולו הוראות הסעיפים 45 ו-46 בשינויים המחוייבים.
31. מי שהקנה לקטין נכס במתנה או בצוואה והתנה שניהול הנכס יהיה בידי אחד מהורי הקטין בלבד או בידי אדם זולת הורי הקטין, תנאו קיים על אף האמור בפרק זה; צוין אדם זולת ההורים לנהל נכס כזה, יחולו עליו הוראות הפרק השלישי, כולל סעיף 64.
32. הוראות פרק זה אינן גורעות מחובת ההורים לתשלום מזונות לילדיהם הקטנים לפי הוראות חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959.
- פרק שלישי: האפוטרופוסים על פי מינוי**
33. (א) בית המשפט רשאי למנות אפוטרופוס –
- (1) לקטין ששני הוריו מתו או שהוכרזו פסולי-דין או שהאפוטרופסות לקטין נשללה מהם לפי סעיף 27, או הוגבלה לפי סעיף 29 או שהם אינם מסוגלים למלא כלפי הקטין את חובותיהם לפי הפרק השני או שהם נמנעים, ללא סיבה סבירה, מלמלא את חובותיהם האמורות, כולן או מקצתן;
 - (2) לקטין – בנסיבות האמורות בסעיף 28 או בסעיף 29;
 - (3) לפסולי-דין;
 - (4) לאדם אחר שאינו יכול, דרך קבע או דרך ארעי, לדאוג לעניניו, כולם או מקצתם, ואין מי שמוסמך ומוכן לדאוג להם במקומו;
 - (5) לאדם שאין עדיין אפשרות לזהותו;
 - (6) לעובר.
- (ב) בקשה למינוי אפוטרופוס לאדם יכול שתוגש בידי בן זוגו או קרובו או בידי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו.

זכותם של הורים שכולים (תיקון מס' 4) תשל"ו-1975 (תיקון מס' 17) תשנ"ב-2012

בקשה בעניין קשר בין קטין ובין הורי הוריו (תיקון מס' 17) תשנ"ב-2012

הורה שאפוטרופסותו הוגבלה

סייגים לסעיפים 28, 29

נכסים שאינם בהנהלת ההורים

שמירת דינים

אימתי יתמנה אפוטרופוס (תיקון מס' 7) תשמ"ג-1983

(תיקון מס' 7) תשמ"ג-1983

34. יכול להתמנות אפוטרופוס אחד מאלה:
- (1) יחיד;
 - (2) תאגיד;
 - (3) האפוטרופוס הכללי;
 - (4) ועדת אפוטרופסות לנפגעי השואה לגבי נפגעי השואה שהרכבה:
- (1) נציג משרד הבריאות;
- (2) נציג גוף המטפל בענייני נפגעי השואה.
- מינה בית המשפט תאגיד להיות אפוטרופוס, רשאי הוא לקבוע יחיד שיבצע את תפקידי האפוטרופוס מטעם התאגיד.
35. (א) בית המשפט ימנה לאפוטרופוס מי שנראה לו בנסיבות הענין מתאים ביותר לטובת החסוי.
- (ב) במינוי אפוטרופוס לקטין לפי סעיף 33(א)(1) ייתן בית המשפט עדיפות לאדם מתאים שהוא בן משפחתו של הקטין, אלא אם כן מצא כי בנסיבות הענין יהיה זה לטובת הקטין למנות לו אפוטרופוס שאינו בן משפחתו; בסעיף קטן זה, "בן משפחה" – אח, אחות, הורה של הורה, אח או אחות של הורה, בן זוג או בת זוג של הורה.
36. לפני מינוי האפוטרופוס ישמע בית המשפט את דעת החסוי אם הוא מסוגל להבין בדבר וניתן לברר דעתו.
37. לא יתמנה אפוטרופוס אלא מי שהביע לבית המשפט את הסכמתו לכך.
38. אפוטרופוס של קטין חייב לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן חייב הוא בשמירת נכסי הקטין, ניהולם ופיתוחם; הוא רשאי להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו והוא מוסמך לייצגו; והכל אם לא הגביל בית המשפט את תפקידי האפוטרופוס. והוא הדין בשינויים המחוייבים, באפוטרופוס של פסול-דין.
39. אפוטרופוס שאינו של קטין או של פסול-דין חייב לדאוג לענינים שנמסרו לו על-ידי בית המשפט.
40. אין במינוי אדם כאפוטרופוס כדי לחייבו במזונותיו של החסוי.
41. במילוי תפקידיו חייב האפוטרופוס לנהוג לטובת החסוי כדרך שאדם מסור היה נוהג בנסיבות הענין.
42. בענייני האפוטרופסות חייב האפוטרופוס לשמוע את דעת החסוי אם הוא מסוגל להבין בדבר וניתן לברר דעתו.
43. החסוי חייב למלא אחרי הוראות האפוטרופוס בענייני אפוטרופסות שנקבעו על-ידי בית המשפט.
44. בית המשפט רשאי, בכל עת, לבקשתו של האפוטרופוס או של היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו או של צד מעונין ואף מיזמתו הוא, לתת לאפוטרופוס הוראות בכל ענין הנוגע למילוי תפקידו; וכן רשאי בית המשפט, לבקשת האפוטרופוס, לאשר פעולה שעשה.

מי יכול להיות אפוטרופוס

(תיקון מס' 11)
תשס"ב-2002

עדיפות בבחירת האפוטרופוס
(תיקון מס' 12) תשס"ד-2004

(תיקון מס' 12)
תשס"ד-2004

שמיעת החסוי על ידי בית המשפט

הסכמת האפוטרופוס

תפקידי האפוטרופוס לקטין ולפסול-דין

תפקידיו של אפוטרופוס אחר

פסול ממזונות

קנה מידה

הקשר עם החסוי

ציות להוראות האפוטרופוס

הוראות בית-המשפט

45. בית המשפט רשאי אם ראה סיבה מיוחדת לכך, למנות לחסוי יותר מאפוטרופוס אחד; משעשה כן, יחליט בית המשפט אם להטיל את תפקידי האפוטרופוסות על האפוטרופסים במשותף או לחלקם ביניהם.
46. הטיל בית המשפט תפקידי אפוטרופסות על שני אפוטרופסים או יותר במשותף, יחולו ההוראות הבאות זולת אם הורה בית המשפט אחרת:
- (1) האפוטרופסים חייבים לפעול תוך הסכמה; בענין שדעותיהם חלוקות, יפעלו כפי שיחליט בית המשפט;
 - (2) פעולה של אחד או של אחדים מן האפוטרופסים טעונה הסכמת האחרים או אישור בית המשפט, מראש או למפרע;
 - (3) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מהאפוטרופסים לפעול על דעת עצמו;
 - (4) האפוטרופסים אחראים לחסוי יחד ולחוד;
 - (5) נתפנה מקומו של אחד מן האפוטרופסים או שחדל לפעול, זמנית או לצמיתות, חייבים האחרים להודיע על כך מיד לבית המשפט, והם חייבים ומוסמכים להמשיך בתפקידיהם כל עוד לא קבע בית המשפט אחרת.
47. האפוטרופוס מוסמך לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו; בפעולות המנויות להלן אין הוא מוסמך לייצג את החסוי מבלי שבית המשפט אישרן מראש:
- (1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של דירה;
 - (2) השכרה שחוקי הגנת הדייר חלים עליה;
 - (3) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על-פי חוק;
 - (4) נתינת מתנות זולת מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהגה בנסיבות הענין;
 - (5) נתינת ערבות;
 - (6) פעולה אחרת שבית המשפט קבע, בצו המינוי או לאחר מכן, כטעונה אישור כאמור.
48. בפעולה משפטית בין החסוי לבין האפוטרופוס, בן זוגו או קרוביו של האפוטרופוס, זולת מתנות הניתנות לחסוי, ובפעולה משפטית בין החסוי לבין חסוי אחר של אותו אפוטרופוס, אין האפוטרופוס מוסמך לייצג את החסוי מבלי שבית המשפט או אפוטרופוס אחר שנתמנה למטרה זו אישרן מראש.
49. פעולה של אפוטרופוס הטעונה אישור לפי סעיף 46(2) וסעיף 47(6) תהא בת-תוקף אף באין הסכמה או אישור כזה אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהיא טעונה הסכמה או אישור.
50. כספי החסוי, במידה שאינם דרושים לצרכיו השוטפים, חייב האפוטרופוס להחזיקם או להשקיעם כדרוש לשם שמירת הקרן והבטחת פירות באחד הדרכים שקבע לכך שר המשפטים בתקנות או בדרך שהורה בית המשפט.

מינוי אפוטרופסים
דין אפוטרופסים
משותפים

סמכויות האפוטרופוס
ואישור בית המשפט
(תיקון מס' 2)
תש"ל-1970

פעולות שיש בהן ניגוד
אינטרסים

הגנת צד שלישי

השקעות

51. האפוטרופוס חייב להגיש לאפוטרופוס הכללי, תוך שלושים ימים מיום מינויו, פרטה של נכסי החסוי, כולל חובותיו, זולת אם פטר אותו האפוטרופוס הכללי מחובה זו או קבע מועד אחר להגשת הפרטה.
52. בית המשפט רשאי להורות –
- (1) שהאפוטרופוס יגיש לאפוטרופוס הכללי, במועד שקבע, שומת שוויים של נכסי החסוי, ערוכה לתאריך שקבע בית המשפט;
- (2) שהשומה האמורה תיערך על-ידי שמאי או על-ידי אדם אחר כפי שקבע בית המשפט.
53. האפוטרופוס חייב, בכל עניני האפוטרופסות, לנהל חשבונות, להגיש לאפוטרופוס הכללי דין וחשבון כפי שיוורה, אך לפחות אחת לשנה ובגמר תפקידו או בפקיעת האפוטרופסות, ולהמציא לאפוטרופוס הכללי ידיעות מלאות לפי דרישתו. שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר החשבונות שעל האפוטרופוס לנהל.
54. שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בדבר אופן בדיקת הפרטה והדו"חות בידי האפוטרופוס הכללי, ורשאי הוא לקבוע סוגי דו"חות שהאפוטרופוס הכללי פטור מבדיקתם, בתנאים שייקבעו.
55. ההוצאות הסבירות שהאפוטרופוס הוציא במילוי תפקידו חלות על החסוי, ורשאי האפוטרופוס להחזירן לעצמו מנכסי החסוי.
56. (א) בית המשפט רשאי לקבוע לאפוטרופוס שכר אם ראה טעם לכך בנסיבות הענין; שכר האפוטרופוס שנקבע על ידי בית המשפט חל על החסוי ורשאי האפוטרופוס לקבלו מנכסי החסוי.
- (ב) שר המשפטים רשאי לקבוע כללים בדבר השכר שבית המשפט רשאי לקבוע לאפוטרופסים.
57. האפוטרופוס אחראי לנזק שגרם לחסוי או לרכושו. בית המשפט רשאי לפטרו מאחריותו, כולה או מקצתה, אם פעל בתום לב ונתכוון לטובת החסוי. האפוטרופוס אינו נושא באחריות אם פעל בתום לב לפי הוראות בית המשפט או קיבל אישורו, אם מראש ואם למפרע.
58. בית המשפט רשאי, לפני מינויו של אפוטרופוס או אחרי כן, לדרוש שהאפוטרופוס ישעבד נכסים או ימציא ערבות להבטחת מילוי תפקידו וחובותיו, ורשאי בית המשפט, בכל עת, לדרוש ערובה נוספת או לשחרר ערובה שניתנה, כולה או מקצתה.
59. ערובה לפי סעיף 58 תינתן לזכות החסוי, והאפוטרופוס הכללי מוסמך לייצגו בכל הנוגע למימושה.
60. האפוטרופוס רשאי, על ידי הודעה בכתב לבית המשפט, להתפטר מתפקידו; ההתפטרות אינה תופסת אלא אם בא עליה אישור בית המשפט ומן היום שנקבע לכך באישור.
61. בית המשפט רשאי לפטר אפוטרופוס אם לא מילא תפקידו כראוי או אם ראה בית המשפט סיבה אחרת לפיטוריו.

פרטה
(תיקון מס' 8) תשמ"ה-
1985

הוראות בנוגע לשומה
(תיקון מס' 8) תשמ"ה-
1985

חשבונות דו"ח ומתן ידיעות
(תיקון מס' 8) תשמ"ה-
1985

בדיקת דו"חות
(תיקון מס' 8) תשמ"ה-
1985

הוצאות האפוטרופוס

שכר האפוטרופוס

(תיקון מס' 7)
תשמ"ג-1983

אחריות האפוטרופוס

ערובה

מימוש הערובה

התפטרות האפוטרופוס

פיטורי האפוטרופוס

- פקיעת האפוטרופסות
62. אפוטרופסות על קטין פוקעת בהגיעו לבגרות; על פסול דין – עם ביטול פסלותו על ידי בית המשפט; על מי שאינו קטין או פסול דין – אם קבע בית המשפט שחדלו סיבות האפוטרופסות או שהושגה מטרתה; פקיעת אפוטרופסות כזאת היא מן היום שנקבע לכך על-ידי בית המשפט; אפוטרופסות על כל אדם פוקעת במות החסוי.
63. בהתפטרותו ובפיטוריו של האפוטרופוס ובפקיעת האפוטרופסות חייב האפוטרופוס – ובמותו חייבים יורשיו – למסור לחסוי או למי שקבע בית המשפט את נכסי החסוי הנמצאים בידו או בפיקוחו, ואת המסמכים הנוגעים לנכסים אלה; ורשאי בית המשפט להורות שהאפוטרופוס יהא חייב ומוסמך לסיים פעולות שבית המשפט קבע, במידה שהדבר דרוש לטובת החסוי, רכושו או עזבונו.
64. מתו הורי החסוי או אחד מהוריו או בן זוגו, ובצוואתם ציינו שמו של אפוטרופוס או הורו בענין מהענינים הנתונים לפי פרק זה לשיקול הדעת של בית המשפט או של האפוטרופוס, יפעלו בית המשפט והאפוטרופוס בהתאם להוראות אלה שבצוואה, אם קיימה כדין, זולת אם ראו שטובת החסוי דורשת לסטות מהן; אין בסעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 28 בנוגע לאפוטרופסות של ההורה שנשאר בחיים.
65. נתמנה האפוטרופוס הכללי כאפוטרופוס, לא יחולו הוראות הסעיפים 37, 50, 57, 58 ו-60.
66. פעולה של אפוטרופוס תהא בת-תוקף אף שהיה פגם במינויו, אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת על הפגם.
67. מי שפועל כאפוטרופוס, חובותיו ואחריותו כלפי החסוי יהיו לפי הוראות פרק זה, אף אם לא נתמנה כלל או שהיה פגם במינויו או שהתפטר או פוטר או שפקעה אפוטרופסותו.
- 67א. (א) שר העבודה והרווחה ימנה ועדה לעניני אפוטרופסות לנפגעי השואה וזה הרכבה:
- (1) נציג משרד העבודה והרווחה שהוא עובד סוציאלי ראשי לעניין סדרי דין שנתמנה לפי חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955, או עובד סוציאלי שהתמנה לפי החוק האמור שהציע העובד הסוציאלי הראשי לעניין סדרי דין;
- (2) נציג משרד הבריאות, שיציע שר הבריאות;
- (3) נציג משרד המשפטים, שיציע שר המשפטים.
- (ב) החסוי, אפוטרופוסו, קרובו, מנהל בית חולים שבו מאושפז חסוי וכל אדם המטפל בחסוי רשאי לפנות לוועדה בכל שאלה המתעוררת בקשר לטיפול בחסוי או בדבר הצורך במינוי או בהחלפת אפוטרופוס לחסוי.
- (ג) הועדה תבחן כל פניה כאמור בסעיף קטן (ב) והיא רשאית ליתן את המלצותיה לאפוטרופוס בענינים הנוגעים לטיפול בחסוי וכן לפנות ליועץ המשפטי לממשלה או לנציגו ולאפוטרופוס הכללי, ולהמליץ להם לנקוט פעולות על פי סמכותם, לרבות פניה לבית משפט לפי חוק זה.

סיום תפקידו של האפוטרופוס (תיקון מס' 7) תשמ"ג-1983

הוראת צוואה של הורה החסוי או בן זוגו

האפוטרופוס הכללי כאפוטרופוס (תיקון מס' 8) תשמ"ה-1985

אפוטרופוס שהיה פגם במינויו

אפוטרופוס למעשה

ועדה לעניני אפוטרופסות לנפגעי שואה (תיקון מס' 11) תשס"ב-2002

(תיקון מס' 15) תשע"א-2010

פרק רביעי: הוראות שונות

68. (א) בית המשפט רשאי, בכל עת, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו או לבקשת צד מעוניין ואף מיזמתו הוא, לנקוט אמצעים זמניים או קבועים הנראים לו לשמירת עניניו של קטין, של פסול-דין ושל חסוי, אם על-ידי מינוי אפוטרופוס זמני או אפוטרופוס-לדין, ואם בדרך אחרת; וכן רשאי בית המשפט לעשות, אם הקטין, פסול-הדין, או החסוי פנה אליו בעצמו.
- (ב) היתה הבקשה להורות על ביצוע ניתוח או על נקיטת אמצעים רפואיים אחרים, לא יורה על כך בית המשפט אלא אם שוכנע, על פי חוות דעת רפואית, כי האמצעים האמורים דרושים לשמירת שלומו הגופני או הנפשי של הקטין, פסול הדין או החסוי.
69. היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו רשאים, אם הם סבורים שטובתו של קטין, של פסול-דין, או של חסוי או טובת הכלל מחייבת זאת, לפתוח בכל הליך משפטי, כולל ערעור, לפי חוק זה וכן להתייצב ולטעון בכל הליך כזה.
70. עובד סוציאלי שנתמנה לענין חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955, רשאי בענין לפי חוק זה שאינו תלוי ועומד בבית המשפט ואם ראה צורך בכך להגנתו של קטין, של פסול-דין, או של חסוי, לחקור כל מי שהוא סבור שיש לו ידיעות הנוגעות לאותו אדם, וחייב הנחקר לענות לעובד הסוציאלי תשובות כנות ומלאות, זולת אם התשובה עלולה להפיליו; ורשאי העובד הסוציאלי, אם הורשה לכך על-ידי צו בית המשפט, להיכנס לכל מקום בו נמצא או עשוי להימצא אדם כאמור.
71. הוראות הסעיפים 69 ו-70 אינן גורעות מהוראות חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955.
72. בכל ענין לפי חוק זה רשאי בית המשפט, גם מיזמתו הוא, לשמוע דעתם של קרובי הקטין, פסול-הדין או החסוי, ככל שבית המשפט ימצא לרצוי לשמעם.
73. (בוטל).
74. בית המשפט רשאי לשנות או לבטל החלטותיו לפי חוק זה אם נשתנו הנסיבות או נתגלו עובדות נוספות לאחר שנתן החלטתו.
75. (בוטל).
76. בתי המשפט בישראל מוסמכים –
- (1) להכריז אדם פסול-דין או לבטל הכרזת פסלות אם מקום מושבו או מקום מגוריו של האדם הוא בישראל;
- (2) לפעול לפי הפרק השני והשלישי לחוק זה בכל מקרה שהצורך לעשות כן התעורר בישראל.
77. על עניני חוק זה יחול דין מקום מושבו של הקטין, פסול-הדין או החסוי; אולם –
- (1) פעולה משפטית שנעשתה בישראל על-ידי אדם שכשרותו המשפטית מוגבלת או נשללה והיא מן הפעולות שדרכם של בני אדם כאלה לעשות כמותן, וכן פעולה משפטית שנעשתה בישראל

סמכות כללית לאמצעי שמירה

(תיקון מס' 2)
תש"ל-1970

(תיקון מס' 7)
תשמ"ג-1983

(תיקון מס' 7)
תשמ"ג-1983

מעמד היועץ המשפטי לממשלה

(תיקון מס' 2)
תש"ל-1970

מעמדו של עובד סוציאלי

(תיקון מס' 2)
תש"ל-1970

(תיקון מס' 15) תשע"א-2010

שמירת דינים

מעמדם של קרובים

(תיקון מס' 9) תשנ"ה-1995

שינוי החלטות

(תיקון מס' 9)

תשנ"ה-1995

סמכות מבחינה בין-לאומית

משפט בינלאומי פרטי

בין אדם שכשרותו המשפטית מוגבלת או נשללה לבין מי שלא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, תהא בת-תוקף זולת אם היה בה משום נזק של ממש לאותו אדם או לרכושו;

(2) לענין פעולה שנעשתה בישראל על-ידי הוריו של קטין או על-ידי אפוטרופוס אין לטעון כלפי צד שלישי שסמכותם של ההורים או האפוטרופוס היתה מצומצמת מן הסמכות הנתונה להם לפי חוק זה, זולת אם אותו צד ידע או היה עליו לדעת על כך.

בית המשפט המוסמך
(תיקון מס' 9)
תשנ"ה-1995
שמירת דינים ושיפוט

78. הסמכויות הנתונות לפי חוק זה לבית המשפט יהיו של בית המשפט לעניני משפחה, בכפוף להוראות סעיף 79.

79. חוק זה אינו בא לפגוע בדיני נישואין וגירושין; הוא אינו בא להוסיף על סמכויות השיפוט של בתי-דין דתיים ולא לגרוע מהן; ומקום שבית דין דתי מוסמך על-פי דין לשפוט, יראו כל הוראה בחוק זה – פרט לסעיף 75 – שמדובר בה בבית משפט כאילו מדובר בה בבית-דין דתי.

הגדרות
(תיקון מס' 2)
תש"ל-1970

80. בחוק זה –

"חסוי" – מי שבית המשפט מינה לו אפוטרופוס לפי סעיף 33, או מי שבית המשפט רשאי למנות לו אפוטרופוס כאמור, והוא אף כשעדיין לא הוברר אם נתקיימו התנאים למינוי, הכל לפי הענין;

"נציג" של אדם – הוריו או אפוטרופסו הממונה, הכל לפי הוראות הפרק השני והשלישי;

"קרוב" – אב, אם, בן, בת, אח, אחות, סב, סבה, נכד, נכדה;

"מקום מושב" של אדם – המקום בו נמצא מרכז חייו; קטין, פסול-דין וחסוי, חזקה עליו שמקום מושבו הוא במקום מושבו של נציגו כל עוד לא הוכח שמרכז חייו נמצא במקום אחר.

הוראות מעבר

81. מי שהוכרז פסול-דין לפני תחילת חוק זה, רואים אותו מתחילת חוק זה כאילו הוכרז פסול-דין לפי חוק זה; מי שנתמנה אפוטרופוס על ידי בית משפט או בית-דין דתי מוסמך לפני תחילת חוק זה, רואים אותו מתחילת חוק זה כאילו נתמנה לפי חוק זה.

ביטולים

82. בטלים –

(1) סעיפים 941 עד 947, 957 עד 997 למג'לה;

(2) סעיפים 50 עד 53 לחוק הקרקעות העותומני;

(3) סעיף 2 לחוק המסחרי העותומני;

(4) סעיף 5 לחוק העותומני על האגודות;

(5) סעיף 5 לפקודת השותפויות.

ביצוע ותקנות

83. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, הוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

תחילת תוקף
(תיקון מס' 14) תש"ע-
2010

84. חוק זה, תחילתו שלושה חדשים לאחר קבלתו בכנסת.

תוספת

(סעיף 18(ב))

1. מוסד פיננסי שהוא אחד מאלה:
 - (1) תאגיד בנקאי, כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;
 - (2) מנהל קרן, כמשמעותו בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994;
 - (3) חברה מנהלת כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.
2. המוסד לביטוח לאומי.
3. מוסד חינוך, כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949.
4. רשות מקומית ומועצה אזורית.
5. מוסד רפואי שהוא אחד מאלה:
 - (1) בית חולים כמשמעותו בסעיף 24 לפקודת בריאות העם, 1940;
 - (2) מרפאה כמשמעותה בסעיף 34 לפקודה האמורה בפסקה (1);
 - (3) קופת חולים כמשמעותה בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.

דוד יוסף
שר המשפטים

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

קדיש לוז
יושב ראש הכנסת
ממלא מקום נשיאה מדינה

תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (סדרי הדין וביצוע), תש"ל-1970*

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 53 ו-83 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, ולפי סעיף 46 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, ושאר הסמכויות הנתונות לי לפי כל דין, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –
פרשנות
"החוק" – חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962;
שאר המונחים משמעותם כמשמעות הנודעת להם בחוק, אם אין כוונה אחרת משתמעת.
2. בעניני כשרות משפטית ואפוטרופסות יחולו תקנות סדר הדין האזרחי, תשכ"ג-1963, במידה שאין בהן סתירה לתקנות אלה.
3. בקשה המוגשת לפי החוק תוגש לבית המשפט המחוזי שבתחום סמכותו נמצא מקום מגוריו של הקטין, פסול הדין או החסוי, ואם אין לו מקום מגורים בישראל, מקום הימצאם של נכסיו; לא היה לקטין, לפסול הדין או לחסוי מקום מגורים או נכסים בישראל, יהא מוסמך לדון בבקשה בית המשפט המחוזי בירושלים.
4. בקשה כאמור בתקנה 3 תוגש לבית המשפט בשלושה עתקים ומספר עתקים נוספים לפי הצורך, והיא תומצא –
המצאת בקשה
(1) לקטין, לפסול הדין או לחסוי, זולת אם בית המשפט הורה שאין להמציאה להם;
(2) ליועץ המשפטי לממשלה;
(3) למי שבית המשפט הורה על כך.
5. (א) בקשה להכרזת פסול דין תהא בכתב; המבקש יפרט בבקשתו את שמו, מענו ומספר זהותו של מי שמבקשים להכריזו פסול דין, את הטעמים שעל יסודם מוגשת הבקשה ואת הענין שיש בה למבקש.
בבקשה יצרף לבקשתו תצהיר לאימות העובדות הכלולות בבקשה ותעודת רופא על מצב בריאותו של מי שמבקשים להכריזו פסול דין.
6. (א) בקשה למינוי אפוטרופוס תהא בכתב; המבקש יפרט בבקשתו את שמו, מענו ומספר זהותו של החסוי ואת הטעמים שעל יסודם יש למנות אפוטרופוס, ויצרף לבקשה תצהיר לאימות העובדות הכלולות בה.

* פורסמו ק"ת תש"ל מס' 2596 מיום 13.8.1970 עמ' 2080.

תוקנו ק"ת תשל"ב מס' 2788 מיום 23.12.1971 עמ' 424 – תק' תשל"ב-1971.

ק"ת תשמ"ט מס' 5136 מיום 25.9.1988 עמ' 36 – תק' תשמ"ט-1988; תחילתן ביום 1.1.1989.

ק"ת תשנ"ב מס' 5458 מיום 15.7.1992 עמ' 1306 – תק' תשנ"ב-1992.

(ב) הציע המבקש מינוי של אפוטרופוס פלוני, יפרט בבקשתו את שמו ומענו של האפוטרופוס ויצרף לבקשה את הסכמתו בכתב.	
7. בקשה של הורה לבית המשפט על פי סעיפים 19 או 25 לחוק תהא בכתב; העתק של הבקשה יומצא להורה השני.	בקשת הורה
8. לא יורה בית המשפט על פי סעיפים 26, 27 או 28 לחוק, אלא לאחר שנתן הזדמנות לכל אחד מהורי הקטין, וכן לאפוטרופוסו אם נתמנה, להשמיע דברו.	החלטה בדבר הגבלת זכויותיו של הורה
9. (א) צו למינוי אפוטרופוס ייערך לפי טופס 1 שבתוספת ויסומן במספר סידורי שוטף של בית המשפט שהוציא; בצו יצויין אם המינוי הוא כללי או מוגבל, ואם הוא מוגבל – לאילו ענינים נתמנה האפוטרופוס.	צו למינוי אפוטרופוס תק' תשמ"ט-1988
(ב) עם מתן הצו ימציא המזכיר הראשי של בית המשפט העתק ממנו לאפוטרופוס הכללי ויצרף אליו העתק מהבקשה שעל פיה ניתן, על כל נספחיה.	
10. (א) פרטה ודו"חות שעל האפוטרופוס להגישם לאפוטרופוס הכללי יוגשו בעותק אחד ויאומתו בתצהיר אלא אם כן שווים הכולל של נכסי החסוי אינו מצדיק לדעת האפוטרופוס הכללי את אימות הדו"ח בתצהיר; האפוטרופוס הכללי רשאי להורות על המצאת עותקים נוספים לנוגעים בדבר.	פרטה ודו"חות תק' תשמ"ט-1988 תק' תשנ"ב-1992
(ב) הפרטה תיערך לפי טופס 2 שבתוספת.	
10א. (א) משנודע לאפוטרופוס שיש בנכסי החסוי מקרקעין או נכסים אחרים שמתנהלים לגביהם לפי כל דין פנקסים המשמשים לרישום זכויות בעלות, ידאג שתירשם בהם הערה על מינוי אפוטרופוס.	רישום תק' תשל"ב-1971
(ב) הממונה על הרישום ירשום הערה כאמור משהוגש לו צו המינוי.	
11. בכל מסמך, הליך משפטי או פעולה של האפוטרופוס מכוח תפקידו יצויין שהוא פועל מטעם החסוי.	ציון התפקיד
12. העתק של כל בקשה או מסמך אחר המוגשים לפי החוק לבית המשפט יועבר לבא כוחו של היועץ המשפטי לממשלה במשרד האפוטרופוס הכללי שבתחום סמכותו של בית המשפט שאליו הוגשה הבקשה. הוראה זו לא תחול על בקשה שהאפוטרופוס הכללי הינו משיב בה.	הודעה ליועץ המשפטי לממשלה תק' תשמ"ט-1988
13. בענייני כשרות משפטית ואפוטרופסות המתנהלים לפי החוק בפני בית המשפט או הרשם רשאי הוא לפטור כל צד מהגשת תצהיר והוא יכול לדרוש תצהירים נוספים.	שחרור מתצהיר תק' תשנ"ב-1992
14. (א) אפוטרופוס ינהל פנקסים לפי הכללים המקובלים, באופן שיאפשרו עריכת דין וחשבון כספי ופירוט הנכסים והחובות.	פנקסים תק' תשל"ב-1971
(ב) הפנקסים האמורים יכללו, בין השאר, רישום שוטף של ההכנסות וההוצאות, ויפורטו לגבי כל הכנסה – מקורה, ולגבי כל הוצאה – יעודה.	תק' תשנ"ב-1992
(ג) אפוטרופוס יקפיד על קיום אסמכתה לכל הוצאה והכנסה חוץ מסכומים קטנים שלפי הנוהג אין להם קבלות.	
(ד) כלל תפקידו של האפוטרופוס ניהול עסק של החסוי, ינהל לגביו פנקסי חשבונות נפרדים.	
15. אפוטרופוס יחזיק את כספי החסוי בחשבון נפרד בבנק על שם החסוי ויפקיד בו כספים שקיבל מכוח תפקידו, בתכופ ככל האפשר לאחר קבלתם.	חשבון נפרד

- 15א. האפוטרופוס יעשה ביטוחים אלה:
- (1) מפני אבדן רכוש ומפני אש – של נכסי החסוי;
 - (2) מפני אחריות מעבידים – לגבי העובדים שהוא מעסיק בקשר עם נכסי החסוי.
- 15ב. אפוטרופוס יפרט בדין וחשבון שיגיש לאפוטרופוס הכללי לתקופת אותו דין וחשבון –
- (1) את ההוצאות וההכנסות;
 - (2) פירוט הנכסים והחובות;
 - (3) פרטים והסברים על הפעולות שבוצעו, כולל ביקוריו אצל החסוי וקיום קשר עם קרוביו, טיפולו בניהול נכסי החסוי ובשמירה על זכויותיו וכן בדבר ביטוחו של החסוי בביטוח רפואי וסוציאלי.
- 15ג. אפוטרופוס יגיש לאפוטרופוס הכללי במצורף לדין-וחשבון –
- (1) העתק מחשבון הבנק של החסוי ליום עריכת הדין-וחשבון;
 - (2) חשבונות, קבלות או כל מסמך אחר, כפי שיידרש;
 - (3) מאזן וחשבון ריווח והפסד – לגבי ניהול עסק;
 - (4) רשימת הדיירים – לגבי ניהול בנין להשכרה.
- 15ד. (א) האפוטרופוס הכללי רשאי להחליט בכל מקרה על אופן בדיקת הפרטה וכן על אופן הביקורת עליה לשם אימות תוכנה.
- (ב) האפוטרופוס הכללי רשאי להורות לאפוטרופוס להגיש לו דו"ח כשהוא מבוקר ומאושר בידי רואה חשבון או בידי מבקר שיקבע; דו"ח לגבי ניהול עסק של החסוי יוגש בכל מקרה כשהוא מבוקר ומאושר בידי רואה חשבון, אלא אם כן הורה האפוטרופוס הכללי אחרת.
- (ג) עם סיום הבדיקה, ירשום האפוטרופוס הכללי את ממצאיו בחותם שיטביע על גבי הפרטה או הדו"ח שבדק, או בגליון נפרד לרישום הערות שיקבע לענין זה.
- 15ה. (א) האפוטרופוס הכללי פטור מבדיקת דו"ח בכל אחד מאלה:
- (1) האפוטרופוס לא הוסמך ולא נדרש לטפל ברכושו של החסוי;
 - (2) לדעת האפוטרופוס הכללי אין שווים הכולל של נכסי החסוי מצדיק את ההוצאה הנדרשת לבדיקת הדו"ח;
 - (3) מעיון ראשון בדו"ח נראה לאפוטרופוס הכללי כי הוא נערך כשורה ובוקר כדבעי, וכי אין בו כדי להצביע על פעולות הטעונות בדיקה.
- (ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), רשאי האפוטרופוס הכללי לבדוק גם דו"ח כאמור בה אם ראה סיבה מיוחדת לעשות כן; החליט האפוטרופוס הכללי על בדיקה כאמור, ינמק את החלטתו בכתב.
16. (א) ליד בית המשפט המחוזי בירושלים יתקיים משרד לרישום מרכזי של פסולי דין, וכל דורש יהא רשאי לעיין בו.

(ב) הכריז בית משפט על אדם כפסול דין, ישלח הודעה על כך אל המשרד לרישום מרכזי של פסולי דין; ההודעה תציין את שמו, מספר זהותו ומענו של מי שהוכרז כפסול דין, את תאריך ההכרזה, את מספר התיק ואת בית המשפט שהחליט בדבר ההכרזה האמורה.

17. לתקנות אלה יקרא "תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (סדר הדין וביצוע), תש"ל-1970".

השם

תוספת

תק' תשמ"ט-1988

טופס 1

(תקנה 9(א))

בבית המשפט המחוזי בתיק

צו מינוי מס'

צו מינוי אפוטרופוס לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות,
תשכ"ב-1962 (להלן – החוק)

בענין החסוי שם מלא שם האב

המבקש: שם מלא קרבתו לחסוי (ככל שקיימת)

שמענו למסירת כתבי בי-דין הוא

לאחר שעינתי בבקשה ובצירופיה ושמעתי את

אני ממנה בזה את שם מלא מס' ת"ז מען

אפוטרופוס על החסוי:

שם החסוי/ה שם האב מס' ת"ז מען

מינוי זה הוא כללי*

הוראות מיוחדות*:

על האפוטרופוס לפעול בהתאם להוראות החוק והתקנות לפיו, ולהגיש למשרד האפוטרופוס הכללי, הפועל ליד בית משפט זה, פרטה ודו"חות לפי הוראותיו ובמועדים שנקבעו בחוק, בידי בית המשפט או בידי האפוטרופוס הכללי, לפי הענין.

העתק צו זה יומצא לאפוטרופוס הכללי עם נתינתו.

היום

חתימת השופט

* מחק את המיותר.

טופס 2

(תקנה 10(ב))

[פרטת נכסי חסוי]

כ"ד בתמוז תש"ל (28 ביולי 1970)

יעקב ש. שפירא

שר המשפטים

תקנות הכשרות המשפטית והאפטרופסות (דרכים להשקעת כספי חסוי), תש"ס-2000*

- בתוקף סמכותי לפי סעיפים 50 ו-83 לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, תשכ"ב-1962 (להלן – החוק), אני מתקין תקנות אלה:
- בתקנות אלה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
 - אפטרופוס ישקיע את כספי החסוי, שאינם דרושים לצרכיו השוטפים, באחת מדרכים אלה:
 - בנכסים בנקאיים כמפורט להלן:
 - כספים אשר צפוי כי יידרשו לצורכי החסוי בתוך שנתיים ממועד ההשקעה – בפיקדונות בנקאיים שקליים, נושאי ריבית או הפרשי הצמדה וריבית;
 - כספים שלא צפוי כי יידרשו לצורכי החסוי בתוך שנתיים ממועד ההשקעה – בתכניות חיסכון בנקאיות צמודות מדד, לפרקי זמן מוגדרים מראש, בהתחשב באמור בתקנה 3;
 - בניירות ערך שהוציאה המדינה או שהיא ערבה לפירעונם;
 - במסירתם לידי האפטרופוס הכללי, לשם השקעה לפי הוראות סעיף 10(ג) ו-(ד) לחוק האפטרופוס הכללי, תשל"ח-1978;
 - דרך אחרת שאישר בית המשפט מראש.
 - דרכי ההשקעה לפי תקנה 2 ומשך תקופת ההשקעה, ייקבעו בהתחשב בצרכיו השוטפים והמיוחדים של החסוי, בשינויים מזמן לזמן.
 - (א) השקעת כספי חסוי ששוויים עולה על 646,629 שקלים חדשים, טעונה אישור של בית המשפט.
 - האפטרופוס יגיש בקשה לאישור דרך השקעה, כאמור בתקנת משנה (א), אחת לשנה או במועד שקבע בית המשפט.
 - כספים שביום מינוי האפטרופוס היו מושקעים בדרך השקעה שלא לפי תקנות אלה, ואשר נקבעו בה מועדים מוגדרים מראש למשיכת הכספים או למימוש (להלן – מועדי יציאה), יוסיפו להיות מושקעים באותה דרך עד למועד

* פורסמו ק"ת תש"ס מס' 6036 מיום 23.5.2000 עמ' 609.

תוקנו ק"ת תשע"א מס' 6963 מיום 9.1.2011 עמ' 488 – הודעה תשע"א-2011; תחילתה ביום 1.1.2011.

ק"ת תשע"ב מס' 7120 מיום 16.5.2012 עמ' 1163 – הודעה תשע"ב-2012; תחילתה ביום 1.1.2012.

ק"ת תשע"ג מס' 7210 מיום 15.1.2013 עמ' 614 – הודעה תשע"ג-2013; תחילתה ביום 1.1.2013.

היציאה הראשון וממועד זה ישקיע האפוסטרופוס את הכספים לפי תקנות אלה, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת.

6. (א) בקשה לאישור דרך השקעה לפי תקנות 2(4), 4(ב) ו-5, תוגש בכתב; המשיב לבקשה יהיה האפוסטרופוס הכללי ורשאי בית המשפט להורות על צירוף משיבים נוספים לבקשה.

הגשת בקשה לבית משפט

(ב) בבקשה יפורטו –

(1) הסכום הכולל של כספי החסוי, הסכום שמוצע להשקיעו ודרך ההשקעה המוצעת;

(2) כלל נכסי החסוי והכנסותיו הנוכחיות והצפויות בשנים הבאות;

(3) התחייבויות והוצאות החסוי הנוכחיות והצפויות לשנים הבאות.

(ג) לבקשה לאישור דרך השקעה של כספי חסוי כאמור בתקנה 4(א) יצרף האפוסטרופוס חוות דעת של רואה חשבון או של יועץ השקעות, המנמקת את דרך ההשקעה המוצעת.

7. (א) בבוא בית המשפט לאשר בקשה לפי סעיף 4(א) רשאי הוא להורות על ניהול כספי החסוי על ידי מנהל תיקי השקעות, כמשמעותו בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, תשנ"ה-1995.

ניהול על ידי מנהל תיקי השקעות

8. (א) הסכום הנקוב בתקנה 4(א) יעודכן ב-1 בינואר של כל שנה, בשיעור עליית המדד שפורסם בחודש דצמבר שקדם לו, לעומת המדד שפורסם בחודש דצמבר של השנה שקדמה לה.

הצמדה

(ב) סכום שהשתנה כאמור, יעוגל לשקל החדש השלם הקרוב, וסכום של מחצית השקל החדש יעוגל כלפי מעלה.

9. תקנות הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות (דרכים להשקעת כספי חסוי), תש"ס-1979 – בטלות.

ביטול

10. תחילתן של תקנות אלה תשעים ימים מיום פרסומן (להלן – יום התחילה).

תחילה

11. אישר בית המשפט דרך השקעה לפני יום התחילה, יראו את האישור כאילו ניתן לפי תקנות אלה.

הוראת מעבר

יוסף ביילין
שר המשפטים

כ"ט בניסן תש"ס (4 במאי 2000)

חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955

1. בחוק זה –
- הגדרות
- “בית משפט” – לרבות בתי דין, ועדות וגופים אחרים המוסמכים כדין לעניני שיפוט, ולמעט בית משפט הדין בפלילים;
- “קטין” – מי שלא מלאו לו 18 שנה;
- “נידון קטין” – ענין העומד להכרעה בבית משפט, ושבהכרעתו חייב או רשאי בית המשפט להביא בחשבון קטינותו של קטין, אף שהקטין אינו בעל דין;
- “נידון חולה נפש” – ענין העומד להכרעה בבית משפט, ושבהכרעתו חייב או רשאי בית המשפט להביא בחשבון את מחלתו של חולה הנפש, אף שחולה הנפש אינו בעל דין;
- “חולה נפש” – לרבות לקוי בשכלו;
- “נידון נעדר” – ענין העומד להכרעה בבית משפט, ושבהכרעתו חייב או רשאי בית המשפט להביא בחשבון את העובדה שאדם פלוני נעדר מישאל או שמקום מגוריו אינו ידוע, אף שהאדם אינו בעל דין;
- “עובד סוציאלי לעניין סדרי דין” – עובד סוציאלי שמונה לעניין חוק זה לפי סעיף 9.
2. רשאי בית המשפט לצוות על עובד סוציאלי לעניין סדרי דין לחקור בנידון קטין ולחוות דעתו בתסקיר בכתב.
3. נצטוו עובד סוציאלי לעניין סדרי דין כאמור בסעיף 2, רשאי הוא לצורך הכנת תסקירו להיכנס לכל מקום בו נמצא או עשוי להימצא הקטין או חולה הנפש ולחקור כל אדם שהוא סבור שיש לו ידיעות הנוגעות לקטין או לחולה הנפש, וחייב הנחקר לענות לעובד הסוציאלי תשובות כנות ומלאות, אך אין הוא חייב לעשות כן אם התשובה עלולה לגולל עליו אשמה פלילית.
4. התסקיר שהגיש העובד הסוציאלי לעניין סדרי דין כאמור יימסר לבעלי הדין ובית המשפט ישמע כל טענה שבפיהם לכתוב בתסקיר אם לא ציווה בית המשפט, מטעמים מיוחדים, שאין לגלות את תוכן התסקיר, כולו או מקצתו.
- (תיקון מס' 2) תשע"א-2010
- צו לעובד סוציאלי לעניין סדרי דין (תיקון מס' 2) תשע"א-2010
- סמכויות עובד סוציאלי לעניין סדרי דין (תיקון מס' 2) תשע"א-2010
- מסירת תסקיר עובד סוציאלי לעניין סדרי דין לבעלי הדין (תיקון מס' 2) תשע"א-2010

* פורסם ס"ח תשט"ו מס' 187 מיום 6.7.1955 עמ' 126 (ה"ח תשט"ו מס' 222 עמ' 44).

תוקן ס"ח תשל"א מס' 635 מיום 5.8.1971 עמ' 177 (ה"ח תשל"א מס' 915 עמ' 61) – תיקון מס' 1 בסעיף 1 לחוק לחיקון חוקי סעד (פקידי סעד ראשיים), תשל"א-1971.

ס"ח תשע"א מס' 2264 מיום 9.12.2010 עמ' 74 (ה"ח הממשלה תש"ע מס' 507 עמ' 1058) – תיקון מס' 2 בסעיף 3 לחוק להחלפת המונח פקיד סעד (תיקוני חקיקה), תשע"א-2010.

5. (א) בית משפט רשאי בכל שלב של הדיון לצוות על עובד סוציאלי לעניין סדרי דין לבוא ולהיחקר בפניו בניהן קטין, אף אם לא נצטוו למסור תסקיר כאמור בסעיף 2.
- (ב) הוראות סעיף 4 יחולו על חקירה לפי סעיף זה בשינויים המחוייבים לפי הענין.
6. הטענה כי תסקיר שהגיש עובד סוציאלי לעניין סדרי דין לא נערך לפי הוראות חוק זה, לא תשמש עילה לערעור.
7. הסמכויות הנתונות בחוק זה לבית משפט ולעובד סוציאלי לעניין סדרי דין בניהן קטין, נתונות לו גם בניהן חולה נפש, בשינויים המחוייבים לפי הענין.
8. רשאי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, אם הוא סבור שטובת קטין, חולה נפש או נעדר דורשת זאת, לפתוח בכל הליך בבית משפט, וכן להתייצב ולטעון בכל משפט שבו נדונים נידן קטין או נידן חולה נפש או נידן נעדר.
9. שר הרווחה והשירותים החברתיים ימנה עובד סוציאלי ראשי וכן עובדים סוציאליים לעניין חוק זה, שיפעלו לפי הנחיותיו של העובד הסוציאלי הראשי, בדרך כלל או לעניין מסוים; חלק עובד סוציאלי לעניין סדרי דין על ההנחיות בעניין מסוים, ישוב העובד הסוציאלי הראשי ויכריע בדבר לאחר שקיים התייעצות בעניין זה עם העובד הסוציאלי ועם גופים אחרים שמצא לנכון.
10. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.
- חקירת עובד סוציאלי לעניין סדרי דין (תיקון מס' 2) תשע"א-2010
- אין מערערים על דרך עריכת התסקיר (תיקון מס' 2) תשע"א-2010
- דין חולה נפש (תיקון מס' 2) תשע"א-2010
- סמכויות היועץ המשפטי לממשלה
- מינוי עובדים סוציאליים לעניין סדרי דין (תיקון מס' 2) תשע"א-2010
- ביצוע ותקנות
- פנחס רוזן
שר המשפטים
- משה שרת
ראש הממשלה
- יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

חוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), תשנ"א-1991*

הגדרה	1. בחוק זה – "האמנה" – האמנה בדבר ההיבטים האזרחיים של חטיפה בינלאומית של ילדים, שנחתמה בהאג ביום 25 באוקטובר 1980.
תוקף האמנה	2. לסעיפי האמנה שנוסחם מובא בתוספת יהיה תוקף של חוק, והם יחולו על אף האמור בכל דין, ואולם הוראת סעיף 26 לאמנה תחול בהסתייגות האמורה בו.
הצדדים לאמנה	3. שר החוץ יפרסם ברשומות הודעה על המדינות שמדינת ישראל קשורה עמן באמנה, על-פי האמור בסעיפים 37 ו-38 לאמנה.
הרשות המרכזית	4. (א) היועץ המשפטי לממשלה יהיה הרשות המרכזית לענין האמנה. (ב) היועץ המשפטי לממשלה רשאי למנות, לענין ביצוע האמנה, עובדים סוציאליים מבין העובדים הסוציאליים שמונו לפי חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955, והם יפעלו, דרך כלל או לענין מסויים, לפי הנחיותיו של העובד הסוציאלי הראשי שמונה לפי אותו חוק, ובתוקף סמכויותיהם לפי כל דין, לרבות סמכויות לגבי קטין או קטין נזקק לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960.
מסירת מידע (תיקון מס' 2) תשע"א-2010	5. היועץ המשפטי לממשלה רשאי, על אף האמור בכל דין, למסור מידע שקיבל כדין לאדם או לגוף כלשהם, בישראל או מחוצה לה, ככל שהדבר נחוץ לביצוע הליכים המתבקשים על-פי הוראות האמנה; כן רשאי למסור מידע, עובד סוציאלי שמונה כאמור בסעיף 4(ב), ובלבד שהורשה בידי היועץ המשפטי לממשלה לענין מסויים; מסירת מידע לפי סעיף זה לא תיעשה אלא לאחר שהובטח כי מקבל המידע לא יעשה בו שימוש שלא למטרה שלשמה נמסר ושיבטיח שמירת חשאיותו של המידע.
בית המשפט המוסמך (תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995	6. בית המשפט המוסמך לענין חוק זה הוא בית המשפט לענייני משפחה, והוא יהיה מוסמך לפעול לענין כל הוראה באמנה שמדובר בה ברשות שיפוטית או מינהלית; ולענין זה יהיו נתונות לו גם הסמכויות של בית משפט לגבי קטין או קטין נזקק לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960.
ביצוע ותקנות	7. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא יתקין, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו, לביצוע

* פורסם ס"ח תשנ"א מס' 1355 מיום 29.5.1991 עמ' 148 (ה"ח תש"ן מס' 2013 עמ' 285).

תוקן ס"ח תשנ"ה מס' 1537 מיום 7.8.1995 עמ' 399 (ה"ח תשנ"ה מס' 2330 עמ' 153) – תיקון מס' 1 בסעיף 23 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995; תחילתו עם הקמת בתי משפט לענייני משפחה.

ס"ח תשע"א מס' 2264 מיום 9.12.2010 עמ' 82 (ה"ח הממשלה תש"ע מס' 507 עמ' 1058) – תיקון מס' 2 בסעיף 17 לחוק להחלפת המונח פקיד סעד (תיקוני חקיקה), תשע"א-2010.

האמנה, ולהבטחת דיון מזורז בבתי המשפט, לרבות תקנות בדבר סדרי הדין ודיני הראיות בהליכים על פי האמנה.

תוספת

(סעיף 2)

האמנה בדבר ההיבטים האזרחיים של חטיפה בינלאומית של ילדים

(נחתמה ביום 25 באוקטובר 1980)

פרק 1 – תחולת האמנה

סעיף 1

יעדיה של אמנה זו הם –

- (א) להבטיח את החזרתם המידית של ילדים, אשר לא כדין, הורחקו אל מדינה מתקשרת או לא הוחזרו ממנה, וכן
- (ב) להבטיח כי זכויות משמורת וביקור על פי הדין של מדינה מתקשרת יכובדו ביעילות בשאר המדינות המתקשרות.

סעיף 2

המדינות המתקשרות ינקטו את כל האמצעים הראויים כדי להבטיח את קיומם של יעדי האמנה בתחומן; לשם כך הן יפעילו את ההליכים הדחופים ביותר העומדים לרשותן.

סעיף 3

הרחקתו או אי החזרתו של ילד תיחשב לא כדין כאשר –

- (א) יש בהן הפרת זכויות המשמורת המוענקות לאדם, למוסד או לכל גוף אחר, בין במיוחד ובין בנפרד, על פי דין המדינה שבה היה מקום מגוריו הרגיל של הקטין סמוך לפני הרחקתו או אי החזרתו, וכן
 - (ב) בעת ההרחקה או אי ההחזרה הופעלו אותן זכויות בפועל, בין במיוחד ובין בנפרד, או שהיו מופעלות כך אלמלא ההרחקה או אי ההחזרה.
- זכויות המשמורת הנזכרות בסעיף קטן (א) יכול שינבעו במיוחד מכוח דין, החלטה שיפוטית או מינהלית או הסכם בעל תוקף משפטי על פי דין אותה מדינה.

סעיף 4

האמנה תחול על כל ילד אשר מקום מגוריו הרגיל היה במדינה מתקשרת סמוך לפני כל הפרה של זכויות משמורת או ביקור; האמנה תחדל לחול בהגיע הילד לגיל 16.

סעיף 5

לענין אמנה זו –

- (א) "זכויות משמורת" — לרבות זכויות המתיחסות לגוף הילד ובפרט הזכות לקבוע את מקום מגוריו של הילד;
- (ב) "זכויות ביקור" — לרבות הזכות לקחת ילד לתקופה מוגבלת למקום שונה ממקום מגוריו הרגיל.

סעיף 6 (חסר במקור)

פרק 2 – רשויות מרכזיות

סעיף 7

רשויות מרכזיות ישתפו פעולה ביניהן ויקדמו שיתוף פעולה בין הרשויות המוסמכות שבמדינותיהן כדי להבטיח את החזרתם המידית של ילדים והשגת יתר יעדי אמנה זו.

במיוחד עליהן לנקוט, בין במישרין ובין באמצעות גורם ביניים, את כל האמצעים הראויים על מנת —

- (א) לגלות את מקום הימצאו של ילד אשר לא כדין הורחק או לא הוחזר;
- (ב) למנוע פגיעה נוספת בילד או בזכויות של צדדים מעוניינים, על ידי נקיטת אמצעים זמניים או גרימת אמצעים כאלה;
- (ג) להבטיח את החזרתו מרצון של הילד או להביא לידי יישוב המחלוקות בדרכי שלום;
- (ד) להחליף מידע, בדבר רקעו החברתי של הילד, לפי הרצוי;
- (ה) לספק מידע כללי בדבר הדין החל במדינתו בנוגע לתחולת האמנה;
- (ו) ליזום נקיטת הליכים שיפוטיים או מינהליים, או להקל על נקיטת הליכים כאלה, במטרה להשיג את החזרת הילד, ובמקרה מתאים, לעשות סידורים כדי לארגן או להבטיח את הפעלתן היעילה של זכויות ביקור;
- (ז) לספק סיוע משפטי וייעוץ משפטי, לרבות השתתפותם של עורכי דין ויועצים משפטיים, או להקל על נתינתם של סיוע משפטי וייעוץ משפטי כאמור, ככל שהדבר דרוש בנסיבות הענין;
- (ח) לעשות סידורים מינהליים, ככל שיהא דרוש ונאות, להבטחת החזרתו של הילד בשלום;
- (ט) לשמור על קשר ביניהן באשר להפעלת אמנה זו, ובמידת האפשר, להסיר מכשולים העומדים בפני יישומה.

פרק 3 – החזרת ילדים

סעיף 8

כל אדם, מוסד או גוף אחר הטוען כי ילד הורחק או לא הוחזר תוך הפרת זכויות משמורת, רשאי לפנות אל הרשות המרכזית שבמקום מגוריו

הרגיל של הילד או אל הרשות המרכזית של כל מדינה מתקשרת אחרת, בבקשה לסייע להחזרתו של הילד.

הבקשה תכיל —

- (א) מידע על זהותם של כל אחד מאלה: המבקש, הילד והאדם אשר כנגדו נטען שהרחיק את הילד או שלא החזירו;
- (ב) תאריך הלידה של הילד, אם ניתן לבררו;
- (ג) הנימוקים לביסוס תביעתו של המבקש את החזרת הילד;
- (ד) כל מידע שניתן להשיג באשר למקום הימצאו של הילד וזהותו של האדם אשר משערים כי הילד נמצא עמו;
- לבקשה ניתן לצרף או להוסיף:
- (ה) העתק מאומת של החלטה או הסכם הנוגעים לענין;
- (ו) תעודה או תצהיר מאת רשות מרכזית או רשות מוסמכת אחרת של המדינה שבה נמצא מקום מגוריו הרגיל של הילד, או מאדם מוסמך לכך בדבר הדין הנוגע לענין של מדינה זו;
- (ז) כל מסמך אחר הנוגע לענין.

סעיף 9

רשות מרכזית שקיבלה בקשה כאמור בסעיף 8 ויש לה יסוד להאמין כי הילד מצוי במדינה מתקשרת אחרת, תעביר את הבקשה במישרין וללא דיחוי אל הרשות המרכזית של אותה מדינה מתקשרת, ותודיע על כך לרשות המרכזית המבקשת או למבקש, לפי הענין.

סעיף 10

הרשות המרכזית של המדינה שבה נמצא הילד תנקוט את כל האמצעים המתאימים או תגרום לנקיטתם כדי להשיג החזרה מרצון של הילד.

סעיף 11

הרשויות השיפוטיות או המינהליות של המדינות המתקשרות יפעלו בהליכה בדחיפות להחזרתם של הילדים.

לא הגיעה הרשות השיפוטית או המינהלית הנוגעת בדבר להכרעה כעבור ששה שבועות מיום פתיחת ההליכים, רשאים המבקש או הרשות המרכזית של המדינה המתבקשת, ביוזמתה או אם נתבקשה על ידי הרשות המרכזית של המדינה המתבקשת, לדרוש הודעה על סיבות העיכוב; קיבלה הרשות המרכזית של המדינה המתבקשת תשובה, תעבירה לרשות המרכזית של המדינה המבקשת או למבקש, לפי הענין.

סעיף 12

ילד, אשר לא כדין, הורחק או לא הוחזר כאמור בסעיף 3, וביום פתיחת

ההליכים בפני הרשות השיפוטית או המינהלית של המדינה המתקשרת שבה נמצא הילד חלפה תקופה של פחות משנה מתאריך ההרחקה או אי ההחזרה, שלא כדין, תצווה הרשות הנוגעת בדבר להחזיר את הילד לאלתר.

הרשות השיפוטית או המינהלית תצווה להחזיר את הילד, אף אם החלו ההליכים לאחר תום התקופה של שנה אחת האמורה בפסקה הקודמת, זולת אם הוכח כי הילד השתלב כבר בסביבתו החדשה.

היה לרשות השיפוטית או המינהלית במדינה המתבקשת יסוד להאמין כי הילד נלקח למדינה אחרת, רשאית היא לעכב את ההליכים או לדחות את הבקשה להחזרת הילד.

סעיף 13

על אף האמור בסעיף הקודם, אין הרשות השיפוטית או המינהלית של המדינה המתבקשת חייבת להורות על החזרת הילד, אם הוכיחו האדם, המוסד או גוף אחר המתנגדים להחזרתו כי —

(א) האדם, המוסד או הגוף האחר שבידיו מופקדת ההשגחה על גוף הילד, לא הפעיל בפועל את זכויות המשמורת בעת ההרחקה או אי ההחזרה, או הסכים עמן או השלים עמן לאחר מעשה, או

(ב) קיים חשש חמור שהחזרתו של הילד תחשוף אותו לנזק פיזי או פסיכולוגי או תעמיד את הילד בדרך אחרת במצב בלתי נסבל.

הרשות השיפוטית או המינהלית רשאית כמו כן לסרב לצוות על החזרת הילד אם התברר לה כי הילד מתנגד להחזרתו וכי הוא הגיע לגיל ולרמת בגרות שבהם מן הראוי להביא בחשבון את השקפותיו.

בבואן לשקול את הנסיבות הנזכרות בסעיף זה, יביאו הרשויות השיפוטיות והמינהליות בחשבון את המידע בדבר רקעו החברתי של הילד, כפי שהומצא על ידי הרשות המרכזית או רשות מוסמכת אחרת שבמקום מגוריו הרגיל של הילד.

סעיף 14

בבואן לברר אם היתה הרחקה או אי החזרה, שלא כדין, כמשמעותן בסעיף 3, רשאיות הרשויות השיפוטיות או המינהליות של המדינה המתבקשת להתייחס ישירות לדין המדינה שבה נמצא מקום מגוריו הרגיל של הילד, וכן להחלטות שיפוטיות או מינהליות של אותה מדינה בין אם הוכרו פורמלית באותה מדינה ובין אם לאו, זאת מבלי להזדקק להליכים מיוחדים להוכחת אותו דין או להכרה בהחלטות זרות, שהיו נדרשים לולא הוראה זו.

סעיף 15

הרשויות השיפוטיות או המינהליות של מדינה מתקשרת רשאיות, לפני הוצאת צו להחזרת הילד, לדרוש שהמבקש ישיג, מרשויות המדינה שבה נמצא מקום מגוריו הרגיל של הילד, החלטה או קביעה אחרת שהרחקתו או אי החזרתו נעשתה שלא כדין כמשמעותן בסעיף 3 לאמנה, במידה שניתן להשיג

החלטה או קביעה כאמור באותה מדינה. הרשויות המרכזיות של המדינות המתקשרות יסייעו עד כמה שאפשר למבקשים להשיג החלטה או קביעה כאמור.

סעיף 16

משנתקבלה הודעה על הרחקה או החזרה, של ילד, שלא כדין, כמשמעותן בסעיף 3, לא יחליטו הרשויות השיפוטיות או המינהליות של המדינה המתקשרת, שאליה הורחק הילד או שבה הוא נמצא בעקבות אי החזרתו, לגופן של זכויות המשמורת, עד אשר ייקבע שאין להחזיר את הילד על פי אמנה זו או אם לא הוגשה בקשה על פי אמנה זו תוך זמן סביר לאחר קבלת ההודעה.

סעיף 17

עצם העובדה כי ניתנה במדינה המתבקשת החלטה בענין משמורת או כי ההחלטה ראויה להכרה באותה מדינה, לא תשמש נימוק לסרב החזרת ילד על פי אמנה זו, אך רשויות השיפוטיות או המינהליות של המדינה המתבקשת רשאיות להתחשב בנימוקים לאותה החלטה בבואן להפעיל אמנה זו.

סעיף 18

אין בהוראות פרק זה כדי להגביל את סמכותה של רשות שיפוטית או מינהלית לצוות על החזרת הילד בכל עת שהיא.

סעיף 19

החלטה על פי אמנה זו בנוגע להחזרת הילד לא תיחשב כהכרעה לגופה של מחלוקת בענין משמורת.

סעיף 20

ניתן לסרב להחזיר את הילד על פי הוראות סעיף 12 אם ההחזרה אינה מותרת על פי עקרונות היסוד של המדינה המתבקשת באשר להגנה על זכויות האדם וחירויות יסוד.

פרק 4 – זכויות ביקור

סעיף 21

בקשה לעשיית סידורים כדי לארגן או כדי להבטיח את הפעלתן היעילה של זכויות ביקור, יכול שתוגש לרשויות המרכזיות של המדינות המתקשרות כדרך שמגישים בקשה להחזרת ילד.

על הרשויות המרכזיות מוטלים החיובים בדבר שיתוף פעולה המפורטים בסעיף 7, על מנת לקדם ניצול, בדרכי שלום, של זכויות ביקור ולקיים כל תנאי שהפעלת זכויות אלה כפופות לו. הרשויות המרכזיות ינקטו צעדים, ככל שניתן, להסרת כל מכשול להפעלת זכויות אלה.

הרשויות המרכזיות רשאיות, במישרין או באמצעות גורמי ביניים, ליזום או לסייע בנקיטת הליכים, במטרה לארגן זכויות אלה או להגן עליהן, ולהבטיח כי התנאים שאותן זכויות כפופות להם – יכובדו.

פרק 5 – הוראות כלליות

סעיף 22

לא יידרשו כל ערבות, ערובה או פקדון, יהא תיאורם אשר יהא, כדי לערוב לתשלום עלויות הוצאות בהליכים שיפוטיים או מינהליים במסגרת אמנה זו.

סעיף 23

לא יידרש אימות או פורמליות דומה בהקשר של אמנה זו.

סעיף 24

כל בקשה, הודעה או מסמך אחר הנשלחים לרשות המרכזית של המדינה המתבקשת, יהיו בשפה המקורית, ויצורף להם תרגום לשפה הרשמית או לאחת השפות הרשמיות של המדינה המתבקשת או, אם הדבר אינו ניתן, תרגום לצרפתית או לאנגלית.

סעיף 25

אזרחי המדינות המתקשרות ומי שמקום מגוריו הרגיל במדינות אלה, יהיו זכאים, בעניינים הנוגעים ליישום אמנה זו, לסיוע משפטי ולייעוץ משפטי בכל מדינה מתקשרת אחרת, כאילו היו אזרחים של אותה מדינה שמקום מגוריהם הרגיל נמצא בה, ובאותם תנאים.

סעיף 26

כל רשות מרכזית תישא בהוצאותיה בבואה ליישם אמנה זו.

רשויות מרכזיות ושירותים ציבוריים אחרים של מדינות מתקשרות לא יטילו תשלומים כלשהם ביחס לבקשות המוגשות על פי אמנה זו. במיוחד, אין הן רשאיות לדרוש תשלום מן המבקש על חשבון עלויות והוצאות הכרוכות בהליכים או במקרה מתאים, עבור אלה הנובעות מהשתתפותם של עורכי דין או יועצים משפטיים. ואולם רשאיות הן לדרוש את תשלום ההוצאות הכרוכות, או העלויות להיות כרוכות, בביצוע החזרת הילד.

עם זאת, רשאית מדינה שהתקשרה בהסתייגות בהתאם לסעיף 42, להצהיר כי לא תהא מחוייבת לשאת בהוצאות המוזכרות בפסקה הקודמת, הנובעות מהשתתפותם של עורכי דין או יועצים משפטיים או מהליכים בבית משפט, אלא במידה שניתן לכסות הוצאות אלה באמצעות מערכת הסיוע המשפטי והייעוץ המשפטי שלה.

בבואן לצוות על החזרת הילד או להוציא צו בנוגע לזכויות ביקור בהתאם לאמנה זו, רשאיות הרשויות השיפוטיות או המינהליות להורות, לפי הצורך, לאדם אשר הרחיק את הילד או לא החזירו או אשר מנע מימוש זכויות ביקור, לשלם את ההוצאות ההכרחיות שנגרמו למבקש, או שנגרמו מטעמו, לרבות הוצאות נסיעה,

עלויות או תשלומים שנעשו לשם איתור הילד, הוצאות עבור ייצוג משפטי של המבקש, ואלה של עניין החזרת הילד.

סעיף 27

כאשר נראה בעליל כי דרישותיה של אמנה זו אינן מתקיימות או כי מטעם אחר הבקשה אינה מבוססת כראוי, אין הרשות המרכזית חייבת לקבל את הבקשה. במקרה כזה תודיע הרשות המרכזית מיד, למבקש או לרשות המרכזית אשר באמצעותה הוגשה הבקשה, לפי הענין, על נימוקה.

סעיף 28

רשות מרכזית רשאית לדרוש כי הבקשה תלווה בהרשאה כתובה המסמיכה אותה לפעול בשם המבקש, או לקבוע נציג אשר יפעל כאמור.

סעיף 29

אמנה זו לא תמנע אדם, מוסד או גוף אחר הטוען כי היתה הפרה של זכויות משמורת או ביקור כמשמעותן בסעיפים 3 או 21, מלפנות ישירות אל רשותיה השיפוטיות או המינהליות של מדינה מתקשרת, בין על פי הוראות אמנה זו ובין בדרך אחרת.

סעיף 30

כל בקשה שהוגשה לרשויות המרכזיות או במשרין לרשויות השיפוטיות או המינהליות של מדינה מתקשרת בהתאם להוראות אמנה זו, ביחד עם מסמכים ומידע אחר המצורפים אליה או המסופקים על ידי רשות מרכזית, יהיו קבילים בפני בתי המשפט או הרשויות המינהליות של המדינות המתקשרות.

סעיף 31

לגבי מדינה שבה קיימות בענין משמורת ילדים שתי שיטות משפט או יותר החלות על יחידות טריטוריאליות שונות —

- (א) כל התיחסות למקום מגורים רגיל באותה מדינה תתפרש כמתיחסת למקום מגורים רגיל ביחידה טריטוריאלית של מדינה זו ;
- (ב) כל התיחסות לדין המדינה שבה נמצא מקום המגורים הרגיל תתפרש כמתיחסת לדין של היחידה הטריטוריאלית באותה מדינה שבה נמצא מקום מגוריו הרגיל של הילד.

סעיף 32

לגבי מדינה שבה קיימות בענין משמורת ילדים שתי שיטות משפט או יותר החלות על סוגים שונים של אנשים, כל התיחסות לדין של אותה מדינה תתפרש כמתיחסת לאותה שיטת משפט כפי שנקבע בדין של אותה מדינה.

דן מרידור	יצחק שמיר	
שר המשפטים	ראש הממשלה	
	דב שילנסקי	חיים הרצוג
	יושב ראש הכנסת	נשיא המדינה

חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960*

הגדרות	1. בחוק זה – "אחראי על קטין" – הורה לרבות הורה חורג, מאמץ, אפוטרופוס או מי שהקטין נמצא במשמורתו או בהשגחתו; "בית משפט" – בית משפט שלום שהוא בית משפט לנוער כמשמעותו בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971; "ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער" – ועדה כאמור בסעיף 24 לחוק טיפול בחולי נפש; "חוק טיפול בחולי נפש" – חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991; "עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה)" – עובד סוציאלי שמונה לעניין חוק זה לפי סעיף 30; "פסיכולוג מומחה" – פסיכולוג שאושר כמומחה לפי סעיף 8 לחוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977; "פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק טיפול בחולי נפש; "פסיכיאטר מחוזי" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק טיפול בחולי נפש; "פקיד סעד" – (נמחקה); "קטין" – מי שלא מלאו לו שמונה-עשרה שנה; "רשות סעד" – לשכת סעד של רשות מקומית או מי שנתמנה על-ידי שר הרווחה והשירותים החברתיים כרשות סעד לענין חוק זה.
קטין נזקק	2. קטין הוא נזקק כשנתקיים בו אחד מאלה: (1) לא נמצא אחראי עליו; (2) האחראי על הקטין אינו מסוגל לטפל בו או להשגיח עליו או שהוא מזניח את הטיפול או ההשגחה; (3) הוא עשה מעשה שהוא עבירה פלילית ולא הובא בפלילים; (4) הוא נמצא משוטט, פושט יד או רוכל בניגוד לחוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953;

* פורסם ס"ח תש"ך מס' 311 מיום 14.7.1960 עמ' 52 (ה"ח תשי"ט מס' 367 עמ' 104).
ס"ח תשע"א מס' 2264 מיום 9.12.2010 עמ' 76 (ה"ח הממשלה תשע"א מס' 507 עמ' 1058) – תיקון מס' 19 בסעיף 6 לחוק להחלפת המונח פקיד סעד (תיקוני חקיקה), תשע"א-2010.
ס"ח תשע"א מס' 2316 מיום 17.8.2011 עמ' 1141 (ה"ח הכנסת תשע"א מס' 359 עמ' 42) – תיקון מס' 20; תחילתו שישים ימים מיום פרסומו.
ס"ח תשע"ב מס' 2375 מיום 2.8.2012 עמ' 611 (ה"ח הממשלה תשע"ב מס' 692 עמ' 856) – תיקון מס' 21.

- (5) הוא נתון להשפעה רעה או שהוא חי במקום המשמש דרך קבע מקום עבירה ;
- (6) שלומו הגופני או הנפשי נפגע או עלול להיפגע מכל סיבה אחרת ;
- (7) הוא נולד כשהוא סובל מתסמונת חסר בסם (סינדרום גמילה).
- (תיקון מס' 11)
תשנ"ה-1995
- 2א. (בוטל).
3. היה פקיד סעד סבור שקטין הוא נזקק ושלמען הטיפול בו וההשגחה עליו יש צורך בהחלטת בית המשפט, משום שאין הסכמת האחראי על הקטין, או שהוא מסכים אך אין הקטין מציית לו, רשאי הוא לפנות בבקשה אל בית המשפט לנקוט באחת או באחדות מהדרכים לפי סעיף זה, ומשנוכח בית המשפט כי הקטין הוא נזקק, רשאי הוא –
- (1) לתת לקטין או לאחראי עליו כל הוראה הנראית לבית המשפט דרושה לטיפול בקטין או להשגחה עליו, כולל לימודיו, חינוכו ושיקומו הנפשי ;
- (2) להעמיד ידיו לקטין שישמש גם יועץ לאחראי עליו ולקבוע סמכויותיו ותפקידיו ;
- (3) להעמיד את הקטין תחת השגחתו של פקיד סעד ;
- (4) להוציא את הקטין ממשמורתו של האחראי עליו, אם ראה בית-המשפט שאין דרך אחרת להבטיח את הטיפול וההשגחה, ולמסור אותו למשמורתו של רשות סעד אשר תקבע את מקום חסותו, או להורות על החזקתו במעון או במעון נעול כמשמעותם בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971 ;
- (5) להורות כי הקטין ייבדק או יטופל לפי סעיפים 3 עד 13 ;
- (6) להורות על מסירת תוצאה חיובית של בדיקה לגילוי נגיף איידס בקטין, לאחראי עליו.
- (תיקון מס' 19)
תשנ"א-2010
(תיקון מס' 6)
תשל"ח-1978
- 3א. בית המשפט הדן בענינו של קטין רשאי, אם ראה צורך בכך, לתת צו הגנה על פי חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991, וכן לתת צו מניעת הטרדה מאיימת על פי חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001
- (תיקון מס' 11א)
תשנ"ה-1995
- 3ב. (א) בית משפט הדן בענינו של קטין רשאי להורות, לקטין או לאחראי על הקטין, כי על הקטין להתייצב לצורך אבחון מצבו הנפשי לבדיקה אצל פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער או אצל פסיכולוג מומחה, במקום שעליו יורה ובתנאים שיקבע, אם סבר, על סמך ראיות שהובאו בפניו, כי קיימת אפשרות של ממש כי הקטין זקוק לטיפול נפשי.
- (ב) בצו לפי סעיף זה, רשאי בית המשפט להורות כי התייצבות הקטין תהיה בלוויית האחראי עליו.
- (ג) צו לפי סעיף זה יעמוד בתוקפו 30 ימים.
- (תיקון מס' 12)
תשנ"ו-1996
צו הגנה וצו למניעת הטרדה מאיימת
(תיקון מס' 10)
תשנ"א-1991
(תיקון מס' 15)
תשס"ב-2001
- 3ג. (א) בית משפט הדן בענינו של קטין רשאי להורות על אשפוז הקטין בבית חולים שעליו יורה ובתנאים שיקבע, לצורך אבחון מצבו הנפשי של
- בדיקה פסיכיאטרית באשפוז
(תיקון מס' 11א)
תשנ"ה-1995

הקטין, אם סבר, על סמך חוות דעת של פסיכיאטר מחוזי, הנסמכת על חוות דעת של פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער שבדק את הקטין, כי קיימת אפשרות של ממש שהקטין חולה במחלת נפש או שיש לו הפרעה נפשית קשה והמחלה או ההפרעה עלולות לסכן את עצמו או את זולתו סיכון פסימידי או להביא לנזק נפשי חמור להתפתחותו, וכי לא ניתן לאבחן את מצבו הנפשי של הקטין אלא בדרך של אשפוז.

(ב) צו לפי סעיף זה יהיה לתקופה שקבע בית המשפט ושלא תעלה על שבעה ימים, ואולם רשאי מנהל בית החולים, אם נוכח כי הארכה כאמור חיונית לשם אבחון מצבו הנפשי של הקטין, להאריך את האשפוז לתקופה שלא תעלה על שבעה ימים נוספים.

(ג) לענין סעיף זה, סעיפים 3 עד 13, סעיף 11 וסעיף 23, "מנהל" ו-"בית חולים" – כהגדרתם בסעיף 1 לחוק טיפול בחולי נפש.

טיפול נפשי במרפאה
(תיקון מס' 11א)
תשנ"ה-1995

3ד. (א) בית משפט הדן בענינו של קטין רשאי להורות על טיפול נפשי בקטין, במקום שעליו יורה ובתנאים שיקבע, ובלבד שנתקיים אחד מאלה:

(1) בית המשפט נוכח, על סמך חוות דעת של פסיכיאטר מחוזי הנסמכת על חוות דעת של פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער שבדק את הקטין, כי הקטין חולה במחלת נפש או אובחנה אצלו הפרעה נפשית, המצריכות טיפול פסיכיאטרי לשם מניעת סיכון פסימי לקטין או לזולתו או לשם מניעת נזק נפשי חמור להתפתחותו;

(2) בית המשפט נוכח, על סמך חוות דעת של פסיכולוג מומחה שבדק את הקטין, כי מצבו הנפשי של הקטין מצריך טיפול פסיכולוגי לשם מניעת נזק נפשי להתפתחותו.

(ב) צו לפי סעיף קטן (א) יהיה לתקופה שקבע בית המשפט ושלא תעלה על שלושה חודשים; בית המשפט רשאי, על סמך חוות דעת של פסיכיאטר או של פסיכולוג כאמור בסעיף קטן (א), המטפל בקטין, להאריך את תוקפו של הצו לתקופות נוספות שכל אחת מהן לא תעלה על שלושה חודשים.

אשפוז לצורך טיפול
פסיכיאטרי
(תיקון מס' 11א)
תשנ"ה-1995

3ה. (א) בית משפט הדן בענינו של קטין רשאי להורות על אשפוזו של הקטין בבית חולים, לצורך קבלת טיפול נפשי, אם ראה על סמך חוות דעת של פסיכיאטר מחוזי, הנסמכת על חוות דעת של פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער שבדק את הקטין, כי נתקיים אחד מאלה:

(1) הקטין חולה במחלת נפש ונתקיימו בו העילות לאשפוז כפוי לפי הוראות סעיף 9 לחוק טיפול בחולי נפש;

(2) הקטין חולה במחלת נפש או אובחנה אצלו הפרעה נפשית קשה, העלולות לסכן אותו או את זולתו סיכון פסימידי או להביא לנזק נפשי חמור להתפתחותו אם לא יטופל בדרך של אשפוז כאמור, ובלבד שבית המשפט לא יורה על אשפוזו של הקטין, אלא אם כן נוכח, על סמך חוות דעת של ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער שבדקה את הקטין, כי לא ניתן לטפל בקטין אלא בדרך של אשפוז.

(ב) בית משפט הדין בענין אשפוזו של קטין לפי סעיף קטן (א)(2), רשאי להורות לקטין או לאחראי עליו, כי על הקטין להתייצב בפני ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער לצורך בדיקתו.

(ג) צו לפי סעיף קטן (א)(2) יהיה לתקופה שקבע בית המשפט ושלא תעלה על 30 ימים; בית המשפט רשאי, על סמך המלצה של ועדה פסיכיאטרית מחוזית לילדים ולנוער, לפיה מוסיפים להתקיים בקטין התנאים לאשפוזו לפי סעיף קטן (א)(2), והמלווה בתכנית טיפול, להאריך את תוקפו של הצו לתקופות נוספות, שכל אחת מהן לא תעלה על שלושה חודשים.

13. (א) בהליך לפי סעיף 4 לחוק טיפול בחולי נפש, בענין קטין שמלאו לו חמש עשרה שנים, שאינו מסכים לאשפוזו בבית חולים בידי האחראי עליו, יהיה הקטין משיב.

מעמדו של קטין המתנגד לאשפוז פסיכיאטרי (תיקון מס' 11א) תשנ"ה-1995

(ב) בהליך לפי סעיף זה ימנה בית המשפט לקטין עורך דין שייצגו, וזולת אם הקטין בחר להיות מיוצג על ידי עורך דין מטעמו.

13. (א) לבקשתו של קטין רשאי בית משפט להורות על בדיקה או על טיפול בו לפי סעיפים 33 עד 37, אף אם לא נתקיימו כל התנאים המנויים בהם ולמרות התנגדותו של האחראי על הקטין, ובלבד שנתקיימו שניים אלה:

בקשת קטין לאשפוז פסיכיאטרי (תיקון מס' 11א) תשנ"ה-1995

(1) לקטין מלאו חמש עשרה שנים;

(2) בית המשפט נוכח כי הקטין מבין את מהות הבדיקה או הטיפול ואת השלכותיהם והוא מעונין להיבדק או לקבל טיפול.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), לא יורה בית משפט על אשפוזו של קטין בבית חולים לצורך בדיקה או טיפול אלא לאחר שנוכח, על סמך חוות דעת של פסיכיאטר מחוזי, הנסמכת על חוות דעת של פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער שבדק את הקטין, כי מצבו הנפשי של הקטין מצריך אשפוז בבית חולים לצורך בדיקה או טיפול.

4. רשאי בית המשפט לחייב את הקטין ואת האחראי עליו במתן ערובה למילוי הוראותיו של בית המשפט.

ערובה

5. לא יעמיד בית המשפט ידיד אלא בהסכמתו.

העמדת ידיד

6. בבחירת ידיד ובבחירת מקום חסותו של קטין יושם לב בין השאר לדתו של הקטין.

דת

7. הוראות חוק זה אינן גורעות מזכויות האחראי על קטין ומחובותיו כלפיו לפי דין אחר, אלא במידה שבית המשפט הגבילן לצרכי חוק זה.

זכויות האחראי וחובותיו

8. לא יתן בית משפט החלטה לפי חוק זה אלא לאחר שפקיד סעד הגיש לו תסקיר ולאחר שנתן לקטין, לאחראי עליו ולפקיד הסעד הזדמנות לטעון טענותיהם ולהציע הצעותיהם; על תסקיר כאמור יחולו הוראות חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

שמיעת הקטין, האחראי ופקיד הסעד (תיקון מס' 11א) תשנ"ה-1995 (תיקון מס' 19) תשנ"א-2010

8א. הזמין בית המשפט אחראי על קטין להתייצב בפניו בהליך לפי חוק זה והאחראי על הקטין לא התייצב, רשאי בית המשפט לצוות על הבאתו ויחולו לענין זה סעיפים 73 עד 73ב לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, בשינויים המחוייבים.

הזמנת אחראי על קטין (תיקון מס' 9) תש"ן-1990

- 8ב. על אף הוראות סעיפים 8 ו-8א לא יוזמן אחראי על קטין לדיון בענין קטין ולא יהיה נוכח בו, אם הדיון הוא בענין חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ו-1996, אלא אם כן הורה בית משפט אחרת.
- 8ג. בית המשפט הדן בענינו של קטין, רשאי, בכל עת, למנות לקטין אפוטרופוס לדין, או לענינים הנובעים מן ההליך שבפניו, אם מצא כי הדבר דרוש לטובת הקטין ולשם שמירה על עניניו.
9. על אף האמור בסעיף 8, רשאי בית המשפט להימנע מהזמין קטין לפניו, אם הוא סבור שהקטין אינו מסוגל להבין את הענין או שהבאתו עלולה לסכן את שלומו.
- 9א. בית המשפט רשאי להימנע מהזמין קטין כעד בהליכים לפי חוק זה, או להפסיק עדותו, אם היה סבור שמתן העדות עלול לסכן את שלומו של הקטין; במקרה זה רשאי הוא לקבל כראיה עדות שגבה ורשם חוקר ילדים, לפי חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955, או זכרון דברים או דין-וחשבון שרשם חוקר ילדים בשעת חקירה או לאחריה.
- 9ב. בית המשפט, בבואו להחליט אם קטין הוא נזקק לפי סעיף (2) ו-(5), רשאי לקבל כראיה עדויות שהושמעו לאותו ענין לגבי אחיו ואחיותיו של הקטין, ובלבד שלא יכריע על סמך עדויות אלה בלבד; בית המשפט ישמע את העדויות מחדש אם ביקש זאת אחד הצדדים.
10. רשאי בית המשפט לחייב את הקטין ואת הוריו לשאת בהוצאות הכרוכות בטיפול ובהשגחה לפי חוק זה, בין בשלמותן ובין בחלקן, וחייב זה כוחו יפה גם לאחר שפקעה ההחלטה בדבר דרכי הטיפול וההשגחה.
11. (א) היה עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) סבור כי קטין הוא נזקק ונשקפת לו סכנה תכופה או שהוא זקוק לטיפול רפואי או אחר שאינו סובל דיחוי, רשאי הוא לנקוט בכל האמצעים הדרושים לדעתו למניעת אותה סכנה או למתן אותו טיפול אף ללא הסכמת האחראי על הקטין, ובלבד שלא יוחזק קטין יותר משבוע ימים מחוץ לרשותו של האחראי עליו אלא באישור בית המשפט.
- (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי להסמיך עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) להורות ללא הסכמת האחראי על הקטין, כי הקטין ייבדק בדיקה פסיכיאטרית או כי יאושפז בבית חולים, אך רשאי העובד הסוציאלי לנקוט אחת מאלה:
- (1) לפנות בענינו של הקטין לפסיכיאטר מחוזי, על מנת שישקול אם להורות כי הקטין יובא בדחיפות לבדיקה פסיכיאטרית לפי סעיף 6 לחוק טיפול בחולי נפש;
- (2) להביא קטין לבית חולים לשם בדיקה רפואית, נפשית וגופנית, בידי פסיכיאטר מומחה לילדים ולנוער, לצורך החלטה לפי סעיף 5 לחוק טיפול בחולי נפש.
12. רשאי בית המשפט בהחלטת ביניים, אף לפני שמיעת הקטין או האחראי עליו ולפני קבלת תסקיר, להורות על נקיטת אמצעים זמניים לגבי הקטין ולאשר אמצעי חירום שננקטו לגביו על ידי פקיד סעד; החלטת ביניים

דיון בהעדר האחראי
(תיקון מס' 12) תשנ"ו-
1996

מינוי אפוטרופוס לדין
(תיקון מס' 14)
תש"ס-1999

העדר הקטין
מבית-המשפט

מניעת עדותו של קטין
(תיקון מס' 4)
תשל"ב-1971
(תיקון מס' 17) תשס"ח-
2008

דין ראיות קודמות על
נזקקות
(תיקון מס' 4)
תשל"ב-1971

הוצאות טיפול

אמצעי חירום
(תיקון מס' 11א)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 19) תשע"א-
2010

(תיקון מס' 11א)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 19) תשע"א-
2010

החלטות ביניים
(תיקון מס' 19) תשע"א-
2010

כאמור תפקע כעבור שלושים יום מיום הינתנה אם לא הוארכה תקופת תקפה כאמור בסעיף 14.

13. החלטה של בית המשפט, לפי חוק זה לא תינתן לתקופה העולה על שלוש שנים; אולם רשאי בית המשפט להאריך תקפה מדי פעם לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים.

14. רשאי בית המשפט, לפי בקשת הקטין, האחראי עליו, ידיד, פקיד סעד או כל אדם שהוטלה עליו חובה בהחלטה לפי חוק זה, לשנות החלטה שניתנה לפי חוק זה, להאריך או לקצר תקופת תקפה, לבטלה או לתת הוראות להוצאתה לפועל; ואולם רשאי בית המשפט שלא להיזקק לבקשה כאמור אלא אחת לשלושה חדשים.

15. (בוטל).

16. החלטה של בית המשפט לפי חוק זה ניתנת לערעור לפני בית משפט מחוזי; בערעור ידון בית המשפט המחוזי בשופט אחד, שהוא שופט נוער כמשמעותו בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971.

17. החלטה של בית משפט לפי חוק זה, למעט החלטה לפי סעיף 10, תפקע במלאות לקטין שמונה עשרה שנה.

18. (א) החלטה לפי חוק זה תוצא לפועל על ידי עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) אם לא הורה בית המשפט על הוצאה לפועל בדרך אחרת.

(ב) בית המשפט רשאי, לשם ביצוע הוראות חוק זה, לכפות התייצבותו של קטין לפניו או לפני מוסד שצויין בהחלטתו.

(ג) לשם ביצוע צווי חירום לפי סעיף 11, זכאי עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) לקבל בשעת הצורך עזרה מתאימה מהמשטרה.

(ד) קטין שעזב ללא רשות מקום חסות שנקבע לו על פי חוק זה, זכאי עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), לשם מילוי תפקידו האמור בסעיף קטן (א), לקבל בשעת הצורך עזרה מתאימה מהמשטרה, ומוסמך שוטר לעצור את הקטין ולהחזירו למקום החסות.

19. עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) יפקח על שלומו של הקטין כל עוד החלטה לפי חוק זה עומדת בתקפה.

20. (א) הסמכויות הנתונות לבית המשפט לפי חוק זה באות להוסיף על סמכויותיו לפי כל דין אחר ולא לגרוע מהן.

(ב) סמכויות בית המשפט לפי סעיפים 33 עד 37, באות להוסיף על הסמכויות הנתונות לפסיכיאטר מחוזי או לאחרים בחוק טיפול בחולי נפש.

21. (בוטל).

22. נודע לעובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) על קטין נזקק, רשאי הוא להשתמש בסמכויות לפי סעיף 3 לחוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955, אף שלא נצטווה על ידי בית המשפט.

תקופות החלטות

שינוי החלטות
(תיקון מס' 19) תשנ"א-
2010

(תיקון מס' 21) תשנ"ב-
2012
ערעור
(תיקון מס' 2) תשל"א-
1971

פקיעת החלטות
הוצאה לפועל
(תיקון מס' 4)
תשל"ב-1971
(תיקון מס' 19) תשנ"א-
2010

(תיקון מס' 4)
תשל"ב-1971

(תיקון מס' 4)
תשל"ב-1971
(תיקון מס' 19)
תשנ"א-2010

(תיקון מס' 4)
תשל"ב-1971
(תיקון מס' 19)
תשנ"א-2010
פיקוח על שלום הקטין
(תיקון מס' 19) תשנ"א-
2010

שמירת דינים
(תיקון מס' 11א)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 11א)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 2) תשל"א-
1971
חקירות
(תיקון מס' 19) תשנ"א-
2010

23. (א) עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) שהגיעה אליו ידיעה אגב חקירה ישמרנה בסוד ולא יגלנה אלא במידה שיש צורך בכך לשם ביצוע חוק זה או חוק אחר והתקנות לפיהם.
- (ב) אשפוז של קטין לצורך אבחנה או טיפול, לא יתועד במסמכים או במאגרי מידע של מערכת בריאות הנפש, למעט בתיק האישי או הרפואי של הקטין בבית החולים, אלא אם כן אובחן כחולה במחלת נפש המסכנת אותו או את זולתו.
- (ג) מי שהגיעה אליו ידיעה בקשר לבדיקה, לטיפול או לאשפוז פסיכיאטריים של קטין, ישמרנה בסוד ולא יגלנה אלא במידה הנדרשת על פי דין.
24. (א) אלה דינם מאסר שנה אחת או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין):
- (1) המפרסם שמו של קטין או כל דבר אחר העשוי להביא לידי זיהוי של קטין, בין על ידי כלל הציבור ובין על ידי סביבתו הקרובה, או לרמוז על זיהוי כאמור, בין באמצעות פרסום של קולו, דמותו, כולה או חלקה, סביבתו או דמויות הקרובות לקטין, ובין בדרך אחרת, באופן או בנסיבות שיש בהם כדי לגלות אחד מאלה:
- (א) הקטין הובא בפני בית משפט;
- (ב) עובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) פעל או פועל לגבי הקטין לפי חוק זה;
- (ג) הקטין ניסה להתאבד או התאבד;
- (ד) דבר שיש בו כדי לייחס לקטין עבירה או שחיתות מידות;
- (ה) הקטין הוא בן משפחתו של אדם שמייחסים לו עבירה או שחיתות מידות, ואולם אין בכך כדי למנוע פרסום דמותו של בגיר שמייחסים לו עבירה;
- (ו) נעברה בקטין עבירת מין, עבירת אלימות, עבירה של התעללות, או שנעברה בו עבירה בידי האחראי עליו כמשמעותו בסעיף 368א לחוק העונשין, למעט לעניין קטין שהוא נפגע תאונת דרכים או פגיעת איבה, כהגדרתן בחוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955, או מעשה טרור, או עד להם;
- (ז) הקטין חשוד, נאשם או עד במשפט פלילי או שהוא בעל דין או עד במשפט אחר הקשור בעבירה לפי סעיפים 208, 214, 345 עד 352, 368, 374א או 377א(5) עד (7) לחוק העונשין;
- (ח) דבר המקשר קטין לבדיקה לגילוי נגיפי איידס;
- (ט) דבר המקשר קטין לבדיקה, טיפול או אשפוז פסיכיאטריים;

סודיות
(תיקון מס' 11א)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 19) תשנ"א-2010
(תיקון מס' 11א)
תשנ"ה-1995

הגנת קטין מפני
פרסומים מזיקים (תיקון
מס' 1) תשכ"ח-1968
(תיקון מס' 13) תשנ"ח-1998
(תיקון מס' 18) תש"ע-2010

(תיקון מס' 19)
תשנ"א-2010

(תיקון מס' 18) תש"ע-2010

(תיקון מס' 18) תש"ע-2010

(תיקון מס' 20)
תשנ"א-2011

(ט) דבר בעניין מצבו הבריאותי, הגופני או הנפשי של קטין בהליך משפטי, למעט דבר שגילוייו אינו מהווה פגיעה של ממש בפרטיותו של הקטין;	(תיקון מס' 20) תשנ"א-2011
(2) המפרסם תמונת עירום של קטין שמלאו לו 5 שנים ויש בפרסום כדי לזהותו.	(תיקון מס' 16) תשס"ד-2004
(1א) בסעיף זה – "קטין" – קטין הנמצא בישראל או שמקום מושבו, כמשמעותו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, הוא בישראל; "בן משפחתו" – ילדו, אחיו, אחותו, נכדו או נכדתו.	(תיקון מס' 13) תשנ"ח-1998
(ב) לענין סעיף זה אין נפקא מינה, אם הקטין או האחראי עליו הסכים לפרסום או לא הסכים.	
24א. סעיף 24 לא יחול על פרסום שהתיר בית המשפט ועל פרסום כאמור בפסקה (1) לסעיף 24(א) שנעשה על ידי המשטרה או מטעמה לשם חקירת עבירות, חקירת מוות או חיפוש אחרי קטינים שנעלמו כשאינן להימנע מהפרסום.	פרסומים מותרים (תיקון מס' 1) תשכ"ח-1968 (תיקון מס' 18) תש"ע-2010
24ב. סעיפים 24 ו-24א באים להוסיף על איסורי פרסום על פי כל דין ולא לגרוע מהם.	שמירת דינים (תיקון מס' 1) תשכ"ח-1968
24ג. ההגנות המנויות בסעיף 18(ב) ו-1(ד) ו-3 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, לא יחולו על צילום קטין שנעשה בנסיבות המנויות בסעיף 24(א)(1), תוך פגיעה בפרטיותו של הקטין כמשמעותה בסעיף 2(1) לחוק האמור, למעט צילום לפי סעיף 24א או צילום של התרחשות עבירה.	צילום קטין תוך פגיעה בפרטיותו (תיקון מס' 18) תש"ע-2010
25. המפריע לרשות סעד, לעובד סוציאלי לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), לידיד או לאדם אחר שהוטל עליו תפקיד לפי חוק זה מלמלא תפקידם, דינו – מאסר ששה חדשים.	הפרעה למילוי תפקיד (תיקון מס' 19) תשנ"א-2010
26. מי שאינו ממלא אחרי החלטת בית המשפט לפי חוק זה, למעט החלטה לפי סעיף 10, דינו – מאסר ששה חדשים; אולם רשאי בית המשפט להחליט כי לא ישא הנאשם בעונשו, כולו או מקצתו, אלא אם לא ימלא אחרי החלטת בית המשפט תוך התקופה שיקבע.	אי-מילוי אחרי החלטת בית המשפט
27. נתן הנאשם ערובה לפי סעיף 4 והורשע באישום לפי הסעיפים 25 או 26, רשאי בית המשפט להחליט על חילוט הערובה, כולה או מקצתה, במקום להטיל עונש או נוסף על העונש שיטיל עליו.	חילוט ערובה
28. בסעיף 389 לפקודת החוק הפלילי, 1936, במקום סעיף קטן (5) יבואו סעיפים קטנים אלה:	תיקון סעיף 389 לפקודת החוק הפלילי, 1936
(5) "ראה בית המשפט כי מתן צו לפי סעיף זה סובל דיחוי, יעביר את הענין לבית המשפט המוסמך לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960.	
(6) לענין חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960, דין צו לפי סעיף זה כדין החלטה לפי החוק האמור.	
29. בטלים –	ביטולים

(1) הסעיפים 16 ו-17 לפקודת העבריינים הצעירים, 1937 ;

(2) סעיף 36 לחוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953

ביצוע, תקנות ומינוי
עובדים סוציאליים לפי
חוק הנוער (טיפול
והשגחה)
(תיקון מס' 19) תשנ"א-
2010

30. (א) שר הרווחה והשירותים החברתיים (בסעיף זה – השר) ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, למעט תקנות סדרי דין.

(ב) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות סדרי דין לעניין חוק זה.

(ג) השר ימנה עובד סוציאלי ראשי וכן עובדים סוציאליים לעניין חוק זה, שיפעלו לפי הנחיותיו של העובד הסוציאלי הראשי, בדרך כלל או לעניין מסוים ; חלק עובד סוציאלי על ההנחיות בעניין מסוים, ישוב העובד הסוציאלי הראשי ויכריע בדבר לאחר שקיים התייעצות עם העובד הסוציאלי ועם גופים אחרים שמצא לנכון.

יוסף בורג
שר הסעד

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981*

1. (א) אימוץ יהיה על ידי צו של בית-משפט, שיינתן לפי בקשת מאמץ.
(ב) צו אימוץ וכל החלטה אחרת בהליכי אימוץ יינתנו אם נוכח בית-המשפט שהם לטובת המאומץ.
- 1א. בחוק זה –
"ילד", "מאומץ" – מאומץ או מועמד להיות מאומץ, לפי העניין;
"מאמץ" – מאמץ או מועמד להיות מאמץ, לפי העניין;
"דיין" – כל אחד מאלה:
(1) דיין כהגדרתו בחוק הדיינים, התשט"ו-1955;

צו אימוץ והחלטות בהליכי אימוץ (תיקון מס' 8) תשע"א-2010
הגדרות (תיקון מס' 8) תשע"א-2010

- * פורסם ס"ח תשמ"א מס' 1028 מיום 28.5.1981 עמ' 293 (ה"ח תשמ"א מס' 1533 עמ' 336).
- תוקן ס"ח תשנ"ה מס' 1537 מיום 7.8.1995 עמ' 399 (ה"ח תשנ"ה מס' 2330 עמ' 153) – תיקון מס' 1 בסעיף 22 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995; תחילתו עם הקמת בתי משפט לענייני משפחה.
- ס"ח תשנ"ו מס' 1593 מיום 12.5.1996 עמ' 354 (ה"ח תשנ"ד מס' 2271 עמ' 451, ה"ח תשנ"ו מס' 2449 עמ' 239) – תיקון מס' 2; ר' סעיף 11 לענין תחילה ותחולה, כפי שתוקן. תוקן ס"ח תשנ"ו מס' 1599 מיום 21.8.1996 עמ' 378 (ה"ח תשנ"ו מס' 2553 עמ' 853) – תיקון מס' 2 (תיקון מס' 1). ס"ח תשנ"ח מס' 1641 מיום 9.12.1997 עמ' 20 (ה"ח תשנ"ח מס' 2656 עמ' 91) – תיקון מס' 2 (תיקון מס' 2) (תוקן בסעיף 3 לתיקון מס' 2 (תיקון מס' 3)). ס"ח תשנ"ח מס' 1678 מיום 29.7.1998 עמ' 295 (ה"ח תשנ"ח מס' 2750 עמ' 572) – תיקון מס' 2 (תיקון מס' 3).
- ס"ח תשנ"ו מס' 1599 מיום 21.8.1996 עמ' 378 (ה"ח תשנ"ו מס' 2553 עמ' 853) – תיקון מס' 3.
- ס"ח תשנ"ח מס' 1641 מיום 9.12.1997 עמ' 20 (ה"ח תשנ"ו מס' 2642 עמ' 489) – תיקון מס' 4 [במקור מס' 3].
- ס"ח תשס"ד מס' 1949 מיום 11.7.2004 עמ' 445 (ה"ח הממשלה תשס"ג מס' 49 עמ' 593) – תיקון מס' 5; ר' סעיף 8 לענין תחילה.
- ס"ח תשס"ד מס' 1951 מיום 22.7.2004 עמ' 476 (ה"ח הכנסת תשס"ד מס' 36 עמ' 43) – תיקון מס' 6; תחילתו ביום 1.8.2004 ור' סעיף 2 לענין תחולה.
- ס"ח תשע"א מס' 2264 מיום 9.12.2010 עמ' 81 (ה"ח הממשלה תש"ע מס' 507 עמ' 1058) – תיקון מס' 7 בסעיף 15 לחוק להחלפת המונח פקיד סעד (תיקוני חקיקה), תשע"א-2010.
- ס"ח תשע"א מס' 2268 מיום 23.12.2010 עמ' 110 (ה"ח הכנסת תשס"ט מס' 268 עמ' 68) – תיקון מס' 8; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו ור' סעיף 11 לענין הוראות מעבר (ת"ט מס' 2275 מיום 31.1.2011 עמ' 300; תחילתו ביום תחילת התיקון (ת"ט ס"ח תשע"ב מס' 2346 מיום 22.3.2012 עמ' 228)).

(2) קאדי מ'הב כהגדרתו בחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962;

(3) קאדי כהגדרתו בחוק הקאדים, התשכ"א-1961;

(4) דין של בית דין של עדה נוצרית כמשמעותו בסימן 54 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922 עד 1947;

"משפטן" – עורך דין שאינו עורך דין שהסמך היועץ המשפטי לממשלה לעניין חוק זה, הכשיר להיות שופט בית משפט לענייני משפחה, והיועץ המשפטי לממשלה הסמך לצורך קבלת הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ;

"שופט" – שופט בית משפט לענייני משפחה.

1. בעת בחינת טובת המאומץ בהחלטות בהליכי אימוץ יובאו בחשבון זכויות הילד, צרכיו והאינטרסים שלו, לרבות זכותו ליציבות ובכלל זה צמצום העברתו ככל הניתן בין מסגרות או בין משפחות; ככל שהמאומץ מסוגל להבין בדבר, יובאו בחשבון גם רצונו ודעתו לגבי אותו עניין, בלי לגרוע מהוראות סעיף 7.

2. אין אימוץ אלא באדם שלא מלאו לו 18 שנים.

3. אין אימוץ אלא על ידי איש ואשתו יחד; ואולם רשאי בית משפט ליתן צו אימוץ למאמץ יחיד –

(1) אם בן זוגו הוא הורה המאומץ או אימץ אותו לפני כן;

(2) אם הורי המאומץ נפטרו והמאמץ הוא מקרובי המאומץ ובלתי נשוי.

4. אין מאמץ אלא מי שגדול מן המאומץ לפחות ב-18 שנים; ואולם למאמץ שבן-זוגו הוא הורה המאומץ או אימץ אותו לפני כן, רשאי בית משפט ליתן צו-אימוץ אף כשאין הבדל זה בגילים.

5. אין מאמץ אלא בן דתו של המאומץ.

6. לא יתן בית משפט צו-אימוץ אלא אם היה המאומץ סמוך על שולחן המאמץ לפחות ששה חדשים לפני מתן הצו; תקופה זו תימנה מן היום שבו ניתנה הודעה לעובד סוציאלי שמונה לענין חוק זה כאמור בסעיף 36 (להלן – עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ), שהמאמץ קיבל את המאומץ לביתו בכוונה לאמצו.

7. מלאו למאומץ תשע שנים, או שטרם מלאו לו תשע שנים אך הוא מסוגל להבין בדבר, לא יתן בית משפט צו-אימוץ אלא אם נוכח שהמאומץ רוצה שאותו מאמץ יאמצו; אולם רשאי בית המשפט, לאחר ששמע את המאמץ ועובד סוציאלי לפי חוק האימוץ, לתת צו אימוץ בלי לגלות את דבר האימוץ למאומץ אם שוכנע שנתקיימו שלוש אלה:

(1) המאומץ אינו יודע כי המאמץ אינו הורהו;

(2) כל הסימנים מעידים שהמאומץ רוצה בהמשך הקשר עם המאמץ;

(3) טובת המאומץ דורשת שלא לגלות לו את דבר האימוץ.

טובת המאומץ
(תיקון מס' 8) תשע"א-
2010

כשירות המאומץ

כשירות המאמץ

הבדל גיל

דת

תקופת מבחן
(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

הסכמת המאומץ
(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

8. (א) לא יתן בית משפט צו-אימוץ אלא אם נוכח שהורי המאומץ הסכימו שהילד יאומץ או שהוא הוכרו כבר-אימוץ לפי סעיף 13.

(ב) אין צורך שההורים ידעו מי המאמץ.

(ג) (בוטל).

8א. (א) הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ תהא הסכמה מדעת שניתנה לאחר שהובא לידיעת ההורה מידע, הכל כאמור בסעיפים 8 ו-9.

(ב) לא תתקבל הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ אלא לאחר שחלפו שבעה ימים מיום לידת הילד.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), בית המשפט רשאי לאשר כי הסכמה של הורה תתקבל אף אם לא חלפו שבעה ימים מיום לידת הילד, אם מצא כי קבלתה רק בחלוף התקופה האמורה עלולה לסכן את חייו או את בריאותו של ההורה או של הילד; אישור בית המשפט לפי סעיף קטן זה יינתן לפני קבלת ההסכמה ויכול שיינתן בלא נוכחות ההורה.

8ב. (א) עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ המטפל בעניין קבלת הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ, יביא לידיעת ההורה ויסביר לו בשפה ברורה המובנת לו את המפורט להלן:

(1) האפשרויות לגדל את הילד בעצמו, או בסיוע שירותי הרווחה בדרכים אחרות הקבועות בדין, במקום למסור את הילד לאימוץ, לרבות באמצעות קבלת עזרה כלכלית וטיפולית כקבוע בדין וכמקובל בשירותי הרווחה;

(2) משמעות האימוץ, לרבות השפעות רגשיות אפשריות של האימוץ ושל ההסכמה למסירת הילד לאימוץ על הילד ועל ההורה;

(3) השלבים של הליך האימוץ;

(4) המשמעות המשפטית של הליך האימוץ והתוצאות המשפטיות של האימוץ ושל ההסכמה למסירת הילד לאימוץ על הילד ועל ההורה, ובכלל זה עניינים אלה:

(א) משמעות האימוץ לעניין הפסקת החובות והזכויות שבין הילד ובין ההורה ושאר קרוביו, ולעניין הסמכויות הנתונות להם ביחס לילד, לרבות לעניין שלילת הזכות לקבל מידע על הילד, על הליכים משפטיים בעניינו, על זהות המבקש לאמצו ועל זהות מי שיאמצו, והכל אלא אם כן יורה בית המשפט אחרת בצו האימוץ;

(ב) משמעות ההסכמה לאימוץ לעניין העברה של הזכויות, החובות והסמכויות של ההורה כלפי הילד לעובד סוציאלי לפי חוק האימוץ, עד למתן צו האימוץ;

(ג) הנסיבות שבהן ניתן לחזור מההסכמה או לבטלה וסופיות ההסכמה;

הסכמת הורה או הכרזה על ילד כבר-אימוץ

(תיקון מס' 8) תשע"א-2010

(תיקון מס' 8) תשע"א-2010

הסכמת הורה ומועד קבלתה

(תיקון מס' 8) תשע"א-2010

מתן מידע והסברים לפני קבלת הסכמה למסירת ילד לאימוץ

(תיקון מס' 8) תשע"א-2010

(ד) זכות הילד בהגיעו לגיל 18 לבקש לעיין בפנקס האימוצים ולקבל פרטים על ההורה;

(5) האפשרות להתייעץ עם כל גורם בטרם החתימה על כתב ההסכמה ולהיות מלווה באדם נוסף במעמד החתימה על כתב ההסכמה;

(6) החשיבות שיש למסירת פרטים של ההורה השני והאפשרות למסור פרטים כאמור למטרות מסוימות בלבד כאמור בסעיף 8ג;

(7) האפשרות להשאיר בתיק האימוץ מכתב או מזכרת בעבור הילד.

(ב) המידע וההסברים לפי סעיף זה יינתנו לפני מועד קבלת ההסכמה.

פרטים של ההורה השני
(תיקון מס' 8) תשע"א-
2010

8ג. (א) עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ יסביר להורה המבקש למסור את ילדו לאימוץ את החשיבות שבמסירת פרטים של ההורה השני לשם קבלת עמדתו לעניין האימוץ ולשם הבטחת טובתו של הילד.

(ב) סירב ההורה למסור פרטים של ההורה השני, יביא העובד הסוציאלי לפי חוק האימוץ לידיעתו כי הוא רשאי למסור פרטים כאמור שישמשו בעת הצורך לאיתורו למטרה רפואית, למטרת בירור יוחסין או למטרה אחרת שיציין ההורה; נמסרו פרטים כאמור, לא ייעשה בהם שימוש אלא למטרות שלשמן נמסרו.

(ג) הודעה על כוונה לאתר את ההורה השני באמצעות פרטים שנמסרו לפי סעיף זה, תינתן להורה, אם ביקש זאת או אם העובד הסוציאלי לפי חוק האימוץ סבר שהדבר דרוש בנסיבות העניין.

(ד) שר הרווחה והשירותים החברתיים יקבע הוראות לעניין שמירה נפרדת וחסייה של הפרטים כאמור בסעיף זה והשימוש בהם.

9. (א) הסכמת הורה למסירת ילד לאימוץ תינתן באחת מדרכים אלה:

מתן הסכמת הורה
(תיקון מס' 8) תשע"א-
2010

(1) בפני שופט או דיין, ועובד סוציאלי לפי חוק האימוץ;

(2) בפני משפטן ועובד סוציאלי לפי חוק האימוץ.

(ב) הורה זכאי שאדם מטעמו, לפי בחירתו, יהיה נוכח בעת מתן ההסכמה למסירת ילדו לאימוץ.

(ג) מתן הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ יתועד בכתב הסכמה בנוסח שיקבעו שר המשפטים ושר הרווחה והשירותים החברתיים (בחוק זה – כתב ההסכמה).

(ד) לפני חתימת ההורה על כתב ההסכמה –

(1) יסביר העובד הסוציאלי לפי חוק האימוץ להורה בשפה ברורה המובנת לו את העניינים המפורטים בסעיף 8ב(א)(1), (2), (6) ו-7, ויוודא כי הוא הבין אותם;

(2) השופט, הדיין או המשפטן, לפי העניין, יסביר להורה בשפה ברורה המובנת לו את העניינים המפורטים בסעיף 8ב(א)(3), (4) ו-5, ויוודא כי הוא הבין אותם.

(ה) ההורה יחתום על כתב ההסכמה ויצהיר כי חתם מתוך הבנה ורצון חופשי ולאחר שהוסברו לו בשפה ברורה המובנת לו כל פרטי כתב ההסכמה.

(ו) העובד הסוציאלי לפי חוק האימוץ יאשר בחתימתו על כתב ההסכמה כי ההורה חתם על כתב ההסכמה לפניו, לאחר שעשה כמיטב יכולתו להביא לידיעת ההורה את המידע וההסברים כאמור בסעיף קטן (ד)(1).

(ז) השופט, הדיין או המשפטן, לפי העניין, יאשר בחתימתו על כתב ההסכמה כי זיהה את ההורה וכי ההורה חתם על כתב ההסכמה לפניו, לאחר שעשה כמיטב יכולתו להביא לידיעת ההורה את המידע וההסברים כאמור בסעיף קטן (ד)(2).

9א. על אף האמור בסעיף 9, הסכמה למסירת ילד לאימוץ הניתנת מחוץ לישראל תהיה באחת מדרכים אלה:

(1) בחתימה על כתב ההסכמה לפני הנציג הדיפלומטי או הקונסולאי של ישראל; לפני החתימה על כתב ההסכמה יודא מי שבפניו ניתנת ההסכמה כי הוא מזהה את ההורה וכי כתב ההסכמה הוא בשפה המובנת להורה;

(2) לפי דין המקום שבו ניתנת ההסכמה;

(3) לפי דין מקום מגוריו הרגיל של נותן ההסכמה או של הילד בעת מתן ההסכמה.

9ב. (א) הסכמת הורה שטרם מלאו לו 18 שנים למסירת ילדו לאימוץ אינה טעונה את הסכמת הוריו או אפוטרופסו.

(ב) על אף הוראות סעיף 9(א), הסכמת הורה שטרם מלאו לו 16 שנים תינתן בפני שופט בנוכחות עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ; הליך לפי סעיף קטן זה יכול שיתקיים מחוץ למקום מושבו של בית המשפט.

(ג) שוכנע בית המשפט כי אי-אפשר לקיים את ההליך כאמור בסעיף קטן (ב) בלי לסכן את חייו או את בריאותו של ההורה או של הילד, רשאי הוא לאשר כי הסכמת ההורה תינתן בדרך האמורה בסעיף 9(א)(2); אישור ביה"ד משפט לפי סעיף קטן זה יינתן בתוך 48 שעות לאחר קבלת ההסכמה, לכל המאוחר.

9ג. סבר עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ או משפטן כי בנסיבות העניין אין לקבל את הסכמת ההורה למסירת ילדו לאימוץ, וההורה מבקש למסור את ילדו לאימוץ, יעביר את בקשת ההורה להכרעת בית המשפט.

10. (א) לבקשת הורה, רשאי בית המשפט לבטל את הסכמתו של ההורה למסירת ילדו לאימוץ אם מצא שהתקבלה באמצעים פסולים, או להרשות להורה לחזור בו מהסכמתו למסירת ילדו לאימוץ מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שבמועד הגשת הבקשה טרם חלפו 60 ימים מיום מסירת הילד למי שהסכים לקבלו לביתו בכוונה לאמצו או מיום חתימת ההורה על כתב ההסכמה, לפי המאוחר, וטרם ניתן צו אימוץ; הבקשה תוגש לבית המשפט בטופס בקשה כפי שייקבע בתקנות.

(ב) פנה הורה לעובד סוציאלי לפי חוק האימוץ במהלך התקופה כאמור בסעיף קטן (א), והודיע לו על רצונו להגיש בקשה כאמור באותו סעיף

הסכמת הורה הניתנת מחוץ לישראל (תיקון מס' 8) תשע"א-2010

הסכמת הורה שהוא קטין (תיקון מס' 8) תשע"א-2010

העברת בקשה למסירת ילד לאימוץ לבית המשפט (תיקון מס' 8) תשע"א-2010
סייגים להסכמת הורה (תיקון מס' 8) תשע"א-2010

קטן, ימסור לו העובד הסוציאלי, בלא שיהוי, מידע בדבר הליך הגשת הבקשה, ואם ההורה מעוניין בכך – יסייע לו למלא את טופס הבקשה ולהגיש לבית המשפט.

(ג) חלפה התקופה האמורה בסעיף קטן (א) והילד נשאר אצל מי שקיבלו לביתו בכוונה לאמצו או שניתן צו אימוץ, לא יהיה בית המשפט רשאי עוד לבטל את הסכמת ההורה למסירת ילדו לאימוץ או להרשות לו לחזור בו מהסכמתו.

(ד) החלטת בית המשפט לפי סעיף זה תינתן בתוך 40 ימים מיום הגשת הבקשה; ערעור על ההחלטה יוגש בתוך 15 ימים מיום המצאתה; החלטת בית המשפט בערעור תינתן בתוך 30 ימים מיום הגשתו.

11. בבוא בית המשפט ליתן צו אימוץ לגבי מאומץ שהוריו נפטרו, יתחשב בדעתם של הורי הוריו של המאומץ.

12. (א) לא יימסר ילד למי שהסכים לקבלו לביתו בכוונה לאמצו, אלא באמצעות עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ; הוראה זו לא תחול על מסירה למאמץ שהוא בן זוגו של הורה המאומץ.

(ב) עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ לא ימסור ילד כאמור בסעיף קטן (א) אלא אם הסכימו הוריו לאימוצו או שבית משפט הכריז שהילד בר-אימוץ.

(ג) (1) ראה עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ שהדבר מוצדק כדי למנוע נזק לילד, רשאי הוא, אף בלא הסכמת ההורים או הכרזה על הילד כבר-אימוץ, לקבוע את מקום הימצאו של הילד או למסרו למי שהסכים לקבלו לביתו, לרבות למי שהסכים לקבלו לביתו בכוונה לאמצו; פעולה כאמור טעונה את אישור בית המשפט;

(2) עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ יגיש לבית המשפט את הבקשה לאישור פעולה כאמור בפסקה (1) בתוך 14 ימים מיום עשייתה; אישור בית המשפט יכול שיינתן במעמד צד אחד בלבד; החלטת בית המשפט בבקשה תינתן בתוך 14 ימים מיום הגשתה; ערעור על ההחלטה יוגש בתוך 15 ימים מיום המצאתה; החלטת בית המשפט בערעור תינתן בתוך 30 ימים מיום הגשתו.

13. (א) באין הסכמת הורה, רשאי בית משפט, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, להכריז על ילד כבר-אימוץ, אם נוכח כי נתקיים אחד מאלה:

(1) אין אפשרות סבירה לזהות את ההורה, למצאו או לברר דעתו; לעניין פסקה זו, חזקה שאין אפשרות סבירה כאמור אם ננקטו הפעולות המפורטות להלן, ובלבד שלא ייעשה שימוש בפרטים שמסר הורה לפי סעיף 8(ב):

(א) בדיקה במרשם האוכלוסין;

(ב) בדיקת מידע המצוי בידי רשויות הרווחה;

(ג) בדיקת קיומן של פניות אל רשויות הרווחה מצד אדם הטוען כי הוא הורה הילד או קרוב משפחה של הילד;

מסירת ילד למסרת
אימוץ
(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

(תיקון מס' 8) תשע"א-
2010

הכרזת ילד
כבר-אימוץ
(תיקון מס' 6) תשס"ד-
2004

(תיקון מס' 8) תשע"א-
2010

- (2) ההורה הוא אבי הילד אך לא היה נשוי לאמו ולא הכיר בילד כילדו, או אם הכיר בו – הילד אינו גר עמו והוא סירב ללא סיבה סבירה לקבלו לבית מגוריו;
- (3) ההורה מת או הוכרז פסול דין או שאפוטרופסותו על הילד נשללה ממנו;
- (4) ההורה הפקיר את הילד או נמנע, ללא סיבה סבירה, מלקיים במשך ששה חדשים רצופים קשר אישי אתו;
- (5) ההורה נמנע, ללא סיבה סבירה, מלקיים במשך ששה חדשים רצופים את חובותיו כלפי הילד, כולם או עיקרם;
- (6) הילד היה מוחזק מחוץ לבית הורהו במשך ששה חדשים שתחילתם בטרם מלאו לו שש שנים וההורה סירב, ללא הצדקה, לקבלו לביתו;
- (7) ההורה אינו מסוגל לדאוג לילדו כראוי בשל התנהגותו או מצבו, ואין סיכוי שהתנהגותו או מצבו ישתנו בעתיד הנראה לעין על אף עזרה כלכלית וטיפולית סבירה כמקובל ברשויות הסעד לשיקומו;
- (8) הסירוב לתת את ההסכמה בא ממניע בלתי מוסרי או למטרה בלתי חוקית.

(1א) פעולות כאמור בסעיף קטן (א)(1) יינקטו, לכל המאוחר, בתוך חודש ימים מיום שנודע לעובד סוציאלי לפי חוק האימוץ על היות הילד מועמד לאימוץ או מיום שההורה חתם על הסכמה למסור את הילד לאימוץ, והן יבוצעו תוך שמירה מרבית על פרטיות ההורים והילד וכל אדם אחר, ובהתחשב בנסיבות העניין.

(תיקון מס' 8) תשע"א-2010

(2א) על אף האמור בסעיף קטן (א)(1), לא יינקטו פעולות לאיתור הורה, בהתקיים אחד מאלה:

(תיקון מס' 8) תשע"א-2010

- (1) הפעולות עלולות לסכן את חייו או את בריאותו של מי מההורים או של הילד או לגרום למי מהם נזק בלתי הפיך;
- (2) הילד נולד בעקבות מעשה של קיום יחסי מין שעובדותיו מהוות עבירת מין או מקיום יחסי מין בין בני משפחה;
- (3) ההורה ידע על ההיריון או על קיומו של הילד ונמנע בלא סיבה סבירה מקיום קשר עם האם בנוגע להיריון או מקיום קשר עם הילד.

(ב) (1) החלטת בית המשפט בבקשה להכריז על ילד ככר-אימוץ, תינתן בתוך תשעה חודשים מיום הגשת הבקשה להכרזה כאמור; ערעור על ההחלטה יוגש בתוך 15 ימים מיום המצאתה; החלטת בית המשפט בערעור תינתן בתוך 30 ימים מיום הגשתו;

(תיקון מס' 6) תשס"ד-2004
(תיקון מס' 8) תשע"א-2010

(2) (נמחקה).

(תיקון מס' 8) תשע"א-2010

13א. (א) הוכרז ילד ככר-אימוץ לפי סעיף 13(א)(1) וביקש הורהו לבטל את ההכרזה לגביו, יוכה בית המשפט על ביטול ההכרזה ועל מסירת הילד

ביטול הכרזה על ילד ככר-אימוץ לפי סעיף 13(א)(1)
(תיקון מס' 8) תשע"א-2010

להורה, אם שוכנע כי ההורה מעוניין לגדל את הילד, אלא אם כן ראה כי מתקיימת לכאורה עילה להגיש בקשת הכרזה או שהיועץ המשפטי לממשלה הודיע על כוונתו להגיש בקשת הכרזה; בית המשפט יעכב את ההחלטה על מסירת הילד לתקופה שלא תעלה על 30 ימים כדי לאפשר להגיש בקשת הכרזה.

(ב) הוגשה בקשת הכרזה, ידון בה בית המשפט במסגרת אותו הליך ויעכב את ההחלטה על מסירת הילד עד למתן החלטה בבקשה.

(ג) בקשה לביטול הכרזה לפי סעיף קטן (א) ניתנת להגיש בתוך 60 ימים מיום מסירת הילד למי שהסכים לקבלו לביתו בכוונה לאמצו או מיום ההכרזה על הילד כבר-אימוץ לפי סעיף 13(א)(1), לפי המאוחר, ובלבד שטרם ניתנו צו אימוץ; חלפה התקופה האמורה בסעיף קטן זה והילד נשאר אצל מי שקיבלו לביתו בכוונה לאמצו או שניתן צו אימוץ, לא יהיה בית המשפט רשאי עוד לבטל את ההכרזה על הילד כבר-אימוץ.

(ד) החלטת בית המשפט בבקשה לביטול הכרזה לפי סעיף קטן (א) תינתן בתוך 40 ימים מיום הגשת הבקשה, ואולם אם הוגשה בקשת הכרזה תינתן החלטת בית המשפט בתוך תשעה חודשים כאמור בסעיף 13(ב); ערעור על ההחלטה יוגש בתוך 15 ימים מיום המצאתה; החלטת בית המשפט בערעור תינתן בתוך 30 ימים מיום הגשתו.

(ה) בסעיף זה, "בקשת הכרזה" – בקשה להכריז על הילד כבר-אימוץ לפי אחת מהעילות המפורטות בפסקאות (2) עד (7) שבסעיף 13(א).

14. היה למאומץ או להורהו אפוטרופוס, לא יכריז בית משפט על ילד כבר-אימוץ אלא לאחר שנתן לאפוטרופוס הזדמנות נאותה להשמיע טענותיו ולהביא ראיותיו.

15. (א) הורה שנתן הסכמתו לאימוץ ילדו או שבית משפט הכריז על הילד כבר-אימוץ, ולא נתמנה לילד אפוטרופוס – זכויותיו, חובותיו וסמכויותיו של ההורה כלפי הילד יהיו נתונות, עד להחלטה אחרת של בית המשפט, לעובד סוציאלי לפי חוק האימוץ אשר עובד סוציאלי ראשי כאמור בסעיף 36(ב) קבע לכך, כאילו נתמנה אותו עובד סוציאלי לאפוטרופוס לילד במקום אותו הורה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם כלפי ילד שעובד סוציאלי לפי חוק האימוץ פעל לגביו כאמור בסעיף 12(ג).

16. האימוץ יוצר בין המאמץ לבין המאומץ אותן החובות והזכויות הקיימות בין הורים ובין ילדיהם, ומקנה למאמץ ביחס למאומץ אותן הסמכויות הנתונות להורים ביחס לילדיהם; הוא מפסיק את החובות והזכויות שבין המאומץ לבין הוריו ושאר קרוביו והסמכויות הנתונות להם ביחס אליו; ואולם –

- (1) רשאי בית משפט לצמצם בצו האימוץ את התוצאות האמורות;
- (2) האימוץ אינו פוגע בדיני איסור והיתר לעניני נישואין וגירושין;
- (3) הוראות סעיף זה אינן באות לגרוע מהוראות סעיף 16 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965.

שמיעת האפוטרופוס

עובד סוציאלי לפי חוק
האימוץ כאפוטרופוס
(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

תוצאות האימוץ

17. תוצאות האימוץ חלות מיום מתן צו האימוץ, אם לא קבע בית המשפט בצו האימוץ שתוצאותיו, כולן או מקצתן, יחולו מיום אחר. תחילת תקפו של האימוץ
18. (א) הוגשה בקשת אימוץ ונוכח בית המשפט שנתמלאו התנאים האמורים בסעיפים 2 עד 5, 7 עד 11, 13 ו-14, רשאי הוא, בצו ביניים, להעמיד את המאומץ ברשות המאמץ עד להחלטה בבקשת האימוץ, אך לא יותר מלשנתיים; החליט בית המשפט לעשות כן, יקבע בצו הביניים את החובות והזכויות שבין המאמץ לבין המאומץ ואת סמכויות המאמץ ביחס למאומץ לתקופה זו. צו ביניים
- (ב) צו לפי סעיף זה ניתן לשינוי ולביטול בידי בית המשפט בכל עת, בתנאים ובתוצאות שיקבע בית המשפט. ביטול צו אימוץ
19. רשאי בית משפט לבטל צו אימוץ על סמך נסיבות שלא היו ידועות או לא היו קיימות בשעת מתן הצו, אם נוכח שמן הראוי לעשות כן ושטובת המאומץ מחייבת זאת; הוראות סעיף זה אינן באות לגרוע מסמכות בית המשפט לבטל צווי לפי כל דין אחר. ביטול צו אימוץ
20. מן היום שנקבע לכך בצו הביטול מנתק ביטולו של צו אימוץ את החובות והזכויות שבין המאמץ לבין המאומץ ואת סמכויות המאמץ ביחס למאומץ ומחזיר את החובות והזכויות שבין המאומץ לבין הוריו ושאר קרוביו ואת סמכויותיהם ביחס אליו; ואולם רשאי בית המשפט, בצו הביטול, להורות הוראה אחרת, אם דרך כלל ואם לענין זכות, חובה או סמכות פלוגית, ולצוות מה יעשה במאומץ לאחר ביטול האימוץ. תוצאות הביטול
21. (א) דיון לפי חוק זה יהיה בדלתיים סגורות זולת אם ראה בית המשפט לקיימו בפומבי; אולם רשאי בית המשפט להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו. סודיות הדיון
- (ב) מקום שבית המשפט מבקש לשמוע את המאומץ, רשאי הוא שלא להרשות נוכחותו של בעל דין בעת השמיעה.
22. לא יתן בית משפט צו לפי חוק זה אלא לאחר שקיבל תסקיר בכתב מאת עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ, והוראות סעיפים 3 עד 6 לחוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955, יחולו בשינויים המחוייבים לפי הענין. תסקיר עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ (תיקון מס' 7) תשע"א-2010
23. רשאי בית משפט, בכל עת ואף אם לא נתבקש לכך, למנות למאומץ אפוטרופוס לצורך הדיון לפי חוק זה. אפוטרופוס לצורך הדיון
24. (א) מקום שההורה פסול דין או נעדר, רשאי בית המשפט להזמין את האפוטרופוס הכללי לדיון לפי חוק זה. שמיעת האפוטרופוס הכללי ומינוי נווד-דיו (תיקון מס' 8) תשע"א-2010
- (ב) בדיון ובערעור לפי סעיפים 10, 12(ג), 13 ו-13א ובערעור עליו, רשאי בית המשפט למנות עורך-דין להורה שאינו מיוצג על ידי עורך-דין בהתאם להוראות חוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972.
25. נוכח בית המשפט שהדבר יהיה לטובת המאומץ, רשאי הוא, בנסיבות מיוחדות ומטעמים שיציין בהחלטתו, לסטות מסייגים אלה: סמכות לסטות מסייגים

(1) גיל המאומץ לפי סעיף 2;

(2) פטירת הורי המאומץ וקרבת המאמץ לפי סעיף 3(2);

- (3) הבדל גיל לפי סעיף 4 ;
- (4) אורך תקופת המבחן לפי סעיף 6.
26. (א) בית המשפט המוסמך לענין חוק זה הוא בית משפט לעניני משפחה.
- (ב) לבית משפט הדן לפי חוק זה יהיו נתונות גם הסמכויות של בית משפט לנוער לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960.
27. (א) על אף האמור בסעיף 26 מוסמך לענין חוק זה גם בית דין דתי, והוא כשנתקיימו שתי אלה:
- (1) ההורים או המאמצים, לפי הענין, הסכימו בכתב לסמכות שיפוט של אותו בית דין; על הסכמת ההורים לענין סעיף זה יחולו הוראות סעיף 9 בשינויים המחוייבים לפי הענין;
- (2) המאומץ הסכים בכתב לסמכות שיפוט של אותו בית דין, ואם לא היה המאומץ מסוגל להבין בדבר, או היה למטה מגיל 9 – הסכים לכך היועץ המשפטי לממשלה.
- (ב) בית דין דתי הדן לפי סעיף זה, יחולו עליו הוראות סעיפים 1 עד 25, ו-39, וכל מקום בהם שמדובר בו בבית משפט יראו כאילו מדובר בו בבית דין דתי.
28. בית משפט ישראלי מוסמך לענין חוק זה כשהמאמץ הוא תושב ישראלי.
- 28א. אימוץ של ילד ממדינת חוץ (להלן – אימוץ בין-ארצי) ייעשה על פי הוראות חוק זה.
- 28ב. שר העבודה והרווחה ימנה עובד סוציאלי ראשי, כאמור בסעיף 36(ב), שיהיה הרשות המרכזית לאימוץ בין-ארצי על פי חוק זה ולענין אמנת האג בדבר ההגנה על ילדים ושיתוף הפעולה לגבי אימוץ בין-ארצי, 1993 (להלן – הרשות המרכזית).
- 28ג. אימוץ בין-ארצי יבוצע באמצעות עמותה, כמשמעותה בחוק העמותות, התש"ם-1980, שמטרתה הבלעדית היא פעילות בתחום האימוץ הבין-ארצי, ואשר שר העבודה והרווחה ושר המשפטים (להלן – השרים) הכירו בה לפי חוק זה (להלן – עמותה מוכרת).
- 28ד. בפעילותה לפי חוק זה תנהג עמותה מוכרת בתום לב, במסירות ולפי הוראות כל דין, תוך הבטחת טובת הילד וכיבוד זכויותיו היסודיות, לרבות אלה המוכרות במשפט הבינלאומי; העמותה המוכרת תשא בחובת נאמנות גם כלפי מי שפנה אליה בבקשה לאמץ ילד או כלפי מי שכבר אימץ ילד באמצעותה, כל עוד לא יפגע הדבר בחובת הנאמנות כלפי הילד.
- 28ה. (א) הרשות המרכזית רשאית לפעול באימוץ בין-ארצי על פי הוראות חוק זה, כאשר לא ניתן לפעול באימוץ בין-ארצי באמצעות עמותה מוכרת.
- (ב) על אף הוראות כל חוק, רשאית הרשות המרכזית למסור מידע בישראל או מחוץ לישראל, ככל שהדבר נחוץ לאימוץ בין-ארצי.

בית המשפט המוסמך
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

שיפוט מבחינה
בין-לאומית

אימוץ בין-ארצי
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996
רשות מרכזית
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996
(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

עמותה מוכרת
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

חובת נאמנות
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

סמכויות הרשות
המרכזית
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

28. (א) שר העבודה והרווחה, בהסכמת שר המשפטים, ימנה ועדה, אשר תייעץ לו בענין האימוץ בין-ארצי, ובכלל זה הכרה בעמותה, ביטול או התליה של הכרה בעמותה, קביעת הנחיות מקצועיות וכללים לדרכי עבודתה של עמותה מוכרת ופיקוח עליה (להלן – ועדה מייעצת).

ועדה מייעצת
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

(ב) מספר חברי הוועדה המייעצת לא יעלה על שבעה, ורוב חבריה יהיו מי שאינם עוסקים באימוץ בין-ארצי; הרשות המרכזית תהיה חברה בוועדה המייעצת.

28. (א) בקשה לאמץ ילד ממדינת חוץ תוגש לעמותה מוכרת בידי תושב ישראל (להלן – המבקש); לענין אימוץ בין-ארצי, "תושב ישראל" – אזרח ישראלי, או מי שניתנו לו אשרת עולה, תעודת עולה או רישיון לישיבת קבע המתגורר בישראל לפחות שלוש שנים מתוך חמש השנים שקדמו להגשת הבקשה או לפחות שנים עשר חודשים מתוך שמונה עשר החודשים שקדמו להגשת הבקשה.

בקשה לאימוץ
בין-ארצי
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996
(תיקון מס' 5) תשס"ד-
2004

(ב) לבקשה יצורף טופס ויתור על סודיות רפואית והסכמה לקבלת מידע מהמרשם הפלילי ומידע המצוי בידי עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ, הנוגע לכשירותו של המבקש להיות הורה מאמץ.

(תיקון מס' 5) תשס"ד-
2004
(תיקון מס' 7) תשנ"א-
2010

28. (א) העמותה המוכרת תבדוק את כל אלה:

- (1) כשירותו והתאמתו של המבקש להיות הורה מאמץ;
- (2) רקעו המשפחתי של המבקש ומצבו הרפואי בעבר ובהווה;
- (3) סביבתו החברתית של המבקש;
- (4) מידע שקיבלה מהמרשם הפלילי;

בדיקת כשירות מבקש
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

(4) מידע שקיבלה מעובד סוציאלי לפי חוק האימוץ הנוגע לכשירותו של המבקש להיות הורה מאמץ אם היה מצוי בידיו מידע כזה;

(תיקון מס' 5) תשס"ד-
2004
(תיקון מס' 7) תשנ"א-
2010

- (5) הסיבות לבקשה לאמץ ילד באימוץ בין-ארצי;
- (6) יכולתו של המבקש להתחייב לאמץ ילד באימוץ בין-ארצי;
- (7) פרטים אודות הילד שברצונו של המבקש לאמץ;
- (8) עניינים אחרים שיקבע שר העבודה והרווחה, לרבות הערכה נפשית של המבקש ומשפחתו.

(ב) העמותה המוכרת תברר אצל הרשות המרכזית אם המבקש נמצא בלתי כשיר לאימוץ בין-ארצי.

28. מצאה עמותה מוכרת כי מבקש שהגיש בקשה לאימוץ בין-ארצי אינו כשיר לאמץ כאמור, תודיע על כך למבקש ותעביר לרשות המרכזית, במועד המוקדם האפשרי, את חוות דעתה בדבר אי כשירותו של המבקש לאמץ.

הודעה על אי כשירות
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

28. (א) עמותה מוכרת לא תטפל בבקשה של מבקש, אם קבעה עמותה מוכרת אחרת או ועדת הערר האמורה בסעיף 36א, כי המבקש אינו כשיר לאמץ ילד באימוץ בין-ארצי, אלא אם כן חלפו שנתיים מיום קביעת העמותה המוכרת או ועדת הערר, לפי המאוחר.

מבקש שאינו מתאים
לאימוץ בין-ארצי
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

(ב) מצאה הרשות המרכזית במסגרת תפקידה לפי חוק זה, כי מבקש אינו כשיר לאמץ ילד באימוץ בין-ארצי, תודיע על כך לעמותה המוכרת.

(ג) עמותה מוכרת שקיבלה הודעה כאמור בסעיף קטן (ב) תפסיק את טיפולה במבקש ולא תאשר לו לאמץ ילד באימוץ בין-ארצי, עד להחלטת ועדת הערר כאמור בסעיף 36א.

28א. אישרה עמותה מוכרת, לאחר שערכה בדיקה ובירור כאמור בסעיף 28ח, כי המבקש נמצא כשיר ומתאים לאמץ ילד באימוץ בין-ארצי, רשאית היא לפנות לרשות המוסמכת של מדינת החוץ, שבה היא רשאית לפעול, בבקשה למסור למבקש ילד למטרת אימוץ בין-ארצי; לבקשה תצורף חוות דעת ערוכה בידי עובד סוציאלי ובה הענינים המפורטים בסעיף 28ח(א); לענין זה, "רשות מוסמכת של מדינת חוץ" — רשות שהוסמכה על ידי מדינת חוץ לעסוק באימוץ בין-ארצי, לרבות הרשות המרכזית שהמדינה ייעדה לטיפול כאמור.

28ב. (א) הודיעה הרשות המוסמכת של מדינת החוץ כי נמצא ילד המתאים לאימוץ על ידי המבקש, תוודא העמותה המוכרת כי —

(1) הרשות המוסמכת של מדינת החוץ קבעה, לאחר שבדקה אפשרויות השמה של הילד במדינת החוץ, שמסירת הילד לאימוץ בידי המבקש היא לטובתו של הילד;

(2) הרשות המוסמכת של מדינת החוץ אישרה כי —

(א) ניתנו ההסכמות הדרושות למסירה לאימוץ של הילד בידי הורי הילד או בידי מי שמוסמך להסכים לכך על פי דיני מדינת החוץ, והן ניתנו בכתב, מרצון חופשי, מדעת וללא תמורה, ועל פי דיני מדינת החוץ; או

(ב) אם הורי הילד, או אחד מהם, לא נתנו את הסכמתם לאימוץ, דיני מדינת החוץ מאפשרים את אימוץ הילד אף ללא הסכמתם של הורי הילד או אחד מהם, ונתקיימו ההליכים הדרושים לכך לפי דיני אותה מדינה;

(3) ניתנו כל האישורים הנוספים הנדרשים לפי דיני מדינת החוץ;

(4) הסכמת אימו של הילד לתת אותו לאימוץ בין-ארצי ניתנה לאחר לידתו;

(5) ההסכמות והאישורים האמורים תקפים בעת מתן האישור;

(6) הוסברו להורי הילד תוצאות האימוץ, ובפרט מידת הניתוק של הקשר המשפטי בין הילד לבין הוריו ומשפחתו;

(7) במקום שבו נדרשת הסכמתו של הילד — הרשות המוסמכת של מדינת החוץ אישרה כי הילד נתן את הסכמתו לאימוץ מרצונו החופשי, מדעת, ללא תמורה ולאחר שהוסברו לו תוצאות האימוץ, והכל בהתחשב בגילו וברמת הבנתו.

(ב) לאישורה של הרשות המוסמכת של מדינת החוץ יצורפו כל המסמכים המצוינים בסעיף קטן (א), והכל בהתאם לדיני אותה מדינה.

פניה לרשות מוסמכת
במדינת החוץ
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

אישורים הנדרשים
מהרשות המוסמכת של
מדינת החוץ
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

28ג. העמותה המוכרת תבקש מהרשות המוסמכת של מדינת החוץ חוות דעת על הילד, זהותו ומידת התאמתו לאימוץ, על משפחתו, רקעו, סביבתו החברתית, דתו, מצבו הרפואי בעבר ובהווה, וכל פרט מהותי אחר.	פניה לקבלת חוות-דעת (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
28ד. קיבלה העמותה המוכרת את המסמכים ואת חוות הדעת הנדרשים על פי סעיפים 28ב ו-28ג, תקבע על-פי חוות דעת של עובד סוציאלי אם אימוצו של הילד על ידי המבקש הוא לטובת הילד.	הסכמת העמותה המוכרת לאימוץ (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
28טו. (א) הסכים המבקש לקבל את הילד למטרת אימוץ בין-ארצי, תגיש העמותה המוכרת לשר הפנים בקשה לאשר את כניסת הילד לישראל לשיבת קבע.	בקשה לאישור כניסת ילד לישראל (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
(ב) בקשה כאמור תוגש בכתב בצירוף מסמכים בדרך שיוורה שר הפנים.	
28טז. (א) אישר שר הפנים את כניסת הילד לישראל לשיבת קבע, בתנאים שקבע, תאשר העמותה המוכרת לרשות המוסמכת של מדינת החוץ כי היא מסכימה למסירת הילד למבקש.	מסירת הילד למבקש (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
(ב) הילד יימסר למבקש במדינת החוץ; במקרים חריגים שבהם נבצר מהמבקש לקבל את הילד במדינת החוץ ובאישור הרשות המרכזית יימסר הילד למבקש בישראל.	
28יז. קיבל מבקש ילד למטרת אימוץ בין-ארצי, לא תאשר עמותה מוכרת מסירת ילד נוסף למבקש, למעט בן-משפחה של אותו ילד, אם טרם חלפו שמונה עשר חודשים מיום שהמבקש קיבל את הילד לביתו.	סייגים לטיפול במבקש (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
28יח. עמותה מוכרת תבצע, אם נתבקשה לכך על-ידי מדינת החוץ, מעקב אחר קליטת ילד בבית המבקש, ותעביר למדינת החוץ, לפי בקשתה, דיווח על המעקב; העבירה עמותה מוכרת דיווח כאמור למדינת החוץ, תעביר עותק ממנו לרשות המרכזית.	מעקב אחר קליטת ילד חוץ (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
28יט. (א) עמותה מוכרת שהסכימה למסירת ילד למבקש תהיה אפוסטרופוס על הילד ויהיו לה, עד למתן צו אימוץ או עד להחלטה אחרת של בית המשפט, זכויות, חובות וסמכויות כשל הורה.	אפוסטרופוס (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
(ב) עמותה מוכרת תקבע אדם נושא תפקיד בעמותה אשר ימלא בפועל את תפקיד האפוסטרופוס כאמור.	
28כ. (א) בית משפט רשאי לתת צו לאימוץ של ילד ממדינת חוץ על ידי המבקש לאחר שנוכח כי נתקיימו כל התנאים לענין אימוץ בין-ארצי לפי חוק זה.	צו לאימוץ בין-ארצי על-ידי בית משפט (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
(ב) לא יתן בית המשפט צו אימוץ כאמור בסעיף קטן (א) אלא לאחר שקיבל חוות דעת בכתב מהעמותה המוכרת או תסקיר של עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ כאמור בסעיף 22.	(תיקון מס' 7) תשע"א-2010
(ג) בית המשפט רשאי לתת צו אימוץ לפי סעיף זה אף אם המאמץ אינו בן דתו של המאומץ, ובלבד שנוכח כי הדבר אינו פוגע בטובת הילד.	(תיקון מס' 4) תשנ"ז-1997
28כא. (א) ראתה הרשות המרכזית כי המשך סמיכותו של הילד על שולחן המבקש למטרת מתן צו אימוץ אינו לטובת הילד, רשאית היא לקבוע, לאחר התייעצות עם העמותה המוכרת, כי הילד יוצא מהחזקת המבקש ויועבר למקום	אמצעים להגנה על שלום הילד (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

שיקבע על ידיה; כן רשאית היא לנקוט כל אמצעי זמני אחר הדרוש להגנה על שלום הילד.

(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

(ב) פעלה הרשות המרכזית כאמור בסעיף קטן (א), רשאי עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ, לאחר התייעצות עם הרשות המוסמכת של מדינת החוץ, למסור את הילד לאדם אחר בישראל שהסכים לקבלו בכוונה לאמצו.

(ג) לא נתאפשרה מסירתו של הילד לאדם אחר כאמור בסעיף קטן (ב), רשאית הרשות המרכזית, בתיאום עם הרשות המוסמכת של מדינת החוץ, לגרום להחזרתו של הילד לידי הרשות המוסמכת.

(ד) מלאו לילד תשע שנים, או שטרם מלאו לו תשע שנים אך הוא מסוגל להבין בדבר, יתחשבו בית המשפט והרשות המרכזית בדעתו של הילד לפני מתן ההחלטה לפי סעיף זה.

(ה) עמותה מוכרת שהסכימה למסירתו של ילד למבקש למטרת אימוץ בין-ארצי, ונקטה לגבי הילד פעולה כאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), תישא בכל ההוצאות הכרוכות בהחזרת הילד למדינת החוץ ובכל ההוצאות האחרות הדרושות לטיפול בילד, הכל לפי כללים שקבע שר העבודה והרווחה.

(ו) פעולה לפי סעיף קטן (א) טעונה אישור מראש של בית המשפט.

(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

(ז) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהסמכויות הנתונות לעובד סוציאלי לפי חוק האימוץ לפי כל חיקוק.

הכרה בעמותה
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

28כב. (א) השרים רשאים להכיר בעמותה כאמור בסעיף 28ג, אם מצאו כי התקיימו לגביה התנאים לפי חוק זה; ורשאים הם לקבל לצורך זה חוות דעת מאת הרשות המרכזית.

(תיקון מס' 5) תשס"ד-
2004

(ב) ההכרה תהא לתקופה של שנתיים ורשאים השרים ליתן את ההכרה לתקופה שקבעו, הקצרה משנתיים, מטעמים שירשמו בהחלטתם; ניתן להאריך תקופה זו, מדי פעם, לתקופה נוספת של עד שנתיים; הודעה על מתן ההכרה תפורסם ברשומות.

תנאים להכרה בעמותה
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

28כג. (א) השרים רשאים להכיר בעמותה לאחר שמצאו כי התקיימו כל אלה:

(1) לעובדי העמותה הכישורים הדרושים לפעול במומחיות מקצועית נאותה באימוץ בין-ארצי;

(2) לעמותה בסיס כלכלי איתן ואמצעים, שיאפשרו לה לפעול בצורה נאותה באימוץ בין-ארצי;

(3) העמותה מעסיקה מנהלים ובעלי מקצוע ברמה גבוהה, בעלי ערכים אתיים נאותים ובמספר מספיק לביצוע פעולותיה באימוץ בין-ארצי, ובכלל זה עובדים סוציאליים, שאחד מהם לפחות הוא בעל עשר שנות נסיון בטיפול בילדים או בטיפול משפחתי, עורך דין בעל שבע שנות ותק, מנהל חשבונות ומבקר פנים;

(4) חבר העמותה, חבר ההנהלה או עובד העמותה לא הורשע בעבירה שיש עמה קלון או בעבירה על הוראות חוק זה;

(5) הגמול או השכר שמשלמת העמותה למנהליה, ולמי שמועסק על ידה או פועל מטעמה, הוא סביר ביחס לעבודה שהם מבצעים או לשירותים שהם נותנים; השרים, באישור ועדת העבודה והרווחה והבריאות של הכנסת, רשאים לקבוע אמות מידה או שיעורים מרביים לשכר ולגמול כאמור.	(תיקון מס' 5) תשס"ד-2004
(ב) מבלי לגרוע מהוראות פסקאות (1) עד (5) של סעיף קטן (א), רשאי שר העבודה והרווחה לקבוע כי עמותה מוכרת חייבת להעסיק בעלי תפקידים או בעלי מקצועות מסוימים וכן לקבוע את כשירותם וכישוריהם.	(תיקון מס' 5) תשס"ד-2004
28כד. מצאו השרים שלאור היקף ואופן פעילותה של עמותה מוכרת יש צורך לקבוע תנאים נוספים לפעילותה, רשאים הם לקבוע את התנאים ולהורות כי פעילותה של העמותה המוכרת תותנה בקיום התנאים הנוספים.	תנאים נוספים (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
28כה. (א) בקשה להכרה בעמותה תוגש לשרים בכתב בדרך שיקבעו. (ב) לבקשה תצורף חוות דעת משפטית בדבר הליכי האימוץ הנהוגים במדינות שבהן מבקשת העמותה לפעול, ויצורפו לה החוקים הנוגעים בדבר של אותן מדינות, כשהם מתורגמים לעברית באישור נוטרי.	בקשה להכרה (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
(ג) לבקשה יצורף אישור ממדינת החוץ שיסמיך את העמותה המוכרת לפעול באימוץ בין-ארצי באותה המדינה, אם תוכר בישראל או אישור ממדינת החוץ שלפיו תהא העמותה רשאית לפעול באימוץ בין-ארצי באותה מדינה; אישור כאמור בסעיף קטן זה יצורף כשהוא מתורגם לעברית באישור נוטרי.	(תיקון מס' 5) תשס"ד-2004
28כו. (א) עמותה מוכרת תהא נתונה לפיקוחה של הרשות המרכזית. (ב) עמותה מוכרת תמסור לרשות המרכזית, על פי דרישתה מעת לעת, מידע ומסמכים מדגמיים הנוגעים למבקש או לילד שנתקבל למטרת אימוץ על ידיו או לפעילות העמותה המוכרת, והכל לצורך מילוי תפקידיה של הרשות המרכזית.	פיקוח ומסירת מידע לרשות המרכזית (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
(ג) הרשות המרכזית תהא רשאית למנות מפקח, אשר יהיה מוסמך, בהתקיים חשד סביר להפרת הוראה מהוראות חוק זה הנוגעת לפעילות העמותה המוכרת, או לשם פיקוח על ביצוע הוראות חוק זה, להיכנס למשרדי העמותה המוכרת ולדרוש מידע או מסמכים הנוגעים לענין ממי שהוא סבור שהם מצויים בידי ועל אותו אדם למסרם לו; מסמכים שנתפסו כאמור יוחזרו לעמותה בתוך שלושים ימים מיום תפיסתם.	
(ד) ניתן צו לאימוץ הילד ממדינת החוץ בידי המבקש תעביר העמותה המוכרת לרשות המרכזית את המידע שקיבלה ממדינת החוץ על הילד, על הוריו ועל ההיסטוריה הרפואית שלו.	
28כז. (א) החליטה עמותה מוכרת להפסיק את פעילותה באימוץ בין-ארצי, תמסור על כך הודעה בכתב לרשות המרכזית שלושה חודשים לפחות לפני המועד שקבעה לסיום פעילותה.	הפסקת פעילות (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
(ב) הפסיקה עמותה מוכרת את פעילותה באימוץ בין ארצי, או בוטלה או הותלתה ההכרה בה, תעביר לרשות המרכזית את כל תיקי המבקשים ותיקי	

הילדים שנמסרו לאימוץ בין-ארצי ואת כל המסמכים שבידיה הנוגעים לאימוץ הבין-ארצי.

(ג) הודעה על הפסקת פעילותה של עמותה מוכרת לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

28כח. (א) השרים רשאים לבטל או להתלות הכרה בעמותה מוכרת, אם מצאו, לאחר קבלת חוות דעתה של הרשות המרכזית והתייעצות עם הועדה המייעצת, ולאחר שניתנה לעמותה המוכרת הזדמנות לטעון טענותיה, כי מן הנכון לעשות כן מטעמים של תקנת הציבור או טובת הילד, או אם מצאו כי –

(1) העמותה המוכרת הפרה הוראה לפי חוק זה;

(2) העמותה המוכרת לא קיימה או חדלה לקיים תנאי שהתנו השרים להכרה בה או לפעילותה באימוץ בין-ארצי;

(3) מנהל או עובד העמותה שהורשע במשפט פלילי בעבירה שיש עמה קלון או בעבירה על הוראות חוק זה.

(ב) הודעה על ביטול ההכרה בעמותה מוכרת או על התליית ההכרה בה תפורסם ברשומות.

28כט. על אף הוראות כל חוק, רשאית עמותה מוכרת למסור מידע בישראל או מחוץ לישראל, ככל שהדבר נחוץ לאימוץ בין-ארצי, ואולם עמותה מוכרת, עובדיה או כל מי שפועל מטעמה לא ימסרו ולא יגלו כל מידע או מסמך, אשר הגיעו אליהם בקשר לפעילותם באימוץ בין-ארצי, אלא למי שמוסמך לקבל את המידע או את המסמך לשם ביצוע תפקידיו לפי הוראות חוק זה.

28ל. (א) השרים רשאים לאסור, בצו, אימוץ ממדינת חוץ מסוימת. (ב) אין לפעול באימוץ בין-ארצי ממדינה זו כל עוד הצו בתוקפו.

28לא. לא תחתום עמותה מוכרת על הסכם עם מדינת חוץ, אלא בדבר יישומי של אימוץ בין-ארצי ובאישור השרים בלבד.

28לב. לא תפרסם עמותה מוכרת אלא פרסום שהוא מידע ענייני על עיקרי פעילותה, ובלבד שפרסום מידע כאמור לא יפגע בעקרון טובת הילד; השרים רשאים לקבוע כללים לפרסום לפי הוראות סעיף זה.

28לג. עמותה מוכרת לא תדרוש ממבקש, לא תגבה ולא תקבל ממנו במישרין או בעקיפין, תשלומים בעבורה או בעבור אחר, בעד פעילותה באימוץ בין-ארצי בארץ ובמדינת החוץ, אלא עבור הוצאות שהוציאה בפועל בפעילותה באימוץ כאמור, ועבור שירותים שקבע שר העבודה והרווחה, הכל בשיעור שלא יעלה על הסכומים המרביים שקבע, ורשאי הוא לקבוע סכומים כאמור במטבע חוץ.

28לד. עמותה מוכרת תטפל בבקשות לאימוץ בין-ארצי של מבקשים שאין בידם היכולת הכלכלית לשלם לה עבור כל הוצאות האימוץ; השרים, לאחר התייעצות עם הועדה המייעצת, יקבעו את מספר הבקשות שיטופלו לפי סעיף זה ואת הכללים והמבחנים לאישורן.

ביטול הכרה או התליית (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

סודיות (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

הגבלת אימוץ ממדינת חוץ (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
הסכם עם מדינת חוץ (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
פרסומת (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

תשלומים (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996
(תיקון מס' 5) תשס"ד-2004

טיפול בבקשה לאימוץ ללא תמורה (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

28 לה. הפרת הוראה מהוראות סעיפים 28ח, 28ט, 28י, 28יד, 28יח, 28כו(ב), 28כז(א) ו-28כט היא עוולה בנוזיקין, ופקודת הנוזיקין [נוסח חדש], תחול עליה, בכפוף להוראות חוק זה.

אחריות בנוזיקין
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

28 לו. (א) נמסר למבקש ילד למטרת אימוץ בין-ארצי לפי הוראות חוק זה, ומדינת החוץ אישרה כי בית המשפט או רשות מינהלית מוסמכת באותה מדינה נתנו פסק דין או צו לאימוץ הילד על ידי המבקש, וכי האימוץ הוא סופי, יהיה דינו של האימוץ כדין אימוץ על פי חוק זה ממועד פסק הדין או הצו האמורים, אם אישרה הרשות המרכזית או קבע בית המשפט כי האימוץ אינו מנוגד לטובת הילד או לתקנת הציבור.

אימוץ בין-ארצי בהתאם
לדין הזר
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996
(תיקון מס' 5) תשס"ד-
2004

(ב) העמותה המוכרת תעביר את פסק הדין או את הצו כאמור, בצירוף אישורה של מדינת החוץ, לרשם האמור בסעיף 29 לשם רישומו בפנקס האימוצים.

28 לז. שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע כללים והנחיות מקצועיות שלפיהם תפעל עמותה מוכרת; כללים והנחיות לפי סעיף זה יפורסמו ברשומות.

כללים והנחיות
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996
כניסה לישראל

28 לח. לא תותר כניסה לישראל של ילד למטרת אימוץ בין-ארצי, אלא אם כן התקיימו הוראות חוק זה.

(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

28 לט. (א) נמסר ילד ממדינת חוץ לתושב ישראל למטרת אימוץ לפני תחילתו של חוק זה והילד סמוך על שולחנו, בית המשפט רשאי, לבקשתו, לתת צו לאימוץ הילד על ידי, אם התמלא אחד מאלה –

אימוץ ילד ממדינת חוץ
שנמסר לפני תחילתו של
חוק זה
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996

(1) ניתן פסק דין או צו לאימוץ הילד בידי מגיש הבקשה, ומדינת החוץ אישרה את תוקפו של הצו או של פסק הדין, וכן כי האימוץ הוא סופי;

(2) מדינת החוץ אישרה אחד מאלה:

(א) הורי הילד נתנו את הסכמתם לאימוץ הילד;

(ב) ניתן לאמץ את הילד אף ללא הסכמת הורים או אחד מהם לפי דיני מדינת החוץ;

(3) הילד שהה בישראל בביתו של מגיש הבקשה למעלה מחמש שנים לפני תחילתו של חוק זה.

(ב) הוראות סעיף 22 לא יחולו בהליך לפי סעיף זה.

(ג) הוראות סעיף 28כ(ג) יחולו בהליך לפי סעיף זה.

(תיקון מס' 4)
תשנ"ח-1997
פנקס אימוצים

29. כל צו-אימוץ, לרבות צו שסעיף 31 חל עליו, וכל ביטול של צו-אימוץ יירשמו בפנקס שינוהל בידי רשם שימנה לכך שר המשפטים; פרטי הרישום יוצורו ייקבעו בתקנות.

30. (א) פנקס האימוצים לא יהיה פתוח לעיון, ואולם רשאי לעיין בו –

עיון בפנקס

(1) היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו;

(2) רשם נישואין או מי שהוא הסמך לכך, כשהעיון דרוש למילוי תפקידו הרשמי;

(3) עובד סוציאלי ראשי כאמור בסעיף 36(ב).

(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

- (ב) לפי בקשת מאומץ שמלאו לו 18 שנים, רשאי עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ להתיר לו לעיין בפנקס ברישום המתייחס אליו; סירב העובד הסוציאלי לבקשה, רשאי בית המשפט להתיר את העיון לאחר קבלת תסקיר מעובד סוציאלי לפי חוק האימוץ.
- (ג) היה האימוץ בין-ארצי, לא יתיר עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ עיון בפנקס אלא לאחר התייעצות עם העמותה המוכרת שטיפלה באימוץ.
31. מי שאומץ לפי צו של בית משפט או בית דין דתי לפני תחילתו של חוק זה, רואים אותו כאילו אומץ לפי חוק זה.
32. (א) המציע או נותן, או מבקש או מקבל, תמורה בכסף או בשווה כסף בעד אימוץ או בעד תיווך לאימוץ, שלא ברשות בית משפט, דינו – מאסר שלוש שנים.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לגבי אימוץ בין-ארצי, למעט תשלומים ששולמו לפי הוראות חוק זה.
33. (א) המוסר, מקבל או מחזיק ילד למטרת אימוץ בישראל, או למטרת אימוץ בין-ארצי שלא לפי הוראות חוק זה, דינו – מאסר שלוש שנים.
- (ב) המפר את הוראות סעיפים 28(ב), 28(ג), 28(א) ו-28(א), 28(ב), 28(ג), 28(ד), 28(ה), 28(ו), 28(ז), 28(ח), 28(ט), 28(י), 28(יא), 28(יב), 28(יג), 28(יד), 28(יז), 28(יח), 28(כ), 28(כא), 28(כב), 28(כג), 28(כד), 28(כה), 28(כו), 28(כז), 28(כח), 28(כט), 28(ל), 28(לא), 28(לב) ו-28(לג), דינו – מאסר שנה, או קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, תשל"ז-1977.
34. (א) המגלה או המפרסם שלא כדין, בלי רשות בית משפט, שמם של מאמץ או של מאומץ או של הורה, כולל שמם של אלה שביחס אליהם הוגשה בקשה לפי חוק זה לבית המשפט, או דבר אחר העשוי להביא לזיהויים, או תכנם של מסמכים שהוגשו לבית המשפט לצורך דיון לפי חוק זה, דינו – מאסר ששה חדשים; סעיף זה אינו בא לגרוע מהוראות סעיף 40 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957.
- (ב) הוראות סעיף זה, למעט איסור הפרסום, לא יחולו על מאמץ ומאומץ לענין האימוץ שהם צדדים לו, ועל גילוי שנעשה בהסכמתם, בתום לב ולטובת המאומץ.
- (ג) לענין סעיף קטן (א) אין נפקא מינה אם המאמץ או המאומץ כבר גילו או פרסמו בעבר פרט מהפרטים שגילויים או פרסומם אסור בהתאם להוראות סעיף קטן (א), או שהסכימו בעבר לגילוי או לפרסום כאמור.
- (ד) הוראות סעיף זה יחולו גם לענין אימוץ בין-ארצי.
35. חיקוק ומסמך שמדובר בהם בילדו של אדם – גם ילד שאומץ במשמע; חיקוק ומסמך שמדובר בו בהורה של אדם – מאמצו במשמע; והוא כשאין כוונה אחרת מפורשת או משתמעת; סעיף זה לא יחול אלא על חיקוק ומסמך שניתנו אחרי כ"ו באב תש"ך (19 באוגוסט 1960).
36. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בהתייעצות עם שר העבודה והרווחה, להתקין תקנות לביצועו, לרבות תקנות להבטחת סודיותם של עניני אימוץ. תקנות שענינן אימוץ בין-ארצי טעונות אישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

(תיקון מס' 7) תשע"א-2010

(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 7) תשע"א-2010

צווי אימוץ קודמים

איסור תמורה

(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

עונשין

(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

איסור גילוי

(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

פרשנות

(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

ביצוע, תקנות ומינוי עובדים סוציאליים לפי חוק האימוץ

(תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 7) תשע"א-2010

(ב) שר הרווחה והשירותים החברתיים ימנה עובד סוציאלי ראשי וכן עובדים סוציאליים לעניין חוק זה, שיפעלו לפי הנחיותיו של העובד הסוציאלי הראשי, בדרך כלל או לעניין מסוים; חלק עובד סוציאלי על ההנחיות בעניין מסוים, ישוב העובד הסוציאלי הראשי ויכריע בדבר לאחר שקיים התייעצות בעניין זה עם העובד הסוציאלי ועם גופים אחרים שמצא לנכון.

(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

36א. (א) מי שרואה עצמו נפגע מהחלטה של עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ בקשר לקביעת כשירותו להיות מאמץ או מהחלטה של עמותה מוכרת בדבר כשירותו לאמץ ילד באימוץ בין-ארצי, רשאי לערור על ההחלטה לפני ועדת ערר של חמישה, שימנה שר העבודה והרווחה בהתייעצות עם שר המשפטים.

ועדת ערר
(תיקון מס' 2)
תשנ"ו-1996
(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

(ב) החברים בוועדת הערר יהיו שופט בית משפט לענייני משפחה, והוא יהיה היושב ראש, שני עובדים סוציאליים, פסיכולוג קליני ופסיכיאטר מומחה, ובלבד שלפחות שניים מהם לא יהיו עובדי המדינה.

(ג) החלטה של ועדת ערר אינה ניתנת לערעור עוד.

37. חוק אימוץ ילדים, תש"ך-1960 – בטל.

ביטול

38. בסעיף 13א לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "או של אדם שהקטין היה סמוך על שלחנו, מתוך כוונה לאמצו, בשנה שקדמה להגשת הבקשה להמרת הדת, ובתנאי שבית המשפט שוכנע כי ההמרה דרושה לשם אימוצו של הקטין בידי אותו אדם לפי חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981".

תיקון חוק הכשרות
המשפטית

39. מי שנתמלאו לגביו התנאים לאימוץ ובקשה בעניינו תלויה ועומדת בבית משפט ערב פרסומו של חוק זה, רשאי בית המשפט לתת צו או אכרזה אף בסטיה מהוראותיו.

הוראות מעבר

יצחק נבון	מנחם בגין	משה נסים
נשיא המדינה	ראש הממשלה	שר המשפטים

תקנות אימוץ ילדים (הסכמת הורה), תשע"ב-2011*

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 9(ג) לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 (להלן – החוק), ובתוקף סמכות שר המשפטים לפי סעיף 10(א) לחוק מותקנות תקנות אלה:

1. הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ לפי סעיף 8(א) לחוק תהיה ערוכה לפי טופס 1 שבתוספת.
2. הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ הניתנת מחוץ לישראל לפי סעיף 9(א1) לחוק, תהיה ערוכה לפי טופס 2 שבתוספת.
3. (א) הורה המבקש לבטל את הסכמתו לאימוץ ילדו או לחזור בו ממנה לפי סעיף 10(א) לחוק, יגיש לבית המשפט בקשה ערוכה לפי טופס 3 שבתוספת ב-3 עותקים.
- (ב) בית המשפט ימציא העתקי הבקשה –
 - (1) ליועץ המשפטי לממשלה;
 - (2) לעובד סוציאלי ראשי, כמשמעותו בסעיף 36 לחוק.
- (ג) לבקשה יצורף תצהיר לאימות עובדות היסוד שעליהן נסמכת הבקשה.
- (ד) היועץ המשפטי לממשלה יהיה המשיב לבקשה.
4. תחילתן של תקנות אלה שלושים ימים מיום פרסומן.

תחילה

תוספת

טופס 1

(תקנה 1)

[**כתב הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ**]

טופס 2

(תקנה 2)

[**כתב הסכמת הורה למסירת ילדו לאימוץ – מחוץ לישראל**]

טופס 3

(תקנה 3)

[**בקשה לביטול או חזרה מהסכמה לאימוץ לפי סעיף 10(א) לחוק האימוץ**]

ט' באלול התשע"א (8 בספטמבר 2011)

משה כחלון

יעקב נאמן

שר הרווחה והשירותים החברתיים

שר המשפטים

* פורסמו ק"ת תשע"ב מס' 7039 מיום 5.10.2011 עמ' 14.

פרק ג

מזונות

178.....	לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשל"ט-1959	חוק
181.....	המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ב-1972	חוק
186.....	המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ג-1972	תקנות

חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959*

1. (א) בחוק זה —
 "בגיר" — מי שמלאו לו שמונה-עשרה שנה;
 "קטין" — מי שאינו בגיר;
 "ילד" — בין שנולד מנישואין ובין שלא מנישואין לרבות מאומץ.
 (ב) אומץ ילד, יבואו לענין חוק זה המאמץ ובני משפחתו במקום הורי המאומץ ובני משפחתם.
2. (א) אדם חייב במזונות בן-זוגו לפי הוראות הדין האישי החל עליו, והוראות חוק זה לא יחולו על מזונות אלה.
 (ב) אדם שאינו יהודי או מושלמי או דרוזי או חבר אחת העדות הדתיות המפורטות בתוספת הראשונה לפקודת הירושה, או שלא חל עליו דין אישי, חייב במזונות בן-זוגו, והוראות חוק זה יחולו על מזונות אלה.
- 2א. על אף האמור בחוק שיורי זכויות האשה, תשי"א-1951, בקביעת מידת המזונות שאדם חייב לספק לבן-זוגו רשאי בית המשפט להתחשב בהכנסותיו של בן הזוג מעבודה ומנכסים, ואם ראה לנכון — גם מכל מקור אחר.
3. (א) אדם חייב במזונות הילדים הקטינים שלו והילדים הקטינים של בן-זוגו לפי הוראות הדין האישי החל עליו, והוראות חוק זה לא יחולו על מזונות אלה.
 (ב) אדם שאינו חייב במזונות הילדים הקטינים שלו והילדים הקטינים של בן-זוגו לפי הוראות הדין האישי החל עליו, או שלא חל עליו דין אישי, חייב במזונותיהם, והוראות חוק זה יחולו על מזונות אלה.
- 3א. (א) אביו ואמו של קטין חייבים במזונותיו.
 (ב) בלי להתחשב בעובדה בידי מי מוחזק קטין יחולו המזונות על הוריו בשיעור יחסי להכנסותיהם מכל מקור שהוא.
4. אדם חייב במזונות שאר בני-משפחתו, והם —
 (1) הוריו והורי בן-זוגו;
 (2) ילדיו הבגירים ובני-זוגם;
 (3) נכדיו;
 (4) הורי הוריו שלו ושל בן-זוגו;
 (5) אחיו ואחיותיו שלו ושל בן-זוגו.

פרשנות

מזונות לבן-זוג

התחשבות בהכנסות של בן-זוג (תיקון מס' 1)
 מזונות לילדים קטינים

מזונות קטין (תיקון מס' 2)

מזונות בין שאר בני-משפחה

* פורסם ס"ח תשי"ט מס' 276 מיום 12.3.1959 עמ' 72 (ה"ח תשט"ז מס' 267 עמ' 124).

תוקן ס"ח תשל"ו מס' 794 מיום 29.1.1976 עמ' 93 (ה"ח תשל"ה מס' 1168 עמ' 174) — תיקון מס' 1.

ס"ח תשמ"א מס' 1027 מיום 28.5.1981 עמ' 288 (ה"ח תשמ"א מס' 1530 עמ' 319) — תיקון מס' 2.

ס"ח תשנ"ה מס' 1537 מיום 7.8.1995 עמ' 397 (ה"ח תשנ"ה מס' 2330 עמ' 153) — תיקון מס' 3 בסעיף 14 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995; תחילתו ביום הקמתם של בתי משפט לעניני משפחה.

סולם המזונות	5. אין אדם חייב לספק מזונות לבן-משפחה לפי סעיף 4 אלא במידה שנתקיימו שלוש אלה: (1) יש בידו לעשות כן לאחר סיפוק הצרכים של עצמו, של בן-זוגו ושל הילדים הקטנים שלו והילדים הקטנים של בן-זוגו; (2) אותו בן-משפחה, על אף מאמציו, אינו יכול לספק צרכיו מעבודה, מנכסיו או ממקור אחר; (3) אותו בן-משפחה אינו יכול לקבל מזונות לפי סעיף 2 או לפי סעיף 3 או מעזבון, ואינו יכול לקבלם מבן-משפחה הקודם לאותו אדם לפי הסדר שנקבע בסעיף 4.
היקף המזונות	6. היקף המזונות, מידתם ודרכי סיפוקם ייקבעו, באין הסכם בין הצדדים, על ידי בית המשפט בשים לב לנסיבות, ופרט למזונות על פי סעיף 3 — לפי מחסורו של הזכאי ויכלתו של החייב.
חייבים אחרים	7. היו שנים או יותר בני אותה קירבה חייבים במזונות לזכאי, רשאי בית המשפט לקבוע את מידת החיוב של כל אחד מהם, ורשאי הוא לחייבם ביחד ולחוד.
הבטחת מזונות	8. בית המשפט רשאי להורות על מתן ערובה למזונות או על השלשתם לתקופה שיקבע, ורשאי הוא לצוות על אדם שממנו מגיע חוב לחייב, לפרוע את סכום החוב, כולו או מקצתו, במישרין לזכאי במזונות.
פטור ממזונות	9. רשאי בית המשפט, אם הוא סבור שמן הצדק והיושר לעשות כן, לפטור אדם מחובת מזונות, כולה או מקצתה, מחמת התנהגות מחפירה שהזכאי במזונות התנהג כלפיו.
מזונות זמניים	10. הוגשה תביעה למזונות, רשאי בית המשפט לפסוק מזונות זמניים עד לגמר בירור התביעה.
סייג למזונות בעד העבר	11. (א) תביעה למזונות שהוגשה כעבור יותר משנה לאחר התקופה שבעדה הם נתבעים, רשאי בית המשפט לדחותה בשל כך בלבד, אם לא ראה טעם סביר לאיחור. (ב) מזונות שלא התחילו לפעול לגבייתם תוך שנתיים לאחר התקופה שבעדה הם נפסקו, אין לגבותם אלא ברשות בית המשפט.
הסכמים בדבר מזונות	12. (א) הסכם בדבר מזונות של קטין וויתור על מזונות כאלה אינו קושר את הקטין, כל עוד לא אושר על ידי בית המשפט. (ב) הסכם בדבר מזונות של בגיר וויתור על מזונות כאלה ייעשו בכתב; הם ניתנים לאישור בית-המשפט. (ג) הסכם בעניני מזונות שאושר על ידי בית המשפט, דינו כדין פסק-דין של בית המשפט בעניני מזונות.
שינויים בנסיבות	13. (א) בית המשפט רשאי לשנות את אשר נקבע בהסכם, בויתור ובפסק-דין, אם ראה לעשות כן על סמך נסיבות שנודעו למבקש או שנשתנו אחרי ההסכם, הויתור או פסק-הדין. (ב) רשאי בית המשפט שלא להיזקק לבקשת שינוי שהוגשה לפני שעברו ששה חדשים לאחר בקשה קודמת. (ג) הוראות סעיף זה אינן באות לגרוע מכל סעד לביטול או לשינוי של הסכם, ויתור או פסק-דין שניתן לפי כל דין אחר.
נטקאות בדבר מזונות	14. זכות למזונות אינה ניתנת להעברה, לשעבוד, לקיזוז או לעיקול, אלא לזכותו של מי שסיפק לזכאי אמצעי מחיה בצורת שירותים או מצרכים.

15. (א) הזכות למזונות פוקעת עם מות הזכאי או עם מות החייב.
(ב) זכות למזונות הנובעת מקירבת נישואין פוקעת עם פקיעת הנישואין בין בני-הזוג.
(ג) זכות למזונות הנובעת מקירבת חיתון פוקעת גם עם פקיעת הנישואין שהביאו לאותה קירבת חיתון.
16. (א) מי שנתן מזונות מעל למוטל עליו ולא התכוון ליתן מתנה, רשאי לדרוש החזרת היתרה ממי שקיבלה או ממי שנתן פחות מן המוטל עליו ובמידה שנתן פחות מן המוטל עליו.
(ב) מי שנתן מזונות שלא היה חייב בהם ולא התכוון ליתן מתנה, רשאי לדרוש החזרתם ממי שקיבלם או ממי שהיה חייב בהם ובמידה שהיה חייב בהם.
17. (א) על חובת מזונות בין בני-זוג יחול דין מקום מושבם של בני-הזוג, ואם אין להם מקום מושב משותף, דין מקום מושבו של החייב.
(ב) על חובת מזונות של אדם לילד קטין יחול דין מקום מושבו של הילד.
(ג) על חובת מזונות אחרת לפי חוק זה יחול דין מקום מושבו של החייב.
18. בית המשפט המוסמך לפי חוק זה הוא בית המשפט לעניני משפחה, בכפוף להוראות סעיף 19.
19. (א) חוק זה אינו בא להוסיף על סמכויות השיפוט של בתי-דין דתיים ולא לגרוע מהן; ומקום שבית דין דתי מוסמך על פי חיקוק לשפוט, יראו כל מקום בחוק זה שנאמר בו "בית משפט" כבא לרבות בית-דין דתי.
(ב) חוק זה בא להוסיף על זכויות המזונות הנתונות על פי כל דין שבית-דין דתי דן לפיו ועל פי הדין האישי החל על הצדדים, ואינו בא לגרוע מזכויות אלה.
(ג) חוק זה אינו בא לגרוע מתקפו של כל הסכם הקובע זכות למזונות למעלה ממידתם או מהיקפם לפי חוק זה.
20. חוייב אדם במזונות על-פי פסק דין או על-פי הסכם שאושר על-ידי בית המשפט בהתאם להוראות חוק זה, יינתן לו ניכוי, לצורך חישוב הכנסתו החייבת במס הכנסה, עבור כל סכום ששילם על-פי פסק הדין או ההסכם האמור, בתנאי שהניכוי לא יעלה על שיעור הניכוי שנקבע בפקודת מס הכנסה, 1947, לגבי אותו סוג של קרובים, ובתנאי נוסף שההגבלות של פקודת מס הכנסה, 1947, על מספר הנתמכים שעבורם אפשר לדרוש ניכוי, לא יחולו במקרה זה.

פקיעת זכות המזונות

זכות חזרה

משפט בין-לאומי פרטי

סמכות בית משפט מחוזי
(תיקון מס' 3)
תשנ"ה-1995

שמירת סמכויות,
דינים והסכמים

ניכויים ממס הכנסה

דוד בן-גוריון
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

חוק המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ב-1972*

פרק א': פרשנות

1. בחוק זה -

"פסק דין למזונות" – פסק דין או החלטה אחרת של בית משפט או בית דין מוסמך שניתנו בישראל, וכן פסק חוץ, פסק חוץ זמני או צו ביניים שהוכרוזו אכיפים לפי סעיפים 3 או 8 לחוק אכיפת פסקי חוץ, התשי"ח-1958, שלפיהם חייב אדם לשלם מזונות לבן זוגו או לילדו הקטין או להורהו;
"זוכה" – מי שפסק דין למזונות ניתן לזכותו ואינו מתגורר עם החייב, לרבות הורה שאינו מתגורר עם החייב שפסק דין למזונות ניתן לזכות ילדו הקטין הנמצא בהחזקתו אף אם אינו עמו;

* פורסם ס"ח תשל"ב מס' 654 מיום 2.4.1972 עמ' 87 (ה"ח תשל"א מס' 922 עמ' 95).
ת"ט ס"ח תשל"ב מס' 662 מיום 20.7.1972 עמ' 127.
תוקן ס"ח תשנ"ה מס' 1497 מיום 28.12.1994 עמ' 80 (ה"ח תשנ"ד מס' 2299 עמ' 588) – תיקון מס' 1 בסעיף 39 לחוק יישום ההסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), תשנ"ה-1994.
ס"ח תשנ"ח מס' 1645 מיום 15.1.1998 עמ' 58 (ה"ח תשנ"ח מס' 2650 עמ' 20) – תיקון מס' 2 בסעיף 10 לחוק להגברת הצמיחה והתעסוקה ולהשגת יעדי התקציב לשנת הכספים 1998 (תיקוני חקיקה), תשנ"ח-1998; תחילתו ביום 1.1.1998.
ס"ח תשנ"ח מס' 1646 מיום 15.1.1998 עמ' 98 (ה"ח תשנ"ז מס' 2608 עמ' 285) – תיקון מס' 3 בסעיף 11 לחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 19), תשנ"ח-1998; תחילתו ביום 1.6.1998 ור' סעיף 20 לענין הוראת מעבר.
ס"ח תשס"ב מס' 1831 מיום 17.2.2002 עמ' 153 (ה"ח תשס"ב מס' 3043 עמ' 16, ה"ח תשס"ב מס' 3065 עמ' 205, ה"ח תשס"ב מס' 3072 עמ' 224) – תיקון מס' 4 בסעיף 7 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2002), תשס"ב-2002; תחילתו ביום 1.1.2002 ור' סעיף 8 לענין תחולה.
ס"ח תשס"ג מס' 1882 מיום 29.12.2002 עמ' 174 (ה"ח הממשלה תשס"ג מס' 4 עמ' 18) – תיקון מס' 5 בסעיף 19 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2003), תשס"ג-2002; תחילתו ביום 1.1.2003 ור' סעיפים 20, 21 לענין תחולה, הוראת מעבר והוראת שעה.
ס"ח תשס"ג מס' 1892 מיום 1.6.2003 עמ' 468 (ה"ח הממשלה תשס"ג מס' 25 עמ' 262) – תיקון מס' 6 בסעיף 64 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2003 ו-2004), תשס"ג-2003; תחילתו ביום 1.1.2004 ור' סעיף 65 לענין תחולה.
ס"ח תשע"א מס' 2259 מיום 10.11.2010 עמ' 21 (ה"ח הממשלה תשע"א מס' 436 עמ' 348, 597) – תיקון מס' 7 בסעיף 5 לחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 122), תשע"א-2010; תחילתו ביום 1.1.2012 ור' סעיף 8 לענין תחולה.
ס"ח תשע"ב מס' 2335 מיום 30.1.2012 עמ' 162 (ה"ח הכנסת תשע"ב מס' 414 עמ' 16, 17) – תיקון מס' 8; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.

"חוק הביטוח הלאומי" – חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב],
התשנ"ה-1995 ;

(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1998

"חייב" – יחיד שפסק דין למזונות ניתן לחובתו ;

(תיקון מס' 5)
תשס"ג-2002

"ילד קטין" – לרבות קטין מאומץ וילד בגיר שאינו מסוגל לכלכל את

עצמו ;

"המוסד" – המוסד לביטוח לאומי.

פרק ב': תשלום לזוכה מאת המוסד

2. (א) זוכה שהוא תושב ישראל, זכאי לבקש מאת המוסד תשלום חדשי לפי הוראות חוק זה, ובלבד שהחייב היה תושב ישראל ביום מתן פסק הדין למזונות או במשך עשרים וארבעה חודשים לפחות מתוך ארבעים ושמנת החודשים שקדמו בתכוף ליום מתן פסק הדין למזונות.

הזכות לתשלום לפי חוק זה

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1994

(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1998

(ב) בסעיף זה -

(תיקון מס' 4)
תשס"ב-2002

"יום מתן פסק הדין", לענין פסק חוץ, פסק חוץ זמני וצו ביניים – היום שבו הוכרוזו אכיפים לפי חוק אכיפת פסקי חוץ, התשי"ח-1958 ;

"תושב ישראל" – מי שהוא תושב לענין חוק הביטוח הלאומי, לרבות תושב ישראל באזור כהגדרתו בסעיף 378 לחוק האמור.

3. שיעורי התשלום הם כפי שנקבעו בפסק הדין למזונות או בתקנות, הכל לפי השיעור הקטן יותר.

שיעורי התשלום

4. (א) בקשת זוכה לתשלום תוגש למוסד, בדרך ששר העבודה, בהתייעצות עם שר המשפטים, קבע בתקנות.

בקשה לתשלום ואישורה

(ב) נתקיימו בזוכה הוראות חוק זה והתקנות על פיו, ישלם המוסד לזוכה את השיעורים המגיעים לו לפי חוק זה.

5. המוסד יודיע למבקש, תוך שלושים יום מיום הגשת הבקשה, על אישור הבקשה ועל שיעור התשלום או על דחיית הבקשה.

הודעה למבקש

6. (א) תשלום לפי חוק זה ישולם לזוכה במשך התקופה הקבועה בפסק הדין למזונות, כל עוד מוטלת על החייב חובה בתשלום המזונות, אולם לא ישולם למפרע אלא עד היום שנקבע בפסק הדין או עד שנה אחת לפני יום הגשת הבקשה למוסד, הכל לפי המאוחר.

תקופת התשלום

(ב) על תשלום לפי חוק זה יחולו הוראות סעיפים 297 א ו-297 ב לחוק הביטוח הלאומי, בשינויים המחויבים.

(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1998

7. (א) בית משפט או בית דין מוסמך המבטל פסק דין למזונות או משנה את תכנו, יודיע על כך מיד למוסד.

ביטול התשלום ושינוי שיעורו

(ב) נודע למוסד על ביטול פסק הדין למזונות או על שינויו, יבטל את התשלום לזוכה או ישנה את שיעורו הכל לפי פסק הדין, ויודיע על כך מיד לזוכה.

8. הזוכה חייב, לפי בקשת המוסד, לתת לו בעל פה או בכתב כל מידע לענין זכויותיו לפי חוק זה שיש לו או שיגיע אליו, לרבות מסמכים שברשותו או שבאפשרותו לקבלם.

מתן הודעות

9. (א) התשלומים ישולמו לזוכה שאינו נוקט בהליכים לביצוע פסק הדין למזונות.

הפסקת הזכות לתשלום (ב) נקט הזוכה בהליכי ביצוע לפני שהגיש בקשה למוסד, רשאי הוא להפסיקם ולהגיש בקשה לפי חוק זה.

(ג) נקט הזוכה הליכי ביצוע לאחר שהגיש בקשה למוסד, ייפסקו זכויותיו לתשלומים מאת המוסד.

(ד) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות מקרים ותנאים שבהם לא ייפסקו זכויותיו של הזוכה לתשלומים על אף האמור בסעיף קטן (ג).

זוכה שיצא את ישראל
(תיקון מס' 6) תשס"ג-
2003
(תיקון מס' 8) תשע"ב-
2012

9א. (א) (בוטל).
(ב) לא ישולם תשלום לזוכה שיצא את ישראל אם מתקיים האמור בפסקאות (1) או (2) שלהלן – בעד התקופות המפורטות בהן:

(1) הזוכה יצא את ישראל ארבע פעמים או יותר באותה שנה קלנדרית – בעד חודש היציאה הקלנדרי ובעד חודש השיבה הקלנדרי וכן בעד חודש קלנדרי שבו שהה, בכל ימי החודש, מחוץ לישראל, והכל מהפעם הרביעית שבה יצא את ישראל ואילך;

(2) הזוכה יצא את ישראל פחות מארבע פעמים באותה שנה קלנדרית, ואולם סך הימים שבהם שהה מחוץ לישראל באותה שנה קלנדרית עלה על 72 ימים – בעד כל אחד מהחודשים שבהם תקופת שהייתו מחוץ לישראל עלתה על 72 הימים האמורים.

(תיקון מס' 8) תשע"ב-
2012

(ג) (1) הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו על מי שהיה זכאי לתשלום בעד החודש הקלנדרי שקדם לחודש היציאה ומתקיים בו אחד מאלה:

(א) הוא שהה מחוץ לישראל לפי דרישת מעסיקו ובמימונו, בכפוף לאישור המעסיק על הצורך ביציאה אל מחוץ לישראל ועל מימונה כאמור;

(ב) הוא נזקק לטיפול רפואי מחוץ לישראל או שהוא נלווה לבנו, לבתו, לאחיו, לבן זוגו או להורהו, החולים, אשר נזקקים לטיפול רפואי מחוץ לישראל.

(2) תשלום לפי סעיף קטן זה ישולם לפי כללים, תנאים ולתקופה שקבע שר המשפטים.

(ד) (1) שהה זוכה מחוץ לישראל 183 ימים לפחות במהלך 12 חודשים רצופים, יראו אותו כמי שנמצא מחוץ לישראל כל עוד לא תמו 12 חודשים רצופים שבהם שהה בישראל 183 ימים לפחות.

(2) הוראות פסקה (1) לא יחולו על אלה:

(א) מי שהודיע למוסד, במועד, בתנאים ובאופן שקבע שר המשפטים, על יציאתו מישראל, על תקופת היעדרותו המשוערת ממנה ועל חזרתו אליה;

- (ב) מי ששהה מחוץ לישראל לצורך קבלת טיפול רפואי.
- (ה) בסעיף זה, "טיפול רפואי" – שירות בריאות הניתן לפי הוראות סעיף 11 בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.
10. מקום שהמוסד לא גבה את השיעור המלא לפי פסק הדין למזונות כאמור בסעיף 14, רשאי הזוכה, במועד ובדרך שנקבעו בתקנות, לנקוט הליכי ביצוע בשל ההפרש שבין שיעורי התשלום כפי שנקבע בפסק הדין למזונות לבין הסכום המשתלם מאת המוסד.
11. לשכת הוצאה לפועל שאליה הגיש זוכה בקשה לביצוע פסק דין למזונות, תודיע על כך מיד למוסד.
12. (א) קיבל הזוכה מן החייב או מטעמו כסף או שווה כסף לפי פסק דין למזונות, יודיע על כך למוסד תוך שלושים יום מיום קבלתו.
- (ב) המוסד ינכה מן התשלום שהוא משלם לזוכה לפי חוק זה כל סכום ששילם שלא כדין; כן ינכה המוסד כל סכום כסף או שווה כסף שקיבל הזוכה מן החייב או מטעמו שלא באמצעות המוסד, מלבד סכומים שגבה הזוכה לפי האמור בסעיף 10.
- (ג) לא נוכה מן התשלום סכום כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי המוסד לתבוע מן הזוכה בבית דין אזורי לעבודה את החזרת הסכום.
13. זוכה הסבור שקופח בזכותו לתשלום לפי חוק זה, רשאי, בדרך ובמועד שנקבעו בתקנות, להגיש תובענה לבית דין אזורי לעבודה; אולם אם פסק הדין למזונות טעון הבהרה, תהא סמכות ההבהרה בידי בית המשפט או בית הדין שנתנו.
- פרק ג': גבייה מן החייב**
14. (א) המוסד יגבה מן החייב כל סכום שהגיע או המגיע ממנו לזוכה לפי פסק הדין למזונות, לרבות ריבית כפי שנפסק והוצאות גבייה ושכר טרחת עורך דין כפי שנקבע בהוצאה לפועל.
- (ב) פסק הדין למזונות יבוצע בדרך האמורה בחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967, כאילו ניתן לזכות המוסד, לרבות האמור בפרק ז' שבו.
- (ג) היה המוסד חב לחייב סכום כסף על פי כל דין, רשאי הוא לקזז כנגד אותו סכום את התשלום המשתלם לזוכה; החייב רשאי לפנות בענין הקיזוז לבית הדין האזורי לעבודה.
15. גבה המוסד מן החייב יותר מהתשלומים ששילם לזוכה לפי חוק זה, יעביר את ההפרש לזוכה אחרי ניכוי הוצאות גבייה ושכר טרחת עורך דין, במידה שנגבו מהחייב כאמור בסעיף 14(א).
- פרק ד': הוראות שונות**
16. אוצר המדינה יקציב למוסד את כל הכספים הדרושים לו כדי לבצע את התשלומים לזוכים לפי הוראות פרק ב'.
17. זוכה אשר ללא הצדק סביר לא הודיע למוסד, כאמור בסעיף 12(א), דינו – מאסר שני חדשים או קנס 1000 לירות.

זכות הזוכה לגבות הפרשים

הודעה למוסד

ניכוי סכומים שנתקבלו מאת החייב

תובענה

גבייה וקיזוז

העברת ההפרש לזוכה

תקציב

עונשין
(תיקון מס' 7) תשע"א-
2010

18. (א) מקום שנתקבלו כספים בלשכת הוצאה לפועל, לפי הליכים שנקט המוסד על פי סעיף 14(א) ושהזוכה נקט לפי סעיף 10, ישמשו כספים אלה תחילה לזכותו של הזוכה.
- (ב) תשלומים שהמוסד משלם לזוכה לפי חוק זה, דינם כדין מזונות, לענין עיקול, העברה, שעבוד וקיצוץ.
19. (בוטל).
20. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, בכפוף לאמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג), להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות קביעת שיעורי תשלום לפי חוק זה, ובלבד שתקנות לענין סעיף 3 יותקנו בהתייעצות עם שר האוצר.
- (ב) שר העבודה רשאי, בהתייעצות עם שר המשפטים, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוע התפקידים המוטלים לפי חוק זה על המוסד.
- (ג) תקנות על פי סעיפים 3, 9(ד), 21 ו-22 יותקנו באישור ועדת העבודה של הכנסת.
21. על אף האמור בחוק זה, יוחל בהפעלתו בהדרגה, והוא יחול על סוגי הזוכים ולפי התנאים ששר המשפטים, בהתייעצות עם שר האוצר, קבע מזמן לזמן בתקנות.
22. חוק זה יחול רק על פסקי דין למזונות שניתנו לאחר י"ב בתשרי תשל"ב (1 באוקטובר 1971), אולם שר המשפטים בהתייעצות עם שר האוצר רשאי להחיל חוק זה לגבי פסקי דין שניתנו לפני המועד האמור, לתקופות שונות ולסוגי זוכים פלוניים, הכל כפי שקבע.
23. תחילתו של חוק זה ביום כ"ג בתשרי תשל"ג (1 באוקטובר 1972), אולם לא ישולמו תשלומים למפרע כאמור בסעיף 6, בשל תקופה שלפני תחילתו.
- (תיקון מס' 7) תשע"א-2010
- שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה
- גולדה מאיר
ראש הממשלה
- יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

תקנות המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ג-1972*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 20 לחוק המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ב-1972, ושאר הסמכויות הנתונות לי על פי דין, לאחר התייעצות בשר האוצר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת לענין תקנות 1 עד 7, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –
 - "ילד" – "ילד קטין" כמשמעותו בחוק, למעט ילד שגם אביו וגם אמו אינם חייבים לגביו והנמצא בהחזקת אביו.
 - "השכר הממוצע" – (נמחקה).
 - שאר המונחים משמעותם כמשמעות הנודעת להם בחוק, אם אין כוונה אחרת משתמעת.
2. החוק יחול על סוגי הזוכים הזכאים לתשלום לפי תקנות אלה.
3. סוגי הזוכים הזכאים לבקש תשלום מאת המוסד הם –
 - (1) אשה שמלאו לה 60 שנה וכן אשה שבהחזקתה לפחות ילד אחד, בין אם פסק הדין למזונות ניתן לזכותה, בין אם ניתן לזכות הילד בלבד ובין אם ניתן לזכות שניהם;
 - (2) אשה שפסק דין למזונות ניתן לזכותה ואינה מסוגלת לכלכל את עצמה, אף שאין בהחזקתה ילד;
 - (3) ילד שפסק דין למזונות ניתן לזכותו ואינו בהחזקתה של אמו ואף אינו עמה, למעט ילד שעיקר פרנסתו על חשבון אוצר המדינה או רשות מקומית.
4. (א) בכפוף לתקנה 6, שיעורי התשלום הם כשיעור הסכומים המחושבים לפי השיעור המוגדל שבתוספת לחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980 (להלן – התוספת), כדלקמן:
 - (1) לאשה שאין בהחזקתה ילד – לפי פרט 1 לתוספת;
 - (2) לאשה שבהחזקתה ילד אחד – לפי פרט 7 לתוספת;
 - (3) לאשה שבהחזקתה שני ילדים לפחות – לפי פרט 8 לתוספת;

הגדרות

תק' תשל"ז-1977

תק' תשל"ה-1975

תחולת החוק

הזכאים לתשלום

תק' תשל"ז-1977

שיעורי התשלום

תק' תשמ"ב-1982

* פורסמו ק"ת תשל"ג מס' 2915 מיום 1.10.1972 עמ' 82.

תוקנו ק"ת תשל"ג מס' 3043 מיום 2.8.1973 עמ' 1734 – תק' תשל"ג-1973.

ק"ת תשל"ד מס' 3163 מיום 28.4.1974 עמ' 1020 – תק' תשל"ד-1974.

ק"ת תשל"ה מס' 3323 מיום 17.4.1975 עמ' 1394 – תק' תשל"ה-1975; ר' תקנה 6 לענין תחילה.

ק"ת תשל"ז מס' 3700 מיום 24.4.1977 עמ' 1466 – תק' תשל"ז-1977; ר' תקנה 7 לענין תחילה.

ק"ת תשמ"ב מס' 4319 מיום 21.2.1982 עמ' 614 – תק' תשמ"ב-1982; תחילתן ביום 1.1.1982 ור' תקנה 3 לענין הוראות מעבר.

ק"ת תשס"ו מס' 6461 מיום 15.2.2006 עמ' 458 – תק' תשס"ו-2006; תחילתן ביום 1.3.2006 ור' תקנה 2 לענין תחולה.

(4) לאשה הנשואה למי שאינו החייב ושבהחזקתה ילד אחד – לפי תקנה 8(ב)(1) לתקנות הבטחת הכנסה, התשמ"ב-1982 (להלן – תקנות הבטחת הכנסה);

(5) לאשה הנשואה למי שאינו החייב ושבהחזקתה שני ילדים לפחות – לפי תקנה 8(ב)(2) לתקנות הבטחת הכנסה;

(6) לילד כאמור בתקנה 3(3) – לפי תקנה 8(ב) לתקנות הבטחת הכנסה.

(ב) אשה כאמור בתקנה משנה (א)(4) או (5), שבן זוגה חייב בפסק דין למזונות, יהיו שיעורי התשלום לגביה כשיעור המשתלם לאשה כאמור בפסקאות (2) או (3) לתקנת המשנה האמורה, לפי הענין.

5. שולמה לזוכה גימלה להבטחת הכנסה לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980, בעד תקופה שבעדה הוא זכאי לתשלום לפי חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ג-1972, רשאי המוסד לנכות מהתשלום את סכום הגימלה, כולו או מקצתו, ובלבד שלא ינוכה יותר מסכום התשלום המגיע בעד אותה תקופה.

6. (א) בתקנה זו, "הכנסה" – הכנסה המחושבת לפי סעיפים 9, 10 ו-12 לחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980.

(ב) התשלום לזוכה שיש לו הכנסה יהיה בסכום השווה להפרש שבין שיעור התשלום החל לגביו לפי תקנה 4 לולא ההכנסה, לבין ההכנסה.

(ג) היה סכום התשלום המגיע לזוכה לפי תקנת משנה (ב) פחות מעשרה שקלים, לא ישולם לו כל תשלום לפי תקנות אלה.

7. סכום התשלום המגיע לזוכה יעוגל כדי השקל הקרוב.

8. (א) תובענה לפי סעיפים 13 ו-14(ג) לחוק תוגש לבית דין אזורי לעבודה לכל המוקדם בתום שלושים יום מהיום שהוגשה למוסד בקשה שהיא נושא התובענה, זולת אם הזוכה קיבל לפני כן את החלטת המוסד לענין הבקשה.

(ב) החליט המוסד בבקשה ונמסרה למבקש הודעה על כך, תוגש התובענה תוך ששה חדשים מיום מסירת ההודעה למבקש.

9. זוכה שהגיש בקשה לתשלום לפי סעיף 4 לחוק, רשאי להודיע למוסד, בכתב, על כוונתו לנקוט הליכי ביצוע בשל ההפרש שבין שיעורי התשלום כפי שנקבע בפסק הדין למזונות לבין הסכום המשתלם מאת המוסד, וכעבור שלושים יום מיום מסירת ההודעה למוסד רשאי הזוכה לנקוט הליכי ביצוע כאמור; נקט הזוכה בהליכי ביצוע, יפסיק המוסד את הליכי הביצוע שנקט בהם בשל אותו הפרש, ויודיע על כך ללשכת ההוצאה לפועל.

10. תחילתן של תקנות אלה ביום כ"ג בתשרי תשל"ג (1 באוקטובר 1972), למעט תקנה 5 שתחילתה ביום ט' בניסן תשל"ד (1 באפריל 1974).

11. לתקנות אלה ייקרא "תקנות המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ג-1972".

תוספת

(תקנה 4) (בוטלה)

י"א בתשרי תשל"ג (19 בספטמבר 1972)

יעקב ש' שפירא

שר המשפטים

מיניעת תשלומי כפל
תק' תשמ"ב-1982

התשלום לזוכה שיש לו
הכנסה
תק' תשמ"ב-1982

עיגול סכומים
תק' תשמ"ב-1982
תובענה נגד המוסד

זכות הזוכה
תק' תשס"ו-2006

תחילה
תק' תשל"ג-1973
השם

תק' תשל"ה-1975

פרק ד

מניעת אלימות במשפחה

190.....	למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991	חוק
199.....	למניעת אלימות במשפחה (סדרי דין בבתי דין רבניים), תשנ"ט-1999	תקנות
205.....	למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי עורכי דין), תשס"ג-2002	כללים
206.....	למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי אנשי דת וטוענים רבניים), תש"ע-2010	תקנות
207.....	מניעת הטרדה מאיימת, תשס"ב-2001	חוק

חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991*

1. בחוק זה –

”בית משפט” – בית משפט השלום, בית המשפט לענייני משפחה, וכן בית דין דתי לגבי צדדים שבעינם הוא מוסמך לדון;

הגדרות
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 4) תשנ"ח-
1998

* פורסם ס"ח תשנ"א מס' 1352 מיום 28.3.1991 עמ' 138 (ה"ח תש"ן מס' 2002 עמ' 232).

תוקן ס"ח תשנ"ה מס' 1537 מיום 7.8.1995 עמ' 399 (ה"ח תשנ"ה מס' 2330 עמ' 153) – תיקון מס' 1 בסעיף 24 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995; ר' סעיף 27 לענין הוראות מעבר.

ס"ח תשנ"ו מס' 1583 מיום 21.3.1996 עמ' 243 (ה"ח תשנ"ו מס' 2496 עמ' 525) – תיקון מס' 2.

ס"ח תשנ"ח מס' 1640 מיום 5.12.1997 עמ' 16 (ה"ח תשנ"ז מס' 2562 עמ' 70) – תיקון מס' 3.

ס"ח תשנ"ח מס' 1681 מיום 3.8.1998 עמ' 308 (ה"ח תשנ"ח מס' 2728 עמ' 427) – תיקון מס' 4; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.

ס"ח תשס"א מס' 1759 מיום 30.11.2000 עמ' 24 (ה"ח תש"ס מס' 2870 עמ' 366) – תיקון מס' 5.

ס"ח תשס"ב מס' 1809 מיום 30.10.2001 עמ' 10 (ה"ח תשס"א מס' 3028 עמ' 769) – תיקון מס' 6 בסעיף 14 לחוק מניעת הטרדה מאיימת, תשס"ב-2001.

ס"ח תשס"ב מס' 1817 מיום 30.12.2001 עמ' 46 (ה"ח תשס"א מס' 3023 עמ' 747) – תיקון מס' 7; תחילתו ביום 1.4.2002.

ס"ח תשס"ד מס' 1942 מיום 17.6.2004 עמ' 398 (ה"ח הכנסת תשס"ד מס' 42 עמ' 78) – תיקון מס' 8 בסעיף 20 לחוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 11), תשס"ד-2004.

ס"ח תשס"ז מס' 2092 מיום 28.3.2007 עמ' 293 (ה"ח הכנסת תשס"ז מס' 130 עמ' 46) – תיקון מס' 9.

ס"ח תשס"ח מס' 2117 מיום 18.11.2007 עמ' 31 (ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 176 עמ' 15) – תיקון מס' 10.

ס"ח תשס"ח מס' 2137 מיום 9.3.2008 עמ' 244 (ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 198 עמ' 125) – תיקון מס' 11.

ס"ח תשס"ט מס' 2192 מיום 16.11.2008 עמ' 115 (ה"ח הממשלה תשס"ח מס' 380 עמ' 520) – תיקון מס' 12 בסעיף 42 לחוק להגנה על עדים, תשס"ט-2008.

ס"ח תשע"א מס' 2264 מיום 9.12.2010 עמ' 83 (ה"ח הממשלה תש"ע מס' 507 עמ' 1058) – תיקון מס' 13 בסעיף 19 לחוק להחלפת המונח פקיד סעד (תיקוני חקיקה), תשע"א-2010.

ס"ח תשע"א מס' 2297 מיום 26.5.2011 עמ' 921 (ה"ח הממשלה תשע"א מס' 549 עמ' 304) – תיקון מס' 14 בסעיף 7 לחוק בתי דין דתיים (יחידות סיוע), תשע"א-2011; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.

- "בית דין דתי" – בית דין רבני, בית דין שרעי, בית דין של עדה נוצרית ובית דין דתי דרוזי;
 "בן זוג" – לרבות ידוע בציבור;
 "בן משפחה" – לרבות מי שהיה בן משפחה בעבר, והוא אחד מאלה:
 (1) בן זוג, הורה או בן זוג של הורה, הורה של בן זוג או בן זוג של הורה, סב או סבתא, צאצא או צאצא של בן זוג, אח או אחות, גיס או גיסה, דוד או דודה, אחיין או אחיינית;
 (2) מי שאחראי לצרכי מחייתו, בריאותו, חינוכו או שלומו של קטין או חסר ישע, המתגורר עמו, וקטין או חסר ישע המתגורר עם מי שאחראי עליו כאמור;
 "חסר ישע" – כהגדרתו בסעיף 368 לחוק העונשין, תשל"ז-1977;
 "קטין" – כהגדרתו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962;
 "פקיד סעד" – (נמחקה);
 "רשות ביטחון" – משטרת ישראל, הרשות להגנה על עדים, משמר הכנסת, כמשמעותו בחוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ"ח-1968, צבא הגנה לישראל, שירות הביטחון הכללי ושירות בתי הסוהר.
 2. (א) בית המשפט רשאי לתת צו האוסר על אדם לעשות את אלה כולם או מקצתם או לקבוע להם תנאים (להלן – צו הגנה):
 (1) להיכנס לדירה בה מתגורר בן משפחתו או להימצא בתחום מרחק מסויים מאותה דירה, והוא אף אם יש לו זכות כלשהי בה;
 (2) להטריד את בן משפחתו בכל דרך ובכל מקום;
 (3) לפעול בכל דרך המונעת או המקשה על שימוש בנכס המשמש כדין את בן משפחתו, והוא אף אם יש לו זכות כלשהי בנכס;
 (4) (נמחקה).
 (ב) צו הגנה יכול שיכיל גם דרישה לערובה הן לקיומו והן להתנהגות טובה, או כל הוראה אחרת הדרושה, לדעת בית המשפט, להבטחת שלומו ובטחונו של בן משפחה, ויכול שיכיל גם הוראות בדבר הסידורים הנדרשים כתוצאה ממתן הצו.
 (ג) תנאי הערובה כאמור בסעיף קטן (ב), לרבות חילוטה, יפורטו בצו ההגנה.
 (1ג) בית המשפט רשאי בנימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטתו, להאריך את תקופת תוקפה של ערובה להתנהגות טובה לתקופה שלא תעלה על שנה מיום שיפוג תוקפו של צו ההגנה.
 (ד) (בוטל).
 (ה) (בוטל).
 (ו) (בוטל).

(תיקון מס' 4) תשנ"ח-1998

(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 13) תשנ"א-2010

(תיקון מס' 5) תשס"א-2000

(תיקון מס' 8) תשס"ד-2004

(תיקון מס' 12) תשס"ט-2008
 צו הגנה

(תיקון מס' 5) תשס"א-2000

(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 3) תשנ"ז-1997

(תיקון מס' 5) תשס"א-2000

(תיקון מס' 5) תשס"א-2000

(תיקון מס' 5) תשס"א-2000

(1) (ז) ניתן צו הגנה להגנתו של קטין, תימסר הודעה על כך על ידי בית המשפט, לעובד סוציאלי שמונה לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960;

(תיקון מס' 3) תשנ"ח-1997
(תיקון מס' 13) תשנ"א-2010

(2) ניתן צו הגנה להגנתו של קטין, רשאי בית המשפט להורות לעובד סוציאלי כאמור בפסקה (1), להגיש תסקיר בכתב במועד שיקבע;

(3) ניתן צו הגנה להגנתו של קטין כאמור בסעיף קטן (א)(1), כלפי אדם האחראי על הקטין, יורה בית המשפט לעובד סוציאלי כאמור בפסקה (1), על הגשת תסקיר לבית המשפט; תסקיר כאמור יוגש בתוך 30 ימים ובו ימסור העובד הסוציאלי, בין היתר, את עמדתו ביחס לקיומה של אפשרות לשמירת קשר בין הקטין לבין האחראי על הקטין;

(4) נוכח בית המשפט, על סמך תסקיר כאמור בפסקה (3), כי שמירת הקשר בין הקטין ובין האחראי על הקטין שכלפיו ניתן צו ההגנה, עולה בקנה אחד עם טובת הקטין, רשאי הוא ליתן הוראות לעניין זה.

(ח) ניתן צו הגנה כאמור בסעיף קטן (א)(1) כלפי אדם האחראי על קטין, ומטרת הצו אינה להגן על הקטין, רשאי בית המשפט לתת הוראות לעניין שמירת הקשר שבין האדם לבין הקטין, ובלבד שנוכח, על סמך תסקיר לפי הוראות סעיף 6 או בדרך אחרת, כי מתן הוראות כאמור לא יהיה כרוך בפגיעה בקטין.

(תיקון מס' 3) תשנ"ח-1997

(1ח) בית משפט הדין בבקשה למתן צו הגנה לפי הוראות חוק זה, רשאי לתת גם צו מניעת הטרדה מאיימת לאדם, לענין בן משפחתו, בהתאם להוראות חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001.

(תיקון מס' 6) תשס"ב-2001

(ט) לעניין סעיף זה, "אחראי על קטין" – הורה, הורה חורג, אפוטרופוס, או מי שהקטין נתון במשמורתו או בהשגחתו.

(תיקון מס' 3) תשנ"ח-1997

2א. (א) ניתן צו הגנה, רשאי בית המשפט עם מתן הצו או במועד מאוחר יותר, להורות למחוייב על פי הצו, לתת התחייבות שיקבל טיפול מגורם שיקבע בית המשפט (להלן בסעיף זה – התחייבות לקבלת טיפול).

התחייבות לקבלת טיפול
(תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996

(ב) לא יורה בית משפט על התחייבות לקבלת טיפול, אלא לאחר שהוגש לו תסקיר כאמור בסעיף 6 ובית המשפט נוכח כי המחוייב על פי צו ההגנה מתאים לטיפול, מסכים ומבין את תנאיו ואת מהותו של הטיפול, וכי קיימת מסגרת לטיפול בו.

(ג) נתן בית משפט הוראה להתחייבות לקבלת טיפול, יורה על מסירת דיווח לבית המשפט על התקדמות הטיפול, במועדים ובדרכים שיקבע.

2ב. ניתן צו הגנה כאמור בסעיף 2, ייאסר על המחוייב בצו להחזיק או לשאת נשק, לרבות נשק שניתן לו מטעם רשות ביטחון או רשות אחרת מרשויות המדינה; בית המשפט יורה, במעמד מתן הצו, על תפיסת נשקו של המחוייב בצו, לאלתר.

איסור החזקה ונשיאת נשק
(תיקון מס' 5) תשס"א-2000

היתר להחזקה ולנשיאה
של נשק
(תיקון מס' 5) תשס"א-
2000

2ג. (א) על אף הוראות סעיף 2ב, ניתן צו הגנה שאינו כולל איסור כאמור בסעיף 2(א)(1), רשאי בית המשפט, לבקשת המחויב בצו, הנושא או המחזיק נשק כדין, להתיר לו להמשיך להחזיק או לשאת נשק, אם סבר כי אין בכך כדי להוות סיכון לשלומם של בן משפחה, והתקיימה אחת מהוראות פסקאות (1) עד (3) –

- (1) הנשק דרוש לו לשם הגנה עצמית מפני סכנה ממשית;
- (2) הנשק משמש אותו במסגרת עבודתו אצל בעל רישיון מיוחד או במפעל ראוי והתקיימו שני אלה:

(א) איסור החזקה או נשיאה של נשק עלול להביא להפסקת עבודתו או לפגוע באופן ממשי בהמשך עבודתו;

(ב) הממונה על המחויב בצו אצל בעל הרישיון המיוחד או במפעל הראוי, הגיש לבית המשפט בקשה מנומקת בכתב להמשך ההחזקה והנשיאה של הנשק בידי המחויב בצו;
בפסקה זו –

"בעל רישיון מיוחד" – בעל רישיון מיוחד לפי סעיף 10ג לחוק כלי היריה, התש"ט-1949 (להלן – חוק כלי היריה);
"מפעל ראוי" – כהגדרתו בסעיף 10 לחוק כלי היריה;

(3) הוא איש רשות ביטחון והממונה עליו ברשות הביטחון הגיש לבית המשפט בקשה מנומקת בכתב להמשך ההחזקה והנשיאה של הנשק בידי המחויב בצו; בפסקה זו, "הממונה" – אחד מאלה:

- (א) כשהמחויב בצו הוא איש משטרת ישראל – ממונה שהוא בדרגת ניצב משנה ומעלה;
- (ב) כשהמחויב בצו הוא איש משמר הכנסת – ממונה שהוא בדרגת גונן משנה ומעלה;
- (ג) כשהמחויב בצו הוא איש צבא הגנה לישראל – ממונה שהוא מפקד יחידה בדרגת סגן אלוף ומעלה;
- (ד) כשהמחויב בצו הוא איש שירות בתי הסוהר – ממונה שהוא בדרגת גונדר משנה ומעלה;
- (ה) כשהמחויב בצו הוא איש הרשות להגנה על עדים – מנהל הרשות או עובד הרשות שהוא הסמיכו לכך.

(תיקון מס' 12)
תשס"ח-2008

(ב) לענין מחויב בצו הנמנה עם הכוחות הסדירים או עם כוחות המילואים של צבא הגנה לישראל, רשאי גם מפקד יחידה שדרגתו סגן אלוף ומעלה להגיש ביוזמתו בקשה לבית המשפט כי יותר למחויב בצו הגנה כאמור, להחזיק או לשאת נשק, ורשאי בית המשפט להתיר כן למחויב בצו, אם סבר כי אין בכך כדי להוות סיכון לשלומם של בן משפחה.

דיון במעמד הצדדים
(תיקון מס' 5)
תשס"א-2000

2ד. דיון בבקשה לפי סעיף 2ג יתקיים במעמד שני הצדדים ובלבד שבבקשה –

(1) לפי סעיף 2ג(א) (2) או (3) יתקיים הדיון גם במעמד נציג בעל הרישיון המיוחד, המפעל הראוי או רשות הביטחון לפי הענין;
(2) לפי סעיף 2ג(ב) יוזמן לדיון גם המחויב בצו.

2ה. התיר בית המשפט למחויב בצו הגנה להחזיק או לשאת נשק לפי הוראות סעיף 2ג, יפרט את הנימוקים ויקבע בצו תנאים והסדרים להבטחת שלום בן משפחתו של המחויב בצו; ניתן ההיתר על פי הבקשה לפי סעיף 2ג(א) (2) או (3) או (ב), יפרט בית המשפט את הצעדים שינקוט בעל הרישיון המיוחד, בעל המפעל הראוי או רשות הביטחון, לפי הענין, שנקבעו בהסכמתם להבטחת קיומם של התנאים וההסדרים שקבע לענין זה.

2ו. בית המשפט ימסור לגורמים האלה הודעה על צו הגנה שנתן לפי הוראות סעיף 2 וכן על היתר שנתן לפי הוראות סעיפים 2ג ו-2ה:

(1) פקיד הרישוי כהגדרתו בחוק כלי היריה;

(2) משטרת ישראל;

(3) צבא הגנה לישראל – אם המחויב בצו נמנה עם כוחות המילואים של צבא הגנה לישראל או אם נמסר לו נשק מטעם צבא הגנה לישראל או בהסכמתו כדי להחזיקו, לרבות נשק שנמסר לו לפי תעודת הרשאה כאמור בסעיף 5ב(ג) לחוק כלי היריה;

(4) רשות ביטחון – רשות הביטחון שעמה נמנה המחויב בצו.

3. לבקשת בן משפחה, היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, תובע משטרי או עובד סוציאלי שהתמנה על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 או על פי חוק ההגנה על חוסים, התשכ"ו-1966, רשאי בית המשפט לתת צו הגנה מפני אדם אם ראה כי נתקיים אחד מאלה:

(1) בסמוך לפני הגשת הבקשה נהג באלימות בבן משפחתו, ביצע בו עבירת מין או כלא אותו שלא כדין;

(2) התנהגותו נותנת בסיס סביר להניח כי הוא מהווה סכנה גופנית ממשית לבן משפחתו או שהוא עלול לבצע בו עבירת מין;

(3) התעלל בבן משפחתו התעללות נפשית מתמשכת, או התנהג באופן שאינו מאפשר לבן משפחתו ניהול סביר ותקין של חייו;

לענין סעיף זה, "עבירת מין" – עבירה לפי סימן ה' בפרק י' לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

3א. (א) בקשה למתן צו הגנה מפני קטין תוגש לבית המשפט לעניני משפחה או לבית דין דתי שהוקמה בו יחידת סיוע לפי חוק בתי דין דתיים (יחידות סיוע), התשע"א-2011, ובלבד שבית הדין דן בעניינו של הקטין בתובענה אחרת שבסמכותו.

(ב) על בקשה שהגיש בן משפחה יחולו הוראות אלה:

(1) בית המשפט יפנה את המבקש ואת הקטין (בסעיף קטן זה – הצדדים) ליחידת הסיוע שבבית המשפט;

הסדרים להבטחת שלום בן משפחה (תיקון מס' 5) תשס"א-2000

העברת החלטות בית המשפט (תיקון מס' 5) תשס"א-2000

בקשה למתן צו הגנה והתנאים לנתינתו (תיקון מס' 2) תשנ"ו-1996 (תיקון מס' 10) תשס"ח-2007 (תיקון מס' 13) תשנ"א-2007 (תיקון מס' 3) תשנ"ח-1997

(תיקון מס' 3) תשנ"ח-1997

צו הגנה מפני קטין (תיקון מס' 9) תשס"ז-2007 (תיקון מס' 14) תשע"א-2011

(2) יחידת הסיוע תודיע לבית המשפט אם הגיעו הצדדים להסכמה בדבר הסדר הסכסוך ואת המלצותיה בענין;

(3) לא הגיעו הצדדים לידי הסכמה, תודיע יחידת הסיוע לקטין על זכותו להיות מיוצג על ידי עורך דין בדיון כאמור בפסקה (4), בהתאם להוראות חוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972, זולת אם בחר הקטין להיות מיוצג על ידי עורך דין מטעמו;

(תיקון מס' 13)
תשע"א-2010

(4) ראה בית המשפט, לאחר ששקל את נסיבות הענין ואת טובת הקטין נושא הבקשה, כי יש צורך לתת צו הגנה, רשאי הוא, לאחר שנתן לקטין הזדמנות להשמיע את עמדתו לפניו, לתת צו הגנה; ואולם לא ייתן בית המשפט צו לפי סעיף 2(א)(1), אלא לאחר שקיבל תסקיר בכתב מעובד סוציאלי כמשמעותו בסעיף 3, ובלבד שנמצא סידור חוץ ביתי הולם לקטין.

(תיקון מס' 14)
תשע"א-2011

(ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 3א לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 ואין בהגשת בקשה לצו הגנה לבית דין דתי, לפי סעיף קטן (א), כדי להקנות לבית הדין סמכות לדון לפי החוק האמור.

סדרי דין

4. (א) בית המשפט רשאי לתת צו הגנה במעמד צד אחד; ניתן צו במעמד צד אחד יתקיים הדיון בנוכחות שני הצדדים בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבעה ימים מיום מתן הצו.

(ב) נקבע דיון כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט להאריך את תקפו של הצו כאמור בסעיף 5, לבטלו או להכניס בו שינויים, אף אם מי שמחוייב בצו לא התייצב לדיון.

(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1997

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), צו כאמור בסעיף 3(3) יינתן רק במעמד שני הצדדים, אלא אם כן הוזמן המשיב כדין ולא התייצב לדיון.

(תיקון מס' 11)
תשס"ח-2008

(ד) בית המשפט לא ידחה בקשה למתן צו הגנה אלא לאחר שנתן למבקש או לבא כוחו הזדמנות להשמיע את טענותיו בעל פה, אלא אם כן ראה שמתקיימות נסיבות חריגות ומטעמים שיירשמו.

תקופת תוקף
(תיקון מס' 3)
תשנ"ח-1997
(תיקון מס' 5) תשס"א-2000

5. (א) תקפו של צו הגנה לא יעלה על שלושה חדשים; בית המשפט רשאי להאריך את תקפו של הצו מפעם לפעם, ובלבד שהתקופה הכוללת לא תעלה על ששה חדשים; ואולם, מנימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטתו, רשאי הוא להאריך את תקפו של הצו לתקופה כוללת שלא תעלה על שנה אחת.

(תיקון מס' 5)
תשס"א-2000

(ב) איסור נשיאה והחזקה של נשק כאמור בסעיף 2ב ימשיך לעמוד בתוקפו גם לאחר פקיעת תוקפו של צו ההגנה, כל עוד לא בוטל על ידי בית המשפט לפי בקשת המחוייב בצו, ולגבי מי שנמנה עם הכוחות הסדירים או עם כוחות המילואים של צבא הגנה לישראל גם לפי בקשת מפקד יחידה בדרגת סגן אלוף ומעלה; הדיון בבקשה לפי סעיף קטן זה יתקיים במעמד שני הצדדים; לדיון לפי בקשת מפקד יחידה כאמור, יוזמן גם המחוייב בצו.

(תיקון מס' 5)
תשס"א-2000

(ג) תנאים והסדרים שבהם הותרו נשיאה והחזקה של נשק כאמור בסעיף 2ה, יעמדו בתוקפם כל עוד לא בוטלו על ידי בית המשפט לפי בקשת המחוייב בצו, ולגבי מי שנמנה עם הכוחות הסדירים או כוחות המילואים של צבא הגנה לישראל גם לפי בקשת מפקד יחידה שהוא בדרגת סגן אלוף ומעלה;

הדיון בבקשה לפי סעיף קטן זה יתקיים במעמד שני הצדדים כאמור בסעיף קטן (ב).

(ד) התקיים דיון בבקשה לביטול האיסור, או לביטול התנאים וההסדרים לפי סעיפים קטנים (ב) או (ג), לא ידון בית המשפט בבקשה חוזרת בענינים אלו אלא לאחר שעברו שישה חודשים מיום מתן ההחלטה בדיון הקודם.

(תיקון מס' 5) תשס"א-2000

(ה) (1) נעתר בית המשפט לבקשה לביטול האיסור או לביטול התנאים וההסדרים לפי סעיפים קטנים (ב) או (ג), לא יוחזר הנשק למחויב בצו, אלא לאחר הצגת רישיון תקף שנתקבל לפי חוק כלי היריה, אם רישיון כזה נדרש לשם נשיאתו או החזקתו של הנשק;
(2) אין בביטול האיסור לשאת או להחזיק נשק על ידי בית המשפט לפי סעיף זה כדי לגרוע מסמכותו של פקיד הרישוי לפי סעיף 12 לחוק כלי היריה.

(תיקון מס' 5) תשס"א-2000

6. לצורך הליך על פי סעיף 4(ב) או סעיף 5(ב) או (ג), רשאי בית המשפט לצוות על עובד סוציאלי כמשמעותו בסעיף 2(ז)(1) או בסעיף 3, לפי העניין, להכין תסקיר בכתב עד למועד שיקבע בכל דבר הקשור למתן צו הגנה, והוראות חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955, יחולו בשנייה המחוייבים על הכנתו, אף אם התסקיר נתבקש לגבי מי שאינו כלול בחוק האמור.

תסקיר
(תיקון מס' 3) תשנ"ח-1997
(תיקון מס' 5) תשס"א-2000
(תיקון מס' 13) תשע"א-2010

7. (א) (בוטל).
(ב) הוגשה תלונה במשטרה על הפרת צו הגנה הכולל איסור לפי סעיף 2(א)(1), רשאי שוטר לעצור את המפר.

הפרת צו
(תיקון מס' 3) תשנ"ח-1997

(ג) לא תהיה זו הגנה טובה למי שהפר צו הגנה שבני משפחתו לא עמדו על קיומו או על הפעלת הוראות החוק בשל הפרתו.

8. (א) בהליך על פי חוק זה לא יחולו הוראות סעיפים 3 ו-4 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

דיני ראיות
(תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

(ב) הוראות סעיף 8 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, התשנ"ה-1995, יחולו על בית משפט השלום הדין בתובענה על פי חוק זה.

(תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

9. כתבי בית-דין וצווים על פי חוק זה יומצאו על ידי פקיד בית המשפט, או על ידי מי שהוסמך בכתב בידי בית המשפט או מנהל בתי המשפט; ואולם לא יוסמך לכך בן משפחתו של צד בהליך או כל אדם מטעמו, למעט עורך דינו אם זה הסכים לכך.

דרכי המצאה

10. בהליך על פי חוק זה בית משפט לא יימנע מלדון או מלתת סעד בענין, מחמת זה בלבד שהענין מתברר בהליך אחר, שנטענה טענה של העדר סמכות מקומית, או שאדם התנה על זכותו על פי חוק.

סמכות
(תיקון מס' 6) תשס"ב-2001

11. דחה בית המשפט בקשה למתן צו הגנה וקבע כי היא קנטרנית, רשאי הוא להטיל על מי שביקש צו הגנה את אלה או חלק מהם:

הוצאות ופיצויים
בפניית טרק

(1) הוצאות לטובת המדינה ולצד שנפגע, בשיעור שימצא לנכון;

(2) פיצוי נאות למי שנפגע מהגשת הבקשה.

11א. (א) בסעיף זה –

חובת יידוע
(תיקון מס' 7) תשס"ב-
2001

"מחלקה לשירותים חברתיים" – לשכת סעד כמשמעותה בחוק שירותי הסעד, התשי"ח-1958;

"עבירה" – עבירה לפי סעיפים 329, 333 עד 335, 345 עד 348, 377, 380 ו-382(ג) לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

(ב) ¹רופא, אחות, עובד חינוך, עובד סוציאלי, שוטרי, פסיכולוג, קרימינולוג קליני, עוסק במקצוע פרה-רפואי, עורך דין, איש דת או טוען רבני, שעקב טיפול או ייעוץ שנתן לאדם במסגרת עיסוקו במקצועו או בתפקידו, היה לו יסוד סביר לחשוב כי זה מקרוב נעברה עבירה באותו אדם (בסעיף זה – המטופל) על ידי בן זוגו או על ידי מי שהיה בן זוגו בעבר, יידע את המטופל על כך שבאפשרותו לפנות לתחנת משטרה, למחלקה לשירותים חברתיים או למרכז לטיפול ולמניעת אלימות במשפחה מטעם המחלקה לשירותים חברתיים, וייתן לו כתובת ומספר טלפון של המקומות האמורים הקרובים למקום מגוריו של המטופל.

(ג) השר האחראי, בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור הועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת, יקבע הוראות לביצוע סעיף קטן (ב) ולתיעוד פעולות שנעשו לביצועו; בסעיף קטן זה, "השר האחראי" –

(1) לענין רופאים, אחיות, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים במערכת הבריאות, קרימינולוגים קליניים ועוסקים במקצועות פרה-רפואיים – שר הבריאות;

(2) לענין עובדי חינוך – שר החינוך;

(3) לענין עובדים סוציאליים, למעט עובדים סוציאליים במערכת הבריאות – שר העבודה והרווחה;

(4) לענין שוטרים – השר לביטחון הפנים;

(5) לענין אנשי דת וטוענים רבניים – השר לעניני דתות.²

(ד) המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין, באישור שר המשפטים והועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת, תתקין כללים לביצוע סעיף קטן (ב) ולתיעוד פעולות שנעשו לביצועו לענין עורכי דין.

12. הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל דין ולא לגרוע מהן. שמירת דינים

13. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו. ביצוע ותקנות
(תיקון מס' 4)
תשנ"ח-1998

¹ ר' תקנות למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי שוטרי), תשס"ב-2002, תקנות למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי עובדי חינוך), תשס"ב-2002, תקנות למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי אנשי מקצוע בתחום הבריאות), תשס"ב-2002, כללים למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי עורכי דין), תשס"ג-2002 ותקנות למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי עובד סוציאלי), תשס"ג-2003.

² סמכויותיו הועברו לשר המשפטים בי"פ תשס"ד מס' 5266 מיום 21.1.2004 עמ' 1642.

- (ב) השר לענייני דתות,³ בהסכמת שר המשפטים, יתקין תקנות, כפי שהותקנו לפי סעיף קטן (א), לכל בית דין דתי, בהתאמות הנדרשות.
14. בחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960, אחרי סעיף 3 יבוא:
"צו הגנה
- 3א. בית המשפט הדן בענינו של קטין רשאי, אם ראה צורך בכך, לתת צו הגנה על פי חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991."
15. בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, בסעיף 44 בסופו, יבוא "כן רשאי בית המשפט לתת צו הגנה כאמור בחוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991."
16. תחילתו של חוק זה תשעים ימים מיום פרסומו.
דן מרידור	יצחק שמיר
שר המשפטים	ראש הממשלה
דב שילנסקי	חיים הרצוג
יושב ראש הכנסת	נשיא המדינה

(תיקון מס' 4) תשנ"ח-1998

תיקון חוק הנוער (טיפול והשגחה)

תיקון חוק סדר הדין הפלילי

תחילה

³ סמכויותיו הועברו לשר המשפטים ב"פ חשס"ד מס' 5266 מיום 21.1.2004 עמ' 1642.

תקנות למניעת אלימות במשפחה (סדרי דין בבתי דין רבניים), תשנ"ט-1999*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 13(ב) לחוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991 (להלן – החוק), ובהסכמת שר המשפטים, אני מתקין תקנות אלה:

פרק א': פרשנות

הגדרות

1. בתקנות אלה –

"בית דין" – בית דין רבני;

"בקשה" – בקשה למתן צו הגנה;

"מבקש" – מי שרשאי לבקש צו הגנה;

"מוגן" – מי שלטובתו מבוקש צו הגנה;

"משיב" – האדם שמפניו מתבקש צו הגנה;

"פרטי זיהוי" –

(1) שם פרטי, שם האב ושם משפחה;

(2) מספר זיהוי וסוג התעודה שממנה נרשם המספר, אם הדבר ידוע;

(3) המען הקבוע.

פרק ב': פתיחת ההליך

2. (א) בקשה תוגש בכתב לבית הדין שבאזור שיפוטו מצוי מקום המגורים של המוגן, לפי טופס 1 שבתוספת, ויצורף לה תצהיר מטעם המבקש או מאת יודע הפרטים הקשורים לבקשה, לפי טופס 2 שבתוספת.

(ב) בית הדין רשאי, בנסיבות מיוחדות לפי שיקול דעתו, לדון בבקשה שהוגשה אף שלא באזור השיפוט שבו מקום המגורים של המוגן.

(ג) בקשה למתן צו במעמד צד אחד תוגש לפי טופס 3 שבתוספת, בצירוף תצהיר כאמור בתקנת משנה (א).

3. במעמד הגשת הבקשה ייקבע המועד לדיון בה, מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר משבעה ימים מיום הגשת הבקשה, והודעה עליו תימסר למבקש.

4. (א) הוגשה בקשה ונקבע מועד לדיון במעמד שני הצדדים, תומצא למשיב הודעה ערוכה לפי טופס 4 שבתוספת ובה יפורט המועד הקבוע לדיון.

(ב) ניתן צו במעמד צד אחד בהתאם לסעיף 4(א) לחוק, יומצא למשיב העתק הצו יחד עם הבקשה ונספחיה, בצירוף הודעה כאמור בתקנת משנה (א).

* פורסמו ק"ת תשנ"ט מס' 5974 מיום 19.5.1999 עמ' 819.

(ג) בתאריך שנקבע לדיון במעמד שני הצדדים, יתייצבו המצהירים כדי לאפשר את חקירתם על תצהיריהם.

פרק ג': מהלך הדיון ומתן הצו

5. (א) לא התייצב המבקש לאחר שנמסרה לו הודעה על מועד הדיון, רשאי בית הדין למחוק את הבקשה או לדחותה ולחייב את המבקש בהוצאות כפי שיראה לנכון, אלא אם כן נמנע מן המבקש להופיע מסיבות שאינן תלויות בו.

התייצבות

(ב) לא התייצב איש מבעלי הדין, רשאי בית הדין לדחות את הדיון למועד אחר או למחוק את הבקשה או לדחותה, ולפסוק הוצאות לטובת המדינה כאמור בסעיף 11 לחוק.

(ג) לא התייצב המשיב, ינהג בית הדין בהתאם לאמור בסעיף 4(ב) לחוק.

6. (א) צו הגנה יהא ערוך לפי טופס 5 שבתוספת.

צו הגנה

(ב) כלל צו ההגנה איסור לשאת או להחזיק נשק, תימסר הודעה על כך לפקיד רישוי כלי ירייה במשרד הפנים, לפי טופס 6 שבתוספת; היה המשיב איש רשות ביטחון, תימסר הודעה על כך גם לרשות הביטחון הנוגעת לענין, לפי אותו טופס.

7. (א) נתן בית הדין צו הגנה לתקופה קצרה מהתקופה המרבית הכוללת הקבועה בסעיף 5 לחוק, רשאי המבקש להגיש לבית הדין שנתן את הצו, בקשה להארכת תוקפו (להלן – בקשת הארכה) לפי טופס 7 שבתוספת, ויצורף לה תצהיר מטעם המבקש או מאת יודע הפרטים הקשורים לבקשת ההארכה, לפי טופס 2 שבתוספת.

בקשה להארכת צו והדיון בה

(ב) ניתן צו הגנה במעמד שני הצדדים, שלא במקום המגורים הקבוע של המוגן, יחליט בית הדין באותו מעמד על העברת הדיון לענין בקשות הארכת הצו, לבית הדין במקום המגורים הקבוע של המוגן, אלא אם כן מצא טעמים מיוחדים שלא לעשות כן.

(ג) הוגשה בקשת ההארכה עד שבעה ימים לפני מועד פקיעת צו ההגנה, ידון בית הדין בבקשת ההארכה ויחליט בה לפני מועד פקיעתו של הצו.

(ד) הודעה על דיון בבקשת ההארכה תישלח למשיב לפי טופס 4 שבתוספת.

(ה) הוראות תקנה 5 יחולו, בשינויים המחויבים, לענין התייצבות בעלי הדין לדיון בבקשת ההארכה.

8. בקשה למתן צו במעמד צד אחד, יכול שתידון בפני דיין יחיד.

דיון בבקשה במעמד צד אחד

פרק ד': הפרת צו הגנה

9. (א) בקשה בשל הפרת צו הגנה תוגש לפי טופס 8 שבתוספת ויצורף לה תצהיר לפי טופס 9 שבתוספת והודעה על הדיון בבקשה תומצא למשיב לפי טופס 10 שבתוספת. הבקשה תוגש לבית הדין שנתן את הצו, אלא אם כן הועבר התיק, בהתאם לתקנה 7(ב).

הפרת צו הגנה

- (ב) הוראות תקנה 5 יחולו, בשינויים המחויבים, לענין התייצבות בעלי הדין לדיון בבקשה בשל הפרת צו הגנה.
10. (א) בקשה כאמור בתקנה 9(א) תוגש בתוך שבעה ימים מיום הפרת צו ההגנה.
- (ב) הוגשה תלונה למשטרה בשל הפרת צו הגנה הכולל איסור לפי סעיף 2(א)(1) לחוק, תוגש הבקשה בתוך ארבעים ושמונה שעות מזמן הגשת התלונה, אלא אם כן נמנע מהמבקש להגיש בשל סיבות שאינן תלויות בו; במנין השעות לא יבואו בחשבון שבתות וחגים.
- פרק ה': הוראות שונות**
11. בקשות לפי תקנות אלה, לרבות תצהיר ונספחים אחרים, יוגשו בשלושה עותקים.
12. כתבי דיין והודעות לענין הליכים לפי חוק זה יומצאו בהתאם לסעיף 9 לחוק, בדרך שתבטיח את מסירתם לפי דחיפות ההליך, בהתאם לכתובת למסירת כתבי דיין כמפורט בתצהיר המבקש.
13. תקנות הדיון בבתי-דין רבניים, תשנ"ג, יחולו בשינויים המחויבים לפי הענין, בכל ענין הנוגע לצו הגנה שאינו מוסדר בתקנות אלה.
14. ההליכים לפי החוק פטורים מאגרת בית דין.
- טופס 1**
(תקנה 2(א)) [בקשה בכתב לצו הגנה]
- טופס 2**
(תקנות 2(א) ו-7(א)) [תצהיר לבקשה לצו הגנה]
- טופס 3**
(תקנה 2(ג)) [בקשה לצו הגנה במעמד צד אחד]

מועד להגשת בקשה
בשל הפרת צו

הגשת בקשות

מסירת כתבי דיין

החלת תקנות הדיון של
בתי הדין הרבניים

פטור מאגרה

טופס 4

(תקנות 4 ו-7(ד))

הודעה על דיון בבקשה לצו הגנה/להארכת תוקפו של צו הגנה*

בבית הדין הרבני תיק מס'

ב

המבקש

נגד

המשיב

אל: (פרטי הזיהוי של המשיב)

דע כי (פרטי הזיהוי של המבקש)

[] הגיש נגדך בקשה לצו הגנה בהתאם לחוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991, כמפורט בבקשה על נספחיה המצורפת בזה:

[] הגיש בקשה לפיה ניתן נגדך צו הגנה במעמד צד אחד, שהעתק ממנו ומהבקשה מצורפים בזה:

[] הגיש בקשה להארכת תקפו של צו הגנה, כמפורט בבקשת ההארכה על נספחיה, המצורפת בזה.

[] הבקשה נקבעה לדיון במעמד שני הצדדים ביום בשעה הנך רשאי להגיש תצהיר נגדי עד למועד הדיון בבקשה. אם לא תופיע לדיון במועד הנ"ל, ידון בית הדין בבקשה בהעדרך.

תאריך

חתימת פקיד ביה"ד

טופס 5

(תקנה 6(א))

צו הגנה

בבית הדין הרבני

תיק מס'

ב

המבקש

נגד

המשיב

[] לאחר עיון בבקשה ובתצהיר מצווה בית הדין במעמד צד אחד, כלהלן:

1. לאסור על המשיב (פרטי זיהוי של המשיב)

[] להיכנס לבית מס' דירה מס' ברחוב בעיר,

[] להימצא בתחום של מהבית/מהדירה/מהעיר*,

[] להטריד את (פרטי המוגן)

בכל דרך לרבות (פירוט דרכי ההטרדה)

ובכל מקום לרבות (מקום עבודה, חינוך או מקום אחר)

- [] למנוע שימוש ב(דירה, רכב, מיטלטלין אחרים)
- [] למכור את הנכסים (דירה, רכב, מיטלטלין אחרים)
- [] 2. כן מצווה בית הדין על המשיב:
- קשר עם גורם טיפולי/הוראה אחרת להבטחת שלומו ובטחונו של המוגן,
3. המשיב יתן ערובה/ערובה בנקאית/ערובה צד ג' בסך לקיום הצו ולהתנהגות טובה.
4. הערובה תחולט כולה/חלקה (פירוט החלק) עם החלטת בית הדין כי –
- [] הופר הצו
- [] הופר איסור של הצו.
5. הערובה תפקע עם פקיעת הצו.
6. כן מחייב בית הדין את המשיב בהוצאות בסך ש"ח לטובת המבקש.
7. צו זה יעמוד בתקפו עד
8. על אף האיסור להיכנס ולהתקרב לבית, רשאי המשיב להיכנס לבית נושא הצו ביום בשעה בליווי/בלי ליווי משטרה/ אדם אחר (פרטי הזיהוי של המלווה האחר) כדי לקחת (פירוט המיטלטלין)
9. שונות
- ניתן היום
- בית הדין
- אל: מזכירות בית הדין
- נא להודיע על הצו ל-
- [] פקיד הרישוי לכלי יריה במשרד הפנים במחוז
- [] משטרת ישראל/שירות בתי הסוהר/שירות הבטחון הכללי/צה"ל
- תאריך בית הדין
- טופס 6**
- (תקנה 6(ב))
- הודעה לפקיד רישוי/לרשות בטחון על צו הגנה***
- בבית הדין הרבני תיק מס'
- ב
- המבקש
- נגד
- המשיב
- הודעה על איסור נשיאת נשק והחזקתו**
- סעיף 2(ה) לחוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991
- אל: (פקיד הרישוי לכלי יריה במשרד הפנים/רשות בטחון)

[] דע שביום נתן בית דין זה צו הגנה שהעתק ממנו מצ"ב, לפיו אסר על (פרטי הזיהוי של המשיב) לשאת נשק ולהחזיקו עד יום

[] מאחר שהמשיב הוא איש רשות בטחון, על הרשות הנוגעת לענין לעשות את הסידורים הנדרשים, שיבטיחו קיום הצו בהתאם לאמור בסעיף 2(ה) לחוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991.

חתימת פקיד בית הדין

תאריך

טופס 7

(תקנה 7(א)) [\[בקשה להארכת תוקפו של צו הגנה\]](#)

טופס 8

(תקנה 9(א)) [\[בקשה בשל הפרת צו הגנה\]](#)

טופס 9

(תקנה 9(א)) [\[תצהיר\]](#)

טופס 10

(תקנה 10(א))

הודעה על דיון בבקשה בשל הפרת צו הגנה

תיק מס'.....

בבית הדין הרבני

ב.....

המבקש

נגד

המשיב

אל :

(פרטי הזיהוי של המשיב)

דע כי

(פרטי הזיהוי של המבקש)

1. הגיש נגדך בקשה בשל הפרת צו הגנה בהתאם לחוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991, כמפורט בבקשה, על נספחיה, המצורפת בזה.

2. הבקשה נקבעה לדיון במעמד שני הצדדים ב..... בשעה.....
אם לא תופיע לדיון יורה בית הדין על הבאתך בפניו לצורך קיום הדיון.

.....

תאריך.....

חתימת פקיד בית הדין

** מקבל התצהיר יכול שיהיה: דיין, עורך דין, טוען רבני

כ"ט בניסן תשנ"ט (15 באפריל 1999)

אליהו סויסה

השר לעניני דתות

כללים למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי עורכי דין), תשס"ג-2002*

בתוקף סמכותה לפי סעיף 11א(ד) לחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991 (להלן – החוק), ולפי סעיף 109 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, ובאישור שר המשפטים והועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת, מתקינה המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין כללים אלה:

1. בכללים אלה, "גורמי טיפול" – תחנת משטרה, מחלקה לשירותים חברתיים, מרכז לטיפול ולמניעת אלימות במשפחה מטעם המחלקה לשירותים חברתיים.

2. עורך דין, שנדרש לידע אדם לפי הוראות סעיף 11א(ב) לחוק –
(1) יידע את האדם על כך שבאפשרותו לפנות לגורמי טיפול לקבלת סיוע;

(2) ייתן לאדם כתובות ומספרי טלפון של גורמי הטיפול הקרובים למקום מגוריו, לפי רשימות שיעביר משרד המשפטים ללשכת עורכי הדין מזמן לזמן ושיופצו על ידה.

3. עורך דין יתעד בכתב את הפעולות שעשה לביצוע סעיף 11א(ב) לחוק, כאמור בתקנה 1; התייעוד יהיה ערוך לפי הטופס שבתוספת.

4. אין בכללים אלה כדי לגרוע מסעיף 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986.

תוספת

(סעיף 3)

יידוע על אפשרות סיוע בנושא אלימות במשפחה

ביום יידעתי את גב' _____ על כך שבאפשרותה לפנות לתחנת משטרה, למחלקה לשירותים חברתיים ולמרכז לטיפול ולמניעת אלימות במשפחה, ונתתי לה כתובות ומספרי טלפון ליצירת קשר עם גורמי הטיפול האמורים.

תאריך

חתימת עורך הדין

כ"ו בכסלו התשס"ג (1 בדצמבר 2002)

ישראל כלוף

יושב ראש המועצה הארצית

של לשכת עורכי הדין

נתאשר.

מאיר שטרית

שר המשפטים

* פורסמו ק"ת תשס"ג מס' 6214 מיום 19.12.2002 עמ' 309.

תקנות למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי אנשי דת וטוענים רבניים), תש"ע-2010*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 11א(ג) לחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991 (להלן – החוק), ובאישור הוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –
הגדרה
"גורמי טיפול" – תחנת משטרה, מחלקה לשירותים חברתיים, מרכז לטיפול ולמניעת אלימות במשפחה מטעם המחלקה לשירותים חברתיים;
"איש דת" – יהודי ושאנינו יהודי.
2. איש דת או טוען רבני, שחלה עליו חובת יידוע של אדם לפי הוראות סעיף 11א(ב) לחוק –
יידוע על אפשרות לפנות לגורמי טיפול
(1) יידע את האדם על כך שבאפשרותו לפנות לגורמי טיפול לקבלת סיוע;
(2) ייתן לאדם כתובות ומספרי טלפון של גורמי הטיפול הקרובים למקום מגוריו, לפי רשימות שיפורסמו באתר האינטרנט של משרד המשפטים.
3. (א) איש הדת או הטוען הרבני יתעד בכתב את הפעולות כאמור בתקנה 2 שעשה לביצוע הוראות סעיף 11א(ב) לחוק.
תיעוד פעולות היידוע
(ב) התיעוד לפי תקנת משנה (א) יהיה ערוך לפי הטופס שבתוספת, וישמר בידי איש הדת או הטוען הרבני, לפי העניין, באופן, במקום ולתקופה שנשמר בידו שאר המידע על האדם.
4. אין בתקנות אלה כדי לגרוע מהוראות האתיקה החלות על אנשי דת או על טוענים רבניים, לפי כל דין.
שמירת דינים

תוספת

יידוע על אפשרות סיוע בנושא אלימות במשפחה

ביום יידעתי את גב' _____ על כך שבאפשרותה לפנות לתחנת משטרה, למחלקה לשירותים חברתיים ולמרכז לטיפול ולמניעת אלימות במשפחה, ונתתי לה כתובות ומספרי טלפון ליצירת קשר עם גורמי הטיפול האמורים.

תאריך _____

חתימת איש הדת או הטוען הרבני

יעקב נאמן

ט"ז באדר התש"ע (2 במרס 2010)

שר המשפטים

* פורסמו ק"ת תש"ע מס' 6887 מיום 26.4.2010 עמ' 1042.

חוק מניעת הטרדה מאיימת, תשס"ב-2001*

1. מטרת חוק זה היא להגן על אדם מפני פגיעה בשלוות חייו, בפרטיותו, בחירותו או בגופו, בידי אדם אחר שנקט נגדו הטרדה מאיימת או שפגע בגופו. מטרה
2. (א) הטרדה מאיימת היא הטרדתו של אדם בידי אחר בכל דרך שהיא או נקיטת איומים כלפיו, בנסיבות הנותנות בסיס סביר להניח כי המטריד או המאיים עלול לשוב ולפגוע בשלוות חייו, בפרטיותו או בחירותו של האדם או כי הוא עלול לפגוע בגופו. הטרדה מאיימת – מה?
- (ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), הטרדה מאיימת כלפי אדם יכול שתהא, בין השאר, באחד מאלה:
- (1) בכילוש, במארב או בהתחזקות אחר תנועותיו או מעשיו, או בפגיעה בפרטיותו בכל דרך אחרת;
- (2) בנקיטת איומים בפגיעה בו או במאיים עצמו;
- (3) ביצירת קשר עמו בעל פה, בכתב או בכל אמצעי אחר;
- (4) בפגיעה ברכושו, בשמו הטוב, או בחופש התנועה שלו;
- (5) בעיסוק בשמירה בבית משותף בניגוד להוראות לפי חוק הגבלת שירותי שמירה בבתים משותפים, התשס"ט-2008. (תיקון מס' 2) תשס"ט-2008
- (ג) לענין חוק זה אחת היא אם המעשים המפורטים בסעיפים קטנים (א) או (ב) נעשו כלפי האדם או כלפי אדם אחר הקרוב לו, בין במפורש ובין במשתמע, בין במישרין ובין בעקיפין.
3. בחוק זה – הגדרות
- ”בית משפט” – בית משפט שלום, וכן כל אחד מאלה:
- (1) לענין נפגע שהוא בן משפחה של הפוגע – גם בית משפט ובית דין המוסמכים לדון לפי חוק למניעת אלימות במשפחה;

* פורסם ס"ח תשס"ב מס' 1809 מיום 30.10.2001 עמ' 6 (ה"ח תשס"א מס' 3028 עמ' 769).

תוקן ס"ח תשס"ח מס' 2137 מיום 9.3.2008 עמ' 244 (ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 198 עמ' 125) – תיקון מס' 1 בסעיף 2 לחוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון מס' 11), תשס"ח-2008.

ס"ח תשס"ט מס' 2187 מיום 12.11.2008 עמ' 27 (ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 254 עמ' 461) – תיקון מס' 2 בסעיף 5 לחוק הגבלת שירותי שמירה בבתים משותפים, תשס"ט-2008; תחילתו שלושה חודשים מיום פרסומו.

ס"ח תשס"ט מס' 2192 מיום 16.11.2008 עמ' 115 (ה"ח הממשלה תשס"ח מס' 380 עמ' 520) – תיקון מס' 3 בסעיף 45 לחוק להגנה על עדים, תשס"ט-2008.

ס"ח תשע"א מס' 2264 מיום 9.12.2010 עמ' 85 (ה"ח הממשלה תש"ע מס' 507 עמ' 1058) – תיקון מס' 4 בסעיף 25 לחוק להחלפת המונח פקיד סעד (תיקוני חקיקה), תשע"א-2010.

(2) לענין פוגע או נפגע שהוא קטין ושבת משפט לנוער דן בענינו לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה) – גם בית משפט לנוער; "בית משפט לנוער" – כהגדרתו בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), תשל"א-1971;

"בן משפחה" – כהגדרתו בחוק למניעת אלימות במשפחה, וכל מונח בהגדרה האמורה יפורש לפי החוק האמור;

"חוק הנוער (טיפול והשגחה)" – חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960;

"חוק כלי היריה" – חוק כלי היריה, תש"ט-1949;

"חוק למניעת אלימות במשפחה" – חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991;

"נפגע" – מי שהתקיים בו אחד מאלה:

(1) ננקטה נגדו הטרדה מאיימת;

(2) הוא מצוי בסכנה כמפורט בסעיף 4(ב)(1);

(3) אדם עלול לבצע בו עבירת מין כאמור בסעיף 4(ב)(1);

(4) בוצע בו מעשה כאמור בסעיף 4(ב)(2);

ולענין נפגע שהוא קטין – גם מי שאחראי עליו על פי דין;

"פוגע" – מי שנקט הטרדה מאיימת או שמתקיים בו אחד התנאים המפורטים בסעיף 4(ב)(1) או (2);

"צו מניעת הטרדה מאיימת" – צו כאמור בסעיף 4(א) או (ב);

"קטין" – אדם שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנים;

"רשות ביטחון" – משטרת ישראל, הרשות להגנה על עדים, משמר הכנסת כמשמעותו בחוק משכן הכנסת ורחבתו, תשכ"ח-1968, צבא הגנה לישראל, שירות הביטחון הכללי ושירות בתי הסוהר.

(תיקון מס' 3) תשס"ט-2008

4. (א) נוכח בית המשפט כי אדם נקט הטרדה מאיימת, רשאי הוא להורות לאותו אדם בצו להימנע מעשות מעשה מן המעשים המפורטים בסעיף 5(א)(1) עד (4), ואם נוכח כי ההטרדה המאיימת נעשתה בנסיבות שבהן יש חשש לפגיעה ממשית בשלוות חייו של אדם אחר או להמשך פגיעה כאמור, רשאי הוא להורות לאותו אדם בצו גם להימנע מעשות מעשה מן המעשים המפורטים בסעיף 5(א)(5) ו-6.

צו מניעת הטרדה מאיימת

(ב) נוכח בית המשפט כי אדם התנהג או פגע באחר כאמור בפסקאות (1) או (2), רשאי הוא להורות לאותו אדם בצו להימנע מעשות מעשה מן המעשים המפורטים בסעיף 5(א)(1) עד (6):

(1) התנהגותו של האדם, לרבות התנהגותו כאמור בסעיף קטן (א), נותנת בסיס סביר להניח, כי הוא מהווה סכנה גופנית ממשית לאדם אחר או כי הוא עלול לבצע בו עבירת מין;

(2) סמוך לפני הגשת הבקשה פגע בגופו של אדם אחר, ביצע עבירת מין באדם אחר או כלא אדם אחר שלא כדין.

(ג) הוראות סעיפים קטנים (א) או (ב) לא יחולו אם נוכח בית המשפט כי המעשה שבשלו מתבקש צו מניעת הטרדה מאיימת נעשה בניסיונות שמהוות הגנה טובה במשפט פלילי או אזרחי בשל פגיעה בפרטיות, בהתאם להוראות סעיף 18(2)(ב) עד (ד) או (3) לחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981, או בניסיונות שמהוות פטור מאחריות בהתאם להוראות סעיף 19 לחוק האמור.

(ד) אלה רשאים לבקש צו מניעת הטרדה מאיימת:

- (1) הנפגע או אדם מטעמו של הנפגע;
- (2) היועץ המשפטי לממשלה או נציגו;
- (3) תובע משטרה;
- (4) עובד סוציאלי שהתמנה על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה).

(תיקון מס' 2) תשע"א-2010

5. (א) צו מניעת הטרדה מאיימת יאסור, בכפוף להוראות סעיף 4, על הפוגע לעשות את אלה, כולם או מקצתם, ויכול שיסויג בתנאים:

- (1) להטריד את הנפגע, בכל דרך ובכל מקום;
 - (2) לאיים על הנפגע;
 - (3) לבלוש אחר הנפגע, לארוב לו, להתחקות אחר תנועותיו או מעשיו, או לפגוע בפרטיותו בכל דרך אחרת;
 - (4) ליצור עם הנפגע כל קשר בעל פה, בכתב, או בכל אמצעי אחר;
 - (5) להימצא במרחק מסוים מדירת מגוריו, מרכבו, ממקום עבודתו או ממקום לימודיו של הנפגע או ממקום אחר שהנפגע נוהג להימצא בו בקביעות;
 - (6) לשאת או להחזיק נשק, לרבות נשק שניתן לו מטעם רשות ביטחון או רשות אחרת מרשויות המדינה;
- והכל בין כלפי הנפגע ובין כלפי אדם אחר הקרוב לו, בין במפורש ובין במשתמע, בין במישרין ובין בעקיפין.

(ב) ניתן צו מניעת הטרדה מאיימת הכולל איסור כאמור בסעיף קטן

(א)(6) –

(1) רשאי בית המשפט במעמד מתן הצו להורות על תפיסת נשקו של המחויב בצו, לאלתר;

(2) ימסור בית המשפט לגורמים אלה הודעה על מתן הצו:

- (א) פקיד הרישוי, כהגדרתו בחוק כלי היריה;
- (ב) משטרת ישראל;

(ג) צבא הגנה לישראל – אם המחויב בצו נמנה עם כוחות המילואים של צבא הגנה לישראל, או אם נמסר לו נשק מטעם צבא הגנה לישראל או בהסכמתו כדי להחזיקו, לרבות נשק שנמסר לו לפי תעודת הרשאה כאמור בסעיף 5ב(ג) לחוק כלי היריה;

(ד) רשות ביטחון – רשות הביטחון שעמה נמנה המחויב בצו.

(3) לענין מחויב בצו כמשמעותו בפסקה (2)(ג) או (ד), או אדם שהנשק משמש אותו במסגרת עבודתו אצל בעל רישיון מיוחד או במפעל ראוי, רשאי הממונה על המחויב בצו, בין ביוזמתו ובין לבקשת המחויב בצו, להגיש בקשה מנומקת בכתב לבית המשפט לגבי המשך ההחזקה והנשיאה של הנשק על ידי המחויב בצו; לענין זה, "בעל רישיון מיוחד", "מפעל ראוי" ו"הממונה" – כהגדרתם בסעיף 22(א)(2) ו-(3) לחוק למניעת אלימות במשפחה.

(ג) ניתן צו מניעת הטרדה מאיימת לפי סעיף 4(א) סיפה או 4(ב), שאינו כולל איסור כאמור בסעיף קטן (א)(6), יפרש בית המשפט בהחלטתו את הנימוקים לאי הכללת האיסור בצו.

(ד) צו מניעת הטרדה מאיימת יכול שיכיל גם דרישה לערובה הן לקיומו והן להתנהגות טובה, או כל הוראה אחרת הדרושה, לדעת בית המשפט, להבטחת שלומו וביטחונו של הנפגע או של אדם אחר הקרוב לו, ויכול שיכיל גם הוראות בדבר הסידורים הנדרשים כתוצאה ממתן הצו.

(ה) תנאי הערובה כאמור בסעיף קטן (ד), לרבות חילוטה, יפורטו בצו מניעת הטרדה מאיימת.

6. תוקפו של צו מניעת הטרדה מאיימת לא יעלה על שישה חודשים; בית המשפט רשאי להאריך ולחזור ולהאריך את תוקפו של הצו, ובלבד שהתקופה הכוללת לא תעלה על שנה, ואולם מנימוקים מיוחדים שיפורטו בהחלטתו, רשאי הוא להאריך ולחזור ולהאריך את תוקפו של הצו לתקופה כוללת שלא תעלה על שנתיים.

תקופת תוקף

7. (א) בית משפט רשאי לתת צו מניעת הטרדה מאיימת במעמד צד אחד, אם הוא סבור כי הדבר דרוש לשם הגנה מיידית על שלומו של הנפגע, או כשהמשיב הוזמן כדין ולא התייצב לדיון.

סדרי דין

(ב) ניתן צו מניעת הטרדה מאיימת במעמד צד אחד, יתקיים הדיון בנוכחות שני הצדדים בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבעה ימים מיום מתן הצו.

(ג) נקבע דיון כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי בית המשפט להאריך את תוקפו של הצו, לבטלו או להכניס בו שינויים, אף אם מי שמחויב בצו לא התייצב לדיון.

(ד) דיון בבקשה לפי סעיף 5(ב)(3) יתקיים במעמד שני הצדדים ובמעמד נציג בעל הרישיון המיוחד, המפעל הראוי או רשות הביטחון, לפי הענין.

(ה) בית המשפט לא ידחה בקשה למתן צו מניעת הטרדה מאיימת אלא לאחר שנתן למבקש או לבא כוחו הזדמנות להשמיע את טענותיו בעל פה, אלא אם כן ראה שמתקיימות נסיבות חריגות ומטעמים שיירשמו.

(תיקון מס' 1) תשס"ח-2008

8. (א) הוגשה תלונה במשטרה על הפרת צו מניעת הטרדה מאיימת רשאי שוטר לעצור את המפר.

הפרת צו

(ב) לא תהא זו הגנה טובה למי שהפר את צו מניעת הטרדה מאיימת, שהנפגע או אדם אחר הקרוב לו, לא עמדו על קיומו או על הפעלת הוראות החוק בשל הפרתו.

9. דחה בית משפט בקשה למתן צו מניעת הטרדה מאיימת וקבע כי היא קנטרנית, רשאי הוא להטיל על מי שביקש את הצו את אלה או חלק מהם:

(1) הוצאות לטובת המדינה ולטובת צד שנפגע, בשיעור שימצא לנכון;

(2) פיצוי נאות למי שנפגע מהגשת הבקשה.

10. בהליך על פי חוק זה בית משפט לא יימנע מלדון או מלהחליט בבקשה לתת צו לפי סעיף 4, מחמת זה בלבד שהענין מתברר בהליך אחר, שנטענה טענה של העדר סמכות מקומית או שאדם התנה על זכותו על פי חוק.

11. הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל דין ולא לגרוע מהן.

12. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין, באישור הועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת, תקנות בכל הנוגע לביצועו.

13. בחוק הנוער (טיפול והשגחה), בסעיף 3א –

(1) בכותרת השוליים, אחרי "צו הגנה" יבוא "וצו למניעת הטרדה מאיימת";

(2) בסופו יבוא "וכן לתת צו מניעת הטרדה מאיימת על פי חוק מניעת הטרדה מאיימת, תשס"ב-2001".

14. בחוק למניעת אלימות במשפחה –

(1) בסעיף 2, אחרי סעיף קטן (ח) יבוא:

"(ח) בית משפט הדן בבקשה למתן צו הגנה לפי הוראות חוק זה, רשאי לתת גם צו מניעת הטרדה מאיימת לאדם, לענין בן משפחתו, בהתאם להוראות חוק מניעת הטרדה מאיימת, תשס"ב-2001";

(2) במקום סעיף 10 יבוא:

"סמכות 10. בהליך על פי חוק זה בית משפט לא יימנע מלדון או מלתת סעד בענין, מחמת זה בלבד שהענין מתברר בהליך אחר, שנטענה טענה של העדר סמכות מקומית או שאדם התנה על זכותו על פי חוק."

מאיר שטרית
שר המשפטים

אריאל שרון
ראש הממשלה

אברהם בורג
יושב ראש הכנסת

משה קצב
נשיא המדינה

פרק ה

ענייני רכוש

214.....	יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973	חוק
220.....	המקרקעין, תשכ"ט-1969 [סעיפים 1-5, 27-45, 157א]	חוק
224.....	המתנה, תשכ"ח-1968	חוק
225.....	המכר, תשכ"ח-1968	חוק
230.....	המכר (דירות), תשל"ג-1973	חוק
237.....	המיטלטלין, תשל"א-1971	חוק
240.....	עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979	חוק
241.....	החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973	חוק
248.....	החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970	חוק
	מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), תשכ"ג-1963	חוק
252.....	[סעיפים 4, 4א, 49-44ח]	

חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973*

פרק ראשון: הסדר מוסכם

1. הסכם בין בני זוג המסדיר יחסי ממון שביניהם (להלן – הסכם ממון), ושינוי של הסכם כזה, יהיו בכתב. הסכם ממון
2. (א) הסכם ממון טעון אישור בית המשפט לענייני משפחה (להלן – בית המשפט) או בית הדין הדתי שלו סמכות השיפוט בענייני נישואין וגירושין של בני הזוג (להלן – בית הדין), וכן טעון שינוי של הסכם כזה אישור כאמור. אישור ואימות
(תיקון מס' 3)
תשנ"ה-1995
- (ב) האישור לא יינתן אלא לאחר שנוכח בית המשפט או בית הדין, שבני הזוג עשו את ההסכם או את השינוי בהסכמה חפשית ובהבנים את משמעותו ואת תוצאותיו.
- (ג) בהסכם ממון שנכרת לפני הנישואין או בשעת עריכתם, יכול אימות רושם הנישואין לבוא במקום אישור בית המשפט או בית הדין.
- (1ג) הסכם ממון שנכרת לפני הנישואין יכול שיאומת בידי נוטריון לפי חוק הנוטריונים, תשל"ו-1976, ובלבד שהנוטריון נוכח שבני הזוג הניצבים בפניו עשו את ההסכם בהסכמה חופשית ובהבנים את משמעותו ותוצאותיו. (תיקון מס' 2)
תשנ"ה-1995
- (ד) הסכם בין בני הזוג שאושר בפסק דין להתרת נישואין על ידי בית הדין, דינו כדין הסכם ממון שאושר לפי סעיף זה; בחוק זה, "התרת נישואין" – לרבות גירושין, ביטול נישואין, הכרזה שהנישואין בטלים מעיקרם או פירוד לפי דין דתי שאינו מאפשר גירושין. (תיקון מס' 4) תשס"ט-
2008

פרק שני: הסדר איוון המשאבים

3. (א) לא עשו בני הזוג הסדר ממון, ואם עשו – במידה שההסכם אינו קובע אחרת, יראום כמסכימים להסדר איוון המשאבים לפי פרק זה, ויראו הסדר זה כמוסכם בהסכם ממון בעל תוקף שנתמלאו בו הוראות סעיף 2. תחולת ההסדר

* פורסם ס"ח תשל"ג מס' 712 מיום 3.8.1973 עמ' 267 (ה"ח תשכ"ט מס' 849 עמ' 333).

תוקן ס"ח תש"ן מס' 1313 מיום 4.4.1990 עמ' 118 (ה"ח תש"ן מס' 1977 עמ' 124) – תיקון מס' 1; ר' סעיף 3 לענין הוראות מעבר.

ס"ח תשנ"ה מס' 1506 מיום 24.2.1995 עמ' 136 (ה"ח תשנ"ד מס' 2245 עמ' 212) – תיקון מס' 2.

ס"ח תשנ"ה מס' 1537 מיום 7.8.1995 עמ' 398 (ה"ח תשנ"ה מס' 2330 עמ' 153) – תיקון מס' 3 בסעיף 21 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995; ר' סעיף 27 לענין הוראות מעבר. ת"ט דפוס ס"ח תשנ"ו מס' 1600 מיום 10.9.1996 עמ' 387 – פריט (2)6.

ס"ח תשס"ט מס' 2186 מיום 12.11.2008 עמ' 18 (ה"ח הכנסת תשס"ז מס' 163 עמ' 240) – תיקון מס' 4; ר' סעיף 8 לענין תחולה והוראות מעבר.

- (ב) בני זוג שלא ביקשו אימות של הסכם ממון בהתאם לסעיף 2(ג), יסביר להם רושם הנישואין לפני עריכתם את תכנון ומשמעותו של סעיף קטן (א).
4. אין בכריתת הנישואין או בקיומם כשלעצמם כדי לפגוע בקנינים של בני הזוג, להקנות לאחד מהם זכויות בנכסי השני או להטיל עליו אחריות לחובות השני.
5. (א) עם התרת הנישואין או עם פקיעת הנישואין עקב מותו של בן זוג (בחוק זה – פקיעת הנישואין) זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל נכסי בני הזוג, למעט –
- (1) נכסים שהיו להם ערב הנישואין או שקיבלו במתנה או בירושה בתקופת הנישואין;
- (2) גימלה המשתלמת לאחד מבני הזוג על-ידי המוסד לביטוח לאומי, או גימלה או פיצוי שנפסקו או המגיעים על פי חיקוק לאחד מבני-הזוג בשל נזק גוף, או מוות;
- (3) נכסים שבני הזוג הסכימו בכתב ששוויים לא יאוזן ביניהם.
- (ב) בפקיעת הנישואין עקב מותו של בן זוג יבואו, לענין הזכות, לאיזון המשאבים, יורשיו במקומו.
- (ג) בסעיף זה, "כלל נכסי בני הזוג" – לרבות זכויות עתידיות לפנסיה, פיצויי פרישה, קרנות השתלמות, קופות תגמולים וחסכונות.
- 5א. (א) הזכות לאיזון משאבים לפי סעיף 5 תהיה לכל אחד מבני הזוג אף בטרם פקיעת הנישואין אם הוגשה בקשה לביצועו של הסדר איזון משאבים לפי פרק זה והתקיים אחד מהתנאים המפורטים להלן:
- (1) חלפה שנה מיום שנפתח אחד מההליכים האלה:
- (א) הליך להתרת נישואין;
- (ב) תביעה לחלוקת רכוש בין בני הזוג, לרבות תביעה לפירוק שיתוף במקרקעין המשותפים לבני הזוג לפי חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, תביעה לפסק דין הצהרתי בדבר זכויות בני הזוג ברכוש, בקשה לביצוע הסדר איזון משאבים לפי פרק זה או בקשה לפי סעיף 11;
- (2) קיים קרע בין בני הזוג או שבני הזוג חיים בנפרד אף אם תחת קורת גג אחת במשך תקופה מצטברת של תשעה חודשים לפחות מתוך תקופה רצופה של שנה; בית המשפט או בית הדין רשאי לקצר את התקופה האמורה בפסקה זו אם ניתנה החלטה שיפוטית המעידה על קיומו של קרע בין בני הזוג.
- (ב) בית המשפט או בית הדין רשאי בהחלטה מנומקת בכתב, לקצר את התקופות האמורות בסעיף קטן (א) או, אם הוגשה בקשה לביצוע הסדר איזון המשאבים לפי פרק זה ומצא בית המשפט או בית הדין כי קיימות נסיבות המצדיקות זאת, להקדים את המועד לביצוע ההסדר אף אם לא התקיימו הוראות סעיף קטן (א), בהתקיים אחד מאלה:

(1) ניתן כלפי בן הזוג של המבקש צו הגנה לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991, צו לפי חוק למניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001, או צו הרחקה להבטחת מדור שקט, והכל בדיון שנקבע למעמד שני הצדדים;

(2) הוגש כתב אישום נגד בן הזוג של המבקש הכולל אישום בעבירת אלימות שבוצעה במבקש או בילדו;

(3) בית משפט ציווה על מעצרו של בן הזוג של המבקש לאחר ששוכנע כי קיים חשד סביר שהוא עבר עבירת אלימות שבוצעה במבקש או בילדו וכי קיים יסוג סביר לחשש שהוא יסכן את ביטחונם, או ציווה על שחרורו ממעצר בנסיבות האמורות, בתנאים המפורטים בסימן ו' לפרק ב' בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996, אם קבע כי התנאים, כולם או חלקם, נועדו להגן על המבקש או על הילד.

(ג) בית המשפט או בית הדין שנתן פסק דין לאיזון המשאבים רשאי להתנות את ביצועו בהפקדת כתב הסכמה להתרת נישואין, לרבות כתב הסכמה למתן גט או לקבלת גט, מצד המבקש, בבית הדין או בבית המשפט המוסמך להתיר את נישואי בני הזוג.

(ד) בית המשפט או בית הדין שנתן פסק דין לאיזון המשאבים רשאי לעכב את ביצועו אם סבר כי המבקש פועל בחוסר תום לב בעניין התרת הנישואין; ואולם לא יראו סירוב של המבקש לוותר על זכויות שהוא או ילדו זכאים להן על פי דין, כחוסר תום לב.

(ה) בקשה לביצוע הסדר איזון משאבים לא תידחה או תימחק בשל כך שטרם חלפה שנה מיום שנפתח הליך כאמור בסעיף קטן (א)(1)(ב), ובית המשפט או בית הדין רשאי לעכב את הדיון בבקשה כאמור.

6. (א) לצורך איזון המשאבים לפי סעיף 5 יש לשום את נכסי כל אחד מבני הזוג, פרט לנכסים שאין לאזן שווים; משווי הנכסים האמורים של כל בן-זוג יש לנכות את סכום החובות המגיעים ממנו, למעט חובות בקשר לנכסים שאין לאזן שווים.

(ב) היה שווים של נכסי בן הזוג האחד עולה על שווים של נכסי השני, חייב האחד לתת לשני את מחצית ההפרש, אם בעין ואם בכסף או בשווה כסף.

(ג) באין הסכמה בין בני הזוג בשאלה מה מגיע מהאחד לשני או באיזו דרך יבוצע האיזון, יחליט בית המשפט או בית הדין לפי הנסיבות, ורשאי הא לקבוע מועדי הביצוע, הבטחתו ושאר תנאיו, לרבות תוספת ריבית במקרה של ארכה או סילוק בשיעורים.

(ד) בהחלטתו לפי סעיף קטן (ג) יתחשב בית-המשפט או בית-הדין בכל הנסיבות הקשורות במצבו הכלכלי של כל אחד מבני הזוג ובטובת ילדיהם הקטינים, ובאופן שימנע ככל האפשר –

(1) גרימת אובדן מקור פרנסה סבירה לאחד מבני הזוג;

מימוש הזכות לאיזון

(תיקון מס' 1)
תש"ן-1990
(תיקון מס' 4)
תשס"ט-2008

(2) הפסקת קיומו או פגיעה בהמשך תפקודו התקין של תאגיד או של מקום עבודה אחר;

(3) פגיעה בצבירת הזכויות הסוציאליות של אחד מבני הזוג;

(תיקון מס' 4) תשס"ט-
2008

(4) פגיעה ברווחת ילדי בני הזוג הקטינים.

מכירת דירת מגורים של
בני הזוג
(תיקון מס' 4)
תשס"ט-2008

6א. ראה בית המשפט או בית הדין כי לצורך ביצוע איזון המשאבים יש למכור דירה המשמשת למגורי בני הזוג או למגורי ילדי בני הזוג הקטינים ובן הזוג המחזיק בהם, לא יורה על ביצוע המכירה והיא תעוכב, כל עוד לא נוכח בית המשפט או בית הדין כי לילדי בני הזוג הקטינים ולבן הזוג המחזיק בהם, יחדיו, נמצא הסדר מגורים אחר המתאים לצורכיהם, לרבות הסדר ביניים למגורים זמניים המתאים לצורכיהם, לתקופה שיקבע.

הרחבת בסיס האיזון

7. נכס שבן זוג הוציא או התחייב להוציא מרשותו בכוונה לסכל זכותו של בן זוגו לפי סעיף 5, ונכס שנתן או התחייב לתת במתנה – למעט מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות הענין – רשאי בית המשפט או בית הדין לראותו, לצורך איזון המשאבים, כאילו הוא עדיין של אותו בן-זוג.

טמכויות מיוחדות
(תיקון מס' 4)
תשס"ט-2008

8. ראה בית המשפט או בית הדין נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, רשאי הוא, לבקש אחד מבני הזוג – אם לא נפסק בדבר יחסי הממון בפסק דין להתרת נישואין – לעשות אחת או יותר מאלה במסגרת איזון המשאבים:

(1) לקבוע נכסים נוספים על המפורטים בסעיף 5 ששוויים לא יאוזן בין בני הזוג;

(תיקון מס' 4) תשס"ט-
2008

(2) לקבוע שאיזון שווי הנכסים, כולם או מקצתם, לא יהיה מחצה על מחצה, אלא לפי יחס אחר שיקבע בהתחשב, בין השאר, בנכסים עתידיים, לרבות בכושר ההשתכרות של כל אחד מבני הזוג;

(תיקון מס' 4) תשס"ט-
2008

(3) לקבוע שאיזון שווי הנכסים, כולם או מקצתם, לא יהיה לפי שוויים במועד איזון המשאבים, אלא לפי שוויים במועד מוקדם יותר שיקבע;

(תיקון מס' 4) תשס"ט-
2008

(4) לקבוע שאיזון המשאבים לא יתייחס לנכסים שהיו לבני הזוג במועד איזון המשאבים אלא לנכסים שהיו להם במועד מוקדם יותר שיקבע.

ראיות

9. ראיה על היות נכס בבעלותו או בהחזקתו של אחד מבני הזוג או על היותו רשום על שמו, אין בה בלבד כדי לצאת ידי נטל ההוכחה שיש למעט נכס זה מן הנכסים ששוויים יאוזן בין בני הזוג.

10. זכותו של בן זוג לאיזון המשאבים אינה ניתנת להעברה, לשיעבוד או לעיקול כל עוד אינו זכאי לממשה.

עסקאות בזכות לאיזון
(תיקון מס' 4)
תשס"ח-2008

פרק שלישי: הוראות לכל הסדר

11. עשה אחד מבני הזוג פעולה שיש בה כדי לסכל זכות או זכות עתידה של בן הזוג השני על פי הסכם ממון או על פי הסדר איזון המשאבים, או שקיים חשש סביר שהוא עומד לעשות פעולה כזאת, רשאי בית המשפט או בית הדין, לפי בקשת בן הזוג השני, לנקוט אמצעים לשמירת הזכות האמורה, ובין השאר רשאי הוא לעשות אחת או יותר מאלה:

אמצעים לשמירת זכויות

- (1) לצוות על מתן ידיעות ועל מתן ערובה;
- (2) לקבוע פעולות שיהיו טעונות הסכמת שני בני הזוג;
- (3) לצוות על רישום הערה מתאימה בפנקס המתנהל על פי חוק שרשום בו נכס של אחד מבני הזוג.

12. היתה פעולה של אחד מבני הזוג טעונה, לפי הסכם ממון או לפי צו בהתאם לסעיף 11(2), הסכמת בן הזוג השני ואותו בן זוג סירב להסכים, רשאי בית המשפט או בית הדין לאשר את הפעולה אם ראה שהסירוב היה שרירותי; לא יכול היה בן הזוג השני להביע דעתו או שלא היתה אפשרות סבירה לברר דעתו, רשאי בית המשפט או בית הדין לאשר את הפעולה אם ראה שהיא לטובת המשפחה.

אישור לפעולה טעונה
הסכמה

פרק רביעי: הוראות שונות

13. (א) חוק זה אינו בא לשנות מסמכות שיפוטם של בתי הדין הדתיים.
(ב) בענין שחוק זה דן בו ינהג גם בית דין דתי לפי הוראות חוק זה, זולת אם הסכימו בעלי הדין לפני בית הדין להתדיין לפי הדין הדתי.

החוק ובתי הדין

14. סעיף 3 ושאר הוראות הפרק השני לא יחולו על בני זוג שנישאו זה לזה לפני תחילת חוק זה.

הוראות מעבר

15. על יחסי הממון בין בני זוג יחול חוק מושבם בשעת עריכת הנישואין, אולם רשאים הם בהסכם לקבוע ולשנות יחסים אלה בהתאם לחוק מושבם בשעת עשיית ההסכם.

משפט בינלאומי פרטי

16. בחוק הירושה, תשכ"ה-1965 –

תיקון חוק הירושה

(1) בסעיף 11(ב), אחרי "בבעלות משותפת של שניהם" יבוא "או שהגיע במות אחד מהם לנשאר בחיים מחצית שווים של כל נכסי שניהם או של מרביתם לפי שווים, אם על פי דין ואם על פי הסכם ביניהם";

(2) בסעיף 11(ג), במקום "הוראה זו אינה באה לפגוע", יבוא "הוראה זו לא תחול על מה שמגיע לבן זוג לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, או לפי הסכם ממון כמשמעותו באותו חוק, ואינה באה לפגוע";

(3) בסעיף 104(א)(4), בסופו יבוא "והמגיע לבן זוג לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, או לפי הסכם ממון כמשמעותו באותו חוק".

17. אין בחוק זה כדי לגרוע מזכויות לפי חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959, או מזכויות האשה לפי כתובתה, ואין בו כדי לגרוע מהוראות סעיף 101 לחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969.

18. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

19. תחילתו של חוק זה ביום ז' בטבת תשל"ד (1 בינואר 1974).

תחילה

יעקב ש' שפירא

גולדה מאיר

שר המשפטים

ראש הממשלה

אפרים קציר

נשיא המדינה

חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969*
[סעיפים 1–5, 27–45, 157א]

פרק א': פרשנות

1. הגדרות – בחוק זה –
 - "מקרקעין" – קרקע, כל הבנוי והנטוע עליה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה;
 - "מקרקעין מוסדרים" – מקרקעין שנרשמו לאחר הסדר לפי פקודת הסדר זכויות במקרקעין [נוסח חדש], תשכ"ט-1969;
 - "רישום" – רישום בפנקסי המקרקעין המתנהלים לפי חוק זה או התקנות על פיו;
 - "רשם" – רשם שנתמנה לפי סעיף 116 ללשכה שבאזור פעולתה נמצאים המקרקעין הנדונים, לרבות סגן רשם הממונה על המרשם ומי שהוסמך בסמכויות של ממונה על המרשם לפי סעיף 118;
 - "מפקח" – מפקח שנתמנה לפי סעיף 117 ושבאזור סמכותו נמצאים המקרקעין הנדונים;
 - "הממונה על המרשם" – לרבות סגן הממונה על המרשם ומי שהוסמך בסמכויות של ממונה על המרשם לפי סעיף 118;
 - "שכירות" – לרבות שכירות משנה.
2. הבעלות במקרקעין היא הזכות להחזיק במקרקעין, להשתמש בהם ולעשות בהם כל דבר וכל עסקה בכפוף להגבלות לפי דין או לפי הסכם.
3. שכירות מקרקעין היא זכות שהוקנתה בתמורה להחזיק במקרקעין ולהשתמש בהם שלא לצמיתות; שכירות לתקופה שלמעלה מחמש שנים תיקרא "חכירה"; שכירות לתקופה שלמעלה מעשרים וחמש שנים תיקרא "חכירה לדורות".
4. משכנתה היא מישכון של מקרקעין.
5. זיקת הנאה היא שעבוד מקרקעין להנאה שאין עמו זכות להחזיק בהם.

פרק ה': שיתוף במקרקעין

סימן א': יחסי השיתוף

27. מקרקעין שהם של כמה בעלים, בעלותו של כל אחד מהם לפי חלקו מתפשטת בכל אתר ואתר שבמקרקעין ואין לשום שותף חלק מסוים בהם.
28. חלקיהם של כל אחד מהשותפים במקרקעין, חזקה שהם שווים.

* פורסם ס"ח תשכ"ט מס' 575 מיום 27.7.1969 עמ' 259 (ה"ח תשכ"ד מס' 612 עמ' 178).

29. (א) הסכם בין השותפים בדבר ניהול המקרקעין המשותפים והשימוש בהם ובדבר זכויותיהם וחובותיהם בכל הנוגע למקרקעין (להלן – הסכם שיתוף) ניתן לרישום, ומשנרשם, כוחו יפה גם כלפי אדם שנעשה שותף לאחר מכן וכל אדם אחר.
- (ב) באין הוראות אחרות בהסכם שיתוף יחולו הוראות סעיפים 30 עד 36.
30. (א) בעלי רוב החלקים במקרקעין המשותפים רשאים לקבוע כל דבר הנוגע לניהול הרגיל של המקרקעין ולשימוש הרגיל בהם.
- (ב) שותף הרואה עצמו מקופח מקביעה לפי סעיף קטן (א) רשאי לפנות לבית המשפט בבקשת הוראות, ובית המשפט יחליט כפי שנראה לו צודק ויעיל בנסיבות הענין.
- (ג) דבר החורג מניהול או משימוש רגילים טעון הסכמת כל השותפים.
31. (א) באין קביעה אחרת לפי סעיף 30, רשאי כל שותף, בלי הסכמת יתר השותפים –
- (1) להשתמש במקרקעין המשותפים שימוש סביר, ובלבד שלא ימנע שימוש כזה משותף אחר;
- (2) לעשות כל פעולה דחופה ובלתי צפויה מראש הדרושה להחזקתם התקינה של המקרקעין ולניהולם;
- (3) לעשות כל דבר הדרוש באופן סביר למניעת נזק העלול להיגרם למקרקעין ולהגנת הבעלות וההחזקה בהם.
- (ב) עשה שותף כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך לשותפים האחרים ככל האפשר בהקדם.
32. (א) כל שותף חייב לשאת לפי חלקו במקרקעין המשותפים בהוצאות הדרושות להחזקתם התקינה ולניהולם.
- (ב) שותף שנשא בהוצאות כאמור למעלה מחלקו זכאי לחזור ולהיפרע מן השותפים האחרים לפי חלקיהם במקרקעין.
33. שותף שהשתמש במקרקעין משותפים חייב ליתר השותפים, לפי חלקיהם במקרקעין, שכר ראוי בעד השימוש.
34. (א) כל שותף רשאי להעביר חלקו במקרקעין המשותפים, או לעשות בחלקו עסקה אחרת, בלי הסכמת יתר השותפים.
- (ב) תניה בהסכם שיתוף השוללת או מגבילה זכות כאמור בסעיף קטן (א) אין כוחה יפה לתקופה העולה על חמש שנים.
35. כל שותף זכאי לחלק מפירות המקרקעין המשותפים לפי חלקו במקרקעין.
36. חובות שהשותפים חבים זה לזה עקב השיתוף ניתנים לקיזוז.

סימן ב': פירוק השיתוף

37. (א) כל שותף במקרקעין משותפים זכאי בכל עת לדרוש פירוק השיתוף. הזכות לתבוע פירוק השיתוף
- (ב) היתה בהסכם שיתוף תניה השוללת או מגבילה את הזכות לדרוש פירוק השיתוף לתקופה העולה על שלוש שנים, רשאי בית המשפט, כעבור שלוש שנים, לצוות על פירוק השיתוף, על אף התניה, אם נראה לו הדבר צודק בנסיבות הענין.
38. (א) פירוק השיתוף יהיה על פי הסכם בין השותפים: נקבעה בהסכם חלוקת המקרקעין בעין, טעון ההסכם אישור המפקח המאשר כי החלוקה תואמת את הוראות חוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965, וכל חיקוק אחר בנדון. פירוק על פי הסכם או
- (ב) באין הסכם כאמור בסעיף קטן (א), יהיה פירוק השיתוף על פי צו בית המשפט בהתאם לסעיפים 39 עד 43.
39. (א) במקרקעין הניתנים לחלוקה יהיה פירוק השיתוף בדרך של חלוקה בעין. פירוק דרך חלוקה
- (ב) היתה החלוקה בעין אפשרית רק אם ישולמו תשלומי איזון משותף לשותף, רשאי בית המשפט לחייבם בתשלומים כאלה, אם נראה לו הדבר יעיל וצודק בנסיבות הענין; על תשלומי האיזון יחולו הוראות סעיף 25, בשינויים המחוייבים.
- (ג) ראה בית המשפט צורך בכך, רשאי הוא לצוות על רישום זיקת הנאה בין החלקות.
40. (א) במקרקעין שאינם ניתנים לחלוקה, וכן אם נוכח בית המשפט כי חלוקה בעין תגרום הפסד ניכר לשותפים, כולם או מקצתם, יהיה פירוק השיתוף בדרך של מכירת המקרקעין וחלוקת הפדיון. פירוק דרך מכירה
- (ב) המכירה תהיה בדרך שנמכרים מקרקעין מעוקלים בהוצאה לפועל, זולת אם הורה בית המשפט על דרך אחרת שנראית לו יעילה וצודקת יותר בנסיבות הענין.
- 40א. (א) החליט בית המשפט לפי סעיף 40, על פירוק השיתוף במקרקעין משותפים שהם דירה של בני זוג המשמשת להם למגורים, בדרך של מכירה, לא יורה על ביצועה והמכירה תעוכב, כל עוד לא נוכח בית המשפט כי לילדי בני הזוג הקטינים ולבן הזוג המחזיק בהם, יחדיו, נמצא הסדר מגורים אחר המתאים לצרכיהם, לרבות הסדר ביניים למגורים זמניים המתאים לצרכיהם, לתקופה שיקבע.
- (ב) הוראות סעיף 33 לחוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב-1972, לא יחולו לגבי מי שהיה שותף בדירה שבית המשפט החליט על פירוק השיתוף בה, כאמור בסעיף קטן (א).
41. (א) היתה מניעה לחלוקת המקרקעין בעין רק לגבי אחד השותפים ולאותו שותף היו מקרקעין הגובלים במקרקעין המשותפים והוא הסכים שחלקו יצורף למקרקעין הגובלים, יחולקו המקרקעין לפי זה. פירוק במקרים מיוחדים

(ב) היתה מניעה לחלוקה בעין בין כל השותפים אך אין מניעה לחלוקה זאת אם שותפים אחדים יטלו חלקיהם במשותף ואותם שותפים הסכימו לכך, יחולקו המקרקעין לפי זה.

(ג) היתה המניעה לחלוקה בעין רק לגבי מקצת השותפים, רשאים האחרים לקיים את המקרקעין בידם במשותף או לחלקם ביניהם, ובלבד שישלמו לאותם השותפים מה שהיה נופל בחלקם אילו המקרקעין היו נמכרים כאמור בסעיף 40.

פירוק דרך הפיכה לבית משותף

42. (א) היה עיקר המקרקעין המשותפים בית הראוי להירשם כבית משותף, רשאי בית המשפט, לאחר שקיבל חוות דעת של המפקח, לצוות על פירוק השיתוף בדרך של רישום הבית בפנקס הבתים המשותפים והקצבת דירות לשותפים לפי חלקיהם.

(ב) היה פירוק השיתוף כאמור בסעיף קטן (א) אפשרי רק אם ישולמו תשלומי איזון משותף לשותף, רשאי בית המשפט לחייבם בתשלומים כאלה, אם נראה לו הדבר יעיל וצודק בנסיבות הענין; על תשלומי האיזון יחולו הוראות סעיף 25, בשינויים המחוייבים.

משאלות השותפים

43. בית המשפט יתחשב ככל האפשר בדרישת מקצת השותפים לקיים את השיתוף ביניהם ובשאר משאלותיהם של שותפים.

ניהול ושימוש עד לפירוק

44. בית המשפט רשאי לתת צו זמני בדבר סדרי ניהול המקרקעין והשימוש בהם עד לסיום הליכי הפירוק.

שיתוף בזכויות אחרות

45. הוראות הסימן הקודם והסימן הזה, ככל שהן נוגעות לענין, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על זכויות אחרות במקרקעין כשהן של כמה בני אדם.

הגבלת משך תקפו של עיקול ומחיקתו (תיקון מס' 14) תשנ"ב-1992

157א. (א) עברו עשר שנים מיום שנרשם עיקול, רשאי הרשם למחקר אלא אם כן הוגש לרישום צו להארכת תקפו.

(ב) החליט הרשם למחוק עיקול בתום התקופה כאמור בסעיף קטן (א), ישלח הודעה, לפחות ארבעים וחמישה ימים לפני המחיקה, למי שהעיקול נרשם לזכותו, ככל שמענו ידוע, או יפרסם על כך הודעה בשני עתונים יומיים.

חוק המתנה, תשכ"ח-1968*

1. (א) מתנה היא הקניית נכס שלא בתמורה.
(ב) דבר-המתנה יכול שיהיה מקרקעין, מטלטלין או זכויות.
(ג) מתנה יכול שתהיה בויתורו של הנותן על זכות כלפי המקבל או במחילתו של הנותן על חיוב המקבל כלפיו.
2. מתנה נגמרת בהקניית דבר-המתנה על-ידי הנותן למקבל תוך הסכמה ביניהם שהדבר ניתן במתנה.
3. חזקה על מקבל המתנה שהסכים למתנה, זולת אם הודיע לנותן על דחייתו תוך זמן סביר לאחר שנודע לו עליה.
4. מתנה יכול שתהיה על תנאי ויכול שתחייב את המקבל לעשות מעשה בדבר-המתנה או להימנע מעשותו; נותן המתנה רשאי לדרוש מהמקבל את מילוי החיוב, ורשאי לדרוש זאת מי שהחיוב הוא לזכותו, ואם היה בדבר ענין לציבור – היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו.
5. (א) התחייבות לתת מתנה בעתיד טעונה מסמך בכתב.
(ב) כל עוד מקבל המתנה לא שינה את מצבו בהסתמך על ההתחייבות, רשאי הנותן לחזור בו ממנה, זולת אם ויתר בכתב על רשות זו.
(ג) מלבד האמור בסעיף קטן (ב), רשאי הנותן לחזור בו מהתחייבותו אם היתה החזרה מוצדקת בהתנהגות מחפירה של מקבל המתנה כלפי הנותן או כלפי בן-משפחתו או בהרעה ניכרת שחלה במצבו הכלכלי של הנותן.
6. בעלות בדבר-המתנה עוברת למקבל במסירת הדבר לידו, או במסירת מסמך לידו המזכה אותו לקבלו, ואם היה הדבר ברשות המקבל – בהודעת הנותן למקבל על המתנה; והכל כשאין בדין אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
7. הספר השביעי של המג'לה – בטל.
8. תחילתו של חוק זה ביום ט' בתשרי תשכ"ט (1 באוקטובר 1968); על מתנה, ועל התחייבות לתת מתנה, שנעשו לפני תחילת חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם.

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

* פורסם ס"ח תשכ"ח מס' 529 מיום 28.6.1968 עמ' 102 (ה"ח תשכ"ח מס' 669 עמ' 368).

חוק המכר, תשכ"ח-1968*

פרק א': הוראות כלליות

1. מכר הוא הקניית נכס תמורת מחיר. מהות המכר
2. חוזה להספקת נכס שיש להפיקו או לייצרו, רואים אותו כחוזה מכר, הספקת נכס זולת אם המזמין קיבל עליו לתת את עיקר החמרים הדרושים להפקת הנכס או לייצורו.
3. הוראות חוק זה יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על חליפין. חליפין
4. (א) הוראות חוק זה יחולו על מכר של מטלטלין, ובשינויים המחוייבים – גם על מכר של מקרקעין וזכויות. תחולה
(ב) הוראות חוק זה יחולו כשאין בדין אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון, ובאין כוונה אחרת משתמעת מן ההסכם בין הצדדים.
5. (א) פרטים של חוזה מכר שלא נקבעו בהסכם בין הצדדים יהיו לפי הסכם ונוהג הנוהג שהצדדים להסכם ראו אותו כמקובל עליהם בעסקאות קודמות שביניהם, ובאין נוהג כזה – לפי הנוהג שצדדים סבירים רואים אותו כחל בעסקאות מאותו סוג.
(ב) נזקקו הצדדים לביטויים או לתניות שנוהגים להשתמש בהם בהליכות סחר, יפורשו הביטויים והתניות בהתאם למשמעות הנודעת להם בסחר הנדון.
6. חיוב הנובע מחוזה מכר יש לקיימו בדרך מקובלת ובתום-לב; והוא תום-לב הדין לגבי השימוש בזכות הנובעת מן החוזה.

פרק ב': חיובי הצדדים

סימן א': חיובי המוכר

7. המוכר חייב למסור לקונה את הממכר ולהעביר לו את הבעלות בו. חובת מסירה והעברה
8. (א) מסירת הממכר תהא בהעמדת הממכר לרשות הקונה. מסירה כיצד?
(ב) היה הממכר חלק מתוך צובר של נכסים, תהא המסירה בעשיית כל הדרוש כדי לאפשר את ייחוד הממכר וקבלתו על ידי הקונה.

* פורסם ס"ח תשכ"ח מס' 529 מיום 28.6.1968 עמ' 98 (ה"ח תשכ"ח מס' 660 עמ' 276).

תוקן ס"ח תשל"א מס' 636 מיום 6.8.1971 עמ' 186 (ה"ח תשל"ל מס' 882 עמ' 169) – תיקון מס' 1.

(ג) הוסכם על הובלת הממכר על ידי מוביל, תהא המסירה בהעמדת הממכר לרשות המוביל, ובלבד שהמוביל אחראי כלפי הקונה על פי חוזה ההובלה.

מועד המסירה 9. (א) מקום שהממכר לא נמסר על אתר, תהא המסירה זמן סביר לאחר גמירת החוזה.

(ב) הוסכם על מסירה תוך תקופה פלונית, רשאי המוכר לקבוע את מועד המסירה בתוך אותה תקופה.

(ג) במקרים האמורים בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), על המוכר להודיע לקונה זמן סביר מראש על מועד המסירה.

מקום המסירה 10. (א) המסירה תהא במקום עסקו של המוכר, ובאין למוכר מקום עסק – במקום מגוריו הקבוע.

(ב) ידעו הצדדים בעת גמירת החוזה שבמועד המסירה יימצא הממכר במקום פלוני, תהא המסירה באותו מקום.

(ג) הוסכם על הובלת הממכר על ידי מוביל, תהא המסירה במקום שהוסכם עליו עם המוביל האחראי כאמור בסעיף 8(ג).

אי התאמה 11. המוכר לא קיים את חיוביו, אם מסר –

(1) רק חלק מהממכר או כמות גדולה או קטנה מן המוסכם;

(2) נכס שונה או נכס מסוג או תיאור שונה מן המוסכם;

(3) נכס שאין בו האיקות או התכונות הדרושות לשימוש הרגיל או המסחרי או למטרה מיוחדת המשתמעת מן ההסכם;

(4) נכס שמבחינת סוגו, תיאורו, איכותו או תכונותיו אינו מתאים לדגם או לדוגמה שהוצגו לקונה, זולת אם הוצגו ללא קבלת אחריות להתאמה;

(5) נכס שאינו מתאים מבחינה אחרת למה שהוסכם בין הצדדים.

ידיעה על אי-התאמה 12. אין הקונה זכאי להסתמך על אי-התאמת הממכר כאמור בסעיף 11 (להלן – אי-התאמה) אם ידע עליה בעת גמירת החוזה.

בדיקת הממכר 13. (א) על הקונה לבדוק את הממכר מיד לאחר קבלתו.

(ב) הוסכם על הובלת הממכר, על הקונה לבדוק אותו מיד לאחר שהגיע למקום הייעוד, ואם הועבר הממכר למקום אחר בלי שהקונה בדק אותו והמוכר ידע או היה עליו לדעת על אפשרות של העברה כזאת – מיד לאחר שהגיע הממכר למקום האחר.

(ג) על המוכר לתת לקונה, לפי דרישתו, הזדמנות נאותה לבדוק את הממכר לפני המועדים האמורים בסעיפים קטנים (א) ו-(ב).

14. (א) על הקונה להודיע למוכר על אי-התאמה מיד לאחר מועד הבדיקה לפי סעיף 13 (א) או (ב) או מיד לאחר שגילה אותה, הכל לפי המוקדם יותר.
- (ב) לא הודיע הקונה על אי ההתאמה כאמור בסעיף קטן (א), אין הוא זכאי להסתמך עליה.
15. לא היתה אי-ההתאמה ניתנת לגילוי בבדיקה סבירה, זכאי הקונה להסתמך עליה על אף האמור בסעיף 14, ובלבד שנתן למוכר הודעה עליה מיד לאחר שגילה אותה; אולם במכירת נכס נד אין הקונה זכאי לחזור בו מן החוזה אם נתן הודעה כאמור לאחר שעברו שנתיים ממסירת הממכר, ואין הוא זכאי ליתר התרופות בשל הפרת חוזה אם נתן את ההודעה לאחר שעברו ארבע שנים ממסירת הממכר.
16. היתה אי-ההתאמה נובעת מעובדות שהמוכר ידע או היה עליו לדעת עליהן בעת גמירת החוזה ולא גילה אותן לקונה, זכאי הקונה להסתמך עליה על אף האמור בסעיפים 14 ו-15 או בכל הסכם, ובלבד שנתן למוכר הודעה עליה מיד לאחר שגילה אותה.
17. (א) קונה המודיע על אי-התאמה יפרט אותה פירוט סביר ויתן למוכר הזדמנות נאותה לבדוק את הממכר.
- (ב) ניתנה הודעת אי-התאמה בדרך המקובלת בנסיבות הענין, זכאי הקונה להסתמך עליה אף אם אחרה להגיע לתעודתה או לא הגיעה אליה כלל.
18. (א) המוכר חייב למסור את הממכר כשהוא נקי מכל שעבוד, עיקול וזכות אחרת של צד שלישי.
- (ב) על המוכר להודיע לקונה מיד על כל תביעת זכות לגבי הממכר שידע, או שהיה עליו לדעת עליה, לפני מסירת הממכר.
- סימן ב': חיובי הקונה
19. הקונה חייב לשלם למוכר את המחיר ולקבל את הממכר.
20. (א) לא הוסכם על המחיר או על דרך קביעתו, ישולם המחיר הראוי.
- (ב) נקבע המחיר לפי משקל, יחושב לפי המשקל הנקי.
21. המחיר ישולם במועד מסירת הממכר ובמקום עסקו של המוכר, ובאין למוכר מקום עסק – במקום מגוריו הקבוע.
22. (א) אבד או נתקלקל הממכר לפני שהקונה קיבל אותו, משוחרר הקונה מחיוביו, זולת אם אבד או נתקלקל, מסיבה שאין המוכר אחראי לה, אחרי שהמוכר עשה את המוטל עליו למסירתו והקונה הפר את חובתו לקבלו.
- (ב) הוסכם על הובלת הממכר והמוכר מסרו למוביל האחראי כאמור בסעיף 8(ג), אין הקונה משוחרר מחיוביו אם אבד או נתקלקל הממכר אחרי שנמסר למוביל מסיבה שאין המוכר אחראי לה.

סימן ג': הוראות משותפות למוכר ולקונה

23. חובת המוכר למסור את הממכר וחובת הקונה לשלם את מחירו הם חיובים מקבילים שיש לקיימם בד בבד. חיובים מקבילים
24. הוצאות מסירת הממכר יחולו על המוכר; הוצאות קבלת הממכר יחולו על הקונה. הוצאות מסירה וקבלה
25. הוציא צד אחד הוצאות החלות על הצד השני, זכאי הוא להחזרתן בצירוף ריבית עליהן בשיעור המלא לפי חוק פסיקת ריבית, תשכ"א-1961, מיום הוצאתן ועד יום החזרתן. החזרת הוצאות
26. הוראות חוק זה בענין מסירת הממכר וקבלתו כוחן יפה גם לגבי מסירה וקבלה של המסמכים המתייחסים לממכר. מסמכים המתייחסים לממכר

פרק ג': תרופות

27. הוראות פרק זה באות להוסיף על כל דין אחר בענין התרופות בשל הפרת חוזה. הוראה כללית
28. הפר המוכר חיוב כאמור בסעיף 11 ולא תיקן את הדבר תוך זמן סביר אחרי שהקונה נתן לו הודעה על כך, ואין הקונה רוצה לתבוע את ביצוע החוזה או לחזור בו ממנו, זכאי הוא לנכות מן הממכר את הסכום שבו פחת שווי הממכר עקב אי-ההתאמה לעומת שווי לפי החוזה. ניכוי מהמחיר
29. מסר המוכר לקונה נכסים בכמות יתירה על המוסכם, והכמות היתירה ניתנת להפרדה ללא הוצאות או טרחה בלתי סבירות, אין הקונה זכאי לחזור בו בשל כך מן החוזה, אלא זכאי הוא, תוך זמן סביר, להודיע למוכר שהוא דוחה את הכמות היתירה; לא עשה כן, ישלם את מחירה לפי השיעור המוסכם. דין כמות עודפת
30. (א) ניתנה לקונה הזכות לקבוע מידה, מנין, משקל או נתונים אחרים הנוגעים לממכר או לתנאי המכר, והקונה לא קבעם תוך הזמן המוסכם בחוזה, ובאין זמן מוסכם – תוך זמן סביר אחרי שקיבל דרישה לכך מאת המוכר, זכאי המוכר, תוך זמן סביר, לחזור בו מן החוזה כאילו הופר או לקבוע נתונים אלה בעצמו בהתחשב בצרכיו של הקונה במידה שהם ידועים לו. מכירה על-פי מפרט
- (ב) קבע המוכר נתונים כאמור והודיע על כך לקונה, תהא קביעתו מחייבת, זולת אם קבע הקונה את הנתונים מיד לאחר שקיבל את ההודעה.
31. (א) למוכר תהא זכות עכבון על הממכר כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן הקונה עקב עסקת המכר; וכן תהא זכות עכבון לקונה כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המוכר, אם קיבל את הממכר ועליו להחזירו למוכר. זכות עכבון
- (ב) מי שיש לו זכות עכבון לפי סעיף קטן (א) זכאי לדחות את הובלת הממכר או לשמור לעצמו את הזכות לשלוט בו תוך כדי הובלתו ולמנוע את קבלתו על ידי הצד השני.
32. חובות שהצדדים חבים זה לזה עקב עסקת מכר אחת ניתנים לקיזוז. קיזוז

פרק ד': שונות

33. הבעלות בממכר עוברת לקונה במסירתו, אם לא הסכימו הצדדים על מועד אחר או על דרך אחרת להעברת הבעלות. העברת הבעלות
34. נמכר נכס נד על ידי מי שעוסק במכירת נכסים מסוגו של הממכר והמכירה היתה במהלך הרגיל של עסקיו, עוברת הבעלות לקונה נקיה מכל שעבוד, עיקול וזכות אחרת בממכר אף אם המוכר לא היה בעל הממכר או לא היה זכאי להעבירו כאמור, ובלבד שהקונה קנה וקיבל אותו לחזקתו בתום-לב. תקנת השוק
- 34א. נמכר נכס על ידי בית משפט, לשכת הוצאה לפועל או רשות אחרת על פי דין, עוברת הבעלות לקונה נקיה מכל שעבוד, עיקול וזכות אחרת בנכס, חוץ מזכות שלפי תנאי המכירה אינה מתבטלת ומזכות שאינה משמשת ערובה לחיוב כספי. מכירה על ידי רשות (תיקון מס' 1) תשל"א-1971
- 34ב. שעבוד, עיקול וזכות אחרת בנכס המשמשים ערובה לחיוב כספי ולפי סעיפים 34 או 34א אין להיזקק להם נגד הקונה, יחולו על הפדיון מן המכירה. תחולת זכויות על הפדיון (תיקון מס' 1) תשל"א-1971
35. בפקודת הנזיקין [נוסח חדש], בסעיף 53 במקום הקטע המתחיל "בתום-לב בשוק חפשי" ועד סוף הסעיף יבוא "בתום-לב בהתאם לסעיף 34 לחוק המכר, תשכ"ח-1968". תיקון פקודת הנזיקין [נוסח חדש]
36. הספר הראשון של המג'לה – בטל. ביטול
37. תחילתו של חוק זה ביום ט' בתשרי תשכ"ט (1 באוקטובר 1968); על מכר שנעשה לפני תחילתו של חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם. תחילה והוראת מעבר

לוי אשכול
ראש הממשלה

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

שניאור זלמן שזר

נשיא המדינה

חוק המכר (דירות), תשל"ג-1973*

1. בחוק זה –
 "דירה" – חדר או מערכת חדרים שנועדו למגורים, לעסק או לכל צורך אחר;
 "הוראות תחזוקה ושימוש" – הוראות תחזוקה ושימוש, ככל הנדרש, לעניין הדירה או כל דבר שבה, הרכוש המשותף כמשמעותו בחוק המקרקעין ומיתקניו, וכן בדבר תכונות מיוחדות של הדירה או כל דבר שבה;
 "חוק המקרקעין" – חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969;
 "מכירה" – לרבות החכרה לתקופה של עשרים וחמש שנים או יותר, לרבות התחייבות למכור או להחכיר כאמור או לגרום שיימכר או יוחכר כאמור, ולרבות פעולה באיגוד כמשמעותה בחוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963;
 "מוכר" – מי שמוכר דירה שבנה או שהוא עתיד לבנות בעצמו או על ידי אדם אחר על קרקע שלו או של זולתו, על מנת למכרה, לרבות מי שמוכר דירה שקנה אותה, על מנת למכרה, מאדם שבנה או עתיד לבנות אותה כאמור, למעט מוכר דירה שלא בנה אותה בעצמו ולא קיבל מהקונה תמורה בעד מכירתה;
 "קונה" – מי שרוכש דירה ממוכר;
 "קונה משנה" – מי שרוכש דירה מקונה וכן חליפיו וחליפי הקונה;
 "תקנות הבניה" – תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאים ואגרות), תשל"ל-1970;
 "תקן", "תקן רשמי" – כמשמעותם בחוק התקנים, תשי"ג-1953;
 "השר" – שר הבינוי והשיכון.
- (תיקון מס' 5) תשע"א-2011
 (תיקון מס' 5) תשע"א-2011
 (תיקון מס' 2) תש"ו-1990
 (תיקון מס' 5) תשע"א-2011

* פורסם ס"ח תשל"ג מס' 706 מיום 20.7.1973 עמ' 196.

- תוקן ס"ח תשל"ה מס' 754 מיום 2.1.1975 עמ' 35 (ה"ח תשל"ד מס' 1140 עמ' 282) – תיקון מס' 1.
 ס"ח תש"ן מס' 1327 מיום 2.8.1990 עמ' 184 (ה"ח תש"ן מס' 1996 עמ' 204) – תיקון מס' 2 [במקור מס' 3].
 ס"ח תשס"ב מס' 1856 מיום 10.7.2002 עמ' 474 (ה"ח תשס"ב מס' 3046 עמ' 115) – תיקון מס' 3 [במקור מס' 4] בסעיף 3 לחוק המקרקעין (תיקון מס' 24), תשס"ב-2002; ר' סעיף 4 לענין תחילה ותחילה.
 ס"ח תשס"ט מס' 2209 מיום 10.8.2009 עמ' 328 (ה"ח הממשלה תשס"ט מס' 436 עמ' 348, 514) – תיקון מס' 4 בסעיף 30 לחוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 7), תשס"ט-2009; תחילתו ביום 1.1.2010.
 ס"ח תשע"א מס' 2293 מיום 6.4.2011 עמ' 778 (ה"ח הממשלה תשס"ז מס' 263 עמ' 140) – תיקון מס' 5.

2. (א) המוכר דירה חייב לצרף לחוזה המכר מפרט והוראות תחזוקה ושימוש.
- (1א) המוכר יצרף לחוזה המכר, בעת חתימתו, את המפרט וכן את הוראות התחזוקה והשימוש שתומות בידי; לא היו בידי המוכר בעת חתימת החוזה כל הפרטים הדרושים לקביעת הוראות התחזוקה והשימוש, ימסור את ההוראות האמורות לקונה כשהן שתומות בידי בעת העמדת הדירה לרשותו.
- (ב) כל תיקון במפרט טעון חתימת שני הצדדים.
3. (א) המפרט יהיה בטופס שקבע השר בצו שהובא לידיעת ועדת הכלכלה של הכנסת לפני פרסומו ברשומות; צו כאמור יכול שיהיה כללי או לסוג של דירות ותחילתו תהא בתום שלושה חדשים מיום פרסומו ברשומות, זולת אם נקבע בו לכך מועד מאוחר יותר.
- (ב) המפרט יכול שיתייחס, בנוסף על הדירה הנמכרת, גם לחלקים אחרים של הבנין שבו נמצאת הדירה, למעט דירות אחרות, ולקרקע שעליה עומד הבנין, הכל כפי שנקבע בצו.
- (ג) על המוכר למלא את כל הפריטים במפרט במפורט ובמדויק, ואם פריט פלוני אינו חל בנסיבות הענין, על המוכר לציין זאת לגביו.
- (ד) היה פריט שבמפרט מתייחס לדבר שנקבע בתקנות הבניה או בתקן, יכול שהטופס ימולא על ידי הפניה לאותן תקנות הבניה או לאותו תקן.
4. (א) המוכר לא קיים את חיוביו כלפי הקונה או קונה המשנה אם התקיים אחד מאלה:
- (1) הדירה או כל דבר שבה (להלן – הדירה) שונים מן האמור במפרט, בתקן רשמי או בתקנות הבניה;
- (2) תוך תקופת הבדק התגלתה אי-התאמה בדירה, זולת אם הוכיח המוכר שאי-ההתאמה נגרמה בשל מעשה או מחדל של הקונה או קונה המשנה;
- (3) תוך תקופת האחריות התגלתה בדירה אי-התאמה והקונה או קונה המשנה הוכיח שמקורה בתכנון, בעבודה או בחומרים;
- (4) בתוך תקופה של 20 שנים שתחילתה בעת העמדת הדירה לרשות הקונה בידי המוכר (להלן – תקופת הבדק לאי-התאמה יסודית), התגלתה אי-התאמה יסודית, זולת אם הוכיח המוכר שאי-ההתאמה היסודית נגרמה בשל מעשה או מחדל של הקונה או קונה המשנה;
- (5) התגלתה אי-התאמה יסודית, אף לאחר תקופת הבדק לאי-התאמה יסודית, והקונה הוכיח שמקורה בתכנון, בעבודה או בחומרים;
- (6) המוכר לא מסר לקונה הוראות תחזוקה ושימוש.
- (ב) אי-קיום חיוב כאמור בסעיף קטן (א) יראו כאי-התאמה כמשמעותה בחוק המכר, תשכ"ח-1968.
- (ג) לענין סעיף זה –

חובת מסירת מפרט
והוראות תחזוקה
ושימוש
(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

פריט המפרט
(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

(תיקון מס' 2)
תש"ל-1990

אי-התאמה
(תיקון מס' 2)
תש"ל-1990

(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

"אי-התאמה יסודית" – אי-התאמה בחלקי הבנין הנושאים ומעבירים עומסים מכל סוג לקרקע הנושאת את הבנין והנוגעת להבטחת יציבותו ולבטיחותו;

"תקופת בדק" – תקופה הקבועה בתוספת, שתחילתה בעת העמדת הדירה לרשות הקונה;

"תקופת אחריות" – תקופה של שלוש שנים שתחילתה בתום תקופת הבדק.

4א. (א) הקונה או קונה המשנה יהיה זכאי להסתמך על אי-התאמה –
(1) שניתן היה לגלותה בעת העמדת הדירה לרשות הקונה, אם הודיע עליה הקונה או קונה המשנה למוכר בתוך שנה ממועד העמדת הדירה לרשות הקונה;

הודעה על אי-התאמה או אי-התאמה יסודית (תיקון מס' 2) תש"ן-1990 (תיקון מס' 5) תשע"א-2011

(2) שלא ניתן היה לגלותה בבדיקה סבירה בעת העמדת הדירה לרשותו אם הודיע עליה למוכר תוך זמן סביר לאחר שגילה אותה.

(ב) הקונה או קונה המשנה יהיה זכאי להסתמך על אי-התאמה יסודית שלא היה ניתן לגלותה בבדיקה סבירה בעת העמדת הדירה לרשותו, אם הודיע עליה למוכר בתוך זמן סביר לאחר שגילה אותה.

(תיקון מס' 5) תשע"א-2011

4ב. (א) התגלתה אי-התאמה או אי התאמה יסודית הניתנות לתיקון, על הקונה או קונה המשנה לתת למוכר הזדמנות נאותה לתקנה, ועל המוכר לתקנה תוך זמן סביר.

זכות תיקון אי-התאמה (תיקון מס' 2) תש"ן-1990 (תיקון מס' 5) תשע"א-2011

(ב) חזרה והתגלתה אי-ההתאמה או אי-ההתאמה היסודית לאחר שהמוכר תיקן אותה פעם אחת או יותר במשך שנתיים שתחילתן במועד הודעת הקונה או קונה המשנה בדבר אי-ההתאמה או אי-ההתאמה היסודית, או שתיקונה של אי-ההתאמה או אי-ההתאמה היסודית דחוף והמוכר לא תיקן אותה בתוך זמן סביר ממועד הודעת הקונה או קונה המשנה כאמור, רשאי הקונה או קונה המשנה לתקנה והמוכר יישא בהוצאות התיקון.

5. (א) מוכר שלא מסר לקונה מפרט בהתאם לסעיף 2, יראוהו, על אף האמור בחוזה המכר, כמי שהתחייב למסור את הדירה לקונה כשכל דבר שצריך היה לפרט במפרט הוא באיכות גבוהה בהתחשב בנסיבות העניין.

מוכר שלא מסר מפרט (תיקון מס' 5) תשע"א-2011

(ב) מסר המוכר לקונה מפרט שאינו ממלא אחרי הוראות סעיף 3, יחולו הוראות סעיף קטן (א) על הדברים שלגביהם המפרט אינו ממלא אחרי אותן הוראות.

(ג) דבר שסעיף זה חל עליו, חובת ההוכחה שהיה באיכות גבוהה בהתחשב בנסיבות העניין – על המוכר.

(תיקון מס' 5) תשע"א-2011

5א. (א) לא העמיד המוכר את הדירה לרשות הקונה לאחר שחלפו שישים ימים מתום המועד הקבוע לכך בחוזה המכר (בסעיף זה – המועד החוזי), זכאי הקונה לפיצויים, בלא הוכחת נזק, בסכום כמפורט להלן, בעבור כל חודש או חלק ממנו מהמועד החוזי ועד להעמדת הדירה לרשותו, או לפיצויים בסכום שהוסכם עליו בחוזה המכר בשל איחור במסירת הדירה, לפי הגבוה:

פיצוי בשל איחור במסירה (תיקון מס' 5) תשע"א-2011

(1) סכום השווה לדמי שכירות של דירה דומה בגודלה ובמיקומה כשהם מוכפלים ב-1.5 – בעבור תקופה שתחילתה במועד החוזי וסיומה בתום שמונה חודשים מאותו מועד;

(2) סכום השווה לדמי שכירות של דירה דומה בגודלה ובמיקומה כשהם מוכפלים ב-1.25 – בעבור תקופה שתחילתה תשעה חודשים לאחר המועד החוזי ואילך.

(ב) הפיצויים הקבועים בסעיף זה ישולמו בתום כל חודש בעד אותו חודש; הפיצויים בעד שישים הימים שתחילתם במועד החוזי ישולמו בתום שישים הימים האמורים.

(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), הצדדים לחוזה המכר רשאים להסכים כי הסעיפים הקטנים האמורים לא יחולו על איחור במסירה שנגרם כתוצאה מנסיבות שאינן בשליטת המוכר ושהסיכון להתרחשותן ולתוצאותיהן אינו מוטל עליו.

6. (א) המוכר דירה בבית משותף או בבית המיועד להירשם כבית משותף והתקנון שחל על הבית או שבדעתו להחיל על הבית מבטל או משנה הוראה של התקנון המצוי המתייחסת לענין מן הענינים המנויים להלן, חייב לכלול במפרט או לצרף לחוזה המכר פרטים על אותו ענין; ואלה הענינים:

(1) הוצאת חלק מהרכוש המשותף;

(2) שיעורו של החלק ברכוש המשותף הצמוד לדירה;

(3) שיעור ההשתתפות בהוצאות הבית המשותף ובשירותים המחוייבים בקשר אליו;

(4) סדרי קבלת החלטות בדבר ניהול הבית המשותף;

(5) כל ענין אחר שקבע שר השיכון בצו בדרך האמורה בסעיף 3(א).

(ב) מוכר שלא מסר פרטים על ענין מהענינים המנויים בסעיף קטן (א) יראוהו, על אף האמור בחוזה המכר, כמי שהתחייב שהוראות התקנון המצוי לגבי אותו ענין יחולו על הבית המשותף.

(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

(ג) המונחים בסעיף זה ובסעיף 6 יפורשו לפי משמעותם בחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969.

א.6 (א) בסעיף זה –

"חוזה מכר" – לרבות המפרט וחווה נספח לענין מתחזק;

"מתחזק" – כמשמעותו בסעיף 71(ב)(1) לחוק המקרקעין, תשכ"ט-

1969.

(ב) לא יקבע מוכר בחוזה המכר או בתקנון, כי הניהול וההחזקה התקינה של הרכוש המשותף, כולם או רובם, יתבצעו על ידי מתחזק, אלא אם כן נכללו בחוזה המכר פרטים הנוגעים למתחזק, לרבות זהותו ותנאי ההתקשרות עמו.

(ג) תוקפה של תניה בחוזה ההתקשרות הראשון עם מתחזק לפי סעיף קטן (א), השוללת או המגבילה את הזכות של נציגות הבית המשותף או של

קביעת מתחזק
(תיקון מס' 3)
תשס"ב-2002

בעלי הדירות להביא את החוזה לסיום, אין כוחו יפה לתקופה העולה על שלוש שנים מיום תחילת הניהול וההחזקה על ידי המתחזק, אלא אם כן החליטו בעלי הדירות בבית המשותף, ברוב הקבוע בסעיף 71(ב)(1) לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, להאריך את תוקף חוזה ההתקשרות, בתום שלוש השנים האמורות, לתקופה שתקבע על ידם.

6ב. (א) המוכר דירה בבית הניתן לרישום בפנקס בתים משותפים כאמור בסעיף 142 לחוק המקרקעין, חייב לעשות את כל אלה:

(1) לבצע את כל הפעולות ולקיים את כל החיובים המוטלים עליו בקשר לרישום בפנקסי המקרקעין של חלוקה ואיחוד של הקרקע שבה נמצאת הדירה, במועד המוקדם ביותר האפשרי;

(2) לגרום לרישום הבית בפנקס בתים משותפים לא יאוחר מתום שנה ממועד רישום בפנקסי המקרקעין של החלוקה והאיחוד של הקרקע כאמור בפסקה (1) או ממועד העמדת הדירה לרשות הקונה, לפי המאוחר;

(3) לגרום לרישום זכויות הקונה בדירה בפנקס בתים משותפים לא יאוחר מתום שישה חודשים ממועד רישום הבית בפנקס הבתים המשותפים או ממועד העמדת הדירה לרשות הקונה, לפי המאוחר.

(ב) המוכר דירה בבית שאינו ניתן לרישום בפנקס בתים משותפים כאמור בסעיף קטן (א), חייב לבצע ולקיים את האמור בפסקה (1) של אותו סעיף קטן ולגרום לרישום זכויות הקונה בדירה בפנקסי המקרקעין לא יאוחר מתום שישה חודשים ממועד הרישום בפנקסי המקרקעין של החלוקה והאיחוד של הקרקע כאמור בפסקה (1) או ממועד העמדת הדירה לרשות הקונה, לפי המאוחר.

(ג) בחישוב תקופות הרישום האמורות בסעיף זה לא יבואו במניין תקופות שהמוכר הוכיח לגביהן כי העיכוב בביצוע הרישום נגרם עקב נסיבות שלא בשליטתו והוא לא יכול היה למנוע את קיומן.

7. חוק זה אינו גורע מזכויות הקונה או קונה המשנה הניתנות לו לפי כל דין.

7א. (א) אין להתנות על הוראות חוק זה, אלא לטובת הקונה או קונה המשנה.

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), ויתור, לרבות בכתב, על זכויות מצד הקונה או קונה המשנה בקשר לאי-התאמה או אי-התאמה יסודית, המהווה תנאי להעברת זכויות מקונה לקונה משנה, לביצוע תיקונים בדירה או להעמדת הדירה לרשות הקונה – בטל.

8. (א) דין המדינה כמוכר כדין כל מוכר אחר.

(ב) לא יראו את רשות מקרקעי ישראל או גופים המיוצגים על ידיה כמוכרת לענין חוק זה מחמת זה שקיבלה מהקונה או מקונה המשנה דמי שכירות בעד הדירה.

רישום זכויות
(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

שמירת זכויות
(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011
התניה – לטובת הקונה
או קונה המשנה
(תיקון מס' 2)
תש"ן-1990
(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

דין המדינה
(תיקון מס' 4) תשס"ט-
2009
(תיקון מס' 5) תשע"א-
2011

9. לענין חוק זה, המוכר דירה שהיתה תפוסה בידי אחר פחות משנה מיום גמר בנייתה או שהוא עצמו גר בה פחות מששה חדשים מיום גמר בנייתה, חזקה שבנה או רכש אותה על מנת למכרה, זולת אם הוכח היפוכו של דבר.
10. מי שביוצעין לא מילא אחרי הוראות סעיפים 2(א) או 1א), 3 או 6, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
11. (א) הוראות חוק זה לא יחולו –
 (1) על דירה בבנין שבנייתו נסתיימה לפני תחילתו של חוק זה;
 (2) על דירה שחוזה המכר לגביה נכרת לפני תחילתו של חוק זה.
- (ב) חוק המכר (דירות) (תיקון מס' 3), תש"ן-1990, לא יחול על דירה בבנין שבנייתו נסתיימה או שחוזה המכר לגביה נכרת לפני פרסומו (להלן – יום הפרסום); על דירה כאמור יחולו הוראות חוק המכר (דירות), תשל"ג-1973, כנוסחו ערב יום הפרסום.
- (ג) חוק המכר (דירות) (תיקון מס' 5), התשע"א-2011 (בסעיף קטן זה – תיקון מס' 5), לא יחול על דירה בבנין שבנייתו הסתיימה או שחוזה המכר לגביה נכרת לפני תחילתו של תיקון מס' 5; על דירה כאמור יחולו הוראות חוק המכר (דירות), התשל"ג-1973, כנוסחו ערב יום התחילה של תיקון מס' 5.
12. תחילתו של סעיף 6 ביום ה' בתשרי תשל"ד (1 באוקטובר 1973); יתר הוראות חוק זה תחילתן ביום י"ח בטבת תשל"ה (1 בינואר 1975).
13. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו; תקנות כאמור יובאו לידיעת ועדת הכלכלה של הכנסת לפני פרסומן ברשומות.
- תוספת**
 (סעיף 4)
- (1) ליקוי במוצרי מסגרות ונגרות, לרבות אלומיניום ופלסטיק – שנתיים;
 (2) ליקוי בריצוף וחיפוי פנים לרבות שקיעות ושחיקה – שנתיים;
 (3) כשל בתפקוד ובעמידות של מכונות ודוודים – שלוש שנים;
 (4) ליקוי בפיתוח חצר, לרבות שקיעות, בין השאר של מרצפות בקומת קרקע, בחניות, במדרכות ובשבילים בשטח הבניין, וכן ליקויים במשטחים מחומרי גימור שונים – שלוש שנים; לענין זה, "פיתוח חצר" – לרבות שבילים, משטחים, קירות, גדרות, רכיבים בנויים ומערכות, ובכלל זה מערכות מים, ביוב, ניקוז, חשמל, תאורה ותקשורת;
 (5) כשל בתפקוד ובעמידות של מרכיבי מערכות הבידוד התרמי – שלוש שנים;
 (6) כשל במערכות צנרת, לרבות מים, מערכת הסקה ומרזבים, דלוחין וביוב – ארבע שנים; לענין זה, "כשל" – לרבות נזילות;
 (7) כשל באיטום המבנה, לרבות בחללים תת-קרקעיים, בקירות, בתקרות ובגגות, לרבות גגות קלים עם סיכוך – ארבע שנים;
 (8) סדקים ברוחב גדול מ-1.5 מ"מ ברכיבים לא נושאים – חמש שנים;

(9) התנתקות, התקלפות או התפוררות של חיפויי חוץ – שבע שנים ;

(10) כל אי-התאמה אחרת שאינה אי-התאמה יסודית – שנה אחת.

בתוספת זו –

”כשל” – כישלון מלא או חלקי בתפקוד המוצר או המערכת ;

”ליקוי” – ליקוי בתפקוד ובעמידות המוצר או המערכת, לרבות אי-שמירה על יציבות, שלמות, איכות ומראה, הן של כל מרכיב בנפרד והן של המכלול.

זאב שרף

שר השיכון

גולדה מאיר

ראש הממשלה

אפרים קציר

נשיא המדינה

חוק המיטלטלין, תשל"א-1971*

1. בחוק זה, "מיטלטלין" נכסים מוחשיים, חוץ ממקרקעין. הגדרות
2. הבעלות במיטלטלין היא הזכות להחזיק ולהשתמש בהם ולעשות בהם כל דבר וכל עסקה, בכפוף להגבלות לפי דין או לפי הסכם. בעלות
3. מיטלטלין שאין להם בעל יכול כל אדם, בכפוף לכל דין, לרכוש את הבעלות בהם בתפישתם תוך כוונה לזכות בהם. זכיה מן ההפקר
4. (א) נתחברו או נתערבבו מיטלטלין של אחד עם מיטלטלין של אחר עד שאין לזהותם או להפרידם, או שהפרדתם היתה כרוכה בנזק בלתי סביר או בהוצאות בלתי סבירות (להלן מיטלטלין מחוברים), יהיו המיטלטלין המחוברים בבעלותם המשותפת של שניהם כל אחד בשיעור שווים של המיטלטלין ערב החיבור. חיבור וערבוב
- (ב) היו מיטלטלי האחד עיקר ומיטלטלי האחר טפל, תעבור הבעלות במיטלטלין הטפלים לידי בעל המיטלטלין העיקריים, והוא חייב לשלם לחברו את הסכום שזכה בו ברכישת המיטלטלין הטפלים.
- (ג) הוראות סעיף זה יחולו באין הסכם אחר בין הצדדים; אין בהן כדי לגרוע מזכות לפיצויים או מתרופה אחרת בשל החיבור.
5. (א) היו המיטלטלין של אחד הבעלים המשותפים האמורים בסעיף 4 (א) משועבדים ערב החיבור, יחול השעבוד על חלקו במיטלטלין המחוברים. דין שעבוד במיטלטלין מחוברים
- (ב) היו המיטלטלין העיקריים האמורים בסעיף 4 (ב) משועבדים ערב החיבור, יחול השעבוד גם על המיטלטלין שהבעלות בהם עברה לפי אותה הוראה; היו המיטלטלין הטפלים משועבדים, יחול השעבוד על החיוב שחב בו בעל המיטלטלין העיקריים.
- (ג) נתחלף משכון מכוח סעיף זה, על הצדדים לעשות, לפי דרישת הנושה, את הפעולות הדרושות לפי חוק המשכון, תשכ"ז-1967, כדי שכוחו של המשכון יהא יפה כלפי נושים אחרים של החייב.
- (ד) לענין סעיפים קטנים (א) ו-(ב) דין עיקול כדין שעבוד.
6. הוראות סעיפים 4 ו-5 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם כשאדם גורם בעבודתו לשינוי במיטלטלין של אחר; במקרה זה יראו את שווי העבודה כשוים של מיטלטלין. עיבוד

* פורסם ס"ח תשל"א מס' 636 מיום 6.8.1971 עמ' 184 (ה"ח תשל"ל מס' 882 עמ' 165).

ת"ט ס"ח תשל"ב מס' 646 מיום 28.1.1972 עמ' 34.

תוקן ס"ח תשנ"ה מס' 1507 מיום 2.3.1995 עמ' 138 (ה"ח תשנ"ד מס' 2293 עמ' 553) – תיקון מס' 1 בסעיף 2 לחוק המקרקעין (תיקון מס' 17), תשנ"ה-1995.

7. הבעלות במיטלטלין פוקעת כשבעלם מוציאם משליטתו תוך כוונה להפקירם. הפקרה
8. סעיפים 15 עד 20 לחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969, יחולו גם על הגנת הבעלות וההחזקה במיטלטלין. הגנת הבעלות וההחזקה
9. (א) מיטלטלין שהם של כמה בעלים, בעלותו של כל אחד מהם לפי חלקו בשיתוף מתפשטת על מלוא המיטלטלין ואין לשום שותף חלק מסויים בהם. שיתוף
 (ב) חלקיהם של כל אחד מהשותפים במיטלטלין, חזקה שהם שווים.
 (ג) הסכם בין השותפים בדבר ניהול המיטלטלין המשותפים והשימוש בהם ובדבר זכויות השותפים וחובותיהם בכל הנוגע למיטלטלין (להלן – הסכם שיתוף) כוחו יפה גם כלפי אדם שנעשה שותף לאחר מכן וכלפי כל אדם אחר, ובלבד שהשותף או האחר ידע או היה עליו לדעת על קיום ההסכם ותנאיו.
 (ד) הקנה אחד השותפים לאדם אחר זכות בחלקו במיטלטלין המשותפים, עליו להודיע על כך לשאר השותפים, ואם נעשה הסכם שיתוף, עליו להודיע לאדם האחר על קיום ההסכם ותנאיו.
 (ה) באין הוראות אחרות בהסכם שיתוף יחולו הוראות סעיפים 30 עד 33, 34(א), 35 ו-36 לחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969, גם על השיתוף במיטלטלין. פירוק השיתוף
10. (א) כל שותף זכאי בכל עת לדרוש פירוק השיתוף; היתה בהסכם שיתוף תניה השוללת או מגבילה זכות זו, רשאי בית המשפט לצוות על פירוק השיתוף, על אף התניה, אם נראה לו הדבר צודק בנסיבות הענין.
 (ב) פירוק השיתוף יהיה על פי הסכם בין השותפים, ובאין הסכם – על פי צו בית המשפט, ורשאי בית המשפט לצוות על חלוקת המיטלטלין בעין, או על מכירתם וחלוקת הפדיון, או על דרך אחרת של פירוק השיתוף הנראית לו יעילה וצודקת יותר בנסיבות הענין.
 (ג) מכירת המיטלטלין על-פי צו בית המשפט תהיה בדרך שנמכרים מיטלטלין מעוקלים בהוצאה לפועל, זולת אם הורה בית המשפט על דרך אחרת הנראית לו יעילה וצודקת יותר בנסיבות הענין. פירוק שיתוף בזכויות של בני זוג בדירת מגורים (תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995
- 10א. החליט בית המשפט לפי סעיף 10, ליתן צו לפירוק השיתוף בזכויות של בני זוג בדירה המשמשת להם למגורים, לא יורה על ביצועו והפירוק יעוכב, כל עוד לא נוכח בית המשפט כי לילדי בני הזוג הקטינים ולבן הזוג המחזיק בהם, יחדיו, נמצא הסדר מגורים אחר המתאים לצרכיהם, לרבות הסדר ביניים למגורים זמניים המתאים לצרכיהם, לתקופה שיקבע. עייכבון
11. (א) עיכבון הוא זכות על פי דין לעכב מיטלטלין כערובה לחיוב עד שיסולק החיוב.
 (ב) עלה שווי המיטלטלין המעוכבים על שווי החיוב במידה בלתי סבירה, זכאי החייב לשחרור מקצת המיטלטלין אם הם ניתנים להפרדה לחלקים.

- (ג) החייב זכאי לשחרר את המיטלטלין מן העיכבון במתן ערובה מספקת אחרת לסילוק החיוב.
- (ד) הוציא הנושה מרצונו את המיטלטלין המעוכבים משליטתו, יפקע העיכבון.
- (ה) מקום שיש עיכבון במקרקעין, יחולו הוראות סעיף זה גם עליו; כן יחולו הוראות סעיף זה על עיכבון על פי הסכם, כשאינן בהסכם הוראות אחרות לענין הנדון.
12. התחייב אדם להקנות לחברו בעלות או זכות אחרת במיטלטלין, ולפני שמסר לו את המיטלטלין או הקנה לו את הזכות חזר והתחייב עם אדם אחר בהקניה נוגדת, זכותו של הראשון עדיפה, אך אם השני התקשר בעסקה וקיבל את המיטלטלין או את הזכות בתום לב ובתמורה – זכותו עדיפה.
13. (א) הוראות חוק זה יחולו, ככל שהדבר מתאים לענין ובשינויים המחוייבים, גם על זכויות.
- (ב) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
14. בסעיף 3 לחוק נכסי המדינה, תשי"א-1951, ברישה, במקום "נכס המצוי" יבוא "נכס מקרקעין המצוי".
15. בסעיף 1 לפקודת הפרשנות, במקום הגדרת "מיטלטלין" או "טובין" יבוא:
- "מיטלטלין" או "טובין" – נכסים מוחשיים, חוץ ממקרקעין; אולם מקום שהמלה "מיטלטלין" או "טובין" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת חוק המיטלטלין, תשל"א-1971, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אילולא החוק האמור;".
16. הספר השמיני והספר העשירי של המג'לה – בטלים.
17. חוק זה תחילתו ביום י"ד בטבת תשל"ב (1 בינואר 1972).
- ביטול
תחילה
ת"ט תשל"ב-1972
- יעקב ש' שפירא
שר המשפטים
- גולדה מאיר
ראש הממשלה
- שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979*

1. (א) מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן – הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן – המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה – לשלם לו את שווייה.
- (ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המזכה או בדרך אחרת.
2. בית המשפט רשאי לפטור את הזוכה מחובת ההשבה לפי סעיף 1, כולה או מקצתה, אם ראה שהזכיה לא היתה כרוכה בחסרון המזכה או שראה נסיבות אחרות העושות את ההשבה בלתי צודקת.
3. הזוכה רשאי לנכות ממה שעליו להשיב אה מה שהוציא או התחייב להוציא או השקיע באופן סביר להשגת הזכיה.
4. מי שפרע חובו של אדם אחר בלי שהיה חייב לכך כלפיו, אינו זכאי להשבה אלא אם לא היתה לזוכה סיבה סבירה להתנגד לפרעון החוב, כולו או מקצתו, ואינו זכאי להשבה זו אלא כדי מה שנתן לפרעון החוב.
5. (א) מי שעשה בתום לב ובסבירות פעולה לשמירה על חייו, שלמות גופו, בריאותו, כבודו או רכושו של אדם אחר, בלי שהיה חייב לכך כלפיו, והוציא או התחייב להוציא הוצאות בקשר לכך, חייב הזוכה לשפותו על הוצאותיו הסבירות, כולל חיוביו כלפי צד שלישי, ואם נגרמו למזכה עקב הפעולה נזקי רכוש, רשאי בית המשפט לחייב את הזוכה בתשלום פיצויים למזכה, אם ראה שמן הצדק לעשות כן בנסיבות הענין.
- (ב) לענין החיוב בפיצויים לפי סעיף קטן (א) דין מי שנכסיו שימשו לשמירת הערכים האמורים כדין מי שעשה פעולה לשמירתם.
- (ג) אין חובת שיפוי או פיצוי לפי סעיף זה על זוכה שהתנגד לפעולה או לשימוש בנכסים או לשיעור ההוצאות או שהיתה לו סיבה סבירה להתנגד להם, זולת אם הפעולה או השימוש בנכסים היו לשמירה על חייו, שלמות גופו או בריאותו.
6. (א) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון ואין הסכם אחר בין הצדדים.
- (ב) חוק זה יחול גם על המדינה.
- (ג) אין בחוק זה כדי לגרוע מתרופות אחרות.
7. סעיף 3 לחוק לתיקון דיני הנזיקין האזרחיים (הטבת נזקי גוף), תשכ"ד-1964 – בטל.

שמואל תמיר
שר המשפטים

מנחם בגין
ראש הממשלה

יצחק נבון
נשיא המדינה

* פורסם ס"ח תשל"ט מס' 924 מיום 1.2.1979 עמ' 42 (ה"ח תשל"ח מס' 1353 עמ' 267).

חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973*

פרק א': כריתת החוזה

1. חוזה נכרת בדרך של הצעה וקיבול לפי הוראות פרק זה.
2. פנייתו של אדם לחברו היא בגדר הצעה, אם היא מעידה על גמירת דעתו של המציע להתקשר עם הניצע בחוזה והיא מסויימת כדי אפשרות לכרות את החוזה בקיבול ההצעה; הפניה יכול שתהיה לציבור.
3. (א) המציע רשאי לחזור בו מן ההצעה בהודעה לניצע, ובלבד שהודעת החזרה נמסרה לניצע לפני שנתן הודעת קיבול.
(ב) קבע המציע שהצעתו היא ללא חזרה, או שקבע מועד לקיבולה, אין הוא רשאי לחזור בו ממנה לאחר שנמסרה לניצע.
4. ההצעה פוקעת –
(1) כשדחה אותה הניצע או עבר המועד לקיבולה;
(2) כשמת המציע או הניצע או כשנעשה אחד מהם פסול-דין או ניתן נגדו צו לקבלת נכסים או צו פירוק, והכל לפני מתן הודעת הקיבול.
5. הקיבול יהיה בהודעת הניצע שנמסרה למציע ומעידה על גמירת דעתו של הניצע להתקשר עם המציע בחוזה לפי ההצעה.
6. (א) הקיבול יכול שיהיה במעשה לביצוע החוזה או בהתנהגות אחרת, אם דרכים אלה של קיבול משתמעות מן ההצעה; ולענין סעיפים 3(א) ו-4(2), התנהגות כאמור דינה כדין מתן הודעת קיבול.
(ב) קביעת המציע שהעדר תגובה מצד הניצע ייחשב לקיבול, אין לה תוקף.
7. הצעה שאין בה אלא כדי לזכות את הניצע, חזקה עליו שקיבל אותה, זולת אם הודיע למציע על התנגדותו תוך זמן סביר לאחר שנודע לו עליה.
8. (א) אין לקבל הצעה אלא תוך התקופה שנקבעה לכך בהצעה, ובאין תקופה כזאת – תוך זמן סביר.
(ב) נתן הניצע הודעת קיבול בעוד מועד, אך הודעתו נמסרה למציע באיחור מחמת סיבה שאינה תלויה בניצע ולא היתה ידועה לו, נכרת החוזה, זולת אם הודיע המציע לניצע על דחיית הקיבול מיד לאחר שנמסרה לו הודעת הקיבול.

* פורסם ס"ח תשל"ג' מס' 694 מיום 19.4.1973 עמ' 118 (ה"ח תשל"ל מס' 880 עמ' 129).

תוקן ס"ח תשמ"א מס' 1030 מיום 15.6.1981 עמ' 306 (ה"ח תשמ"ב מס' 1456 עמ' 228) – תיקון מס' 1 בסעיף 29 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981; תחילתו ביום 1.10.1981.

ס"ח תשע"א מס' 2273 מיום 26.1.2011 עמ' 202 (ה"ח הכנסת תש"ע מס' 335 עמ' 198) – תיקון מס' 2.

9. קיבול של הצעה לאחר שפקעה, כמוהו כהצעה חדשה.
10. הניציע רשאי לחזור בו מן הקיבול בהודעה למציע, ובלבד שהודעת החזרה נמסרה למציע לא לאחר שנמסרה לו הודעת הקיבול או שנודע לו על קיבול בדרך האמורה בסעיף 6(א).
11. קיבול שיש בו תוספת, הגבלה או שינוי אחר לעומת ההצעה כמוהו כהצעה חדשה.
12. (א) במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב.
(ב) צד שלא נהג בדרך מקובלת ולא בתום-לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב המשא ומתן או עקב כריתת החוזה, והוראות סעיפים 10, 13 ו-14 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, יחולו בשינויים המחוייבים.
- פרק ב': ביטול החוזה בשל פגם בכריתתו**
13. חוזה שנכרת למראית עין בלבד – בטל; אין בהוראה זו כדי לפגוע בזכות שרכש אדם שלישי בהסתמכו בתום לב על קיום החוזה.
14. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני ידע או היה עליו לדעת על כך, רשאי לבטל את החוזה.
(ב) מי שהתקשר בחוזה עקב טעות וניתן להניח שלולא הטעות לא היה מתקשר בחוזה והצד השני לא ידע ולא היה עליו לדעת על כך, רשאי בית המשפט, על פי בקשת הצד שטעה, לבטל את החוזה, אם ראה שמן הצדק לעשות זאת; עשה כן, רשאי בית המשפט לחייב את הצד שטעה בפיצויים בעד הנזק שנגרם לצד השני עקב כריתת החוזה.
(ג) טעות אינה עילה לביטול החוזה לפי סעיף זה, אם ניתן לקיים את החוזה בתיקון הטעות והצד השני הודיע, לפני שבוטל החוזה, שהוא מוכן לעשות כן.
(ד) "טעות", לענין סעיף זה וסעיף 15 – בין בעובדה ובין בחוק, להוציא טעות שאינה אלא בכדאיות העסקה.
15. מי שהתקשר בחוזה עקב טעות שהיא תוצאת הטעות שהטעהו הצד השני או אחר מטעמו, רשאי לבטל את החוזה; לענין זה, "הטעות" – לרבות אי-גילויין של עובדות אשר לפי דין, לפי נוהג או לפי הנסיבות היה על הצד השני לגלותן.
16. נפלה בחוזה טעות סופר או טעות כיוצא בה, יתוקן החוזה לפי אומד דעת הצדדים ואין הטעות עילה לביטול החוזה.
17. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב כפיה שכפה עליו הצד השני או אחר מטעמו, בכוח או באיום, רשאי לבטל את החוזה.
(ב) אזהרה בתום לב על הפעלתה של זכות אינה בגדר איום לענין סעיף זה.

קיבול לאחר פקיעה

חזרה מן הקיבול

קיבול תוך שינוי

תום לב במשא ומתן

חוזה למראית עין

טעות

הטעות

טעות סופר

כפיה

18. מי שהתקשר בחוזה עקב ניצול שניצל הצד השני או אחר מטעמו את מצוקת המתקשר, חולשתו השכלית או הגופנית או חוסר נסיונו, ותנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל, רשאי לבטל את החוזה.
19. ניתן החוזה להפרדה לחלקים ועילת הביטול נוגעת רק לאחד מחלקיו, ניתן לביטול אותו חלק בלבד; אולם אם יש להניח שהצד הרשאי לבטל לא היה מתקשר בחוזה לולא העילה, רשאי הוא לבטל את החלק האמור או את החוזה כולו.
20. ביטול החוזה יהיה בהודעת המתקשר לצד השני תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על עילת הביטול, ובמקרה של כפייה – תוך זמן סביר לאחר שנודע לו שפסקה הכפיה.
21. משבוטל החוזה, חייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה, ואם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה – לשלם לו את שווי של מה שקיבל.
22. אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מכל תרופה אחרת.
- פרק ג': צורת החוזה ותכנו**
23. חוזה יכול שיעשה בעל פה, בכתב או בצורה אחרת, זולת אם היתה צורה מסויימת תנאי לתקפו על פי חוק או הסכם בין הצדדים.
24. תכנו של חוזה יכול שיהיה ככל אשר הסכימו הצדדים.
25. (א) חוזה יפורש לפי אומד דעתם של הצדדים, כפי שהוא משתמע מתוך החוזה ומנסיבות העניין, ואולם אם אומד דעתם של הצדדים משתמע במפורש מלשון החוזה, יפורש החוזה בהתאם ללשונו.
- (ב) חוזה הניתן לפירושים שונים, פירוש המקיים אותו עדיף על פירוש שלפיו הוא בטל.
- (כ) חוזה הניתן לפירושים שונים והיתה לאחד הצדדים לחוזה עדיפות בעיצוב תנאיו, פירוש נגדו עדיף על פירוש לטובתו.
- (ג) ביטויים ותניות בחוזה שנוהגים להשתמש בהם בחוזים מאותו סוג יפורשו לפי המשמעות הנודעת להם באותם חוזים.
- (ד) סעיפים 2, 4, 5, 6, 7, 8 ו-10 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981, וסעיף 57 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על פירושו של חוזה, אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם תחולה כאמור.
26. פרטים שלא נקבעו בחוזה או על פיו יהיו לפי הנוהג הקיים בין הצדדים, ובאין נוהג כזה – לפי הנוהג המקובל בחוזים מאותו סוג, ויראו גם פרטים אלה כמוסכמים.
27. (א) חוזה יכול שיהיה תלוי בהתקיים תנאי (להלן – תנאי מתלה) או שיחדל בהתקיים תנאי (להלן – תנאי מפסיק).
- (ב) חוזה שהיה טעון הסכמת אדם שלישי או רשיון על פי חיקוק, חזקה שקבלת ההסכמה או הרשיון הוא תנאי מתלה.

- (ג) חוזה שהיה מותנה בתנאי מתלה, זכאי כל צד לסעדים לשם מניעת הפרתו, אף לפני שנתקיים התנאי.
28. (א) היה חוזה מותנה בתנאי מתלה וצד אחד מנע את קיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על אי-קיומו. סיכול תנאי
- (ב) היה חוזה מותנה בתנאי מפסיק וצד אחד גרם לקיום התנאי, אין הוא זכאי להסתמך על קיומו.
- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו אם היה התנאי דבר שהצד היה, לפי החוזה, בן חורין לעשותו או לא לעשותו, ולא יחולו אם מנע הצד את קיום התנאי או גרם לקיומו שלא בזדון ושלא ברשלנות.
29. היה חוזה מותנה והתנאי לא נתקיים תוך התקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזאת – תוך זמן סביר מכריתת החוזה, הרי אם היה זה תנאי מתלה – מתבטל החוזה, ואם תנאי מפסיק – מתבטלת ההתנאה. בטלות החוזה או ההתנאה
30. חוזה שכריתתו, תכנו או מטרתו הם בלתי חוקיים, בלתי מוסריים או סותרים את תקנת הציבור – בטל. חוזה פסול
31. הוראות סעיפים 19 ו-21 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על בטלותו של חוזה לפי פרק זה, אולם בבטלות לפי סעיף 30 רשאי בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן ובתנאים שימצא לנכון, לפטור צד מהחובה לפי סעיף 21, כולה או מקצתה, ובמידה שצד אחד ביצע את חיובו לפי החוזה – לחייב את הצד השני בקיום החוב שכנגד, כולו או מקצתו. תחולת הוראות
32. (א) חוזה של משחק, הגרלה או הימור שלפיו עשוי צד לזכות בטובת הנאה והזכיה תלויה בגורל, בניחוש או במאורע מקרי יותר מאשר בהבנה או ביכולת, אינו עילה לאכיפה או לפיצויים. חוזה של משחק, הגרלה או הימור
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על משחק, הגרלה או הימור שהוסדרו בחוק או שניתן לעריכתם היתר על פי חוק.
33. חוזה שלפיו יינתן ציון, תואר, פרס וכיוצא באלה על פי הכרעה או הערכה של אחד הצדדים או של אדם שלישי, אין ההכרעה או ההערכה לפי החוזה נושא לדיון בבית משפט. חוזה למתן ציונים
- פרק ד': חוזה לטובת אדם שלישי**
34. חיוב שהתחייב אדם בחוזה לטובת מי שאינו צד לחוזה (להלן – המוטב) מקנה למוטב את הזכות לדרוש את קיום החיוב, אם משתמעת מן החוזה כוונה להקנות לו זכות זו. הקניית הזכות
35. זכותו של המוטב לדרוש את קיום החיוב מתבטלת למפרע, אם הודיע לאחד הצדדים לחוזה על דחיית הזכות תוך זמן סביר לאחר שאחד מהם הודיע לו עליה. דחיית הזכות
36. (א) כל עוד לא הודיע אחד הצדדים למוטב על זכותו לפי החוזה, רשאים הם לשנותה או לבטלה על ידי שינוי החוזה. ביטול הזכות
- (ב) בחיוב שיש לקיימו עקב מותו של אדם – על פי חוזה ביטוח, על פי חברות בקופת קצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה – רשאי הנושה, בהודעה לחייב או בצוואה שהודעה עליה ניתנה לחייב, לבטל את זכותו של המוטב או להעמיד במקומו מוטב אחר, אף אחרי שנודע למוטב על זכותו.

37. כל טענה שיש לחייב כלפי הנושה בקשר לחיוב תעמוד לו גם כלפי המוטב.
טענות נגד המוטב
38. זכותו של המוטב אינה גורעת מזכותו של הנושה לדרוש מן החייב את קיום החיוב לטובת המוטב.
שמירת זכותו של הנושה
- פרק ה': קיום החוזה**
39. בקיום של חיוב הנובע מחוזה יש לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב; והוא הדין לגבי השימוש בזכות הנובעת מחוזה.
קיום בתום לב
40. חיוב יכול שיקויים בידי אדם שאיננו החייב, זולת אם לפי מהות החיוב, או לפי המוסכם בין הצדדים, על החייב לקיימו אישית.
קיום – בידי מי
41. חיוב שלא הוסכם על מועד קיומו, יש לקיים זמן סביר לאחר כריתת החוזה, במועד שעליו הודיע הנושה לחייב זמן סביר מראש.
מועד הקיום
42. חיוב יכול שיקויים לפני מועדו, ובלבד שהודיע החייב לנושה על כך זמן סביר מראש והדבר לא יפגע בנושה.
קיום מוקדם
43. (א) המועד לקיומו של חוב נדחה –
דחיית קיום
- (1) אם נמנע הקיום במועדו מסיבה תלויה בנושה – עד שהוסרה המניעה;
(2) אם תנאי לקיום הוא שיקויים תחילה חיובו של הנושה – עד שיקויים אותו חיוב;
(3) אם על הצדדים לקיים חיוביהם בד בבד – כל עוד הנושה אינו מוכן לקיים את החיוב המוטל עליו.
- (ב) נדחה המועד לקיום החיוב כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן, לחייב את הנושה בפיצויים בעד הנזק שנגרם לחייב עקב הדחיה, אף אם אין בדבר משום הפרת חוזה מצד הנושה, ואם היה על החייב לשלם תשלומים תקופתיים עד לקיום החיוב שמועדו נדחה – לפטור אותו מתשלומים אלה בתקופת הדחיה.
44. (א) חיוב שלא הוסכם על מקום קיומו, יש לקיים במקום עסקו של הנושה, ואם אין לו מקום עסק – במקום מגוריו הקבוע.
מקום הקיום
- (ב) שינה הנושה את מקום עסקו או מקום מגוריו אחרי כריתת החוזה, ישא בהוצאות הנוספות הנובעות מקיום החיוב במקום החדש.
45. חיוב למתן נכס או שירות שלא הוסכם על סוגם או טיבם, יש לקיים במתן נכס או שירות מסוג ומטיב בינונים.
קיום בבינוניות
46. חיוב לתשלום בעד נכס או שירות שלא הוסכם על שיעורו, יש לקיים בתשלום של סכום שהיה ראוי להשתלם לפי הנסיבות בעת כריתת החוזה.
קיום בסכום ראוי
47. חיוב לשלם בארץ במטבע חוץ שתשלומו באותו מטבע אסור לפי הדין, יש לקיים בתשלום במטבע ישראלי, לפי שער החליפין הרשמי ביום התשלום.
קיום במטבע ישראלי
48. חיוב אשר לקיומו התחייב החייב כלפי הנושה בחיוב אחר, או שהעביר לו לשם כך זכות כלפי אדם שלישי, חזקה שלא התכוונו להפקיעו אלא אם קוימו החיוב האחר או הזכות.

49. סכום שניתן לסילוקו של חיוב אחד, ייזקף תחילה לחשבון ההוצאות שנתחייב בהן החייב בשל אותו חיוב, לאחר מכן לחשבון הריבית ולבסוף לחשבון החיוב עצמו. זקיפת תשלומים בחיוב אחד
50. סכום שניתן לנושה שעה שהגיעו לו מן החייב חיובים אחדים, רשאי החייב, בעת התשלום, לציין את החיוב שלחשבונו ייזקף הסכום; לא עשה זאת, רשאי הנושה לעשות כן. זקיפת תשלומים בחיובים אחדים
51. (א) בחיובים חלופים רשאי החייב, בהודעה לנושה תוך תקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזו – תוך זמן סביר לפני המועד לקיום, לבחור את החיוב שיקיים; לא עשה זאת, רשאי הנושה, בהודעה לחייב, לבחור את החיוב. בחירה בין חיובים חלופים
- (ב) הוסכם כי זכות הבחירה תהיה בידי הנושה והוא לא השתמש בה תוך התקופה שנקבעה לכך, ובאין תקופה כזו – תוך זמן סביר לפני המועד לקיום, רשאי החייב, בהודעה לנושה, לבחור את החיוב.
52. נעשה קיומו של חיוב בלתי אפשרי, ויש בשל כך לחייב זכות לפיצוי או לשיפוי כלפי אדם שלישי, על החייב להעביר לנושה את הזכות, או מה שקיבל על פיה, כדי שוויו של החיוב. תחליף קיום
53. (א) חיובים כספיים שצדדים חבים זה לזה מתוך עסקה אחת והגיע המועד לקיומם, ניתנים לקיזוז בהודעה של צד אחד למשנהו; והוא הדין בחיובים כספיים שלא מתוך עסקה אחת, אם הם חיובים קצובים. קיזוז
- (ב) אין לקזז חיוב שהזכות לקיומו אינה ניתנת לעיקול.
- (ג) הוראות סעיפים 49 ו-50 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על סילוק דרך קיזוז.

פרק ו': ריבוי חייבים ונושים

54. שנים שחייבים חיוב אחד, חזקה שהם חייבים יחד ולחוד. ריבוי חייבים
55. (א) שנים שחייבים יחד ולחוד, רשאי הנושה לדרוש את קיום החיוב, כולו או מקצתו, משניהם כאחד, או מכל אחד מהם בנפרד, ובלבד שלא ייפרע יותר מן המגיע לו. חיוב יחד ולחוד
- (ב) בטל או בוטל חיובו של אחד החייבים, בטל גם חיובו של השני, זולת אם הביטול נובע מפגם בכשרותו או בייצוגו של החייב האחד.
- (ג) הפטיר הנושה אחד החייבים מן החיוב, כולו או מקצתו – בויתור, במחילה, בפשרה או בדרך אחרת – הופטר גם השני באותה מידה, זולת אם משתמעת מן ההפטר כוונה אחרת.
56. (א) שנים שחייבים חיוב אחד, חזקה שהם נושאים בנטל החיוב בינם לבין עצמם בחלקים שווים. נטל החיוב בין החייבים
- (ב) חייב שנתן לנושה לקיום החיוב יותר מכפי חלקו בנטל החיוב, זכאי לחזור על החייב השני ולהיפרע ממנו לפי חלקיהם.
- (ג) היו יותר משני חייבים ואין אפשרות סבירה לחזור ולהיפרע מאחד מהם, ישאו בחלקו הנותרים, לפי חלקיהם.
- (ד) בוטל חיובו של חייב אחד כאמור בסעיף 55 (ב) והביטול נובע מפגם בכשרותו או בייצוגו, אין לשני זכות לחזור עליו; הופטר חייב אחד

- כאמור בסעיף 55(ג) ואין בהפטר כדי לפטור את השני, אין בהפטר גם כדי לפגוע בזכות לחזור עליו לפי סעיף זה.
57. חייב שקיים את החיוב יותר מכפי חלקו, אינו זכאי לחזור על חייב אחר, במידה שהיה עשוי להיות מופטר כלפי הנושה מכוח טענה שהיתה ידועה לו ולא התגונן בה.
58. (א) שעבוד או זכות אחרת שניתנו לנושה להבטחת החיוב יעברו לחייב שקיים את החיוב יותר מכפי חלקו, כדי להבטיח זכותו לחזור על חייב אחר; והוא, במידה שהדבר לא יפגע בנושה.
- (ב) עברו שעבוד או זכות כאמור בסעיף קטן (א), על הצדדים לעשות, לפי דרישת החייב שקיים את החיוב, את הפעולות הדרושות כדי שכוחה של ההעברה יהיה יפה לכל דבר.
59. (א) שנים שמגיע להם חיוב אחד, חזקה שכל אחד מהם רשאי לדרוש את קיומו, ובלבד שלא ייפרעו מהחייב יותר מן המגיע ממנו; החייב רשאי לקיים את החיוב כלפי אחד הנושים, לפי בחירתו, כל עוד לא ניתן פסק דין לטובת הנושה האחר.
- (ב) חזקה על הנושים שהם שותפים בחיוב בחלקים שווים; קיים החיוב כלפי אחד מהם, רשאי השני לדרוש ממנו את חלקו.
- פרק ז': שונות**
60. (א) הודעה לפי חוק זה תינתן בדרך המקובלת בנסיבות הענין.
- (ב) מקום שמדובר בחוק זה על מסירת הודעה, רואים את ההודעה כנמסרה במועד שבו הגיעה לנמען או אל מענו.
61. (א) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
- (ב) הוראות חוק זה יחולו, ככל שהדבר מתאים לענין בשינויים המחוייבים, גם על פעולות משפטיות שאינן בבחינת חוזה ועל חיובים שאינם נובעים מחוזה.
62. בטלים –
- (1) סעיפים 658, 948, 949 ו-1003 עד 1007 והספר השנים עשר של המג'לה;
- (2) סעיף 64 לחוק הפרוצדורה האזרחית העותמאני מיום 2 ברג'ב 1296 (21 ביוני 1879).
63. בענינים שחוק זה דן בהם לא יחול סימן 46 לדבר המלך במועצתו לארץ ישראל, 1922-1947.
64. תחילתו של חוק זה ביום א' באלול תשל"ג (29 באוגוסט 1973); על חוזים שנכרתו לפני תחילת חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם.

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

גולדה מאיר
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970*

פרק א': הוראות כלליות

1. הגדרות (א) בחוק זה –
"הפרה" – מעשה או מחדל שהם בניגוד לחוזה;
"נפגע" – מי שזכאי לקיום החוזה שהופר;
"אכיפה" – בין בצו לסילוק חיוב כספי או בצו עשה אחר ובין בצו לא-תעשה, לרבות צו לתיקון תוצאות ההפרה או לסילוקן;
"נזק" – לרבות מניעת ריווח.
(ב) כל מקום שמדובר בחוק זה בהפרת חוזה – גם הפרת חיוב מחיוביו במשמע.
2. תרופות הנפגע הופר חוזה, זכאי הנפגע לתבוע את אכיפתו או לבטל את החוזה, וזכאי הוא לפיצויים, בנוסף על אחת התרופות האמורות או במקומן, והכל לפי הוראות חוק זה.

פרק ב': התרופות

- סימן א': אכיפת החוזה
3. הזכות לאכיפה הנפגע זכאי לאכיפת החוזה, זולת אם נתקיימה אחת מאלה:
(1) החוזה אינו בר-ביצוע;
(2) אכיפת החוזה היא כפיה לעשות, או לקבל, עבודה אישית או שירות אישי;
(3) ביצוע צו האכיפה דורש מידה בלתי סבירה של פיקוח מטעם בית משפט או לשכת הוצאה לפועל;
(4) אכיפת החוזה היא בלתי צודקת בנסיבות הענין.
4. תנאים באכיפה בית המשפט רשאי להתנות את אכיפת החוזה בקיום חיוביו של הנפגע או בהבטחת קיומם או בתנאים אחרים המתחייבים מן החוזה לפי נסיבות הענין.
5. אכיפה בעסקה טעונת רישום ניתן צו אכיפה על חיוב להקנות נכס או זכות בנכס וההקניה טעונה רישום בפנקס המתנהל על פי חיקוק, ייעשה הרישום בתוקף צו האכיפה ולפי האמור בו כאילו נעשה לבקשת הצדדים.
- סימן ב': ביטול החוזה
6. הגדרה לענין סימן זה, "הפרה יסודית" – הפרה שניתן להניח לגביה שאדם סביר לא היה מתקשר באותו חוזה אילו ראה מראש את ההפרה ותוצאותיה, או הפרה שהוסכם עליה בחוזה שתיחשב ליסודית; תניה גורפת בחוזה העושה

* פורסם ס"ח תשל"א מס' 610 מיום 24.12.1970 עמ' 16 (ה"ח תשכ"ט מס' 857 עמ' 396).

הפרות להפרות יסודיות ללא הבחנה ביניהן, אין לה תוקף אלא אם היתה סבירה בעת כריתת החוזה.

7. (א) הנפגע זכאי לבטל את החוזה אם הפרת החוזה היתה יסודית. הזכות לביטול

(ב) היתה הפרת החוזה לא יסודית, זכאי הנפגע לבטל את החוזה לאחר שנתן תחילה למפר ארכה לקיומו והחוזה לא קויים תוך זמן סביר לאחר מתן הארכה, זולת אם בנסיבות הענין היה ביטול החוזה בלתי צודק; לא תישמע טענה שביטול החוזה היה בלתי צודק אלא אם המפר התנגד לביטול תוך זמן סביר לאחר מתן הודעת הביטול.

(ג) ניתן החוזה להפרדה לחלקים והופר אחד מחלקיו הפרה שיש בה עילה לביטול אותו חלק, אין הנפגע זכאי לבטל אלא את החלק שהופר; היתה בהפרה גם משום הפרה יסודית של כל החוזה, זכאי הנפגע לבטל את החלק שהופר או את החוזה כולו.

8. ביטול החוזה יהיה בהודעת הנפגע למפר תוך זמן סביר לאחר שנודע לו על ההפרה; אולם במקרה האמור בסעיף 7 (ב) ובכל מקרה אחר שהנפגע נתן למפר תחילה ארכה לקיום החוזה – תוך זמן סביר לאחר שחלפה הארכה.

9. (א) משבוטל החוזה, חייב המפר להשיב לנפגע מה שקיבל על פי החוזה, או לשלם לו את שווי של מה שקיבל אם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה או שהנפגע בחר בכך; והנפגע חייב להשיב למפר מה שקיבל על פי החוזה, או לשלם לו את שווי של מה שקיבל אם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה או שהנפגע בחר בכך.

(ב) בוטל החוזה בחלקו, יחולו הוראות סעיף קטן (א) על מה שהצדדים קיבלו על פי אותו חלק.

סימן ג': פיצויים

10. הנפגע זכאי לפיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב ההפרה ותוצאותיה ושהמפר ראה אותו או שהיה עליו לראותו מראש, בעת כריתת החוזה, כתוצאה מסתברת של ההפרה. הזכות לפיצויים

11. (א) הופר חוב לספק או לקבל נכס או שירות ובוטל החוזה בשל ההפרה, זכאי הנפגע, ללא הוכחת נזק, לפיצויים בסכום ההפרש שבין התמורה בעד הנכס או השירות לפי החוזה ובין שוויים ביום ביטול החוזה. פיצויים ללא הוכחת נזק

(ב) הופר חיוב לשלם סכום כסף, זכאי הנפגע, ללא הוכחת נזק, לפיצויים בסכום הריבית על התשלום שבפיגור, מיום ההפרה ועד יום התשלום, בשיעור המלא לפי חוק פסיקת ריבית, תשכ"א-1961, אם לא קבע בית המשפט שיעור אחר.

12. האמור בסעיף 11 אינו גורע מזכותו של הנפגע לפיצויים בעד נזק שהוכיח לפי סעיף 10; אולם אם היתה התמורה שכנגד החיוב שהופר בלתי סבירה, או שלא היתה תמורה כלל, רשאי בית המשפט להפחית את הפיצויים עד כדי האמור בסעיף 11. שמירת זכות

13. גרמה הפרת החוזה נזק שאינו נזק ממון, רשאי בית המשפט לפסוק פיצויים בעד נזק זה בשיעור שייראה לו בנסיבות הענין. פיצויים בעד נזק שאינו של ממון

14. (א) אין המפר חייב בפיצויים לפי סעיפים 10, 12 ו-13 בעד נזק שהנפגע יכול היה, באמצעים סבירים, למנוע או להקטין. הקטנת נזק
- (ב) הוציא הנפגע הוצאות סבירות למניעת הנזק או להקטנתו, או שהתחייב בהתחייבויות סבירות לשם כך, חייב המפר לשפות אותו עליהן, בין אם נמנע הנזק או הוקטן ובין אם לאו; היו ההוצאות או ההתחייבויות בלתי סבירות, חייב המפר בשיפוי כדי שיעורן הסביר בנסיבות הענין.
15. (א) הסכימו הצדדים מראש על שיעור פיצויים (להלן – פיצויים מוסכמים), יהיו הפיצויים כמוסכם, ללא הוכחת נזק; אולם רשאי בית המשפט להפחיתם אם מצא שהפיצויים נקבעו ללא כל יחס סביר לנזק שניתן היה לראותו מראש בעת כריתת החוזה כתוצאה מסתברת של ההפרה. פיצויים מוסכמים
- (ב) הסכם על פיצויים מוסכמים אין בו כשלעצמו כדי לגרוע מזכותו של הנפגע לתבוע במקומם פיצויים לפי סעיפים 10 עד 14 או לגרוע מכל תרופה אחרת בשל הפרת החוזה.
- (ג) לענין סימן זה, סכומים שהמפר שילם לנפגע לפני הפרת החוזה והצדדים הסכימו מראש על חילוטם לטובת הנפגע, דינם כדין פיצויים מוסכמים.
16. בקביעת שיעור הפיצויים לא יובא בחשבון סכום שהנפגע קיבל או זכאי לקבל בשל הפרת החוזה לפי חוזה ביטוח. פיצויים וביטוח
- פרק ג': שונות**
17. גילה צד לחוזה את דעתו שלא יקיים את החוזה, או שנסתבר מנסיבות הענין שלא יוכל או לא ירצה לקיימו, זכאי הצד השני לתרופות לפי חוק זה גם לפני המועד שנקבע לקיום החוזה, ובלבד שבית המשפט, בנתנו צו אכיפה, לא יורה שיש לבצע חיוב לפני המועד שנקבע לקיומו. הפרה צפויה
18. (א) היתה הפרת החוזה תוצאה מנסיבות שהמפר, בעת כריתת החוזה, לא ידע ולא היה עליו לדעת עליהן או שלא ראה ושלא היה עליו לראותן מראש, ולא יכול היה למנען, וקיום החוזה באותן נסיבות הוא בלתי אפשרי או שונה באופן יסודי ממה שהוסכם עליו בין הצדדים, לא תהיה ההפרה עילה לאכיפת החוזה שהופר או לפיצויים.
- (ב) במקרים האמורים בסעיף קטן (א) רשאי בית המשפט, בין אם בוטל החוזה ובין אם לאו, לחייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה או, על פי בחירה כאמור בסעיף 9, לשלם לו את שוויו, ולחייב את המפר בשיפוי הנפגע על ההוצאות הסבירות שהוציא ועל ההתחייבויות שהתחייב בהן באופן סביר לשם קיום החוזה, והכל אם נראה לבית המשפט צודק לעשות כן בנסיבות הענין ובמידה שנראה לו.
19. קיבל הנפגע עקב החוזה נכס של המפר שעליו להחזירו, תהא לנפגע זכות עיכבון באותו נכס כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המפר עקב ההפרה. זכות עיכבון
20. חובות שהצדדים חבים זה לזה על פי חוק זה ניתנים לקיזוז. קיזוז
21. (א) הודעה לפי חוק זה תינתן בדרך שקבעו הצדדים, ובאין קביעה כזאת – בדואר רשום או בדרך אחרת המקובלת בנסיבות הענין. הוראות בדבר מתן הודעה

- (ב) נפגע שנתן הודעה כאמור בסעיף קטן (א) ויש יסוד להניח שההודעה הגיעה לתעודתה במועדה, רשאי להסתמך עליה אף אם איחרה להגיע או לא הגיעה כלל.
22. (א) אין בחוק זה כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לתת פסק דין הצהרתי, צו עשה או לא-תעשה, לשעה או לתמיד, החלטות ביניים או כל סעד אחר.
- (ב) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק המסדיר יחסי עבודה או בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.
23. סעיפים 106 עד 111 לחוק הפרוצדורה האזרחית העותמאני מיום 2 רגב 1296 (21 ביוני 1879) – בטלים.
24. בענינים שחוק זה דן בהם לא יחול סימן 46 לדבר-המלך במועצתו לארץ-ישראל, 1947-1922.
25. תחילתו של חוק זה ביום א' בניסן תשל"א (27 במרס 1971); על חוזים שנכרתו לפני תחילתו של חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם.
- שמירת דינים
- ביטול
- עצמאות החוק
- תחילה והוראת מעבר

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

גולדה מאיר
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), תשכ"ג-1963*
[סעיפים 4, 4א, 49–49ח]

(תיקון מס' 45)
תשנ"ט-1999
(תיקון מס' 61)
תשס"ח-2008

4. הורשה איננה מכירה או פעולה באיגוד לענין חוק זה.
- 4א. העברת זכויות בזכות במקרקעין או בזכות באיגוד מקרקעין, הנעשית על פי פסק דין שניתן אגב הליכי גירושין, לא יראוה כמכירה או כפעולה באיגוד לענין חוק זה, בין אם היא העברה בין בני הזוג ובין אם היא העברה מהם לילדיהם, ובמכירת הזכות במקרקעין או בפעולה באיגוד במקרקעין על ידי מי שהועברו לו הזכויות בזכות במקרקעין כאמור, יהיו שווי הרכישה של הזכות ויום רכישה, לרבות לענין סעיף 7א, שווי הרכישה ויום הרכישה שהיו נקבעים לפי הוראות חוק זה או לפי הוראות הפקודה, לפי הענין, אילו נמכרה הזכות או נעשתה הפעולה על ידי מי שהעביר את הזכויות בה.
49. (א) לענין פרק זה, "בעלות" – לרבות חכירה כמשמעותה בהגדרת "זכות במקרקעין"; "היום הקובע" – יום ג' בטבת התשנ"ח (1 בינואר 1998); "דירת מגורים מזכה" – דירת מגורים ששימשה בעיקרה למגורים לפחות באחת משתי התקופות שלהלן:
- (1) ארבע חמישיות מהתקופה שבשלה מחושב השבח;
- (2) ארבע השנים שקדמו למכירתה;
- לענין הגדרה זו, יראו תקופה שבה לא נעשה בדירה שימוש כלשהו, או תקופה שבה שימשה הדירה לפעולות חינוך, לרבות פעוטון, או דת כפי שקבע שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, כתקופה שבה שימשה הדירה למגורים; לענין התקופה הקבועה בפסקה (1) – לא תובא בחשבון תקופה שקדמה ליום הקובע, ולענין התקופה הקבועה בפסקה (2) – לא תובא בחשבון תקופה כאמור, אם ביקש זאת המוכר.
- (ב) לענין פרק זה יראו מוכר ובן זוגו, למעט בן זוג הגר דרך קבע בנפרד, וילדיהם שטרם מלאו להם 18 שנים למעט ילדים נשואים – כמוכר אחד.
- 49א. (א) מוכר, המוכר את כל הזכויות במקרקעין שיש לו בדירת מגורים מזכה, שלגביה נתקיימו התנאים האמורים בפרק זה, יהיה זכאי, על פי בקשתו שתוגש במועד הגשת ההצהרה לפי סעיף 73, לפטור ממס במכירתה.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), אך בכפוף לסעיף 49ב, מוכר המוכר חלק מזכויותיו בדירת מגורים מזכה שתמורתה היא שירותי בנייה בבניין שייבנה על הקרקע שעליה נמצאת דירת המגורים המזכה, זכאי על פי בקשתו, לפטור ממס במכירתה.

הורשה אינה מכירה
העברה אגב גירושין
(תיקון מס' 19)
תשנ"ב-1992
(תיקון מס' 55) תשס"ה-
2005
הגדרה וחזקה
(תיקון מס' 8)
תש"ס-1980
(תיקון מס' 34) תשנ"ז-
1997
(תיקון מס' 34) תשנ"ז-
1997
(תיקון מס' 34) תשנ"ז-
1997
(תיקון מס' 36)
תשנ"ז-1997
תנאים לפטור
(תיקון מס' 8)
תש"ס-1980
(תיקון מס' 34)
תשנ"ז-1997
(תיקון מס' 76) תשנ"ג-
2013
(תיקון מס' 76) תשנ"ג-
2013
(תיקון מס' 76) תשנ"ג-
2013

* פורסם ס"ח תשכ"ג מס' 405 מיום 1.9.1963 עמ' 156 (ה"ח תשכ"ב מס' 525 עמ' 270).

שתוגש במועד האמור בסעיף קטן (א), לפטור ממס על החלק הנמכר בדירת המגורים המזכה.

49. המוכר דירת מגורים מזכה יהא זכאי לפטור ממס במכירתה אם נתקיים אחד מאלה:

- (1) המוכר לא מכר בארבע השנים שקדמו למכירה האמורה דירת מגורים אחרת בפטור ממס; לענין זה, מכירה בפטור ממס – לרבות מכירה בפטור חלקי, אך למעט –
 - (א) מתנה פטורה על פי סעיף 62 לילדו או לבן זוגו של נותן המתנה;
 - (ב) מתנה פטורה על פי סעיפים 60 או 61;
 - (ג) מכירה פטורה לפי סעיפים 64, 65, 67, 69 או 70;
 - (ד) מכירה פטורה לפי פסקה (5);
- (2) הדירה הנמכרת היא דירתו היחידה של המוכר בישראל ובאזור כהגדרתו בסעיף 16א, והמוכר לא מכר, במשך שמונה עשר החודשים שקדמו למכירה האמורה, דירת מגורים אחרת כאמור, בפטור ממס לפי פסקה זו, ובארבע השנים שקדמו למכירה לא היתה לו בעת ובעונה אחת יותר מדירת מגורים אחת כאמור; הוראה זו לא תחול על מכירת חלק בדירה שהוא פחות מ-25% ממנה ועל מכירת דירה שהושכרה למגורים בשכירות מוגנת לפני יום כ"ב בטבת תשנ"ז (1 בינואר 1997);
- (3) – (נמחקה);
- (4) – (נמחקה);
- (5) המכירה היא של דירת מגורים מזכה שקיבל המוכר בירושה, ובלבד שהתקיימו כל אלה:
 - (א) המוכר הוא בן זוגו של המוריש, או צאצא של המוריש, או בן זוגו של צאצא של המוריש;
 - (ב) לפני פטירתו היה המוריש בעלה של דירת מגורים אחת בלבד;
 - (ג) אילו היה המוריש עדיין בחיים ומוכר את דירת המגורים, היה פטור ממס בשל המכירה.
- (6) (א) בפסקה זו –
 - "מוסד ציבורי" – כהגדרתו בסעיף 61(ד) או כמשמעותו בסעיף 61(ה);
 - "דירת מגורים" – דירת מגורים כהגדרתה בסעיף 1, אף כשהיא בבעלותו או בחכירתו של מוסד ציבורי.
 - (ב) המכירה היא של דירת מגורים מזכה שקיבל בירושה מוכר שהוא מוסד ציבורי ובלבד שנתקיימו כל אלה:

(1) המוסד הציבורי מגיש דין וחשבון שנתי לגבי נכסיו, הכנסותיו והוצאותיו, כאמור בסעיף 9(2) לפקודה (להלן – דין וחשבון שנתי) והגיש דין וחשבון כדין בשנים שקדמו לשנת המכירה;

(2) המוסד הציבורי עשה שימוש בכל סכום התמורה שנתקבל ממכירת דירת המגורים (להלן – סכום התמורה) למטרותיו הציבוריות ורואה החשבון שלו יאשר את השימוש האמור בדין וחשבון השנתי;

(3) לפני פטירתו היה המוריש בעלה של דירת מגורים אחת בלבד;

(4) אילו היה המוריש עדיין בחיים ומוכר את דירת המגורים, היה פטור ממס בשל המכירה;

(5) המוריש קבע בצוואתו שימוש מוגדר למטרות הציבוריות של המוסד הציבורי בכל סכום התמורה ורואה החשבון שלו יאשר את השימוש כאמור בדין וחשבון השנתי.

49ג. לענין סעיף 49ב(2), יראו את הדירה הנמכרת כדירת המגורים היחידה שבבעלות המוכר גם אם יש לו, בנוסף על הדירה הנמכרת, דירת מגורים שנתקיים לגביה אחד מאלה:

(1) היא נרכשה כתחליף לדירה הנמכרת ב-18 החודשים שקדמו למכירה;

(2) היא הושכרה למגורים בשכירות מוגנת לפני יום כ"ב בטבת התשנ"ז (1 בינואר 1997);

(3) חלקו של המוכר בבעלותה הוא פחות מ-25%.

49ד. לענין סעיף 49ב(2) יראו כדירת מגורים נוספת גם דירה המשמשת למגורים או מיועדת למגורים לפי טיבה שהיא בבעלותו של איגוד, למעט דירה המהווה מלאי עסקי לענין מס הכנסה, אך למוכר יש באמצעות זכויותיו באיגוד, במישרין או בעקיפין, 25% לפחות בבעלות בה והיא לא הושכרה בשכירות מוגנת לפני יום כ"ב בטבת התשנ"ז (1 בינואר 1997); לענין זה, "זכויות" – כל אחת מאלה: הזכות לקבלת נכסי האיגוד בעת פירוקו, הזכות לקבל רווחים והזכות למנות מנהלים.

49ה. (א) על אף הוראות סעיף 49ב, תושב ישראל המוכר דירת מגורים מזכה, יהא זכאי לפטור ממס במכירתה, אם נתקיימו כל אלה:

(1) המוכר מכר בפטור ממס דירה אחרת לפי פרק זה בתוך שנים עשר החודשים שקדמו למכירה נושא הפטור (להלן – הדירה הראשונה);

(2) סכום השווי של הדירה הראשונה ושל הדירה הנמכרת (להלן – הדירה השנייה), ביחד, לא עלה על מיליון וחמש מאות אלף שקלים חדשים;

חוקת דירת מגורים יחידה

(תיקון מס' 8)
תש"ס-1980

(תיקון מס' 34)

תשנ"ז-1997

(תיקון מס' 55) תשס"ה-

(תיקון מס' 34)

תשנ"ז-1997

(תיקון מס' 34)

תשנ"ז-1997

(תיקון מס' 76) תשע"ג-2013

חוקת דירת מגורים נוספת

(תיקון מס' 8)

תש"ס-1980

(תיקון מס' 34) תשנ"ז-1997

(תיקון מס' 76) תשע"ג-2013

פטור חד-פעמי – הוראה מיוחדת

(תיקון מס' 34)

תשנ"ז-1997

(תיקון מס' 76) תשע"ג-2013

(3) המוכר רכש בשנה שלפני מכירת הדירה השניה או ירכוש בשנה שלאחר מכירתה, דירה אחרת כהגדרתה בסעיף 9(ג), בישראל או באזור כהגדרתו בסעיף 16א, בסכום השווה לשלושה רבעים לפחות משווי הדירות כאמור בפסקה (2);

(4) (נמחקה).

(תיקון מס' 76) תשע"ג-
2013

(1א) על אף הוראות סעיף 49ב, התקיימו לגבי תושב ישראל, המוכר דירה שניה, הוראות סעיף קטן (א)(1) ו-(3), וסכום השווי של הדירה הראשונה והדירה השניה, יחד, לא עלה על שני מיליון וחמש מאות אלף שקלים חדשים, יהא המוכר זכאי לפטור ממס במכירה של הדירה השניה, על סכום השווה להפרש שבין מיליון וחמש מאות אלף שקלים חדשים לבין סכום השווי של הדירה הראשונה; את יתרת סכום השווי של הדירה השניה יראו כדמי מכר של זכות אחרת במקרקעין אשר שווי רכישתה הוא חלק יחסי מהשווי של הזכות כולה, כיחס שבין חלק שווי המכירה המתייחס לזכות זו לבין מלוא שווי המכירה, ובהתאם לכך ייוחסו גם הניכויים והתוספות.

(תיקון מס' 44)
תשנ"ט-1999
(תיקון מס' 76) תשע"ג-
2013

(2א) הסכומים הנקובים בסעיף זה יתואמו בתחילת כל שנת מס לפי שיעור עליית המדד, לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני יום י"ג בטבת התשנ"ט (1 בינואר 1999) ויעוגלו ל-1,000 השקלים החדשים הקרובים.

(תיקון מס' 44)
תשנ"ט-1999

(ב) פטור לפי סעיף זה לא יינתן למוכר אחד יותר מפעם אחת.

סייג לדירה שנתקבלה
במתנה
(תיקון מס' 8)
תש"ס-1980

49. (א) על אף האמור בהוראות הקודמות של פרק זה לא יינתן פטור במכירת דירת מגורים שהמוכר קיבל אותה במתנה –

(1) אם הדירה לא שימשה דרך קבע למגוריו של המוכר – עד שיחלפו ארבע שנים, וכשנותן המתנה הוא הורה – שלוש שנים, מיום שנעשה בעלה;

(תיקון מס' 55)
תשס"ה-2005
(תיקון מס' 76)
תשע"ג-2013

(2) אם הדירה שימשה דרך קבע למגוריו של המוכר – עד שיחלפו, מיום שהחל לגור בה דרך קבע בהיותו בעלה – שלוש שנים, וכשנותן המתנה הוא הורה, אם איננו נשוי – שנתיים, ואם הוא נשוי או אם הוא הורה יחיד כהגדרתו בסעיף 1 לחוק משפחות חד הוריות, התשנ"ב-1992 – שנה אחת.

(ב) מוכר כאמור בסעיף קטן (א) שקיבל את הדירה לפני שמלאו לו 18 שנים, יתחיל לגביו מנין השנים האמורות מיום שמלאו לו 18 שנים.

(ג) לענין סעיף זה –

(1) יראו קבלת 50% לפחות ממחיר הדירה במתנה, בתוך שלוש שנים שקדמו לרכישתה, כקבלתה במתנה;

כשהמחיר מושפע
מהאפשרות לתוספת
בניה
(תיקון מס' 8)
תש"ס-1980

(2) אם הבעלות בדירה הנמכרת משותפת לבני-זוג, יביאו בחשבון לענין התקופות האמורות בסעיף קטן (א) את גילו של המבוגר שבהם.

(תיקון מס' 36)
תשנ"ז-1997
(תיקון מס' 76) תשע"ג-
2013

49ז. (א) (1) במכירת דירת מגורים מזכה, שלדעת המנהל התמורה המשתלמת בעדה הושפעה מאפשרויות קיימות או צפויות לבניית שטח גדול יותר מהשטח הכולל הנמכר (להלן – זכויות לבנייה נוספת), יהא המוכר זכאי, על פי בקשתו שתוגש במועד ההצהרה

לפי סעיף 73, לפטור, בכפוף, להוראות סעיפים 49 ו-49ב, בשל סכום שווי המכירה, עד לסכום שיש לצפות לו ממכירתה של הדירה ממוכר מרצון לקונה מרצון, ללא הזכויות לבניה הנוספת כאמור (להלן – סכום שווי הדירה);

הודעה (תוספת בניה)
תשע"א-2011

(2) היה סכום שווי הדירה כאמור בפסקה (1) נמוך מ-1,777,600 שקלים חדשים יהא המוכר זכאי לפטור נוסף בשל הזכויות לבניה הנוספת כאמור, בסכום שווי הדירה או בסכום ההפרש שבין 1,777,600 שקלים חדשים לבין סכום שווי הדירה, לפי הנמוך;

הודעה (תוספת בניה)
תשע"א-2011

(3) סכום הפטור הכולל לפי פסקאות (1) ו-(2) בשל מכירת דירה כאמור, שבנייתה הסתיימה לפני יום כ"ג באדר ב' תשנ"ז (1 באפריל 1997) ואשר יום רכישתה על ידי המוכר קדם למועד האמור, לא יפחת מ-445,000 שקלים חדשים;

(4) יראו את יתרת סכום שווי המכירה לאחר הפחתת הסכומים הפטורים ממס לפי פסקאות (1) עד (3), כדמי מכר של זכות אחרת במקרקעין אשר שווי רכישתה הוא חלק יחסי משווי הרכישה של הזכות כולה, כיחס חלק שווי המכירה המתייחס לזכות זו למלוא שווי המכירה, ובהתאם לכך ייוחסו גם הניכויים והתוספות;

(5) הסכומים הנקובים בסעיף קטן זה יתואמו אחת לשנה, ב-16 בינואר, לפי שיעור עליית המדד שיפורסם בינואר של אותה שנה לעומת המדד הבסיסי, ויעוגלו ל-100 השקלים החדשים הקרובים; המנהל יפרסם ברשומות את הסכומים כפי שעודכנו; לענין פסקה זו -

"המדד" – כהגדרתו בסעיף 9(ג2);

"המדד הבסיסי" – המדד שיפורסם ביום י"ז בטבת תשנ"ח (15 בינואר 1998).

(א) על אף הוראות סעיף קטן (א), במכירת חלק מדירת מגורים מזכה, יקראו כל אחד מהסכומים הנקובים בסעיף קטן (א)(2) ו-(3), באופן יחסי, בהתאם לחלקו של המוכר בדירת המגורים המזכה.

(תיקון מס' 55)
תשס"ה-2005

(ב) הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(א1) יחולו גם במכירת משק חקלאי הכולל את דירת מגוריו של המוכר, כאשר לא ניתן למכור את הדירה בנפרד.

(תיקון מס' 55)
תשס"ה-2005

149. תשלומי איזון כמשמעותם בסעיף 71ב(ד) לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, ששולמו לבעל דירה, פטורים ממס כל עוד סכומם אינו עולה על מחצית התמורה שיש לצפות לה ממכירת הדירה, ללא זכויות ההרחבה, ממוכר מרצון לקונה מרצון.

פטור על תשלומי איזון
(תיקון מס' 32)
תשנ"ה-1995

49ח. שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע כללים בדבר מהותם של מגורי קבע לענין פרק זה.

כללים למגורי קבע
(תיקון מס' 8)
תש"ס-1980

פרק ו

מעמד אישי ומשפחה

258.....	בתי דין דתיים (יחידות סיוע), תשע"א-2011	חוק
263.....	בתי דין דתיים (הקמת יחידות סיוע בבתי דין רבניים, דרכי הפעלתן וסדרי עבודתן), תשע"ג-2013	צו
266.....	בית המשפט לענייני משפחה (יחידת הסיוע – כישורים מקצועיים ופיקוח מקצועי), תשנ"ו-1996	צו
268.....	מידע גנטי, תשס"א-2000 [סעיפים 1-2, 28א-28ז]	חוק
275.....	מידע גנטי (סדרי דין בהליך לאישור בדיקה גנטית בחסוי או בפסול דין), תשס"ג-2002	תקנות
276.....	מידע גנטי (עריכת בדיקה גנטית לקשרי משפחה, תיעוד ושמירת תוצאותיה), תש"ע-2010	תקנות

חוק בתי דין דתיים (יחידות סיוע), תשע"א-2011*

1. בחוק זה – הגדרות
- "בית דין בתי" – בית דין רבני, בית דין שרעי, בית דין דתי דרוזי ובית דין של עדה נוצרית, כמשמעותם על פי דין;
- "חוק בית המשפט לענייני משפחה" – חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995;
- "מנהל בתי הדין" – כל אחד מאלה, לפני העניין:
- (1) לעניין בתי הדין הרבניים – מי שמונה לפי סעיף 13 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955;
- (2) לעניין בתי הדין השרעיים – מי שמונה לפי סעיף 10 לחוק הקאדים, התשכ"א-1961;
- (3) לעניין בתי הדין הדתיים הדרוזיים – מי שמונה לפי סעיף 16 לחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962;
- (4) לעניין בתי הדין של כל אחת מהעדות הנוצריות – מי שמונה כבעל תפקיד מקביל בבתי הדין של אותה עדה נוצרית;
- "ענייני משפחה" – כהגדרתם בחוק בתי המשפט לענייני משפחה;
- "ראש בית הדין הדתי" – כל אחד מאלה, לפי העניין:
- (1) לעניין בתי הדין הרבניים – נשיא בית הדין הרבני הגדול;
- (2) לעניין בתי הדין השרעיים – נשיא בית הדין השרעי לערעורים;
- (3) לעניין בתי הדין הדתיים הדרוזיים – ראש בית הדין הדתי הדרוזי לערעורים;
- (4) לעניין בתי הדין של כל אחת מהעדות הנוצריות – ראש בית הדין הגבוה של אותה עדה נוצרית.
2. (א) שר המשפטים ושר הרווחה והשירותים החברתיים (בסעיף קטן זה – השרים) יקימו, בצו, יחידות סיוע ליד בתי הדין הדתיים (בחוק זה – יחידות הסיוע), אשר ייתנו לבעלי הדין, בעצמן או באמצעות אחרים, לפי הוראות סעיף זה, שירותי אבחון, ייעוץ, טיפול וגישור, בענייני משפחה המצויים בסמכותו של בית הדין הדתי לפי כל דין, לרבות העמדת מומחים לרשות בית הדין; השרים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יקבעו את דרכי הפעלתן של יחידות הסיוע וכללים לסדרי עבודתן.

* פורסם ס"ח תשע"א א' מס' 2297 מיום 26.5.2011 עמ' 918 (ה"ח הממשלה תשע"א א' מס' 549 עמ' 304).

(ב) (1) כישוריהם המקצועיים של עובדי יחידות הסיוע ודרכי הפיקוח עליהם יהיו כשל אלה החלים על עובדי יחידות הסיוע בבתי המשפט לענייני משפחה, לפי סעיף 5(ב) לחוק בית המשפט לענייני משפחה;

(2) עובדי יחידות הסיוע יהיו עובדי משרד הרווחה והשירותים החברתיים, והם יהיו כפופים להנחיות מנהל בתי הדין הדתיים שבהם פועלת יחידת הסיוע בכל הנוגע לסדרי עבודתם ודרכי ההפניה בין בית הדין הדתי ויחידת הסיוע, ולממונה הארצי על יחידות הסיוע בבתי המשפט לענייני משפחה בכל הנוגע לתפקודם המקצועי;

(3) בית דין דתי רשאי שלא לקבל המלצות שניתנו על ידי יחידת הסיוע ולא לאשר הסכם שגובש על ידה, בשל כך שהם נוגדים את עקרונות הדין שלפיו הוא דן; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע משיקול הדעת השיפוטי של בית הדין הדתי.

(ג) בית דין דתי הדן בעניין מענייני משפחה המצויים בסמכותו לפי כל דין, רשאי להפנות בעל דין ליחידת הסיוע, הכל כפי שיפרט בהחלטתו, ורשאי הוא להורות ליחידת הסיוע להגיש חוות דעת בכתב, בעניין כאמור שנדון לפניו, ככל שהדבר נדרש לצורך מידי, ובלבד שאין אפשרות סבירה לקבל תסקיר בעניין זה מאת עובד סוציאלי; סירב בעל דין להופיע לפני יחידת הסיוע, יודיע על כך בכתב לבית הדין הדתי, בתוך 15 ימים מיום ההפניה; בסעיף קטן זה, "עובד סוציאלי" – עובד סוציאלי שמונה לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, או לעניין חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955.

(ד) בית דין דתי רשאי, מטעמים שיירשמו, להפנות ליחידת הסיוע גם בן משפחתו של בעל דין, בתובענה שהוגשה לבית הדין בענייני משפחה המצויים בסמכותו לפי כל דין, ובלבד שאותו בן משפחה הסכים לכך; לעניין זה, "בן משפחתו" – כהגדרתו בסעיף 1(2) לחוק בית המשפט לענייני משפחה.

(ה) אין בהפניה ליחידת הסיוע, במתן שירותים על ידיה לפי סעיף קטן (א), בגיבוש הסכם בסיועה, וכן בהסכמת בעלי הדין לכל אלה, כדי להקנות לבית הדין הדתי סמכות לדון בנושא שלא היה בסמכותו בטרם ההפניה ליחידת הסיוע.

3. (א) דברים שנאמרו ומידע שנמסר ליחידת הסיוע יראו אותם לעניין איסור פרסום כדברים שנאמרו לפני בית דין דתי הדן בדלתיים סגורות.

(ב) טענות בדבר ההשתתפות בדיון ביחידת הסיוע, מהלך הדיון בה או הפסקתו, לא יובאו בחשבון על ידי בית הדין הדתי.

(ג) אין אדם חייב למסור ובית דין, בית משפט, או כל רשות או אדם המוסמכים על פי דין לגבות ראיות, לא יקבלו, דברים שנאמרו ומידע שנמסר ליחידת הסיוע, אלא אם כן מתקיים אחד מאלה:

(1) הדברים או המידע נאמרו או נמסרו ליחידת הסיוע לצורך מתן חוות דעת, לבקשת בית הדין הדתי, ובית הדין הודיע לבעלי הדין, מראש, כי לא יחול חיסיון על הדברים או המידע כאמור;

איסור פרסום, חיסיון ואי-קבילות של מידע שנמסר ליחידת הסיוע

(2) כל בעלי הדין ומי שהופנה ליחידת הסיוע לפי סעיף 2(ד) ויתרו בכתב על החיסיון.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ג)2, פעל עובד יחידת הסיוע ליישוב סכסוך בדרך של גישור, לא יובאו דברים שנאמרו על ידי אותו עובד, לפני בית דין, לפני בית משפט או לפני כל רשות או אדם המוסמכים על פי דין לגבות ראיות, אלא בהסכמתו, נוסף על הוויתור על חיסיון מאת בעלי הדין ומי שהופנה ליחידת הסיוע, הנדרש לפי סעיף קטן (ג)2.

(ה) הוראות סעיפים קטנים (ג) ו-1(ד) לא יחולו על דברים שנאמרו ומידע שנמסר ליחידת הסיוע, שמהם עולה חשש כי נעברה או עומדת להתבצע עבירה בקטין או בחסר ישע בנסיבות שבהן חלה חובת דיווח לפי סעיף 368ד(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, או שמהם עולה חשש כי התקיימה העילה למתן צו הגנה לפי סעיף 3(2) לחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991.

(ו) דברים שהיה אפשר להציגם לפני בית דין, לפני בית משפט, או לפני כל רשות או אדם המוסמכים על פי דין לגבות ראיות, בלא קשר להליך ביחידת הסיוע, לא יהיו חסויים רק בשל כך שהובאו לפני יחידת הסיוע.

(ז) על אף הוראות סעיפים קטנים (ג) ו-1(ד), בהליך פלילי יחולו הוראות פרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

4. אין בהוראות חוק זה כדי להוסיף או לגרוע מסמכויות בית דין דתי לפי כל דין.

5. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו וכן תקנות לעניין אגרות; תקנות לפי חוק זה טעונות את אישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

6. בחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995 –

(1) בסעיף 5 –

(א) בסעיף קטן (א), במקום "אשר תתן, בעצמה או באמצעות אחרים, שירותי אבחון, יעוץ וטיפול" יבוא "אשר תיתן לבעלי הדין, בעצמה או באמצעות אחרים, לפי הוראות סעיף זה, שירותי אבחון, ייעוץ, טיפול וגישור";

(ב) בסעיף קטן (ג), במקום הקטע החל במילים "וכן רשאי הוא" עד המילה "בכתב"; יבוא "ורשאי הוא להורות ליחידת הסיוע להגיש חוות דעת בכתב, בעניין הנדון לפניו, ככל שהדבר נדרש לצורך מידי, ובלבד שאין אפשרות סבירה לקבל תסקיר בעניין זה מאת עובד סוציאלי" ובסופו יבוא "בסעיף קטן זה, "עובד סוציאלי" – עובד סוציאלי שמונה לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 או לעניין חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955;";

(ג) אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:

"(ו) אין בהפניה ליחידת הסיוע, במתן שירותים על ידה לפי סעיף 5, בגיבוש הסכם בסיועה, וכן בהסכמת בעלי

סמכות בית דין דתי

ביצוע ותקנות

תיקון חוק בית המשפט לענייני משפחה – מס' 10

הדין לכל אלה, כדי להקנות לבית המשפט סמכות לדון בנושא שלא היה בסמכותו בטרם ההפניה ליחידת הסיוע; אין באמור בסעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות הדין בעניין הקניית סמכות באמצעות בקשה ליישוב סכסוך."

(2) אחרי סעיף 5 יבוא:

"איסור פרסום, חיסיון ואי-קבילות של מידע שנמסר ליחידת הסיוע

5א. (א) דברים שנאמרו ומידע שנמסר ליחידת הסיוע יראו אותם לעניין איסור פרסום כדברים שנאמרו לפני בית משפט הדן בדלתיים סגורות.

(ב) טענות בדבר ההשתתפות בדיון ביחידת הסיוע, מהלך הדיון בה או הפסקתו, לא יובאו בחשבון על ידי בית המשפט.

(ג) אין אדם חייב למסור ובית משפט, בית דין, או כל רשות או אדם המוסמכים על פי דין לגבות ראיות, לא יקבלו, דברים שנאמרו ומידע שנמסר ליחידת הסיוע, אלא אם כן מתקיים אחד מאלה:

(1) הדברים או המידע נאמרו או נמסרו ליחידת הסיוע לצורך מתן חוות דעת, לבקשת בית המשפט, ובית המשפט הודיע לבעלי הדין, מראש, כי לא יחול חיסיון על הדברים או המידע כאמור;

(2) כל בעלי הדין ומי שהופנה ליחידת הסיוע לפי סעיף 5(ה) ויתרו בכתב על החיסיון.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ג)(2), פעל עובד יחידת הסיוע ליישוב סכסוך בדרך של גישור, לא יובאו דברים שנאמרו על ידי אותו עובד, לפני בית משפט, לפני בית דין או לפני כל רשות או אדם המוסמכים על פי דין לגבות ראיות, אלא בהסכמתו, נוסף על הוויתור על חיסיון מאת בעלי הדין ומי שהופנה ליחידת הסיוע, הנדרש לפי סעיף קטן (ג)(2).

(ה) הוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) לא יחולו על דברים שנאמרו ומידע שנמסר ליחידת הסיוע, שמהם עולה חשש כי נעברה או עומדת להתבצע עבירה בקטין או בחסר ישע בנסיבות שבהן חלה חובת דיווח לפי סעיף 368ד(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, או שמהם עולה חשש כי התקיימה העילה למתן צו הגנה לפי סעיף 3(2) לחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991.

(ו) דברים שהיה אפשר להציגם לפני בית משפט, לפני בית דין או לפני כל רשות או אדם המוסמכים על פי דין לגבות ראיות, בלא קשר להליך ביחידת הסיוע, לא יהיו חסויים רק בשל כך שהובאו לפני יחידת הסיוע.

(ז) על אף הוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד), בהליך פלילי יחולו הוראות פרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

7. בחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991, בסעיף 3א –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "בלבד" יבוא "או לבית דין דתי שהוקמה בו יחידת סיוע לפי חוק בתי דין דתיים (יחידות סיוע), התשע"א-2011, ובלבד שבית הדין דן בעניינו של הקטין בתובענה אחרת שבסמכותו";
- (2) בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "ואין בהגשת בקשה לצו הגנה לבית דין דתי, לפי סעיף קטן (א), כדי להקנות לבית הדין סמכות לדון לפי החוק האמור".
8. (א) תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו (בסעיף זה – יום התחילה).
- (ב) הקמת יחידות הסיוע לפי חוק זה תיעשה בהדרגה, בצווים שיקבעו שר המשפטים ושר הרווחה והשירותים החברתיים, ובלבד שהקמת יחידות הסיוע שליד בתי הדין הרבניים, בתי הדין השרעיים ובתי הדין הדתיים הדרוזיים תושלם לא יאוחר מתום שלוש שנים מיום התחילה.
- (ג) בית דין דתי של העדה הנוצרית, שלא הוקמה בו יחידת סיוע, רשאי להפנות בעל דין ליחידת הסיוע של בית המשפט לענייני משפחה הסמוכה לבית הדין או למקום מגורי בעלי הדין, הכל כפי שיפרט בהחלטתו ובהתאם להוראות חוק זה.

יעקב נאמן
שר המשפטים

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

ראובן ריבלין
יושב ראש הכנסת

שמעון פרס
נשיא המדינה

**צו בתי דין דתיים (הקמת יחידות סיוע בבתי דין רבניים, דרכי
הפעלתן וסדרי עבודתן), תשע"ג-2013***

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 2(א) לחוק בתי דין דתיים (יחידות סיוע),
התשע"א-2011, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אנו מצווים
לאמור:

1. בצו זה, "ממונה ארצי" – מי שממונה על יחידות הסיוע ליד בתי
המשפט לענייני משפחה ובתי הדין הדתיים. הגדרה
2. מוקמות בזה יחידות סיוע ליד בתי הדין הרבניים: באר שבע, אשדוד,
אשקלון, ירושלים, חיפה, טבריה-צפת, רחובות; יחידות סיוע ייתנו בעצמן או
באמצעות אחרים, שירותי ייעוץ, אבחון, טיפול וגישור בענייני משפחה (להלן –
ייעוץ בענייני משפחה). הקמת יחידות סיוע
3. (א) הכישורים המקצועיים של עובדי יחידות הסיוע והפיקוח
המקצועי עליהם, יהיו כפי שנקבע בצו בית המשפט לענייני משפחה (יחידת
הסיוע – כישורים מקצועיים ופיקוח מקצועי), התשנ"ו-1996. בעלי מקצוע ביחידת
הסיוע
- (ב) מספר משרות העובדים הסוציאליים ביחידת סיוע שליד בית הדין
לא יפחת ממספר הרכבי הדיונים המכהנים בו, ומספר הפסיכולוגים לא יפחת
מאחד לכל יחידת סיוע; רופא פסיכיאטר או מומחה אחר יועסק או ייתן שירותי
ייעוץ בענייני משפחה ביחידת הסיוע לפי הצורך.
4. יחידת הסיוע תיתן לבית הדין ייעוץ, המלצות, או חוות דעת בענייני
משפחה, בכפוף לאמור בסעיף 2(ג) לחוק, לרבות בנושאים אלה:
(1) טיפול במקרי חירום;
(2) יישוב סכסוך בדרך של טיפול או ייעוץ משפחתי או גישור;
(3) הסכמים בענייני משמורת ילדים והבטחת קשר בין ילד להורהו,
לרבות הסדרים זמניים;
(4) הסדרי הגירה ויציאת קטין מהארץ;
(5) טיפול בענייני אלימות במשפחה;
(6) ייעוץ לגבי תסקיר של עובד סוציאלי לעניין סדרי דין או חוות
דעת של מומחה;
(7) מינוי מומחה בידי בית הדין.
5. הפניית בית הדין ליחידת הסיוע בקשר לתובענה שנדונה בבית הדין,
תיערך לפי הטופס שבתוספת; תשובת יחידת הסיוע תימסר בכתב לבית הדין,
לא יאוחר משלושים ימים מיום ההפניה, זולת אם קבע בית הדין מועד אחר. הפניה ליחידת הסיוע
6. (א) רשימות המומחים לפי סעיף 4 לצו בית המשפט לענייני משפחה
(הקמת יחידות סיוע דרכי פעולתן וסדרי עבודתן), התשנ"ו-1996 (להלן –
רשימת מומחים)

* פורסם ק"ת תשע"ג מס' 7223 מיום 14.2.2013 עמ' 764.

רשימות המומחים) יעמדו לרשות הציבור ולרשות בתי הדין הרבניים ויחידות הסיוע.

(ב) הממונה הארצי יכלול ברשימות המומחים, מיוזמתו או לפי הצעת מנהל בתי הדין הרבניים, מומחים שיבקשו זאת, בעלי כישורים וניסיון בהתאם לאמות המידה שנקבעו לפי סעיף 4 לצו בית המשפט לענייני משפחה (הקמת יחידות סיוע דרכי פעולתן וסדרי עבודתן), התשנ"ו-1996, ואשר התחייבו לקיים את הוראות הסעיף האמור.

7. (א) בית הדין רשאי לפנות ליחידת הסיוע בבקשה שתמליץ לפניו על מומחה למתן חוות דעת בכתב בענייני משפחה; יחידת הסיוע תמליץ על מומחה מבין המומחים המנויים ברשימות המומחים.

העמדת מומחה לבית
הדין

(ב) הפנתה יחידת הסיוע את בעלי הדין, בהסכמתם, למומחה שיכין חוות דעת, רשאי בית הדין לראות את חוות הדעת של המומחה כאילו ניתנה על ידי מומחה שהוא מינה.

8. (א) פנו בעלי הדין למגשר לפי הצעת יחידת הסיוע, והחלו בגישור כמשמעותו בסעיף 79ג לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, תודיע על כך יחידת הסיוע לבית הדין.

העברת עניין לגישור

(ב) הפסיק בעל דין את הגישור ימסור הודעה על כך בכתב לצד השני, למגשר ולבית הדין.

(ג) הגיעו בעלי הדין להסדר הסכסוך בגישור, רשאי בית הדין לאשר את ההסכם ולתת לו תוקף של פסק דין, בעניינים שבין בעלי הדין המצויים בסמכותו.

(ד) הגיעו בעלי הדין להסדר הסכסוך בגישור, ונקבעו בהסכם תניות בעניינו של קטין, חייב המגשר להודיע לבית הדין אם תניות אלה אינן מנוגדות לטובת הקטין; בית הדין רשאי לבקש את עמדת יחידת הסיוע בעניין זה.

9. תחילתן של תקנות אלה 30 ימים מיום פרסומן.

תחילה

תוספת

(תקנה 5)

בבית הדין ה
תיק ראשי
תיק משנה
לפני כב' הדיין/הדיינים
תאריך
התובע
נגד
הנתבע

הפניה ליחידת הסיוע

- ☐ אני מפנה את בעלי הדין ליחידת הסיוע.
- ☐ אני מפנה ליחידת הסיוע גם את בן/בני המשפחה (ציין את קרבת המשפחה למי מבעלי הדין)
- מטרת ההפניה (סמן x במשבצת המתאימה):
- ☐ ההפניה היא לצורך אבחון, ייעוץ טיפול או גישור (להלן – ייעוץ), והוסבר לבעלי הדין טרם ההפניה כי על דברים שייאמרו ועל מידע שיימסר ליחידת הסיוע יחולו כללי איסור הפרסום, החיסיון ואי-קבילות הקבועים בחוק בתי דין דתיים (יחידות סיוע), התשע"א-2011, וכי הייעוץ ביחידת הסיוע או הפסקתו לא ישפיעו על הדיון בבית הדין.
- ☐ ההפניה היא לקבלת חוות דעת, והוסבר לבעלי הדין טרם ההפניה כי לא יחול חיסיון כלפי בית הדין על דברים שייאמרו או על מידע שיימסר ליחידת הסיוע לצורך מתן חוות הדעת.

פירוט:

הערות והנחיות:

תאריך

דיין

כ"ד בטבת התשע"ג (6 בינואר 2013)

יעקב נאמן
שר המשפטים

משה כחלון
שר הרווחה והשירותים החברתיים

**צו בית המשפט לענייני משפחה (יחידת הסיוע) –
כישורים מקצועיים ופיקוח מקצועי, תשנ"ו-1996***

בתוקף סמכותי לפי סעיף 5(ב) לחוק בית המשפט לענייני משפחה,
תשנ"ה-1995 (להלן – החוק), ובהסכמת שר המשפטים, אני מצווה לאמור:

1. (א) בכל יחידת סיוע כמשמעותה בסעיף 5(א) לחוק שהוקמה בצו לפי
הסעיף האמור (להלן – יחידת סיוע) יהיו לפחות עובד סוציאלי, פסיכולוג
ורופא פסיכיאטר בעלי כישורים כמפורט להלן:

הרכב יחידת הסיוע

(1) עובד סוציאלי כמשמעותו בחוק העובדים הסוציאליים,
תשנ"ו-1996, בעל תואר בוגר בעבודה סוציאלית, שיש לו שבע
שנות נסיון לפחות בתחום הטיפול במשפחה או בילדים, ייעוץ
נישואין או בתחום קרוב להם או בעל תואר מוסמך בעבודה
סוציאלית שיש לו חמש שנות נסיון בתחומים האמורים; ואולם
תינתן עדיפות למועמד מתאים שהינו בעל תואר מוסמך כאמור;

(2) פסיכולוג מומחה בתחום פסיכולוגיה קלינית או
פסיכולוגיה חינוכית כמשמעותם בסעיף 8 לחוק הפסיכולוגים,
תשל"ז-1977, שיש להם חמש שנות נסיון לפחות בתחום מן
התחומים המפורטים בפסקה (1);

(3) רופא פסיכיאטר בעל תואר מומחה בפסיכיאטריה כללית או
בפסיכיאטריה של הילד והמתבגר לפי תקנות הרופאים (אישור
תואר מומחה ובחינות), תשל"ג-1973, שיש לו נסיון של שנתיים
לפחות בתחומים המפורטים בפסקה (1).

(ב) בראש יחידת סיוע או כמה יחידות סיוע באזור שיפוט אחד,
יעמוד עובד סוציאלי שכישוריו יהיו כאמור בסעיף קטן (ג) אשר יהיה אחראי
מבחינה מקצועית ומינהלית לפעולות יחידת הסיוע או יחידות הסיוע כאמור
(להלן – ראש יחידת הסיוע); לענין תקנה זו, יראו אזורי שיפוט שבהם מכהן
נשיא בית משפט שלום אחד כאזור שיפוט אחד.

(ג) ראש יחידת הסיוע יהיה בעל תואר בוגר בעבודה סוציאלית שיש
לו שמונה שנות נסיון לפחות בתחומים המפורטים בתקנת משנה (א)(1) או בעל
תואר מוסמך בעבודה סוציאלית שיש לו שש שנות נסיון לפחות בתחומים
האמורים; ואולם תינתן עדיפות למועמד מתאים שהינו בעל תואר מוסמך
כאמור.

2. (א) הפיקוח המקצועי על כל יחידות הסיוע ייעשה בידי ממונה ארצי
שהוא עובד סוציאלי שכישוריו יהיו כאמור בסעיף קטן (ג) (להלן – הממונה
הארצי); עד להקמת כל יחידות הסיוע יסייע הממונה הארצי גם בהקמתן
וארגונן של יחידות הסיוע.

פיקוח

* פורסם ק"ת תשנ"ו מס' 5759 מיום 9.6.1996 עמ' 983.

(ב) הממונה הארצי יהיה בעל תואר בוגר בעבודה סוציאלית שיש לו תשע שנות נסיון לפחות בתחומים האמורים בתקנה 1(א)(1) או בעל תואר מוסמך בעבודה סוציאלית שיש לו שבע שנות נסיון לפחות בתחומים האמורים; ואולם עדיפות תינתן למועמד מתאים שהוא בעל תואר מוסמך כאמור.

(ג) ראש יחידת סיוע ימסור לממונה הארצי, לפי בקשתו, מידע כפי שיבקש לגבי כל ענין הקשור בפעילות יחידת הסיוע.

3. (א) ראש יחידת סיוע יגיש מדי ששה חודשים או בכל מועד שיידרש, דיווח דין וחשבון על פעילות יחידת הסיוע לממונה הארצי ולנשיא בית משפט השלום באזור השיפוט שבו היא פועלת.

(ב) הממונה הארצי יגיש, מדי שנה, דין וחשבון על פעילותן של כל יחידות הסיוע למנהל בתי המשפט ולמנהל הכללי של משרד העבודה והרווחה.

י' בסיון תשנ"ו (28 במאי 1996) שבעון פרס
ראש הממשלה
ושר העבודה והרווחה

אני מסכים.

דוד ליבאי
שר המשפטים

חוק מידע גנטי, תשס"א-2000*
[סעיפים 1–2, 28א–28ז]

פרק א': פרשנות

1. מטרתו של חוק זה להסדיר עריכת בדיקות גנטיות ומתן ייעוץ גנטי ולהגן על זכות הנבדק לפרטיות לגבי המידע הגנטי המזוהה, והכל בלי לפגוע באיכות הטיפול הרפואי, במחקר הרפואי והגנטי, בקידום הרפואה ובהגנה על שלום הציבור.
2. בחוק זה –
 - "אחראי על מחקר" – מי שאחראי על מחקר שנעשה בו שימוש בדגימות DNA או בתוצאות של בדיקות גנטיות;
 - "אחראי על קטין, חסוי או פסול דין" – הורה, לרבות הורה חורג, מאמץ ואפוטרופוס;
 - "בדיקה גנטית" – בדיקת דגימת DNA של אדם לשם אפיון והשוואה של רצפים של DNA;
 - "בדיקה גנטית לקשרי משפחה" – בדיקה גנטית לקביעת ממצאים בדבר קשרי משפחה של אדם;
 - "בדיקה גנטית למחקר" – בדיקה גנטית הנעשית למטרות מחקר;
 - "בית דין דתי" – בית דין רבני, בית דין שרעי, בית דין של עדה נוצרים ובית דין דתי דרוזי, כמשמעותם על פי דין;
 - "תקנות ניסויים רפואיים" – תקנות בריאות העם (ניסויים רפואיים בבני אדם), תשמ"א-1980;

מטרת החוק

הגדרות

(תיקון מס' 3) תשס"ח-2008

(תיקון מס' 3) תשס"ח-2008

* פורסם ס"ח תשס"א מס' 1766 מיום 25.12.2000 עמ' 62 (ה"ח תשנ"ט מס' 2786 עמ' 290).

תוקן ס"ח תשס"א מס' 1781 מיום 19.3.2001 עמ' 178 (ה"ח תשס"א מס' 2964 עמ' 390) – תיקון מס' 1 בסעיף 6 לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון מס' 7), תשס"א-2001; תחילתו 30 ימים מיום פרסומו.

ת"ט ס"ח תשס"ב מס' 1816 מיום 23.12.2001 עמ' 44; תחילתו ביום 25.12.2001.

ס"ח תשס"ה מס' 2005 מיום 19.6.2005 עמ' 500 (ה"ח הממשלה תשס"ה מס' 115 עמ' 536) – תיקון מס' 2 בסעיף 19 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף החשוד) (תיקון), תשס"ה-2005; תחילתו שלושה חודשים מיום פרסומו.

ס"ח תשס"ח מס' 2173 מיום 30.7.2008 עמ' 736 (ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 203 עמ' 158) – תיקון מס' 3; תחילתו ארבעה חודשים מיום פרסומו.

ס"ח תשע"א מס' 2303 מיום 11.7.2011 עמ' 959 (ה"ח הממשלה תש"ע מס' 490 עמ' 528) – תיקון מס' 4 בסעיף 27 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף ונטילת אמצעי זיהוי) (תיקון מס' 3), תשע"א-2011.

- "גנטיקאי קליני" – בעל כשירות מקצועית מתאימה כאמור בסעיף 9(2) שהכיר בו המנהל;
- "דגימת DNA" – דגימה ביולוגית של אדם הנלקחת במטרה להפיק ממנה DNA של אדם, במסגרת בדיקה גנטית;
- "דגימת DNA מזוהה" – דגימת DNA אשר מופיע עליה פרט מזוהה של הנבדק, או שהפרטים הופרדו מהדגימה אך ניתן לחזור אליהם בכל דרך שהיא;
- "המנהל" – המנהל הכללי של משרד הבריאות או מי שהמנהל הסמיכו לענין חוק זה, כולו או חלקו;
- "הסכמה מדעת", "ועדת אתיקה", "טיפול רפואי", "מטפל", "מידע רפואי", "רשומה רפואית" – כמשמעותם בחוק זכויות החולה;
- "ועדה מייעצת" – ועדת הלסינקי עליונה שמונתה לפי תקנות ניסויים רפואיים, המדען הראשי של משרד המדע ונציג שר המדע;
- "ועדת המדע" – הועדה לעניני מחקר ופיתוח מדעי וטכנולוגי של הכנסת;
- "חוק הגנת הפרטיות" – חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981;
- "חוק העונשין" – חוק העונשין, תשל"ז-1977;
- "חוק זכויות החולה" – חוק זכויות החולה, תשנ"ו-1996;
- "יועץ גנטי" – בעל כשירות מקצועית מתאימה כאמור בסעיף 9(3) שהכיר בו המנהל;
- "מוסד מוכר" – כמשמעותו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, תשי"ח-1958;
- "מידע גנטי מזוהה" – כל מידע גנטי הנוגע לנבדק מסוים שמופיע עליו פרט מזוהה;
- "מידע גנטי" – מידע הנובע מבדיקה גנטית;
- "מכון גנטי" – מחלקה גנטית בבית חולים רשום לפי פקודת בריאות העם, ושיש בה מעבדה העורכת בדיקות גנטיות;
- "מעבדה לבדיקות גנטיות" – מעבדה רפואית לעריכת בדיקות גנטיות שקיבלה רישיון לפי סעיף 4;
- "מעבדה רפואית" – מעבדה רפואית הרשומה לפי פקודת בריאות העם;
- "נבדק" – אדם שממנו נלקחה או מיועדת להילקח דגימת DNA לצורך עריכת בדיקה גנטית;
- "פסול-דין", "חסוי" ו"קטין" – כמשמעותם בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962;
- "פקודת בריאות העם" – פקודת בריאות העם, 1940;
- "פקודת הרופאים" – פקודת הרופאים [נוסח חדש], תשל"ז-1976;

"פרט מזהה" – אחד מאלה: שם פרטי ושם משפחה, מספר זהות, מספר מזהה אחר שניתן על ידי רשות שלטונית; "קרוב" – מי שיש לו קרבת דם לנבדק; "ראש בית דין דתי" – כל אחד מאלה:

(תיקון מס' 3) תשס"ח-2008

- (1) לעניין יהודים – נשיא בית הדין הרבני הגדול;
 - (2) לעניין בני עדה נוצרית – ראש בית הדין הגבוה של אותה עדה נוצרית;
 - (3) לעניין מוסלמים – נשיא בית הדין השרעי לערעורים;
 - (4) לעניין דרוזים – ראש בית הדין הדתי הדרוזי לערעורים;
- "רופא גנטיקאי" – בעל כשירות מקצועית מתאימה כאמור בסעיף 9(1);

"רופא מומחה" – בעל כשירות מקצועית מתאימה כאמור בסעיף 9(4); "רישיון" – רישיון שניתן למעבדה לבדיקות גנטיות לפי סעיף 4; "תוצאות בדיקה גנטית מזהה" – תוצאות של בדיקה גנטית אשר מופיע עליה פרט מזהה של הנבדק, או שהפרטים הופדרו מהתוצאות אך ניתן לחזור אליהם בכל דרך שהיא; "השר" – שר הבריאות.

(תיקון מס' 3) תשס"ח-2008

פרק ה'1: עריכת בדיקה גנטית לקשרי משפחה

28א. לא תיערך בדיקה גנטית לקשרי משפחה (בפרק זה – בדיקה) אלא לפי צו של בית משפט לענייני משפחה (בפרק זה – בית המשפט), ובהתאם להוראות פרק זה.

עריכת בדיקה גנטית לקשרי משפחה (תיקון מס' 3) תשס"ח-2008

28ב. (א) (1) לא יורה בית המשפט על עריכת בדיקה לפי פרק זה, אלא אם כן נתן הנבדק את הסכמתו לכך; היה הנבדק קטין, חסוי או פסול דין, נדרשת הסכמת האחראי עליו לעריכתה, ואם מלאו לקטין 16 שנים – נדרשת גם הסכמתו;

הסכמה לעריכת בדיקה (תיקון מס' 3) תשס"ח-2008

(2) לא יורה בית המשפט על בדיקה לקטין, לחסוי או לפסול דין אלא לאחר שמיעת עמדתו, בהתאם לגילו ולמידת בגרותו או ליכולותיו, לפי העניין, אלא אם כן שוכנע, מנימוקים שיירשמו, כי שמיעת עמדתו עלולה לפגוע בטובתו.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), היה קטין הורה או שנטען לגביו כי הוא הורה (בסעיף קטן זה – קטין הורה), רשאי בית המשפט, מטעמים שיירשמו, הקשורים בטובת הקטין ההורה, להורות על עריכת הבדיקה בלא הסכמת האחראי על הקטין ובלא נוכחותו של האחראי בעת מתן ההסבר לקטין ההורה כאמור בסעיף זה, ובלבד שהקטין ההורה נתן את הסכמתו לעריכת הבדיקה.

28ג. בלי לגרוע מהוראות פרק זה, לא יורה בית משפט על עריכת בדיקה בחסוי שהוא עובר אלא לאחר ששקל את הצורך בעריכת הבדיקה עוד בתקופת ההריון, והאישה הנושאת את העובר נתנה הסכמה מדעת לעריכת הבדיקה,

בדיקה בעובר (תיקון מס' 3) תשס"ח-2008

לאחר שהוסברו לה הסיכונים שבעריכת הבדיקה, לה ולעובר; לא נתנה אישה כאמור את הסכמתה להיבדק, לא יחולו הוראות סעיף 28(ב).

צו לעריכת בדיקה
בנסיבות מיוחדות
(תיקון מס' 3)
תשס"ח-2008

28ד. (א) בכפוף להוראות סעיף 28, היתה אמו של קטין, חסוי או פסול דין רשומה במרשם האוכלוסין, על פי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, כמי שהיתה נשואה, בתוך 300 ימים שלפני יום לידת הקטין, החסוי או פסול הדין, לאדם שממצאי הבדיקה עלולים לשלול את אבהותו או לקבוע את אבהותו של אדם זולתו או היה אדם רשום במרשם כאמור כאביו של קטין, חסוי או פסול דין וממצאי הבדיקה עלולים לשלול את אבהותו או לקבוע את אבהותו של אדם זולתו, לא יורה בית המשפט על עריכת הבדיקה, אלא אם כן שוכנע שיש בעריכתה צורך ממשי הגובר על פגיעה שעלולה להיגרם כתוצאה מהבדיקה.

(ב) בבוא בית המשפט להורות על עריכת בדיקה לפי סעיף קטן (א), יביא בחשבון, בין השאר, שיקולים אלה:

(1) קיומו של חשש לפגיעה בקטין, בחסוי או בפסול הדין, לרבות לפי דין דתי, כתוצאה מהבדיקה;

(2) אפשרות לערוך את הבדיקה בדרך שתקבע את קשרי המשפחה כך שהפגיעה בזכויות הקטין, החסוי או פסול הדין, תצומצם או תימנע.

צו לעריכת בדיקה
בנסיבות של חשש
לממזרות לפי דין תורה
(תיקון מס' 3)
תשס"ח-2008

28ה. (א) (1) ראה בית המשפט, בעצמו או לפי טענתו של בעל דין, ולאחר ששמע את עמדת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו בעניין, כי ממצאי הבדיקה עלולים לפגוע בכשרותו לפי דין תורה לנישואין של קטין, חסוי, לרבות חסוי שהוא עובר, או פסול דין, עקב חשש לממזרות לפי דין תורה, יפנה לנשיא בית הדין הרבני הגדול לקבלת חוות דעתו בעניין החשש האמור ובדבר האפשרות לערוך את הבדיקה באופן שימנע את הפגיעה; הפנייה תיעשה בלא ציון שמות ופרטים מזהים;

(2) נשיא בית הדין הרבני הגדול יעביר את חוות דעתו כאמור בפסקה (1) ליועץ המשפטי לממשלה; היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו יביא לפני בית המשפט את עמדתו בעניין לאחר שקיבל את חוות הדעת האמורה;

(3) פנה בית המשפט לנשיא בית הדין הרבני הגדול לפי פסקה (1) לעניין בדיקה בחסוי שהוא עובר, יעביר נשיא בית הדין הרבני הגדול את חוות דעתו ליועץ המשפטי לממשלה כאמור באותה פסקה בתוך חמישה ימי עבודה, והיועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו יביא לפני בית המשפט את עמדתו בעניין לפי פסקה (2) בתוך חמישה ימי עבודה מיום שקיבל את חוות הדעת האמורה;

(4) נוכח בית המשפט, לאחר שהיועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו הביא לפניו את עמדתו לעניין עריכת בדיקה כאמור בפסקה (2), כי ממצאי הבדיקה עלולים לפגוע בכשרותו של קטין, חסוי, לרבות חסוי שהוא עובר, או פסול דין, כאמור בפסקה (1), וכי אין דרך לערוך את הבדיקה באופן שימנע את הפגיעה,

לא יורה על עריכת הבדיקה, אלא אם כן מצא יש צורך בעריכת הבדיקה לשם מניעת סכנה לחיי אדם או נכות חמורה בלתי הפיכה לאדם.

(ב) ראה בית המשפט כי ממצאי הבדיקה עלולים לפגוע בכשרותו לפי דין תורה לנישואין של בגיר, עקב חשש לממזרות לפי דין תורה, וכי אין דרך לערוך את הבדיקה באופן שימנע את הפגיעה, לא יורה על עריכת הבדיקה אלא לאחר שהפנה את בעלי הדין ליחידת הסיוע לשם קבלת הסבר בדבר המשמעות של עריכת הבדיקה, לגביו ולגבי קרוביו; בסעיף קטן זה, "יחידת הסיוע" – יחידת הסיוע שהוקמה לפי סעיף 5 לחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995.

28. (א) על אף האמור בסעיף 28ב, רשאי בית המשפט לצוות על עריכת בדיקה, למעט בדיקה לפי סעיף 28ד, גם בלא הסכמת הנבדק, אם נוכח כי התקיימו התנאים לעריכתה לפי סעיף 28א, 28ד או 28ה, ובלבד שהתקיימו כל אלה:

בדיקה בלא הסכמת הנבדק
(תיקון מס' 3)
תשס"ח-2008

(1) בית המשפט שוכנע כי יש סיכוי סביר לנכונות טענות המבקש בדבר קשרי המשפחה הנטענים;

(2) ניתנה לנבדק הזדמנות להשמיע את התנגדותו למתן הצו.

(ב) לא יורה בית המשפט על עריכת בדיקה כאמור בסעיף קטן (א), לקטין, לחסוי או לפסול דין, אם הוא או האחראי עליו לא נתנו את הסכמתם לעריכת הבדיקה, אלא אם כן מינה לו עורך דין או אפוטרופוס לדין אשר ייצגו בהליכים שלפניו, ככל שהקטין, החסוי או פסול הדין אינו מיוצג על ידי עורך דין מטעמו.

(ג) לא יורה בית המשפט על עריכת בדיקה לפי סעיף זה אלא בדרך של בדיקה חיצונית; לעניין זה, "בדיקה חיצונית" – כל אחת מאלה:

(1) לקיחת דגימת תאים מחלקה הפנימי של הלחי;

(2) לקיחת דגימת רוק;

(3) לקיחת דגימת שיער, לרבות שורשיו, ולמעט שיער מחלקים מוצנעים של הגוף;

(4) לקיחת דגימה חיצונית אחרת שיקבע השר, בצו, לאחר התייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת המדע.

(ד) ציווה בית המשפט על עריכת בדיקה לפי הוראות סעיף זה, יכול שהבדיקה תיערך בדרך שאינה בדיקה חיצונית, אם הנבדק נתן את הסכמתו לכך.

28. (א) בלי לגרוע מהוראות כל דין, בדיקה לפי פרק זה תיערך בדרך ובמקום שיבטיחו שמירה מרבית על כבוד האדם, על פרטיותו ועל בריאותו, ובמידה המועטה האפשרית של אי-נוחות.

אופן עריכת הבדיקה
(תיקון מס' 3)
תשס"ח-2008

(ב) בדיקה תיערך אך ורק במכון גנטי או במעבדה לבדיקות גנטיות, בישראל, שהמנהל הכיר בהם, בהודעה ברשומות, לצורך ביצוע בדיקות לפי פרק זה.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), רשאי בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להורות כי בדיקה תיערך במעבדה שאינה בישראל, ובלבד ששוכנע כי מתקיימים כל אלה:

(1) אין מכון גנטי או מעבדה לבדיקות גנטיות בישראל שהוכרו לפי סעיף קטן (ב) שניתן לערוך בהם את הבדיקה;

(2) אותה מעבדה מקיימת, בקירוב המרבי, את התנאים לפי חוק זה לרישוי מעבדה לבדיקות גנטיות ולהכרה לצורך ביצוע בדיקות לפי פרק זה;

(3) יש אפשרות, במידת הצורך, לחקור את עורך הבדיקה על אופן עריכתה, ולהבטיח את שמירת הראיות על אופן עריכתה ועל ממצאיה.

28ח. (א) סירב אדם להיבדק לאחר מתן צו כאמור בסעיף 128, יחולו הוראות סעיף 6 לפקודת ביזיון בית משפט; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על קטין, חסוי או פסול דין.

סירוב להיבדק
(תיקון מס' 3)
תשס"ח-2008

(ב) בית המשפט רשאי להסיק מסירובו של אדם להיבדק כל מסקנה הנראית לו מוצדקת בנסיבות העניין, לרבות בדבר קביעת קשרי המשפחה הנטענים כלפי אותו אדם.

28ט. (א) על אף הוראות סעיף 14, נערכה בדיקה לפי פרק זה, לא יימסרו תוצאותיה אלא לבית המשפט שהורה על עריכתה.

מסירת תוצאות בדיקה,
אי-גילוי ואיסור פרסום
(תיקון מס' 3)
תשס"ח-2008

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיפים 68(ה) ו-70 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, רשאי בית המשפט, לאחר שהובאה לפניו עמדת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו בעניין –

(1) לאסור את גילויין או את פרסומן של תוצאות הבדיקה, את גילוי שמו של מי שבעניינו נערכה הבדיקה או כל דבר אחר העשוי להביא לזיהוי, ואת תוכנם של מסמכים שהוגשו לו באותו עניין;

(2) לא לגלות לבעלי הדין, כולם או חלקם, את תוצאות הבדיקה.

28י. (א) על אף החלטת בית משפט לפי סעיף 28ט(ב)(1), רשאי בית דין דתי הדין בעניין שבסמכותו על פי כל דין, להורות לבעל דין להגיש לו תוצאות בדיקה שנערכה לפי צו של בית משפט בהתאם להוראות פרק זה, ובלבד שהתקיימו כל התנאים הנדרשים לשם מתן צו לעריכת בדיקה על ידי בית הדין, כאמור בסעיף 28יד; הורה בית דין דתי להגיש לו תוצאות בדיקה כאמור, אין בכך כדי לגרוע מהחלטת בית המשפט לפי סעיף 28ט(ב)(1) כלפי כל גורם אחר.

העברת תוצאות בדיקה
לבית דין דתי
(תיקון מס' 3)
תשס"ח-2008

(ב) על אף החלטת בית משפט לפי סעיף 28ט(ב)(2), תוצאות בדיקה שניתנה לגביה החלטת בית משפט כאמור לא יהיו חסויות בפני בית דין רבני הדין בעניינם של בעלי דין בעניין שבסמכותו על פי כל דין, ובלבד שהתקיימו כל התנאים הנדרשים לשם מתן צו לעריכת בדיקה על ידי בית הדין, כאמור בסעיף 28יד; אין בהוראה זו כדי לגרוע מהחלטת בית המשפט לפי סעיף 28ט(ב)(2) כלפי בעלי הדין שבעניינם ניתנה.

- 28יא. לא יעשה אדם שימוש בדגימת DNA ששימשה לבדיקה, או בתוצאות בדיקה, אלא למטרה שלשמה נערכה הבדיקה.
- 28יב. תוצאות בדיקה שנערכה בלא צו שנתן בית משפט או בית דין דתי לפי פרק זה או שנערכה בניגוד להוראות סעיף 28(ב) או (ג), לא יובאו לפני בית משפט, בית דין דתי או כל ערכאה שיפוטית אחרת, ולא יהיו קבילות כראיה.
- 28יג. קביעה שקבע בית משפט לפי בדיקה לא תחייב בית דין דתי, וקביעה שקבע בית דין דתי לפי בדיקה לא תחייב בית משפט או בית דין דתי אחר; בסעיף זה, "בית משפט" – כמשמעותו בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.
- 28יד. (א) על אף הוראות סעיף 28א, רשאי גם בית דין דתי, בעניין שבסמכותו על פי כל דין, ליתן צו לעריכת בדיקה בעניין שנדון לפניו, אם כל הנבדקים נתנו את הסכמתם לבדיקה לפי סעיף 28ב והתקיימו כל התנאים האמורים בפרק זה; כל ההוראות החלות על בית המשפט ועל קביעותיו לפי פרק זה יחולו על בית הדין הדתי.
- (ב) צו לפי סעיף קטן (א) יינתן באישור מראש של ראש בית הדין הדתי בעניין.
- 28טו. (א) על אף החלטת בית דין דתי לפי סעיף 28ט(ב)(1), רשאי בית משפט להורות לבעל דין להגיש לו תוצאות בדיקה שנערכה לפי צו של בית הדין הדתי בהתאם להוראות פרק זה, ובלבד שהתקיימו כל התנאים הנדרשים לשם מתן צו לעריכת בדיקה על ידי בית המשפט, כאמור בפרק זה; הורה בית משפט להגיש לו תוצאות בדיקה כאמור, אין בכך כדי לגרוע מהחלטת בית הדין הדתי לפי סעיף 28ט(ב)(1) כלפי כל גורם אחר.
- (ב) על אף החלטת בית דין דתי לפי סעיף 28ט(ב)(2), לא יהיו תוצאות בדיקה כאמור סחיות בפני בית משפט הדין בעניינם של בעלי דין כאמור, ובלבד שהתקיימו כל התנאים הנדרשים לשם מתן צו לעריכת בדיקה על ידי בית המשפט, כאמור בפרק זה; אין בהוראה זו כדי לגרוע מהחלטת בית הדין הדתי לפי סעיף 28ט(ב)(2) כלפי בעלי הדין בעניינם ניתנה.
- 28טז. העתק מכל בקשה לעריכת בדיקה לפי פרק זה וכן בקשה להעברת תוצאות בדיקה לפי סעיפים 28 ו-28ט, יומצא ליועץ המשפטי לממשלה או לבא כוחו.
- 28יז. שר המשפטים רשאי לקבוע סדרי דין בהליכים לפי פרק זה.

שימוש בדגימת DNA ובתוצאות בדיקה

(תיקון מס' 3)

תשס"ח-2008

תוצאות בדיקה שנערכה בלא צו

(תיקון מס' 3)

תשס"ח-2008

דינה של קביעה של בית משפט או של בית דין

לפי בדיקה

(תיקון מס' 3)

תשס"ח-2008

תחולת הפרק על בתי הדין הדתיים

(תיקון מס' 3)

תשס"ח-2008

העברת תוצאות בדיקה לבית משפט

(תיקון מס' 3)

תשס"ח-2008

המצאה ליועץ המשפטי לממשלה

(תיקון מס' 3)

תשס"ח-2008

סדרי דין

(תיקון מס' 3)

תשס"ח-2008

**תקנות מידע גנטי (סדרי דין בהליך לאישור בדיקה גנטית
בחסוי או בפסול דין), תשס"ג-2002***

בתוקף סמכותי לפי סעיף 27(ג) לחוק מידע גנטי, התשס"א-2000
(להלן – החוק), וסעיף 108 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984,
ובאישור הועדה לענייני מחקר ופיתוח מדעי וטכנולוגי של הכנסת, אני מתקין
תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –

הגדרות

"בקשה" – בקשה לאישור של בית המשפט לעריכת בדיקה גנטית
בחסוי או בפסול דין לפי סעיף 27(ב) לחוק;
"בית המשפט" – בית המשפט לענייני משפחה.

הגשת בקשה לבית
המשפט

2. (א) בקשה תוגש ערוכה לפי הטופס שבתוספת לבית המשפט
שבתחום שיפוטו נמצא מקום מגוריו של החסוי או פסול הדין או מקום מגוריו
של אפוטרופסו.

(ב) בעניינים שלא הוסדרו בתקנות אלה יחולו על הבקשה הוראות
פרק כ"א לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, ולענין זה יראו את
הבקשה כתובענה בענייני משפחה שנפתחה בהגשת כתב תביעה.

(ג) המשיבים בבקשה יהיו היועץ המשפטי לממשלה וכן החסוי או
פסול הדין ואפוטרופסו, אם מונה, אם הם אינם המבקשים בבקשה.

(ד) בבקשה יפרט המבקש את המטרה שלשמה דרושה הבדיקה,
ויצרף אליה מסמכים אלה:

(1) הסכמת החסוי או פסול הדין לעריכת הבדיקה הגנטית, אם
ניתן לקבלה;

(2) הסכמה, בכתב, של האפוטרופוס של החסוי או פסול הדין,
אם מונה, לעריכת הבדיקה הגנטית;

(3) חוות דעת רפואית המפרטת את המידע הרפואי, הנוגע
לעריכת הבדיקה הגנטית, מבהירה את המשמעות של עריכת
בדיקה גנטית לגבי החסוי או פסול הדין ולגבי קרוביו, וקובעת כי
לא יהיה בעריכת הבדיקה כדי לגרום נזק בריאותי או נפסי לחסוי
או לפסול הדין; לענין זה, "מידע רפואי" – כהגדרתו בסעיף
13(ב) לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996;

(4) צו מינוי אפוטרופוס – אם מונה אפוטרופוס, וצו הכרזת
פסול דין – אם הוכרז אדם כפסול דין.

3. תחילתן של תקנות אלה שלושים ימים מיום פרסומן.

תחילה

תוספת

(תקנה 2(9))

[בקשה לאישור עריכת בדיקה גנטית בחסוי או בפסול דין]

י"ב בטבת התשס"ג (17 בדצמבר 2002) מאיר שטרית
שר המשפטים

* פורסמו ק"ת תשס"ג מס' 6217 מיום 31.12.2002 עמ' 358.

תקנות מידע גנטי (עריכת בדיקה גנטית לקשרי משפחה, תיעוד ושמירת תוצאותיה), תש"ע-2010*

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 28 ו-44(ג) לחוק מידע גנטי, התשס"א-2000 (להלן – החוק), לאחר התייעצות עם שר הבריאות ובאישור ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –

הגדרות

“אחראי על הגנת מידע” – מנהל המעבדה או מי שהוא מינה לכך, לפי תקנה 11(ב);

“אתר שמירת מידע מאובטח” – אחד מאלה:

(1) מאגר מידע כהגדרתו בחוק הגנת הפרטיות אשר המידע בו נשמר בנפרד מכל מידע אחר, באופן המונע גישה אליו מכל תקשורת חיצונית ומונע גישה בלא הרשאה, ובכפוף להוראות בדבר מאגר מידע המכיל מידע מוגבל כאמור בתקנות הגנת הפרטיות (תנאי החזקת מידע ושמירתו וסדרי העברת מידע בין גופים ציבוריים), התשמ"ו-1986 (להלן – תקנות הגנת הפרטיות);

(2) אתר מוגן, אשר המידע בו נשמר בנפרד מכל מידע אחר באופן המונע חדירה וכניסה בלא הרשאה;

“בדיקה” – בדיקה גנטית לקשרי משפחה כמשמעותה בסעיף 2 לחוק;
“בית המשפט” – בית משפט לענייני משפחה או בית דין דתי כהגדרתו בסעיף 2 לחוק;

“דגימה” – דגימה ביולוגית הנלקחת מאדם, מעופר או מנפטר לשם עריכת בדיקה;

“מוסד רפואי” – כהגדרתו בסעיף 24 לפקודת בריאות העם, 1940;
“מעבדה” – מעבדה לבדיקות גנטיות או מכון גנטי, שהוכרו לפי סעיף 28(ב) לחוק;

“צו לבדיקה” – צו של בית משפט לענייני משפחה לפי סעיף 28 לחוק או צו של בית דין דתי לפי סעיף 28 לחוק, הערוך לפי הטופס שבתוספת הראשונה;

“שופט” – לרבות דיין, קאדי, קאדי מד'הב, או דיין של עדה נוצרית;
“תעודה מזהה” – לגבי אזרח או תושב ישראל – תעודת זהות, רישיון נהיגה ישראלי עם תמונה או דרכון ישראלי תקפים, ולגבי מי שאינו אזרח או תושב ישראל – דרכון תקף או תעודה מזהה עם תמונה שהונפקה על ידי רשות מוסמכת במדינה שבה הוא אזרח או תושב, ולגבי מי שרשום במרשם

* פורסמו ק"ת תש"ע מס' 6920 מיום 18.8.2010 עמ' 1488.

האוכלוסין באזור – תעודת זהות שהונפקה בהתאם להסכם הביניים בין מדינת ישראל והרשות הפלשתינית, על ידי רשות מוסמכת באזור; לעניין זה, "האזור" – כל אחד מאלה: יהודה והשומרון וחבל עזה;
"תצלום" – תמונה מודפסת של תווי פניו של אדם שהופקה באמצעות מצלמה.

בקשה לבדיקה וצו
הבדיקה

2. (א) לבקשה לביצוע בנבדק שהוא תושב ישראל הרשום במרשם האוכלוסין, תצורף תמצית רישום, המעידה על פרטי הנבדק כפי שהם רשומים במרשם האוכלוסין, בהתאם לסעיף 29(א) לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965.

(ב) החליט בית המשפט על מתן צו לבדיקה, יפרט בצו את שמות הנבדקים, סוג התעודה המזהה ומספרה וכן רשאי הוא לקבוע דרכי זיהוי נוספות ככל שיראה לנכון, בשים לב לנסיבות המצריכות והירות מיוחדת בזיהוי וכן רשאי הוא, בנסיבות המקרה, להורות היכן תבוצע הבדיקה; היה הנבדק קטין, שגילו פחות משש עשרה שנים, יורה בית המשפט על צירוף תצלום של הנבדק שאושר על ידי המעבדה בעת עריכת הבדיקה וזיהויו על ידי דרכון תקף או תעודת לידה, אם יש לו; היה הנבדק עוֹפֵר – תזוזה האשה הנושאת את העוֹפֵר על פי תצלום עדכני ותעודה מזהה.

(ג) לא היתה לנבדק אפשרות סבירה להשיג תעודה מזהה, או לחדש את תוקפה, רשאי בית המשפט לקבוע כל הוראה שיראה לנכון לעניין אופן זיהוי הנבדק.

(ד) בית המשפט רשאי להורות בצו הבדיקה כל הוראה נוספת שיראה לנכון ביחס לאופן ביצוע הבדיקה, זיהוי הנבדקים, עריכת הבדיקה והעברת תוצאותיה; צו הבדיקה יעמוד בתוקפו למשך שנה אחת אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת.

(ה) לצו הבדיקה יצורפו פרטי המכונים והמעבדות שבהם רשאים הצדדים לבצע את הבדיקה, שהוכרו לעניין זה לפי סעיף 28(ב) לחוק, בהתאם לסוג ההכרה בהם; ראה בית המשפט כי בנסיבות המקרה עליו להורות היכן תבוצע הבדיקה – רשאי הוא לעשות כן.

הוראות בדבר מקום
ומועד נטילת הדגימה

3. (א) הדגימות יינטלו מכל הנבדקים יחד, באותה מעבדה ובאותו מועד, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת, כאמור בתקנת משנה (ב) או בתקנות 4, 5 או 6.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), רשאי בית המשפט להורות על נטילת דגימה מנבדק מסוים במוסד רפואי אחר, או במועד נפרד, אם ראה שנבדק אינו יכול להגיע למעבדה בשל מצבו הרפואי או כאשר הנבדק הוא עוֹפֵר, או מנימוקים מיוחדים אחרים שיירשמו; לא היתה אפשרות לנטילת הדגימה במוסד רפואי, ייתן בית המשפט בצו הבדיקה הוראות בדבר מקום נטילת הדגימה, אופן נטילתה ובדבר דרך זיהוי הנבדקים והעברת הדגימה והמידע על אודות הזיהוי למעבדה.

הוראה על נטילת דגימה
מחוץ לישראל

4. (א) הורה בית המשפט על נטילת דגימה מנבדק מחוץ לישראל, תילקח הדגימה, ככל שלא הורה בית המשפט אחרת, בנציגות דיפלומטית או קונסולרית של ישראל במדינת החוץ ששוהה בה הנבדק או במדינה אחרת שיש

בה לישראל נציגות כאמור או על פי הסדר שנקבע מכוח הסכם בין מדינת חוץ לבין מדינת ישראל, המנוי בתוספת השלישית.

(ב) נבדק כאמור בתקנת משנה (א) יזוהה במקום נטילת הדגימה כאמור בתקנות 2(ב) עד (ד) ו-8, או בדרך זיהוי אחרת שתיקבע על פי הסכם כאמור בתקנת משנה (א), והדגימה שניטלה מהנבדק בצירוף העתקי מסמכי הזיהוי והתצלום העדכני יועברו למעבדה בישראל.

(ג) המנהל הכללי של משרד החוץ, בהתייעצות עם המנהל הכללי של משרד המשפטים ועם ראש רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול ובהסכמת המנהל הכללי של משרד הבריאות, יקבע הנחיות לביצוע סעיף זה.

5. הוראות תקנות 2, 3, 4, 6, 7 ו-8 בדבר צו לבדיקה, מקום ומועד נטילת הדגימה וזיהוי הנבדקים יחולו גם לעניין עריכת בדיקה במעבדה מחוץ לישראל לפי סעיף 28(ג) לחוק אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת בשים לב לנסיבות המקרה.

עריכת הבדיקה
במעבדה מחוץ לישראל

6. הורה בית המשפט על עריכת בדיקה שאחד הנבדקים בה הוא נפטר – יורה על עריכתה במעבדה שהוכרה לעריכת בדיקה מסוג זה לפי סעיף 28(ב) לחוק, ויקבע בצו כל הוראה שיראה לנכון בדבר אופן זיהוי הנפטר, אופן נטילת הדגימה, העברת דגימה מגופו של הנפטר והמידע למעבדה, וכן מועד ומקום נטילת הדגימות מן הנבדקים האחרים, והכל לפי נסיבות העניין.

עריכת בדיקה שאחד
הנבדקים בה הוא נפטר

7. (א) לא תילקח דגימה ולא תיערך בדיקה אלא לאחר שהוצג לפני איש צוות המעבדה צו בדיקה מקורי או העתק מאושר שהוא מתאים למקור המורה על ביצוע הבדיקה.

תנאים מוקדמים
לעריכת הבדיקה

(ב) לפני עריכת הבדיקה יזוהה איש צוות במעבדה את הנבדקים על פי צו הבדיקה ועל פי תעודות מזהות או בכל דרך אחרת שהורה בית המשפט בצו הבדיקה.

(ג) התייצבו כל הנבדקים במעבדה ונמנע זיהוי של אחד הנבדקים באמצעות תעודה מזהה, יצורף לתוצאות הבדיקה תצלום של הנבדק שאושר על ידי המעבדה בעת עריכת הבדיקה ובלבד שהתמלאו כל שאר התנאים שבצו הבדיקה; תצלום הנבדק שלא זוהה כאמור יועבר לבית המשפט יחד עם תוצאות הבדיקה בצירוף הערה על כך שהנבדק לא זוהה בדרך שנקבעה בצו.

8. (א) לאחר נטילת הדגימה יאשר כל נבדק בגיר בחתימת ידו, על גבי המכל שבו מוחזקת הדגימה, כי הדגימה שבמכל היא הדגימה שניטלה מגופו, וכי הפרטים הרשומים על המכל הם נכונים; על מכל שבו מוחזקת דגימה של נבדק קטין יחתום בגיר שהתלווה אליו, וכל אדם אחר שנטען כי הוא הורהו של הקטין, ונמצא במקום בעת עריכת הבדיקה.

סימון הדגימות

(ב) עובד המעבדה שנטל את הדגימה יתעד את הליך זיהוי הנבדקים ונטילת הדגימות ויתעד את כל הפרטים לפי הטופס שבתוספת השנייה (להלן – הטופס); הטופס, בצירוף צו הבדיקה ומצורפיו, יישמרו באתר שמירת מידע מאובטח.

(ג) הורה בית המשפט על נטילת הדגימה מחוץ למעבדה לפי תקנה 3(ב) – יזוהה מי שנטל את הדגימה את הנבדק, כאמור בתקנות משנה (א) ו-(ב),

- יתעד את הזיהוי והנטילה בטופס, ויעביר את הדגימה, במכל חתום ובתיאום מראש עם המעבדה, למעבדה שתיערך בה הבדיקה, בצירוף הצו המורה על ביצוע הבדיקה עם מצורפיו כמפורט בתקנה 2(ב) ותיעוד הזיהוי שערך; הדגימה לא תועבר למעבדה באמצעות הנבדקים או מי מטעמם; היתה הדגימה דגימה של מי שפיר או סיסיליה, רשאי בית המשפט להורות אחרת באשר לדרך העברת הדגימה למעבדה.
9. DNA שהופק מדגימה שניטלה לפי תקנות אלה יסומן באמצעות קוד בלבד, ויוחזק בנפרד מהפרטים המזהים של הנבדק.
10. (א) קביעת הממצאים בדבר קשרי משפחה על בסיס בדיקות הדגימות וה-DNA של הנבדקים, הכוללים את הפרטים המזהים שלהם, תיעשה על ידי איש צוות המעבדה שיערוך את חוות הדעת לבית המשפט.
- (ב) ממצאי הבדיקה ייערכו כחוות דעתו של מומחה, כמשמעותה בפקודת הראיות, התשל"א-1971 (להלן – חוות הדעת), שתכלול את הפרטים האלה: שמות הנבדקים שלגביהם נתבקשה קביעת קשרי המשפחה, מספרי התעודות המזהות שלהם, תאריך נטילת הדגימה, השיטה שלפיה נבדקה הדגימה, ממצאי הבדיקה ביחס לקשרי המשפחה בין הנבדקים, וכל מידע אחר שהתבקש על פי צו בית המשפט.
11. (א) פרטי הנבדקים, ממצאי הבדיקה ותוצאותיה, חוות הדעת, וכן צו הבדיקה ומצורפיו וכל חומר שצורף אל כל אלה, יישמרו במעבדה באתר שמירת מידע מאובטח, ואם הוא מאגר מידע – יחולו הוראות פרק ב' לחוק הגנת הפרטיות ותקנות הגנת הפרטיות, ככל שהן מתיישבות עם האמור בחוק.
- (ב) מנהל המעבדה או איש צוות בכיר במעבדה שהוא מינה לעניין זה יהיה אחראי לניהול אתר שמירת המידע המאובטח במעבדה ולאבטחת המידע במעבדה, בהתאם להוראות תקנות הגנת הפרטיות והוראות כל דין.
- (ג) מידע מזוהה על אודות נבדקים יימסר לאיש צוות במעבדה שהוסמך על ידי מנהל המעבדה לעניין זה, ורק במידה שבה המידע דרוש לו לשם ביצוע עבודתו ותפקידו במעבדה לפי תקנות אלה.
- (ד) שמירת תוצאות הבדיקה באתר שמירת המידע המאובטח תיעשה לפי הוראות מנהל המעבדה או האחראי על הגנת המידע, באופן שיגן על סודיות המידע ופרטיות הנבדקים.
12. מידע על אודות הבדיקה, דגימת ה-DNA ותוצאות הבדיקה יישמרו באתר שמירת מידע מאובטח 7 שנים מהמועד האחרון שבו בוצעה במעבדה פעולה ביחס לאותה בדיקה, ולגבי נבדק קטין – שבע שנים מיום שבגר; בתום התקופה כאמור יבוער או יימחק כל המידע על הבדיקה ותוצאותיה מאתר שמירת המידע המאובטח, ויושמד ה-DNA.
13. (א) המידע לגבי תוצאות הבדיקה הוא חסוי ויימסר לבית המשפט בלבד לפי הוראות סעיף 28ט(א) לחוק.
- (ב) חוות הדעת, בצירוף העתקי מסמכים ותמונות שלפיהם זוהו הנבדקים תישלח במעטפה סגורה וכפולה, לבית המשפט אשר הורה על עריכתה, בדואר רשום עם אישור מסירה; על המעטפה החיצונית יירשם

סימון ה-DNA

קביעת הממצאים, חוות הדעת, ושמירת תוצאות הבדיקה

שמירת המידע ואבטחתו

תקופת שמירת תוצאות הבדיקה במעבדה

מסירת תוצאות הבדיקה

"סודי"; המעטפה הפנימית תהיה חתומה באופן שיאפשר לזהות שנפתחה, ועליה יירשם "מכיל מידע חסוי לפי חוק מידע גנטי – לעיון השופט בלבד", בציון שם השופט אשר הורה על ביצוע הבדיקה ומספר תיק בית המשפט; מנהל בתי המשפט רשאי לקבוע הוראות מיוחדות לעניין זה.

(ג) החליט בית משפט להורות על קבלת תוצאות בדיקה שנערכה לפי צו שנתן בית משפט אחר, כאמור בסעיף 28(ב) או 28טו(א) לחוק, יעביר את החלטתו לבית המשפט אשר נתן את הצו כדי שיעביר לו את תוצאות הבדיקה; הוראות תקנת משנה (ב) יחולו, בשינויים המחויבים, על העברת תוצאות בדיקה בין בתי המשפט.

14. הורה בית המשפט לאסור על גילויין של תוצאות הבדיקה לפי סעיף 28ט(ב) לחוק, יישמרו תוצאות הבדיקה בכספת בית המשפט או בכספת בגנזך המדינה; מנהל בתי המשפט רשאי לקבוע הוראות מיוחדות לעניין זה.

שמירת תוצאות הבדיקה
בבית המשפט

15. הוראות תקנות 11 ו-12 יחולו גם על שמירת תוצאות בדיקה שנערכה לפני תחילתן של תקנות אלה, על כל מצורפה, שטרם בוערו או נמחקו ועל DNA שטרם הושמד.

תחולה

16. תחילתן של תקנות אלה תשעים ימים מיום פרסומן.

תחילה

תוספת ראשונה

טופס 1

(תקנה 1)

צו לביצוע בדיקה גנטית לקשרי משפחה

בבית המשפט

ב

תיק מספר

המבקש:

נגד

המשיב:

לאחר שבית המשפט שוכנע כי נתמלאו התנאים הנדרשים בחוק מידע גנטי, התש"ס-2000, לעריכת בדיקה גנטית לקשרי משפחה של הנבדקים שלגביהם הוגשה בקשה לבית המשפט בתיק האמור, מצווה בית המשפט על הנבדקים שפרטיהם רשומים להלן להתייצב עם צו זה ותעודה מזהה, כפי שיפורט להלן, ליתן דגימה מגופם לצורך עריכת בדיקה לפי הוראות המעבדה, מוסד הרפואי או מקום אחר שיפורט להלן.

פסקה א: פרטי הנבדקים

1. השם: מס' זהות ישראלי
2. השם: מס' זהות ישראלי
3. השם: מס' זהות ישראלי

פסקה ב: מתן הדגימה

1. נבדקים יתייצבו יחד למתן הדגימה במועד שיתואם מול מעבדה מבין המעבדות המנויות בסעיף לצו זה ולפי הוראות המעבדה, ויביאו אתם לבדיקה תעודות

מזהות כמפורט בצו זה ותצלום עדכני של כל נבדק. על כל הנבדקים להתייצב יחד לבדיקה.

לסמן ולהשלים לפי הצורך:

2. נבדק רשאי להתייצב למתן הדגימה במועד אחר מהנבדקים האחרים במעבדה שנקבעה לפי סעיף 1, בתיאום מראש עם המעבדה.
3. נבדק יתייצב למתן הדגימה במעבדה אחרת מזו שנקבעה לפי סעיף 1 או במוסד רפואי. הדגימה תועבר למעבדה שבה נבדקו שאר הנבדקים, יחד עם מסמכי הזיהוי של הנבדק שנקבעו בפסקה ג' להלן ושאושרו על ידי מי שלקח את הדגימה, לפי הוראות אלה.
4. נבדק יתייצב למתן הדגימה במקום. הדגימה תועבר למעבדה שבה נבדקו שאר הנבדקים, יחד עם מסמכי הזיהוי של הנבדק שנקבעו בפסקה ג' להלן ושאושרו על ידי מי שלקח את הדגימה, לפי הוראות אלה.
5. נבדק שנמצא מחוץ לישראל ייתן את הדגימה בנציגות ישראל ב והבדיקה תיערך לפי הוראות אלה.

פסקה ג: זיהוי הנבדקים

1. נבדקים יציגו לפני מתן הדגימה במעבדה תעודת זהות או רישיון נהיגה ישראלי עם תצלום או דרכון ישראלי תקפים, שאיש צוות המעבדה יאשר אותו לפני לקיחת הדגימה במעבדה.
 2. נבדק יציג לפני מתן הדגימה במעבדה דרכון תקף ממדינת או תעודה מזהה עם תצלום שהונפקה על ידי רשות מוסמכת מהמדינה (המדינה שבה הוא אזרח או תושב) שאיש צוות המעבדה יאשר אותו לפני לקיחת הדגימה במעבדה.
 3. נבדק יציג לפני מתן הדגימה במעבדה תעודת זהות של הרשות הפלסטינית ושאיש צוות המעבדה תאשר אותו לפני לקיחת הדגימה במעבדה.
 4. נבדק ימסור למעבדה תצלום שלו, שאיש צוות המעבדה תאשר אותו לפני לקיחת הדגימה במעבדה.
 5. נבדק יזוהה לפני מתן הדגימה בהתאם להוראות אלה.
- כל תעודה שלפיה זוהה נבדק במעבדה – תצלום בשני עותקים, עותק אחד יישאר במעבדה ועותק אחר יועבר לבית המשפט יחד עם חוות הדעת.

פסקה ד: עריכת הבדיקה ומסירת תוצאותיה

1. איש צוות במעבדה יטול דגימה מכל נבדק בדרך ובמקום שיבטיחו שמירה מרבית על כבוד האדם, על פרטיותו ועל בריאותו, ובמידה המועטת האפשרית של אי-נוחות.
- לסמן לפי העניין:
2. מנבדק יש ליטול דגימה שאינה דגימת דם: רוק
3. צו זה ניתן בלא הסכמת הנבדק. לפני מתן הדגימה יינתן לנבדק הסבר בדבר אופן עריכת הבדיקה והשפעתה על גופו. יש ליטול מנבדק זה דגימת רוק או מריירת הלחי, אלא אם כן הסכים במעבדה לנטילת דם.
4. בלי לגרוע מהוראות החוק ותקנות אלה, תיערך הבדיקה ותוצאותיה יועברו לבית המשפט גם לפי הוראות אלה

חתימה

ניתן ביום

תוספת שנייה

(תקנה 8(ג))

טופס תיעוד הליך בדיקה גנטית לקשרי משפחה

שם המעבדה:

מס' הבדיקה:

שם איש הצוות שזיהה את הנבדקים:

שם איש הצוות שפענח את הממצאים וערך את חוות הדעת:

חלק א' – צו בית המשפט / בית הדין

הבדיקה נערכה לפי צו של¹ –

☐ בית משפט לענייני משפחה

☐ בית דין רבני

☐ בית דין שרעי

☐ בית דין של העדה הנוצרית (שם העדה)

☐ בית דין דתי דרוזי

בעיר:

בתיק מס'

שנתן השופט

בתאריך

☐ בבדיקה זו היא בדיקה בלא הסכמה, לפי צו מכוח סעיף 128 לחוק מידע גנטי.

במקרה של צו שנתן בית דין דתי:

☐ הצו אושר בידי: (ציין את פרטיו של ראש בית הדין הדתי)

חלק ב' – תיעוד זיהוי נבדקים ונטילת הדגימות

הוראות למעבדה:

1. כתנאי הכרחי לביצוע הבדיקה, ימולאו פרטים מזהים של הנבדקים (פרטי מלווים שלא נבדקו יירשמו אם כך הורה בית המשפט, או אם הנבדק הוא קטין/חסוי שמלווהו לא נבדק), ומידע על האופן שבו זוהו ואופן ביצוע הבדיקה.
2. יש למלא את השמות, מספר הזיהוי ותאריך הלידה כפי שרשומים בתעודות המזהות.
3. מוצא ההורים (רק אם נחוץ לשם ביצוע הבדיקה), פרטים על עירוי דם, השתלת מח עצם וקשרי משפחה אחרים – ימולאו כפי שמסר הנבדק.
4. בנטילת דגימה מעוֹבֵר ימולאו פרטי האם הנושאת את העוֹבֵר וימולא חלק ד(1)
5. בנטילת דגימה מחוץ למעבדה – ימולא חלק ד(2)
6. בנטילת דגימה מחוץ לישראל – ימולא חלק ד(3)
7. במקרה שבו אחד הנבדקים הוא אדם שנפטר – ימולא חלק ד(4)

¹ סמן ב-X במקומות המתאימים.

8. נתן בית המשפט הוראות מיוחדות נוספות/אחרות – ימולא חלק ד(5)
9. היו יותר משלושה נבדקים, יש למלא דף נוסף שמספרי הנבדקים בו יהיו 4, 5, 6, וכן הלאה.
10. יש לזהות את הנבדקים, כמיטב היכולת, על פי תעודות מזהות וכפי שפורט בצו הבדיקה ולצרף העתקים של כל התעודות המזהות. אם הזיהוי מוטל בספק או שנבדק לא זוהה בדרך הקבועה בצו הבדיקה – יש לצלם את הנבדק ויש לציין זאת בטופס ובחוות הדעת.
11. בעת העברת התוצאות לבית המשפט יש לצרף לחוות הדעת עותק אחד של המסמכים שלפיהם זוהו הנבדקים, ותצלומי הנבדקים אם כך הורה בית המשפט.

נבדק(ת) מס' 1:	נבדק(ת) מס' 2:	נבדק(ת) מס' 3:	
☐ תעודת זהות ישראלית ☐ רישיון נהיגה ישראלי ☐ דרכון – ציין מדינה ☐ תעודת זהות פלשתינית ☐ תעודת לידה (לקטין) ☐ מסמך אחר לפי החלטת בית המשפט	☐ תעודת זהות ישראלית ☐ רישיון נהיגה ישראלי ☐ דרכון – ציין מדינה ☐ תעודת זהות פלשתינית ☐ תעודת לידה (לקטין) ☐ מסמך אחר לפי החלטת בית המשפט	☐ תעודת זהות ישראלית ☐ רישיון נהיגה ישראלי ☐ דרכון – ציין מדינה ☐ תעודת זהות פלשתינית ☐ תעודת לידה (לקטין) ☐ מסמך אחר לפי החלטת בית המשפט	המסמך שבאמצעותו זוהה (סמן X)
☐ זוהה על פי התצלום ☐ צולם במעבדה	☐ זוהה על פי התצלום ☐ צולם במעבדה	☐ זוהה על פי התצלום ☐ צולם במעבדה	תצלום
☐ זוהה גם על ידי נבדק מס'	☐ זוהה גם על ידי נבדק מס'	☐ זוהה גם על ידי נבדק מס'	זיהוי באמצעות נבדק אחר
			שם פרטי (+ שם פרטי נוסף, אם רשום)
			שם משפחה (+ שם משפחה נוסף/קודם, אם רשום)
			מס' זהות/דרכון
			תאריך לידה
			מין
			מען
			מוצא האב
			מוצא האם
			סימנים חיצוניים בולטים, כגון צלקות, כתמי לידה וכד'
☐ דגימת דם ☐ דגימה אחרת (פרט):	☐ דגימת דם ☐ דגימה אחרת (פרט):	☐ דגימת דם ☐ דגימה אחרת (פרט):	סוג הדגימה שנלקחה

מקום נטילת הדגימה -	☐ במעבדה ☐ במקום אחר (פרט): (מלא גם חלק ד' לפי העניין)	☐ במעבדה ☐ במקום אחר (פרט): (מלא גם חלק ד' לפי העניין)	☐ במעבדה ☐ במקום אחר (פרט): (מלא גם חלק ד' לפי העניין)
הדגימה נלקחה על ידי [שם ותפקיד]			
האם הנבדק קיבל עירוי דם בחודש האחרון (לפי מידע שמסר הנבדק)?	כן	כן	כן
האם הנבדק קיבל השתלת מוח עצם (לפי מידע שמסר הנבדק)?	כן	כן	כן
היש קרבת דם (שאינה מנישואין בלבד) לנבדק/ים אחר/ים? (כן/לא, אם כן: פרט למי ואיזה קשר)	כן	כן	כן
הערות נוספות			
אמצעי זיהוי אחר לפי החלטת בית המשפט			

חלק ג' – הצהרת איש הצוות שזיהה את הנבדקים

אני הח"מ

מס' זהות

תפקיד:

במעבדה גנטית המוכר/ת על ידי המנהל הכללי של משרד הבריאות לביצוע בדיקות
גנטיות לקשרי משפחה, מאשר בחתימתי כי:

1. קיבלתי את צו בית המשפט בעותק מאושר מתאים למקור;

2. ביצעתי את הליכי הזיהוי והתיעוד המפורטים לעיל;

☐ במקרה שלא התאפשר הליך זיהוי מלא לגבי מי מהנבדקים, יש לפרט את הסיבות לכך או
את הליך הזיהוי החלופי שהתבצע:

3. הסברתי לנבדקים את מהות הבדיקה ומשמעויותיה, ונתתי להם דף הסבר בכתב לנבדק
בבדיקה גנטית לקביעת קשרי משפחה וכן דף הסבר בכתב על זכויותיהם לפי חוק מידע
גנטי, התשס"א-2000, בנוסח שאישר מנכ"ל משרד הבריאות, ולאחר כל זאת חתמו
הנבדקים על טופסי ההסכמה מדעת, מרצונם החופשי.

☐ נבדק מס' חויב על ידי בית המשפט להיבדק בניגוד לרצונו בצו מכוח סעיף 128
לחוק ולפיכך לא התבקש לחתום על טופס הסכמה לביצוע הבדיקה.

☐ הבדיקה לא הושלמה בכל הנבדקים, מן הסיבות המפורטות להלן

4.	מצורפים בזה:
☐	העתק צו בית המשפט
☐	העתקי התעודות שלפיהן זוהו הנבדקים
☐	תצלום אחד של כל נבדק.
☐	אחר:

תאריך	שם מלא	תפקיד במעבדה	חתימה
-------	--------	--------------	-------

חלק ד' – אישור מנהל המעבדה במקרים מיוחדים, לפי צו בית המשפט

1. במקרה שבו אחד הנבדקים הוא עוֹפֵר והדגימה ניטלה שלא במעבדה אחר –
 - (1) שם הנבדקת (שם האישה הנושאת את העובר)
 - (2) מספר תעודת זהות של הנבדקת
 - (3) המוסד הרפואי שבו ניטלה הדגימה
 - (4) תאריך נטילת הדגימה
 - (5) התאריך שבו נמסרה הדגימה למעבדה
- ☐ מצורף הטופס שמילא המוסד הרפואי האחר
2. במקרה שניטלה דגימה מאחד הנבדקים מחוץ למעבדה (במוסד רפואי/מקום אחר):
 - (1) שם הנבדק
 - (2) מספר תעודת הזהות של הנבדק
 - (3) המוסד הרפואי/מקום שבו ניטלה הדגימה
 - (4) תאריך נטילת הדגימה
 - (5) התאריך שהומצאה בו הדגימה למעבדה
- ☐ מצורף הטופס שמולא במקום נטילת הדגימה
3. במקרה שניטלה דגימה בחו"ל (מנהל המעבדה ימלא על סמך המסמכים שצורפו לדגימה מחו"ל לפי הנחיות מנכ"ל משרד החוץ) – ימלא המצ"ב או יצורף צילום תיעוד הזיהוי שבוצע בחו"ל:
 - (1) שם הנבדק
 - (2) התעודה המזהה שבאמצעותה זוהה הנבדק על ידי הנציג הקונסולרי שמשפרה
 - (3) פרטי נציגות ישראל שבה ניטלה הדגימה
 - (4) פרטי הנציג הקונסולרי שזיהה את הנבדק
 - (5) פרטי נוטל הדגימה
 - (6) תאריך נטילת הדגימה
 - (7) מקום נטילת הדגימה
 - (8) סוג הדגימה: דם

(9) התאריך שהומצאה בו הדגימה למעבדה			
☐ מצ"ב העתק המסמך המזהה ותצלום עדכני של הנבדק			
☐ מצ"ב העתק תעודת הלידה (לגבי קטין שאין לו תעודה מזהה)			
4. במקרה שבו אחד הנבדקים הוא אדם שנפטר:			
(1) שם הנבדק שהוא נפטר:			
(2) מס' תעודת הזהות של הנפטר:			
(3) מועד הפטירה:			
(4) אופן זיהוי הנפטר:			
(5) אם הדגימה לא ניטלה במעבדה שבה בוצעה הבדיקה:			
(א) מקום נטילת הדגימה:			
(ב) פרטי נוטל הדגימה:			
(ג) תאריך תטילת הדגימה:			
(ד) סוג הדגימה:			
(ה) התאריך שהומצאה בו הדגימה למעבדה:			
5. הוראות מיוחדות מבית המשפט:			
נתן בית המשפט הוראות מיוחדות – פרט וציין את אופן ביצוען:			
6. חתימת מנהל המעבדה:			
תאריך	שם מלא	תפקיד במעבדה	חתימה

תוספת שלישית

(תקנה 4(א))

1. מזכר ההבנות לשיתוף פעולה בגביית מזונות ילדים בין מדינת ישראל ובין ארצות הברית של אמריקה שנחתם ביום י"א בשבט התשס"ח (5 בפברואר 2008).

511

שר המשפטים

פרק ז

בירור יהדות וגיוור

288	בירור יהדות, התש"ע-2010	הנחיות
294	הדיון בבקשות לגיוור, תשס"ו-2006	כללי
299	העדה הדתית (המרה)	פקודת

הנחיות בירור יהדות, התש"ע-2010

נקבעו על ידי כ"ח דייני בית הדין הרבני הגדול ומועצת הרבנות הראשית לישראל

1. הגדרות

בהנחיות אלה -

"מברר יהדות" – חוקר מומחה לבירור יהדות שהינו עובד הנהלת בתי הדין הרבניים שהתמנה בהתאם לתנאי כשירות ודרישות תפקיד שאושרו בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל;

"מברר יהדות חיצוני" – חוקר מומחה לבירור יהדות שאינו עובד הנהלת בתי הדין הרבניים והוא מצוי ברשימת המומחים לבירור יהדות לפי סעיף 16 בהנחיות אלה או שמומחיותו מניחה את דעת בית הדין;

"מנהל תחום בירורי יהדות" – מנהל תחום בירורי יהדות בהנהלת בתי הדין הרבניים שהתמנה בהתאם לתנאי כשירות ודרישות תפקיד שאושרו בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל;

"רב רושם נישואין" – כמשמעותו על פי סעיף 2(6) לחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס-1980, או לפי פקודת הנישואין והגירושין (רישום), 21919; "תוכנת מעיינות" – תוכנת מחשב ייעודית המשולבת במערכת הניהול של בתי הדין הרבניים ומשמשת ככלי עזר בבניית תרשים של עץ משפחה וכמאגר מידע אשר ניתן לאחזור באמצעותו, בין היתר, החלטות בענין בירורי יהדות שניתנו על ידי בתי הדין הרבניים.

2. בירור יהדות לצורך נישואין

(א) לא יאשר רב רושם נישואין עריכת חופה וקידושין ללא בירור יהדותם של בני הזוג לפי הנחיות אלה.

(ב) רב רושם נישואין רשאי לברר יהדותו של אדם המבקש להירשם לנישואין כדת משה וישראל, אם התקיים בו אחד מאלה:

(1) הוריו נישאו בישראל באמצעות רב רושם נישואין;

(2) הוריו נישאו מחוץ לישראל באמצעות רב קהילה ששמו מצוי ברשימת רבני קהילות העולם המוכרים על ידי הרבנות הראשית לישראל לענין נישואין;

(3) המבקש הציג תעודת נישואין שניתנה בישראל על ידי רב רושם נישואין לקרוב מן האם בדרגה ראשונה למבקש להירשם לנישואין, והתקיימו יתר התנאים המפורטים בסעיף 13 להנחיות אלה.

(ג) אדם המעונין להינשא כדת משה וישראל ולא התקיים בו האמור בסעיף קטן (ב), יגיש לבית הדין בקשה לבירור יהדות.

¹ ס"ח התש"ס, עמ' 90.

² חא"י, כרך ב', עמ' (ע) 876, (א) 903.

(ד) לא יאשר רב רושם נישואין עריכת חופה וקידושין לאדם שלא התקיים בו האמור בסעיף קטן (ב), אלא אם יש בידו פסק דין של בית דין רבני המאשר את יהדותו.

3. מועד הגשת הבקשה

(א) בקשה לבירור יהדות תוגש לבית הדין תשעים ימים, ולא יאוחר מארבעים וחמישה ימים, קודם למועד שנקבע לעריכת הנישואין.

(ב) מעוניין בדבר רשאי להגיש לבית הדין בקשה לבירור יהדות לצורך נישואין אף בטרם הגשת בקשה לרישום נישואין בפני רב רושם נישואין, אם המבקש הינו אזרח ישראל או יושב בה כדין על פי אשרה לשיבת קבע.

4. הזמנה לדיון

הזמנה לדיון בבקשה לבירור יהדות תיערך לפי טופס 1 שבתוספת להנחיות אלה (להלן – תוספת).

5. הרצאת פרטים

(א) להזמנה לדיון יצורף טופס הרצאת פרטים לגבי בני משפחת המבקש ערוך לפי טופס 2 שבתוספת.

(ב) מזכיר בית הדין יתעד בתוכנת מעיינות, עוד קודם לדיון בבית הדין, את המענה שניתן על ידי המבקש בטופס הרצאת הפרטים, ולשם כך יגיש המבקש את הטופס עם תשובות מלאות במועד שייקבע על ידי מזכיר בית הדין.

6. מנהל תחום ברורי יהדות ורב רושם נישואין

(א) מנהל תחום ברורי יהדות או בא-כוחו, רב רושם נישואין או בא-כוחו רשאי להתייצב, לטעון וליזום הליכים ככל ענין הקשור לקביעה בענין יהדותו של אדם.

(ב) בהליך שנפתח על פי פניית מנהל תחום ברורי יהדות או בא-כוחו, רב רושם נישואין או בא-כוחו, יירשם לפי הענין מנהל תחום ברורי יהדות או רב רושם נישואין, בציון תואר התפקיד, כמבקש בהליך.

(ג) רב רושם נישואין או בא-כוחו המפנה לבירור יהדות בבית הדין אדם המבקש להינשא, יפרט בהפניה את הערותיו ויצרף להפניה טופס הרצאת פרטים בהתאם לטופס 2 שבתוספת; פרטי הטופס יהיו מלאים והטופס יהיה חתום על ידי המבקש להינשא וחתמתו תאושר על ידי הרב רושם הנישואין או בא-כוחו; צורף טופס עם פרטים מלאים כשהוא חתום ומאושר כאמור, יראו את ההפניה כבקשת רב רושם נישואין והמבקש להינשא לא יידרש לשלם בבית הדין אגרת בקשה לבירור יהדות.

(ד) מנהל תחום ברורי יהדות או בא-כוחו, רב רושם נישואין או בא-כוחו אינו חייב להיות נוכח בדיון שאותו יזם או בדיון בענין שבו הוא מעורב, אלא אם כן החליט על כך בית הדין במפורש לגבי דיון מסויים.

(ה) מנהל תחום ברורי יהדות או רב רושם נישואין רשאי, בנסיבות מיוחדות ומנימוקים שיירשמו בהפניה או בבקשה, להפנות אדם לבית הדין לבירור מחדש בדבר יהדותו, או לבקש בירור יהדות בבית הדין לאדם אשר לכאורה אינו זקוק לכך.

7. סמכות מקומית

(א) בקשה לבירור יהדות תידון בבית דין אזורי בהתאם לכללי הסמכות המקומית הקבועים בתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל – התשנ"ג.³
(ב) החליט בית דין אזורי להעביר את הדיון בבקשה לבית דין אזורי אחר, ינמק את החלטתו ויעבירה לאישור נשיא בית הדין הרבני הגדול.

8. הרכב בית הדין

(א) נשיא בית הדין הרבני הגדול יקבע בכל בית דין רבני אזורי הרכב או הרכבים של דיינים או של דיין אחד, שידונו בבקשות לבירור יהדות.
(ב) דיינים שייקבעו להרכבים הדנים בבקשות לבירור יהדות יעברו השתלמויות על ידי דיינים שהתמחו בענין, ועל ידי אנשי מקצוע ומבררי יהדות.
(ג) ראה דיין הדן בבקשה לבירור יהדות כי יש צורך בבירור הבקשה בפני הרכב של שלושה דיינים, יעביר את הבקשה לדיון בפני הרכב כאמור.

9. נוכחות מברר יהדות

(א) דיון בבקשה לבירור יהדות ייערך בבית דין רבני אזורי בנוכחות מברר יהדות.
(ב) לא התאפשר האמור בסעיף קטן (א), ניתן לקיים פגישת בירור של בעל-הדין עם מברר יהדות לפני הדיון בבית הדין או אחריו; התקיימה פגישת בירור כאמור, ימסור מברר היהדות את תוצאות הבירור בכתב לבית הדין.

10. חוות דעת של מברר יהדות חיצוני

(א) בית הדין רשאי מטעמים מיוחדים שיירשמו בהחלטתו, להפנות בעל דין שענין יהדותו תלוי ועומד בבית הדין, לבדיקה ולמתן חוות דעת של מברר יהדות חיצוני.
(ב) בית הדין רשאי, אם ראה צורך בכך, להזמין את מברר היהדות החיצוני להעיד בפניו.
(ג) לא יפנה בית הדין בעל-דין למברר יהדות חיצוני ולא יזמין להעיד בפניו אלא לאחר שבעל הדין הפקיד בקופת בית הדין את שכר טרחתו, דמי בטלותו והוצאותיו של מברר היהדות החיצוני בשיעור שיקבע בית הדין מראש.

11. הדיון בבקשה

(א) הדיון בבקשה לבירור יהדות יתחיל ויסתיים, ככל האפשר, בישיבה אחת של בית הדין.
(ב) פרוטוקול הדיון יהיה מפורט ויכלול את כל הנתונים המהווים בסיס להחלטת בית הדין.

³ ילקוט הפרסומים התשנ"ג, עמ' 2298; ס"ח התשס"ד, עמ' 298.

12. פסק הדין

(א) בית הדין יציין בפסק הדין בלשון ברורה -

- (1) אם בעל-הדין יהודי; אם אמו יהודיה אם לאו; אם אביו יהודי אם לאו; אם קיים ספק לגבי יהדות ההורים או אחד מהם; אם בעל-הדין מאומץ;
 - (2) אם בעל-הדין מותר להינשא כדת משה וישראל לכל מי שירצה או שיש הגבלות על הנישואין;
 - (3) אם בעל-הדין אינו יהודי או שהוא ספק יהודי.
- (ב) פסק הדין יישלח אל בעל-הדין וכן אל הרב רושם הנישואין – אם הבירור נערך על פי פנייתו, ואל פסק הדין יצורף פרוטוקול הדיון, אם הוא לא נמסר קודם למתן פסק הדין.

13. תעודת נישואין של קרוב מן האם למבקש להירשם לנישואין

תעודת נישואין שניתנה בישראל על ידי רב רושם נישואין לקרוב מן האם בדרגה ראשונה למבקש להירשם לנישואין, תהיה ראייה לכאורה ליהדות המבקש, אם התקיימו שניים אלה:

- (1) הקרוב מן האם שהוא בעל תעודת הנישואין נישא על סמך פסק דין של בית דין רבני המאשר את יהדותו על פי הנדרש בהנחיות אלה או על סמך בירור שנערך קודם לתחילתן של הנחיות אלה על ידי רב רושם נישואין בעיר שיש בה מחלקה לרישום נישואין;
- (2) התבררה הקרבה בין המבקש לבין בעלי תעודת הנישואין על סמך ראיות מובהקות.

14. החלטות סותרות

- (א) סבר בית הדין שאין לאשר יהדות לבעל-הדין למרות שבית דין אחר אישר בעבר את יהדות קרובו מן האם של בעל-הדין, ינמק בית הדין את החלטתו ויעבירנה אל בית הדין האחר ואל מנהל תחום בירורי יהדות.
- (ב) מזכיר בית הדין האחר יפתח תיק בירור יהדות שבו יירשם מנהל תחום בירורי יהדות כמבקש, והנוגע בדבר שיהדותו אושרה בעבר יירשם כמשיב; מזכיר בית הדין יביא את התיקים בפני בית הדין, על מנת שיעיין מחדש בהחלטתו.
- (ג) לא יחליט בית הדין האחר על ביטול החלטתו בדבר אישור היהדות אלא לאחר שנתן הזדמנות לבעל-הדין בענין שהיה בפניו להשיב לבקשה.
- (ד) החליט בית הדין האחר שלא לשנות את החלטתו בענין אישור היהדות, ינמק את החלטתו ויעבירנה אל בית הדין שהחליט שלא לאשר יהדות כאמור בסעיף קטן (א) ואל מנהל תחום בירור יהדות.
- (ה) נשאו שני בתי הדין חלוקים בדעתם, יודיע על כך מנהל תחום בירורי יהדות לנשיא בית הדין הרבני הגדול, והנשיא יעביר את התיקים הנוגעים בדבר להרכב מיוחד של בית דין אזורי שיכריע במחלוקת; ההרכב המיוחד יכול שיכלול דיינים שהיו חלוקים בדעתם, ובלבד שיכלול מספר שווה של דיינים החלוקים בדעתם.

15. בירור יהדות אגב גירושין

(א) גט פיטורין לבני זוג אשר לא נישאו בישראל באמצעות רב רושם נישואין, יסודר לאחר שבית הדין יברר את יהדותו של כל אחד מבני-הזוג אשר הוריו לא נישאו בישראל באמצעות רב רושם נישואין.

(ב) עם הגשת תביעה לגירושין או בקשה לאישור הסכם גירושין או בקשה לסידור גט, יידרש מגיש התביעה או הבקשה להגיש הרצאת פרטים בענין סידור הנישואין של כל אחד מבני-הזוג ושל הוריהם ופרטים לגבי ילדי הצדדים ערוכה לפי טופס 3 שבתוספת; הנתבע בתביעת הגירושין או המשיב לבקשה כאמור, יידרש להגיש בנפרד טפסי הרצאת פרטים כאמור בסעיף קטן זה.

(ג) התברר למזכיר בית הדין כי התקיימו לכאורה שנים אלה -

(1) בני-הזוג לא נישאו באמצעות רב רושם נישואין בישראל;

(2) הוריו של בן-זוג לא נישאו באמצעות רב רושם נישואין בישראל;

יפתח מזכיר בית הדין תיק בירור יהדות לבן-זוג אשר הוריו לא נישאו באמצעות רב רושם נישואין בישראל; מנהל תחום בירורי יהדות יירשם כמבקש ובן-הזוג האמור יירשם כמשיב, ויחולו הוראות סעיפים 4 ו-5 בשינויים המחוייבים.

(ד) הדיון בענין בירור יהדות של בן-זוג לפי סעיף זה ייערך ככל האפשר במקביל לדיון בענין הגירושין, ורשאי בית הדין לאפשר את נוכחות בן הזוג שכנגד בעת הדיון אם בית הדין סבור שהדבר עשוי לסייע לבירור.

(ה) במקרים חריגים רשאי בית הדין, מטעמים שיירשמו, לסדר גט לבני זוג כאמור בסעיף קטן (א) בטרם ניתנה החלטה בדבר אישור היהדות; במקרים כאמור יציין זאת בית הדין במעשה בית הדין.

(ו) קיים בית הדין דיון בענין בירור היהדות כאמור בסעיף זה וסידר את הגט, ירשום בית הדין את תוצאות הבירור גם במעשה-בית-הדין.

16. רשימת מבררי יהדות, אמות מידה ושכר

(א) מנהל בתי הדין הרבניים יעמיד לרשות בתי הדין רשימה של מבררי יהדות, לרבות מבררי יהדות חיצוניים, בהתאם להוראות הנחיות אלה (להלן – הרשימה).

(ב) אמות מידה לענין הכישורים והנסיון המקצועי של מבררי יהדות ודרישות להוכחתם ייערכו על ידי ועדת דיינים ורבנים שתמונה על ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל בהסכמת הרבנים הראשיים לישראל (להלן – הוועדה); אמות המידה יאושרו בידי הרבנים הראשיים לישראל.

(ג) הוועדה תקבע את השכר לשעה שישלם בעל-דין שענין יהדותו נדון בבית הדין למברר יהדות חיצוני ואת מספר השעות המירבי לעריכת חוות דעת.

(ד) השכר שישלם בעל-דין כאמור למברר יהדות חיצוני בעד חוות דעת יחושב לפי מספר השעות שהודיע המומחה כי הוא השקיע בהכנתה, אשר לא יפחת משכר לשעה ולא יעלה על מספר השעות המרבי שקבעה הוועדה.

(ה) השכר עבור חוות דעת של מברר יהדות חיצוני כולל שכר בעד כל הכרוך בהכנתה, לרבות לימוד הענין, שיחות טלפוניות, התייעצויות ופגישות הנדרשים לצורך הכנת חוות הדעת.

(ו) הוועדה תקבע את השכר, דמי בטלה ושיעור דמי נסיעות שישלם בעל-דין כאמור למברר יהדות חיצוני שהוזמן לעדות בפני בית הדין.

(ז) מברר יהדות חיצוני ייכלל ברשימה רק אם הודיע בכתב למנהל בתי הדין הרבניים כי שכר עד מומחה ודמי בטלה שהוא דורש הינם בהתאם לאמור בהנחיה זו ולאחר שיאשר בכתב ויתחייב לפי נוסח שייקבע על ידי מנהל בתי הדין הרבניים כי בינו לבין הנהלת בתי הדין הרבניים לא יתקיימו יחסי עובד ומעביד.

17. הוצאות

בית הדין רשאי לחייב בעל-דין בהוצאות שיידרשו בגין בדיקת מסמכים באמצעות מעבדה או מומחה לזיהוי כתבי יד ובדיקת מסמכים, וכן בהוצאות אחרות לרבות בהוצאות לטובת המדינה.

18. עדכון טפסים

מנהל בתי הדין הרבניים רשאי להורות מפעם לפעם על שינויים בטפסים שבתוספת וכן להורות על שימוש בטפסים נוספים לצורך ביצוע הנחיות אלה.

19. תחילה והוראות מעבר

(א) תחילתן של הנחיות אלה ביום א' באייר תש"ע.
(ב) מנהל תחום בירור יהדות ומברר יהדות המכהנים ערב תחילתן של הנחיות אלה, יראו אותם כמי שהתמנו לתפקידיהם לפי הנחיות אלה.

בס"ד, י"ז באדר תש"ע

יונה יחיאל מצגר

שלמה משה עמאר

הרב הראשי לישראל

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל

נשיא בית הדין הרבני הגדול

כללי הדיון בבקשות לגיור, תשס"ו-2006*

בתוקף סמכותי כרב הראשי לישראל ונשיא בית הדין הגדול (להלן – הרב הראשי), אני מפרסם בזה את הכללים שעל פיהם יפעלו בתי הדין המיוחדים לגיור:

פרק א': אזורי הדיון

- א. הסמכות המקומית
- (1) מקום הדיון בבקשה לגיור הוא בית הדין של אזור לימודיו של המועמד לגיור או מקום מגוריו הקבוע של המועמד.
 - (2) בתי הדין המיוחדים לגיור יושבו בחמישה אזורים:
 - (א) אזור ירושלים;
 - (ב) אזור הצפון;
 - (ג) אזור חיפה;
 - (ד) אזור הדרום;
 - (ה) אזור המרכז.
 - (3) בלי לפגוע באמור בסעיף קטן (2), הטיפול בעולים מאתיופיה יחולק לשני אזורים:
 - (א) אזור הצפון;
 - (ב) אזור הדרום.
 - (4) כל שינוי בחלוקה זו ייקבע בידי ראש מערך הגיור באישור הרב הראשי.
 - (5) הרב הראשי רשאי להורות כי בקשה לגיור של מועמד פלוני, תתברר לפני בית דין שאין מתקיים בו האמור בסעיף קטן (1); הוראה זו תינתן בכתב; בלא הוראה בכתב, לא יסטה בית הדין מכללים אלה.

פרק ב': הליכי קדם גיור

- ב. פתיחת תיק גיור
- (1) בבקשה לגיור יפרט המועמד לגיור (להלן – המבקש) את שמו, שמות הוריו, גילו, דתו, מצבו המשפחתי, משלח ידו, מקום הולדתו ומקום מגוריו, וכל פרט אחר שידרוש מערך הגיור; הבקשה תוגש בטופס שיקבע מערך הגיור ויצורפו אליו כל המסמכים שיידרשו שם.
 - (2) על המבקש לציין בבקשתו אם הגיש בעבר בקשה לגיור בישראל או מחוצה לה, ואם כן, היכן הוגשה הבקשה ומה היו תוצאותיה.

* פורסמו י"פ תשס"ו מס' 5500 מיום 27.2.2006 עמ' 2062.

תוקנו ק"ת תשס"ט מס' 6778 מיום 14.5.2009 עמ' 924 – כללים תשס"ט-2009.

- (3) לא תקובל בקשה לגיור בלא שהמבקש יצרף אליה תמצית רישום ממרשם האוכלוסין, שהופקה בתוך 30 הימים שקדמו להגשת הבקשה; בתמצית הרישום יופיעו פרטים שיידרוש מערך הגיור.
- ג. (1) לכל הרכב בית דין ימונה שליח-בית-דין; שליח-בית-הדין ישמש גם נציג מערך הגיור באזור פעילותו.
- (2) לאחר הגשת הבקשה לגיור יערוך שליח-בית-דין ריאיון מפורט עם המועמד, ואם יש לו בן זוג, גם עם בן זוגו; ככל שיידרש, יפנה שליח-בית-הדין את המועמד, ללימודים לקראת גיור באחד הגופים העוסקים בכך.
- (3) הגיע לידי שליח-בית-דין מידע המעלה חשש כי הגיור המבוקש קשור למעשים המנוגדים לחוק, יביא מידע זה לידיעת בית הדין.
- ד. (1) לענין כללים אלה, "נתינ זר" – אדם שאינו אזרח ישראלי או בעל רישיון לשיבת קבע בישראל.
- (2) לא ייפתחו הליכי גיור לנתינ זר, לא יופנה ללימודים בגוף המכין לקראת גיור, ולא יגוייר בידי בית הדין, אלא בנסיבות מיוחדות ובדרך המפורטת להלן.
- (3) בנסיבות מיוחדות ולאחר שתוגש בקשה מנומקת בכתב לפתיחת הליכי גיור לנתינ זר, תיבדק הבקשה בידי ועדת חריגים שחבריה יהיו נציג מערך הגיור שימונה בהסכמת הרב הראשי וישמש יושב ראש הוועדה, נציג הלשכה המשפטית של משרד הפנים ונציג הלשכה המשפטית של משרד ראש הממשלה.
- (4) ועדת חריגים תדון בבקשה ותודיע את החלטתה בכתב למערך הגיור ולמבקש; הוועדה תפנה לקבלת מידע מאת רשויות אכיפת החוק בכל הנוגע לתחולת סעיף 2(ב) לחוק השבות, התש"י-1950, אם בקשת המועמד נדחתה, רשאי המבקש לבקש מן הוועדה לשקול שנית את החלטתה, לאור נימוקים או עובדות חדשות, שלא היו קודם לפניה.
- (5) אושרה כאמור בקשה לפתיחת הליכי גיור לנתינ זר, תטופל בקשת הגיור ככל בקשה אחרת.
- ה. (1) מבקש אשר יש לו בן זוג שאינו מועמד לגיור ושהוריו לא נישאו בישראל באמצעות רב רושם נישואין, יגיש עם הבקשה לגיור אישור מבית דין רבני בדבר יהדותו של בן הזוג.
- (2) נישאו הוריו של בן הזוג בישראל באמצעות רב רושם נישואין, ימציא המבקש לפני דין בית הדין המיוחד לגיור, שהוסמך לכך על ידי הרב הראשי, מסמכים להוכחת יהדותו של בן הזוג כפי שיידרש לכך על ידי דין זה.
- (3) לא יובא מבקש לפני בית הדין בטרם הוגש לתיק בית הדין אישור בדבר יהדותו של בן הזוג.

שליח-בית-הדין

אדם שאינו אזרח ישראלי

בירור יהדות לבן זוג
כללים תשס"ט-2009

- ו. הסכמה לגיור קטינים
- לא תידון בקשה לגיור קטין אלא אם כן צורפה לבקשה הסכמת האב והאם של הקטין או החלטה של בית המשפט לענייני משפחה, המאשר מראש את עריכת הגיור.
- ז. מקרים מיוחדים
- בכפוף לסעיף ד', רשאי שליח-בית-הדין במקרים מיוחדים, מנימוקים מיוחדים שיפורטו בכתב, ובהסכמה בכתב של ראש מערך הגיור, להפנות את המבקש לבית הדין, בלא לימודים באחד הגופים המכונים לגיור.
- ח. סיום הלימודים בגוף מכין לגיור והתייצבות לפני בית הדין
- (1) עם סיום לימודי ההכנה לגיור יערוך שליח-בית-הדין ריאיון מפורט עם המבקש, ואם יש לו בן זוג – גם עם בן זוגו, יקבל המלצות על אורח חייהם של המבקש ובן זוגו, ויפנה את המבקש לעמוד לפני בית הדין.
- (2) במקרה שסבר שליח-בית-הדין כי המבקש טרם סיים את הכשרתו לעמוד לפני בית הדין, יערוך שיחה עם המבקש, שבה יבהיר לו את הנדרש לקראת הבאתו לפני בית הדין; מבקש אשר שליח-בית-הדין סבר כי אינו מוכן לעמוד לפני בית הדין, רשאי להגיש לשליח-בית-הדין בקשה מנומקת בכתב שיציין בה כי ידוע לו ששליח-בית-דין סבר כי אינו מוכן לעמוד לפני בית הדין ולמרות זאת רצונו לעשות כן; במקרה זה יזמן שליח-בית-הדין את המבקש לדיון לבית הדין יחד עם כיתתו של המבקש.
- ט. אחריותו וכשירותו של שליח-בית-הדין
- לאחר כל ריאיון של שליח-בית-דין עם מבקש, יוציא שליח-בית-הדין, בתוך שבעה ימים, סיכום ריאיון בכתב שיופץ למבקש, למנהל הגוף המכין, למורה המלמד את המבקש ולתיק בית הדין של המבקש.
- פרק ג': הדיון בבית הדין
- י. הרכב בית הדין
- (1) בית הדין ישב בהרכב של שלושה בכל מהלך הדיון.
- (2) דייני בתי הדין המיוחדים לגיור ימונו בידי ועדה לאיתור מועמדים בהתאם להחלטת הממשלה מס' 4614 מיום כ"ד בכסלו התשס"ו (25 בדצמבר 2005).
- (3) הרב הראשי ימנה בכל הרכב, אב-בית-דין שהוא בעל הסמכת כשיר לדיינות ממועצת הרבנות הראשית לישראל.
- יא. הליך טרום דיון
- (1) נקבע תאריך להתייצבות המבקש לפני בית הדין, יציג שליח-בית-הדין לפני בית הדין קודם להתייצבות המבקש, את חוות דעתו בכתב על המבקש.
- (2) בית הדין יקבל מהמורה שלימד את המבקש חוות דעת בכתב על המבקש.
- יב. הדיון בבית הדין
- (1) לא ידון בית הדין בבקשה לגיור בלי שהבקשה טופלה לפי כללים אלה.
- (2) לא יחליט בית הדין על גיור של המבקש בלא שמיעת המורה או המשפחה המאמצת או קבלת חוות דעתם בכתב על המבקש, על בן הזוג ועל הילדים, ובדיקת אישורי ועדת חריגים – אם יש צורך בכך על פי כללים אלה.

	(3) בית הדין יערוך פרוטוקול מלא של הדיון.	
יג.	(1) לאחר שמיעת המבקש ידון בית הדין בבקשה, שלא בנוכחות המבקש.	סיכום והחלטה
	(2) בית הדין יהיה רשאי להתנות תנאים שונים בטרם יחליט לגייר את המבקש. תנאים אלה יירשמו בהחלטת בית הדין.	
	(3) בתום הדיון, יכתוב בית הדין החלטה מנומקת.	
	(4) החלטת בית הדין תינתן בנוכחות המבקש. מאוחר יותר תימסר ההחלטה בכתב לידי המבקש, למנהל הגוף המכין, למורה המלמד את המבקש ולתיק בית הדין של המבקש.	
יד.	(1) ההחלטה לגייר את המבקש, ובכלל זאת מעמד קבלת מצוות, תינתן רק בהסכמה פה אחד של שלושת דייני הגיור היושבים בדין.	החלטה פה אחד
	(2) נחלקו הדעות – תידחה בקשת המבקש לדיון נוסף.	
	(3) במקרים שהתעוררה בהם מחלוקת מהותית בין דייני ההרכב יפנה בית הדין אל הרב הראשי בבקשה להעביר את הדיון להרכב אחר.	
טו.	(1) לאחר טבילה יחתום בית הדין על מעשה-בית-דין.	מעשה בית דין ותעודת המרה
	(2) נציג מערך הגיור שהוסמך על ידי הרב הראשי, יאשר בחתימתו כי הושלמו כל ההליכים לפי כללים אלה, ויעביר את תיק הגיור לאישור הרב הראשי; לאחר אישור הגיור כאמור, תימסר תעודת ההמרה למתגייר בצירוף תעודת מעשה בית הדין.	
	(3) במקרים שהתקבלה בהם החלטה בבית הדין כי על בני זוג להינשא כדת משה וישראל, לא תוצא תעודת מעשה-בית-דין בטרם בוצעה ההחלטה והופקד העתק הכתובה או אישור הרב עורך החופה, בתיק המבקש/ת.	
טז.	(1) במקרים חריגים, שבהם סבר בית הדין כי יש מקום לדון בביטול גיורו של מתגייר, רשאי בית הדין לזמן לפניו את המתגייר.	ביטול גיור
	(2) בכתב הזימון יפורטו הטעמים והעובדות אשר ביסוד הזימון.	
	(3) מתגייר אשר זומן כדין לפני בית הדין ולא התייצב, רשאי יהיה בית הדין לדון בענינו בהעדרו.	
	(4) החליט בית הדין לבטל את הגיור ינמק את החלטתו וישלח את ההחלטה המנומקת למתגייר, לרב הראשי, לראש מערך הגיור ולמשרד הפנים.	
	(5) לאחר שפסק הדין המבטל את הגיור הפך לחלוט, יבטל ראש מערך הגיור את תעודת ההמרה שלפי פקודת העדה הדתית (המרה) (להלן – פקודת ההמרה).	
יז.	(1) פסק דין של בית דין לגיור לדחיית בקשה לגיור או לביטול גיור, ניתנים לערעור לפני הרכב מיוחד של דייני בית הדין הרבני הגדול שיקבע הרב הראשי.	ערעור

(2) ערעור כאמור יוגש בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום המצאת פסק הדין לידי המתגייר.

פרק ד': שונות

תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל – התשנ"ג, יחולו, בשינויים המחויבים, על בתי הדין המיוחדים לגיור בכל ענין שאין לגביו התייחסות מפורשת בכללים אלה.

המבקש זכאי לקבל את ההחלטות בענינו וכן את הנימוקים להן.

(1) כללי האתיקה החלים על דיינים בבתי הדין הרבניים בישראל יחולו, בשינויים המחויבים, על דייני הגיור בבתי הדין המיוחדים לגיור.

(2) בלי למעט מן האמור לעיל, דיין בבית הדין לגיור –

(א) לא ישוחח ולא יקבל מידע בקשר למבקש שענינו עומד או עשוי לעמוד לפניו, אלא במסגרת דיון מותב בית הדין או כפי שיחליט בית הדין;

(ב) לא ישוחח עם גורמים חיצוניים בתיקים התלויים ועומדים לפניו, ויימנע מלשאת ולתת עמם.

(ג) לא ישב בבית דין לגיור שהוא מחוץ למערכת בתי הדין המיוחדים לגיור, לא ייזום גיורים מחוץ למערכת ולא יסייע בגיורים אלה, הן באופן ישיר והן באופן עקיף, הן בישראל והן מחוץ לישראל, הן בשכר והן שלא בשכר, אלא באישור הרב הראשי.

(1) אישר הרב הראשי את הליך הגיור, יועבר האישור אל ראש מערך הגיור אשר הוסמך לפי סעיף 2 לחוק העברת סמכויות (ממונים על מחוזות וקציני מחוז), התשכ"ד-1964, לממונה על המחוז לפי פקודת ההמרה, לצורך מתן תעודת המרת דת.

(2) קיבל ראש מערך הגיור את האישור כאמור בסעיף קטן (1), ייתן למתגייר תעודת המרת דת, ויעביר העתק ממנה למינהל האוכלוסין במשרד הפנים ולתיק בית הדין לגיור.

(3) לא ייתן ראש מערך הגיור תעודת המרת דת, אלא על פי כללים אלה.

(1) הרב הראשי רשאי לאצול לעובדי ציבור מסמכויותיו על פי כללים אלה.

(2) אצילת סמכויות תהיה בכתב, מוגבלת בזמן, ויפורטו בה הסמכויות המואצלות תוך הפניה לסעיפי כללים אלה.

(3) אין באצילת סמכויות כאמור, כדי לגרוע מכוחו של הרב הראשי לעשות שימוש באותן סמכויות.

כללי הדיון בבקשות לגיור, התשס"ד, בטלים מיום פרסומם.
י"ז בשבט התשס"ו (15 בפברואר 2006)

שלמה משה עמאר

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ונשיא בית הדין הרבני הגדול

יח. תקנות הדיון

יט. קבלת החלטות בית הדין
כ. כללי אתיקה לדיינים

כא. תעודת המרת דת

כב. אצילת סמכויות

כג. בטלות

פקודת העדה הדתית (המרה)*

חא"י, פרק קכ"ד¹ מס' 43 לש' 1927

פקודה הקובעת הוראות בענין מסירת הודעה על המרת עדה דתית

1. פקודה זו תיקרא פקודת העדה הדתית (המרה).
2. (1) אדם שהמיר את עדתו הדתית ורוצה כי תינתן נפקות חוקית לאותה המרה, יקבל מאת ראש העדה הדתית שאליה נספח, או מאת האדם שמינה או הכיר בו ראשה של אותה העדה הדתית כראשו המקומי של סניף אותה העדה הדתית בשטח שבו הוא יושב, תעודת אישור, המעידה שנתקבל אל אותה העדה הדתית, ויודיע את העובדה לממונה על המחוז במחוז שבו הוא יושב.
- (2) כשתנוח דעתו של הממונה על המחוז בדבר זהותו של המבקש ומשטוראה לו תעודת האישור המוזכרת בסעיף קטן (1), ירשום את דבר המרת העדה ויתן למבקש תעודת אישור על אותו רישום.
- (3) הממונה על המחוז ישלח העתק של תעודת האישור על אותו רישום לראשה של העדה הדתית שאליה נספח המבקש, וכן לראשה של העדה הדתית שעמה היה המבקש נמנה קודם לכן.
3. (1) מי שהמיר את עדתו ולא מלאו לו שמונה עשרה שנה אין תוקף להמרתו אלא אם כן נתקבלה הסכמתו של אחד מהורי האדם או הסכמת אפוטרופסו והודיעו על הסכמה זאת לממונה על המחוז.
- (2) אם קיים ספק בנוגע לגילו של האדם, תהא ההחלטה בענין זה מסורה לממונה על המחוז שבמחוז מגוריו של המבקש, לאחר שיימלך בדעת הרשות הדתית המקומית של אותה העדה שהמבקש רוצה לעזבה.
4. (1) דבר המרת העדה שנרשם כחוק על פי פקודה זו לא יפגע בשום התחייבות שהיתה חלה על המומר לפני שהממונה על המחוז רשם את דבר המרתו.
- (2) למרות כל המרת עדה, יוסיף השיפוט בעניני נישואין, גירושין ומזונות להיות ביד אותו בית משפט ששפט בענינים אלה לפני ההמרה, אלא אם כן נעשו גם הבעל וגם אשתו חברים לעדה דתית אחרת.

השם הקצר
הפרוצדורה עם המרת
עדה בעדה
פק' 15 לש' 1947

הגבלות בנידון המרת
דתם של אנשים פחותים
מבני שמונה עשרה שנה

המרת עדה לא תפגע
בהתחייבויות קודמות

* פורסמה חא"י, כרך ב', עמ' (ע) 1269, (א) 1294.

תוקנה ע"ר מס' 1588 מיום 14.6.1947, תוס' 1, עמ' (ע) 121, (א) 147.
בסעיף 2 (לדבר המלך במועצה על ארץ-ישראל (תיקון), 1940, הוכרז, כדי לסלק ספקות, כי למרות כל דבר הכלול בדבר המלך על ארץ-ישראל, 1922, או בכל תיקון מתיקוניו, גם הפקודה הזאת, בין היתר, חוקקה כחוק: ר' ע"ר מס' 1093 מיום 1.5.1941, תוס' 2, עמ' (ע) 561, (א) 666.

¹ סמכויות הנציב העליון עפ"י פקודה זו הועברו לשר הדתות: ע"ר תש"ח מס' 5 מיום 16.6.1948 עמ' 22. הסמכות לענין המרות דת שאינן גיור הועברה לשר המשפטים: י"פ תשס"ה מס' 5413 מיום 30.6.2005 עמ' 3280. סמכויות ראש הממשלה בנושאי גיור הועברו לשר לשירותי דת: י"פ תשע"ג מס' 6609 מיום 17.6.2013 עמ' 5336.

פרק ח

נישואין וגירושין – שונות

302.....	ברית הזוגיות לחסרי דת, תש"ע-2010 [סעיפים 5–6]	חוק
304.....	גיל הנישואין, תש"י-1950	חוק
306.....	הנישואין והגירושין (רישום)	פקודת
308.....	העונשין, תשל"ז-1977 [סעיפים 175–183, 236–249, 255, 286–288א]	חוק
312.....	שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), התשכ"ט-1969	חוק

חוק ברית הזוגיות לחסרי דת, תש"ע-2010*

[סעיפים 5–6]

5. (א) בני הזוג המבקשים לערוך ברית זוגיות בפני רשם הזוגיות ולהירשם במרשם הזוגיות, יגישו לרשם הזוגיות בקשה לכך (להלן – הבקשה לרישום); בקשה כאמור תוגש בטופס שקבע השר, בצירוף תצהיר של בני הזוג כי מתקיימים בהם התנאים שבסעיף 2 ובצירוף מסמכים אחרים שקבע השר.

בקשה לעריכת ברית זוגיות ולרישום במרשם הזוגיות

(ב) הוגשה בקשה לרישום לפי הוראות סעיף קטן (א) ומצא רשם הזוגיות כי מתקיימים בבני הזוג התנאים שבסעיף 2, לאחר שבדק את פרטי הרישום של בני הזוג במרשם האוכלוסין, לרבות פרטי הרישום לעניין הדת והמצב האישי, יפרסם הודעה לציבור על הגשת הבקשה לרישום ויעביר העתק מן הבקשה לכל ראש בית דין דתי או למי שראש בית הדין הדתי הסמיך לכך לפי הוראות סעיף 6(ה); מצא רשם הזוגיות כי לא מתקיים אחד מהתנאים שבסעיף 2, ידחה את הבקשה לרישום וימסור הודעה על כך לבני הזוג.

(ג) ראש בית דין דתי רשאי להודיע לרשם הזוגיות, בהודעה כללית, כי אין צורך להעביר אליו את העתקי הבקשות לרישום, לפי הוראות סעיף קטן (ב), לשם רישום במרשם הזוגיות.

(ד) השר יקבע הוראות לעניין אופן פרסום ההודעה על הגשת בקשה לרישום לפי סעיף קטן (ב) והפרטים שייכללו בה.

6. (א) סבר ראש בית דין דתי כי אחד מבני הזוג שהגיש בקשה לרישום הוא בן העדה הדתית שענייני הנישואין שלה בסמכות השיפוט של בית הדין הדתי, או התעורר אצלו ספק ביחס להשתייכותו של אחד מבני הזוג לעדה הדתית האמורה, יעביר את העניין להכרעתו של בית הדין הדתי ויודיע על כך לרשם הזוגיות בתוך 60 ימים מיום קבלת העתק הבקשה; הודיע ראש בית דין דתי כאמור, ישהה רשם הזוגיות את החלטתו בבקשה לרישום עד להחלטת בית הדין הדתי בעניין לפי הוראות סעיף זה.

התנגדות בית דין דתי לרישום במרשם הזוגיות

(ב) בית דין דתי שבקשה הועברה להכרעתו לפי הוראות סעיף קטן (א) רשאי להחליט על אחד מאלה, לאחר שנתן לבן הזוג שעניינו נדון לפניו הזדמנות לטעון את טענותיו:

(1) העדר התנגדות לרישום במרשם הזוגיות;

(2) התנגדות לרישום במרשם הזוגיות בשל כך שבן הזוג הוא בן העדה הדתית שענייני הנישואין שלה בסמכות השיפוט של בית הדין הדתי או בשל קיומו של ספק ביחס להשתייכותו של בן הזוג לעדה הדתית האמורה.

(ג) ראש בית הדין הדתי יודיע לרשם הזוגיות על החלטת בית הדין הדתי כאמור בסעיף קטן (ב), מיד עם קבלתה; לא הודיע כאמור בתוך שלושה

* פורסם ס"ח תש"ע מס' 2235 מיום 22.3.2010 עמ' 428 (ה"ח הממשלה תשס"ט מס' 445 עמ' 748).

חודשים מהיום שבו התקבל העתק הבקשה לרישום לפי הוראות סעיף 5, יראו את בית הדין כאילו קיבל החלטה על העדר התנגדות כאמור בסעיף קטן (ב)(1).

(ד) קיבל רשם הזוגיות הודעה על החלטת בית דין דתי כאמור בסעיף קטן (ב)(1), ימשי בהליכי הרישום במרשם הזוגיות לפי הוראות סעיף 8; קיבל רשם הזוגיות הודעה על החלטת בית דין דתי כאמור בסעיף קטן (ב)(2), ידחה את הבקשה לרישום ויודיע על כך לבני הזוג.

(ה) ראש בית דין דתי רשאי להסמיך דיין מבית הדין הדתי שהוא עומד בראשו או רושם נישואין של העדה הדתית שענייני הנישואין שלה בסמכות השיפוט של בית הדין האמור, לשם ביצוע סמכויותיו לפי סעיף זה; הסמיך ראש בית דין דתי דיין או רושם נישואין כאמור יודיע על כך לרשם הזוגיות.

חוק גיל הנישואין, תש"י-1950*

1. בחוק זה -
 - "נער" – גבר שלא מלאו לו שבע עשרה שנים ;
 - "נערה" – אשה שלא מלאו לה שבע עשרה שנים ;
 - "נישואין" – כוללים קידושין ; והפועל "נשא", לכל בניניו, יתפרש לפי זה ;
 - "עובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין" – עובד סוציאלי שמונה בידי שר הרווחה והשירותים החברתיים, לעניין חוק זה.
2. מי שעשה אחד מאלה -
 - (א) נשא נערה או נשאה נער ;
 - (ב) ערך נישואין, או סייע בכל תפקיד שהוא בעריכת נישואין, או בקשר לעריכת נישואין, של נערה או של נער ;
 - (ג) השיא נערה או נער שהם בתו או בנו שהם נתונים לאפוטרופסותו – דינו – מאסר שנתיים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
3. (א) נערכו נישואין בניגוד לסעיף 2, והם תופסים לפי החוק החל על עניני המעמד האישי של הצדדים – תשמש העובדה שהנישואין נערכו בניגוד לסעיף 2 עילת תביעה להתרתם בדרך של גט, או בדרך של פירוק קשר הנישואין, או בדרך אחרת, הכל לפי הוראות החוק החל על עניני המעמד האישי של הצדדים.
 - (ב) תביעה להתרת קשר נישואין על יסוד העילה האמורה בסעיף קטן (א) יכולה להיות מוגשת על ידי מי שנישאה בהיותה נערה או מי שנישא בהיותו נער, או על ידי אחד מהוריהם או מאפוטרופסיהם, או על ידי עובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין.
 - (ג) הוגשה, שלא על ידי עובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין, תביעה להתרת קשר נישואין על יסוד העילה האמורה בסעיף קטן (א), ובשעת הגשת התביעה לא מלאו למי שנישאה בהיותה נערה או למי שנישא בהיותו נער שמונה עשרה שנים תמימות, ועובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין סבור שהדיון בתביעה יש בו ענין לכלל – רשאי הוא להופיע בדיון ולהשמיע בו את טענותיו.
 - (ד) אין נזקקים לתביעה להתרת קשר נישואין על יסוד העילה האמורה בסעיף קטן (א), אלא אם –

פירושים

(תיקון מס' 4)

תשנ"ח-1998

(תיקון מס' 4)

תשנ"ח-1998

(תיקון מס' 5) תשע"א-2010

עבירות

(תיקון מס' 4)

תשנ"ח-1998

עילת תביעה להתרת קשר נישואין

(תיקון מס' 4)

תשנ"ח-1998

(תיקון מס' 5) תשע"א-2010

(תיקון מס' 1)

תשי"ט-1958

(תיקון מס' 4)

תשנ"ח-1998

(תיקון מס' 5) תשע"א-2010

* פורסם ס"ח תש"י מס' 57 מיום 9.8.1950 עמ' 286.

ס"ח תשע"א מס' 2264 מיום 9.12.2010 עמ' 74 (ה"ח הממשלה תש"ע מס' 507 עמ' 1058) – תיקון מס' 5 בסעיף 1 לחוק להחלפת המונח פקיד סעד (תיקוני חקיקה), תשע"א-2010.

(תיקון מס' 4) תשנ"ח-1998	(1) הוגשה התביעה על ידי מי שנישאה בהיותה נערה או מי שנישא בהיותו נער לפני שמלאו להם תשע עשרה שנים תמימות; או
(תיקון מס' 4) תשנ"ח-1998 (תיקון מס' 5) תשע"א- 2010	(2) הוגשה התביעה על ידי אחד מהוריהם או מאפוטרופסיהם של מי שנישאה בהיותה נערה או מי שנישא בהיותו נער, או על ידי עובד סוציאלי לפי חוק גיל הנישואין, לפני שמלאו להם שמונה עשרה שנים תמימות.
נסיבות מקילות (תיקון מס' 4) תשנ"ח-1998	4. בקביעת ענשו של אדם שיצא חייב בדין על עבירה לפי פסקה (א) של סעיף 2, יביא בית המשפט בחשבון, כגורם לקולא, את העובדות הבאות: (א) אותו אדם התיר או הסכים להתיר את קשר הנישואין, לפי דרישת בן זוגו, בהתאם להוראות החוק החל על עניני המעמד האישי של הצדדים; (ב) אותו אדם קיים פסק דין להתרת קשר הנישואין, שניתן מאת בית משפט או מאת בית דין מוסמך.
(תיקון מס' 2) תש"ך-1960 (תיקון מס' 3) תשנ"ה-1995 (תיקון מס' 4) תשנ"ח-1998	5. על אף האמור בחוק זה רשאי בית משפט לעניני משפחה לתת היתר – (1) לנישואי נערה – אם היא ילדה או הרתה לאיש אשר לו ברצונה להינשא; (א1) לנישואי נער – אם האישה אשר ברצונו לשאת הרתה או ילדה לו; (2) לנישואי נערה או נער – אם מלאו להם שש עשרה שנה ולדעת בית המשפט קיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות מתן היתר זה.
בקשה להיתר נישואין (תיקון מס' 2) תש"ך-1960 (תיקון מס' 4) נישואין לפי היתר (תיקון מס' 2) תש"ך-1960	5א. בקשה להיתר נישואין לפי סעיף 5 תוגש על ידי הנערה או הנער או על ידי אחד מהוריהם או אפוטרופסיהם או על ידי מי שמבקש להינשא להם. 5ב. סעיף 2 לא יחול על נישואין שנערכו בהיתר לפי סעיף 5. 6. פקודת החוק הפלילי, 1936, תתוקן כך: (א) בסעיף 182 –
תיקון פקודת החוק הפלילי, 1936	(1) הנקודתיים והמקף אחרי המלים "כל אדם" – יימחקו; (2) הסימן "(א)" בראשית פסקה (א) – יימחק; (3) במקום הנקודה- פסיק והמלה "או" בסוף פסקה (א) יבוא פסיק;
	(4) פסקות (ב) ו- (ג) – בטלות; (ב) סעיף 183 – בטל.
ביצוע	7. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה.
פנחס רוזן שר המשפטים	דוד בן-גוריון ראש הממשלה
	יוסף שפרינצק יושב ראש הכנסת ממלא מקום נשיא המדינה

פקודת הנישואין והגירושין (רישום)*

חא"י, פרק פ"ח

מס' 39 לש' 1919

פקודה הקובעת הוראות לרישום נישואין וגירושין

1. השם הקצר פקודה זו תיקרא פקודת הנישואין והגירושין (רישום).
2. פירוש פקודה זו יהא למונח הבא הפירוש דלקמן, מלבד אם ענין הכתוב יחייב פירוש אחר -

"הרשות הרושמת" פירושה הפקיד המסדר את הקידושין, אם היו הנישואין נשואין אזרחיים, האימם, בנשואין לפי דת האיסלם, הכומר בנשואין לפי דת הנצרות, הרב, בנשואין לפי דיני ישראל והשייך של השבט, בנשואין לפי דת הדרוזים.

3. רישום נישואין הרשות הרושמת תרשום כל נשואין בשעת סדור הקידושין בכתבה את הפרטים הבאים בארבעה העתקים שכל אחד מהם יהא חתום בחתימת ידה ובחותמתה של הרשות הרושמת -

(א) השם, הגיל, משלח היד, העדה ומקום מגוריהם של הבעל והאשה;

(ב) השם, משלח היד ומקום מגוריהם של ההורים;

(ג) השם ומשלח היד של העדים;

(ד) תאריך הנישואין ומקום הנישואין.

4. אשר לארבעה ההעתקים של כל רישום נישואין, חייבת הרשות הרושמת -

(א) לשמור אחד בפנקס הרישום;

(ב) לשלוח אחד למשרדו של הממונה על המחוז בסוף כל חודש;

(ג) למסור העתק לבעל והעתק אחד לאשה תמורת תשלום של מאה פרוטה לכל העתק.

* פורסמה חא"י, כרך ב', עמ' 876 (ע), 903 (א).

תוקנה ס"ח תש"ע מס' 2235 מיום 22.3.2010 עמ' 434 (ה"ח הממשלה תשס"ט מס' 445 עמ' 748) – תיקון מס' 1 בסעיף 17 לחוק ברית הזוגיות לחסרי דת, תש"ע-2010; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.

סמכויות הנציב העליון לפי פקודה זאת הועברו לשר הדתות: ע"ר תש"ח מס' 5 מיום 16.6.1948 עמ' 22.

- 4א. הממונה על המחוז ישלח לרשם הזוגיות כהגדרתו בחוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010, מדי חודש, הודעה על נישואין שנרשמו באותו מחוז במהלך החודש שקדם לו.
5. הפרוצדורה שנקבעה בסעיפים 3 ו-4 תהא נוהגת לגבי רישום גירושין, אלא שלא יהא צורך ברישום הפרטים הנדרשים בסעיף 3(ב).
6. כל אדם יכול לקבל העתק מרישום הנישואין או הגירושין שלו כשיגיש בקשה למשרד הממונה על המחוז של אותו מחוז וישלם אגרה של חמישים פרוטה.
7. כל שאינו דואג לרישום הנישואין או הגירושין שלו, יאשם בעבירה ויהא צפוי לעונשין שנקבעו בתוספת לסעיף 99 של החוק הפלילי העותומני.

משלוח הודעה למרשם
הזוגיות
(תיקון מס' 1)
תש"ע-2010
רישום גירושין

הזכות לקבל העתק של
הרישום

עבירה

חוק העונשין, תשל"ז-1977

[סעיפים 175–183, 236–249, 255, 286–288א]

סימן ח': דיבוי נישואין

175. בסימן זה, "נישואין" – לרבות קידושין. [הגדרות (ה/1)]
176. נשוי הנושא אשה אחרת, ונשואה הנישאת לאיש אחר, דינם – מאסר חמש שנים. [דיבוי נישואין (ה/2)]
177. מי שהיה נשוי הוא בחזקת נשוי, לענין סעיף 176, כל עוד לא הוכיח שנישואיו הקודמים בוטלו או הופקעו, בין על ידי מות בן הזוג ובין על פי פסק דין סופי של בית המשפט או של בית הדין המוסמך או על פי דין התורה בדרך שאישר בית הדין המוסמך, ואין רואים אותו כפנוי אלא משעת המוות או משעה שניתן פסק הדין או האישור כאמור. [חזקת נישואין (ה/3)]
178. לענין סעיף 176, אין נפקא מינה – [תקפם של נישואין (ה/4)]
- (1) אם תקפם של הנישואין הקודמים הוא לפי דין המדינה שבה נערכו או לפי דין דתי שעל פיו נערכו;
- (2) אם הנישואין החדשים תקפים או בטלים;
- (3) אם הנישואין החדשים נערכו מחוץ לישראל, ובלבד שבשעת הנישואין היה הנושא אזרח ישראלי או תושב ישראלי.
179. היה הדין החל על הנישואין החדשים דין התורה, לא יורשע אדם על עבירה לפי סעיף 176 אם הנישואין החדשים נערכו לאחר שניתן לו היתר נישואין לפי פסק דין סופי של בית דין רבני ופסק הדין אושר בידי נשיא בית הדין הרבני הגדול. [היתר נישואין לפי דין תורה (ה/5) (תיקון מס' 11) תש"ס-1980]
180. לא היה הדין החל על הנישואין החדשים דין התורה, לא יורשע אדם על עבירה לפי סעיף 176 אם הנישואין החדשים נערכו לאחר שהותרו לפי פסק דין סופי של בית הדין המוסמך על סמך אחת מאלה:
- (1) בן זוגו מנישואיו הקודמים אינו מסוגל, מחמת מחלת נפש שלקה בה, להסכים להפקעת הנישואין או לביטולם או להשתתף בהליך או בפעולה להפקעתם או לביטולם;
- (2) בן זוגו מנישואיו הקודמים נעדר בנסיבות המעוררות חשש סביר לחייו ולא נודעו עקבותיו לפחות שבע שנים.
181. התיר איש את קשר הנישואין על כרחו של האשה, באין בשעת התרת הקשר פסק דין סופי של בית המשפט או של בית הדין המוסמך המחייב את האשה להתרה זו, דינו – מאסר חמש שנים. [התרת קשר נישואין על כרחו של האשה (ה/7)]
182. (א) המסדר נישואין בידיעה שהם אסורים לפי דין או שאחד מבני הזוג עובר בהם עבירה, דינו – מאסר ששה חדשים. [עריכת נישואין וגירושין אסורים (ה/8)]
- (ב) המסדר גירושין בידיעה שהם אסורים לפי דין או שהאיש המגרש עובר בהם עבירה, דינו – מאסר ששה חדשים.

183. על אף האמור בפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, כשר בן הזוג להעיד נגד בן זוגו במשפט על עבירה לפי סימן זה, אך אין כופין להעיד לא בן זוג ולא מי שנישא לנאשם בנישואין שאינם תופסים.
- פרק ט': פגיעות בסדרי השלטון והמשפט**
- סימן א': שיבוש עשיית משפט
236. בסימן זה, "עדות" – אמרות בעל פה או בכתב שנאמרו לשם ראיה, למעט אמרות שלא בשבועה מפי נאשם בהליך פלילי, ולרבות חוות דעת שניתנו לשם ראיה ותרגומים מפי מתרגם בהליך שיפוטי.
237. (א) המעיד בהליך שיפוטי, ביודעין, עדות כוזבת בדבר מהותי לגבי שאלה הנדונה באותו הליך, הרי זו עדות שקר, ודינו – מאסר שבע שנים; עשה כן בעד טובת הנאה, דינו – מאסר תשע שנים.
- (ב) לענין עדות שקר אין נפקא מינה –
- (1) אם ניתנה העדות בשבועה או בלא שבועה או בעיצום אחר שהותר על פי דין;
- (2) באיזו צורה או טקס השתמשו להשבעת המעיד או לחיובו באמירת האמת, ובלבד שהיו בהסכמתו של המעיד;
- (3) אם בית המשפט, בית הדין או הרשות השיפוטית או ועדת החקירה היו מורכבים כראוי או יושבים במקום הראוי, ובלבד שפעלו, כל אחד בתפקידו, בהליך שבו ניתנה העדות;
- (4) אם המעיד הוא עד כשר ואם העדות היא קבילה בהליך השיפוטי.
238. הבודה ראיה, שלא בדרך של עדות שקר או של הדחה לעדות שקר, או המשתמש ביודעין בראיה בדויה כאמור, והכל בכוונה להטעות רשות שיפוטית או ועדת חקירה בהליך שיפוטי, דינו – מאסר חמש שנים.
239. מי שביודעין מוסר תצהיר שקר, בין בשבועה או בהן צדק ובין שלא בשבועה ושלא בהן צדק, לפני מי שהוסמך לקבל את התצהיר, דינו – מאסר שלוש שנים.
240. (א) המוסר הודעות או עדויות, בענין אחד בפני רשויות שונות, והודעותיו או עדויותיו סותרות זו את זו בשאלה עובדתית שהיא מהותית לגבי הענין, ועושה כן בכוונה להטעות, דינו – מאסר חמש שנים.
- (ב) "רשות", לענין סעיף זה – בית משפט הדין בפלילים, בית דין משמעתי, שוטר או רשות אחרת שערכו על פי דין חקירה קודם לאישום בבית המשפט או בבית הדין המשמעתי, ועדת חקירה לפי חוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, או מי שנתמנה לפי סעיף 13 לחוק האמור.
- (ג) פרוטוקול של המשפט והודעה או עדות שנרשמו כדין בחקירה כאמור, יהיו ראיה לכאורה לדברי העד שבהם.
241. (א) מי שחייב להעיד או למסור ראיה אחרת בהליך שיפוטי והוא מסרב לעשות כן, דינו – מאסר שנתיים.

עדותו של בן זוג
[ה/9]

הגדרות [א/116]

עדות שקר [א/117, 118]
[תשל"ג]

[תשכ"ט]

בידוי ראיות [א/119]
[תשכ"ט]

שבועת שקר [א/120]

עדויות סותרות
[א/120] [תשכ"ה,
תשכ"ט, תשל"ב]
(תיקון מס' 12)
תש"ס-1980

סירוב להעיד
[א/120] [תשכ"ח]

(ב) הטלת מאסר לפי סעיף 5 לפקודת בזיון בית המשפט על אדם שסירב כאמור, אין בה כדי למנוע שפיטתו לפי סעיף קטן (א), אולם מי שנדון למאסר לפי סעיף קטן (א), תנוכה מענשו התקופה שבה היה אסור לפי סעיף 5 האמור.

242. היודע כי ספר, תעודה או דבר פלוני דרושים, או עשויים להיות דרושים, לראיה בהליך שיפוטי, והוא, במזיד, משמידם או עושה אותם בלתי ניתנים לקריאה, לפענוח או לזיהוי, והכל בכוונה למנוע את השימוש בהם לראיה, דינו – מאסר חמש שנים.

השמדת ראיה
[122/א]

243. המוסר לשוטר או למי שמוסמך להגיש תביעה פלילית, ידיעה על עבירה כשהוא יודע שהידיעה כוזבת, דינו – מאסר שלוש שנים, ואם העבירה היא פשע – מאסר חמש שנים; ואין נפקא מינה אם הוגשה תביעה פלילית בעקבות הידיעה ואם לאו.

ידיעות כוזבות
[123/א] [תשל"ג]

244. העושה דבר בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי או להביא לידי עיוות דין, בין בסיכול הזמנתו של עד, בין בהעלמת ראיות ובין בדרך אחרת, דינו – מאסר שלוש שנים; לענין זה, "הליך שיפוטי" – לרבות חקירה פלילית והוצאה לפועל של הוראת בית משפט.

שיבוש מהלכי משפט
[124/א] [תשל"ג]

245. (א) המניע אדם, או מנסה להניעו, שבחקירה על פי דין לא ימסור הודעה או ימסור הודעת שקר, או יחזור בו מהודעה שמסר, דינו – מאסר חמש שנים.

הדחה בחקירה
[124/א, (א), (ב)]
[תשל"ג]

(ב) המניע או מנסה להניע כאמור בסעיף קטן (א) בדרך של מרמה, הטעיה, כוח, איומים, הפחדה, מתן טובת הנאה או כל אמצעי פסול אחר, דינו – מאסר שבע שנים.

246. (א) המניע אדם, או מנסה להניעו, שבהליך שיפוטי לא יעיד, או יעיד עדות שקר, או יחזור בו מעדות או מהודעה שמסר, דינו – מאסר שבע שנים.

הדחה בעדות
[124/א, (א), (ב)]
[תשל"ג]

(ב) המניע או מנסה להניע כאמור בסעיף קטן (א), בדרך של מרמה, הטעיה, כוח, איומים, הפחדה, מתן טובת הנאה או כל אמצעי פסול אחר, דינו – מאסר תשע שנים.

247. סעיפים 245(א) ו-246(א) לא יחולו על מעשה הבא להעמיד אדם על זכותו לפי דין להימנע מעדות או ממסירת הודעה, או על מעשה הנעשה כדין במהלכם של משפט או חקירה.

סייגים לתחולה
[124/א(ו) רישוה]
[תשל"ג]

248. באישום על מניעת הודעה או עדות או על חזרה מהודעה או מעדות לפי סעיפים 245(א) או 246(א) תהיה לנאשם הגנה, אם יוכיח שעשה את המעשה למען גילוי האמת או מניעת שקר.

הגנה
[124/א(ו) סיפה]
[תשל"ג]

249. המטריד אדם בנוגע להודעה שמסר האדם, או עומד למסור, בחקירה על פי דין, או בנוגע לעדות שמסר האדם, או עומד למסור, בהליך שיפוטי, דינו – מאסר שלוש שנים.

הטרדת עד
[124/א(ה)]
[תשל"ג]

255. האומר או כותב דבר על שופט או דיין לענין כהונתו בכוונה לפגוע במעמדו, או מפרסם דברי גידוף נגד שופט או דיין כדי להחשיד או לבזות את דרכי השפיטה, דינו – מאסר שלוש שנים, אולם ביקורת כנה ואדיבה לטיב

זילות בית המשפט
[131/א]

החלטתו של שופט או דיין בדבר שיש בו ענין לציבור לא תהא עבירה לפי סעיף זה.

286. המפר הוראת חיקוק במזיד, במעשה האסור לפי אותו חיקוק או בהימנעות ממעשה שעשייתו נדרשת לפי אותו חיקוק, והדבר נוגע לציבור, דינו – מאסר שנתיים; והוא, אם אין נראית מאותו חיקוק כוונה לעונש אחר על הפרתו.

287. (א) המפר הוראה שניתנה כשורה מאת בית משפט או מאת פקיד או אדם הפועל בתפקיד רשמי ומוסמך לאותו ענין, דינו – מאסר שנתיים.

(ב) המפר הוראה מהוראות צו שניתן מאת בית משפט לשם הגנה על חייו, גופו או שלומו של אדם אחר מפני המפר, דינו – מאסר ארבע שנים.

288. המעליב בתנועות, במלים או במעשים, עובד הציבור, או דיין או פקיד של בית דין דתי או חבר ועדת חקירה לפי חוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, כשהם ממלאים תפקידם או בנוגע למילוי תפקידם, דינו – מאסר ששה חדשים.

288א. העושה אחת מאלה, דינו – מאסר שנה:

(1) מפריע ביודעין לעובד הציבור או למי שהוסמך למלא תפקיד של עובד הציבור במילוי תפקידו על פי דין;

(2) אינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי חיקוק למסור ידיעה או מסמך.

הפרת חובה חקוקה
[142/א]

הפרת הוראה חוקית
[143/א]

(תיקון מס' 23)

תשמ"ח-1988

(תיקון מס' 70) תשס"ב-2002

העלבת עובד הציבור

[144/א]

הפרעה לעובד הציבור

(תיקון מס' 12)

תש"ס-1980

חוק שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), התשכ"ט-1969

(תיקון מס' 2) תשס"ה-2005

סמכות בית המשפט לעניני משפחה ובתי הדין הדתיים

(תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 2) תשס"ה-2005

(תיקון מס' 2) תשס"ה-2005

1. (א) עניני התרת נישואין שאינם בשיפוט הייחודי של בית דין דתי יהיו בשיפוט של בית משפט לעניני משפחה (בחוק זה – בית המשפט) אלא אם כן על פי הוראות חוק זה נתונה סמכות השיפוט לבית דין דתי.
- (ב) חוק זה לא יחול אם שני בני הזוג יהודים, מוסלמים, דרוזים או בני אחת העדות הנוצריות המקיימות בישראל בית דין דתי, למעט במקרים האלה:

- (1) שני בני הזוג הם בני עדה נוצרית אחת המקיימת בישראל בית דין דתי ואולם לאותו בית דין אין סמכות שיפוט מבחינה בין-לאומית להתיר את נישואיהם;
- (2) שני בני הזוג הם בני עדה דתית אחת, למעט יהודים, ואולם לבית הדין הדתי הנוגע בדבר אין סמכות שיפוט מבחינה בין-לאומית להתיר את נישואיהם, ובלבד שראש בית הדין הודיע, בהודעה כללית לנשיא בית המשפט העליון, כי אינו מתנגד להחלת הוראות חוק זה במקרים אלה.

2. (א) בית המשפט מוסמך לדון בעניני התרת נישואין, לפי סעיף 1, בהתקיים אחת הזיקות האלה:

סמכות בית המשפט לעניני משפחה מבחינה בין-לאומית

(תיקון מס' 2) תשס"ה-2005

- (1) מקום מושבו של המשיב בישראל;
- (2) שני בני הזוג הם אזרחים ישראלים;
- (3) מקום מושבו של המבקש בישראל, ובלבד שהתגורר בה במשך שנה לפחות בסמוך להגשת הבקשה להתרת הנישואין;
- (4) מקום מושבו של המבקש בישראל, ובלבד שמקום מושבם המשותף האחרון של בני הזוג היה בישראל;
- (5) המבקש הוא אזרח ישראלי ומקום מושבו בישראל;

* פורסם ס"ח תשכ"ט מס' 573 מיום 27.7.1969 עמ' 248 (ה"ח תשכ"ט מס' 813 עמ' 109).

תוקן ס"ח תשנ"ה מס' 1537 מיום 7.8.1995 עמ' 398 (ה"ח תשנ"ה מס' 2330 עמ' 153) – תיקון מס' 1 בסעיף 20 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995; ר' הוראות מעבר בסעיף 27.

ס"ח תשס"ה מס' 2025 מיום 10.8.2005 עמ' 942 (ה"ח הממשלה תשס"ג מס' 12 עמ' 162) – תיקון מס' 2 בסעיף 1 לחוק שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית) (תיקוני חקיקה), תשס"ה-2005; תחילתו שלושה חודשים מיום פרסומו ור' סעיף 3 לענין תחולה.

ס"ח תש"ע מס' 2219 מיום 23.12.2009 עמ' 285 (ה"ח הממשלה תשס"ט מס' 449 עמ' 774) – תיקון מס' 3.

(6) המבקש הוא אזרח ישראלי והתגורר בה במשך שנה במהלך השנתיים שקדמו למועד הגשת הבקשה להתרת הנישואין;

(7) המבקש הוא אזרח ישראלי ונמצא בישראל במועד הגשת הבקשה להתרת הנישואין, ובלבד שבאותו מועד, במקום מושבם האחרון של בני הזוג לא ניתן לערוך גירושין על פי כל דין.

(ב) לענין סעיף זה, "מקום מושב", של אדם – המקום שבו נמצא מרכז חייו או מקום מגוריו הרגיל.

3. (א) (1) הוגשה לבית המשפט בקשה להתרת נישואין ואחד מבני הזוג הוא יהודי, מוסלמי, דרוזי או בן אחת העדות הנוצריות המקיימות בישראל בית דין דתי, או התעורר ספק ביחס להשתייכותו של אחד מבני הזוג לעדה דתית כאמור (בחוק זה – בן דת מוכרת), או ששני בני הזוג הם בני דתות מוכרות שונות, יפנה סגן נשיא בית המשפט או שופט מוסמך בכתב, לראש בית הדין הנוגע בדבר, כדי שיקבע אם יש צורך בגירושין על פי הדין הדתי שלפיו הוא דן, ולו מספק, כדי שבן הזוג שעליו חל אותו דין דתי יוכל להינשא מחדש (בחוק זה – פניה).

(2) היו בני הזוג בני דתות מוכרות שונות תישלח פניה לכל אחד מראשי בתי הדין הנוגעים בדבר.

(3) נשלחה פניה לבית דין דתי של אחת העדות הנוצריות – יקבע ראש בית הדין גם אם הדין הדתי שלפיו הוא דן מאפשר גירושין בנסיבות הענין;

(4) נשיא בית משפט השלום רשאי להסמיך שני שופטים נוספים של בית משפט לענייני משפחה, לשם ביצוע סמכויותיו לפי סעיף זה של סגן נשיא בית משפט לענייני משפחה באותו מחוז (בסעיף זה – שופט מוסמך).

(ב) (1) קיבל ראש בית דין פניה, ימסור לבית המשפט ולבני הזוג, בתוך שלושה חודשים מיום משלוח הפניה את קביעתו לגבי כל ענין שנכלל בפניה; הקביעה תהיה מנומקת; סגן נשיא בית המשפט או שופט מוסמך רשאי להאריך את המועד לתקופה נוספת של שלושה חודשים, אם הודיע לו ראש בית הדין כי הדבר נדרש לצורך בירור העובדות.

(2) ראש בית דין רשאי להסמיך דיינים נוספים, שכל אחד מהם יהיה מוסמך לבצע את סמכויותיו של ראש בית הדין לפי סעיף קטן זה (בסעיף זה – דין מוסמך).

(ג) קבע ראש בית הדין או דין מוסמך כי יש צורך בגירושין כאמור בסעיף קטן (א)(1), ולענין עדה נוצרית גם כי הדין מאפשר גירושין כאמור בסעיף קטן (א)(3), יעביר בית המשפט את הבקשה להתרת הנישואין לבית הדין הדתי, כדי שיקבע את המועד לדיון ולהחלטה בדבר הגירושין, ואולם אין בהעברת הבקשה כדי להקנות לבית הדין סמכות שיפוט בענינים הכרוכים בגירושין; לבית הדין יהיו הסמכויות הנתונות לו על פי כל דין לצורך הגירושין.

(תיקון מס' 3)
תשנ"ט-2009

(ד) קבע ראש בית הדין או דיין מוסמך כי אין צורך בגירושין כאמור בפסקה (א)(1) או כי הדין אינו מאפשר גירושין כאמור בפסקה (א)(3), או שלא נמסרה קביעה בתוך שלושה חודשים מיום משלוח הפניה והמועד למסירתה לא הוחרג, או שחלפה התקופה שניתנה כארכה – ידון בית המשפט בבקשה להתרת הנישואין.

(ה) על אף האמור בסעיף זה רשאי נשיא בית המשפט העליון לבקשת בעל דין או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה, שהוגשה בתוך מועד שייקבע בתקנות, להורות כי סמכות השיפוט בבקשה מסוימת להתרת נישואין תהיה לבית המשפט או לבית דין דתי אחר, אם שוכנע כי הדבר מוצדק בנסיבות הענין.

(ו) ראש בית דין רשאי להודיע, בהודעה כללית, לנשיא בית המשפט העליון, כי בהתקיים נסיבות מסוימות אין צורך בגירושין על פי הדין הדתי שלפיו הוא דן, כדי שכן הזוג שעליו חל אותו דין דתי יוכל להינשא מחדש; התקיימו הנסיבות המפורטות בהודעה הכללית, לא תישלח פניה לאותו בית דין.

(ז) בסעיף זה –

“ראש בית דין”, כל אחד מאלה לפי הענין:

- (1) לענין יהודים – נשיא בית הדין הרבני הגדול;
- (2) לענין דרוזים – ראש בית הדין הדתי הדרוזי לערעורים;
- (3) לענין מוסלמים – נשיא בית הדין השרעי לערעורים;
- (4) לענין בני עדה נוצרית – ראש בית הדין הגבוה של אותה עדה נוצרית;

“דיין”, כל אחד מאלה לפי הענין:

- (1) לענין יהודים – דיין כהגדרתו בחוק הדיינים, התשט"ו-1955, המכהן בבית הדין הרבני הגדול;
- (2) לענין דרוזים – קאדי-מד'הב כהגדרתו בחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962, המכהן בבית הדין הדתי הדרוזי לערעורים;
- (3) לענין מוסלמים – קאדי כהגדרתו בחוק הקאדים, התשכ"א-1961, המכהן בבית הדין השרעי לערעורים;
- (4) לענין בני עדה נוצרית – דיין של בית דין גבוה של עדה נוצרית כמשמעותו בסימן 54 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922-1947.

4. (א) סימן 55 לדבר המלך במועצתו לארץ-ישראל, 1922-1947, לא יחול בענין שחוק זה דן בו.

הוראות שלא יחולו

(ב) הסייגים שבסימן 64(1) ובפסוק השני לסימן 65 לדבר המלך האמור לא יחולו בענין שהשיפוט בו נקבע לפי חוק זה.

ברירת הדין בבית משפט לעניני משפחה

5. (א) בית משפט לעניני משפחה ששיפוטו נקבע לפי חוק זה ידון בענין לפי סדר ההעדפה הבא:

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

- (1) הדין הפנימי של מקום מושבם המשותף של בני הזוג;
- (2) הדין הפנימי של מקום מושבם המשותף האחרון של בני הזוג;
- (3) הדין הפנימי של ארץ אזרחותם המשותפת של בני הזוג;
- (4) הדין הפנימי של מקום עריכת הנישואין -
- ובלבד שבית המשפט לא ידון לפי דין כאמור אם חלים על פיו דינים שונים על שני בני הזוג או אם לא ניתן לפיו לערוך גירושין.
- (ב) באין דין שיחול לפי סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לדון לפי הדין הפנימי של מקום מושבו של אחד מבני הזוג, כפי שייראה לו צורך בנסיבות הענין.
- (ג) הסכמת בני הזוג תשמש לעולם עילה לגירושין.
- (ד) לענין סעיף זה, "מקום מושב" - כהגדרתו בסעיף 80 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.
6. בחוק זה -
- "התרת נישואין" - לרבות גירושין, ביטול נישואין והכרזה שהנישואין בטלים מעיקרם;
- "גירושין" - לרבות ביטול נישואין, אך למעט הכרזה שהנישואין בטלים מעיקרם;
- "בית דין דתי" - בית דין רבני, בית דין שרעי, בית דין של עדה נוצרית ובית דין דרוזי, כמשמעותם על פי דין;
- "מקום מושב" - (נמחקה).
7. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
- (ב) שר המשפטים רשאי לקבוע בצו בתי משפט מסוימים שיהיו מוסמכים לדון בעניני התרת נישואין לפי חוק זה.
8. הוראות חוק זה אינן באות לגרוע מסעיף 9 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.
- גולדה מאיר
ראש הממשלה
ממלא מקום שר המשפטים
- גולדה מאיר
ראש הממשלה
- שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

(תיקון מס' 2) תשס"ה-2005

(תיקון מס' 2) תשס"ה-2005

הגדרות

(תיקון מס' 2) תשס"ה-2005

(תיקון מס' 2) תשס"ה-2005

ביצוע ותקנות
(תיקון מס' 2) תשס"ה-2005

שמירת דינים
(תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

פרק ט

ירושה

318.....	הירושה, תשל"ה-1965	חוק
345.....	הירושה, תשנ"ח-1998	תקנות
365.....	הירושה (אגרות בתי הדין הדתיים), תשנ"ט-1999	תקנות
368.....	הירושה (בדיקת פרטה ודו"חות כספיים של מנהלי עזבונות), תשמ"ט-1988	תקנות
369.....	הירושה (דרכים להשקעת כספי עיזבון), תש"ס-2000	תקנות
371.....	הצהרות מוות, תשל"ח-1978	חוק

חוק הירושה, תשכ"ה-1965*

פרק ראשון: הוראות כלליות

1. **הירושה** במות אדם עובר עזבונו ליורשיו.
2. **היורשים** הם יורשים על פי דין או זוכים על פי צוואה; הירושה היא על פי דין זולת במידה שהיא על פי צוואה.
3. **כשרות לרשת: בני-אדם** (א) כל מי שהיה בחיים במות המוריש כשר לרשת אותו.

- * פורסם **ס"ח תשכ"ה מס' 446** מיום 10.2.1965 עמ' 63 (ה"ח תשי"ח מס' 344 עמ' 212).
- תוקן **ס"ח תשכ"ט מס' 573** מיום 27.7.1969 עמ' 249 (ה"ח תשכ"ט מס' 850 עמ' 340) – תיקון מס' 1.
- **ס"ח תשל"ג מס' 712** מיום 3.8.1973 עמ' 269 (ה"ח תשכ"ט מס' 849 עמ' 333) – תיקון מס' 2 בסעיף 16 לחוק יחסי ממון, תשל"ג-1973; תחילתו ביום 1.1.1974.
- **ס"ח תשל"ו מס' 796** מיום 12.2.1976 עמ' 98 (ה"ח תשל"ה מס' 1202 עמ' 434) – תיקון מס' 3; ר' סעיף 2 לענין הוראת מעבר.
- **ס"ח תשל"ו מס' 806** מיום 9.4.1976 עמ' 155 (ה"ח תשל"ד מס' 1133 עמ' 248) – תיקון מס' 4.
- **ס"ח תשל"ו מס' 813** מיום 11.6.1976 עמ' 203 (ה"ח תשכ"ט מס' 854 עמ' 361) – תיקון מס' 5 בסעיף 53 לחוק הנוטריונים, תשל"ו-1976; תחילתו ביום 11.6.1977.
- **ס"ח תשמ"א מס' 1000** מיום 28.1.1981 עמ' 82 (ה"ח תשמ"ב מס' 1474 עמ' 354א) – תיקון מס' 6.
- **ס"ח תשמ"ה מס' 1140** מיום 3.4.1985 עמ' 80 (ה"ח תשמ"ד מס' 1653 עמ' 90) – תיקון מס' 7; ר' סעיפים 14, 15 לענין תחילה והוראת מעבר.
- ק"ת תשמ"ט מס' 5136** מיום 25.9.1988 עמ' 33 – צו תשמ"ט-1988.
- **ס"ח תשנ"ה מס' 1537** מיום 7.8.1995 עמ' 398 (ה"ח תשנ"ה מס' 2330 עמ' 393) – תיקון מס' 8 [במקור מס' 6] סעיף 17 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995.
- **ס"ח תשנ"ח מס' 1670** מיום 30.6.1998 עמ' 240 (ה"ח תשנ"ז מס' 2637 עמ' 452) – תיקון מס' 9 [במקור מס' 7]; תחילתו ביום 1.9.1998 ור' סעיף 28 לענין הוראות מעבר.
- **ס"ח תשנ"ח מס' 1670** מיום 30.6.1998 עמ' 244 (ה"ח תשנ"ז מס' 2646 עמ' 510) – תיקון מס' 10 [במקור מס' 8].
- **ס"ח תשס"ד מס' 1930** מיום 11.3.2004 עמ' 313 (ה"ח הכנסת תשס"ד מס' 30 עמ' 9) – תיקון מס' 11.
- **ס"ח תשס"ה מס' 2017** מיום 1.8.2005 עמ' 714 (ה"ח הכנסת תשס"ה מס' 74 עמ' 130) – תיקון מס' 12; ר' סעיף 2 לענין תוקף צוואות. ת"ט **ס"ח תשס"ו מס' 2038** מיום 8.12.2005 עמ' 55.
- **ס"ח תשע"ב מס' 2370** מיום 23.7.2012 עמ' 523 (ה"ח הכנסת תשע"ב מס' 459 עמ' 164) – תיקון מס' 13.

(ב) מי שנולד תוך 300 יום לאחר מות המוריש, דינו כדין מי שהיה בחיים במות המוריש, זולת אם הוכח שהורתו היתה אחרי כן.

(ג) לענין זכויות הירושה של ילד אין נפקא מינה אם בשעת לידתו היו הוריו נשואים זה לזה, ואם לא.

4. תאגיד כשר לרשת אם במות המוריש היה כשר לזכות בנכסים או אם נעשה כשר לזכות בנכסים תוך שנה ממתן צו קיום הצוואה; בית המשפט רשאי להאריך תקופה זו בשנה נוספת.

5. (א) אלה פסולים לרשת את המוריש:

פסולות לרשת

(1) מי שהורשע על שגרם במתכוון למותו של המוריש או שניסה לגרום למותו;

(2) מי שהורשע על שהעלים או שהשמיד את צוואתו האחרונה של המוריש, או שזייף אותה, או שתבע על פי צוואה מזוייפת.

(ב) מי שהורשע על שניסה לגרום למות המוריש והמוריש מחל לו, בכתב או על ידי עשיית צוואה לטובתו, חוזר ונעשה כשר לרשת את המוריש.

6. (א) לאחר מות המוריש וכל עוד לא חולק העזבון רשאי יורש, בהודעה בכתב לרשם לעניני ירושה, או לבית המשפט כאשר הענין הועבר אליו לפי סעיף 67א, להסתלק מחלקו בעזבון, כולו או מקצתו או ממנה שהוא זכאי לה על פי צוואה, כולה או מקצתה.

הסתלקות היורש מזכותו בעזבון
(תיקון מס' 7) תשמ"ה-1985
(תיקון מס' 9)

(ב) מי שהסתלק מחלקו בעזבון, רואים אותו במידה שהסתלק כאילו לא היה יורש מלכתחילה; אין הסתלקות לטובת אדם אחר, אלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש.

(ג) הסתלקות של קטין ושל מי שהוכרז פסול-דין טעונה אישור בית המשפט.

(ד) הסתלקות על תנאי – בטלה.

(ה) בחוק זה, "רשם לעניני ירושה" – כמשמעותו בסעיף 65א.

(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998
עסקאות אחרות בזכות היורש

7. (א) לאחר מות המוריש וכל עוד לא חולק העזבון רשאי יורש, בהסכם שבכתב, להעביר או לשעבד את חלקו בעזבון, כולו או מקצתו, ורשאים נושי היורש לעקל חלקו בעזבון.

(ב) העברה ושעבוד כאמור מצד קטין ומצד מי שהוכרז פסול-דין טעונים אישור בית המשפט.

(ג) העברה, שעבוד או עיקול כאמור אינם מקנים זכויות אלא כדי המגיע ליורש בחלוקת העזבון; הם שוללים מן היורש את הזכות להסתלק מחלקו בעזבון.

(ד) זכותו של יורש בנכס מסויים מנכסי העזבון אינה ניתנת להעברה, לשעבוד או לעיקול כל עוד לא חולק העזבון.

8. (א) הסכם בדבר ירושתו של אדם וויתור על ירושתו שנעשו בחייו של אותו אדם – בטלים.

עסקאות בירושה עתידה

(ב) מתנה שאדם נותן על מנת שתוקנה למקבל רק לאחר מותו של הנותן, אינה בת-תוקף אלא אם נעשתה בצוואה לפי הוראות חוק זה.

8א. (א) בני זוג רשאים לערוך צוואות מתוך הסתמכות של בן הזוג האחד על צוואת בן הזוג האחר; צוואות כאמור יכולות להיעשות בין אם הזוכה על פי כל אחת מהצוואות הוא בן הזוג ובין אם הוא גורם שלישי, בין בשני מסמכים שנערכו באותה עת ובין במסמך אחד (בסעיף זה – צוואות הדדיות).

(ב) לביטול צוואה הדדית לא יהיה תוקף אלא אם כן יתקיים אחד מאלה:

(1) בחייהם של שני בני הזוג – המצווה המבקש לבטל את צוואתו ימסור הודעה בכתב על ביטול הצוואה למצווה השני; נמסרה הודעה כאמור, בטלות הצוואות ההדדיות של שני המצווים;

(2) לאחר מות אחד מבני הזוג –

(א) כל עוד לא חולק העיזבון – בן הזוג שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו יסתלק שלא לטובתו, לטובת ילדו או לטובת אחיו של המוריש, מכל מנה או מכל חלק בעיזבון שהוא אמור לקבל לפי הצוואה ההדדית של המצווה שמת;

(ב) לאחר חלוקת העיזבון – בן הזוג שנותר בחיים ומבקש לבטל את צוואתו ישיב את כל שירש לפי הצוואה ההדדית לעיזבון, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה – ישיב את שווי המנה או החלק בעיזבון שירש;

(ג) הוראות סעיף קטן (ב) יחולו אם אין בצוואות ההדדיות הוראה אחרת, ואולם הוראה השוללת לחלוטין את הזכות לבטל את הצוואה בחיי שני בני הזוג – בטלה.

9. (א) מתו שניים או יותר ולא נקבע מי מהם מת תחילה, יהיו הזכויות בעזבונו של כל אחד מהם לפי כללים אלה:

(1) היה אחד התובעים יורש-ודאי ותובע אחר היה יורש-ספק, עדיף התובע שהוא יורש-ודאי;

(2) היו שני התובעים יורשי-ספק, עדיף התובע שהוא בן-זוגו או קרובו של המוריש שאת עזבונו מחלקים;

(3) בין תובעים אחדים באותה דרגת עדיפות יחולק העזבון, באין צוואה, לפי כללי החלוקה שבירושה על פי דין.

(ב) בסעיף זה, "יורש-ודאי" – מי שהיה יורש בין אם האחד ובין אם האחר מת תחילה; "יורש-ספק" – מי שהיה יורש רק אם אחד מהם מת תחילה.

פרק שני: ירושה על פי דין

10. יורשים על פי דין הם:

(1) מי שהיה במות המוריש בן-זוגו;

צוואות הדדיות
(תיקון מס' 12) תשס"ה-
2005

ת"ט תשס"ו-2005

שניים שמתו כאחד

יורשים מבני המשפחה

(2) ילדי המוריש וצאצאיהם, הוריו וצאצאיהם, הורי הורי וצאצאיהם (בחוק זה – קרובי המוריש).

זכויות הירושה שלהם יהיו לפי האמור בפרק זה.

11. (א) בן-זוגו של המוריש נוטל את המיטלטלין כולל מכונת נוסעים השייכים, לפי המקובל ולפי הנסיבות, למשק הבית המשותף, ונוטל משאר העזבון –

- (1) אם הניח המוריש ילדים או צאצאיהם או הורים – חצי;
(2) אם הניח המוריש אחים או צאצאיהם או הורי הורים – שני שלישים, ובלבד שאם ערב מותו של המוריש היה בן הזוג נשוי לו שלוש שנים או יותר וגר עמו אותה שעה בדירה הכלולה, כולה או חלקה, בעזבון, יטול בן-הזוג את כל חלקו של המוריש בדירה האמורה, ושני שלישים מהנותר משאר העזבון;
(ב) אם לא הניח המוריש קרוב מן המנויים בסעיף קטן (א), יורש בן הזוג את העזבון כולו.

(ג) המגיע לבן-זוג על-פי עילה הנובעת מקשר האישות, ובכלל זה מה שאשה מקבלת על פי כתובה, ינוכה מחלקו בעזבון; הוראה זו לא תחול על מה שמגיע לבן-זוג לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, או לפי הסכם ממון כמשמעותו באותו חוק, ואינה באה לפגוע בזכותו של בן-זוג לקבל מן העזבון מה שהמוריש קיבל לרגל הנישואין על מנת להחזיר כשיפקעו.

12. ילדי המוריש קודמים להוריו, הוריו קודמים להורי הוריו.
13. ילדי המוריש חולקים ביניהם בשווה, וכן חולקים הורי המוריש ביניהם והורי הוריו ביניהם.

14. (א) ילדו של מוריש שמת לפניו והשאיר ילדים, הילדים יורשים במקומו, ועל דרך זו יורשים ילדים של כל אחד מקרובי המוריש שמת לפניו; הוראות אלה לא יחולו כאשר המוריש הניח בן זוג וכן הורים או הורי הורים כאמור בסעיף 11(א), או אחד מאלה.

(ב) ילדים היורשים לפי סעיף קטן (א) חולקים ביניהם בשווה מה שירשו בדרך זו.

15. מי שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מחלקו בעזבון שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש, חלקו מתווסף לשאר היורשים על פי חלקיהם.

16. (א) מי שאומץ כדין יורש את מאמצו כאילו היה ילדו, וכן יורשים את המאמץ צאצאי המאומץ; המאמץ יורש את המאומץ כאילו היה הורהו.

(ב) המאומץ וצאצאיו זוכים על פי דין בעזבונם של קרובי המאמץ כאילו היו יורשים, וקרובי המאמץ זוכים על פי דין בעזבונם של המאומץ כאילו היו יורשים.

(ג) המאומץ וצאצאיו יורשים את קרובי המאומץ, אולם הורי המאומץ והורי הוריו וצאצאיהם אינם יורשים את המאומץ.

17. (א) באין יורש לפי הסעיפים 10 עד 16, תירש המדינה כיורשת על פי דין.

זכות הירושה של בן זוג
(תיקון מס' 4)
תשל"ו-1976
(תיקון מס' 7)
תשמ"ה-1985

(תיקון מס' 7) תשמ"ה-
1985

(תיקון מס' 2)
תשל"ג-1973

סדר העדיפות בין קרובי
המוריש
(תיקון מס' 3)
תשל"ו-1976

החלקים בעזבון

חליפיו של יורש
(תיקון מס' 7) תשמ"ה-
1985

יורש פסול ויורש
שהסתלק
(תיקון מס' 7) תשמ"ה-
1985

יורשה מכוח אימוץ
(תיקון מס' 13) תשע"ב-
2012
(תיקון מס' 13)
תשע"ב-2012

זכות הירושה של
המדינה

(ב) מה שירשה המדינה לפי סעיף זה ישמש למטרות חינוך, מדע, בריאות וסעד, אולם רשאי שר האוצר להעניק מנכסי העזבון או לשלם, בתחום שווים של נכסי העזבון שהגיעו לידי המדינה אחרי סילוק חובות העזבון, תשלום חד-פעמי או תשלומים חוזרים –

- (1) לאדם שערכ מות המוריש היה מחסורו על המוריש;
- (2) לאדם או לתאגיד שערכ מות המוריש היה מחסורו של המוריש עליו;
- (3) לבן-משפחתו של המוריש או של בן-זוגו שאינו מיורשו על פי דין.

פרק שלישי: ירושה על פי צוואה

סימן א': צורת הצוואה

18. צוואה נעשית בכתב יד, בעדים, בפני רשות או בעל-פה. צורות הצוואה
19. צוואה בכתב יד תכתב כולה ביד המצווה, תישא תאריך כתוב בידו ותיחתם בידו. צוואה בכתב יד
20. צוואה בעדים תהיה בכתב, תצוין בתאריך ותיחתם ביד המצווה בפני שני עדים לאחר שהצהיר בפניהם שזו צוואתו; העדים יאשרו באותו מעמד בחתימת ידם על פני הצוואה שהמצווה הצהיר וחתם כאמור. צוואה בעדים
21. (א) מי שעשה צוואה בכתב יד או בעדים רשאי להפקידה אצל רשם לעניני ירושה; ההפקדה תהיה במסירת הצוואה על ידי המצווה עצמו לרשם לעניני ירושה. הפקדת צוואה (תיקון מס' 8) תשנ"ה-1995 (תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998
- (ב) צוואה שהופקדה ונשמרה בפקדון לפי סעיף זה עד מותו של המצווה תהיה ראויה לכאורה שהאדם הנקוב בה כמצווה עשה את הצוואה ושנעשתה לכל המאוחר ביום ההפקדה.
- (ג) אין בסעיף זה כדי לגרוע מזכותו של המצווה לקבל בחזרה בכל עת צוואה שהפקיד.
22. (א) צוואה בפני רשות תיעשה על ידי המצווה באמירת דברי הצוואה בעל-פה בפני שופט, רשם של בית משפט או רשם לעניני ירושה, או בפני חבר של בית דין דתי, כמשמעותו בסעיף 155, או בהגשת דברי הצוואה בכתב, על ידי המצווה עצמו, לידי שופט או רשם של בית משפט, רשם לעניני ירושה או חבר בית דין דתי כאמור. צוואה בפני רשות (תיקון מס' 8) תשנ"ה-1995 (תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998
- (ב) דברי הצוואה כפי שנרשמו על ידי השופט, הרשם של בית המשפט, הרשם לעניני ירושה או חבר בית הדין הדתי או כפי שהוגשו לידו, ייקראו בפני המצווה, הוא יצהיר שזו צוואתו, והשופט, הרשם של בית המשפט, הרשם לעניני ירושה או חבר בית הדין הדתי יאשר על פני הצוואה שהיא נקראה ושהמצווה הצהיר כאמור. (תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998
- (ג) נכתבה הצוואה בלשון שהמצווה אינו שומע, תיקרא בפניו בתרגום ללשון שהוא שומע, והמתרגם יאשר זאת על פני הצוואה.
- (ד) במקום קריאת הצוואה או תרגומה בפני המצווה יכולה לבוא קריאתה או קריאת תרגומה על ידי המצווה עצמו.

- (ה) צוואה שנעשתה בפני רשות מותר להפקידה אצל רשם לעניני ירושה.
- (ו) צוואה בפני רשות תהיה ראויה לכאורה שהאדם הנקוב בה כמצווה עשה את הצוואה ושנעשתה ביום ובמקום הנקובים בה כיום העשיה ומקומה.
- (ז) לענין סעיף זה, דין נוטריון כדין שופט.
23. (א) שכיב מרע וכן מי שרואה עצמו, בנסיבות המצדיקות זאת, מול פני המוות, רשאי לצוות בעל-פה בפני שני עדים השומעים לשונו.
- (ב) דברי המצווה, בציון היום והנסיבות לעשיית הצוואה, יירשמו בזכרון דברים שייחתם בידי שני העדים ויופקד על ידיהם אצל רשם לעניני ירושה; רישום, חתימה והפקדה כאמור ייעשו ככל האפשר בסמוך לאחר שנחתם לעשותם.
- (ג) צוואה בעל-פה בטלה כעבור חודש ימים לאחר שחלפו הנסיבות שהצדיקו עשייתה והמצווה עודנו בחיים.
24. קטין ומי שהוכרז פסול-דין אינם כשרים להיות עדים לעשיית צוואה לפי סימן זה.
25. (א) התקיימו מרכיבי היסוד בצוואה, ולא היה לבית המשפט ספק כי היא משקפת את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה, רשאי הוא, בהחלטה מנומקת, לקיימה אם אף נפל פגם בפרט מן הפרטים או בהליך מן ההליכים המפורטים בסעיפים 19, 20, 22 או 23 או בכשרות העדים, או בהעדר פרט מן הפרטים או הליך מן ההליכים כאמור.
- (ב) בסעיף זה "מרכיבי היסוד בצוואה" הם:
- (1) בצוואה בכתב יד כאמור בסעיף 19 הצוואה כולה כתובה בכתב ידו של המצווה;
 - (2) בצוואה בעדים כאמור בסעיף 20 – הצוואה בכתב והמצווה הביאה בפני שני עדים;
 - (3) בצוואה בפני רשות כאמור בסעיף 22 – הצוואה נאמרה בפני רשות או הוגשה לרשות, על ידי המצווה עצמו;
 - (4) בצוואה בעל פה כאמור בסעיף 23 – הצוואה נאמרה על ידי המצווה עצמו בפני שני עדים השומעים את לשונו בעת שהיה שכיב מרע או בעת שראה את עצמו, בנסיבות המצדיקות זאת, מול פני המוות.
- סימן ב': תוקף הצוואה
26. צוואה שנעשתה על ידי קטין או על ידי מי שהוכרז פסול-דין או שנעשתה בשעה שהמצווה לא ידע להבחין בטיבה של צוואה – בטלה.
27. (א) התחייבות לעשות צוואה, לשנותה או לבטלה או שלא לעשות אחת מאלה – אינה תופסת.
- (ב) הוראת צוואה השוללת או מגבילה את זכות המצווה לשנות את הצוואה או לבטלה – בטלה.

קיום צוואה על אף פגם או חסר בצורתה
(תיקון מס' 11) תשס"ד-2004

כשרות לצוות
חופש לצוות

28. (א) אין צוואה נעשית אלא על ידי המצווה עצמו.
(ב) הוראת צוואה התולה תקפה ברצונו של אדם שאינו המצווה – בטלה.
29. אין המצווה יכול למסור לאחר את קביעת האדם שיזכה מן העזבון או את קביעת החלק היחסי או המנה שאדם יזכה בהם; אולם אם ציין המצווה בצוואה אנשים שמתוכם יש לבחור זוכה, או ציין נכסים שמתוכם יש לבחור מנה, רשאי לבחור מי שהמצווה קבעו לכך בצוואתו; ואם לא קבע המצווה, או שקבע והבחירה לא נעשתה תוך זמן סביר, יבחר בית המשפט או אדם שיקבע בית המשפט.
30. (א) הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית – בטלה.
(ב) הוראת צוואה שנעשתה מחמת טעות – אם אפשר לקבוע בבירור מה היה המצווה מורה בצוואתו אילמלא הטעות, יתקן בית המשפט לפי זה את דברי הצוואה; אם אי-אפשר לעשות כן – בטלה הוראת הצוואה.
31. עברה שנה מהיום שהאונס, האיום, ההשפעה הבלתי הוגנת או התחבולה חדלו לפעול על המצווה, או מהיום שנודע למצווה על התרמית או הטעות, והיה בידי המצווה לבטל את הצוואה ולא עשה כן, לא יהיה עוד באותו פגם כדי ביטול הוראת הצוואה או תיקונה.
32. נפלה בצוואה טעות סופר או טעות בתיאורו של אדם או של נכס, בתאריך, במספר, בחשבון או כיוצא באלה, ואפשר לקבוע בבירור את כוונתו האמיתית של המצווה, יתקן את הטעות הרשם לעניני ירושה, או בית המשפט כאשר הענין הועבר אליו לפי סעיף 67א.
33. הוראת צוואה שאין לראות מתוכה למי ציווה המצווה או מה ציווה או שאין להבין משמעותה – בטלה.
34. הוראת צוואה שביצועה בלתי חוקי, בלתי מוסרי או בלתי אפשרי – בטלה.
35. הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת צוואה המזכה בן-זוגו של אחד מאלה – בטלה.
36. (א) המצווה רשאי לבטל צוואתו, אם על ידי ביטול במפורש באחת הצורות לעשיית צוואה, ואם על ידי השמדת הצוואה; השמיד המצווה את הצוואה, חזקה עליו שהתכוון בכך לבטלה.
(ב) צוואה חדשה, אף אם אין בה ביטול מפורש של צוואה קודמת, רואים אותה כמבטלת את הקודמת במידה שהוראות הצוואה החדשה סותרות את הוראות הצוואה הקודמת, זולת אם אין בצוואה החדשה אלא הוספה על האמור בצוואה הקודמת.
37. לענין סימן זה "הוראת צוואה" – גם הצוואה כולה, חלק ממנה ותנאי מתנאיה במשמע.

הצוואה מעשה אישי

מסירת קביעה וסמכות בחירה

אונס איום וכו'

אי-ביטול של צוואה פגומה

טעות סופר וכו' (תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998

צוואה שתומה וכו'

צוואה בלתי חוקית וכו'

צוואה לטובת עדים וכו'

ביטול על ידי המצווה

תחולה

38. (א) נקבע בצוואה דבר בלתי חוקי, בלתי מוסרי או בלתי אפשרי כתנאי לזכיה או כחייב לפי סעיף 45, בטל התנאי או החייב, ואין בכך כדי לבטל את הזכיה שהיתה מותנית או שהחייב היה מוטל עליה.
- (ב) בטלים חלק, הוראה או תנאי של צוואה שלא כאמור בסעיף קטן (א) אין בכך כדי לבטל שאר חלקיה, הוראותיה או תנאיה אלא במידה שנראה לבית המשפט שהם קשורים קשר כל ינתק במה שבטל או שהמצווה לא היה רוצה בהם בלעדיו.
39. אין לתבוע זכויות על פי צוואה ואין להיזקק לה כצוואה אלא אם ניתן עליה צו קיום לפי הוראות הפרק החמישי.
- סימן ג': הוראות הצוואה
40. אדם רשאי לצוות לאחד או לאחרים –
- (1) כל עזבונו או חלק יחסי מכל עזבונו;
- (2) נכס מנכסי עזבונו או טובת הנאה מעזבונו (בחוק זה – מנה).
41. (א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אם לא זכה הראשון; השני יזכה אם מת הראשון לפני המצווה או שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש.
- (ב) זכה השני, דינו כדין מי שהמצווה ציווה לו לכתחילה.
- (ג) על דרך זו רשאי המצווה לצוות גם ליותר משניים.
42. (א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אחרי שזכה הראשון; השני יזכה במות הראשון או בהתקיים התנאי או בהגיע המועד שנקבע לכך בצוואה, הכל לפי המוקדם יותר.
- (ב) הראשון רשאי לעשות במה שקיבל כבתוך שלו, והשני לא יזכה אלא במה ששייר הראשון; אולם אין הראשון יכול לגרוע מזכותו של השני על ידי צוואה.
- (ג) השני יזכה אם היה כשר לרשת את המצווה בשעת זכייתו, אף אם לא היה כשר לכך במות המצווה; מת השני לפני שעת זכייתו או שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו, הוראת הצוואה לטובתו מתבטלת.
- (ד) הוראת צוואה על דרך זו ליותר משניים – בטלה, זולת הוראה לטובתו של מי שהיה בחיים בשעת עשיית הצוואה.
43. (א) המצווה רשאי לצוות שיוורש יזכה בהתקיים תנאי או בהגיע מועד.
- (ב) לא נתקיים התנאי או לא הגיע המועד לפני מות המצווה יתנהל העזבון על ידי מנהל עזבון עד שיתקיים התנאי או שיגיע המועד או עד שיתברר שהתנאי לא יוכל עוד להתקיים; והוא הדין כשציווה המצווה לתאגיד שעדיין אינו כשר לרשת בהתאם לסעיף 4.
- (ג) לא קבע המצווה מי יזכה אם יתברר שהתנאי לא יוכל עוד להתקיים, יזכו היורשים על פי דין.

ביטול מקצת הצוואה

הצורך בצו קיום צוואה

נושא הצוואה

יורש במקום יורש
(תיקון מס' 7) תשמ"ה-
1985

יורש אחר יורש

יורש על תנאי דוחה

44. (א) המצווה רשאי לצוות שיורש יחדל מלזכות בהתקיים תנאי או בהגיע מועד.
יורש על תנאי מפסיק
- (ב) לא קבע המצווה מי יזכה בהתקיים התנאי או בהגיע המועד, יזכו יורשיו על פי דין כיורשים אחרי אותו יורש בהתאם להוראות סעיף 42.
45. המצווה רשאי להורות בצוואתו דבר שיורש יהיה חייב לעשותו, או להימנע מעשותו, במה שקיבל מן העזבון; מילוי של חיוב כזה יכול לדרוש כל מי שמעוניין במילוי, ואם היה בדבר ענין לציבור – גם היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו.
חיובי יורש
46. ציווה המצווה חלק יחסי מכל עזבונו לאחד מיורשיו על פי דין, יבוא חלק זה במקום המגיע לאותו יורש על פי דין ולא בנוסף לכך.
צוואה וירושה על פי דין
47. ציווה המצווה מנה למי שיורש על פי דין או למי שזוכה בחלק יחסי מכל העזבון על פי הצוואה, תבוא המנה בנוסף על החלק בעזבון ולא במקומו.
מנה וחלק בעזבון
48. ציווה המצווה לאחדים ולא קבע חלקיהם, יחלקו בשווה.
יורשים שלא נקבעו חלקיהם
49. זוכה על פי צוואה שמת לפני המצווה, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו – אם בשעת מות המצווה נשארו צאצאים של אותו זוכה, יזכו הם לפי כללי החלוקה שבירושה על פי דין; בכל מקרה אחר הוראת הצוואה לטובת אותו זוכה מתבטלת.
יורש שמת לפני המוריש (תיקון מס' 7) תשמ"ה-1985
50. זוכה על פי צוואה שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו, שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש, ולא קבע המצווה אדם אחר שיזכה במקומו, הוראת הצוואה לטובתו מתבטלת.
יורש פסול ויורש שהסתלק (תיקון מס' 7) תשמ"ה-1985
51. (א) ציווה המצווה נכס מסויים, יזכה בו הזוכה כמות שהיה הנכס במות המצווה.
מנה של נכס מסויים
- (ב) אין הזוכה זכאי לדרוש מן היורשים האחרים סילוקו של שעבוד ששועבד בו הנכס על ידי המצווה.
- (ג) אין הזוכה זכאי לפיצוי מן היורשים האחרים אם במות המצווה לא היה הנכס בין נכסיו.
- (ד) פירות הנכס ויציאותיו עד מות המצווה הם לחשבון העזבון, מאז ואילך הם לחשבונו של הזוכה, זולת אם זכה בנכס במועד מאוחר יותר.
52. ציווה המצווה נכס בלתי מסויים, זכאי הזוכה לנכס מסוג בינוני.
מנה של נכס בלתי מסויים
53. הוראות הסעיפים 41 עד 52, פרט לסעיף 42 (ד), חלות במידה שאין בצוואה הוראות אחרות.
כפיפות להוראות הצוואה
54. (א) מפרשים צוואה לפי אומד דעתו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך הצוואה, ובמידה שאינה משתמעת מתוכה – כפי שהיא משתמעת מתוך הנסיבות.
פירוש הצוואה
- (ב) צוואה הניתנת לפירושים שונים, הפירוש המקיים אותה עדיף על פירוש שלפיו היא בטלה.
- (ג) צוואה יכול שתהיה בלשון מתנה, מחילה או הודאה או בכל לשון אחרת.

55. איש ואשה החיים חיי משפחה במשק בית משותף אך אינם נשואים זה לזה, ומת אחד מהם ובשעת מותו אף אחד מהם לא היה נשוי לאדם אחר, רואים את הנשאר בחיים כאילו המוריש ציווה לו מה שהנשאר בחיים היה מקבל בירושה על-פי דין אילו היו נשואים זה לזה, והוא כשאין הוראה אחרת, מפורשת או משתמעת, בצוואה שהשאיר המוריש.
- פרק רביעי: מזונות מן העזבון**
56. הניח המוריש בן-זוג, ילדים או הורים והם זקוקים למזונות, זכאים הם למזונות מן העזבון לפי הוראות פרק זה, בין בירושה על פי דין ובין בירושה על פי צוואה.
57. (א) הזכות למזונות היא –
- (1) לבן-זוגו של המוריש – כל זמן אלמנותו אולם רשאי בית המשפט לתת מענק חד-פעמי לאלמנת המוריש הנישאת שנית אם נראה לבית המשפט לעשות כן בנסיבות הענין ובשים לב לזכויות ילדי המוריש;
- (2) לילדי המוריש – עד גיל 18 לילד נכה – כל זמן נכותו, לילד שהוא חולה נפש – כל עוד הוא חולה נפש, וליילד מפגר – כמשמעותו בחוק הסעד (טיפול במפגרים), תשכ"ט-1969.
- (3) לילד בגיר של המוריש שבית המשפט ראה לפי הנסיבות שמן הראוי לקבוע לו מזונות – עד גיל 23.
- (4) להורי המוריש שהדאגה לפרנסתם היתה עליו ערב מותו – כל ימי חייהם.
- (ב) בן-זוג שערב מות המוריש נשללה ממנו זכותו לקבל מזונות ממנו, אינו זכאי למזונות מעזבונו.
- (ג) איש ואשה החיים חיי משפחה במשק בית משותף אך אינם נשואים זה לזה, ומת אחד מהם ובשעת מותו אף אחד מהם לא היה נשוי לאדם אחר, זכאי הנשאר בחיים למזונות מן העזבון כאילו היו נשואים זה לזה.
- (ד) ילד, לענין מזונות – לרבות ילד שנולד אחרי מות המוריש, ילד שלא מנישואין, ילד מאומץ, וכן נכד של המוריש שנתייתם לפני מות המוריש או שהדאגה לפרנסתו היתה על המוריש ערב מותו ואין הוריו יכולים לספק לו מזונותיו.
58. מזונות מן העזבון – לרבות הוצאות הכשרתו של הזכאי למשלח יד.
59. בקביעת הזכות למזונות ומידתם יתחשב בית המשפט, בין השאר:
- (1) בשווי העזבון;
- (2) במה שהזכאי למזונות עשוי לקבל מן העזבון כיוורש על פי דין או כזוכה על-פי צוואה;
- (3) ברמת החיים של המוריש ושל הזכאי למזונות כפי שהיתה ערב מות המוריש, ובשינוי שחל בצרכיו של הזכאי עקב מות המוריש;
- (4) ברכושו של הזכאי למזונות;

הוצאות הכשרה למשלח יד
קביעת המזונות

(5) בהכנסתו של הזכאי למזונות מכל מקור שהוא, ובלבד שלגבי בן-זוגו של המוריש לא יתחשב בית המשפט בהכנסתו מעבודתו או ממשלח ידו אלא במידה שהכנסה כזאת שימשה גם ערב מות המוריש לפרנסת המשפחה או לפרנסת בן-הזוג;

(6) במזונות שהזכאי יכול לקבל על-פי הסעיפים 2 או 3 לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959;

(7) לגבי בן-זוגו של המוריש – במה שמגיע לו על-פי עילה הנובעת מקשר האישות, לרבות מה שהאשה מקבלת על פי כתובה.

60. (א) בקשה לקביעת מזונות תוגש לבית המשפט לפני חלוקת העזבון; אולם בית המשפט רשאי להיזקק לבקשה שהוגשה תוך ששה חדשים לאחר חלוקת העזבון אם ראה שהנסיבות מצדיקות זאת.

(ב) בית המשפט רשאי לפסוק מזונות למפרע החל ממות המוריש; וכן רשאי הוא לפסוק מזונות זמניים עד לגמר בירור הבקשה.

(ג) (בוטל).

61. (א) בית המשפט יקבע את סיפוק המזונות בהקצבות חוזרות, אולם רשאי הוא לקבעו בתשלום חד-פעמי או מקצתו בצורה האחת ומקצתו בצורה האחרת, אם ראה שהנסיבות מצדיקות זאת.

(ב) בית המשפט רשאי לקבוע את הדרכים לסיפוק המזונות ובין השאר –

(1) מי יספק את המזונות ולידי מי יסופקו;

(2) הבטחת המזונות על ידי הפקדה, השקעה, ביטוח קצבה, שעבוד או באופן אחר.

(ג) בית המשפט רשאי להתנות את סיפוק המזונות בתנאים אם ראה שהנסיבות מצדיקות זאת.

(ד) נקבעו הקצבות חוזרות, רשאי כל צד, בכל עת, לבקש שינוי הדרכים או התנאים לסיפוקן או לבקש החלפתן בתשלום חד-פעמי.

62. (א) נקבעו מזונות, רשאי הזכאי למזונות לבקש הגדלתם ורשאים היורשים לבקש הקטנתם או ביטולם ולבקש החזרתו של תשלום חד-פעמי, כולו או מקצתו, הכל לפי הענין אם נתגלו עובדות שהיו קיימות בשעת קביעת המזונות ולא היו ידועות למבקש אותה שעה.

(ב) נקבעו הקצבות חוזרות, רשאי הזכאי למזונות לבקש הגדלתן ורשאים היורשים לבקש הקטנתן או הפסקתן אם השתנו הנסיבות שהיו קיימות בשעת קביעתן, ובלבד שבקשה לפי סעיף קטן זה לא תוגש לבית המשפט לפני תום שנה מיום החלטתו הקודמת ושכית המשפט רשאי שלא להיזקק לשינוי הנסיבות שהמבקש יכול היה לצפות מראש בשעת הדיון הקודם.

(ג) אין לחייב יורש לפי סעיף זה בתשלום מזונות אלא כדי שוויו של מה שקיבל מן העזבון, ואם קיבל מנכסי העזבון בתום לב – כדי שוויו של מה

בקשה לקביעת המזונות

(תיקון מס' 8)

תשנ"ה-1995

דרכי סיפוק המזונות

גילוי עובדות ושינוי נסיבות

הרחבת העזבון לצרכי מזונות	<p>שנשאר בידו; ואין לחייב זכאי למזונות בהחזרת תשלום חד-פעמי שקיבל, אלא כדי שוויו של מה שקיבל, ואם קיבל בתום לב – כדי שוויו של מה שנשאר בידו.</p> <p>63. (א) לא היה בעזבון כדי סיפוק מזונות לכל הזכאים להם, רשאי בית המשפט לראות כחלק מן העזבון מה שנתן המוריש בלי תמורה נאותה תוך שנתיים לפני מותו, למעט מתנות ותרומות הניתנות לפי הנהוג בנסיבות הענין.</p> <p>(ב) בית המשפט רשאי לחייב את המקבל להחזיר לעזבון או לשלם מזונות כדי שוויו של מה שנשאר בידו בזמן מות המוריש, ואם קיבל שלא בתום-לב – כדי שוויו של מה שקיבל.</p>
סדר העדיפויות בין הזכאים	<p>(ג) המקבל רשאי להפחית את התמורה שנתן או שוויה ממה שעליו להחזיר או לשלם.</p> <p>64. לא היה בעזבון כדי סיפוק המזונות לכל הזכאים להם, רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לחלקם ביניהם או לפסוק מזונות לאלה הנראים לו כזקוקים להם ביותר.</p> <p>65. (א) הסכם בדבר מזונות לפי פרק זה וויתור עליהם, אם נעשו בחיי המוריש – בטלים, ואם נעשו אחרי מותו, טעונים אישור בית המשפט.</p> <p>(ב) הוראת צוואה השוללת או מגבילה זכות למזונות לפי פרק זה – בטלה.</p> <p>(ג) זכות למזונות לפי פרק זה אינה ניתנת להעברה, לשעבוד או לעיקול ואינה עוברת בירושה.</p>
ממונה ארצי ורשמים לעניני ירושה (תיקון מס' 0) תשנ"ח-1998	<p>פרק חמישי: צו ירושה וצו קיום צוואה</p> <p>65א. (א) האפוטרופוס הכללי, כמשמעותו בסעיף 2 לחוק האפוטרופוס הכללי, תשל"ח-1978, יהיה ממונה ארצי לעניני ירושה (להלן – הממונה הארצי), והמשנה לאפוטרופוס הכללי יהיה משנה לממונה הארצי.</p> <p>(ב) כל אחד מסגני האפוטרופוס הכללי, הכשיר להיות שופט של בית משפט שלום, יהיה רשם לעניני ירושה.</p> <p>(ג) שר המשפטים רשאי למנות, נוסף על הרשמים לפי סעיף קטן (ב), עובד המדינה שהאפוטרופוס הכללי ממונה עליו, הכשיר להיות שופט של בית משפט שלום, לרשם לעניני ירושה.</p> <p>(ד) שר המשפטים יקבע, בהודעה ברשומות, את אזורי פעולתם של הרשמים לעניני ירושה.</p> <p>(ה) שמות סגני האפוטרופוס הכללי שהם רשמים לעניני ירושה לפי הוראות סעיף קטן (ב) ושמות הרשמים לעניני ירושה שמונו לפי סעיף קטן (ג) יפורסמו ברשומות.</p> <p>66. (א) הרשם לעניני ירושה רשאי להצהיר על זכויות היורשים: בירושה על פי דין – על ידי צו ירושה; בירושה על פי צוואה – על ידי צו קיום צוואה (להלן – צו קיום).</p> <p>(ב) ציווה המוריש חלק מנכסיו, יינתן על אותו חלק צו קיום, ועל הנותר – צו ירושה.</p>

67. הוגשה בקשה לצו ירושה או לצו קיום, יודיע על כך הרשם לעניני ירושה ברבים ויקבע זמן מתאים שלא יפחת משבועיים להגשת התנגדויות; כל המעוניין בדבר רשאי להגיש התנגדות לרשם לעניני ירושה תוך הזמן שנקבע וכל עוד לא ניתן הצו.

הגשת התנגדויות
(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

67א. (א) על אף האמור בסעיף 66(א), בקשה לצו ירושה או לצו קיום שהוגשה לרשם לעניני ירושה תועבר לבית המשפט בכל אחד מאלה:

מתן צו ירושה וצו קיום
על ידי בית המשפט
(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

- (1) הוגשה התנגדות לבקשה;
- (2) המדינה או מוסד ממוסדותיה הם צד לבקשה;
- (3) היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו ראו לנכון לזום הליך לענין הבקשה או להצטרף להליך;
- (4) האפוטרופוס הכללי מייצג בבקשה חסוי, קטין או נעדר;
- (5) הצוואה נושא הבקשה היא צוואה בעל פה כמשמעותה בסעיף 23;
- (6) בצוואה נושא הבקשה קיים פגם או חסר כמשמעותו בסעיף 25;
- (7) על הירושה חלות הוראות הפרק השביעי;
- (8) הרשם לעניני ירושה ראה לנכון להעביר את הבקשה לבית המשפט.

(ב) בקשה שהדיון בה הועבר לבית המשפט לפי סעיף קטן (א), יראו אותה כתובענה לפי סעיף 1 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995, ובית המשפט רשאי להצהיר על זכויות היורשים כאמור בסעיף 66.

(ג) נתן בית המשפט צו ירושה או צו קיום לפי סעיף זה, יועבר העתק הצו לרשם לעניני ירושה לשם רישום לפי סעיף 73ד.

68. (א) עובדת מותו של אדם וזמן מותו טעונים הוכחה בתעודת מוות או בהצהרת מוות, זולת אם התיר בית המשפט, או הרשם לעניני ירושה, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להוכיחם באופן אחר.

ראיות
(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

(ב) צוואה, למעט צוואה בעל-פה, טעונה הוכחה בהגשת המקור; הוכח שהמקור נשמד בדרך או בנסיבות שאין בהן כדי לבטל את הצוואה, או שאי-אפשר להגיש את המקור, רשאי בית המשפט להתיר הוכחת הצוואה בהגשת העתק או באופן אחר.

69. (א) צו ירושה יצהיר על שמות היורשים ועל חלקו היחסי של כל אחד מהם בעזבון.

תכנס של צו ירושה וצו קיום

(ב) צו קיום יצהיר שהצוואה היא בת-תוקף חוץ מהוראותיה שבית המשפט מצא שהן בטלות.

70. (א) מת יורש אחרי מות המוריש ולפני מתן הצו, או שחל באותה תקופה שינוי אחר, יפרט הצו את הפרטים האמורים בסעיף 69 כמצבם בזמן מתן הצו.

שינויים לאחר מות המוריש

(ב) נתמנה מנהל עזבון, יצויין הדבר בצו הירושה או בצו הקיום.

71. צו ירושה וצו קיום כוחם יפה כלפי כל העולם כל עוד לא תוקנו או בוטלו.
 כוחם של צו ירושה וצו קיום
72. (א) נתן רשם לעניני ירושה או בית משפט צו ירושה או צו קיום, רשאי כל אחד מהם, לגבי צווים שנתן, לפי בקשת מעוניין בדבר, לתקנם או לבטלם על סמך עובדות או טענות שלא היו בפניו בזמן מתן הצו; ואולם ראה רשם לעניני ירושה שלא להיזקק לעובדה או לטענה שהמבקש יכול היה להביאה לפני מתן הצו, או שיכול היה להביאה לאחר מכן ולא עשה כן בהזדמנות הסבירה הראשונה, יעביר את הבקשה לבית המשפט.
 (ב) תוקן או בוטל צו ירושה או צו קיום לפי הוראות סעיף קטן (א), יודיע על כך הרשם לעניני ירושה ברבים וליורשים על פי דין או לנהנים על פי הצוואה.
73. מי שרכש זכות בתום לב ובתמורה בסמכו על צו ירושה או על צו קיום שהיה בר-תוקף אותה שעה, או מי שקיים חיוב בתום לב בסמכו כאמור, אין לבטל זכותו או לחייבו שנית אף אם הצו תוקן או בוטל לאחר מכן.
 הגנת רוכש בתום לב
- 73א. (א) הממונה הארצי יקבע את נוהלי עבודתם של הרשמים לעניני ירושה.
 (ב) הסמכויות הנתונות לממונה הארצי לפי חוק זה נתונות גם למשנה לממונה הארצי; הממונה הארצי רשאי לתת למשנה לממונה הארצי הנחיות לענין הפעלת סמכויותיו.
 סמכויות הממונה הארצי ומשנהו
 (תיקון מס' 9)
 תשנ"ח-1998
- 73ב. (א) במילוי תפקידו לפי חוק זה אין על רשם לעניני ירושה מרות זולת מרותו של הדין.
 (ב) רשם לעניני ירושה לא ישמש כבא-כוחו של היועץ המשפטי לממשלה בענין שבו טיפל בכל הליך משפטי לפי חוק זה.
 אי-תלות
 (תיקון מס' 9)
 תשנ"ח-1998
- 73ג. לרשם לעניני ירושה יהיו הסמכויות הנתונות לוועדת חקירה לפי סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, ככל שהדבר דרוש למילוי תפקידו לפי חוק זה.
 סמכויות חקירה
 (תיקון מס' 9)
 תשנ"ח-1998
- 73ד. הממונה הארצי ינהל מרשם ארצי של צווי ירושה וצווי קיום, של בקשות לצווי ירושה ולצווי קיום ושל צוואות שהופקדו לפי סעיף 21; פרטי המרשם ודרכי ניהולו ייקבעו בתקנות.
 מרשם ארצי
 (תיקון מס' 9)
 תשנ"ח-1998
74. ההוצאות הכרוכות בהליכים לפי פרק זה, בסכום שיקבע בית המשפט או הרשם לעניני ירושה, יחולו על העזבון אם לא הורה בית המשפט או הרשם לעניני ירושה שיחולו, כולן או מקצתן, על צד אחר.
 הוצאות
 (תיקון מס' 9)
 תשנ"ח-1998
75. (א) מי שיש בידו צוואה חייב למסרה, במקור או בהעתק מאושר, לרשם לעניני ירושה מיד לאחר שנודע לו על מות המצווה.
 (ב) המפר הוראות סעיף זה, דינו – מאסר שלוש חודשים או קנס.
 מסירת צוואה לרשם לעניני ירושה
 (תיקון מס' 8)
 תשנ"ה-1995
 (תיקון מס' 9)
 תשנ"ח-1998
 הודעה על צוואה
 (תיקון מס' 9)
76. הופקדו צוואה או זכרון דברים על צוואה שבעל פה אצל רשם לעניני ירושה או נמסרה לו צוואה לפי סעיף 75, ולא הוגשה בקשה לקיום הצוואה תוך שלושה חודשים לאחר מות המצווה או לאחר מסירת הצוואה כאמור, הכל לפי המאוחר יותר, ימסור הרשם לעניני ירושה הודעה על כך לזכאים לפי הצוואה ויודיע על כך ברבים; פרטי ההודעה ברבים ייקבעו בתקנות.

פרק שישי: הנהלת העזבון וחלוקתו

סימן א': שמירת העזבון

77. בכל עת לאחר מות המוריש וכל עוד לא נתמנה מנהל עזבון רשאי בית המשפט, לפי בקשת מעונין בדבר או מיזמת עצמו, לנקוט אמצעים הנראים לו לשמירת העזבון או לשמירת זכויות בעזבון, לרבות עיכוב זמני של פעולות בנכסי העזבון, מתן צו למכירתם של נכסים פסידים שבעזבון ומינוי מנהל עזבון זמני.

אמצעים לשמירת העזבון

סימן ב': מנהל עזבון

78. (א) בית המשפט רשאי, לפי בקשת מעונין בדבר, למנות, בצו, מנהל עזבון.

מינוי מנהל עזבון

(ב) היתה הבקשה בהסכמת כל הצדדים הנוגעים בדבר, תוגש הבקשה לרשם לעניני ירושה; הוגשה בקשה כאמור, רשאי הרשם לעניני ירושה למנות בצו מנהל עזבון, ויהיו לו, לענין המינוי, הסמכויות הנתונות לבית המשפט לפי סעיף 89.

(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

79. למנהל עזבון יכול להתמנות יחיד או תאגיד או האפוטרופוס הכללי.

כשרות להתמנות

80. לא יתמנה למנהל עזבון אלא מי שהודיע לבית המשפט או לרשם לעניני ירושה, לפי הענין, על הסכמתו לכך.

הסכמה
(תיקון מס' 9)

81. קבע המוריש בצוואתו אדם שיבצע צוואתו או שינהל עזבונו, ימנה בית המשפט או הרשם לעניני ירושה, לפי הענין, אותו אדם כמנהל עזבון, זולת אם אינו יכול או אינו מסכים לקבל את המינוי או שבית המשפט או הרשם לעניני ירושה משוכנע, מטעמים מיוחדים שיירשמו, שיש סיבות מיוחדות שלא למנותו.

תשנ"ח-1998
הוראות המוריש
(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

81א. נתמנה מנהל עזבון לפי סעיף 78 (ב) או לפי סעיף 81, יימשכו ההליכים לפי פרק זה בבית המשפט.

הליכים בבית המשפט
(תיקון מס' 7)
תשנ"ח-1998

82. מנהל עזבון חייב, בכפוף להוראות בית המשפט, לכנס את נכסי העזבון, לנהל את העזבון, לסלק את חובות העזבון, לחלק את יתרת העזבון בין היורשים, לפי צו ירושה או צוואה מקויימת, ולעשות כל דבר אחר הדרוש לביצועם של צו ירושה או של צוואה מקויימת.

תפקידים

83. בית המשפט רשאי, בכל עת, לפי בקשת מעונין בדבר או מיזמת עצמו, לתת למנהל עזבון הוראות בכל דבר הנוגע למילוי תפקידיו.

הוראות בית-משפט

84. (א) בהקדם האפשרי ולא יאוחר מששים יום לאחר מינויו יגיש מנהל העזבון לאפוטרופוס הכללי פרטה של נכסי העזבון ושל חובותיו ויאמת בתצהיר שלפי מיטב ידיעתו הפרטה שלמה.

פרטת עזבון
(תיקון מס' 7) תשמ"ה-
1985

(ב) הוגשה פרטה ולאחר מכן נתגלו נכסים או חובות נוספים, יגיש מנהל העזבון, תוך ארבעה עשר יום מן היום שנתגלו, תוספת פרטה ויאמתה כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) האפוטרופוס הכללי רשאי, אם ראה סיבות מצדיקות, להאריך את התקופות להגשת פרטה או תוספת פרטה.

(תיקון מס' 7) תשמ"ה-
1985

85. בית המשפט רשאי להורות –
- (1) שמנהל העזבון יגיש לאפוטרופוס הכללי במועד שקבע, שומת נכסי העזבון ערוכה לתאריך שקבע בית המשפט;
- (2) שהשומה האמורה תיערך על ידי שמאי או על ידי אדם אחר שקבע בית המשפט.
85. כספי העזבון שאינם דרושים לצרכי הנהלתו השוטפים, חייב מנהל העזבון להחזיקם או להשקיעם כדרוש לשם שמירת הקרן והבטחת פירות; שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות דרכים להשקעת כספי עזבון, שיהיו חובה על מנהל עזבון.
86. מנהל עזבון חייב, בכל עניני העזבון, לנהל חשבונות, להגיש לאפוטרופוס הכללי דין וחשבון כפי שיוורה ולפחות אחת לשנה ובפקיעת משרתו, ולמסור לאפוטרופוס הכללי ידיעות מלאות לפי דרישתו.
87. שר המשפטים רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בדבר אופן בדיקת הפרטה והדו"חות בידי האפוטרופוס הכללי ורשאי הוא לקבוע סוגי דו"חות שהאפוטרופוס הכללי יהיה פטור מבדיקתם, בתנאים שייקבעו.
88. מנהל עזבון אחראי לנזק שגרם עקב הפרת חובתו כמנהל עזבון; בית המשפט רשאי לפטרו מאחריותו, כולה או מקצתה, אם פעל בתום לב ונתכוון למילוי תפקידיו; מנהל עזבון אינו נושא באחריות אם פעל בתום לב לפי הוראות בית המשפט.
89. (א) בית המשפט רשאי, לפני מינויו של מנהל עזבון או אחרי כן, לדרוש שמנהל העזבון ישעבד נכסים או יתן ערובה אחרת להבטחת מילוי תפקידיו וחובותיו, ורשאי בית המשפט, בכל עת, לדרוש ערובה נוספת או לשחרר ערובה שניתנה, כולה או מקצתה.
- (ב) הורה המוריש בצוואתו שמבצע צוואתו או מנהל עזבוננו לא יחוייב לתת ערובה, או שציין בצוואתו אדם שיבצע צוואתו או ינהל עזבוננו ולא הורה שעליו לתת ערובה, לא ידרוש בית המשפט ממנהל העזבון שיתן ערובה אלא אם שוכנע, מטעמים שיירשמו, שהיו סיבות מיוחדות לעשות כן.
90. ערובה לפי סעיף 89 תינתן לזכות האפוטרופוס הכללי, והוא מוסמך לייצג את הזכאים בכל הנוגע למימושה.
91. בית המשפט רשאי לפסוק למנהל עזבון שכר לפי כללים שקבע שר המשפטים בתקנות.
92. (א) מנהל עזבון רשאי, על ידי הודעה בכתב לבית המשפט, להתפטר מתפקידו; ההתפטרות אינה תופסת אלא אם בא עליה אישור בית המשפט ומן היום שנקבע לכך באישור.
- (ב) בית המשפט רשאי, לפי בקשת מעונין בדבר או מיזמת עצמו, לפטר מנהל עזבון אם לא מילא תפקידו כראוי או אם ראה בית המשפט סיבה אחרת לפיטוריו.
- (ג) משרתו של מנהל עזבון פוקעת אם אישר בית המשפט שסיים תפקידו ומן היום שנקבע לכך באישור.

93. מינה בית המשפט או הרשם לעניני ירושה, שני מנהלי עזבון או יותר, יחולו ההוראות הבאות, זולת אם הורה בית המשפט אחרת:

מנהלים אחדים
(תיקון מס' 9)
תשנ"ח-1998

- (1) מנהלי העזבון חייבים לפעול תוך הסכמה; בענין שדעותיהם חלוקות, יפעלו כפי שיחליט בית המשפט;
- (2) פעולה של אחד או של אחדים ממנהלי העזבון טעונה הסכמת האחרים או אישור בית המשפט, מראש או למפרע;
- (3) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד ממנהלי העזבון לפעול על דעת עצמו;
- (4) כל מנהל עזבון אחראי לפעולת חבריו זולת אם התנגד לה או לא ידע עליה;
- (5) נתפנה מקומו של אחד ממנהלי העזבון או שחדל לפעול, זמנית או לצמיתות, חייבים האחרים להודיע על כך מיד לבית המשפט, והם חייבים ומוסמכים להמשיך בתפקידיהם כל עוד לא הורה בית המשפט אחרת.

94. פעולה של מנהל עזבון הטעונה הסכמה או אישור לפי סעיף 93(2) תהא בת-תוקף גם באין הסכמה או אישור כזה אם נעשתה כלפי אדם שלא ידע ולא היה עליו לדעת שהיא טעונה הסכמה או אישור.

הגנת צד שלישי

95. נתן המוריש בצוואתו הוראות בענין מן הענינים הנתונים לפי סימן זה לשיקול דעתו של בית המשפט, יפעל בית המשפט בהתאם להוראות אלה, זולת אם שוכנע, מטעמים שיירשמו, שהיו סיבות מיוחדות לסטות מהן.

הוראות המוריש

96. נתמנה האפוטרופוס הכללי כמנהל עזבון, לא יחולו ההוראות הסעיפים 80, 84 עד 91.

האפוטרופוס הכללי
כמנהל עזבון

סימן ג': ניהול העזבון על ידי מנהל עזבון

97. מנהל העזבון מוסמך לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו; את הפעולות המנויות להלן אין הוא מוסמך לעשות בלי שבית המשפט אישרן תחילה:

סמכויות מנהל העזבון

- (1) העברה, שעבוד, חלוקה או חיסול של יחידה משקית בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, או של דירה;
- (2) השכרה שחוקי הגנת הדייר חלים עליה;
- (3) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על פי חוק;
- (4) מתן ערובה;
- (5) כל פעולה אחרת שקבע אותה בית המשפט, בצו המינוי או לאחר מכן, כטעונת אישור כאמור.

98. מנהל העזבון רשאי לדרוש שנכסי העזבון יימסרו לו ושחובות שהגיעו למוריש יסולקו לו, וידו בזה כיד המוריש.

כינוס נכסי העזבון

99. (א) מנהל העזבון חייב להזמין את נושי המוריש להודיע לו בכתב על תביעותיהם; ההזמנה תפורסם ברבים ולמתן ההודעה תיקבע תקופה של שלושה חדשים לפחות מיום הפרסום.

הזמנת נושים

- (ב) בית המשפט רשאי לפטור את מנהל העזבון מן החובה להזמין את הנושים, אם ראה שבנסיבות הענין אין הצדקה להזמין.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מחובת מנהל העזבון לסלק חובות העזבון שעליהם נודע לו בדרך כל שהיא.
100. (א) לסילוקם של חובות העזבון ישתמש מנהל העזבון בראש ובראשונה בכספים הנמצאים בעזבון.
- (ב) במידה שסילוק החובות מצריך מימוש של נכסי עזבון, יציע אותם מנהל העזבון תחילה ליורשים ויתן להם שהות סבירה לרכשם במחיר שאינו נופל ממחיר השוק.
- (ג) ציווה המוריש נכס מסויים לפלוני, לא ימומש אותו נכס כל עוד אפשר לסלק חובות העזבון מתוך נכסי עזבון אחרים.
- (ד) בית המשפט רשאי לתת למנהל העזבון הוראות שונות מהוראות סעיף זה, ורשאי הוא להורות לו שמכירתם של נכסי עזבון תהיה בדרך שנכסים כאלה נמכרים בהוצאה לפועל או בדרך אחרת שיקבע.
101. חוב מחובות המוריש שהיה מובטח ערב מותו, אין הוראות חוק זה פוגעות בגבייתו מתוך הבטחה.
102. חוב מחובות המוריש שלא הגיע זמן פרעונו וחוב על תנאי רשאי בית המשפט, אם ראה סיבה לכך, להורות שיובטח או שיוסלק כפי שיקבע, אף לפני זמן הפרעון או בטרם התקיים התנאי.
103. הוצאות ניהול העזבון, לרבות שכרו של מנהל העזבון, יחולו על העזבון אם לא הורה בית המשפט שיחולו, כולן או מקצתן, על צד אחר.
104. (א) הסכומים הבאים (בחוק זה – חובות העזבון) יסולקו לפי סדר עדיפות זה:
- (1) ההוצאות הכרוכות בהלווית המוריש, בקבורתו ובהצבת מצבה על קברו, לפי הנהוג באותן נסיבות;
 - (2) ההוצאות של צו ירושה, של צו קיום ושל ניהול העזבון במידה שהן חלות על העזבון;
 - (3) החובות שהמוריש היה חייב ערב מותו ולא נתבטלו במותו (בחוק זה – חובות המוריש) לרבות המגיע לאשתו על פי כתובה במידה שסכום הכתובה אינו עולה על סכום סביר;
 - (4) המגיע לבן-זוגו של המוריש על פי עילה הנובעת מקשר האישות, פרט לכתובה כאמור בפסקה (3), והמגיע לבן זוג לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, או לפי הסכם ממון כמשמעותו באותו חוק.
- (ב) חובות העזבון בעלי עדיפות שווה יסולקו לפי יחס הסכומים שלהם.
- (ג) עדיפותם של מסים ותשלומי חובה אחרים תהיה בהתאם להוראות החוקים הדנים בהם.
- (ד) חובות העזבון עדיפים על מזונות מן העזבון.

במה מסלקים חובות העזבון

חובות מובטחים

חובות בעתיד וחובות על תנאי

הוצאות ניהול העזבון

סדר עדיפות בין חובות העזבון

(תיקון מס' 2)
תשל"ג-1973

105. (א) היה מקום להניח שיהיה בעזבון כדי סילוק כל חובות העזבון, רשאי מנהל העזבון לסלק חובות גם לפני גמר בירורם של שאר החובות. בירורם וסילוקם של חובות
- (ב) קיים חשש שלא יהיה בעזבון כדי סילוק כל חובות העזבון, לא יסלק מנהל העזבון אלא חובות שבית המשפט התיר סילוקם, במלואם, בחלקם או בשיעורים, הכל כפי שהורה בית המשפט.
- (ג) לענין סעיף זה "חובות העזבון" – גם מזונות מן העזבון במשמע.
106. התברר שאין בעזבון כדי סילוקם של כל חובות העזבון, חייב מנהל העזבון להגיש בקשה למתן צו ניהול העזבון בפשיטת רגל לפי דיני פשיטת רגל, אם לא ציווה בית המשפט על דרך אחרת של חיסול העזבון. פשיטת רגל של העזבון
- סימן ד': חלוקת העזבון על ידי מנהל עזבון
107. (א) אחרי סילוקם של חובות העזבון ושל המזונות מן העזבון תחולק יתרת העזבון בין היורשים. מועד החלוקה
- (ב) אין לחלק את יתרת העזבון כל עוד לא עברה התקופה שנקבעה בהזמנת הנושים; ואין לחלקה כל עוד לא נקבעו הזכויות התלויות, לפי סעיף 3(ב), בלידתו של אדם.
- (ג) בית המשפט רשאי, אם ראה שהעזבון מאפשר זאת, להתיר חלוקת מקצת העזבון עוד לפני סילוק חובות העזבון והמזונות מן העזבון ולפני תום המועדים לפי סעיף קטן (ב).
- (ד) הורה המוריש בצוואתו בדבר מועד מאוחר יותר לחלוקת העזבון, ינהגו לפי הוראות הצוואה, אם לא הורה בית המשפט לשנות את מועד החלוקה.
108. (א) מי שערב מות המוריש היה גר עמו בדירתו, בין שהמוריש היה בעל הדירה ובין ששכר אותה, רשאי להוסיף ולגור בה שלושה חדשים, ואם היה יורש – ששה חדשים לאחר מות המוריש, ורשאי הוא להשתמש, אותה תקופה, במטלטלי משק הבית המשותף במידה שהשתמש בהם ערב מות המוריש. מגורים וכלכלה לזמן מעבר
- (ב) מי שערב מות המוריש היה גר עמו ואותו זמן היתה כלכלתו על המוריש, רשאי לקבל כלכלתו מן העזבון חודש ימים לאחר מות המוריש.
- (ג) אין בזכויות לפי סעיף זה כדי לחייב אדם כלפי העזבון או לגרוע מחלקו של יורש בעזבון; ואין בהם כדי להוסיף על הוראות החוקים להגנת הדייר או לגרוע מהן, או לגרוע מהוראות סעיף 115.
109. (א) נכסי העזבון יחולקו בין היורשים לפי שוויים בזמן החלוקה. נושא החלוקה
- (ב) שבח הנכסים, פירותיהם וכל מה שבא במקום הנכסים ממות המוריש עד לחלוקת העזבון – של העזבון הם, והוא הדין לגבי פחת הנכסים ולגבי תשלומים המוטלים עליהם.
- (ג) לא היה בעזבון, אחרי סילוקם של חובות העזבון ושל המזונות מן העזבון, כדי כל המנות, יופחתו המנות לפי יחס שווין במוות המצווה, זולת אם היתה בצוואתו הוראה אחרת לענין זה.

110. (א) נכסי העזבון יחולקו בין היורשים על פי הסכם ביניהם או על פי צו בית המשפט.
- (ב) מנהל העזבון יציע ליורשים תכנית לחלוקת הנכסים וינסה להביאם לידי הסכמה.
- (ג) נעדר אחד היורשים ולא היה מיוצג כדין, יבוא אישורו של בית המשפט במקום הסכמתו.
- (ד) מתחלקים נכסי העזבון על פי הסכם בין היורשים, לא יחולו הוראות הסעיפים 112 עד 117.
111. (א) באין הסכם בין היורשים יחולקו נכסי העזבון ביניהם על פי צו בית המשפט.
- (ב) מנהל העזבון יביא לפני בית המשפט תכנית לחלוקת הנכסים.
- (ג) הורה המוריש בצוואתו כיצד יחולקו נכסי העזבון בין היורשים, ינהג בית המשפט לפי הוראות הצוואה, זולת אם שוכנע, מטעמים שיירשמו, שהיו סיבות מיוחדות לסטות מהן; באין הוראות כאלה בצוואת המוריש, ינהג בית המשפט לפי הכללים שבסעיפים 112 עד 117.
112. נכסי העזבון יחולקו בין היורשים ככל האפשר בעין, בשים לב לתועלת שנכס פלוני עשוי להביא ליורש פלוני ולערך הרגשי שיש לנכס פלוני לגבי יורש פלוני.
113. (א) נכס שאינו ניתן לחלוקה ונכס שעל ידי חלוקה היה מאבד שיעור ניכר מערכו, לרבות יחידה בחקלאות, בתעשייה, במלאכה או במסחר, ולמעט משק חקלאי שסעיף 114 חל עליו – יימסר ליורש המרבה במחירו, ובלבד שלא יפחת ממחיר השוק; הסכום שהציע אותו יורש ייזקף על חשבון המגיע לו מן העזבון, ואם עלה על המגיע כאמור, ישלם היורש את הסכום העודף.
- (ב) לא הסכים אף יורש אחד לרכוש את הנכס כאמור בסעיף קטן (א) יימכר הנכס ודמי המכר יחולקו.
- (ג) בית המשפט רשאי להורות שהמכירה תהיה בדרך שנכסים כאלה נמכרים בהוצאה לפועל או בדרך אחרת שיקבע, ורשאי הוא לקבוע את תנאי התשלום לפי סעיף קטן (א) ותנאי תשלום דמי המכר לפי סעיף קטן (ב).
114. (א) משק חקלאי שהוא יחידה שחלוקתה היתה פוגעת בכושר קיומה כמשק חקלאי העשוי לפרנס משפחה חקלאית – יימסר ליורש המוכן ומסוגל לקיימו, והוא יפצה את היורשים האחרים במידה ששווי המשק עולה על המגיע לו מן העזבון.
- (ב) באין הסכמה בין היורשים בשאלה מי מהם מוכן ומסוגל לקיים את המשק החקלאי, מה הם הנכסים המהווים את המשק החקלאי, מהו שווי המשק לצורך החישוב בין היורשים ובדבר צורת הפיצוי ליורשים האחרים, זמני סילוקו והבטחתו – יחליט בית המשפט לפי הנסיבות.
- (ג) היו שני יורשים או יותר, ובהם בן-זוגו של המוריש, מוכנים ומסוגלים לקיים את המשק החקלאי – בן-זוגו של המוריש עדיף על יורשים אחרים.

חלוקה על פי הסכם

חלוקה על פי צו בית- המשפט

חלוקת נכס כנגד נכס

נכסים שאינם ניתנים לחלוקה

משק חקלאי

(ד) היה יורש עובד במשק החקלאי בחיי המוריש או שהשקיע בו מהונו ולא קיבל תמורה כפי שאדם אחר היה מקבלה, יובא זאת בחשבון בקביעת הפיצוי האמור.

115. (א) דירה שהמוריש היה ערב מותו בעלה וגר בה, רשאים בן-זוגו, ילדיו והוריו שהיו גרים בה אותה שעה עם המוריש, להוסיף ולגור בה כשוכרי הירושים שבחלקם נפלה הדירה; דמי השכירות, תקופתה ותנאיה ייקבעו בהסכם בין הנשארים בדירה לבין אותם הירושים, ובאין הסכם ביניהם – על-ידי בית המשפט.

דירת המגורים

(ב) בית המשפט רשאי לקבוע, לפי בקשת הירושים האמורים:

(1) שיוסיפו לגור בדירה רק אלה שאין להם דירה אחרת למגורים;

(2) שהנשארים בדירה יוסיפו לגור רק בחלק מן הדירה, ובלבד שחלק זה יכלול את המטבח וחדרי-השירות, אם ישנם.

(ג) הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יחולו גם על דירה ששכר המוריש לתקופה העולה על עשרים וחמש שנים וגר בה ערב מותו והשכירות לא נתבטלה במותו; והוא, על אף האמור לענין זה בחוזה השכירות.

(תיקון מס' 4)
תשל"ו-1976

(ד) דירה שהמוריש שכר לתקופה קצרה יותר וגר בה ערב מותו, זכות השכירות בה על פי חוזה שאינה מתבטלת במות המוריש ואינה זכות לפי חוקי הגנת הדייר, תימסר לבן-זוגו, לילדיו ולהוריו שהיו גרים באותה דירה עם המוריש ערב מותו.

(תיקון מס' 4)
תשל"ו-1976

116. נכסים שלא ניתן לנהוג בהם לפי הסעיפים 112 עד 115 יחולקו בין הירושים על פי גורל.

חלוקה על-פי הגרלה

117. (א) מקום שהוראות סימן זה נותנות זכות לאחד הירושים, גם יורשים אחדים במשמע אם הסכימו להשתמש באותה זכות במשותף.

תיאום הזכויות של יורשים אחדים

(ב) רצו יורשים אחדים להשתמש באותה זכות כל אחד בפני עצמו, יכריע ביניהם בית המשפט.

(ג) אין למסור נכס אחד ליורשים אחדים בלי הסכמתם.

118. (א) מנהל העזבון יגיש לבית המשפט, תוך שלושים יום לאחר חלוקת העזבון, פרטה של חלוקת העזבון ויאמת בתצהיר את שלמות הפרטה.

פרטת חלוקה

(ב) הפרטה תציין את הנכסים שכל אחד מן הירושים קיבל מן העזבון ותכלול שומת שוויים של נכסים אלה בזמן החלוקה, אם לא ויתרו הירושים על השומה.

119. חולק העזבון ולאחר מכן נתגלו נכסי עזבון נוספים, יחולקו אף הם לפי הוראות סימן זה, אך אין לחזור ולחלק את אשר חולק אלא בהסכמת הנוגעים בדבר או במידה שנראה לבית המשפט שהחלוקה הקודמת היתה נעשית אחרת אילו הנכסים הנוספים היו ידועים אותו זמן.

חלוקה נוספת

120. (א) חולק העזבון, אם על פי הסכם בין הירושים ואם על פי צו בית המשפט, ולאחר מכן נודעו עובדות המראות ששומת נכס מנכסי העזבון היתה מוטעית ביותר מששית, או שתוקן או בוטל צו הירושה או צו הקיום שעל יסודם

תיקון חלוקה

נעשתה החלוקה, חייבים אלה שקיבלו יותר מחלקם להחזיר את היתרה לאלה שקיבלו פחות מחלקם, ובלבד שמי שקיבל מנכסי העזבון בתום לב אינו חייב להחזיר אלא מה שנשאר בידו.

(ב) באין הסכמה בין הצדדים יקבע בית המשפט, לפי הנסיבות, אם ההחזרה תהיה בעין או בכסף.

סימן ה': ניהול העזבון וחלוקתו על ידי היורשים

121. (א) נתמנה מנהל עזבון, אין היורשים רשאים לעשות בעזבון, אלא ברשות מנהל העזבון או בית המשפט.

(ב) לא נתמנה מנהל עזבון, ינוהל ויחולק העזבון על ידי היורשים לפי הוראות סימן זה.

122. (א) בניהול העזבון חייבים היורשים לפעול תוך הסכמה; בענין שדעותיהם חלוקות יפעלו כפי שיחליט בית המשפט.

(ב) פעולה של אחד או אחדים מן היורשים טעונה הסכמת האחרים או אישור בית המשפט, מראש או למפרע. בתובענה של אחד היורשים או נגד אחד היורשים יכול שהאישור יינתן על ידי בית המשפט הדן בתובענה.

(ג) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מן היורשים לפעול על דעת עצמו.

123. (א) היורשים רשאים להזמין את נושי המוריש להודיע להם בכתב על תביעותיהם; ההזמנה תפורסם ברבים ולמתן ההודעה תיקבע תקופה של שלושה חדשים לפחות מיום הפרסום.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מחובת היורשים לסלק חובות העזבון שעליהם נודע להם בדרך כל שהיא.

124. על סילוק חובות העזבון על ידי היורשים יחולו, בשינויים המתחייבים, הוראות הסעיפים 100 עד 106.

125. על חלוקת העזבון בין היורשים יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות הסעיפים 107 עד 120; הגשת פרטת חלוקה כאמור בסעיף 118 תהא רשות בידי היורשים, כולם או מקצתם.

סימן ו': אחריות היורשים לחובות העזבון

126. עד לחלוקת העזבון אין היורשים אחראים לחובות העזבון אלא בנכסי העזבון.

127. (א) חולק העזבון אחרי שהוזמנו הנושים לפי סעיף 99 או לפי סעיף 123 ואחרי שסולקו החובות שהיו ידועים בזמן החלוקה, אין יורש אחראי לחובות שלא סולקו אלא אם הוכח שידע עליהם בזמן החלוקה ועד כדי שוויו של מה שקיבל מן העזבון.

(ב) פרטת החלוקה לפי סעיף 118 או לפי סעיף 125 תהיה ראויה לכאורה למה שכל יורש קיבל מן העזבון, ואם היתה כלולה בה שומה – גם לשוויו.

128. (א) חולק העזבון בלי שהוזמנו הנושים ובלי שסולקו החובות שהיו ידועים בזמן החלוקה, אחראי כל יורש לחובות שלא סולקו כדי שוויו של כל העזבון בזמן החלוקה; אולם אם הוכיח שלא ידע על חוב פלוני בזמן החלוקה, יהיה אחראי לו רק כדי שוויו של מה שקיבל מן העזבון.
- (ב) הוכחת שוויו של העזבון או של מה שיוורש קיבל מן העזבון – על היורש.
129. על אף האמור בסעיפים 127 ו-128 –
- (1) יורש שהעלים מנכסי העזבון ומנע בכך סילוקם של חובות, אחראי לכל החובות שלא סולקו כדי שוויו של כל העזבון בזמן החלוקה;
- (2) יורש שהעלים קיומו של חוב או הכשיל בדרך אחרת את סילוקו, אחראי לאותו חוב כדי שוויו של כל העזבון בזמן החלוקה.
130. (א) יורש שהעביר או ששעבד את חלקו בעזבון שטרם חולק, כאמור בסעיף 7, אין הדבר פוגע באחריותו לחובות העזבון.
- (ב) מקבל ההעברה אחראי, כערב לאותו יורש, לחובות העזבון שלא סולקו לפני חלוקתו כדי שוויו של מה שקיבל מן העזבון, ומקבל השעבוד – כדי מה שקיבל תוך מימוש השעבוד.
131. (א) הזוכה במנה אינו אחראי, על אף האמור בסעיפים 127 עד 130, לחובות העזבון שלא סולקו לפני חלוקתו, אלא כדי שוויו של מה שקיבל מן העזבון, ונושה אינו רשאי לגבות ממנו כל עוד הוא יכול לגבות מיורש שאינו זוכה במנה.
- (ב) הזוכה במנה אינו אחראי למנותיהם של זוכים אחרים.
132. (א) נושה שיוורש אחראי לחובו לפי הוראות סימן זה, רשאי לתבוע ממנו את מלוא תביעתו במידה שאינה עולה על היקף אחריותו של היורש, ובלבד שהודיע על תביעתו תוך התקופה שנקבעה בהזמנה לפי סעיף 99 או סעיף 123, אם היתה הזמנה כזאת.
- (ב) נושה שלא הודיע על תביעתו תוך התקופה שנקבעה בהזמנה לפי סעיף 99 או סעיף 123, ואין לו הצדקה לאי-הודעתו, אינו רשאי לתבוע מיורש אלא חלק יחסי מתביעתו כיחס חלקו של אותו יורש בעזבון כולו, ותוך שנתיים מתום אותה תקופה.
133. מי שאחראי לחובות העזבון לפי הוראות סימן זה, רשאי בית-המשפט לפטרו מאחריותו, כולה או מקצתה, אם נהג לגבי חובות העזבון בתום לב ומה שקיבל מהעזבון הוא מועט או שיש סיבה מיוחדת אחרת המצדיקה פטור זה.
134. (א) היורשים בינם לבין עצמם נושאים בחובות העזבון לפי יחס חלקיהם בעזבון, זולת אם הורה המוריש בצוואתו על חלוקה אחרת של נטל החובות, ובלבד שלא ישא יורש בחובות העזבון בסכום העולה על אחריותו לנושים.

אחריות כדי כל העזבון

אחריות במקרים מיוחדים

דין העברה ושעבוד של חלק בעזבון

אחריות של הזוכה במנה

אחריות לחוב כולו או לחלק ממנו

פטור מאחריות

חלוקת נטל החובות בין היורשים לבין עצמם

(ב) יורש שסילק לנושה יותר מכפי שמוטל עליו בינו לבין היורשים האחרים, רשאי לדרוש מן האחרים החזרת היתרה במידה שסילקו פחות מכפי שמוטל עליהם.

פרק שביעי: משפט בין-לאומי פרטי

135. בפרק זה "מושב" של אדם – המקום בו נמצא מרכז חייו; קטין, פסול-דין וחסוי, חזקה עליו שמושבו הוא במקום מושבו של נציגו כמשמעותו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב-1962, כל עוד לא הוכח שמרכז חייו נמצא במקום אחר.
- סמכות בתי-המשפט הישראליים
136. בית משפט בישראל מוסמך לדון בירושתו של כל אדם שמושבו ביום מותו היה בישראל או שהניח נכסים בישראל.
137. על הירושה יחול דין מושבו של המוריש בשעת מותו, חוץ מן האמור בסעיפים 138 עד 140.
138. נכסים העוברים בירושה לפי דין מקום המצאם בלבד, יחול על ירושתם אותו דין.
139. על הכשרות לצוות יחול דין מושבו של המצווה בשעת עשיית הצוואה.
140. (א) צוואה כשרה מבחינת צורתה אם היא כשרה לפי הדין הישראלי, לפי דין מקום עשייתה, לפי דין מקום מושבו או מקום מגוריו הרגיל או לפי דין אזרחותו של המצווה בשעת עשייתה או בשעת מותו, ובמידה שהצוואה נוגעת למקרקעין – גם לפי דין מקום הימצאם.
- (ב) לענין החלתו של דין זר לפי סעיף זה יראו את הכשרות הדרושה למצווה או לעדי הצוואה כענין שבצורה.
141. לענין קביעת הסמכות והדין לפי הסעיפים 136 עד 140 תהיה לכל מונח המשמעות שיש לו בדין הישראלי.
142. על אף האמור בחוק זה, כשחל הדין של מדינה פלונית ואותו דין מפנה אל דין-חוץ, אין נזקקים להפנייה, אלא יחול הדין הפנימי של אותה מדינה; אולם כשהדין של אותה מדינה מפנה אל הדין הישראלי, נזקקים להפנייה ויחול הדין הפנימי הישראלי.
143. על אף האמור בחוק זה, כשחל דין-חוץ, אין נזקקים לו במידה שהוא מפלה מטעמי גזע, דת, מין או לאום או סותר תקנת הציבור בישראל.
144. על אף האמור בחוק זה, דין-חוץ המקנה זכויות ירושה על פי דין למי שאיננו קרוב למוריש קרבת דם או קרבה של נישואין, חיתון או אימוץ, אין נזקקים לו אלא במידה שאותו דין-חוץ מכיר בזכויות ירושה כאמור המוקנות בדין הישראלי.

פרק שמיני: הוראות שונות

145. לא היה למוריש אלא יורש אחד, יהיו הוראות חוק זה בענין חלק בעזבון חלות על העזבון כולו, והוראות חוק זה בענין חלוקת העזבון – על מיוזגם של נכסי העזבון עם נכסי היורש היחיד.

146. אדם שבמותו היה נשוי ליותר מאשה אחת, מה שמגיע לבן-זוג בירושה על פי דין יחולק בין אלמנותיו בשווה. ירושה במקרים
147. סכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם על פי חוזה ביטוח, על פי חברות בקופת קיצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה, אינם בכלל העזבון, זולת אם הותנה שהם מגיעים לעזבון. דין תשלומים על פי ביטוח וכו'
148. חוק זה אינו בא לפגוע ביחסי ממון בין איש לאשתו או בזכויות הנובעות מקשר האישות; אולם על זכויות ירושה ועל זכויות למזונות מן העזבון לא יחול אלא חוק זה. שמירת דיני משפחה
149. לענין ירושה בטלים הדינים המיוחדים הנוגעים למקרקעין מסוג "מירי". ביטול "מירי"
150. בעניני ירושה לא יחול סימן 46 לדבר המלך במועצתו לארץ-ישראל, 1947-1922. עצמאות החוק בית המשפט המוסמך (תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998
151. בית המשפט המוסמך לפי חוק זה הוא בית המשפט לעניני משפחה. ערעור על החלטת רשם לעניני ירושה (תיקון מס' 7) תשנ"ח-1998
- 151א. הרואה עצמו נפגע מהחלטת רשם לעניני ירושה רשאי לערער עליה לפני בית המשפט המוסמך לפי סעיף 151, שידון בערעור בשופט אחד. (תיקון מס' 8) תשנ"ה-1995
152. (בוטל). הצדדים לדיון
153. בכל ענין המסור לפי חוק זה לבית המשפט רשאי לפנות אליו כל מי שמעונין בדבר; כן רשאי היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו, אם הוא סבור שיש בדבר ענין לציבור, לפתוח בכל הליך משפטי לפי חוק זה, לרבות ערעור, ולהתייצב ולטעון בכל הליך כזה. אפוסטרופוסות לעניני ירושה
154. יורש או זכאי למזונות מן העזבון שלדעת בית המשפט נבצר ממנו לשמור בעצמו או על ידי נציגו על זכויותיו בעזבון, רשאי בית-המשפט, לפי בקשת מעונין בדבר או מיזמת עצמו, למנות לו אפוסטרופוס לשמירת זכויותיו בעזבון. שיפוט בתי-דין דתיים (תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998
155. (א) על אף האמור בסעיפים 66(א) ו-151 מוסמך בית הדין הדתי שהיה לו שיפוט בעניני המעמד האישי של המוריש, לתת צו ירושה וצו קיום צוואה ולקבוע זכויות למזונות מן העזבון, אם כל הצדדים הנוגעים בדבר לפי חוק זה הביעו בכתב הסכמתם לכך. (תיקון מס' 6) תשמ"א-1981
- (א1) נתן בית הדין צו ירושה או צו קיום צוואה לפי סעיף זה, יועבר העתק הצו לרשם לעניני ירושה לשם רישום לי סעיף 137ד.
- (ב) היה בין הצדדים הנוגעים בדבר לפי חוק זה קטין, פסול דין או נעדר שאין לו אפוסטרופוס, רשאי בית הדין הדתי למנות לו אפוסטרופוס לענין מתן הסכמה לשיפוט בית הדין הדתי ולענין ייצוגו לפניו.
- (ג) בענין שהובא בפני בית דין דתי בהתאם לסעיף קטן (א) מוסמך בית הדין הדתי, על אף האמור בסעיף 148, לנהוג לפי הדין הדתי הנוהג בו, ובלבד שאם היה בין הצדדים קטין או מי שהוכרז פסול-דין, לא יהיו זכויות הירושה שלו, אם על פי דין ואם על פי צוואה, וזכויותיו למזונות מן העזבון פחותות ממה שהיו לפי חוק זה.

- (ד) בענין שהובא לפני בית דין דתי בהתאם לסעיף קטן (א), מוסמך בית הדין הדתי גם למנות מנהל עזבון ולחלק נכסי העזבון, ויחולו סימנים א' עד ה' לפרק הששי, למעט סעיפים 105 ו-106, ובכל מקום בסימנים אלה שמדובר בבית המשפט יראו כאילו מדובר בבית דין דתי.
- (ה) סעיף קטן (א) אינו בא לפגוע בסעיף 4 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.
- (ו) בסעיף זה, "בית דין דתי" – בית דין רבני, בית דין שרעי, בית דין של עדה נוצרית ובית דין דרוזי.
156. (א) בטלים –
- (1) סעיפים 877 עד 880, 1570, 1571, 1594 פסוק שני, 1595 עד 1605 למגילה;
- (2) פקודת הירושה;
- (3) סעיף 4 לחוק שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951.
- (ב) בדבר המלך במועצתו לארץ-ישראל, 1922-1947 –
- (1) בסימן 151(1) יימחק "ירושות, צוואות ועזבונות";
- (2) בסימן 154(1) יימחק "וקיום צוואות".
157. מי שמת לפני תחילתו של חוק זה, יחול על ירושתו הדין שעמד בתקפו ערב תחילתו של חוק זה.
158. (א) צוואה שנעשתה לפני תחילתו של חוק זה והמצווה מת אחרי תחילתו –
- (1) כשרה, מבחינת צורתה ומבחינת תכנה, אם היתה כשרה ערב תחילתו של חוק זה או לפי הוראות חוק זה;
- (2) אין לפסלה בשל דבר שאיננו עילה לביטול צוואה לפי חוק זה.
- (ב) מי שעשה צוואה לפני תחילתו של חוק זה רשאי לבטלה, אחרי תחילתו, לפי הוראות חוק זה.
159. הליכים בעניני ירושה שהתחילו לפני תחילתו של חוק זה, יימשכו כאילו לא היה חוק זה בתקפו.
160. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו, וכן בענינים אלה:
- (1) עשיית צוואה בפני רשות בחוץ לארץ והפקדת צוואה בחוץ לארץ;
- (2) רישום מרכזי של צוואות שנעשו בפני רשות ושל צוואות שהופקדו;
- (3) מתן הודעה אישית למעונינים נוסף על הודעה ברבים; מתן הודעה אישית או הודעה ברבים במקרים נוספים על אלה המפורטים בחוק זה; צורתן של הודעות ברבים ודרכי פרסומן בארץ ובחוץ לארץ;

(תיקון מס' 6)
תשמ"א-1981

ביטולים

הוראות מעבר

דין צוואות קודמות

הליכים תלויים

ביצוע ותקנות

(4) חשבונות שעל מנהלי עזבון לנהלם;	
(5) סדרי הדין;	(תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998
(6) מועדים שבסדרי דין, לרבות מועדים לענין בקשה שהוגשה לבית דין דתי;	(תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998
(7) אגרות, שכר והוצאות.	(תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998
(ב) תקנות לפי פסקאות (6) ו-(7) של סעיף קטן (א) טעונות אישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.	(תיקון מס' 9) תשנ"ח-1998
161. תחילתו של חוק זה, תשעה חדשים מיום פרסומו ברשומות.	תחולה
לוי אשכול ראש הממשלה	
דב יוסף שר המשפטים	שניאור זלמן שזר נשיא המדינה

תקנות הירושה, תשנ"ח-1998*

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 73, 76, 91 ו-160 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965, סעיף 26 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995, סעיף 108 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת לענין מועדים שבסדרי דין, אני מתקין תקנות אלה:

פרק א': פרשנות ותחולה

הגדרות

1. בתקנות אלה –
 - "אזור פעולה של רשם" – כמשמעותו בסעיף 65א לחוק;
 - "בית המשפט" – בית המשפט לעניני משפחה;
 - "בית דין דתי" – כמשמעותו בסעיף 155(1) לחוק;
 - "החוק" – חוק הירושה, תשכ"ה-1965;
 - "חסוי", "קטין" – כמשמעותם בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962;
 - "טופס" – טופס שבתוספת;
 - "יורש" – לרבות זוכה על פי צוואה, לפי הענין;
 - "חוק בית המשפט לעניני משפחה" – חוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995;
 - "הממונה הארצי" – הממונה הארצי לעניני ירושה כמשמעותו בסעיף 65א לחוק;
 - "המרשם הארצי" – כמשמעותו בסעיף 73ד לחוק;
 - "נעדר" – אדם שזהותו או מקום הימצאו אינם ידועים או אדם הנמצא מחוץ לגבולות ישראל ומחמת התנאים השוררים במקום הימצאו, ואשר עליהם אין לו שליטה, אין הוא מסוגל לטפל בעניניו;
 - "רשם לעניני ירושה" או "רשם" – כמשמעותו בסעיף 65א לחוק;
 - "תקנות סדר הדין האזרחי" – תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984.
2. (א) בקשות ותובענות לפי החוק (להלן – עניני ירושה), יוגשו והדיון בהן יתנהל, לפי תקנות אלה.

תחולתן של התקנות

* פורסמו ק"ת תשנ"ח מס' 5923 מיום 1.9.1998 עמ' 1256.

תוקנו ק"ת תשס"א: מס' 6063 מיום 25.10.2000 עמ' 42 – תק' תשס"א-2000; תחילתן 30 ימים מיום פרסומן. מס' 6089 מיום 22.2.2001 עמ' 476 – תק' (מס' 2) תשס"א-2001. מס' 6110 מיום 19.6.2001 עמ' 866 – תק' (מס' 3) תשס"א-2001; תחילתן 30 ימים מיום פרסומן. ק"ת תשס"ג: מס' 6240 מיום 27.5.2003 עמ' 710 – תק' תשס"ג-2003. מס' 6254 מיום 6.8.2003 עמ' 880 – תק' (מס' 2) תשס"ג-2003.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), על עניני ירושה המתנהלים בבית המשפט, יחול חלק 11 לתקנות סדר הדין האזרחי במידה שאין בו סתירה לתקנות אלה.

פרק ב': המרשם הארצי

3. (א) לשם ניהול המרשם הארצי יפעל הממונה הארצי בתפקידים ובסמכויות שהוענקו לו בחוק ובתקנות אלה.

הממונה הארצי

(ב) ואלה סמכויותיו ותפקידיו של הממונה הארצי:

- (1) הקמת לשכות רשמים לעניני ירושה בכל אזורי פעולתם;
- (2) קביעת נוהלי עבודת הרשמים לעניני ירושה לרבות נוהלי העברת תיקים מרשם לרשם;
- (3) מתן הנחיות למשנה לממונה הארצי לענין הפעלת סמכויותיו;
- (4) קביעת נהלים להעברת תיקים ומסמכים לבית המשפט וקבלתם ממנו, בהתייעצות עם מנהל בתי המשפט;
- (5) הסדרת כל ענין אחר הדרוש לצורך מילוי תפקידיו של הממונה הארצי לפי החוק.

4. (א) המרשם הארצי יכלול מידע ממוחשב של צוואות שהופקדו לפי סעיף 21 לחוק, של זכרונות דברים שהופקדו לפי סעיף 23(ב) לחוק, של צוואות שנמסרו לפי סעיף 75 לחוק, של בקשות לצווי ירושה ולצווי קיום שהוגשו וכן של צווי ירושה, צווי קיום וצווי למינוי מנהלי עזבונות, שנתנו בתי משפט, בתי דין דתיים או רשמים לעניני ירושה.

פרטי המרשם הארצי

(ב) במרשם הארצי יצוינו –

- (1) לענין הפקדת צוואה וזכרון דברים – הפרטים שנקבעו בתקנה 6;
- (2) לענין מסירת צוואה – הפרטים שנקבעו בתקנה 8;
- (3) לענין בקשה לצו ירושה או צו קיום – פרטים אלה:
 - (א) שמו של המוריש ומספר תעודת זהותו או דרכונו (להלן – פרטי זהות), מקום מושבו במועד פטירתו ותאריך פטירתו;
 - (ב) פרטי זהות של המבקש, מענו וענינו בבקשה;
 - (ג) אם ישנו מיופה כוח – שמו ומענו;
 - (ד) הרשם לעניני ירושה או בית הדין שאליו הוגשה הבקשה; מועד הגשת הבקשה;
 - (ה) אם הועברה הבקשה לבית המשפט לפי סעיף 67א לחוק – מועד ההעברה ובית המשפט שאליו היא הועברה;
- (4) לענין צו ירושה, צו קיום וצו למינוי מנהל עזבון פרטים אלה:

(א) פרטי זהות של המוריש;

(ב) פרטי זהות של מנהל העזבון;

(ג) תאריך מתן הצו ובידי מי ניתן.

5. (א) צוואות וזכרונות דברים על צוואות שבעל פה שהופקדו אצל רשם לענייני ירושה, וכל התיקים והרישומים הנוגעים להם, לרבות המרשם הארצי, יישמרו בסוד וכל עוד המצווה בחיים לא תימסר כל ידיעה עליהם.

(ב) לאחר מותו של אדם רשאי מעוניין בדבר לקבל את פרטי המרשם הארצי הנוגעים למנוח.

(ג) מת מצווה שצוואתו הופקדה או נמסרה, רשאי מעוניין בדבר להגיש לרשם לענייני ירושה בקשה לעיין בצוואה; בבקשה כאמור יצוין העניין שיש למבקש בעיון; ראה הרשם כי למבקש ענין בדבר, רשאי הוא להתיר לו לעיין בצוואה, כולה או חלקה, כפי שיקבע הרשם ורשאי הוא להורות על מסירת העתק צילומי למבקש מהחלק שהתיר לעיון; עיון כאמור ייעשה בנוכחותו של עובד לשכת הרשם.

פרק ג': הפקדה, עשייה ומסירה של צוואות

6. (א) המבקש להפקיד צוואתו אצל רשם לענייני ירושה יגיש לו בקשה על כך בכתב.

(ב) המבקש יוזמן להתייצב אצל הרשם לענייני ירושה, להיחקר על פרטי זהותו ולמסור את הצוואה כשהיא במעטפה סגורה וחתומה בשעווה ובחותמת הרשם לענייני ירושה.

(ג) על המעטפה יצונו, פרטי זהותו ומענו של המפקיד, תאריך ההפקדה ובפני מי נעשתה הצוואה ככל שהדבר ידוע ויחתמו עליה הרשם לענייני ירושה והמפקיד.

(ד) דבר ההפקדה יירשם במרשם הארצי וינתן למפקיד אישור על הפקדת הצוואה.

(ה) הוראות תקנה זו יחולו, בשינויים המחויבים לפי הענין, על הפקדה של זכרון דברים האמורה בסעיף 23(ב) לחוק, ובלבד שעל המעטפה יצוין גם שמם ומענם של העדים.

(ו) מי שהפקיד את צוואתו אצל רשם לענייני ירושה רשאי לקבלה בחזרה על פי בקשה בכתב; הרשם לענייני ירושה יחקור את זהותו של המבקש, ימסור לידידיו את צוואתו כנגד חתימתו לאישור קבלת הצוואה, ויודיע על כך למרשם הארצי; דבר ההפקדה יימחק מהמרשם הארצי.

7. (א) המבקש לעשות צוואה בפני בית משפט, רשם של בית משפט, חבר בית דין דתי או רשם לענייני ירושה (להלן – רשות), יגיש לרשות בקשה על כך בכתב ויפרט בבקשתו אם דברי הצוואה יהיו בעל פה או בכתב.

(ב) הצוואה תיעשה בפני שופט, רשם של בית משפט, רשם לענייני ירושה או חבר בית דין דתי, ודברי הצוואה כפי שהוגשו לרשות או נרשמו בידיה (להלן – נוסח הצוואה) יימסרו למצווה.

עשיית צוואה בפני רשות

(ג) תיק הבקשה יהיה תיק נפרד אשר יכלול את פרוטוקול הדיון אשר יפרט את דרך עשיית הצוואה לרבות הצהרת המצווה כי הצוואה נעשתה ברצון חופשי; נוסח הצוואה לא יצורף לתיק.

מסירת צוואה

8. מי שחייב למסור צוואה לפי סעיף 75 לחוק, יגיש את המסמך שבדיו לרשם לענייני ירושה בציון פרטי זהותו ומענו וכן שמו של המצווה ויקבל אישור על המסירה; דבר המסירה יירשם במרשם הארצי; המסמך האמור יישמר בדרך שנשמרות צוואות מופקדות.

הודעה על הימצאות צוואה
תק' תשס"א-2000

9. (א) היו במרשם הארצי צוואה או זכרון דברים על צוואה שבעל פה ונודע לרשם לענייני ירושה על מותו של המצווה, ונתמלאו התנאים שבסעיף 76 לחוק, יפתח הרשם לענייני ירושה את המעטפה, יעיין בה, ימסור עליה הודעה בדואר רשום לזוכים על פיה, ואם חזרה הודעה שנשלחה לזוכה, יודיע הרשם על הצוואה ברשומות.

(ב) הרשם לענייני ירושה יערוך פרוטוקול על דבר פתיחת הצוואה והעיון בה ויצורף אליו העתק מההודעה לזוכים ואישור מסירתה ומההודעה ברשומות אם פורסמה.

תק' תשס"א-2000

פרק ד': הגשת תובענה לבית המשפט

10. (א) תובענה בענייני ירושה תוגש לבית המשפט שבתחום שיפוטו היה מושבו של המוריש במותו; לא היה מושבו של המוריש בארץ תוגש התובענה לבית המשפט שבתחום שיפוטו נמצאים נכסים מנכסי העזבון.

מקום השיפוט

(1א) היה מושבו של המוריש במותו באזור, כמשמעותו בתוספת לחוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשכ"ח-1967 (להלן – האזור), תוגש התובענה לבית המשפט שאזור פעולתו הוא הקרוב למקום שבו היה מושבו של המוריש במותו.

תק' (מס' 2)
תשס"א-2001

(ב) תובענה בענייני ירושה שהועברה מרשם לענייני ירושה לפי סעיף 67א לחוק וכן ערעור על החלטת רשם לענייני ירושה יוגשו המוסמך¹⁷ לפי תקנת משנה (א).

תק' תשס"א-2000

(ג) תובענה חדשה נוספת בענייני ירושה, תוגש כאמור בסעיף 6(ד) לחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995; ראה בית המשפט כי בית משפט אחר דן בתובענה קודמת בענייני ירושה, בין שנסתיים בה הדיון ובין שהיא עדיין תלויה ועומדת, יעביר את התובענה לאותו בית משפט אשר ימשיך לדון בה מהשלב שאליו הגיע בית המשפט שהעבירה, אלא אם כן מצא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי לשם בירור התובענה עליו לדון בה כאילו הובאה לפניו לכתחילה.

(ד) על אף האמור בתקנות משנה (א), (ב) ו-(ג), רשאי בית המשפט להורות על העברת הדיון לבית משפט אחר אם כל הצדדים או רובם מתגוררים מחוץ לתחום השיפוט.

¹⁷ צ"ל "לבית המשפט המוסמך".

11. (א) תובענות בעניני ירושה יצורפו לתיק משפחה אחד שייקרא תיק עזבון ויכלול תיק עיקרי ותיקי משנה.
- (ב) בתובענה חדשה נוספת בעניני ירושה, יציין מביא ההליך את מספרו של התיק העיקרי בבית המשפט שבו נדונה תובענה קודמת.
- (ג) תובענה ראשונה תקבל מספר של תיק עיקרי, וכל תביעה נוספת תקבל מספר של תיק משנה לתיק העיקרי; בקשות לסעד ביניים יצורפו לתיק העיקרי או לתיק המשנה שבמסגרתו הוגשו, לפי הענין; הוראות תקנת משנה זו לא יחולו על בקשה לעשיית צוואה לפי תקנה 7.
12. תובענה מן המפורטות להלן, תוגש בתביעה נפרדת, יהיה מספר הענינים בה אשר יהיה:

- (1) תובענה לעשיית צוואה;
- (2) תובענה למתן צו ירושה או צו קיום והתנגדות;
- (3) תובענה להצהרת מוות;
- (4) תובענה להוכחת מותו של אדם וזמן מותו;
- (5) תובענה להוכחת צוואה;
- (6) תובענה למזונות או למדור מן העזבון ומן היורשים;
- (7) תובענה למינוי מנהל עזבון והתנגדות למינוי;
- (8) תובענה לתיקון צו ירושה או צו קיום והתנגדות;
- (9) ערעור על החלטת רשם לעניני ירושה;
- (10) תובענה אחרת בעניני ירושה לרבות תובענה שעילתה סכסוך בקשר לירושה, יהיו הצדדים אשר יהיו.

פרק ה': צו ירושה וצו קיום

סימן א': הגשת בקשה לרשם לעניני ירושה

13. (א) בקשה לצו ירושה או לצו קיום תוגש לרשם לעניני ירושה שבאזור פעולתו היה מושבו של המוריש במותו; לא היה מושבו של המוריש בארץ, תוגש הבקשה לרשם לעניני ירושה שבאזור פעולתו נמצאים נכסים מנכסי העזבון.
- (1א) היה מושבו של המוריש במותו באזור, תוגש הבקשה לרשם לעניני ירושה שאזור פעולתו הוא הקרוב למקום שבו היה מושבו של המוריש במותו.
- (ב) נמצאו נכסים מנכסי העזבון באזורי פעולתם של רשמים לעניני ירושה שונים והוגשה בקשה לעזבון פלוני לאחד מהם, לא יהיו עוד האחרים מוסמכים לענין אותו עזבון.
- (ג) על אף האמור בתקנות משנה (א) ו-(ב), רשאי הממונה הארצי, על פי בקשת צד לבקשה להורות על העברתה לרשם באזור פעולה אחר, אם כל המבקשים או רובם מתגוררים מחוץ לאזור הפעולה של הרשם לעניני ירושה המוסמך או מטעמים מיוחדים אחרים שיירשמו.

הרשם לעניני ירושה המוסמך

תק' (מס' 2)
תשס"א-2001

14. (א) בקשת צו ירושה או צו קיום או בקשת שניהם כאחד תוגש בשני עותקים, ערוכה לפי טופס 1 או 2; העובדות הכלולות בבקשה יאומתו בתצהיר של המבקש ושל אדם אחר, אם קיימות עובדות הכלולות בבקשה שאינן בידיעתו האישית של המבקש; היה מי מן היורשים קטין, חסוי או נעדר – יציין זאת המבקש בראש הבקשה ובגופה, על פי הטופס.

הגשת בקשה

(ב) לא תקובל בקשה לצו ירושה או לצו קיום אלא אם כן התמלאו כל אלה:

(1) כל הפרטים הנדרשים לפי הטופס שנקבע בתקנת משנה (א) מולאו כהלכה וצורפו לטופס כל המסמכים הנדרשים לפי תקנות אלה;

(2) צורפה תעודת פטירה או הצהרת מוות לאימות פטירתו של המוריש ושל כל אדם אחר שיש להוכיח את פטירתו וזמן מותו, מאושרת כדין, או צורפה בקשה להוכיח באופן אחר את עובדת מותו וזמן מותו של המוריש או של כל אדם כאמור, לפי סעיף 68(א) לחוק, או החלטה שנתן בית המשפט בבקשה כאמור;

תק' תשס"א-2000

(3) היתה הבקשה לצו קיום – צורפה הצוואה המקורית או בקשה להתיר את הוכחת הצוואה לפי סעיף 68(ב) לחוק או החלטה שנתן בית משפט בבקשה כאמור; הופקדה או נמסרה צוואה לרשם לעניני ירושה, יציין זאת המבקש בבקשתו ויצרף העתק הימנה;

תק' תשס"א-2000

(4) צורף אישור על משלוח ההודעה בדואר רשום ליורשים על פי דין, שפורטו בבקשה לצו ירושה, או לזוכים על פי הצוואה, לפי הענין, או תצהיר של המבקש או של אדם אחר, כאמור בתקנת משנה (א) כי הוא מסר, אישית, את ההודעה לידי היורשים או הזוכים או מי מהם וכן צורף העתק מהודעה שנערכה לפי טופס 3 או טופס 3א לפי הענין;

תק' תשס"א-2000

(5) היה המבקש מיוצג על ידי עורך דין – צורף לבקשה ייפוי כוח;

(6) שולמה האגרה שנקבעה וכן שולמו הוצאות הפרסום כאמור בתקנה 17;

(7) במרשם הארצי אין רישום בדבר הגשת בקשה קודמת לצו ירושה או לצו קיום לרשם לעניני ירושה או לבית דין דתי, בענין אותו עזבון.

(ג) מבקש הרוצה לזכות בחלקו של יורש שנפטר אחרי מות המוריש, יצרף לבקשתו צו ירושה או צו קיום מאושר כדין, לגבי אותו יורש.

15. (א) בקשה להוכחת עובדת מותו של אדם וזמן מותו תוגש לרשם או לבית המשפט כשהענין הועבר אליו לפי סעיף 67א לחוק, ותלויה בתצהירים של המבקש ושל אדם אחר, שבהם יפורטו נסיבות המוות וזמנו והטעמים המיוחדים לאי-המצאת תעודת הפטירה או הצהרת מוות.

תצהירים לאימות

- (ב) בבדיקת הבקשה רשאי הרשם לעניני ירושה או בית המשפט, לפי הענין, לברר את העובדות המצוינות בתצהירים ורשאי הוא להזמין את המצהירים ולחקרם.
16. (א) המסתלק מחלקו בעזבון יגיש הודעת הסתלקות לרשם לעניני ירושה או לבית המשפט כשהענין הועבר אליו לפי סעיף 67א לחוק.
- (ב) בהודעת הסתלקות יפורטו פרטי זהותו של המסתלק, שיעור ההסתלקות, ואם הסתלק לטובת בן-זוגו של המוריש, ילדו או אחיו, יציין במפורש לטובת מי הסתלק; הודעת ההסתלקות תהיה בתצהיר.
- (ג) היה המסתלק קטין או פסול-דין, תצוין עובדה זו בהודעת ההסתלקות והבקשה לאישור הודעת ההסתלקות תוגש לבית המשפט.
17. הודעה על הגשת בקשה לצו ירושה או לצו קיום תפורסם בעתון יומי אחד וכן ברשומות; ההודעה בעתון היומי תכלול הזמנה להגשת כתב התנגדות בתוך תקופה של שבועיים מיום הפרסום בעיתון היומי או תקופה ארוכה יותר, לפי קביעת הרשם לעניני ירושה; הוצאות הפרסום יחולו על המבקש.
18. (א) הוגשה בקשה לצו ירושה או לצו קיום, יברר הרשם לעניני ירושה במרשם הארצי אם נמסרה או הופקדה צוואה או אם נמסר או הופקד זכרון דברים על צוואה שבעל-פה.
- (ב) מצא הרשם לעניני ירושה כי מצויה צוואה בקשר לאותו עזבון, כאמור בתקנת משנה (א), ואין היא נושא הבקשה, ישלח הודעה בדואר רשום על דבר קיומה לזוכים על פיה ועל דבר הגשת הבקשה; בהודעה יצוין כי הזוכים רשאים להגיש כתב התנגדות לבקשה, בתוך ארבעה עשר ימים מיום המצאת ההודעה.
19. (א) הרוצה להגיש התנגדות לבקשה יגיש לרשם לעניני ירושה כתב התנגדות במספר עותקים מספיק עבור בית המשפט ובעלי הדין, יפרט בה את נושא התנגדותו ונימוקיה, ויצרף אליה את כל המסמכים שעליהם היא מתבססת; העובדות הנטענות בכתב ההתנגדות יאומתו בתצהיר; לכתב ההתנגדות תצורף קבלה המעידה על תשלום האגרה שנקבעה, ייפוי כוח – אם המתנגד מיוצג על ידי עורך דין וכן טופס פתיחת הליך לפי תקנה 7א לתקנות סדר הדין האזרחי.
- (ב) קבע רשם לעניני ירושה זמן להגשת התנגדויות, רשאי הוא לפי שיקול דעתו, להאריך מזמן לזמן, אף אם הסתיים הזמן שנקבע לכתחילה.
- סימן ב': העברת הבקשה לבית המשפט
20. ראה הרשם כי נתקיים אחד מן התנאים הקבועים בסעיף 67א לחוק, יעביר את התיק על כל מצורפיו לבית המשפט המוסמך ויצרף אליו את פרטי המרשם הארצי הקשורים לענין.
21. (א) מגיש הבקשה לרשם לעניני ירושה יירשם כתובע והדיון יתנהל בבית המשפט כמפורט להלן בתקנה זו:
- (1) הוגשה התנגדות לבקשה או שראה היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו לנכון ליזום הליך לענין הבקשה, מגיש ההתנגדות או היועץ המשפטי לממשלה יירשם כנתבע בתובענה;

הודעת הסתלקות

פרסום
תק' תשס"א-2000

בדיקת המרשם

התנגדות לבקשה

תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

העברת תיק הבקשה

סדר הדין בבקשה

(2) לא היה נתבע בתובענה, יעיין בית המשפט בבקשה שהועברה אליו ורשאי הוא להזמין את הנוגעים בדבר לדין ולברר את העובדות הטעונות הוכחה גם אם לא נתבקש לעשות כן.

(ב) הודעה על תאריך הדיון תומצא בדואר רשום לתובע, לנתבע ולמנהל העזבון אם נתמנה קודם לכן; הוגשה התנגדות, יצורף כתב התנגדות להודעה לתובע ולמנהל העזבון.

22. הועברה בקשה לצו ירושה או לצו קיום לבית משפט, ולאחר מכן נמסרה צוואה לרשם לענייני ירושה, ישלח הרשם הודעה, בדואר רשום, על דבר קיומה של הצוואה לזוכים על פיה; בהודעה יצוין כי הזוכים רשאים להגיש כתב התנגדות לבקשה לבית המשפט שאליו הועברה הבקשה, בתוך ארבעה עשר ימים מיום המצאת ההודעה; העתק מההודעה ואישור על מסירתה יישלחו לבית המשפט.

הודעת הרשם על הימצאותה של צוואה

סימן ג': מתן צו ירושה וצו קיום

23. (א) לא הוגשה התנגדות בתוך המועד הקבוע בתקנה 17 או בתוך המועד הקבוע בתקנה 18(ב), לפי המאוחר מביניהם, ולא נתקיים תנאי מהתנאים האחרים המפורטים בסעיף 67א(א) לחוק, והרשם לענייני ירושה החליט לתת את הצו המבוקש, ייערך הצו לפי תקנה 24 והרשם יאשר אותו בחתימתו.

מתן צו באין התנגדות

(ב) החליט בית המשפט לתת צו ירושה או צו קיום ולא הוגשה התנגדות בתוך המועד הקבוע בתקנה 22, ייערך הצו כאמור בתקנה 24, ובית המשפט יאשר אותו בחתימתו.

24. (א) צו ירושה ייערך לפי טופס 4 וצו קיום לפי טופס 5. (1א) נתמנה מנהל עיזבון במועד מתן צו ירושה או צו קיום צוואה או עד לאותו מועד, יצוין הדבר בצו.

נוסח הצו

תק' תשס"א-2000

(ב) צו קיום יצהיר על תוקפה של הצוואה שהעתק מאושר ממנה מצורף לו; ביטל או תיקן בית המשפט הוראה מהוראות הצוואה יציין זאת בצו; הוראה זו תחול גם על רשם לענייני ירושה לענין צוואה שתקן.

(ג) ציווה המוריש חלק מנכסיו, רשאי הרשם לענייני ירושה או בית המשפט לכלול בצו אחד צו ירושה וצו קיום לפי טופס 6, ויחולו הוראות תקנת משנה (ב).

(ד) היה המנוח נספה כמשמעותו בחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950, יצוין בצו הירושה או בצו הקיום "נפל" במקום "נפטר".

25. הרשם לענייני ירושה או בית המשפט רשאי לתת צו ירושה או צו קיום על חלק מן העזבון, כל אימת שנראה לו כי מתן הצו אינו עשוי להשפיע על זכויות שעדיין לא נתבררו.

צו חלקי

26. (א) קיים בית המשפט צוואה בכתב יד על אף העדר חתימה או תאריך, או שקיים צוואה על אף פגם בחתימתם של המצווה או של העדים או בתאריך הצוואה או בהליכים המפורטים בסעיפים 20 עד 23 לחוק או בכשרותם

קיום צוואה פגומה

של העדים, או שתיקן צוואה לפי סעיפים 30 ו-32 לחוק או שביטל הוראה מהוראותיה, תצוין העובדה בהחלטתו ויפורשו נימוקיה.

(ב) תיקן הרשם לעניני ירושה צוואה לפי סעיף 32 לחוק, תצוין העובדה בהחלטתו ויפורשו נימוקיה.

תיקון או ביטול צו
תק' תשס"א-2000

27. (א) המבקש תיקון או ביטול של צו ירושה או של צו קיום, יגיש בקשה בכתב לבית המשפט או לרשם לעניני ירושה שנתן את הצו; בבקשה יצוינו כתובות כל היורשים; העובדות הכלולות בבקשה יאומתו בתצהיר של המבקש ושל אדם אחר, אם קיימות עובדות הכלולות בבקשה שאינן בידיעתו האישית של המבקש; לבקשה יצורף אישור על תשלום האגרה שנקבעה.

(ב) בית המשפט או הרשם לעניני ירושה, לפי הענין, ישלח עותק מן הבקשה בדואר רשום לכל מי שצוין בצו כיוורש, ויזמין להשיב לבקשה בתוך ארבעה עשר ימים מיום המצאת ההזמנה.

תק' תשס"א-2000

(1) הוגשה בקשה לתיקון או לביטול של צו ירושה או של צו קיום צוואה שנתן הרשם לעניני ירושה, רשאי הוא להורות על עיכוב ביצוע של כל החלטה שנתן בקשר לעיזבון.

(ג) הבקשה תידון בפני בית המשפט או הרשם לעניני ירושה, לפי הענין, אולם אם הוגשה הבקשה לרשם לעניני ירושה, והוא ראה כי נתקיים אחד מן התנאים הקבועים בסעיף 67א(א) לחוק או אם ראה שלא להיזקק לבקשה לפי סעיף 72 לחוק, יעביר את הבקשה לבית המשפט כדי שידון בה; בית-המשפט רשאי שלא להיזקק לעובדה או לטענה שהמבקש יכול היה להביאה לפניו לפני מתן הצו, או שיכול היה להביאה לאחר מכן ולא עשה כן בהזדמנות הסבירה הראשונה.

(ד) הועברה הבקשה לבית המשפט, יראו את מגיש הבקשה כתובע ואת היורש כנתבע בתובענה.

תק' תשס"א-2000

(ה) החליט בית המשפט או הרשם לעניני ירושה לתקן או לבטל את הצו, ייתן צו מתוקן וישלח הודעה על כך לכל אחד מהצדדים; הודעה על תיקון הצו או ביטולו תישלח למרשם הארצי.

פרק ו': מזונות מן העזבון

תובענה למזונות מן
העזבון

28. (א) תובענה למזונות מן העזבון, שינויים או ביטולם, לרבות בקשת ביניים לקביעת מזונות זמניים, תוגש בכתב לבית המשפט.

(ב) בתובענה יצוין דבר זכותו של התובע למזונות מן העזבון ויפורשו בה, ככל האפשר, הפרטים המצוינים בסעיף 59 לחוק וכן פירוט הכנסות התובע בשנים עשר החודשים שקדמו להגשת התביעה; לתובענה יצורף תצהיר לשם אימות העובדות שעליהן היא מתבססת ויצורפו כל המסמכים התומכים בתובענה.

הזמנה וכתב הגנה

29. הוגשה תביעה למזונות מן העזבון, תומצא התביעה לכל היורשים לפי צו הירושה או למנהל העזבון, אם מונה, בצירוף הזמנה לפי טופס 7, להגיש כתב הגנה בתוך חמישה עשר ימים; לכתב ההגנה יצורף דוח על נכסי העזבון והכנסותיו ערוך בתצהיר בצירוף כל המסמכים התומכים בו.

30. ראה בית המשפט כי יש לדון בהרחבת העזבון לצורכי מזונות, כאמור בסעיף 63 לחוק, יוזמן לדין מי שעלול להיפגע על ידי ההחלטה והוא יצורף כנחבע.

הרחבת העזבון לצורכי מזונות

פרק ז': הנהלת העזבון

31. (א) בקשה למינוי מנהל עזבון, לרבות מנהל עזבון זמני, תוגש בידי מעוניין, אם כל הצדדים הנוגעים לענין הסכימו לבקשה, לרשם לעניני ירושה המוסמך; ואולם הגשת בקשה למינוי מנהל עזבון לפי סעיף 81 לחוק, אינה טעונה הסכמת הנוגעים בדבר; באין הסכמה כאמור או אם הוגשה בקשה לצו ירושה או לצו קיום לרשם לעניני ירושה והועברה לבית המשפט, תוגש הבקשה בידי מעוניין בדבר לבית המשפט.

בקשה למינוי מנהל עזבון
תק' תשס"א-2000

(ב) הבקשה תוגש בשני עותקים, ערוכה לפי טופס 8; העובדות המפורטות בה יאומתו בתצהיר ויצורפו אליה כל המסמכים הנדרשים לפי תקנות אלה.

(ג) לא תקובל בקשה לניהול עזבון אלא אם כן שולם לאפוטרופוס הכללי סכום בשיעור שנקבע לענין זה בתקנה 1 לתקנות האפוטרופוס הכללי (שכר), התשל"ח-1978.

תק' תשס"א-2000

32. (א) המבקש יפרט בבקשתו את הטעמים שעל יסודם יש למנות מנהל עזבון ואת שמו ומענו של מנהל העזבון המוצע, אם הוצע.

תוכן הבקשה

(ב) היה ידוע למבקש כי המוריש קבע בצוואתו מבצע צוואה או מנהל עזבון, תצוין גם עובדה זו והבקשה לקיום הצוואה תלווה בבקשה למינוי מנהל עזבון; התנגד המבקש למינוי יציין זאת בבקשה לקיום הצוואה ויפרט את נימוקיו להתנגדות.

התנגדות לבקשה
תק' תשס"א-2000

33. על בקשה למינוי מנהל עזבון בבית המשפט או אצל הרשם לעניני ירושה תחול תקנה 19, בשינויים המחויבים לפי הענין.

34. אדם העומד להתמנות מנהל עזבון, יגיש הסכמתו למינוי או ימסרנה בעל פה לבית המשפט או לרשם לעניני ירושה, לפי הענין.

הסכמתו של מנהל העזבון

35. החליט בית המשפט או הרשם לעניני ירושה, לפי הענין, לחייב את מנהל העזבון במתן ערובה, תינתן ערובה לפי טופס 9.

ערובה

36. בית המשפט או הרשם לעניני ירושה, לפי הענין, רשאי להורות למבקש על הפקדת סכום כסף בבית המשפט, לכיסוי שכרו של מנהל העזבון והוצאותיו.

הפקדת כספים

37. (א) ראה הרשם לעניני ירושה או בית המשפט כי יש צורך במינוי מנהל עזבון או מינוי מנהל עזבון זמני (להלן – מנהל עזבון), ימנה מנהל עזבון בצו ערוך לפי טופס 10; לא צוינה בצו תקופת המינוי, תהא תקופת מינויו של מנהל עזבון שנתיים ושל מנהל עזבון זמני שישה חודשים.

מינוי מנהל עזבון

(ב) (בוטלה).

תק' תשס"א-2000

(ג) על פי בקשת מנהל העזבון רשאי בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להאריך את התקופות האמורות בתקנת משנה (א).

(ד) צמצם בית המשפט או הרשם לעניני ירושה את תפקידיו של מנהל העזבון או הרחיבם, או קבע פעולות הטעונות אישורו, יצוין הדבר בצו; היה המינוי למנהל עזבון זמני, ייקבעו בצו סמכויותיו ותפקידיו.

(ה) מזכירות בית המשפט או מזכירות הרשם לעניני ירושה, תמציא לאפוטרופוס הכללי עותק מכל צו מינוי לפי תקנה זו וכן מכל צו להארכת תוקפו.

(ו) מינה בית דין דתי מנהל עזבון, תמציא מזכירות בית הדין העתק מצו המינוי לאפוטרופוס הכללי.

38. פרטה כאמור בסעיף 84 לחוק יגיש מנהל עזבון לאפוטרופוס הכללי ערוכה לפי טופס 11 ומאומתת בתצהיר; האפוטרופוס הכללי רשאי להורות על המצאת עותק מן הפרטה ליורשים או למי מהם.

39. (א) בכל מסמך, הליך משפטי או פעולה של מנהל עזבון, מכוח תפקידו, יצוין שהוא פועל כמנהל עזבון של פלוני, ואם היה מנהל עזבון זמני תצוין עובדה זו.

(ב) משנודע למנהל העזבון שיש בעזבון מקרקעין או נכסים אחרים שמתנהלים לגביהם על פי כל דין פנקסים המשמשים לרישום זכויות בעלות, ידאג שתירשם בהם הערה על מינוי מנהל עזבון; הממונה על הרישום האמור ירשום הערה כנדרש משהוגש לו צו המינוי.

(ג) מנהל העזבון יפתח חשבון בבנק על שם העזבון ויפקיד בו כספים מכוח תפקידו, ככל האפשר בתכוף לאחר קבלתם, ולא יחזיק את כספי העזבון בחשבון הפרטי.

(ד) מנהל העזבון יקפיד על קיום אסמכתה לכל הוצאה והכנסה, חוץ מסכומים קטנים שלפי הנוהג אין להם קבלות.

40. (א) בקשה של מנהל עזבון למתן הוראות מבית המשפט בדבר הנוגע למילוי תפקידו, תוגש בכתב בצירוף תצהיר.

(1א) מינה הרשם לעניני ירושה מנהל עזבון, יצרף מנהל העזבון או מעוניין בדבר, לבקשתו הראשונה מבית המשפט, גם את צו מינוי מנהל העזבון, ומזכירות בית המשפט תפתח תיק עזבון שאליו יצורף הצו וכל בקשה שתוגש לבית המשפט בקשר לעזבון.

(ב) בכל מקרה שבו כולל העזבון רכוש או זכויות של קטין, חסוי או נעדר, תצוין עובדה זו בהבלטה במשפט הפתיחה שבבקשה.

(ג) לכל בקשה למתן הוראות בנוגע לנכסים יש לצרף את המסמכים המעידים על הזכויות הקיימות בהם או העתקים מאושרים מהם, אולם רשאי בית המשפט לפטור מהגשת המסמכים האמורים אם הוא סבור כי אין צורך בהם לשם מתן ההוראות.

(ד) בבקשת מנהל עזבון לאישור פעולה כנדרש בסעיף 97 לחוק, או לאישור מכירה של נכס מנכסי העזבון או לחלוקתו למי מן היורשים, יהיו כל היורשים משיבים, אולם רשאי בית המשפט, בנסיבות מיוחדות, לפטור מחובת המצאת הבקשה למשיב פלוני; צורפה הסכמתו של יורש לבקשה, אין צורך להמציאה לו ולהזמין לדיון, אלא אם כן הורה על כך בית המשפט.

תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

פרטת נכסי העזבון

ציון תפקידו של מנהל
העזבון וחובותיו

בקשת הוראות מבית
המשפט

תק' תשס"א-2000

(ה) בבקשה למתן הוראות שלא לפי תקנת משנה (ד), רשאי בית המשפט להורות על צירוף הירושים, כולם או מקצתם, כמשיבים לבקשה.

(ו) בית המשפט רשאי, כאמור בסעיף 83 לחוק, ליתן הוראות למנהל עזבון אף בלא שהוגשה בקשה בדרך האמורה בתקנה זו.

41. (א) דינים וחשבונות של מנהל עזבון יוגשו לאפוטרופוס הכללי, לפי טופס 12, ויאומתו בתצהיר.

הגשת דוחות

(ב) האפוטרופוס הכללי רשאי להורות על המצאת עותקים מן הדינים והחשבונות ליורשים או למי מהם.

42. מנהל עזבון האחראי לנזק שנגרם עקב הפרת חובתו כמנהל עזבון ובית המשפט לא פטרו מאחריותו זו, כולה או מקצתה, רשאי בית המשפט להורות על עיקול נכסיו, למכרם ולהשתמש בדמי המכר לסילוק כל סכום המגיע ממנהל העזבון או לכיסוי כל הפסד שגרם, ואת היתרה ישלם למנהל העזבון.

אכיפת תשלום

תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

43. (בוטלה).

44. (בוטלה).

45. (א) נתמנה מנהל עזבון, יומצא לו עותק מכל בקשה שתוגש לפי תקנות אלה, ודינו כדין משיב.

משיבים בבקשות

(ב) לא נתמנה מנהל עזבון, יומצא עותק מכל בקשה, ככל האפשר, ליורשים ולצדדים הנוגעים בדבר, ודינם כדין משיבים; אולם רשאי בית המשפט אם ראה את הדבר לנכון, לפטור מהמצאה למשיבים או לאחדים מהם.

תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

פרק 11: פסיקת שכר טרחה של מנהל עזבון ואישור על סיום תפקידו

45א. (א) סיים מנהל עזבון את תפקידו בניהול עזבון, כאמור בסעיף 82 לחוק, יגיש בקשה לפסיקת שכר טרחה ולקבלת אישור על סיום תפקידו כמנהל עזבון.

בקשה לפסיקת שכר
טרחה ואישור על סיום
תפקיד

תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

(ב) בבקשה יפרט מנהל העזבון, בין השאר, את שווי נכסי העזבון, לפי תקנה 145, את הפעולות שביצע בניהול העזבון, את גובה השכר שהוא מבקש ואת דרך חישובו.

(ג) בית המשפט לא ידון בבקשה לפי תקנת משנה (א) בטרם קיבל הודעה מהאפוטרופוס הכללי בדבר בדיקת הפרטה והדינים והחשבונות הסופיים, או בדבר החלטתו שלא לבדקם, אלא אם כן חלפו שבעים וחמישה ימים מיום שהוגשו הדינים והחשבונות הסופיים לאפוטרופוס הכללי.

(ד) הוראות תקנה 40(ד) יחולו גם על בקשה לפי פרק זה.

45ב. (א) בית המשפט יקבע למנהל העזבון שכר בעד מילוי תפקידו כמנהל עזבון ועשיית הפעולות שבסמכותו, שלא יעלה על 3% משווי העזבון; השכר ייקבע בהתחשב, בין השאר, בשווי הכולל של נכסי העזבון, בסוג הנכסים שבעזבון, בטיב הפעולות שביצע מנהל העזבון ובהיקפן, וכן בהתחשב בפעולות שביצע מנהל העזבון שקדם לו, אם היה כזה, ובשכר שנפסק לו.

קביעת השכר

תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

(ב) כלל ניהול העיזבון פעולות חריגות או שנדרש מאמץ מיוחד לביצוע תפקידיו הרגילים של מנהל העיזבון, רשאי בית המשפט להגדיל את שכרו ובלבד שהשכר שייקבע לא יעלה על 4% משווי העיזבון.

(ג) לשכר הטרחה שיקבע בית המשפט לפי תקנות אלה ייוסף מס ערך מוסף.

45ג. (א) שכר מנהל עיזבון כולל שכר בעד כל הפעולות הרגילות הכרוכות בניהול העיזבון, לרבות בעד הגשת בקשות למינוי מנהל עיזבון, למתן הוראות, לפסיקת שכר טרחה ולאישור על סיום תפקידו והוא אינו כולל שכר בעד הגשת בקשות לצו ירושה ולצו קיום צוואה.

(ב) שכר מנהל עיזבון כולל החזר ההוצאות השוטפות הרגילות הכרוכות בניהול העיזבון; מנהל עיזבון רשאי לנכות מהעיזבון הוצאות אחרות שהוציא בקשר לעיזבון, כפי שיאשר בית המשפט, ורשאי הוא להגיש לבית המשפט בקשה לקבלת אישור מראש להוצאה מיוחדת שהוא עומד להוציא.

(ג) בית המשפט רשאי לפסוק למנהל עיזבון שכר נפרד בעד שירותים מקצועיים שנתן בתחום מקצועו בקשר לעיזבון, וכן רשאי הוא להתיר לו לנכות מהעיזבון הוצאות בעד שירותים מקצועיים שקיבל בקשר לעיזבון, אשר אינם כלולים בתקנות משנה (א) ו-(ב).

(ד) שכר שייפסק או שיותר בניכוי לפי תקנת משנה (ג) לא יעלה על התעריף המינימלי הקיים או המומלץ במקצועו של נותן השירות המקצועי, אלא אם כן אישר זאת בית המשפט מראש.

45ד. (א) בית המשפט יפסוק את שכרו של מנהל העיזבון בתום ניהול העיזבון.

(ב) נמשך ניהול העיזבון זמן רב או שהוא כרוך בהשקעת עבודה מרובה, רשאי בית המשפט לפסוק למנהל עיזבון שכר חלקי, על חשבון השכר הכולל, שלא יעלה על 2% משווי נכסי העיזבון, על פי הפרטה ותוספת הפרטה, אם הוגשה.

45ה. (א) השכר שיפסוק בית המשפט בעד ניהול עיזבון לא יושפע מכך שיש לעיזבון כמה מנהלי עיזבון.

(ב) היו לעיזבון כמה מנהלי עיזבון, יחולק השכר ביניהם על פי הסכמתם או על פי קביעת בית המשפט.

45ו. מינה בית המשפט מנהל עיזבון, במקום מנהל עיזבון קודם, קבוע או זמני, או לאחר תום כהונת מנהל עיזבון קודם שנפסק שכרו, לא יעלה שכרם הכולל של מנהלי העיזבון על השכר האמור בתקנה 45ב(ב).

45ז. (א) נכסי העיזבון לצורך קביעת שווי העיזבון הם כל אותם נכסים שהיו בעיזבון במועד פטירת המוריש או שנוספו לאחר מכן, על פי הפרטה ותוספת הפרטה, אם הוגשה.

(ב) לצורך קביעת שכר טרחת מנהל העיזבון ייקבע שוויים של נכסי העיזבון כדלקמן:

(1) נכסים כספיים — השווי ביום פטירת המוריש בצירוף הפרשי הצמדה בשיעור עליית מדד המחירים לצרכן (להלן —

מה כולל שכר מנהל עיזבון
תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

המועד לפסיקת השכר
תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

כמה מנהלי עיזבון
תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

מנהל עיזבון במקום מנהל קודם
תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

שווי העיזבון
תק' (מס' 3)
תשס"א-2001

המדד) שפורסם לאחרונה לפני יום הגשת הבקשה לפסיקת שכר טרחה, לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני יום פטירת המוריש; (2) נכסים אחרים — השווי ביום מימושם או ביום חלוקתם ליורשים בלא מימוש, לפי הענין, בצירוף הפרשי הצמדה בשיעור עליית המדד שפורסם לאחרונה לפני יום הגשת הבקשה לפסיקת שכר טרחה, לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני יום המימוש או יום החלוקה ליורשים בלא מימוש, לפי הענין.

פרק ח': ערעור על החלטת רשם לעניני ירושה

46. המועד להגשת ערעור על החלטת רשם לעניני ירושה הוא חמישה עשר ימים מיום המצאת ההחלטה; הערעור יוגש לבית המשפט המוסמך.

המועד להגשת ערעור

47. הרשם לעניני ירושה שנתן החלטה רשאי להורות על עיכוב ביצוע החלטתו עד להכרעה בערעור או לתקופה קצרה ממנה, אם הוגשה לו על כך בקשה בכל עת שלאחר ההחלטה ועד לגמר הדיון בערעור או עד תום המועד להגשתו, הכל לפי התאריך המאוחר יותר; הוגשה הבקשה לאחר שימוע ההחלטה, ידון בה הרשם אף בלי שניתנה הודעה מראש עליה.

עיכוב ביצוע

פרק ט': הגשת בקשה לצו ירושה או לצו קיום בבית דין דתי

48. (א) על בקשה לצו ירושה או לצו קיום בבית דין דתי, יחולו תקנות 10(א), 14, 16, 17, 19, 24, 25, 27, 28, 29 ו-30 בשינויים המחויבים לפי הענין. ואולם על אף האמור בתקנה 14, תקובל בקשה לצו ירושה בבית דין דתי גם אם לא מולא חלק ד בטופס 1.

הגשת בקשה לבית דין דתי
תק' תשס"א-2000

(ב) נוסף על האמור בתקנת משנה (א), לא תקובל בבית דין דתי בקשה אלא אם כן צורפו אליה:

(1) הסכמות כל הצדדים הנוגעים בדבר לשיפוט בית הדין הדתי, בתצהיר;

(2) החלטת רשם לעניני ירושה או בית משפט, לפי הענין, לפי סעיף 68(א) לחוק, בענין הוכחת מותו של אדם או זמן מותו שלא על ידי תעודת פטירה או הצהרת מוות;

(3) החלטת בית משפט לפי סעיף 68(ב) לחוק, להתיר הוכחת צוואה בהגשת העתק או באופן אחר.

(ג) קיבל בית הדין בקשה לצו ירושה או צו קיום, ישלח הודעה על קבלתה למרשם הארצי בציון כל הפרטים הנדרשים לפי תקנה 4(ב). הממונה הארצי ישלח לבית הדין הדתי את כל פרטי המרשם הארצי הנוגעים לאותו עזבון.

49. הוגשה בקשה לצו ירושה או לצו קיום בבית דין דתי, ולאחר מכן נמסרה צוואה לרשם לעניני ירושה, ישלח הרשם הודעה בדואר רשום על דבר קיומה של הצוואה לזוכים על פיה; בהודעה יצוין כי הזוכים רשאים להגיש כתב התנגדות לבקשה לבית הדין שלו הוגשה, בתוך ארבעה עשר ימים מיום המצאת ההודעה; העתק מההודעה ואישור על מסירתה יישלחו לבית הדין הדתי.

הודעת הרשם בדבר הימצאותה של צוואה

50. (א) הוגשה התנגדות לבקשה לצו ירושה או לצו קיום ואין בה הסכמה לסמכות השיפוט של בית הדין – ימחק בית הדין את הבקשה.
(ב) לא הוגשה התנגדות בתוך המועדים הקבועים בתקנה 17 או 49, לפי המאוחר מביניהם, רשאי בית הדין ליתן את הצו המבוקש.
51. הוראות פרק ז יחולו, בשינויים המחויבים, גם על מנהל עזבון שמינה בית דין דתי.
- פרק י': שונות**
52. כל מסמך ששלח בית משפט, בית דין או רשם לעניני ירושה, בדואר רשום, לפי המען הרשום במרשם האוכלוסין, או לפי המען של צד לבקשה או לתובענה או של בא כוחו, המצוי במסמך שהוגש לבית המשפט, לבית הדין או לרשם לעניני ירושה, לפי הענין, יראו אותו כמסמך שהומצא לידי הנמען כדין ביום העשירי שלאחר משלוחו.
53. בבדיקת בקשה לצו ירושה או לצו קיום רשאי בית המשפט, בית הדין הדתי או הרשם לעניני ירושה, לפי הענין, לברר את העובדות המצוינות בתצהירים ורשאי הוא להזמין את המצהירים ולחקרם.
54. (א) העתק מכל בקשה או תובענה לצו ירושה, לצו קיום, להוכחת צוואה, להוכחת מותו של אדם וזמן מותו, למינוי מנהל עזבון, למתן הוראות למנהל עזבון, לקביעת שכר טרחה והוצאות של מנהל עזבון ואישור על סיום תפקידו, לרבות קביעת שכר ביניים וכן תיקון או ביטול של צו ירושה או צו קיום המוגשים לבית משפט, לבית דין דתי או לרשם לעניני ירושה, יומצא לבא כוחו של היועץ המשפטי לממשלה, במשרד האפוטרופוס הכללי שבאזור פעולתו של הרשם לעניני ירושה המוסמך.
- (ב) הודיע היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום שהומצא לו העתק הבקשה או התובענה שברצונו להתייבב או לטעון בענין – יקבע בית המשפט או בית הדין מועד לדיון ויזמין את היועץ המשפטי לממשלה או את בא כוחו לדיון.
- (ג) ראה היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו כי מפאת צורך בחקירה או בבדיקה נוספת של הבקשה או התובענה תידרש תקופת זמן נוספת לשם קביעת עמדתו, יודיע על כך בכתב לבית המשפט, לבין הדין או לרשם לעניני ירושה, לפי הענין, לפני עבור המועד האמור בתקנת משנה (ב), ובית המשפט, בית הדין או הרשם לעניני ירושה, לפי הענין, רשאי להאריך את המועד הקבוע בתקנת משנה (ב) מטעמים מיוחדים שיירשמו.
- 54א. היה מסמך המוגש לרשם לעניני ירושה או לבית המשפט כתוב בשפה זרה, למעט השפה האנגלית, יצורף לו תרגום לעברית או לערבית, מאושר בידי נוטריון ואולם רשאי הרשם או בית המשפט להורות על צירוף תרגום גם למסמך הכתוב בשפה האנגלית.
- 54ב. נבצר מרשם לעניני ירושה לדון בבקשה שהוגשה לו, מחמת חוסר מעש מצד המבקשים, רשאי הוא ליתן הודעה למבקשים לבוא וליתן טעם מדוע לא תימחק הבקשה; לא ניתן טעם להנחת דעתו של הרשם – תימחק הבקשה.
55. תחילתן של תקנות אלה ביום י' באלול תשנ"ח (1 בספטמבר 1998).

הוראות מעבר

56. (א) תובענה בעניני ירושה שהוגשה לבית משפט מחוזי לפני תחילתן של תקנות אלה, תידון בבית המשפט שאליו הוגשה; תובענה נוספת בעניני ירושה, בענין אותו עזבון, תוגש גם לאחר תחילתן של תקנות אלה, לבית המשפט המחוזי שאליו הוגשה התובענה לראשונה; בתקנת משנה זו, "תובענה" – למעט בקשה לצו ירושה או לצו קיום.

(ב) הוגשה תובענה בענין עזבון מסוים לבית משפט מחוזי, והוגשה לאחר מכן, לענין אותו עזבון, תובענה לבית משפט מחוזי אחר, יעביר בית המשפט המחוזי האחר את התיק לבית המשפט שאליו הוגשה הבקשה לראשונה.

(ג) על תובענות לפי תקנה זו יחולו תקנות 15, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25, 26, 27 ו-53 ופרקים ו' ו-ז'.

(ד) על הדיון בתובענות לפי תקנה זו יחולו תקנות סדר הדין האזרחי אם אין בהן סתירה לתקנה זו.

תוספת

תק' תשס"א-2000

טופס 1

(תקנה 14(א))

[בקשת צו ירושה]

טופס 2

(תקנה 14(א))

[בקשת צו קיום צוואה]

טופס 3

(תקנה 14(ב)(4))

[הודעה ליורש על פי הצוואה]

טופס 3א

תק' תשס"א-2000

(תקנה 14(ב)(4))

[הודעה ליורש על פי דין]

טופס 4

(תקנה 24(א))

☐ * בפני הרשם לעניני ירושה ב

☐ * בבית המשפט ב

☐ * בבית הדין ב

* (סמן x במשבצת המתאימה)

תיק /

צו ירושה

בענין עזבון המנוח מס' ת"ז

שנפטר ביום ומענו היה

אני מצהיר כי:

א. שמות יורשיו על פי דין של המנוח וחלקו היחסי של כל אחד מהם בעזבון
הם:

שם היורש*	מס' ת"ז	הקרבה	החלק
(1)			
(2)			
(3)			
ב. מכונית נוסעים מסוג מספר			
תירשם על שם			
ג. חלקו של המנוח בדירה הידועה כגוש		חלקה	תת חלקה
והנמצאת ב			
תירשם על שם			
צו זה ניתן היום			

חתימה

* יש לציין לצד שמו של היורש אם הוא קטין, חסוי או נעדר.

טופס 5

(תקנה 24(א))

☐ * בפני הרשם לעניני ירושה ב

☐ * בבית המשפט ב

☐ * בבית הדין ב

* (סמן x במשבצת המתאימה)

תיק /

צו קיום צוואה

- של המנוח מס' ת"ז
שנפטר ביום ומענו היה ב
1. אני מצהיר כי צוואתו של המנוח מיום שהעתק ממנה מצורף בזה, היא בת תוקף.
 2. על פי קביעתו של המנוח בצוואה, מיניתי כמנהל העזבון את שמס' תעודת זהותו ומענו
 3. אלה הוראות הצוואה האמורה שמצאתי בטלות:
(א) לא מיניתי למנהל עזבון את שנקבע בצוואה כמבצעה מסיבות אלה:
(ב)
צו זה ניתן היום

חתימה

טופס 6

(תקנה 24(ג))

- ☐ * בפני הרשם לעניני ירושה ב
☐ * בבית המשפט ב
☐ * בבית הדין ב
* (סמן x במשבצת המתאימה)

/ תיק

צו ירושה וקיום צוואה

1. אני מצהיר כי הצוואה של המנוח שנפטר ביום ומענו היה מספר תעודת זהות והעתק ממנה מצורף בזה, היא בת תוקף, חוץ מן ההוראות המפורטות להלן שמצאתי בטלות
2. יורשיו על פי דין של המנוח וחלקו היחסי של כל אחד מהם הם כדלקמן:
שם היורש * ומספר תעודת זהות והקרבה החלק
(א)
(ב)
(ג)
צו זה ניתן היום

חתימה

תק' תשס"א-2000

* יש לציין לצד שמו של היורש אם הוא קטין, חסוי או נעדר.

טופס 7

(תקנה 29)

[הזמנה בתביעה למזונות או למדור מן העזבון ומן הירושים]

טופס 8

(תקנה 31(ב))

[בקשה למינוי מנהל עזבון]

טופס 9

(תקנה 35)

[כתב ערובה בדבר הנהלת עזבון]

טופס 10

(תקנה 37(א))

* בפני הרשם לעניני ירושה ב
* בבית המשפט ב
* בבית הדין ב
*(סמן x במשבצת המתאימה)

תיק /

צו למינוי מנהל עזבון*

בענין: עזבון המנוח השם המלא מס' ת"ז מ אשר נפטר ביום

לאחר עיון בבקשתו של שעניינו במתן הצו

אני מחליט בזה למנות את: השם המלא מס' ת"ז המען

למנהל עזבונו של המנוח*

תוקפו של המינוי הוא עד יום

סמכויותיו ותפקידיו של מנהל העזבון הזמני הם**

הוראות מיוחדות למנהל העזבון

על מנהל העזבון להמציא לאפוטרופוס הכללי, במועדים הקבועים לכך, פרטה

של נכסי העזבון ודוחות על פי חוק הירושה, תשכ"ה-1965, והתקנות שהותקנו

על פיו.

ניתן היום

חתימה

* מחק את המיותר

** למילוי רק במקרה של מינוי מנהל עזבון זמני

טופס 11

(תקנה 38)

[פרטת העזבון]

טופס 12

(תקנה 41(א))

[דין וחשבון כספי על ניהול עזבון]

טופס 13

(תקנה 44)

□ *בבית המשפט ב

□ *בבית הדין ב

* (סמן x במשבצת המתאימה)

/ תיק עזבונות

בענין: עזבון המנוח

ובענין: בקשת מנהל העזבון לפסיקת שכרו*

הודעת האפוטרופוס הכללי

לאחר עיון בבקשתו של שם מנהל העזבון מיום

ל

מודיע בזה האפוטרופוס הכללי לבית המשפט*, כי פרטת העזבון והדו"חות
הוגשו לו* בידי המבקש כדין, ונבדקו בידו*, בהתאם להוראות תקנות
הירושה (בדיקת פרטה ודו"חות כספיים של מנהלי עזבונות), תשמ"ט-
1988.

הערות נוספות:

התאריך

האפוטרופוס הכללי

* מחק את המיותר.

ב' באלול תשנ"ח (24 באוגוסט 1998)

אביגדור קהלני

השר לבטחון פנים

ממלא מקום שר המשפטים

תקנות הירושה (אגרות בתי הדין הדתיים), תשנ"ט-1999*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 160(א)(7) לחוק הירושה, תשכ"ה-1965 (להלן – החוק), באישור שר האוצר לפי סעיף 39 לחוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לפי סעיף 160(ב) לחוק, אני מתקין תקנות אלה:

1. (א) בעד בקשות בעניני ירושה המתנהלים בבית דין דתי (להלן – בית הדין), ישולמו האגרות שנקבעו בתוספת.
- (ב) לא תקובל בבית הדין בקשה, אלא אם כן שולמה האגרה.

* פורסמו ק"ת תשנ"ט מס' 5960 מיום 18.3.1999 עמ' 514.

תוקנו ק"ת תשס"ג מס' 6215 מיום 23.12.2002 עמ' 319 – הודעה תשס"ג-2002; תחילתה ביום 1.1.2003.

ק"ת תשס"ד מס' 6325 מיום 21.6.2004 עמ' 721 – הודעה תשס"ד-2004; תחילתה ביום 1.7.2004.

ק"ת תשס"ה מס' 6353 מיום 20.12.2004 עמ' 236 – הודעה תשס"ה-2004; תחילתה ביום 1.1.2005.

ק"ת תשס"ו מס' 6453 מיום 15.1.2006 עמ' 347 – הודעה תשס"ו-2006; תחילתה ביום 1.1.2006.

ק"ת תשס"ז מס' 6598 מיום 28.6.2007 עמ' 806 – הודעה תשס"ז-2007; תחילתה ביום 1.7.2007.

ק"ת תשס"ח: מס' 6633 מיום 31.12.2007 עמ' 277 – הודעה תשס"ח-2007; תחילתה ביום 1.1.2008. מס' 6684 מיום 30.6.2008 עמ' 1056 – הודעה (מס' 2) תשס"ח-2008; תחילתה ביום 1.7.2008.

ק"ת תשס"ט: מס' 6733 מיום 28.12.2008 עמ' 243 – הודעה תשס"ט-2008; תחילתה ביום 1.1.2009. מס' 6790 מיום 30.6.2009 עמ' 1081 – הודעה (מס' 2) תשס"ט-2009; תחילתה ביום 1.7.2009.

ק"ת תש"ע: מס' 6846 מיום 31.12.2009 עמ' 412 – הודעה תש"ע-2009; תחילתה ביום 1.1.2010. מס' 6906 מיום 5.7.2010 עמ' 1359 – הודעה (מס' 2) תש"ע-2010; תחילתה ביום 1.7.2010.

ק"ת תשע"א: מס' 6963 מיום 9.1.2011 עמ' 487 – הודעה תשע"א-2011; תחילתה ביום 1.1.2011. מס' 7009 מיום 28.6.2011 עמ' 1098 – הודעה (מס' 2) תשע"א-2011; תחילתה ביום 1.7.2011. מס' 7023 מיום 14.8.2011 עמ' 1255 – תק' תשע"א-2011; תחילתה ביום 1.9.2011 ור' תקנה 2 לענין הוראת מעבר.

ק"ת תשע"ב: מס' 7065 מיום 28.12.2011 עמ' 436 – הודעה תשע"ב-2011; תחילתה ביום 1.1.2012. מס' 7089 מיום 9.2.2012 עמ' 762 – תק' תשע"ב-2012; תחילתה שלושים ימים מיום פרסומן.

ק"ת תשע"ג מס' 7200 מיום 1.1.2013 עמ' 409 – הודעה תשע"ג-2013; תחילתה ביום 1.1.2013.

2. (א) סכומי האגרות הנקובים בתוספת ישתנו ב-1 בינואר של כל שנה (להלן – יום השינוי) לפי שיעור השינוי של המדד שפורסם בחודש נובמבר שקדם ליום השינוי לעומת המדד שפורסם בחודש נובמבר שקדם ליום השינוי הקודם.

הצמדה למדד
תק' תשנ"א-2011

(ב) סכום אגרה שהשתנה כאמור בתקנת משנה (א) –

(1) אם הוא נמוך מ-10 שקלים חדשים – לא יעוגל;

(2) אם הוא גבוה מ-10 שקלים חדשים – יעוגל לשקל החדש השלם הקרוב וסכום של מחצית השקל החדש יעוגל כלפי מעלה.

תק' תשנ"א-2011

(ג) שר המשפטים יפרסם ברשומות את נוסח התוספת, כפי שהשתנתה על פי האמור בתקנה זו.

3. אלה פטורים מחובת תשלום אגרה:

פטור מאגרה

(1) המדינה וכל מי שהורשה לייצגה, כשהוא מביא הליך מכוח הרשאתו;

(2) האפוטרופוס הכללי;

(3) המוסד לביטוח לאומי;

(4) פקיד סעד של רשות מקומית, כשהוא מביא הליך מכוח תפקידו;

(5) מגיש בקשה למתן צו ירושה או בקשר אליו שהוא בן זוגו, ילדו, אביו או אמו של אדם שנפטר –

(א) עקב פעולות מלחמה אחרי יום ט"ז בכסלו תש"ח (29 בנובמבר 1947) או שהוא נפגע פגיעת איבה, כהגדרתה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970 (להלן – חוק נפגעי איבה), זולת אם מי שנפטר כאמור היה איש כוחות האויב כמשמעותם בסעיף 1(1) לחוק נפגעי איבה ופטירתו היתה עקב פעולה, שנעשתה בשליחותם או מטעמם או לקידום מטרותיהם של כוחות האויב כאמור;

(ב) בשירות צבאי כמשמעותו בסעיפים 1(א), 2(א), (ג) ו-14(ב) לחוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט-1949.

4. כל צד לבקשה זכאי לקבל עותק אחד מאושר מהחלטת בית הדין, בלא תשלום נוסף.

זכאות לקבלת עותק

4א. לא תשולם אגרה בעד בקשה לעיון בתיק בית הדין.

פטור מאגרה בעד בקשה לעיון בתיק בית הדין
תק' תשע"ב-2012

5. שולמה אגרה בבית הדין ולאחר מכן נמחקה הבקשה שבעדה שולמה האגרה והוגשה בקשה בענין אותו עזבון לרשם לעניני ירושה, יראו אותה כאגרה ששולמה בעד אותו ענין לרשם לעניני ירושה או לבית המשפט, אם הענין הועבר אליו לפי סעיף 67א לחוק.

דין אגרה ששולמה בבית הדין

6. בתקנות בתי הדין שלהלן יימחקו ההוראות האלה:

ביטול אגרות בעניני ירושה בתקנות בתי הדין

(א) בתקנות הדיינים (אגרות), תשי"ז-1957 –

(1) פרט 9 לתוספת הראשונה – יימחק;

(2) בפרט 2 לתוספת השניה, המספרים "9(1)(ג), 9(7)" – יימחקו.

(ב) בתקנות בתי הדין הדתיים הדרוזים (אגרות), תשל"ג-1973, בפרט 1 לתוספת, המילים "ירושות, עזבונות וצוואות" – יימחקו.

(ג) בתקנות בתי הדין השרעיים (אגרות), תשכ"ח-1968, בפרט 1 לתוספת, המילים "ירושות, עזבונות, צוואות" – יימחקו.

7. תחילתן של תקנות אלה בתוך שלושים ימים מיום פרסומן.

תחילה
הודעה תשע"ג-2012

תוספת

(תקנה 1(א))

בשקלים חדשים

הפעולה או השירות

1. בקשה למתן ירושה או צו קיום 494
 2. בקשה לתיקון או ביטול צו ירושה או צו קיום צוואה 494
 3. בקשה למינוי מנהל עזבון 494
 4. עשיית צוואה בפני חבר של בית דין דתי, כמשמעותו בסעיף 155 לחוק הירושה 231
 5. התנגדות לבקשת צו ירושה או צו קיום 494
 6. בקשה לתיקון טעות סופר בהחלטת בית הדין, שהוגשה בתוך 30 ימים מיום מתן ההחלטה פטורה
 7. (נמחק) 7
 8. העתק מאושר מכל מסמך שבתיק בית הדין, לכל עמוד 5.07
 9. כל בקשה אחרת שאינה מנויה בפריטים 1 עד 8 231
- כ' באדר תשנ"ט (8 במרס 1999)
צחי הנגבי
שר המשפטים

תק' תשע"ב-2011

**תקנות הירושה (בדיקת פרטה ודו"חות כספיים של מנהלי עזבונות),
תשמ"ט-1988***

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 87 ו-160 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965
(להלן – החוק), ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקין
תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –
הגדרות
 "פרטה" – פרטה של נכסי העזבון וחובותיו לפי סעיף 84 לחוק;
 "דו"ח" – דו"ח כספי של מנהל עזבון במסגרת הוראות סעיף 86 לחוק.
2. האפוסטרופוס הכללי רשאי להחליט בכל מקרה על אופן בדיקת הפרטה
 וכן על אופן הביקורת עליה לשם אימות תוכנה. בדיקת הפרטה
3. האפוסטרופוס הכללי רשאי להורות למנהל העזבון, אם ימצא זאת
 לנכון, להגיש לו את הדו"ח כשהוא מבוקר ומאושר בידי רואה חשבון או בידי
 מבקר שיקבע. ביקורת הדו"ח
4. (א) האפוסטרופוס הכללי פטור מבדיקת דו"ח בכל אחד מאלה:
 (1) בין היורשים אין חסוי, קטין או נעדר כהגדרתם בתקנה 296
 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984;
 (2) לדעת האפוסטרופוס הכללי אין שווים הכולל של נכסי
 העזבון מצדיק את ההוצאה הנדרשת לבדיקת הדו"ח;
 (3) מעיון ראשון בדו"ח נראה לאפוסטרופוס הכללי כי הוא נערך
 כראוי ובוקר כדבעי, וכי אין בו כדי להצביע על פעולות הטעונות
 בדיקה.
 (ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), רשאי האפוסטרופוס הכללי
 לבדוק גם דו"ח כאמור בה, אם ראה סיבה מיוחדת לעשות כן; החליט
 האפוסטרופוס הכללי על בדיקה כאמור, ינמק את החלטתו בכתב.
5. עם סיום הבדיקה, ירשום האפוסטרופוס הכללי את ממצאיו בחותם
 שיטביע על גבי הפרטה או הדו"ח שבדק, או בגליון נפרד לרישום הערות
 שיקבע לענין זה. רישום הממצאים
6. האפוסטרופוס הכללי רשאי לפנות לבית המשפט לשם קבלת הוראות
 בכל הנוגע לביצוע תקנות אלה. קבלת הוראות ודיווח
7. תחילתן של תקנות אלה ביום כ"ד בטבת תשמ"ט (1 בינואר 1989). תחילה

ט"ו באלול תשמ"ח (30 באוגוסט 1988) אברהם שריר
שר המשפטים

* פורסמו ק"ת תשמ"ט מס' 5136 מיום 25.9.1988 עמ' 40.

תקנות הירושה (דרכים להשקעת כספי עיזבון), תש"ס-2000*

- בתוקף סמכותי לפי סעיפים 85 ו-160 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965 (להלן – החוק), אני מתקין תקנות אלה:
- בתקנות אלה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
 - מנהל עיזבון ישקיע את כספי העיזבון שאינם דרושים לצורכי הנהלתו השוטפים, באחת מדרכים אלה:
 - בפיקדונות בנקאיים שקליים, נושאי ריבית או הפרשי הצמדה וריבית ובעיזבון שצפוי שניהולו יימשך יותר משנתיים ממועד ההשקעה עד לחלוקת הכספים ליורשים, ושהכספים לא יידרשו לניהול צורכי העיזבון השוטפים, לרבות תשלום חובות העיזבון – בתכניות חיסכון בנקאיות צמודות מדד, לפרקי זמן מוגדרים מראש, בהתחשב באמור בתקנה 3;
 - בניירות ערך שהוציאה המדינה או שהיא ערבה לפירעונם;
 - במסירתם לידי האפוטרופוס הכללי, לשם השקעה לפי הוראות סעיף 10(ג) ו-1(ד) לחוק האפוטרופוס הכללי, תשל"ח-1978;
 - דרך אחרת שאישר בית המשפט מראש.
 - דרכי ההשקעה לפי תקנה 2 ומשך תקופת ההשקעה, ייקבעו בהתחשב בצורכי ניהול העיזבון השוטפים, לרבות תשלום חובות העיזבון, ובמועד הצפוי של החלוקה ליורשים.
 - השקעת כספי עיזבון ששוויים עולה על 1,293,258 שקלים חדשים, טעונה הסכמת היורשים בכתב או אישור של בית המשפט; היה בין היורשים חסוי, קטין או נעדר – טעונה השקעת כספים ששוויים כאמור, בכל מקרה אישור של בית המשפט.
 - כספים שביום מינוי מנהל העיזבון היו מושקעים בדרך השקעה שלא לפי תקנות אלה, ואשר נקבעו בה מועדים מוגדרים מראש למשיכת הכספים או למימוש (להלן – מועדי יציאה), יוסיפו להיות מושקעים באותה דרך עד למועד היציאה הראשון וממועד זה ישקיע מנהל העיזבון את הכספים לפי תקנות אלה, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת.

* פורסמו ק"ת תש"ס מס' 6036 מיום 23.5.2000 עמ' 608.

תוקנו ק"ת תשע"א מס' 6963 מיום 9.1.2011 עמ' 488 – הודעה תשע"א-2011; תחילתה ביום 1.1.2011.

ק"ת תשע"ב מס' 7120 מיום 16.5.2012 עמ' 1163 – הודעה תשע"ב-2012; תחילתה ביום 1.1.2012.

ק"ת תשע"ג מס' 7210 מיום 15.1.2013 עמ' 606 – הודעה תשע"ג-2013; תחילתה ביום 1.1.2013.

6. (א) בקשה לבית המשפט לאישור דרך השקעה לפי תקנות 2(4), 4 ו-5, תוגש בכתב; המשיבים בבקשה יהיו האפוטרופוס הכללי וכל היורשים, ואולם רשאי בית המשפט, בנסיבות מיוחדות שיירשמו, לפטור מחובת המצאת הבקשה למשיב פלוני; צורפה הסכמתו של יורש לבקשה אין צורך להמציאה לו ולהזמינו לדיון, אלא אם כן הורה על כך בית המשפט.

הגשת בקשה לבית משפט

(ב) בבקשה יפורטו –

- (1) הסכום הכולל של כספי העיזבון, הסכום שמוצע להשקיעו ודרך ההשקעה המוצעת;
- (2) כלל נכסי העיזבון והכנסותיו הנוכחיות והצפויות, עד למועד החלוקה ליורשים;
- (3) התחייבויות והוצאות העיזבון הנוכחיות והצפויות, עד למועד החלוקה ליורשים.

(ג) לבקשה לאישור דרך השקעה של כספי עיזבון כאמור בתקנה 4, יצרף מנהל העיזבון חוות דעת של רואה חשבון או של יועץ השקעות, המנקת את דרך ההשקעה המוצעת.

7. בבוא בית המשפט לאשר בקשה לפי תקנה 4, רשאי הוא להורות על ניהול כספי העיזבון על ידי מנהל תיקי השקעות, כמשמעותו בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, תשנ"ה-1995.

ניהול על ידי מנהל תיקי השקעות

8. (א) הסכום הנקוב בתקנה 4 יעודכן ב-1 בינואר של כל שנה, בשיעור עליית המדד שפורסם בחודש דצמבר שקדם לו, לעומת המדד שפורסם בחודש דצמבר של השנה שקדמה לה.

הצמדה

(ב) סכום שהשתנה כאמור, יעוגל לשקל החדש השלם הקרוב, וסכום של מחצית השקל החדש יעוגל כלפי מעלה.

9. תקנות הירושה (דרכים להשקעת כספי עיזבון), תש"ס-1979 – בטלות.

ביטול

10. תחילתן של תקנות אלה תשעים ימים מיום פרסומן (להלן – יום התחילה).

תחילה

11. אישר בית המשפט דרך השקעה לפני יום התחילה, יראו את האישור כאילו ניתן לפי תקנות אלה.

הוראת מעבר

כ"ט בניסן תש"ס (4 במאי 2000) יוסף ביילין
שר המשפטים

חוק הצהרות מוות, תשל"ח-1978*

1. בחוק זה —
"נספה" — מי שעקבותיו נעלמו זה שנתיים, ויש יסוד להנחה שהוא מת עקב מאורעות מלחמה או מאורעות טבע או תאונה;
"נספה שנות השואה" — מי שמקום מגוריו האחרון היה באסיה, באירופה או באפריקה ובשנות 1939–1945 נעלמו עקבותיו בנסיבות הנוגעות יסוד לשער שמת עקב מאורעות מלחמה או עקב רדיפות גזעיות, דתיות, מדיניות או לאומיות;
"נעדר" — מי שאיננו נספה או נספה שנות השואה ועקבותיו נעלמו זה שבע שנים וכל המאמצים לגלות את עקבותיו לא הצליחו, ובנסיבות הענין יש יסוד להנחה שמת.
2. בית משפט לעניני משפחה רשאי, על פי בקשתו של מעונין או על פי בקשת היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו, להצהיר על מותו של נספה, נספה שנות השואה או נעדר אם נתקיימה בו אחת מאלה:
(1) מושבו האחרון או מקום מגוריו האחרון היה בארץ-ישראל;
(2) רכושו נמצא בישראל;
(3) עקבותיו נעלמו בארץ ישראל;
(4) מושבו או מקום מגוריו של המבקש הוא בישראל.
3. (א) בית המשפט יקבע את מותו של נספה או של נספה שנות השואה או של נעדר ואת יום המוות ושעתו על סמך כל ראיה שהובאה לפניו בדבר הנסיבות או הזמן שבהם אירע המוות.
(ב) לא ראה בית המשפט לקבוע כאמור בסעיף קטן (א), יקבע את המוות, יומו ושעתו —
(1) לגבי נספה — בתום שנתיים מיום שנעלמו עקבותיו;
(2) לגבי נספה שנות השואה — ביום שבו נעלמו עקבותיו;
(3) לגבי נעדר — בתום שבע שנים מהיום שבו נעלמו עקבותיו.

הצהרה על מוות
(תיקון מס' 1)
תשנ"א-1991
(תיקון מס' 2)
תשנ"ח-1998

זמן המוות

* פורסם ס"ח תשל"ח מס' 882 מיום 12.1.1978 עמ' 56 (ה"ח תשל"ח מס' 1155 עמ' 92).

תוקן ס"ח תשנ"א מס' 1356 מיום 29.5.1991 עמ' 156 (ה"ח תשנ"א מס' 2048 עמ' 187) — תיקון מס' 1.

ס"ח תשנ"ח מס' 1670 מיום 30.6.1998 עמ' 244 (ה"ח תשנ"ז מס' 2637 עמ' 452) — תיקון מס' 2 בסעיף 27 לחוק הירושה (תיקון מס' 7), תשנ"ח-1998; תחילתו ביום 1.9.1998.

(ג) היום שבו נעלמו עקבותיו של אדם הוא היום שבו היה הסימן הידוע האחרון על היותו בחיים.

(ד) באין כל ראיה בדבר שעת המוות, ייקבע שהמוות אירע ברגע האחרון של יום המוות המוצהר.

4. (א) בית המשפט יתקן הצהרת מוות, אם מי שזכאי היה לבקש את ההצהרה הביא לפניו ראיה שיום המוות או שעתו או פרט אחר מפרטי ההצהרה שונים מאלה שבהצהרה.

תיקון הצהרת מוות או ביטולה

(ב) בית המשפט יבטל הצהרת מוות לפי בקשת אדם שעל מותו הוצהר, או אם מי שזכאי היה לבקש את ההצהרה הביא לפני בית המשפט ראיה שהאדם שעל מותו הוצהר עודנו בחיים.

(ג) אין בתיקונה או בביטולה של הצהרת מוות כדי לגרוע מזכויות ברכוש או מזכויות אחרות שנרכשו בתמורה ובתום לב עקב ההצהרה לפני התיקון או הביטול.

5. בית המשפט, כשהוא דן בבקשה להצהרת מוות, לתיקונה או לביטולה, רשאי לסטות מדיני הראיות, אם הוא משוכנע שנסיבות הענין מצדיקות סטיה כזאת; החליט בית המשפט לסטות מדיני הראיות, ירשום את הטעמים שהניעוהו להחלטתו.

ראיות

6. (א) הצהרת מוות המשמשת ראיה מכוח חוק זה לא תפגע בדיני התרת נישואין.

הצהרת מוות לא תפגע בדיני נישואין

(ב) ניתנה הצהרת מוות, ימציא רשם בית המשפט העתק ההצהרה לבית הדין הדתי העליון המוסמך לגבי האדם שעל מותו הוצהר, או לגבי בן זוגו, כחומר בדיוני בית הדין הדתי בבקשת היתר נישואין.

7. (א) הצהרת מוות שניתנה כדין לפי האמנה בדבר הצהרה על מותם של נעדרים, ניו-יורק, 1950, תשמש ראיה לכאורה בדבר המוות ומועד המוות.

דין הצהרות חוץ

(ב) סעיף קטן (א) אינו גורע, לגבי הצהרות מוות אחרות, מהאמור בסעיף 11 לחוק אכיפת פסקי חוץ, תשי"ח-1958.

8. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה.

ביצוע ותקנות

(ב) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצוע חוק זה, ובכללן תקנות בענין סדרי דין, אגרות בית משפט וערעור.

9. חוק הצהרות מוות, תשי"ב-1952 — בטל.

ביטול

10. (א) חוק זה יחול על אדם שעקבותיו נעלמו לפני תחילתו.

הוראות מעבר

(ב) נקבעו, אגב דיון בהליכים לפי חוק הירושה, תשכ"ה-1965 לפני תחילתו של חוק זה עובדת מותו של אדם פלוני ומועד המוות, לא תבוטל ולא תשונה ההחלטה בהליכים אלה על יסוד הצהרת מוות שניתנה לגבי אותו אדם לפי סעיף 3(ב), אלא מטעמים מיוחדים שיפורשו בהחלטת הביטול או השינוי.

שמואל תמיר
שר המשפטים

מנחם בגין
ראש הממשלה

אפרים קציר
נשיא המדינה

פרק י

הקדשות

374.....	הנאמנות, תשל"ט-1979.....	חוק
381.....	הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי), תשס"ד-2004.....	תקנות
386.....	בתי דין אזרחיים ודתיים (שיפוט).....	פקודת
	איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), תשס"א-2001 [סעיפים 2, 4-5].....	צו
388.....		

חוק הנאמנות, תשל"ט-1979*

פרק א': הוראות כלליות

1. נאמנות היא זיקה לנכס שעל פיה חייב נאמן להחזיק או לפעול בו לטובת נהנה או למטרה אחרת. מהות הנאמנות
2. נאמנות נוצרת על פי חוק, על פי חוזה עם נאמן או על פי כתב הקדש. יצירה
3. (א) פירותיהם ותמוריהם של נכסי הנאמנות יהיו אף הם לנכסי הנאמנות. נכסי הנאמנות
(ב) אין לרדת לנכסי הנאמנות אלא בשל חובות המוטלים עליהם או הנובעים מפעולות הנאמנות.
- (ג) הנאמן חייב להחזיק את נכסי הנאמנות בנפרד מנכסים אחרים או בדרך המאפשרת להבחין ביניהם. רישום הערה
4. היה בנכסי הנאמנות נכס שפעולות בו טעונות רישום בפנקס המתנהל על-פי חוק, רשאי הנאמן להודיע על קיום הנאמנות לממונה על הפנקס, והממונה ירשום בו הערה מתאימה. כוחה של נאמנות כלפי צד שלישי
5. כוחה של נאמנות יפה כלפי כל מי שידע או שהיה עליו לדעת עליה, ומשנרשמה הערה לפי סעיף 4 – כלפי כל העולם. כספי הנאמנות
6. כספי הנאמנות שאינם דרושים לצרכיה השוטפים חייב הנאמן להחזיק או להשקיע כיעיל לשמירת הקרן ולעשיית פירות; שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות דרכים שבהן ניתן להשקיע כספי נאמנות, והנאמן אינו נושא באחריות אם השקיע אותם בהתאם לתקנות אלה. חשבונות ודיווח
7. (א) הנאמן חייב לנהל חשבונות בכל עניני הנאמנות.
(ב) הנאמן חייב לתת לנהנים דין וחשבון על עניני הנאמנות אחת לשנה ובגמר כהונתו, ולמסור להם ידיעות נוספות לפי דרישתם הסבירה.

* פורסם ס"ח תשל"ט מס' 941 מיום 3.8.1979 עמ' 128 (ה"ח תשל"ה מס' 1146 עמ' 23).

ת"ט ס"ח תש"ם מס' 944 מיום 1.11.1979 עמ' 3.

תוקן ס"ח תש"ם מס' 960 מיום 8.2.1980 עמ' 64 (ה"ח תש"ם מס' 1433 עמ' 103) – תיקון מס' 1; תחילתו ביום 3.2.1980.

ס"ח תש"ם מס' 983 מיום 12.8.1980 עמ' 218 (ה"ח תשל"ט מס' 1392 עמ' 127) – תיקון מס' 2 בסעיף 69 לחוק העמותות, תש"ם-1980; תחילתו ביום 1.4.1981.

ס"ח תשס"ז מס' 2098 מיום 21.6.2007 עמ' 349 (ה"ח הממשלה תשס"ב מס' 195 עמ' 1092) – תיקון מס' 3 בסעיף 9 לחוק החברות (תיקון מס' 6), תשס"ז-2007; ר' סעיף 11 לענין תחילה, תחולה והוראות מעבר.

8. (א) נאמן אינו זכאי לשכר בעד מילוי תפקידיו, זולת אם מילויים היה מעיסוקיו; אולם רשאי בית המשפט להקציב לו שכר, אם ראה שהדבר מתחייב מהיקף תפקידיו כנאמן.
- (ב) נאמן זכאי לשיפוי על הוצאות סבירות שהוציא ועל התחייבויות שהתחייב בהן באופן סביר עקב מילוי תפקידיו.
- (ג) נאמן רשאי להחזיר לעצמו את שכרו והוצאותיו מנכסי הנאמנות, והוא רשאי לעכבם בידו כערובה לסילוק המגיע לו לפי סעיף זה.
- (ד) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות לענין שכר, גמול והחזר הוצאות שישולמו לפי סעיף זה לנאמן של הקדש ציבורי כהגדרתו בסעיף 26, לרבות הגבלות לענין תשלומים כאמור; הוראות כאמור בסעיף קטן זה יכול שייקבעו לסוגי הקדש ציבורי.
9. (א) בנאמנות שיש בה יותר מנאמן אחד –
- (1) יפעלו הנאמנים ביחד; היו דעותיהם חלוקות, יפעלו לפי הוראות בית המשפט;
- (2) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מהם לפעול על דעת עצמו;
- (3) הם אחראים לפעולותיהם יחד ולחוד, פרט לנאמן שהתנגד לפעולה או לא ידע עליה;
- (4) נתפנה מקומו של אחד מהם או שחדל לפעול, או שהוכרז פסול דין או פושט רגל, על הנותרים או הנותר לעשות מיד למילוי מקומו לפי סעיף 21 ולהמשיך במילוי תפקידיהם ככל שהדבר אינו סובל דיחוי.
- (ב) פעולה של אחד הנאמנים שנעשתה בתמורה כלפי אדם שפעל בתום לב תהא בת-תוקף אף אם היתה סותרת הוראת סעיף קטן (א)(1).
10. (א) נאמן חייב לשמור על נכסי הנאמנות, לנהלם ולפתחם ולפעול להשגת מטרות הנאמנות, ומוסמך הוא לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו.
- (ב) במילוי תפקידיו חייב הנאמן לנהוג באמונה ובשקידה כפי שאדם סביר היה נוהג באותן נסיבות.
- (ג) נאמן של כמה נאמנויות לא יפעל בפעולה שביניהן.
- (ד) נאמן אינו רשאי לאצול מתפקידיו לזולתו; אין בכך כדי למנוע העסקת אדם כדרוש למטרות הנאמנות.
11. הוראות סעיפים 3(א) ו-1(ג), 6, 7, 8, 9(א), 10(א), (ג) ו-1(ד) ו-13(1) יחולו בכפוף לתנאי הנאמנות.
12. (א) נאמן אחראי לנזק שנגרם לנכסי הנאמנות או לנהנים עקב הפרת חובתו כנאמן; על אחריותו לאבדנם ולנזקם של נכסי הנאמנות המוחזקים בידו יחולו הוראות חוק השומרים, תשכ"ז-1967; לענין זה יראו את הנאמן כשומר ואת הנהנים כבעלי הנכסים.
- (ב) בית המשפט רשאי לפטור נאמן מאחריותו, כולה או מקצתה, אם פעל בתום לב ונתכוון למילוי תפקידיו.

שכר והוצאות

(תיקון מס' 3) תשס"ז-2007

נאמנים אחדים

חובות וסמכויות

כפיפות לתנאי הנאמנות

אחריות

ת"ט תש"ס-1979

(ג) נאמן רשאי לבקש מבית המשפט הוראות, והוא אינו נושא באחריות אם פעל בתום לב לפי הוראות בית המשפט או באישורו.

13. (א) נאמן לא ירכוש לעצמו או לקרובו נכס מנכסי הנאמנות או כל זכות בו, לא יפיק לעצמו או לקרובו טובת הנאה אחרת מנכסי הנאמנות או מפעולותיה, ולא יעשה דבר שיש בו סתירה בין טובת הנאמנות לבין טובתו שלו או של קרובו.

(ב) "קרוב" של נאמן, לענין סעיף זה –

(1) בן זוגו;

(2) הורה, הורה-הורה, צאצא, אח או אחות של הנאמן או של בן זוגו;

(3) בן זוג של אחד המנויים בפסקה (2);

(4) שותף של נאמן או של אחד המנויים בפסקאות (1) עד (3);

(5) תאגיד שבהונו, ברווחיו או בשליטתו יש לנאמן או למנויים בפסקאות (1) עד (3) חלק העולה על 5%.

(ג) בית המשפט רשאי לאשר מראש פעולה מן המנויות בסעיף קטן (א) אם ראה שהיא לטובת הנאמנות.

(ד) הוראות סעיף קטן (א) אינן באות לגרוע ממה שמגיע לנאמן או לקרובו מכוח היותם נהנים.

(ה) פעולה מן המנויות בסעיף זה שנעשתה בלי אישור בית המשפט – בטלה, זולת אם נעשתה בתמורה כלפי אדם שאינו בין המנויים בסעיף קטן (ב)(1) ו-(2) ושפעל בתום לב.

14. פעולה שנעשתה בהפרת חובת הנאמנות והצד השלישי ידע או היה עליו לדעת על ההפרה, או שנעשתה ללא תמורה, רשאי בית המשפט לבטלה ועל הצד השלישי יחולו אחריות וחובות כשל נאמן; ידיעה על קיום הנאמנות, אין בה בלבד משום ידיעה על הפרת חובת הנאמנות.

15. ריווח שהפיק נאמן שלא כדין עקב הנאמנות, דינו כחלק מנכסי הנאמנות.

16. נתבטלה נאמנות, רשאי בית המשפט לקבוע מה ייעשה בנכסיה, והוא יורה על העברתם למטרות חינוך, תרבות, דת, מדע, אמנות, סעד, בריאות או ספורט, הכל לפי תנאי הנאמנות ולפי אומד דעתו של יוצרה.

פרק ב': נאמנות על פי כתב הקדש

17. (א) הקדשת נכסים לטובת נהנה או למטרה אחרת (להלן – הקדש) טעונה מסמך בכתב (בחוק זה – כתב הקדש) שבו מביע יוצר ההקדש את כוונתו ליצור הקדש וקובע מטרותיו, נכסיו ותנאיו, והמסמך הוא אחד מאלה:

(1) כתב חתום בידי יוצר ההקדש בפני נוטריון;

(2) צוואה של יוצר ההקדש, למעט צוואה בעל-פה;

(3) הוראת תשלום לענין סעיף 147 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965.

איסור טובת הנאה

ביטול פעולות
ת"ט תש"ס-1979

דין ריווח אסור

נכסי נאמנות שנתבטלה

יצירה ותחילה של
הקדש

- (ב) תחילתו של הקדש היא עם העברת השליטה בנכסי ההקדש ליד הנאמן.
- (ג) נמצאו נכסים המשמשים הקדש, אלא שאין על כך כתב הקדש, רשאי בית המשפט להצהיר על קיום הקדש ולהגדיר מטרותיו, נכסיו, תנאיו ותחילתו.
18. (א) יוצר ההקדש וצד שלישי רשאים בכל עת להוסיף נכסים לנכסי ההקדש.
- (ב) אחרי תחילת ההקדש אין יוצרו רשאי לשנות את תנאיו, לגרוע מנכסיו או לבטלו, אלא אם שמר לעצמו זכות לכך בכתב ההקדש או שבאו על כך הסכמת הנהנים או אישור בית המשפט.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכותו של היוצר לחזור בו מיצירת ההקדש לפני תחילתו, מדיני ביטול צוואה או מדיני ביטול או שינוי של הוראה לענין סעיף 147 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965.
19. (א) בית המשפט רשאי בכל עת לתת לנאמן הוראות בכל הנוגע למילוי תפקידיו וכל הוראה אחרת שתיראה לו לניהול היעיל של ההקדש.
- (ב) בית המשפט רשאי, אף בסטיה מכתב ההקדש, להתיר לנאמן את השימוש בנכסי ההקדש לסיפוק הצרכים החיוניים של נהנה או של התלויים בו.
20. זכותו של נהנה על פי הקדש אינה ניתנת להמחאה, לשעבוד או לעיקול, זולת אם הותרו בכתב ההקדש או שבית המשפט התירם לסיפוק של מזונות או של מסים המגיעים מן הנהנה או – בנסיבות מיוחדות – לסיפוק חובות אחרים המגיעים ממנו.
21. (א) נאמן של הקדש יתמנה בכתב ההקדש או על פיו.
- (ב) באין מינוי כאמור, וכשנבצר מנאמן למלא תפקידיו או שלא התחיל או חדל למלאם, רשאי בית המשפט למנות נאמן לתקופה ובתנאים שייראו לו.
- (ג) לא יתמנה אדם נאמן של הקדש אלא בהסכמתו.
- (ד) קטין, פסול דין, פושט רגל ותאגיד שניתן עליו צו פירוק אינם כשרים להיות נאמן של הקדש.
- (ה) נהנה של הקדש אינו כשר להיות נאמן שלו, זולת אם הותר הדבר בכתב ההקדש.
22. (א) נאמן של הקדש רשאי להתפטר בהודעה בכתב למי שרשאי למנות נאמן לאותו הקדש, וכשישנם נאמנים אחדים – לנאמנים האחרים.
- (ב) נאמן שנתמנה בידי בית המשפט או שהיה נאמן יחיד, התפטרותו אינה תופסת אלא אם בא עליה אישור בית המשפט ומן היום שנקבע לכך באישור.
- (ג) בית המשפט רשאי לפטר נאמן אם לא מילא תפקידיו כראוי או שראה בית המשפט סיבה אחרת לפיטוריו.
23. (א) בית המשפט רשאי לשנות או לבטל הוראה מהוראות כתב ההקדש, אם מטעמים שיוצר ההקדש הביא לפניו ואם משום שראה כי חל שינוי

שינוי וביטול של הקדש

הוראות בית-המשפט

זכויות הנהנים

מינוי נאמן

פקיעת כהונתו של נאמן

שינוי וביטול על פי בית המשפט

של ממש בנסיבות המצדיק לעשות כן ושהדבר תואם את אומד דעתו של יוצר ההקדש.

(ב) בית המשפט רשאי לבטל הקדש אם ראה שמטרותיו הושגו או שאינן ניתנות להגשמה.

24. הקדש שאין לו נאמן, או שהנאמן לא התחיל או חדל לפעול או שנבצר ממנו למלא תפקידיו, רשאי הנאמן הציבורי לנקוט אמצעים הנראים לו לשמירת נכסי ההקדש ולשמירת זכויות הנהנים, כל עוד לא נתמנה נאמן לפי סעיף 21.

פרק ג': הקדש ציבורי

25. שר המשפטים ימנה עובד המדינה, הכשיר לכהן כשופט של בית משפט שלום, להיות רשם ההקדשות (להלן – הרשם); הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

26. (א) נאמן של נאמנות שמטרתה או אחת ממטרותיה היא קידומו של ענין ציבורי (להלן – הקדש ציבורי) חייב, תוך שלושה חדשים מן היום שהיה לנאמן, להודיע לרשם על קיום ההקדש הציבורי ועל הפרטים המנויים להלן, זולת אם ניתנה עליהם הודעה לפני כן, והוא חייב להודיע לרשם על כל שינוי בפרטים אלה תוך שלושה חדשים מיום השינוי; להודעה על קיום הקדש ציבורי יש לצרף העתק מכתב ההקדש.

(ב) ואלה הפרטים:

(1) שמו ומענו של יוצר ההקדש;

(2) מועד תחילת ההקדש;

(3) מטרותיו;

(4) נכסיו;

(5) שמו ומענו של כל נאמן;

(6) פרטים אחרים שקבע שר המשפטים.

(ג) הרשם ינהל פנקס ההקדשות הציבוריים וירשום בו את הפרטים האמורים; הפנקס יהיה פתוח לעיון לכל; הרשם יפרסם ברשומות הודעה על רישום ההקדש.

27. שר המשפטים רשאי לקבוע, בתקנות לפי סעיף 6, דרכי השקעה שיהיו חובה על נאמן של הקדש ציבורי.

28. על נאמן של הקדש ציבורי לא יחול סעיף 21(ה).

29. (א) נאמן של הקדש ציבורי חייב להגיש לרשם דין וחשבון על עניני ההקדש במועד ובדרך שקבע שר המשפטים; הדין וחשבון יכיל את הפרטים שקבע השר, אם דרך כלל ואם לסוגים של הקדשות ציבוריים.

(ב) הנאמן חייב למסור לרשם, לפי דרישתו, מידע והעתקי מסמכים בכל הנוגע לעניני ההקדש.

(ג) סעיף 7(ב) לא יחול על הקדש ציבורי.

30. (א) קיים יסוד סביר לחשש שלגבי הקדש ציבורי לא קיימה הוראה מהוראות חוק זה או מהוראות כתב ההקדש, או שפרטים או מסמכים שנמסרו

אמצעי שמירה

מינוי רשם
(תיקון מס' 3)
תשס"ז-2007

רישום

חובת השקעה

נאמן שהוא נהנה

חובת דיווח ומתן מידע

חקירה
(תיקון מס' 3)
תשס"ז-2007

- לרשם אינם מלאים או אינם נכונים, רשאי הרשם, מיזמתו או לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, לחקור בענינו של אותו הקדש ציבורי, ויהיו לו לענין זה הסמכויות לפי סעיפים 9 עד 11 ו-27(ב) לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968.
- (ב) לצורך ביצוע חקירה כאמור בסעיף קטן (א) רשאי הרשם למנות חוקר; מונה חוקר כאמור יהיו נתונות לו סמכויות החקירה כאמור בסעיף קטן (א), בכפוף לתנאי המינוי; החוקר ימסור לרשם דין וחשבון.
- (ג) מונה חוקר כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי הרשם להטיל את הוצאות החקירה, כולן או חלקן, על ההקדש הציבורי, על נאמנים בו, או על אדם שפנה לרשם בבקשה לפתוח בחקירה, ורשאי הוא לדרוש ממבקש החקירה ערובה להוצאותיה.
31. נאמן של הקדש ציבורי שהפר חובה המוטלת עליו לפי סעיפים 26 או 27, דינו – מאסר שנה או קנס 50,000 לירות, ואם עשה כן בכוונת מרמה – מאסר שנתיים.
- פרק ד': (בוטל)**
32. (בוטל).
33. (בוטל).
34. (בוטל).
35. (בוטל).
- פרק ה': שונות**
36. (א) שר המשפטים ימנה נאמן ציבורי; הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.
- (ב) הנאמן הציבורי יכול לשמש נאמן של נאמנויות, ומקום שבית המשפט ממנה נאמן, רשאי הוא למנות את הנאמן הציבורי כנאמן יחיד גם בנאמנות שלפי תנאיה יש בה יותר מנאמן אחד.
37. בית המשפט המוסמך לפי חוק זה – למעט הליכים לפי סעיף 31 – הוא בית המשפט המחוזי.
38. החלטות בית המשפט לפי סעיפים 8(א), 9(א), 13(ג), 20, 21 ו-22 אינן ניתנות לערעור אלא ברשות לפי סעיף 19(ב) לחוק בתי-המשפט, תשי"ז-1957.
39. בכל ענין לפי חוק זה רשאי לפנות לבית המשפט כל נאמן, נהנה, יוצר הנאמנות או אדם אחר שמעונין בדבר; וכן רשאי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו לפתוח בכל הליך לפי חוק זה, לרבות ערעור, ולהתייצב ולטעון בהליך כזה, בכל הנוגע לנאמנות ובכל דבר אחר שהוא סבור שיש בו ענין לציבור.
40. נהנה שמחמת גילו, מצב בריאותו או ליקוי רוחני או גופני אינו יכול לעמוד על זכויותיו, רשאי הנאמן הציבורי לייצגו כלפי הנאמן.
41. (א) לגבי הקדש דתי שנוסד בפני בית דין דתי על פי הדין הדתי רשאי בית הדין הדתי להורות שהוראות חוק זה בענין יצירת הקדש ובענין ניהולו הפנימי לא יחולו עליו.

(ב) שר המשפטים רשאי להורות, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, כי הוראות חוק זה, כולן או מקצתן, לא יחולו על הקדש שיצרו או נטלו חלק ביצירתו הנהלת ההסתדרות הציונית העולמית או הנהלת הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, כמשמעותן בחוק מעמדה של ההסתדרות הציונית העולמית ושל הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, תשי"ג-1952, לרבות קרן קיימת לישראל וקרן היסוד – המגבית המאוחדת לישראל.

42. הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.

43. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

(ב) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע סכומי אגרת רישום, אגרה שנתית, וכן אגרות ותשלומים אחרים שיש לשלמם בשל פעולות ושירותים שנותן הרשם לפי חוק זה ורשאי הוא לפטור מתשלום אגרה או לקבוע סכומי אגרות ותשלומים שונים, לסוגי הקדש ציבורי, לפי אמות מידה שיקבע.

44. (א) הקדש שהיה קיים ערב תחילתו של חוק זה לפי פקודת ההקדשות לצרכי צדקה יראהו כהקדש ציבורי ויחולו עליו הוראות חוק זה מתחילת חוק זה; התאגדו נאמניו של הקדש כזה לפי סעיף 36 לאותה פקודה, ימשיכו להיות תאגיד כאמור שם.

(ב) מי שכינה ערב תחילת חוק זה כמפקח על ההקדשות, יראהו כאילו נתמנה רשם לפי חוק זה, ופנקס ההקדשות ופנקס החברות לתועלת הציבור שהתנהלו ערב תחילת חוק זה יראום כמתנהלים לפי חוק זה.

45. בטלות –

(1) פקודת ההקדשות לצרכי צדקה;

(2) פקודת עניני צדקה (הנאמן הציבורי).

46. תחילתו של חוק זה תהיה ששה חדשים לאחר פרסומו ברשומות, למעט סעיף 35 שתחילתו תהיה ביום כ"ט בשבט תשמ"א (3 בפברואר 1981).

מנחם בגין
ראש הממשלה

שמואל תמיר
שר המשפטים

יצחק נבון
נשיא המדינה

סייג לתחולה
ביצוע ותקנות
(תיקון מס' 3)
תשס"ז-2007
(תיקון מס' 3)
תשס"ז-2007

הוראות מעבר

ביטולים

תחילה
(תיקון מס' 1)
תש"ס-1980

תקנות הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי), תשס"ד-2004*

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 6, 27, 29 (א) ו-43 לחוק הנאמנות, התשל"ט-1979 (להלן – החוק), ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לפי סעיף 21א לחוק-יסוד: הכנסת, סעיף 2 (ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 וסעיף 108 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, אני מתקין תקנות אלה:

פרק א': הגדרות

1. בתקנות אלה –
- הגדרות
- “דירוג” – דירוג חוב בישראל, שקבעה חברה מדרגת, שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר;
- “דרך השקעה” – לרבות תקופת ההשקעה;
- “המדד” – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
- “הקדש ציבורי” – כמשמעותו בסעיף 26 (א) לחוק;
- “ועדת השקעות” – כמשמעותה בפרק ג’;
- “יועץ השקעות” ו“מנהל תיקים” – כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995;
- “מוסד להשכלה גבוהה” – מוסד שהוא אחד מאלה:
- (1) מוסד מוכר כמשמעותו בסעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958 (להלן – חוק המועצה להשכלה גבוהה);
- (2) מוסד שקיבל תעודת היתר או אישור לפי סעיף 21א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (3) מוסד שהתואר שהוא מעניק הוכר לפי סעיף 28א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- “מטבע חוץ” – כהגדרתו בחוק הפיקוח על המטבע, התשל"ח-1978;
- “מנפיק” – תאגיד שהנפיק ניירות ערך, למעט מדינת ישראל;
- “נאמן” – נאמן של הקדש ציבורי;
- “נייר ערך” – כהגדרתו בחוק החברות, התשנ"ט-1999;
- “קרוב” או “קשרי משפחה” – בן זוג, הורה, צאצאי הורה, הורי הורה, צאצא, וצאצאי בן הזוג ובן זוגו של כל אחד מהם;
- “קרנות נאמנות” – קרנות להשקעות משותפות בנאמנות כמשמעותן בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994;
- “תקנות קופות גמל” – תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964.

פרק ב': דרכי השקעה

* פורסמו ק"ת תשס"ד מס' 6299 מיום 24.3.2004 עמ' 318.

2. (א) נאמן ישקיע את כספי ההקדש הציבורי, שאינם דרושים לצרכיו השוטפים של ההקדש הציבורי (להלן – כספים עודפים), בנפרד מנכסים או השקעות שאינם של ההקדש הציבורי.
- (ב) קבע יוצר של הקדש ציבורי בכתב ההקדש או בחוזה עם הנאמן דרך השקעה לכספים העודפים יפעל הנאמן לפיה, בכפוף להוראות כל דין.
- (ג) לא נקבעה דרך השקעה כאמור בתקנת משנה (ב), ינהג הנאמן כמפורט בפסקה (1) או (2) לפי בחירתו –
- (1) ישקיע את הכספים העודפים בישראל בעצמו, בעזרת מנהל תיקים או יועץ השקעות או באמצעותם, באחד או יותר מאלה:
- (א) איגרות חוב שהנפיקה המדינה או שהיא ערבה לפירעונם;
- (ב) פיקדונות בנקאיים בשקלים חדשים צמודי מדד ונושאי ריבית או נושאי ריבית בלבד;
- (ג) תכניות חיסכון בנקאיות בשקלים חדשים צמודות מדד ונושאות ריבית;
- (ד) פיקדונות בנקאיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים למטבע חוץ;
- (ה) תכניות חיסכון בנקאיות צמודות מטבע חוץ;
- (ו) איגרות חוב סחירות, כהגדרתן בתקנה 41 א לתקנות קופות גמל, שאינן להמרה, אם ההשקעה מדורגת בדירוג A-2 או לפחות A-2;
- (ז) קרנות נאמנות, שכל נכסיהן מושקעים באחת או יותר מן הדרכים המפורטות בפסקאות משנה (א) או (ו);
- (2) ימנה ועדת השקעות בכפוף לאמור בפרק ג' ולתנאים האמורים בו; מונתה ועדת השקעות, ישקיע הנאמן את הכספים העודפים באמצעותה ועל פי בחירתה.
- (ד) לבקשת הנאמן רשאי בית המשפט לאשר מראש להשקיע את הכספים העודפים שלא באחת הדרכים האמורות בתקנת משנה (ב) או (ג).
- (ה) דרך ההשקעה תיבחר לפי צורכי הנהנים וטובתם, מטרת ההקדש הציבורי, בהתחשב בשינויים שיחולו מזמן לזמן, ובכפוף לתנאי ההקדש הציבורי; ואולם, לענין סעיף 31 לחוק, לא יראו בהפרת הוראות תקנת משנה זו כהפרת חובת הנאמן, אם פעל בתום לב ובהתאם לשאר הוראות תקנה זו.
- (ו) הנאמן לא ישקיע בניירות ערך של מנפיק אחד בשיעור של יותר מ-20% מהשווי הכספי של הכספים העודפים (להלן – השווי הכספי); עלה השווי הכספי על הסכומים המפורטים להלן, יקבע הנאמן כי ההשקעה בתאגיד אחד, בפיקדונות, בתכניות חיסכון וכן בניירות ערך שהנפיק התאגיד, לא תעלה על השיעורים הנקובים לצדם:
- (1) מיליון שקלים חדשים – 50% מהשווי הכספי;
- (2) עשרה מיליון שקלים חדשים – 25% מהשווי הכספי.

פרק ג': ועדת השקעות

מינוי ועדת השקעות

3. (א) החליט הנאמן להשקיע את הכספים העודפים כאמור בתקנה 2(ג) או נקבע בכתב ההקדש או בחוזה עם הנאמן, כי תמונה ועדת השקעות, ימנה הנאמן ועדת השקעות, לפי הוראות פרק זה.

(ב) בועדת ההשקעות יכהנו מספר אי זוגי של חברים שלא יפחת משלושה ולא יעלה על שבעה.

(ג) חברי ועדת ההשקעות יהיו בעלי מומחיות שעסקו בתחום מומחיותם במשך שנתיים לפחות לפני מינויים לועדת ההשקעות; לענין זה, "בעל מומחיות" – כל אחד מאלה:

(1) בעל תואר אקדמי בכלכלה, בחשבונאות או במינהל עסקים ממוסד להשכלה גבוהה, או בעל תואר אקדמי כאמור ממוסד אקדמי מחוץ לישראל שהוא גם בעל רישיון יועץ השקעות או מנהל תיקים;

(2) בעל רישיון ראיית חשבון בישראל;

(3) בעל רישיון יועץ השקעות או מנהל תיקים.

(ד) הנאמן יכול שיהיה חבר ועדת ההשקעות; נאמן המכהן כחבר כאמור, פטור מהוראות תקנת משנה (ג), ובלבד שברוב חברי ועדת ההשקעות מתקיימות ההוראות כאמור.

כשירות חברי ועדת ההשקעות

4. (א) לא יכהן כחבר ועדת ההשקעות ולא ימנה הנאמן אלא יחיד שנתקיימו בו כל אלה:

(1) אין לו, לקרובו, לשותפו, למעבידו או לתאגיד שהוא בעל שליטה בו במועד המינוי, במהלך הכהונה, או בשנתיים שקדמו למועד המינוי, זיקה לנאמן; לענין זה, "זיקה" – שליטה, הפקת הנאה, יחסי עבודה, קשרי משפחה, קשרים עסקיים או מקצועיים דרך כלל;

(2) אין תפקידו או עיסוקיו האחרים יוצרים או עלולים ליצור ניגוד ענינים עם תפקידו כחבר בועדת ההשקעות ואין בהם כדי לפגוע ביכולתו לכהן כחבר בועדת ההשקעות;

(3) הוא לא הורשע בעבירה מהעבירות המפורטות להלן, אלא אם כן חלפו 5 שנים מיום מתן פסק הדין שבו הורשע או מהיום שבו סיים לרצות את עונשו, לפי המאוחר;

ואלה העבירות:

(א) עבירה לפי סעיפים 290 עד 297, 392, 415, 418 עד 420 ו-422 עד 428 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ולפי סעיפים 52ג, 52ד, 53(א) ו-54 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968;

(ב) בבית משפט מחוץ לישראל – בעבירות של שוחד, מרמה, עבירות מנהל בתאגיד, או עבירות של ניצול מידע פנים;

(4) הוא אינו פסול דין, מי שמונה לו אפוטרופוס, או מי שהוכרז כפושט רגל;

(ב) נאמן יכול לכהן כחבר בועדת ההשקעות גם אם אינו יחיד ואזי לא יחולו עליו הוראות תקנת משנה (א)(1) ו-(2), ובלבד שתפקידיו האחרים קשורים לכהונתו כנאמן.

5. (א) ועדת ההשקעות תבחר את דרכי ההשקעה של הכספים העודפים (בתקנה זו – תיק השקעות); בבחירתם יפעלו חברי ועדת ההשקעות כאילו היו הם הנאמנים של ההקדש הציבורי.

הגבלות על דרכי
ההשקעה

(ב) בלי לגרוע מן האמור בתקנת משנה (א), ועדת ההשקעות –

(1) תקפיד על פיזור הולם בין הנכסים בתיק ההשקעות בכפוף לאמור בפסקאות (2) ו-(4);

(2) תקבע כי ההשקעה בתאגיד אחד, בפיקדונות, בתכניות חיסכון וכן בניירות ערך שהנפיק התאגיד, לא תעלה על 20% מן השווי הכספי של תיק ההשקעות;

(3) לא תבחר דרכי השקעה שיביאו לשליטה של ההקדש הציבורי או נאמני ההקדש הציבורי בתאגיד מסוים או להפיכתם בעלי ענין בו;

(4) נוסף על השקעה כמפורט בתקנה 2(ג)(1), רשאית ועדת ההשקעות לבחור השקעה בניירות ערך, במגבלות המפורטות להלן:

(א) השקעה באיגרות חוב סחירות שאינן להמרה מדורגות בדירוג BBB- או A-3 לפחות;

(ב) השקעה במניות סחירות, באיגרות חוב סחירות בדירוג נמוך מהאמור בפסקת משנה (א) או בכתבי אופציה, ובלבד שההשקעה הכוללת בהם לא תעלה על 20% מן השווי הכספי של תיק ההשקעות וההשקעה בכתבי אופציה לא תעלה על 10% מן השווי כאמור;

(ג) השקעה בקרנות נאמנות שדרכי ההשקעה שלהן אינן חורגות מן האמור בתקנות אלה.

(ג) בתקנה זו –

”כתב אופציה” – נייר ערך המקנה לבעליו זכות לרכוש מניות או איגרות חוב סחירות שהוציא מנפיק תמורת תוספת מימוש במחיר או בתנאים הקבועים בנייר הערך;

”שליטה” ו”בעל ענין” – כמשמעותם בחוק ניירות ערך, התשכ”ח-1968. ועדת ההשקעות תפעל על פי נהלים אלה:

6. נהלי ועדת השקעות

(1) ישיבותיה יתקיימו אחת לחודש לפחות, אלא אם כן התיר הנאמן כינוסה אחת לתקופה ארוכה יותר, שלא תארך יותר מחצי שנה;

(2) בישיבות ייערך פרוטוקול;

(3) העתקי הפרוטוקולים יועברו לנאמן ויצורפו לדין וחשבון המוגש לרשם ההקדשות לפי סעיף 29 לחוק (להלן – הדוח השנתי);

(4) ועדת ההשקעות תעביר לנאמן מדי שנה דין וחשבון על פעולותיה; הדין וחשבון יצורף לדוח השנתי;

(5) החלטות ועדת ההשקעות יתקבלו ברוב קולות החברים הנוכחים.

פרק ד': שונות

כספים שהיו מושקעים לפני המינוי

7. (א) כספים שהיו מושקעים לפני מינוי הנאמן להקדש הציבורי או לפני תחילת ההקדש הציבורי, כאמור בסעיף 17(ב) לחוק או בחוזה עם הנאמן (להלן – התקופה המוקדמת), בדרך השקעה שלא לפי תקנות אלה, ושנקבעו בה מועדים מוגדרים מראש למשיכת הכספים או למימוש (להלן – מועדי יציאה), יוסיפו להיות מושקעים באותה דרך עד למועד היציאה הראשון וממועד זה ישקיע הנאמן את הכספים העודפים על פי תקנות אלה.

(ב) לא היו לדרך ההשקעה בתקופה המוקדמת מועדי יציאה, יוסיפו הכספים להיות מושקעים באותה דרך עד שנה מתום התקופה המוקדמת, ובתום השנה ישקיע הנאמן את הכספים העודפים על פי תקנות אלה.

(ג) על אף האמור בתקנות משנה (א) או (ב) יכול הנאמן לפעול שלא כאמור בהן אם אישר לו בית המשפט דרך השקעה אחרת.

בקשה לאישור דרך השקעה

8. פנה הנאמן לבית המשפט לאישור דרך השקעה כאמור בתקנה 2(ד) או 7(ג), יפרט בבקשתו, שהמשיב לה היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, פרטים אלה:

- (1) הסכום הכולל של כספי ההקדש הציבורי, הסכום שמוצע להשקיעו ודרך ההשקעה המוצעת;
- (2) כלל נכסי ההקדש הציבורי והכנסותיו הצפויות בשנים הבאות;
- (3) התחייבויות והוצאות ההקדש הציבורי הנוכחיות והצפויות לשנים הבאות;
- (4) פרטים על ההקדש הציבורי על פי הרשימה המנויה בסעיף 26(ב) לחוק;
- (5) כל מידע נוסף הדרוש להכרעה בבקשה.

החזר הוצאות או שכר

9. (א) נאמן של הקדש ציבורי אשר פעל לצורך השקעת הכספים העודפים באמצעות או בעזרת אחר, לרבות מנהל תיקים, יועץ השקעות או ועדת השקעות, לא ישלם דמי ניהול, הוצאות או שכר מתוך נכסי ההקדש הציבורי בשיעור הגבוה מ-0.5% לשנה מסך כל הכספים העודפים שעמדו להשקעה באותה שנה.

(ב) קיבל הנאמן שכר הגבוה מהסכום האמור בתקנת משנה (א), ייכלל הסכום האמור בשכרו של הנאמן ולא ייזקף על חשבון הוצאות ההקדש הציבורי.

תיקון תקנות ההקדשות תחילה

10. תקנה 5 לתקנות ההקדשות לצורכי צדקה, התשל"ד-1974 – בטלה.

הוראת מעבר

11. תחילתן של תקנות אלה תשעים ימים מיום פרסומן.

12. כספים עודפים שהיו מושקעים לפני תחילתן של תקנות אלה בדרך השקעה שלא לפי תקנות אלה יחולו לגביהם הוראות תקנה 7, בשינויים המחויבים.

י"א באדר התשס"ד (8 במרס 2004)

יוסף (טומי) לפיד

שר המשפטים

פקודת בתי דין אזרחיים ודתיים (שיפוט)*

חא"י, פרק י"ח

מס' 3 לש' 1925

פקודה המגדירה ביתר דיוק את שיפוטם של בתי הדין האזרחיים והדתיים בשאלות וקף ובעניני בקשות לקבלת "דייה"

1. השם הקצר
הפיכת וקפים בלתי מושלמים שנעשו בפני בית הדין המושלמי הדתי להקדשות לצרכי צדקה
2. וקף לא מושלמי שנעשה בפני בית דין מושלמי דתי לפני התפרסם דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922, יוכל המקדיש של אותו וקף או, אם מת המקדיש, האפוטרופוס על הוקף, או, אם יש יותר מאפוטרופוס אחד, רוב האפוטרופסים של הוקף שנתמנו עפ"י שטר הוקף או שנתמנו ע"י בית הדין לפני יום תחילתה של פקודה זו, לפנות לבית המשפט האזרחי, תוך שמונה עשר חודש מהתאריך דלעיל, בבקשה לתת צו להמיר את הוקף ולעשותו הקדש לצרכי צדקה עפ"י הוראות פקודת ההקדשות לצרכי צדקה; ומשהוגשה הבקשה יוכל בית המשפט להצהיר שהרכוש יחזק בתורת הקדש עפ"י הוראות הפקודה דלעיל כאילו נוצר ההקדש עפ"י הוראותיה של אותה פקודה.
3. אם לא הוגשה בקשה כזאת או אם הוגשה ולא נתקבלה ע"י בית המשפט האזרחי —
(א) יוגש לפני בית המשפט האזרחי משפט או הליך אחר בדבר יסודו או תקפו של וקף כזה מלבד אם יסכימו כל הצדדים הנוגעים בדבר להביא את השאלה שהם נחלקים בה לפני בית המשפט המושלמי הדתי: הצדדים במשפט או בהליך אחר בבית משפט אזרחי יוכלו להשיג, עפ"י הסכם, צו להעמיד את המשפט בבית המשפט האמור בכל עת קודם למתן פסק הדין למען יוכלו להעביר אותו משפט או אותו הליך אחר לבית דין דתי ולהביא מחדש את המשפט או את ההליך האחר לפני בית הדין הדתי;
- (ב) משפט או הליך אחר בדבר הנהלת וקף כזה יובא בפני בית הדין של העדה הדתית שמקדיש הוקף השתייך לה: אם לא השתייך המקדיש לעדה דתית או אם אין בית דין קבוע לעדה, יובא המשפט או ההליך בפני בית המשפט האזרחי אשר ידון בו לפי עיקרי הצדק הכלליים.
4. נחלקו בית משפט דתי ובית משפט אזרחי בשאלה אם הענין הנידון הוא ענין של וקף בגדר שיפוטו הבלעדי של בית דין דתי, יועבר הענין לבית המשפט המיוחד המאוזכר בסעיף 55 של דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922.

השיפוט לגבי יסודם של וקפים לא מושלמים שנעשו בפני בתי דין מושלמיים דתיים

השיפוט בדבר הנהלתו של אותו וקף

מחלוקת בשאלת השיפוט בנוגע לוקף תובא לפני בית דין מיוחד

* פורסמה חא"י, כרך א', עמ' (ע) 13, (א) 141.

תוקנה ע"ר מס' 1563 מיום 15.3.1947, תוס' 1, עמ' (ע) 38, (א) 47.

משפטים בדבר זכות קניין
או זכות חזקה בנכסי
מקרקעין יהיו נידונים
על ידי בית משפט
אזרחי
שיפוט במקרי דייה
פק' 6 לש' 1947

5. כל משפט או הליך אחר בנוגע לזכות הקניין או לזכות החזקה במקרקעים יוכרע ע"י בית משפט אזרחי אף אם טען איזה צד או איזה אדם שהקרקע היא וקף.
6. לבית המשפט הדתי המושלמי יהיה שיפוט במקרי בקשה על דמי כופר-נפש לרגל רצח-אדם או חבלה באברים (דייה), כשכל הצדדים הנוגעים בדבר הם מושלמים, או – אם אינם מושלמים – מסכימים הם למסור את הבקשה לבית משפט דתי מושלמי.

צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), תשס"א-2001*
[סעיפים 2, 4–5]

צו תשס"ז-2006

פרק ב': חובות זיהוי

2. (א) לא יפתח תאגיד בנקאי חשבון בלא שירשום לגבי כל אחד מבעלי החשבון ומורשי החתימה וכן לגבי מי שמבקש לפתוח חשבון, אם אינו אחד מאלה, את פרטי הזיהוי המפורטים להלן ויאמתם כמפורט בסעיף 3:

(1) שם;

(2) מספר זהות;

(3) ביחיד – תאריך לידה ומין; בתאגיד – תאריך התאגדות;

(4) מען.

(ב) לא יפתח תאגיד בנקאי חשבון בלא שירשום לגבי נהנה את הפרטים שבסעיף קטן (א) (1) ו-(2); רישום הפרטים ייעשה על פי ההצהרה כאמור בסעיף 4; לא היה בידי התאגיד הבנקאי מספר זהותו של הנהנה, לאחר שנקט אמצעים סבירים להשגתו, ירשום במקומו את הפרטים שבסעיף קטן (א) (3) וכן את מדינת האזרחות או ההתאגדות, לפי הענין; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו –

צו תשס"ג-2003

(1) אם מצא התאגיד הבנקאי, בעת פתיחת החשבון, שהמדובר בחשבון לטובת נהנה, שלפי הצהרת המבקש לפתוח חשבון לא ניתן לדעת את זהותו, ופורטה הסיבה לכך שזהות הנהנה טרם ידועה; במקרה כאמור, יפנה התאגיד הבנקאי את תשומת לבו של המבקש לפתוח חשבון, בכתב, לחובתו למסור לתאגיד הבנקאי את פרטי הנהנה מיד עם היוודע זהותו;

צו תשס"ג-2003

(2) לגבי חשבון שמבקש לפתוח מי שמונה על ידי בית משפט, בית דין דתי או ראש ההוצאה לפועל, ובלבד שהצהיר על כך; התאגיד הבנקאי יציין את המינוי ברישומי החשבון וישמור העתק מכתב המינוי;

צו תשס"ג-2003

צו תשס"ז-2006

* פורסם **ק"ת תשס"א מס' 6080** מיום 25.1.2001 עמ' 310.

תוקן **ק"ת תשס"ג מס' 6256** מיום 18.8.2003 עמ' 932 – צו תשס"ג-2003; ר' סעיף 20 לענין תחילה.

ק"ת תשס"ד מס' 6337 מיום 31.8.2004 עמ' 959 – צו תשס"ד-2004.

ק"ת תשס"ז מס' 6544 מיום 12.12.2006 עמ' 366 – צו תשס"ז-2006; ר' סעיפים 23, 24 לענין תחילה והוראות מעבר.

ק"ת תשע"ב מס' 7059 מיום 13.12.2011 עמ' 277 – צו תשע"ב-2011

	<p>(ג) לא יפתח תאגיד בנקאי חשבון לתאגיד בלא שירשום לגבי בעלי השליטה בו את הפרטים שבסעיף קטן (א)(1) ו-2; רישום הפרטים ייעשה על פי ההצהרה כאמור בסעיף 4; לא היה בידי התאגיד הבנקאי מספר זהות, לאחר שנקט אמצעים סבירים להשגתו, ירשום במקומו את הפרטים שבסעיף קטן (א)(3) וכן את מדינת האזרחות.</p> <p>(ד) לא יוסיף תאגיד בנקאי לחשבון -</p> <p>(1) בעל חשבון או מורשה חתימה, בלא שירשום לגביהם את פרטי הזיהוי כאמור בסעיף קטן (א) ויאמתם כמפורט בסעיף 3;</p> <p>(2) נהנה בלא שירשום לגביו את פרטי הזיהוי כאמור בסעיף קטן (ב);</p> <p>(3) בעל שליטה בתאגיד בלא שירשום לגביו את פרטי הזיהוי כאמור בסעיף קטן (ג).</p>
צו תשס"ז-2006	<p>(ה) פתיחת חשבון והוספת בעל חשבון, הוספת נהנה והוספת בעל שליטה תלויה בהצהרה כאמור בסעיף 4. הצהרה כאמור שניתנה בפתיחת חשבון תהיה בחתימת מקור.</p>
צו תשס"ג-2003 צו תשס"ז-2006	<p>(ו) לא יבצע תאגיד בנקאי פעולה החייבת בדיווח לפי הוראות סעיף 8, ושאינה נרשמת בחשבון שמבצע הפעולה רשום בו כבעל או כמורשה חתימה, בלא שירשום את פרטי הזיהוי של מבצע הפעולה כאמור בסעיף קטן (א) על פי מסמך זיהוי כאמור בסעיף 3 או על פי מסמך שהנפיקה מדינת ישראל הנושא שם, מספר זהות, תאריך לידה ותמונה וישמור העתק מצולם של מסמך הזיהוי; בפעולה כאמור שאינה נרשמת בחשבון כלשהו של לקוח יאמת התאגיד הבנקאי את פרטי הזיהוי של מבצע הפעולה כמפורט בסעיף 3, בשינויים המחויבים;</p>
צו תשס"ג-2003 צו תשס"ז-2006	<p>(ז) לא יבצע תאגיד בנקאי פעולה שאינה חייבת בדיווח לפי סעיף 8, ושאינה נרשמת בחשבון שמבצע הפעולה רשום בו כבעל, כמורשה חתימה או כערב, בלא שיזהה את מבצע הפעולה וירשום את שמו ואת מספר זהותו על פי מסמך זיהוי כאמור בסעיף 3 או על פי מסמך שהנפיקה מדינת ישראל הנושא שם, מספר זהות, תאריך לידה ותמונה; בסעיף קטן זה, "פעולה" – פעולה במזומנים, שסכומה 10,000 שקלים חדשים או יותר או פעולה אחרת שסכומה 50,000 שקלים חדשים או יותר.</p>
צו תשס"ג-2003 צו תשס"ז-2006	<p>(ח) לענין סעיף קטן (ו), לפי הוראת האחראי למילוי החובות לפי סעיף 8 לחוק לגבי חשבון מסוים ולענין סעיף קטן (ז), בפעולה, שההוראה לביצועה נחזית כנושאת את חתימת בעל החשבון או מורשה החתימה, יראו את הנחזה להיות חתום על הוראת הביצוע כמבצע הפעולה.</p>
צו תשס"ג-2003	<p>(ט) בעת חתימה על ערבות ללקוח כלפי התאגיד הבנקאי, ירשום התאגיד הבנקאי את פרטי הזיהוי של ערב ללקוח כלפיו, המפורטים בסעיף קטן (א)(1) עד (4), על פי מסמך זיהוי כאמור בסעיף 3, וישמור העתק מצולם של מסמך הזיהוי.</p>
צו תשס"ג-2003	<p>(י) בסעיפים קטנים (א) עד (ה), "חשבון" – לרבות כספת.</p>

<p>4. (א) בעת פתיחת חשבון ידרוש התאגיד הבנקאי מהמבקש לפתוח חשבון הצהרה בחתימת מקור אם הוא פועל בעבור עצמו או בעבור אחר; הצהיר המבקש לפתוח חשבון כי הוא פועל בעבור אחר – תכלול ההצהרה את הפרטים כאמור בסעיף 2(ב) לגבי כל אחד מן הנהנים; נפתח החשבון שלא בידי בעל החשבון, ידרוש התאגיד הבנקאי גם מבעל החשבון הצהרה כאמור טרם ביצוע פעולה בחשבון; ואולם –</p>	<p>הצהרה על נהנה ונעל בעל שליטה צו תשס"ג-2003 צו תשס"ז-2006</p>
<p>(1) היה הנהנה בלתי ידוע, כאמור בסעיף 2(ב)(1) – יצהיר על כך המבקש לפתוח חשבון;</p>	
<p>(2) התבקש התאגיד הבנקאי לפתוח חשבון כאמור בסעיף 2(ב)(2), ישמור העתק מהחלטת בית משפט, בית דין דתי או הוצאה לפועל המעידה על המינוי;</p>	<p>צו תשס"ז-2006</p>
<p>(ב) בעת פתיחת חשבון בעבור תאגיד, ידרוש התאגיד הבנקאי הצהרה מן התאגיד בחתימת מקור או אישור של עורך דין על פרטי הזיהוי כאמור בסעיף 2(ג) לגבי בעל שליטה בתאגיד.</p>	<p>צו תשס"ג-2003 צו תשס"ז-2006</p>
<p>(1ב) בעת ביצוע פעולה כמפורט בסעיף 8, אם בוצעה שלא באמצעות חשבון כלשהו של לקוח, ידרוש התאגיד הבנקאי ממקבל השירות, הצהרה בחתימת מקור אם הוא פועל בעבור עצמו או בעבור אחר; הצהיר מקבל השירות כי הוא פועל בעבור אחר, תכלול ההצהרה את הפרטים כאמור בסעיף 2(ב) לגבי כל אחד מן הנהנים.</p>	<p>צו תשס"ג-2003 צו תשס"ז-2006</p>
<p>(ג) הצהרות כאמור בסעיפים קטנים (א) עד (1ב) ייעשו לפי הטופס שבתוספת הראשונה.</p>	<p>צו תשס"ג-2003</p>
<p>5. (א) האמור בסעיפים 2(ב) ו-1(ד) ו-4(א) לגבי רישום נהנה בחשבון לא יחול על –</p>	<p>פטור חלקי</p>
<p>(1) חשבון של מוסד ציבורי;</p>	<p>צו תשס"ג-2003</p>
<p>(2) חשבון של תאגיד בנקאי, בנק הדואר, מבטח, חבר בורסה, קופת גמל וחברה מנהלת בעבור קופת גמל שבניהולה, חשבון בעבור קרן וחשבון של מנהל תיקים בעבור לקוחותיו;</p>	<p>צו תשס"ז-2006</p>
<p>(3) חשבון ניירות ערך שגוף מחוץ לארץ מבקש לפתוח בעבור לקוחותיו, לרבות חשבון כספי הקשור במישרין לחשבון ניירות הערך, ובלבד שהוראות חוק או הוראות רשות מוסמכת המחייבות זיהוי לקוחותיו לענין מניעת הלבנת הון ומניעת מימון טרור, חלות על אותו גוף, והוא הגיש לתאגיד הבנקאי הצהרה על כך;</p>	<p>צו תשס"ג-2003 צו תשס"ז-2006</p>
<p>(4) חשבון של גוף מוכר;</p>	<p>צו תשס"ג-2003</p>
<p>(5) חשבון בעבור הקדש ציבורי הרשום במרשם ההקדשות הציבוריים;</p>	<p>צו תשס"ז-2006</p>
<p>(א5) חשבון בעבור הקדש ציבורי רבני שניתן לגביו אישור בית הדין הרבני כי הוא הקדש דתי רבני שנועד למטרות ציבוריות, אלא אם כן קיבל התאגיד הבנקאי הודעה מבית הדין הרבני כי האישור בוטל;</p>	<p>צו תשס"ז-2006</p>

צו תשס"ג-2003 צו תשס"ז-2006	(6) (א) חשבון שמנוהל למטרות קהילתיות לטובת קבוצה גדולה או בלתי מוגדרת של נהנים, ובלבד שניתן לכך אישור של האחראי למילוי החובות לפי סעיף 8 לחוק; פתיחת חשבון כאמור תותנה בהצהרה בחתימת מקור, לפי הטופס שבתוספת הראשונה, של המבקש לפתחו, על המטרה המיוחדת של החשבון;
צו תשס"ז-2006	(ב) חשבון שמנוהל למטרות קהילתיות לטובת קבוצה גדולה או בלתי מוגדרת של נהנים, ובלבד שהיתרה בחשבון, בסוף כל יום עסקים, וכן כל פעולה בחשבון, אינה עולה על סכום של 50,000 שקלים חדשים; פתיחת חשבון כאמור תותנה בהצהרה בחתימת מקור, לפי הטופס שבתוספת הראשונה, של המבקש לפתחו, על המטרה המיוחדת של החשבון;
צו תשס"ג-2003 צו תשס"ז-2006	(7) חשבון שמבקש לפתוח עורך דין, טוען רבני או רואה חשבון בעבור לקוחותיו, ובלבד שהיתרה בחשבון בסוף כל יום עסקים לא תעלה על סכום של 300,000 שקלים חדשים וכל פעולה בחשבון לא תעלה על סכום של 100,000 שקלים חדשים; פתיחת חשבון כאמור תותנה בהצהרה בחתימת מקור לפי הטופס שבתוספת הראשונה, של המבקש לפתחו, כי זה חשבוננו היחיד מסוג זה;
צו תשס"ז-2006	(8) חשבון מסוג אחר שקבע המפקח על הבנקים בהוראה; קבע המפקח על הבנקים כאמור – ישלח הודעה מנומקת על כך לוועדת החוקה, בתוך 30 ימים מיום קביעתו.
	הפר בעל החשבון את התנאים כאמור בפסקאות (6) ו-(7), תישלח לו התראה על כך; היה והפר כאמור לאחר שנשלחה ההתראה, לא יבצע תאגיד בנקאי כל פעולה יזומה בחשבון למעט משיכת היתרה הקיימת וסגירת החשבון ופירעון חובות, אלא אם כן ימלא בעל החשבון הצהרה על נהנים לפי סעיף 4.
צו תשס"ג-2003 צו תשס"ז-2006	(ב) האמור בסעיפים 2(ג) ו-3(ד) ו-4(ב) לגבי רישום בעל שליטה לא יחול על חשבוניות של תאגיד בנקאי, של מבטח, של קופת גמל, של חברה מנהלת בעבור קופת גמל שבניהולה ושל חברה שניירות הערך שלה נסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב או בבורסה במדינה שהיא חברה ב-OECD, וכן על חשבון של תאגיד מסוג אחר שקבע המפקח על הבנקים בהוראה; קבע המפקח על הבנקים סוג אחר כאמור – ישלח הודעה מנומקת על כך לוועדת החוקה, בתוך 30 ימים מיום קביעתו; בסעיף זה ובסעיף 5א, "בורסה" – בורסה לניירות ערך או שוק מוסדר כהגדרתו בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994.
צו תשס"ג-2003	(ג) בחברה הנשלטת בידי חברה כאמור בסעיף קטן (ב), יראו את החברה כאמור בסעיף קטן (ב) כבעל שליטה.

פרק יא

דיני חוקה

394.....	דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922 עד 1947	
400.....	חוק-יסוד: השפיטה	
404.....	חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו	
406.....	חוק-יסוד: חופש העיסוק	
408.....	שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951	חוק
413.....	יסודות המשפט, תש"ם-1980	חוק
414.....	האזנת סתר, תשל"ט-1979	חוק
423.....	הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981	חוק
438.....	הפרשנות [נוסח חדש]	פקודת
445.....	הפרשנות, תשמ"א-1981	חוק

דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922 עד 1947*

חלק א' – הקדמה

1. לדבר מלך זה ייקרא דברי המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922 עד 1947.¹ השם דבה"מ 1947
2. בדבר מלך זה:² - הגדרות דבה"מ 1939
- "אדם" לרבות כל החברה או תאגיד או חבר בני אדם, בין שהם מאוגדים ובין שאינם מאוגדים. דבה"מ 1939
- "עדה דתית" פירושה כל עדה הנזכרת בתוספת השניה לדבר מלך זה וכל עדה שהממשלה תכריז עליה כעל עדה דתית. דבה"מ 1939

- * פורסמו חא"י, כרך ג', עמ' (ע) 2738, (א) 2569.
- תוקנו חא"י, כרך ג', עמ' (ע) 2762, (א) 2590 (דבה"מ 1923).
- חא"י, כרך ג', עמ' (ע) 2765, (א) 2593 (דבה"מ 1933).
- ע"ר מס' 496 מיום 28.2.1935, תוס' 2, עמ' (ע) 197, (א) 197 (דבה"מ 1935).
- ע"ר מס' 898 מיום 29.6.1939, תוס' 2, עמ' (ע) 381, (א) 459 (דבה"מ 1939).
- ע"ר מס' 1093 מיום 1.5.1941, תוס' 2, עמ' (ע) 561, (א) 666 (דבה"מ 1940).
- ע"ר מס' 1642 מיום 19.1.1948, תוס' 2, עמ' (ע) 29, (א) 35 (דבה"מ 1947).
- ס"ח תשי"א מס' 68** מיום 15.2.1951 עמ' 54 (**ה"ח תשי"א מס' 54** עמ' 12) – תיקון מס' 1 בסעיף 9(1) לחוק נכסי המדינה, תשי"א-1951.
- ס"ח תשי"ז מס' 233** 1.8.1957 עמ' 155 (**ה"ח תשט"ו מס' 226** עמ' 64) – תיקון מס' 2 בסעיף 48(8) לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957.
- ס"ח תש"ך מס' 317** מיום 19.8.1960 עמ' 99 (**ה"ח תשי"ט מס' 364** עמ' 78) – תיקון מס' 3 בסעיף 34 לחוק אימוץ ילדים, תש"ך-1960.
- ס"ח תשכ"ה מס' 446** מיום 10.2.1965 עמ' 82 (**ה"ח תשי"ח מס' 344** עמ' 212) – תיקון מס' 4 בסעיף 156(ב) לחוק הירושה תשכ"ה-1965.
- ס"ח תשכ"ז מס' 507** מיום 14.8.1967 עמ' 128 (**ה"ח תשכ"ה מס' 659** עמ' 260) – תיקון מס' 5 בסעיף 85(6) לחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967.
- ס"ח תש"ם מס' 978** מיום 31.7.1980 עמ' 163 (**ה"ח תשל"ח מס' 1361** עמ' 307) – תיקון מס' 6 בסעיף 2(א) לחוק יסודות המשפט, תש"ם-1980.
- ס"ח תשמ"ד מס' 1113** מיום 30.3.1984 עמ' 96 (**ה"ח תשמ"א מס' 1503** עמ' 131) – תיקון מס' 7 בסעיף 4 לחוק וסעיף 3 לתוספת לחוק לביטול דינים שנושנו, תשמ"ד-1984.
- ס"ח תשנ"ה מס' 1537** מיום 7.8.1995 עמ' 397 (**ה"ח תשנ"ה מס' 2330** עמ' 153) – תיקון מס' 8 בסעיף 11 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995; ר' הוראות מעבר בסעיף 27.

¹ הושמט כאן קטע המגדיר את תחומי תחולת דבר המלך.

² הגדרות "מוכיר הממלכה", "הנציב העליון", "קרקעות ציבור" ו"עתון" – הושמטו.

מלים המסמנות את הרבים או את היחיד אפשר ליחסן לאדם אחד או לדבר אחד או ליותר מאדם אחד או מדבר אחד, ומלים המציינות את מין הזכר אפשר ליחסן למין הנקבה (הכל לפני הענין).

3. (I) כל מקום שדבר מלך זה או כל פקודה מקנים סמכות או מטילים תפקיד, הרי, אם אין נראית כוונה הפוכה מזו, אפשר להשתמש בסמכות ולמלא את התפקיד מפעם לפעם כפי צורך השעה.

(II) כל מקום שדבר מלך זה או כל פקודה מקנים סמכות לבעל משרה או מטילים עליו תפקיד, הרי, אם אין נראית כוונה הפוכה מזו, יכול כל מי שמשמש במשרה באותה שעה או כל מי שנתמנה כראוי למלא את מקומו להשתמש בסמכות ולמלא את התפקיד.

(III) כל מקום שדבר מלך זה או כל פקודה מקנים סמכות להתקין תקנות או להוציא צווים, הרי אם אין נראית כוונה הפוכה מזו, רואים את הסמכות כאילו היא כוללת סמכות לבטל, לתקן או לשנות את התקנות או הצווים, כשהיא ניתנת לשימוש באותו אופן וכשהיא כפופה לאותו אישור ולאותם התנאים (אם יש כאלה) כדרך הסמכות הראשונה.

ביטויים שהוגדרו בדבר מלך זה, תהא משמעותם אחת בכל הפקודות או התקנות שיצאו עפ"י דבר מלך זה חוץ אם תהא נראית כוונה הפוכה מזו.

חלק ב' – הרשות המוציאה לפועל

4. עד 8. (בוטלו). תיקון תשמ"ד-1984

9. הממשלה תהא שומרת החותם שלה ותחתים בה את כל הדברים שיעברו תחת חותמה הנ"ל.³ חותם הממשלה

10. (בוטל). תיקון תשמ"ד-1984

11. (1) (בוטל). תיקון תשמ"ד-1984

(2) אם תתעורר שאלה בדבר מקום, אם הוא נמצא בגבולות איזה גליל או מחוז אדמיניסטרטיבי או מחוצה לו, ולא נראה הדבר שהשאלה נקבעה בהחלטת הממשלה או בכל עדות אחרת, תובא השאלה לפני הממשלה ותעודה שתצא מלפניה תהא תשובה מכרעת על השאלה הזאת ותהא מתקבלת על בתי המשפט כדבר המוכח מאליו. תיקון תשמ"ד-1984

12. ו-13. (בוטלו). תיקון תשי"א-1951

14. הממשלה רשאית למנות או לאשר מינויים של אותם עובדים ציבוריים של ממשלת ישראל באותם התוארים, כפי שתמצא לראוי, והיא רשאית לקבוע את תפקידיהם; וכל עובדים ציבוריים כאלה יכהנו במשרותיהם כל זמן שהממשלה תרצה בכך, פרט אם נקבע אחרת בחוק.⁴ מינוי עובדים

³ ר' חוק חותם המדינה, תשי"ז-1949.

⁴ ר' ע"ר מס' 23 מיום 22.9.1948 עמ' 144 ו"פ תשי"א מס' 176 מיום 19.7.1951 עמ' 1159.

15. הממשלה רשאית, כשתראה סיבה מספקת לכך, לפטר כל אדם המכהן במשרה ציבורית בישראל או להתלותו מעבודתו, והיא רשאית לנקוט באותה פעולה משמעתית אחרת, כפי שתמצא לראוי.⁵
16. (בוטל).
- 16א. עד 16ה. (בוטל).
- חלק ג' – הרשות המחוקקת
17. (בוטל).
18. עד 34. (בוטל).
- חלק ד' – תחולת חוקים בריטיים מסויימים
35. עד 37. (בוטל).
- חלק ה' – מוסדות המשפט
38. עד 44. (בוטל).
45. שר המשפטים רשאי לכונן, עפ"י צו, בתי משפט נפרדים למחוז באר-שבע ולשאר אזורי שבטים, כפי שימצא לראוי. בתי משפט כאלה רשאים לנהוג עפ"י מנהגי השבטים, עד כמה שאינם מנוגדים לצדק ולמוסר הטבעי.
46. (בוטל).
47. בכפוף להוראות חלק זה של דבר מלך זה יהא לבתי המשפט האזרחיים גם שיפוט בעניני המעמד האישי, כמוגדר בסעיף 51, של אנשים בישראל. בשיפוט זה ישתמשו בהתאם לכל חוק, פקודה או תקנות שיונהגו או יוחקו להבא, ובכפוף לאלה, לפי הדין האישי החל.
48. עד 50. (בוטל).
51. (1) בכפוף להוראות הסעיפים 64 עד 67 ועד בכלל, יהא השיפוט בעניני המעמד האישי, בהתאם להוראות חלק זה, מסור לבתי דין העדות הדתיות. לצורך הוראות אלה, עניני המעמד האישי פירושם משפטים בענין נישואין או גיטין, מזונות, כלכלה, אפטרופסות, כשרות יוחסין של קטינים, איסור השימוש ברכוש של אנשים הפסולים לפי החוק, והנהלת נכסי אנשים נעדרים.
- (2) מותר לקבוע בפקודה הוראות לענינים דלקמן:
 - (א) ההרכב, הארגון והפרוצדורה של בתי דין של עדות דתיות, ובכפיפות להוראות דבר מלך זה, גם לענין השימוש בשיפוט ע"י בתי דין אלה; וכן,
 - (ב) קביעת הנסיבות שבהן ייחשב אדם כחבר לעדה דתית והאמצעים שעל פיהם יש ליתן תוקף חוקי להמרת עדתו הדתית של איזה אדם ולתוצאותיה.
52. לבתי דין המוסלמים הדתיים יהא שיפוט ייחודי בענין המעמד האישי של מוסלמים שהם נתינים ישראלים, או נכרים שהנם כפופים בענינים כאלה,

התלייתם של עובדים ציבוריים

תיקון תשמ"ד-1984

תיקון תשמ"ד-1984

תיקון תשמ"ד-1984

דבה"מ 1939

תיקון תשמ"ד-1984

תיקון תשי"ז-1957

בתי משפט של שבטים

תיקון תש"ס-1980

שיפוט בעניני המעמד האישי

תיקון תשי"ז-1957

תיקון תשי"ז-1957

בתי דין דתיים, שיפוטם של בתי דין דתיים, הגדרה של מעמד אישי

דבה"מ 1939

תיקון תש"ך-1960

תיקון תשכ"ה-1965

בתי דין מוסלמים דתיים

⁵ ר"י פ תשי"א מס' 159 מיום 9.5.1951 עמ' 919.

לפי חוק נתינותם, לשיפוטם של בתי הדין המוסלמים, בהתאם לחוק הפרוצדורה של בתי הדין המוסלמים הדתיים מיום 25 באוקטובר, 1933, הג'רייה, כפי שתוקן ע"י כל פקודה או תקנות. כמו כן יהא להם, בכפיפות להוראות כל פקודה או הצו מיום 20 בדצמבר, 1921, המכונן מועצה עליונה לענינים המוסלמים הדתיים או כל צווים המתקנים אותו, שיפוט ייחודי בענינים של יצירת ווקף או ההנהלה הפנימית של ווקף שנוצר לטובתם של מוסלמים בפני בית דין מוסלמי דתי.

פסק שניתן ע"י בית הדין של קאדי ניתן לערעור בפני בית הדין המוסלמי הדתי לערעורים, שהחלטתו תהיה סופית.

53. לבתי הדין הרבניים של העדה היהודית יהא:

בתי דין דתיים יהודיים

(I) ו-(II) (בוטלו);

(III) שיפוט ייחודי בכל ענין הנוגע ליצירתו או להנהלתו הפנימית של ווקף או הקדש דתי שנוצרו לפני בית הדין הרבני לפי הדין היהודי.

תיקון תשמ"ד-1984

54. לבתי הדין של העדות הנוצריות השונות יהא: -

בתי דין דתיים נוצריים

תיקון תשכ"ה-1965

(I) שיפוט ייחודי בעניני נישואין וגירושין, מזונות של חברים לעדתם שאינם נכריים כמוגדר בסעיף 59.

(II) שיפוט בכל ענינים אחרים של מעמד אישי של אותם אנשים, כשכל הצדדים למשפט מסכימים לשיפוטם.

(III) שיפוט ייחודי בכל ענין הנוגע ליצירתו או להנהלתו הפנימית של ווקף או הקדש דתי שנוצרו לפני בית הדין הדתי בהתאם לדין הדתי של העדה, כשישנו כזה.

דבה"מ 1939

(IV) השיפוט לדון ולפסוק בערעורים שהוגשו כחוק עפ"י החוק של כל ארץ, זולת ישראל, בין שהצדדים לערעור הם אזרחים ישראליים ובין שהם נכריים.

55. היו אנשים בני עדות דתיות שונות מעורבים במשפט של מעמד אישי, יכול כל צד לפנות בבקשה לנשיא בית המשפט העליון, ועליו להחליט לאיזה בית משפט יהא השיפוט, ואם ימצא לנכון, ייעזר בענין זה ביועצים מבני העדות הנוגעות בדבר. כל אימת שמתעוררת שאלה באם משפט מסויים הוא משפט של מעמד אישי בגדר שיפוטו הייחודי של בית דין דתי, או לא, יובא הענין לפני בית דין מיוחד שאופן הרכבו ייקבע עפ"י פקודה⁶.

סתירות דין ושיפוט

תיקון תשכ"ז-1967

56. (בוטל).

תיקון תשמ"ד-1984

57. (בוטל).

שיפוט על נכרים

58. לבתי המשפט האזרחיים יהא שיפוט על נכרים, בכפיפות להוראות הבאות: -

הגדרת "נכרי"

דבה"מ 1935

59. לצורך חלק זה של דבר המלך הביטוי "נכרי" פירושו כל אדם שאינו אזרח ישראלי.

⁶ סימן זה לא יחול בענין שחוק שיפוט בעניני התרת נישואין מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), תשכ"ט-1969 דן בו.

60. עד 63. (בוטלו).
64. (I) בכפוף להוראות סעיף 54 מדבר מלך זה יהיו עניני המעמד האישי הנוגעים לנכרים פרט למוסלמים אשר לגביהם יהיה לבתי הדין המוסלמים הדתיים שיפוט יחיד עפ"י סעיף 52 מדבר מלך זה, נחתכים ע"י בתי המשפט האזרחיים שידונו בענינים אלה לפי הדין האישי של הצדדים הנוגעים בדבר בהתאם לתקנות שתתקין הממשלה מזמן לזמן: בתנאי שלבתי המשפט האזרחיים לא יהא שיפוט ליתן צו להתרת נישואין אלא בהתאם לכל פקודה המקנה שיפוט כזה.
- (II) הדין האישי של הנכרי הנוגע בדבר יהא הדין של אזרחותו אלא אם כן אותו דין גורר עמו את דין מקום המגורים שלו, ובמקרה זה יחול אותו דין.
- (III) (בוטלו).
- לכשידון בעניני המעמד האישי הנוגעים לנכרים, רשאי בית המשפט להזמין את הקונסול או נציג של הקונסוליה של הנכרי הנוגע בדבר לישיב לדין כדיין-יועץ, לצורך מתן עצה בענין הדין האישי הנוגע בדבר.
65. שום דבר האמור בסעיף הקודם לא יפורש כאילו בא למנוע נכרי להסכים לכך שענינים אלה יהיו מתבררים בפני בית הדין של העדות הדתיות שיש להם שיפוט באותם הענינים כשהם נוגעים לאזרחים ישראליים.⁷
- ואולם בתי הדין של העדות הדתיות, פרט לבתי הדין המוסלמים הדתיים, לא תהא להם סמכות לתת לנכרי פסק של התרת נישואין.
- לצורך סעיף זה, פסק התרת נישואין – לרבות פסק גירושין ופסק ביטול נישואין.
- 65א. (בוטלו).
66. (בוטלו).
67. (בוטלו).
- חלק ו' – הרחקה וגירוש מן הארץ
68. עד 72. (בוטלו).
- חלק ז' – מתן תוקף חוקי לפקודות, ופיצוי
73. עד 80. (בוטלו).
- חלק ח' – הוראות כלליות
81. (בוטלו).

דבה"מ 1935
עניני מעמד אישי
דבה"מ 1939
תיקון תשנ"ה-1995

תיקון תשמ"ד-1984

הזכות להעביר משפט
לבית דין דתי

דבה"מ 1935

תיקון תשמ"ד-1984

דבה"מ 1935

תיקון תשמ"ד-1984

תיקון תשמ"ד-1984

תיקון תשמ"ד-1984

תיקון תשמ"ד-1984

⁷ הסייגים לא יחולו בענין שהשיפוט בו נקבע לפי חוק שיפוט בעניני התרת נישואין מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), תשכ"ט-1969.

⁸ הסייגים לא יחולו בענין שהשיפוט בו נקבע לפי חוק שיפוט בעניני התרת נישואין מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), תשכ"ט-1969.

82. כל הפקודות, המודעות הרשמיות והטפסים הרשמיים של הממשלה וכל המודעות הרשמיות של רשויות מקומיות ועיריות בתחומים שייקבעו עפ"י צו מאת הממשלה יפורסמו (באנגלית) בעברית ובערבית. בכפוף לכל תקנות שתתקין הממשלה מותר להשתמש בשלוש השפות במשרדי הממשלה ובבתי המשפט.
83. כל האנשים בישראל ייהנו מחופש-המצפון המוחלט ומהשימוש החפשי של צורות פולחנם, בכפוף בלבד לקיום הסדר הציבורי והמוסר. כל עדה דתית תיהנה מעצמאות בענינים הפנימיים של העדה, בכפוף לכל פקודה או צו שיצאו מאת הממשלה.
84. (בוטל).
85. עד 90. (בוטל).

דבה"מ 1939
תיקון תשמ"ד-1984
תיקון תשמ"ד-1984

תוספת ראשונה

(בוטלה)

תוספת שנייה

דבה"מ 1939

- העדה המזרחית (אורטודוכסית).
- העדה הלטינית (קתולית).
- העדה הגריגוריאנית-הארמנית.
- העדה הארמנית (קתולית).
- העדה הסורית (קתולית).
- העדה הכשדית (אוניאטית).
- העדה היהודית.
- העדה היוונית-הקתולית, מלכיתית.
- העדה המרונית.
- העדה הסורית-אורטודוכסית.

⁹ עפ"י סעיף 15(ב) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948 כל הוראה הדורשת שימוש בשפה האנגלית – בטלה. כן נמחקה הוראה הקובעת כי במקרה של סתירה יחייב הנוסח האנגלי.

חוק-יסוד: השפיטה*

פרק א': הוראות יסוד

1. (א) אלה בתי המשפט שסמכות שפיטה נתונה בידיהם: סמכות שפיטה

(1) בית המשפט העליון;

(2) בית משפט מחוזי;

(3) בית משפט שלום;

(4) בית משפט אחר שנקבע בחוק כבית משפט;

בחוק זה, "שופט" – שופט של בית משפט כאמור.

(ב) סמכות שפיטה נתונה גם בידי אלה:

(1) בית דין דתי;

(2) בית דין אחר;

(3) רשות אחרת,

והכל כפי שנקבע בחוק.

(ג) לא יוקם בית משפט או בית דין למקרה מיוחד.

2. בעניני שפיטה אין מרות על מי שבידו סמכות שפיטה, זולת מרותו של הדין. אי תלות

3. בית משפט ידון בפומבי, זולת אם נקבע אחרת בחוק או אם בית המשפט הורה אחרת לפי חוק. פומביות הדין

פרק ב': השופטים

4. (א) שופט יתמנה בידי נשיא המדינה לפי בחירה של ועדה לבחירת שופטים. מינוי שופטים

(ב) הועדה תהיה של תשעה חברים, שהם נשיא בית המשפט העליון, שני שופטים אחרים של בית המשפט העליון שיבחר חבר שופטיו, שר המשפטים ושר אחר שתקבע הממשלה, שני חברי הכנסת שתבחר הכנסת ושני נציגים של לשכת עורכי הדין שתבחר המועצה הארצית של הלשכה; שר המשפטים יהיה יושב ראש הועדה.

(ג) הועדה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משבעה.

* פורסם ס"ח תשמ"ד מס' 1110 מיום 8.3.1984 עמ' 78 (ה"ח תשל"ח מס' 1348 עמ' 237).

תוקן ס"ח תשנ"ב מס' 1383 מיום 13.2.1992 עמ' 72 (ה"ח תשנ"א מס' 2070 עמ' 319) – תיקון מס' 1 בסעיף 18 לחוק בתי המשפט (מס' 15), תשנ"ב-1992.

ס"ח תשס"ב מס' 1864 מיום 5.8.2002 עמ' 598 (ה"ח תשס"ב מס' 3085 עמ' 310) – תיקון מס' 2.

אזרחות	5. לא יתמנה שופט אלא אזרח ישראל.
הצהרת אמונים	6. מי שנתמנה שופט יצהיר הצהרת אמונים לפני נשיא המדינה; ואלה דברי ההצהרה: "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, ולשפוט משפט צדק, לא להטות משפט ולא להכיר פנים".
תקופת כהונה	7. כהונת שופט תתחיל מעת שהצהיר הצהרת אמונים ולא תסתיים אלא באחת מאלה: (1) בצאתו לקיצבה; (2) בהתפטרותו; (3) בהיבחרו או במינויו לאחד התפקידים שנושאייהם מנועים מלהיות מועמדים לכנסת; (4) על פי החלטה של הועדה לבחירת שופטים שהציע יושב ראש הועדה, נציב תלונות הציבור על שופטים או נשיא בית המשפט העליון ושנתקבלה ברוב של שבעה חברים לפחות; (5) על פי החלטה של בית הדין המשמעתי.
שופט שפרש	8. שופט שיצא לקיצבה יכול שיתמנה לתפקיד של שופט, לזמן, בדרך ובתנאים שנקבעו בחוק.
סייג לשינוי כהונה	9. (א) לא יועבר שופט דרך קבע ממקום כהונתו לבית משפט במקום אחר אלא בהסכמת נשיא בית המשפט העליון או על פי החלטת בית הדין המשמעתי. (ב) לא יתמנה שופט לכהונה בפועל בבית משפט של דרגה נמוכה יותר אלא בהסכמתו.
משכורת וגמלאות	10. (א) משכורותיהם של שופטים ותשלומים אחרים שישולמו להם, בתקופת כהונתם או לאחריה, או לשאיריהם לאחר מותם, ייקבעו בחוק או בהחלטה של הכנסת או של ועדה מועדונית שהכנסת הסמיכה לכך. (ב) לא תתקבל החלטה המכוונת להפחית ממשכורתם של שופטים בלבד.
ייחוד הכהונה	11. שופט לא יעסוק בעיסוק נוסף ולא ימלא תפקיד ציבורי, אלא לפי חוק או בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ושר המשפטים.
שיפוט פלילי	12. (א) לא תיפתח חקירה פלילית נגד שופט אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה ולא יוגש כתב אישום נגד שופט אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה. (ב) לא יידון אישום פלילי נגד שופט אלא לפני בית משפט מחוזי בהרכב של שלושה שופטים, זולת אם הסכים השופט שהאישום יידון בדרך הרגילה.
שיפוט משמעתי	(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על סוגי עבירות שנקבעו בחוק. 13. (א) שופט נתון לשיפוט של בית דין משמעתי. (ב) בית הדין המשמעתי יהיה מורכב משופטים או שופטים שיצאו לקיצבה שימנה נשיא בית המשפט העליון.

(ג) הוראות בדבר העילות לדין המשמעת, דרכי הקבילה, הרכב המותב, הסמכויות של בית הדין המשמעת ואמצעי המשמעת שהוא רשאי להטיל ייקבעו בחוק; סדרי הדין יהיו לפי חוק.

14. הוגשה על שופט קובלנה או נפתחה נגדו חקירה פלילית או הוגש נגדו כתב אישום, רשאי נשיא בית המשפט העליון להשעות את השופט לתקופה שיקבע.

השעיה
(תיקון מס' 1)
תשנ"ב-1992

פרק ג': בתי המשפט

15. (א) מקום מושבו של בית המשפט העליון הוא ירושלים.
(ב) בית המשפט העליון ידון בערעורים על פסקי דין ועל החלטות אחרות של בתי המשפט המחוזיים.

בית המשפט העליון

(ג) בית המשפט העליון ישב גם כבית משפט גבוה לצדק; בשבתו כאמור ידון בענינים אשר הוא רואה צורך לתת בהם סעד למען הצדק ואשר אינם בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר.

(ד) מבלי לפגוע בכלליות ההוראות שבסעיף קטן (ג), מוסמך בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק –

(1) לתת צווים על שחרור אנשים שנעצרו או נאסרו שלא כדין;

(2) לתת צווים לרשויות המדינה, לרשויות מקומיות, לפקדיהן ולגופים ולאנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין, לעשות מעשה או להימנע מעשות מעשה במילוי תפקידיהם כדין, ואם נבחרו או נתמנו שלא כדין – להימנע מלפעול;

(3) לתת צווים לבתי משפט, לבתי דין ולגופים ואנשים בעלי סמכויות שיפוטיות או מעין-שיפוטיות על פי דין – למעט בתי משפט שחוק זה דן בהם ולמעט בתי דין דתיים – לדון בענין פלוני או להימנע מלדון או מלהוסיף ולדון בענין פלוני, ולבטל דיון שנתקיים או החלטה שניתנה שלא כדין;

(4) לתת צווים לבתי דין דתיים לדון בענין פלוני לפי סמכותם או להימנע מלדון או מלהוסיף ולדון בענין פלוני שלא לפי סמכותם; ובלבד שלא ייזקק בית המשפט לבקשה לפי פסקה זו אם המבקש לא עורר את שאלת הסמכות בהזדמנות הראשונה שהיתה לו; ואם לא היתה לו הזדמנות סבירה לעורר שאלת הסמכות עד שניתנה החלטה על ידי בית הדין הדתי, רשאי בית המשפט לבטל דיון שנתקיים או החלטה שניתנה על ידי בית הדין הדתי ללא סמכות.

(ה) סמכויות אחרות של בית המשפט העליון ייקבעו בחוק.

16. בתי משפט מחוזיים, בתי משפט שלום ובתי משפט אחרים – הקמתם, סמכויותיהם, מקום מושבם ואזורי שיפוטם, יהיו לפי חוק.

בתי משפט אחרים

17. פסק דין של בית משפט בערכאה ראשונה ניתן לערעור בזכות, להוציא פסק דין של בית המשפט העליון.

ערעור

18. ענין שפסק בית המשפט העליון בשלושה, ניתן לקיים בו דיון נוסף בבית המשפט העליון בחמישה או יותר, בעילות שנקבעו בחוק ובדרך שנקבעה לפי חוק.
19. בענין פלילי שנפסק בו סופית ניתן לקיים משפט חוזר בעילות שנקבעו בחוק ובדרך שנקבעה לפי חוק.
20. (א) הלכה שנפסקה בבית משפט תנחה בית משפט של דרגה נמוכה ממנו.
- (ב) הלכה שנפסקה בבית המשפט העליון מחייבת כל בית משפט, זולת בית המשפט העליון.
21. לבית משפט יכול שיהיה רשם, בין שופט ובין שאינו שופט.
- פרק ד': הוראות שונות**
22. אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים.
23. בענינים אלה ייקבעו הוראות בחוק:
- (1) דרכי הבחירה של חברי הועדה לבחירת שופטים, ומשך כהונתם;
 - (2) כשירויות לכהונת שופטים לדרגותיהם;
 - (3) דרכי מינויים של נשיא בית המשפט העליון, המשנה לנשיא בית המשפט העליון, נשיא וסגן נשיא של בית משפט מחוזי ושל בית משפט שלום;
 - (4) התנאים וההליכים לסיום כהונתו של שופט;
 - (5) הדרכים למינוי שופט לכהונה בפועל בבית משפט אחר ולהעברת שופט, דרך ארעי או דרך קבע, ממקום כהונתו לבית משפט במקום אחר;
 - (6) הליכי השעייתו של שופט, והעיון מחדש בהשעיה;
 - (7) הענינים שבהם ידונו בתי המשפט לדרגותיהם בשופט אחד, בשלושה או ביותר;
 - (8) דרכי קביעת השופט או השופטים שידונו בענין פלוני.
24. בענינים אלה ייקבעו הוראות לפי חוק:
- (1) סדרי המינהל של בתי המשפט, קביעתם והאחריות לביצועם;
 - (2) סדרי העבודה של הועדה לבחירת שופטים;
 - (3) דרך התפטרותו של שופט;
 - (4) דרך מינויו של רשם בית משפט וסמכויותיו;
 - (5) מספר השופטים שיכהנו בבתי המשפט לדרגותיהם ומקומותיהם.
חיים הרצוג	יצחק שמיר
נשיא המדינה	ראש הממשלה

הוראות לפי חוק

חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו*

1. זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן-חורין, והן יכולו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל.
- א. חוק-יסוד זה, מטרתו להגן על כבוד האדם וחירותו, כדי לעגן בחוק-יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
2. אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם.
3. אין פוגעים בקנינו של אדם.
4. כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו.
5. אין נוטלים ואין מגבילים את חירותו של אדם במאסר, במעצר, בהסגרה או בכל דרך אחרת.
6. (א) כל אדם חופשי לצאת מישראל.
(ב) כל אזרח ישראלי הנמצא בחוץ לארץ זכאי להיכנס לישראל.
(א) כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו.
(ב) אין נכנסים לרשות היחיד של אדם שלא בהסכמתו.
(ג) אין עורכים חיפוש ברשות היחיד של אדם, על גופו, בגופו או בכליו.
- (ד) אין פוגעים בסוד שיחו של אדם, בכתביו או ברשומותיו.
8. אין פוגעים בזכויות שלפי חוק-יסוד זה אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו.
9. אין מגבילים זכויות שלפי חוק-יסוד זה של המשרתים בצבא-הגנה לישראל, במשטרת ישראל, בשירות בתי הסוהר ובארגוני הבטחון האחרים של המדינה, ואין מתנים על זכויות אלה, אלא לפי חוק ובמידה שאינה עולה על הנדרש ממהותו ומאופיו של השירות.
10. אין בחוק-יסוד זה כדי לפגוע בתקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק-היסוד.
11. כל רשות מרשויות השלטון חייבת לכבד את הזכויות שלפי חוק-יסוד זה.

עקרונות יסוד
(תיקון מס' 1)
תשנ"ד-1994

מטרה
(תיקון מס' 1)

תשנ"ד-1994
שמירה על החיים, הגוף,
והכבוד

שמירה על הקנין

הגנה על החיים, הגוף
והכבוד
חירות אישית

יציאה מישראל וכניסה
אליה

פרטיות וצנעת הפרט

פגיעה בזכויות
(תיקון מס' 1)
תשנ"ד-1994

סייג לגבי כוחות
הבטחון

שמירת דינים

תחולה

* פורסם ס"ח תשנ"ב מס' 1391 מיום 25.3.1992 עמ' 150 (ה"ח תשנ"ב מס' 2086 עמ' 60).

תוקן ס"ח תשנ"ד מס' 1454 מיום 10.3.1994 עמ' 90 (ה"ח תשנ"ד מס' 2250 עמ' 289) – תיקון מס' 1 בסעיף 11 לחוק יסוד: חופש העיסוק, תשנ"ד-1994.

12. אין בכוחן של תקנות שעת-חירום לשנות חוק-יסוד זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים; ואולם בשעה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף הכרזה לפי סעיף 9 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, מותר להתקין תקנות שעת-חירום מכוח הסעיף האמור שיהא בהן כדי לשלול או להגביל זכויות לפי חוק-יסוד זה, ובלבד שהשלילה או ההגבלה יהיו לתכלית ראויה ולתקופה ובמידה שלא יעלו על הנדרש.

דב שילנסקי
יושב ראש הכנסת

יצחק שמיר
ראש הממשלה

חיים הרצוג
נשיא המדינה

חוק-יסוד: חופש העיסוק*

1. זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן-חורין, והן יכולו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל. עקרונות יסוד
2. חוק-יסוד זה מטרתו להגן על חופש העיסוק כדי לעגן בחוק-יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. מטרה
3. כל אזרח או תושב של המדינה זכאי לעסוק בכל עיסוק, מקצוע או משלח יד. חופש העיסוק
4. אין פוגעים בחופש העיסוק אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו. פגיעה בחופש העיסוק
5. כל רשות מרשויות השלטון חייבת לכבד את חופש העיסוק של כל אזרח או תושב. תחולה
6. אין בכוחן של תקנות-שעת-חירום לשנות חוק-יסוד זה, להפקיע זמנית את תוקפו או לקבוע בו תנאים. יציבות
7. אין לשנות חוק-יסוד זה אלא בחוק-יסוד שנתקבל ברוב של חברי הכנסת. נוקשות
8. (א) הוראת חוק הפוגעת בחופש העיסוק תהיה תקפה אף כשאינה בהתאם לסעיף 4, אם נכללה בחוק שנתקבל ברוב של חברי הכנסת ונאמר בו במפורש, שהוא תקף על אף האמור בחוק-יסוד זה; תוקפו של חוק כאמור יפקע בתום ארבע שנים מיום תחילתו, זולת אם נקבע בו מועד מוקדם יותר. תוקפו של חוק חורג
- (ב) ההוראה בדבר פקיעת תוקף, כאמור בסעיף קטן (א), לא תחול על חוק שהתקבל לפני תום שנה ממועד תחילתו של חוק-יסוד זה. (תיקון מס' 2) תשנ"ח-1998
9. חוק-יסוד: חופש העיסוק – בטל. ביטול
10. הוראות חיקוק שאלמלא חוק-יסוד זה או חוק-היסוד שבוטל כאמור בסעיף 9, היו תקפות ערב תחילתו של חוק-יסוד זה יעמדו בתוקפן עד יום א' בניסן תשס"ב (14 במרס 2002), אם לא בוטלו קודם לכן, ואולם פירושן של ההוראות האמורות ייעשה ברוח הוראות חוק-יסוד זה. הוראת שעה (תיקון מס' 1) תשנ"ז-1996 (תיקון מס' 2) תשנ"ח-1998
11. בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו: תיקון חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו

* פורסם ס"ח תשנ"ד מס' 1454 מיום 10.3.1994 עמ' 90 (ה"ח תשנ"ד מס' 2250 עמ' 289).

תוקן ס"ח תשנ"ז מס' 1602 מיום 7.11.1996 עמ' 4 (ה"ח תשנ"ז מס' 2549 עמ' 841) – תיקון מס' 1.

ס"ח תשנ"ח מס' 1662 מיום 19.3.1998 עמ' 178 (ה"ח תשנ"ח מס' 2692 עמ' 263) – תיקון מס' 2.

(1) סעיף 1 יסומן 1א ולפניו יבוא:

”עקרונות יסוד

1. זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן-חורין, והן יכובדו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל.”

(2) בסעיף 8, בסופו יבוא: ”או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו.”

יצחק רבין
ראש הממשלה

שבח וייס
יושב ראש הכנסת

עזר וייצמן
נשיא המדינה

חוק שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951*

1. חוק זה מטרתו לקבוע עקרונות להבטחת שוויון מלא בין האישה לבין האיש, ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל.
- א. (א) דין אחד יהיה לאשה ולאיש לכל פעולה משפטית; וכל הוראת חוק המפלה לרעה את האשה, באשר היא אשה, לכל פעולה משפטית – אין נוהגים לפיה.
- (ב) לענין סעיף קטן (א), אין נפקא מינה אם ביסוד פעולה שתוצאתה היא הפליה היתה כוונה להפלות, או לא.
- ב. אין רואים כפגיעה בשוויון או כהפליה אסורה כל אחד מאלה:
- (1) אבחנה בין אישה לבין איש, במידה שהיא מתחייבת מהשונויות העניינית שביניהם, או מאופיו או ממהותו של הענין;
- (2) הוראה או פעולה, שנועדה לתקן הפליה קודמת או קיימת של נשים, או הוראה או פעולה, שנועדה לקדם את שוויון.
- ג. הוראות חוק זה באות להוסיף על זכויות האישה לפי כל דין, הסכם קיבוצי, חוזה עבודה או חוזה אחר, ולא לגרוע מהן.
- מטרת החוק (תיקון מס' 2) תש"ס-2000
- שוויון לפני החוק (תיקון מס' 2) תש"ס-2000
- אבחנה מותרת והעדפה מתקנת (תיקון מס' 2) תש"ס-2000
- שמירת זכויות (תיקון מס' 2) תש"ס-2000

- * פורסם **ס"ח תשי"א מס' 82** מיום 26.7.1951 עמ' 248 (**ה"ח תשי"א מס' 75** עמ' 190).
- תוקן **ס"ח תשכ"ה מס' 446** מיום 10.2.1965 עמ' 82 (**ה"ח תשי"ח מס' 344** עמ' 212) – תיקון מס' 1 בסעיף 156(א)(3) לחוק הירושה, תשכ"ה-1965; תחילתו תשעה חודשים מיום פרסומו.
- ס"ח תש"ס מס' 1735** מיום 9.4.2000 עמ' 167 (**ה"ח תשנ"ט מס' 2801** עמ' 371) – תיקון מס' 2.
- ס"ח תשס"ה מס' 2008** מיום 29.6.2005 עמ' 528 (**ה"ח הכנסת תשס"ה מס' 75** מיום 140) – תיקון מס' 3.
- ס"ח תשס"ה מס' 2017** מיום 1.8.2005 עמ' 717 (**ה"ח הכנסת תשס"ה מס' 78** עמ' 151) – תיקון מס' 4.
- ס"ח תשס"ה מס' 2024** מיום 10.8.2005 עמ' 913 (**ה"ח הממשלה תשס"ה מס' 175** עמ' 767) – תיקון מס' 5 בסעיף 63 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), תשס"ה-2005; תחילתו 90 ימים מיום פרסומו.
- ס"ח תשס"ח מס' 2118** מיום 25.11.2007 עמ' 35 (**ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 173** עמ' 2) – תיקון מס' 6 בסעיף 1 לחוק השלכות מגדריות בחקיקה (תיקוני חקיקה), תשס"ח-2007; תחילתו חודשיים מיום פרסומו.
- ס"ח תשס"ח מס' 2155** מיום 11.6.2008 עמ' 532 (**ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 220** עמ' 250) – תיקון מס' 7 בסעיף 3 לחוק לתיקון פקודת הסטטיסטיקה (מס' 2), תשס"ח-2008; תחילתו ביום 1.1.2009.
- ס"ח תשס"ח מס' 2166** מיום 14.7.2008 עמ' 645 (**ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 233** עמ' 322) – תיקון מס' 8; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.
- ס"ח תשע"א מס' 2294** מיום 10.4.2011 עמ' 802 (**ה"ח הכנסת תשע"א מס' 369** עמ' 102) – תיקון מס' 9 בסעיף 3 לחוק להרחבת הייצוג ההולם לנשים (תיקוני חקיקה), תשע"א-2011.

2. לאשה נשואה תהיה כשרות מלאה לקנין ולעשיה בקנינים כאילו היתה פנויה; ואין קניניה שרכשה לפני הנישואין נפגעים על ידי קשר הנישואין.
3. (א) האם והאב כאחד הם האפוטרופסים הטבעיים על ילדיהם; מת אחד ההורים, הנשאר בחיים הוא האפוטרופוס הטבעי.
- (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לפגוע בכוחו של בית משפט או בית דין מוסמך לנהוג בעניני אפוטרופסות על ילדים, הן על גופם והן על רכושם, בהתחשב עם טובת הילדים בלבד.
- 3א. הדורש מאדם לציין בטופס או במסמך אחר, את שם הורהו, ידרוש בו כי יצינו שמותיהם של שני ההורים, ככל שאלה ידועים לאותו אדם.
4. (בוטל).
5. אין חוק זה בא לפגוע בדיני איסור והיתר לנישואין ולגירושין.
6. לכל אישה ואיש זכות שווה לקיום בכבוד אנושי, ובכלל זה לשוויון בתחומי העבודה, החינוך, ההשכלה, הבריאות, הדיוור, איכות הסביבה והרווחה החברתית.
- 6א. לכל אישה זכות מלאה על גופה; אין בהוראת סעיף זה כדי להתיר איסורים שנקבעו בדین.
- 6ב. לכל אישה זכות להגנה מפני אלימות, הטרדה מינית, ניצול מיני וסחר בגופה.
- 6ג. (א) בגוף ציבורי ובוועדות המכרזים והמיוניים של גוף ציבורי, יינתן ביטוי הולם בנסיבות הענין, לייצוגן של נשים בסוגי המשרות ובדירוגים השונים בקרב העובדים, ההנהלה, הדירקטוריון והמועצה, ובלבד שאם לצורך ביצוע הוראה זו נדרשת העדפת אישה, תינתן העדפה כאמור אם המועמדים בני שני המינים הם בעלי כישורים דומים.
- (1א) (בוטל).
- (ב) נקבע בחוק כי ימונו להנהלה, לדירקטוריון או למועצה של גוף ציבורי נציגים או חברים כלהלן, לא יחולו עליהם הוראות סעיף זה:
- (1) נציגים של גופים או של ארגונים המנויים באותו חוק, אלא אם כן לגוף או לארגון יותר מנציג אחד;
- (2) חברים המכהנים בגוף בתוקף היותם נבחרי ציבור.
- (ג) בסעיף זה –
- “גוף ציבורי” – כל אחד מאלה:
- (1) משרד ממשלתי, לרבות יחידותיו ויחידות הסמך שלו;
- (2) רשות מקומית;
- (3) חברה עירונית, כהגדרתה בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ”ה-1985;
- (4) תאגיד או גוף ציבורי אחר שהוקם בחוק;
- (5) חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, התשל”ה-1975, אלא אם כן קבע שר המשפטים, באישור הועדה

קנינה של אשה נשואה

אפוטרופסות שווה

רישום שמות שני ההורים

(תיקון מס' 8)
תשס”ח-2008

(תיקון מס' 1)

תשכ”ה-1965

נישואין וגירושין

שוויון בזכויות חברתיות

(תיקון מס' 8)
תש”ס-2000

זכות האישה על גופה

(תיקון מס' 2)

תש”ס-2000

הגנה מפני אלימות

(תיקון מס' 2)

תש”ס-2000

ייצוג הולם

(תיקון מס' 2)

תש”ס-2000

(תיקון מס' 4) תשס”ה-
2005

(תיקון מס' 4) תשס”ה-
2005

לקידום מעמד האישה של הכנסת (בחוק זה – הוועדה לקידום מעמד האישה), לענין העובדים, כי חובת הייצוג כאמור בסעיף קטן (א) לא תחול;

"הנהלה", "דירקטוריון" ו"מועצה" – לרבות כל גוף הממלא תפקיד כאמור או תפקיד הדומה לו אף אם כינויו שונה.
1ג6. (א) בסעיף זה ובסעיף 2ג6 –

"חוק הרשות לקידום מעמד האישה" – חוק הרשות לקידום מעמד האישה, התשנ"ח-1998;
"הרשות" – הרשות לקידום מעמד האישה כמשמעותה בחוק הרשות לקידום מעמד האישה;

"ועדת בדיקה ממשלתית" – ועדת בדיקה ממשלתית לפי חוק הממשלה, התשס"א-2001;

"ועדת חקירה" – ועדת חקירה לפי חוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968;
"ועדה ציבורית" – ועדה שבחבריה נציג ציבור;

"צוות" – ועדה או גוף אחר שהוקם לשם עיצוב מדיניות לאומית בכל נושא לרבות בנושאי חוץ או ביטחון, או לשם מניעה, ניהול או פתרון של סכסוך מדיני או בין-לאומי, לרבות ניהול משא ומתן, ובכלל זה לקראת חתימה על הסכם ביניים או על חוזה שלום.

(ב) בוועדת בדיקה ממשלתית, בוועדה ציבורית ובצוות שמינה הממשלה, ראש הממשלה, שר, סגן שר או מנהל כללי של משרד ממשלתי (בסעיף זה – גוף ממנה), יינתן ביטוי הולם, בנסיבות הענין, לייצוגן של נשים ממגוון קבוצות האוכלוסיה.

(1) (1) במטרה לקדם את מימוש חובת הייצוג ההולם של נשים בוועדות כאמור בסעיף זה, תקים הרשות מאגר שיכלול פרטים של נשים שנתנו את הסכמתן לכך כאמור בפסקה (4) ואשר מתאימות על פי כישוריהן, לדעת מנלהת הרשות או מי שהסמיכה לכך, להיות מועמדות להתמנות לאותן ועדות (בסעיף זה – המאגר); הרשות תפרסם הודעה בדבר הקמת המאגר והתנאים להיכלל בו;

(2) המאגר ייכללו פרטים על פי סיווגים אלה: שם, תחומי מומחיות, השכלה, הכשרה, ניסיון;

(3) אישה הרואה את עצמה מתאימה להיכלל במאגר, רשאית להגיש בקשה שבה יפורטו השכלתה, הכשרתה וניסיונה; הרשות רשאית לפנות ביוזמתה לנשים בבקשה להכלילן במאגר;

(4) (א) לא תיכלל אישה במאגר אלא אם כן נתנה את הסכמתה לכך בכתב, לאחר שהרשות מסרה לה הודעה הכוללת את האמור בסעיף 11 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981; אישה רשאית לבחוק לאילו סוגי גופים יהיה ניתן להעביר את פרטיה הכלולים במאגר;

(ב) אישה רשאית לבקש בכתב כי פרטיה יוסרו מהמאגר; הגישה אישה בקשה כאמור; יוסרו הפרטים;

ייצוג הולם בוועדת בדיקה ממשלתית, בוועדת חקירה, בוועדה ציבורית ובצוות לעיצוב מדיניות לאומית

(תיקון מס' 4) תשס"ה-2005

(תיקון מס' 6) תשס"ח-2007

(תיקון מס' 9) תשע"א-2011

(תיקון מס' 9) תשע"א-2011

(תיקון מס' 9) תשע"א-2011

(תיקון מס' 9) תשע"א-2011

(תיקון מס' 9) תשע"א-2011

(5) (א) לא איתר גוף ממנה אישה שתמונה כחברה בוועדה כאמור בסעיף קטן (ב), יבקש מהרשות לקבל את פרטי המאגר הנוגעים לתחום המינוי והרשות תעביר לו את הפרטים כאמור;

(ב) הגוף הממנה יעיין בפרטים שקיבל בהתאם לפסקת משנה (א) בטרם ימנה את חברי הוועדה, ויבדוק את התאמת הנשים שלגביהן קיבל פרטים כאמור, בין השאר בהתחשב בתחום מומחיותן, השכלתן, הכשרתן וניסיוןן; מידע שהועבר לפי הוראות סעיף קטן זה, לא יאגר מעבר לנדרש לצורך השימוש שלו הוא נועד והוא יימחק מיד בתום השימוש בו;

(6) על אף האמור בפרק ד' לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, לא יעשה אדם או גוף שימוש במאגר אלא לצורך ביצוע הוראות סעיף זה.

(ג) גוף ממנה ידווח לרשות בכתב על כל מינוי של ועדה או צוות כאמור בסעיף קטן (ב), מיד לאחר המינוי ובטרם החלו הוועדה או הצוות בפעולתם; על דיווח כאמור בסעיף קטן זה יחולו הוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ד) של סעיף 7 לחוק הרשות לקידום מעמד האישה, בשינויים המחויבים.

(ד) קיבלה הרשות דיווח לפי סעיף קטן (ג), וסברה כי במינוי לא ניתן ביטוי הולם לייצוג נשים, כאמור בסעיף קטן (ב), תפנה מיד לגוף הממנה, ותפרט את עמדתה בנושא; פנתה הרשות לגוף ממנה כאמור, תודיע על כך מיד לוועדה לקידום מעמד האישה, כן תודיע הרשות לוועדה לקידום מעמד האישה על תוצאות כל פניה כאמור.

(ה) הרשות תמסור לוועדה לקידום מעמד האישה דין וחשבון שנתי ובו יפורטו המינויים שנמסרו לה לגביהם דיווח לפי סעיף קטן (ג), עמדתה של הרשות בנושא הייצוג ההולם לגבי כל מינוי, ואופן טיפולה בנושא.

(ו) הוראות סעיף קטן (ב) יחולו גם על ועדת חקירה שנשיא בית המשפט העליון ממנה את חבריה והוא יהיה רשאי לעיין במאגר בטרם קבלת החלטתו בעניין מינוי חברי הוועדה.

2ג6. הועברה לוועדה מוועדות הכנסת (בסעיף זה – הוועדה) הצעת חוק, לרבות הצעת חוק תקציב שנתי, או הובאה לאישור הוועדה או להתייעצות עמה חקיקת משנה, אשר יש להן השלכות על השוויון בין נשים לגברים או הנוגעות לתחום מתחומי פעולתה של הרשות, תגיש הרשות לוועדה חוות דעת בדבר ההשלכות האמורות (בסעיף זה – חוות דעת מגדרית); חוות הדעת המגדרית תונח על שולחן הוועדה לקראת הדיון בעניין.

3ג6. (א) גוף ציבורי העורך דרך קבע איסוף ועיבוד של מידע הנוגע ליחידים, ומפרסמו לציבור במסגרת פרסום כללי שנועד לשמש גם למטרות סטטיסטיות, יכלול בפעולותיו כאמור התייחסות למין; השר או ראש גוף אחר הממונה על הגוף הציבורי (בסעיף זה – הגורם הממונה) רשאי לקבוע, לעניין מסוים, כי יש טעמים המצדיקים שלא לעשות כן.

(תיקון מס' 9) תשע"א-2011

(תיקון מס' 9) תשע"א-2011

(תיקון מס' 9) תשע"א-2011

חוות דעת מגדרית
(תיקון מס' 6) תשס"ח-2007

איסוף, עיבוד ופרסום של מידע לפי מין על ידי גוף ציבורי
(תיקון מס' 7) תשס"ח-2008

(ב) הגורם הממונה רשאי לקבוע כי איסוף ועיבוד של מידע ופרסומו כאמור בסעיף קטן (א) יכללו התייחסות למין, אף אם אינם נוגעים ליחידים, בעניינים שיש להם השלכות מגדריות.

(ג) בסעיף זה, "גוף ציבורי" – משרד ממשלתי, לרבות יחידותיו ויחידות הסמך שלו, רשות מקומית ותאגיד אחר שהוקם בחוק.

76. (א) לכל אישה המועמדת לשירות בכוחות הביטחון, או המשרתת בהם, זכות שווה לזכותו של האיש למלא כל תפקיד, או להיות מוצבת בכל תפקיד; לא יראו פגיעה בזכות זו אם הדבר מתחייב ממהותו או מאופיו של התפקיד.

(ב) בסעיף זה, "כוחות הביטחון" – צבא הגנה לישראל, משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר וארגוני הביטחון האחרים של המדינה.

7. (א) כפוף להוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג), כל רשות מרשויות השלטון חייבת לכבד את הזכויות שלפי חוק זה.

(ב) כל בתי המשפט ינהגו לפי חוק זה; כן ינהג לפי חוק זה כל בית דין המוסמך לדון בעניני המעמד האישי, אלא אם כל הצדדים הם בני שמונה עשרה שנה ומעלה והסכימו לפני בית הדין, מרצונם הטוב, להתדיין לפי דיני עדתם.

(ג) הוראות חוק זה לא יחולו על מינוי לתפקיד דתי בהתאם לדין הדתי, ובכלל זה על מינוי רבנים ובעלי תפקידים שיפוטיים בבתי דין דתיים.

7א. (א) אין בהוראות חוק זה, כפי שתוקנו בחוק שיווי זכויות האשה (תיקון מס' 2), התש"ס-2000 (להלן – החוק המתקן), כדי לפגוע –

(1) בתוקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו של החוק המתקן;

(2) בהוראות שענינן גיל פרישה, גמלה או תגמול אחר, שנקבעו בהסכם קיבוצי או בתקנון של קופת גמל כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, לפני מועד תחילתו של החוק המתקן.

(ב) שינויים ותיקונים בענינים האמורים בסעיף קטן (א)(2), שנקבעו בדין, בהסכם קיבוצי או בתקנון של קופת גמל, ייעשו, לאחר תחילתו של החוק המתקן, בשים לב לעקרונות שנקבעו בחוק זה.

8. פקודת החוק הפלילי, 1936, תתוקן כך:

(א) פסקה (ג) של הסייג לסעיף 181 – בטלה;

(ב) אחרי סעיף 181 יבוא סעיף זה:

"התרת קשר נישואין על כרחיה של אשה

181א. התיר האיש קשר הנישואין על כרחיה של האשה, באין פסק דין של בית משפט או בית דין מוסמך המחייב את האשה להתרת קשר הנישואין – האיש אשם בפשע ודינו מאסר עד חמש שנים."

9. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה.

פנחס רוזן
דוד בן-גוריון
ראש הממשלה
שר המשפטים

חיים ווייצמן
נשיא המדינה

שירות בכוחות הביטחון
(תיקון מס' 2)
תש"ס-2000

תחולה
(תיקון מס' 2)
תש"ס-2000

(תיקון מס' 2)
תש"ס-2000

שמירת דינים
(תיקון מס' 2)
תש"ס-2000

(תיקון מס' 5) תשס"ה-
2005

תיקון פקודת החוק
הפלילי 1936

ביצוע

חוק יסודות המשפט, תש"ם-1980*

1. ראה בית המשפט שאלה משפטית הטעונה הכרעה, ולא מצא לה תשובה בדבר חקיקה, בהלכה פסוקה או בדרך של היקש, יכריע בה לאור עקרונות החירות, הצדק, היושר והשלום של מורשת ישראל.
2. (א) סימן 46 לדבר המלך במועצתו לארץ-ישראל, 1922-1947 – בטל.
- (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לפגוע במשפט שנקלט בארץ לפני תחילת חוק זה.

מקורות משפט משלימים

ביטול סימן 46 לדבר המלך במועצתו ושמירת דינים

שמואל תמיר
שר המשפטים

מנחם בגין
ראש הממשלה

יצחק נבון
נשיא המדינה

* פורסם ס"ח תש"ם מס' 978 מיום 31.7.1980 עמ' 163 (ה"ח תשל"ח מס' 1361 עמ' 307).

חוק האזנת סתר, תשל"ט-1979*

פרק א': כללי

1. בחוק זה –
- "שיחה" – בדיבור או בבזק, לרבות בטלפון, בטלפון אלחוטי, ברדיו טלפון נייד, במכשיר קשר אלחוטי, בפקסימיליה, בטלקס, בטלפרינטר או בתקשורת בין מחשבים;
- "בעל שיחה" – כל אחד מאלה:
- (1) המדבר;
- (2) מי שהשיחה מיועדת אליו;
- (3) המשדר בבזק;
- (4) מי שהמסר המועבר בבזק מיועד להיקלט אצלו;
- למעט הנותן שירות של העברת מסר בבזק, למען זולתו או מטעם זולתו;
- "האזנה" – האזנה לשיחת הזולת, קליטה או העתקה של שיחת הזולת, והכל באמצעות מכשיר;
- "האזנת סתר" – האזנה ללא הסכמה של אף אחד מבעלי השיחה;
- "בזק" – סימנים, אותות, כתב, צורות חזותיות, קולות או מידע, המועברים באמצעות תיל, אלחוט, מערכת אופטית או מערכת אלקטרומגנטית אחרת;
- "רשות בטחון" – כל אחד מאלה:

* פורסם ס"ח תשל"ט מס' 938 מיום 12.7.1979 עמ' 118 (ה"ח תשל"ח מס' 1361 עמ' 302).

ת"ט ס"ח תש"ם מס' 950 מיום 6.12.1979 עמ' 28.

תוקן ס"ח תשנ"ה מס' 1517 מיום 11.4.1995 עמ' 180 (ה"ח תשנ"ד מס' 2292 עמ' 544, ה"ח תשנ"ה מס' 2325 עמ' 122, 123) – תיקון מס' 1. ת"ט ס"ח תשנ"ה מס' 1527 מיום 18.6.1995 עמ' 332; תחילתו ביום 11.4.1995.

ס"ח תשס"ה מס' 1991 מיום 24.3.2005 עמ' 261 (ה"ח הכנסת תשס"ה מס' 65 עמ' 84) – תיקון מס' 2 בסעיף 4 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 32), תשס"ה-2005.

ס"ח תשס"ו מס' 2060 מיום 10.7.2006 עמ' 368 (ה"ח הממשלה תשס"ו מס' 239 עמ' 440) – תיקון מס' 3.

ס"ח תשס"ח מס' 2122 מיום 27.12.2007 עמ' 78 (ה"ח הממשלה תשס"ח מס' 253 עמ' 550) – תיקון מס' 4 בסעיף 15 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת), תשס"ח-2007; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.

- (1) אגף המודיעין במטה הכללי של צבא-הגנה לישראל ;
- (2) שירות הבטחון הכללי ;
- "חוק חסינות חברי הכנסת" – חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 ;
- "שר" – ראש הממשלה או שר הבטחון ;
- "פקודות הצבא" – כמשמעותן בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955 ;
- "קצין משטרה מוסמך" – קצין משטרה בדרגת ניצב משנה ומעלה, שהסמך המפקח הכללי של המשטרה ;
- "פשע חמור" – פשע שעונשו מאסר שבע שנים או יותר.
2. (א) המאזין האזנת סתר שלא על פי היתר כדין, דינו – מאסר חמש שנים.
- (ב) המשתמש בידועין וללא סמכות כדין בדיעה או בתכנה של שיחה שהושגו על ידי האזנת סתר, בין שנעשתה כדין ובין שנעשתה שלא כדין, או מגלה ידיעה או תוכן שיחה כאמור בידועין לאדם שאינו מוסמך לקבלה, דינו – מאסר חמש שנים.
- (ג) המציב או המתקין מכשיר למטרת האזנת סתר שלא כדין או כדי לאפשר שימוש בו למטרה האמורה, דינו – מאסר חמש שנים.
- 2א. (א) הורשע חוקר פרטי לפי חוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, תשל"ב-1972 (להלן – חוק החוקרים), בעבירה לפי סעיף 2, רשאי בית-המשפט, בנוסף לכל עונש שיטיל, לשלול ממנו את רשיונו לעסוק כחוקר פרטי ולפסלו מקבלת רשיון חדש לתקופה קצובה שלא תעלה על שבע שנים מיום שיקבע.
- (ב) מי שנשלל רשיונו כאמור, לא יהיה רשאי לקיים משרד חקירות פרטיות בתוך תקופת הפסילה ; הודעה על החלטת בית המשפט לפי סעיף זה תימסר לועדת הרישוי לפי חוק החוקרים.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכותה של ועדת משמעת לפי חוק החוקרים להפעיל סמכויותיה לפי סעיף 25 לאותו חוק אם בית המשפט לא הפעיל סמכותו לפי סעיף זה.
- 2ב. (א) קצין משטרה בדרגת סגן ניצב ומעלה שהוסמך לכך, רשאי להקשיב לדברים שנתקבלו בהאזנת סתר שלא כדין או לעיין בהם, ורשאי הוא גם להסמך, לענין מסויים, תובע או ממונה על חקירה לעשות שימוש בדברים שנתקבלו כאמור, הכל למטרת אכיפתו של חוק זה ובמידה שאינה עולה על הנדרש.
- (ב) היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה או הפרקליט הצבאי הראשי בענין שבתחום סמכותו, רשאים להקשיב לדברים שנתקבלו בהאזנת סתר שנעשתה שלא כדין או לעיין בהם, ולעשות בהם שימוש, הכל לאחת ממטרות, אלה –
- (1) מניעה או חקירה של פשע חמור ;

(תיקון מס' 2) תשס"ה-2005

(תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

האזנת סתר שלא כדין ושימוש שלא כדין בהאזנה

(תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

עבירה של חוקר פרטי

(תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

שימוש כדין בהאזנת סתר שלא כדין

(תיקון מס' 1) תשנ"ה-1995

(2) מניעה או חקירה של כל פשע, מטעמים מיוחדים של חומרת העניין.

(ג) היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה או הפרקליט הצבאי הראשי בענין שבתחום סמכותו, רשאים, אם ראו שענין הציבור מחייב זאת, להסמיך לענין מסויים, תובע או ממונה על חקירה להקשיב לדברים כאמור בסעיף קטן (ב), ולעשות בהם שימוש, והכל לאחת המטרות המפורטות באותו סעיף קטן.

(ד) סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) לא יחולו על האזנת סתר שנעשתה שלא כדין על-ידי מי שרשאי לקבל היתר להאזנת סתר, אלא אם כן האזנת הסתר נעשתה בטעות בתום לב, תוך שימוש מדומה בהרשאה חוקית.

(ה) לענין סעיף זה, הסמכות להקשיב – משמעה גם הסמכות להורות על תימלול השיחה או הסמכות לעיין בתמליל.

3. האזנה לשיחה והקלטתה, אף שהן נעשות בהסכמת אחד מבעלי השיחה – אסורות, ודינן כדין האזנת סתר, אם נעשו למטרת ביצוע עבירה או מעשה נזק, או למטרת גילוי דברים שבינו לבניה והם מצנעת האישיות ושלא לצורך הליך משפטי בין בני זוג.

האזנה למטרת עבירה או גרימת נזק
ת"ט תש"ס-1979

פרק ב': האזנת סתר למטרת בטחון המדינה

4. (א) שר רשאי, אם נתבקש לכך בכתב מאת ראש רשות בטחון ואם שוכנע לאחר ששקל גם את מידת הפגיעה בפרטיות כי הדבר דרוש מטעמי בטחון המדינה, להתיר בכתב האזנת סתר.

האזנה למטרת בטחון המדינה
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ב) בהיתר לפי סעיף זה יתוארו זהות האדם אשר האזנה לשיחותיו הותרה, או זהות הקו או המיתקן, המשמשים או המיועדים לשמש לקליטה, להעברה או לשידור של בזק, ואשר האזנה אליהם הותרה ומקום השיחות או סוגן, הכל אם הם ידועים מראש; כן יפורטו דרכי ההאזנה שהותרו.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ג) בהיתר תפורש תקופת תקפו; התקופה לא תעלה על שלושה חדשים מיום נתינת ההיתר; ההיתר ניתן לחידוש מפעם לפעם.

(ד) היה ההיתר מאת שר הבטחון – יודיע שר הבטחון מיד לראש הממשלה על מתן ההיתר או על חידושו; שר יודיע ליועץ המשפטי לממשלה אחת לשלושה חדשים על היתרים שניתנו לפי פרק זה.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ה) שר ידוות, מדי שנה, לועדה משותפת של ועדת החוקה חוק ומשפט ושל ועדת החוץ והביטחון של הכנסת (להלן – הועדה המשותפת), על מספר ההיתרים שניתנו לפי פרק זה; הועדה המשותפת תדון בנושא בדלתיים סגורות.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

4א. (א) לצורך איתור או מניעה של דליפת מידע ביטחוני העלולה לגרום נזק חמור לביטחון המדינה, רשאי שר, אם נתבקש לכך בכתב מאת ראש רשות ביטחון, להתיר האזנה לשיחות של עובד מערכת הביטחון, המתנהלות במכשיר קרש אלחוטי או ברדיו טלפון נייד שניתן לו על ידי מעסיקו.

האזנה לאיתור או מניעה של דליפת מידע ביטחוני
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ב) היתר השר לפי סעיף זה יהיה בכתב וינתן לתקופה שלא תעלה על 15 ימים, על פי כללים שיקבע שר הביטחון בהתייעצות עם שר המשפטים, לרבות כללים בדבר הסיווג הביטחוני של עובד כאמור בסעיף קטן (ד); השר

רשאי לחדש את ההיתר מעת לעת; בהיתר יתוארו זהות האנשים, הקווים או התדרים של מכשירי האלחוט אשר ההאזנה להם הותרה.

(ג) הכללים האמורים בסעיף קטן (ב) לא יפורסמו ברשומות או בדרך אחרת והם יוצגו רק בפני הועדה המשותפת.

(ד) לענין סעיף זה, "עובד מערכת הביטחון" – נושא משרה או ממלא תפקיד שסוג סיווג ביטחוני בגוף שעל-פי החלטת הממשלה אבטחתו מונחת על-ידי שירות הביטחון הכללי, וכן בגוף הקשור בחוזה עם גוף כאמור ואבטחתו מונחת, במישרין או בעקיפין, על-ידי שירות הביטחון הכללי.

האזנת סתר במקרים
דחופים
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

5. (א) שוכנע ראש רשות בטחון כי בטחון המדינה מחייב האזנת סתר שאיננה סובלת דיחוי וכי אין סיפק לקבל בעוד מועד היתר לפי סעיפים 4, 4א או 9א(א)(1), רשאי הוא להתיר בכתב את ההאזנה; ההיתר יכלול פרטים כאמור בסעיף 4(ב) או 4א(ב), לפי הענין ומשך תקפו לא יעלה על ארבעים ושמונה שעות.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ב) נתן ראש רשות בטחון היתר לפי סעיף זה, למעט היתר להאזנה לשיחה חסויה, יודיע על כך מיד בכתב לשר והשר רשאי לבטל את ההיתר.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ג) ניתן לפי סעיף זה היתר להאזנה לשיחה חסויה, יודיע ראש רשות ביטחון על כך מיד בכתב ליועץ המשפטי לממשלה, והיועץ המשפטי לממשלה יהיה רשאי לבטל את ההיתר.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ד) האזנה שנעשתה לשיחה חסויה יכול שתאושר למפרע בידי מי שהיה מוסמך להתירה לפי סעיף 9א(א)(1), ויחולו הוראות סעיף 9א(א)(1), ו- (ב).

פרק ג': האזנת סתר למניעת עבירות וגילוי עבריינים

האזנת סתר למניעת
עבירות
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

6. (א) נשיא בית משפט מחוזי, או סגן הנשיא שהסמיכו הנשיא לענין זה, רשאי, לפי בקשת קצין משטרה מוסמך, להתיר בצו האזנת סתר אם שוכנע, לאחר ששקל את מידת הפגיעה בפרטיות, שהדבר דרוש לגילוי, לחקירה או למניעה של עבירות מסוג פשע, או לגילוי או לתפיסה של עבריינים שעברו עבירות כאמור, או לחקירה לצרכי חילוט רכוש הקשור בעבירה שהיא פשע.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ב) הבקשה תהיה על פי טופס שייקבע והיא תידון במעמד צד אחד בלבד, ומטעם המבקש יתייצב קצין בדרגת סגן ניצב ומעלה.

(ג) סירב השופט להעניק היתר כמבוקש, רשאי היועץ המשפטי לממשלה או נציגו לערער על ההחלטה לפני נשיא בית המשפט העליון או שופט של בית המשפט העליון שנשיאו מינהו לכך.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ד) בהיתר לפי סעיף זה יתוארו זהות האדם אשר האזנה לשיחותיו הותרה, או זהות הקו או המיתקן המשמשים או המיועדים לשמש לקליטה, להעברה או לשידור של בזק, ואשר האזנה אליהם הותרה ומקום השיחות או סוגן, הכל אם הם ידועים מראש; כן יפורטו דרכי ההאזנה שהותרו.

(ה) בהיתר תפורש תקופת תקפו; התקופה לא תעלה על שלושה חדשים מיום נתינת ההיתר; ההיתר ניתן לחידוש מפעם לפעם.

- (1) המפקח הכללי של המשטרה יגיש, מדי חודש, דין וחשבון ליועץ המשפטי לממשלה על ההיתרים שניתנו לפי פרק זה, סעיף 9א(א)(2) וסעיף 2א לחוק חסינות חברי הכנסת, ועל תנאיהם.
- (2) שר המשטרה ימסור, מדי שנה, דין וחשבון לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, שיכלול את מספר הבקשות שהוגשו ואת מספר ההיתרים שניתנו לפי פרק זה, בציון מספר האנשים, וכמות קווי הבזק ומתקני הבזק, אשר האזנה אליהם הותרה.
7. (א) שוכנע המפקח הכללי של המשטרה כי לשם מניעת פשע או גילוי מבצעי יס צורך בהאזנת סתר שאיננה סובלת דיחוי וכי אין סיפק לקבל בעוד מועד היתר לפי סעיף 6, רשאי הוא להתיר בכתב את ההאזנה; ההיתר יכול לפרט כאמור בסעיף 6(ד) ומשך תקפו לא יעלה על ארבעים ושמונה שעות.
- (ב) נתן המפקח הכללי של המשטרה היתר לפי סעיף זה, יודיע על כך בכתב מיד ליועץ המשפטי לממשלה; היועץ המשפטי לממשלה רשאי לבטל את ההיתר.
- (ג) האזנה שנעשתה לפי סעיף זה יכול שתאושר למפרע בידי מי שהיה מוסמך להתירה לפי סעיף 6, ויחולו הוראות סעיף 6 בשינויים המחויבים.
- 7א. (א) נקלטה במסגרת האזנת סתר כדין לפי סעיפים 6, 7 או 9א(א)(2), שיחה עם חבר הכנסת, תופסק, מיד עם היוודע למאזין שמדובר בחבר הכנסת, הקשבה לה, ולא ייערך תמליל שלה; חומר ההקלטה יועבר לעיונו של השופט שנתן את ההיתר.
- (ב) השופט שנתן את ההיתר, ובהעדרו שופט מוסמך אחר כאמור בסעיף 6א, רשאי להאזין להקלטה או להורות על עריכת תמליל ולעיין בו.
- (ג) מצא השופט, כי חומר ההקלטה כולל חומר הדרוש למטרות שלשמן ניתן להתיר האזנת סתר לפי סעיף 6א, וכי הצורך בגילוי החומר לשם כך עולה על החשש לפגיעה ביכולתו של חבר הכנסת למלא את תפקידו, יורה על העברתו של חומר זה בלבד למבקש, בדרך שתקבע; השופט יורה על אופן הטיפול ביתרת חומר ההקלטה.
- פרק ד': הוראות שונות**
8. האזנות סתר אלה אינן טעונות היתר לפי חוק זה:
- (1) האזנה לשיחה ברשות הרבים, אם נעשתה –
- (א) בידי מי שהסמיכו לכך ראש רשות בטחון, מטעמים של בטחון המדינה;
- (ב) בידי מי שהסמיכו לכך קצין משטרה מוסמך, לשם מניעת עבירות או גילוי עבריינים;
- (ג) באקראי ובתום לב, אגב הקלטה גלויה שנועדה לפרסום ברבים או למחקר;

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 2) תשס"ה-
2005

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

האזנת סתר במקרים
דחופים

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

שיחות חסויות שנקלטו
בדרך אגב
(תיקון מס' 2) תשס"ה-
2005

האזנות שאינן טעונות
היתר

לענין פסקה זו, "רשות הרבים" – מקום שאדם סביר יכול היה לצפות ששיחותיו יישמעו ללא הסכמתו, וכן מקום שבו מוחזק אותה שעה עצור או אסיר;

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(2) האזנה לשיחות בינלאומיות, שנעשתה למטרות צנזורה מטעם הצנזור הצבאי הראשי;

(3) האזנה בידי חייל או שוטר שהוסמך לכך בפקודות הצבא או בפקודות הקבע של המשטרה, לפי הענין, לשיחה המתנהלת באמצעי תקשורת שבשימוש צבא-הגנה לישראל או משטרת ישראל;

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(4) האזנה בידי עובד משרד התקשורת או בידי בעל רשיון, לפי חוק הבזק, התשמ"ב-1982 (להלן – חוק הבזק), או פקודת הטלגרף האלחוטי [נוסח חדש], התשל"ב-1972, או בידי עובדו של כל אחד מהם, לצורך מתן השירות או לצורך ביקורת תקינות קו הבזק או קיום הוראות חוק הבזק או הפקודה;

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(5) האזנה במערכת אלחוטית בתחומי התדרים של חובבי רדיו ושל שידורים לציבור.

9. חוק זה אינו בא להתיר האזנת סתר לשיחה שעדות עליה חסויה לפי סעיפים 48 עד 51 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971.

האזנה לשיחות חסויות
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 3)
תשס"ו-2006

9א. (א) על אף הוראות סעיף 9, רשאי נשיא בית משפט מחוזי או סגן הנשיא כאמור בסעיף 6(א), להתיר בצו האזנת סתר לשיחה שהעדות עליה חסויה, אם שוכנע שיש יסוד לחשד שעורך דין, רופא, פסיכולוג, עובד סוציאלי או כהן דת מעורב בעבירה ונתקיימו התנאים שבאחד מאלה:

(1) נתבקש לכך בכתב מאת ראש רשות ביטחון, כשהעבירה היא מסוג פשע שיש בה סכנה לפגיעה בביטחון המדינה, והאזנת הסתר דרושה מטעמי ביטחון המדינה;

(2) נתבקש לכך בכתב מאת קצין משטרה מוסמך, כשהעבירה היא עבירת רצח, הריגה, עבירה שיש בה סכנה לפגיעה בביטחון המדינה, או עבירה על עיסקת סמים כהגדרתה בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973, או קשר לעבור אחת העבירות האמורות, והאזנת הסתר חיונית למניעתה או לחקירתה של העבירה.

(ב) בקשה להתיר להאזנת סתר לפי סעיף קטן (א) תוגש באישור היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט המדינה על פי טופס שייקבע.

(ג) ניתן היתר להאזנת סתר לפי סעיף קטן (א)(2) תהיה ההאזנה על דרך של הקלטה בלבד, אלא אם כן הורה השופט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, על דרך אחרת; חומר ההקלטה יועבר לעיונו של השופט שנתן את ההיתר באופן שייקבע.

(ד) השופט שנתן את ההיתר לפי סעיף קטן (א)(2) ובהעדרו שופט מוסמך אחר כאמור בסעיף 6(א), רשאי להאזין להקלטה או להורות על עריכת תמליל ולעייין בו, במעמד המבקש.

(ה) מצא השופט כי חומר הקלטה שההאזנה אליו הותרה בסעיף קטן (א)(2) כולל חומר הנוגע לעבירה שבשלה ניתן ההיתר, לעבירה אחרת שיש חשד שבוצעה על ידי מי שההאזנה אליו הותרה לפי סעיף זה, לעבירה אחרת מסוג פשע, או חומר העשוי להביא למניעתה של עבירה כאמור, יורה על העברתו של חומר זה בלבד למבקש ההיתר בדרך שתקבע; מצא השופט כי חומר ההקלטה אינו כולל חומר חקירה כאמור – יורה על אופן הטיפול בו.

9ב. (א) ראש הממשלה, בהסכמת שר המשפטים, יקבע כללים בדבר מחיקה או ביעור של חומר האזנה ששמירתו אינה נדרשת, ובדבר אופן החזקתו של חומר האזנה ששמירתו נדרשת מטעמי ביטחון.

מחיקה וביעור של חומר האזנה
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ב) כללים כאמור בסעיף קטן (א) יהיו טעונים אישור הועדה המשותפת; ראש רשות ביטחון רשאי להורות על שינוי בכללים, ובלבד שתוך שישה חודשים יובא השינוי לאישור הועדה המשותפת; הכללים לא יפורסמו ברשומות או בדרך אחרת.

(ג) קבע קצין משטרה מוסמך או מי שהוסמך על ידו לכך, כי חומר האזנה, כולו או חלקו, אינו דרוש למניעת עבירות או לגילוי עבריינים, יורה בכתב על מחיקה או ביעור של חומר האזנה.

(ד) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) או (ג), חומר חקירה לא יימחק, אלא לאחר תום ההליכים המשפטיים וקבלת אישור בכתב מראש של התובע.

(ה) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) או (ג) לא תימחק הקלטה, אלא אם כן ניתן למחוק את כלל ההקלטות שעל גבי הסליל.

(ו) לענין סעיף זה, "חומר האזנה" – סליל או אמצעי אחר המשמש להקלטה, תמליל ותעתיק ממנו, כולם או חלקם.

9ג. ניתן היתר לפי חוק זה, רשאי נותן ההיתר, אם התבקש לכך, להתיר גם הפקת נתוני תקשורת כמשמעותם בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת), התשס"ח-2007, של המנוי או מיתקן הבזק שההאזנה הותרה לגביהם, למשך תקופת תוקפו של ההיתר.

הפקת נתוני תקשורת
(תיקון מס' 4) תשס"ח-
2007

10. הורשע אדם בעבירה של האזנת סתר בניגוד להוראות חוק זה, רשאי בית המשפט לצוות כי מכשיר שהשתמש בו כדי לעבור את העבירה, ותקליט, סרט או חוט המכילים דבר שהוקלט תוך כדי העבירה, יחולטו או שיעשה בהם כפי שיוורה.

חילוט

10א. מי שמוסמך להתיר האזנת סתר לפי חוק זה, רשאי להתיר גם כניסה למקום לצורך התקנת אמצעים הנדרשים להאזנה, פירוקם או סילוקם; פרטי המקום שאליו הותרה הכניסה יפורטו בהיתר.

סמכויות נזר
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

11. ראש הממשלה, באישור ועדה משותפת כאמור בסעיף 15(ג), רשאי להסדיר בצו, בין בדרך רישוי ובין בדרך אחרת, ייצור, מכירה, יבוא, הפצה והחזקה של מכשירים העשויים לשמש להאזנת סתר או של סוג מכשירים כאלה.

מכשירי האזנה

12. לא יהיה לאדם זכות או סעד בבית משפט נגד מי שנתן היתר כדין לפי חוק זה או לפי סעיף 2 לחוק חסינות חברי הכנסת, או נגד מי שפעל על פיו או השתמש כדין בידיעה שהושגה על פיו.

מניעת הליכים נגד
היתר כדין
(תיקון מס' 2) תשס"ה-
2005

13. (א) דברים שנקלטו בדרך של האזנת סתר בניגוד להוראות חוק זה או להוראות סעיף 2א לחוק חסינות חברי הכנסת, לא יהיו קבילים כראיה בבית משפט, אלא באחד משני אלה:
- (1) בהליך פלילי בשל עבירה לפי חוק זה;
- (2) בהליך פלילי בשל פשע חמור, אם בית משפט הורה על קבילותה לאחר ששוכנע, מטעמים מיוחדים שיפרט, כי בנסיבות הענין הצורך להגיע לחקר האמת עדיף על הצורך להגן על הפרטיות. האזנת סתר שנעשתה שלא כדין בידי מי שרשאי לקבל היתר להאזנת סתר, לא תהיה קבילה כראיה לפי פסקה זו, אלא אם כן נעשתה בטעות בתום לב, תוך שימוש מדומה בהרשאה חוקית.
- (א1) בקשה לקבילות ראיה לפי סעיף קטן (א) תהיה באישור היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה או הפרקליט הצבאי הראשי בענין שבתחום סמכותו, והדיון בה יהיה, בשינויים המחוייבים, לפי סעיף 46 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.
- (א2) כדי להחליט בדבר קבילות כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט להקשיב לדברים או לעיין בהם; לענין פסקה זו סמכות להקשיב כמשמעותה בסעיף 2א(ד).
- (א3) בית משפט שהחליט על קבילותה של ראיה לפי סעיף קטן (א) רשאי לשמוע אותה בדלתיים סגורות.
- (ב) דברים שנקלטו בהאזנה כדין לפי סעיף 7 או בהאזנה כדין לשיחה חסויה לפי סעיף 5 לא יהיו קבילים כראיה אם לא אושרה ההאזנה כאמור באותם סעיפים לפי הענין.
- (ג) דברים שנקלטו כדין בדרך האזנת סתר לא יהיו קבילים כראיה אלא בהליך פלילי שאינו על פי קובלנה.
- (ג1) דברים שנקלטו כדין בדרך האזנת סתר יהיו קבילים כראיה בהליך פלילי להוכחת כל עבירה; לענין סעיף קטן זה, "הליך פלילי" – לרבות הליך אחר לחילוט רכוש הקשור בעבירה שהיא פשע.
- (ד) אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מטענה בדבר קבילות ראיה גם אם נקלטה בדרך האזנת סתר בהתאם להוראות חוק זה.
14. (א) סמכויות של שר לפי חוק זה אינן ניתנות לאצילה.
- (ב) סמכויות של נשיא בית משפט מחוזי לפי חוק זה, דינן כדין סמכות אחרת לענין סעיף 42 לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.
15. (א) ראש הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי בהתייעצות עם שר המשפטים להתקין תקנות לביצועו.
- (ב) ראש הממשלה יתקין בהתייעצות עם שר המשפטים תקנות לענין שמירת המידע שהושג בהאזנת סתר ולענין ביעורו.

ראיות
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 2) תשס"ה-
2005

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

מניעת אצילה
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

ביצוע ותקנות
(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

(ג) תקנות לפי חוק זה יהיו באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ואולם תקנות הנוגעות להאזנות לפי פרק ב' יהיו באישור הועדה המשותפת.

(תיקון מס' 1)
תשנ"ה-1995

מנחם בגין
ראש הממשלה

יצחק נבון
נשיא המדינה

חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981

פרק א': פגיעה בפרטיות

1. לא יפגע אדם בפרטיות של זולתו ללא הסכמתו.
 2. פגיעה בפרטיות היא אחת מאלה:
 - (1) בילוש או התחקות אחרי אדם, העלולים להטרידו, או הטרדה אחרת;
 - (2) האזנה האסורה על פי חוק;
 - (3) צילום אדם כשהוא ברשות היחיד;
 - (4) פרסום תצלומו של אדם ברבים בנסיבות שבהן עלול הפרסום להשפילו או לבזותו;
 - (א4) פרסום תצלומו של נפגע ברבים שצולם בזמן הפגיעה או סמוך לאחריה באופן שניתן לזהותו ובנסיבות שבהן עלול הפרסום להביאו במבוכה, למעט פרסום תצלום בלא השהיות בין רגע הצילום לרגע השידור בפועל שאינו חורג מהסביר באותן נסיבות; לעניין זה, "נפגע" – מי שסבל מפגיעה גופנית או נפשית עקב אירוע פתאומי ושפגיעתו ניכרת לעין;
 - (5) העתקת תוכן של מכתב או כתב אחר שלא נועד לפרסום, או שימוש בתכנו, בלי רשות מאת הנמען או הכותב, והכל אם אין הכתב בעל ערך היסטורי ולא עברו חמש עשרה שנים ממועד כתיבתו; לעניין זה, "כתב" – לרבות מסר אלקטרוני כהגדרתו בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001;
 - (6) שימוש בשם אדם, בכינויו, בתמונתו או בקולו, לשם ריווח;
 - (7) הפרה של חובת סודיות שנקבעה בדין לגבי עניניו הפרטיים של אדם;
 - (8) הפרה של חובת סודיות לגבי עניניו הפרטיים של אדם, שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע;
 - (9) שימוש בידעה על עניניו הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה;
 - (10) פרסומו או מסירתו של דבר שהושג בדרך פגיעה בפרטיות לפי פסקאות (1) עד (7) או (9);
 - (11) פרסומו של ענין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם, לרבות עברו המיני, או למצב בריאותו, או להתנהגותו ברשות היחיד.
- 2א. (א) לעניין חוק זה רואים כפגיעה בפרטיות גם פרסום ברבים של תצלום גופת אדם גלויה באופן שניתן לזהותה, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

איסור הפגיעה בפרטיות

פגיעה בפרטיות מהי

(תיקון מס' 11)
תשע"א-2011

(תיקון מס' 9)
תשס"ז-2007

(תיקון מס' 8)
תשס"ו-2005

פרסום תצלום של נפטר
(תיקון מס' 11)
תשע"א-2011

- (1) אותו אדם הסכים בחייו לפגיעה כאמור ;
- (2) חלפו 15 שנים ממועד פטירתו של אותו אדם ;
- (3) התקבלה הסכמה לפגיעה כאמור מאת הראשון מבין המפורטים בפסקאות משנה (א) עד (2), שעודו בחיים, ובלבד שהנפטר לא התנגד בחייו לפגיעה כאמור וילדו או הורה לא הודיע למפרסם או לאחר מטעמו כי הוא מתנגד לפרסום :
- (א) בן זוגו ;
- (ב) כל ילדיו ;
- (ג) הוריו ;
- (ד) כל אחיו ;
- (4) לא היו לנפטר קרובי משפחה המנויים בפסקה (3) ובית המשפט אישר את הפרסום.
- (ב) בן זוגו של נפטר, ילדו, הורה או אחיו רשיאם להגיש תובענה אזרחית בשל פרסום לפי סעיף זה.
3. לענין חוק זה –
- "אדם", לענין סעיפים 2, 7, 13, 14, 17, 17ב, 17ג, 17ו, 17ז, 23א, 23ב ו-25 – למעט תאגיד ;
- "הסכמה" – הסכמה מדעת, במפורש או מכללא ;
- "מחזיק, לענין מאגר מידע" – מי שמצוי ברשותו מאגר מידע דרך קבע והוא רשאי לעשות בו שימוש ;
- "פרסום" – כמשמעותו בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 ;
- "צילום" – לרבות הסרטה ;
- "שימוש- לרבות גילוי, העברה ומסירה.
4. פגיעה בפרטיות היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליה בכפוף להוראות חוק זה.
5. הפוגע במזיד בפרטיות זולתו, באחת הדרכים האמורות בסעיף (1)2, (3) עד (7) ו-(9) עד (11), דינו – מאסר 5 שנים.
6. לא תהיה זכות לתביעה אזרחית או פלילית לפי חוק זה בשל פגיעה שאין בה ממש.
- פרק ב': הגנה על הפרטיות במאגרי מידע**
7. בפרק זה ובפרק ד' –
- "אבטחת מידע" – הגנה על שלמות המידע, או הגנה על המידע מפני חשיפה, שימוש או העתקה, והכל ללא רשות כדין ;
- "מאגר מידע" – אוסף נתוני מידע, המוחזק באמצעי מגנטי או אופטי והמיועד לעיבוד ממוחשב, למעט –
- (1) אוסף לשימוש אישי שאינו למטרות עסק ; או

הגדרת מונחים
ת"ט תשמ"א-1981
(תיקון מס' 9)
תשס"ז-2007
(תיקון מס' 9)
תשס"ז-2007
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996
פגיעה בפרטיות –
עוולה אזרחית

פגיעה בפרטיות –
עבירה
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996
מעשה של מה בכך

הגדרות
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

(2) אוסף הכולל רק שם, מען ודרכי התקשרות, שכשעצמו אינו יוצר איפיון שיש בו פגיעה בפרטיות לגבי בני האדם ששמותיהם כלולים בו, ובלבד שלבעל האוסף או לתאגיד בשליטתו אין אוסף נוסף;

"מידע" – נתונים על אישיותו של אדם, מעמדו האישי, צנעת אישיותו, מצב בריאותו, מצבו הכלכלי, הכשרתו המקצועית, דעותיו ואמונתו;

"מידע רגיש" –

(תיקון מס' 4)

תשנ"ו-1996

(1) נתונים על אישיותו של אדם, צנעת אישיותו, מצב בריאותו, מצבו הכלכלי, דעותיו ואמונתו;

(2) מידע ששר המשפטים קבע בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, שהוא מידע רגיש;

(תיקון מס' 4)

תשנ"ו-1996

"מנהל מאגר" – מנהל פעיל של גוף שבבעלותו או בהחזקתו מאגר מידע או מי שמנהל כאמור הסמיכו לענין זה;

(תיקון מס' 4)

תשנ"ו-1996

"רשם" – מי שמתקיימים בו תנאי הכשירות למינוי שופט של בית משפט השלום, והממשלה מינתה אותו, בהודעה ברשומות, לנהל את פנקס מאגרי מידע (להלן – הפנקס) כאמור בסעיף 12;

(תיקון מס' 4)

תשנ"ו-1996

"שלמות מידע" – זהות הנתונים במאגר מידע למקור שממנו נשאבו, בלא ששוננו, נמסרו או הושמדו ללא רשות כדין.

סימן א': מאגרי מידע

8. (א) לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע החייב ברישום לפי סעיף זה, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

(תיקון מס' 4)

תשנ"ו-1996

רישום מאגר מידע והשימוש בו

(תיקון מס' 4)

תשנ"ו-1996

(1) המאגר נרשם בפנקס;

(2) הוגשה בקשה לרישום המאגר והתקיימו הוראות סעיף 10(ב);

(3) המאגר חייב ברישום לפי סעיף קטן (ה) והוראת הרשם כללה הרשאה לניהול והחזקה של המאגר עד רישומו.

(ב) לא ישתמש אדם במידע שבמאגר מידע החייב ברישום לפי סעיף זה, אלא למטרה שלשמה הוקם המאגר.

(ג) בעל מאגר מידע חייב ברישום בפנקס ועל בעל המאגר לרשמו אם נתקיים בו אחד מאלה:

(1) מספר האנשים שמידע עליהם נמצא במאגר עולה על 10,000;

(2) יש במאגר מידע רגיש;

(3) המאגר כולל מידע על אנשים והמידע לא נמסר על ידיהם, מטעמם או בהסכמתם למאגר זה;

(4) המאגר הוא של גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23;

(5) המאגר משמש לשירותי דיוור ישיר כאמור בסעיף 17ג.

(ד) הוראת סעיף קטן (ג) לא תחול על מאגר שאין בו אלא מידע שפורסם לרבים על פי סמכות כדין או שהועמד לעיון הרבים על-פי סמכות כדין.

(ה) הרשם רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להורות על קיום חובת רישום לגבי מאגר הפטור מחובת רישום לפי סעיפים קטנים (ג) ו-(ד); הוראה כאמור תומצא לבעל המאגר ובה יפרט הרשם הוראות לענין ניהול ואחזקת המאגר עד לרישומו.

(תיקון מס' 7) תשס"ה-2005

9. (א) בקשה לרישום מאגר מידע תוגש לרשם.

בקשה לרישום

(ב) בקשה לרישום מאגר מידע תפרט את –

(תיקון מס' 4)

(1) זהות בעל מאגר המידע, המחזיק במאגר ומנהל המאגר, ומעניהם בישראל;

תשנ"ו-1996

(2) מטרות הקמת מאגר המידע והמטרות שלהן נועד המידע;

(3) סוגי המידע שייכללו במאגר;

(4) פרטים בדבר העברת מידע מחוץ לגבולות המדינה;

(5) פרטים בדבר קבלת מידע, דרך קבע, מגוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23, שם הגוף הציבורי מוסר המידע ומהות המידע הנמסר, למעט פרטים הנמסרים בהסכמת מי שהמידע על אודותיו.

(ג) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות פרטים נוספים שיפורטו בבקשה לרישום.

(תיקון מס' 5)
תשס"ז-2006

(ד) הבעל או המחזיק של מאגר מידע יודיע לרשם על כל שינוי בפרט מהפרטים המפורטים בסעיף קטן (ב) או לפי סעיף קטן (ג) ועל הפסקת פעולתו של מאגר המידע.

10. (א) הוגשה בקשה לרישום מאגר מידע –

סמכויות הרשם
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

(1) ירשום אותו הרשם בפנקס, תוך 90 ימים מיום שהוגשה לו הבקשה, זולת אם היה לו יסוד סביר להניח כי המאגר משמש או עלול לשמש לפעולות בלתי חוקיות או כמסווה להן, או שהמידע הכלול בו נתקבל, נצבר או נאסף בניגוד לחוק זה או בניגוד להוראות כל דין;

(2) הרשם רשאי לרשום מטרה שונה מזו שפורטה בבקשה, לרשום מספר מטרות למאגר, או להורות על הגשת מספר בקשות תחת הבקשה שהוגשה, והכל אם נוכח לדעת כי הדבר הולם את פעילות המאגר הלכה למעשה;

(3) הרשם לא יסרב לרשום את מאגר המידע לפי פסקה (1) ולא יפעיל סמכויותיו לפי פסקה (2), אלא לאחר שנתן למבקש הזדמנות לטעון את טענותיו.

(תיקון מס' 7) תשס"ה-2005

(ב) (בוטל).

(ב1) לא רשם הרשם את מאגר המידע תוך 90 ימים מיום שהוגשה לו הבקשה, ולא הודיע למבקש על סירובו לרשום או על השהיית הרישום מטעמים

(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

מיוחדים שיפרט בהודעתו – רשאי יהיה המבקש לנהל או להחזיק את המאגר אף שאינו רשום.

(2) הודיע הרשם למבקש על סירובו לרשום את מאגר המידע, או על משהיית הרישום כאמור בסעיף קטן (ב) לא יהיה המבקש רשאי לנהל או להחזיק את המאגר, זולת אם בית המשפט קבע אחרת.

(3) הרשם ימחק רישומו של מאגר מידע מהפנקס, אם הודיע לו בעל המאגר שהמידע שבאותו מאגר בוער, ואימת הודעה זו בתצהיר; הוחזק מאגר מידע שלא בידי בעל מאגר המידע, תאומת ההודעה גם בתצהיר של המחזיק.

(ג) הרשם יפקח על מילוי הוראות חוק זה והתקנות לפיו.

(ד) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יקים בצו, יחידת פיקוח שתפקח על מאגרי המידע, רישומם ואבטחת המידע בהם; גודלה של היחידה יותאם לצורכי הפיקוח.

(ה) הרשם יעמוד בראש יחידת הפיקוח, והוא ימנה את המפקחים לצורך ביצוע הפיקוח לפי חוק זה; לא יתמנה למפקח אלא מי שקיבל הכשרה מקצועית מתאימה בתחום מיחשוב ואבטחת מידע והפעלת סמכויות לפי חוק זה, ומשטרת ישראל לא הביעה התנגדות למינויו מטעמים של שמירה על בטחון הציבור.

(1ה) לצורך ביצוע תפקידיו רשאי מפקח –

(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996
ת"ט תשנ"ז-1997

(1) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו ידיעות ומסמכים המתייחסים למאגר מידע;

(2) להיכנס למקום שיש לו יסוד סביר להניח כי מופעל בו מאגר מידע, לערוך בו חיפוש ולתפוס חפץ, אם שוכנע כי הדבר דרוש לשם הבטחת ביצוע חוק זה וכדי למנוע עבירה על הוראותיו; על חפץ שנתפס לפי סעיף זה יחולו הוראות פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969; סדרי כניסה למיתקן צבאי או למיתקן של רשות בטחון כמשמעותה בסעיף 19(ג) ייקבעו על ידי שר המשפטים בהתייעצות עם השר הממונה על רשות הבטחון, לפי הענין; בפסקה זו, "חפץ" – לרבות חומר מחשב, ופלט כהגדרתם בחוק המחשבים, תשנ"ה-1995;

(3) על אף הוראות פסקה (2), לא ייכנס למקום כאמור המשמש למגורים בלבד, אלא לפי צו מאת שופט של בית משפט שלום.

(תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996
(תיקון מס' 7) תשס"ה-2005

(ו) הפר מחזיק או בעל של מאגר מידע הוראות של חוק זה או התקנות לפיו, או לא מילא אחרי דרישה שהפנה אליו הרשם, רשאי הרשם להתלות את תוקפו של הרישום לתקופה שיקבע או לבטל את רישומו של מאגר המידע בפנקס, ובלבד שקודם להתליה או לביטול ניתנה לבעל המאגר הזדמנות להשמיע את טענותיו.

(ז) דין הרשם ודין מי שפועל מטעמו כדין עובד המדינה.

ד"ח הגנה על הפרטיות
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

10א. לא יאוחר מ-1 באפריל בכל שנה תגיש המועצה להגנת הפרטיות לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת דין וחשבון שיכין הרשם על פעולות

האכיפה והפיקוח בשנה שקדמה להגשת הדו"ח, בצירוף הערותיה של המועצה.

11. פניה לאדם לקבלת מידע לשם החזקתו או שימוש בו במאגר מידע תלווה בהודעה שיצויינו בה – חובת מבקש מידע

- (1) אם חלה על אותו אדם חובה חוקית למסור את המידע, או שמסירת המידע תלויה ברצונו ובהסכמתו;
- (2) המטרה אשר לשמה מבוקש המידע;
- (3) למי יימסר המידע ומטרות המסירה.

12. (א) הרשם ינהל פנקס מאגרי מידע אשר יהיה פתוח לעיונו של הציבור. פנקס מאגרי מידע (תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

- (ב) הפנקס יכיל את הפרטים לרישום מאגר המידע כאמור בסעיף 9.
- (ג) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), במאגר של רשות בטחון, הפרטים המפורטים בסעיף 9(ב)(3), (4) ו-(5) לא יהיו פתוחים לעיונו של הציבור.

13. (א) כל אדם זכאי לעיין בעצמו, או על ידי בא-כוחו שהרשהו בכתב או על ידי אפוטרופסו, במידע שעליו המוחזק במאגר מידע. זכות עיון במידע

- (ב) בעל מאגר מידע יאפשר עיון במידע, לפי בקשת אדם כאמור בסעיף קטן (א) (להלן – המבקש), בשפה העברית, הערבית או האנגלית. (תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996
- (ג) בעל המאגר רשאי שלא למסור למבקש מידע המתייחס למצבו הרפואי או הנפשי אם לדעתו עלול המידע לגרום נזק חמור לבריאותו הגופנית או הנפשית של המבקש או לסכן את חייו; במקרה זה ימסור בעל המאגר את המידע לרופא או לפסיכולוג מטעמו של המבקש. (תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

(1ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לחייב למסור מידע בניגוד לחסיון שנקבע לפי כל דין, אלא אם כן המבקש הוא מי שהחסיון נועד לטובתו. (תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

בסעיף קטן זה, "דין" – לרבות הלכה פסוקה.

(ד) האופן, התנאים והתשלום למימושה של זכות העיון במידע ייקבעו בתקנות.

(ה) הוראות סעיף זה וסעיף 13א לא יחולו – (תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

(1) על מאגר מידע של רשות בטחון כמשמעותה בסעיף 19(ג);

(א1) על מאגר מידע של שירות בתי הסוהר;

(2) על מאגר מידע של רשות מס כמשמעותה בחוק לתיקון דיני מסים (חילופי ידיעות בין רשויות מס), תשכ"ז-1967;

(3) כשבטחון המדינה, יחסי חוץ שלה או הוראות חיקוק מחייבים שלא לגלות לאדם מידע שעליו;

(4) על מאגר מידע של גופים אשר שר המשפטים בהתייעצות עם שר הבטחון או עם שר החוץ, לפי הענין, ובאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, קבע כי הוא כולל מידע שבטחון המדינה או יחסי החוץ שלה מחייבים שלא לגלותו (להלן – מידע סודי), (תיקון מס' 1) תשמ"ה-1985

ובלבד שאדם המבקש לעיין במידע שעליו המוחזק באותו מאגר יהיה זכאי לעיין במידע שאינו מידע סודי;

(5) על מאגר מידע אודות חקירות ואכיפת החוק של רשות המוסמכת לחקור על פי דין בעבירה, אשר שר המשפטים קבע אותה בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת;

(6) על מאגר מידע שהוקם לפי סעיף 28 לחוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000.

13.א. בלי לגרוע מהוראות סעיף 13 –

(1) בעל מאגר מידע, המחזיק אותו אצל אחר (בסעיף זה – המחזיק), יפנה את המבקש אל המחזיק, תוך ציון מענו, ויורה למחזיק, בכתב, לאפשר למבקש את העיון;

(2) פנה המבקש תחילה למחזיק, יודיע לו המחזיק אם הוא מחזיק מידע עליו, וכן את שם בעל מאגר המידע ואת מענו.

עיון במידע שאינו בהחזקת בעל המאגר (תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

14. (א) אדם שעיין במידע שעליו ומצא כי אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן, רשאי לפנות לבעל מאגר המידע, ואם הוא תושב חוץ – למחזיק מאגר המידע, בבקשה לתקן את המידע או למוחקו.

(ב) הסכים בעל מאגר המידע לבקשה כאמור בסעיף קטן (א), יבצע את השינויים הנדרשים במידע שברשותו ויודיע עליהם לכל מי שקיבל ממנו את המידע בתקופה שנקבעה בתקנות.

(ג) סירב בעל מאגר המידע למלא בקשה כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך למבקש, באופן ובדרך שנקבעו בתקנות.

(ד) מחזיק חייב לתקן מידע, אם בעל מאגר המידע הסכים לתיקון המבוקש או שבית משפט ציווה על התיקון.

15. על סירובו של בעל מאגר מידע לאפשר עיון כאמור בסעיף 13 או בסעיף 14 ועל הודעת סירוב כאמור בסעיף 14(ג), רשאי מבקש המידע להגיש תובענה לבית המשפט באופן ובדרך שנקבעו בתקנות.

16. לא יגלה אדם מידע שהגיע אליו בתוקף תפקידו כעובד, כמנהל או כמחזיק של מאגר מידע, אלא לצורך ביצוע עבודתו או לביצוע חוק זה או על פי צו בית משפט בקשר להליך משפטי; אם הוגשה הבקשה לפני תחילת ההליך תידון הבקשה בבית משפט השלום. המפר הוראות סעיף זה, דינו – מאסר 5 שנים.

אחריות לאבטחת מידע (תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

17. בעל מאגר מידע, מחזיק במאגר מידע או מנהל מאגר מידע, כל אחד מהם אחראי לאבטחת המידע שבמאגר המידע.

17.א. (א) מחזיק במאגרי מידע של בעלים שונים יבטיח כי אפשרות הגישה לכל מאגר תהיה נתונה רק למי שהורשו לכך במפורש בהסכם בכתב בינו לבין בעליו של אותו מאגר.

(ב) מחזיק שברשותו חמישה מאגרי מידע לפחות, החייבים ברישום לפי סעיף 8, ימסור לרשם, מדי שנה, רשימה של מאגרי המידע שברשותו, בציון שמות בעלי המאגרים, תצהיר על כך שלגבי כל אחד מן המאגרים נקבעו

מחזיק במאגרים של בעלים שונים (תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

הזכאים בגישה למאגר בהסכם בינו לבין הבעלים, ושמו של הממונה על האבטחה כאמור בסעיף 17ב.

17ב. (א) הגופים המפורטים להלן חייבים במינוי אדם בעל הכשרה מתאימה שיהיה ממונה על אבטחת מידע (להלן – הממונה):

- (1) מחזיק בחמישה מאגרי מידע החייבים ברישום לפי סעיף 8;
- (2) גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23;
- (3) בנק, חברת ביטוח, חברה העוסקת בדירוג או בהערכה של אשראי.

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף 17, הממונה יהיה אחראי לאבטחת המידע במאגרים המוחזקים ברשות הגופים כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) לא ימונה כממונה מי שהורשע בעבירה שיש עמה קלון או בעבירה על הוראות חוק זה.

ממונה על אבטחה
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

סימן ב': דיוור ישיר

17ג. בסימן זה –

"דיוור ישיר" – פניה אישית לאדם, בהתבסס על השתייכותו לקבוצת אוכלוסין, שנקבעה על פי אפיון אחד או יותר של בני אדם ששמותיהם כלולים במאגר מידע;

"פניה" – לרבות בכתב, בדפוס, בטלפון, בפקסימליה, בדרך ממוחשבת או באמצעי אחר;

"שירותי דיוור ישיר" – מתן שירותי דיוור ישיר לאחרים בדרך של העברת רשימות, מדבקות או נתונים בכל אמצעי שהוא.

17ד. לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע המשמש לשירותי דיוור ישיר, אלא אם כן הוא רשום בפנקס ואחת ממטרותיו הרשומות היא שירותי דיוור.

17ה. לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע המשמש לשירותי דיוור ישיר, אלא אם כן יש בידו רישום המציין את המקור שממנו קיבל כל אוסף נתונים המשמש לצורך מאגר המידע ומועד קבלתו, וכן למי מסר כל אוסף נתונים כאמור.

הגדרות
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

דיוור ישיר
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

ציון מקור המידע
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

17ו. (א) כל פניה בדיוור ישיר תכיל באופן ברור ובולט –

- (1) ציון כי הפניה היא בדיוור ישיר, בצירוף ציון מספר הרישום של המאגר המשמש לשירותי דיוור ישיר בפנקס מאגרי מידע;
 - (2) הודעה על זכותו של מקבל הפניה להימחק מן המאגר כאמור בסעיף קטן (ב), בצירוף המען שאליו יש לפנות לצורך כך;
 - (3) זהותו ומענו של בעל מאגר המידע שבו מצוי המידע שעל פיו בוצעה הפניה, והמקורות שמהם קיבל בעל המאגר מידע זה.
- (ב) כל אדם זכאי לדרוש, בכתב, מבעל מאגר מידע המשמש לדיוור ישיר, שמידע המתייחס אליו יימחק ממאגר המידע.

מחיקת מידע ממאגר
המשמש לדיוור ישיר
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

(ג) כל אדם זכאי לדרוש, בכתב, מבעל מאגר המידע המשמש לשירותי דיוור ישיר או מבעל מאגר המידע שבו מצוי המידע שעל-פיו בוצעה הפניה, כי מידע המתייחס אליו לא יימסר לאדם, לסוג בני אדם או לאנשים מסויימים, והכל לפרק זמן מוגבל או קבוע.

(ד) הודיע אדם לבעל מאגר המידע על דרישתו כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), יפעל בעל המאגר בהתאם לדרישה ויודיע לאדם, בכתב, כי פעל על פיה.

(ה) לא הודיע בעל מאגר המידע כאמור בסעיף קטן (ד) תוך 30 ימים מיום קבלת הדרישה, רשאי האדם שהמידע מתייחס אליו לפנות לבית משפט השלום בדרך שנקבעה בתקנות, כדי שיורה לבעל מאגר המידע לפעול כאמור.

(ו) הזכויות לפי סעיף זה של נפטר שרשום במאגר מידע נתונות גם לבן זוגו, לילדו, להורה או לאחיו.

17ז. הוראות סימן זה יחולו על ידיעות הנוגעות לענייניו הפרטיים של אדם, אף שאינם בגדר מידע, כשם שהן חלות על מידע.

17ח. סימן זה לא יחול על גוף ציבורי כמשמעותו בסעיף 123(1) במילוי תפקידיו על פי דין.

17ט. הוראות סימן זה באות להוסיף על הוראות כל דין.

פרק ג': הגנות

18. במשפט פלילי או אזרחי בשל פגיעה בפרטיות תהא זו הגנה טובה אם נתקיימה אחת מאלה:

(1) הפגיעה נעשתה בדרך של פרסום שהוא מוגן לפי סעיף 13 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965;

(2) הנתבע או הנאשם עשה את הפגיעה בתום לב באחת הנסיבות האלה:

(א) הוא לא ידע ולא היה עליו לדעת על אפשרות הפגיעה בפרטיות;

(ב) הפגיעה נעשתה בנסיבות שבהן היתה מוטלת על הפוגע חובה חוקית, מוסרית, חברתית או מקצועית לעשותה;

(ג) הפגיעה נעשתה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הפוגע;

(ד) הפגיעה נעשתה תוך ביצוע עיסוקו של הפוגע כדין ובמהלך עבודתו הרגיל, ובלבד שלא נעשתה דרך פרסום ברבים;

(ה) הפגיעה היתה בדרך של צילום, או בדרך של פרסום תצלום, שנעשה ברשות הרבים ודמות הנפגע מופיעה בו באקראי;

(תיקון מס' 9) תשס"ז-2007
תחולה על ידיעות
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996
אי תחולה על גוף ציבורי
(תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

שמירת דינים
(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996
הגנות מה הן

(1) הפגיעה נעשתה בדרך של פרסום שהוא מוגן לפי פסקאות (4) עד (11) לסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965;

(3) בפגיעה היה ענין ציבורי המצדיק אותה בנסיבות הענין, ובלבד שאם היתה הפגיעה בדרך של פרסום – הפרסום לא היה כוזב.

19. (א) לא ישא אדם באחריות לפי חוק זה על מעשה שהוסמך לעשותו על פי דין.

(ב) רשות בטחון, או מי שנמנה עם עובדיה או פועל מטעמה, לא ישאו באחריות לפי חוק זה על פגיעה שנעשתה באופן סביר במסגרת תפקידם ולשם מילוי.

(ג) "רשות בטחון", לענין סעיף זה – כל אחד מאלה:

(1) משטרת ישראל;

(2) אגף המודיעין במטה הכללי והמשטרה הצבאית של צבא-הגנה לישראל;

(3) שירות בטחון כללי;

(4) המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;

(5) הרשות להגנה על עדים.

(תיקון מס' 1) תשמ"ה-1985
(תיקון מס' 10) תשס"ט-2008
נסל ההוכחה

20. (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפגיעה בפרטיות באחת הנסיבות האמורות בסעיף 18(2) ושהפגיעה לא חרגה מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפגיעה בתום לב.

(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפגיעה בפרטיות שלא בתום לב אם הוא פגע ביועצין במידה גדולה משהיתה נחוצה באופן סביר לצורך הענינים שניתנה להם הגנה בסעיף 18(2).

(ג) חזקה על נאשם או נתבע הטוען להגנה על פי סעיף 18(2)(ב) או (ד) שעשה את הפגיעה בפרטיות שלא בתום לב, אם ביצע את הפגיעה תוך כדי הפרת הכללים או העקרונות של אתיקה מקצועית החלים עליו מכוח דין או המקובלים על אנשי המקצוע שהוא נמנה עמהם; ואולם חזקה כאמור לא תחול אם הפגיעה נעשתה בנסיבות שבהן הנאשם או הנתבע פעל בהתאם לחובה חוקית המוטלת עליו.

(תיקון מס' 9) תשס"ז-2007

21. הביא הנאשם או הנתבע ראיה או העיד בעצמו כדי להוכיח אחת ההגנות הניתנות בחוק זה, רשאי התובע להביא ראיות סותרות; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לפי כל דין להתיר הבאת ראיות בידי בעלי הדין.

הפרכה של טענות הגנה

22. בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית המשפט להתחשב, לטובת הנאשם או הנתבע, גם באלה:

הקלות

(1) הפגיעה בפרטיות לא היתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור שעליו הסתמך;

(2) הוא לא התכוון לפגוע;

(3) אם היתה הפגיעה בדרך של פרסום – הוא התנצל על הפרסום ונקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו של עותק הפרסום המכיל את הפגיעה, ובלבד שההתנצלות פורסמה במקום, במידה ובדרך שבהם פורסמה הפגיעה ולא היתה מסוייגת.

פרק ד': מסירת מידע או ידיעות מאת גופים ציבוריים

(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985
הגדרות

23. בפרק זה –

(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985

”גוף ציבורי” –

(1) משרדי הממשלה ומוסדות מדינה אחרים, רשות מקומית וגוף אחר הממלא תפקידים ציבוריים על פי דין;

(2) גוף ששר המשפטים קבע בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ובלבד שבצו ייקבעו סוגי המידע והידיעות שהגוף יהיה רשאי למסור ולקבל;

(תיקון מס' 3)
תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

(3) (נמחקה);

”מאגר מידע”, ”מידע”, ”הרשם”, ”שימוש” – (נמחק).

תחולה על ידיעות
(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985

23א. הוראות פרק זה יחולו על ידיעות על עניניו הפרטיים של אדם, אף שאינן בגדר מידע, כשם שהן חלות על מידע.

איסור על מסירת מידע
(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985

23ב. (א) מסירת מידע מאת גוף ציבורי אסורה, זולת אם המידע פורסם לרבים על פי סמכות כדין, או הועמד לעיון הרבים על פי סמכות כדין, או שהאדם אשר המידע מתייחס אליו נתן הסכמתו למסירה.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע מרשות בטחון כמשמעותה בסעיף 19 לקבל או למסור מידע לשם מילוי תפקידה, ובלבד שהמסירה או הקבלה לא נאסרה בחיקוק.

טייג לאיסור
(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985

23ג. מסירת המידע מותרת, על אף האמור בסעיף 23ב, אם לא נאסרה בחיקוק או בעקרונות של אתיקה מקצועית –

(1) בין גופים ציבוריים, אם נתקיים אחד מאלה:

(א) מסירת המידע היא במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע והיא דרושה למטרת ביצוע חיקוק או למטרה במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע או מקבלו;

(ב) מסירת המידע היא לגוף ציבורי הרשאי לדרוש אותו מידע על פי דין מכל מקור אחר;

(2) מגוף ציבורי למשרד ממשלתי או למוסד מדינה אחר, או בין משרדים או מוסדות כאמור, אם מסירת המידע דרושה למטרת ביצוע כל חיקוק או למטרה במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע או מקבלו;

חובותיו של גוף ציבורי
(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985

אולם לא יימסר מידע כאמור שניתן בתנאי שלא יימסר לאחר.

23ד. (א) גוף ציבורי המוסר דרך קבע מידע בהתאם לסעיף 23ג יפרט עובדה זו על כל דרישת מידע בהתאם לחוק.

(ב) גוף ציבורי המוסר מידע בהתאם לסעיף 23 יקיים רישום של המידע שנמסר.

(ג) גוף ציבורי המקבל דרך קבע מידע בהתאם לסעיף 23, והמידע נאגר במאגר מידע, יודיע על כך לרשם ועובדה זו תיכלל בפרטי רשימת מאגרי המידע לפי סעיף 12.

(ד) גוף ציבורי שקיבל מידע בהתאם לסעיף 23 לא יעשה בו שימוש אלא במסגרת הסמכויות או התפקידים שלו.

(ה) לענין חובת השמירה על סודיות לפי כל דין, מידע שנמסר לגוף ציבורי מכוח חוק זה, כמוהו כמידע שאותו גוף השיג מכל מקור אחר, ובנוסף יחולו על הגוף המקבל גם כל ההוראות החלות על הגוף המוסר.

23. (א) מקום שמידע שמותר למסרו לפי סעיפים 23ב או 23ג מצוי על גבי אותו קובץ עם מידע אחר (להלן – מידע עורף), רשאי הגוף המוסר את המידע למסור לגוף המקבל את המידע המבוקש עם המידע העורף.

מידע עורף
(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985

(ב) מסירת מידע עורף לפי סעיף קטן (א) מותנית בקביעת נוהלים שיבטיחו מניעת שימוש כלשהו במידע עורף שנתקבל; נוהלים כאמור ייקבעו בתקנות וכל עוד לא נקבעו בתקנות, יקבע הגוף המבקש נוהלים כאמור בכתב, וימציא לגוף המוסר עותק מהם, לפי דרישתו.

מסירה מותרת אינה
פגיעה בפרטיות

23. מסירת מידע המותרת לפי חוק זה לא תהווה פגיעה בפרטיות ולא יחולו עליה הוראות סעיפים 2 ו-8.

(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985

23. שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי מסירת מידע מאת גופים ציבוריים.

תקנות לענין מסירת
מידע

23. (בוטל).

(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985

(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

פרק ה': שונות

24. חוק זה חל על המדינה.

(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985

25. (א) אדם שנפגע בפרטיותו ותוך ששה חדשים לאחר הפגיעה מת בלי שהגיש תובענה או קובלנה בשל אותה פגיעה, רשאים בן-זוגו, ילדו או הורהו, ואם לא השאיר בן-זוגו, ילדים או הורים – אחיו או אחותו, להגיש, תוך ששה חדשים לאחר מותו, תובענה או קובלנה בשל אותה פגיעה.

מות הנפגע

דין המדינה
(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985

(ב) אדם שהגיש תובענה או קובלנה בשל פגיעה בפרטיות ומת לפני סיום ההליך, רשאים בן-זוגו, ילדו או הורהו, ואם לא השאיר בן-זוגו, ילדים או הורים – אחיו או אחותו, להודיע לבית המשפט, תוך ששה חדשים לאחר מותו, על רצונם להמשיך בתובענה או בקובלנה, ומשהודיע כאמור יבואו הם במקום התובע או הקובל.

26. תקופת ההתיישנות של תביעה אזרחית לפי חוק זה היא שנתיים.

התיישנות

27. על הליכים משפטיים בשל פגיעה בפרטיות יחולו הוראות סעיפים 21, 23 ו-24 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

החלת הוראות מחוק
איסור לשון הרע

28. במשפט פלילי או אזרחי בשל פגיעה בפרטיות אין להביא ראיה או לחקור עד בדבר שמו הרע של הנפגע או בדבר אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו.

ראיות על שם רע, אופי
או עבר של אדם

29. (א) בנוסף לכל עונש וסעד אחר רשאי בית המשפט, במשפט פלילי או אזרחי בשל הפרה של הוראה מהוראות חוק זה, לצוות כמפורט להלן, לפי הענין:

צוים נוספים
(תיקון מס' 9)
תשס"ז-2007

(1) על איסור הפצה של עתקי החומר הפוגע או על החרמתו; צו החרמה לפי פסקה זו כוחו יפה כלפי כל אדם שברשותו נמצא חומר כזה לשם מכירה, הפצה או החסנה, גם אם אותו אדם לא היה צד למשפט; ציווה בית המשפט על החרמה, יורה מה ייעשה בעתקים שהוחרמו;

(2) על פרסום פסק הדין, כולו או מקצתו; הפרסום ייעשה על חשבון הנאשם או הנתבע, במקום, במידה ובדרך שקבע בית המשפט;

(3) על מסירת החומר הפוגע לנפגע;

(4) על השמדת מידע שנתקבל שלא כדין, או לאסור על שימוש במידע כאמור או במידע עודף כהגדרתו בסעיף 23, או להורות לגבי המידע כל הוראה אחרת.

(תיקון מס' 4)
תשנ"ו-1996

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע החזקת עותק של פרסום בספריות ציבוריות, בארכיונים וכיוצא באלה, זולת אם הטיל בית המשפט, בצו החרמה על פי סעיף קטן (א)(1), הגבלה גם על החזקה כזאת, ואין בהן כדי למנוע החזקת עותק של פרסום בידי הפרט.

29א. (א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיף 5, רשאי בית המשפט לחייבו לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, בלא הוכחת נזק; חיוב בפיצוי לפי סעיף קטן זה הוא כפסק דין של אותו בית משפט שניתן בתובענה אזרחית של הזכאי נגד החייב בו.

פיצוי בלא הוכחת נזק
(תיקון מס' 9)
תשס"ז-2007

(ב) (1) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי סעיף 4, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, בלא הוכחת נזק.

(2) במשפט כאמור בפסקה (1) שבו הוכח כי הפגיעה בפרטיות נעשתה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על כפל הסכום כאמור באותה פסקה, בלא הוכחת נזק.

(ג) לא יקבל אדם פיצוי בלא הוכחת נזק לפי סעיף זה, בשל אותה פגיעה בפרטיות, יותר מפעם אחת.

(ד) הסכומים האמורים בסעיף זה יעודכנו ב-16 בכל חודש, בהתאם לשיעור השינוי במדד החדש לעומת המדד הבסיסי; לענין זה – "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"המדד החדש" – מדד החודש שקדם לחודש העדכון;

"המדד הבסיסי" – מדד חודש מאי 2007.

30. (א) פורסמה פגיעה בפרטיות בעתון כמשמעותו בפקודת העתונות (להלן – עתון), ישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל הפגיעה האדם שהביא את הדבר לעתון וגרם בכך לפרסומו, עורך העתון ומי שהחליט בפועל על פרסום אותה פגיעה בעתון, ובאחריות אזרחית ישא גם המוציא לאור של העתון.

אחריות בשל פרסום בעתון

(ב) באישום פלילי לפי סעיף זה תהא זאת הגנה טובה לעורך העתון שנקט אמצעים סבירים כדי למנוע פרסום אותה פגיעה ושלא ידע על פרסומה.

(ג) בסעיף זה, "עורך עתון" – לרבות עורך בפועל.

31. פורסמה פגיעה בפרטיות בדפוס, למעט בעתון בעל תדירות הופעה של ארבעים ימים או פחות המוצא לאור על פי רשיון תקף, ישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל הפגיעה גם מחזיק בית הדפוס כמשמעותו בפקודת העתונות שבו הודפס הפרסום, ומי שמוכר את הפרסום או מפיץ אותו בדרך אחרת, ובלבד שלא ישאו באחריות אלא אם ידעו או חייבים היו לדעת שהפרסום מכיל פגיעה בפרטיות.

אחריות של מדפיס ומפיץ

31א. (א) העושה אחד מאלה, דינו – מאסר שנה:

עונשין בעבירות של אחריות קפידה (תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

(1) מנהל, מחזיק או משתמש במאגר מידע בניגוד להוראות סעיף 8;

(2) מוסר פרטים לא נכונים בבקשה לרישום מאגר מידע כנדרש בסעיף 9;

(3) אינו מוסר פרטים או מוסר פרטים לא נכונים בהודעה המלווה בקשה לקבלת מידע לפי סעיף 11;

(4) אינו מקיים את הוראות סעיפים 13 ו-13א לענין זכות העיון במידע המוחזק במאגר מידע, או אינו מתקן מידע על פי הוראות סעיף 14;

(5) מאפשר גישה למאגר מידע בניגוד להוראות סעיף 17א(א) או אינו מוסר לרשם מסמכים או תצהיר בהתאם להוראות סעיף 17ב(ב);

(6) אינו ממנה ממונה על אבטחת מידע בהתאם להוראות סעיף 17ב;

(7) מנהל או מחזיק מאגר המשמש לשירותי דיוור ישיר, בניגוד להוראות סעיפים 17ד עד 17י;

(8) מוסר מידע בניגוד לסעיפים 23ב עד 23ה.

(ב) עבירה לפי סעיף זה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות.

עוולה בנזיקין (תיקון מס' 4) תשנ"ו-1996

31ב. מעשה או מחדל בניגוד להוראות פרקים ב' או ד' או בניגוד לתקנות שהותקנו לפי חוק זה יהווה עוולה לפי פקודת הנזיקין [נוסח חדש].

32. חומר שהושג תוך פגיעה בפרטיות יהיה פסול לשמש ראיה בבית משפט, ללא הסכמת הנפגע, זולת אם בית המשפט התיר מטעמים שיירשמו

חומר פסול לראיה

- להשתמש בחומר, או אם היו לפוגע, שהיה צד להליך, הגנה או פטור לפי חוק זה.
33. בפקודת הניזקין [נוסח חדש], סעיף 34א – בטל.
34. בתוספת לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965, אחרי פסקה (12) יבוא:
- "(13) עבירות על חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981."
35. הוראות חוק זה לא יגרעו מהוראות כל דין אחר.
36. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, בכל ענין הנוגע לביצועו, ובין השאר –
- (1) תנאי החזקת מידע ושמירתו במאגרי מידע;
- (2) תנאים להעברה של מידע אל מאגרי מידע שמחוץ לגבולות המדינה או מהם;
- (3) כללי התנהגות ואתיקה לבעלים, למחזיקים או למנהלים של מאגרי מידע ולעובדיהם;
- (4) הוראות לענין ביעור מידע עם הפסקת פעולתו של מאגר מידע.
- 36א. (א) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע –
- (1) אגרות בעבור רישום מאגר מידע ועיון בו לפי חוק זה;
- (2) אגרה, לתקופה שיקבע, בעבור מאגר מידע הרושם בפנקס (להלן – אגרה תקופתית), למעט מאגר מידע שבבעלות המדינה, ורשאי הוא לקבוע שיעורים שונים של אגרות תקופתיות לפי סוגים של מאגרים, וכן את מועדי התשלום של האגרה התקופתית, ותוספת אגרה לאגרה תקופתית שלא שולמה במועדה.
- (ב) כספי אגרות שנגבו לפי סעיף זה ייועדו לרשם וליחידת הפיקוח לצורך פעולתם לפי חוק זה.
- (ג) לא שולמה האגרה התקופתית או תוספת האגרה לאגרה התקופתית, לפי הענין, בתוך שישה חודשים מהמועד שנקבע בתקנות לתשלום תוספת האגרה, יותלה רישומו של המאגר בפנקס עד לתשלום.
37. תחילתו של פרק ב' ששה חדשים מיום פרסומו של חוק זה.
- מנחם בגין
ראש הממשלה
- משה נסים
שר המשפטים
- יצחק נבון
נשיא המדינה

פקודת הפרשנות [נוסח חדש]*

פרק ראשון: (בוטל)

1. בפקודה זו, ובכל חיקוק שהוא בר-תוקף כיום, ובכל חיקוק שיינתן מכאן ואילך, יתפרשו כל מלה וניב שבסעיף זה כאמור בצדם להלן:

(תיקון מס' 11)
תשמ"א-1981

פירושם של מונחים
רווחים
(תיקון מס' 11) תשמ"א-
1981

* פורסמה דיני מדינת ישראל [נוסח חדש] 1, תשי"ד מיום 1.1.1954 עמ' 2.

תוקנה ס"ח תשי"ד מס' 166 מיום 17.9.1954 עמ' 238 (ה"ח תשי"ד מס' 179 עמ' 6) – תיקון מס' 1 בסעיף 40(5) לחוק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה), תשי"ד-1954.

ס"ח תשי"ז מס' 208 מיום 2.11.1956 עמ' 2 (ה"ח תשי"ז מס' 275 עמ' 18) – תיקון מס' 2 בסעיף 1 לחוק מימי חופין, תשי"ז-1956.

ס"ח תשכ"א מס' 323 מיום 4.1.1961 עמ' 18 (ה"ח תשכ"א מס' 434 עמ' 6) – תיקון מס' 3.

ס"ח תשכ"ג מס' 394 מיום 13.6.1963 עמ' 84 (ה"ח תשכ"ג מס' 522 עמ' 246) – תיקון מס' 4 בסעיף 15 לחוק לתיקון דיני העונשין (דרכי ענישה) (תיקון מס' 5), תשכ"ג-1963.

ס"ח תשכ"ה מס' 458 מיום 15.7.1965 עמ' 183 (ה"ח תשכ"ה מס' 548 עמ' 161) – תיקון מס' 5 בסעיף 226(15) לחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.

ס"ח תשכ"ו מס' 481 מיום 29.7.1966 עמ' 64 (ה"ח תשכ"ו מס' 674 עמ' 38) – תיקון מס' 6 בסעיף 2 לחוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 28), תשכ"ו-1966.

ס"ח תשכ"ח מס' 540 מיום 21.8.1968 עמ' 232 – תיקון מס' 7 בסעיף 3(4) לחוק הממשלה (הוראות מעבר), תשכ"ח-1968.

ס"ח תשכ"ט מס' 575 מיום 27.7.1969 עמ' 280 (ה"ח תשכ"ט מס' 612 עמ' 178) – תיקון מס' 8 בסעיף 164 לחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969; תחילתו ביום 1.1.1970.

ס"ח תשל"א מס' 636 מיום 6.8.1971 עמ' 186 (ה"ח תשל"א מס' 882 עמ' 165) – תיקון מס' 9 בסעיף 15 לחוק המיטלטלין, תשל"א-1971; תחילתו ביום 1.1.1972.

ס"ח תשל"ב מס' 959 מיום 8.2.1980 עמ' 61 (ה"ח תשל"ב מס' 1414 עמ' 265) – תיקון מס' 10 בסעיף 14 לחוק העונשין (תיקון מס' 9), תש"ם-1980.

בוטל בעיקרו ס"ח תשמ"א מס' 1030 מיום 15.6.1981 עמ' 306 (ה"ח תשמ"א מס' 1456 עמ' 228) – תיקון מס' 11 בסעיף 31 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981; תחילתו ביום 1.10.1981. הפקודה בטלה למעט סעיפים 16(2), 17(4), 19 ו-42, וכן סעיף 1 לעניינים מסוימים כאמור בסעיף 1 סיפה לחוק הפרשנות.

ס"ח תשמ"ב מס' 1053 מיום 21.6.1982 עמ' 172 (ה"ח תשמ"ב מס' 1580 עמ' 196) – תיקון מס' 12 בסעיף 5 לחוק העונשין (תיקון מס' 14), התשמ"ב-1982.

ס"ח תשנ"ד מס' 1481 מיום 23.8.1994 עמ' 358 (ה"ח תשנ"ד מס' 2098 עמ' 115) – תיקון מס' 13 בסעיף 9 לחוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994; תחילתו שנה מיום פרסומו.

¹ תוקף הסעיף רק כאמור בסעיף 1 סיפה לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981.

"אדם" – לרבות חברה או התאחדות או חבר בני אדם, בין שהם מואגדים ובין שאינם מואגדים;

"אניה" או "ספינה" – כל כלי המשמש בשיט ואינו מונע במשויטים או במשוטי-דחף בלבד;

"בא כוח, או נציג, של היועץ המשפטי לממשלה" – פרקליט המדינה, משנהו או סגניו, פרקליטי מחוז או סגניהם, פרקליטי נפה וכל מי שהיועץ המשפטי הסמיכו להיות בא כוחו או נציגו;

"ביטול", של דין – לרבות ביטולו של חלק ממנו, ולרבות הוראה שעל פיה או מכוחה חדל הדין או חלק ממנו להיות בר-תוקף;

"בית" – לרבות כל בית, חלק מבית, וכל בנין או מבנה אחר, שאנוש דר בהם או תופש אותם, בזכות עצמו או בדרך אחרת, אם ביום ואם בלילה, או שנועדו לדירה או לתפישה כגון זו, ובין שכולם מעל לפני הקרקע ובין שכולם או מקצתם מתחת לפני הקרקע;

"בית משפט" – כל בית משפט בן-סמך לשפוט בישראל;

"בית משפט לערעורים אזרחיים" – בית המשפט העליון כשהוא יושב כבית משפט לערעורים אזרחיים;

"בית משפט לערעורים פליליים" – בית המשפט העליון כשהוא יושב בדין כבית משפט לערעורים פליליים;

"בכתב" – לרבות בדפוס, בליתוגרפיה, במכונת כתיבה, בצילום ובכל דרך אחרת של הצגת מלים או ספרות, או העתקתן, בצורה הנראית לעין;

"דין" – לרבות כל אחד מאלה:

(1) חיקוק;

(2) אקט של הפרלמנט הבריטי או חלק ממנו, ודבר-המלך-במועצה או חלק ממנו, בין שניתנו לפני תחילת תקפה של פקודה זו ובין שניתנו לאחריה, וכפי תקפם בארץ ישראל לפני הקמת המדינה או כפי תקפם במדינה;

(3) צווים, תקנות, כללים, חוקי עזר, מינשרים, הוראות, הודעות וכל מסמך אחר, שניתנו מכוח "דין" כמשמעותו בפסקה (2) של הגדרה זו, בין לפני תחילת תקפה של פקודה זו ובין לאחריה, ואינם בגדר חיקוקים, וכפי תקפם בארץ ישראל לפני הקמת המדינה או כפי תקפם במדינה;

(4) דינים עותומניים, דינים דתיים בין שבכתב ובין שבעל-פה, דיני המשפט המקובל ועקרוני היושר של אנגליה, כפי תקפם בארץ ישראל לפני הקמת המדינה או כפי תקפם במדינה;

"הצהרה בשבועה" – לרבות מסמך שבאו עליו הן-צדק או הצהרה מפי אדם שהותרו לו, על פי דין, הן-צדק או הצהרה במקום שבועה;

"חוק" – דבר חקיקה של הכנסת ולרבות כל פקודה; אולם מקום שהמלה "חוק" באה בחיקוק שניתן לפני פרסום הנוסח החדש לפקודה זו, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא הנוסח החדש;

"חטא" – עבירה שדינה מאסר של לא יותר מחודש, ואם דינה קנס בלבד – קנס של לא יותר ממאתיים לירות;

(תיקון מס' 6)
תשכ"ו-1966

"חיקוק" – כל חוק וכל תקנה בין שניתנו לפני תחילת תקפה של פקודה זו ובין שניתנו לאחריה; אולם מקום שהמלה "חיקוק" באה בפקודה או בתקנה שניתנו לפני תחילת תקפה של פקודה זו, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא פקודה זו;

"חתימה", באדם שאינו יכול לכתוב שמו – לרבות "סימן";

"ייבוא" – הבאה או גרם הבאה לישראל, בים, ביבשה או באוויר;

"יורד ים" – לרבות כל אדם העובד בספינה או המועסק בה בכל תפקיד שהוא, חוץ מקברניט ומנווט וחוז' מחניך הקשור בחוזה ורשום כראוי;

"ייצוא" – הוצאה או גרם הוצאה מישראל, בים, ביבשה או באוויר;

"ישראל" או "המדינה" – לרבות מימי חופין שלה;

"כלי טיס" – כל מכונת טיס, דאון, ספינת-אוויר או כדור פורח, בין מחובר ובין שאינו מחובר;

"כלי שיט" – אניה, ספינה, סירה, אסדה וכל כלי אחר העשוי לשוט;

"לירה" – לירה ישראלית;

"מדפיס ממשלתי" – המדפיס הממשלתי של ישראל, ולענין חיקוק או לענין מסמך של המדינה – אף כל מדפיס אחר שהממשלה הרשתה אותו, דרך כלל או במיוחד, להדפיס אותו חיקוק או מסמך, וכל חיקוק או מסמך כאמור הנחזה כנדפס על ידי המדפיס הממשלתי או על ידי מדפיס אחר שהורשה לכך כאמור, יראוהו כאילו נדפס כך אם לא הוכח היפוכו של דבר;

"מזכיר הממשלה" – הפקיד שנתמנה על ידי הממשלה להיות מזכיר הממשלה;

"מודעה לרבים" – הודעה של הממשלה, או מטעמה, שאינה בת-פעל תחיקתי ונתפרסמה ברשומות;

"מחוז" – אחד המחוזות המינהליים ששטח המדינה מחולק להם על פי חיקוק;

"מיטלטלין" או "טובין" – נכסים מוחשיים, חוץ ממקרקעין; אולם מקום שהמלה "מיטלטלין" או "טובין" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת חוק המיטלטלין, תשל"א-1971, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אילולא החוק האמור;

(תיקון מס' 9) תשל"א-
1971

"מימי חופין" – כל חלק מן הים הפתוח שעל חופי המדינה, המצוי בתחום ששה מילין ימיים מנקודת שפל המים שבחוף;

(תיקון מס' 2)
תשי"ז-1956

"מכר" – לרבות חליפין, מיר, הצעה למכירה או הצגה למכירה;

"מנדט" – המנדט על ארץ ישראל שמועצת חבר הלאומים אישרה אותו והגדירה תנאיו ביום עשרים וארבעה ביולי 1922;

"מנשר" או "אכרזה" – מנשר או אכרזה שניתנו מאת הממשלה או על פיה;

"מסירה לדין" – החלטה להעמיד לדין על פי כתב אישום;
 "מפקד", בכלי טיס – מי שבידו אותה שעה השליטה על כלי טיס או מי שממונה עליו אותה שעה;
 "מפקח כללי של המשטרה" – לרבות סגן המפקח הכללי של המשטרה;

"מקרקעין" – קרקע, כל הבנוי והנטוע עליה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה; אולם מקום שהמלה "מקרקעין" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא החוק האמור;

"נציב בתי הסוהר" – לרבות סגן נציב בתי הסוהר;

"נקבע" – נקבע בחוק שבו מצויה מלה זו או בתקנות שניתנו לפיו;

"עבור" או "הפר", לענין דרישה או תנאי שנקבעו בחיקוק, או בכל היתר, רשיון או הרשאה אחרת, שניתנו לפי חיקוק – אף אי-קיום במשמע;

"עבירה" – מעשה, נסיון או מחדל, שדינם ענישה;

"עובד ציבורי" או "משרד ציבורי" – לרבות כל עובד או משרד שהוטלו עליהם תפקידים בעלי אופי רשמי, או הממלאים תפקידים כאלה, בין שהם נתונים לפיקוחה הישיר של ממשלה ובין אם לאו;

"עוון" – עבירה שהיא חמורה מחטא וקלה מפשע;

"עונש", לענין עבירה – קנס, מאסר או כל ענישה אחרת;

"פרק" – פרק של החיקוק שבו מצויה מלה זו; הוא הדין לגבי "חלק" "סימן", "סעיף" ו"תוספת", הכל לפי הענין; "סעיף קטן" – סעיף קטן של הסעיף בו מצויה מלה זו;

"פקודה" – כל פקודה שניתנה מאת מועצת המדינה הזמנית וכל פקודה שניתנה כדין בארץ ישראל לפני הקמת המדינה, ופקודה זו בכלל; אולם מקום שהמלה "פקודה" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת תקפה של פקודה זו, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא פקודה זו;

"פשע" – עבירה שדינה, אף באין הוכחה על חיוב קודם בדין, מוות או מאסר שלמעלה משלוש שנים;

"צוואה" – לרבות סמפון צוואה;

"צוות" –

(1) לענין כלי שיט – קברניט, חובל, נווט, מכונאי, מסיק, עובד הסיפון וכל העוסק בהשטת כלי השיט וכל המשרתו;

(2) לענין כלי טיס – מפקד, טייס, נווט, מהנדס טיס וכל העוסק בהטסת כלי הטיס וכל המשרתו;

"קונסול" או "נציג קונסולרי" – קונסול כללי, קונסול, סגן קונסול וכל המוסמך אותה שעה למלא תפקידו של אחד מאלה, וכן סוכן קונסולרי.

"קברניט" – מי שבידו השליטה על ספינה או על אניה, או מי שממונה עליה אותה שעה להוציא נווט ורב חובל-נמל;

"רופא ממשלתי" – רופא בשירות המדינה ;

"רופא מוסמך" – אדם הרשום בישראל כרופא לפי הדין הנוהג אותה שעה בענין רישום רופאים ;

"רחוב" או "דרך" – לרבות כביש, שדרה סמטה, משעול לרוכבים או לרגלים, ככר, חצר, טיילת, מבוי, מפלש וכל מקום פתוח שהציבור משתמש בו או נוהג לעבור בו, או שהציבור נכנס אליו או רשאי להיכנס אליו ;

"רשום" לענין מסמך – רשום לפי הדין החל על רישום אותו מסמך ;

"רשות מקומית" – עיריה, מועצה מקומית או רשות כיצא באלה, שנתכוננו בכוח חוק בר-תוקף אותה שעה, הקובע הוראות בדבר הקמת רשויות של שלטון מקומי ;

"שבועה" – לרבות הן-צדק והצהרה מפי אדם שהותרו לו, על פי דין, הן-צדק או הצהרה במקום שבועה ;

"שוטר" – כל הנמנה עם חיל המשטרה ; ו"קצין משטרה גבוה" – כל קצין משטרה בדרגת עוזר מפקד מחוז ומעלה ;

"שופט", לענין שופטי בית המשפט העליון – אף נשיא בית המשפט העליון במשמע ; ולענין שופטי בתי המשפט המחוזיים – אף הנשיאים והנשיאים התורנים במשמע ;

"שופט שלום" – מי שבידו כתב מינוי להיות שופט שלום ;

"שכירות" – לרבות שכירות משנה ;

"שנה" ו"חודש" – למנין הלוח הגריגוריאני ;

"שנת כספים" – שנים עשר החדשים המסתיימים בשלושים ואחד במרס של כל שנה ;

"תחילה", לענין חיקוק – זמן תחילת תקפו ;

"תפישה", לענין מקרקעין – לרבות השימוש, הדירה, ההחזקה או ההנאה שלא כעובד וכפקיד בלבד ולשם השגחה או שמירה בלבד ;

"תקנה" – תקנה, כלל, חוק עזר, מנשר, אכרזה, צו, הוראה, הודעה, מודעה, או מסמך אחר, שניתנו מאת כל רשות בארץ ישראל או בישראל, בין לפני תחילת תקפה של פקודה זו ובין לאחריה, מכוח חוק, או מכוח אקט של הפרלמנט הבריטי או מכוח דבר-המלך-במועצה, לרבות צו, הוראה, הודעה, מודעה או מסמך אחר שניתנו על יסוד תקנה, כלל או חוק עזר כאמור ; אולם מקום שהמלה "תקנה" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת תקפה של פקודה זו, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא פקודה זו ;

"תקנות סדרי הדין", לענין כל בית משפט – כללים לנוהג ולסדרי הדין באותו בית משפט, שנקבעו על ידי רשות המוסמכת אותה שעה להתקין תקנות או ליתן צווים.

(תיקון מס' 11 תשמ"א-1981

(תיקון מס' 11 תשמ"א-1981

(תיקון מס' 11 תשמ"א-1981

2. (בוטל).

3. (בוטל).

4. (בוטל).

5. (בוטל). (תיקון מס' 11) תשמ"א-1981
6. (בוטל).
7. (בוטל).
8. (בוטל).
9. (בוטל).
- פרק שני: (בוטל)**
10. (בוטל).
11. (בוטל).
- פרק שלישי: (בוטל)**
12. (בוטל).
13. (בוטל).
14. (בוטל).
15. (בוטל).
- פרק רביעי: (בוטל)**
16. מקום שהחוק מעניק לרשות את הסמכות להתקין תקנות, יהיו ההוראות הבאות חלות לגבי התקנתן וכוח פעולתן של תקנות אלו, אם אין כוונה אחרת משתמעת –
- (1) (בוטל). (תיקון מס' 11) תשמ"א-1981
- (2) (נמחק). (תיקון מס' 13) תשמ"ד-1994
- (3) (בוטל).
- (4) לא תהא תקנה סותרת הוראותיו של כל חוק;
- (5) (בוטל). (תיקון מס' 11) תשמ"א-1981
17. תקנות בנוט-פעל תחיקתי יפורסמו ברשומות, ותחילת תקפן ביום פרסומן, אם אין הוראה אחרת בענין זה.
18. (בוטל). (תיקון מס' 11) תשמ"א-1981
- פרק חמישי: (בוטל)**
19. חיקוק שאין תחילת תקפו עם נתינתו, והוא מעניק סמכות להתקין תקנות או לעשות מינוי או כל דבר למען מטרת החיקוק, אפשר להשתמש באותה סמכות – אם אין כוונה אחרת משתמעת – בכל שעה לאחר נתינתו של החיקוק, במידה שהדבר נראה דרוש או ראוי כדי להפעיל את החיקוק ביום תחילת תקפו; ואולם כל תקנה וכל מינוי וכל דבר שנעשו בכוח אותה סמכות לא יהיה להם תוקף עד יום תחילת תקפו של החיקוק, אלא אם היתה כוונה אחרת משתמעת מתוך החיקוק, או אם היו התקנה, המינוי או הדבר דרושים להפעלת החיקוק.
20. (בוטל). (תיקון מס' 11) תשמ"א-1981
21. (בוטל).

	22.	(בוטל).	(תיקון מס' 11) תשמ"א-1981
	23.	(בוטל).	
	24.	(בוטל).	
	25.	(בוטל).	
	26.	(בוטל).	
	27.	(בוטל).	
פרק ששי: (בוטל)			(תיקון מס' 11) תשמ"א-1981
	28.	(בוטל).	
	29.	(בוטל).	
	30.	(בוטל).	
	31.	(בוטל).	
פרק שביעי: (בוטל)			
	32.	(בוטל).	(תיקון מס' 11) תשמ"א-1981
	33.	(בוטל).	
	34.	(בוטל).	
	35.	(בוטל).	
	36.	(בוטל).	
	37.	(בוטל).	
	38.	(בוטל).	
	39.	(בוטל).	
	40.	(בוטל).	
	41.	(בוטל).	
42.	אין חיקוק בא לגרוע מכל זכות של המדינה, או להטיל עליה חובה, אלא אם נאמר בו במפורש.		זכויות המדינה שמורות
43.	(בוטל).		(תיקון מס' 11) תשמ"א-1981
פנחס רוזן שר המשפטים	כ"ו בטבת תשי"ד (1 בינואר 1954)		

חוק הפרשנות, תשמ"א-1981*

פרק א': תחולה

1. חוק זה יחול לגבי כל חיקוק והוראת מינהל, אף אם ניתנו לפני תחילתו, אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם חוק זה; אולם על מלים וביטויים למעט "חטא", "עוון" ו"פשע", שבחיקוקים והוראות מינהל שניתנו לפני תחילת חוק זה לא יחול סעיף 3 אלא יוסיפו לחול ההגדרות שבסעיף 1 לפקודת הפרשנות¹.
 2. מונח שהוגדר בחיקוק – משמעו כהגדרתו, והגדרה זו תחול גם על תקנות שהותקנו לפי אותו חיקוק, וכל צורה דקדוקית הנגזרת מהמונח תתפרש לפי אותה משמעות, הכל אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם אותה הגדרה.
- פרק ב': פירוש מלים וביטויים**
3. המלים והביטויים הבאים להלן – משמעותם כמפורש בצידם:
"בכתב" – לרבות בכל דרך אחרת של הצגת אותיות, ספרות או סימנים בצורה הנראית לעין או הניתנת לפענוח חזותי;
"דין" – כל אחד מאלה:
(1) חיקוק;

תחולת החוק וסייגיה
(תיקון מס' 3)
תשנ"ד-1994

תחולת הגדרות
שבחיקוק

משמעותם של מלים
וביטויים

* פורסם ס"ח תשמ"א מס' 1030 מיום 15.6.1981 עמ' 302 (ה"ח תש"ם מס' 1456 עמ' 228).

תוקן ס"ח תש"ן מס' 1305 מיום 14.2.1990 עמ' 90 (ה"ח תשמ"ט מס' 1952 עמ' 168) – תיקון מס' 1 בסעיף 1 לחוק מימי חופין (תיקון), התש"ן-1990.

ס"ח תשנ"א מס' 1335 מיום 21.12.1990 עמ' 30 (ה"ח תשנ"א מס' 2020 עמ' 21) – תיקון מס' 2 בסעיף 1 לחוק שנת הכספים, התשנ"א-1990; תחילתו בשנת 1992 ור' סעיף 12 לענין הוראות מעבר.

\$\$\$

(א) על אף האמור בסעיף 3(א)(2) לחוק-יסוד: משק המדינה, התקציב לשנת הכספים 1991 יהיה לתקופה של תשעה חדשים.

(ב) על אף האמור בכל חיקוק, לרבות חוק זה, הביטוי "שנת כספים", לצורך שנת 1991, משמעו התקופה מאחד באפריל 1991 עד שלושים ואחד בדצמבר 1991.

(ג) שר האוצר רשאי, בהתייעצות עם שר הממונה על ביצועו של חיקוק, לקבוע בתקנות הוראות המתאימות את הוראותיו של אותו חיקוק לשנת כספים 1991, בהתחשב בתקופתה של שנה זו.

###

ס"ח תשנ"ד מס' 1481 מיום 23.8.1994 עמ' 358 (ה"ח תשנ"ב מס' 2098 עמ' 115) – תיקון מס' 3 [במקור מס' 2] בסעיף 8 לחוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994; תחילתו שנה מיום פרסומו.

¹ למעט כאמור בסעיף 1 לחוק מימי חופין (תיקון), תש"ן-1990.

(2) דינים דתיים – בין שבעל פה ובין שבכתב – כפי תקפם במדינה;

(3) (א) אקט של הפרלמנט הבריטי או דבר המלך במועצתו או חלק מהם, או תקנות לפיהם, ודיני המשפט המקובל ועקרוני היושר של אנגליה, כפי תקפם במדינה;

(ב) דינים עותמאניים כפי תקפם במדינה;

"הוראת מינהל" – הוראה או מינוי – לרבות הודעה, מודעה, רשיון, היתר וכיוצא באלה – שניתנו בכתב מכוח חוק ואינם בני-פעל תחיקתי;

"הפרה", לענין דרישה או הוראה – אף אי-קיומה במשמע;

"חוק" – חוק של הכנסת או פקודה;

"חטא" – כהגדרתו בחוק העונשין, תשל"ז-1977;

"חיקוק" – חוק או תקנה;

(תיקון מס' 3)
תשנ"ד-1994

"חלוט", לענין פסק דין או החלטה של בית משפט – שאין עליהם עוד ערעור או ערר או השגה כיוצא בהם;

"יום" – תקופה מחצות הלילה עד חצות הלילה שלאחריו;

"מחוז" – אחד המחוזות המינהליים ששטח המדינה מחולק להם בידי הממשלה על פי חוק;

"מיטלטלין" או "טובין" – נכסים מוחשיים שאינם מקרקעין;

"מימי חופין" – רצועת ים פתוח לאורך חופי המדינה, ברוחב שנים עשר מילים ימיים מנקודת שפל המים שבחוף;

(תיקון מס' 1)
תשנ"ד-1994

"מקרקעין" – קרקע, כל הבנוי עליה והנטוע בה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה;

"נציג היועץ המשפטי לממשלה" או "בא כוח היועץ המשפטי לממשלה" – פרקליט בפרקליטות המדינה על שלוחותיה או מי שהיועץ המשפטי לממשלה הסמיכו להיות נציגו או בא-כוחו;

"נקבע" – נקבע בחיקוק שבו מצוי ביטוי זה או בתקנות שניתנו לפיו;

"עוון" – כהגדרתו בחוק העונשין, תשל"ז-1977;

"פשע" – כהגדרתו בחוק העונשין, תשל"ז-1977;

(תיקון מס' 3)
תשנ"ד-1994

"פקודה" – פקודה שניתנה לפני הקמת המדינה או פקודה של מועצת המדינה הזמנית;

(תיקון מס' 3)
תשנ"ד-1994

"קונסול" או "נציג קונסולרי" – קונסול כללי, קונסול, סגן קונסול וכל המוסמך למלא תפקידו של אחד מאלה, וכן סוכן קונסולרי;

"רשות מקומית" – עיריה, מועצה מקומית, ועד מקומי או איגוד ערים;

"שנה" ו-"חודש" – לפי הלוח הגריגוריאני, ואם צויינה תחילת תקופתם או סופה לפי הלוח העברי בלבד לפי הלוח העברי;

- (תיקון מס' 2)
תשנ"א-1990
- "שנת כספים" – תקופה מאחד בינואר של שנה פלונית עד שלושים ואחד בדצמבר של אותה שנה; על אף האמור בסעיף 1 תחול הגדרה זו גם על חיקוקים והוראות מינהל שניתנו לפני תחילתו של חוק זה;
- "תאגיד" – גוף משפטי, כשר לחיובים, לזכויות ולפעולות משפטיות;
- "תפישה", לענין מקרקעין – לרבות השימוש, ההחזקה או ההנאה שלא כעובד או כפקיד בלבד או לשם השגחה או שמירה בלבד;
- "תצהיר" – הצהרה בכתב שניתנה ואומתה באחת הדרכים הקבועות לכך בחיקוק;
- "תקנה" – הוראה שניתנה מכוח חוק והיא בת-פעל תחיקתי.
4. מקום שמדובר באדם – אף חבר-בני-אדם במשמע, בין שהוא אדם תאגיד ובין שאינו תאגיד.
5. האמור בלשון יחיד – אף לשון רבים במשמע, וכן להיפך.
6. האמור בלשון זכר – אף לשון נקבה במשמע, וכן להיפך.
7. המלים "או", "אחר" או ביטוי דומה להן – להבדיל מן המפורט שלפניהן הן באות ולא להקיש לו, זולת אם יש עמן המלים "דומה" או "כיוצא בזה" או ביטוי אחר שמשמעו היקש.
8. הביטוי "עד..." לענין זמן או לענין מובאה – משמעו עד ועד בכלל.
9. הביטוי "לפי", לענין חיקוק פלוני, או ביטוי כיוצא בו – משמעו גם לפי תקנות שהותקנו מכוחו של החיקוק.
10. (א) מקום שנקבעה תקופה קצובה במספר ימים או שבועות מיום פלוני, אותו יום לא יבוא במנין.
- (ב) תקופה קצובה במספר חדשים או שנים לאחר אירוע פלוני תסתיים בחדשה האחרון ביום שמספרו בחודש כמספר יום האירוע, ואם היה החודש חסר אותו יום – ביום האחרון של החודש.
- (ג) במנין ימי תקופה יבואו גם ימי מנוחה, פגרה או שבתון שעל פי חיקוק, זולת אם הם הימים האחרונים שבתקופה.
- פרק ג': פירוש הסמכות**
11. הסמכה או חיוב לעשות דבר, בלי קביעת זמן לעשייתו – משמעם שיש סמכות או חובה לעשותו במהירות הראויה ולחזור ולעשותו מזמן לזמן ככל הנדרש לפי הנסיבות.
12. הסמכה ליתן פטור, הקלה, הנחה וכיוצא באלה – משמעה הסמכה ליתן אותם אף במקצת או בתנאים.
13. (א) מקום שניתנה סמכות למנות אדם, להסמיכו או להטיל עליו חובה – מותר לעשות כן בנקיבת שמו או בנקיבת שם משרתו.
- (ב) מינוי אדם, הסמכתו או הטלת חובה עליו בנקיבת שם משרתו בלבד – משמעם מינוי, הסמכה או חיוב של מי שממלא את המשרה מזמן לזמן.
14. הסמכה לעשות מינוי – משמעה גם הסמכה להתלות את תקפו, לבטלו, לפטר את מי שנתמנה או להשעותו מתפקידו.

15. הסמכה להתקין תקנות או ליתן הוראת מינהל – משמעה גם הסמכה לתקן, לשנות, להתלות או לבטל בדרך שהתקנו התקנות או ניתנה ההוראה. סמכות התקנה
16. הסמכה למנות גוף של מספר חברים – משמעה גם הסמכה למנות לו יושב ראש ולמנות ממלא מקום לכל חבר שלו. סמכות מינוי גוף
17. (א) הסמכה לעשות דבר או לדון בענין פלוני או להכריע בו – משמעה גם הסמכה לקבוע נוהל עבודה וסדרי דיונים ככל שאלה לא נקבעו בחיקוק. סמכויות עזר
- (ב) הסמכה לעשות דבר או לכפות עשייתו – משמעה גם מתן סמכויות עזר הדרושות לכך במידה המתקבלת על הדעת.
18. הסמכה לדון ולהכריע בערר או בהשגה אחרת על החלטה של רשות – משמעה גם הסמכה לאשר את ההחלטה בשינויים או בלא שינוי, לבטלה ולהחליט החלטה אחרת במקומה או להחזיר את הענין עם הוראות לרשות שהחליטה. סמכות בהשגה ובערר
19. מתן סמכות או הטלת חובה לפי חיקוק אחד, אין בהם כשהם לעצמם כדי לגרוע מסמכות שניתנה או חובה שהוטלה לפי חיקוק אחר. שמירת סמכויות וחובות
20. פעולה שהוטלה על מספר בני אדם כשרה אם נעשתה בידי רובם. פעולת מספר בני אדם
- פרק ד': דין חיקוקים**
21. שעת תחילת תקפו של חיקוק היא בשעה 00.01 של יום תחילתו. שעת תחילה
22. ביטולו של דין אין כוחו יפה – סייגים לכוחו של ביטול
- (1) להחיות דבר שלא היה לו תוקף בשעה שהביטול נכנס לתקפו;
- (2) להשפיע על פעולה קודמת של הדין המבוטל או על מה שנעשה לפיו; (תיקון מס' 3) תשנ"ד-1994
- (3) להשפיע על זכות או חיוב שלפי הדין המבוטל.
23. משבוטל חיקוק, בטלים עמו התקנות והמינויים שנעשו מכוחו; אולם מקום שהחיקוק המבוטל קובע הוראות במקום המבוטלות – התקנות והמינויים שנעשו מכוח ההוראות המבוטלות יעמדו בתקפם עד שיבוטלו בתקנות ובמינויים מכוח החיקוק המבוטל. תקנות ומינויים לפי חיקוק שבוטל
24. הנוסח המחייב של כל דין הוא הנוסח שבשפה שבה הוא ניתן; אולם בדין שניתן באנגלית לפני הקמת המדינה ונקבע לו נוסח חדש לפי סעיף 16 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948 – הנוסח החדש מחייב. הנוסח המחייב
25. אזכור של חיקוק בחיקוק אחר – כוונתו לחיקוק המאוזכר כנוסחו בשעה שנזקקים לו, לרבות הוראות שנוספו בו והוראות שבאו במקומו בחיקוק אחר. פירושם של אזכורים
26. טופס שנקבע בחיקוק – סטיה קלה ממנו, שאין בה כדי לפגוע בעיקר או להטעות, אינה פוסלת את הנעשה לפיו. סטיה מטופס

פרק ה': שונות

תיקון פקודת הראיות

27. בפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 –

(1) אחרי סעיף 34 יבוא:

"רשומות" – ראייה

34א. דבר שפורסם ב"רשומות" חזקה שנעשה כראוי, והוא הדין בכל דבר שפורסם המדפיס הממשלתי אף שלא ברשומות.

תאריך הפרסום של "רשומות"

34ב. התאריך הנקוב של גליון "רשומות" הוא יום פרסומו;

(2) בפרק ה', לפני סעיף 58 יבוא:

"הדין הוא כמפורסמות

57ב. כל דין הוא מן המפורסמות שאינן צריכות ראייה, אם אין הוראה אחרת משתמעת.

המצאה על-ידי הדואר

57ג. מקום שחיקוק מתיר או מחייב להמציא מסמך על ידי הדואר, בין שהוא נוקט לשון "המצאה" ובין שהוא נוקט לשון "נתינה" או "שליחה" או לשון אחרת, רואים את ההמצאה – אם אין הוראה אחרת משתמעת – כמבוצעת –

(1) אם דו"ר מכתב המכיל את המסמך והמען על המכתב היה כשורה ודמי המשלוח שולמו מראש או שהמכתב היה פטור מתשלום דמי דואר או נושא עליו סימן המעיד כי הוא נשלח בשירות המדינה;

(2) במועד שבו היה המכתב מגיע לתעודתו בדרך הרגילה של הדואר, אם לא הוכח היפוכו של דבר."

תיקון חוק נכסי המדינה

28. בחוק נכסי המדינה, תשי"א-1951, אחרי סעיף 8 יבוא:

"תשלומי חובה, חילוסים וגמולים

8א. (א) מקום שחיקוק מחייב אדם בתשלום היטל, אגרה, עמלה או גמול כספי אחר בעד פעולה של עובד ציבורי או של משרד ציבורי, ומקום שבית המשפט או רשות אחרת הטילו קנס או תשלום אחר או פסקו חילוט – יימסר הכסף או המחולט או תמורתו לאוצר המדינה או יועמד לרשותו, אם אין הוראה אחרת משתמעת.

(ב) הוראת סעיף קטן (א) אינה גורעת מכוחה של הוראה המזכה אדם לקבל, או מתירה לתת לו, חלק מן הקנס או מן התמורה."

תיקון חוק החוזים (חלק כללי)

29. בסעיף 25 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, במקום סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ד) סעיפים 2, 4, 5, 6, 7, 8 ו-10 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981, וסעיף 57 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על פירושו של חוזה, אם אין

הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם תחולה כאמור.

30. בסעיף 10(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, המלים "תאריך הרשומות נחשב כתאריך הפרסום" – יימחקו. תיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט
31. פקודת הפרשנות, למעט סעיפים 16(2) ו-4(4), 17, 19 ו-42 – בטלה. ביטול
32. תחילתו של חוק זה ביום ג' בתשרי תשמ"ב (1 באוקטובר 1981). תחילה
33. חוק זה יפורסם תוך שלושים ימים מיום קבלתו בכנסת. פרסום

יורם ארידור
שר האוצר

מנחם בגין
ראש הממשלה

יצחק נבון
נשיא המדינה

פרק יב

בתי משפט

452.....	בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 [סעיפים 25-30, 40, 51, 68-70, 75-76, 78-81]	חוק
462.....	בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995	חוק
472.....	ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967 [1, 12, 53-66, 69, 71-73, 74, 74א, 76]	חוק
481.....	סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996 [סעיפים 1-3, 12-13, 18-20]	חוק

חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984*
[סעיפים 25–30, 40, 51, 68–70, 75–76, 78–81]

25. בבית המשפט העליון יהיו שופטים במספר שקבעה הכנסת בהחלטה.
26. בית המשפט העליון ידון בשלושה, אולם –
- (1) נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא רשאי להורות, לפני תחילת הדיון בענין מסויים, שהדיון בו יהיה לפני מספר בלתי זוגי גדול יותר של שופטים;
- (2) מותב שהחל לדון בענין מסויים רשאי להורות שהמשך הדיון בו יהיה לפני מספר בלתי זוגי גדול יותר של שופטים, ובהם השופטים שהחלו בדיון;
- (3) בבקשות לצווי ביניים, לצווים זמניים ולהחלטות ביניים אחרות, וכן בבקשות לצווים על תנאי, מוסמך לדון שופט אחד, אך שופט אחד לא יהיה מוסמך לסרב למתן צו על תנאי או לתתו על מקצת עילותיו בלבד;
- (4) בערעור על החלטת ביניים של בית משפט מחוזי, או על פסק דין של דן יחיד בבית משפט מחוזי שדן בערעור, על פסק דין או על החלטה של בית משפט שלום, למעט בערעור כאמור בסעיף 37(ב)(9) ו-10(10), מוסמך לדון שופט אחד;
- (5) בדיון מקדמי בערעור מוסמך לדון שופט אחד.
27. (א) השופט או השופטים אשר ידונו בענין פלוני ייקבעו בידי נשיא בית המשפט העליון.
- (ב) המועד אשר בו יתחיל בית המשפט העליון לדון בענין פלוני ייקבע בידי נשיא בית המשפט העליון.
28. (א) אב בית הדין בבית המשפט העליון יהיה מי שיושב בדין, שהוא הראשון מבין אלה:
- (1) נשיא בית המשפט העליון;
- (2) המשנה לנשיא בית המשפט העליון;
- (3) נשיא לשעבר של בית המשפט העליון, ואם כמה נשיאים לשעבר יושבים בדין – הוותיק שבהם, ובין בעלי ותק שווה – הקשיש שבהם;

מספר השופטים [2/ב]

ההרכב [3/ב]

(תיקון מס' 15)
תשנ"ב-1992
(תיקון מס' 52) תשס"ח-
2008

(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985
קביעת מותבים ומועדים
[4/ב]
ת"ט תשמ"ה-1984

אב-בית-הדין [א/ב]
(תיקון מס' 45) תשס"ז-
2007

* פורסם ס"ח תשמ"ד מס' 1123 מיום 31.8.1984 עמ' 198; תחילתו ביום 1.9.1984. [הנוסח המשולב בא במקום חוק השופטים, תשי"ג-1953, חוק בתי המשפט, תשי"ז-1957, חוק שיפוט בתביעות קטנות, תשל"ו-1976 ופקודת הרשמים [נוסח חדש], תשל"א-1971. סעיפי הנוסח הישן ניתנים בשוליים בצירוף אות המסמנת את החוק: האות ש מציינת את חוק השופטים, תשי"ג-1953; האות ב את חוק בתי המשפט, תשי"ז-1957; האות ת את חוק שיפוט בתביעות קטנות, תשל"ו-1976; האות ר את פקודת הרשמים [נוסח חדש], תשל"א-1971. ת"ט ס"ח תשמ"ה מס' 1127 מיום 5.12.1984 עמ' 12.

(4) המשנה לשעבר לנשיא בית המשפט העליון, ואם כמה משנים לשעבר יושבים בדין – הוותיק שבהם, ובין בעלי ותק שווה – הקשיש שבהם;

(5) הוותיק שבשופטים, ובין בעלי ותק שווה – הקשיש שבהם.

(ב) לענין סעיף זה, רואים את הותק לפי תאריך מינויו של השופט לבית המשפט העליון.

ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון [5/ב]

29. (א) נתפנה מקומו של נשיא בית המשפט העליון וכל עוד הנשיא החדש לא התחיל לכהן, או נעדר הנשיא מן הארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, ימלא המשנה לנשיא את התפקידים המוטלים על הנשיא וישתמש בסמכויות הנתונות לו לפי כל חיקוק.

(ב) נבצר מנשיא בית המשפט העליון ומהמשנה לנשיא למלא את תפקידיהם, יכהן כממלא מקום הנשיא הוותיק שבשופטי בית המשפט העליון, ומבין בעלי ותק שווה – הקשיש שבהם.

(ג) נשיא בית המשפט העליון רשאי לאצול מסמכויותיו למשנה לנשיא.

דיון נוסף [8/ב(א)-(ג)]

30. (א) ענין שפסק בו בית המשפט העליון בשלושה, רשאי הוא להחליט, עם מתן פסק דינו, שבית המשפט העליון ידון בו דיון נוסף בחמישה או יותר.

(ב) לא החליט בית המשפט העליון כאמור בסעיף קטן (א), רשאי כל בעל דין לבקש דיון נוסף כאמור; נשיא בית המשפט העליון או שופט אחר או שופטים שיקבע לכך, רשאים להיענות לבקשה אם ההלכה שנפסקה בבית המשפט העליון עומדת בסתירה להלכה קודמת של בית המשפט העליון, או שמפאת חשיבותה, קשירותה או חידושה של הלכה שנפסקה בענין, יש, לדעתם, מקום לדיון נוסף.

(ג) בהחלטה שניתנה לפי סעיף קטן (א) או (ב) רשאי בית המשפט או השופט לקבוע את הבעיה שתעמוד לדיון נוסף, ומשעשה כן, לא יקויים הדיון הנוסף אלא באותה בעיה.

40. בית משפט מחוזי ידון באלה:

הסמכות [18/ב]

(תיקון מס' 21)

תשנ"ה-1995

(תיקון מס' 59) תש"ע-2010

(1) כל עניין אזרחי או פלילי שאיננו בסמכותו של בית משפט שלום; בתביעה שכנגד אזרחית מוסמך לדון בית משפט מחוזי אף אם אותו עניין או אותה תביעה הם בסמכותו של בית משפט שלום, ואם התביעה שכנגד היא באותו הנושא או נובעת מאותן נסיבות – אף אם העניין או התביעה הם בסמכות המחלקה הכלכלית לפי סעיף 42ה; ואולם –

(א) היתה התביעה שכנגד בסמכותו של בית משפט לענייני משפחה, רשאי ביתה משפט להעביר את התביעות לבית המשפט לענייני משפחה שבאזור שיפוטו היתה מוגשת התביעה שכנגד, יהיה שווייה אשר יהא, אם לדעתו הצדק והתועלת בהעברה עולים על הפגיעה בעניינו של אדם אחר שהוא צד לתובענה;

(ב) היתה התביעה שכנגד בסמכות המחלקה הכלכלית כאמור, רשאי בית המשפט להעביר אליה את התביעות, אם ראה כי חלקן של העניין הכלכלי בתביעות הוא משמעותי;

(א1) עתירה מינהלית, ערעור מינהלי, תובענה מינהלית, עניין מינהלי ועניין אחר, לפי סעיף 5 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000;

(2) כל ענין שאיננו בסמכותו הייחודית של בית דין אחר; בענין הנתון לסמכותו המקבילה של בית דין אחר, יהיה בית המשפט המחוזי מוסמך לדון כל עוד אין אותו בית דין דן בו ואם הענין אינו נתון בסמכותו של בית משפט שלום;

(3) ערעורים על פסקי דין ועל החלטות אחרות של בתי משפט השלום;

(4) תביעה בעניני קנין רוחני, הכרוכה בתביעה בעניני קנין רוחני שהיא בסמכות בית המשפט המחוזי לפי פסקה (1), אף אם סכום התביעה או שווי נושא התביעה אינו עולה על הסכום כאמור בסעיף 51(א)(2); בפסקה זו, "תביעה בעניני קנין רוחני" – תביעה אזרחית לפי אחד או יותר מהחוקים המפורטים להלן:

(א) חוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007;

(ב) (נמחק);

(ג) פקודת הפטנטים והמדגמים;

(ד) חוק הגנת כינויי מקור וציונים גיאוגרפיים, התשכ"ה-1965;

(ה) חוק הפטנטים, התשכ"ז-1967;

(ו) פקודת סימני מסחר [נוסח חדש], התשל"ב-1972;

(ז) חוק זכות מטפחים של זני צמחים, התשל"ג-1973;

(ח) חוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד-1984;

(ט) חוק עוולות מסחריות, התשנ"ט-1999;

(5) עניין אזרחי לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999, למעט תביעה אזרחית שבית המשפט לענייני משפחה מוסמך לדון בה, עניין אזרחי לפי סעיפים 6, 7 ו-353א לחוק האמור שיידון בבית המשפט שלו הסמכות לדון בתובענה ועניין אזרחי לפי סעיפים 354(ב)(5) ו-359 לחוק האמור;

(6) עניין כלכלי כמשמעותו בסעיף 42ב.

(א) 51. בית משפט שלום ידון באלה:

(1) (א) עבירות שעונשן קנס בלבד או מאסר לתקופה שאינה עולה על שבע שנים; למעט עבירות שהן עניין כלכלי לפי סעיף 42ב(א)(8), למעט העבירות המנויות בחלק א' של התוספת השניה, שעונשן מאסר לתקופה של חמש שנים או

(תיקון מס' 27)
תש"ס-2000

(תיקון מס' 59)
תש"ע-2010

(תיקון מס' 16)
תשנ"ב-1992

(תיקון מס' 36)
תשס"ד-2003

(תיקון מס' 46)
תשס"ח-2007

(תיקון מס' 59) תש"ע-2010

(תיקון מס' 59) תש"ע-2010

הסמכות [28/ב]

(תיקון מס' 16)
תשנ"ב-1992

(תיקון מס' 18)

תשנ"ד-1994

(תיקון מס' 34) תשס"ג-2003

(תיקון מס' 59)
תש"ע-2010

יותר, אם החליט פרקליט מחוז להעמיד עליהן אדם לדין לפני בית משפט מחוזי, למעט עבירה לפי חוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988, ולמעט עבירה לפי סעיף 3 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003;

(תיקון מס' 31) תשס"א-
2001
(תיקון מס' 59)
תש"ע-2010

(ב) עבירות המנויות בחלק ב' לתוספת השניה, שעונשן מאסר לתקופה העולה על שבע שנים, ועבירות שהן עניין כלכלי לפי סעיף 42ב(א)(8), אם החליט פרקליט המדינה או פרקליט מחוז להעמיד עליהן אדם לדין לפני בית משפט שלום, ובלבד שלא יוטל עונש מאסר לתקופה העולה על שבע שנים.

(תיקון מס' 1) תשמ"ה-
1985
צו תשס"א-2001
(תיקון מס' 47) תשס"ח-
2008

(2) תביעות אזרחיות – למעט תביעות הנוגעות למקרקעין – כשסכום התביעה או שווי הנושא אינו עולה על 2,500,000 שקלים חדשים ביום הגשת התובענה, והוא אף אם עלה הסכום או השווי לאחר מכן מחמת שערור, הצמדה, ריבית, הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין;

(תיקון מס' 21)
תשנ"ה-1995

(3) תביעות בדבר חזקה או שימוש במקרקעין או בדבר חלוקתם או חלוקת השימוש בהם, לרבות תביעות הכרוכות בהן שענינן חזקה או שימוש במיטלטלין, יהיה שוויו של נושא התביעה אשר יהיה; אך בית משפט שלום לא ידון בתביעות בדבר חכירה לדורות ובתביעות אחרות הנוגעות למקרקעין;

(א3) (נמחקה);

ת"ט תשמ"ה-1984
(תיקון מס' 59)
תש"ע-2010

(4) תביעה-שכנגד לתביעה אזרחית שנושאן אחד או שהן נובעות מאותן הנסיבות, יהיה שוויו של נושא התביעה-שכנגד אשר יהיה; היתה התביעה שכנגד עניין כלכלי כמשמעותו בסעיף 42ב, רשאי בית המשפט להעביר את התביעות לבית המשפט שהיה מוסמך לדון בתביעה שכנגד אם ראה כי חלקו של העניין הכלכלי בתביעות משמעותי;

(תיקון מס' 21)
תשנ"ה-1995

(5) בעניני משפחה כמשמעותם בחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995, וזאת על אף האמור בפסקאות (2) ו-(3).

(תיקון מס' 59)
תש"ע-2010
ת"ט תשע"א-2010

(א1) על אף הוראות סעיף קטן (א)(2) ו-(3), בית משפט שלום לא ידון בעניין כלכלי כמשמעותו בסעיף 42ב, אלא בתביעה שכנגד לפי הוראת סעיף קטן (א)(4) או אם הועבר אליו מבית המשפט המחוזי לפי הוראות סעיף 42ב(א)(6) או (7); ואולם, בית משפט שלום בשבתו כבית משפט לתביעות קטנות מוסמך לדון בעניין כלכלי כמשמעותו בסעיף 42ב(א)(1)(ג), אם אותו עניין מצוי בסמכותו לפי הוראות חוק זה.

(ב) שר המשפטים, בהתייעצות עם נשיא בית המשפט העליון ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי בצו להגדיל את הסכום הנקוב בסעיף קטן (א)(2); בצו כאמור ניתן לקבוע, לכלל בתי המשפט או לבית משפט מסויים, כי עניין שהגדלת סמכות כאמור הוסיפה לבית משפט השלום ושהוגש לפני תחילתו של הצו לבית משפט מחוזי יידון בבית משפט השלום, ובלבד שטרם הוחל בו בשמיעת עדים.

(ג) בענינים המפורטים בפסקה (5) בסעיף קטן (א) ידון בית משפט שהוסמך כאמור בחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995.

(תיקון מס' 21)
תשנ"ה-1995

סימן ו': פומביות הדיון

68. (א) בית משפט ידון בפומבי.

פומביות הדיון [ב/38]

(ב) בית משפט רשאי לדון בענין מסויים, כולו או מקצתו, בדלתיים סגורות, אם ראה צורך בכך באחת מאלה:

- (1) לשם שמירה על בטחון המדינה;
- (2) לשם מניעת פגיעה ביחסי החוץ של המדינה;
- (3) לשם הגנה על המוסר;
- (4) לשם הגנה על עניינו של קטין או חסר ישע כהגדרתו בסעיף 368 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 וכן אדם עם מוגבלות שכלית או אדם עם מוגבלות נפשית, כהגדרתם בחוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית), התשס"ו-2005 (בחוק זה – חוק הליכי חקירה והעדה של אנשים עם מוגבלות);

(תיקון מס' 10)
תש"ן-1989
(תיקון מס' 41) תשס"ו-
2005

(5) לשם הגנה על ענינו של מתלונן או נאשם בעבירת מין או בעבירה על פי החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998;

(תיקון מס' 24)
תשנ"ח-1998

(6) (נמחקה);

(תיקון מס' 21)
תשנ"ה-1995

(7) הדיון הפומבי עלול להרתיע עד מלהעיד עדות חפשית או מלהעיד בכלל;

(8) לשם הגנה על סוד מסחרי;

(תיקון מס' 26) תשנ"ט-
1999

(9) לשם הגנה על ענינו של מתלונן או ניזוק בעבירה לפי סעיף 377 לחוק העונשין, התשל"ז-1977;

(תיקון מס' 44)
תשס"ז-2006

(10) לשם הגנה על עד מוגן או על מידע חסוי בעניין עד מוגן, תכנית הגנה, הרשות להגנה על עדים, או עד מאוים, כמשמעותם בחוק להגנה על עדים, התשס"ט-2008;

(תיקון מס' 57)
תשס"ט-2008

(11) לשם הגנה על ענינו של נפגע עבירה או של עברייני מין, בהליך לפי חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-2006;

(תיקון מס' 65)
תשע"א-2011

(12) לשם הגנה על ענינו של חשוד בדיון בבקשה לאסור את פרסום שמו לפי סעיף 70(ה1);

(תיקון מס' 69)
תשע"ב-2012
ת"ט תשע"ב-2012
(תיקון מס' 71)
תשע"ב-2012

(13) לשם הגנה על ענינו של מתלונן או נאשם בעבירת אלימות, כלפי בן משפחה כהגדרתו בחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991.

(ג) בבקשות לצווי ביניים, לצווים זמניים ולהחלטות ביניים אחרות, רשאי בית משפט לדון בדלתיים סגורות.

(ד) החליט בית משפט על עריכת דיון בדלתיים סגורות, רשאי הוא להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בעת הדיון כולו או מקצתו.

ת"ט תשנ"ה-1984

(ה) על אף הוראות סעיף 68(א) –

(תיקון מס' 21)
תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 53) תשס"ח-
2008

(1) עניני משפחה, כמשמעותם בחוק בית המשפט לעניני משפחה, התשנ"ה-1995, למעט תובענות לפי חוק הירושה, התשכ"ה-1965, שעילתן אינה סכסוך בתוך המשפחה ותובענות לפי חוק השמות, התשט"ו-1956, ולפי חוק קביעת גיל, התשכ"ד-1963 – יידונו בדלתיים סגורות, אלא אם כן הורה בית המשפט לדון בענין, כולו או מקצתו, בפומבי;

(2) בית המשפט העליון הדן בערעור על החלטה או פסק דין של בית משפט לנוער כהגדרתו בחוק הנוער (שפיטה), ענישה ודרכי טיפול, התשל"א-1971, וכן בית משפט הדן במעצרו של קטין, ידונו בדלתיים סגורות; ואולם רשאים בתי המשפט כאמור להרשות לאדם או לסוגי בני אדם, לרבות לנפגע העבירה הנדונה, להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו; לענין זה, "נפגע עבירה" – כהגדרתו בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001.

ניהול פרוטוקול
(תיקון מס' 51) תשס"ח-
2008

68א. (א) בדיון בבית משפט ינוהל פרוטוקול שישקף את כל הנאמר והמתרחב בדיון והנוגע למשפט, לרבות שאלות והערות בית המשפט, ואולם בקדם משפט, בישיבה מקדמית או בדיון מקדמי אחר רשאי בית המשפט, בהסכמת בעלי הדין, לכלול בפרוטוקול את עיקרי הדברים שבדיון; בית המשפט יקבע את דרך רישום הפרוטוקול; בסעיף זה, "דיון מקדמי" – לרבות דיון שאין בו שמיעת ראיות בעל פה או שמיעת טענות בעלי הדין ושנועד לבחון את האפשרות לסיים את ההליך בהסדר מוסכם בין בעלי הדין.

(ב) בית המשפט רשאי להורות שלא יירשמו בפרוטוקול דברי גידוף, נאצה, השמצה או ביזוי, ובלבד ששוכנע כי אין טעם המצדיק את רישומם בפרוטוקול.

(ג) בעל דין זכאי לקבל, בתום הדיון או בסמוך לאחר מכן, עותק של הפרוטוקול.

(ד) בית משפט רשאי, לפי בקשת בעל דין ולאחר שנתן לשאר בעלי הדין הזדמנות לטעון את טענותיהם, לתקן רישום בפרוטוקול כדי להעמידו על דיוקו; בעל דין רשאי להגיש בקשה לתקן רישום בפרוטוקול בתוך עשרה ימים מיום שהומצא לו הפרוטוקול.

(ה) כתבי טענות וכל תעודה או מסמך שהוגשו בדיון ושבת המשפט קיבל אותם, יצורפו לפרוטוקול ויהיו חלק ממנו, למעט לענין סעיפים קטנים (ב) עד (ד).

(ו) הוראות סעיף זה יחולו על כל דיון בבית משפט, לרבות בבית המשפט העליון, אלא אם כן נקבעה בחיקוק הוראה מפורשת אחרת באותו ענין.

הקלטת דיון
(תיקון מס' 51) תשס"ח-
2008

68ב. (א) ביקש בעל דין שדיון יוקלט על חשבון, יאפשר זאת בית המשפט, אלא אם כן מצא שאין לעשות כן מטעמים מיוחדים, ובלבד שהדיון מתועד בדרך אמינה ומדויקת אחרת; החלטה שלא להיענות לבקשת בעל דין כאמור תהיה מנומקת בכתב.

(ב) הורה בית המשפט על הקלטת הדיון לבקשת בעל דין, תישמר ההקלטה בידי בית המשפט, וכל בעל דין יהיה רשאי להאזין לה.

(ג) הקלטה של הדיון לפי סעיף זה לא תיחשב פרוטוקול הדיון.

69. (א) בית משפט רשאי לאסור על קטין להימצא בבית המשפט בעת הדיון ולצוות על הרחקתו.

הרחקה מבית המשפט
[39/ב]

(ב) בית משפט רשאי להרחיק אדם, שאינו בעל דין, מאולם בית המשפט בעת דיון, אם מצא, מטעמים שיירשמו, שנוכחות אותו אדם באולם תרתיע עד מלהעיד עדות חפשית או מלהעיד בכלל.

70. (א) לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט.

איסור פרסומים
[40/ב]

(ב) לא יצלם אדם באולם בית משפט ולא יפרסם תצלום כזה אלא ברשות בית המשפט.

(ג) לא יפרסם אדם בלי רשות בית המשפט פרסום בעניינו של קטין כאמור בסעיף 24(א)(1) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960.

(תיקון מס' 64) תשע"א-
2011

(ד) בית משפט רשאי לאסור כל פרסום בקשר לדיוני בית המשפט, במידה שהוא רואה צורך בכך לשם הגנה על בטחונו של בעל דין, עד או אדם אחר ששמו הוזכר בדיון או לשם מניעת פגיעה חמורה בפרטיות של אחד מהם או לשם מניעת פגיעה בפרטיותו של אדם עם מוגבלות שכלית או של אדם עם מוגבלות נפשית, כהגדרתם בחוק הליכי חקירה והעדה של אנשים עם מוגבלות, של אחד מהם.

(תיקון מס' 33)
תשס"ג-2002
(תיקון מס' 41)
תשס"ו-2005

סימן ז': הוראות כלליות

75. כל בית משפט הדין בענין אזרחי מוסמך לתת פסק דין הצהרתי, צו עשה, צו לא-תעשה, צו ביצוע בעין וכל סעד אחר, ככל שיראה לנכון בנסיבות שלפניו.

סמכות כללית לתת סעד
[34/ב]

76. הובא ענין כדין לפני בית משפט והתעוררה בו דרך אגב שאלה שהכרעתה דרושה לבירור הענין, רשאי בית המשפט להכריע בה לצורך אותו ענין אף אם הענין שבשאלה הוא בסמכותו הייחודית של בית משפט אחר או של בית דין אחר.

סמכות נגזרת [35/ב]

78. (א) הליך מסוים שהובא או שיש להביאו לפני בית משפט מחוזי או בית משפט שלום במקום אחד, רשאי נשיא בית המשפט העליון או שופט אחר של בית המשפט העליון שהוא הסמיכו לכך להורות שיהיה נידון בבית משפט של אותה דרגה במקום אחר; ובלבד שלא תינתן הוראה לפי סעיף זה לאחר התחלת הדיון אלא בהסכמת השופט שהחל לדון בו.

העברת ענין למקום אחר
[36/ב]
(תיקון מס' 68) תשע"ב-
2012

(ב) בהחלטה לפי סעיף קטן (א) ישקול נשיא בית המשפט העליון או שופט אחר של בית המשפט העליון שהוא הסמיכו לכך, לפי העניין, את מידת הפגיעה הצפויה בבעלי הדין כתוצאה מההעברה, את המרחק בין בית המשפט שממנו הועבר ההליך לבין בית המשפט שאליו הועבר ואת הבטחת נגישותם של בעלי הדין לבית המשפט.

(תיקון מס' 68)
תשע"ב-2012

(ג) בית המשפט שאליו הועבר עניין כאמור, לא יעבירו עוד.

(תיקון מס' 68)
תשע"ב-2012

העברת הליכים
אזרחיים והליכים
בעבירות תעבורה
למקום אחר
(תיקון מס' 68) תשע"ב-
2012

78א. (א) מנהל בתי המשפט רשאי להעביר הליכים אזרחיים והליכים בעבירות תעבורה שהוגשו לבית משפט מסוים וטרם החל הדיון בהם, לבית משפט אחר של אותה דרגה, בין באותו אזור שיפוט ובין באזור שיפוט סמוך, כדי לאזן את חלוקת עומס הדיונים בין בתי המשפט, ובלבד שהמרחק בין בתי המשפט אינו עולה על 60 קילומטרים; החלטת מנהל בתי המשפט להעביר את אותם הליכים טעונה הסמכה של נשיא בית המשפט העליון שאושרה בידי שר המשפטים, ולעניין הליכים בעבירות תעבורה – גם התייעצות עם המפקח הכללי של המשטרה או מי שהוא הסמיכו לכך.

(ב) מנהל בתי המשפט יפרסם הודעה ברשומות ובאתר האינטרנט של הנהלת בתי המשפט בדבר העברת הליכים כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) (1) בעל דין הרואה את עצמו נפגע מהחלטת מנהל בתי המשפט כאמור בסעיף קטן (א), רשאי לבקש ממנו לעיין מחדש בהחלטה;

(2) בהחלטה בבקשה לעיון מחדש לפי פסקה (1), ישקול מנהל בתי המשפט את מידת הפגיעה בצפויה בבעלי הדין כתוצאה מההעברה ואת הבטחת נגישותם של בעלי הדין לבית המשפט;

(3) על החלטה כאמור בפסקה (2) ניתן לערער לפני נשיא בית המשפט העליון או שופט אחר של בית המשפט העליון שהוא הסמיכו לכך.

(ד) (1) תיק שהועבר לפי סעיפים 49, 78 או 79, מנהל בתי המשפט לא יעבירו עוד;

(2) תיק שהועבר לפי סעיף זה, מנהל בתי המשפט או בית המשפט שאליו הועבר, לא יעבירו עוד.

(ה) בסעיף זה, "התחלת הדיון" ו"הליכים בעבירות תעבורה" – כהגדרתם בסעיף 49(ד).

סעד בשל חוסר סמכות
(ב/37)

79. (א) מצא בית משפט שאין הוא יכול לדון בענין שלפניו מחמת שאינו בסמכותו המקומית או הענינית, והוא בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר, רשאי הוא להעבירו לבית המשפט או לבית הדין האחר, והלה ידון בו כאילו הובא לפניו מלכתחילה, ורשאי הוא לדון בו מן השלב שאליו הגיע בית המשפט הקודם.

(ב) בית המשפט או בית הדין שאליו הועבר ענין כאמור, לא יעבירו עוד.

פשרה
(תיקון מס' 15)
תשנ"ב-1992

79א. (א) בית משפט הדין בענין אזרחי רשאי, בהסכמת בעלי הדין, לפסוק בענין שלפניו, כולו או מקצתו, בדרך של פשרה.

(ב) אין באמור בסעיף קטן (א) כדי לגרוע מסמכותו של בית המשפט להציע לבעלי הדין הסדר פשרה או לתת, לבקשת בעלי הדין, תוקף של פסק דין להסדר פשרה שעשו ביניהם.

בוררות
(תיקון מס' 15)
תשנ"ב-1992

79ב. (א) בית משפט הדין בענין אזרחי רשאי, בהסכמת בעלי הדין, להעביר ענין שלפניו, כולו או מקצתו, לבוררות, וכן רשאי הוא, בהסכמתם, להגדיר תנאי הבוררות.

(ב) בעלי הדין, באישור בית המשפט, ימנו את הבורר; לא באו בעלי הדין לידי הסכמה על הבורר, רשאי בית המשפט למנותו מתוך רשימה שהגישו לו בעלי הדין, או לפי בחירתו – באין רשימה כזו.

(ג) הוראות חוק הבוררות, התשכ"ח-1968, יחולו על בוררות לפי סעיף זה; אולם "בית המשפט" שבסעיף 1 לחוק האמור יהיה בית המשפט שהעביר את הענין לבוררות.

79ג. (א) בסעיף זה, "גישור" – הליך שבו נועד מגשר עם בעלי הדין, כדי להביאם לידי הסכמה ליישוב הסכסוך, מבלי שיש בידו סמכות להכריע בו.

"הסדר גישור" – הסכם בין בעלי הדין על יישוב סכסוך שביניהם שהושג בסיומו של הליך גישור;

"מגשר" – מי שתפקידו לסייע בידי בעלי הדין להגיע להסכמה על יישוב סכסוך שביניהם בהליך גישור בדרך של ניהול משא ומתן חופשי.

(ב) בית המשפט רשאי, בהסכמת בעלי הדין, להעביר תובענה לגישור.

(ג) בהליך הגישור רשאי מגשר להיוועד עם בעלי הדין, יחד או לחוד, ועם כל מי שקשור לסכסוך; ורשאי הוא להיפגש עם בעל דין, בהסכמתו, בלי עורך דינו.

(ד) דברים שנמסרו במסגרת הליך גישור, לא יישמשו ראיה בהליך משפטי אחר.

(ה) העביר בית המשפט ענין לגישור, יעכב את ההליכים שלפניו לתקופה שיקבע, ורשאי הוא להאריך את התקופה בהסכמת בעלי הדין.

(ו) לא הגיעו בעלי הדין להסדר גישור עד תום התקופה האמורה בסעיף קטן (ה), יחודשו ההליכים בבית המשפט; אולם רשאי בית המשפט, על-פי בקשה של המגשר או של בעל דין, לחדשם בכל עת לפני תום התקופה האמורה.

(ז) הגיעו בעלי הדין להסדר גישור, יודיע על כך המגשר לבית המשפט, ובית המשפט יהיה רשאי ליתן להסדר תוקף של פסק דין.

(ח) הגיעו צדדים לסכסוך להסכמה על יישוב הסכסוך שביניהם בגישור שנערך לפי חוק זה, רשאי בית המשפט המוסמך לדון בתובענה נושא הסכסוך לתת להסדר הגישור שהושג ביניהם תוקף של פסק דין, אף אם לא הוגשה תובענה באותו סכסוך.

79ד. (א) שר המשפטים רשאי להסדיר בתקנות –

(1) סדרי מינוי בורר או מגשר;

(2) סדרים וכללים בהליך גישור וניהולו;

(א2) הכשירות, הכישורים והניסיון הנדרשים ממגשר המבקש להיכלל ברשימת המגשרים כאמור בפסקה (ב2), לרבות השכלה והכשרה בגישור;

גישור
(תיקון מס' 15)
תשנ"ב-1992
(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

תקנות לענין בוררות
וגישור
(תיקון מס' 15)
תשנ"ב-1992
(תיקון מס' 30) תשס"א-
2001

- (ב2) רשימת מגשרים שתעמוד לרשות בתי המשפט ובה פרטים לענין המגשר, לרבות הנושאים שבהם הוא מתמחה והערכת מיומנותו; (תיקון מס' 30) תשס"א-2001
- (3) התעריף המקסימלי לשכר טרחה שישולם לבורר או למגשר על ידי בעלי הדין; (תיקון מס' 30) תשס"א-2001
- (4) הטלת הוצאות בהליכי בוררות וגישור, והערכתן; (תיקון מס' 30) תשס"א-2001
- (5) אגרות לענין רישום ברשימת המגשרים והערכת מיומנות כאמור בפסקה (ב2). (תיקון מס' 30) תשס"א-2001
- (ב) תקנות לפי סעיף קטן (א2), (3) ו-(5) טעונות אישורה של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. (תיקון מס' 30) תשס"א-2001
80. (א) בית משפט הדן במותב ונחלקו דעות השופטים, תכריע דעת הרוב. בית משפט שנחלקו בו הדעות (תיקון מס' 15) תשנ"ב-1992
- (ב) באין רוב לדעה אחת בענין אזרחי, תכריע דעת אב-בית-הדין. (ג) באין רוב לדעה אחת בענין פלילי –
- (1) יראה בית המשפט אם יש רוב דעות לגבי כל ממצא עובדתי, יסוד מיסודות העבירה או נושא אחר, המחייבים הכרעה לחיוב או לזיכוי, ויכריע בהתאם;
- (2) לא היתה דעת רוב לענין סוג העונש או מידתו, תצורף הדעה המחמירה יותר לדעה המקילה הקרובה אליה; נחלקו הדעות לגבי החומרה של סוג העונש או מידתו, תכריע דעת אב-בית-הדין.
81. (א) מצא בית משפט כי נפלה טעות בפסק דין או בהחלטה אחרת שנתן, רשאי הוא, תוך עשרים ואחד ימים מיום נתינתם, לתקנם בהחלטה מנומקת, ורשאי הוא לשמוע טענות בעלי הדין לענין זה; לענין זה, "טעות" – טעות לשון, טעות בחישוב, פליטת קולמוס, השמטה מקרית, הוספת דבר באקראי וכיוצא באלה.
- (ב) בהסכמת בעלי הדין רשאי בית המשפט להחליט בכל עת על כל תיקון בפסק דין או בהחלטה אחרת שנתן.
- (ג) תוקנו פסק דין או החלטה אחרת כאמור בסעיף קטן (א) יראו, לענין ערעור, את מועד החלטת התיקון כמועד מתן פסק הדין או ההחלטה האחרת.
- (ד) החלטה לפי סעיף קטן (א) אינה ניתנת לערעור אלא בערעור על פסק הדין או ההחלטה האחרת.

תיקון טעות בפסק דין
[א37/ב]

חוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995*

1. בחוק זה, "ענייני משפחה" – אחת מאלה:
(1) תובענה בענייני המעמד האישי, כמשמעותם בדברי המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1947-1922, למעט הנהלת נכסי אנשים נעדרים;
(2) תובענה אזרחית בין אדם או עזבונו לבין בן משפחתו, או עזבונו, שעילתה סכסוך בתוך המשפחה, יהא נושא או שוויה אשר יהא;
לענין פסקה זו –
"בן משפחתו" –
(א) בן זוגו, לרבות הידועה בציבור כאישתו, בן זוגו לשעבר, בן זוגו שנישואיו עמו פקעו ובלבד שנושא
* פורסם ס"ח תשנ"ה מס' 1537 מיום 7.8.1995 עמ' 393 (ה"ח תשנ"ה מס' 2330 עמ' 153).
תוקן ס"ח תשנ"ו: מס' 1577 מיום 17.3.1996 עמ' 180 (ה"ח תשנ"ו מס' 2456 עמ' 266) – תיקון מס' 1 בסעיף 22 לחוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), תשנ"ו-1996; ת"ט מס' 1600 מיום 10.9.1996 עמ' 386.
ס"ח תשנ"ז מס' 1634 מיום 5.8.1997 עמ' 210 (ה"ח תשנ"ז מס' 2637 עמ' 458) – תיקון מס' 2.
ס"ח תשנ"ח מס' 1670 מיום 30.6.1998 עמ' 243 (ה"ח תשנ"ח מס' 2637 עמ' 458) – תיקון מס' 3 בסעיף 26 לחוק הירושה (תיקון מס' 7), תשנ"ח-1998.
ת"ט ס"ח תשנ"ט מס' 1693 מיום 22.11.1998 עמ' 27.
ס"ח תשס"א מס' 1767 מיום 27.12.2000 עמ' 80 (ה"ח תשס"א מס' 2916 עמ' 727) – תיקון מס' 4.
ס"ח תשס"ב מס' 1810 מיום 14.11.2001 עמ' 16 (ה"ח תשנ"ח מס' 2749 עמ' 570) – תיקון מס' 5.
ס"ח תשס"ז מס' 2103 מיום 12.7.2007 עמ' 384 (ה"ח הממשלה תשס"ז מס' 298 עמ' 612) – תיקון מס' 6 בסעיף 8 לחוק בתי המשפט (תיקון מס' 45), תשס"ז-2007.
ס"ח תשס"ט מס' 2192 מיום 16.11.2008 עמ' 115 (ה"ח הממשלה תשס"ח מס' 380 עמ' 520) – תיקון מס' 7 בסעיף 43 לחוק להגנה על עדים, תשס"ט-2008.
ס"ח תש"ע מס' 2242 מיום 13.6.2010 עמ' 534 (ה"ח הממשלה תשס"ז מס' 289 עמ' 292) – תיקון מס' 8 בסעיף 52 לחוק תרומת ביציות, תש"ע-2010; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.
ס"ח תשע"א מס' 2264 מיום 9.12.2010 עמ' 83 (ה"ח הממשלה תש"ע מס' 507 עמ' 1058) – תיקון מס' 9 בסעיף 20 לחוק להחלפת המונח פקיד סעד (תיקוני חקיקה), תשע"א-2010.
ס"ח תשע"א מס' 2297 מיום 26.5.2011 עמ' 920 (ה"ח הממשלה תשע"א מס' 549 עמ' 304) – תיקון מס' 10 בסעיף 6 לחוק בתי דין דתיים (יחידות סיוע), תשע"א-2011; תחילתו שישה חודשים מיום פרסומו.

- התובענה נובע מהקשר שהיה ביניהם בתקופה שבה היו בני זוג;
- (ב) ילדו, לרבות ילדו של בן זוגו;
- (ג) הוריו, הורי בן זוגו או בני זוגם;
- (ד) נכדו;
- (ה) הורי הוריו;
- (ו) אחיו ואחיותיו, שלו או של בן זוגו;
- "הורה" – לרבות הורה מאמץ או אפוטרופוס;
- ת"ט תשנ"ו-1996
- (3) תובענה למזונות או למדור;
- (4) תובענה לאבהות או לאמהות;
- (5) תובענה בענין החזרתו של קטין חטוף, לרבות תובענה לפי חוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), תשנ"א-1991;
- (6) תובענה לפי חוקים אלה:
- (א) חוק גיל הנישואין, תש"י-1950;
- (ב) חוק השמות, תשט"ו-1956;
- (ג) חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, ובכללה זכויות משמורת, חינוך, ביקור, הבטחת קשר בין קטין להוריו או יציאת קטין מן הארץ;
- (ד) חוק קביעת גיל, תשכ"ד-1963;
- (ה) חוק הירושה, תשכ"ה-1965, לרבות תובענה שעילתה סכסוך בקשר לירושה, יהיו הצדדים אשר יהיו;
- (ו) חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים), תשכ"ט-1969;
- (ז) חוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973;
- (ח) חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981;
- (ט) חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991;
- (י) חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור ההסכם ומעמד היילוד), תשנ"ו-1996;
- (תיקון מס' 3) תשנ"ח-1998
- (7) הליך לפי סעיף 20 לחוק להגנה על עדים, התשס"ט-2008;
- (8) הליך לפי סעיף 36 לחוק תרומת ביציות, התש"ע-2010.
2. (א) שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, רשאי להסמיך בצו בית משפט שלום מסוים לשבת בבית משפט לענייני משפחה, אשר ידון בענייני משפחה, ולקבוע את תחום שיפוטו לצורך חוק זה; צו כאמור יכול שיסמיך את בית המשפט לדון בכל העניינים או בחלקם.
- (ב) שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, רשאי למנות שופטים מבין שופטי בית משפט השלום, שידונו בבית המשפט לענייני משפחה,
- (תיקון מס' 1) תשנ"ו-1996
- (תיקון מס' 7) תשס"ט-2008
- (תיקון מס' 8) תש"ע-2010
- כינון בית המשפט לענייני משפחה
- (תיקון מס' 6) תשס"ז-2007

וכן למנות סגן נשיא לענייני משפחה; על מינוי של סגן נשיא לענייני משפחה ועל כהונתו יחולו הוראות סעיף 9(ב) ו-9(ג) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, החלות על מינויו וכהונתו של סגן נשיא בית משפט שלום.

(ג) כשיר להתמנות לשופט בית משפט לענייני משפחה מי שהינו בעל ידע ונסיון מקצועי בתחום זה.

(ד) הוראות חוק זה אינן באות לגרוע מסמכותו של שופט בית משפט לענייני משפחה לדון בעניינים הנדונים בבית משפט השלום.

(ה) נשיא בית המשפט העליון, באישור שר המשפטים, רשאי למנות שופט, או אדם הכשיר להתמנות שופט של בית משפט שלום, לרשם של בית משפט לענייני משפחה, ודינו כדין רשם של בית משפט שלום.

(ו) שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע בצו עניינים נוספים שבית המשפט לענייני משפחה יהיה מוסמך לדון בהם על פי חוק זה.

3. (א) ענייני משפחה לפי חוק זה יידונו בבית המשפט לענייני משפחה.

(ב) בית המשפט לענייני משפחה יהא מוסמך לדון בתובענה לאכיפת של פסק חוק בענייני משפחה או להכרה בו.

(1) על אף הוראות סעיף 25, בית המשפט לענייני משפחה יהא גם הוא מוסמך לדון בענייני משפחה של מי שנקבעה לגביו סמכות שיפוט ייחודית סימנים 52 או 54 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל 1922-1947, למעט ענייני נישואין וגירושין.

(ג) כל ענין שלגביו נתונה לבית המשפט לענייני משפחה סמכות לפי חוק זה, גם אישור הסכם בקשר אליו במשמע, אף אם אינה תלויה ועומדת אותה שעה תובענה לגביו, ובית המשפט יהיה רשאי ליתן להסכם תוקף של פסק דין.

(ד) בענין מענייני המשפחה הנוגע לקטין, רשאי עובד סוציאלי שמונה לפי חוק, באמצעות או באישור היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, להגיש תובענה לפי חוק זה; וכן רשאי הקטין, בעצמו או על ידי ידיד קרוב, להגיש תובענה כאמור בכל ענין שבו עלולה זכותו להיפגע פגיעה של ממש; לענין סעיף זה –

"הגשת תובענה" – לרבות הגשת בקשה במסגרת תובענה שהוגשה על ידי אחר ולרבות הופעה בבית המשפט;

"עובד סוציאלי שמונה לפי כל אחד מהחוקים המפורטים להלן, לפי העניין:

- (1) חוק גיל הנישואין, התש"י-1950;
- (2) חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955;
- (3) חוק שירותי הסעד התשי"ח-1958;
- (4) חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960;
- (5) חוק ההגנה על חוסים, התשכ"ו-1966;

סמכות בית המשפט לענייני משפחה

(תיקון מס' 5) תשס"ב-2001

(תיקון מס' 9) תשע"א-2010

- (6) חוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט-1969 ;
- (7) חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 ;
- (8) חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו-1996.
4. (א) בשבתו כבית משפט לענייני משפחה יהיו נתונות לבית המשפט אף הסמכויות הנתונות לבית משפט לנוער לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960.
- (ב) (בוטל).
- (ג) מתן צו לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991, יכול שיידון בבית משפט שלום שאינו בית משפט לענייני משפחה.
- (ד) ערעור על החלטה אחרת של רשם לפי סעיף 96(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, בתובענה בענייני משפחה, או ערעור על החלטה או צו של ראש הוצאה לפועל לגבי ביצוע פסק דין בענייני משפחה יידון לפני בית המשפט לענייני משפחה, בפני שופט אחד ; לענין סעיף זה, "פסק דין" – כמשמעו בחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967.
5. (א) שר המשפטים ושר העבודה והרווחה יקימו בצו באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, יחידת סיוע בבית המשפט לענייני משפחה, אשר תיתן לבעלי הדין, בעצמה או באמצעות אחרים, לפי הוראות סעיף זה, שירותי אבחון, ייעוץ, טיפול וגישור בענייני משפחה, לרבות העמדת מומחים לרשות בית המשפט, ויקבעו את דרכי הפעלתה של יחידת הסיוע וכללים לסדרי עבודתה.
- (ב) שר העבודה והרווחה, בהסכמת שר המשפטים, יקבע בצו את כישוריהם המקצועיים של עובדי יחידת הסיוע ודרכי הפיקוח המקצועי עליהם.
- (ג) בית המשפט לענייני משפחה רשאי להפנות בעל דין ליחידת הסיוע, הכל כפי שיפרט בהחלטתו ; ורשאי הוא להורות ליחידת הסיוע להגיש חוות דעת בכתב, בעניין הנדון לפניו, ככל שהדבר נדרש לצורך מידי, ובלבד שאין אפשרות סבירה לקבל תסקיר בעניין זה מאת עובד סוציאלי ; סירב בעל דין להופיע בפני יחידת הסיוע, יודיע על כך בכתב לבית המשפט תוך 15 ימים מיום ההפניה ; בסעיף קטן זה, "עובד סוציאלי" – עובד סוציאלי שמונה לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 או לעניין חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955.
- (ד) מבלי לגרוע מהוראות כל חוק, רשאי רשם של בית המשפט לענייני משפחה להפנות ליחידת הסיוע, כאמור בסעיף קטן (ג).
- (ה) בית המשפט לענייני משפחה או רשם של בית המשפט לענייני משפחה, רשאי, מטעמים שיירשמו, להפנות ליחידת הסיוע גם בן משפחתו של בעל דין בתובענה בענייני משפחה שהוגשה לבית המשפט, ובלבד שאותו בן משפחה הסכים לכך ; לענין זה, "בן משפחתו" – כהגדרתו בסעיף 1, בפסקה (2) להגדרה "ענייני משפחה".
- (ו) אין בהפניה ליחידת הסיוע, במתן שירותים על ידה לפי סעיף 5, בגיבוש הסכם בסיועה, וכן בהסכמת בעלי הדין לכל אלה, כדי להקנות לבית

הוראות נוספות
בענין סמכות

(תיקון מס' 2) תשנ"ז-
1997

יחידת סיוע בבית
המשפט לענייני משפחה
(תיקון מס' 10) תשנ"א-
2011

(תיקון מס' 10)
תשע"א-2011

(תיקון מס' 4) תשס"א-
2000

(תיקון מס' 10)
תשע"א-2011

המשפט סמכות לדון בנושא שלא היה בסמכותו בטרם ההפניה ליחידת הסיוע; אין באמור בסעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות הדין בעניין הקניית סמכות באמצעות בקשה ליישוב סכסוך.

5א. (א) דברים שנאמרו ומידע שנמסר ליחידת הסיוע יראו אותם לעניין איסור פרסום כדברים שנאמרו לפני בית משפט הדן בדלתיים סגורות.

(ב) טענות בדבר ההשתתפות בדיון ביחידת הסיוע, מהלך הדיון בה או הפסקתו, לא יובאו בחשבון על ידי בית המשפט.

(ג) אין אדם חייב למסור ובית משפט, בית דין, או כל רשות או אדם המוסמכים על פי דין לגבות ראיות, לא יקבלו, דברים שנאמרו ומידע שנמסר ליחידת הסיוע, אלא אם כן מתקיים אחד מאלה:

(1) הדברים או המידע נאמרו או נמסרו ליחידת הסיוע לצורך מתן חוות דעת, לבקשת בית המשפט, ובית המשפט הודיע לבעלי הדין, מראש, כי לא יחול חיסיון על הדברים או המידע כאמור;

(2) כל בעלי הדין ומי שהופנה ליחידת הסיוע לפי סעיף 5(ה) ויתרו בכתב על החיסיון.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן 5(ג), פעל עובד יחידת הסיוע ליישוב סכסוך בדרך של גישור, לא יובאו דברים שנאמרו על ידי אותו עובד, לפני בית משפט, לפני בית דין או לפני כל רשות או אדם המוסמכים על פי דין לגבות ראיות, אלא בהסכמתו, נוסף על הוויתור על חיסיון מאת בעלי הדין ומי שהופנה ליחידת הסיוע, הנדרש לפי סעיף קטן 5(ג).

(ה) הוראות סעיפים קטנים 5(ג) ו-5(ד) לא יחולו על דברים שנאמרו ומידע שנמסר ליחידת הסיוע, שמהם עולה חשש כי נעברה או עומדת להתבצע עבירה בקטין או בחסר ישע בנסיבות שבהן חלה חובת דיווח לפי סעיף 368ד(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, או שמהם עולה חשש כי התקיימה העילה למתן צו הגנה לפי סעיף 3(2) לחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991.

(ו) דברים שהיה אפשר להציגם לפני בית משפט, לפני בית דין או לפני כל רשות או אדם המוסמכים על פי דין לגבות ראיות, בלא קשר להליך ביחידת הסיוע, לא יהיו חסויים רק בשל כך שהובאו לפני יחידת הסיוע.

(ז) על אף הוראות סעיפים קטנים 5(ג) ו-5(ד), בהליך פלילי יחולו הוראות פרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

6. (א) הוגשו תובענות בענייני משפחה לכמה בתי משפט באותו אזור שיפוט, יידונו התובענות יחדיו בבית המשפט לענייני משפחה שיקבע נשיא בית משפט השלום או סגן הנשיא לענייני משפחה, לפי סעיף 49(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984.

(ב) הוגשו תובענות כאמור לבתי משפט באזורי שיפוט שונים, רשאי נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא להורות על העברת הדיון לבית המשפט לענייני משפחה שיקבע, שידון בהם יחדיו.

איסור פרסום, חיסיון ואי-קבילות של מידע שנמסר ליחידת הסיוע (תיקון מס' 10) תשנ"א-2011

איחוד תיקים

(ג) נשיא בית משפט השלום או סגן הנשיא לענייני משפחה רשאי להורות, שסוג תובענות בענייני משפחה יידונו בבית משפט לענייני משפחה, שיקבע.

(ד) תובענה חדשה בענייני משפחה תוגש על ידי בעלי הדין לאותו בית משפט לענייני משפחה שדן בתובענה קודמת בעניינם, אלא אם כן הורה נשיא בית משפט השלום או סגן הנשיא לענייני משפחה, אחרת.

(ה) הוגשה תובענה לבית משפט לענייני משפחה והוגשה תובענה אחרת לבית משפט אחר, לגבי ענין שנדון בתובענה בבית המשפט לענייני משפחה, רשאי בית המשפט לענייני משפחה להורות על צירוף התובענות ולדון בהן יחדיו, יהא נושא התובענה האחרת או שוויה אשר יהא, אם לדעתו הצדק והתועלת בצירוף התובענות עולים על הפגיעה בעניינו של אדם אחר שהוא צד לתובענה; החל הדיון בתובענה בבית המשפט האחר, לא תצורף התובענה כאמור אלא בהסכמת השופט שהחל לדון בה.

(ו) בית משפט לענייני משפחה רשאי לצרף לתובענה מי שלצורך ברור התובענה והכרעה בסכסוך נדרש שיהיה צד לה, יהא נושא התובענה או שוויה אשר יהא.

(ז) היתה תובענה תלויה ועומדת בבית משפט לענייני משפחה בעניינו של קטין, והוגשה תובענה בעניינו לבית משפט לנוער על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960, יועבר הדיון בתובענה לבית המשפט לענייני משפחה.

(ח) נשיא בית משפט השלום רשאי להורות כי תובענה שהוגשה לבית משפט לנוער, לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960, ואשר קדמה להגשת תובענה לבית המשפט לענייני משפחה, תועבר לדיון לבית המשפט לענייני משפחה, אם יש בה כדי להשפיע על עניינו של הקטין הנדון בבית משפט לענייני משפחה.

(ט) הועבר הענין כאמור בסעיפים קטנים (ז) ו-(ח), רשאי בית המשפט לענייני משפחה להמשיך לדון בו, מן השלב שבית המשפט לנוער הגיע אליו.

7. הליכי ביצוע בתובענה לאיזון משאבים בין בני זוג או בתובענה לפירוק שיתוף בנכס של בני זוג או בתובענה בעניינו של קטין, למעט בענייני רכוש, יבוצעו על פי החלטת בית המשפט לענייני משפחה ובפיקוחו, זולת אם הורה בית המשפט על ביצועם באמצעות לשכת ההוצאה לפועל; כן רשאי בית המשפט להורות על ביצועם בדרך אחרת הנראית לו יעילה וצודקת יותר בנסיבות הענין.

8. (א) בכל ענין של דיני ראיות וסדרי דין, שאין עליו הוראה אחרת, לפי חוק זה, ינהג בית המשפט בדרך הנראית לו הטובה ביותר לעשיית משפט צדק; אין בהוראה זו כדי לגרוע מכללי חסיונות עדים או כללי ראיות חסויות.

(ב) בית המשפט לענייני משפחה רשאי לשמוע עדות של קטין שלא בנוכחות איש או בנוכחות מי שבית המשפט התיר לו להיות בדיון, וכן רשאי הוא להורות על הפסקת שמיעת עדותו של קטין או למנוע את חקירתו אם הוא סבור שעלול להיגרם נזק לקטין.

(ג) מונה מומחה או יועץ מטעם בית המשפט, לא יהיה בעל דין רשאי להביא עדות נוספת של מומחה מטעמו, אלא ברשות בית המשפט.

(ד) הוראות סעיף זה יחולו גם על בית משפט שלום בדונו בתובענות לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991.

(ה) הוראות סעיף זה לא יחולו על תובענה לפי חוק הירושה, תשכ"ה-1965, שעילתה אינה סכסוך בתוך המשפחה.

9. לבית משפט הדן בערעור על פסק דין או על החלטה של בית משפט לענייני משפחה, יהיו הסמכויות הנתונות, לפי חוק זה, לבית המשפט לענייני משפחה, לרבות שמיעת עדויות או הבאת ראיות נוספות, אם הוא סבור שהדבר דרוש לבירור הערעור.

ערעור

10. בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 –

תיקון חוק בתי המשפט
– מס' 21

(1) בסעיף 37, בסעיף קטן (ב), אחרי פסקה (5) יבוא:

"(6) ערעורים על פסקי דין של בית משפט לענייני משפחה, למעט ערעורים על פסק דין שכולו או חלקו בענייני ירושה, אבהות או אמהות, אימוץ, זכויות משמורת או החזרתו של קטין חטוף.";

(2) בסעיף 40, בפסקה (1), בסופה יבוא: "ואולם אם היתה התביעה שכנגד בסמכותו של בית משפט לענייני משפחה, רשאי בית המשפט להעביר את התביעות לבית משפט לענייני משפחה שבאזור שיפוטו היתה מוגשת התביעה שכנגד, יהא שוויה אשר יהא, אם לדעתו הצדק והתועלת בהעברה עולים על הפגיעה בעניינו של אדם אחר שהוא צד לתובענה";

(3) בסעיף 51 –

(א) בסעיף קטן (א) –

(1) פסקה (א3) – תימחק;

(2) אחרי פסקה (4) יבוא:

"(5) בענייני משפחה כמשמעותם בחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995, וזאת על אף האמור בפסקאות (2) ו-(3)."

(ב) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) בעניינים המפורטים בפסקה (5) בסעיף קטן (א) ידון בית משפט שהוסמך כאמור בחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995.";

(4) בסעיף 68 –

(א) פסקה (6) – תימחק;

(ב) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ה) על אף הוראות סעיף 68(א), ענייני משפחה, כמשמעותם בחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995, למעט תובענות לפי חוק הירושה, תשכ"ה-1965,

שעילתן אינה סכסוך בתוך המשפחה ותובענות לפי חוק השמות, תשט"ו-1956, ולפי חוק קביעת גיל, תשכ"ד-1963 – יידונו בדלתיים סגורות, אלא אם כן הורה בית המשפט לדון בענין, כולו או מקצתו, בפומבי.";

(5) סעיפים 92 ו-93 – בטלים.

11. בסימן 64(I) לדברי המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1947-1922, בכל מקום, במקום "בתי המשפט המחוזיים" יבוא "בתי המשפט האזרחיים".
תיקון דברי המלך במועצה על ארץ-ישראל
12. בסעיף 5 לחוק גיל הנישואין, תש"י-1950, במקום "בית משפט מחוזי" יבוא "בית משפט לענייני משפחה".
תיקון חוק גיל הנישואין – מס' 3
13. בסעיף 1 לחוק שירותי הסעד, תשי"ח-1958, בהגדרת "בית משפט", לפני "לרבות בית דין" יבוא "בית המשפט לענייני משפחה".
תיקון חוק שירותי הסעד – מס' 4
14. בסעיף 18 לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959, במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית המשפט לענייני המשפחה".
תיקון חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות) – מס' 3
15. בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 –
תיקון חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות – מס' 9
- (1) סעיפים 73 ו-75 – בטלים;
- (2) בסעיף 78, במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית המשפט לענייני משפחה".
16. בסעיף 1 לחוק קביעת גיל, תשכ"ד-1963, במקום "בית משפט השלום" יבוא "בית המשפט לענייני משפחה".
תיקון חוק קביעת גיל
17. בחוק הירושה, תשכ"ה-1965 –
תיקון חוק הירושה – מס' 6
- (1) בסעיפים 21, 22(ה), 23 ו-75, המילה "מחוזי" – תימחק;
- (2) בסעיף 22, בסעיף קטן (א), המילים "מחוזי או של בית משפט שלום" – יימחקו;
- (3) בסעיף 60, סעיף קטן (ג) – בטל;
- (4) בסעיף 151 –
- (א) בסעיף קטן (א), בכל מקום, במקום "המחוזי" יבוא "השלום";
- (ב) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ג) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בית משפט לענייני משפחה ידון בתובענות בענייני ירושה כפי שנקבע בחוק בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995";
- (5) סעיף 152 – בטל.
18. בסעיף 19 לחוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965, במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית המשפט לענייני משפחה".
תיקון חוק מרשם האוכלוסין – מס' 6
19. בחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967 –
תיקון חוק ההוצאה לפועל – מס' 16
- (1) בסעיף 62(א), אחרי "בקשר לקטין" יבוא "ונקבע בהחלטה שהביצוע ייעשה באמצעות ההוצאה לפועל".

- (2) אחרי סעיף קטן 80(ב) יבוא :
- "(ב) על אף הוראות סעיף קטן (ב), ערעור בענין ביצוע פסק דין בעניני משפחה, לרבות ערעור על החלטה לפי סעיפים 19, 25, 48 ו-58 יידון בזכות לפני בית המשפט לעניני משפחה בפני שופט אחד, אולם ערעור כאמור על החלטה של שופט בית משפט שלום, מכוח סמכותו על פי סעיף 3, יידון בזכות בפני בית משפט מחוזי בפני שופט אחד ; על החלטה בערעור יחולו הוראות סעיף 96(ג) ו-(ד) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984."
20. בחוק שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים), תשכ"ט-1969 –
- (1) בסעיף 1(א), בסופו יבוא "או שופט אחר של בית המשפט העליון שקבע הנשיא";
- (2) בכל מקום, במקום "בית משפט מחוזי" יבוא "בית משפט לעניני משפחה";
- (3) בסעיף 8, הסיפה "או מסעיף 18 לחוק בתי המשפט, תשי"ז-1957" – תימחק.
21. בסעיף 2 לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית המשפט לעניני משפחה".
22. בסעיף 26 לחוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981, בסעיף קטן (א), במקום "בית משפט מחוזי" יבוא "בית משפט לעניני משפחה".
23. בסעיף 6 לחוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), תשנ"א-1991, במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית המשפט לעניני משפחה".
24. בחוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991 –
- (1) בסעיף 1, בהגדרת "בית משפט", המילים "או בית משפט מחוזי" – יימחקו;
- (2) האמור בסעיף 8 יסומן (א) ואחריו יבוא :
- "(ב) הוראות סעיף 8 לחוק בית המשפט לעניני משפחה, תשנ"ה-1995, יחולו על בית משפט השלום הדן בתובענה על פי חוק זה."
25. (א) חוק זה אינו בא לגרוע מסמכויותיהם של בתי הדין הדתיים ובתי הדין לעבודה.
- (ב) בענין הנתון לסמכותו המקבילה של בית דין דתי, יהיה בית המשפט לעניני משפחה מוסמך לדון, כל עוד אין בית הדין הדתי דן בו.
26. (א) שר המשפטים רשאי להסדיר בתקנות, את סדרי הדין והנהוג לפני בית המשפט לעניני משפחה, ובכלל זה הוראות בדבר סמכויות בית המשפט לצוות בענינים הבאים :
- (1) הזמנת עד מטעם בית המשפט ;
- (2) מינוי מומחה או יועץ מטעם בית המשפט, דרכי פעולתו ושכרו ;
- (3) מינוי כונס נכסים על ידי בית המשפט, דרכי פעולתו ושכרו ;

תיקון חוק שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים)

תיקון חוק יחסי ממון בין בני זוג – מס' 3 ת"ט תשנ"ו-1996

תיקון חוק אימוץ ילדים

תיקון חוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים)

תיקון חוק למניעת אלימות במשפחה

שמירת סמכויות (תיקון מס' 3) תשנ"ט-1998

תיקון מס' 3 תשנ"ט-1998

ביצוע ותקנות

(4) העברת ענין להליך של פישור, כמשמעותו בסעיף 79ג(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, לרבות סדרים וכללים בהליך הפישור וניהולו;
(5) אגרות.

(ב) בכל ענין מן העניינים המפורטים בסעיף קטן (א) בפסקאות (1) עד (4), מוסמך בית המשפט ליתן כל צו וכל סעד אחר שיראה לנכון לתיתם בנסיבות הענין. בענין הנתון לסמכותו המקבילה של בית דין דתי, יהיה בית המשפט לענייני משפחה מוסמך לדון, כל עוד אין בית הדין הדתי דן בו.
(ג) תקנות לפי סעיף קטן (א)(5), טעונות אישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

27. (א) הקמת בתי משפט לענייני משפחה, שידונו בכלל ענייני המשפחה, תושלם בכל הארץ, לא יאוחר מתום שנתיים מיום תחילתו של חוק זה; ואולם, הסמכתם של בתי משפט לענייני משפחה לדון בתובענות לפי חוק הירושה, תשכ"ה-1965 (להלן – חוק הירושה), תושלם לא יאוחר מיום י' באלול תשנ"ח (1 בספטמבר 1998); שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, רשאי להורות בצו על העברתן של תובענות כאמור לבית משפט לענייני משפחה מסוים במועד מוקדם יותר; לענין חוק זה יראו כל בקשה לפי חוק הירושה כתובענה.

(ב) הוקם בית משפט לענייני משפחה, תוקם בו יחידת סיוע, כאמור בסעיף 5, לא יאוחר מתום ששה חודשים מיום הקמתו.

(ג) תובענות או סוגי תובענות בענייני משפחה, שהיו תלויות ועומדות ביום תחילתו של חוק זה בבית משפט מחוזי או בבית משפט שלום, רשאי מנהל בתי המשפט באישור שר המשפטים להורות בצו על העברתן לבית משפט שלום, שהוסמך לשבת כבית משפט לענייני משפחה, לאחר תיאום עם הנשיאים של בתי המשפט הנוגעים בדבר; בית המשפט שאליו הועברה תובענה כאמור רשאי להמשיך ולדון בה מן השלב שאליו הגיע בית המשפט הקודם.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ג), רשאי נשיא בית המשפט שבו נדונה התובענה, לבקשת בעל דין, להורות כי התובענה תמשיך להידון באותו בית משפט.

(ה) בכל תחום שיפוט שטרם הוקם בו בית משפט לענייני משפחה יידונו ענייני המשפחה וערעורים על החלטות ראש ההוצאה לפועל, בענין ביצוע פסק דין בענייני משפחה, בבית המשפט המוסמך לכך ערב תחילתו של חוק זה, ובאותו תחום לא יחולו הוראות חוק זה.

דוד ליבאי
שר המשפטים

יצחק רבין
ראש הממשלה

שבח וייס
יושב ראש הכנסת

עזר ויצמן
נשיא המדינה

חוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967
[1, 12, 53–66, 69, 71–73, 74, 74א, 76]

פרק א': הוראות כלליות

1. הגדרות. בחוק זה –
"בית משפט" – לרבות בית דין דתי;
"פסק דין" – פסק דין או החלטה אחרת של בית משפט בענין אזרחי, לרבות החלטה על תשלום הוצאות בענין שאינו אזרחי;
"זוכה" – מי שפסק דין ניתן לזכותו, לרבות חליפיו;
"חייב" – מי שפסק דין ניתן לחובתו;
"חוב פסוק" – החוב, לרבות הפרשי ההצמדה, הריבית וההוצאות, שנתחייב בהם החייב לפי פסק דין; (תיקון מס' 5) תש"ס-1980
"הליך" – פעולה לפי חוק זה לשם הוצאה לפועל של פסק דין;
"ערובה" – ערבון, ערבות, התחייבות או בטוחה בכל צורה אחרת;
"נכס" – לרבות זכות קיימת או עתידה;
"לשכה" או **"לשכת הוצאה לפועל"** – לשכת הוצאה לפועל שהוקמה כאמור בסעיף 2; (תיקון מס' 8) תשמ"ט-1989
"קיבוץ" – אגודה שיתופית שסווגה על-ידי רשם האגודות השיתופיות, כמשמעותו בפקודת האגודות השיתופיות, כקיבוץ או כמושב שיתופי; (תיקון מס' 14) תשנ"ד-1994
"המצאה מלאה" – כל אחת מאלה:
 (1) המצאה באחת הדרכים המפורטות בפרק ל"ב, סימנים א', ב' וג' לתקנות סדר הדין, למעט המצאה בדרכים המפורטות בתקנות 475(4) ו-480, 482 ו-489;
 (2) המצאה במהלך עיקול מיטלטלין לפי סעיף 21(א)(1);
"חוק בתי המשפט" – חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984; (תיקון מס' 33) תשנ"א-2011
"חוק פסיקת ריבית והצמדה" – חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961; (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008
"תקנות סדר הדין" – תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984;
"פסק דין לפינוי מושכר" – פסק דין בתביעה לפינוי מושכר שחוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב-1972, אינו חל עליו. (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008
"הגנת הדייר" – חוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב-1972, אינו חל עליו. (תיקון מס' 36) תשנ"ב-2012
 12. היה רשם ההוצאה לפועל סבור שפסק הדין או חלק ממנו טעון הבהרה לשם ביצועו, רשאי הוא לפנות בכתב לבית המשפט שנתנו כדי לקבל הבהרה; אין בפנייה זו כדי לעכב ביצועו של אותו חלק של פסק-הדין שאינו טעון הבהרה. (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

פרק ה': כינוס נכסים

53. (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי, אם ראה צורך או תועלת בדבר לשם ביצוע פסק הדין, למנות כונס נכסים לנכס מסויים של החייב.
- (ב) רשם ההוצאה לפועל רשאי להורות כי כונס הנכסים יתן ערובה, להנחת דעתו, לשם הבטחת אחריותו למילוי תפקידו.
- (ג) הודעה על מינוי כונס נכסים תינתן לכונס הנכסים הרשמי.
54. (א) כונס הנכסים יקח לרשותו את הנכס שנתמנה לו, ינהלו, ימכרו, יממשו ויעשה בו כפי שיוורה רשם ההוצאה לפועל; וידו של כונס הנכסים בכל אלה כיד החייב.
- (ב) רשם ההוצאה לפועל רשאי לתת הוראות לפי סעיף זה אם מיזמתו ואם לפי בקשת הזוכה או החייב, או לפי בקשת כונס הנכסים.
- (ג) כונס הנכסים ינהל פנקסים וימסור דינים וחשבונות לרשם ההוצאה לפועל או למי שיוורה עליו רשם ההוצאה לפועל.
- (ד) כונס הנכסים ימסור למנהל לשכת ההוצאה לפועל כל הכנסה שהגיעה לידו מניהול הנכס, ממכירתו או ממימושו, במועד ובצורה שנדרש למסרה בכתב המינוי או בהוראה מיוחדת.
55. אין במינוי של כונס נכסים כדי לפגוע בזכויות החייב לפי סעיפים 22, 38, 39 ו-50 או לפי כל דין אחר.
56. (א) החייב לא יעשה דבר שיש בו להפריע לכונס הנכסים במילוי תפקידיו, ימלא אחרי הוראותיו של כונס הנכסים בכל הנוגע לנכס שכונס הנכסים נתמנה לו, ויעשה למטרות המנויות בסעיף 54 כל דבר שלדעת כונס הנכסים מן הצורך הוא או מן התועלת שייעשה בידי החייב עצמו.
- (ב) החייב ימסור לכונס הנכסים לפי דרישתו כל מסמך וידיעה שיש להם קשר לנכס האמור.
57. טען צד שלישי שיש לו זכות בעלות או זכות אחרת בנכס שנתמנה לו כונס נכסים, רשאי רשם ההוצאה לפועל להורות לכונס הנכסים בדבר מילוי תפקידו לגבי אותו נכס בשים לב לאותה זכות, ורשאי הוא להשהות פעולות בנכס כדי לאפשר לצד השלישי לפנות לבית המשפט לענין זכותו; רשם ההוצאה לפועל רשאי להתנות את ההשהיה במתן ערובה להנחת דעתו.
58. (א) כונס נכסים אשר ללא הצדק סביר לא מילא חובה מחובותיו לפי פרק זה, רשאי רשם ההוצאה לפועל לחייבו בפיצוי הנזק שגרם בכך, ורשאי הוא להורות על חילוט הערובה שנתן כונס הנכסים, כולה או מקצתה, לשם סילוק המגיע ממנו.
- (ב) לעניין ההוצאה לפועל, דין החלטת רשם ההוצאה לפועל לפי סעיף זה כדין פסק דין.
59. (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי לקבוע שכרו של כונס נכסים ודרכי תשלומו; שכרו והוצאותיו של כונס הנכסים יהיו חלק מן ההוצאות האמורות בסעיף 9.

מינוי כונס נכסים
(תיקון מס' 29) תשס"ט-
2008

סמכויותיו וחובותיו של
כונס נכסים
(תיקון מס' 29) תשס"ט-
2008

שמירת הוראות

אחריותו של החייב
כלפי כונס הנכסים

זכויות צד שלישי
(תיקון מס' 29) תשס"ט-
2008

אחריותו של כונס נכסים
(תיקון מס' 29) תשס"ט-
2008

(תיקון מס' 29)
תשס"ט-2008

שכרו של כונס נכסים
(תיקון מס' 29) תשס"ט-
2008

(ב) היה כונס הנכסים עובד המדינה, ישולם שכרו לאוצר המדינה זולת אם הורשה עובד המדינה כדין לקבל את השכר האמור בעד טרחתו.

60. (א) כונס נכסים רשאי, על ידי הודעה בכתב לרשם ההוצאה לפועל, להתפטר מתפקידו; ההתפטרות אינה תופסת אלא אם בא עליה אישור רשם ההוצאה לפועל ומן היום שנקבע לכך באישור.

(ב) רשם ההוצאה לפועל רשאי לפטר כונס נכסים אם לא מילא תפקידו כראוי או אם ראה סיבה אחרת לכך.

(ג) רשם ההוצאה לפועל רשאי לשחרר את כונס הנכסים מתפקידו אם ראה שאין עוד צורך או תועלת בכינוס נכסי החייב.

(ד) הודעה על סיום תפקידו של כונס הנכסים תינתן לכונס הנכסים הרשמי.

סיום תפקידו של כונס נכסים
(תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

פרק ו': ביצוע בעין

61. (א) הטיל פסק הדין על החייב למסור נכס, יתפוס מנהל לשכת ההוצאה לפועל את הנכס וימסרו למי שזכאי לקבלו לפי פסק הדין.

(ב) קבע מנהל לשכת ההוצאה לפועל שלא ניתן לתפוס את הנכס ולא נקבע בפסק הדין הסכום שיש לשלם תמורתו, רשאי הזוכה לפנות לבית המשפט שנתן את פסק הדין ולבקש שישום את הנכס, ומשנקבעה השומה יוצא פסק הדין לפועל כאילו נקבע בו סכום השומה מלכתחילה.

62. (א) הורה פסק הדין למסור קטין, או לאפשר מגע, התראות או קשר בין הורה לבין ילדו הקטין שאינו נמצא בהחזקתו, או לעשות כל דבר אחר בקשר לקטין, ונקבע בהחלטה שהביצוע ייעשה באמצעות ההוצאה לפועל, ינקוט מנהל לשכת ההוצאה לפועל בכל הצעדים הנדרשים לביצוע פסק הדין והוא יסתייע לשם כך בעובד סוציאלי שמונה לפי חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955.

(ב) קבע מנהל לשכת ההוצאה לפועל שפסק הדין אינו ניתן לביצוע אלא על כרחו של הקטין והיה הקטין לדעתו של מנהל לשכת ההוצאה לפועל מסוגל להבין בדבר, או שהיו קשיים אחרים בביצוע פסק הדין, רשאי רשם ההוצאה לפועל לפנות לבית המשפט שנתן את פסק הדין בבקשת הוראות.

63. (א) הטיל פסק הדין על החייב לעשות מעשה שלא כאמור בסעיפים 61 או 62 והמעשה ניתן להיעשות על ידי אדם אחר, רשאי רשם ההוצאה לפועל להורות למנהל לשכת ההוצאה לפועל לעשות את המעשה או להרשות לזוכה או לאדם אחר לעשותו במקום החייב.

(ב) ההוצאות לענין סעיף קטן (א) יהיו חלק מן ההוצאות האמורות בסעיף 9.

64. (א) ניתן פסק דין לפינוי מקרקעין, לרבות סילוק יד, ולא מילא החייב אחרי פסק הדין בתוך התקופה שנקבעה באזהרה שהומצאה לפי סעיף 7(א), יקבע רשם ההוצאה לפועל מועד לפינוי בהודעה, שתומצא לחייב ולצד שלישי אשר לידיעתו של רשם ההוצאה לפועל מחזיק באותם מקרקעין או בחלק מהם; לא פונו המקרקעין עד המועד שנקבע, ייכנס מנהל לשכת ההוצאה לפועל למקרקעין האמורים, יפנה אותם וימסרם למי שזכאי לקבלם לפי פסק הדין.

מסירת נכס
(תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

מסירת קטין
(תיקון מס' 4)
תשל"ח-1978
(תיקון מס' 16) תשנ"ה-1995
(תיקון מס' 29) תשס"ט-2008
(תיקון מס' 31) תשע"א-
(תיקון מס' 4)
תשל"ח-1978

עשיית מעשה
(תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

פינוי מקרקעין
(תיקון מס' 29) תשס"ט-2008
(תיקון מס' 36) תשע"ב-2012

- (1א) על אף הוראות סעיף קטן (א), הוצאה אזהרה כאמור בסעיף 7(2) לעניין פסק דין לפינוי מושכר, ולא מילא החייב אחר פסק הדין בתוך התקופה שנקבעה באזהרה, ייכנס מנהל לשכת ההוצאה לפועל למקרקעין האמורים, יפנה אותם וימסרם למי שזכאי לקבלם לפי פסק הדין, בתוך 14 ימים מתום התקופה שנקבעה באזהרה; רשם ההוצאה לפועל רשאי, לפי בקשת הזוכה, להאריך את תקופת הפינוי לפי פסקה זו, אף לאחר שהסתיימה, בתקופות נוספות שלא יעלו על 14 ימים, כל אחת; הודעה על הארכת תקופת הפינוי כאמור תומצא לחייב וכן לצד שלישי המחזיק באותם מקרקעין או בחלק מהם בדרך הקבועה בסעיף 7(ב)(1).
- (2א) מנהל לשכת ההוצאה לפועל לא יבצע פינוי לפי הוראות סעיף קטן (א) או (1א), אלא אם כן הגיש הזוכה לרשם ההוצאה לפועל בקשה לביצוע הפינוי כאמור והרשם אישר את ביצוע הפינוי במועד שקבע לפי סעיף קטן (א) או במהלך התקופה כאמור בסעיף קטן (1א), לפי העניין; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על בקשה להארכת תקופת הפינוי.
- (ב) נמצאו במקרקעין בשעת הפינוי או לאחריו מיטלטלין שהמפונה לא הוציאם, ימסרם מנהל לשכת ההוצאה לפועל לשמירה ורשאי הוא למכרם לאחר תקופה סבירה, ואם היו פסידים – ימכרם מיד; ההוצאות לענין זה יהיו חלק מן ההוצאות האמורות בסעיף 9.
65. היה צד שלישי מחזיק במקרקעין האמורים בסעיף 64 או בחלק מהם והוכיח להנחת דעתו של רשם ההוצאה לפועל כי הוא זכאי להחזיק באותם מקרקעין או באותו חלק, רשאי רשם ההוצאה לפועל להשהות את הפינוי, כל עוד לא הושלם, לתקופה שיקבע, כדי לאפשר לצד השלישי לפנות לבית המשפט ולקבל צו עיכוב; רשם ההוצאה לפועל רשאי להתנות את ההשהיה במתן ערובה להנחת דעתו על ידי הצד השלישי.
66. הושלמה פעולת פינוי לפי סעיף 64, והחייב או אדם אחר מטעמו חזר ותפש שלא כדין את המקרקעין שפוננו, יחזור מנהל לשכת ההוצאה לפועל, לפי בקשתו של הזוכה, ויפנה את המקרקעין לשם ביצועו של פסק הדין; אין הוראה זו גורעת מאחריותו של החייב, או של האדם האחר, לפי כל דין.
- פרק ו' : הטלת הגבלות על חייב בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו**
- 66א. התקיימו לגבי החייב התנאים כאמור בסעיף 66ב, ושוכנע רשם ההוצאה לפועל כי הדבר מוצדק בנסיבות העניין, בהתחשב בפגיעה בחייב ובהליכים אחרים שננקטו לשם גביית החוב, לרבות הליכים לקבלת מידע על החייב, ככל הנדרש, רשאי הוא להטיל על החייב הגבלה כמפורט להלן, אחת או יותר, מיוזמתו או על פי בקשה זוכה, לתקופה ובתנאים שיקבע:
- (1) הגבלת החייב מקבל דרכון ישראלי או תעודת מעבר לפי חוק הדרכונים, התשי"ב-1952, מהחזיק דרכון או תעודת מעבר כאמור או מלהאריך את תוקפם, ובלבד שיהיו תקפים לצורך שיבה לישראל; הגבלה זו לא תוטל אם שוכנע רשם ההוצאה לפועל שהציאה מישראל דרושה מטעמי בריאותו של החייב או של בן משפחה התלוי בו;

(תיקון מס' 36) תשע"ב-2012

(תיקון מס' 36) תשע"ב-2012

טענות צד שלישי
(תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

חייב שחזר לאחר הפינוי

(תיקון מס' 29) תשס"ט-2008
הטלת הגבלות על חייב
(תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

(2) עיכוב יציאתו של החייב מן הארץ; הגבלה זו לא תוטל אם שוכנע רשם ההוצאה לפועל שהיציאה מישראל דרושה מטעמי בריאותו של החייב או של בן משפחה התלוי בו;

(3) הגבלת החייב כלקוח מוגבל מיוחד, כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981;

(4) (א) הגבלת החייב מעשות שימוש בכרטיס חיוב, כמשמעותו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986; לעניין זה, דין הגבלה כדין סיום חוזה כרטיס החיוב בהודעת החייב; הודעה על כך תינתן למנפיק בדרך שתיקבע, ויראו במועד קבלת ההודעה את מועד סיום החוזה;

(ב) לא יראו הגבלה כאמור בפסקת משנה (א) כסיום חוזה בהודעת החייב, לעניין הוראות בחוזה שלפיהן הלקוח חייב בתשלום כלשהו בשל עצם קיצורה של תקופת השימוש בכרטיס החיוב, כגון חיוב החייב בתשלום עבור מתנות מותנות שימוש שקיבל מהמנפיק;

(5) הגבלת החייב מייסד תאגיד או להיות בעל עניין בתאגיד, במישרין או בעקיפין, לרבות יחד עם אחר או באמצעות אחר, ואם השתתף החייב בייסוד תאגיד או היה בעל עניין בתאגיד – מתן הוראות לעניין הפסקת כהונתו או חברותו בתאגיד; אין בהוראות לפי פסקה זו או בהפרתן כדי לגרוע מתוקפה של התאגדות או פעולה משפטית של תאגיד שבו היה החייב מייסד או בעל עניין כאמור; לעניין זה, "בעל עניין" – כהגדרתו בסעיף 69(ב);

(6) הגבלת החייב מקבל, מהחזיק או מחדש רישיון נהיגה; הגבלה זו לא תוטל אם שוכנע רשם ההוצאה לפועל כי הטלתה עלולה לפגוע פגיעה ממשיכה בעיסוקו של החייב וביכולתו לשלם את החוב או שרישיון הנהיגה חיוני לחייב, עקב נכותו או עקב נכות בן משפחה התלוי בו; לעניין זה יראו את מי שהוטלה עליו הגבלה מהחזיק רישיון נהיגה כמי שרישיון הנהיגה שלו פקע מחמת אי-תשלום אגרה.

1א66. (א) הגבלה לפי סעיף 66(א)(4) או לפי סעיף 69(א)(3), לא תחול על כרטיס חיוב כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986, שהערך הכספי שנטען בו הוא רק של גמלה או תשלום אחר מהמפורטים להלן, שלפי כל דין אינם ניתנים לעיקול כלל או שאינם ניתנים לעיקול למעט לשם תשלום חוב מזונות, או שקיימת לפי דין מניעה או הגבלה על עיקולם:

(1) גמלת כסף או תשלום אחר המשולמים על ידי המוסד לביטוח לאומי;

(2) גמלת כסף או תשלום אחר המשולמים על ידי מוסד אחר ממוסדות המדינה, שקבע שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

(ב) חלה על גמלה או על תשלום אחר כאמור בסעיף קטן (א) מניעה לגבי עיקול לפרק זמן מסוים לפי כל דין, יחולו ההוראות לעניין המניעה גם על

סייג להגבלה על כרטיס חיוב
(תיקון מס' 34) תשע"א-2011

תשלום של הגמלה או התשלום האחר באמצעות כרטיס חיוב כאמור, בשינויים המחויבים.

66ב. (א) הגבלות לפי סעיף 66א לא יוטלו אלא בהתקיים אחד מתנאים אלה:

תנאים להטלת הגבלות
(תיקון מס' 29) תשס"ט-
2008

(1) החייב הובא לפני רשם ההוצאה לפועל על פי צו הבאה לפי סעיף 69ב, או בא לפניו בדרך אחרת, הוכח לרשם ההוצאה לפועל כי הוא בעל יכולת המשתמט מתשלום החוב ולא ניתן הסבר סביר לאי-התשלום, ובלבד שהחוב הפסוק או החובות הפסוקים במצטבר עולים על 500 שקלים חדשים;

(תיקון מס' 42)
תשע"ג-2013

(2) החוב הפסוק נובע ממזונות המגיעים לפי פסק דין למזונות, למעט חוב מזונות שגובה המוסד לביטוח לאומי לפי חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972 (בחוק זה – חוק המזונות);

(3) החייב הוא בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו כאמור בסעיפים 67ג, 67ד, 69א(ד) או 69ג(ד), ובלבד שהתקיים אחד מאלה:

(א) חלפו שישה חודשים ממועד המצאת האזהרה לחייב בהמצאה מלאה, והחוב הפסוק או החובות הפסוקים במצטבר עולים על 2,500 שקלים חדשים;

(ב) חלפה שנה ממועד המצאת האזהרה לחייב בהמצאה מלאה, והחוב הפסוק או החובות הפסוקים במצטבר עולים על 500 שקלים חדשים.

(ב) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי –

(1) לקבוע הוראות לעניין דרכי הטלת הגבלות לפי פרק זה;

(2) לשנות, בצו, את התקופות והסכומים הקבועים בסעיף קטן (א).

ביטול הגבלה
(תיקון מס' 29) תשס"ט-
2008

66ג. (א) נפרע החוב, תבוטל ההגבלה שהוטלה על החייב.

(ב) רשם ההוצאה לפועל רשאי לבטל הגבלה שהטיל, מיוזמתו או לבקשת החייב, ורשאי הוא להתנות את הביטול במתן ערובה להנחת דעתו, אם מצא שהדבר מוצדק בנסיבות העניין.

(תיקון מס' 35)
תשע"ב-2011

(ג) רשם ההוצאה לפועל יורה על ביטול הגבלה אם נוכח כי החייב מקיים הוראות של צו תשלומים או הוראות הסכם בינו לבין הזוכה לעניין פירעון החוב שאישר רשם ההוצאה לפועל; בוטלה הגבלה כאמור בסעיף קטן זה, רשאי רשם ההוצאה לפועל להטילה מחדש, מיוזמתו או לבקשת הזוכה, אם נוכח כי החייב הפסיק לקיים את הוראות הצו או ההסכם; הגבלה שהוטלה מחדש לפי סעיף קטן זה תיכנס לתוקף בלא צורך במשלוח התראה לפי סעיף 66ג.

(ד) בוטלה הגבלה על חייב, תמציא לשכת ההוצאה לפועל מיד, ולא יאוחר מתום 24 שעות מעת ביטולה, הודעה על כך לגורמים הנוגעים בדבר, לפי העניין, וכן תשלח הודעה על כך לחייב ולזוכה.

69. (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי, לאחר חקירת יכולת לפי סעיף 67, או על סמך תצהיר לפי סעיף 68, או לפי הסדר בכתב בין החייב ובין הזוכה, לצוות על תשלום החוב הפסוק במועד או בשיעורים שיקבע.

תשלום בשיעורים
(תיקון מס' 29) תשס"ט-
2008

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי רשם ההוצאה לפועל, על פי בקשת הזוכה, לצוות על תשלום החוב הפסוק במועד או בשיעורים שיקבע, מיד לאחר שהוגשה בקשת ביצוע כאמור בסעיף 6.

(תיקון מס' 4)
תשל"ח-1978

(ג) צו כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב) ייכנס לתקפו במועד שיקבע רשם ההוצאה לפועל, אך רשאי רשם ההוצאה לפועל לבטלו או לשנות את השיעורים שקבע בו בדרך שבה היה רשאי ליתן צו לפי סעיף קטן (א).

(תיקון מס' 4)
תשל"ח-1978

(ד) נקבעו שיעורים בפסק הדין, יכול רשם ההוצאה לפועל, אם ראה הצדקה לכך, להפנות את בעלי הדין לבית המשפט כדי לבקש שינוי השיעורים שנקבעו.

(תיקון מס' 4)
תשל"ח-1978

(ה) הוראות סעיף קטן (ד) יחולו, בשינויים המחויבים, על מזונות שנפסקו בשל תקופה שקדמה למתן פסק הדין או על תשלומי מזונות שהצטברו בשל אי פרעון במועד, והכל מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(תיקון מס' 18)
תשנ"ו-1996

71. (א) לא יינתן צו הבאה או מאסר אם היה החייב קטין או פסול-דין.
(ב) לא יינתן צו הבאה או מאסר אם היה החייב בן-זוגו של הזוכה או אחד מצאצאיו או הוריו, זולת אם פסק הדין הוא למזונות כאמור בסעיף 74.

סייג למתן צו הבאה או
צו מאסר
(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994

(ג) (נמחק).

(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994

72. (א) חייב שנאסר ישוחרר מן המאסר – ואם טרם נאסר לא יבוצע צו המאסר – אם שילם את החוב או את השיעור שבשלו ניתו הצו או אם ביקש הזוכה בכתב את שחרורו של החייב.

שחרור החייב מהבאה
וממאסר
(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994

(ב) חייב ישוחרר מן המאסר על פי צו של רשם ההוצאה לפועל לפני תום התקופה הקבועה בצו המאסר – ואם טרם נאסר לא יבוצע צו המאסר – אם נתן ערובה כפי שקבע רשם ההוצאה לפועל או הראה טעם אחר, להנחת דעתו של רשם ההוצאה לפועל, שאין להחזיקו במאסר.

(תיקון מס' 29) תשס"ט-
2008

(ג) הוראות סעיף קטן (א) יחולו, בשינויים המחויבים, על חייב שניתן נגדו צו הבאה.

72א. (א) חייב שניתנו נגדו מספר צווי מאסר, שסך כל תקופות המאסר על פיהם עולה על 30 ימים, ישוחרר מן המאסר כעבור 30 ימים, ולא ייאסר שוב לריצוי יתרת תקופות המאסר על פי הצווים האמורים או צווים נוספים, אלא כעבור 30 ימים מיום שחרורו.

תקופות מצטברות של
מאסר
(תיקון מס' 15)
תשנ"ד-1994

(ב) חייב אשר שוחרר ממאסר לאחר 30 ימי מאסר כאמור בסעיף קטן (א), יקבל מסמך המאשר את שחרורו, שיפרט את הסימוכין למאסרו ולשחרורו, תקופת המאסר ומועד השחרור, לפי טופס שיקבע שר המשפטים בהתייעצות עם שר המשטרה.

73. חייב שנאסר בשל אי-תשלום חוב או שיעור כל שהוא והשלים את תקופת המאסר הקבועה בצו המאסר, לא ייאסר שנית בשל אותו חוב או שיעור. (תיקון מס' 15) תשנ"ד-1994 (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008
- 73א. מבלי לגרוע מהוראת סעיף 8 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], לא תוגש נגד רשם ההוצאה לפועל תובענה על עוולה שעשה במילוי תפקידו. מאסר בשל חוב בעד מזונות (תיקון מס' 15) תשנ"ד-1994 (תיקון מס' 18) תשנ"ו-1996 (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008
74. (א) נבע החוב הפסוק ממזונות המגיעים לפי פסק דין למזונות, רשאי רשם ההוצאה לפועל לתת, לפי בקשת הזוכה, צו מאסר נגד החייב לתקופה שלא תעלה על 21 ימים, אף בלי להיזקק לחקירת יכולת או לתצהיר לפי סעיף 68, אלא אם כן סבר כי מוצדק בנסיבות העניין לנקוט הליכים אחרים לשם גביית החוב או להטיל על החייב הגבלות אחרות לפי פרק ו'1.
- (ב) הוראות סעיפים 7א ו-69 עד 69יג לא יחולו על חוב כאמור בסעיף קטן (א).
- (ג) נתן רשם ההוצאה לפועל צו מאסר לפי סעיף קטן (א), לא יבוצע צו המאסר, אלא לאחר שנשלחה התראה לחייב וחלפו שבעה ימים מיום המצאתה; בהתראה יצוין כי רשם ההוצאה לפועל הורה על מאסר החייב וכי צו המאסר יבוצע במועד שלא יקדם משבעה ימים מיום המצאת ההתראה, אלא אם כן ייפרע החוב או תינתן החלטה אחרת על ידי רשם ההוצאה לפועל; בהתראה ייכלל מידע בדבר האפשרויות מינוי עורך דין לפי הוראות חוק הסיוע המשפטי.
- (ג1) על אף האמור בסעיף קטן (ג), לא תישלח התראה לחייב אם נשלחה לו כבר התראה לפני ביצוע צו מאסר באותו תיק. (תיקון מס' 18) תשנ"ו-1996 (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008
- (ד) חייב שנאסר יובא בפני רשם ההוצאה לפועל בהקדם האפשרי ולא יאוחר מתום 24 שעות ממועד מאסרו; רשם ההוצאה לפועל רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו ולאחר שנתן לחייב הזדמנות לטעון טענותיו בפניו, לבטל את צו המאסר או לקצר את תקופת המאסר, בתנאים שייראו לו, ולתת כל החלטה אחרת שתיראה לו בנסיבות העניין. (תיקון מס' 12) תשנ"א-1991 (תיקון מס' 15) תשנ"ד-1994
- 74א. בפרק זה –
 "ממונה" – מי שמונה לפי סעיף 74ד;
 "נכס" – מקרקעין, מיטלטלין וזכויות;
 "תיק" – תיק הוצאה לפועל, למעט תיק מזונות, ענין שאינו כספי, וענין שהועבר לבית המשפט לפי סעיף 81א(ג) כל עוד לא הוכרע בו סופית. הגדרות (תיקון מס' 12) תשנ"א-1991
76. (א) הגישו זוכים אחדים כמה בקשות לביצוע פסק דין אחד או פסקי דין אחדים נגד חייב אחד, ייזקפו הכספים שנתקבלו עקב הליכים לפי חוק זה בתחילה לחשבון החוב של הזוכה שנקט הליך שבעקבותיו נתקבלו הכספים; נתקבלו כספים כאמור עקב הליך שנקטו כמה זוכים – ייזקפו הכספים שנתקבלו בתחילה לחשבון ההוצאות והאגרות שהוציאו אותם זוכים בנקיטת ההליך שבעקבותיו נתקבלו הכספים, בשיעור יחסי לגובה ההוצאות והאגרות כאמור, ולאחר מכן לחשבון החוב של זוכים אלה, בשיעור יחסי לגובה חובותיהם (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

²⁹ הוראת השעה לא תחול על חוב מזונות בסכום העולה על 2,000 ש"ח שגובה המוסד לביטוח לאומי לפי חוק הבטחת מזונות.

הפסוקים; לעניין זה, יראו עיקול של נכס, מכירתו או מימושו בדרך אחרת, כהליך אחד.

(1א) על אף האמור בסעיף קטן (א), בתיקים שאוחדו בצו איחוד לא יעלה הסכום שייזקף לחשבון החוב של הזוכה או הזוכים שנקטו את ההליך שבעקבותיו נתקבלו הכספים, על סכום ההוצאות והאגרות לפי סעיף 9 שהוצאו בהליך או על מחצית הסכום שהתקבל כתוצאה מנקיטת ההליך, לפי הגבוה; נותרו כספים לאחר הזקיפה כאמור, ייזקפו לחשבון החוב של כל הזוכים בתיק האיחוד בשיעור יחסי לגובה חובותיהם הפסוקים, לרבות לחשבון החוב של הזוכה או הזוכים שנקטו את ההליך האמור.

(תיקון מס' 29)
תשס"ח-2008

(2א) נתקבלו כספים, העולים על גובה החוב הפסוק של הזוכה או הזוכים, לפי העניין, שנקטו הליכים לפי סעיף קטן (א), רשאי רשם ההוצאה לפועל לזקוף את היתרה לחשבון החוב של זוכים אחרים של החייב, ככל שישנם, בשיעור יחסי לגובה חובותיהם הפסוקים.

(תיקון מס' 29)
תשס"ח-2008

(3א) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(1א), נבע חוב פסוק ממזונות המגיעים לפי פסק דין למזונות, ייזקפו הכספים שהתקבלו עקב הליכים לפי חוק זה בתחילה לחשבון ההוצאות והאגרות לפי סעיף 9 שהוצאו בהליך שבעקבותיו נתקבלו הכספים, לאחר מכן לחשבון חוב המזונות, ולאחריו לחשבון החוב של הזוכה או הזוכים שנקטו בהליך שבעקבותיו התקבלו הכספים לפי הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(1א), בשינויים המחויבים, והיתרה – לפי הוראות סעיף קטן (2א).

(תיקון מס' 29)
תשס"ח-2008
(תיקון מס' 42)
תשע"ג-2013

(ב) על כספים שנקטו לחשבון של כל זוכה כאמור בסעיף זה, יחולו הוראות סעיף 75.

(תיקון מס' 29)
תשס"ח-2008

(ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכות קדימה או מעדיפותו של זוכה או נושה על פי כל דין אחר ואולם, זכות קדימה לעניין חוב בשל אי-תשלום שכר עבודה כהגדרתו בחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958, תחול עד לסכום שחל לגביו דין קדימה בהתאם להוראות סעיף 78(1) לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ס-1980.

(תיקון מס' 35)
תשע"ב-2011

חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996
[סעיפים 1-3, 12-13, 18-20]

פרק א': הוראות כלליות

1. (א) אין מעצר ועיכוב אלא בחוק או לפי חוק מכוח הסמכה מפורשת בו.
(ב) מעצרו ועיכובו של אדם יהיו בדרך שתבטיח שמירה מרבית על כבוד האדם ועל זכויותיו.
(ג) הוראות חוק זה יחולו על מעצר ועל עיכוב לפי כל חוק, אלא אם כן נקבעו בחוק הוראות אחרות.
(תיקון מס' 1 תשנ"ז-1997)
2. הסמכות העניינית לדון בענין שחוק זה דן בו תהא נתונה –
(1) כל עוד לא הוגש כתב אישום – לבית משפט השלום;
(2) לאחר הגשת כתב אישום – לבית המשפט המוסמך לדון בכתב האישום;
(3) בערעור – לבית המשפט שלערעור.
3. (א) בכפוף להוראות אחרות שבחוק זה, הסמכות המקומית בענין שחוק זה דן בו, תהא נתונה לבית המשפט אשר באזור שיפוטו התקיים אחד מאלה:
(1) נעברה העבירה, שבקשר אליה מוגשת הבקשה, כולה או מקצתה;
(2) נמצאת היחידה הממונה על חקירת העבירה, שבקשר אליה מוגשת הבקשה;
(3) האדם מוחזק במעצר ולא ניתן לפנות לבית המשפט במקומות האמורים בפסקאות (1) או (2) בשל נסיבות מיוחדות שיפורטו.
(ב) הוגשה בקשה לבית המשפט לפי חוק זה בענין מעצר או שחרור, ימשיך אותו בית משפט לדון בכל בקשה כאמור הנמצאת בסמכותו העניינית, בקשר לאותה עבירה, אף אם נתונה סמכות מקומית גם לבית משפט אחר, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:
(1) הבקשה הקודמת התייחסה למעצר בנסיבות האמורות בסעיף קטן (א)(3);
(2) חקירת העבירה הועברה ליחידת חקירות אחרת.

פרק ב': מעצר ושחרור

סימן ג': מעצר חשודים בצו שופט

12. הוגשה בקשה לעצור אדם, רשאי שופט, לאחר שעיין בחומר שעליו מתבססת הבקשה, לצוות בהחלטה מנומקת בכתב, על מעצרו של אותו אדם או

על שחרורו בערובה או ללא ערובה או בתנאים שימצא לנכון; צו מעצר יכול שיינתן בין בנוכחותו של החשוד ובין בהעדרו.

13. (א) שופט לא יצווה על מעצרו של אדם, אלא אם כן שוכנע כי קיים חשד סביר שהאדם עבר עבירה, שאיננה חטא, ומתקיימת אחת מעילות אלה:

עילות המעצר לפני הגשת כתב אישום

(1) קיים יסוד סביר לחשש ששחרור החשוד או אי-מעצרו יביא לשיבוש הליכי חקירה או משפט, להתחמקות מחקירה מהליכי שפיטה או מריצוי עונש מאסר, או יביא להעלמת רכוש, להשפעה על עדים או לפגיעה בראיות בדרך אחרת;

(2) קיים יסוד סביר לחשש שהחשוד יסכן את בטחונו של אדם, את בטחון הציבור או את בטחון המדינה;

(3) בית המשפט שוכנע, מנימוקים מיוחדים שיירשמו, שיש צורך לנקוט הליכי חקירה שלא ניתן לקיימם אלא כשהחשוד נתון במעצר; בית המשפט לא יצווה על מעצר לפי עילה זו לתקופה העולה על 5 ימים; שוכנע בית המשפט שלא ניתן לקיים את הליך החקירה בתוך התקופה האמורה, רשאי הוא לצוות על מעצר לתקופה ארוכה יותר או להאריכו ובלבד שסך כל התקופות לא יעלו על 15 ימים.

(ב) שופט לא יצווה על מעצר לפי סעיף קטן (א), אם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של קביעת ערובה ותנאי ערובה, שפגיעתם בחירותו של החשוד פחותה.

18. (א) צו מעצר יהיה בכתב ובו יפורטו –

צו מעצר

- (1) בית המשפט, מספר התיק ושם השופט שנתן את הצו;
- (2) שמו המלא של החשוד ופרטים נוספים המאפשרים את זיהויו;
- (3) תיאור העבירה שבביצועה נחשד החשוד;
- (4) העילות שעל יסודן ניתן צו המעצר;
- (5) חובתו של מבצע המעצר להביא את החשוד בהקדם האפשרי בפני שופט, אלא אם כן הוחלט לשחררו לפני כן;
- (6) מקום שביצוע הצו מוטל על עובד ציבור שאינו שוטר – תפקיד האדם ומקור הסמכות לביצוע המעצר;
- (7) תאריך מתן הצו, מועד הוצאתו ומועד תוקפו.

(ב) צו מעצר ייחתם בידי השופט שנתן אותו וישא את חותמת בית המשפט; נבצר מהשופט לחתום על הצו, יחתום עליו שופט אחר אחרי שעדיין בהחלטת השופט שנתן את הצו.

19. (א) צו מעצר שניתן שלא בנוכחות החשוד, יבוצע בידי שוטר או בידי עובד ציבור שהוסמך לכך.

ביצוע צו מעצר

(ב) צו שניתן לפי סעיף קטן (א) יהיה בתוקף 180 ימים, אלא אם כן האריך השופט את התקופה, בהחלטה מנומקת בכתב.

(ג) צו מעצר שניתן בנוכחות החשוד, יבוצע בו במקום על ידי שוטר או עובד ציבור שהוסמך לכך, אלא אם כן הורה בית המשפט על ביצועו במועד אחר.

שחרור עצור לפי צו
מעצר על ידי קצין
משטרה

20. מי שנעצר לפי צו של שופט, ולא קבע השופט שהעצור יובא לפניו לשם שחרורו, או את תנאי הערובה לשחרורו, או את שחרורו ללא ערובה, רשאי קצין משטרה להורות על שחרורו, לפני תום תקופת המעצר שנקבעה בצו, ללא ערובה, או לקבוע ערובה, ובלבד שהעצור או סניגורו הסכים לערובה שקבע.

פרק יג

דיינים

486.....	מינהל בבתי הדין הרבניים, התשמ"ג-1983	סדרי
488.....	אתיקה לדיינים, תשס"ח-2008	כללי
501.....	נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002	חוק
511.....	הדיינים (תנאי הסמכה וסדריה), תשט"ו-1955	תקנות
514.....	מינוי דיינים (סדרי העבודה של הוועדה לבחירת דיינים), תשנ"ח-1997	כללי
518.....	הדיינים (פרישה לקצבה וגימלאות), תשי"ט-1959	תקנות
519.....	הדיינים (יציאת דיין לקצבה מחמת מצב בריאותו), תשמ"ה- 1985	כללי

סדרי מינהל בבתי הדין הרבניים, התשמ"ג-1983

לפי חוק הדיינים, התשט"ו-1955

בתוקף סמכותי לפי סעיף 13 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955,¹ לאחר שהתייעצתי עם נשיא בית הדין הגדול ושר המשפטים, הנני קובע סדרי מינהל אלה:

פרק א' – שמיעת משפטים

1. (א) שעות שמיעת המשפטים בבית דין רבני אזורי יהיו לא יאוחר משעה 9:00 עד לשעה 14:00² לפחות, בהפסקה של כחצי שעה סמוך לשעה 11:00 כפי שבית הדין ימצא לנכון.
(ב) בבית הדין הרבני הגדול ייקבעו סדרי הדיונים וזמניהם על ידי נשיא בית הדין.
2. שעות שמיעת המשפטים בפגרת בתי הדין יהיו לא יאוחר משעה 9:00 ועד שעה 12:00 לפחות.
3. נסתיימה שמיעת המשפטים שנקבעו לאותו יום לפני השעה הנקובה בסעיף 1 יוסיף בית הדין לדון במשפטים נוספים או בענינים משפטיים אחרים לפי סדרים שיקבעו על ידי ראש בית הדין.
4. כדי למנוע, ככל האפשר, את הצורך להזמין שנית מתדיינים ועדים שהוזמנו ליום מסוים, יקיים בית הדין דיון בכל התיקים שנקבעו לאותו יום וישמע את כל העדים שהוזמנו להעיד בפניו לאותו יום, אפילו חלפה השעה הנקובה בסעיפים 1 ו-2 לסיום שמיעת המשפטים.

פרק ב' – תפקידי ראש בית דין

5. ראש בית דין יקבע, תוך הפעלת סמכותו על-פי סעיף כ"ד ל"תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג"³, לפי המקרה וסמכויותיו המנהליות, הקצאה נאותה של תיקים לסוגיהם, להרכבי בתי הדין שבבית הדין שהוא ממונה עליו ויפעל לקידום תקין של הטיפול בתיקים האמורים, תוך הקפדה שפעולתו תשאר במסגרת סמכויותיו האמורות.
6. מנהל בתי הדין יקבע בהתייעצות עם ראש בית הדין תכנון של הרכבי בתי דין תורניים לגבי כל תקופה בה נמצאים בתי הדין בפגרה, שתכליתו להבטיח טיפול שיפוטי בכל הענינים הדחופים המוגשים לבית הדין בתקופת הפגרה.

פרק ג' – מזכירות בית הדין

7. (א) מזכירות בית הדין תהיה פתוחה לקבלת קהל משעה 8.30 עד שעה 13.00.⁴
(ב) בפגרת בתי הדין תהיה מזכירות בית הדין פתוחה לקבלת קהל משעה 9.00 עד שעה 12.00.
8. מזכירות בית הדין תטפל בענינים שיקבעו על ידי מנהל בתי הדין או ראש בית הדין גם מחוץ לשעות הנזכרות בסעיף 7.
9. (א) המזכיר הראשי של בית הדין אחראי לניהול ולהפעלה תקינה של מזכירות בית הדין בהתאם לחוק, ל"תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג"⁵, לסדרי מינהל ולהוראות המוצאות מעת לעת על ידי מנהל בתי הדין או מי שהוסמך לכך על ידו, והנחיות הניתנות על ידי ראש בית הדין.

¹ ס"ח התשט"ו, עמ' 68.

² תיקון השר לעניני דתות מיום כ"ח בסיון תשנ"ה (26 ביוני 1995); חוזר מנהל בתי הדין הרבניים מס' 1, תשנ"ה-1995.

³ תיקון עריכה עקב החלפת תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התש"ך.

⁴ בפועל נהוגה קבלת קהל עד השעה 13:30, כנראה ע"פ הנחיה של מנהל בתי הדין הרבניים.

⁵ תיקון עריכה עקב החלפת תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התש"ך.

(ב) בהעדרו של המזכיר הראשי ימלא את מקומו העובד הבכיר בדרגה ובתפקיד, או מי שיקבע לכך על ידי מנהל בתי הדין.

פרק ד' – המערך הסטטיסטי

10. (א) בכל בית דין יקויים מערך של דיווח סטטיסטי לפי הוראות הנהלת בתי הדין ובאחריותו הישירה של המזכיר הראשי.

(ב) המערך הסטטיסטי נועד להעלות מידע שיאפשר תכנון שוטף של הקצאת כח אדם ומשאבים וכן הצעות לתיקוני חוק וסדרי דין.

(ג) בהפעלת סמכותו על פי סדרי מינהל אלה, תנתן תשומת לבו של ראש בית דין לדיווח הסטטיסטי לגבי בית הדין שהוא ממונה עליו.

11. סימול התיקים, צורת הרישום, מספר ההצטרפים, דיווחי עזר נוספים ופרטים טכניים אחרים יהיו בהתאם להוראות הנהלת בתי הדין.

פרק ה' – סדרי מינהל – כללי

12. ראש בית הדין מופקד על ביצוע סדרי מינהל אלה בבית הדין שהוא ממונה עליו.

13. ראש בית הדין רשאי לקבוע הוראות שעה הסוטות מסדרי המינהל כאשר הנסיבות בהן נתון בית הדין שהוא ממונה עליו מצדיקות זאת.

14. מנהל בתי הדין רשאי לקבוע הוראות להפעלת סדרי המינהל ויפקח על הפעלתן.

פרק ו' – העברת דין דרך ארעי

15. (א) מנהל בתי הדין הרבניים רשאי להעביר מסיבות מינהליות דין שכהונתו קבועה בבית דין אזורי אחד, לכהן זמנית בבית דין רבני אזורי שבמקום אחר וזאת לתקופה של עד שלשה חודשים רצופים, שאפשר להאריכה מסיבות מיוחדות בשלשה חודשים נוספים.

(ב) ההעברה הזמנית תיעשה בהסכמת הדיין המועבר ובהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול⁶ ולאחר התייעצות עם ראשי בתי הדין הנוגעים בענין.

(ג) העברה זמנית של דינים לפי תקנה זו אפשרית לגבי כל בתי הדין הרבניים שבשטחי ארץ ישראל.

פרק ז' – שיבוץ דינים ושינויים בהרכבי בתי הדין⁷

16. (א) נשיא בית הדין הרבני הגדול יקבע את מקום כהונתו של דיין בבית דין רבני אזורי עם מינויו; ראה שר המשפטים צורך, מסיבות מינהליות, להעביר דיין דרך קבע לבית דין רבני שבמקום אחר, יקבל תחילה את הסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול לאותה העברה⁸.

(ב) שינויים פנימיים בהרכב בתי הדין ייעשו על ידי ראש אבות בתי הדין ובהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול.

פרק ח' – הוראות שונות

17. בסדרי מינהל אלה –

"ראש בית דין": נשיא בית הדין הרבני הגדול וראשי אבות בית הדין הרבני האזורי – כל אחד לגבי בית הדין שהוא ממונה עליו. בבית דין רבני אזורי שאין בו ראש אבות בית דין יהיו סמכויותיו נתונות לאב בית הדין שבמקום. היו במקום יותר מאב בית דין אחד, יהיו הסמכויות נתונות לוותיק שבאבות בית הדין שבאותו מקום, ובין בעלי ותק שווה לקשיש שבהם.

ד"ר יוסף בורג
שר לעניני דתות

בשבת התשמ"ג
בינואר 1983

⁶ תיקון השר לעניני דתות מיום א' מנחם-אב התשמ"ד (30 ביולי 1984).

⁷ תיקון השר לעניני דתות מיום א' מנחם-אב התשמ"ד (30 ביולי 1984).

⁸ תיקוני עריכה לאור תיקוני חקיקה בסעיפים 8א(ג) ו-19 לחוק הדינים, התשט"ו-1955.

כללי אתיקה לדיינים, תשס"ח-2008*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 19 ב לחוק הדיינים, התשט"ו-1955 (להלן – החוק), בהסכמת חבר דייני בית הדין הרבני הגדול ולאחר התייעצות עם שר המשפטים, אני מתקין בזה כללי אתיקה לדיינים:

מבוא

פרק ראשון: הוראות יסוד

1. פרשנות
2. מקור הכללים ותכליתם
3. כוח השיפוט, שלטון החוק והגינות
4. אמונים למדינת ישראל ולהלכה
5. אי-תלות
6. אי-משוא פנים
7. הליכותיו של דיין

פרק שני: מעמד ותחולתם של הכללים

8. מעמד הכללים
9. תחולה
10. דיינים בדימוס

פרק שלישי: שפיטה

11. שמירה על כבוד הזולת
12. ניהול משפט
13. פשרה, גישור וכו'
14. הימנעות מוקדמת משבת בדין
15. מניעה משבת בדין

פרק רביעי: דיין וסביבתו

16. קשרים חברתיים
17. פעילות פוליטית או מפלגתית
18. הבעת דעה בפומבי
19. איסוף כספים

פרק חמישי: הימנעות מן השימוש במעמד השיפוטי שלא למטרותו

20. ניצול מעמד

* פורסמו ק"ת תשס"ח מס' 6698 מיום 6.8.2008 עמ' 1164.

21. מתנות, הנחות והזמנות
- פרק שישי: פעילויות לבר-שיפוטיות**
- סימן א': עקרונות**
22. ייחוד הכהונה
23. מגבלות על פעילויות נוספות
- סימן ב': עיסוקים ציבוריים**
24. פעילות בגופים ציבוריים
25. ועדות לחלוקת פרסים ומלגות
26. הסברה מחוץ לישראל
27. שיפוט שלא בבית הדין
- סימן ג': הרצאות ופרסומים**
28. שיעורים והוראה
29. שיעורי תורה והרצאות
30. פרסום ספרים ומאמרים
31. משפט מודרך
- סימן ד': שונות**
32. עדות
33. הופעה לפני רשות ציבורית
34. תשובות הלכתיות ומענה לשאלונים לצורכי מחקר
- פרק שביעי: עניינים כספיים**
35. ניהול עסקים
36. ניהול נכסיהם של הדיין ושל בני משפחה
37. ניתוק קשרים עסקיים וכספיים עם מינויו של דיין
38. קבלת גמול בעבור עיסוק או פעילות נוספים
- פרק שמיני: דיין ואמצעי התקשורת**
39. מגעים בין דיין לבין אמצעי התקשורת
40. תגובות לאמצעי תקשורת
- פרק תשיעי: ועדת אתיקה**
41. ועדת אתיקה
42. כללים קודמים

מבוא

כתיבת כללי אתיקה כתובים וסדורים, היא תופעה חדשה יחסית בזמננו, ומטרתה להרים את מוסר עבודתם של גופים שונים, ולשפר את רמת ניקיותם מכל רבב, שתהיה עבודתם אמונה.

ואולם ולגבי דייני ישראל האמונים על ברכי התורה וממנה יונקים את מקור סמכותם, ועל פיה פוסקים בכל דבר הבא לפנייהם, אין חידוש בדבר זה. לדידם כללי האתיקה מבוססים ומוששרים במצוות התורה, והם חלק בלתי נפרד ממנה, והם עתיקים מאוד.

בטרם הרים יולדו, ועד לא מאורות החכמה זרחו על שאר העמים, וכבר ניתנה "חוקה לישראל" חוקה שלא יצורי אנוש קרוצי חומר חקקה, ולא משפטנים ניסחיה, אלא "חכמת א-ל-הים חיים" – תורה משמים.

ומעת שניתנה לנו חוקה משמים, וקבעה בצו אלקי מפורש, "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך ושפטו את העם משפט צדק", וקבעה כללי הצדק למשפט, אשר כל באי עולם מנסים לחקותם מאז, גם קבעה אז את כללי האתיקה של שופטי התורה שופטי הצדק, הם היושבים על מדין, במותב תלתא כחדא, ואלקים נצב בעדת א-ל.

ודי להזכיר בזה את לשונו הזהב של הנשר הגדול, רבינו הרמב"ם ז"ל, שכולם לקוחים מתורתנו הקדושה. וזו לשונו בהלכות סנהדרין (פ"ב הלכה ז'): "בית דין של שלשה אף על פי שאין מדקדקין בהן בכל אלו הדברים, צריך שיהא בכל אחד מהן שבעה דברים ואלו הן: חכמה, וענוה, ויראה, ושנאת ממון, ואהבת האמת, ואהבת הבריות להן, ובעלי שם טוב. וכל אלו הדברים מפורשין הן בתורה, הרי הוא אומר, אנשים חכמים ונבונים הרי בעלי חכמה אמור. וידועים לשבטיכם, אלו שרור הבריות נוחה מהם, ובמה יהיו אהובים לבריות בזמן שיהיו בעלי עין טובה, ונפש שפלה, וחברתן טובה, ודבורן ומשאן בנחת עם הבריות. ולהלן הוא אומר אנשי חיל, אלו שהן גבורים במצות ומדקדקים על עצמם, וכושבים את יצרן, עד שלא יהא להן שום גנאי ולא שם רע, ויהא פרקן נאה. ובכלל אנשי חיל שיהיה להן לב אמיץ להציל עשוק מיד עושקו כעניין שנאמר ויקם משה ויושיען, ומה משה רבינו עניו אף כל דיינן צריך להיות עניו. יראי אלהים כמשמעו, שונאי בצע אף ממון שלהם אינן נבהלין עליו, ולא רודפין לקבץ הממון, שכל מי שהוא נבהל להון חסר יבואנו. אנשי אמת שיהיו רודפין אחר הצדק מחמת עצמן בדעתן, אוהבין את האמת ושונאין את החמס, ובורחין מכל מיני העול". עד כאן לשונו.

והשם לבו לדברים אלו כראוי, בעיניו יראה שהם כוללים את הכל, ואיש אשר אלה לו, הוא באמת האיש הראוי וההגון "לשבת כסאות למשפט".

וראוי לשים לב למאמר חז"ל במסכת סנהדרין (דף ז'): "לעולם יראה הדיין חרב מונחת לו בין ירכותיו, וגהינם פתוחה לו מתחתיו". במאמר זה מיקדו חז"ל תשומת לבו של כל דיינן, לדעת שהוא יושב על כס המשפט, לא רק כשופט את אלה העומדים לפניו, אלא יושב שם גם "כנשפט" ומשפטו הוא לפני הא-ל-הים ברוך הוא, אשר אין לפניו לא שכחה ולא עוולה, ולא משוא פנים ולא מקח שוחד. וזו היא "החרב המונחת לו בין ירכותיו", ואיש אינו רואה אותה, כי היא מוסתרת, והיא מידו הארוכה של בורא העולם ומנהיגו, שהוא

מלך אוהב צדקה ומשפט. וחייב הדיין לשים דעתו וגם לבו לבל יסטה ימים ושמאל מן האמת, ואפילו כמלוא נימא, ואם הוא נוטה לכאן או לכאן החרב הזאת דוקרת בבשרו (ועומק דקירתה היא כמדת סטייתו).

ולא זו גם זו, אלא עוד יראה, גהינם פתוחה לו מתחתיו. ואם גם לבו ואינו מרכיש במדקרות החרב, סופו לירש גהינם.

והנה כל פיקוח וכל השגחה לא יעמדו כנגד עניין זה, כי טבעו של אדם להצדיק עצמו, וכל דרכיו ישרים הם בעיניו, וגם אם יהיה הדבר ברור עד שאי-אפשר עוד להתעלם ממנו, הרי מחפש תירוצים להצדיק עצמו, ובסתר יכמין מעשיו הלא-ישרים, אך האיש הירא את ה' ומאמין בו באמת, לא יוכל לעולם להתעלם מהחרב הזאת, ובוודאי לא מהגהינם הפתוחה מתחתיו.

ואלה הם כללי האתיקה הפנימיים, אשר אי-אפשר לעוקפם ולא להתעלם מהם, אלא אם כן יתעלם מאמונתו בה' ומיראתו, ח"ו.

ואף על פי כן טוב לעשות כללים מוגדרים ולחוקקם עלי ספר, שאף שכבר יש לנו כללים ברורים וחוקקים בדברי תורה וגמרא וספרי הפוסקים והם לנו לעיניים. על כל פנים טוב לקבוע כללים ברורים ומוסכמים, ולא להשאיר חלק מהדברים נתונים לסברתו ולפרשנותו של כל אחד ואחד, על כן ניתנו הדברים בידי כמה מוותיקי הדיינים שיחוו דעתם והכל נשקל בכובד ראש, וכל אחד העיר והאיר ושברנו ועברנו על כל הדברים עד שהגענו למסקנת הדברים המובאים כאן בס"ד, ויהיו שווים לכולנו כאיש אחד בהוראה אחת.

ועוד יש להוסיף ולומר שהואיל וכך נהגו כיום לכתוב כללים לאתיקה של כל בעלי המקצועות, חייבים גם אנו לקבוע כללים גם לקהלינו, לציבור הדיינים, אף על פי שאין צריכים לזה, שכאמור כל אלה ויותר מהם כלולים בפסוקי התורה, ומפורשים בדברי חז"ל, כדי שלא יאמר אדם שמא אנו מקילים יותר מאחרים.

ומעתה יבוא הדבר אל השלמות של המוסר, מבית ומחוץ, מוסרי התורה וההלכה מחזקים אותנו מבפנים, שהם חודרים פנימה ומשם מאירים דרכנו, וכללים אלו מהווים לבוש חיצוני להגן מכאן ומכאן, והוא בבחינת, והייתם נקיים מה' ומישראל.

ואסיים בקריאה לדייני ישראל שליט"א, לשים ההבנה הפנימית של דברים אלו לנגד עינינו, עם הידיעה שבאמרי פינו ובהתנהגותנו יש להאזיב את ה' ואת משפט תורתנו על בריותיו, ועל הכל יתגדל ויתקדש שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

פרק ראשון: הוראות יסוד

פרשנות

1. *לעניין כללים אלה –

"בן משפחה" – בת זוג, ילד, הורה, אח, סב, הורה של בת הזוג או מי שסמוך על שולחנו של הדיין, וכן, בהתאם לעניין, בן זוג או ילד של כל אחד מאלה;

"דיין" – דיין בית הדין הרבני הגדול, דיין בית דין רבני אזורי ודיין עמית;

"דיין בדימוס" – דיין שכהונתו הסתיימה;

"נושא משרה" – דירקטור, מנהל כללי, מנהל עסקים ראשי, משנה למנהל כללי, סגן מנהל כללי, כל ממלא תפקיד כאמור בחברה אף אם תוארו שונה, וכן מנהל אחר הכפוף במישרין למנהל הכללי;
 "נשיא בית הדין הרבני הגדול" – לרבות מי שנשיא בית הדין הרבני הגדול הסמיכו לדבר;

"עד מרכזי" – עד שנדרשת הערכת מהימנותו לצורך הכרעה בהליך.

2. 2 (א) כללי האתיקה לדיינים משקפים ומבטאים תפישות עומק ערכיות ומוסריות המהוות תשתית למעשה השפיטה ולדרכי התנהגותו ואורחותיו של הדיין; כללים אלה מגבשים עקרונות מנחים השאובים מן התורה הכתובה והמסורה; דיין ינהג דרכו על פי הדין ובהתאם לכללים אלה וישווה נגד עיניו כל העת את הצורך לקיים את אמון הציבור במערכת השיפוט הרבני.
- (ב) דיין ייראה כמי שהפר כלל מכללי האתיקה לדיינים באופן המאפשר הגשת קובלנה לבית הדין המשמעת לדיינים, אם התנהגותו בניגוד לכללים עולה כדי התנהגות של דיין שלא כהלכה במילוי תפקידו או כדי התנהגות שאינה הולמת את מעמדו של דיין בישראל.
3. 3 (א) כוח השיפוט ניתן בידי דיין מתוך אמון ביושרו, ביראת השמים שבו ובדבקותו בהלכה בכל הליכותיו, בכושרו המקצועי והאישי וביכולתו לקיים את המוטל עליו תוך כיבוד עקרונות האתיקה השיפוטית.
- (ב) בהכריעו בדין עושה דיין להגשמה של ההלכה ושל שלטון החוק תוך שמירה על זכויות האדם שנברא בצלם א-להים; מחובתו של דיין לפעול ביושר ובהגינות, לשוויון הכל לפני החוק, ותוך הקפדה על התנהגות שיש בה כדי לקיים ואף להגביר את האמון בשיטת המשפט בכלל ובמעשה השפיטה בפרט.
4. 4 דיין ישמור אמונים למדינת ישראל, ישפוט משפט צדק, לא יטה משפט ולא יכיר פנים, וינהג כהלכה.
5. 5 (א) בענייני שפיטה אין מרות על דיין זולת מרותו של הדין שלפיו הוא דן.
- (ב) במילוי תפקידו אין דיין תלוי באיש; שומה על הדיין לשקוד על אי-תלותה של מערכת השיפוט, ולהקפיד על קיומה באשר יעשה, בענייני שפיטה ובכל תחום אחר שבו הוא פועל.
- (ג) דיין לא יגור מפני איש, ולא יושפע במילוי תפקידו על ידי דעת קהל, חשש מפני ביקורת או רצון לשאת חן.
- (ד) אי-תלותו של הדיין אין משמעה פטור מלקיים הוראה של בית הדין הרבני הגדול שניתנה במסגרת ערעור על פסק דין או החלטה של הדיין, גם כשזו אינה נראית בעיניו, ועלולבצע את הוראת בית הדין הגדול; סבר דיין כי קיימת לפניו מניעה הלכתית לפעול בהתאם להוראה כאמור של בית הדין הרבני הגדול, יכתוב את נימוקיו לכך ויעביר את התיק נושא העניין לבית הדין הרבני הגדול, יכתוב את נימוקיו לכך ויעביר את התיק נושא העניין לבית הדין הרבני הגדול כדי שיחליט בדבר המשך הטיפול בתיק.

מקור הכללים ותכליתם

כוח השיפוט, שלטון החוק והגינות

אמונים למדינת ישראל ולהלכה

אי-תלות

6. *דיין ינהג בבעלי הדין בשוויון, לא יישא פני דל ולא יהדר פני גדול, לא יסביר פניו לאחד וירע פניו לאחר, ישפוט בדעה נקייה ולא יגלה דעה קדומה או משוא פנים.
 אי-משוא פנים
7. * (א) אלה יאפיינו דיין בתכונותיו ובאורחותיו: יושר לב, טוהר מידות ומסירות לתפקיד. דיין יימנע ממעשים שאינם הולמים מעמדו של דיין או העלולים לפגוע בדימויה של מערכת השיפוט הרבני.
 הליכותיו של דיין
(ב) דיין יהיה מופת לכיבוד הדין וההלכה בכל אשר יעשה.
פרק שני: מעמדו ותחולתם של הכללים
8. * (א) כללים אלה מתווים עיקרים ועקרונות להתנהגותם ולאורחותיהם של דיינים, ומהם ייגזרו כללי אתיקה פרטניים בכל מקרה ומקרה.
 מעמד הכללים
(ב) אין הכללים באים לגרוע מן האמור בכל דין. בכל עניין שאינו נדון מפורשות בכללים ינהג דיין בהתאם לרוחם ולמגמתם של הכללים ובהתאם לנורמות אתיות כלליות.
9. * (א) כללים אלה חלים על –
 תחולה
(1) דיין מעת שהצהיר הצהרת אמונים ועד שלושה חודשים מתום כהונתו;
(2) דיין עמית;
(3) דיין בדימוס המכהן בוועדה ציבורית על פי דין, ככל שהדבר נוגע למילוי תפקידו; ויראו את הסכמתו לכהן כהסכמה להחלת כללים אלה עליו כאמור.
(ב) הכללים חלים על דיין אף בהיותו בחופשה או בשבתון.
(ג) מי שנבחר לכהונת דיין על ידי הוועדה למינוי דיינים וטרם הצהיר הצהרת אמונים, לא ייצג לקוח לפני ערכאה שיפוטית אלא בהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול.
(ד) איסורים שעל פי כללים אלו לא יחולו על פעילות או מעשים של דיין שהוא רב ראשי לישראל או רב עיר, הנובעים מכהונתו כרב ראשי או רב עיר.
10. * כללים אלה אינם מחייבים דיינים בדימוס; יש לזכור עם זאת, כי סביבתו הקרובה והרחוקה של דיין הורגלה להתייחס עליו כהתייחס אל דיין, וכי יחס זה נמשך והולך גם לאחר תום הכהונה; ראוי לו אפוא לדיין בדימוס כי ישווה נגד עיניו את רוחם ואת מגמתם של הכללים וכי יכוון התנהגותו ואורחותיו על פיהם.
 דינים בדימוס
- פרק שלישי: שפיטה**
11. * (א) בשבתו לדון ינהג דיין בנוכחים בדיון לפניו – בעלי דין, באי-כוחם, עדים ובאי בית דין אחרים – באורח מכובד, באורך רוח, במתינות, בסובלנות ובאדיבות, וישרה באולם בית הדין אווירה נינוחה.
 שמירה על כבוד הזולת
(ב) דיין יעשה שגם אחרים ישמרו על כבודם של הנוכחים בדיון.
(ג) במהלך המשפט ובהחלטותיו בכתב יימנע דיין מהערות פוגעניות או מעליבות, שלא כדין, כלפי כל אדם.

- (ד) דיין ינהג בעמיתיו הדיינים בכבוד ובחברות.
- (ה) בהביעו דעה על אדם שלא היה צד להליכים, ייתן הדיין דעתו לשאלה אם ניתנה הזדמנות לאותו אדם להציג את עניינו כהלכה לפני בית הדין.
12. א דיין ינהל את הדיון שלפניו באופן מקצועי וענייני, על פי ההלכה ותקנות הדיון, תוך שהוא מקפיד לנהוג שוויון בבעלי הדין, בטוענים רבניים ובעורכי הדין המופיעים לפניו ונמנע מכל אמירה או מעשה שיש בהם כדי לפגום בחזותו השוויונית והמקצועית.
- (ב) שומה על דיין לשמור על חזות נייטרליות במהלך הדיון ולהימנע מליצור בהתנהגותו או בדבריו יסוד לחשש ממשי למשוא פנים.
- (ג) בלי לגרוע מחובתו לנהוג שוויון בבעלי הדין, יעשה דיין כמיטבו להסביר לבעל דין שאינו מיוצג את מהות ההליכים ודרכי ניהולם, והכל על פי הניתן בנסיבות העניין ובגבולות הדין והתפקיד.
- (ד) בניהול המשפט יעשה דיין כמיטבו לחוס על זמנם של המעורבים במשפט: בעלי דין, באי-כוחם, עדים ואחרים, וכנדרש מכך יחיש את ההליכים וימנע עינוי דין.
- (ה) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (ד), ולקיום האמור בו, יעשה דיין כמיטבו למנוע המתנה של המוזמנים לדיון והתייצבותם של עדים פעם נוספת.
13. א דיין המציע פשרה או העברה של ההליך לגישור או לבוררות, לא יכפה דעתו על בעלי הדין, ויוודא שבעלי הדין יודעים כי אי-קבלת הצעתו לא תשפיע על הליכי הדיון שלפניו; אין באמור כדי למנוע מבית הדין לפסוק בדרך של פשרה בהתאם לכללי ההלכה.
- (ב) בהתנהל שיג-ושיח לפשרה יסייע דיין בידי בעלי הדין, ובלבד שהדבר ייעשה תוך שמירת כבודו של בית הדין.
- (ג) כדי להביא לפשרה, רשאי דיין בהסכמת בעלי הדין ובהסכמת מורשיהם, להיוועד בבית הדין עם כל בעל דין בנפרד, ובלבד שבעל הדין שכנגד נמצא ככל האפשר בסמיכות מקום לאולם הדיונים והתוועדות דומה תיערך גם עמו, וכן שבעת ההתוועדות לא יישמעו טענות שדין להתברר במעמד שני בעלי הדין.
14. א בכפיפות לאמור בדיון ובכללים אלה ידון דיין בכל עניין שהועבר לטיפולו.
- (ב) משיימצא לדיין כי קיים טעם ראוי שהתיק לא יידון לפניו, יידע בכך את ראש אבות בית הדין שבו הוא מכהן או דיין שהוסמך לעניין זה על ידי נשיא בית הדין הרבני הגדול.
- (ג) החליט ראש אבות בית הדין או דיין שהוסמך כאמור, כי אותו דיין ידון בתיק, לא ימנע הדיין עצמו משבת בדיון אלא אם כן חייב הוא לעשות כן על פי דין.
15. א דיין לא ישב בדיון אם מצא, מיוזמתו או לבקשת בעל דין, כי קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט.

ניהול משפט

פשרה, גישור ובוררות

הימנעות מוקדמת משבת בדיון

מניעה משבת בדיון

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), דיין לא ישב בדין ביודעו שמתקיים אחד מאלה:

(1) צד להליך, בא כוחו או עד מרכזי, הוא בן משפחה של הדיין או שקיימת ביניהם קרבה ממשית אחרת;

(2) יש לדיין עניין כספי ממשי או עניין אישי ממש בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך, בבא כוחו או בעד מרכזי, או שלבן משפחה של הדיין יש עניין כספי ממשי או עניין אישי ממש בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך או בבא כוחו;

(3) בטרם התמנה לדיין היה הדיין מעורב באותו עניין הנדון בהליך שלפניו בתור בא כוח, בורר, מגשר, עד, יועץ מקצועי, מומחה, או בדרך דומה אחרת;

(4) בעל דין או עד מרכזי היה לקוחו של הדיין קודם מינויו לכהונתו, ולא חלפו חמש שנים לפחות מאז הטיפול בעניינו של אותו בעל דין או אותו עד;

(5) עורך דין או טוען רבני המייצג בעל דין היה שותפו של הדיין ולא חלפו חמש שנים לפחות מאז היותם שותפים;

(6) עורך דין או טוען רבני המייצג בעל דין מטפל בעניין של הדיין או של בן משפחתו;

(7) בן משפחה של הדיין הוא עורך דין, או טוען רבני שותף או שכיר, במשרד עורכי דין או משרד טוענים רבניים המייצג בעל דין.

(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), דיין רשאי לשבת בדין אם מפאת דחיפות העניין לא ניתן לקיים את ההליך לפני דיין אחר ועלול להיגרם נזק חמור או עיוות דין אם לא ידון בעניין.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ב)(2), דיין רשאי לשבת בדין אם העברת העניין לכל דיין אחר לא תשנה את עילת הפסלות.

(ה) התקיימה עילת פסלות לפי פסקאות (1) או (2) בסעיף קטן (ב), הנוגעת לעורך דין או לבא כוח אחר, שהתקיימו בו נסיבות המחייבות קבלת היתר לייצוג כאמור בסעיף 35 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, ובסעיף 9 לתקנות הטוענים הרבניים, התשס"א-2001, רשאי בית הדין להתיר את הייצוג, לבקשת עורך הדין או בא הכוח, אם מצא כי הנזק שייגרם לצד להליך אם לא יתיר את הייצוג עולה על הנזק שייגרם לצד להליך או לאינטרס הציבורי בשל הפסקת הדיון או החלפת דיין; התיר בית הדין את הייצוג כאמור, לא ישב בדין הדיין שלגביו התקיימה עילת הפסלות.

(ו) האמור בסעיף קטן (ב) יחול גם על קרוב משפחה שאינו בן משפחה כהגדרתו בכללים אלה, אם סבר הדיין כי יחסו אל אותו קרוב משפחה מונע אותו משבת בדין.

(ז) אין באמור בכלל זה כדי למעט משיקול דעתו של נשיא בית הדין הרבני הגדול הדן בערעור על פי סעיף 19 א לחוק.

פרק רביעי: דיין וסביבתו

16. *משמונה לכהונתו, אין מוטל על דיין לנתק את קשריו החברתיים, לרבות קשרים עם טוענים רבניים ועורכי דין; יחד עם זאת, ראוי לו לדיין כי ייזהר בקשריו החברתיים וייתן דעתו כיצד עשויות הבריות לפרש הימצאותו בחברת אדם מסוים או בחברה מסוימת, בבחינת והייתם נקיים מה' ומישראל.
 17. * (א) דיין לא יהא מעורב בפעילות פוליטית או מפלגתית ולא יהיה חבר במפלגה או בגוף פוליטי אחר. פעילות פוליטית או מפלגתית
 - (ב) בלי לפגוע בכלליות האיסור שבסעיף קטן (א), לא ייטול דיין חלק באירוע הנערך על ידי מפלגה או גוף פוליטי אחר, או במסגרת אחרת שלה זהות פוליטית או מפלגתית; ואולם אירוע כאמור שהוא אך ורק עניין של הפצת שיעורי תורה ויראת שמים, ובלי סממנים פוליטיים, רשאי דיין להשתתף בו.
 18. * דיין ימנע מהביע בפומבי דעה בעניין שאינו משפטי בעיקרו והשנוי במחלוקת ציבורית. הבעת דעה בפומבי
 19. * דיין לא יהא מעורב בפעילות של איסוף כספים. איסוף כספים
- פרק חמישי: הימנעות מן השימוש במעמד השיפוטי שלא למטרות**
20. * (א) לא יפיק דיין טובת הנאה ממעמדו כדיין – בין טובת הנאה חומרית בין אחרת – אם במישרין ואם בעקיפין. ניצול מעמד
 - (ב) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א) –
 - (1) לא יעשה דיין שימוש במעמדו כדיין לקידום עניין שלו או של אחר;
 - (2) דיין לא יציין את דבר היותו דיין ולא יעשה שימוש במסמך הנושא את תוארו כדיין בנסיבות שבהן עלול השימוש בתואר להיראות כניסיון לא ראוי להשיג מעמד מועדף.
 - (ג) דיין רשאי לציין בנייר מכתבים פרטי ובכרטיס ביקור את היותו דיין ואת בית הדין שהוא מכהן בו.
 - (ד) דיין רשאי לציין את היותו דיין בספר או במאמר שהוא מפרסם.
 - (ה) דיין רשאי ליתן המלצתו על כישוריו של אדם המוכר לו אישית.
 - (ו) דיין רשאי ליתן הסכמה לספר תורני שהובא לעיונו.
 21. * (א) על קבלת מתנות על ידי דיין יחול חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979. מתנות, הנחות והזמנות
 - (ב) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א) –
 - (1) דיין לא יקבל הנחה ברכישת מוצר או בקבלת שירות, אלא אם כן ההנחה ניתנת על פי הסדר כללי שאושר בידי מנהל בתי הדין, או שההנחה ניתנת לדיין עקב הימנותו עם הזכאים לאותה הנחה בלא זיקה להיותו דיין;
 - (2) דיין לא יקבל הזמנות חנם לאירועים או למקומות שהכניסה אליהם היא בתשלום, למעט במקרים שבהם נותן

ההזמנה הוא קרוב משפחה או חבר אישי או במקרים שהדיין מוזמן כבן לוויה של מקבל ההזמנה ובלא קשר למעמדו כדיין.
(ג) אין מניעה כי דיין יקבל במתנה ספר על נושא משפטי או הלכתי מכותב הספר.

פרק שישי: פעילויות לבר-שיפוטיות

סימן א': עקרונות

22. *דיין לא יעסוק בעיסוק נוסף ולא ימלא תפקיד ציבורי – גם לא יקבל על עצמו אחד מאלה – אלא לפי חוק או בהסכמת נשיא בית הדין הרבני הגדול ושר המשפטים (ראו: סעיף 18 לחוק).
23. * (א) חובתו העיקרית של דיין היא לכהונתו כדיין, ולתפקידו כדיין חייב הוא להקדיש את מיטב מרצו ומחשבתו; דיין יעניק לתפקידו כדיין מעמד של קדימה על פני כל עיסוק אחר.
(ב) דיין יימנע מפעילות שאינה הולמת את מעמדו כדיין או העלולה להביאו לניגוד עניינים עם תפקידו כדיין.
(ג) דיין לא יקבל על עצמו אף לא יעסיק עצמו בפעילות לבר-שיפוטית – אף אם מותרת היא על פי אופייה או על פי היתר שהוענק לו – אם אותה פעילות עלולה לפגוע ביכולתו למלא כיאות את תפקידו כדיין, בין מבחינת משך הזמן הנדרש לפעילות, בין מבחינת העיתוי ובין מכל בחינה אחרת.

סימן ב': עיסוקים ציבוריים

24. * (א) דיין רשאי להיות חבר בגופים מינהליים של מוסדות חינוך, כגון חבר נאמנים של מוסד להשכלה, או בגופים של מוסדות בעלי מטרות ציבוריות, בכפיפות להיתר כהוראת סעיף 18 לחוק.
(ב) בפעולתו כאמור בסעיף קטן (א), יימנע דיין מכל מעשה שיש בו משום שימוש שלא כהלכה במעמדו כדיין או העלול לפגוע במעמדו כדיין. כך, למשל, לא ישתתף דיין בניהול העסקי או הכספי של המוסד הציבורי שהוא פעיל בו, ולא יקבל ממנו טובת הנאה.
(ג) דיין לא יפנה לרשויות ציבור או לגורמים פרטיים בשם גוף ציבורי שהוא פעיל בו.
(ד) דיין לא יהיה פעיל בגוף ציבורי העוסק בייזום הליכים משפטיים אף אם אין אותם עניינים עשויים לבוא לדיון בבית הדין שבו הוא מכהן.
25. * דיין רשאי להיות חבר בוועדה המחלקת פרסים או מלגות ובלבד שהדבר הולם את מעמדו של דיין.
26. * דיין רשאי להשתתף מדי פעם בפעולות הסברה מחוץ לישראל מטעם המדינה או מטעם גוף ממלכתי או ציבורי העושה לטובת הכלל, ובלבד שקיבל לכך אישור מאת נשיא בית הדין הרבני הגדול.
27. * (א) דיין לא יעסוק בתפקיד שיפוטי או מעין-שיפוטי שלא בבית הדין, אלא מכוח הוראת חוק או בהיתר לפי סעיף 18 לחוק; לעניין סעיף זה, "תפקיד

שיפוטי או מעין-שיפוטי – לרבות חברות בבית דין של ארגון חברים או של ארגון ציבורי.

(ב) דיין לא ישמש כבורר שלא בבית הדין אלא אם כן נקבע הדבר בחוק, או בעניין שיש בו תועלת ציבורית משמעותית ולאחר קבלת אישור של נשיא בית הדין הרבני הגדול.

(ג) דיין לא יהא פעיל בגוף ציבורי העוסק במתן שירותי בוררות או גישור.

(ד) דיין שקודם מינויו שימש בתפקיד שיפוטי או מעין-שיפוטי שאסור לדיין למלאו, לא ימשיך למלא את אותו תפקיד מעת שהצהיר הצהרת אמונים.

סימן ג': הרצאות ופרסומים

28. *מתן שיעור קבוע בשיבות וכוללים והוראה במוסדות להשכלה או לחינוך טעונים היתר כהוראת סעיף 18 לחוק.

שיעורים והוראה

29. * (א) דיין רשאי לתת שיעורי תורה בבית כנסת ובית מדרש במסגרת "דף יומי" וכדומה, בלא צורך בהיתר לפי סעיף 18 לחוק, ובלבד ששיעורים אלו יינתנו מחוץ לשעות הקבועות לפעילות בתי הדין על פי סדרי המינהל של בתי הדין הרבניים.

שיעורי תורה והרצאות

(ב) דיין רשאי להרצות מדי פעם במסגרת גוף שאינו מסחרי, בלא צורך בהיתר לפי סעיף 18 לחוק; בעשותו כן ינהג דיין במידת הזהירות הראויה המתחייבת ממעמדו, תוך שמירה על גישה מאוזנת והימנעות מנימה פולמוסית או מהבעת דעה בעניין שאינו משפטי בעיקרו והשנוי במחלוקת ציבורית.

30. * דיין רשאי לפרסם ספרים שכתב ומאמרים בביטאונים מקצועיים ותורניים הולמים.

פרסום ספרים ומאמרים

31. * דיין רשאי להיות חבר מותב במשפט מודרך הנערך במוסד להשכלה. הוא הדין במוסד אחר שאושר על ידי נשיא בית הדין הרבני הגדול.

משפט מודרך

סימן ד': שונות

32. * דיין לא יעיד בהליכים משפטיים אלא אם כן זומן על ידי בית דין, בית משפט או באישורו של נשיא בית הדין הרבני הגדול; כלל זה לא יחול על הליכים משפטיים שהדיין או בני משפחתו צד להם.

עדות

33. * דיין רשאי להופיע לפני ועדה של הכנסת או לפני רשות ציבורית אחרת אם קיבל לכך אישור מאת נשיא בית הדין הרבני הגדול.

הופעה לפני רשות ציבורית

34. * (א) דיין רשאי להשיב לשואליו בדבר הלכה, ואולם לא יעשה כן אם קיימת סכירות שתשובתו נועדה לשימוש על ידי צד למשפט בבית דין.

תשובות הלכתיות ומענה לשאלונים לצורכי מחקר

(ב) באישורו של נשיא בית הדין הרבני הגדול רשאי דיין להשיב, בין בכתב בין על-פה, לשאלות או לשאלונים המופנים אליו לצורכי מחקר בנושאים הקשורים בעבודתו השיפוטית.

(ג) לעת שתידון בקשה לאישור כאמור בסעיף קטן (ב), יובא בשיקול, בין השאר, היותו של עורך המחקר מוסד הלכתי או אקדמי מוכר או חוקר הפועל מטעמו.

פרק שביעי: עניינים כספיים

35. *דיין לא ינהל עסקים באופן פעיל, בין במישרין בין בעקיפין, ולא יכהן כנושא משרה בתאגיד מסחרי או בגוף עסקי אחר.
36. *דיין רשאי לנהל בעצמו את נכסיו ואת נכסי בני משפחתו, ולפעול בהשקעתם, ובלבד שלא יהיה בכך עיסוק פעיל בעסקים. הדיין יימנע מפעילות כאמור העלולה לגרום לפגיעה במעמדו כדיין או להעמידו בניגוד עניינים עם תפקידו כדיין.
- (ב) דיין לא ינצל את מעמדו כדיין לצורך עסקיו ועסקי בני משפחתו.
37. *דיין מניווי של דיין מביא לניתוק קשריו העסקיים והכספיים כאמור בכללי אתיקה שיפוטית שיקבע נשיא בית הדין הרבני הגדול לעניין זה.
- (ב) אם בשעת מינויו לכהונתו חבו צדדים שלישיים לדיין כספים כתוצאה מקשריו העסקיים והכספיים כאמור בסעיף קטן (א), יגבה הדיין כספים אלה באמצעות שותפו לשעבר או באמצעות בא כוחו.
38. *דיין רשאי לקבל גמול בעבור עיסוק או פעילות נוספים המותרים על פי דין או על פי כללים אלה, ובלבד שהגמול יהא בהתאם למקובל אצל הנותן. כלל זה יחול אף על קבלת גמול בעבור פעולות הסברה מחוץ לישראל.
- (ב) דיין שהוזמן להרצות רשאי להתאכסן במקום ההרצאה על חשבון המזמין ואף לקבל החזר של הוצאות הנסיעה.
- (ג) להסרת ספקות ייאמר כי כלל זה יחול על דיין גם בהיותו בשבתון.
- פרק שמיני: דיין ואמצעי התקשורת**
39. *דיין אומר דברו בפסקי דין ובהחלטות; על דרך הכלל אין דיין מתראיין ואין הוא מוסר מידע לתקשורת.
- (ב) דיין לא יעביר פסקי דין והחלטות לתקשורת אלא באמצעות דוברות בתי הדין הרבניים.
- (ג) דיין יימנע מהופעה או מראיון באמצעי התקשורת; הופעה או ראיון של דיין באמצעי תקשורת – לרבות בעיתונות, ברדיו, בטלוויזיה, באינטרנט, במסיבת עיתונאים ובכל דרך אחרת – תהיה רק באישור מראש מאת נשיא בית הדין הרבני הגדול.
- (ד) האמור בכלל זה אינו חל על ביטאונים תורניים או משפטיים המתפרסמים על ידי מוסדות תורניים או אקדמיים או על ידי לשכת עורכי הדין, ובלבד שהדיין קיבל תחילה את אישורו של נשיא בית הדין הרבני הגדול.
40. *דיין תגובתו של דיין על דברים שפורסמו עליו או על פסקי דין והחלטות שנתן תהיה באמצעות דוברות בתי הדין הרבניים.
- (ב) דיין שעיתונאי פנה אליו לקבלת תגובה יפנה את העיתונאי לדוברות בתי הדין הרבניים.

(ג) נתבקשה תגובתו של דין על מידע שהעדר תגובה מיידית עליו עלול לגרום נזק שאינו הפיך, ובפי הדין תגובה חד-משמעית שיש בה כדי להביא את העניין לסיומו, רשאי הדין למסור את תגובתו.

(ד) דין שמסר את תגובתו בנסיבות כמתואר בסעיף קטן (ג), יודיע על כך מיד לדוברות בתי הדין הרבניים, והמשך הטיפול יהיה באמצעות הדוברות.

(ה) אין בהוראות אלו כדי למנוע את נציגות הדיינים לעמוד בקשר עם אמצעי התקשורת בעניינים הנתונים לטיפול.

פרק תשיעי: ועדת אתיקה

41. א נשיא בית הדין הרבני הגדול, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, ימנה ועדת אתיקה בת שלושה חברים, והם: דין של בית הדין הרבני הגדול, והוא יהיה היושב ראש, ושני דיינים של בתי הדין הרבניים האזוריים.

(ב) ועדת האתיקה תיתן חוות דעת מקדימה בענייני אתיקה של דיינים, לפי פנייה של דין שכללים אלה חלים עליו – בעניין הנוגע אליו.

(ג) חבר ועדת האתיקה ימונה לתקופת אחת של שש שנים.

(ד) ועדת האתיקה תפרסם חוות דעת מקדימה שנתנה, בלא ציון שמו של מי שלגביו ניתנה חוות הדעת ופרטים מזהים אחרים, אלא אם כן החליטה אחרת.

(ה) ועדת האתיקה תקבע את נוהלי עבודתה וסדרי דיוניה.

42. ב כללים אלה יהיו תחת כללי אתיקה לדיינים – התשנ"ו.

ח' בניסן התשס"ח (13 באפריל 2008)

שלמה משה עמאר

נשיא בית הדין הרבני הגדול

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ועדת אתיקה

כללים קודמים

חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002*

1.

בחוק זה –

"שופט" – כל אחד מאלה:

הגדרות

- (1) שופט כהגדרתו בחוק-יסוד: השפיטה, לרבות שופט בקצבה הממלא תפקיד שיפוטי לפי סעיפים 57 או 66 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 (בחוק זה – חוק בתי המשפט) או לפי סעיף 58 לחוק עזרה משפטית בין מדינות, התשנ"ח-1998 ושופט עמית כמשמעותו בסעיף 10א לחוק בתי המשפט¹;
- (2) רשם כהגדרתו בסעיף 84 לחוק בתי המשפט;
- (3) שופט ורשם כמשמעותם בחוק בית הדין לעבודה, תשכ"ט-1969 (בחוק זה – חוק בית הדין לעבודה), לרבות שופט שיצא לקצבה הממלא תפקיד שיפוטי לפי סעיף 31(ז) לחוק בית הדין לעבודה;
- (4) שופט צבאי-משפטי כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955 (בחוק זה – חוק השיפוט הצבאי);
- (5) דיין כהגדרתו בחוק הדיינים, תשט"ו-1955 (בחוק זה – חוק הדיינים) לרבות דיין עמית, כמשמעותו בסעיף 9א לחוק הדיינים¹;
- (6) קאדי כהגדרתו בחוק הקאדים, תשכ"א-1961 (בחוק זה – חוק הקאדים);
- (7) קאדי מד'הב כהגדרתו בחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, תשכ"ג-1962 (בחוק זה – חוק בתי הדין הדרוזיים);
- (8) דיין של בית דין של עדה נוצרית כמשמעותו בסימן 54 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922-1947;

(הוראת שעה) תשס"ו-
2006

* פורסם ס"ח תשס"ב מס' 1864 מיום 5.8.2002 עמ' 590 (ה"ח תשס"ב מס' 3085 עמ' 306).

תוקן ס"ח תשס"ו מס' 2054 מיום 12.3.2006 עמ' 284 (ה"ח תש"ס מס' 2914 עמ' 663) – תיקון מס' 1 בסעיף 2 לחוק בתי המשפט (תיקון מס' 42 והוראת שעה), תשס"ו-2006; תחילתו 30 ימים מיום פרסומו.

ס"ח תשס"ו מס' 2054 מיום 12.3.2006 עמ' 285 (ה"ח תש"ס מס' 2914 עמ' 663) – הוראת שעה בסעיף 3(7) לחוק בתי המשפט (תיקון מס' 42 והוראת שעה), תשס"ו-2006; תוקפה מיום 11.4.2006 עד יום 10.4.2010 ור' סעיף 4(ד) לענין הוראות מעבר.

ס"ח תשע"ג מס' 2388 מיום 19.11.2012 עמ' 40 (ה"ח הממשלה תשס"ח מס' 377 עמ' 506) – תיקון מס' 2 בסעיף 19 לחוק הדיינים (תיקון מס' 25), תשע"ג-2012.

¹ תוקף ההוראת השעה הנוגעת לשופט עמית ודיין עמית עד יום 10.4.2010, אך ר' הוראת מעבר הנוגעת לתחולת ההוראת השעה על שופט עמית ודיין עמית עד סיום תקופת כהונתו.

"השר" -

(1) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (1) עד (3) וכן (6) ו-(7) – שר המשפטים;

(2) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (4) – שר הביטחון;

(3) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (5) ו-(8) – השר לענייני דתות;

"בית דין משמעתי לשופטים" -

(1) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (1) עד (3) – בית הדין המשמעתי לשופטים לפי סעיף 17 לחוק בתי המשפט;

(2) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (4) – בית דין משמעתי לפי סעיף 192 לחוק השיפוט הצבאי;

(3) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (5) – בית הדין המשמעתי לפי סעיף 20 לחוק הדיינים;

(4) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (6) – בית הדין המשמעתי לפי סעיף 17 לחוק הקאדים;

(5) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (7) – בית הדין המשמעתי לפי סעיף 22 לחוק בתי הדין הדרוזיים;

"הועדה לבחירת שופטים" -

(1) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (1) ו-(2) – הועדה לבחירת שופטים כמשמעותה בסעיף 4(ב) לחוק-יסוד: השפיטה;

(2) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (3) – הועדה לבחירת שופטים כמשמעותה בסעיף 4(א) לחוק בית הדין לעבודה;

(3) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (4) – הועדה לבחירת שופטים צבאיים-משפטים לפי סעיף 187 לחוק השיפוט הצבאי;

(4) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (5) – הועדה לבחירת דיינים לפי סעיף 6 לחוק הדיינים;

(5) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (6) – ועדת המינויים לפי סעיף 4 לחוק הקאדים;

(6) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (7) – ועדת המינויים לפי סעיף 11 לחוק בתי הדין הדרוזיים;

"המנהל" -

(1) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (1) עד (3) – מנהל בתי המשפט;

(2) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (4) – נשיא בית הדין הצבאי לערעורים לפי חוק השיפוט הצבאי או מי שהוא הסמיך;

(תיקון מס' 2) תשע"ג-
2012

- (3) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (5) – מנהל בתי הדין הרבניים;
 (4) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (6) – מנהל בתי הדין השרעיים;
 (5) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (7) – מנהל בתי הדין הדתיים הדרוזיים;
 – "הנשיא"

- (1) לענין שופט כהגדרתו בפסקאות (1) ו-(2) – נשיא בית המשפט העליון;
 (2) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (3) – נשיא בית הדין הארצי לעבודה;
 (3) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (4) – נשיא בית הדין הצבאי לערעורים;
 (4) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (5) – נשיא בית הדין הרבני הגדול;
 (5) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (6) – נשיא בית הדין השרעי לערעורים;
 (6) לענין שופט כהגדרתו בפסקה (7) – ראש בית הדין הדתי הדרוזי לערעורים כהגדרתו בחוק בתי הדין הדרוזיים;
 "הנציב", "נציב תלונות הציבור על שופטים" – נציב תלונות הציבור על שופטים, שמונה לפי סעיף 3;
 "הועדה לבחירת הנציב" – הועדה לבחירת שופטים כמשמעותה בסעיף 4(ב) לחוק-יסוד: השפיטה.

2. נציב תלונות הציבור על שופטים יעמוד בראש יחידה שתיקרא "נציבות תלונות הציבור על שופטים" שתברר, בהתאם להוראות חוק זה, תלונות על התנהגות שופטים במסגרת מילוי תפקידם, לרבות בדרך ניהול משפט על ידם.

3. (א) מי שכשיר להתמנות שופט של בית המשפט העליון כשיר להתמנות נציב תלונות הציבור על שופטים.

(ב) הנציב יתמנה בידי הועדה לבחירת הנציב, לפי הצעת שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון כאחד; הועדה רשאית לקבל את ההצעה או לדחותה, ואם הוצע יותר ממועמד אחד – למנות אחד מקרב המועמדים או לדחות את ההצעה.

(ג) מעמדו הציבורי של אדם והיכרותו עם מערכת המשפט יובאו בחשבון לענין הצעת מועמד לנציב ולענין מינויו.

4. נבצר מהנציב דרך ארעי למלא את תפקידיו, ימנה שר המשפטים בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ממלא מקום לנציב לתקופה שלא תעלה על שישה חודשים או עד שיחזור למלא את תפקידיו, לפי המוקדם.

נציבות תלונות הציבור על שופטים

כשירות הנציב ומינויו

ממלא מקום לנציב

5. (א) מינוי נציב ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של הנציב המכהן; התפנה מקומו של הנציב לפני תום תקופת כהונתו, ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו התפנה מקומו.
- (ב) הודעה על מינויו של הנציב תפורסם ברשומות.
6. הנציב יכהן תקופת כהונה אחת בלבד של חמש שנים.
7. (א) כהונת הנציב פוקעת -
- (1) בתום תקופתה;
 - (2) בפטירתו או בהתפטרותו;
 - (3) בהעברתו מכהונתו;
 - (4) בתום שישה חודשים רצופים שבהם מכהן במקומו ממלא מקומו שמונה לפי סעיף 4.
- (ב) הודעה על תום כהונת הנציב תפורסם ברשומות.
8. (א) הועדה לבחירת הנציב רשאית, מיזמתה או לפי הצעת שר המשפטים או נשיא בית המשפט העליון, להעביר, בהחלטה שהתקבלה ברוב של שישה חברים לפחות, את הנציב מכהונתו, אם התקיים אחד מאלה:
- (1) הוא הורשע בפסק דין בעבירה פלילית, למעט בעבירות המנויות בסעיף 7(א)(2) לחוק הכנסת, תשנ"ד-1994 (בחוק זה – חוק הכנסת);
 - (2) הוא התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו;
 - (3) הוא אינו מבצע את תפקידו כהלכה.
- (ב) הועדה לבחירת הנציב לא תעביר את הנציב מכהונתו, אלא לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו לפניה.
9. (א) לא יוגש כתב אישום נגד הנציב, למעט בעבירות המנויות בסעיף 7(א)(2) לחוק הכנסת, אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה, ומשהוגש כתב אישום כאמור יושעה הנציב מכהונתו.
- (ב) (1) הועדה לבחירת הנציב רשאית, ברוב דעות, להשעות את הנציב מכהונתו, אם מתקיימת נגדו חקירה שיש בה כדי להביא לקיום הליכים פליליים כהגדרתם בסעיף 7(א)(2) לחוק הכנסת, לתקופה שבה הם מתקיימים; ואולם אם היתה החקירה כאמור, בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הנציב ראוי לשמש עוד בתפקידו, תשעה הועדה את הנציב לתקופה האמורה;
- (2) הועדה לבחירת הנציב לא תשעה את הנציב לפי סעיף קטן זה, אלא לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו לפניה.
- (ג) בתקופת ההשעיה ימלא את תפקידי הנציב על פי חוק זה ממלא מקומו, ויחולו הוראות סעיף 4.
10. מי שהיה נציב לא יתמנה לשופט.

מועד בחירת נציב

משך הכהונה

תום כהונה

העברה מכהונה

השעיית הנציב

סייג למינוי לשופט

11. (א) הנציב ועובדי הנציבות לא יהיו רשאים -
 (1) לשמש בכל משרה אחרת או לעסוק, במישרין או בעקיפין, בעיסוק אחר;
 (2) להיות חברים בכנסת, בממשלה, במועצה של רשות מקומית, בגוף בוחר של מפלגה, או מועמדים לחברות כאמור;
 (3) להיות חברים בהנהלה של חבר בני אדם המנהל עסקים לשם השגת רווחים.
 (ב) הנציב רשאי להתיר לעובד הנציבות, לפי בקשתו, לעשות דבר מהדברים המנויים בסעיף קטן (א)(1) או (3), אם לדעתו אין בכך כדי ליצור ניגוד ענינים או כדי לפגוע בעבודתו בנציבות בדרך אחרת; אין בהיתר כאמור כדי לפטור את העובד מעמידה בדרישות כל דין או נוהג, המסדירים את הפעילות.
12. (א) עובדי הנציבות הם עובדי מדינה.
 (ב) הנציב רשאי להסתייע בביצוע תפקידיו באנשים שאינם עובדי משרדו, אם ראה צורך בכך; בכירור תלונה על שופט כאמור בפסקאות (4) עד (8) להגדרה "שופט", יסתייע הנציב באנשים בעלי היכרות עם מערכת המשפט שאליה משתייך השופט.
13. (א) הנציב, עובדי הנציבות וכל אדם אחר שבעזרתו מבצע הנציב את תפקידיו חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם עקב עבודתם, לא לעשות בה שימוש ולא לגלותה לאחר, אלא לשם ביצוע תפקידיהם לפי חוק זה; העובדים יחתמו על כתב שמירה על סודיות עם תחילת עבודתם.
 (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי שר המשפטים או נשיא בית המשפט העליון, לקבל לידיו, לפי דרישתו, עותק מכל חומר או מידע המצוי בנציבות שהושג במסגרת פעילותה, ואולם חומר או מידע לגבי תלונה מסוימת יימסר לאחר שהטיפול בה הסתיים.
 (ג) הנשיא והשר כאחד רשאים להתיר פרסום פרטי תלונה מסוימת על שופט, כולם או חלקם, שהטיפול בה הסתיים.
14. (א) רשאי להגיש תלונה לנציב כל אדם הרואה עצמו נפגע בשל התנהגותו של שופט במסגרת מילוי תפקידו כשופט לרבות בדרך ניהול המשפט על ידיו, או מי שאותו אדם הסמיך לכך.
 (ב) הנשיא או השר רשאי לבקש מהנציב לברר ענין הנוגע להתנהגותו של שופט במסגרת תפקידו כשופט לרבות בדרך ניהול המשפט על ידיו.
15. התלונה תוגש בכתב תיחתם בידי המתלונן ויצוינו בה שם המתלונן ומענו.
16. תלונה של אדם כאמור בפסקאות (1) עד (3) תוגש במעטפה סגורה כמפורט באותן פסקאות או למי שהוא הסמיך לענין זה, והוא יעבירה, בלי לפתחה, אל הנציב:
 (1) אסיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב-1971, למנהל בית הסוהר שבו הוא מוחזק;

ייחוד משרה והיתר לעסוק בפעילות

עובדי הנציבות

חובת סודיות

הגשת תלונה

דרך הגשת התלונה

תלונה של אדם המוחזק במשמורת

(2) עצור כמשמעותו בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996, או אסיר, המוחזק בבית מעצר, למפקד בית המעצר שבו הוא מוחזק;

(3) כלוא לפי חוק השיפוט הצבאי, למפקד מיתקן הכליאה שבו הוא מוחזק.

הנציב לא יברר תלונה שהיא כמפורט להלן:

(1) התלונה אינה על שופט או שאינה בענין הנוגע להתנהגותו של שופט במסגרת מילוי תפקידו כשופט לרבות בדרך ניהול משפט על ידיו;

(2) התלונה היא קנטרנית או טורדנית על פניה או עוסקת בזוטי דברים;

(3) ענינה של התלונה בשאלה משפטית או ראייתית מהותית;

(4) התלונה היא בענין הניתן לערעור על פי דין, למעט בענין הנוגע להתנהגותו של שופט במסגרת מילוי תפקידו כשופט לרבות בדרך ניהול המשפט על ידיו;

(5) בקשה של בעל דין ששופט פלוני יפסול עצמו מלישב בדין כי קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט; כללה התלונה נוסף על בקשת הפסלות כאמור ענינים שרשאי הנציב לברר לפי הוראות חוק זה, יברר הנציב את אותו החלק שבו לא התבקשה פסלות השופט כאמור;

(6) התלונה היא על מעשה שמתנהלת בשלו חקירה במשטרה או שהוגשה בשלו קובלנה לבית הדין המשמעתי לשופטים.

18. (א) הנציב לא יברר תלונות כמפורט להלן, אלא אם כן מצא הנציב שקיימת סיבה מיוחדת המצדיקה את בירורן:

(1) התלונה הוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה שעליו נסבה התלונה או מהיום שעילת התלונה נודעה למתלונן, או מיום מתן פסק הדין בענינו בהליך שאליו מתייחסת התלונה, לפי המאוחר;

(2) תלונה בענין שניתנה בו החלטה, שעליה אפשר או היה אפשר, להגיש ערעור, והיא אינה מסוג התלונות שאין לברר אותן.

(ב) הנציב רשאי לא לברר תלונה אם סבר שהיא אינה מתאימה להתברר על ידו מחמת שהיא מתאימה יותר לטענת פסלות מלשבת בדין.

(ג) החלטות הנציב לפי סעיף זה יהיו בכתב ומנומקות.

19. (א) תלונה ניתנת להגשה על כל שופט בענין הנוגע להתנהגותו במסגרת מילוי תפקידו כשופט לרבות בדרך ניהול המשפט על ידיו.

(ב) משהוגשה תלונה, יאשר הנציב את קבלתה ויפתח בבירורה, זולת אם ראה שאין לברר אותה מהטעמים המנויים בסעיף 17 או שאינה ראויה לבירור מהטעמים המנויים בסעיף 18.

17. תלונות שאין לברר אותן

תלונות שבירורן מצריך סיבה מיוחדת

התלונה ועילותיה ופתיחת הבירור

(ג) החליט הנציב לא לפתוח בבירור תלונה, יודיע על כך למתלונן בכתב, ויציין את הנימוקים להחלטתו.

(ד) החליט הנציב לפתוח בבירור התלונה, יודיע על כך לשופט הנילון, לנשיא, לשר, למנהל ולנשיא בית המשפט שבו מכהן אותו שופט.

(ה) בהודעה לפי סעיף קטן (ד) רשאי הנציב לא לכלול את פרטי המתלונן אם סבר כי פרטיו אינם דרושים לצורך בירור התלונה; אין בסעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכות שר המשפטים ונשיא בית המשפט העליון לפי סעיף 13(ב).

20. (א) הנציב רשאי לברר את התלונה בכל דרך שימצא לנכון והוא אינו כפוף לסדרי דין או לדיני הראיות.

(ב) לצורך הבירור, רשאי הנציב לקבל מכל אדם או גוף, בתוך תקופה שיקבע ובאופן שיקבע, בכפוף לסעיף קטן (ג), כל ידיעה או מסמך העשויים, לדעת הנציב, לסייע בבירור התלונה; מי שנדרש למסור ידיעה או מסמך כאמור, ימלא אחר הדרישה, והוראות סעיף 11, למעט פסקאות (1) ו-3 של סעיף קטן (א), לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, יחולו, בשינויים המחויבים, על סירוב למלא אחר הדרישה.

(ג) לצורך הבירור רשאי הנציב לשמוע את המתלונן, את השופט הנילון, וכל אדם אחר אם ראה תועלת בדבר; סירב השופט הנילון למסור את דבריו בעל פה, ימסרם בכתב ככל שיידרש.

(ד) בירור התלונה יסתיים לכל המאוחר עד תום שנה אחת מיום קבלתה בנציבות.

21. הנציב רשאי להפסיק את בירור התלונה אם נוכח שהתקיימה אחת העילות המצדיקות שלא לפתוח בבירורה, או שענין התלונה בא על תיקונו או שהמתלונן ביטל את תלונתו; הופסק בירור התלונה לפי סעיף זה יודיע הנציב בכתב למתלונן, לשופט הנילון ולמי שמנוי בסעיף 19(ד), לפי הענין, שהחליט להפסיק את הבירור, ויציין את הנימוקים להחלטתו.

22. (א) מצא הנציב שהתלונה היתה מוצדקת יודיע על כך למתלונן, לשופט הנילון ולמי שמנוי בסעיף 19(ד), לפי הענין, בצירוף החלטתו; בהודעה כאמור רשאי הנציב לפרט את תמצית ממצאיו, כולם או חלקם, ואם העלה הבירור כי קיים ליקוי, רשאי הוא להצביע על הצורך בתיקונו ועל הדרך הראויה לכך.

(ב) התקבלה הודעה על צורך בתיקון ליקוי כאמור בסעיף קטן (א) יודיע השופט הנילון, המנהל או נשיא בית המשפט או בית הדין שבו מכהן השופט, לנציב, על הצעדים שננקטו לתיקון הליקוי; לא התקבלה הודעה בתוך זמן סביר או שההודעה אינה מניחה את דעתו של הנציב, רשאי הוא להביא את הענין לפני הנשיא והשר.

(ג) מצא הנציב שהתלונה לא היתה מוצדקת, יודיע על כך בכתב למתלונן ולמי שמנוי בסעיף 19(ד), לפי הענין, ורשאי הנציב לפרט להם את תמצית ממצאיו.

(ד) העלה בירור התלונה חשש למעשה פלילי, יביא הנציב את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה, וכן לידיעת השר והנשיא; העלה בירור התלונה חשש לעבירה משמעתית יביא הנציב את הענין לידיעת השר והנשיא ורשאי הוא להמליץ לשר על הגשת קובלנה לבית הדין המשמעתי לשופטים.

(ה) הנציב רשאי, אם מצא לנכון לעשות כן בעקבות ממצאיו, להמליץ לוועדה לבחירת שופטים, לסיים את כהונתו של שופט על פי סמכותה או להמליץ לשר או לנשיא להביא לוועדה לבחירת שופטים הצעה לסיים את כהונתו של שופט; החליטו הוועדה, השר או הנשיא שלא לקבל את המלצת הנציב, ינמקו את החלטתם.

23. (א) (1) הודעה של הנציב לפי סעיף 22 לא תכלול ולא תגלה חומר או מידע אשר לדעת ראש הממשלה או שר הביטחון הם ענין לביטחון המדינה, או אשר לדעת ראש הממשלה או שר החוץ הם ענין ליחסי החוץ או לקשרי המסחר הבין-לאומיים של המדינה;

(2) ראה הנציב כי הודעתו עלולה לכלול או לגלות חומר או מידע כאמור בסעיף קטן (א) ולא הביעו השרים את דעתם כאמור שם, יבקש הנציב את דעת ראש הממשלה, שר הביטחון או שר החוץ, לפי הענין, לפני שייתן את הודעתו.

(ב) הנציב פטור מלציין את ממצאיו או נימוקיו, כולם או חלקם, או לצייןם בשינויים או בהשמטות, או למסרם רק לחלק מהמפורטים בסעיף 19(ד)

סייגים לנימוק וגילוי ממצאים

(1) אם הם עלולים לדעתו לפגוע שלא כדין בזכותו של אדם זולת המתלונן;

(2) כשיש בהם משום גילוי סוד מקצועי או ידיעה סודית כמשמעותם לפי כל דין.

(ג) ציין הנציב חלק ממצאיו או מנימוקיו, או ערך השמטות או שינויים, יציין זאת בהודעה לפי סעיף 22.

(ד) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכויות נשיא בית המשפט העליון ושר המשפטים לקבל, לפי דרישתם, עותק מכל חומר או מידע המצוי בנציבות ושהושג במסגרת פעילותה, כאמור בסעיף 13(ב).

24. (א) החלטותיו וממצאיו של הנציב בענין תלונה -

זכויות וסעדים

(1) אין בהם כדי להעניק למתלונן או לאדם אחר זכות או סעד, בבית משפט או בבית דין, שלא היו להם לפני כן;

(2) אין בהם כדי למנוע מהמתלונן או מאדם אחר להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם, ואולם אם נקבע לכך מועד בחיקוק, לא יוארך המועד על ידי הגשת התלונה או בירורה.

(ב) דין וחשבון, החלטה וכל מסמך שהכין הנציב במסגרת מילוי תפקידו לא יישמשו ראיה בהליך משפטי או מעין שיפוטי.

(ג) לא ייזקק בית המשפט לבקשת סעד נגד החלטותיו וממצאיו של נציב תלונות הציבור בענין תלונה.

25. שכרו, תנאי שירותו וגמלאותיו של הנציב יהיו כשל שופט בית המשפט העליון. שכר ותנאי כהונה
26. אין על הנציב ועל עובדי הנציבות מרות בענין מילוי תפקידיהם לפי חוק זה, זולת מרותו של הדין. אי תלות
27. (א) הנציב יגיש לשר המשפטים ולנשיא בית המשפט העליון, מדי שנה, דין וחשבון על פעולותיו, שיכיל תיאור פרטני של הטיפול בתלונות, וכן סקירה כללית שתתייחס, בין השאר, לענינים האלה, בחלוקה לפי סוגי ערכאות ושופטים:
- (1) מספר התלונות שהוגשו ומספר התלונות שבוררו;
 - (2) מספר התלונות שנמצאו מוצדקות;
 - (3) הטעמים לאי בירור תלונות;
 - (4) זמן הבירור הממוצע בתלונות שבוררו;
 - (5) מספר התלונות שבירורן טרם הסתיים;
 - (6) סוגי הענינים שעליהם הוגשו תלונות;
 - (7) דרכים שננקטו לטיפול בליקויים ולתיקונם;
 - (8) מספר התלונות שהעלו חשש לעבירה פלילית ולעבירה משמעתית, אם היו כאלה;
 - (9) מספר ההמלצות לוועדה לבחירה שופטים, לשר או לנשיא לסיים כהונת שופט, אם היו כאלה.
- (ב) קיבל שר המשפטים את הדין וחשבון השנתי מאת הנציב, יגיש לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת דין וחשבון על בסיס הסקירה הכללית כאמור בסעיף קטן (א); הדין וחשבון לפי סעיף קטן זה לא יכלול שמות ופרטים מזהים.
- (ג) הנציב רשאי להגיש לשר ולנשיא בית המשפט העליון דין וחשבון מיוחד קודם להגשת הדין וחשבון השנתי.
- (ד) על המידע הכלול בדוחות יחולו הוראות סעיף 23. פרסום הדעות
28. שר המשפטים יפרסם הודעה על מינויו של הנציב, הדרך לפנות אליו ועיקרי סמכויותיו, בדרך שתיקבע בתקנות. תקציב הנציבות
29. תקציב הנציבות יוכן על ידי שר המשפטים בתיאום עם הנציב וייקבע בחוק התקציב השנתי של המדינה, בתחום פעולה נפרד, במסגרת תקציב משרד המשפטים.
30. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו. תקנות
- (ב) שר המשפטים יביא לאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, בתוך שלושה חודשים מיום פרסומו של חוק זה, תקנות לפי סעיף 28.
31. הנציב הראשון יתמנה לא יאוחר מתום מאה ועשרים ימים מיום פרסומו של חוק זה. הנציב הראשון

32. **בחוק השיפוט הצבאי –**
 תיקון חוק השיפוט הצבאי – מס' 40
- (1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "עבירה צבאית" יבוא:
 "הנציב" – נציב תלונות הציבור על שופטים שמונה לפי סעיף 3 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002."
- (2) בסעיף 192ג לחוק השיפוט הצבאי, אחרי "נשיא בית הדין הצבאי לערעורים" יבוא "או הנציב".
33. **בחוק הדיינים –**
 תיקון חוק הדיינים – מס' 19
- (1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "מועצת הרבנות הראשית" יבוא:
 "הנציב" – נציב תלונות הציבור על שופטים שמונה לפי סעיף 3 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002."
- (2) בסעיף 16א(א), אחרי "כנשיא בית הדין הרבני הגדול" יבוא "או הנציב".
34. **בחוק הקאדים –**
 תיקון חוק הקאדים – מס' 11
- (1) בסעיף 1, לפני ההגדרה "קאדי" יבוא:
 "הנציב" – נציב תלונות הציבור על שופטים שמונה לפי סעיף 3 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002."
- (2) בסעיף 13א(א), אחרי "כנשיא בית הדין השרעי לערעורים" יבוא "או הנציב".
35. **בחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים –**
 תיקון חוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים – מס' 13
- (1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "המועצה" יבוא:
 "הנציב" – נציב תלונות הציבור על שופטים שמונה לפי סעיף 3 לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002."
- (2) בסעיף 19א(א), אחרי "ראש בית הדין לערעורים" יבוא "או הנציב".
36. **בחוק חופש המידע, תשנ"ח-1998, בסעיף 14(א), אחרי פסקה (11) יבוא:**
 תיקון חוק חופש המידע – מס' 2
- "(12) נציבות תלונות הציבור על שופטים – לגבי בירור תלונה על שופט לפי חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002."
אריאל שרון
ראש הממשלה	מאיר שטרית
שר המשפטים
משה קצב
נשיא המדינה	אברהם בורג
יושב ראש הכנסת

תקנות הדיינים (תנאי הסמכה וסדריה), תשט"ו-1955*

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 3 ו-27 לחוק הדיינים, תשט"ו-1955, אני מתקין תקנות אלה:

1. לא יוסמך אדם להיות כשיר להתמנות כדיין בבית דין רבני אזורי אלא אם נתמלאו בו תנאים אלה:
 - (1) הוא הוסמך לרבנות (יורה יורה ידין ידין) על ידי רב מומחה או מוסד תורני שמועצת הרבנות הראשית (להלן – המועצה) מכירה בהסמכתם כמספיקה;
 - (2) מלאו לו שלושים שנה;
 - (3) הוא נשוי או היה נשוי;
 - (4) אורח חייו ואופיו הולמים את מעמדו של דיין בישראל;
 - (5) עמד בבחינות הנערכות מטעם המועצה או באותן הבחינות שלא נפטר מהן – אם המועצה פטרנו ממקצתן.
2. (א) לא יוסמך אדם להיות כשיר להתמנות כדיין בבית הדין הרבני הגדול אלא אם הוא –
 - (1) כיהן כדיין בבית דין רבני אזורי לפחות שלוש שנים רצופות, או
 - (2) ידוע כגדול בתורה מפורסם ונתמלאו בו התנאים המפורטים בתקנה 1(1), (2), (3) ו-4.
- (ב) לא תינתן הסמכה לפי תקנת משנה (א)2 אלא אם בין הרוכש הצביעו במועצה בעד מתן ההסמכה היו שני הרבנים הראשיים לישראל.
3. (א) הרוצה בהסמכה כאמור יגיש למזכירות המועצה בקשה בכתב בה יבקש להרשות לו לגשת לבחינות או לפטרו מהן.
- (ב) לכתב הבקשה יצורפו מסמכים להוכחת העובדות המפורטות בתקנה 1(1), (2) ו-3 וכן תיאור תולדות חייו ושתי תמונות של המבקש.
4. המועצה תודיע למבקש לא יאוחר משלושה חדשים מיום הגשת הבקשה את החלטתה בדבר בקשתו.
5. המועצה תמנה ועדה בוחנת (להלן – הועדה) בת שלושה רבנים לפחות.
6. הבחינות ייערכו בכתב ובעל פה לפי הסדרים שייקבעו על ידי המועצה.
7. (א) המועצה תקבע את מועד הבחינות ואת מקומן.

תנאי הסמכה כדיין
בבית דין רבני אזורי

תנאי הסמכה כדיין
בבית הדין הרבני הגדול

הגשת בקשה

החלטה על הבקשה

ועדה בוחנת

סדרי הבחינות

מועד הבחינות ומקומן

* פורסמו ק"ת תשט"ו מס' 537 מיום 4.8.1955 עמ' 1273.

תוקנו ק"ת תש"ך מס' 988 מיום 11.2.1960 עמ' 739 – תק' תש"ך-1960.

ק"ת תשל"ח מס' 3851 מיום 21.5.1978 עמ' 1347 – תק' תשל"ח-1978.

- (ב) מזכירות המועצה תפרסם לא יאוחר משבועיים לפני מועד הבחינות הודעה על כך ותשלח העתק ממנה למבקש.
8. נושאי הבחינות הבחינות יהיו בנושאים אלה:
- (1) ידיעה כללית בתלמוד ופוסקים;
 - (2) ידיעה יסודית ב"שולחן ערוך" – "אבן העזר" ו"חושן משפט";
 - (3) ניסוח פסק דין במשפט לדוגמה על נימוקיו העובדתיים וההלכתיים;
 - (4) ידיעת תקנות וסדרי הדיון המבוססים על ההלכה.
9. נבחן שנכשל באחד הנושאים המנויים בתקנה 8 רשאי להיבחן בו שנית אך לא לפני תום שנה מיום שנבחן.
- (ב) נבחן שנכשל ביותר מנושא אחד מהנושאים האמורים, רשאי להיבחן באותם הנושאים שנית, אך לא לפני תום שנתיים מיום שנבחן.
10. תוצאות הבחינות הועדה תודיע למועצה בכתב על תוצאות הבחינות.
11. לאחר שנמסרה הודעה על תוצאות הבחינות, תחליט המועצה אם לתת למבקש את ההסמכה ותודיע לו על כך תוך חודש מיום מסירת ההודעה האמורה.
12. המועצה רשאית לפטור מבחינות, כולן או מקצתן –
- (1) מבקש שהוסמך לפי תקנות אלה שנתיים או יותר לפני כן, או
 - (2) מבקש הידוע כגדול בתורה מפורסם, אם בין הרוב שהצביעו במועצה בעד הפטור היו שני הרבנים הראשיים לישראל;
 - (3) מבקש שכיחן כרב עיר או כדיין, בארץ או בחו"ל, לפחות עשר שנים;
 - (4) מבקש שכיחן לפחות שלוש שנים בתפקיד היועץ המשפטי לשיפוט הרבני או מנהל המחלקה לשיפוט הרבני, ושר הדתות הודיע למועצה כי ייעד את המבקש לתפקיד מנהל בתי הדין, האחראי בפני השר על ביצוע סדרי המינהל של בתי הדין, על פי סעיף 13 לחוק הדיינים, תשט"ו-1955;
 - (5) מבקש המכהן כרב עיר בעיר שיש בה בית דין רבני.
13. החליטה המועצה לתת הסמכה לאדם להיות כשיר להתמנות כדיין בבית דין רבני אזורי או בבית הדין הרבני הגדול, תמציא לו המועצה בהתאם לכך כתב הסמכה חתום על ידי מי שנתמנה לכך ע"י המועצה.
14. ההסמכה שתניתן לפי תקנות אלה כוחה יפה לתקופה של שנתיים מיום חתימתה.
15. הוסמך אדם להיות כשיר להתמנות כדיין בבית דין רבני אזורי או בבית הדין הרבני הגדול תודיע המועצה על כך בכתב לשר הדתות ולועדת המינויים.

16. המועצה רשאית לבטל את ההסמכה, אם לאחר שהגיעו אליה ידיעות נוספות על בעל ההסמכה ולאחר שניתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו היא באה לידי מסקנה שאורח חייו או אפיו אינם הולמים את מעמדו של דיין בישראל.
17. החלטות המועצה לפי תקנות אלה יתקבלו בישיבות שאליהן יוזמנו כל חברי המועצה לפחות חמישה ימים לפני המועד ושבהן יהיו נוכחים לפחות ששה חברים, ובתוכם לפחות אחד מהרבנים הראשיים לישראל.
18. לתקנות אלה ייקרא "תקנות הדיינים (תנאי הסמכה וסדריה), תשט"ו-1955".

מועצת הרבנות הראשית מסכימה.

הרב יצחק נסים רחמים
רב ראשי לישראל, נשיא

הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג
רב ראשי לישראל, נשיא

משה שפירא
שר הדתות

י"ב באב תשט"ו (31 ביולי 1955)

כללי מינוי דיינים (סדרי העבודה של הוועדה לבחירת דיינים), תשנ"ח-1997*

- כללים תשע"ד-2013 בהתאם לסמכותה לפי סעיף 7(ד) לחוק הדיינים, תשט"ו-1955, קבעה הוועדה לבחירת דיינים (להלן – ועדת הבחירה), כללים מנחים אלה:
1. בכללים אלה –
- כללים תשס"ז-2006 "שאלון" – טופס שאלות למבקש שאושר בידי נשיא בית הדין הגדול ובידי שר המשפטים;
- "המנהל" – מנהל בתי הדין הרבניים;
- "מבקש" – כשיר לדיינות שכושרו בר תוקף ורצונו להתמנות בבית דין רבני אזורי או בבית הדין הגדול;
- כללים תשס"ז-2006 "מועמד" – דיין או מבקש ששר המשפטים, אחד משני הרבנים הראשיים או שלושה חברי ועדת הבחירה כאחד, הציעו מינויו לפי סעיף 7 לחוק;
- כללים תשע"ד-2013 "דיין" – דיין של בית דין רבני אזורי.
2. (א) בקשת מבקש תיערך בכתב ותוגש למנהל.
(ב) כל מבקש ימלא שאלון שימסור לו המנהל.
(ג) לבקשה יצורפו פרסומים שפרסם המבקש וכל חיבור או מסמך אחרים, שאותם ראה לנכון להביא לפני ועדת הבחירה.
(ד) דיין אשר הוצעה מועמדותו לבית הדין הגדול, בידי המוסמכים לכך, ישלח למנהל בקשה בכתב המפרטת את הכשרתו, את בתי הדין שבהם כיהן, עשרה פסקי דין שכתב לאחרונה וכן כל עובדה הנראית לו קשורה למינויו.
3. (א) ועדת הבחירה תבחר מבין חבריה ועדת משנה, אחת או יותר, שחבריה שלושה לפחות והם: דיין בית הדין הגדול שישמש יושב ראש הוועדה, חבר הכנסת, נציג לשכת עורכי הדין או הטוענת הרבנית.
(ב) דיין לא יוזמן להופיע לפני ועדת המשנה, אלא אם כן ביקש זאת מי ממוסמך להציע את מועמדותו, או אם ביקש זאת הדיין עצמו.

* פורסמו [ק"ת תשנ"ח מס' 5862](#) מיום 25.11.1997 עמ' 87.

תוקנו [ק"ת תשס"ז מס' 6531](#) מיום 5.11.2006 עמ' 198 – כללים תשס"ז-2006.

[ק"ת תשס"ח מס' 6692](#) מיום 15.7.2008 עמ' 1135 – כללים תשס"ח-2008. [ק"ת תשס"ח מס' 6705](#) מיום 26.8.2008 עמ' 1291 – כללים (מס' 2) תשס"ח-2008.

[ק"ת תשע"ד מס' 7291](#) מיום 17.9.2013 עמ' 34 – כללים תשע"ד-2013.

- (ג) בכל ועדת משנה תכהן אישה אחת לפחות.
- כללים תשע"ד-2013
זימון לוועדת משנה
4. (א) ראה המנהל כי נתקיימו במבקש תנאי הכשירות הקבועים בחוק, יזמן את המבקש להופיע לפני ועדת המשנה.
- (ב) ועדת המשנה רשאית לשוב ולזמן את המבקש להופיע לפני כל אימת שתמצא זאת לנכון.
- (ג) כל חבר בוועדת הבחירה רשאי להשתתף בישיבות ועדת המשנה.
- כללים תשע"ד-2013
ירשום פרוטוקול
כללים תשס"ז-2006
5. יושב ראש ועדת המשנה או מי שיתבקש על ידו ירשום את פרוטוקול דיוניה ויערוך בכתב את חוות דעתה של ועדת המשנה באופן ששיקוליה של הוועדה יפורטו באותה חוות דעת; הפירוט יכול להיעשות על ידי הפניה למסמך אחר.
6. (א) המנהל ימציא לוועדת הבחירה רשימה של מבקשים, שתכלול פרטים אישיים של כל מבקש, מועד הופעתו לפני ועדת המשנה והפרטים שנרשמו לגביו לפי סעיף 5 בפרוטוקול ועדת המשנה.
- (ב) המנהל ימציא לוועדת הבחירה את רשימת הדיינים שמועמדותם הוגשה לו לפי סעיף 2(ד).
- כללים תשע"ד-2013
רשימת מבקשים
כללים תשע"ד-2013
7. על המועמדים יחולו ההוראות האלה:
- (1) המוסמכים להציעם, יודיעו למנהל את שמותיהם;
- (2) המנהל יזמן את המבקש להופיע לפני ועדת המשנה, אם טרם הופיע לפניו, שבוע ימים לפחות לפני מועד ישיבת ועדת הבחירה;
- (3) (נמחקה);
- (4) לפני מועד ישיבתה של ועדת הבחירה יביא המנהל לידיעת חבריה את שמות המועמדים;
- (5) בישיבת ועדת הבחירה ישמיע יושב ראש ועדת המשנה את חוות דעתה של ועדת המשנה על המועמד; אם יושב ראש ועדת המשנה שוב אינו חבר בוועדת הבחירה, יקרא יושב ראש ועדת הבחירה את חוות דעתה של ועדת המשנה;
- (6) יושב ראש ועדת הבחירה ימסור לחברי ועדת הבחירה את חוות הדעת על המועמד, שלוקטו, בידו או מטעמו, עובר לישיבה;
- (7) המנהל יגיש לחברי הוועדה תיק ובו חומר לגבי כל מועמד שיכיל את בקשתו, שאלון שמילא, מסמכים שצירף לבקשתו, פרוטוקול הדיון של ועדת המשנה שדנה בבקשתו וחוות הדעת השונות שהתקבלו לגביו.
- כללים תשע"ד-2013
הופעת מועמד
כללים תשע"ד-2013
בדיקת מידע
כללים תשע"ד-2013
8. ועדת הבחירה במליאתה רשאית לבקש הופעתו לפניו של כל מועמד.
9. לא יובא עניינו של מועמד לדיון לפני ועדת הבחירה אלא לאחר שהמנהל קיבל לגביו מידע מעודכן מן המשטרה ומשירות הבטחון הכללי, אם

היו נגד המבקש הליכים משפטיים בבתי המשפט או בבתי דין; מידע כאמור יתייחס גם לזיכויים בדין ותיקים תלויים ועומדים.

10. שר המשפטים יודיע לוועדה מהם המקומות שקיים בהם צורך במינוי דיין והוועדה רשאית להמליץ בפני השר על מקום הכהונה הראוי לדעתה, לגבי מומלציה לדיינות.

מקום הכהונה
כללים תשס"ז-2006

10א. (א) לא יובא ענינו של מועמד לדיון לפני ועדת הבחירה אלא לאחר שהודעה בדבר היותו מועמד פורסמה ברשומות 21 ימים לפחות לפני המועד הקבוע לדיון במועמדותו (להלן – תקופת ההמתנה).

פרסום שמות מועמדים
כללים תשס"ז-2006
כללים תשע"ד-2013

(ב) במהלך תקופת ההמתנה רשאי כל אדם לפנות לוועדת הבחירה בבקשה מנומקת שלא לבחור במועמד לכהונת דיין, והוועדה תנהג בבקשה לפי שיקול דעתה.

כללים תשע"ד-2013

11. (א) ועדת הבחירה תכנס לפי הזמנה בכתב של יושב ראש הוועדה או של המנהל בשם יושב ראש הוועדה; ההזמנה תישלח 10 ימים לפני המועד לכינוס הוועדה.

זימון הוועדה
כללים תשע"ד-2013

(ב) זימון לכינוס הוועדה יכול שיהיה למועד מוקדם מן האמור בסעיף קטן (א), אם הסכימו לכך 6 חברי ועדת הבחירה.

כללים תשע"ד-2013

12. (א) בכל ישיבה של ועדת הבחירה ייערך פרוטוקול אשר ישקף את עיקרי הדיון, ויירשמו בו, בין השאר, שמות המועמדים שענינם נדון, ההתייחסות למועמדים אלה, תוצאות ההצבעה לגביהם, והחלטותיה של הוועדה.

דיוני הוועדה
כללים תשס"ז-2006
כללים תשע"ד-2013

(ב) ההצבעות על מינוי דיינים תהיינה חשאיות.

13. מיד לאחר קבלת החלטתה תפרסם ועדת הבחירה את המלצותיה.

פרסום המלצות הוועדה
כללים תשע"ד-2013

14. לא יובא ענינו של מבקש, שעל מינויו הומלץ, בפני נשיא המדינה לשם מינויו אלא לאחר שהמועמד עמד בבדיקת כושר רפואי כמשמעותה בסעיף 29(א) לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959.

בדיקות רפואיות

15. דיוניה של ועדת הבחירה כולל ועדותיה ותוכנם של השאלונים שהובאו בפני חבריה לצורך הדיונים, הם סודיים; לא יגלה משתתף לאיש פרטים עליהם, זולת פרוטוקולים שאינם עוסקים במועמדים או בעניינים אישיים וזולת דבר המלצתה של הוועדה על מינויו של פלוני, אלא אם כן החליטה הוועדה אחרת, דרך כלל או לעניין מסוים.

סודיות הדיון
כללים תשס"ח-2008
כללים תשע"ד-2013

16. "בי"ד של שלושה... צריך שיהא בכל אחד מהם שבעה דברים ואלו הן: חכמה וענוה ויראה ושנאת ממון ואהבת האמת ואהבת הבריות להן ובעלי שם טוב". רמב"ם הל' סנהדרין, פ"ב, ה"ז.

אמות מידה לבחירת דיין

(א) להלן התכונות העיקריות הנבדקות והנשקלות לגבי מועמד ואשר לגביהן מתבקשת גם תגובת מחווי הדעת לפי סעיף 7(5) ו-6(6):

- (1) ידע, מיומנות ובקיאות בהלכות חושן משפט, אבן העזר והלכות גרות, יסודיות בהכנת החומר הנדרש;
 - (2) כושר הבעה וניסוח בכתב ובעל פה;
 - (3) יעילות וכושר ביצוע, לרבות כושר ארגון וניהול, סדר בעבודה, דייקנות, כולל עמידה בלוח זמנים, חריצות, גישה עניינית ותכליתית לעבודה, יעילות והספק בעבודה;
 - (4) סמכותיות וכושר לנהל דיון, כושר החלטה והכרעה, ישוב הדעת, הבחנה בין עיקר לבין טפל, התחשבות בכל הנתונים והיכולת להגיע להחלטות נכונות;
 - (5) מזג שיפוטי המתבטא, בין היתר, בסבלנות, בסובלנות, בפתירות ואופי יציב, שקט נפשי, יכולת עמידה בלחצים, יכולת ליצירת קשר עם אנשים, גינוני משפט;
 - (6) הוגנות, יושר אינטלקטואלי, הגינות כלפי הזולת, אמות מידה מוסריות, עצמאות בחשיבה ואי תלות;
 - (7) חוכמה ותבונה;
 - (8) תדמית המועמד בעיני הזולת בתחום המקצועי ובחיי היום יום;
 - (9) מוטיבציה;
 - (10) השכלה כללית או משפטית, ידע בשפות, הכרת נושא הסמכויות בין ערכאות השיפוט השונות בישראל.
- (ב) תינתן עדיפות למועמד היושב בתוך עמו, המעורה בחיי החברה בישראל כגון מי ששירת בצבא הגנה לישראל או עסק בפעילות ציבורית.
- (ג) תינתן עדיפות למועמד שפרסם מאמרים הלכתיים או פסקי דין.
- (ד) ועדת הבחירה לא תמליץ לנשיא המדינה על מינויו של מועמד שכן משפחה מדרגה ראשונה שלו מכהן כדיין בבית דין שבו הוא מועמד לכהן או בבית דין בדרגה אחרת מזו של בית הדין שבו הוא מועמד לכהן, זולת אם החליטה ועדת הבחירה אחרת, מטעמים מיוחדים; בסעיף קטן זה, "בן משפחה מדרגה ראשונה" – בן זוג, הורה, ילד, אח וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של הדיין או שהדיין היה אפוטרופסו או שימש משפחה אומנת שלו.

כללים תשס"ז-2006
כללים תשע"ד-2013

כללים תשס"ז-2006

17. (בוטל).

ט"ז בחשון תשנ"ח (16 בנובמבר 1997) זבולון המר
יושב ראש הוועדה למינוי דיינים

תקנות הדיינים (פרישה לקיצבה וגמלאות), תשי"ט-1959*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 27 לחוק הדיינים, תשט"ו-1955, אני מתקין תקנות אלה:

1. דיין המבקש לפרוש לקיצבה לפני שהגיע לגיל הקבוע בסעיף 16 לחוק, יגיש בקשתו לוועדת המינויים שהוקמה לפי סעיף 6 לחוק, ורואים אותו כאילו פרש לקיצבה מהיום שקבעה הועדה בהסכמתו.
2. תק' תשל"ח-1978 (בוטלה).
3. תק' תשל"ח-1978 (בוטלה).
4. לתקנות אלה ייקרא "תקנות הדיינים (פרישה לקיצבה וגמלאות), תשי"ט-1959".

י"ב באדר ב' תשי"ט (22 במרס 1959) יעקב משה טולידאנו שר הדתות

* פורסמו ק"ת תשי"ט מס' 894 מיום 2.4.1959 עמ' 1177.

תוקנו ק"ת תשל"ח מס' 3877 מיום 3.8.1978 עמ' 1872 – תק' תשל"ח-1978; תחילתן ביום 23.6.1978.

כללי הדיינים (יציאת דיין לקצבה מחמת מצב בריאות), תשמ"ה-1985*

בתוקף סמכותה לפי סעיף 16(א)(2) לחוק הדיינים, תשט"ו-1955,
קובעת ועדת המינויים כללים אלה:

1. בכללים אלה –
הגדרות
"בירור רפואי" – עריכת בדיקות רפואיות אשר לפי תוצאותיהן ניתן לקבוע אם נבצר מדיין למלא תפקידו מחמת מצב בריאות;
"הועדה" – ועדת המינויים שהוקמה לפי החוק;
"המנהל" – מנהל בתי הדין הרבניים;
"נבדק" – דיין אשר הועדה ראתה צורך בבירור רפואי אודותיו;
"רופא בודק" – רופא שהוסמך על פי כללים אלה לערוך בירור רפואי.
2. (א) המנהל הכללי של משרד הבריאות יערוך לפי בקשת המנהל רשימת רופאים המייצגים את שטחי הרפואה השונים והם מנהלי מחלקות בבתי חולים בישראל.
(ב) הרשימה תכיל לא פחות מעשרים שמות; פחת מספר הרופאים הרשומים מעשרים, ישלים המנהל הכללי של משרד הבריאות את הרשימה; ואולם אין במספר הרופאים הרשומים ברשימה כדי לפגוע בחוקיותה.
(ג) המנהל הכללי של משרד הבריאות רשאי להוסיף על הרופאים הרשומים ככל שנראה לו דרוש או מועיל.
3. (א) המנהל הכללי של משרד הבריאות יבקש הסכמתו בכתב של כל רופא הרשום ברשימה, לכהן כרופא בודק; משנתן הסכמתו יהיה רופא הרשום ברשימה רופא בודק.
(ב) רשימת הרופאים הבודקים תפורסם ברשומות.
4. (א) על פי הצעת יושב ראש הועדה, בהתייעצות עם נשיא בית-הדין הגדול, תדון הועדה בשאלה אם קיים צורך בעריכת בירור רפואי.
(ב) ראתה הועדה צורך בבירור רפואי, יבקש המנהל את המנהל הכללי של משרד הבריאות למנות רופא בודק או רופאים בודקים.
(ג) נתמנה רופא בודק יודיע המנהל על כך לנבדק במכתב רשום.
5. (א) הנבדק רשאי להתנגד לרופא בודק פלוני, בהגשת התנגדות מנומקת בכתב למנהל תוך חמישה עשר ימים מיום מסירת הודעת המנהל למשלוח בדואר רשום.
רשימת רופאים
רופאים בודקים
דיין בועדה ומינוי רופאים
התנגדות נבדק

* פורסמו ק"ת תשמ"ה מס' 4747 מיום 17.1.1985 עמ' 518.

(ב) ראה המנהל שיש להיעתר להתנגדות, יבקש את המנהל הכללי של משרד הבריאות למנות רופא בודק אחר, ומשנתמנה יודיע על כך לנבדק במכתב רשום ולא תהא לנבדק זכות התנגדות נוספת.

(ג) ראה המנהל שאין להיעתר להתנגדות, יודיע על כך לנבדק במכתב רשום; הנבדק רשאי להגיש, תוך שבעה ימים מיום מסירת ההודעה למשלוח בדואר רשום, ערר על החלטת המנהל אל נשיא בית הדין הרבני הגדול שהחלטתו תהא סופית ותימסר לנבדק בהודעה במכתב רשום.

6. לא יישמש כרופא בודק מי שבדק את הנבדק או טיפל בו קודם לכן, ואולם אם לא נתגלה הדבר עד שהרופא הבודק החל בבירור הרפואי, לא יהא בכך כדי לפסלו.

פסלות

7. רופא בודק העורך בירור רפואי רשאי – סמכויות הרופא הבודק

(1) לבדוק את הנבדק;

(2) להורות כי ייערכו לנבדק כל הבדיקות הרפואיות הדרושות לדעתו, לרבות בדיקות מעבדה, צילומי רנטגן, בדיקות במכשירים חשמליים ואחרים, בדיקות פסיכיאטריות, פסיכולוגיות ופסיכוסכניות;

(3) לקבל חוות דעת של רופאים מומחים, ובלבד שאינם כפופים, במישרין או בעקיפין, לרופא הבודק;

(4) לקבל כל חומר רפואי הנוגע לנבדק ולבקש פרטים מכל אדם שטיפל בחומר זה, ובפרט הרישומים הרפואיים של קופות חולים או בתי חולים אשר בהם קיבל הנבדק טיפול רפואי; ובלבד שהנבדק לא התנגד להמצאת חומר זה או מקצתו לידי הרופא הבודק;

(5) לבקש ולקבל פרטים אנמנסטיים מן הנבדק ומבני משפחתו הקרובים הגרים עמו.

8. הרופא הבודק ימציא חוות דעתו למנהל, ובה ינקוט עמדה מנומקת בשאלה אם מחמת מצב בריאותו נבצר מן הנבדק להמשיך במילוי תפקידו; לחוות הדעת יצורפו כל המסמכים שנעשו תוך כדי בדיקות הנבדק וכל חומר אחר בכתב המתייחס לבירור הרפואי.

חוות דעת

9. נפטר רופא בודק לפני מתן חוות דעתו, או נבצר ממנו לתתה תוך זמן הנראה בעיני המנהל כסביר, יבקש מן המנהל הכללי של משרד הבריאות למנות רופא בודק אחר שימשיך בהליכי הבירור הרפואי מן השלב שאליו הגיע קודמו או יתחיל בבירור הרפואי מחדש, כראות עיניו; ואולם לא ימשיך או לא יתחיל כאמור אלא לאחר שקויימו הוראות כללים 4 (ג) ו-5.

חילופי רופאים בודקים

10. חיווה הרופא הבודק דעתו כי נבצר מאת הנבדק מחמת מצב בריאותו להמשיך במילוי תפקידו, יודיע המנהל על כך לנבדק במכתב רשום, ויודיעו שרשאי הוא להגיש למנהל את הערותיו, לרבות כל חומר רפואי שהוא מבקש להסתמך עליו, תוך שלושים ימים מיום מסירת ההודעה למשלוח בדואר רשום.

הערות

11. ביקש הנבדק לעיין בחוות דעתו של הרופא הבודק על נספחיה, ימציא לו המנהל העתק חוות הדעת על נספחיה לעיון, ובלבד שהרופא הבודק אישר

עיון בחוות הדעת

- תחילה בכתב שטעמים רפואיים אין מניעה שהנבדק יעיין בחוות הדעת על נספחיה או במקצתם; ראה הרופא הבדק מניעה כאמור לגבי מסמך פלוני, לא ימציאו המנהל לנבדק וינמק בכתב סירובו באיסור הרפואי.
12. המציא הנבדק חומר רפואי נוסף כאמור בכלל 10, רשאי המנהל לבקש מאת הרופא הבדק שיעיר הערותיו בכתב במועד שיקבע; העיר הערותיו, דינן כדין חוות דעתו לענין כללים 10 ו-11.
13. רשאית הועדה, בדונה בחוות דעתו של הרופא הבדק וההערות האמורות בכללים 10 ו-12, להזמין את הנבדק, הרופא הבדק וכל אדם אחר, לענות על שאלות הועדה או להשמיע דבריהם.
14. (א) הנבדק רשאי להיות מיוצג על ידי עורך דין או טוען רבני לפני הועדה.
- (ב) אסר הרופא הבדק מסירת חוות דעת על נספחיה או מקצתם לפי כלל 11, רשאי הנבדק למנות לו רופא לייצגו, והמנהל ימסור לרופא שנתמנה כאמור העתק חוות הדעת על נספחיה.
- (ג) מונה אפוטרופוס לדיין לפי סעיף 33(4) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, יבוא האפוטרופוס במקום הנבדק לענין משלוח מכתבים, הודעות והזמנות ורשאי האפוטרופוס לייצג את הנבדק לפני הועדה.
15. הוכרו דיין פסול-דין לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, רשאית הועדה לראות חוות דעת רפואית שנמסרה לבית המשפט כאילו היתה חוות דעת שנעשתה לפי כללים אלה, ולהחליט על פיה שנבצר מן הנבדק להמשיך במילוי תפקידו מחמת מצב בריאותו, אף בלי לקיים תחילה הוראות כללים 10 עד 13 או מקצתן.
16. הועדה או המנהל, לפי הענין, רשאים להאריך כל מועד שנקבע בכללים אלה או לנהוג לגבי כל דבר שנקבע מועד לעשייתו כאילו נעשה במועדו.
17. במידה שלא נקבעו בכללים אלה, תקבע הועדה את סדרי דיוניה, אם דרך כלל ואם לענין פלוני; המנהל, המנהל הכללי של משרד הבריאות ורופא בודק ינהגו בענינים המסורים להם לפי כללים אלה ככל שיראו לנכון ולצורך לפי הנסיבות.
- כ"ד בכסלו תשמ"ה (18 בדצמבר 1984) שמעון פרס
השר לעניני דתות
יושב-ראש ועדת המינויים

פרק יד

רבנות ושירותי דת

524.....	הרבנות הראשית לישראל, תש"ם-1980	חוק
531.....	שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), תשס"ז-2007	תקנות
540.....	כנסת ישראל	תקנות

חוק הרבנות הראשית לישראל, תש"ם-1980*

1. בחוק זה –
הגדרות
"המועצה" – מועצת הרבנות הראשית לישראל;
"רב עיר" – מי שמכהן כרב עיר לאחר שנבחר לפי תקנות בחירות רבני עיר שהותקנו על פי חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971, וכן מי שמכהן כרב עיר ושמו כלול ברשימת רבני עיר שיפרסם שר הדתות ברשומות תוך 60 יום מתחילת חוק זה;
"השר" – ראש הממשלה.¹
(תיקון מס' 1)
תשס"ד-2004
2. תפקידי המועצה הם –
(1) מתן תשובות וחוות דעת בעניני הלכה לשואלים בעצתה;
(2) פעולות לקירוב הציבור לערכי תורה ומצוות;
(3) מתן תעודות הכשר על כשרות;
(4) מתן כשירות לכהן כדיין לפי חוק הדיינים, תשט"ו-1955;
(5) מתן כשירות לכהן כרב עיר לפי תקנות בחירות רבני עיר שהותקנו על פי חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971;
(6) מתן כשירות לרב לכהן כרב רושם נישואין ומינוי רושמי נישואין מבין הרבנים שקיבלו כשירות כאמור;
(7) כל פעולה הדרושה לביצוע תפקידיה על פי כל דין.
(תיקון מס' 1)
תשס"ד-2004
3. מקום מושב המועצה
4. מקום מושב המועצה
(א) ואלה חברי המועצה:
(1) שני הרבנים הראשיים לישראל, אחד ספרדי הנקרא "ראשון לציון" ואחד אשכנזי, שייבחרו בבחירות ישירות, חשאיות ואישיות באסיפה של רבנים ונציגי ציבור (להלן – האסיפה הבוחרת);

* פורסם ס"ח תש"ם מס' 965 מיום 28.3.1980 עמ' 90 (ה"ח תשל"ט מס' 1405 עמ' 214). ת"ט *** ס"ח תש"ם מס' 972 מיום 5.6.1980 עמ' 136. ###

תיקון ס"ח תשס"ד מס' 1926 מיום 17.2.2004 עמ' 300 (ה"ח הממשלה תשס"ד מס' 72 עמ' 266) – תיקון מס' 1.

ס"ח תשס"ח מס' 2146 מיום 6.4.2008 עמ' 430 (ה"ח הממשלה תשס"ח מס' 372 עמ' 434) – תיקון מס' 2; §§ תוקפו למשך חמש שנים. ###

ס"ח תשע"א מס' 2291 מיום 5.4.2011 עמ' 757 (ה"ח הכנסת תשע"א מס' 369 עמ' 104) – תיקון מס' 3.

¹ סמכויותיו הועברו לשר לשירותי דת: "פ תשע"ג מס' 6609 מיום 17.6.2013 עמ' 5336.

- (2) רב עיר אחד מכל אחת מן הערים ירושלים, תל-אביב-יפו, חיפה ובאר שבע; רבני העיר הספרדים והאשכנזים בערים אלה יכהנו מחצית תקופת כהונה לסירוגין, כפי שייקבע בתקנות;
- (3) עשרה רבנים שייבחרו בבחירות ישירות, חשאיות ואישיות באסיפה הבוחרת, מחציתם ספרדים ומחציתם אשכנזים (להלן – חברי המועצה הנבחרים);
- (4) הרב הצבאי הראשי, ובלבד שערב מינויו לרב הצבאי הראשי ניתנה לו כשירות לכהן כרב עיר לפי הוראות סעיף 2(5).
- (ב) המועצה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, ובלבד שלא פחת ממחציתו.
5. (א) כשיר להיבחר רב ראשי לישראל מי שנתקיימו בו אלה:
- (1) בעת הבחירה מלאו לו 40 שנה וטרם מלאו לו 70 שנה;
- (2) הוא מכהן או כיהן כדיין או כרב עיר, או שיש לו כשירות לכהן כדיין או כרב עיר, או שהמועצה קבעה שהוא גדול בתורה.
- (ב) כשיר להיבחר חבר מועצה נבחר מי שנתקיימו בו אלה:
- (1) בעת הבחירה מלאו לו 30 שנה;
- (2) הוא מכהן או כיהן בישראל כדיין או כרב עיר, או שיש לו כשירות לכהן כדיין או כרב עיר, או שהמועצה קבעה שהוא גדול בתורה.
- (ג) רב ראשי לישראל לא יהיה מועמד בבחירות לתקופה הסמוכה לכהונתו.
- (ד) חבר ועדת הבחירות לא יהיה מועמד לרב ראשי לישראל או לחבר מועצה נבחר.
6. (א) האסיפה הבוחרת תהיה של 150 חברים, מהם 80 רבנים ו-70 נציגי ציבור.
- (ב) האסיפה הבוחרת רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת מ-80.
7. הרבנים שבאסיפה הבוחרת יהיו –
- (1) 30 רבני עיר מן הערים הגדולות;
- (2) 14 רבני עיר מן המועצות המקומיות הגדולות;
- (3) 2 רבנים אזוריים אחד מכל אחת משתי המועצות האזוריות הגדולות; היה יותר מרב אזורי אחד במועצה אזורית אחת – הוותיק שבהם, ואם היו בעלי ותק שווה – הקשיש שבהם; "רב אזורי" – מי שנבחר או שנתמנה באישור השר לרב של מועצה אזורית;
- (4) 8 רבני יישוב מכל אחד מ-8 היישובים הגדולים; "רב יישוב" – רב של מושב, קיבוץ או יישוב אחר שאינו רשות מקומית שנבחר או נתמנה באישור השר;

(תיקון מס' 3) תשנ"א-2011

כשירות להיבחר

האסיפה הבוחרת

הרבנים באסיפה

(תיקון מס' 1) תשס"ד-2004

(תיקון מס' 1) תשס"ד-2004

(5) רב שכונה הוותיק בכל אחת מן הערים ירושלים, תל-אביב-יפו, חיפה ובאר שבע, ובבעלי ותק שווה – הקשיש שבהם; "רב שכונה" – מי שנתמנה לרב שכונה בידי המועצה הדתית באישור השר;

(תיקון מס' 1)
תשס"ד-2004

(6) 10 הדיינים הוותיקים ביותר, ומבעלי ותק שווה – הקשיש שבהם;

(7) הרב הצבאי הראשי וסגנו, ואם אין סגן – הרב הצבאי בעל הדרגה הצבאית הגבוהה ביותר, ומבעלי אותה דרגה – הוותיק שבהם בשירות הרבנות הצבאית;

(8) 10 רבנים שימנו הרבנים הראשיים לישראל, בהתייעצות עם השר ובאישור הממשלה.

(תיקון מס' 1)
תשס"ד-2004

8. נציגי הציבור באסיפה הבוחרת יהיו –
הבוחרת

(1) 25 ראשי הערים הגדולות;

(2) 6 ראשי המועצות המקומיות הגדולות;

(3) 4 ראשי המועצות האזוריות הגדולות;

(4) 14 ראשי המועצות הדתיות של הערים הגדולות;

(5) 4 ראשי המועצות הדתיות של המועצות המקומיות הגדולות;

(6) 2 שרים שתבחר הממשלה;

(7) 5 חברי הכנסת שתבחר הכנסת או ועדה מוועדותיה שהסמיכה לכך;

(8) 10 אנשי ציבור שימנה השר, בהתייעצות עם הרבנים הראשיים לישראל ובאישור הממשלה.

(תיקון מס' 1)
תשס"ד-2004

9. במינויים לפי סעיפים 7 ו-8 (8) יפעל השר להביא לכך שבאסיפה הבוחרת יהיו מחצית החברים ספרדים ומחציתם אשכנזים.

הרכב חברי האסיפה הבוחרת

10. לענין סעיפים 7 ו-8, "הגדולים" ו"הגדולות" – לפי מספר תושביהם היהודים, ותעודה של שר הפנים תשמש ראיה חותכת לכך.

(תיקון מס' 1)
תשס"ד-2004
תעודת שר הפנים

11. (א) לביצוע הבחירות של הרבנים הראשיים לישראל ושל חברי המועצה הנבחרים, תוקם ועדת בחירות של חמישה חברים, מהם שניים שתבחר הממשלה, שניים שתבחר המועצה שלא מבין חבריה, ויושב ראש, שופט או דיין, או שופט או דיין שיצא לגימלאות, שימנו השר והרבנים הראשיים לישראל כאחד באישור הממשלה.

ועדת בחירות
(תיקון מס' 1)
תשס"ד-2004

(ב) לא בחרה המועצה את חברי הועדה כאמור בסעיף קטן (א) תוך שלושים יום מיום שהשר הודיע לה שעליה לעשות כן, ימנה אותם השר באישור הממשלה.

(תיקון מס' 1)
תשס"ד-2004

(ג) הועדה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משלושה ובהם היושב ראש.

12. (א) ועדת הבחירות תקבע את המועד ואת המקום לעריכת הבחירות ותפרסם על כך הודעה ברשומות; הבחירות יתקיימו בירושלים.
- (ב) יושב ראש ועדת הבחירות יכנס את האסיפה הבוחרת ביום הבחירות ויפתח את האסיפה, ועדת הבחירות תנהל את הבחירות.
13. לפחות עשרים ואחד יום לפני יום הבחירות תפרסם ועדת הבחירות ברשומות את רשימת חברי האסיפה הבוחרת ותודיע בדואר רשום או במסירה אישית לכל חבר על חברותו בה.
14. (א) 20 חברים לפחות של האסיפה הבוחרת רשאים, בין מיזמתם ובין מיזמת מי שכשיר להיבחר, להציע מועמד לרב ראשי לישראל או לחבר מועצה נבחר; ההצעה תהיה בכתב חתום בידי המציעים, ותוגש ליושב ראש ועדת הבחירות לא יאוחר משבעה ימים לפני יום הבחירות, בצירוף הסכמת כל מועמד חתומה בידו.
- (ב) לא יחתום אדם על הצעות ליותר מרב ראשי לישראל אחד מכל עדה או על הצעות ליותר מחמישה חברי מועצה נבחרים מכל עדה, ואם חתם כן – כל חתימותיו בטלות.
- (ג) כל החתימות אחרי 30 הראשונות בהצעה שהוגשה – לא יתחשבו בהן לצורך סעיף זה.
- (ד) נפטר מועמד תוך שבעה ימים לפני מועד הבחירות, יידחו הבחירות לשבוע ימים, ותוך זמן זה ניתן יהיה להציע מועמדים נוספים.
15. (א) הרבנים הראשיים לישראל ייבחרו כל אחד בהצבעה נפרדת, במועד אחד ובמקום אחד.
- (ב) חברי המועצה הנבחרים הספרדים והאשכנזים ייבחרו חמישה חמישה בהצבעה נפרדת, במועד אחד ובמקום אחד; כל חבר האסיפה הבוחרת יצביע בעד שלושה עד חמישה מועמדים ספרדים ובעד שלושה עד חמישה מועמדים אשכנזים; לא עשה כן – קולו פסול.
- (ג) המועמדים שקיבלו את מספר הקולות הגדול ביותר – הם הנבחרים; קיבלו שני מועמדים או יותר מספר קולות שווה, תצביע האסיפה הבוחרת על אותם מועמדים בהצבעות נוספות עד להכרעה ביניהם.
- (ד) ועדת הבחירות תפרסם ברשומות הודעה על תוצאות הבחירות.
16. (א) רב ראשי לישראל יכהן עשר שנים וחבר מועצה נבחר יכהן חמש שנים; תקופת כהונה תיחשב לפי הלוח העברי.
- (ב) כהונתם של רב ראשי לישראל ושל חבר מועצה נבחר תתחיל בתום כהונתם של קודמיהם, ובבחירות הראשונות לפי חוק זה – עם היבחרם.
- (ג) הבחירות לרבנים הראשיים לישראל ולחברי המועצה הנבחרים ייערכו לא יותר משלושה חדשים ולא פחות מחודש אחד לפני תום כהונתם של המכהנים אותה שעה.

² ר' חוק הרבנות הראשית לישראל (הוראת שעה) (הארכת תקופת כהונה של מועצת הרבנות הראשית), תשס"ח-2008.

17. (א) במשך מחצית תקופת כהונתם של הרבנים הראשיים לישראל ישמש האחד נשיא המועצה והאחר נשיא בית הדין הרבני הגדול, ובמחצית השנייה יתחלפו בתפקידיהם; הרב הראשי לישראל המשמש בתפקיד נשיא בית הדין הרבני הגדול לא יפעל בתפקידים ולא ישתמש בסמכויות המוקנים על פי דין או על פי המקובל לנשיא המועצה.

חלוקת התפקידים של הרבנים הראשיים

(ב) תוך שבעה ימים מיום תחילת כהונתם יקבעו הרבנים הראשיים לישראל בהסכמה את סדר מילוי תפקידיהם; לא הגיעו לידי הסכמה כאמור, יהיה מי שכהן בישראל כדיין תקופה ארוכה יותר נשיא בית הדין הרבני הגדול, והוא הדין אם רק אחד מהם כיהן בישראל כדיין; היה הוותק כדיין שווה, או ששניהם לא כיהנו כדיינים, תהיה לקשיש שבהם הזכות לקבוע את סדר מילוי התפקידים.

(ג) (פקע).

(תיקון מס' 2) תשס"ח-2008

(ד) (פקע).

(תיקון מס' 2) תשס"ח-2008

18. רב ראשי לישראל וחבר מועצה נבחר רשאים להתפטר על ידי הגשת כתב התפטרות לשר; כהונתם נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההתפטרות הגיע לידי השר, זולת אם חזרו בהם מהתפטרותם לפני כן.

התפטרות

(תיקון מס' 1) תשס"ד-2004

19. השר רשאי, על פי חוות דעתם של שלושה רופאים שמינה שר הבריאות, לקבוע כי מטעמי בריאות נבצר דרך קבע מרב ראשי לישראל או מחבר מועצה נבחר למלא תפקידו, ומשנקבע כאמור, יתפנה מקומו.

התפנות משרה

מטעמי בריאות

(תיקון מס' 1) תשס"ד-2004

20. (א) נתפנה מקומו של רב ראשי לישראל שלוש שנים וחצי או יותר לפני תום תקופת כהונתו, ייבחר במקומו רב ראשי לישראל תוך ששה חדשים בדרך שנבחר רב ראשי לישראל על פי חוק זה.

רב ראשי לישראל שמקומו נתפנה

(ב) היה הרב הראשי לישראל שמקומו נתפנה כאמור בסעיף קטן (א) נשיא המועצה, יהיו סמכויותיו – עד לבחירת הרב הראשי לישראל החדש – לקשיש שבחברי המועצה, ואם היה נשיא בית הדין הרבני הגדול – לוותיק שבדייני בית הדין הרבני הגדול, ובבעלי וותק שווה – לקשיש שבהם.

(ג) מי שנבחר רב ראשי לישראל לפי סעיף קטן (א) יכהן עד תום תקופת כהונתו של קודמו ויבוא במקומו לענין מילוי התפקידים לפי סעיף 17(א).

(ד) נתפנה מקומו של רב ראשי לישראל פחות משלוש שנים וחצי לפני תום תקופת כהונתו, ישמש הרב הראשי לישראל הנותר נשיא המועצה ונשיא בית הדין הרבני הגדול, עד תום תקופת הכהונה; נתפנה גם מקומו, יהיו סמכויות נשיא המועצה לקשיש שבחברי המועצה, וסמכויות נשיא בית הדין הרבני הגדול – לוותיק שבחברי בית הדין הרבני הגדול, ובבעלי וותק שווה – לקשיש שבהם, עד תום תקופת הכהונה.

21. (א) נתפנה מקומו של חבר מועצה נבחר, יבוא במקומו הרב מאותה עדה, ספרדי או אשכנזי, אשר קיבל את מספר הקולות הגדול ביותר מבין המועמדים שלא נבחרו, ובלבד שקיבל לא פחות מ-25 קולות; קיבלו שני רבנים או יותר מספר קולות שווה, יבוא במקומו הקשיש שבהם; לא היו מועמדים כאמור, תבחר המועצה רב להיות חבר המועצה.

חבר מועצה נבחר שמקומו נתפנה

- (ב) מי שהיה לחבר המועצה לפי סעיף קטן (א) יכהן עד תום תקופת כהונתו של קודמו.
22. (א) המועצה תקבע בכללים את סדרי זימון ישיבותיה, דרכי עבודתה ונוהלי דיוניה, ורשאית היא לקבעם דרך קבע או לענין מסוים.
- (ב) הרב הצבאי הראשי יוזמן לכל ישיבה של המועצה ותהיה לו זכות הבעת דעה ללא זכות הצבעה.
23. (א) נבחר רב ראשי לישראל מי שאיננו תושב ואזרח ישראל, לא ייכנס לכהונתו אלא עם היותו לתושב ולאזרח; לא נהיה הנבחר לתושב ולאזרח תוך ששה חדשים מיום בחירתו, יראו את מקומו כפנוי.
- (ב) מועמד לחבר מועצה נבחר, וכן חבר האסיפה הבוחרת, יהיה יהודי, תושב ואזרח ישראל.
- (ג) חבר המועצה ייכנס לכהונתו לאחר שחתם לפני נשיא המדינה על הצהרה זו:
- "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא בנאמנות את תפקידי כחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל".
24. הענינים הכספיים והמנהליים של הרבנות הראשית לישראל יעמדו לביקורת מבקר המדינה.
25. (שולב בחוק הדיינים)
26. בחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], תשל"א-1971, אחרי סעיף 12 יבוא:
- "שיפוט משמעת של רבני עיר
- 12א. (א) רב עיר יהיה נתון לשיפוטו של בית דין משמעתי.
- (ב) מועצת הרבנות הראשית לישראל תמנה את חברי בית הדין והם דיין או דיין שיצא לגמלאות, והוא היושב ראש, ושני רבני עיר.
- (ג) שר הדתות רשאי להגיש לבית הדין המשמעתי קובלנה על רב עיר על יסוד אחד מאלה:
- (1) הרב נהג שלא כהלכה במילוי תפקידו;
- (2) הרב התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו של רב בישראל;
- (3) הרב הורשע בעבירה שבנסיבות הענין יש בה משום קלון.
- (ד) בית הדין המשמעתי יביא את מסקנותיו, לזכות או לחובה, לפני שר הדתות; מצא בית הדין המשמעתי שאין רב העיר ראוי להמשיך בתפקידו, יביא שר הדתות את מסקנות בית הדין המשמעתי לפני נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל, והנשיא יעביר את רב העיר מכהונתו.

- (ה) סמכויות בית הדין המשמעת, סדרי הדין בו, סדרי הגשת קובלנות ושאר הוראות בקשר להפעלת השיפוט המשמעתית לפי סעיף זה ייקבעו בתקנות בהסכמת שר המשפטים.
27. בסעיף 179 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, במקום הסיפה המתחילה במלים "שני הרבנים הראשיים לישראל" יבוא "נשיא בית הדין הרבני הגדול".
28. בחוק שיפוט המשמעת (משפט חוזר), תשכ"א-1961, בטור ב' לתוספת, בפרט (2), במקום "כל אחד מן הרבנים הראשיים לישראל" יבוא "נשיא בית הדין הרבני הגדול".
29. (א) חוק הבחירות למועצת הרבנות הראשית, תשל"ב-1972 – בטל.
(ב) חוק הבחירות למועצת הרבנות הראשית (הוראות שעה), תשל"ט-1979 – בטל.
30. (א) הבחירות הראשונות לפי חוק זה לרבנים הראשיים לישראל יתקיימו לא יאוחר מיום א' בניסן תשמ"ג (15 במרס 1983).
(ב) שני הרבנים הראשיים לישראל שניהנו ערב קבלת חוק זה בכנסת יוסיפו לכהן עד יום א' בניסן תשמ"ג (15 במרס 1983), ויוחלו עליהם הוראות חוק זה; לענין הוראות סעיף 17 יראו אותם כאילו נבחרו ביום א' בניסן תשמ"מ (18 במרס 1980).
(ג) תקופת הכהונה האמורה בסעיף קטן (ב) תיחשב כתקופת כהונה מלאה לענין סעיף 5(ג).
(ד) הבחירות הראשונות לפי חוק זה לחברי המועצה הנבחרים ייערכו תוך ששה חדשים מיום קבלת חוק זה בכנסת, וחברי מועצת הרבנות הראשית שניהנו ערב היום האמור יוסיפו לכהן עד לקיום הבחירות לפי סעיף קטן זה.
(ה) חברי המועצה לפי סעיף 4(2) ייכנסו לתפקידם ביום שנבחרו חברי המועצה הנבחרים לפי סעיף קטן (ד).
31. השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, באישור ועדה משותפת של ועדת החוקה חוק ומשפט וועדת פנים ואיכות הסביבה של הכנסת, להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

תיקון חוק העונשין

תיקון חוק שיפוט המשמעת

ביטול

הוראות מעבר

ביצוע ותקנות (תיקון מס' 1) תשס"ד-2004

מנחם בגין
ראש הממשלה

אהרן אבוחצירא
שר הדתות

יצחק נבון
נשיא המדינה

תקנות שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), תשס"ז-2007*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 15(א)(2) לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א-1971 (להלן – החוק), אני מתקין תקנות אלה:

הגדרות

1. בתקנות אלה –

"אסיפה בוחרת" – גוף שהוקם כאמור בתקנה 8;

"השר" – השר הממונה על ביצוע החוק;

"מועצת הרבנות הראשית" – מועצת הרבנות הראשית לישראל;

"מרשם אוכלוסין" – כמשמעותו בחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-

1965;

"ספרדי" – לרבות יוצא תימן.

2. רב עיר ייבחר באמצעות אסיפה בוחרת בבחירות אישיות ישירות, שוות וחשאיות.

3. (א) ליישוב שהוא עיריה או מועצה מקומית יהיה רב עיר אחד שיכהן במשרה מלאה; ואולם ביישוב שמספר תושביו אינו עולה על 15,000, יקבע השר, בהסכמת מועצת הרשות המקומית את היקף המשרה; לא הסכימו השר ומועצת הרשות המקומית על היקף המשרה יכהן הרב בחלקיות משרה של 50%.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), עלה מספר התושבים היהודים ביישוב על 20,000, רשאי השר להורות, בהסכמת מועצת הרשות המקומית, כי ליישוב יהיו שני רבני עיר, אחד ספרדי ואחד אשכנזי, אם השתכנע שאכן קיים צורך שכזה וכי לפי מאפייני היישוב, רב עיר בן עדה אחת לא יוכל לתת מענה לצורכי התושבים בני העדה האחרת (ספרדי או אשכנזי).

(ג) מועצות מקומיות או עיריות שאוחדו לפי חוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004) (מס' 2), התשס"ג-2003, או לפי קביעה של שר הפנים לפי כל דין, כך שמעמדה המשפטי של הרשות המאוחדת הוא מועצה מקומית או עירייה ואשר עובר לאיחוד כיהנו במועצות המקומיות או בעיריות שאוחדו שני רבני עיר אחד ספרדי ואחד אשכנזי, או יותר, יכהנו אף ברשות המאוחדת שני רבני עיר, אחד ספרדי ואחד אשכנזי, וזאת על אף שלא התקיים האמור בתקנת משנה (ב).

(ד) הוראות תקנת משנה (ב) יחולו גם על יישוב שבו מכהנים שני רבני עיר ביום תחילתן של תקנות אלה, או שמכהנים בו שני רבני עיר כתוצאה

* פורסמו ק"ת תשס"ז מס' 6613 מיום 6.9.2007 עמ' 1150.

תוקנו ק"ת תשס"ח: מס' 6663 מיום 7.4.2008 עמ' 712 – תק' תשס"ח-2008. מס' 6666 מיום 14.4.2008 עמ' 853 – תק' (מס' 2) תשס"ח-2008.

מאיחוד רשויות מקומיות כאמור בתקנת משנה (ג), אם התפנה מקומו של אחד הרבנים.

4. אלה כשירים להיבחר רב עיר:

(1) מי שמכהן או כיהן כדיין או מי שיש בידו כתב הסמכה תקף לפי תקנות הדיונים (תנאי הסמכה וסדריה), התשט"ו-1955, והוא כשיר להתמנות דיין;

(2) מי שמכהן או כיהן כרב ראשי לצבא הגנה לישראל;

(3) מי שמכהן או כיהן כרב צבאי פיקודי או כרב צבאי חיילי, והוסמך לרבנות בידי שני הרבנים הראשיים לישראל, ומועצת הרבנות הראשית החליטה כי הוא כשיר לכהן כרב עיר;

(4) מי שיש בידו תעודה בתוקף ממועצת הרבנות הראשית המעידה שהוא כשיר לכהן כרב עיר (להלן – תעודת כשירות).

5. תעודת כשירות (א) מועצת הרבנות הראשית תיתן תעודת כשירות למי שמתקיימים בו כל אלה:

(1) אורח חייו ואופיו הולמים לדעתה את מעמדו של רב בישראל;

(2) הוא עמד בבחינות בתלמוד ובפוסקים; בחינות אלה תערוך בכתב ועדת רבנים של שלושה או יותר שמינתה מועצת הרבנות הראשית;

(3) הוא חתם על תצהיר כי יקיים כל החלטה של מועצת הרבנות הראשית.

(ב) השתכנעה מועצת הרבנות הראשית כי אדם הוא תלמיד חכם מובהק הבקי, בין השאר, בכל פרטי ההלכות הנוגעות למילוי תפקיד רב עיר, רשאית היא לפטרו מן הבחינות האמורות בתקנת משנה (א)(2), ובלבד שבין המצביעים בעד הפטור היו הרבנים הראשיים לישראל.

(ג) מועצת הרבנות הראשית רשאית להשעות את תוקפה של תעודת כשירות שניתנה לפי תקנת משנה (א) או לבטלה, לאחר שנתנה לבעל התעודה הזדמנות להשמיע את דבריו ועל יסוד אחת מן העילות האלה:

(1) הרב התנהג באופן שאינו הולם את מעמדו של רב בישראל;

(2) הרב הורשע בעבירה שמפאת חומרתה, אופייה ונסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כרב עיר.

(ד) תעודת כשירות שניתנה למי שעמד בבחינות שהתקיימו לפי תקנת משנה (א)(2) כוחה יפה בלא הגבלת זמן, זולת אם בוטלה לפי תקנת משנה (ג).

(ה) תעודת כשירות שניתנה לפי תקנת משנה (ב), תהיה בתוקף למשך 3 שנים, זולת אם בוטלה קודם לכן לפי תקנת משנה (ג); מונה בעל התעודה לכהונת רב עיר – תוקפה של תעודת הכשירות יהיה בלא הגבלת זמן.

(ו) מי שהיתה בידו תעודת כשירות שפג תוקפה כאמור בתקנת משנה (ה) והגיש למועצת הרבנות הראשית בקשה לחידושה, תדון המועצה בבקשתו ותחליט בה בתוך 30 ימים ממועד הגשת הבקשה; מועצת הרבנות הראשית

רשאית לחייב את מגיש הבקשה לעמוד בבחינות לפי תקנת משנה (א)(2), מקצתן או כולן; החליטה המועצה כאמור, יתקיימו הבחינות למבקש בתוך 60 ימים ממועד הגשת הבקשה.

(ז) חבר מועצת הרבנות הראשית לא ישתתף בהליך למתן תעודת כשירות לקרוב משפחה, להשעיית תוקפה של תעודה כאמור או לביטולה; לענין זה, "קרוב משפחה" – כהגדרתו בכללי שירות המדינה (מינויים) (סייגים בקרבת משפחה), התשכ"ט-1969.

6. (א) השר רשאי לקבוע שיש לבחור רב עיר, הכל לפי הענין, הודעה על בחירת רב משנתקיים אחד מאלה:

(1) נפסקה כהונתו של רב עיר כאמור בתקנה 19;

(2) יישוב נעשה עיריה או מועצה מקומית;

(3) ברשות מקומית שהיא מועצה מקומית או עיריה לא הוקמה מועצה דתית ולא מכהן בה רב עיר.

(ב) החליט השר כאמור, יודיע על כך ברשומות.

(ג) נתפרסמה הודעה ברשומות, יודיע השר למועצת הרשות המקומית הנוגעת בעניין, למועצה הדתית אם קיימת כזו ברשות המקומית ואם מכהן בה הרכב, ולמועצת הרבנות הראשית כי עליהן לבחור נציגים לוועדת בחירות.

7. (א) לביצוע הבחירות תוקם ועדת בחירות של שישה, בהרכב כלהלן: ועדת הבחירות תק' תשס"ח-2008

(1) שופט או דיין שמכהן או שיצא לגמלאות, שמינה השר בהתייעצות עם ראש הרשות המקומית ובהסכמת הרבנים הראשיים לישראל, והוא יהיה היושב ראש; לא הגיעו הרבנים הראשיים לישראל להסכמה ביניהם בתוך 14 ימים, ימנה השר בהתייעצות עם ראש הרשות המקומית את היושב ראש ובלבד שקיבל לכך את הסכמתו של לפחות אחד הרבנים הראשיים לישראל;

(2) נציג השר מקרב עובדי משרדו;

(3) רב עיר שבחרה מועצת הרבנות הראשית;

(4) שני נציגי הרשות המקומית שבחרה מועצת הרשות המקומית מקרב עובדיה או נבחריה; תק' תשס"ח-2008

(5) נציג המועצה הדתית שבחרה מועצת המועצה הדתית מקרב עובדיה או נבחריה;

היועץ המשפטי של המשרד לשירותי דת ישמש משקיף בוועדה זולת אם השר מינהו לשמש חבר הוועדה כנציגו; במקרה של חילוקי דעות תכריע דעתו של היושב ראש. תק' תשס"ח-2008

(ב) ברשות מקומית שלא הוקמה בה מועצה דתית, או שפועלת בה מועצה דתית שמונו לה ממונים לפי סעיף 6(ב) לחוק, או שמונתה לה ועדה ממונה לפי סעיף 10ב לחוק, תוקם ועדת בחירות של חמישה, כאמור בתקנת משנה (א), בלא נציג המועצה הדתית. תק' (מס' 2) תשס"ח-2008

- (ג) המניין החוקי בוועדת הבחירות יהיה שלושה ובהם היושב ראש.
 (ד) ועדת הבחירות תוכל לפעול, גם אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משלושה ובהם היושב ראש.
 (ה) חבר ועדת הבחירות לא ישתתף בהליך בחירת רב עיר שבו הציג קרוב משפחה שלו, כהגדרתו בתקנה 5(ז), את מועמדותו לבחירה.
 8. (א) מספר חברי האסיפה הבוחרת ברשות מקומית, שמספר תושביה שהיו רשומים במרשם האוכלוסין ביום שהושלמה בו הרכבתה של ועדת הבחירות כאמור בתקנה 7, הוא כמפורט בטור א' בטבלה שלהלן, יהיה כמפורט בטור ב' לצדו:

מניין חברי האסיפה
 הבוחרת
 תק' תשס"ח-2008

מספר התושבים ברשות המקומית	מספר חברי האסיפה הבוחרת
עד 50,000	16
מ-50,001 עד 100,000	24
למעלה מ-100,001 עד 200,000	32
למעלה מ-200,001	48

(ב) חברי האסיפה הבוחרת ימונו כלהלן:

- (1) ברשות מקומית שפועלת בה מועצה דתית –
 (א) רבע חברי האסיפה הבוחרת ימונו בידי מועצת הרשות המקומית;
 (ב) רבע ימונו בידי המועצה הדתית;
 (ג) חצי ימונו בידי בתי הכנסת בהתאם להליך המפורט בתקנה 12;
 (2) ברשות מקומית שאין בה מועצה דתית, או שיש בה מועצה דתית שמונו לה ממונים לפי סעיף 6(ב2) לחוק או ועדה ממונה לפי סעיף 10ב לחוק –
 (א) שלוש שמיניות מחברי האסיפה הבוחרת ימונו בידי מועצת הרשות המקומית;
 (ב) שמינית מחברי האסיפה הבוחרת ימונו בידי השר;
 (ג) חצי מחברי האסיפה הבוחרת יהיו נציגי בתי הכנסת.
 (ג) חבר האסיפה הבוחרת יהיה מי שכתובתו, על פי מרשם האוכלוסין, ברשות המקומית, ואשר מרכז חייו בתחום רשות מקומית זו.
 (ד) המנין החוקי באסיפה הבוחרת יהיה שליש ממספר חבריה; לא היה נוכח מניין כזה בפתיחת כנס האסיפה הבוחרת, יידחה הכנס ליום חול הקרוב באותה שעה ובאותו מקום ויתקיים בכל מספר של משתתפים.
 (ה) האסיפה הבוחרת תוכל לפעול גם אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת ממחצית מספר חבריה.

9. ביישוב שיהא בו רב אחד לפי תקנה 3, הרכב האסיפה הבוחרת, בכללותו, ישקף, ככל האפשר, את הגופים והעדות המעוניינים בקיומם של שירותי דת יהודיים ביישוב.
10. (א) מועצת הרשות המקומית תקבע את הסיעות שיוצגו באסיפה הבוחרת ואת מכסת הנציגים לכל סיעה.
(ב) הסיעות ומספר הנציגים לכל סיעה ייקבעו באופן המשקף את יחסי הכוחות במועצת הרשות המקומית.
(ג) הסיעות שקבעה מועצת הרשות המקומית יבחרו את נציגיהן לאסיפה הבוחרת על פי מכסת הנציגים שנקבעה.
11. מועצת המועצה הדתית או השר, ימנו את נציגיהם לאסיפה הבוחרת לפי תקנה 8(ב)(1) או (2)(ב), בהתאמה, באופן שיעניק ייצוג לסיעות שלא יוצגו כפי חלקן היחסי במועצת הרשות המקומית, או לא יוצגו כלל, על ידי מועצת הרשות המקומית.
12. (א) ועדת הבחירות תקבע את בתי הכנסת שנציגיהם ישתתפו באסיפה הבוחרת, באופן שישקף, ככל האפשר, את הרכב העדות השונות ברשות המקומית; כמו כן, תקבע ועדת הבחירות את מספר הנציגים של כל בית כנסת כאמור.
(ב) בלי לגרוע מתקנת משנה (א), ועדת הבחירות תקבע את בתי הכנסת, שנציגיהם יהיו חברים באסיפה הבוחרת, באופן שתינתן קדימות לבתי כנסת שבהם המספר הגדול ביותר של מתפללים, ובאופן שיאפשר ייצוג, ככל האפשר, לכלל תחומה של הרשות המקומית; תנאי לקביעת בית כנסת הוא שבית הכנסת הוא עמותה לפי חוק העמותות, התש"ם-1980.
(ג) חברי האסיפה הכללית של עמותת בית הכנסת, שוועדת הבחירות החליטה כי הוא ייוצג באסיפה הבוחרת, יהיו רשאים לבחור את נציגם; הודעה על קיום הבחירות בבית הכנסת תינתן 14 ימים לפני מועד הבחירות.
13. ביישוב שמכהן בו רב עיר אחד ומתבקשת בו בחירת רב עיר שני לפי תקנה 3(ב), יחולו תקנות 9 עד 12, ואולם לעניין קביעת בתי הכנסת שנציגיהם ישתתפו באסיפה הבוחרת ומספר הנציגים של כל בית כנסת כאמור, ועדת הבחירות תעניק ייצוג לעדה של הרב אשר בחירתו מבוקשת (אשכנזי או ספרדי) בשיעור של 50% מנציגי בתי הכנסת שנקבע כי ייוצגו באסיפה הבוחרת או בשיעור חלקה היחסי של עדה זו מקרב האוכלוסייה הכללית ברשות המקומית, לפי הגדול מביניהם.
14. ביישוב שלא מכהן בו רב עיר כלל ומבקשים למנות בו שני רבני עיר לפי תקנה 3, יחולו תקנות 9 עד 12, ואולם לעניין בתי הכנסת שנציגיהם ישתתפו באסיפה הבוחרת ומספר הנציגים של כל בית כנסת כאמור, ועדת הבחירות תקבע את בתי הכנסת שנציגיהם ישתתפו באסיפה הבוחרת באופן שחמישים אחוזים מבתי הכנסת יהיו אשכנזיים וחמישים האחוזים הנתרים ספרדיים.
15. ועדת הבחירות תקבע מועד לעריכת הבחירות ומקום לכך, תודיע עליהם ברשומות, תפרסם הודעה בעיתון כמשמעו בסעיף 1א לחוק התכנון

הרכבה העדתי של האסיפה הבוחרת

מינוי נציגי הרשות המקומית לאסיפה הבוחרת

מינוי נציגי המועצה הדתית או נציגי השר

מינוי נציגי בתי הכנסת

בחירת רב עיר שני

מינוי שני רבני עיר כאחד

כינוס האסיפה הבוחרת

והבניה, התשכ"ה-1965, ותשלח הודעה עליהם לכל אחד מחברי האסיפה הבוחרת וכן למועצת הרבנות הראשית ולשר; המועד לעריכת הבחירות ייקבע 45 ימים לפחות לאחר תאריך משלוח ההודעה כאמור.

16. יושב ראש ועדת הבחירות יפתח את כנס האסיפה הבוחרת וינהלה. ניהול האסיפה הבוחרת

17. (א) מי שכשיר להיבחר לרב עיר רשאי להציג לוועדת הבחירות את מועמדו בכתב לא יאוחר מ-14 ימים לפני מועד הבחירות, וכן רשאים שלושה מחברי האסיפה הבוחרת, לא יאוחר מהמועד האמור, להציג מועמד שהסכים לכך בכתב, ואולם מי שנבחר לחבר בוועדת הבחירות לא יהיה מועמד לרב עיר באותן בחירות. הצגת מועמדות

(ב) ברשות מקומית שפועלת בה מועצה דתית, תאשר ועדת הבחירות את מועמדו של אדם אך ורק אם חתם על תצהיר ולפיו אם ייבחר לרב עיר, לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף, לרבות עריכת חופות, מתן שיעורים ומתן שירותי השגחת כשרות, למעט עיסוק בהתנדבות ובלא תמורה.

(ג) ברשות מקומית שאין בה מועצה דתית, תאשר ועדת הבחירות את מועמדו של אדם אך ורק אם חתם על תצהיר ולפיו אם ייבחר לרב עיר ויהיה זכאי לקבל שכר שאינו מגיע כדי מלוא השכר שזכאי לו רב עיר ברשות מקומית בעלת מספר תושבים זהה ואשר פועלת בה מועצה דתית, לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף כאמור אלא אם כן –

(1) שכרו מהעסק או מהעיסוק הנוסף ושכרו מהרשות המקומית לא יעלו יחד על מלוא השכר שזכאי לו רב עיר ברשות מקומית בעלת מספר תושבים זהה ואשר בה פועלת מועצה דתית;

(2) הוא קיבל אישור ממועצת הרבנות הראשית ומהשר לעסוק בעסק או בעיסוק הנוסף, לאחר שבחנו את מהות העיסוק הנוסף, את משך הזמן שיקדיש רב העיר לצורך כך ואת הכנסתו הצפויה של רב העיר מהעסק או מהעיסוק הנוסף ולאחר שנועצו בעניין עם ראש הרשות המקומית.

(ד) ועדת הבחירות תאשר את מועמדו של אדם אך ורק אם הצהיר כי אם ייבחר לרב עיר ויעסוק בעסק או בעיסוק נוסף בהתנדבות ובלא תמורה, ימסור על כך הודעה בכתב למועצת הרבנות הראשית ולרשות המקומית או למועצה הדתית, לפי העניין, ביום תחילת כהונתו, ושאם יחל לעסוק בעסק או בעיסוק הנוסף לאחר תחילת כהונתו – יודיע על כך כאמור במועד שבו החל לעסוק בו.

(ה) לעניין תקנה זו לא יראו כעיסוק בעסק או כעיסוק נוסף –

(1) כהונה כחבר מועצת הרבנות הראשית;

(2) קבלת הכנסות מנכס של רב עיר או מנכס של משפחתו;

(3) קבלת הכנסה מיצירה ספרותית;

(ו) בתקנה זו –

”יעסוק” – בין בעצמו ובין בשיתוף עם אחר, לרבות כעובד או כשלוח;

"עיסוק נוסף" – עיסוק נוסף על העיסוק כרב עיר, לרבות עיסוק חד-פעמי;

"תמורה" – תמורה כספית או תמורה חומרית אחרת;

"תמורה חומרית" – לרבות העמדת משרד ושירותי משרד לרשות רב עיר לצרכיו הפרטיים, ולרבות העמדת רכב לרשותו הן לצרכיו הפרטיים והן לצורך העיסוק בהתנדבות ובלא תמורה.

(ז) לא ימונה לכהונת רב עיר מי שמתקיים לגביו אחד מן האמורים להלן:

(1) הוא חבר המועצה הדתית, אלא אם כן מסר, במועד הצגת מועמדותו, הודעה על התפטרותו מחברותו במועצה הדתית בהתאם לתקנה 3 לתקנות שירותי הדת היהודיים (ניהול מועצות), התש"ל-1970; נוסף על כך, העתק ההודעה יימסר ליושב ראש ועדת הבחירות;

(2) מי שהורשע בעבירה אשר היועץ המשפטי של המשרד לשירותי דת קבע לגביה כי מפאת חומרתה, אופייה ונסיבותיה, אין הוא ראוי לכהן כרב עיר.

18. (א) ההצבעה תהיה בקלפי והמועמד שקיבל את המספר הגדול ביותר של המשתתפים בהצבעה – הוא הנבחר; הציג מועמד יחיד את מועמדותו לבחירה – אם קיבל יותר מ-50% מסך הקולות של המשתתפים בהצבעה.
(ב) נערך הליך לבחירת שני רבנים, בהתאם לאמור בתקנה 3, ייבחרו שני הרבנים כל אחד בהצבעה נפרדת, במועד אחד ובמקום אחד ויחול לעניין זה האמור בתקנת משנה (א).

(ג) קיבלו כמה מועמדים מספר קולות שווה, תצביע האסיפה הבוחרת על אותם המועמדים שזכו למספר קולות שווה, בהצבעה נוספת או בהצבעות נוספות.

(ד) ועדת הבחירות תפרסם ברשומות הודעה על תוצאות הבחירות.

19. (א) רב עיר יכהן מיום בחירתו ורק לאחר שחתם על תצהיר כאמור בתקנה 5(א)(3); כהונתו תיפסק –

(1) בהגיעו לגיל 70; ואולם מועצת הרבנות הראשית רשאית להאריך את גיל הפרישה, על פי בקשת רב העיר, ולאחר ששוכנעה שיש ביכולתו של הרב להמשיך ולמלא את התפקיד, למשך תקופה שלא תעלה על חמש שנים; טרם קבלת החלטה לעניין זה, תאפשר מועצת הרבנות הראשית למועצה הדתית שמכהן בה הרכב נבחר או למועצת הרשות המקומית, לפי העניין, להשמיע את עמדתה;

(2) בפטירתו או בהתפטרותו; ההתפטרות תהיה בכתב שיימסר לשר, ותוקפה כעבור 96 שעות מן המסירה;

(3) משקבעו השר ומועצת הרבנות הראשית, שנבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;

(4) אם נבחר לרב ראשי לישראל או לרב עיר ביישוב אחר או לדיין בבית דין רבני אזורי או בבית הדין הרבני הגדול;

(5) אם הורשע בעבירה או שבית המשפט קבע לגביו שעבר עבירה, לאחר שהחל לכהן כרב עיר, ובית המשפט קבע כי מפאת חומרת העבירה, אופייה ונסיבותיה, אין הוא ראוי לכהן כרב עיר.

(ב) נודע לשר כי רב עיר שנתקיימה בו אחת העילות שבתקנת משנה (א), ממשיך בפועל לכהן, יורה לו על הפסקת כהונתו לאלתר; רב עיר לא יהיה זכאי לשכר מיום שנוצרה העילה.

20. לא יכהן רב עיר כחבר מועצה דתית.

21. (א) רב עיר ברשות מקומית שהיתה בה מועצה דתית ביום שמונה לכהונתו ושאוחדה עם רשות מקומית אחרת כאמור בתקנה 3(ג) כך שמעמדה המשפטי של הרשות המאוחדת הוא מועצה מקומית או עירייה, יכהן כרב עיר לפי תקנות אלה ברשות המאוחדת וזאת בתנאי שמכהנים בה בסך הכל לא יותר מרב עיר אחד בן אותה עדה (אשכנזי או ספרדי).

(ב) רב עיר שכהן בתחום רשות מקומית, שכתוצאה מאיחוד רשויות מקומיות, מעמדה המשפטי הפך לוועד מקומי, יחדל לכהן כרב עיר כמשמעותו בתקנות אלה לאחר שנתיים מיום איחוד הרשויות, ואולם אין בכך לפגוע במעמדו כעובד המועצה הדתית או הרשות המקומית, לפי העניין.

(ג) ברשות מקומית שאוחדה כאמור בתקנה 3(ג), ואשר כתוצאה מן האיחוד מכהנים בה שני רבנים אשכנזים, או שני רבנים ספרדים, או יותר, שנבחרו על פי כל דין, או שהם מכהנים למעלה מ-5 שנים בתפקידם, יפעלו כלהלן:

(1) ייערך הליך בחירה בין הרבנים בני אותה עדה (להלן – הליך בחירה פנימי);

(2) הליך הבחירה הפנימי יתקיים לפי תקנות אלה, ואולם יוכלו להגיש במסגרתו מועמדות רק הרבנים בני אותה עדה (ספרדי או אשכנזי) המכהנים אותה עת ברשות המאוחדת;

(3) הליך הבחירה הפנימי יתקיים בתוך 6 חודשים מיום איחוד הרשויות; בוצע האיחוד לפני פרסום תקנות אלה, יתקיים הליך הבחירה הפנימי בתוך 6 חודשים ממועד הפרסום;

(4) על הרבנים המכהנים כרבני עיר על פי תקנות אלה, והתמודדו במסגרת הליך הבחירה הפנימי ולא נבחרו, יחול האמור בתקנת משנה (ב).

22. לא נבחרו או נתמנו חברי ועדת הבחירות, או חברי האסיפה הבוחרת, בתוך 30 ימים מהיום שהשר הודיע על כך בכתב למי שחייב לבחורם או למנותם, רשאי השר למנות את בעלי התפקידים.

23. תקנות בחירות רבני עיר, התשל"ה-1974 (להלן – התקנות הקודמות) – בטלות.

24. (א) מי שנבחר לרב עיר ערב פרסומן של תקנות אלה יחולו עליו התקנות הקודמות.

רב עיר חבר מועצה דתית כהונת רבנים ברשויות מאוחדות

סמכויות משלימות

ביטול

הוראות מעבר

(ב) במקום שאין בו מועצה דתית, רב שמונה כדין לפני יום י"א בטבת התשס"ז (1 בינואר 2007), לכהן כרב הרשות המקומית, או שהוא מכהן בתפקידו למעלה מ-5 שנים, ייחשב רב עיר שנבחר לפי תקנות אלה.

(ג) על אף האמור בתקנה 21(ב), ברשויות מקומיות שאוחדו ערב פרסומן של תקנות אלה, יחדל הרב לכהן כרב עיר בחלוף שנתיים ממועד הפרסום.

י"ג באלול התשס"ז (27 באוגוסט 2007) אהוד אולמרט
ראש הממשלה

תקנות כנסת ישראל* (א6)(ב6)

(עפ"י סעיף 2)

מיום 30.12.1927

1. השם הקצר תקנות אלו תיקראנה תקנות כנסת ישראל.

חלק א' – כללי

2. פירוש בתקנות אלו, מלבד אם ענין הכתוב יחייב פירוש אחר, יהיו למונחים הבאים הפירושים שבצדם —

"בוגר" פירושו כל אדם, איש או אשה, אשר מלאו לו שמונה עשרה שנה;

"צרכי צדקה" ו"הקדשות לצדקה" כוללים את כל הצרכים וההקדשות הנכללים בסוגים אלה —

(א) עזרה לעניים;

(ב) התקדמות החינוך או הדת;

(ג) הפצת התורה וקיום מצוות ומנהגים דתיים;

(ד) כל מטרה אחרת שיש בה ברכה או תועלת לכל האדם ושאינה נכללת בסוגים הנזכרים;

"כנסת ישראל" כוללת את כל היהודים הרשומים כחברים לה באופן המפורש בזה;

"עדה" פירושה כל ציבור של יהודים שהתאחדו כדי לסדר את עניניהם הדתיים;

"עירייה יהודית, כפר יהודי או רובע או אזור יהודי" פירושה כל עירייה, כפר, רובע או אזור שלא פחות משלושת רבעי תושביהם הם יהודים, ושהוכרזו כעירייה יהודית, כפר יהודי, רובע או אזור יהודי במודעה מאת הנציב העליון בעתון הרשמי.

תק' 1948

* (א6) פורסמו חא"י, כרך ג', עמ' (ע) 2221, (א) 2132;

תוקנו ע"ר מס' 427 מיום 15.3.1934, תוס' 2, עמ' (ע) 210, (א) 218;

ע"ר מס' 662 מיום 28.1.1937, תוס' 2, עמ' (ע) 25, (א) 27;

ע"ר מס' 749 מיום 13.1.1938, תוס' 2, עמ' (ע) 46, (א) 53;

ע"ר מס' 843 מיום 24.11.1938, תוס' 2, עמ' (ע) 1275, (א) 1520;

ע"ר מס' 1262 מיום 22.4.1943, תוס' 2, עמ' (ע) 321, (א) 304.

(ב6) תקנות אלה מובאות כאן בצורתן המקורית, כפי שתוקנו מזמן לזמן, אף כי הרבה הוראות מבין הוראותיהן מיושנות. הושמט רק חלק ג' שלהן, היות והועד הלאומי התפרק עם הקמת המדינה ואין עוד אסיפת נבחרים. בתקנות אחדות נמנע העורך מהחלפת מונחים לפי פקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, וזאת בשעה שאין טעם להחלפה כזאת, כגון בתקנה 2 בהגדרת "עירייה יהודית..." ובתקנה 9(4).

3. בישראל תהיה כנסת ישראל מוכרת, ותתכוננה קהילות כפי המפורש בתקנות אלו.
- מוסדות כנסת ישראל יכללו —
- (א) מועצת הרבנות הראשית;
- (ב) לשכות רבנות מקומיות;
- (ג) אסיפת נבחרים;
- (ד) ועד לאומי;
- (ה) ועדי קהילות.
- חלק ב' — מועצת הרבנות הראשית ולשכות רבנות
4. (1) מועצת הרבנות הראשית שתתכונן באופן המפורש בזה תמלא תפקיד של פיקוח כללי על לשכות הרבנות ועל רבני הקהילות.
- (2) במועצת הרבנות הראשית יהיו שני רבנים ראשיים: האחד ספרדי והאחר אשכנזי, וששה חברים — שלושה ספרדים ושלושה אשכנזים.
- (3) הרכבתה של המועצה תוכל להשתנות עפ"י אסיפה מיוחדת שתיקרא בהתאם לתקנה 9(2):
- בתנאי שלא יביאו כל שינוי ביחס המספרי של הרבנים הראשיים ושל חברי מועצת הרבנות שבין הספרדים והאשכנזים.
5. (1) באותן הקהילות שתחליט עליהן מועצת הרבנות הראשית תוקם לשכת רבנות או ימונה רב.
- (2) מספר החברים בכל לשכת רבנות ייקבע על ידי ועד הקהילה:
- בתנאי שבכל מקום שבו קיימת עדה ספרדית תהיה לעדה הנ"ל ביאת כוח בלשכת הרבנות, ביחס למספר חברי העדה.
6. (1) כל לשכת רבנות תשמש בית דין רבני ממדרגה ראשונה באותם המקומות שייקבעו ע"י מועצת הרבנות הראשית, ותהיה לה אותה הסמכות המסורה לבתי הדין של כנסת ישראל עפ"י כל דבר מלך במועצתו או עפ"י כל פקודה או עפ"י כל חוק אחר של מדינת ישראל. ורק לה לבד תהיה הסמכות לרשום הקדשות נכסים לצרכי צדקה שנעשו ע"י חברי כנסת ישראל עפ"י דיני ישראל.
- (2) כל בית דין כזה יהיה כוחו יפה, בהימלכו בדעת ועד הקהילה, ובהסכמת כל הצדדים הנוגעים בדבר באופן חוקי, למנות אפוטרופסים על נכסי יתומים קטנים ונכסי אנשים נעדרים מן הארץ שהם חברים לקהילה.
7. מועצת הרבנות הראשית תשמש בית דין לערעורים בענינים המסורים לסמכותם של בתי הדין הרבניים. בית דין זה יתקין פעם בפעם תקנות בית דין בנידון בירור ערעורים.
8. מועצת הרבנות הראשית תהא ביאת הכוח הדתית המוכרת של כנסת ישראל כלפי ממשלת ישראל; ורב הקהילה או לשכת הרבנות המקומית ייחשבו לביאת הכוח הדתית המוכרת של הקהילה כלפי שלטון המחוז.

ארגונים של כנסת

הרכב מועצת הרבנות

הרכבן של לשכות

סמכותן המשפטית של
לשכות הרבנות

סמכויות ערעור
למועצות הרבנות

האופי המייצג של
מועצת הרבנות הראשית
ולשכות הרבנות

9. (1) לאחר שתקנות אלו תקבלנה תוקף, על מועצת הרבנות הראשית והועד הלאומי שישמשו באותה שעה, להתקין תקנות הקובעות את שיטת הבחירות או המינויים של מועצת הרבנות הראשית, לשכות הרבנות ורבני הקהילות.

תקנות לבחירת מועצת רבנות וכו'

(2) אם בתוך ששה חדשים לתקנות אלו לא יבואו מועצת הרבנות הראשית והועד הלאומי לידי הסכם יובאו השאלות הנדונות ביניהם לפני מועצה שתתכונן מיושב ראש שיתמנה מטעם הסוכנות היהודית, משני חברים שיתמנו מטעם הועד הלאומי שהאחד מהם יהיה ספרדי, ומשני חברים שיתמנו מטעם מועצת הרבנות הראשית שאחד מהם יהיה ספרדי. החלטת הרוב במועצה תהא מכרעת.

(3) התקנות שתותקנה כאמור תיקבענה גם הוראות בדבר כינוס אסיפה מיוחדת לבחירת מועצת רבנות, שתהא לה הסמכות לשנות את הרכבה של מועצת הרבנות הראשית, בכפוף להוראות תקנה 4 לתקנות אלה.

(4) התקנות תוגשנה לאישור לפני אסיפת הנבחרים, אשר רשאית לעשות בהן את התיקונים שתמצא לנכון, ואחרי שתאושרנה ע"י האסיפה תוגשנה ע"י הועד הלאומי לפני הנציב העליון ותקבלנה תוקף בהודיעו שהוא מאשרן.

(5) מועצת הרבנות הראשית ולשכות הרבנות ורבני הקהילות ייבחרו או יתמנו לפי התקנות בתוך ששה חדשים למן היום שבו נתאשרו התקנות לחלוטין.

(6) למרות כל האמור בתקנה זו, תהא לשכת הרבנות של ירושלים מורכבת מאותם חברי מועצת הרבנות שיתמנו לצורך זה מטעם מועצת הרבנות.

תק' 1938

10. מועצת הרבנות הראשית ולשכות הרבנות רשאיות –

סמכויות אחרות של מועצת הרבנות ולשכות הרבנות

(א) לסדר צוואות על-פי דיני ישראל;

(ב) לפקח על הקדשות צדקה יהודים שרוב מנהליהם או נאמניהם מבקשים פיקוח כזה או מסכימים לו, ולתכלית זו הרשות בידן למנות ועדות שחבריהן, כלום או מקצתם, יהיו אנשים שאינם רבנים;

(ג) למנות אותם הפקידים שיהיו נחוצים לשם מילויים הנכון של תפקידי מועצת הרבנות הראשית ולשכותיה, ולפטרם;

(ד) ליישב עפ"י הוראות פקודת הבוררות הנוהגת מזמן לזמן, כל סכסוכים בין יהודים מקום שנכתב שטר בוררין על ידי שני הצדדים.

11. (1) תקציבה של מועצת הרבנות הראשית ייקבע ע"י הועד הלאומי ומועצת הרבנות יחדיו. אם לא יבואו אלה לידי הסכם, תבואנה השאלות שיש עליהן סכסוך לפני מועצה שתהא מורכבת באופן שנקבע בתקנה 9(1).

תקציבה של מועצת הרבנות

(2) מחובתו של הועד הלאומי לדאוג להספקת הוצאות מועצת הרבנות הראשית בהתאם לתקציב.

(3) המסים שיתקבלו על ידי מועצת הרבנות הראשית במלאה את תפקידה המשפטי ישולמו לועד הלאומי, והוא יזקוף את המסים האלה בחשבון

מיוחד יחד עם אותם הסכומים שישולמו על ידי הקהילות לצורך הוצאות מועצת הרבנות הראשית מתוך מסי השחיטה שיוטלו על פי תקנה 26.

(4) הסכום שייזקף בחשבון מיוחד ישמש לכיסוי תקציב מועצת הרבנות הראשית. אם כתום שנת הכספים תישאר יתרה לזכות החשבון המיוחד תועבר מחצית היתרה לחשבון השנה הבאה ובמחצית הנותרת יוכל הועד הלאומי להשתמש לצרכיו הכלליים. אם כתום השנה יש גרעון בחשבון המיוחד תהא אסיפת הנבחרים רשאית להטיל מס מיוחד לצורך כיסוי הגרעון.

חלק ג' – אסיפת הנבחרים והועד הלאומי(*)

חלק ד' – קהילות

(הושמט)

פרק טו

רשויות, משפט מינהלי, משפט פרטי וכלכלה

546.....	מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965 [סעיפים 1-32]	חוק
556.....	השמות, תשט"ז-1956	חוק
560.....	הארכיונים (שמירתם וביעורם של תיקי בתי משפט ובתי-דין דתיים), תשמ"ו-1986	תקנות
564.....	הנזיקין [נוסח חדש] [סעיפים 7-8, 35, 63]	פקודת
567.....	איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965	חוק
575.....	זכויות הדייר בדיוור הציבורי, תשנ"ח-1998	חוק
579.....	פשיטת הרגל [נוסח חדש], תש"ם-1980 [סעיפים 1-8, 20-22, 35, 69, 72, 78, 128]	פקודת

חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965*

[סעיפים 1–32]

פרק א': המרשם

1. (א) בחוק זה –
"יום לפי הלוח העברי" – תקופה שתחילתה עשרים דקות לאחר שקיעת החמה וסופה בתום עשרים דקות לאחר שקיעת החמה למחרת;
"תאריך לידה" – יום הלידה הן לפי הלוח העברי והן לפי הלוח הגריגוריאני;
"תאריך פטירה" – יום הפטירה הן לפי הלוח העברי והן לפי הלוח הגריגוריאני;
"תושב" – מי שנמצא בישראל כאזרח ישראלי או על פי אשרת עולה או תעודת עולה, או על פי רשיון לישיבת קבע.
(ב) לענין חוק זה יראו כתושב גם אדם אחר הנמצא כחוק בישראל, אך לא יראו כתושב את מי שנמצא בה על פי רשיון לישיבת מעבר או לישיבת ביקור או על פי דרכון-חוץ דיפלומטי.
(ג) הוראות חוק זה המקנות זכויות לתושב או המטילות עליו חובות או הנוגעות לתושב יחולו גם על אזרח ישראלי שאינו תושב.
2. (א) במרשם האוכלוסין יירשמו הפרטים הבאים הנוגעים לתושב וכל שינוי בהם:
(1) שם המשפחה, השם הפרטי והשמות הקודמים;
(2) שמות ההורים;
(3) תאריך הלידה ומקומה;
(4) המין;
(5) הלאום;
(6) הדת;
(7) המצב האישי: (רווק, נשוי, גרוש או אלמן);
(8) שם בן-הזוג;
(9) שמות הילדים, תאריכי לידתם ומינם;
(10) אזרחות או אזרחויות, של עכשיו ושקדמו;

* פורסם ס"ח תשכ"ה מס' 466 מיום 1.8.1965 עמ' 270 (ה"ח תשכ"ד מס' 622 עמ' 266).

ס"ח תשע"ב מס' 2344 מיום 14.3.2012 עמ' 202 (ה"ח הכנסת תשע"ב מס' 436 עמ' 88) – תיקון מס' 17.

- (11) המען;
- (11א) כתובת למשלוח דואר כמשמעותה בחוק עדכון כתובת, התשס"ה-2005, ככל שנמסרה על כך הודעה;
- (11ב) כתובת נוספת למשלוח דואר לקטין, לפי הוראות סעיף 2 לחוק עדכון כתובת, התשס"ה-2005;
- (12) תאריך הכניסה לישראל;
- (13) התאריך שבו נהיה לתושב כאמור בסעיף 1(א).
- (1א) על אף הוראות סעיף קטן (א) –
- (1) תושב הרשום במרשם הזוגיות כהגדרתו בחוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010 (בסעיף קטן זה – מרשם הזוגיות), יירשם בפרט הרישום האמור בסעיף קטן (א)(7) הנוגע למצבו האישי (בסעיף קטן זה – פרט המצב האישי), כבן זוג בברית הזוגיות;
- (2) תושב שנמחק רישומו ממרשם הזוגיות, יירשם בפרט המצב האישי כפנוי;
- (3) תושב שכן זוגו נפטר בעת שהיה רשום כבן זוגו במרשם הזוגיות, יירשם בפרט המצב האישי כאלמן.
- (ב) תושב שנרשם לראשונה ייקבע לרישום מספר זהות.
3. הרישום במרשם, כל העתק או תמצית ממנו וכן כל תעודה שניתנה לפי חוק זה יהיו ראיה לכאורה לנכונות פרטי הרישום המפורטים בפסקאות (1) עד (4) ו-(9) עד (13) לסעיף 2.
- 3א. (א) לא יירשם אדם כיהודי לפי לאומו או דתו אם הודעה לפי חוק זה או רישום אחר שבמרשם או תעודה ציבורית מראים כי הוא אינו יהודי, כל עוד לא נסתרו ההודעה, הרישום או התעודה האמורים להנחת דעתו של פקיד הרישום הראשי או כל עוד לא נקבע אחרת בפסק-דין הצהרתי של בית דין רבני בתובענה של בעל דין שהוא תושב בענייני נישואין וגירושין לפי סעיף 1 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953, או של בית משפט, ובלבד שהוא אינו בן דת אחרת.
- (1א) סבר פקיד הרישום כי לא היו בפני בית הדין הרבני או בפני בית המשפט שקבע כאמור בסעיף קטן (א) ההודעה, הרישום או התעודה הציבורית האמורים באותו סעיף קטן, רשאי הוא לפנות לבית הדין הרבני או לבית המשפט, לפי העניין, ולהביאם בפניו, וכן רשאי הוא לעכב את הרישום, את תיקונו או את שינויו עד למתן החלטה של בית הדין הרבני או בית המשפט.
- (ב) לענין חוק זה וכל רישום או תעודה לפיו, "יהודי" – כמשמעותו בסעיף 4ב לחוק השבות, תש"י-1950.
- (ג) אין בסעיף זה כדי לגרוע מרישום שנעשה לפני תחילתו.
4. שר הפנים ימנה פקיד רישום ראשי ופקיד רישום לניהול המרשם לפי הוראות חוק זה.

(תיקון מס' 9) תשס"ה-2005

(תיקון מס' 16) תשע"ב-2012

(תיקון מס' 15) תש"ע-2010

המרשם ראיה לכאורה

סמכות רישום והגדרה (תיקון מס' 3) תש"ל-1970 (תיקון מס' 17) תשע"ב-2012

(תיקון מס' 17) תשע"ב-2012

פקידי רישום

פרק ב': מסירת הודעות

5. כל תושב חייב למסור לפקיד רישום תוך שלושים יום מיום כניסתו לישראל לראשונה, ואם היה לתושב לאחר כניסתו לישראל – מיום שהיה לתושב, הודעה על פרטי הרישום שלו לפי סעיף 2 ואם נכנס או היה לתושב כשבחסותו קטין או בגיר שאינו מסוגל למלא חובתו לפי סעיף זה, ימסור גם הודעה על פרטי הרישום שלהם. חובה להודיע פרטי
6. (א) הודעה על לידה שאירעה בישראל תימסר לפקיד רישום תוך עשרה ימים; ההודעה תימסר על ידי האחראי על המוסד שבו ארעה הלידה, או – על ידי הורי הילוד, הרופא והמיילדת שטיפלו בלידה – אם אירעה במקום אחר; ההודעה תכלול את פרטי הרישום של הילוד ופרטים אחרים שייקבעו בתקנות, באישור ועדת הפנים של הכנסת. הודעה על לידה בישראל (תיקון מס' 10) תשס"ו-2005
- (ב) אירעה לידה במקום שאינו מוסד וטיפלו בה רופא או מיילדת, יצורפו להודעה כאמור בסעיף קטן (א) תעודת רופא או תצהיר מטעם המיילדת, לפי הענין, בדבר היותה של אם היילוד אמו הטבעית. (תיקון מס' 10) תשס"ו-2005
- (ג) (1) אירעה לידה במקום שאינו מוסד ולא טיפלו בה רופא או מיילדת, יצורפו להודעה כאמור בסעיף קטן (א) כל אלה: (תיקון מס' 10) תשס"ו-2005
- (א) תצהירים מטעם הורי היילוד בדבר היותה של אם היילוד אמו הטבעית;
- (ב) אישור רפואי, שניתן בידי רופא מוסמך על מעקב אחר הריון, שנערך החל מהשבוע ה-28 להריון;
- (ג) אישור רפואי, שניתן בידי רופא מוסמך אשר בדק את אם היילוד בתוך 48 שעות מהלידה.
- (2) בהעדר אישור רפואי כאמור בפסקה (1)(ב) או (ג), יצורפו להודעה כאמור בסעיף קטן (א) תוצאות בדיקה גנטית להורות שנערכה בהתאם להוראת סעיף 3(ד) לחוק מידע גנטי, התשס"א-2000, לשם קביעת היותה של אם היילוד אמו הטבעית.
- (ד) בסעיף זה – (תיקון מס' 10) תשס"ו-2005
- ”מיילדת” – מי שמורשית לעסוק ביילוד לפי פקודת המיילדות;
- ”רופא מוסמך” – רופא שהוא בעל תואר מומחה ביילוד ובגיניקולוגיה שניתן לו לפי פקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל”ז-1976, או רופא מוסמך המתמחה, לשם קבלת אותו תואר, במוסד רפואי מוכר בפיקוחו של רופא בעל התואר האמור.
7. הודעה על פטירה בישראל תימסר תוך 48 שעות למי שהוסמך להוציא את רשיון הקבורה לפי פקודת בריאות העם, 1940, ואם לא נדרש רשיון קבורה – לפקיד רישום; ההודעה תימסר על ידי האחראי על המוסד שבו אירעה הפטירה, על ידי הרופא שקבע את דבר המוות, ובאין רופא – על ידי מי שהיה נוכח בזמן הפטירה; ההודעה תכלול את פרטי הרישום של הנפטר ופרטים אחרים שייקבעו בתקנות, באישור ועדת הפנים של הכנסת. הודעה על פטירה בישראל (תיקון מס' 5) תשס"ט-1979
8. ”מוסד”, לענין סעיפים 6 ו-7 – לרבות בית-חולים, בית-סוהר, מוסד ציבורי או דתי, מוסד צדקה, מעון כמשמעותו בחוק הפיקוח על מעונות, הגדרת ”מוסד”

- תשכ"ה-1965, ובית מלון; ודינם של כלי רכב, כלי שיט או של כלי טיס ציבוריים, כדין מוסד.
9. תינוק שנמצא עזוב, כל אדם שהתינוק הגיע לרשותו לראשונה חייב למסור לפקיד רישום, תוך עשרה ימים הודעה על פרטי הרישום של התינוק הידועים לו וכל ידיעה שברשותו בענין לידתו של התינוק.
10. קיבלה המשטרה הודעה על מציאת חלל, לפי סעיף 21 לחוק לתיקון סדרי הדין הפלילי (חקירת פשעים וסיבות מוות), תשי"ח-1958, תמסור לפקיד רישום כל ידיעה שבידה בענין פרטי הרישום של החלל.
11. תושב שנולד לו ילד בחוץ-לארץ חייב למסור לפקיד רישום תוך שלושים יום הודעה על פרטי הרישום של ילדו.
12. תושב שנפטר בחוץ-לארץ, חייבים בן-זוגו, בניו והוריו, שהם תושבים, למסור הודעה על כך לפקיד רישום תוך שלושים יום מהיום שבו נודע להם דבר הפטירה.
13. תושב שאימץ ילד בחוץ-לארץ חייב למסור לפקיד רישום תוך שלושים יום הודעה על פרטי הרישום של הילד ולהמציא לפקיד הרישום את האסמכתה לאימוץ; והוא הדין אם בוטל אימוץ של ילד בחוץ-לארץ.
14. תושב בגיר היוצא את הארץ כדי להשתקע בחוץ-לארץ יודיע על כך לפקיד רישום; ההודעה תכלול גם את ילדיו הקטינים היוצאים עמו.
15. בפעולות המנויות להלן תמסור הרשות הנוגעת בדבר לפקיד רישום תוך 14 יום מיום הפעולה, העתק המסמך המעיד עליה, בצירוף פרטים שיפורסמו בתקנות הדרושים לזיהוי הנוגע בדבר; ואלה הפעולות:
- (1) שינוי שם, בחירת שם או קביעת שם לפי חוק השמות, תשט"ז-1956;
- (2) נישואין שנרשמו לפי פקודת הנישואין והגירושין (רישום);
- (א2) רישום בני זוג במרשם הזוגיות או מחיקתם מהמרשם האמור, לפי הוראות חוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010;
- (3) המרת דת שנרשמה לפי פקודת העדה הדתית (המרה);
- (4) התאזרחות או ויתור על האזרחות לפי חוק האזרחות, תשי"ב-1962;
- (5) (בוטלה).
16. נתן בית משפט או בית דין דתי החלטה המצהירה על שינוי בפרטי הרישום של אדם או החלטה שיש בה שינוי כאמור, ימסור בית המשפט או בית הדין העתק מהחלטתו לפקיד הרישום הראשי; וכן ייעשה בהעתק של צו אמוץ, תעודת גירושין והצהרת מוות.
17. חל שינוי שלא כאמור בסעיפים 15 ו-16 בפרטי הרישום של תושב, חייב הוא למסור לפקיד רישום הודעה על השינוי תוך שלושים יום; ואם היה בחסותו קטין או בגיר שאינו מסוגל למלא חובתו לפי סעיף זה – ימסור גם הודעה על שינוי פרטי הרישום שלהם.

אסופי
מציאת חלל
לידה בחוץ-לארץ
פטירה בחוץ-לארץ
אימוץ
עזיבת הארץ
מסירת מסמכים על פעולות רשמיות

(תיקון מס' 15) תש"ע-2010

(תיקון מס' 5) תש"ס-1979
מסירת העתקים של פסקי דין והצהרות

חובה להודיע על שינויים

18. (א) מסירת הודעה לפי סעיף מסעיפי פרק זה על ידי אחד החייבים במסירתה פוטר את השאר.
 (ב) מסירת הודעה לפי סעיף 7 שיש בה פרטים על בן-זוגו של הנפטר פוטר את בן-הזוג מחובת מסירת הודעה על התאלמנותו.
- פרק ג': סמכויות פקיד רישום**
19. פקיד רישום רשאי לדרוש ממי שמסר הודעה לפי פרק ב' ומכל אדם אחר שהיה חייב במסירתה, אף אם הוא פטור מכוח סעיף 18 או שעברה התקופה הקבועה למסירת ההודעה –
- (1) למסור לו כל ידיעה או מסמך שברשותו הנוגעים לפרטי הרישום שאליו מתייחסת ההודעה, זולת אם היה בידיעה או במסמך כדי להפליאו;
- (2) לתת הצהרה בכתב או בעל-פה על אמיתות ידיעה או מסמך שמסר.
- 19א. בסעיפים 19ב עד 19ה, "תעודה ציבורית" – כמשמעותה בפקודת העדות.
- 19ב. (א) פרט רישום של תושב הנרשם לראשונה יירשם על פי תעודה ציבורית שהוצגה לפקיד הרישום, ובאין תעודה כזאת – על פי הודעה שנמסרה לפי הסעיפים 5 עד 14.
- (ב) נתבקש פקיד הרישום לרשום פרט רישום על פי הודעה בלבד, ואחרי שהפעיל סמכויותיו לפי סעיף 19 היה לו יסוד סביר להניח שההודעה אינה נכונה יסרב לרשום על פיה; אולם לגבי המצב האישי לא יסרב כאמור אלא אם עמדה ההודעה בסתירה לרישום אחר שבמרשם או לתעודה ציבורית המעידה על הפרט הנדון.
- 19ג. (א) שינוי בפרט רישום של תושב יירשם על פי מסמך שנמסר לפי הסעיפים 15 או 16 או על פי הודעה לפי סעיף 17 שהציגו יחד אתה תעודה ציבורית המעידה על השינוי; ואולם שינוי של מען יירשם גם על פי הודעה בלבד.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), מסר אדם הודעה על שינוי מען, ושב ומסר הודעה כאמור בתוך 12 חודשים ממועד מסירת ההודעה הראשונה, ידרוש ממנו פקיד הרישום הצהרה בכתב על אמיתות ההודעה ועל נסיבות שינוי המען וכן ידיעות ומסמכים נוספים הנוגעים להודעה ומאמתים את נכונותה; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכויות פקיד הרישום לפי סעיף 19 לעניין כל הודעה על שינוי מען.
- 19ד. מבלי לפגוע באמור בסעיף 19ה או בסעיף 23, לא יתוקן רישום במרשם אלא לבקשת התושב שהרישום מתייחס אליו ועל פי תעודה ציבורית המעידה שהרישום לא היה נכון.
- 19ה. (א) נוכח פקיד הרישום הראשי כי פרט או שינוי של פרט החייב רישום לא נרשם או שרישומו או תיקון רישומו אינו שלם או עומד בסתירה לרישום אחר שבמרשם או לתעודה ציבורית, רשאי הוא, מיזמתו ולאחר שברר את הדבר ונתן לכל מי שהפרט מתייחס אליו הזדמנות להשמיע טענותיו

שחרור מחובת הודעה

דרישת ידיעות והצהרות

הגדרה

(תיקון מס' 1)
 תשכ"ז-1967
 רישום ראשון
 (תיקון מס' 1)
 תשכ"ז-1967

רישום שינויים

(תיקון מס' 1)
 תשכ"ז-1967
 (תיקון מס' 13) תשס"ח-
 2008

(תיקון מס' 13)
 תשס"ח-2008

תיקון רישום
 (תיקון מס' 1)
 תשכ"ז-1967

רישום על פי יזמת פקיד
 הרישום הראשי
 (תיקון מס' 1)
 תשכ"ז-1967

ולהביא ראיותיו – לרשום את הפרט או את שינוי הפרט או להשלים או לתקן את הרישום ובלבד שרישום שנעשה על פי תעודה ציבורית לא ישונה, לא יושלם ולא יתוקן לפי סעיף קטן זה אלא על פי תעודה ציבורית המעידה על אותו פרט.

(ב) לגבי הלאום, הדת או המצב האישי לא יעשה פקיד הרישום הראשי כאמור בסעיף קטן (א) אלא בהסכמת מי שהפרט מתייחס אליו, או על פי פסק דין הצהרתי של בית המשפט לענייני משפחה שניתן לבקשתו של פקיד הרישום הראשי; הבקשה תוגש לבית המשפט לענייני משפחה שבתחום שיפוטו נמצא מען האדם שהפרט מתייחס אליו; היא תוגש ותתברר בבקשה בדרך המרצה, וכל מי שהפרט מתייחס אליו יהיה משיב.

(ג) פקיד הרישום הראשי או פקיד רישום רשאי, אם ראה צורך דחוף לעשות כן, לרשום מיזמתו מענו של תושב, לשנותו או לתקנו, על אף האמור בסעיף קטן (א), ובלבד שנתן לתושב הודעה מוקדמת של שבעה ימים.

19. במרשם תצויין האסמכתה לכל רישום של המצב האישי ושל פרט רישום אחר שנקבע בתקנות.

20. אומץ ילד, יירשמו במרשם ובכל תעודה לפי חוק זה מאמציו כהוריו והמאומץ כילדם של מאמציו, ובשם שנקבע לו בצו האימוץ.

20א. (א) ניתן צו לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), תשנ"ו-1996, יירשמו במרשם פרטי הרישום הקבועים בצו.

(ב) שר הפנים רשאי לקבוע הוראות בתקנות לגבי הליכי הרישום לרבות רישום זמני עד למתן צו על ידי בית המשפט.

21. שם אביו של ילד שנולד לאשה פנויה יירשם על פי הודעת האב והאם כאחד, או על-פי פסק-דין של בית-משפט או בית-דין מוסמך.

22. לא יירשם אדם כאביו של ילד שנולד לאשה שהיתה נשואה לאדם זולתו בתוך 300 יום שלפני יום הלידה, אלא על-פי פסק-דין של בית-משפט או בית-דין מוסמך.

23. פקיד רישום ראשי רשאי להורות על תיקון טעות סופר והשמטת סופר שחלו במרשם או בכל תעודה שניתנה לפי חוק זה.

פרק ד': תעודות זהות

23א. בפרק זה –

"אמצעי זיהוי אלקטרוני" – מידע המאפשר זיהוי ייחודי ובלעדי של תושב, בעל מאפיינים שקבעו שר הפנים ושר המשפטים לפי סעיף 25(ג);
 "חוק חתימה אלקטרונית" – חוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001;
 "מידע" ו"חומר מחשב" – כהגדרתם בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995;

"תעודה אלקטרונית לאימות" – מסר אלקטרוני כהגדרתו בחוק חתימה אלקטרונית, שהנפיק שר הפנים בהתאם להוראות שקבע יחד עם שר המשפטים לפי סעיף 25(ג), המאשר כי אמצעי זיהוי אלקטרוני מסוים הוא של אדם מסוים."

24. תושב הנמצא בישראל ושמלאו לו 16 שנה חייב לקבל תעודת זהות; לא מלאו לו 16 שנה רשאי הוא לקבלה בהסכמת נציגו כמשמעותו בסעיף 80 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, באישור פקיד הרישום הראשי.

זכות לקבל תעודת זהות
(תיקון מס' 6)
תשמ"ג-1982

25. (א) תעודת זהות תכיל את פרטי הרישום שיקבע שר הפנים באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, ופרטים נוספים שייקבעו ויאושרו כאמור; שמות הילדים יירשמו הן בתעודת הזהות של אביהם והן בתעודת הזהות של אמם; על גבי כל תעודה תופיע תמונת תווי הפנים של בעל התעודה; תעודת הזהות תיחתם בחתימת ידו של בעל התעודה או בטביעת אצבעו.

תכנה של תעודת זהות
וחומר מחשב הכלול בה
(תיקון מס' 4) תש"ל-1970

(ב) תעודת הזהות תכלול שבב שבו יכלל חומר מחשב כמפורט להלן:

(תיקון מס' 14)
תש"ע-2009

(1) אמצעי זיהוי ביומטריים או נתוני זיהוי ביומטריים, כהגדרתם בחוק הכללת אמצעי זיהוי ביומטריים ונתוני זיהוי ביומטריים במסמכי זיהוי ובמאגר מידע, התש"ע-2009; אמצעים או נתונים ביומטריים כאמור יישמרו בשבב באופן שתתאפשר גישה אליהם בהתאם להוראות החוק האמור, בלבד;

(2) תעודה אלקטרונית לאימות ואמצעי זיהוי אלקטרוני; תעודה ואמצעי כאמור יישמרו בשבב באופן שתתאפשר גישה אליהם בידי בעל התעודה בלבד או בהרשאתו;

(3) לפי בקשתו של בעל התעודה – אמצעי חתימה, אמצעי לאימות חתימה ותעודה אלקטרונית, כהגדרתם בחוק חתימה אלקטרונית; אמצעים ותעודה כאמור יישמרו בשבב באופן שתתאפשר גישה אליהם בידי בעל התעודה בלבד או בהרשאתו;

(4) פרטים נוספים שיקבע שר הפנים בתקנות; בתקנות לפי פסקה זו יקבע שר הפנים, בהתייעצות עם שר המשפטים, את אופן שמירת הפרטים שקבע, בשבב.

(ג) שר הפנים ושר המשפטים יקבעו הוראות לעניין אופן הנפקת תעודות אלקטרוניות לאימות והמאפיינים של אמצעי זיהוי אלקטרוניים, שייכללו בשבב לפי סעיף זה, ודרכי אבטחתם ואבטחת חומר מחשב אחר הכלול בשבב האמור.

(תיקון מס' 14)
תש"ע-2009

26. שר הפנים רשאי לקבוע בתקנות את תקופת תקפן של תעודות זהות ומועדים לעדכון, להחלפתן ולפקיעת תקפן, והוא רשאי לעשות כן דרך כלל, או לסוגים לפי מועד הוצאתן של תעודות או גילם של בעליהן, או לפי מבחן אחר שיאשר על ידי ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

תקופת תקפן של
תעודות זהות
(תיקון מס' 4)
תש"ל-1970

27. לא יירשם דבר בתעודת זהות אלא על פי הוראה שבחוק או בתקנות שהותקנו על ידי שר הפנים.

איסור רישום בתעודת
זהות

28. (א) פקיד רישום רשאי לדרוש מבעל תעודת זהות שימציא אותה לו לשם ציון של שינוי בפרט רישום, או כשהתעודה נתבלתה או פקע תקפה, או כשהתצלום שוב אינו מתאר כנכון את בעל התעודה.

סמכות ליטול תעודת
זהות

(ב) היה פקיד רישום סבור, אגב טיפול בתעודת זהות, שנעשה בה שינוי, תיקון, הוספה או מחיקה שלא כדין, רשאי הוא לעכבה תחת ידו עד לגמר הבדיקה.

28א. תושב שהונפקה לו תעודת זהות חייב –

(1) לנקוט אמצעים סבירים לשם שמירה על תעודת הזהות שהונפקה לו ולשם מניעת שימוש לרעה בתעודה האלקטרונית לאימות ובאמצעי הזיהוי האלקטרוני הכלולים בשכב שבתעודת הזהות;

(2) להודיע לפקיד רישום או למי שקבע שר הפנים, בדרך שקבע, מיד כשנודע לו כי נפגעה שליטתו בתעודת הזהות או במידע השמור בה.

28ב. תושב שהונפקה לו תעודת זהות לא יהיה אחראי לנזק שנגרם בשל הסתמכות על פעולה שבוצעה באמצעות אמצעי הזיהוי האלקטרוני שבשכב, בלא הרשאתו, אלא אם כן הסכים אחרת, בכתב; ואולם תושב לא יהיה אחראי לנזק כאמור אם מסר הודעה לפי הוראות סעיף 28א(2).

פרק ה': קבלת ידיעות

29. (א) כל אדם רשאי לקבל ידיעה בנוגע לרישום לגביו במרשם וכן העתק או תמצית מן הרישום.

(ב) כל אדם רשאי לקבל ידיעה על שמו ומענו של כל אדם הרשום במרשם.

(ג) אדם שיש לו לכאורה ענין בדבר רשאי לקבל ידיעה על תאריך לידתו של אדם הרשום במרשם ועל פרטי רישום אחרים שייקבעו בתקנות.

29א. (א) על אף הוראות סעיף 29, ובלי לגרוע מהן, רשאי המנהל או מי שהוא הסמיך לכך, לבקשת גוף כמפורט להלן, למסור לו פרטי רישום כאמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) של הסעיף האמור, למעט מקום הלידה והלאום, וכן תאריך פטירה (בסעיף זה – פרטי רישום), הדרושים לאותו גוף לצורך מילוי חובתו או תפקידו כאמור בפסקאות (1) או (2) לפי הענין, ביחס לכל אדם שפרטי רישומו התבקשו כאמור, ובלבד שאותו גוף התחייב כי לא יעשה שימוש בפרטי הרישום שיימסרו לו אלא למטרה שלשמה נמסרו:

(1) גוף שמוטלת עליו חובה בחיקוק לאמת את פרטי הזיהוי של אדם עם פרטי הרישום המופיעים לגביו במרשם;

(2) גוף שהוטל עליו תפקיד בחיקוק, ושביצוע תפקידו כאמור מצריך אותו לאמת את פרטי הזיהוי של אדם עם פרטי הרישום המופיעים לגביו במרשם.

(ב) מסירת פרטי רישום לגוף כאמור בסעיף קטן (א) יכול שתיעשה במתן הרשאה לאותו גוף, לגישה ישירה למרשם בדרך של שאילתה ביחס לאדם מסוים.

(ג) המנהל הכללי של משרד הפנים ימנה אדם בעל הכשרה מתאימה, שיהיה ממונה על אבטחת מידע כמשמעותו בסעיף 17ב לחוק הגנת הפרטיות; כן ימונה אדם כאמור בכל גוף שנמסרים לו פרטי רישום לפי סעיף זה.

חובות בעל תעודת זהות
(תיקון מס' 14) תש"ע-2009

אחריות לשימוש בתעודת זהות
(תיקון מס' 14) תש"ע-2009

מסירת פרטי רישום לגוף הפועל מכוח חיקוק
(תיקון מס' 11) תשס"ז-2007

(ד) שימוש בפרטי הרישום שנמסרו לפי סעיף זה שלא למטרה שלשמה נמסרו יהא עוולה לפי חוק הגנת הפרטיות.

(ה) שימוש בפרטי הרישום שנמסרו לפי סעיף זה שלא למטרה שלשמה נמסרו, או מסירתם בניגוד להוראות סעיף זה, יהיו עבירה לפי חוק הגנת הפרטיות.

(ו) שר הפנים רשאי להורות על הפסקת מסירתם של פרטי רישום לגוף לפי סעיף זה, אם נוכח כי אותו גוף השתמש בפרטי הרישום שלא למטרה שלשמה נמסרו לו, הפר את התחייבותו לפי סעיף קטן (א) או לא מילא תנאי מהתנאים שנקבעו לפי סעיף קטן (ז), ובלבד שנתן לגוף האמור הזדמנות להשמיע את טענותיו.

(ז) שר הפנים, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע הוראות בדבר אופן המסירה של פרטי רישום ותנאיה, לרבות דרכי אבטחת המידע והבקרה על השימוש בו, ובדבר העברת מידע לידי אדם על מסירת פרטי הרישום לגביו לפי סעיף זה.

(ח) המנהל או מי שהוא הסמיך לכך ינהל רשימה שתכלול את כל אלה, ותפורסם באתר האינטרנט של משרד הפנים:

(1) גופים שנמסרו להם פרטי רישום לפי סעיף זה והחיקוקים שלפיהם נמסרו להם פרטי הרישום;

(2) גופים שהורשעו בעבירה לפי סעיף קטן (ה);

(3) גופים ששר הפנים הורה, לפי סעיף קטן (ו), להפסיק למסור להם פרטי רישום.

(ט) המנהל או מי שהוא הסמיך לכך יערוך רישום של מסירת פרטי רישום לפי סעיף זה.

(י) על אף הוראות סעיף זה, מסירת מידע מהמרשם לגוף ציבורי כהגדרתו בפרק ד' לחוק הגנת הפרטיות, תיעשה לפי הוראות הפרק האמור.

(יא) בסעיף זה –

“חוק הגנת הפרטיות” – חוק הגנת הפרטיות, התשמ”א-1981;

“המנהל” – מנהל מינהל האוכלוסין שבמשרד הפנים.

30. (א) מי שנולד בישראל והוא רשום במרשם, רשאי לקבל תעודת לידה.

(ב) מי שיש לו לכאורה ענין בדבר רשאי לקבל תעודת לידה או תעודת פטירה של זולתו הרשום במרשם, אם הלידה או הפטירה אירעו בישראל.

30א. על אף האמור ביתר הוראות חוק זה, רשאי אדם לבקש כי תאריך לידתו יירשם בתעודת לידה, בתעודת זהות או בכל תעודה, ידיעה, וכן העתק או תמצית מהרישום, לפי הלוח הגריגוריאני בלבד; היה אדם קטין או חסוי, רשאי לבקש כאמור נציגו של אותו אדם, כהגדרתו בסעיף 80 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ”ב-1962.

31. המרשם והמסמכים שבו לא יהיו פתוחים לעיון אלא למפורטים להלן ולצורך מילוי תפקידם:

תעודות לידה ופטירה

בחירת לוח השנה לרישום תאריך הלידה (תיקון מס' 12) תשס”ח-2007

עיון במרשם

- (1) שר הפנים או מי שהשר הסמיכו לכך ;
 - (2) שר הבטחון או מי שהשר הסמיכו לכך ;
 - (3) היועץ המשפטי לממשלה או נציגו ;
 - (4) המפקח הכללי של המשטרה או מי שהמפקח הסמיכו לכך ;
 - (5) מי שבית משפט או בית דין דתי הסמיכו לכך לענין פלוני העומד ותלוי לפנייהם ;
 - (6) רושם נישואין או מי שהרושם הסמיכו לכך ;
 - (7) רשם הזוגיות כהגדרתו בחוק ברית הזוגיות לחסרי דת, התש"ע-2010.
32. אין בסעיפים 29 עד 31 כדי לגרוע מהוראות סעיף 27 לחוק אימוץ ילדים, תש"ך-1960, ופרטים העשויים להביא לזיהויו של מאמץ, של מאומץ או של הוריו וקרוביו האחרים לא ייגלו אלא לאנשים הנקובים באותו סעיף ; שר הפנים יתן הוראות שמטרתן לאפשר לרושם נישואין, או לאדם פלוני שידיעת אותן הוראות דרושה לו למילוי תפקידו ברישום נישואין, להיוודע אם מועמד- לנישואין פלוני הוא מאומץ.
- ידיעות על אימוץ (תיקון מס' 15) תש"ע-2010

חוק השמות, תשט"ז-1956*

1. בחוק זה –
 "בגיר" – אדם שמלאו לו 18 שנה;
 "קטין" – אדם שטרם מלאו לו 18 שנה;
 "הורה" – לרבות מאמץ;
 "ילד" – לרבות מאומץ;
 "השר" – שר הפנים.
2. שם משפחה ושם פרטי
 (א) לכל אדם יהא שם משפחה ושם פרטי.
 (ב) שם המשפחה יכול שיהיה כפול, ויכול שיהיו לאדם יותר משם פרטי אחד.
3. ילד מקבל מלידה את שם משפחת הוריו. היו להורים שמות משפחה שונים, מקבל הילד את שם משפחת אביו, זולת אם הסכימו ההורים שיקבל את שם משפחת האם או שמות המשפחה של שני ההורים; אולם ילד שנולד כשאמו אינה נשואה לאביו, מקבל מלידה את שם משפחת אמו, זולת אם רצתה האם שיקבל שם משפחת האב והאב הסכים לכך או שהאם היתה ידועה בציבור כאשתו ואם הסכימו ההורים, יקבל את שמות המשפחה של שניהם.
4. שם פרטי ניתן לילד על ידי הוריו סמוך לאחר לידתו. באין הסכמה בין ההורים, רשאי כל אחד מהם ליתן לילד שם פרטי; אולם ילד שנולד כשאמו אינה נשואה לאביו ואף אינה ידועה בציבור כאשתו, ניתן לו שם פרטי על ידי אמו בלבד.
5. (א) קטין שאומץ מקבל שם משפחת מאמצו אך אינו מקבל שם פרטי חדש, זולת אם קבע בית המשפט בצו האימוץ קביעה אחרת.
 (ב) קטין שאומץ על פי הוראות סעיף 3(1) ו-2(2) לחוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 (להלן – חוק האימוץ), יישא נוסף על שם משפחת מאמצו את שם מאימוץ
 (תיקון מס' 4)
 תשנ"ט-1999
 (תיקון מס' 4)
 תשנ"ט-1999

* פורסם ס"ח תשט"ז מס' 207 מיום 3.8.1956 עמ' 94 (ה"ח תשט"ז מס' 268 עמ' 132).
 תוקן ס"ח תשל"ה מס' 771 מיום 10.7.1975 עמ' 148 (ה"ח תשל"ד מס' 1140 עמ' 281) – תיקון מס' 1.
 ס"ח תש"ן מס' 1317 מיום 1.6.1990 עמ' 146 (ה"ח תש"ן מס' 1982 עמ' 148) – תיקון מס' 2.
 ס"ח תשנ"ו מס' 1562 מיום 15.2.1996 עמ' 84 (ה"ח תשנ"ו מס' 2470 עמ' 344) – תיקון מס' 3.
 ס"ח תשנ"ט מס' 1701 מיום 7.2.1999 עמ' 77 (ה"ח תשנ"ט מס' 2794 עמ' 344) – תיקון מס' 4.
 ס"ח תשס"ח מס' 2134 מיום 18.2.2008 עמ' 203 (ה"ח הכנסת תשס"ח מס' 189 עמ' 72) – תיקון מס' 5.

שם משפחת הוריו מולידיו, וכן יירשם כשם הורה בפרט הרישום במרשם האוכלוסין, שם הורה מולידו, זולת אם ביקש המאמץ אחרת או הורה בית המשפט אחרת מטעמים מיוחדים של טובת הילד; סעיף קטן זה לא יחול אם ניתן צו האימוץ על פי הוראות סעיף 25(2) לחוק האימוץ.

שם המשפחה אחרי
הנישואין
(תיקון מס' 3)
תשנ"ו-1996

6. (א) מי שנישא רשאי בכל עת –

- (1) להמשיך לשאת או לשוב לשאת שם משפחה קודם;
- (2) לבחור בשם המשפחה של בן זוגו;
- (3) לצרף לשם משפחתו את שם המשפחה של בן זוגו;
- (4) לבחור שם משפחה זהה לשם המשפחה שבחר בן זוגו גם אם שם זה שונה משמות המשפחה הקודמים של בני הזוג;
- (5) לצרף לשם משפחתו שם משפחה שבן זוגו בחר לצרף לשם משפחתו.

(ב) עובר לנישואיו יודיע אדם לרושם הנישואין מהו שם המשפחה שבחר לשאת לאחר נישואיו; החליט לשנות את שמו, ייכנס השינוי לתוקפו עם הנישואין.

(ג) השר, בהתייעצות עם השר לענייני דתות,¹ יקבע את דרכי ההודעה לפי סעיף קטן (ב).

שם משפחה אחרי
פקיעת הנישואין
(תיקון מס' 3)
תשנ"ו-1996
חובת בחירת שם

7. פקעו הנישואין, רשאי כל בן זוג לשוב ולשאת שם משפחה קודם.

8. מי שאין לו שם משפחה או שם פרטי, או ששמותיו אינם ידועים, או שאינו ידוע איזה שם משמותיו הוא שם המשפחה ואיזה הוא שם פרטי, יבחר לעצמו – ואם הוא קטין או פסול-דין, יבחרו לו הוריו או אפוטרופסו – שם משפחה או שם פרטי, הכל לפי הענין, לא יאוחר מששה חדשים לאחר תחילת חוק זה או לאחר קבלת דרישה לכך מאת השר.

קביעת שם על-ידי השר

9. (א) מי שלא בחר לעצמו שם או לא נבחר לו שם כאמור בסעיף 8, רשאי השר לקבוע לו שם; בקביעת השם יתחשב השר בשמות הוריו והוריו הוריו של אותו אדם, ואם הוא נשוי – גם בשם בן-זוגו.

(ב) השר יודיע לאותו אדם את השם שקבע, וזה יהיה שמו של אותו אדם, זולת אם בחר לו שם אחר תוך חדשיים לאחר קבלת הודעת השר.

(ג) היה אותו אדם קטין או פסול-דין, תינתן הודעת השר לידי הוריו או אפוטרופסו, והם רשאים לבחור לו שם אחר כאמור.

קביעת שם פרטי של אב
(תיקון מס' 5)
תשס"ח-2008

9א. (א) אדם שטרם מלאו לו 16 שנים, והשם הפרטי של אביו אינו ידוע, ייקבע שמו הפרטי של אביו לפי החלטת אמו, ורשאית האם שלא לקבוע שם כאמור, והכל בכפוף להוראות כל דין.

(ב) אדם שמלאו לו 16 שנים, והשם הפרטי של אביו אינו ידוע, או שהוחלט שלא לקבוע שם כאמור, לפי הוראות סעיף קטן (א), ייקבע שמו

¹ סמכויותיו הועברו לראש הממשלה בי"פ תשס"ד מס' 5266 מיום 21.1.2004 עמ' 1642. הועברו לשר לשירותי דת י"פ תשס"ח מס' 5774 מיום 7.2.2008 עמ' 1820.

הפרטי של אביו לפי החלטתו, ורשאי הוא שלא לקבוע שם כאמור, והכל בכפוף להוראות כל דין.

(ג) נקבע שם פרטי של אב לפי הוראות סעיף קטן (א), רשאי אדם שמלאו לו 16 שנים לבטל את השם האמור.

10. בגיר רשאי לשנות שם משפחתו ושמו הפרטי.
11. (בוטל).
12. קטין שהוריו שינו שם משפחתם, מקבל על ידי כך את שם משפחתם החדש; וקטין שאחד מהוריו שינה את שם משפחתו לשם משפחתו של ההורה האחר יקבל על ידי כך את שם המשפחה המשותף.
13. הוריו של קטין רשאים לשנות את שמו הפרטי, ובאישור בית המשפט – גם את שם משפחתו.
14. אפוטרופסו של קטין או של פסול-דין רשאי, באישור בית המשפט, לשנות את שמו הפרטי ואת שם משפחתו של החסוי.
15. בחירת שם או שינוי שם לפי סעיפים 6 עד 10, 13 או 14 טעונים הודעה בכתב לשר.
16. השר רשאי לפסול בחירת שם לפי הסעיפים 8, 9 ו-9א ושינוי שם לפי סעיפים 10, 13 אם סבור הוא שהשם החדש עלול להטעות או לפגוע בתקנת הציבור או ברגשותיו. ואולם לא יפסול השר שם מן הטעם שהשם נבחר עקב קשר בין ידועים בציבור.
17. (א) בחירת שם ושינוי שם שניתנה עליהם הודעה ולא נפסלו, יתן השר, תוך חודש מקבלת ההודעה, תעודה המעידה עליהם, ותקפם מתאריך התעודה.
(ב) מי שהשתמש בשם החדש לפני תחילתו של חוק זה ואותו שם היה רשום בתעודה ציבורית כמשמעותה בפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, רשאי שר הפנים לקבוע שתקפו של שינוי השם תחילתו מהיום שבו החל להשתמש באותו שם.
18. הוראות הסעיפים 16 ו-17 לא יחולו על שינוי שם שאושר על ידי בית המשפט.
19. בחירת שם ושינוי שם לפי סעיפים 6 עד 14 יירשמו בפנקס שינויי שם שיהיה פתוח לעיון הציבור.
20. מי ששינה שמו כאמור בסעיף 10, אם לפני תחילת חוק זה ואם לאחריו, לא ישוב וישנה שמו לפי אותם סעיפים תוך שבע שנים מיום תחילת תקפו של השינוי הקודם, אלא באישור השר.
21. לענין הסעיפים 8, 9, 12, 13, "הורים" – שני ההורים, ומקום שהדאגה לקטין מסורה לאחד ההורים בלבד – אותו הורה.
22. קבלת שם, מתן שם, בחירת שם ושינוי שם לפי חוק זה, אין בהם כדי ליצור או לבטל זכויות או חובות של בעל השם או של זולתו, להוסיף על זכויות כאלה או לגרוע מהן.

שינוי בשם של בגיר
(תיקון מס' 3)
תשנ"ו-1996
שם משפחה של קטין
שהוריו שינו שם
(תיקון מס' 1) תשל"ה-
1975
שינוי שם על ידי
אפוטרופוס
הודעה על בחירת שם
ושינוי שם
(תיקון מס' 3)
תשנ"ו-1996
פסילת בחירה או שינוי
(תיקון מס' 3)
תשנ"ו-1996
(תיקון מס' 5)
תשס"ח-2008
תעודה ותחילת תוקף
(תיקון מס' 1) תשל"ה-
1975
שינוי-שם שאושר על-
ידי בית המשפט
פנקס שינויי שם
(תיקון מס' 1) תשל"ה-
1975
סייג לשינוי של שם
(תיקון מס' 3)
תשנ"ו-1996
הגדרת "הורים"
שמירת זכויות

23. השר רשאי להעביר לאחר את סמכויותיו לפי חוק זה, כולן או מקצתן, פרט לסמכות להתקין תקנות; הודעה על העברת סמכויות תפורסם ברשומות.²
העברת סמכויות
24. מי שרואה עצמו נפגע על ידי החלטה לפי הסעיפים 6, 9, 11, 16 או 20 שניתנה על פי העברת סמכות מן השר, רשאי לפנות אל השר לקבלת הכרעתו הסופית.
פניה לשר
25. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, ובכלל זה –
ביצוע ותקנות
(תיקון מס' 1) תשל"ה-1975
- (1) ניהולו של פנקס שינוי שם והעיון בו;
(2) תיקון רישומו של שם שנרשם לא כהלכה או שחל בו שינוי, ונקיבת שם קודם, שם חדש ושם הורים בפנקסים רשמיים ובתעודות אישיות;
(3) אגרות בעד שירותים לפי חוק זה ופטור מהן.
26. ההודעה מיום 15 במרס 1921 בדבר שינוי שמות – בטלה.
ביטול
27. חוק זה יחול רק על מי שרשום במרשם האוכלוסין לפי חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965.
תחולה
(תיקון מס' 1) תשל"ה-1975
- ישראל בר-יהודה
שר הפנים
- דוד בן-גוריון
ראש הממשלה
- יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

² ר' הודעה על האצלת סמכויות בי"פ תשס"ד מס' 5271 מיום 9.2.2004 עמ' 1831.

תקנות הארכיונים (שמירתם וביעורם של תיקי בתי משפט ובתי-דין דתיים), תשמ"ו-1986*

בתוקף הסמכות לפי סעיף 18 (א) לחוק הארכיונים, תשט"ו-1955, שהועברה אלי, ולאחר התייעצות במועצת הארכיונים העליונה, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –
"כתב בי-דין" – כל מסמך שניתן למסרו או להמציאו לבית משפט או מבית משפט, לרבות תצהיר או חוות דעת, אך למעט ראיה מסוג מסמך בכתב שאינה תצהיר שהוגשה לבית המשפט במסגרת ההליך המשפטי;
"בית משפט" – מי שסמכות שפיטה נתונה בידיו כאמור בסעיף 1(א) ו-(ב) לחוק יסוד: השפיטה, לרבות לשכת הוצאה לפועל;
"תיק פלילי" – תיק פלילי של בית משפט, לרבות תיק שבו עוכבו ההליכים המשפטיים.
2. (א) בית משפט ישמור את התיקים שברשותו במשך תקופת ההחזקה הנקובה בטור ב' שבתוספת.
(ב) בית משפט רשאי לבער תיק שהדיון בו הסתיים ועברה עליו התקופה האמורה, אם מילא אחרי הוראות תקנות אלה והגנו לא התנגד לביעור.

הגדרות

תק' תשס"ה-2005

שמירת תיקים וביעורם

* פורסמו ק"ת תשמ"ו מס' 4962 מיום 28.8.1986 עמ' 1342.
תוקנו ק"ת תש"ן מס' 5290 מיום 30.8.1990 עמ' 1213 – תק' תש"ן-1990.
ק"ת תשנ"ב מס' 5461 מיום 26.7.1992 עמ' 1402 – תק' תשנ"ב-1992.
ק"ת תשנ"ד מס' 5583 מיום 3.3.1994 עמ' 675 – תק' תשנ"ד-1994.
ק"ת תשנ"ה מס' 5650 מיום 5.1.1995 עמ' 499 – תק' תשנ"ה-1995.
ק"ת תשנ"ח מס' 5908 מיום 30.6.1998 עמ' 968 – תק' תשנ"ח-1998.
ק"ת תשנ"ט מס' 5991 מיום 15.7.1999 עמ' 1066 – תק' תשנ"ט-1999; תחילתן 30 ימים מיום פרסומן.
ק"ת תשס"א מס' 6071 מיום 17.12.2000 עמ' 187 – תק' תשס"א-2000; תחילתן 30 ימים מיום פרסומן.
ק"ת תשס"ה מס' 6413 מיום 15.8.2005 עמ' 888 – תק' תשס"ה-2005; תחילתן ביום 15.8.2005 אך ר' תקנה 5. תוקנו ק"ת תשע"ג מס' 7258 מיום 12.6.2013 עמ' 1311 – תק' (תיקון) תשע"ג-2013 בתקנה 2 לתק' תשע"ג-2013.
5. תקנות אלה לא יחולו על –
(1) כתבי בי-דין שהוגשו לבית משפט בהליכים שנפתחו לפני יום התחילה;
(2) תיקי בתי דין דתיים, למעט תיקי בתי דין רבניים, ותיקי המפקח על מקרקעין.
ק"ת תשע"ג מס' 7258 מיום 12.6.2013 עמ' 1308 – תק' תשע"ג-2013; תחילתן 30 ימים מיום פרסומן.

שמירה וביעור של כתבי בי-דין סרוקים תק' תשס"ה-2005	2א. (א) נסרק כתב בי-דין ונתקיימו בהעתק הסרוק של אותו כתב בי-דין התנאים המפורטים בתקנה 3א(א)(1) ו-5) לתקנות העדות (העתקים צילומים), התשמ"ו-1986 (להלן – תקנות העדות), והנחיות לביצוע סריקה של גנו המדינה, תהא תקופת שמירתו 10 ימים מתאריך הסריקה ולאחר מכן בית משפט רשאי לבערו.
	(ב) בית משפט ישמור העתק סרוק של כתב בי-דין במשך תקופות האחזקה הקבועות בטור ב' של התוספת, שהיו חלות על תיק בית משפט שאליו משויך אותו כתב בי-דין.
	(ג) העתק סרוק של כתב בי-דין יישמר, יוחזק ויינקט לגביו אמצעי ההגנה ושמירה כאמור בתקנה 3א(2) עד (5) של תקנות העדות.
	(ד) הוראות תקנות 4 עד 8 לא יחולו על כתב בי-דין שנסרק ונתקיימו בו הוראות תקנת משנה (א).
	(ה) תקנה זו לא תחול על כתב בי-דין בתיק שתקופת החזקתו הקבועה בטור ב' לתוספת היא לצמיתות, אלא אם כן כתב בי-הדין האמור נסרק בהתאם לתקנת משנה (א), ונערך לו צילום מזוער (מיקרופילם) שהוצמד לסרט הצילום אישור של מי שממונה על שמירתו של כתב בי-הדין, כי הצילום הוא העתק מדויק של המקור שממנו צולם ושבתהליך הסריקה של אותו כתב בי-דין נתקיימו תנאי תקנת משנה (א).
הודעה על הביעור	3. (א) רצה בית משפט לבער תיקים, כאמור בתקנה 2, יודיע על כך לגנו.
	(ב) להודעה תצורף רשימת התיקים המיועדים לביעור, מסודרת לפי הסוגים המפורטים בתוספת (להלן – רשימת התיקים).
פרסום ברשומות	4. הודעה על כוונה לבער תיקים יפרסם הגנו ברשומות (להלן – הודעת ביעור).
התנגדות לביעור מטעם הגשת משפט חוזר	5. במקרה שנדון בתיק פלילי או – לאחר מותו – בן-זוגו, או אחד מצאצאיו, הוריו, אחיו או אחיותיו, הודיעו לגנו, תוך 30 ימים מיום פרסום הודעת הביעור, על התנגדותם לביעור התיק עקב כוונה להגיש בקשה לקיום משפט חוזר באותו תיק פלילי, לא יתיר הגנו את ביעורו.
התנגדות לביעור מטעם אחר	6. (א) רצה אדם להתנגד לביעור תיק שפורסמה לגביו הודעת ביעור, יגיש לגנו את התנגדותו המנומקת בכתב תוך 30 ימים מיום פרסומה.
	(ב) דחה הגנו את ההתנגדות, יודיע על כך למתנגד ויביאה לפני מועצת הארכיונים העליונה להכרעה.
החלטה על הביעור	7. לא הוגשה התנגדות לביעור התיקים, כאמור בתקנה 5 או 6, או החליטה המועצה לדחות את ההתנגדות, יחזיר הגנו לבית המשפט העתק אחד של רשימת התיקים, בצירוף ההחלטה המתירה או האוסרת את ביעורו של החומר, כולו או מקצתו.
פרוטוקול על הביעור	8. פרוטוקול על הביעור יערך במעמד הביעור, יחתם על-ידי נציג בית המשפט ויימסר לגנו תוך 15 ימים מיום עריכתו.
תיק אלקטרוני תק' תשס"ה-2005	8א. כל הוראה מתקנות אלה יש לקיים במערכת ממוכנת של בתי המשפט ולגבי כתבי בי-דין אלקטרוניים ובשינויים המחויבים.

9. תקנות הארכיונים (ביעור תיקים פליליים של בתי משפט ומשפטי משמעת), תשכ"ו-1965 – בטלות.

ביטול

תוספת

(תקנה 2)

בתוספת זו, אם לא נקבעה קביעה אחרת, יחל הזמן שצויין בטור ב' ממועד פתיחת התיק

טור א' סוג התיק	טור ב' תקופת ההחזקה	8. בתי דין דתיים
(1) תיק היתר נישואין לאדם נשוי	לצמיתות	
(2) תיק היתר נישואין לאדם שאינו נשוי	לצמיתות	תק' תשנ"ט-1999
(3) תיק ביטול נישואין	לצמיתות	תק' תשע"ג-2013
(4) תיק בעניני יוחסין	לצמיתות	
(5) תיק החזקת ילדים:		
אם יש בו התייחסות ליוחסין	לצמיתות	
אם אין בו התייחסות ליוחסין	30 שנים	תק' תשנ"ט-1999
(6) ירושה –		תק' תשע"ג-2013
א. תיק ירושה או קיום צוואה	25 שנים	
ב. צו ירושה וצו קיום צוואה	לצמיתות	
(7) אפוטרופסות –		תק' תשנ"ט-1999
א. תיק אפוטרופסות של הקדשות	לצמיתות	
ב. תיק אפוטרופסות של קטינים	30 שנים	
(8) תיק בעניני גיור	לצמיתות	
(9) תיק לתיקון רישום של מצב אישי	100 שנים	
(10) תיק סידור גט ואישור גירושין	לצמיתות	תק' תשנ"ט-1999
(11) תיק תביעת גירושין, לרבות פסק דין או הסכם גירושין שקיבל תוקף של פסק דין	30 שנים	תק' תשע"ג-2013
(12) תיק אישור אלמנות	30 שנים	תק' תשנ"ט-1999
(13) תיק אישור רווקות	10 שנים	תק' תשנ"ט-1999
(14) תיק בעניני חליצה	30 שנים	תק' תשנ"ט-1999
(15) תיק למתן פסק דין הצהרתי בענין שלא פורט לעיל 10 שנים		תק' תשנ"ט-1999
(16) תיק שלום בית	20 שנים	
(17) תיק בעניני מזונות	20 שנים	
(18) תיק בוררות	10 שנים	

תק' תשנ"ה-1995	3 שנים	(19) הצהרת בת מטעמי דת ומצפון לקבלת פטור משירות חובה בצה"ל
תק' תשנ"ט-1999	5 שנים	(20) צו עיכוב יציאה וביטולו
תק' תשנ"ט-1999	10 שנים	(21) צו עיקול וביטולו
תק' תשנ"ט-1999	10 שנים	(22) צווים שונים
תק' תשנ"ט-1999	10 שנים	(23) צו חלוקת רכוש
תק' תשנ"ט-1999	30 שנים	(24) תיק אישור נישואין
תק' תשנ"ט-1999	30 שנים	(25) תיק אישה מורדת
תק' תשע"ג-2013		8א. בית הדין הרבני הגדול
	לצמיתות	(1) תיק היתר נישואין לאדם נשוי
		(2) תיק החזקת ילדים –
	לצמיתות	(א) אם יש בו התייחסות ליוחסין
	10 שנים	(ב) אם אין בו התייחסות ליוחסין
	לצמיתות	(3) תיק ירושה או קיום צוואה
		(4) תיק תביעת גירושין, לרבות פסק דין או הסכם גירושין שקיבל תוקף של פסק דין
	30 שנים	(5) תיק אישור אלמנות
	30 שנים	(6) תיק בורות
	20 שנים	(7) תיק אישור נישואין
	30 שנים	(8) תיק בדבר אישה מורדת או בעל מורד
	30 שנים	(9) פסק דין של בית הדין הרבני הגדול, שהוא בן יותר מעמוד אחד
	לצמיתות	(10) העתק מבקשה לרשות ערעור, כשהמקור מצוי בתיק התביעה
	3 שנים	

פקודת הנזיקין [נוסח חדש]
[סעיפים 7–8, 35, 63]

7. בסעיפים 7א עד 17 –

“מעשה” – לרבות מחדל;

“עובד המדינה” – לרבות אורגן של המדינה וכל אדם הממלא מטעם המדינה תפקיד ציבורי על פי חיקוק, לרבות המשרתים בצבא ההגנה לישראל, במשטרת ישראל, בשירות בתי הסוהר ובארגוני הביטחון האחרים של המדינה, ולמעט בעל חוזה כמשמעותו בסעיף 15;

“עובד רשות ציבורית” – לרבות אורגן של רשות ציבורית וכל אדם הממלא מטעם הרשות הציבורית תפקיד ציבורי על פי חיקוק, ולמעט בעל חוזה כמשמעותו בסעיף 15;

“עובד ציבור” – עובד המדינה או עובד רשות ציבורית, לפי הענין;

“רשות ציבורית” – רשות מקומית, וכל תאגיד שהוקם בחוק המנוי בתוספת;

“תפקיד שלטוני” – תפקיד ציבורי על פי דין כמשמעותו בסעיף 15(ד)(2) לחוק-יסוד: השפיטה.

7א. (א) לא תוגש תובענה נגד עובד ציבור על מעשה שעשה תוך כדי מילוי תפקידו השלטוני כעובד ציבור, המקים אחריות בנזיקין; הוראה זו לא תחול על מעשה כאמור שנעשה בודעין מתוך כוונה לגרום נזק או בשוויון נפש לאפשרות גרימתו במעשה כאמור.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מאחריותה של המדינה או של רשות ציבורית לפי סעיפים 13 ו-14 ולפי כל דין.

(ג) החסינות לפי סעיף זה תחול גם על מי שהיה עובד ציבור בעת ביצוע המעשה נושא התובענה.

7ב. (א) הוגשה תובענה נגד עובד המדינה על מעשה שנעשה בעת מילוי תפקידו כעובד המדינה, וטענה המדינה בהודעה לבית המשפט לקיומה של חסינות לפי סעיף 7א לגבי מעשה העובד, אם נעשה המעשה, תצורף המדינה להליך, אם לא צורפה אליו כנתבעת.

(ב) ביקשה המדינה, בהודעתה לפי סעיף קטן (א), כי תידחה התובענה נגד עובד המדינה – תידחה התובענה נגדו, ויראו את התובענה כאילו הוגשה נגד המדינה מכוח אחריותה למעשהו של עובד המדינה לפי סעיפים 13 או 14, ואת מעשה עובד המדינה כאילו נעשה תוך כדי מילוי תפקידו.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב) רשאי התובע לבקש, בתוך תקופה שתקבע בתקנות, כי בית המשפט יקבע שלא מתקיימים תנאי החסינות לפי סעיף 7א; קבע בית המשפט כאמור, לא תידחה התובענה נגד עובד המדינה, ולא יחולו הוראות סעיף קטן (ב).

הגדרות

(תיקון מס' 10) תשס"ה-2005

חסינות עובד הציבור

(תיקון מס' 10) תשס"ה-2005

תובענה נגד עובד המדינה

(תיקון מס' 10) תשס"ה-2005

(ד) לא מסרה המדינה הודעה כאמור בסעיף קטן (א) או לא ביקשה לדחות את התובענה נגד עובד המדינה כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי עובד המדינה לבקש, בתוך תקופה שתקבע בתקנות, כי בית המשפט יקבע שמתקיימים תנאי החסינות לפי סעיף 7א; ביקש העובד כאמור, תצורף המדינה להליך, אם לא צורפה אליו כנתבעת; קבע בית המשפט כי מתקיימים תנאי החסינות כאמור בסעיף 7א, תידחה התובענה נגד עובד המדינה, ויחולו הוראות סעיף קטן (ב), בשינויים המחויבים; קבע בית המשפט שעובד המדינה עשה את המעשה שלא תוך כדי מילוי תפקידו – תידחה התובענה כנגד המדינה.

(ה) בית המשפט יחליט בבקשת תובע כאמור בסעיף קטן (ג) או בבקשת עובד המדינה כאמור בסעיף קטן (ד), לאלתר.

תובענה נגד עובד רשות
ציבורית
(תיקון מס' 10) תשס"ה-
2005

7ג. (א) הוגשה תובענה נגד עובד רשות ציבורית על מעשה שנעשה בעת מילוי תפקידו כעובד הרשות הציבורית, רשאים הרשות הציבורית או העובד לבקש, בתוך תקופה שתקבע בתקנות, כי בית המשפט יקבע שמתקיימים תנאי החסינות לפי סעיף 7א לגבי מעשה העובד, אם נעשה המעשה; הוגשה בקשה כאמור, תצורף הרשות הציבורית להליך, אם לא צורפה אליו כנתבעת, ובית המשפט יקבע האם התקיימו תנאי החסינות לפי סעיף 7א.

(ב) קבע בית המשפט כי התקיימו תנאי החסינות לפי סעיף 7א, תידחה התובענה נגד עובד הרשות הציבורית, ויחולו הוראות סעיף 7ב(ב), בשינויים המחויבים; קבע בית המשפט שעובד הציבור עשה את המעשה שלא תוך כדי מילוי תפקידו – תידחה התובענה נגד הרשות הציבורית.

(ג) בית המשפט יחליט בבקשת הרשות הציבורית או העובד כאמור בסעיף קטן (א), לאלתר.

הצטרפות עובד ציבור
כנתבע לתובענה
(תיקון מס' 10) תשס"ה-
2005

7ד. עובד ציבור רשאי להצטרף כנתבע לתובענה שהוגשה נגד המדינה או נגד הרשות הציבורית, לפי הענין, בשל מעשה שהיה אחראי בשלו אלמלא הוראת סעיף 7א(א), או לשמור, על אף הוראות סעיפים 7א עד 7ג, על מעמדו כנתבע בתובענה שהוגשה נגדו.

תקנות
(תיקון מס' 10) תשס"ה-
2005

7ה. שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות לביצוע הוראות סעיפים 7ב עד 7ד, לרבות בענין –

(1) סדרי דין ומועדים;

(2) חובת מתן הודעה למדינה או לרשות הציבורית על הגשת תביעה;

(3) התנאים למסירת הודעה על ידי המדינה כאמור בסעיף 7ב(א), והמוסמך לאשר את מסירתה.

פיצוי ושיפוי המדינה או
הרשות הציבורית
(תיקון מס' 10) תשס"ה-
2005

7ו. (א) פעל עובד ציבור בסטיה חמורה מהתנהגות ראויה של עובד ציבור, זכאית המדינה או הרשות הציבורית, לפי הענין, על אף הוראות סעיף 7א –

(1) אם ביצע כלפיה עובד הציבור מעשה המקים אחריות בנזיקין – לפיצוי ממנו;

(2) אם נמצאה אחראית למעשה שעשה עובד הציבור – לשיפוי ממנו.

(ב) בהליכים על שיפוי לפי סעיף זה יהיו דמי השיפוי בסכום שיקבע בית המשפט על פי הצדק והיחוס.

8. אדם שהוא גופו בית משפט או בית דין או אחד מחבריהם, או שהוא ממלא כדין חובותיו של אדם כאמור, וכל אדם אחר המבצע פעולות שיפוט, לרבות בורר — לא תוגש נגדו תובענה על עוולה שעשה במילוי תפקידו השיפוטי.

רשות שופטת

סימן ד': רשלנות

35. עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות — הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה.

רשלנות

סימן י': הפרת חובה חקוקה

63. (א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק — למעט פקודה זו — והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליה נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

הפרת חובה חקוקה

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני.

חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965*

(תיקון מס' 1) תשכ"ז-
1967

פרק א': פרשנות

1. לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –
- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
 - (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
 - (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
 - (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו;
- בסעיף זה "אדם" – יחיד או תאגיד;
- "מוגבלות" – לקות פיסית, נפשית או שכלית, לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית.

(תיקון מס' 5)
תשנ"ז-1997
(תיקון מס' 8) תשס"ח-
2007
(תיקון מס' 9) תש"ע-
2009
(תיקון מס' 8) תשס"ח-
2007

- * פורסם ס"ח תשכ"ה מס' 464 מיום 30.7.1965 עמ' 240 (ה"ח תשכ"ג מס' 564 עמ' 286).
- תוקן ס"ח תשכ"ז מס' 508 מיום 14.8.1967 עמ' 133 (ה"ח תשכ"ו מס' 693 עמ' 122) – תיקון מס' 1.
- ס"ח תשל"ט מס' 931 מיום 29.3.1979 עמ' 82 (ה"ח תשל"ח מס' 1352 עמ' 263) – תיקון מס' 2.
- ס"ח תשמ"ד מס' 1115 מיום 4.4.1984 עמ' 128 (ה"ח תשמ"ד מס' 1660 עמ' 140) – תיקון מס' 3.
- ס"ח תשנ"ה מס' 1494 מיום 20.12.1994 עמ' 42 (ה"ח תשנ"ה מס' 2325 עמ' 121) – תיקון מס' 4 בסעיף 2 לחוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 17), תשנ"ה-1994.
- ס"ח תשנ"ז מס' 1612 מיום 28.2.1997 עמ' 70 (ה"ח תשנ"ז מס' 2579 עמ' 159) – תיקון מס' 5.
- ס"ח תשנ"ט מס' 1691 מיום 5.11.1998 עמ' 18 (ה"ח תשנ"ח מס' 2748 עמ' 568) – תיקון מס' 6.
- ס"ח תשס"ג מס' 1871 מיום 17.11.2002 עמ' 27 (ה"ח תשס"ב מס' 3141 עמ' 695) – תיקון מס' 7.
- ס"ח תשס"ח מס' 2123 מיום 27.12.2007 עמ' 97 (ה"ח הכנסת תשס"ז מס' 141 עמ' 129) – תיקון מס' 8.
- ס"ח תש"ע מס' 2214 מיום 11.11.2009 עמ' 246 (ה"ח הכנסת תש"ע מס' 279 עמ' 2) – תיקון מס' 9.

2. (א) פרסום, לענין לשון הרע – בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר.
(ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות:
(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;
(2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות להגיע לאדם זולת הנפגע.
3. אין נפקא מינה אם לשון הרע הובעה במישרין ובשלמות, או אם היא והתייחסותה לאדם הטוען שנפגע בה משתמעות מן הפרסום או מנסיבות חיצוניות, או מקצתן מזה ומקצתן מזה.
4. לשון הרע על חבר בני אדם או על ציבור כלשהו שאינם תאגיד, דינה כדין לשון הרע על תאגיד, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה. ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו.
5. לשון הרע על אדם שפורסמה אחרי מותו, דינה כדין לשון הרע על אדם חי, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה, ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי סעיף זה אלא אם ביקש זאת בן-זוגו של המת או אחד מילדיו, נכדיו, הוריו, אחיו או אחיותיו.
- פרק ב': אחריות ותורפות**
6. המפרסם לשון הרע, בכוונה לפגוע, לשני בני-אדם או יותר זולת הנפגע, דינו – מאסר שנה אחת.
7. פרסום לשון הרע לאדם או יותר זולת הנפגע תהא עוולה אזרחית, ובכפוף להוראות חוק זה יחולו עליה הוראות הסעיפים (2) עד 15, 55ב, 58 עד 61 ו-63 עד 68 לפקודת הנזיקים האזרחיים, 1944.
- 7א. (א) הורשע אדם בעבירה לפי חוק זה, רשאי בית המשפט לחייבו לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק; חייב בפיצוי לפי סעיף קטן זה, הוא כפסק דין של אותו בית משפט, שניתן בתובענה אזרחית של הזכאי נגד החייב בו.
(ב) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, רשאי בית המשפט לחייב את הנחבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק.
(ג) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, שבו הוכח כי לשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנחבע לשלם לנפגע, פיצוי שלא יעלה על כפל הסכום כאמור בסעיף קטן (ב), ללא הוכחת נזק.
(ד) לא יקבל אדם פיצוי ללא הוכחת נזק, לפי סעיף זה, בשל אותה לשון הרע, יותר מפעם אחת.
(ה) הסכומים האמורים בסעיף זה יעודכנו ב-16 בכל חודש, בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי; לענין סעיף קטן זה –

פרסום מהו

דרכי הבעת לשון הרע

לשון הרע על ציבור
(תיקון מס' 1) תשכ"ז-
1967

לשון הרע על מת
(תיקון מס' 1) תשכ"ז-
1967

לשון הרע – עבירה

לשון הרע – עוולה
אזרחית
(תיקון מס' 1) תשכ"ז-
1967

פיצוי ללא הוכחת נזק
(תיקון מס' 6) תשנ"ט-
1998

"מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"המדד החדש" – מדד החודש שקדם לחודש העדכון;

"המדד הבסיסי" – מדד חודש ספטמבר 1998.

8. עבירה בשל לשון הרע לפי חוק זה תהא בין העבירות שבהן רשאי הנפגע להאשים על ידי הגשת קובלנה לבית המשפט.
9. (א) נוסף לכל עונש וסעד אחר רשאי בית המשפט, במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע, לצוות –

(1) על איסור הפצה של עותקי הפרסום המכיל את לשון הרע או על החרמתם; צו החרמה לפי פסקה זו כוחו יפה כלפי כל אדם שברשותו נמצאים עותקים כאלה לשם מכירה, הפצה או חסנה, גם אם אותו אדם לא היה צד למשפט; ציווה בית המשפט על החרמה, יורה מה יעשה בעותקים שהוחרמו;

(2) על פרסום תיקון או הכחשה של דבר המהווה לשון הרע או על פרסום פסק הדין, כולו או מקצתו; הפרסום יעשה על חשבון הנאשם או הנתבע, במקום, במידה ודרך שיקבע בית המשפט.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע החזקת עותק של פרסום בספריות ציבוריות, בארכיונים וכיוצא באלה, זולת אם הטיל בית המשפט, בצו החרמה על פי סעיף קטן (א)(1), הגבלה גם על החזקה כזאת, ואין בהן כדי למנוע החזקת עותק של פרסום על ידי הפרט.

10. הודה הנאשם או הנתבע שמקצת הדברים שפורסמו יש בהם לשון הרע או שמקצתם אינם אמת, רשאי בית המשפט, בכל שלב משלבי הדיון לפני מתן פסק-הדין, לצוות על פרסום של תיקון או הכחשה לאותם הדברים כאמור בסעיף 9(א)(2).

11. (א) פורסמה לשון הרע באמצעי תקשורת, ישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל לשון הרע, האדם שהביא את דברי לשון הרע לאמצעי התקשורת וגרם בכך לפרסומו, עורך אמצעי התקשורת ומי שהחליט בפועל על הפרסום, ובאחריות אזרחית ישא גם האחראי לאמצעי התקשורת.

(ב) באישום פלילי לפי סעיף זה תהא זו הגנה טובה לעורך אמצעי התקשורת שנקט אמצעים סבירים כדי למנוע פרסום אותה לשון הרע ושלא ידע על פרסומה.

(ג) בחוק זה –

- "אמצעי תקשורת" – עתון כמשמעותו בפקודת העתונות (להלן – עתון) וכן שידורי רדיו וטלוויזיה הניתנים לציבור;
- "עורך אמצעי תקשורת", בעתון – לרבות עורך בפועל, ובשידור – לרבות עורך התכנית שבה נעשה הפרסום;
- "אחראי לאמצעי התקשורת", בעתון – המוציא לאור, ובשידורי רדיו וטלוויזיה – מי שאחראי לקיומם.

אחריות בשל פרסום באמצעי התקשורת (תיקון מס' 3) תשמ"ד-1984

12. פורסמה לשון הרע בדפוס, למעט בעתון בעל תדירות הופעה של ארבעים יום או פחות המוצא לאור על פי רשיון בעל תוקף, ישאו באחריות פלילית ואזרחית בשל לשון הרע גם מחזיק בית הדפוס, כמשמעותו בפקודת העתונות, שבו הודפס הפרסום, ומי שמוכר את הפרסום או מפיץ אותו בדרך אחרת, ובלבד שלא ישאו באחריות אלא אם ידעו או חייבים היו לדעת שהפרסום מכיל לשון הרע.

אחריות של מדפיס ומפיץ
(תיקון מס' 1) תשכ"ז-1967

פרק ג': פרסומים מותרים; הגנות והקלות

13. לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי –

פרסומים מותרים

(1) פרסום לפי סעיף 28 לחוק-יסוד: הכנסת, או פרסום המוגן לפי סעיף 1 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם, וחובותיהם, תשי"א-1951;

(תיקון מס' 4)
תשנ"ה-1994

(2) פרסום בישיבת הממשלה;

(3) פרסום על ידי הממשלה, או חבר ממשלה בתוקף תפקידו, או פרסום על פי הוראת הממשלה או הוראת חבר ממשלה בתוקף תפקידו;

(4) פרסום על ידי מבקר המדינה בתוקף תפקידו או פרסום כאמור מטעמו;

(5) פרסום ע"י שופט, חבר של בית דין דתי, בורר, או אדם אחר בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית על פי דין, שנעשה תוך כדי דיון בפניהם או בהחלטתם, או פרסום על ידי בעל דין, בא כוחו של בעל דין או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור;

(תיקון מס' 1)
תשכ"ז-1967

(6) פרסום על ידי חבר ועדת חקירה, כמשמעותה בסעיף 22 לחוק יסוד: הכנסת או בפקודת ועדות חקירה, שנעשה תוך כדי דיון בפני הועדה, או בדין וחשבון שלה, או פרסום על ידי אדם שענינו משמש נושא לחקירת הועדה, בא כוחו של אדם כזה או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור;

(תיקון מס' 1)
תשכ"ז-1967

(7) דין וחשבון נכון והוגן על מה שנאמר או אירע כאמור בפסקאות (5) או (6) בישיבה פומבית, ובלבד שהפרסום לא נאסר לפי סעיף 21;

(8) דין וחשבון נכון והוגן על מה שנאמר או אירע בישיבה פומבית של ארגון בין-לאומי שמדינת ישראל חברה בו, של ועידה בין-לאומית שאליה שלחה ממשלת ישראל נציג, של בית דין בין-לאומי, או של מוסד ממוסדותיה הנבחרים של ההסתדרות הציונית העולמית – הסוכנות היהודית לארץ ישראל;

(9) פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי דין או על פי הוראה של רשות המוסמכת לכך כדין או שהוא רשאי לעשות על פי היתר של רשות כאמור;

(10) העתק או תמצית נכונה והוגנת ממרשם המתנהל על פי חיקוק או ממסמך אחר הפתוחים על פי חיקוק לעיון כל דורש;

(11) פרסום נכון והוגן – מלא, חלקי או תמציתי – של מה שפורסם קודם לכן בנסיבות האמורות בפסקאות (1), (3), (4), (7), (8), (9) או (10), ופרסום חוזר כאמור של מה שפורסם בישיבת הממשלה והממשלה התירה לפרסמו.

14. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש.

15. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

(1) הוא לא ידע ולא היה חייב לדעת על קיום הנפגע, או על הנסיבות שמהן משתמעת לשון הרע או התייחסותה לנפגע כאמור בסעיף 3;

(2) היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום;

(3) הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או הנתבע, של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעונין בו ענין אישי כשר;

(4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות;

(5) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע –

(א) כבעל דין, כבא כוחו של בעל-דין או כעד בישיבה פומבית של דיון כאמור בסעיף 13(5), ובלבד שהפרסום לא נאסר לפי סעיף 21, או

(ב) כאדם שענינו משמש נושא לחקירה, כבא כוחו של אדם כזה או כעד בישיבה פומבית של ועדת חקירה כאמור בסעיף 13(6), או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות;

(6) הפרסום היה בקורת על יצירה ספרותית, מדעית, אמנותית או אחרת שהנפגע פרסם או הציג ברכים, או על פעולה שעשה בפומבי, ובמידה שהדבר כרוך בבקורת כזאת – הבעת דעה על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה יצירה או פעולה;

(7) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגותו או אפיו של הנפגע בענין שבו הנאשם או הנתבע ממונה על הנפגע, מכוח דין או חוזה, והפרסום היה מוצדק על ידי היותו ממונה כאמור;

(8) הפרסום היה בהגשת תלונה על הנפגע בענין שבו האדם שאליו הוגשה התלונה ממונה על הנפגע, מכוח דין או חוזה, או תלונה שהוגשה לרשות המוסמכת לקבל תלונות על הנפגע או

הגנת אמת הפרסום
(תיקון מס' 1) תשכ"ז-
1967

הגנת תום לב

(תיקון מס' 1) תשכ"ז-
1967

(תיקון מס' 2)
תשל"ט-1979

לחקור בענין המשמש נושא התלונה; ואולם אין בהוראה זו כדי להקנות הגנה על פרסום אחר של התלונה, של דבר הגשתה או של תכנה.

(9) הפרסום היה דין וחשבון נכון והוגן על אסיפה פומבית או על אסיפה או ישיבה של תאגיד שלציבור היתה גישה אליה, והיה בפרסומו ענין ציבורי;

(10) הפרסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשון הרע שפורסמה קודם לכן;

(11) הפרסום לא היה אלא מסירת ידיעה לעורך אמצעי תקשורת או לנציגו כדי שיבחן שאלת פרסומה באמצעי התקשורת;

(12) הפרסום נעשה בשידור רדיו או טלוויזיה שלא הוקלט מראש והנאשם או הנתבע הוא מי שאחראי לפי סעיף 11 והוא לא ידע ולא יכול היה לדעת על הכוונה לפרסם לשון הרע.

(תיקון מס' 1)
תשכ"ז-1967

(תיקון מס' 3)
תשמ"ד-1984

(תיקון מס' 3)
תשמ"ד-1984

16. (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב.

נסל ההוכחה

(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:

(1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;

(2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;

(3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15.

17. (א) פורסמה לשון הרע באמצעי תקשורת לא תעמוד הגנת תום לב לעורכו, למי שהחליט בפועל על הפרסום או לאחראי על אותו אמצעי תקשורת אם הנפגע, או אחד הנפגעים, דרש ממנו לפרסם תיקון או הכחשה מצד הנפגע ולא פרסם את התיקון או ההכחשה בכותרת מתאימה במקום, במידה, בהבלטה ובדרך שבה פורסמה אותה לשון הרע, ותוך זמן סביר מקבלת הדרישה ובלבד שהדרישה היתה חתומה בידי הנפגע, שהתיקון או ההכחשה לא היה בהם משום לשון הרע או תוכן בלתי חוקי אחר וארכם לא חרג מתחום הסביר בנסיבות.

שלילת הגנת
תום לב

(תיקון מס' 1)
תשכ"ז-1967

(תיקון מס' 3)
תשמ"ד-1984

(ב) היה הפרסום בעתון המופיע בתדירות פחותה מאחת לשבוע, יפורסמו התיקון או ההכחשה, לפי דרישת הנפגע, גם בעתון יומי.

(תיקון מס' 1)
תשכ"ז-1967

(תיקון מס' 3)
תשמ"ד-1984

18. הביא הנאשם או הנתבע ראיה או העיד בעצמו כדי להוכיח אחת ההגנות הניתנות בחוק זה, רשאי התובע להביא ראיות סותרות; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית-המשפט לפי כל דין להתיר הבאת ראיות על-ידי בעלי הדין.

הפרכה של טענות
הגנה

19. בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית המשפט להתחשב לטובת הנאשם או הנתבע גם באלה:

הקלות

- (1) לשון הרע לא היתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור שעליו הסתמך;
- (2) הוא היה משוכנע באמיתותה של לשון הרע;
- (3) הוא לא נתכוון לנפגע;
- (4) הוא התנצל בשל הפרסום, תיקן או הכחיש את הדבר המהווה לשון הרע או נקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו של עותק הפרסום המכיל את לשון הרע, ובלבד שההתנצלות, התיקון או ההכחשה פורסמו במקום, במידה ובדרך שבהן פורסמה לשון הרע, ולא היו מסוייגים.

20. חוק זה אינו בא להחזיר פרסום האסור על פי דין אחר ואינו בא לגרוע מחסינות הניתנת על-פי דין אחר.

פרק ד': שונות

21. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע רשאי בית המשפט מיזמתו או לבקשת בעל דין, לאסור או לעכב זמנית, מנימוקים שיירשמו, פרסום ברבים של הליכי בית המשפט – לרבות כתבי טענות, כתבי בי-דין אחרים, כתב אישום ודבר הגשתם של אלה ולרבות פסק דין כל עוד אינו חלוט – במידה שראה צורך בכך לשם הגנה על שמו של אדם הנוגע במשפט ואולם לא יאסור בית משפט ולא יעכב זמנית את פרסום דבר פתיחתו של הליך משפטי, או את הפרסום של כתב אישום, תביעה או פסק דין, אם התנגד לכך הנפגע; העובר על האיסור לפי סעיף זה, דינו – מאסר ששה חדשים או קנס 5000 לירות.
22. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע אין להביא ראיה או לחקור עד בדבר שמו הרע של הנפגע או בדבר אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו הפגומים, אלא במידה שפרטים אלה נוגעים במישרין ללשון הרע המשמשת נושא למשפט, או שבית המשפט התיר הבאת ראיה או חקירת עד כאמור –
 - (1) במשפט פלילי, אחרי הרשעת הנאשם – להמתקת דינו;
 - (2) במשפט אזרחי, אחרי ההחלטה שהנתבע חייב בפיצויים – להפחתת הפיצויים;
 - (3) במידה שהנפגע מצדו העיד או הביא ראיה או חקר עד בדבר שמו, אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו הטובים;
 - (4) אם שוכנע בית המשפט שהדבר דרוש לעשיית צדק ולגילוי האמת, אם בעמידה על מהימנות עדותו של הנפגע ואם בדרך אחרת.
23. הוגש עותק של עתון או של דבר-דפוס אחר המופץ ברבים שבו נדפסה לשון הרע, ישמש הדבר ראיה לכאורה שאכן נעשה הפרסום באותו עתון או דבר-דפוס.
24. במשפט אזרחי בשל לשון הרע שנדון לאחר שמשפט פלילי נגד אותו אדם בשל אותה לשון הרע נסתיים, רשאי בית המשפט להסתמך על הממצאים העובדתיים, כולם או מקצתם, שנקבעו במשפט הפלילי על-פי הראיות שנגבו בו, בלי לחזור על גבייתן.

סייג לפרסום הליכים
(תיקון מס' 1) תשכ"ז-
1967
(תיקון מס' 2) תשל"ט-
1979

ראיות על אפיו וכו'
של הנפגע

(תיקון מס' 1)
תשכ"ז-1967

הוכחת פרסום ברבים

דין שני משפטים

25. (א) אדם שנפגע על-ידי לשון הרע ותוך ששה חדשים לאחר פרסומה מת בלי להגיש תובענה או קובלנה בשל אותה לשון הרע, רשאים בן-זוגו, ילדו או הורהו, ואם לא השאיר בן-זוגו, ילדים או הורים – אחיו או אחותו, להגיש, תוך ששה חדשים לאחר מותו, תובענה או קובלנה בשל אותה לשון הרע.

מות הנפגע

(ב) אדם שהגיש תובענה או קובלנה בשל לשון הרע ומת לפני סיומה, רשאים בן-זוגו, ילדו או הורהו, ואם לא השאיר בן-זוגו, ילדים או הורים – אחיו או אחותו, להודיע לבית המשפט, תוך ששה חדשים לאחר מותו, על רצונם להמשיך בתובענה או בקובלנה, ומשהודיע כאמור, יבואו הם במקום התובע או הקובל.

25א. (א) פורסם באמצעי תקשורת שנפתחה חקירה פלילית נגד אדם או שהוגש נגדו כתב אישום או שהורשע בעבירה, והתקבלה החלטה לסגור את התיק, לא להגיש כתב אישום או לעכב הליכים, או שזוכה האדם או התקבל ערעורו, לפי הענין (בסעיף זה – החלטה עדכנית), ודרש אותו אדם בכתב מאמצעי התקשורת לפרסם את ההחלטה העדכנית, יפרסם אמצעי התקשורת את ההחלטה העדכנית בתוך זמן סביר מיום קבלת הדרישה; לענין סעיף זה, "הורשע" – לרבות קביעה של בית המשפט שהאדם ביצע עבירה, בלא הרשעה. (ב) החלטה עדכנית תפורסם בהבלטה הראויה ובהתחשב, בין השאר, בדרך שבה פורסמה הידיעה שאותה יש לעדכן.

חובת עדכון
(תיקון מס' 7) תשס"ג-
2002

(ג) (1) מעשה או מחדל בניגוד להוראות סעיף זה הוא עוולה אזרחית והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליה בכפוף להוראות פסקה (2).

(2) על מעשה או מחדל בניגוד לסעיף זה יחולו הוראות סעיפים 7א(ב), (ד) ו-(ה), 9(א)(2), 10, 11(א) ו-12, 23 ו-25, בשינויים המחויבים.

26. (א) בפקודת העתונות, ברישה לסעיף 23(1), יימחקו המלים "או דיבה אחרת".

תיקון חיקוקים

(ב) בפקודת הנזיקין האזרחיים, 1944, בסעיף 66(2), במקום "מזכיר הממשלה" יבוא "שר האוצר".

27. בטלים –

ביטולים

(1) בפקודת החוק הפלילי, 1936 – הסעיפים 201 עד 203, 205 עד 209;

(2) בפקודת הנזיקין האזרחיים, 1944 – הסעיפים 16 עד 22.

לוי אשכול
ראש הממשלה

דב יוסף
שר המשפטים

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

חוק זכויות הדייר בדיוור הציבורי, תשנ"ח-1998*

1. בחוק זה –

הגדרות

"בעלות" – לענין ההגדרה "זכאי" והוראות סעיף 3(ב) – לרבות חכירה, זכאות על פי חוזה בכתב להירשם כבעלים, כחוכר או כחוכר משנה, שכירות מוגנת לפי חוק הגנת הדייר [נוסח משולב], תשל"ב-1972, והחזקה כדין במשק חקלאי כבר-רשות של מוסד מיישב, כהגדרתו בחוק המועמדים להתיישבות חקלאית, תשי"ג-1953;

"דייר ממשין" – בן זוג של זכאי שנפטר או של זכאי שעבר להתגורר במוסד סיעודי, לרבות הידוע בציבור כבן זוגו, וכן ילדו, נכדו, הורה או מי שהזכאי היה אפוטרופסו, ובלבד שהוא התגורר עם הזכאי בדירה הציבורית תקופה של שלוש שנים לפחות בסמוך למועד פטירת הזכאי או למועד שבו עבר הזכאי להתגורר במוסד הסיעודי;

"דירה" – חדר או מערכת חדרים המשמשים או שנועדו לשמש יחידה שלמה ונפרדת למגורים, למעט דירה המשמשת או שיועדה לשמש לדיוור מוגן לקשישים או דירה במרכז קליטה;

"דירה ציבורית" – דירה שהיא בבעלות, בחכירה לדורות או בניהולה של חברה לדיוור ציבורי והמשמשת להשכרה ציבורית או שהחברה לדיוור ציבורי ייעדה אותה להשכרה ציבורית, לרבות דירה כאמור שהבעלות או החכירה בה משותפת לכמה חברות לדיוור ציבורי;

"השכרה ציבורית" – השכרה למי שהופנה על ידי משרד הבינוי והשיכון או המשרד לקליטת העליה לחברה לדיוור ציבורי לצורך שכירת דירה ציבורית;

"זכאי" – מי שמתגורר בדירה ציבורית תקופה של חמש שנים לפחות, ואין בבעלותו, או בבעלות קרובו, דירה או מקרקעין אחרים;

* פורסם ס"ח תשנ"ח מס' 1677 מיום 26.7.1998 עמ' 278 (ה"ח תשנ"ח מס' 2702 עמ' 309).

תוקן ס"ח תשס"א מס' 1786 מיום 4.4.2001 עמ' 232 (ה"ח תשס"א מס' 2929 עמ' 56) – תיקון מס' 1 בסעיף 22 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2001), תשס"א-2001; תחילתו ביום 1.4.2001.

ס"ח תשס"ז מס' 2102 מיום 5.7.2007 עמ' 380 (ה"ח הכנסת תשס"ז מס' 149 עמ' 170) – תיקון מס' 2.

ס"ח תשס"ט מס' 2203 מיום 23.7.2009 עמ' 216 (ה"ח הממשלה תשס"ט מס' 436 עמ' 348) – תיקון מס' 3 בסעיף 69 לחוק התייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), תשס"ט-2009; תחילתו ביום 15.7.2009 ור' סעיף 70 לענין תחולה והוראות מעבר.

ס"ח תשע"ב מס' 2334 מיום 23.1.2012 עמ' 155 (ה"ח הכנסת תשע"ב מס' 393 עמ' 194) – תיקון מס' 4; ר' סעיף 2 לענין הוראת מעבר.

"חברה לדיור ציבורי" – המדינה או מי מטעמה, חברה ממשלתית, חברה עירונית או חברה בשליטה של הסוכנות היהודית לארץ ישראל או של המגבית המאוחדת לישראל, או חברה בת של כל אחת מאלה, המנהלת דירות ציבוריות;

"חברה עירונית" – כהגדרתה בחוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985;

"הכללים" – כללי משרד הבינוי והשיכון לעניין זכויות לדיור ציבורי;

(תיקון מס' 3) תשס"ט-2009

"מוסד סיעודי" – כהגדרתו בסעיף 223 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי);

"קרוב" – בן זוג, לרבות הידוע בציבור כבן זוג, וכן ילד כהגדרתו בסעיף 238 לחוק הביטוח הלאומי;

"השר" – שר הבינוי והשיכון.

חברה לדיור ציבורי חייבת –

2.

חובות חברה לדיור ציבורי (תיקון מס' 1) תשס"א-2001

(1) לפני חתימה על חוזה להשכרת דירה ציבורית (להלן – חוזה שכירות), לאפשר לשוכר לבדוק את הדירה, ואם התגלה בה ליקוי כמשמעותו בסעיף 8(ב)(1) המחייב תיקון, לתקנו לא יאוחר מ-60 ימים ממועד החתימה על חוזה השכירות או ממועד תחילת השכירות, לפי המוקדם מביניהם;

(2) בעת החתימה על חוזה השכירות, להמציא לשוכר מידע מלא בכתב בדבר חובותיו וזכויותיו לפי החוזה, כפי שקבע השר;

(3) לענות לכל פניה של שוכר דירה ציבורית, בתוך 30 ימים מיום קבלת הפניה;

(4) להתחיל בביצוע תיקון של ליקוי בדירה ציבורית כמשמעותו בסעיף 8(ב)(2) בדחיפות המתחייבת, ולא יאוחר מ-60 ימים מיום שנודע לה על הצורך בתיקון, ולהשלימו בתוך זמן סביר ובלבד ששוכר הדירה הציבורית שילם את סכום ההשתתפות העצמית שקבע השר לפי הוראות סעיף 8(ב)(1).

(תיקון מס' 1) תשס"א-2001

3. (א) נפטר זכאי או עבר להתגורר במוסד סיעודי, לא יהיה הדייר הממשיך רשאי להמשיך ולהתגורר בדירה הציבורית עם קרוביו, והוא יפנה את הדירה הציבורית בתוך תשעה חודשים מהמועד שבו נמסרה לו הודעה מאת משרד הבינוי והשיכון, בדבר אי-זכאותו לדירה ציבורית לפי הכללים.

דייר ממשיך (תיקון מס' 3) תשס"ט-2009

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על דייר ממשיך שמוקנית לו זכות לדירה ציבורית לפי הכללים, ויראו אותו כמי שבא בנעלי הזכאי לכל דבר ועניין; ואולם היתה לדייר ממשיך כאמור זכות לדירה ציבורית בשטח אחר מהדירה הציבורית שבה התגורר הזכאי – יפנה את הדירה הציבורית שבה התגורר, לדירה הציבורית שהוקצתה לו לפי הכללים.

3א. (א) בסעיף זה –

הוראות לעניין הזכות למגורים בדירה ציבורית בעת פירוד בין בני זוג (תיקון מס' 4) תשע"ב-2012

"איזון משאבים בין בני זוג" – הסדר לאיזון משאבים בין בני זוג כמשמעותו בחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973 (בסעיף זה – חוק יחסי ממון);

"בקשה ליישוב סכסוך" – בקשה ליישוב סכסוך בין בני זוג, לפי תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 ;

"הליך לחלוקת רכוש בין בני זוג" – לרבות תביעה לפסק דין הצהרתי בדבר זכויות בני הזוג ברכוש, בקשה לאיזון משאבים בין בני זוג או בקשה לפי סעיף 11 לחוק יחסי ממון ;

"התרת נישואין" – כהגדרתה בחוק יחסי ממון ;

"פירוד" – אחד מאלה :

(1) התרת נישואין או שחלפו תשעה חודשים מיום שנפתח הליך להתרת נישואין ;

(2) חלפו תשעה חודשים מיום שנפתח הליך בעניין חלוקת רכוש בין בני הזוג, קבלת מזונות או החזקת ילדים, לרבות בדרך של בקשה ליישוב סכסוך ;

(3) ניתנה החלטה סופית בעניין החזקת ילדים ;

(4) נקבע בהחלטה שיפוטית כי קיים קרע בין בני הזוג או שבני הזוג חיים בנפרד אף אם תחת קורת גג אחת במשך תקופה מצטברת של תשעה חודשים לפחות מתוך תקופה רצופה של שנה.

(ב) (1) השר יקבע הוראות לעניין הזכות למגורים בדירה ציבורית שבה מתגוררים בני זוג, בעת פירוד, שיבטיחו ככל הניתן את טובת ילדי בני הזוג, תוך איזון ראוי בין טובתם לבין זכותו למגורים בדירה ציבורית של בן זוג עם מוגבלות, אם קיימת ;

(2) תקנות לפי פסקה (1) יותקנו בהסכמת שר הרווחה והשירותים החברתיים ושר המשפטים, ובאישור ועדה משותפת של ועדת הכלכלה והוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת.

(ג) הקביעה מי מבני הזוג זכאי למגורים בדירה ציבורית לא תקים לבן הזוג המפונה מהדירה זכות לפיצוי כלפי בן הזוג הזכאי למגורים כאמור, ואולם אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מזכותו של בן הזוג המפונה מהדירה לסיוע לפי כל דין.

(ד) זכות למגורים בדירה ציבורית אינה ניתנת להעברה או לויתור כלפי בן זוג, לרבות בן זוג לשעבר, ואינה ניתנת לאיזון במסגרת איזון משאבים בין בני הזוג או לחלוקה.

3ב. לא תיפגע זכות למגורים בדירה ציבורית עקב עזיבת הדירה בשל אחד מאלה :

(1) שהות במקלט לנשים מוכות כהגדרתו בחוק משפחות חד-הוריות, התשנ"ב-1992 ;

(2) אלימות מצד בן הזוג, ובלבד שניתנה החלטה שיפוטית המעידה על קיומה של אלימות כאמור.

שמירת זכויות עקב
עזיבת דירה ציבורית
בשל אלימות בן זוג
(תיקון מס' 4)
תשע"ב-2012

4. הוראות חוק זה המקנות זכויות לשוכר או לדייר ממשיך, לא יחולו אם חוזה השכירות הופר הפרה יסודית, אלא אם כן תוקנה ההפרה בתוך זמן סביר לאחר שניתנה ארכה לכך.	זכויות לפי החוק
5. אין להתנות על הוראות חוק זה, אלא לטובת השוכר.	התניה – לטובת השוכר
6. לענין חישוב התקופות המנויות בהגדרות "דייר ממשיך" ו"זכאי" שבסעיף 1, וכן לענין התקופות המנויות בסעיף 3, יובאו בחשבון גם תקופות שקדמו למועד תחילתו של חוק זה.	חישוב תקופות
7. אוצר המדינה יממן את הוצאותיה של חברה לדיוור ציבורי לתיקון ליקויים בדירות ציבוריות כאמור בסעיף 2(1) ו-4(4); המימון יהיה בהתאם להסדרים שהיו קיימים ערב תחילתו של חוק זה בין המדינה לבין כל חברה לדיוור ציבורי, אלא אם כן הוסכם ביניהן אחרת.	מימון
8. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.	ביצוע ותקנות
(ב) (1) השר יקבע מפרט לדירות ציבוריות טרם השכרתן בהשכרה ציבורית, ובלבד שמפרט כאמור יכלול חובה בדבר התקנת דוד שמש, בדירה ציבורית שבה ניתן להתקינו; העדר פרט בדירה אשר נכלל במפרט שקבע או פגם בפרט כאמור, אשר לצורך שימוש מקובל וסביר בדירה יש לתקנו, ייחשב כליקוי לענין סעיף 2(1);	(תיקון מס' 1) תשס"א-2001 (תיקון מס' 2) תשס"ז-2007
(2) השר יקבע מפרט לאחזקה שוטפת של דירות ציבוריות במשך תקופת השכרתן בהשכרה ציבורית, ובלבד שמפרט כאמור יכלול חובה בדבר התקנת דוד שמש, בהסכמת השוכר, בדירה ציבורית שבה ניתן להתקינו; העדר פרט בדירה אשר נכלל במפרט שקבע או פגם בפרט כאמור, אשר לצורך שימוש מקובל וסביר בדירה יש לתקנו, ייחשב כליקוי לענין סעיף 2(4).	(תיקון מס' 2) תשס"ז-2007
(ב1) השר, בהסכמת שר האוצר, יקבע את סכומי ההשתתפות העצמית של שוכר דירה ציבורית במימון תיקון ליקויים בדירה הציבורית כאמור בסעיף 2(4), ובלבד שסכום ההשתתפות העצמית של שוכר במימון תיקון ליקויים בדוד שמש בדירתו לא יעלה על 10% מעלות התיקון.	(תיקון מס' 1) תשס"א-2001 (תיקון מס' 2) תשס"ז-2007
(ב2) בחוק תקציב שנתי, כהגדרתו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ייקבע תקציב שנתי בסכום של 5 מיליון שקלים חדשים למימון התקנת דודי שמש בהתאם להוראות סעיף זה.	(תיקון מס' 2) תשס"ז-2007
(ב3) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע אמות מידה למתן קדימות בהתקנת דודי שמש בהתאם להוראות סעיף זה.	(תיקון מס' 2) תשס"ז-2007
(ג) תקנות לפי חוק זה טעונות אישור ועדת הכלכלה של הכנסת.	
בנימין נתניהו שר הבינוי והשיכון	בנימין נתניהו ראש הממשלה
דן תיכון יושב ראש הכנסת	עזר ויצמן נשיא המדינה

פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], תש"ם-1980

[סעיפים 1–8, 20–22, 35, 69, 72, 78, 128]

פרק א': פרשנות

1. בפקודה זו –
- "בית המשפט" – בית המשפט המוסמך לענייני פשיטת רגל לפי פקודה זו;
- "החלטה" או "החלטה רגילה" של אסיפת נושים – החלטה שנתקבלה בה ברוב ערך תביעותיהם של הנושים הנוכחים בה, בעצמם או על ידי שלוח, ומשתתפים בהצבעה על אותה החלטה;
- "החלטה מיוחדת" של אסיפת נושים – החלטה שנתקבלה בה ברוב מנין הנושים הנוכחים בה, בעצמם או על ידי שלוח, ומשתתפים בהצבעה על אותה החלטה ובשלושה רבעי ערך תביעותיהם;
- "העברה" – לרבות הקניית נכסים והמחאתם;
- "הפרשי הצמדה" – תוספת לסכום לפי שיעור העליה של מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;
- "הפרשי הצמדה וריבית" – הפרשי הצמדה בצירוף ריבית לא צמודה של 3% לשנה;
- "חבות" – התקשרות, התחייבות, הסכמה או הבטחה, מפורשות או משתמעות, העשויות להביא, עמן או עם הפרתן, לתשלום כסף או שווה כסף, ולרבות גמול בעד עבודה שנעשתה, והוא – אף אם סכום החבות אינו קצוב או לא ניתן להיקבע לפי כללים מוגדרים או שהוא נתון לשיקול דעת, או שהוא מותנה או טרם חל זמן פרעונו, ולגבי הפרה – אף אם לא קרתה או לא היתה עשויה לקרות לפני הפטרו של החייב;
- "חוב בר-תביעה" – כל חוב או חבות שניתן לפי פקודה זו לתבעם בפשיטת רגל;
- "טובין" – (נמחקה);
- "מוציא לפועל" – כמשמעותו לפי חוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967, לרבות כל מי שמוסמך לבצע הליך גביה לפי כל דין;
- "נאמן" – הנאמן בפשיטת רגל על נכסיו של חייב;
- "נושה מובטח" – מי שבידו שעבוד או עיכבון על נכסי החייב או על חלק מהם, בחזקת ערובה לחוב המגיע לו מהחייב;
- "נכסים" – מקרקעין ומיטלטלין מכל הגדר שהוא, ובכלל זה כספים ונשיים, בין בישראל ובין מחוצה לה, ולרבות חיוב, זיקת הנאה, זכות, ריווח וזיקה מכל הגדר שהוא, בין הווים ובין עתידים, בין מוקנים ובין מותנים, הנובעים מנכסים כאמור או כרוכים בהם;

"נכסי פושט רגל" – הנכסים העומדים לחלוקה בין נושיו לפי פקודה זו, למעט נכסים שהוא מחזיק בהם כנאמן;
 "ריבית" – ריבית בשיעור שנקבע לענין סעיף 4 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961;

[37 רישוה]
 (תיקון מס' 1)
 תשמ"ג-1983
 (תיקון מס' 1)
 תשמ"ג-1983

"תובע" – נושה שהגיש תביעה לפי הוראות פרק ג';
 "תקנות" – לרבות טפסים;
 "השר" – שר המשפטים.

פרק ב': הליכים בפשיטת רגל

סימן א': ממעשה פשיטת רגל עד צו כינוס

2. (א) חייב, לענין פקודה זו, הוא אדם בן שמונה עשרה שנה ומעלה, ללא הבדל אזרחות ובין שמקום מושבו בישראל ובין שלא בישראל, אשר בזמן שהוא עשה, או שנעשה לו, מעשה פשיטת רגל נתקיימה בו אחת מאלה:

מיהו חייב [1(3)]

- (1) הוא עצמו היה בישראל;
- (2) היה גר כרגיל בישראל או היה לו בה מקום מגורים;
- (3) ניהל עסקים בישראל, בעצמו או על ידי מורשה או מנהל;
- (4) היה חבר בחבר-בני-אדם או בשותפות שניהלו עסקים בישראל.

(ב) אף מי שלא מלאו לו שמונה עשרה שנים יכול שיהיה בגדר חייב אם נתקיימו בו שאר התנאים לכך האמורים בסעיף קטן (א) ואם לדעת בית המשפט סביר הוא שהנושים נשאו ונתנו עמו כאילו מלאו לו שמונה-עשרה שנים.

3. נושה שהשיג נגד חייב פסק דין חלוט לתשלום סכום כסף, והוצאתו לפועל לא עוכבה כדין, זכאי לבקש להמציא לחייב בישראל, או ברשות בית המשפט בחוץ לארץ, התראת פשיטת רגל; לענין התראת פשיטת רגל –

התראת פשיטת רגל
 [(1)(2)(3)]

- (1) יראו את מי שזכאי אותה שעה לאכוף פסק דין חלוט כמי שהשיגו;

(2) "פסק דין חלוט" – לרבות צו חלוט, ולרבות שטר חליפין, שטר חוב ושיק שהוגשו לביצוע ולשכת ההוצאה לפועל לפי סעיף 81א לחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967, ולא הגיש החייב התנגדות לביצועם או שהתנגדותו נדחתה בפסק דין חלוט או בהחלטה חלוטה.

[תשל"ו]

4. (א) בהתראת פשיטת רגל יידרש החייב לשלם את החוב הפסוק בהתאם להוראות פסק דין חלוט, או להבטיחו או להתפשר עליו להנחת דעת הנושה או דעת בית המשפט, ויפורשו התוצאות של הפרת הנדרש בה.

תכנה של התראת
 פשיטת רגל [(3)(3)]

(ב) התראת פשיטת רגל תהיה בטופס שנקבע ותומצא בדרך שנקבעה.
 (ג) בהתראת פשיטת רגל אפשר לציין מורשה שיפעל מטעם הנושה לענין תשלום או דבר אחר שנדרש למסור לנושה או לעשות להנחת דעתו.

(ד) לא יראו התראה כנטולת תוקף מחמת זאת בלבד שהנקוב בה כסכום מגיע עולה על הסכום המגיע למעשה, אלא אם תוך הזמן הניתן לתשלום הודיע החייב לנושה שהוא חולק על תקפות ההתראה על סמך הטעות האמורה; אולם אם החייב לא הודיע כך לנושה יראו כאילו מילא אחרי התראה פשיטת הרגל אם תוך הזמן שניתן הוא נקט אמצעים שהיו מביאים למילוייה אילו ננקב בה הסכום המגיע למעשה.

5. מעשה פשיטת רגל הוא לחייב, אם עשה או נעשתה לו אחת מאלה:

מעשה פשיטת רגל
[[2(2)]]

(1) בישראל או במקום אחר –

(א) נתן נכס מנכסיו מתנת מרמה או העבירו העברת מרמה;

(ב) העביר או שעבד נכס מנכסיו העברה או שעבוד, שאילו נעשו כשהוא מוכרז פושט רגל היו בטלים משום העדפת מרמה לפי כל דין תקף אותה שעה;

(2) בכוונה להתחמק מנושיו או לדחותם הוא עשה אחת מאלה:

(א) יצא את הארץ, או בהיותו בחוץ לארץ נשאר שם;

(ב) עזב את בית מגוריו, או הוקיר רגליו ממקום עסקיו או מגוריו הרגיל, או התחמק ממקום אחר שבו מצוי נושה;

(ג) התבודד כדי שלא יוכלו נושיו להתקשר עמו;

(3) עוקל נכס מנכסיו ונמכר בהוצאה לפועל על פי צו בית משפט;

(4) הגיש לבית המשפט הצהרה שאינו יכול לשלם את חובותיו, או בקשה שיוכרז פושט רגל לפי הוראות פקודה זו;

(5) הודיע לנושה מנושיו כי הפסיק, או עומד להפסיק, לשעה או לצמיתות, לשלם את חובו;

(6) לא מילא אחר הדרישות שבהתראה פשיטת רגל לפי פקודה זו תוך שבעה ימים לאחר שהומצאה לו בישראל, או תוך הזמן שנקבע לכך בצו בית המשפט שהתיר את ההמצאה אם הומצאה בחוץ לארץ, ולא הניח את דעת בית המשפט כי יש לו תביעה שכנגד או קיזוז או דרישה שכנגד שאינם פחותים מסך החוב הפסוק ושלא היה בידו לעוררם בתובענה שניתן בה פסק הדין; לענין זה, "חוב פסוק" – לרבות סכום שניתן צו חלוט לשלמו, ו"תובענה" – לרבות הליכים שבהם ניתן הצו.

6. עשה חייב מעשה פשיטת רגל, רשאי בית המשפט, על סמך בקשת פשיטת רגל שהגיש נושה או החייב, ובכפוף לתנאים האמורים להלן, ליתן צו להגנת נכסי החייב; לצו כאמור ייקרא צו כינוס.

סמכות למתן צו כינוס
[4]

7. לא יוכל נושה להגיש בקשת פשיטת רגל נגד חייב אלא אם נתקיימו כל אלה:

עילות לבקשת נושה
[[1(1)]] [תשל"ו]

(תיקון מס' 3)

תשנ"ו-1996

הודעה תשע"ג-2013

(1) החוב שחב החייב לנושה המבקש, ואם היו המבקשים שני נושים או יותר – סך כל החובות שהוא חב להם, אינו פחות מ-

85,763 שקלים חדשים; בית המשפט רשאי, לבקשת נושה ומטעמים מיוחדים שיירשמו, לאשר הגשת בקשת פשיטת רגל בשל חוב ששיעורו נמוך מסך זה;

(2) החוב הוא סכום קצוב בכסף שיש לשלמו מיד או בזמן עתיד קבוע;

(3) מעשה פשיטת הרגל שעליו מסתמכת הבקשה אירע תוך שלושה חדשים לפני הגשתה;

(4) מקום מושבו של החייב הוא בישראל, או שתוך שנה לפני הגשת הבקשה גר כרגיל בישראל או היה לו בית מגורים או מקום עסקים או שניהל עסקים בישראל בעצמו או על ידי מורשה או מנהל או היה חבר בחבר-בני-אדם או בשותפות שניהלו עסקים בישראל על ידי שותף או שותפים או מורשה או מנהל.

8. היה המבקש נושה מובטח, יציין בבקשתו שהוא מוכן לוותר על ערובתו לטובת הנושים אם יוכרז החייב פושט רגל, או יתן אומדן שווה של הערובה; נתן המבקש אומדן כאמור, אפשר שיצורף כנושה מבקש לענין עודף החוב המגיע לו, לאחר ניכוי השווי הנאמד, כאילו היה נושה לא מובטח.

בקשת נושה מובטח
[[2)5]

18. בית המשפט רשאי ליתן צו כינוס כמשמעותו בסעיף 6, בבקשת פשיטת רגל שהגיש חייב, אם צורף לה אישור מאת הכונס הרשמי כי מולאו התנאים הקבועים בסעיף 17; במקרים מיוחדים ומטעמים שיירשמו, רשאי בית המשפט, לאחר שמיעת עמדת הכונס הרשמי, ליתן צו כינוס לבקשת חייב אף ללא אישור הכונס הרשמי כאמור, ובלבד ששוכנע כי החייב פנה תחילה לכונס הרשמי.

צו כינוס נכסים לבקשת חייב
(תיקון מס' 3)
תשנ"ו-1996

20. (א) משניתן צו כינוס יהיה הכונס הרשמי שלידי בית המשפט הכונס של נכסי החייב, ומכאן ואילך, ובאין הוראה אחרת בפקודה זו, לא תהיה תרופה לנושה נגד החייב לו חוב בר-תביעה, ולא יפתח שום נושה בתובענה או הליכים משפטיים אחרים, אלא ברשות בית המשפט ובתנאים שיראה לקבוע.

פעולת צו כינוס [8]

(ב) הוראות סעיף זה אינן באות לגרוע מכוחו של נושה מובטח לממש את ערובתו או לעשות בה בדרך אחרת.

21. (א) משהוגשה הבקשה רשאי בית המשפט אם נוכח שיש צורך לעשות כן להגנת הנכסים, למנות את הכונס הרשמי, או אדם מתאים אחר, עוד לפני מתן צו הכינוס, להיות כונס זמני של נכסי החייב או חלק מהם ולהורות לו להחזיק באותם נכסים מיד.

כונס זמני, מינויו ושכרו
[9]
(תיקון מס' 1)
תשמ"ג-1983

(ב) השר, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע כללים –

(תיקון מס' 1)
תשמ"ג-1983

(1) בדבר דרך מינויו של כונס זמני שאינו הכונס הרשמי ודרך הדיון של בית המשפט בהצעות שהובאו לפניו לענין זה; בכללים כאמור ייקבעו תנאי הכשירות למינוי ותנאים אחרים שכונס זמני חייב למלא לצורך מינויו;

(2) בדבר שכרו והוצאותיו של כונס זמני שאינו הכונס הרשמי.

22. (א) משהוגשה הבקשה רשאי בית המשפט לעכב כל תובענה, הוצאה לפועל ואמצעי אחר על פי דין נגד החייב. ואולם, אם הוגשה הבקשה בידי חייב

עיכוב הליכים [10]
(תיקון מס' 3)
תשנ"ו-1996

וטרם ניתן צו כינוס, לא יורה בית המשפט על עיכוב לפי סעיף זה, אלא בכפוף להוראות סעיף 22א.

(ב) כל בית משפט או בית דין שהוכח לו כי נגד נתבע במשפט התלוי ועומד לפניו קיימת עתירת פשיטת רגל, רשאי לעכב את הליכי המשפט או להתנות את המשכם בתנאים שיראה.

(ג) המצאת צו לעיכוב לפי סעיף זה יכול שתהיה במשלוח העתק שלו, חתום בחותמת בית המשפט, בדואר, לתובע או לצד אחר שנקט את ההליך.

(ד) על אף האמור בסעיף זה –

(1) לא יעכב בית המשפט תובענה נגד פושט רגל אם הפטרו לא היה משמש בה הגנה;

(2) לא יעכב בית המשפט בעל משכנתה או נושה מובטח אחר בהפעלת תרופותיהם המשפטיות לענין הערובה שברשותם.

35. (א) הצעה שנתקבלה באסיפת הנושים רשאי החייב או הכונס הרשמי לבקש מבית המשפט לאשרה, והודעה על הזמן שנקבע לשמיעת הבקשה תינתן לכל נושה שתבע את חובו.

אישור ההצעה בבית המשפט [16(5)-(14)], (תיקון מס' 1) תשנ"ג-1983

(ב) כל נושה שתבע את חובו זכאי שהתנגדותו לבקשה תישמע בבית המשפט, אף אם באסיפת הנושים הצביע בעד קבלת ההצעה.

(ג) לענין אישור פשרה או הסדר של חייבים-יחד רשאי בית המשפט, לפי המלצת הכונס הרשמי, לוותר על חקירתו הפומבית של אחד מהם המנוע מהתייצב לחקירה מחמת מחלתו או העדרו מישראל.

(ד) לא יאשר בית המשפט פשרה או הסדר שלא נקבע בהם שיש לשלם תחילה את כל החובות שיש להם דין קדימה בחלוקת נכסיו של פושט רגל.

(ה) לפני אישור ההצעה ישמע בית המשפט דו"ח של הכונס הרשמי על האמור בהצעה ועל התנהגותו של החייב, וישמע כל התנגדות שהעלה נושה או נציגו.

(ו) מצא בית המשפט כי הצעת החייב סבירה, וכי יש בה כדי להועיל לציבור הנושים בכללותו בהתייחס להליכי פשיטת הרגל, רשאי הוא לאשר את ההצעה או להתנות בתנאים נוספים שיקבע, לרבות במתן ערובות לביצועה; בית המשפט רשאי לסרב לאשר הצעה של חייב אשר אילו הוכרז פושט רגל, היה בית המשפט רשאי שלא ליתן לו הפטר, מאחר שנתקיים בו האמור בסעיף 63.

(תיקון מס' 3) תשנ"ו-1996

(ז) הוכחו עובדות שלפיהן היה על בית המשפט, אילו הוכרז החייב פושט רגל, לא ליתן לו הפטר, או להתלות את הפטרו או להתנות בתנאים, יסרב בית המשפט לאשר את ההצעה, זולת אם יש בה ערובה סבירה שישולמו מיד או בזמן קרוב השיעורים המפורטים להלן על כל חוב לא מובטח שהוא בר תביעה כלפי נכסי החייב, לרבות הפרשי הצמדה עליו עד ליום הגשת ההצעה לאישור בית המשפט:

(תיקון מס' 1) תשנ"ג-1983

(1) 35% – אם הפשרה הוצעה תוך שנה מיום צו הכינוס;

(2) 45% – אם הוצעה כעבור שנה ובטרם עברו שנתיים מיום הצו;

(3) 55% – אם הוצעה כעבור שנתיים ובטרם עברו שלוש שנים מיום הצו;

(4) 65% – אם הוצעה כעבור שלוש שנים ובטרם עברו ארבע שנים מיום הצו;

(5) 80% – אם הוצעה כעבור חמש שנים או יותר מיום הצו, אולם רשאי בית המשפט, בנסיבות מיוחדות שיפורטו ויירשמו, לקבוע שיעורים אחרים או תקופות אחרות מאלה שפורטו בסעיף קטן זה.

(ח) (בוטל).

(תיקון מס' 3)
תשנ"ו-1996

(ט) אישור בית המשפט להצעה יינתן בטביעת חותם בית המשפט על המסמך המכיל את נוסח הפשרה או ההסדר, או שהנוסח ייכלל בצו בית המשפט.

(י) פשרה או הסדר שנתקבלו ואושרו כאמור בסעיף זה יחייבו את החייב ואת כל הנושים לענין כל חוב בר-תביעה המגיע להם מהחייב, אך לא יפטרו את החייב מחבות לפי פסק דין נגדו בתביעה למזונות.

(תיקון מס' 3)
תשנ"ו-1996

(יא) תעודת הכונס הרשמי המעידה שפשרה או הסדר נתקבלו ואושרו כדין, תהיה, באין מרמה, ראיה חלוטה לתקפם.

69. (א) צו הפטור יפטור את פושט הרגל מכל חוב בר-תביעה בפשיטת רגל, חוץ מאלה:

פגולות הפטור [28]

(1) חוב המגיע לפי התחייבות להימנע מעבירה או חוב המגיע למדינה בשל קנס;

(2) חוב או חבות שנוצרו במרמה שפושט הרגל היה שותף לה או שהשיג ויתור עליהם במרמה כאמור;

(3) חבות לפי פסק דין לחובתו בתובענת מזונות, להוציא מה שהורה בית המשפט במפורש לגבי החבות, במידה שהורה ובתנאים שהורה.

(ב) צו הפטור יהיה ראיה חלוטה לפשיטת הרגל ולתקפות ההליכים בה, ובכל הליך שיוגש נגד פושט רגל שהשיג צו הפטור, בדבר חוב שממנו הופטר בצו, רשאי פושט הרגל לטעון כי עילת התביעה אירעה לפני שהופטר.

(ג) צו הפטור לא יפטור אדם שביום מתן צו הכינוס היה שותף עם פושט הרגל או שהיה עמו יחד נאמן, מחוייב או קשור בחוזה, או שהיה ערב או מעין ערב לו.

72. על אף האמור בסעיף 71 –

סייגים [30(1), (2)]
[תשל"ו]

(1) תביעות לדמי נזק בלתי קצובים שאינן נובעות מחוזה או מהבטחה, ודרישת מזונות המגיעים על פי פסק דין וזמן פרעונם חל אחרי מתן צו הכינוס, אינן בנות תביעה בפשיטת רגל;

(2) אדם שידע על מעשה שאפשר היה להשתמש בו להגשת בקשת פשיטת רגל נגד החייב ביום שהוגשה הבקשה שעל פיה הוכרז פושט רגל, לא יוכל לתבוע מכוח צו הכינוס כל חוב או חבות שחלו על החייב לאחר היום שבו נודע לו המעשה.

78. לחובות המפורטים להלן יהיה בחלוקת נכסיו של פושט רגל דין קדימה לכל שאר החובות לפי סדר עדיפות זה:

דין קדימה [33(2)]
[תשי"ג, תשכ"ה] הודעה
תשס"א-2000
הוראת שעה
תשס"ז-2007
(תיקון מס' 7)
תשס"ט-2009

(1) (א) שכר עבודה כמשמעותו בחוק הגנת השכר, תשי"ח-1958, שמגיע לעובד וגמול תעסוקה כמשמעותו בחוק זכויות לאנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים (הוראת שעה), התשס"ז-2007, שמגיע למשתקם כהגדרתו בחוק האמור, בעד התקופה שלפני הגשתה של בקשת פשיטת הרגל, ובלבד שסך-כל השכר או גמול התעסוקה, לפי העניין, שיש לו דין קדימה לא יעלה על 21,000 שקלים חדשים;

(ב) אם לאחר תחילתה של שנת מס חל פיצוי, יוגדל הסכום הנקוב בפסקת משנה (א), בשיעור הפיצוי מיום תחילת הפיצוי; ההגדלה האמורה תעמוד בתקפה עד 31 בדצמבר שלאחריה;

לענין זה, "שנת מס", "פיצוי" ו"שיעור הפיצוי" – כמשמעותם בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשכ"ח-1968 (להלן – חוק הביטוח);

(ג) הסכום הנקוב בפסקת משנה (א) ישתנה כל שנה ב-1 בינואר לפי שיעור התנודות של השכר הממוצע כמשמעותו בחוק הביטוח;

(ד) שר העבודה והרווחה יפרסם ברשומות הודעה בדבר השינויים בסכום הנקוב בפסקת משנה (א) שיחולו מכוח פסקאות משנה (ב) ו-(ג), בעיגול לעשרת השקלים הקרובים;

(2) סכום שפושט הרגל ניכה במקור משכר העבודה על פי פקודת מס הכנסה ולא שילם לפקיד השומה;

(3) החובות המפורטים להלן, והם יהיו שווים זה לזה במעלה וישולמו במלואם, ואם אין בנכסיו של פושט הרגל כדי תשלום מלא לכולם יופחתו התשלומים בשיעור שווה:

(א) תשלומי חובה שהגיעו מאת פושט הרגל ביום שניתן צו הכינוס והוא נתחייב בהם, או שזמן פרעונם הגיע, תוך 12 החדשים שקדמו לאותו יום; "תשלומי חובה", לענין זה – מסים עירוניים, מסים של מועצות מקומיות ותרומות שהן בבחינת מסים המוטלות על פי פקודת העדות הדתיות (ארגון);

(ב) מסים המשתלמים לאוצר המדינה שנשומו והוטלו על פושט הרגל עד 31 בדצמבר האחרון שלפני יום מתן צו הכינוס וסך כולם אינו עולה על השומה של שנה אחת, ומסים אחרים המשתלמים לאוצר המדינה שפושט הרגל נתחייב בהם, או שזמן פרעונם הגיע, במשך 12 החדשים שקדמו לאותו יום;

(תיקון מס' 2)
תשס"ז-1986

(ג) דמי שכירות של שנה אחת, לכל היותר, שלפני יום מתן ההכרזה, המגיעים למשכיר בעד בתים וקרקעות ששכר פושט הרגל;

(ד) כל כסף המגיע בעד פיגורים במילוי צווי מזונות שבית משפט מוסמך נתנם או מוציאים לפועל.

(4) בית המשפט רשאי, אם מטעמים מיוחדים שיירשמו מצא זאת לצורך בנסיבות הענין, להורות שלא לתת עדיפות לחובות האמורים בפסקאות (1) ו-(3), כולם או מקצתם.

(תיקון מס' 1)
תשמ"ג-1983

128. (א) לפי בקשתו של אדם שמגיעים לו ממושט הרגל על פי פסק דין מזונות שזמן פרעונם חל אחרי מתן צו הכינוס, רשאי בית המשפט להקציב לאותו אדם מזמן לזמן מתוך נכסי פושט הרגל או מתוך הכנסותיו סכומי כסף שימצא לנכון.

הקצבה לזכאי למזונות
[55א] [תשל"ו]

(ב) הקצבה לפי סעיף קטן (א), דינה כדין תשלום על פי פסק הדין.
(ג) הוראות סעיף זה יחולו על אף האמור בסעיפים 111 ו-112.

(תיקון מס' 1)
תשמ"ג-1983

פרק טז

טוענים רבניים ועורכי דין

588	הטוענים הרבניים, תשס"א-2001	תקנות
595	על הסמכה והסמכה	הודעה
596	לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986	כללי
604	הטוענים הרבניים (סדרי דין בבית הדין המשמעותי), תש"ס-1999	כללי

תקנות הטוענים הרבניים, תשס"א-2001*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 27 לחוק הדיינים, תשט"ו-1955 (להלן – החוק), לאחר התייעצות עם נשיא בית הדין הרבני הגדול ועם שר המשפטים, אני מתקין תקנות אלה:

1. מי שאיננו עורך דין לא ייצג בפני בתי הדין הרבניים אדם אחר, לא יטען ולא יעשה כל פעולה אחרת בשמו, דרך עיסוק או בתמורה, אף שלא בדרך עיסוק, אלא אם כן קיבל רישיון של טוען רבני לפי תקנות אלה (להלן – הרישיון).
2. (א) נשיא בית הדין הרבני הגדול ייתן רישיון למי שנתקיימו בו תנאים אלה:
(1) הוא תושב ישראל;
(2) הוא למד, לאחר שמלאו לו 18 שנה, באחד מאלה:
(א) ישיבה, במשך ארבע שנים לפחות;
(ב) מוסד חינוכי, שהכיר בו לענין זה, בית הדין הרבני הגדול, במשך שלוש שנים לפחות, והוא זכאי לתעודת גמר של המוסד החינוכי;
(3) עמד בבחינות שערכה ועדה בוחנת שמינה נשיא בית הדין הגדול כולל בחינה בתחום המעשי של המקצוע;
(4) מבחינת אופיו ואורח חייו, הוא ראוי לשמש טוען רבני;
(5) (נמחקה).
- (ב) הועדה הבוחנת, כאמור בתקנת משנה (א)(3), לא תבחן מי שלא השלים שלוש שנות לימוד בישיבה או שתי שנות לימוד במוסד חינוכי, כמשמעותו בתקנת משנה (א)(2)(ב).
3. (בוטלה).
4. תוקפו של רישיון יהיה לחמש שנים, לפי הלוח העברי, החל באחד בתשרי של שנת הוצאתו; ואולם רשאי בית הדין הרבני הגדול לבטל את הרישיון בכל עת, לפני תום תקופת תוקפו, אם הוכח לו כי בעל הרישיון הוא בגדר האנשים שתקנה 7 חלה עליהם, ובלבד שניתנה לבעל הרישיון הזדמנות להשמיע את דברו.

ייחוד פעולות

מתן רישיון
תק' תשס"ג-2002

תק' תשס"ג-2002

תק' תשס"ג-2002

תק' תשס"ג-2002

תק' תשס"ג-2002

תק' תשס"ג-2002

תוקף הרישיון

* פורסמו ק"ת תשס"א מס' 6107 מיום 5.6.2001 עמ' 828.

תוקנו ק"ת תשס"ג מס' 6208 מיום 21.11.2002 עמ' 181; ר' תקנות 3, 4 לענין תחילה והוראת מעבר.

ק"ת תשס"ה: מס' 6347 מיום 16.11.2004 עמ' 142 – תק' תשס"ה-2004; תחילתן 30 ימים מיום פרסומן. [מס' 6352 מיום 14.12.2004 עמ' 207 – תק' תשס"ה-2004; תחילתן 30 ימים מיום פרסומן. חזרה על אותו התיקון]

5. (א) בית הדין הרבני הגדול רשאי לפטור מהבחירות הנערכות לפי תקנה 2(3), כולן או מקצתן –
- (1) מי שכשיר להתמנות לדיין;
- (2) מי שכשיר להיבחר לרב עיר.
- (ב) מי שעבר בהצלחה בחינה בדיינות, ניתן לפוטרו מבחינה באותו חומר שנבחן בו.
6. (א) הרישיון יחודש בתום תקופת תוקפו, אם הגיש בעל הרישיון בקשה בכתב לנשיא בית הדין הרבני הגדול, בתנאי שהמבקש הוא תושב ישראל ואיננו בגדר האנשים שסעיף 7 חל עליהם.
- (ב) המבקש חידוש רישיון, לא יידרש לעמוד שוב בבחינות האמורות בתקנה 2(3), אם הוגשה הבקשה בתוך עשר שנים, מיום שפקע תוקפו של הרישיון הקודם.
7. לא יהיו זכאים לקבלת רישיון או לחידושו –
- (1) מי שהורשע בעבירה, שמחמת מהותה, חומרתה או נסיבותיה, אין הוא ראוי, לדעת בית הדין הרבני הגדול לשמש כטוען רבני;
- (2) מי שמבחינת אופיו ואורח חייו איננו ראוי, לדעת בית הדין הרבני הגדול, לשמש טוען רבני, ובתנאי שניתנה לו הזדמנות להשמיע את דבריו;
- (3) טוען רבני שבית הדין המשמעתי פסל או השעה לפי תקנה 23 – למשך תקופת הפסילה או ההשעיה.
8. טוען רבני ישמור על כבוד המקצוע וימנע מכל דבר העלול לפגוע בכבוד המקצוע של טוען בפני בתי דין רבניים.
9. טוען רבני יפעל במילוי תפקידו לטובת שולחו, בנאמנות ובמסירות ויעזור לבית הדין הרבני בעשיית משפט צדק.
- 9א. (א) התבקש טוען רבני לקבל על עצמו לייצג צד בהליך בבית הדין, ויש לו יסוד להניח כי קבלת הייצוג תביא לכך שהדיין שנקבע לדון באותו הליך לא ישב בדין בשל התקיימות עילה מעילות הפסלות המפורטות להלן, לא יקבל על עצמו את הייצוג אלא אם כן ההליך הוא הליך קשור להליך קודם שבו ייצג הטוען הרבני את אותו צד או שבית הדין התיר את הייצוג לפי בקשה שהגיש הטוען הרבני:
- (1) הדיין שנקבע לדון בהליך הוא בן משפחה של הטוען הרבני או שקיימת ביניהם קרבה ממשית אחרת;
- (2) לדיין הדן בהליך או לבן משפחה מדרגה ראשונה של הדיין יש ענין כספי ממשי או ענין אישי ממשי בטען הרבני.
- (ב) לענין תקנה זו –
- “בן משפחה” – בן זוג, הורה, הורה של בן זוג, ילד, אח, סב, נכד וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של הדיין או שהדיין היה אפוטרופוסו או שימש משפחה אומנת שלו;

פטור מבחינות

חידוש הרישיון

סייגים לקבלת רישיון

כבוד המקצוע

החובה כלפי הלקוח וכלפי בית דין

סייג לייצוג בשל עילת פסלות דיין תק' תשס"ה-2004

"בן משפחה מדרגה ראשונה" – בן זוג, הורה, ילד, אח וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של הדיין או שהדיין היה אפוטרופסו או שימש משפחה אומנת שלו; "הליך קשור", ביחס להליך קודם – ערעור או בקשת רשות ערעור על הליך קודם, או הליך אחר הקשור קשר ישיר להליך קודם והנוגע לאותה מסכת עובדתית.

10. טוען רבני לא יעשה לעצמו פרסומת כעוסק במקצוע טוען רבני אלא במידה המותרת לעורך דין. איסור פרסומת
 11. לא ישדל טוען רבני, בעצמו או על ידי אחר, כל אדם, למסור לידי עבודה מקצועית. איסור שידול לשם השגת עבודה
 12. טוען רבני ישתמש לציון מקצועו בתואר "טוען רבני" או בתרגום לועזי מקביל לתואר זה בלבד; אין בהוראה זו כדי למנוע מטוען רבני להשתמש בתואר "רב", אם הוסמך לרבנות בידי הרבנות הראשית לישראל, או בתואר אקדמי או בתואר שדין אחר מתיר את השימוש בו. שימוש בתארים
 13. טוען רבני לא יעסוק במקצועו, בשותפות עם אדם שאינו טוען רבני, ולא ישתף אדם כזה בהכנסותיו, בתמורה בעד שירותים, סיוע או תועלת אחרת לעסקו. איסור שותפות
 14. טוען רבני לא יעסיק במשרדו טוען רבני או עורך דין שרישיונו נשלל ממנו, בתקופת שלילת הרישיון. איסור העסקה
 15. (א) טוען רבני שהוא חבר מועצה ברשות מקומית או מועצה דתית או שטרם חלפה שנה מאז חדל להיות חבר בה – כללי אתיקה
 - (1) לא יתייצב בשם שולחו בפני המועצה, לא ייצגו ולא יפעל בשמו בפניה;
 - (2) לא ייצג את שולחו בכל ענין שבפני בית הדין, ועדה או גוף שיפוטי או מעין שיפוטי אחר, אם המועצה היא צד לאותו הליך;
 - (3) לא ישתתף בדיון ובהצבעה בישיבות המועצה כאשר הענין העומד לדיון או להצבעה נוגע לאדם או לגוף שהוא מייצגם בגדר תפקידיו המקצועיים.
- (ב) הוראות תקנת משנה (א)(1) ו-(2) יחולו גם על –
- (1) טוען רבני שהוא שותפו, מעבידו או עובדו של טוען רבני הנזכר בראש תקנת משנה (א);
 - (2) טוען רבני שהוא רב המקבל משכורת ממועצה דתית או מרשות מקומית.
- (ג) כללי האתיקה המקצועית, כפי שקבעה המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין, לפי סעיף 109(4) לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, יחולו על טוען רבני, בשינויים המחויבים בהתאם לתקנות אלה.
16. אלה עבירות משמעת: עבירות משמעת
 - (1) הפרת הוראה מהוראות התקנות 8 עד 15 או של דין אחר המטיל חיוב או איסור על טוען רבני, בקשר למקצועו;

- (2) כל מעשה או מחדל שאינו הולם את מקצוע הטוען בפניו בדין רבניים.
17. כל טוען רבני יהיה נתון לשיפוטו של בית דין משמעותי.
18. (א) בית הדין המשמעותי ידון בהרכב של שלושה: דיין, טוען רבני ונציג ציבור, או דיין ושני טוענים רבניים, הכל כפי שנשיא בית הדין הרבני הגדול יקבע, לכל ענין.
- (ב) בית הדין הרבני הגדול, בהרכב של חמישה דיינים לפחות, ימנה את הדיינים שיכהנו בבית הדין המשמעותי; הטוענים הרבניים ימונו, מתוך רשימה של טוענים רבניים שיגיש המנהל לבית הדין הגדול; נציג הציבור ימונה על ידי השר לענייני דתות (להלן – השר).
- (ג) הדיין יהיה אב בית הדין המשמעותי.
- (ד) הודעה על חברי בית הדין המשמעותי תפורסם ברשומות.
19. (א) בית הדין הרבני הגדול יקבע כללים לסדרי הדין בבית הדין המשמעותי; הכללים כאמור יפורסמו ברשומות.
- (ב) ענין שלא נקבעו לגביו סדרי דין, יקבע בית הדין המשמעותי את סדרי הדין בו.
20. (א) תקופת כהונתם של חברי בית הדין המשמעותי תהיה שלוש שנים מיום מינוים.
- (ב) חבר בית הדין המשמעותי שהחל לדרון בענין פלוני רשאי לסיימו גם לאחר שתמה תקופת כהונתו, אלא אם כן הושעה מכהונתו או הועבר מתפקידו לפי סעיפים 22 עד 23 לחוק, או במקרה של טוען רבני, אם הושעה או נפסל לפי תקנה 23.
- (ג) נבצר מחבר בית הדין המשמעותי, זולת אב בית הדין, להשתתף בדיון או להמשיך בו, יכול נשיא בית הדין הגדול למנות אחר במקומו והדין יימשך, מהשלב שבו הופסק.
- (ד) נבצר מחבר בית הדין המשמעותי, זולת אב בית הדין, להשתתף בישיבה, יכול אב בית הדין על אף האמור בתקנה 18(א), להחליט שהישיבה תתקיים לפני שני חברי בית הדין הנותרים, ובלבד שלא ייגרם עיוות דין, הכל אם לא החליט אב בית הדין על דחיית הדיון.
21. כהונת חבר בית הדין המשמעותי תפקע באחת מאלה:
- (1) בתום תקופת כהונתו;
- (2) בהתפטרותו, על ידי מסירת כתב התפטרות לנשיא בית הדין הגדול;
- (3) אם נבצר ממנו, דרך קבע, למלא את תפקידו;
- (4) הוגשה נגד הדיין קובלנה לפי סעיף 21 לחוק, או הוגש נגדו כתב אישום, או הורשע בעבירה ונשיא בית הדין הרבני הגדול החליט, שאין הוא ראוי לכהן בבית הדין המשמעותי;

(5) הוגשה נגד טוען הרבני קובלנה לפי תקנה 26, או הוגש נגדו כתב אישום, או הורשע בעבירה והמנהל קבע שאין הוא ראוי לכהן כחבר בית הדין המשמעתי;

(6) הוגש נגד נציג הציבור כתב אישום, או הורשע בעבירה והשר החליט, שאין הוא יכול לכהן בבית הדין המשמעתי.

22. נחלקו דעות חברי בית הדין, תכריע דעת הרוב; אין רוב לדעה אחת, תכריע הדעה שלדעת אב בית הדין מקילה עם הנאשם; אולם אם לא היה רוב דעות לגבי סוג העונש או מידתו או מידת ההשעיה הזמנית, רואים את חבר בית הדין שהציע את סוג העונש, את מידת העונש או את ההשעיה הזמנית החמורים ביותר, כאילו הצטרף לדעתו של חבר בית הדין שהציע את ההצעה הקרובה ביותר להצעתו.

החלטות בית הדין המשמעתי

23. (א) בית הדין המשמעתי יהיה מוסמך להטיל על טוען רבני עונשים כמפורט להלן:

סמכות ענישה

(1) אזהרה;

(2) נזיפה;

(3) חיוב בשל כל עבירת משמעת שהורשע בה, בתשלום קנס בסכום שלא יעלה על 25,000 שקלים חדשים, שישולם לקרן העגונות או לאוצר המדינה, הכל לפי שיקול דעת בית הדין;

(4) השעיה לתקופה קצובה, שלא תעלה על 5 שנים;

(5) פסילה לצמיתות לשמש טוען רבני.

(ב) הטיל בית הדין המשמעתי עונש של השעיה או פסילה, רשאי הוא להורות בגזר הדין, שהעונש כולו או מקצתו יהיה על תנאי; מי שנידון להשעיה או לפסילה על תנאי –

(1) לא יישא את עונשו, אלא אם כן עבר בתוך התקופה שנקבעה בגזר הדין, שלא תעלה על שלוש שנים, עבירת משמעת לפי תקנות אלה (להלן – עבירה נוספת) שקבע בית הדין בגזר הדין, והורשע בשלה בתוך תקופת התנאי או לאחריה;

(2) תקופת התנאי תתחיל מיום גזר הדין ואם הנידון נושא, באותה עת, עונש השעיה, מיום תום אותה השעיה;

(3) אם הורשע בשל עבירה נוספת, יצווה בית הדין המשמעתי על הפעלת ההשעיה או הפסילה על תנאי.

(ג) בית הדין המשמעתי רשאי –

(1) להרשיע טוען רבני בשל עבירת משמעת ולא להטיל עליו עונש;

(2) לחייב טוען רבני שהורשע בשל השגת שכר בנסיבות המהוות עבירת משמעת, בהחזרת השכר, כולו או מקצתו;

(3) לחייב טוען רבני, בשל כל עבירה שהורשע בה, בתשלום פיצויים בסכום שלא יעלה על 25,000 שקלים חדשים, שישולם

- בשלמותו או בחלקו למתלונן או לאוצר המדינה, הכל לפי שיקול דעת בית הדין.
- (ד) הטיל בית הדין המשמעת, בפסק דינו, על טוען רבני השעיה או פסילה, יפורסם הדבר ברשומות ובעיתון יומי שקבע בית הדין.
- (ה) חיובו של טוען רבני בתשלומים לפי תקנת משנה (א)(3) או (ג)(2) ו-(3) ניתן להוצאה לפועל, כמו פסק דין של בית דין רבני.
24. פסק דין של בית הדין המשמעת, יהיה נתון לערעור בפני בית הדין הרבני הגדול.
25. (א) טוען רבני שהורשע בבית משפט או בבית דין צבאי, בפסק דין סופי בשל עבירה פלילית, רשאי בית הדין המשמעת, לפי בקשת המנהל, להטיל עליו את אחד העונשים האמורים בתקנה 23, אם ראה שמפאת חומרתה או נסיבותיה מן הראוי לעשות כן.
- (ב) בית משפט ובית דין צבאי שהרשיע טוען רבני בשל עבירה פלילית, ימציא למנהל, באמצעות היועץ המשפטי לממשלה, העתק מפסק הדין, למעט בעבירות המנויות בצו לשכת עורכי הדין (עבירות שלגביהן לא יחול סעיף 77 לחוק), תשכ"ח-1968.
26. קובלנה נגד טוען רבני בשל עבירת משמעת, תוגש על ידי מנהל בתי הדין הרבניים או בא כוחו, או על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, בין ביוזמתם הם ובין על פי תלונת אדם אחר.
27. (א) הוגשה קובלנה נגד טוען רבני, בפני בית הדין המשמעת, יהיה בית הדין המשמעת מוסמך להשעותו זמנית מלהופיע לפני בתי הדין, עד לתום ההליכים המשמעתיים, אם הוא סבור שבנסיבות הענין אין הטוען הרבני ראוי להופיע לפני בתי הדין הרבניים, ובלבד שניתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו.
- (ב) טוען רבני שהורשע בבית משפט או בבית דין צבאי בשל עבירה פלילית, רשאי בית הדין המשמעת, אם ראה שמפאת חומרתה או נסיבותיה מן הראוי לעשות כן, להשעותו זמנית מלהופיע לפני בתי הדין, עד להכרעה סופית בבקשת המנהל לפי תקנה 25(א); לא הוגשה בקשה כאמור בתוך 30 ימים מהיום שפסק הדין נעשה סופי, או בוטלה ההרשעה, בטלה ההשעיה הזמנית.
- (ג) טוען רבני שהוגש נגדו כתב אישום בבית משפט או בבית דין צבאי בשל עבירה פלילית, רשאי בית הדין המשמעת, אם ראה שמפאת חומרת העבירה המיוחסת לטוען רבני או נסיבותיה ראוי לעשות כן, להשעותו זמנית מלהופיע לפני בתי הדין, עד להכרעה דינו בבית המשפט או בבית הדין הצבאי.
- (ד) לא תינתן החלטה בדבר השעיה זמנית של הטוען הרבני, אלא אם כן ניתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו בפני בית הדין המשמעת.
- (ה) החליט בית הדין המשמעת להשעות את הטוען הרבני כאמור, יהיה הטוען הרבני רשאי להגיש בקשה לבית הדין המשמעת לעיון חוזר.
- (ו) טוען רבני יוכל לערער על החלטת בית הדין המשמעת שלא לבטל את ההשעיה, לפני בית הדין הגדול לערעורים, בתוך ארבעה עשר ימים מיום שהודע לו על ההחלטה.

הרשעה בפלילים של
טוען רבני

מגיש הקובלנה

השעיה זמנית

28. על פסק דין של בית הדין המשמעת, רשאי טוען רבני לערער לפני בית הדין הרבני הגדול, בתוך שלושים ימים מיום שהודע לו פסק הדין. ערעור
29. כל מקום בתקנות אלה שנאמר בו "טוען רבני", אף טוענת רבנית במשמע, וכל מקום שנאמר בו "בית הדין הגדול" הכוונה לרוב מניינם של חברי בית הדין הגדול ובתוכם נשיא בית הדין הגדול. פרשנות
30. תקנות הטוענים הרבניים, תשכ"ח-1967 – בטלות. ביטול
- כ"ט בניסן תשס"א (22 באפריל 2001) אשר אוחנה
- השר לעניני דתות

הודעה על הסמכה¹

לפי סעיף 15(ב)(6) לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971
בתוקף סמכותי לפי סעיף 15(ב)(6) לפקודת הראיות [נוסח חדש],
תשל"א-1971, אני מסמיך את נושאי התפקידים שלהלן, להיות כל אחד מהם
מוסמך להזהיר על פני תצהיר לענין הסעיף האמור לצורך מילוי תפקידו בלבד:
עורך פטנטים
טוען רבני, כמשמעותו בתקנות הרבנים, תשכ"ח-1967
מנהל בית-סוהר
מפקד בית מעצר
רשות רושמת, כמשמעותה בפקודת הנישואין והגירושין (רישום).
כל ההודעות על הסמכה לענין אישור אזהרה על פני תצהיר שפורסמו
לפני פרסומה של הודעה זו — בטלות.
תחילתה של הודעה זו 30 יום מיום פרסומה.
י"ג באב תשל"ט (6 באוגוסט 1979) שמואל תמיר
שר המשפטים

הסמכה²

לפי פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971
בתוקף סמכותי לפי סעיף 15(ב)(6) לפקודת הראיות [נוסח חדש],
תשל"א-1971³, אני מסמיך את המזכירים הראשיים בבתי הדין הרבניים,
להזהיר על פני תצהיר שהגשתו נדרשת בתיק בית דין רבני או לשם הליך
במסגרתו, לענין הסעיף האמור.
תחילתה של הסמכה זו 30 יום מיום פרסומה.
ט"ו בכסלו התשס"ה (28 בנובמבר 2004)
(חמ 220-3)
יוסף (טומי) לפיד
שר המשפטים

¹ פורסמה י"פ תשל"ט מס' 2561 מיום 31.8.1979 עמ' 2084.

² י"פ 5352, עמ' 854.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986*

בתוקף סמכותה לפי סעיף 109 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן – החוק), מתקינה המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין כללים אלה:

פרק א': פרשנות

1. הגדרות – בכללים אלה –
"בית משפט" – בית משפט, בית דין וכל ערכאה שיפוטית או מעין שיפוטית שהוקמה על פי דין;
"שופט" – בעל תפקיד שיפוטי בבית משפט, בבית דין או בכל ערכאה שיפוטית או מעין שיפוטית, שהוקמה על פי דין;
"ועד מחוזי" – הועד המחוזי של הלשכה שמקום עבודתו של חבר הלשכה הוא בתחום פעולתו.

* פורסמו ק"ת תשמ"ו מס' 4965 מיום 4.9.1986 עמ' 1373.

תוקנו *** ק"ת תשמ"ז מס' 5044 מיום 23.7.1987 עמ' 1159 – כללים תשמ"ז-1987. ###
ק"ת תשמ"ח מס' 5131 מיום 5.9.1988 עמ' 1106 – כללים תשמ"ח-1988; ר' סעיף 3 לענין תחילה. \$\$\$ 3. (א) תחילתו של סעיף 1 ביום תחילתם של הכללים העיקריים.
(ב) תחילתו של סעיף 2 בתום ששה חודשים מיום פרסומם של כללים אלה. ###

ק"ת תשמ"ט מס' 5176 מיום 9.4.1989 עמ' 663 – כללים תשמ"ט-1989; \$\$\$ תחילתם שנה מיום פרסומם ור' סעיף 2 לענין הוראות מעבר. \$\$\$ 2. אין בכללים אלה כדי למנוע מעורך דין להמשיך ולטפל בענין שהתחיל לטפל בו לפני תחילתם של כללים אלה. ###

ק"ת תשנ"ז מס' 5840 מיום 15.7.1997 עמ' 932 – כללים תשנ"ז-1997; \$\$\$ תחילתם ביום 1.9.1997. ###

ק"ת תשנ"ח מס' 5909 מיום 1.7.1998 עמ' 1009 – כללים תשנ"ח-1998; \$\$\$ תחילתם 30 ימים מיום פרסומם. ###

ק"ת תשנ"ח מס' 5912 מיום 23.7.1998 עמ' 1048 – כללים (מס' 2) תשנ"ח-1998.

ק"ת תשנ"ט מס' 5966 מיום 19.4.1999 עמ' 670 – כללים תשנ"ט-1999; \$\$\$ תחילתם 30 ימים מיום פרסומם והם יחולו על שירות שהוזמן מיום תחילתם. ###

ק"ת תשס"א מס' 6094 מיום 19.3.2001 עמ' 631 – כללים תשס"א-2001 בסעיף 6 לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), תשס"א-2001.

ק"ת תשס"ג מס' 6238 מיום 11.5.2003 עמ' 702 – כללים תשס"ג-2003 בסעיף 3 לכללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), תשס"ג-2003.

ק"ת תשס"ה מס' 6410 מיום 11.8.2005 עמ' 882 – כללים תשס"ה-2005; \$\$\$ תחילתם 30 ימים מיום פרסומם. ###

ק"ת תשס"ט מס' 6725 מיום 30.11.2008 עמ' 148 – כללים תשס"ט-2008.

ק"ת תשע"ב מס' 7109 מיום 16.4.2012 עמ' 1029 – כללים תשע"ב-2012.

פרק ב': הוראת יסוד

2. עורך דין ייצג את לקוחו בנאמנות, במסירות, ללא מורא, תוך שמירה על הגינות, על כבוד המקצוע ועל יחס כבוד לבית המשפט.

פרק ג': משרד עורך הדין

3. (א) עורך דין יקבל את לקוחו במשרדו.

(ב) עורך דין רשאי לפגוש את לקוחו במקום אחר זולת משרדו, ובלבד שיעשה כן בתנאים ההולמים את כבוד המקצוע.

(ג) עורך דין המשמש יועץ קבוע ללקוח, רשאי לסטות מן האמור בסעיף קטן (א) לשם מתן שירות יעיל לאותו לקוח, בנסיבות ההולמות את כבוד המקצוע.

4. (א) משרדו של עורך דין, לרבות חדר ההמתנה וחדר המזכירות וכל חלק אחר ממנו, לא ישמש כל מטרה זולת עבודתו המקצועית של עורך הדין.

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לאסור על עורך הדין –

(1) להרשות שמשרדו ישמש משרד רשום של תאגיד שהוא יועצו המשפטי;

(2) לייחד חלק מדירת מגוריו למשרדו;

(3) לפעול במשרדו בענייני ציבור.

- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על עורך דין שביום י"ב בטבת תשכ"ו (4 בינואר 1966) חדרי ההמתנה שלו היו משותפים לו ולאדם אחר, והוא הודיע על כך לוועד המרכזי עד יום י"ג בשבט תשכ"ו (3 בפברואר 1966).

5. (א) עורך דין לא יקיים יותר ממשרד אחד, אלא אם כן בכל משרד נמצא עורך דין שמקום עבודתו הקבוע הוא באותו משרד.

(ב) הועד המרכזי בהתייעצות עם הועד המחוזי שבתחום סמכותו נמצא משרדו של עורך הדין, רשאי להתיר מטעמים מיוחדים חריגה מהוראת סעיף קטן (א), בתנאים ולתקופה שימצא לנכון.

כללים תשס"א-2001

פרק ד': פרסום ופרסומת

(בוטל)

6. (בוטל).

- 6א. (בוטל).

7. (בוטל).

8. (בוטל).

פרק ה': עורך הדין והלקוח

9. (א) לא יקבל עורך דין שכר טרחה בעד עבודתו המקצועית אלא בכסף.

(ב) אין מגיעה, כאשר הדין מאפשר זאת, כי שכר הטרחה יחושב כאחוז מנושא העניין.

שכר טרחה רק בכסף

- (ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), עורך דין המטפל בעבור לקוח בעניין ממוני יהיה רשאי לקבל את שכר טרחתו, כולו או חלקו, על ידי קבלת זכויות שותף, אם הוסכם על כך בכתב בינו לבין הלקוח; בסעיף קטן זה – "זכויות שותף" – כל שיתוף בזכויות המוכר בדין, לרבות שיתוף באמצעות מניה, כתב אופציה או ניר ערך אחר המקנה לבעליו זכויות ביחס לתאגיד;
- "עניין ממוני" – כל עניין אזרחי הקשור למסחר ולעסקים, כגון פעילותו העסקית של אדם, הקניית זכות קניין, הקניית זכות חוזית או זכות ביחס לתאגיד, לרבות הגנה משפטית על זכויות כאמור והבטחת קיומן ומימושן.
10. לא יערוך עורך דין ערבות אישית בענין הנמצא בטיפולו, גם אם אין במתן הערבות טובת הנאה חומרית; ואולם אין בהוראה זו כדי לאסור על עורך דין לקבל אחריות אישית להוצאות עדים או להוצאות משפט אחרות.
11. לא ירכוש לו עורך דין טובת הנאה חומרית, פרט לשכר טרחתו, בענין שהוא משמש בו נאמן, מפרק, מנהל עזבון או כונס נכסים.
- 11א. (בוטל).
- 11ב. (א) עורך דין לא ייתן שירות משפטי ללקוח, שהפנה אליו גוף – שאינו עורך דין, שותפות של עורכי דין או חברת עורכי דין – הפועל למטרת רווח ולמטרה זו מפרסם ברבים מתן שירותים משפטיים.
- (ב) עורך דין המועסק על ידי מי שאינו עורך דין, שותפות של עורכי דין או חברת עורכי דין (להלן – המעסיק), לא ייתן שירות משפטי למי שאינו מעסיקו אם המעסיק פועל למטרת רווח וגובה תמורה בעד אותו שירות משפטי.
- (ג) הועד המרכזי, בהתייעצות עם ועד מחוז, רשאי להתיר, מטעמים מיוחדים שבטובת הציבור, חריגה מהוראות אלה, בתנאים ולתקופה שיקבע.
12. עורך דין רשאי, לפי שיקול דעתו, שלא לקבל ענין לטיפולו; החליט עורך דין שלא לקבל ענין לטיפולו, יודיע על כך לפונה תוך זמן סביר.
13. (א) קיבל עורך דין ענין לטיפולו, אינו רשאי להפסיק את הטיפול בו אלא אם כן נתגלעו חילוקי דעות בינו ובין לקוחו בנוגע לאופן הטיפול, או שנוצרה מניעה מבחינה חוקית או מבחינת האתיקה המקצועית, או בשל אי תשלום שכר טרחה והוצאות, או מחמת סיבה אחרת המצדיקה את הפסקת הטיפול.
- (ב) החליט עורך דין להפסיק טיפול בענין לפני סיומו, יתן, ללא דיחוי, הודעה על כך ללקוחו, וחובה עליו, במידת האפשר, להפסיק את הטיפול באופן שלא יפגע בעניניו של לקוחו.
- (ג) היה ענין תלוי ועומד לפני בית המשפט, לא יפסיק עורך דין לייצג את לקוחו אלא בכפוף להוראות כל חיקוק.
14. (א) לא ייצג עורך דין לקוח, לא יקבל על עצמו לייצגו ולא ימשיך בייצוגו, אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל ענין אישי שלו, או בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר או בשל עומס עבודה או בשל סיבה דומה אחרת.

כללים תשע"ב-2012

איסור על מתן ערבות

איסור על רכישת טובת הנאה

כללים תשס"ג-2003

איסור מתן שירותים משפטיים במקרים מיוחדים כללים כללים (מס' 2) תשנ"ח-1998

רשות שלא לקבל ענין לטיפול

הפסקת טיפול

ניגוד אינטרסים

(ב) לא ייצג עורך דין צדדים בעלי אינטרסים מנוגדים באותו ענין.

(ג) בענין שצד בו לקוח קבוע של עורך הדין לא ייצג עורך דין צד אחר, גם אם באותו ענין אין עורך הדין מייצג את הלקוח הקבוע; לענין הוראה זו, "לקוח קבוע" – לקוח שעורך הדין נותן לו שירותים דרך קבע.

(ד) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) לא יחולו על עריכת הסכם ועל טיפול בענין שהצדדים הסכימו, בכתב, כי ייעשה בידי אותו עורך דין.

(ה) עורך דין ולקוחו רשאים להסכים, בכתב, לתחום את השירות המקצועי אשר יתן עורך הדין ללקוח, כדי למנוע התנגשות עם ייצוג לקוח אחר או עם ענין או עם חובה אחרת של עורך הדין, בתנאי שצמצום השירות הינו סביר בנסיבות הענין ואינו פוגע בחובת הנאמנות של עורך הדין ללקוחותיו.

15. עורך דין שערך מסמך או השתתף בעריכתו, או שטיפל בעסקה או שהשתתף בטיפול בה, לא יטען לאחר מכן נגד כשרות המסמך או העסקה, ולא ייצג אדם שעניינו מחייב, באופן סביר, טענה כאמור.

16. (א) עורך דין לא יטפל נגד לקוח –

איסור על טיפול נגד לקוח

(1) בענין או בקשר לענין שטיפל בו למען אותו לקוח;

(2) בענין אליו יש זיקה של ממש למידע שקיבל עורך הדין מאותו לקוח או מטעמו.

(ב) הועד המחוזי, או מי שהוא הסמיכו לכך, רשאי להחליט, לפי פניית עורך דין, כי מתן חוות דעת או קיום התייעצות גרידא, או פעולה במקרה פלוני, לא היה בהם משום טיפול בענין למען לקוח, או כי מידע מסויים אין לו זיקה של ממש לענין, או כי אין במידע שהתקבל כדי למנוע מעורך הדין לטפל בענין, ובלבד שהחלטה כאמור תינתן לפני שעורך הדין יקבל על עצמו את הטיפול בענין האמור.

17. לא ייצג עורך דין אדם בענין שדן בו כשופט או כבורר.

18. על אף הוראה כללית שביפוי כוח המרשה להעביר את הטיפול לעורך דין אחר, לא יעביר עורך דין את יפוי הכוח לעורך דין אחר, אלא אם כן נתן לכך הלקוח הסכמה נפרדת ומפורשת בכתב, אולם רשאי עורך דין, על פי הוראה כללית כאמור, לאצול מסמכיוותיו לעורך דין אחר או להיעזר בו בפעולותיו.

עורך דין שדן בענין כשופט העברת ענין לעורך דין אחר

פרק ו': חובת הסודיות

19. עורך דין ישמור בסוד כל דבר שיובא לידיעתו בידי לקוח או מטעמו, תוך כדי מילוי תפקידיו, זולת אם הסכים הלקוח במפורש אחרת; הוראה זו אינה חלה על גילוי בהליך משפטי, חקירה או חיפוש שאינו חסוי על פי סעיף 90 לחוק.

שמירת סודיות

20. עורך דין יעמיד את העובדים בשירותו על חובתם לשמור על סודיות הענינים המגיעים לידיעתם במהלך עבודתם.

שמירת סודיות בידי העובדים

21. לא ישתמש עורך דין בידיעה שהגיעה אליו מאת לקוחו במילוי תפקידו, ואשר עורך הדין לא יכול היה לקבלה בדרך אחרת, במאמץ סביר.

אי שימוש בידיעה מהלקוח

פרק ז': איסור על הקלטה

22. (א) לא יקליט עורך דין שיחה עם לקוחו או עם עורך דין אחר, אלא בידיעתם.
(ב) עורך דין המקליט דיון בבית המשפט יודיע על כך לבית המשפט.
(ג) לא יעשה עורך דין שימוש בהקלטה שנעשתה תוך הפרת סעיף זה.

פרק ח': עורך הדין והצד שכנגד

23. עורך דין ינהג בצד שכנגד בדרך ארץ.
24. יחס כלפי הצד שכנגד
איסור על איומים
(א) עורך דין לא ינקוט באיומים בפנותו לצד שכנגדם אך רשאי הוא –
(1) לפרט אמצעים אשר מרשו ינקוט למימוש זכויותיו;
(2) להפנות את תשומת לבו של הצד שכנגד להוראות כל דין.
25. (א) עורך דין היודע כי הצד שכנגד מיוצג בענין פלוני בידי עורך דין –
(1) לא יפנה אל הצד שכנגד אלא באמצעות עורך הדין המייצגו באותו ענין;
(2) לא ייפגש עם הצד שכנגד לצורך דיון באותו ענין אלא בנוכחות עורך דינו.
(ב) עורך דין רשאי שלא לנהוג בהתאם לאמור בסעיף קטן (א) –
(1) בהסכמתו של עורך הדין של הצד שכנגד;
(2) כאשר קיימת חובה, על פי דין, למסור דבר לצד שכנגד, בתנאי שעורך הדין ימסור העתק לעורך הדין של הצד שכנגד.

פרק ט': עורך הדין וחברו למקצוע

26. בכל ענין מקצועי יגלה עורך דין יחס חברי כלפי חברו למקצוע ולא ימנע ממנו כל הקלה שאין בה כדי לפגוע בענינו של לקוח, ובכלל זה יסכים לבקשה לשינוי מועד כאשר חברו נקרא לשירות מילואים פעיל, מצוי בחופשת לידה או בחופשה הנובעת משמירת הריון, חלה או שרוי באבל; לענין סעיף זה, "פגיעה בענינו של לקוח" – פגיעה משמעותית שיש בה כדי לגרום ללקוח נזק של ממש.
"חופשת לידה" –

לגבי עורכת דין – חופשת לידה לפי סעיף 6 לחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954 (להלן – חוק עבודת נשים), חופשת אימוץ או חופשה להורה מיועד, לפי הענין, כמשמעותן בחוק עבודת נשים; ואם היא עורכת דין עצמאית – תקופה שבה היתה זכאית לחופשה כאמור אם היתה עובדת שכירה;

לגבי עורך דין – חופשת לידה לפי סעיף 6(ח) לחוק עבודת נשים, חופשת אימוץ או חופשה להורה מיועד, לפי הענין, כמשמעותן בחוק עבודת נשים; ואם הוא עורך דין עצמאי – תקופה שבה הוא זכאי לדמי לידה לפי סעיף 49 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי);

- "שמירת הריון" – כהגדרתה בסעיף 58 לחוק הביטוח הלאומי.**
27. עורך דין שקיבל עניין לטיפולו וידוע לו כי אותו עניין מטופל על ידי עורך דין אחר, ימסור לעורך הדין האחר, בלא דיחוי, הודעה ולפיה העניין הועבר לטיפולו ויוודא את מסירת ההודעה.
28. (נמחק).
29. (בוטל).
30. עורך דין המעביר ענין לטיפולו המקצועי של חברו, לא יהיה זכאי לחלק בשכר הטרחה אלא אם כן הוסכם במפורש אחרת, ובלבד שאם נבצר מעורך הדין המעביר לטפל בענין בשל הוראות סעיף 14, אסור לו לקבל תשלום כלשהו מעורך הדין המקבל את הענין לטיפולו.
31. בטרם יפתח עורך דין בשם לקוחו בהליך משפטי נגד עורך דין אחר, יפנה אל אותו עורך דין בכתב, ואם קיימת אפשרות – אף בעל פה, כדי לנסות וליישב את הסכסוך בדרכי שלום, ובלבד שפניה כאמור לא תגרום נזק ללקוח.
- פרק י': עורך הדין ובית המשפט**
32. (א) עורך דין ישמור, בעמידתו לפני בית המשפט, על יחס כבוד לבית המשפט, תוך הגנה על זכויות לקוחו בהגינות, במסירות ותוך שמירה על כבוד המקצוע.
- (ב) עורך דין יופיע בבית המשפט הופעה מכובדת ובמדי משפט הולמים, כפי שנקבעו בדין.
33. עורך דין יטען טענותיו לפני בית המשפט, בין בעל פה ובין בכתב, בדרך ארץ, תוך שמירה על כבוד הצד שכנגד ועל כבוד כל אדם אחר הקשור בהליך השיפוט.
34. (א) לא יעלה עורך דין, בין בעל פה ובין בכתב, טענה עובדתית או משפטית בידעו שאינה נכונה.
- (ב) האמור בסעיף קטן (א) אין בו כדי למנוע הכחשה בכתב טענות בהליך אזרחי, או כפירה בעובדה בהליך פלילי.
35. לא ישלם עורך דין, לא יציע לשלם ולא יתן יד לביצוע כל תשלום או תמורה אחרת לעד תמורת עדותו, אם תשלום זה מותנה בתוצאות המשפט.
36. (א) לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים, לרבות ערעור, אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד משלבי ההליכים האמורים; נקרא עורך הדין להעיד מטעמו של אדם אחרי שהחל לייצגו – יחדל מן הייצוג.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מסירת עדות כשעורך דין נקרא להעיד בידי בעל דין יריב, או בענין שהוא טכני או ברשות בית המשפט או ברשות הועד המחוזי.
37. (א) עורך דין רשאי לבוא בדברים עם אדם העשוי להעיד מטעם לקוחו.
- (ב) לא יבוא עורך דין בדברים עם אדם העומד, לפי ידיעתו, להעיד במשפט מטעם הצד שכנגד, בענין הקשור לעדותו, אלא בהסכמת הצד שכנגד, ואם הוא מיוצג – בהסכמת בא כוחו.

(ג) הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו כאשר עומד עורך הדין להזמין לעדות מטעם לקוחו (להלן – הלקוח), אדם שהוזמן להעיד מטעם צד אחר, אם נתקיים בו אחד מאלה:

- (1) העד הוא הלקוח, ואם הלקוח הוא תאגיד – יושב ראש הדירקטוריון, יושב ראש ההנהלה או המנהל הכללי מטעמו;
- (2) בית המשפט או הועד המחוזי או מי שהועד המחוזי הסמיכו לכך, נתן היתר, ורשאי המתיר לקבוע תנאים בהיתר;
- (3) במשפט אזרחי – העד פעל מטעמו של הלקוח בענין נושא המשפט.

כללים תשמ"ז-1987

38. לא ישאל עורך דין, בחקירה נגדית, שאלות הנוגעות למהימנותו של עד, במטרה להטיל דופי באופיו, ואשר אין להן, מבחינה אחרת, נגיעה לענין הנדון, אלא אם כן יש לחוקר יסוד סביר להאמין שהמשתמע מהשאלה הוא אמת או שיש לו בסיס נאות.

חקירה נגדית בהגנות

פרק י"א: כספים

39. עורך דין ינהל חשבון בנק נפרד לכספים שהופקדו בידי בנאמנות.
40. (א) עורך דין חייב להודיע ללקוחו ולהעביר כל סכום כסף שקיבל עבורו, תוך זמן סביר מעת קבלתו.

ניהול חשבון פקדון
העברת כספים ללקוח

- (ב) עיכב עורך דין, על פי דין, סכומי כסף שקיבל עבור לקוחו, או ניכה, על פי הסכם, כספים מתוכם, יודיע על כך ללקוח תוך זמן סביר.
41. (א) עורך דין המקבל כספים בנאמנות, יודיע על כך ללקוחו מיד ויבקש, בסמוך למועד קבלתם, ממי שעבורו הוא מחזיק את הכספים בנאמנות, הוראות מפורטות המתייחסות למסירת הכספים ולהשקעתם.
- (ב) קיבל עורך דין כספים בנאמנות ולא נתקבלו, תוך זמן סביר, הוראות בקשר להשקעתם, ישקיע את הכספים באחת מדרכים אלה:

השקעת פקדון

- (1) בהתאם לסעיף 6 לחוק הנאמנות, תשל"ט-1979;
- (2) בהתאם לסעיף 50 לתוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962;
- (3) בדרך אחרת שיש בה סיכוי סביר לשמירת ערך הכספים, לפי הנסיבות הידועות באותה העת.

42. (א) עורך דין ימציא ללקוח דין וחשבון על מצב חשבונותיו של הלקוח –
- (1) לפי דרישת הלקוח – תוך זמן סביר לאחר הדרישה, ובלבד שהוגשה לא יאוחר משלוש שנים מיום סיום הטיפול;
- (2) תוך זמן סביר לאחר סיום הטיפול.

דין וחשבון כספי

- (ב) עורך דין שנדרש בידי לקוחו להמציא לו העתק מקבלות על הוצאות שהוציא או ממסמכים הנוגעים לכספים המוחזקים כפקדון, ימציאם ללקוח תוך זמן סביר; הוראה זו לא תחול כאשר דרישת הלקוח להמציא לו את המסמכים באה אחרי שעבר זמן סביר או שהמסמכים אינם עוד בידי עורך הדין.

43. לא יתן עורך דין הלוואה או טובת הנאה אחרת כדי לקבל עבודה.
44. לא ילווה עורך דין כספים ללקוח כדי לשלם הוצאות הכרוכות במתן שירות מקצועי ללקוח; ואולם אין בהוראה זו כדי למנוע מעורך דין לשלם עבור

איסור על הלוואות
תשלום בעד הוצאות
הלקוח

הלקוח את ההוצאות האמורות, או להתחייב לשלמן, ובלבד שעורך הדין ינקוט אמצעים לגביית הכפפים מאת הלקוח, תוך זמן סביר לאחר ששילם את ההוצאות.

45. כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשכ"ו-1966 – בטלים.

46. תחילתן של כללים אלה שלושה חדשים מיום פרסומם.

נתאשר.

ט"ז בתמוז תשמ"ו (23 ביולי 1986) י' ננר

יושב ראש המועצה הארצית

של לשכת עורכי הדין

יצחק מודעי

שר המשפטים

ביטול
תחילה

כללי הטוענים הרבניים (סדרי דין בבית הדין המשמעת), תש"ס-1999

בתוקף סמכותו לפי תקנה 16 לתקנות הטוענים הרבניים, תשכ"ח-
1967 (להלן – התקנות), מתקין בית הדין הרבני הגדול כללים אלה:

פרק ראשון: הליכים לפני הדין

סימן א': תלונה וקובלנה

1. בכללים אלה, "קובל" – מי שרשאי להגיש קובלנה נגד טוען רבני בשל
עבירת משמעת לפי תקנה 21 לתקנות. הגדרה
2. הוגשה לקובל תלונה על עבירת משמעת של טוען רבני והוא סבור שיש
מקום להגיש קובלנה על פיה, ימציא את העתק התלונה לטוען הרבני וייתן לו
הזדמנות להשיב בכתב על התלונה; הגיעה לקובל ידיעה על עבירת משמעת
שלא בדרך תלונה והוא סבור שיש מקום להגיש קובלנה על פיה, יודיע על כך,
בכתב, לטוען הרבני וייתן לו הזדמנות להשיב בכתב. תלונה או ידיעה על
עבירת משמעת
3. הומצא לטוען רבני העתק התלונה או ההודעה כאמור בסעיף 1, ישיב
עליה בתוך 14 ימים מיום ההמצאה או בתוך תקופה ארוכה יותר שקבע הקובל
או שהסכים לה, לפי בקשת הטוען הרבני; משעברה תקופה זו, רשאי הקובל
להגיש קובלנה אף אם לא השיב הטוען הרבני. זמן להמצאת תשובה
4. הקובל רשאי לדרוש מהמתלונן או מהטוען הרבני פרטים נוספים
לתלונה או לתשובה, לפי הענין, אם ראה צורך בכך להבהיר ענין המתעורר
בהן, וכן רשאי הוא, לפי שיקול דעתו, לדרוש מהמתלונן, או מכל צד להליך
המשמעת, גם תצהיר וראיות אחרות לאימות פרטי התלונה. פרטים נוספים
5. החלטת הקובל להגיש קובלנה או שלא להגיש תינתן בתוך 90 ימים
מתום התקופה שנקבעה בסעיף 2, זולת אם קיימות נסיבות המצדיקות שיהיו
ושינומקו ויודעו למגיש התלונה. זמן להחלטה בדבר
קובלנה
6. קובל שהוגשה לו תלונה כאמור בסעיף 1 ולא ראה שיש מקום להגיש
קובלנה על פיה, יודיע למתלונן על כך, בהודעה מנומקת בכתב, אם דרש זאת
המתלונן. הודעה על אי-הגשת
קובלנה
7. קובלנה תוגש לבית הדין המשמעת (להלן – בית הדין), בארבעה
עותקים ובמספר עותקים נוספים כמספר הנאשמים בה. הגשת קובלנה
8. קובלנה תיערך בכתב ותכיל פרטים אלה:
(1) שם הקובל;
(2) שם הטוען הרבני, מקום עבודתו ומענו;
(3) התלונה או הידיעה שהומצאו לטוען הרבני לפי סעיף 2; עריכת קובלנה

* פורסמו ק"ת תש"ס 6005 מיום 10.11.1999 עמ' 82.

- (4) תשובת הטוען הרבני ופרטים נוספים, אם היו;
- (5) פירוט העבירות המיוחסות לטוען הרבני.
9. מותר לצרף בקובלנה אחת תלונות אחדות, אם הן מבוססות על אותה מערכת עובדות או על עובדות דומות או על סדרת מעשים הקשורים זה לזה באופן שהם מהווים מאורע אחד.
10. מותר להאשים בקובלנה אחת כמה טוענים רבניים, אם כל אחד מהם היה צד לאחת מהעבירות שבקובלנה, בין כשותף ובין בדרך אחרת, או אם האישום הוא בשל סדרת מעשים הקשורים זה לזה באופן שהם מהווים מאורע אחד.
11. (א) בית הדין רשאי, בכל שלב שלפני הכרעת הדין, לצוות על הפרדת הדיון בקובלנה פלונית שנכללה בכתב הקובלנה או על הפרדת דינו של טוען רבני פלוני שהוגשה נגדו קובלנה עם אחרים.
- (ב) הופרד הדיון, תוגש קובלנה אחרת בשל אשמה שהדיון בה הופרד או נגד הטוען הרבני שדיונו הופרד.
12. (א) הקובל רשאי לחזור בו מאשמות שבקובלנה, כולן או מקצתן; חזרה לפני תחילת הדיון תהיה בהודעה בכתב לבית הדין; חזרה לאחר תחילת הדיון תהיה ברשות בית הדין.
- (ב) חזר בו הקובל מאשמה, יזכה בית הדין את הטוען הרבני מן האשמה שממנה חזר בו הקובל.
13. (א) הקובל רשאי להפסיק, בכל שלב שלפני הכרעת הדין, את בירור הקובלנה, ובלבד שהטוען הרבני הסכים לכך.
- (ב) החליט הקובל על הפסקת בירור הקובלנה כאמור, יודיע על כך לבית הדין.
- (ג) חלפו שישה חודשים מיום שבירור הקובלנה הופסק בהתאם לתקנה זו, לא ניתן יהיה עוד לחדשו.
14. העתק מן הקובלנה ומכל הודעה על חזרה מאישום ומההודעה על הפסקת בירור הקובלנה חתום ביד הקובל יומצא לטוען הרבני.
- סימן ב': הזמנת בעלי הדין ועדים
15. הורכב בית דין, יקבע אב בית הדין את מועד תחילת הדיון ויזמין, בהודעה בכתב, לאותו מועד את הטוען הרבני ואת הקובל; ההזמנה תיחתם ביד מזכיר בית הדין שמינה לכך מנהל בתי הדין הרבניים (להלן – המנהל) ויצוין בה כי אם לא יופיע הטוען הרבני ידון בית הדין בענינו שלא בפניו.
16. בית הדין לא יהיה חייב להזמין בכתב את הטוען הרבני לשיבה נדחית שנקבעה בנוכחותו או בנוכחות בא-כוחו ויהיה רשאי לדון בהעדרו אם לא התייצב הטוען הרבני לדיון לשיבה שנדחתה כאמור.
17. אב בית הדין יזמין למועד הדיון את העדים אשר בית הדין יראה לנכון להזמיןם להעיד או להגיש מסמכים שברשותם, בין על פי בקשת בעלי הדין ובין מיזמתו הוא.

18. הזמנת עד בכתב תהיה חתומה ביד מזכיר בית הדין או מי שמינה לכך המנהל ותכיל פרטים אלה:
 (1) שם הקובל;
 (2) שם הטוען הרבני;
 (3) שם המזמין ומענו;
 (4) המקום והמועד שבהם עליו להתייצב להעיד או להגיש את המסמכים שיפורטו בהזמנה.
19. עם פתיחת הדיון רשאים הטוען הרבני או הקובל להודיע לבית הדין על התנגדות לחבר בית הדין.
 20. (א) בית הדין ידון בהתנגדות ויחליט בה; החליט בית הדין לקבל את ההתנגדות, יבוא ממלא המקום של חבר בית הדין, בהתאם לתקנה 16 לתקנות, במקום החבר שלגביו נתקבלה ההתנגדות; לא קיבל בית הדין את ההתנגדות, ימשיך לדון בענין שבפניו, בהרכבו הקיים.
 (ב) נבצר ממלא המקום לשמש חבר בית הדין או שנתקבלה ההתנגדות שהוא יכהן כחבר בית הדין, ימונה חבר בית דין אחר על ידי נשיא בית הדין הגדול.
- פרק שני: הליכי הדיון בבית הדין המשמעותי**
- סימן א': ניהול הדיון
21. אב בית הדין ינהל את הדיון בישיבות בית הדין והוא רשאי להורות כל הוראה הדרושה לקיום הסדר במקום הדיון.
22. (א) אב בית הדין ינהל פרוטוקול של הדיון, ואולם הוא רשאי להורות שהפרוטוקול יירשם בידי אחר, או שינוהל בדרך אחרת.
 (ב) הקובלנה, מסמכים שהוגשו ונתקבלו על ידי בית הדין וכל תעודה הנוגעת לאותו דיון יצורפו לפרוטוקול ויהיו חלק ממנו.
- סימן ב': נוכחות בעלי הדין
23. לא יידון טוען רבני בדיון משמעותי אלא בפניו, אולם רשאי בית הדין להרשות לטוען הרבני, לפי בקשתו, שייעדר מהדיון, כולו או חלקו.
24. על אף האמור בסעיף 23, רשאי בית הדין לדון את הטוען הרבני שלא בפניו לאחר שהומצאה לו הזמנה לפי סעיף 15, או במקרה כאמור בסעיף 16.
25. אין בהוראות סימן זה כדי לגרוע מסמכותו של בית הדין להרחיק מאולם בית הדין טוען רבני המפריע לדיוני בית הדין, ואולם ההליכים שהתנהלו שלא בפניו יובאו לידיעתו בדרך שיקבע בית הדין.
26. טוען רבני שנעדר מהדיון בלא רשות בית הדין, לא ייוצג בו על ידי סניגור, אלא ברשות בית הדין.
27. לא ידון בית הדין בקובלנה בהעדר הקובל; הוזמן הקובל ולא התייצב, רשאי בית הדין לדחות את מועד הדיון או לזכות את הטוען הרבני.

צורת הזמנה ותוכנה

התנגדות לחבר בית הדין

החלטה בהתנגדות

ניהול הדיון

פרוטוקול

נוכחות הטוען הרבני

דין הטוען הרבני שלא בפניו

הודעת ההליכים לנידון שלא בפניו

סניגור בהעדר טוען רבני

העדר הקובל

סימן ג': בירור האשמה

28. לא הודה הטוען הרבני בתשובתו בכתב או בפני בית הדין, בעובדות המיוחסות לו בקובלנה או הודה בחלק מהן, יביא הקובל את ראיותיו לפני בית הדין לפי סדר שיקבע בית הדין.
29. טוען רבני רשאי לחזור בו מהודאתו, כולה או מקצתה, בכל שלב של הדיון עד להכרעת הדין, ואולם לא יחזור בו מהודאה שהודה בפני בית הדין, אלא ברשות בית הדין.
30. עם סיום הגשת ראיות הקובל, רשאי הטוען הרבני לטעון כי האשמה לא הוכחה אף לכאורה, והקובל רשאי להשיב על הטענה.
31. מצא בית הדין כי הקובלנה לא הוכחה אף לכאורה, יזכה את הטוען הרבני ורשאי הוא לעשות כך אף אם לא נטענה טענה לפי סעיף 30, לאחר שנתן לקובל הזדמנות להשמיע את דברו בענין.
32. לא זוכה הטוען הרבני לפי סעיף 31, רשאי הוא –
- (1) להביא את ראיות הסניגוריה, ולהקדים להן דברי פתיחה;
 - (2) להעיד כעד סניגוריה, ואז הוא עשוי להיחקר;
 - (3) למסור הודעה, ואז לא ייחקר;
 - (4) להימנע הן מעדות והן ממסירת הודעה.
33. הצטרף היועץ המשפטי לממשלה לדיון, רשאי הוא להביא את ראיותיו תוך כדי פרשת הקטיגוריה או תוך כדי פרשת הסניגוריה, כפי שיודיע לבית הדין, ובשלב שיקבע בית הדין.
34. סיימו בעלי הדין את הבאת ראיותיהם, רשאי בית הדין להזמין מטעמו הוא כל עד, אפילו נשמעה כבר עדותו, ולהורות על הגשת כל ראיה אחרת, ורשאי הוא להרשות לבעלי הדין, על פי בקשתם, להביא ראיות נוספות אם ראה צורך בכך.
35. (א) סדר חקירת העדים והגשת ראיות אחרות יהיה, ככל האפשר, כסדר הנהוג בבתי הדין הרבניים.
- (ב) הצטרף היועץ המשפטי לממשלה לדיון, יקבע בית הדין את שלב חקירת העדים על ידי היועץ המשפטי לממשלה.
36. (א) בתום הבאת הראיות, או אם לא הובאו ראיות עקב הודאת הטוען הרבני בעובדות או מטעם אחר, רשאים הקובל, ואחריו הטוען הרבני, להשמיע את סיכומיהם לענין הקובלנה.
- (ב) הצטרף היועץ המשפטי לממשלה לדיון, רשאי הוא להשמיע את סיכומיו לאחר הקובל ולפני הטוען הרבני.
- (ג) בהסכמת בעלי הדין רשאי בית הדין להרשות שהסיכומים של בעלי הדין, כולם או מקצתם, יוגשו לו בכתב, לפי סדר ובמועדים שיקבע בית הדין.
37. הוגש לבית הדין המשמעתי העתק מכתב אישום בפלילים נגד אותו טוען רבני, בשל מעשה או מחדל המשמש עילה לדיון בפניו, יחליט בית הדין,

לאחר שנתן הזדמנות לבעל הדין לומר את דברו בענין – לפי סדר שיקבע בית הדין, אם להפסיק את הדיון עד למתן פסק דין סופי בפלילים או להמשיך בדיון. 38. בית הדין המשמעת, רשאי לשנות את החלטתו לפי סעיף 37, בכל עת.

שינוי החלטה

סימן ד': פסק הדין

39. (א) בתום בירור האשמה, יכריע בית הדין את דינו של הטוען הרבני לזיכוי או להרשעה, זולת אם החליט על ביטול הקובלנה; הכרעת הדין תהיה בכתב ותנומק. הכרעת הדין

הכרעת הדין

(ב) בית הדין ייתן את הכרעת הדין בתוך 60 ימים מיום סיום הדיון, ואם נסתיים הדיון בסיכומים בכתב – מיום הגשתו של כתב הסיכום האחרון; לא ניתנה הכרעת בית הדין בתוך המועד האמור, יודיע אב בית הדין על כך ועל סיבת העיכוב, בכתב, לנשיא בית הדין הגדול.

40. הכרעת הדין תיחתם בידי חברי בית הדין ותיקרא בפני בעלי הדין, או יומצא להם העתק ממנו, כפי שיקבע בית הדין.

קריאת ההכרעה והנימוקים

41. בית הדין רשאי להרשיע טוען רבני בעבירת משמעת, שאשמתו בה מתגלית מן העובדות שהוכחו בפניו, אף אם עובדות אלה לא נטענו בקובלנה, ובלבד שניתנה לטוען הרבני הזדמנות סבירה להתגונן.

הרשעה בעבירה על פי עובדות שלא נכללו בכתב האישום

42. בית הדין רשאי להרשיע טוען רבני, בכל אחת מן העבירות שנתגלו מן העובדות שהוכחו בפניו, אך לא יטיל עליו בגזר דינו אלא עונש אחד בשל אותו מעשה.

הרשעה מעבירות אחרות

43. הרשיע בית הדין את הטוען הרבני, רשאים הקובל, היועץ המשפטי לממשלה אם הצטרף לדיון, ואחריהם הטוען הרבני, לטעון את טענותיהם לענין מידת העונש. בית הדין רשאי להרשות להם להביא ראיות לענין זה; בסעיף זה, "עונש" – לרבות חיובים אחרים, שרשאי בית הדין להטיל לפי תקנה 20 לתקנות.

ראיות לענין העונש ולחיובים אחרים

44. (א) לאחר הטענות והראיות, אם היו, יקבע בית הדין בגזר דינו את החלטתו לענין העונש ותוצאות אחרות של ההרשעה, שהוא מוסמך להחליט עליהן לפי תקנה 20 לתקנות; גזר הדין ייחתם בידי חברי בית הדין וייקרא בפני בעלי הדין או יומצא להם, כפי שיקבע בית הדין.

גזר הדין

(ב) בית הדין ייתן את גזר דינו בתום הטענות והראיות, ואולם רשאי הוא, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לדחות את המועד למתן גזר הדין, אך לא ביותר מ-21 ימים; לא ניתן גזר הדין במועד נדחה כאמור, יודיע אב בית הדין על כך ועל סיבת העיכוב בכתב, לנשיא בית הדין הגדול.

45. לא זימן אב בית הדין במועד את בית הדין למתן הכרעת דין או גזר דין ולא הודיע על כך ועל סיבת העיכוב לנשיא בית הדין הגדול, הכל כקבוע בסימן זה, רשאי נשיא בית הדין הגדול לזמן את בית הדין ואת בעל הדין למועד שיקבע, כדי שבית הדין ייתן את הכרעת הדין או את גזר הדין, לפי הענין.

סמכות נשיא בית הדין הגדול לזמן למתן פסק דין

46. העתק הכרעת הדין וגזר הדין שהוקראו, יומצא לבעלי הדין.

המצאת פסק הדין שהוקרא

פרק שלישי: ערעור

47. המערער יגיש לבית הדין הגדול, בתוך שלושים ימים מהיום שבו קיבל את העתק פסק הדין, כתב ערעור מנומק חתום בחתימת ידו, בצירוף העתק

הגשת כתב ערעור

	מאושר של פסק הדין או ההחלטה ומספר נוסף של העתקים ממנו, לצורך המצאתם כנדרש בסעיף 48.
המצאת העתקי כתב הערעור	48. העתק מכתב הערעור, מסומן בתאריך הגשתו, יומצא על ידי בית הדין הגדול לכל משיב.
המשיב בערעור מטעם היועץ המשפטי לממשלה	49. בערעור מטעם היועץ המשפטי לממשלה שלא היה הקובל, כשהערעור הוא על הזיכוי או על קולת העונש, יהיה המשיב – הטוען הרבני, וכשהערעור הוא על ההרשעה או על חומרת העונש יהיו המשיבים – הקובל והטוען הרבני.
העברת חומר הדיון	50. הוגש ערעור, יעביר בית הדין את הפרוטוקול לבית הדין הגדול.
סדרי הדין בערעור	51. סדרי הדין בערעור בפני בית הדין הגדול יהיו בהתאם לתקנות הדיון בפני בתי הדין הרבניים בישראל, תשנ"ג (להלן – תקנות הדיון), הדנים בערעור, בשינויים המחויבים.
פרק רביעי: ביצוע פסקי דין	
המצאת פסק הדין לשם ביצוע	52. פסק דין של בית דין משמעתי המטיל עונש, ואם הוגש ערעור – פסק הדין הסופי של בית הדין הגדול, יומצא בידי בית הדין למנהל לשם ביצועו; גזר דין של השעיה לתקופה קצובה או של פסילה לצמיתות, יפורסם בציון שמו של הטוען הרבני בדרך שהמנהל יראה לנכון; ציווה בית הדין על פרסום כאמור, יפורסם גזר הדין כפי שהורה בית הדין.
הודעה על השעיה	53. המנהל ייתן הודעות לבתי דין, ורשאי הוא לתת הודעה לכל גוף בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית וכן לכל גוף הפועל על פי החוק, על פסילתו של טוען רבני ועל השעייתו לתקופה קצובה, בין שציווה בית הדין על פרסומו של גזר הדין שבו הוטל העונש ובין שלא ציווה כך.
דרכי ביצוע העונש	54. (א) הוטלו על טוען רבני אזהרה או נזיפה, יזהירו המנהל, או ינזוף בו בכתב, בהתאם לפסק הדין. (ב) הוטל על טוען רבני עונש השעיה, פסילה, ביטול התמחות או ביטול בחינה, או הוחלט על השעייתו הזמנית – יערוך המנהל את הרישומים שיהא צורך בהם כדי לתת תוקף לפסק הדין.
מתמחים	55. הוראות כללים אלה לענין טוען רבני יחולו גם על מתמחה, בהתאמות המתחייבות לפי הענין.
סניגור	56. כל פעולה של טוען רבני לפי כללים אלה רשאי לעשותה גם סניגורו במקומו, זולת אם נאמר אחרת בכללים אלה.
תחולת תקנות הדיון בבתי דין רבניים	57. תקנות הדיון או התקנות שיבואו במקומן, יחולו על הדיונים בפני בית הדין המשמעתי, בשינויים המחויבים, ככל שאינם סותרים כללים אלה.
סדרי הדין באין הוראות	58. בכל ענין של סדרי דין שאין עליו הוראה בחוק, בכללים אלה או בחיקוק אחר או בתקנות הדיון, ינהג בית הדין המשמעתי בדרך הנראית לו טובה ביותר לעשיית צדק.
	י"ד בחשון תש"ס (24 באוקטובר 1999) הרב ישראל מאיר לאו נשיא בית הדין הגדול

פרק יז

שירות ביטחון

612.....	שירות בטחון [נוסח משולב], תשמ"ו-1986 [סעיפים 40–41]	חוק
613.....	שירות בטחון (פטור נשים משירות בטחון מטעמים שבהכרה דתית), תשל"ח-1978	תקנות
614.....	שירות בטחון (פטור נשים משירות בטחון מטעמים שבמצפון או שבהווי משפחתי דתי), תשל"ח-1978	תקנות

חוק שירות בטחון [נוסח משולב], תשמ"ו-1986*
[סעיפים 40–41]

40. (א) מיועדת לשירות בטחון שהצהירה בכתב לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, בפני שופט או דיין בבית דין רבני, שלושה אלה:

פסור מטעמי הכרה
דתית [30א]
(תיקון מס' 18) תשע"ב-
2012

(1) טעמים שבהכרה דתית מונעים אותה מלשרת בשירות בטחון;

(2) היא שומרת על כשרות בבית ומחוצה לו;

(3) היא אינה נוסעת בשבת –

תהא פטורה מחובת שירות בטחון לאחר שתמסור את התצהיר, באופן ובמועד שייקבעו בתקנות, לפוקד שהוסמך לכך.

(ב) חדל להתקיים לגבי מיועדת לשירות ביטחון תנאי מהתנאים שלגביהם הצהירה כאמור בסעיף קטן (א), במהלך 24 החודשים שלאחר מסירת התצהיר או במהלך תקופת הקריאה להתייצבות לשירות סדיר כאמור בסעיף 20, לפי המאוחר, תודיע על כך מיד לפוקד.

(תיקון מס' 18)
תשע"ב-2012

41. (א) מסרה מיועדת לשירות ביטחון הודעה לפי סעיף 40(ב) או הורשעה מיועדת לשירות בטחון בפסק דין סופי של בית משפט על עבירה לפי סעיף 46 או על עבירה לפי סעיף 239 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, בשל תצהיר לפי סעיף 40(א) – בטל מעיקרו הפטור לפי סעיף 40(א).

בקשה לביטול פטור של
מיועדת לשירות ביטחון
לפי סעיף 40 על ידי פוקד
(הוראת שעה) תשע"ב-
2012
ביטול פטור לפי סעיף
40(א) [32א]

(ב) הזמן שעבר מיום הפטור לפי סעיף 40(א) עד למועד מסירת הודעה לפי סעיף 40(ב) או עד ליום ההרשעה כאמור בסעיף קטן (א) לא יובא במנין התקופות שבסעיף 20.

(תיקון מס' 18) תשע"ב-
2012
(תיקון מס' 18)
תשע"ב-2012

* פורסם ס"ח תשמ"ו מס' 1170 מיום 30.1.1986 עמ' 107.

ס"ח תשע"ב מס' 2345 מיום 19.3.2012 עמ' 218 (ה"ח הממשלה תש"ע מס' 472 עמ' 150) – תיקון מס' 18 והוראת שעה; §§§ ר' סעיף 4 לענין תחילתה של הוראת השעה, תוקפה לשלוש שנים.

תקנות שירות בטחון (פטור נשים משירות בטחון מטעמים שבהכרה דתית), תשל"ח-1978*

- בתוקף סמכותי לפי סעיפים 30א ו-45 לחוק שירות בטחון, תשי"ט-1959
[נוסח משולב] (להלן – החוק), אני מתקין תקנות אלה:
- בתקנות אלה –
"המצהירה" – מיועדת לשירות בטחון שהצהירה כאמור בסעיף 30א לחוק;
"תצהיר" – כמשמעותו בסעיף 30א לחוק.
 - (א) שר הבטחון יסמך פוקד כמשמעותו בסעיף 39 לחוק להיות פוקד לענין תקנות אלה (להלן – פוקד מוסמך).
(ב) הודעה על הסמכת פוקד מוסמך ועל מענו תפורסם ברשומות.
 - המצהירה תגיש לפוקד מוסמך תצהיר לפי הטופס שבתוספת.
 - (א) המצהירה תגיש לפוקד מוסמך את התצהיר, אישית או על ידי משלוח בדואר רשום, לא יאוחר מאחד המועדים הבאים, הכל לפי המועד המאוחר:
(1) היום התשעים לפני היום שנקבע להתייצבותה לשירות בטחון;
(2) היום השלושים לאחר יום קבלת ההודעה האישית הראשונה להתייצבותה לשירות בטחון;
(3) היום השלושים לפני היום שבו רשאי פוקד לקרוא למצהירה להתייצב לשירות בטחון.
(ב) פוקד מוסמך רשאי לקבל את התצהיר במועד מאוחר מהמועד האמור בתקנת משנה (א), אם ראה לעשות כן מטעמים מיוחדים.
 - הגישת המצהירה תצהיר במועד כאמור בתקנה 4, יינתן לה אישור בדבר קבלת התצהיר, ולאחר מכן יתן לה פוקד מוסמך תעודה המעידה שהיא פטורה מחובת שירות בטחון לפי סעיף 30א לחוק.
 - הוגשה בקשה לפטור מחובת שירות בטחון לפני תחילתו של חוק שירות בטחון (תיקון מס' 13), תשל"ח-1978, רשאית המצהירה להגיש תצהיר תוך התקופות שנקבעו בתקנות אלה או תוך ששים יום מיום שהמבקשת קיבלה מפוקד הודעה על זכותה להגיש תצהיר כאמור, הכל לפי המועד המאוחר.
 - לתקנות אלה ייקרא "תקנות שירות בטחון (פטור נשים משירות בטחון מטעמים שבהכרה דתית), תשל"ח-1978".

תוספת

(תקנה 3) [תצהיר](#)

כ"ט באב תשל"ח (1 בספטמבר 1978)
עזר ויצמן
שר הבטחון

* פורסמו ק"ת תשל"ח מס' 3895 מיום 28.9.1978 עמ' 2176.

תקנות שירות בטחון (פטור נשים משירות בטחון מטעמים שבמצפון או שבהווי משפחתי דתי), תשל"ח-1978*

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 30 ו-45 לחוק שירות בטחון, תשי"ט-1959 [נוסח משולב] (להלן – החוק), אני מתקין תקנות אלה:

1. (א) שר הבטחון ימנה ועדת פטור שתהיה רשות לענין סעיף 30(ג) לחוק, וכן ועדת ערר.

מינוי ועדות פטור
וועדות ערר

(ב) מינוי ועדת פטור או ועדת ערר יכול שיהיה לכל הארץ או לאזור מסוים.

2. (א) ועדת פטור או ערר תהיה של שלושה או חמישה חברים ובכללם יושב ראש הועדה.

מספר החברים בוועדת
הפטור ובוועדת הערר

(ב) רוב חברי ועדת הפטור או ועדת הערר יהווה מנין חוקי לכל דבר שהועדה מוסמכת לעשותו לפי תקנות אלה, ובלבד שלדיון באותו דבר הזמין יושב ראש הועדה את כל חבריה.

(ג) ועדת הפטור או ועדת הערר תחליט פה אחד או ברוב קולות; היו קולות חברי הועדה הנוכחים בדיון שקולים – תכריע דעת היושב-ראש.

3. הודעה על מינוי ועדת פטור וועדת ערר, מענה ואזורה תפורסם ברשומות.

פרסום ברשומות

4. המבקשת להוכיח כי טעמים שבמצפון או טעמים שבהווי משפחתי דתי מונעים אותה מלשרת בשירות בטחון (להלן – המבקשת) תגיש בקשה בכתב לוועדת הפטור שמקום מגוריה הקבוע של המבקשת הוא באזור, או למי שהסמיכה אותה ועדת פטור לקבלת בקשות; לבקשה יצורף תצהיר של המבקשת בהתאם לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, לפי הטופס שבתוספת; הבקשה תפרט שמותיהם של שני עדים לפחות, שיש בידם לתמוך בהצהרת המבקשת, כולה או מקצתה, בציון מעניהם של העדים ומשלחי ידם (להלן – הבקשה).

בקשה לפטור

5. (א) הבקשה תוגש לא יאוחר מהיום שנקבע שתייצבות ראשונה של המבקשת כיוצא צבא בהתאם לסעיפים 3, 3א, 4, 7, 8 או 9 לחוק.

מועד הגשת הבקשה

(ב) הבקשה יכול שתוגש בטרם היות האשה יוצאת צבא, אולם תידון בוועדת הפטור משהיתה ליוצאת צבא.

(ג) (1) פוקד רשאי לקבל את הבקשה במועד מאוחר מהמועד האמור בתקנת משנה (א), אם ראה לעשות כן מטעמים מיוחדים; (2) החליט פוקד לקבל את הבקשה כאמור, יעבירה לוועדת הפטור.

* פורסמו ק"ת תשל"ח מס' 3895 מיום 28.9.1978 עמ' 2173.

	(ד) הוגשה בקשה לפטור, לא תיקרא המבקשת לבדיקות האמורות בסעיפים 3א ו-7 לחוק, אלא אם נדחתה הבקשה בכל ההליכים לפי תקנות אלה.
ראיות העדים	6. (א) מצאה ועדת הפטור, לאחר עיון בבקשה, כי אין להסתפק בתצהיר, תבקש הועדה תחילה ראיות ביחס לאמור בתצהיר המבקשת מכל אחד מן העדים ששמותיהם פורטו בבקשה, באחת הדרכים האלה: (1) קבלת תצהיר מאת העד בהתאם לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971; (2) הזמנת העד להעיד בפני ועדת הפטור.
טענות המבקשת	(ב) ההודעה על הגשת התצהיר או הזמנתו להעיד לפני ועדת הפטור, תיחתם בידי יושב ראש ועדת הפטור או אחד מחבריה. 7. קבעה ועדת הפטור, לאחר שנהגה לפי תקנה 6, כי לא הוכח לה שטעמים שבמצפון או טעמים שבהווי משפחתי דתי מונעים את המבקשת מלשרת בשירות בטחון, תשלח לה הודעה בכתב כי ניתנת לה אפשרות לעיין בפרוטוקול הדיון ולבוא ולהשמיע את טענותיה לפני הועדה, אם תרצה בכך.
ראיות אחרות	8. ועדת הפטור רשאית לקבל כל ראיה שיכולה, לדעתה, לאשר או לסתור ראיה שהובאה לפניו מטעם המבקשת.
רישום פרוטוקול בועדת הפטור	9. יושב ראש ועדת הפטור או חבר מחבריה שהיושב ראש מינהו לכך, ירשום פרוטוקול שישקף את דברי העדים ואת דברי המבקשת לפני הועדה; הפרוטוקול ייחתם בידי כל חברי הועדה שנכחו בדיון.
הוכחת הטעמים לועדת הפטור	10. קבעה ועדת הפטור כי המבקשת הוכיחה שטעמים שבמצפון או טעמים שבהווי משפחתי דתי מונעים את המבקשת מלשרת בשירות בטחון, תינתן תעודה חתומה בידי יושב ראש ועדת הפטור המעידה כי המבקשת זכאית לפטור.
אי הוכחת הטעמים לועדת הפטור	11. (א) החליטה ועדת הפטור כי המבקשת לא הוכיחה כי טעמים שבמצפון או טעמים שבהווי משפחתי דתי מונעים את המבקשת מלשרת בשירות בטחון, תנמק הועדה בכתב את ההחלטה. (ב) יושב ראש ועדת הפטור יודיע בכתב את ההחלטה וההנמקה למבקשת ולפוקד, וכן יודיע למבקשת על זכותה לעיין בפרוטוקול הדיון בועדה, להעתיקו ולהגיש ערר כאמור בתקנה 12.
ערר	12. מבקשת הרואה עצמה נפגעת על ידי החלטתה של ועדת הפטור רשאית, תוך 30 יום מהיום שההחלטה הגיעה לידיה, לערור עליה בפני ועדת ערר (להלן – העוררת).
הגשת הערר	13. הערר יוגש בכתב לועדת הערר שמקום מגוריה של העוררת הוא באזור, או למי שהסמיכה אותה ועדה לקבלת ערר.
אי תחולת סדרי הדין ודיני ראיה	14. (א) ועדת ערר לא תהיה קשורה בסדרי דין ובדיני ראיה אלא תפעל בדרך שתיראה לה מועילה ביותר לבירור השאלות העומדות להחלטתה, לרבות הזמנת העוררת והעדים שהעידו בפני ועדת הפטור או הגישו תצהירים. (ב) הוראות תקנה 9 בדבר רישום הפרוטוקול של ועדת פטור, יחולו על ועדת ערר.

15. קבעה ועדת הערר כי העוררת הוכיחה שטעמים שבמצפון או טעמים שבהווי משפחתי דתי מונעים את העוררת מלשרת בשירות בטחון, תינתן לעוררת תעודה חתומה בידי יושב ראש ועדת הערר המעידה כי העוררת זכאית לפטור.

הוכחת הטעמים בוועדת הערר

16. (א) קבעה ועדת הערר כי העוררת לא הוכיחה שטעמים שבמצפון או טעמים שבהווי משפחתי דתי מונעים את העוררת מלשרת בשירות בטחון, תנמק הועדה בכתב את החלטתה.

אי הוכחת הטעמים בוועדת הערר

(ב) יושב ראש ועדת הערר יודיע בכתב את ההחלטה וההנמקה לעוררת ולפוקד.

17. הוגשה בקשה לפטור מחובת שירות בטחון לפני יום תחילתו של חוק שירות בטחון (תיקון מס' 13), תשל"ח-1978, רשאית המבקשת להגיש בקשה לפטור לפי סעיף 30(ג) לחוק תוך התקופות שנקבעו בתקנות אלה או תוך 60 יום מיום שהמבקשת קיבלה מפוקד הודעה על זכותה להגיש בקשה לפטור כאמור, הכל לפי המועד המאוחר יותר.

הוראת מעבר

18. תקנות שירות בטחון (פטור), תשי"ב-1952 – בטלות.

ביטול

19. לתקנות אלה ייקרא "תקנות שירות בטחון (פטור נשים משירות בטחון מטעמים שבמצפון או שבהווי משפחתי דתי)", תשל"ח-1978."

השם

תוספת

(תקנה 4)

תצהיר

אני החתומה מטה _____ (שם מלא ומען) לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת, וכי אהיה צפויה לענשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהירה בזה לאמור:

1. טעמים שבמצפון/טעמים שבהווי משפחתי דתי* מונעים אותי מלשרת בשירות בטחון.

2. אני מצהירה כי זהו שמי, זהו מעני וכל האמור בתצהירי זה אמת.

חתימה

תאריך

(שם מלא, ת"ז, מען)

בפני הופיעה ביום

המוכרת לי אישית/הזדהתה בפני*, ולאחר שהוזהרתי כי עליה לומר את האמת, וכי תהיה צפויה לענשים הקבועים בחוק אם לא תעשה כן, הצהירה את האמור לעיל וחתמה עליו בפני לאחר שהוסבר לה תוכנו.

חתימה

תאריך

שם משפחה ופרטי

עזר ויצמן

שר הבטחון

כ"ט באב תשל"ח (1 בספטמבר 1978)

סדר החיקוקים וההנחיות לפי שמותיהם

175	אימוץ ילדים (הסכמת הורה), תשע"ב-2011	תקנות
156	אימוץ ילדים, תשמ"א-1981	חוק
	איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), תשס"א-2001 [סעיפים 2, 4-5]	צו
388		
567	איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965	חוק
139	אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), תשנ"א-1991	חוק
488	אתיקה לדיינים, תשס"ח-2008	כללי
21	בזיון בית משפט	פקודת
23	בזיון בית משפט (סדרי דין בשיקול נוסף), תשכ"ט-1969	תקנות
288	בירור יהדות, התש"ע-2010	הנחיות
	בית המשפט לענייני משפחה (יחידת הסיוע – כישורים מקצועיים ופיקוח מקצועי), תשנ"ו-1996	צו
266		
462	בית המשפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995	חוק
394	במועצה על ארץ-ישראל, עד 1922	דבר המלך
302	ברית הזוגיות לחסרי דת, תש"ע-2010 [סעיפים 5-6]	חוק
386	בתי דין אזרחיים ודתיים (שיפוט)	פקודת
78	בתי דין דתיים (דמי בטלה), תשי"ז-1957	תקנות
	בתי דין דתיים (הקמת יחידות סיוע בבתי דין רבניים, דרכי הפעלתן וסדרי עבודתן), תשע"ג-2013	צו
263		
258	בתי דין דתיים (יחידות סיוע), תשע"א-2011	חוק
17	בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), התשס"ז-1956	חוק
25	בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995	חוק
31	בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), תשנ"ט-1999	תקנות
	בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 [סעיפים 25-30, 40, 51, 68-70, 75-76, 78-81]	חוק
452		
33	בתי-דין דתיים (מניעת הפרעה), תשכ"ה-1965	חוק
304	גיל הנישואין, תש"י-1950	חוק
414	האזנת סתר, תשל"ט-1979	חוק

הארכיונים (שמירתם וביעורם של תיקי בתי משפט ובתי-דין דתיים), תשמ"ו-1986	560	תקנות
הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981	423	חוק
הדיון בבקשות לגיור, תשס"ו-2006	294	כללי
הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג	46	תקנות
הדיינים (אגרות), תשי"ז-1957	91	תקנות
הדיינים (החזרת פיקדונות בבתי דין רבניים), תשנ"ט-1999	101	תקנות
הדיינים (יציאת דיין לקצבה מחמת מצב בריאותו), תשמ"ה-1985	519	כללי
הדיינים (עניינים שניתן לדון בהם בדיין אחד), תש"ן-1990	76	תקנות
הדיינים (פגרות), תשע"ג-2013	90	תקנות
הדיינים (פרישה לקצבה וגימלאות), תשי"ט-1959	518	תקנות
הדיינים (תנאי הסמכה וסדרה), תשט"ו-1955	511	תקנות
הדיינים, תשט"ו-1955	34	חוק
ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967		חוק
[1, 12, 53-76, 69, 71-73, 74, 74, 76]	472	
החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973	241	חוק
החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970	248	חוק
הטוענים הרבניים (סדרי דין בבית הדין המשמעותי), תש"ס-1999	604	כללי
הטוענים הרבניים, תשס"א-2001	588	תקנות
הירושה (אגרות בתי הדין הדתיים), תשנ"ט-1999	365	תקנות
הירושה (בדיקת פרטה ודו"חות כספיים של מנהלי עזבונות), תשמ"ט-1988	368	תקנות
הירושה (דרכים להשקעת כספי עיזבון), תש"ס-2000	369	תקנות
הירושה, תשכ"ה-1965	318	חוק
הירושה, תשנ"ח-1998	345	תקנות
הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות (דרכים להשקעת כספי חסוי), תש"ס-2000	135	תקנות
הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות (סדרי הדין וביצוע), תש"ל-1970	131	תקנות
הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, תשכ"ב-1962	118	חוק
המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ב-1972	181	חוק
המזונות (הבטחת תשלום), תשל"ג-1972	186	תקנות
המיטלטלין, תשל"א-1971	237	חוק

230	המכר (דירות), תשל"ג-1973	חוק
225	המכר, תשכ"ח-1968	חוק
220	המקרקעין, תשכ"ט-1969 [סעיפים 1-5, 27-45, 157א]	חוק
224	המתנה, תשכ"ח-1968	חוק
381	הנאמנות (דרכי השקעת כספי הקדש ציבורי), תשס"ד-2004	תקנות
374	הנאמנות, תשל"ט-1979	חוק
147	הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960	חוק
564	הנזיקין [נוסח חדש] [סעיפים 7-8, 35, 63]	פקודת
306	הנישואין והגירושין (רישום)	פקודת
137	הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), תשט"ו-1955	חוק
299	העדה הדתית (המרה)	פקודת
308	העונשין, תשל"ז-1977 [סעיפים 175-183, 236-249, 255, 286-288א]	חוק
438	הפרשנות [נוסח חדש]	פקודת
445	הפרשנות, תשמ"א-1981	חוק
371	הצהרות מוות, תשל"ח-1978	חוק
102	הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971	פקודת
524	הרבנות הראשית לישראל, תש"ם-1980	חוק
556	השמות, תשט"ז-1956	חוק
400	השפיטה	חוק-יסוד:
575	זכויות הדייר בדיור הציבורי, תשנ"ח-1998	חוק
406	חופש העיסוק	חוק-יסוד:
214	יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973	חוק
413	יסודות המשפט, תש"ם-1980	חוק
404	כבוד האדם וחירותו	חוק-יסוד:
540	כנסת ישראל	תקנות
206	למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי אנשי דת וטוענים רבניים), תש"ע-2010	תקנות
205	למניעת אלימות במשפחה (יידוע בידי עורכי דין), תשס"ג-2002	כללים
199	למניעת אלימות במשפחה (סדרי דין בבתי דין רבניים), תשנ"ט-1999	תקנות
190	למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991	חוק

כללי	לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 596
חוק	לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959 178
תקנות	מידע גנטי (סדרי דין בהליך לאישור בדיקה גנטית בחסוי או בפסול דין), תשס"ג-2002 275
תקנות	מידע גנטי (עריכת בדיקה גנטית לקשרי משפחה, תיעוד ושמירת תוצאותיה), תש"ע-2010 276
חוק	מידע גנטי, תשס"א-2000 [סעיפים 1-2, 28א-28ז] 268
סדרי	מינהל בבתי הדין הרבניים, התשמ"ג-1983 486
כללי	מינוי דיינים (סדרי העבודה של הוועדה למינוי דיינים), תשנ"ח-1997 514
חוק	מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), תשכ"ג-1963 [סעיפים 4, 4א, 49-49ח] 252
חוק	מניעת הטרדה מאיימת, תשס"ב-2001 207
חוק	מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965 [סעיפים 1-32] 546
חוק	נציב תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב-2002 501
הנחיות	נשיא בית הדין הרבני הגדול – התשס"ד 81
הנחיות	סדר דין בענייני כשרות יוחסין 88
חוק	סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996 [סעיפים 1-3, 12-13, 18-20] 481
הודעה	על הסמכה והסמכה לפי פקודת הראיות 595
חוק	עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979 240
פקודת	פשיטת הרגל [נוסח חדש], תש"ם-1980 [סעיפים 1-8, 20-22, 35, 69, 72, 78, 128] 579
חוק	שיווי זכויות האשה, תשי"א-1951 408
חוק	שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), התשכ"ט-1969 312
חוק	שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953 14
תקנות	שירות בטחון (פטור נשים משירות בטחון מטעמים שבהכרה דתית), תשל"ח-1978 613
תקנות	שירות בטחון (פטור נשים משירות בטחון מטעמים שבמצפון או שבהווי משפחתי דתי), תשל"ח-1978 614
חוק	שירות בטחון [נוסח משולב], תשמ"ו-1986 [סעיפים 40-41] 612
תקנות	שירותי הדת היהודיים (בחירות רבני עיר), תשס"ז-2007 531

